A Turoxoian Fa'ui Sina Piran

The New Testament in the Kara language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Kara long Niugini

Wycliffe
BIBLE TRANSLATORS

A Turoxoian Fa'ui Sina Piran

The New Testament in the Kara language of Papua New Guinea
[leu]

Translation by Wycliffe Bible Translators

© 1997, Bible League International

Print publication, 1997 by Bible League International

Web version
2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.
www.Wycliffe.org

http://pngscriptures.org

www.ScriptureEarth.org

Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works)
http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0

Your are free to share — to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait
Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri.** Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long *http://tokplesbaibel.org*. Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating.** Na tu, **yu no ken senisim Tok.**
Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa.
Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela.**
Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long
http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0.
Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela.**

A Tangpat Ina Mu Buuk Saxa Saxa A Waan Faa

Matiu	Mt	5
Maak	Mk	74
Luuk	Lk	117
Jon	Jn	186
Faisok sina mu Yaamut	Fk	236
Rom	Rom	297
1 Korin	1 Kr	331
2 Korin	2 Kr	358
Galesia	Gl	376
Efasis	Ef	387
Filipai	Fp	397
Kolaasi	Kl	405
1 Tesalonaika	1 Ts	413
2 Tesalonaika	2 Ts	419
1 Timoti	1 Tm	423
2 Timoti	2 Tm	432
Taitus	Tt	438
Failimon	Fm	442
Hibru	Hb	444
Jems	Js	468
1 Pita	1 Pt	476
2 Pita	2 Pt	486
1 Jon	1 Jn	492
2 Jon	2 Jn	500
3 Jon	3 Jn	502
Juut	Jt	504
Kuusan Fasavatan	Kf	507
A Mu Xalayan Ina Xakavangan	Glossary	544

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Na Matiu

A Lagasai Roxo Na Matiu A Xaleie

A Ferawaian Paamua

Na Matiu taxa kala xe sina mu Juda pana fufuna lamonan malaan: a fatataganan sina Piran fo savat xo. Nane vubuk faxalit a mu Juda o na Yesus a vil fasavat tuunei a maana ferawaian si Moses e sina mu rabuna ina kuus fatuxai. Xena faxalit famatavase na Matiu taxa kuusan faxa'usi a xasano paxakalayan xaves ti kavai. E fulaa nane taxa kuusan faxa'usi a fepitaian e ferawaian si Yesus sait. A buuk aanabe' a fepatoxanan pana xavil pisiguak malaan lana:

1) A xuuskuus sena luluuxan si Yesus - palagasai 1 e 2
2) A fatataganan ti la xunavata i taa savat- palagasai 3 fefexaxaas 7
3) A lagasai ina fatataganan ti la xunavata a kuusan fasavatan- palagasai 8, 9 e 10
4) A fatataganan ti la xunavata ve a so ta buk mo? - palagasai 11, 12 e 13
5) A rabuna aava ri namkai, ri fexaxaas malaan sena xalana wai mata sina Piran- palagasai 14 fefexaxaas 18
6) A fatataganan ti la xunavata taxa waan faasilak- palagasai 19 fefexaxaas 25
7) A mataan e a to fa'ulaian si Yesus- palagasai 26, 27 e 28.

A Matafebun Si Yesus Krais
Lk 3:23-38

1 1 A sising ina matafebun si Yesus Krais aava buna lava na Devit. E na Devit si a buna lava na Abrahem.
2 A toxan a mu yaan ina matafebun sangafilu saxa pana talafaat ti lana yaan si Abrahem fefexaxaas na Devit:
na Abrahem na tama Aisaak, na Aisaak na tama Yaakop, na Yaakop na tama Juda xuvul pana mu tina;

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3 na Juda na tama Peres nare Sira (na ninare na Tamar), na Peres na
tama Esron, na Esron na tama Ram,
4 na Ram na tama Aminadap, na Aminadap na tama Naason e na
Naason na tama Salmon;
5 na Salmon na tama Boas (na ninana na Rehaap), na Boas na tama Obet
(na ninana na Ruut), na Obet na tama Jesi aava na tama King Devit.
6 E a mu matafebun ti lana yaan si Devit fefexaxaas a yaan a mu Juda
ri fevipis la bina Babilon: na Devit na tama Solomon (na ninana a tefin si
Uraia paamua),
7 na Solomon na tama Rehoboam, na Rehoboam na tama Abiya, na
Abiya na tama Aasa,
8-9 na Aasa na tama Jahosafaat, na Jahosafaat na tama Ye'oram, na
Ye'oram na tama Usiaa, na Usiaa na tama Jotam, na Jotam na
tama Ehas, na Ehas na tama Esakaia,
10 na Esakaia na tama Manaasa, na Manaasa na tama Emon, na Emon
na tama Josaia
11 e na Josaia na tama Jehoiakin xuvul pana mu tina.
12 E a mu matafebun ti lana yaan a mu Juda ri ta'ulan na Babilon
fefexaxaas a yaan si Yesus: na Jehoiakin na tama Seltiel, na Seltiel na
tama Serubabel,
13-15 na Serubabel na tama Ebiut, na Ebiut na tama Ilaiakim, na Ilaiakim
na tama Esor, na Esor na tama Sadok, na Sadok na tama Akim, na
Akim na tama Eliud, na Eliud na tama Eliesar, na Eliesar na tama
Mataan, na Mataan na tama Yaakop
16 e na Yaakop aave na tama Yosep aava tamai si Maria na nina Yesus e
na Yesus naang va ri xalie pana Mataa Failai sina Piran.
17 E voxo a toxan a mu yaan ina mu matafebun sangafilu saxa pana
talafaat ti la yaan si Abrahem fefexaxaas a yaan si Devit e sangafilu saxa
pana talafaat ti la yaan si Devit fefexaxaas a yaan ina vipisan pe Babilon
e sangafilu saxa pana talafaat ti la yaan aave fefexaxaas a luluuxan sina
Mataa Failai.

A Luluuxan Si Yesus Krais Aava Mataa Failai Sina Piran

Lk 2:1-7

18 A luluuxan si Yesus Krais a savat malaan: na ninana, na Maria, ri fo
fakalimaane rao i taa tamai si Yosep. Taasaxa re pife mati xuvul lunai e
nane texaas o a tiva sena gutan sina Vovau Xaradak. 19 Na Yosep aava na
lavana, a mataa xaradak paaliu e nane bai famangil na Maria la matana
mu rabuna. E voxo nane lamon o i taa laxao kasam a kuus fanaian ina
tamaian sirie.
20 Na Yosep fo lamon xo pana mo aanabe' taasaxa lana mifan a
angelo sina Piran a savat sina e a kuus, “Yosep, lak si Devit, muta lamon

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

faaxaves pana tamaian sime Maria senaso a Vovau Xaradak fo savat sina
e nane taxa tiva sena. 21 I taa luk a lak tomexaan e no taa xalie pa Yesus
senaso i taa fakaxup a mu rabuna sina xasena vilaana saat siri."
22 A maana mo xapiak aanabe' ri savat xena faxalit famatavasaana
ferawaian aava Piran a kuus pana la ngusuna mu rabuna ina kuus fatuxai
sina. 23 Ri kuus malaan: "Langai, a tefin palau aava pife mati xuvul pana
saxa mataa lunai, i taa tiva e i taa luk a lak tomexaan e ri taa xalie pa
Imaanuel." (A malasuf ina isin aanabe' a malaan: Piran taxa waan xuvul
pataara.) *Ais 7:14*
24 Layaan na Yosep a para ti la matefan sina, nane usi a fefasaian aava
angelo sina Memai a xuuse pana. E nane xel na Maria e lisane xe la lifu
sina e i taa tefin sina 25 taasaxa nane pife mati xuvul pana fefexaxaas a
yaan nane luk a lak tomexaan aave. E nane xalie pa Yesus.

A Mu Rabuna Pana Texaasan Ti Paa Ri Maa Xalum Na Yesus

2 1 Na Yesus a luxan pe la bina Betlihem lana bina lava Judia layaan
na Herot a paamuian a mu Israel. Lamina luluuxan sina saxano
rabuna pana texaasan ti paa lasuun paaliu ri filimaan xe pe Jerusalem
2 e ri fiai, "A popo aava paamua king sina mu Juda, fo luxan faa? Maam
xalum a vapara aava fakalimaan a savatan sina la nobina simaam e
maam filimaan xena nangusaana."
3 Layaan na Herot aava paamua king, a langai pana, nane e maana
rabuna pe Jerusalem vaxa ri lalamon faaxaves sena. 4 Nane xel faxuvul
a mu memai priis e mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai e fin nari, "A
Mataa Failai i taa luxan faa?" 5 E ri suie, "Pe Judia la bina Betlihem,
senaso a mataa ina kuus fatuxai a kala malaan:

> 6 'E nano, Betlihem aava waan la nobina si Juda, no bina modak
> taasaxa mu rabuna xapiak ri taa pife maluf nano senaso saxa
> paamua lava aava i taa paamuian a mu rabuna siak, a mu Israel, i
> taa luxan move." *Mka 5:2*

7 Lumui, na Herot a xel fun a mu rabuna pana texaasan xena fin nari
pana so ta yaan a vapara aave savat e ri xuus fatexaase. 8 E mui nane
feng nari xe pe Betlihem e a xuus nari, "Mi fe seng faagutan a lak aave e
layaan mi fo tingine mi maa xuusau talo nenia sait ne taa fe nanguse."
9-10 E voxo lana faletan siri ri xalum fulan a vapara naang aava savat pe
paa e ri bas paaliu pana faamamaasan. A vapara aave a paamuian nari
e fe waan fatak laa'ui xuluna lifu aava lak taxa waan lana. 11 Layaan ri
laak la lifu aave ri xalum a lak xuvul pa ninana, na Maria. E ri bukaak e
ri nangus a lak aave. E mui ri kas a fafanaian siri e ri tatavai xe sina lak
pana 'gol', e vebit pana lasan roxo e a vulut pana lasan roxo aava ri xalie
pana 'mur'. 12 E lana mifan a Piran a xuus fatexaas nari o ri muta ulaa xe
si Herot. E voxo ri usi a salan patak xe la bina siri.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Na Yosep Xuvul Pa Maria Nare Yesus, Rutul Sinuf Xe Pe Isip

13 Lamina faletan siri a saxa angelo sina Memai a savat si Yosep lana
mifan e a kuus, “Na Herot i taa feng a rabuna sina xena sengaana lak talo
ri taa punuxe. Tamasiak xo, siak a lak xuvul pa ninana e mutul sinuf xe
pe Isip. Mutul taa waan pave fefexaxaas a yaan ne xuus namutul pana.”
14 Na Yosep a tamasiak e a xel a rofenan sina e rutul ta'ulan a bina pave
la xunavung naang xena falet xe pe Isip. 15 Nane waan pave fefexaxaas a
yaan ina maatan si Herot. A maana mo aanabe' a savat xena famatavas
a ferawaian sina Memai la ngusuna mataa ina kuus fatuxai. A kuus
malaan: “Ne fo xel a Lak Tomexaan siak ti pe Isip.” *Osa 11:1*

Na Herot A Fefasaa O Ri Taa Punuk A Mu Rafulak

16 Layaan na Herot a texaas o mu rabuna pana texaasan ti paa ri fo
bit nane, nane marala faagut. E nane fasei faagutan a mu rabuna ina
rawen sina o ri taa punuk a mu rafulak tomexaan aava ri toxan a mariaas
taragua e lapia e ri waan pe Betlihem e la mu bina faasilak. Nane lamon
o i taa vil malaane senaso a rabuna pana texaasan ri fo xuuse pana so ta
yaan a vapara fo savat. 17 E pana vilaana malaan, a mo aava mataa ina
kuus fatuxai, na Jeramaia, a kuus pana, a savat la matavas. Nane kuus:
18 “A mu rabuna pe la bina Rama ri langai a taangiisan molava sina
saxa tefin, na Resel aava i taxa tangiis soxot a mu rafulak sina. Ri
fo maat e i taa pife taxapus pana taangiisan sina.” *Jer 31:15*

Na Yosep Xuvul Pana Rofenan, Rutul Ulaa Ti Pe Isip

19 Lamina maatan si Herot, a angelo sina Memai, lana mifan, a savat si
Yosep pe Isip 20 e a kuus, “Tamasiak, xel a lak xuvul pa ninana e ulaa xe
la bina sina mu Israel senaso nari aava ri seng a lak xena punuxaana, ri
fo maat xo.”
21 E nane tamasiak e lisan fa'uli a lak xuvul pa ninana xe la bina
sina mu Israel. 22 Taasaxa layaan na Yosep a langai o na Aakilas taxa
paamuian a rabuna pe Judia la vepen si tamana, na Herot, nane bai falet
xe Jerusalem senaso a mataut. E a Piran, lana mifan, a xuus fatexaase o i
taa falet xe pe Galili. 23 Nane fe waan la saxa bina pe Galili aava ri xalie
pa Nasaret. E voxo a mo aava mu rabuna ina kuus fatuxai ri kuus pana
sena Mataa Failai, a savat la matavas. Ri kuus malaan: “A rabuna ri taa
kuus o nane ve a mataa ti Nasaret.”

Na Jon Ina Fasufan A Faigotan A Salan Xana Memai
Mk 1:2-8; Lk 3:1-18

3 1-2 Lana yaan aave, pe la xobingil pe Judia, na Jon ina Fasufan a
falet xolai xena kuusan fasavat a lagasai sina. Nane kuus, “Puk a

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

lamonan simi e ta'ulan a vilaana saat simi senaso a yaan ina savatan sina
fatataganan sina Piran i taxa waan faasilak." 3 Na Aisaia aava mataa ina
kuus fatuxai, a ferawai sena mataa aave malaan:

"A ling ina saxa mataa pe la xobingil i taa kel, 'Faigotan a salan xana
Memai, vil faxaradak a salan sina." *Ais 40:3*

4 A maana marapi si Jon ri vesane pana fui ina 'kaamel' e a fakaliuan
nane xa pana yowang ina vipin ina tiir. E nane fuuna ngan a sakawa e
vevoi. 5 A mu rabuna ri falet xe sina ti pe Jerusalem e a mu bina pe Judia
e ti pe la mu bina faasilak la Raarum Jordan. 6 Ri kuusan fasavat a mu
vilaana saat siri e nane fasuf nari la Raarum Jordan.

7 Taasaxa, layaan nane kaalum o a mu Ferasi xuvul pana mu Sedusi ri
maa savat la bina ina fasufan, a xuus nari, "Nami ve mi tiui pana neng!
Nase' pebukan nami pana sinufanaana fakasanaman lava aava i taa
savat? 8 Tamo mi fo puk tapin nami xa xasena vilaana saat simi lavaxa,
faxalite pana vilaana e faisok fa'ui. 9 E muta lamon o mi taa xuus nami
xa, 'Na Abrahem ve na tamataara.' Senaso ne xuus nami o a Piran a
fexaxaas sena fasavat a rafulak xa Abrahem pana mu faat aanabe'! 10 A
yaamu i taxa waan xo la funa mu wai e a maana wai aava ri pife fasavat
a xalana roxo a Piran taa tei tapin nari xe lana fata.

11 "Ne fasuf nami pana raarum senaso mi puk a lamonan simi. Taasaxa, saxa
i taa savat la miak e a gutan sina a molava sega e senaso nenia, ne mataa palau
paaliu ne pife fexaxaas sena tao a 'slipa' sina. Nane xo i taa fasuf nami pana Vovau
Xaradak e fata. 12 A 'fok' xena fepatoxan a xawa xasena mu kam i taxa waan la
mana e i taa gon a bina ina fepatoxan a xawa aave e i taa faxuvul a mu kam ina
'wiit' la lifu ina fawaanaana e i taa faram a xawa pana fata aava i taa pife maat."

Na Jon A Fasuf Na Yesus
Mk 1:9-11; Lk 3:21-22

13 Na Yesus xo maa savat la Raarum Jordan ti Galili talo na Jon i taa fasufe.
14 Taasaxa na Jon a tafang taraa pana ti votanaana e a kuus, "A roxo naak nano,
no taa fasufau, malaafaa si nano, no maa savat siak xena fasufaan nano?"

15 E na Yesus a suie, "Naboxo, i taa waan malaan. A roxo taare taa vil
malaane xena faxalit a vilaana fatak paaliu." E mui na Jon a turoxo pana.

16 Layaan na Jon fo fasufe, na Yesus a ta'ulan a raarum. E monabe' mon
a xunavata talakas e a xalum a vovau sina Piran i taxa sivimaan xuluna
malaan sena vaalus. 17 E a ling ti laa'ui la xunavata a kuus, "Nane na
natuk, ne vubuxan xasingite, nane fafaamamaasau."

Na Setan A Valam Na Yesus
Mk 1:12-13; Lk 4:1-13

4 1 E mui a Vovau sina Piran a paamuian lisan na Yesus xe la xobingil
talo na Setan i taa valame. 2 E na Yesus a falfaal pana yaan sangafilu

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

talafaat xurul e felagai. 3 Na Setan aava saxa xena valamaana, a savat
sina e kuus, “Tamo nano ve no Natuna Piran, xuus a mu faat o ri taa
savat bret.” 4 E na Yesus a suie, “A Xakalayan Taap a kuus: ‘A mataa i
taa pife siak a gutan sena bret sang mon taasaxa i taa siaxe sena maana
ferawaian aava savat ti la valana Piran.” *Vpt 8:3*
5 E mui na Setan a lisane xo xe la bina taap, na Jerusalem, e fatigineie
laa'ui paaliu xuluna tang lifu lotu e a kuus, 6 “Tamo nano, no Natuna
Piran, tapin fasivi nano xa senaso a Xakalayan Taap a kuus:
‘Nane taa xuus a mu angelo sina pama
e nari, ri taa yaas nano xe laa'ui pana mari
talo a kaam i taa pife du sui a faat.” *Yng 91:11,12*
7 Na Yesus a suie, “E vaxa a Xakalayan Taap a kuus: ‘Muta valam a
Memai, a Piran siim.” *Vpt 6:16*
8 E fulaa, na Setan xo a lisane xe laa'ui xuluna put modus e faxalite
pana mu fatataganan la xavala e a roxoyan siri e a kuus, 9 “Ne taa tavai
nano pana maana mo aanabe' tamo no taa bukaak e nangusau.” 10 E na
Yesus a suie, “Faapalau sega, Setan! Senaso a Xakalayan Taap a kuus:
‘Nangus a Memai, a Piran siim e no taa sisiak sina mon.” *Vpt 6:13*
11 E mui na Setan a ta'ulane e a mu angelo xo ri maa savat sina e ri
xavange.

Na Yesus A Tangpat Pana Faisok Sina
Mk 1:14-15; Lk 4:14-15

12 Layaan na Yesus a langai o na Jon fo vipis, nane ulaa xe Galili.
13 Nane ta'ulan na Nasaret e fe taagul pe Kapanam aava waan la itina
raarum pe Sebulan e Naaptali. 14 E malaanabe' a ferawaian si Aisaia savat
la matavas. Nane kuus:
15 “A mu rabuna ti pe la ro bina Sebulan e Naaptali, a bina la xasing
ina salan aava sivi xe la laman e a bina la vangana Raarum
Jordan, a ro bina aave re waan pe Galili e pave a toxan a rabuna
xaves aava ri pife Juda- 16 a mu rabuna aave xo ri fo taagul la suk
e naboxo ri xalum a malang molava; e a malang fo savat xuluri
aava ri taagul lapaana xaxaalua ina maatan.” *Ais 9:1,2; 42:6-7*
17 Ti la yaan aave na Yesus a tangpat pana kuusan fasavat a ferawaian
sina Piran malaan, “Puk tapin nami xa xasena vilaana saat simi senaso a
yaan ina savatan sina fatataganan sina Piran a faasilak.”

Na Yesus A Xel A Rabuna Talafaat Xena Usiaana
Mk 1:16-20; Lk 5:1-11

18 La fena sangasan sina la vangana Laman Galili nane xalum a ro
fetinan, na Saimon aava ri xalie pa Pita nare Endru. Re taxa tapin fasivi
a vana sire la taas senaso re fuuna faadinan. 19 E na Yesus a kuus, “Me

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

maa usiau e ne taa fapiti name pana pataasaana rabuna." [20] E fataapus re
ta'ulan a vana sire e re usie.
[21] A falet famodak fulaa e xalum a xasa rofetinan fulaa, na Jems nare
Jon xuvul pa tamare, na Sebedi. Rutul taxa waan xuluna xaati e rutul
taxa faigotan a vana sirutul. E na Yesus a xel nare. [22] E fataapus re
ta'ulan a xaati e na tamare e re usie.
[23] Na Yesus a falet xolai pe Galili e nane fepitaa la maana lifu ina
faxuvulan siri e kuusan fasavat a Lagasai Roxo sena fatataganan sina
Piran. E a maana buk giisan aava fo sip a rabuna, nane vil faroxoie. [24] A
mu rabuna aave ri xuus fatexaas a xasanofuna pana e mui a mu rabuna
xapiak pe Siria ri texaas sena e ri maa lisan a rabuna aava ri giis xe sina:
nari pana maana buk giisan e pana maasaxan molava, nari aava vovau
saat fo vao nari e nari aava ri gaga e nari aava mari o kari maat. E nane
xo a vil faroxoi nari. [25] A tang malila ti Galili, Jerusalem, Judia e ti la
bina Dekaapolis sina mu rabuna aava ri pife Juda e ti la bina la xasa
paxasing ina Raarum Jordan, nari xapiak ri usie.

Na Yesus A Fepitaa Pana Mu Vilaana Aava Ri Fasavat A Faamamaasan
Lk 6:20-23

5 [1] Layaan nane xalum a malila aave, nane laak fadak xe xuluna put
e nane nai su' e mu fefeng sina ri maa savat [2] e nane fapiti nari
malaan:
[3] "Nari aava ri texaas o ri pife tigina fatak la matana Piran sena mu
vilaana siri xa,
naboxo a naian siri a roxo paaliu
senaso a fatataganan sina Piran va siri.
[4] Nari aava ri mimilisaat,
naboxo a naian siri a roxo paaliu
senaso Piran i taa famalulum nari.
[5] Nari aava ri lamon fasivi a isiri xa,
naboxo a naian siri a roxo paaliu
senaso Piran i taa tavai nari pana xavala xapiak.
[6] Nari aava ri lamon vulai pana mu vilaana fatak,
malaan sena mataa aava lagai
a lamon vulai pana fanganan,
naboxo a naian siri a roxo paaliu
senaso Piran i taa famasi nari.
[7] Nari aava ri muluk a xasanofuna e ri xavang nari,
naboxo a naian siri a roxo paaliu
senaso Piran i taa muluk nari vaxa.
[8] Nari aava vulai ri vubuk sisiak xe sina Piran,
naboxo a naian siri a roxo paaliu

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

senaso ri taa xalum a Piran.
9 Nari aava ri lisan a luaian la palou ina rabuna xuvul pana Piran,
naboxo a naian siri a roxo paaliu
senaso a Piran taa xali nari pana mu rafulak sina.
10 Nari aava rabuna ri vil pengan nari sena usiaana vilaana fatak sina Piran,
naboxo a naian siri a roxo paaliu
senaso a fatataganan sina Piran va siri.
11 "A naian simi a roxo paaliu layaan a rabuna ri ferawai fasaat semi
e ri vil pengan nami e ri bit tifi nami pana maana bitan saat senaso mi
namkai sega. 12 Mi merao e mi faamamaas senaso a sepirigus xami la
xunavata a mo molava paaliu. Paamua ri vil pengan a mu rabuna ina
kuus fatuxai e naboxo ri taxa vil malaane xe simi sait.

A Ferawaian Paap Pana Sol E Malang

13 "Nami aava mi namkai, mi malaan sena sol la palou ina mu rabuna.
Taasaxa tamo sol a pife xakaarik malaafaa mi taa faxakaarik fulane? E
tamo pife xakaarik a piau ta faisok ina fulaa e a rabuna ri taa tapine e ri
paas xolane.
14 "Nami ve mi malang xana mu rabuna la xavala. A bina laa'ui xuluna put
pife fexaxaas sena fufunai. 15 E vaxa mu rabuna ri taa pife faram a laam siri e
fune lapaana bi o lana vuk ina xariu, bo? Piau! Ri taa faneie xuluna ivin ina
talo mu rabuna xapiak la lifu, ri taa fexaxaas sena kaalum. 16 E malaanabe'
mi taa faxalit a mu rabuna pana malang simi talo ri taa xalum a maana
faisok roxo simi e ri taa kuus faatulan na Tamami laa'ui la xunavata.

Na Yesus A Filimaan Xena Vil Fexaxaasan A Vuputkai La Matavas

17 "Muta lamon o ne fo savat xena kawaasan a mu vuputkai o ferawaian sina
mu rabuna ina kuus fatuxai, ne pife savat xena kawaasanaan nari, piau, ne
savat xena vil fexaxaasan nari la matavas. 18 Ne xuus tuunei nami, fefexaxaas
a yaan a xunavata xuvul pana xavala ri taa malit, piau ta nekalayan modak
ti lana xakalayan ina vuputkai i taa malit fefexaxaas a yaan a maana mo
aanabe' ri taa savat la matavas. 19 Nase' laxao a saxa vuputkai modak e fapiti
a xasanofuna xena laxawe, i taa mataa palau paaliu lana fatataganan sina
Piran. Taasaxa, nane aava langai sena vuputkai e fapiti a xasanofuna pana
langaiaana i taa matalava lana fatataganan sina. 20 Senaso ne xuus nami,
tamo a mu vilaana fatak simi ri pife xasliu a mu vilaana sina mu Ferasi e nari
aava ri fepitaa pana vuputkai, mi taa pife laak la fatataganan sina Piran.

A Fepitaian Sena Vilaana Ina Vupunuk

21 "Lokavai mi fo langai o mu priis ri xuus a rabuna: 'Muta punuk
mataa e nase' a punuk a mataa i taa tigina lapaana tiisan.' *Tln 20:13*

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22 Taasaxa nenia, ne xuus nami o nase' ta mataa a maraleian na tina i taa
waan lapaana tiisan. E fulaa, nase' ta mataa a xuus na tina o 'A putum
a faat!' nane, a mu matalava ri taa tiise. Taasaxa, nase' ta mataa a kuus
pana 'No vavagai!', i taa fakasanaman lana fata aava i taxa raam vulai.
23 "E voxo tamo no taxa laak la lifu lotu xena lisan a tatavai siim xe
sina Piran e no lamon fa'uli a saxa tiam a maraleian nano, 24 ta'ulan a
tatavai siim la nona ivin ina faramaana tatavai e falet paamu xe si tiam e
vil faroxoi a waanan sime e mui no taa fe lotu pana tatavai siim.
25 "Tamo saxa mataa rao i lisan nano xe la bina ina tiisan, vil faroxoi
fatapusan a lagafan sina. Vile layaan me taxa falet xe la bina ina tiisan
ulaa i tamaa lisan nano xe sina mataa ina tiisan e nane xo i taa lisan
nano xe sina mataa ina faxatang a mu vipis e naak i taa pis nano. 26 Ne
xuus tuunei nano o no taa pife mulus tapinan fefexaxaas no taa sui xapin
a maana faat xapiak.

A Fepitaian Sena Vilaana Ina Femilungaian
Mk 9:42-47

27 "Nami, mi texaas o paamua ri kuus, 'Muta mati xuvul pana saxa aava
fo tamai.' 28 Taasaxa nenia, ne xuus nami o nase' ta mataa a kaalum xe
sina tefin xena nanoman a vilaana saat xuvul pana, nane fo mati xuvul
pana xo lana lamonan sina. 29 E tamo a mataam pamuaan a fasavat a
vilaana saat malaan, put tapine. Senaso tamo i taa waan i taa kawaasan
a toyan xapiak siim. A mo roxo o a xavil modak ina taam i taa malit talo
a taam xurul i taa pife waan la vaa'ul ina fakasanaman pana fata. 30 E
malaan sena mataam, tamo a maam pamuaan a fasavat a vilaana saat,
patal tapine. A mo roxo a xavil modak ina taam i taa malit talo a taam
xurul i taa pife waan la vaa'ul ina fakasanaman pana fata.

A Fepitaian Sena Vilaana Ina Fataxapin A Tamaian

31 "Ri fo kuus o nase' ta mataa a ta'ulan na naasana i taa tavaie pana
lagasai xena fataxapin a tamaian sire. 32 Taasaxa, ne xuus nami o a mataa
a fexaxaas sena ta'ulan na naasana pana fufuna saxa mon: tamo a tefin
xo a mati xuvul pana xasafuna. Tamo a mataa a ta'ulan a tefin sina e a
tefin aave a tamai fulaa, a mataa aave fo vil favupunoie sena tamaian
fa'ui aava saat. E nane aava tamai sina tefin aave, i taxa vil a vilaana saat
sait.

A Fepitaian Sena Vilaana Ina Kuus Fakalimaan

33 "Lokavai mi fo langai o ri xuus a rabuna, 'Muta bit sena fakalimaanan
simi. Taasaxa vil fasavat a maana mo aava mi fakalimaan pana xe sina
Memai.' 34 Taasaxa nenia, ne xuus nami, muta fakalimaan pana isina saxa
mo. Muta fakalimaan pana xunavata senaso Piran taxa nai paamuian a

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rabuna pave [35] e muta fakalimaan pana xavala senaso a vena vaapaas sina
o pa Jerusalem senaso a bina sina King Lava. [36] E muta fakalimaan pana
putum senaso no pife fexaxaas sena lamon faati o a fui siim i taa savat
pasak o maxata. [37] Layaan no ferawai, kuus mon pana 'aang' o 'piau'. A so
ta mo no kuus pana fulaa a savat sena saxa aava saat paaliu, na Setan.

A Fepitaian Sena Vilaana Ina Susuaa

[38] "Mi fo langai pana ferawaian malaan: 'Tamo a mataa i taa kawaasan
a matana saxa mataa, lavaxa a matana mataa aave i taa kawaasanan.
E tamo saxa i taa kawaasan a fana xasa mataa, a fana mataa aave i taa
kawaasanan sait.' [39] Taasaxa nenia, ne xuus nami, muta susuaa xe sina
mataa aava bilai fasaat xe simi. Tamo saxa i taa tavaf a yaavaam, ti tapuk
e lisan a xasa payaavaam. [40] E tamo saxa taa lisan nano xe lana lifu ina
tiisan xena siak a 'siot' siim lavaxa, tavaie pana marapi ina xakaafutan
sait. [41] E tamo ta saxa taa xuus faagutan nano pana yaasaana mo matafan
sina xe lasuun fadak, falet xuvul pana xe lasuun paaliu. [42] E layaan
ta mataa taa nung nano pan' ta mo, tavaie pana. Layaan ta mataa a
vubuxan a mo siim, muta kuus o piau.

Vubuxan Xasingit A Mu Xaiyaas Siim

[43] "Mi texaas sena xakalayan aava kuus malaan: 'Vubuxan xasingit
a mu pabung simi e baian faagutan a mu xaiyaas.' [44] Taasaxa nenia, ne
xuus nami, vubuxan xasingit a mu xaiyaas simi e fenung xe sina Piran
talo i taa xavang nari aava ri vil pengan nami. [45] A vilaana malaan i
taa faxaalit o nami, mi rafulak si Tamami pe la xunavata. Senaso nane
a vil falak a ngaas xena malang la mu bina xapiak sina mu rabuna roxo
e saat. E a lisan a raafui xena xavang a mu rabuna xapiak, nari aava ri
bilai faroxo e nari aava ri bilai fasaat. [46] Xenaso a Piran i taa fasepirigus
nami tamo mi vubuxan xasingit a rabuna aava ri vubuxan xasingit nami
mon? A mu rabuna ina siak taakis xana paamua lava ti Rom vaxa, ri vil
malaane. [47] E tamo mi fasusui a mu timi mon mi pife vil ta mo roxo sena
xasafuna, bo? A mu rabuna aava ri pife namkai sena Piran, nari vaxa
ri vil malaane. [48] E voxo nami xo mi taa tigina fatak vulai malaan sena
Tamami pe la xunavata i taxa tigina fatak vulai."

A Fepitaian Si Yesus Sena Tatavai Xe Sina Mu Valagof

6 [1] Na Yesus a ferawai fulaa e pebukan nari, "Faxatang! Muta vil
a maana faisok roxo la matavas talo a mu rabuna ri taa xalume.
Senaso tamo mi vil malaane na Tamami pe la xunavata i taa pife tavai
nami pana sepirigus.

[2] "E voxo, layaan mi xavang a mu valagof, muta kuusane pana piifaana
tafiu malaan sena mataa xalemana maranga. Senaso nari, ri vil malaane

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

la lifu ina faxuvulan siri e la salan talo a mu rabuna aava ri xalum nari,
ri taa faatulan nari. Ne xuus tuunei nami o a Piran taa pife tavai nari
pan' ta sepirigus fulaa. 3 Taasaxa, layaan mi xavang a valagof, vil fune
talo piau ta mataa fulaa i taa texaas sena. 4 E a Piran, na Tamami aava
xalum a maana mo mi vil fune, i taa fasepirigus nami.

A Fepitaian Pana Vilaana Ina Fenungan Xe Sina Piran
Lk 11:2-4

5 "Layaan mi fenung, muta vile malaan sena mu xalema maranga.
Senaso nari, ri buk fenung la lifu ina faxuvulan e pe la femarangaian ina
salan talo maana rabuna xaves ri taa xalum nari. Ne xuus tuunei nami
o a Piran taa pife tavai nari pan' ta sepirigus fulaa. 6 Taasaxa, layaan
mi fenung, laak la nobina simi talo mi taa waan nami sang mon; xao a
matana nobina aave e fenung xe si Tamami aava waan pave xuvul pami.
E na Tamami aava xalum a so ta mo mi vile pave, i taa fasepirigus nami.
7 Layaan mi fenung, muta ferawai pana maana vapaling palau malaan
sena mu rabuna aava ri pife Juda. Nari, ri lamon o a Piran taa sui a
fenungan siri senaso ri ferawai faaxaves. 8 Muta usi a vilaana siri senaso
na Tamami, nane texaas sena so ta mo mi xaxaalif pana paamuina yaan
mi fine pana.
9 "Mi taa fenung malaanabe':
'Tamamaam pe la xunavata,
a isaam a xaradak paaliu e maam suai faagut sena.
10 A fatataganan siim i taa savatmaan
e a mu vubuxanan siim ri taa savat la matavas la palou imaam
malaan se' ri savat la xunavata.
11 Tavai nemaam pana fanganan a fexaxaas xe tanin.
12 E lamon tapin a maana vilaana saat simaam
malaan semaam xo maam fo lamon tapin
a mu vilaana saat sina xasanofuna xe simaam.
13 E muta lisan nemaam xe lana vavalam
taasaxa tivotan nemaam xasena gutan ina saatan.'
14 Tamo mi lamon tapin a vilaana saat sina xasanofuna aava ri vile xe
simi, na Tamami pe la xunavata, i taa lamon tapin a vilaana saat simi
vaxa. 15 Taasaxa tamo mi pife lamon tapin a vilaana saat sina xasanofuna
lavaxa, na Tamami i taa pife lamon tapin a vilaana saat simi.

A Fepitaian Sena Vilaana Ina Falfaalan

16 "Layaan mi falfaal, muta falet xolai pana nonau kanamsaat malaan
sena mu xalema maranga. Ri falet xolai pana nonau vusiit talo mu
rabuna ri taa xalum nari o ri taxa falfaal. Ne xuus tuunei nami o a Piran
i taa pife tavai nari pan' ta sepirigus fulaa. 17 Layaan mi falfaal, xamak

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

a nonau imi e salei fati a fui simi 18 talo a rabuna ri taa pife xalum a
falfaalan simi. Na Tamami sang mon aava mi pife fexaxaas sena xalume,
nane xa taa texaas. E nane aava xalum a maana mo fufunai mi fuuna
vile, i taa fasepirigus nami.

A Fepitaian Pana Fafanaian Roxo Ti La Xunavata

19 "Nabe' la xavala, muta faxuvul a fafanaian senaso nabe' a yainiit e
vusulai re kawaasan a maana mo aave e mu rabuna ina fenau ri taa kas
a lifu e ri fenoue. 20 Taasaxa laa'ui la xunavata mi taa faxuvul a maana
fafanaian roxo senaso pave a yainiit e vusulai re taa pife kawaasan a
maana mo aave e mu rabuna ina fenau ri taa pife laak lana xena fenau.
21 Senaso la so ta bina mi faxuvul a maana fafanaian roxo simi lana, a
bina aave mi taa lamon fatie.

A Ro Matami Re Malaan Sena Laam

22 "A ro matami ve re ro laam xena famalang a tami. Tamo a matami
a tateak e matavas, a tami xurul i taa bas pana malang. 23 Taasaxa, tamo
a matami a saat e gagaali, a tami xurul i taa bas pana suk. E tamo a
malang aava waan la tami a suk, a suk aave a molava temasaat.
24 "A mataa a pife fexaxaas sena yaasok lapaana ro mataa piran, piau.
Senaso i taa baian a saxa e vubuxan a saxa o i taa faisok faagut lapaana
saxa e langai pesalai sena saxa. Mi pife fexaxaas sena faisok lapaana
Piran e la yaan naang faisok xena faxuvulaana faat xaanum xa.

Muta Lalamon Faaxaves

25 "E voxo ne xuus nami, muta lalamon faaxaves sena toyan simi:
sena so ta mo mi taa ngane o nume o sena so ta marapi mi taa xafut
a tami pana. A toyan simi a molava sena fanganan e a tami a molava
sena marapi, bo? 26 Kaalum pana mu maanu la tavegof: ri pife xapis a
kam o faxuvul a fanganan xena timine la lifu ina fawaanaana. Taasaxa
na Tamami pe la xunavata, nane faxatang faroxoi nari. E nami, lana
lamonan sina Piran, mi pelalava sena maanu, bo? 27 E nase' a fexaxaas
sena famodus a waanan sina nabe' la xavala pana lalamon faaxaves?
28 "Xenaso mi taxa lalamon faaxaves sena marapi? Lamon pana mu fur
pe la yi, ri pife faisok o vesan a mo xena xafut nari. 29 Taasaxa ne xuus
nami o na King Solomon aava toxan a fafanaian xaves, nane pi ta marapi
magaaf malaan seri. 30 Tamo a Piran i taa famaus a yi aava waan tanin
e mafu ri sung a fata pana, naak i taa tamana tavai nami pana marapi
xena xafut nami xa, bo? Ai, a namkaian simi a modak paaliu! 31 E voxo
muta lalamon faaxaves e kuus malaan: 'A fanganan siak i taa savat ti faa?
o a numan siak? o marapi siak?' 32 A mu rabuna aava ri pife namkai sena
Piran, ri fuuna lalamon faaxaves sena maana mo malaan. Taasaxa na

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tamami pe la xunavata, nane texaas o mi vubuxan a maana mo aave. 33 E
voxo nami, mi taa seng paamuin a fatataganan sina Piran e a vubuxanan
fatak sina e layaan mi vil malaane, nane xo i taa tavai nami pana maana
mo xapiak aave vaxa. 34 E voxo, muta lalamon faaxaves pana so ta mo i
taa savat mafu. A yaan mafu a toxan a lagafan sina xa. A lagafan ti tanin
mon a fexaxaas, muta falavaie.

Muta Tiis A Xasanofuna

7 1 "Muta tiis a xasanofuna talo no taa pife tiisan. 2 Senaso no taa
tiisan malaan se' no tiis a xasanofuna. E so ta buk ngangai aava no
tiis a xasanofuna pana no taa tiisan pana vaxa.
3 "Senasou no xalum a wai modak la mata tiam taasaxa no pife lamon
pana wai modus aava waan la mataam? 4 Xenaso no taa xuus na tiam,
'Man, ne taa siak tapin a newai modak la mataam' layaan nano xa no
toxan a wai modus la mataam. 5 Mataa xalema maranga! Paamua xo, siak
tapin a wai modus la mataam xa e mui, layaan no kaalum famatavas, no
taa siak tapin a wai modak la mata tiam.
6 "Muta tavai a mu piu pana mo motaap; muta tapalan a mo roxo paaliu
malaan sena xixiut la nona mu vio. Tamo no vil malaane, ri tamaa paas
xolane e ti tapuk fa'ulaa xena falou nano.

Nung A Piran Pana Maana Mo Aava No Vubuxane
Lk 11:9-13

7 "Fin a Piran pana maana mo aava no vubuxane e no taa siaxe, seseng
e no taa tingine, vipit la matana lifu sina Piran e i taa kase xe siim.
8 Senaso nase' ta mataa i taa fiai i taa siaxe; nase' ta mataa i taa seseng i
taa tingine; nase' ta mataa i taa vipit la matana lifu sina Piran i taa kase
xe sina.
9 "Nami mu tamana rafulak, mi taa pife tavai a lak simi pana faat
layaan a fin nami pana bret, bo? 10 O tamo a fin nami pana din mi taa
pife tavaie pana tiui, bo? 11 E tamo nami aava mi rabuna saat, mi tavai
a mu rafulak simi pana maana mo roxo, tuuna paaliu na Tamami pe la
xunavata, i taa tavai nari aava ri fine, pana maana mo roxo. 12 E voxo,
lana maana mo xapiak bilai xe sina xasanofuna malaan se' no vubuk o ri
taa bilai xe siim: a vilaana aanabe' a fufuna mu vuputkai e mu fepitaian
sina mu rabuna ina kuus fatuxai.

Laak La Matana Yalaxau Aava Modak

13-14 "A salan aava falet xe la bina ina kawaas vulai a molava e a
matana yalaxau xe pave a talakas falava e maana rabuna xaves ri sangas
usi a salan aave. Taasaxa matana yalaxau xe sina toyan tuuna a modak
e a salan xe pave a modak paaliu e piau ta rabuna xaves ri tingin a salan

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aave. Taasaxa nano, no taa laak xe lana matana yalaxau aave xena siak a
toyan vulai.

A Wai E Xalana

15 "Faxatang sena mu rabuna ina kuus fatuxai bit. Ri savat simi pana
vilaana mam malaan sena sipsip taasaxa lana xunus iri ri malaan sena piu
vupung. 16 Mi taa taraxali nari sena vilaana siri. A yeis tuturuk pife fasavat
a xalana wain marafut e a yi palau pife fasavat a xalana xakaap. 17 A wai
roxo e tateak i taa fasavat a xalana marafut taasaxa a wai aava pife boak
faroxo i taa fasavat a xalana mopaak aava pife roxo. 18 A wai roxo e tateak
pife fexaxaas sena fasavat a xalana mopaak aava pife roxo e a wai aava pife
boak faroxo pife fexaxaas sena fasavat a xalana marafut e roxo. 19 E ta wai
aava pife fasavat a xalana roxo i taa tei tapinan xe lana fata. 20 E voxo, mi taa
taraxali a mu rabuna ina kuus fatuxai bit sena vilaana siri.

A Yaan Layaan A Piran I Taa Tiis A Mu Rabuna

21 "Pife nari xapiak aava ri fuuna xali vulanau pana Memai siri, ri taa laak
la fatataganan sina Piran, piau. Nari aava ri usi fatak a vubuxanan si Tamaang
pe la xunavata mon, ri taa laak lana. 22 Layaan a yaan ina tiisan taa savat a
maana rabuna ri taa xuusau, 'Memai, Memai! Maam kuusan fasavat a Lagasai
sina Piran lapaana gutan ina isaam, bo? E maam gei tapin a maana vovau saat
e vil a maana mo fa'ipul lapaana gutan ina isaam, bo?' 23 E nenia, ne taa xuus
nari, 'Ne ngalngolan nami. Faapalau sega, nami aava mi vil a mu vilaana saat.'

A Ro Buk Mataa Ina Vavesai
Lk 6:47-49

24 "E voxo nase' ta mataa a langai a ferawaian siak e usie, i taa malaan
sena mataa pana texaasan aava vesan a lifu sina xuluna faat tateak.
25 E a raafui a molava e a ulim molava a savat e a reref a fiit faagutan a
lifu aave e pife poxo senaso a fufuna tateak. 26 Taasaxa nase' ta mataa a
langai pesalai sena ferawaian siak, nane malaan sena mataa vungut aava
vesan a lifu sina la gun tataavus. 27 E a raafui a molava e a ulim molava a
savat e a reref a fiit faagutane e poxo. E a lifu aave a tagalas xapiak."
28 Layaan na Yesus fo fataxapin a ferawaian aanabe' a malila ri ipulan
a fepitaian sina. 29 Senaso nane pife fepitaa malaan sena mu rabuna ina
fepitaa pana vuputkai, piau, a fepitaian sina a toxan a gutan ina.

Na Yesus A Vil Faroxoi A Mataa Tana Tapak
Mk 1:40-44; Lk 5:12-14

8 1 Layaan na Yesus a sivimaan ti xuluna put a malila ri usie. 2 E lana
yaan naang a mataa tana tapak maa bukaak la ka Yesus e kuus,
"Memai, tamo no vubuxane no fexaxaas sena vil faroxoiau."

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3 Na Yesus a talangai xe sina pana mana e tawe e a suie, “Aang, ne
vubuxane. Savat roxo!” A tana mataa aave a savat roxo fa'ipul sena giisan
sina. 4 E na Yesus a xuuse, “Langai! Muta xuus ta mataa pana. Falet fatak
xe sina priis talo i tafe taxan faroxoi a taam, e mui no taa tatavai pana mo
aava na Moses a kuus pana xena faxalit a rabuna pana vil faroxoiaan nano.”

Na Yesus A Vil Faroxoi A Sisiak Sina Saxa Paamua Ina Rawen Ti Rom
Lk 7:1-10

5 Layaan na Yesus a laak la bina Kapanam a saxa paamua ina rawen ti
Rom a savat sina e fenung pana xakaavangan sina malaan, 6 “Matalava, a
sisiak siak pe la lifu, a giis la ivin sina. A pife fexaxaas sena falet xolai e
taxa maasak faagut.”
7 Na Yesus a kuus, “Ne taa fe vil faroxoie.”
8 Taasaxa paamua aave a suie, “Piau Matalava, no taa pife savat la lifu
siak senaso nano, no matalava e nenia, ne mataa palau. No taa kuus mon
e a sisiak siak i taa roxo fulaa. 9 Nenia sait, ne waan lapaana tateaxan ina
paamua siak e ne toxan a rabuna ina rawen lapaana tateaxan iga. Ne taa
xuus a saxa pana ‘Falet!’ e a falet; ne xuus a saxa pana ‘Man’ e a filimaan
e ne xuus a saxa yaasok siak pana ‘Vil a mo aanabe!’ e nane vile.”
10 Layaan na Yesus a langai pana mo aanabe' a ipul faagut sena e a
kuus xe sina mu rabuna aava ri waan xuvul pana, “Ne xuus tuunei nami,
ne pi titingin ta saxa pe Israel pana namkaian malaanabe'. 11 Ne xuus
nami o maana rabuna ri taa savat ti paa e ti kol e taa nai la fenamo
molava lana fatataganan sina Piran xuvul pa Abrahem, Aisaak nari na
Yaakop. 12 Taasaxa, nari aava Piran a siak fati nari paamua, ri taa tapinan
xe lana suk e pave ri taa taangiis faagut e faxakengat a fari.”
13 E mui na Yesus a xuus a paamua ti Rom, “Falet xe la lifu siim e a
so ta mo no namkai sena i taa savat la matavas xe siim.” E a sisiak sina
paamua aave a savat roxo monabe' mon.

Na Yesus A Vil Faroxoi A Maana Rabuna Xaves
Mk 1:29-34; Lk 4:38-41

14 Layaan na Yesus a laak la lifu si Pita, nane xalum na imu Pita taxa
mati la ivin pana tana lalagaf. 15 Nane tao a mana e a lalagaf a malit
fa'ipul e a tana feroxo e nane tamasiak e faigotan a fanganan xana.
16 La vung aave a rabuna ri lisanmaan a mu rabuna pana vovau saat xe
si Yesus. E na Yesus pana ferawaian mon a gei tapin a mu vovau saat e a
vil faroxoi nari xapiak aava ri toxan a maana buk giisan. 17 E malaanabe'
nane fasavat famatavas a maana mo aava na Aisaia, saxa mataa ina kuus
fatuxai, fo ferawai pana. A kuus,

> “Nane xa a siak tapin a giisan sitaara e mulus tapin netaara sena
> maasaxan.” *Ais 53:4*

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A Rovaat Aava Re Buk Usi Na Yesus
Lk 9:57-60

18 Lavaxa, layaan na Yesus a kaalum o a malila ri fakaliuane, nane
fasei faagutan a mu fefeng sina o ri taa falet fatak xe la xasa paxasing
ina raarum. 19 E saxa mataa ina fepitaa pana vuputkai maa savat sina e a
kuus, “Mataa ina Fepitaa, ne taa usi nano tamo no falet xe faa.”
20 E na Yesus a suie, “A mu piu vupung ri toxan a liing siri e mu maanu
la tavegof ri toxan a singa siri, taasaxa a Natuna Mataa piau ta nobina
xena mati fangaafus.”
21 A saxafuna aava usi na Yesus, a kuus, “Memai, paamua turoxo o ne
taa fe xaafan na Tamaang.”
22 Taasaxa na Yesus a suie, “Usiau e ta'ulan a mu rabuna aava ri fo
maat xena xaafan a mamaat siri xa.”

Na Yesus A Famararol A Reref E Tof Molava
Mk 4:36-41; Lk 8:22-25

23 Layaan na Yesus a xawas xuluna xaati a mu fefeng sina ri xawas sait.
24 E a tang reref molava xuvul pana raafui re savat fa'ipul la laman e a
xaati aave faasilak i lus. Taasaxa na Yesus i taxa matef. 25 A mu fefeng
sina ri fe faparaye e ri kuus, “Memai! Fakaxup netaara ulaa taara tamaa
xarak!”
26 Na Yesus a sui nari, “Xenaso mi mataut temasaat? A namkaian simi a
modak paaliu, bo?” E mui a tamasiak e fasei a reref e tof molava pana re
taa taxapus e a reref e tof molava re mararol.
27 E nari xapiak ri ipul e ri kuus, “Nane nase'? Nane ve a so ta buk
mataa? A reref e tof molava re langaie.”

Na Yesus A Mulus Tapin A Rovaat Tomexaan Sena Maana Masalai
Mk 5:1-20; Lk 8:26-39

28 Layaan na Yesus maa savat la xasa paxasing ina raarum la bina ri
xalie pa Gadarin, a rovaat tomexaan pana maana masalai re savat ti la
matana xawaa e re fesuaian na Yesus. A rovaat aave re toxan a gutan
molava e a rabuna ri pife fexaxaas sena sangas liu et la salan aave. 29 E
layaan re xalum na Yesus re xukulai faagut, “Rao no sivin nemaame,
Natuna Piran? No fo savat xena fakasanamaan nemaame paamuina yaan
fatak ina tiisan, bo?”
30 A toxan a tagaan vio taxa waan faasilak e ri taxa fangan. 31 E a mu
masalai ri nung na Yesus, “Tamo no feng tapin nemaam xasena rovaat
aanabe' feng nemaam xe lana tagaan vio aapave.”
32 E na Yesus a xuus nari, “Falet!” E voxo ri ta'ulan a rovaat aave e
ri fe vao a tagaan vio. A mu vio xapiak ri fala sivi ti la xasing ina put

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

xe lana raarum aave e ri fexarak e ri maat. 33 A mu tomexaan aava ri
fuuna faxatang a tagaan vio aave ri sinuf xe la bina faasilak e pave ri
kuusan a xuuskuus xurul e a so ta mo a savat sina rovaat tomexaan aava
mu masalai fo ta'ulan nare. 34 E voxo a mu rabuna xapiak ti la bina ri
fesuaian na Yesus. Layaan ri xalume, ri nung faagutane o i taa ta'ulan a
bina siri.

Na Yesus A Vil Faroxoi A Mataa Maalapen Pe Kapanam

9 1 Lavaxa, na Yesus a xawas xuluna xaati e fe ulaa xe la xasa paxasing
ina raarum xe la bina fatak sina. 2 E pave, ri lisan a mataa maalapen
aava mati la ivin xe sina. Layaan a xalum nari, a texaas o a namkaian siri
a tateak e a kuus xe sina mataa maalapen, “Muta mataut, ka fesing! A mu
vilaana saat siim fo lamon tapinan.”
3 E saxano rabuna ina fepitaa pana vuputkai ri fexuus nari xa, “A mataa
aanabe' a lamon o nane ve a Piran! I taxa sarak sena Piran!”
4 Taasaxa na Yesus a texaas sena so ta mo ri taxa lamon pana e a
kuus, “Xenaso mi taxa lamon pana maana mo mosaat malaan? 5 Ne
fexaxaas sena kuus, ‘A vilaana saat siim fo lamon tapinan,’ o ‘tamasiak
e sangaset’. A so ta mo a malui sega xena ferawai pana? 6 Taasaxa ne
taa faxalit nami o a Natuna Mataa a toxan a tateaxan xena lamon
tapin a vilaana saat nabe' la xavala.” E nane xuus a mataa maalapen,
“Tamasiak, yaas a ivin siim e no ulaa xe la lifu siim!” 7 A mataa aave a
tamasiak e ulaa xe la lifu sina. 8 Layaan a rabuna ri xalume, ri mataut
e ri kuus faatulan a Piran senaso nane tavai a rabuna pana tateaxan
malaan.

Na Yesus A Xel Na Matiu Xena Usie
Mk 2:14-17; Lk 5:27-32

9 Layaan na Yesus i taxa ta'ulan a bina aave a xalum a mataa ina siak
taakis i taxa nai la nobina faisok sina, a isina na Matiu. E na Yesus a
xuuse, “Usiau.” E na Matiu a tamasiak e usie.
10 E lumui layaan na Yesus taxa fangan xuvul pa Matiu, a maana
rabuna xaves ina siak taakis xuvul pana xasano rabuna saat ri maa
nai fangan xuvul pa Yesus e mu fefeng sina. 11 Saxano Ferasi ri xalum
a vilaana aanabe' e ri fin a fefeng si Yesus, “Xenaso a matalava simi a
fangan xuvul pana rabuna saat malaanabe'?”
12 E na Yesus a langai e sui nari, “A mataa ina irin a pife xavang nari
aava ri piau ta giisan taasaxa i taa xavang nari aava ri giis. 13 Falet e
lamon pana malasuf ina ferawaian sina Piran aava kuus, ‘Ne vubuxan a
vilaana ina fangaasik e pife vilaana ina tatavai pana mu tiir.’ Ne fo savat
xena xelaana rabuna saat talo ri taa usiau e pife xena xelaan nari aava ri
roxo.”

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A Fiaian Sena Vilaana Ina Falfaal
Mk 2:18-22; Lk 5:33-39

14 E mui a mu fefeng si Jon ina Fasufan ri maa savat si Yesus e ri fine,
"Xenaso nemaam e mu Ferasi maam fuuna falfaal faaxaves taasaxa mu
fefeng siim ri pi ri falfaal?"
15 Na Yesus a sui nari, "Mi lamon o a mu fesing sina mataa aava i taa tamai,
ri taa kanamsaat layaan ri taxa waan xuvul pana fesing siri, bo? Piau, ri taa
pife kanamsaat. Taasaxa a yaan i taa savat layaan a mataa aava tamai, i taa
pife fexaxaas sena waan xuvul pari e lana yaan aave ri taa falfaal.
16 "Piau ta mataa i taa kap a marapi ina vupung xavai pana nemarapi fa'ui.
Senaso, layaan i taa xamak a marapi fa'ui i taa gat e i taa ririk falavai a valof
ina vupung aave. 17 E vaxa, piau ta mataa i taa timin a raarum ina xalana wain
lana saxa mo aava ri vesane pana vipin xavai ina meme aava pagala senaso,
layaan a raarum ina xalana wain aave i taa siak vuvusen lana, i taa tuguput a
vipin pagala aave. E a raarum ina xalana wain aave i taa talatiu e a mu vipin
ri taa kawaasanan. Taasaxa ri taa timin a raarum ina xalana wain lana mo ina
vipin aava fa'ui e i taa fadatan talo nare xapiak re taa waan faroxo."

Na Yesus A Fatatoi Fa'uli A Lak Tefin Sina Saxa Paamua Sina Mu Juda
Mk 5:22-43; Lk 8:41-56

18 Layaan na Yesus i taxa ferawai xe siri pana maana mo aanabe' a saxa
paamua sina mu Juda maa savat sina e bukaak la nona e a kuus, "A lak
tefin siak fo maat monabe' mon. Taasaxa tamo no taa tao a putuna i taa
to fa'ulaa." 19 E na Yesus a tamasiak e usie xuvul pana mu fefeng sina.
20-21 Layaan na Yesus taxa sangas et a tefin aava toxan a lagafan pana
ragei lava pana mariaas sangafilu saxa pana taragua, a savat la mina
senaso a ilisai, "Naak ne taa tao a marapi sina mon e ne taa roxo fulaa." E
voxo a tao a xasing ina marapi sina.
22 Na Yesus a tapuk fa'ulaa e a xalume e a kuus, "Muta mataut, tefin! A
namkaian siim fo vil faroxoi nano." E monabe' mon a tefin aave a roxo.
23 E mui na Yesus a laak la lifu sina paamua aave. Layaan a xalum a
rabuna ri taxa piif farawei a tungaal ina xaxaafai e mu rabuna ri taxa
tangiis a mamaat 24 a kuus, "Faapalau, a lak tefin aave pife maat, i taxa
matef mon." E nari, ri nangan xuluna. 25 Taasaxa layaan a paamua aave
fo feng tapin a malila xe lamalei na Yesus a laak xe la nobina aava lak
tefin taxa mati lana e fe tao a mana e nane tamasiak. 26 A kuusanaana
mo aave a falet xolai la mu bina xapiak.

Na Yesus A Vil Faroxoi A Rovaat Aava Matare Piif

27 E na Yesus a ta'ulan a bina aave e lana sangasan sina a rovaat aava
matare piif, re usie e re xukulai, "Natu Devit, Muluk nemaame!"

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28 Layaan nane fo laak la lifu, a rovaat aave re maa savat sina e nane
fin nare, “Me namkai o ne fexaxaas sena vil faroxoi name, bo?”
E re suie, “Aang, Matalava.”
29 E na Yesus a tao a matare e a kuus, “I taa savat malaan sena
namkaian sime!” 30 E re fexaxaas sena kaalum fulaa. Na Yesus a xuus
faagutan nare, “Muta xuus fatexaas ta mataa pana.” 31 Taasaxa layaan
re falet, re fexuus a maana rabuna xaves la maana mu bina xapiak,
pana.

Na Yesus A Vil Faferawai A Mataa Po

32 Layaan a rovaat aave re taxa falet, saxano rabuna ri lisan a
mataa aava po sena vovau saat, xe si Yesus. 33 E layaan na Yesus a
gei tapin a vovau saat aave a mataa aava tamu po a ferawai. A mu
rabuna ri ipul e ri kuus, “Taara pi xaxalum ta mo malaanabe' pe
Israel.”
34 Taasaxa mu Ferasi ri kuus, “Nane fuuna gei tapin a mu vovau saat
lapaana gutan sina paamua lava ina mu vovau saat.”

A Mu Rabuna Faisok Ri Pife Xaves

35 Na Yesus a falet xe la maana mu bina lava e modak e fepitaa
la mu lifu ina faxuvulan siri e kuusan fasavat a Lagasai Roxo sena
fatataganan sina Piran e vil faroxoi a rabuna pana maana buk giisan
xapiak. 36 Layaan a xalum a malila, a muluk nari senaso ri lamon
faaxaves sena maana mo e ri piau ta saxa xena xavang nari. Ri
malaan sena mu sipsip aava ri piau ta mataa xena faxatang nari.
37 E a xuus a mu fefeng sina, “A mu rabuna aanabe' ri malaan sena
fanganan la uma aava matoxol. Taasaxa rabuna ina faisok ri pife
xaves fexaxaas xena faxuvule. 38 Fenung xe sina Piran aava mataa
tafuna uma aave o i taa feng a maana rabuna ina faisok xe la uma
xena faxuvul a fanganan aava matoxol.”

A Mu Yaamut Sangafilu Saxa Pana Taragua
Mk 3:16-19; Lk 6:14-16; Fk 1:13

10 1 Na Yesus a xel faxuvul a mu yaamut sangafilu saxa pana taragua
sina e tavai nari pana tateaxan xena gei tapin a mu vovau saat e
vil faroxoi a rabuna pana maana buk giisan xapiak.
2 A isina mu yaamut sangafilu saxa pana taragua aave a malaan:
paamua, na Saimon aava ri xalie pa Pita xuvul pa tina, na Endru e na
Jems xuvul pa tina, na Jon aava re ro lak si Sebedi. 3 E na Filip nare
Baatalamiu, na Tomas nare Matiu aava mataa ina siak taakis; na Jems
aava lak si Elfias e na Taadius, 4 na Simon aava waan la parabuna ri xalie
pana Selot e na Judas Iskeriot aava pet lisan na Yesus.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Na Yesus A Feng A Mu Yaamut Sangafilu Saxa Pana Taragua Xena Vil A Faisok

Mk 6:8-11; Lk 9:3-5; 10:4-12

5 Na Yesus a feng a mu yaamut sangafilu saxa pana taragua aanabe' e a
xuus nari, "Muta falet xe lan' ta bina sina mu rabuna aava ri pife Juda o
xe lan' ta bina sina mu Sameria. 6 Taasaxa, mi taa falet xe sina mu Israel
senaso ri malaan sena mu sipsip aava ri milung. 7 Falet e kuus fasavat
malaan, 'A fatataganan sina Piran i taxa waan faasilak.' 8 Vil faroxoi a
mu rabuna aava ri giis, fatatoi fa'uli a mu mamaat, vil faroxoi nari pana
tari tapak e gei tapin a mu masalai. Mi fo siak xatam a tateaxan xena
faisok aanabe' e voxo mi taa xavang xatam a rabuna. 9 Muta siak ta faat,
10 muta yaas a bi pana maana mo pami; muta siak a marapi ina vupungan
o 'slipa' o xipa fulaa. A rabuna ri taa fakas a mataa ina faisok pana
fanganan e a maana mo xana.
11 "Layaan mi savat la bina lava o modak, laak lana e seng a mataa roxo
aava i taa kas a lifu sina xe simi e waan xuvul pana fefexaxaas a yaan mi
ta'ulan a bina aave. 12 Layaan mi laak lana lifu aave fasusui nari malaan,
'A luaian i taa waan xulumi.' 13 E tamo a rabuna ti lana lifu aave ri kas a
lifu siri xe simi, fin a Piran o i taa faluai nari. Tamo piau, a luaian aave
i taa ulaa xe simi. 14 E tamo a rabuna lana saxa lifu o bina ri taa pife kas
a lifu siri xe simi o langai simi, ta'ulan a bina aave e saf tapin a pof la
kami. 15 Ne kuus tuuna, lana yaan ina tiisan lava sina Piran, a Piran i
taa faxalit a mu rabuna saat ti Sodom nare Gomora pana mamaaluxan
molava sena rabuna ti la maana bina aave. 16 Langaiau! Ne taxa feng
nami xe la mu bina xaves malaan sena mu sipsip aava ri pife fexaxaas
sena vil votan nari xa xasena mu piu vupung aava ri lagai faagut. Mi taa
faxatang seri e muta tigina xuvul pari.

A Rabuna Ri Taa Vil Pengan A Mu Yaamut Si Yesus

Mk 13:11-13; Lk 21:12-17

17 "Faxatang! Senaso a toxan a rabuna ri taa pis nami e fatiginei nami
la matana rabuna ina tiisan ti la mu bina e ri taa inis faagutan nami
pana yeis lana lifu ina faxuvulan siri. 18 Ri taa fatiginei nami la matana
mu paamua ti Rom e mu paamua ti la mu bina lava senaso mi namkai
sega e mi taa kuus xakaavang sega xe sina mu paamua aave e mu rabuna
aava ri pife Juda. 19 Layaan a mu rabuna aave ri pis lisan nami xe lana
bina ina tiisan, muta lamon faaxaves pana so ta mo mi taa ferawai pana
o malaafaa mi taa kuusan famatavase senaso layaan a yaan fatak i taa
savat a Piran i taa xuus nami pana so ta mo mi taa ferawai pana. 20 A
maana vapaling aava mi ferawai pana ri taa pife mu vapaling simi fatak.
A Vovau si Tamami pe la xunavata, i taxa ferawai la ngusumi.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21 “A mu rabuna tomexaan ri taa pet lisan a mu tiri xa xena punuxaan
nari e a tamana rafulak ri taa vil malaane sena rafulak siri. E mu rafulak
ri taa taaluugan na ninari e tamari xena punuxaan nare. 22 A mu rabuna
xapiak ri taa baian nami senaso mi namkai sega. Taasaxa nase' ta mataa
i taa lo tigina fatateak lana namkaian sina fefexaxaas a yaan fataxapiak,
i taa kaaxup. 23 Layaan ri vil pengan nami la saxa bina, sinuf xe la xasa
bina. Ne kuus tuuna o mi taa pife lisan a lagasai siak xe la mu bina
xapiak pe Israel paamuina filimaanan sina Natuna Mataa.
24 “A rabuna u'usi ri pife matalava sena rabuna ina fepitaa siri e a
yaasok a pife matalava sena mataa tafuna. 25 E voxo a mataa u'usi i taa
faamamaas layaan i taa malaan sena mataa ina fepitaa sina e a yaasok
layaan i taa malaan sena mataa tafuna. Tamo ri fo xali a paamua ina
matafetama pana Bilsibul,[a] naak ri taa xali a mu rabuna la matafetama
sina pana vaxa.
26 “E voxo muta mataut seri senaso a maana mo xapiak aava fufunai i
taa savat la matavas talo a mu rabuna ri taa texaas sena.
27 “A so ta mo ne xuus nami sang mon pana mi taa kuusane la palou ina
mu rabuna e so ta mo taara fo ferawai pana la palou itaara mon, mi taa
xukulai pana talo a mu rabuna xapiak ri taa langaie. 28 Muta matautan
nari aava ri taa punuk a vipin simi taasaxa ri pife fexaxaas sena punuk
a xunus imi. Taasaxa mi taa mataut sena Piran aava fexaxaas sena
kawaasan xapin a vipin xuvul pana xunus ina mataa la bina ina fata aava
i taxa raam vulai. 29 A tuuna, mi taa maraan a ro maanu modak pana
fomirak faat taragua taasaxa tamo na Tamami a pife turoxo pana, pi ta
saxa siri i taa poxo xe lapia e maat. 30 E fulaa, a Piran xa a texaas sena
xakatan ina fui simi a talavisan. 31 E voxo muta mataut senaso nami, mi
pelalava sena mu maanu xaves la matana Piran.

Nari Aava Ri Tigina Xuvul Pa Krais E Nari Aava Ri Gilise

32 “Layaan a mataa i taa kuus fasavat la palou ina rabuna o nane
namkai sega, nenia, ne taa xuus na Tamaang la xunavata o nane aave a
usiau. 33 Taasaxa, nase' ta mataa a faaxolusanau la palou ina rabuna, ne
taa xuus na Tamaang la xunavata o ne ngalngolane.

Na Yesus A Lisan A Fevisan La Palou Ina Rabuna E Pife Luaian

34 “Muta lamon o ne fo savat la xavala xena lisan a luaian, piau. Ne pife
savat xena lisan a luaian taasaxa fevisan. 35 Ne savat xena
‘fati taaluugan a mu rafulak tomexaan xasena mu tamari e mu
rafulak tefin xasena mu ninari e mu enari. 36 A mu matafetama
sina mataa ri taa xaiyaas sina.’

---

[a] **10:25** A malasuf ina isin aanabe' ve ‘a paamua ina mu masalai.’

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

37 “Ne piau ta vepen la palou ina rabuna siak xan' ta mataa aava
vubuxan xasingitan sina xe si tamana o ninana a molava sena vubuxan
xasingitan sina xe siak. E ne piau ta vepen la palou ina rabuna siak xan'
ta mataa aava vubuxan xasingitan sina xe sina lak tomexaan o lak tefin
sina a molava sena vubuxan xasingitan sina xe siak. 38 E nase' ta mataa
a pife yaas a bolo sina e usiau, i taa piau ta vepen la palou ina rabuna
siak. 39 Nane aava lalamon vulai xena tao fatateak a toyan sina, i taa pife
waan lana toyan tuuna. Taasaxa nane aava lamon fepalauan a toyan sina
senaso i taxa namkai sega, i taa siak a toyan tuuna xe vulai.

A Piran I Taa Fasepirigus A Rabuna

40 “Nane aava kas a lifu sina xe simi, a kase vaxa xe siak e nane aava
kas a lifu sina xe siak, a kase xe sina Piran aava fengau. 41 Nane aava kas
a lifu sina xe sina mataa ina kuus fatuxai senaso a taraxali a vepen sina,
i taa siak a sepirigus malaan sena mataa ina kuus fatuxai aave. E nane
aava kas a lifu sina xe sina saxa aava usi fatak a vubuxanan sina Piran,
i taa siak a sepirigus malaan sena saxa aave. 42 E tamo saxa taa tavai a
mataa palau ti la palou ina mu rabuna siak pana raarum marafut senaso
a usiau, a sepirigus sina i taa pife malit.”

A Mu Fefeng Si Jon Ina Fasufan Ri Savat Si Yesus

11 1 Layaan na Yesus a fapiti xapin a mu rabuna sangafilu saxa pana
taragua sina, a ta'ulan a bina pave e falet xena fepitaa e kuusan
fasavat a Lagasai Roxo la maana bina pe Galili.
2 Layaan na Jon ina Fasufan pe la bina ina vipisan, a langai pana
maana mo na Krais taxa vile, a feng a saxano fefeng sina xe sina. 3 E ri
fe fin na Yesus, “Xuus nemaam, nano, no saxa aava na Jon a kuus o i taa
savat o maam taa waan bang a xasafuna?”
4 E na Yesus a sui nari, “Ulaa xe si Jon e xuuse pana so ta mo mi fo
langaie e xalume: 5 a mu rabuna aava ri tamu piif ri kaalum fulaa; a mu
rabuna aava ri tamu maalapen ri sangas; nari aava tari tamu tapak ri
roxo paaliu. Nari aava ri tamu vaang, ri langai. Nari aava ri tamu maat
ri to fa'ulaa e a mu valagof ri taxa langai a Lagasai Roxo. 6 Nari aava
namkaian siri sega pife milung, ri taxa faamamaas.”
7 La fena faletan sina mu fefeng si Jon na Yesus a ferawai xe sina malila
se Jon, “Layaan mi falet xe si Jon pe la xobingil, mi lamon o mi taa xalum
a so? A yi i taxa lep la reref? 8 Mi falet xena xalum a so? A mataa pana
marapi roxo malaan sena paamua king? Piau, a rabuna aava ri falak a
marapi malaan ri fuuna taagul la tang lifu sina king! 9 Xuusau, no falet xena
xalum a so? A mataa ina kuus fatuxai, bo? Tuuna paaliu, mi xalum a mataa
ina kuus fatuxai taasaxa nane a matalava sena mu rabuna ina kuus fatuxai
xapiak. 10 Lana Xakalayan Taap a Piran a ferawai pa Jon layaan a kuus:

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

‘Ne taa feng a fefeng siak xena lisan a lagasai paamuin nano e nane i
taa faigotan a salan xaanum.’ *Mlk 3:1*

11 “Tuuna, ne xuus nami o na Jon ina Fasufan a matalava sen' ta mataa aava taxa
to. Taasaxa nane aava mataa palau la palou ina rabuna sina Piran a matalava se
Jon. 12 Ti la yaan na Jon ina Fasufan a kuusan fasavat a lagasai sina, fefexaxaas
a yaan aanabe' a maana rabuna aava ri baian a Piran, ri taxa faisok faagut
xena tivotanaana savatan sina fatataganan sina. 13 Paamuina yaan si Jon, a mu
vuputkai si Moses e mu rabuna ina kuus fatuxai ri ferawai pana yaan layaan a
Piran i taa fasavat a fatataganan sina. 14 E tamo mi buk namkai sena lagasai siri
o piau, na Jon ve na Ilaija aava ri fo kuus o i taa savat. 15 Langai, tamo a tangami
a talakas.

16 “A mu rabuna ti tanin, ri malaan sena so? Ne taa ferawai seri
malaafaa? Ri malaan sena mu rafulak aava ri nai la bina ina faasot. Saxa
parafulak ri xukulai xe sina saxanofuna

17 ‘Maam piif a tungaal ina faamamaasan taasaxa mi pife tia! Maam
tangiis a mamaat e nami, mi pife taangiis.’

18 Layaan na Jon a savat, nane falfaal e pife num a raarum ina xalana wain e a mu
rabuna ri kuus o a masalai fo vawe. 19 Layaan a Natuna Mataa a savat, nane xo a
fangan e num e mu rabuna ri kuus, ‘Kaalum! nane fangan vulai e num temasaat
e fesing sina mu rabuna ina siak taakis e xasanofuna aava ri bilai fasaat.’ Taasaxa
mi taa texaas sena texaasan tuuna layaan mi xalum a malangiis ina.”

A Rabuna Lana Saxano Bina Ri Pife Puk Tapin Nari Xa Xasena Vilaana Saat Siri

Lk 10:13-15

20 A mu rabuna lana maana bina aava na Yesus fo vil a maana mo fa'ipul lana,
ri pife puk tapin nari xa xasena vilaana saat siri e nane baras faagutan nari sena.
21-22 Nane kuus, “Kaari, nami mu Korasin e mu Betsaida, senaso a fakasanamaan
nami i taa saat paaliu sena mu Tair e mu Saidan senaso tamo a maana mo fa'ipul
aava mi fo xalume, ri fo savat pe la ro bina Tair e Saidan, a mu rabuna saat pave
ri tafo falak a marapi maxata e tapalan a vebit ina fata la puturi xena faxaalit o ri
fo puk tapin nari xa xasena vilaana saat siri. 23 E nami mu Kapanam mi faatulan
nami xa e mi lamon o a mu rabuna pe la xunavata vaxa ri taxa faatulan nami,
bo? Piau, a Piran i taa tapin fasivi nami xe la bina ina fakasanaman vulai. E tamo
a maana mo fa'ipul aava mi fo xalume, ri fo savat pe la bina Sodom, tanin nari
tafo waan lunai. 24 Ne xuus tuunei nami o la yaan ina tiisan lava a fakasanamaan
nami i taa molava seri mu Sodom.”

Na Yesus A Fin A Rabuna O Ri Taa Maa Savat Sina Xena Fangaafus

Lk 10:21,22

25 La yaan aave na Yesus a kuus, “Tamaang, nano, no Memai ina
xavala e xunavata xapiak e ne kuus faasiroxo xe siim senaso no fo fun

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

a maana mo xasena rabuna pana texaasan e masaman taasaxa no fo
faxalit famatavas a mu rabuna palau pana maana mo aanabe'. 26 Tuuna
paaliu, Tamaang, no vubuk rao i taa savat malaan e no faamamaas pana.
27 Na Tamaang fo tavaiau pana maana mo xapiak. Pi ta mataa a texaas
se Natuna, na Tamana sang mon, e pi ta mataa a texaas se Tamana, na
Natuna e nari aava na Natuna a siak fati nari xena texaas sena.
28 "Filimaan xe siak nami aava mi maare pana yaasaana maana
lagafan e ne taa fafangaafus nami. 29 Turoxo o nenia, ne taa paamuian
nano e taare taa fepa'usan a lagafan siim e ne taa fapiti nano. Senaso ne
fuuna lo usi a vilaana mam e ne pife xalum fasivi ta mataa. Layaan no
waan lapaana tateaxan iga no fexaxaas sena fangaafus. 30 Senaso ne taa
paamuian nano lana salan aava pife lagaf xena usiaana e a so ta mo ne
tavai nano pana xena yaasaana a pife matafan temasaat sema."

A Mu Ferasi Ri Gel Tifi Na Yesus Sena Yaan Ina Fangaafusan Sina Mu Juda

Mk 2:23-28; Lk 6:1-5

12 1 La yaan aave na Yesus taxa sangas falet lana saxa uma 'wiit' e
a yaan aave a Yaan ina Fangaafusan sina mu Juda. A mu fefeng
sina ri lagai e ri vuak a putuna 'wiit' e ri ngan a mu kam ina. 2 Layaan
a mu Ferasi ri xalume, ri kuus xe si Yesus, "Kaalum, a mu fefeng siim ri
taxa kawaasan a vuputkai sitaara senaso a vuputkai sitaara a kuus votan
a faisok la Yaan ina Fangaafusan."
3 E nane sui nari, "Tuuna, mi fo kat lana Xakalayan Taap sena so ta mo
na Devit fo vile layaan nane, xuvul pana rabuna sina, ri lagai, bo? 4 Nane
xo a laak xe la lifu marapi ina lotu sina Piran e siak a bret ina tatavai
xana Piran e nari, ri ngane naapalaan a vuputkai a kuus votan nari sena
bret aave, senaso a fanganan sina mu priis sang mon. 5 E tuuna, mi fo kat
lana vuputkai si Moses o a maana Yaan ina Fangaafusan, a mu priis lana
tang lifu lotu sina Piran vaxa ri fuuna kawaasan a vuputkai sena faisok
siri taasaxa ri pife vupuno, bo? 6 Ne xuus nami o a saxa aava molava
sena tang lifu lotu taxa waan. 7 A Xakalayan Taap a kuus, 'Ne vubuxan
a vilaana ina mamaaluxan e pife vilaana ina tatavai pana mu tiir.' Tamo
mi texaas tuuna sena malasuf ina ferawaian aanabe' mi taa pife xali a
rabuna aava ri pife vupuno pana vupuno. 8 Senaso nane aava Natuna
Mataa, nane ve a Memai ina Yaan ina Fangaafusan."

A Mataa Mana Maat

Mk 3:1-6; Lk 6:6-11

9 Na Yesus a ta'ulan a bina pave e laak lana lifu ina faxuvulan siri 10 e
pave a mataa mana maat taxa waan. Saxano rabuna ri buk bit tifi na
Yesus pan' ta vilaana saat e voxo ri fine, "I taxa tisui a vuputkai sitaara
xena vil faroxoi a mataa la Yaan ina Fangaafusan, bo?"

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11 E na Yesus a sui nari, “Tamo saxa la palou imi a toxan a sipsip saxa
mon e a poxo du lana vaa'ul molava la Yaan ina Fangaafusan, tuuna i taa
yuuf falaxe ti lana vaa'ul, bo? 12 E a mataa a molava paaliu sena sipsip. E
voxo a vuputkai sitaara a turoxo o taara taa xavang a mataa la Yaan ina
Fangaafusan.”
13 E mui a kuus xe sina mataa mana maat, “Talangaian a maam.” E
nane talangaiane e fo roxo, malaan sena xasa mana. 14 E a mu Ferasi ri
falet e ri fexuus kasam o ri taa punuxe malaafaa.

A Piran A Siak Fati Na Yesus Xena Sisiak Sina

15 Na Yesus a texaas sena lamonan siri e voxo ta'ulan a bina aave.
A maana rabuna xaves ri falet xuvul pana e nane xo a vil faroxoi nari
xapiak aava ri giis 16 e a pebukan nari o ri taa pife xuus fatexaas a
saxanofuna pana. 17 A kuus malaan talo ferawaian sina Piran la ngusu
Aisaia, a mataa ina kuus fatuxai, i taa savat la matavas:
18 “Kaalum, ne fo siak fati a mataa aanabe' xena sisiak siak. Ne
vubuxan xasingite e ne faamamaas pana. Ne taa fabase pana
Vovau siak e i taa xuus a mu rabuna xapiak pana vilaana ina tiisan
tuuna. 19 I taa pife fegagelai o xukulai faagut e i taa pife sangas
la salan xena ti ferawai. 20 I taa pife vuak a yi aava tamaalun e i
taa pife famaat a fata aava pife rangat faagut, fefexaxaas a yaan
a vilaana ina tiisan tuuna i taa onam a saatan. 21 E a mu rabuna
xapiak ri taa lamon fanei a maana mo aave la isina.” *Ais 42:1-4*

Na Yesus Nare Bilsibul
Mk 2:23-27; Lk 11:17-22

22 E bak saxano rabuna ri lisan a mataa xe si Yesus. A mataa aave a piif
e po senaso a masalai fo vawe. Na Yesus a vil faroxoie e nane fexaxaas
sena kaalum e ferawai fulaa. 23 A malila ri ipul pana maana mo na Yesus
fo vile. E ri fefiai, “Naak nane ve na Natu Devit, bo?”
24 Layaan a mu Ferasi ri langai pana, ri sui nari, “Nane taxa gei tapin a
mu masalai senaso a faisok lapaana gutan sina paamua siri, na Bilsibul.”
25 Na Yesus a texaas sena lamonan siri e a kuus xe siri, “A bina lava
aava fepatoxanan xena fevisanaan nari, i taa kawaasanan. A bina modak
o matafetama aava fepatoxanan xena fevisanaan nari i taa pife waan. 26 E
mi kuus o nenia, ne taxa gei tapin a mu masalai lapaana gutan si Setan e
voxo a fatataganan sina a fepatoxanan e i taa waan malaafaa? 27 E tamo
ne gei tapin a mu masalai lapaana gutan si Bilsibul, a mu rabuna simi ri
gei tapin nari lapaana gutan sise'? Lavaxa, a faisok siri i taa faxaalit o
a gelan simi xulok pife tuuna. 28 Tuuna, pife tateaxan i Bilsibul taasaxa
Vovau sina Piran aava tavaiau pana gutan xena gei tapin a mu masalai. E
a mo aanabe' a faxaalit tuuna o a fatataganan sina Piran fo savat xo.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

29 "Pi ta mataa i taa laak lana lifu sina mataa tateak e fe fenou a maana mo
sina tamo a pife bugut paamuine. E mui i taa siak tapin a maana mo sina.
30 "Nase' ta mataa pife tigina xuvul paga, nane taxa gilisau. Nase' ta
mataa pife xavangau pana faxuvulaana rabuna siak, i taxa tapalan nari. 31 E
voxo ne xuus nami o a Piran xo i taa lamon tapin a maana vilaana saat sina
rabuna e maana mo saat aava ri ferawai xasena taasaxa i taa pife lamon
tapin a faasaalan sin' ta mataa aava ferawai fasaat xasena Vovau Xaradak
sina. 32 Nase' ta mataa a ferawai fasaat sena Natuna Mataa, a Piran taa lamon
tapine taasaxa nase' ta mataa aava ferawai fasaat xasena Vovau Xaradak, i taa
pife lamon tapinan, la yaan aanabe' e la mu yaan i taa savat.
33 "Tamo wai a tateak mi taa siak a xalana roxo taasaxa tamo wai a
malmal e saat a xalana vaxa i taa saat. Mi taa taraxali a so ta buk wai mi
toxane sena xalana. 34 Nami mu lamavaang, mi pife fexaxaas sena ferawai
pana mo roxo senaso mi rabuna saat. A so ta lamonan a fabas a xunus imi
i taa savat la matavas layaan mi ferawai. 35 A mataa roxo a lisan a maana
roxoyan ti la faxuvulan ina maana roxoyan sina. A mataa saat a lisan a
maana mo mosaat ti la faxuvulan ina maana mo mosaat sina. 36 Ne xuus
nami, lana yaan ina tiisan a mu rabuna xapiak ri taa tigina la nona Piran
xena gel votai sena maana miraxana ferawaian saat xapiak. 37 E a Piran xa i
taa xali nami pana vupuno o piau, sena ferawaian simi."

Na Yesus A Bai Vil A Mo Fa'ipul
Lk 11:29-32

38 E mui saxano rabuna ina fepitaa pana vuputkai xuvul pana saxano Ferasi
ri ferawai e ri kuus, "Mataa ina Fepitaa, maam vubuk o no taa vil a mo fa'ipul."
39 Taasaxa nane sui nari, "Nami ve mi mu rabuna saat e mi langai
pesalai sena Piran taasaxa mi buk xalum a mo fa'ipul. Piau! Mi taa xalum
a fakalimaanan i Jona aava mataa ina kuus fatuxai. 40 Na Jona waan la
xuna tang din pana yaan talatul xurul e malaan se Jona a Natuna Mataa
i taa waan la bina mamaat pana yaan talatul xurul. 41 La yaan ina tiisan a
mu rabuna ti Ninive' ri taa tigina e gel tifi nami senaso nari, ri puk tapin
nari xa xasena vilaana saat siri layaan ri langai a lagasai si Jona. E ne
xuus nami, naboxo, a saxa aava molava se Jona taxa waan. 42 E lana yaan
naang, a Paamua Tefin ti Siba i taa tigina e gel tifi nami senaso nane
ta'ulan a bina sina e falet lasuun xena langai a ferawaian sina Paamua
King, na Solomon aava toxan a texaasan e masaman molava e tuuna ne
xuus nami o a saxa aava molava se Solomon taxa waan.

A Vovau Saat A Seng A Lifu Fa'ui
Lk 11:24-26

43 "Tamo a vovau saat i taa ta'ulan a mataa, i taa sou? I taa falet xolai
la xobingil xena sengaana bina ina fangaafus, taasaxa piau. 44 E mui a

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ilisai, ‘Naak ne taa ulaa xe la lifu siak.’ A ulaa e xalume ri fo gone e vil
faroxoie taasaxa lana gof. 45 Nane fe xel a maana vovau pisiguak aava ri
saat paaliu sena e nari xapiak ri maa taagul pave. A waanan sina mataa
aave a saat paaliu sena waanan sina paamua. E i taa savat malaan sena
mu rabuna saat ti tanin. A waanan siri i taa pemamosaat sena waanan ti
paamua.”

Na Nina Yesus Xuvul Pana Mu Tina Ri Savat Sina
Mk 3:31-35; Lk 8:19-21

46 Na Yesus taxa ferawai xe sina mu rabuna aave lunai e na ninana
xuvul pana mu tina ri maa savat. Ri tigina lamalei e ri kuus o ri buk
ferawai xuvul pana. 47 Saxa la palou iri a xuus na Yesus, “Kaalum, na
ninaam e mu tiam ri taxa waan lamalei e ri buk rao ri taa ferawai xuvul
pama.”
48 E na Yesus a suie, “Nase' na ninaang? E nase' a mu tiak?” 49 Mui a
talangai xe sina mu rabuna sina e a kuus, “Kaalum! na ninaang e mu tiak
ri taxa waan nabe'. 50 Nase' ta mataa a usi fatak a vubuxanan si Tamaang
la xunavata, nane ve a tiak e vasaak e ninaang.”

A Ferawaian Paap Sena Mataa Tatara'uma
Mk 4:1-12; Lk 8:4-10; 10:23,24

13 1 La yaan naang, na Yesus a ta'ulan a lifu aave e fe nai la vangana
Laman Galili xena fepitaa. 2 Nane xawas xuluna xaati senaso a
malila ri ti fakaliuane xena langai sina. Nane nai la xaati e mu rabuna ri
tigina la gun. 3 Nane fapiti nari pana maana mo xaves e xavang famasam
nari pana maana ferawaian paap. Nane kuus, “Saxa yaan a mataa
tatara'uma a falet la uma sina xena tapalan a mu kam. 4 E layaan i taxa
tapalan a mu kam, saxano kam ri poxo la salan e mu maanu ri maa ngan
xapine. 5 Saxanofuna ri poxo lapi la bina faat e piau ta xavala xaves. E
a mu kam aave ri boak fataapus. 6 Taasaxa layaan a ngaas a savat fulaa,
a nuk a maana mo xurul e ri femaiyang senaso a xarei iri pife fexaxaas.
7 Saxanofuna fulaa ri poxo la xavala xuvul pana kam ina yeis tuturuk. E
mu tuturuk aave ri boak fataapus e a kam ina ‘wiit’ pife fexaxaas sena
fa'oname. 8 Taasaxa saxano kam ri poxo la xavala roxo e ri fasavat a mu
kam xaves: saxanofuna a kam xaves e saxanofuna a kam xaves paaliu.”
9 E na Yesus a kuus, “Langai, tamo a tangami a talakas.”
10 E mui a mu fefeng sina ri fe waan la tana e ri fine, “Senasou no
fuuna lo ferawai paap xe sina mu rabuna?”
11 E na Yesus a sui nari, “A Piran fo tavai nami pana masaman sena
mo fufunai ina fatataganan sina, taasaxa xe siri, piau. 12 A mo aanabe'
a tuuna, senaso a mataa aava toxan a masaman i taa toxan a masaman
molava. E a masaman sina i taa fexaxaas sena e i taa pesasoliu. E nane

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aava piau ta mo, a so ta mo modak aava nane toxane i taa siak tapinan.
13 Nabe' ve a fufuna ferawaian paap siak:
‘Ri kaalum taasaxa ri pife taraxali a so ta mo ri taxa xalume. E ri
langai a maana vapaling ri laak la tangari taasaxa ri bai langai e
ri pife masam.’ *Isi 12:2*
14 E voxo a kuus fatuxaian si Aisaia a ferawai seri malaan:
‘A mu rabuna aanabe' ri taa langai
taasaxa ri taa pife masam, ri taa kaalum taasaxa ri taa pife
taraxali
a so ta mo ri taxa xalume
15 senaso a lamonan siri a sopat e ri pife fexaxaas sena siak a texaasan.
Ri vil votan a tangari talo ri taa pife langai e ri xafut a matari talo
ri taa pife kaalum.
Tamo ri pife vil malaane ri tamaa kaalum pana matari, langai
pana tangari e masam la xunus iri e puk a vilaana siri e ne
taa vil faroxoi nari.’ *Ais 6:9,10*
16 “Taasaxa waanan simi a roxo paaliu senaso a Piran fo tiuan a roxoyan
sina xulumi. E a matami ri kaalum famatavas e tangami ri langai pana
masaman. 17 A tuuna, ne xuus nami o mu rabuna ina kuus fatuxai e
maana rabuna sina Piran ti kavai, ri buk xalum a maana mo mi xalume e
langai a maana mo mi langaie, taasaxa piau.

Na Yesus A Kuus Famatavas Pana Malasuf Ina Ferawaian Paap Sena Mataa Tatara'uma

Mk 4:13-20; Lk 8:11-15

18 “Langai xo e masam sena malasuf ina ferawaian paap sena mataa
tatara'uma. 19 Nari aava ri langai a lagasai ina fatataganan sina Piran
taasaxa ri pife masam xapine, ri malaan sena mu kam aava ri poxo la
salan. Na Setan, a Mataa Saat, maa savat e pagas tapin a lagasai aave ti
lana xunus iri. 20 E nari aava ri tao a lagasai pana faamamaasan layaan
ri langaie, ri malaan sena mu kam aava ri poxo la bina faat. 21 Taasaxa
a lagasai aave pife waan fatateak la xunus iri e ri usi famodaxe mon.
Layaan a lagafan o vil penganan a savat la toyan siri senaso ri namkai
sena lagasai aave, ri ta'ulan fatapusane. 22 E nari aava ri langai a lagasai
aanabe' ri malaan sena mu kam aava ri poxo la palou ina mu yeis
tuturuk. Taasaxa ri lamon faaxaves pana maana mo ina toyan siri e ri
vubuxan temasaatan a faat e maana mo ri taa maraane e mu vilaana
aanabe' ri kawaasan a lagasai aave talo i taa pife fasavat a vilaana roxo.
23 E nari aava ri langai a lagasai aave pana masaman, ri malaan sena
mu kam aava mataa tatara'uma tapalane la xavala roxo. Ri taa fasavat
a maana faisok roxo malaan sena kam aava fuaa pana mu kam xaves e
xaves paaliu.”

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A Ferawaian Paap Pana Mu Latan

24 Na Yesus a xuus nari pana xasa ferawaian paap fulaa: “A fatataganan
sina Piran a malaanabe'. A mataa tatara'uma a tapalan a mu kam roxo
la uma lava sina. 25 Saxa vung xo layaan a mu rabuna ri taxa matef, a
xaiyaas sina mataa aave maa savat xena xapis a latan la palou ina kam
roxo e falet faapalau. 26 Layaan a mu kam ri boak e fuaa, a latan vaxa a
boak e fuaa.
27 “E a mu sisiak sina mataa aave ri maa savat sina e ri fine, ‘Matalava,
no xapis a uma lava siim pana kam roxo. A latan a savat ti faa?’
28 “E nane sui nari, ‘Saxa xaiyaas siak fo vile.’ E ri fine, ‘No vubuk rao
maam taa fe put tapin a latan aave?’
29 “Taasaxa a sui nari, ‘Piau, layaan mi put a latan mi tamaa put a
kam roxo aava fo boak vaxa. 30 Ta'ulan a kam roxo e a latan xena savat
faxuvul fefexaxaas a yaan ina faxuvulaana. E lana yaan aave ne taa
xuus a mu rabuna ina faisok siak o ri taa put tapin a latan paamua e pis
faxuvule xena farame, e mui ri taa faxuvul a kam ina ‘wiit’ e faneie la
lifu ina fawaanaana fanganan.”

A Ferawaian Paap Pana Kam Modak Aava Ri Xalie Pana Mastaat
Mk 4:30-32

31 Na Yesus a xuus nari pana ferawaian paap fulaa: “A fatataganan sina
Piran a malaan sena kam ina mastaat aava mataa a siaxe e fe xapise la
uma sina. 32 A kam ina wai mastaat a pemamodak sena xasano buk kam
taasaxa layaan fo boak a pemolava sena maana buk latan e fasavat a wai
talo mu maanu ri maa vesan a mu singa siri la raxana.”

A Ferawaian Paap Sena Yiis Aava Fasul A Flaua
Lk 13:18-21

33 Na Yesus a xuus nari pana ferawaian paap fulaa laa: “E a fatataganan
sina Piran a malaan sena yiis aava tefin a siaxe e salate pana flaua lana
bi titifai talatul fefexaxaas a flaua xurul fesul.”

A Fufuna Mu Ferawaian Paap Si Yesus
Mk 4:33-34

34 Na Yesus a ferawai paap xe siri xena xuus nari pana maana mo
xapiak aanabe'. Nane pife ferawai xe siri pana piau ta ferawaian paap.
35 A savat malaan xena faxalit a mo aava mataa ina kuus fatuxai fo
ferawai pana:

“Layaan ne ferawai xe siri ne taa ferawai paap mon.
Ne taa xuus nari pana maana mo aava waan fufunai
la tangpat ina maana mo xapiak.” *Yng 78:2*

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Na Yesus A Kuusan Famatavas A Malasuf Ina Ferawaian Paap Pana Latan

36 Layaan na Yesus fo ta'ulan a malila e fe laak la lifu, a mu fefeng
sina ri savat sina e ri kuus, “Xuus famatavas nemaam pana malasuf ina
ferawaian paap sena latan la uma lava.”
37 E na Yesus a sui nari, “A mataa aava tapalan a mu kam roxo la uma
sina, nane ve a Natuna Mataa. 38 A uma lava va xavala e a kam roxo
va mu rabuna aava ri waan la fatata- ganan sina Piran. A latan va mu
rabuna aava ri waan la fatataganan sina mataa saat 39 e a xaiyaas aava
xapis a latan, nane ve na Setan. A yaan ina faxuvulan ve a fataxapiak ina
yaan e a mu rabuna ina faisok lana faxuvulan aave va mu angelo.
40 “E malaan sena latan a put tapinan e faraman lana fata, lana yaan
fataxapiak i taa malaan: 41 a Natuna Mataa i taa feng a mu angelo sina
e ri taa put tapin nari aava ri vil familung a rabuna e nari xapiak aava
ri vil a mo mosaat ti lana fatataganan sina. 42 E ri taa tapin fasivi nari
lana vaa'ul pana fata lava e pave ri taa taangiis faagut e faxakengatan
a fari. 43 E mui a rabuna fatak ri taa rarapak malaan sena ngaas lana
fatataganan si Tamari. Langai xo tamo tangami a talakas.

Ferawaian Paap Sena Fafanaian Fufunai

44 “A fatataganan sina Piran a malaan sena fafanaian roxo paaliu aava
funan la uma. Saxa mataa a tingin a fafanaian aave e fun fulane. Nane
faamamaas paaliu e fe faasot pana maana mo xapiak sina xena maraan a
uma aave.

Ferawaian Paap Sena Saxa Xixiut ‘Purl’ Aava Roxo

45 “E vaxa, a fatataganan sina Piran a malaan sena saxa mataa ina
faasot aava i taxa seng a mu xixiut roxo paaliu aava ri xalie pana ‘purl’.
46 E layaan a tingin a saxa aava roxo paaliu marasaxa, a fe faasot pana
maana mo xapiak sina xena maraan a xixiut aave.

A Ferawaian Paap Sena Vana

47 “E fulaa a fatataganan sina Piran a malaan sena saxano rabuna ina
faadin aava ri tapin fasivi a vana siri pe la laman e a maana buk din
xaves ri fai lana. 48 Layaan a vana siri a bas pana din ri yuuf falaxe xe
la gun e ri maa fepatoxan a mu din. A maana din roxo ri fawaane lana
mu bi e maana din aava ri pife fexaxaas sena ngane ri tapine. 49 I taa
waan malaan la fataxapiak ina yaan. A mu angelo ri taa falet xolai xena
fepatoxan a mu rabuna saat xasena mu rabuna fatak. 50 E ri taa tapin nari
xe lana vaa'ul pana fata lava e pave ri taa taangiis faagut e faxakengatan
a fari.”

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

51 Na Yesus a fiai, “Mi fo masam pana maana mo aanabe', bo?”
E ri suie, “Aang!”
52 E a sui nari, “Lavaxa, a rabuna ina fepitaa pana vuputkai aava ri
fawaan nari xa lapaana tateaxan ina fatataganan sina Piran, ri malaan
sena mataa tafuna lifu aava siak fasavat a maana mo fa'ui e maana mo
xavai ti lana nobina ina fawaanaana maana mo sina.”

A Mu Nasaret Ri Gigiran Na Yesus
Mk 6:1-6

53 E layaan na Yesus fo taxapus pana mu ferawaian paap aanabe' a
ta'ulan a bina aave 54 e ulaa xe pe la fufubina sina. E fe lo fapiti nari
lana mu lifu ina faxuvulan siri e nari aava ri langaie, ri ipul sena e ri
fiai, “Nane siak a texaasan molava faa? Nane vil a maana mo fa'ipul
malaafaa? 55 Taara texaas sena. Nane a lak sina mataa ina vavesai. E na
ninana, na Maria e mu tina ve na Jems, Yosep, Simon e na Juut 56 e mu
vasaana vaxa ri taxa waan iau. Nane siak a texaasan e gutan aanabe' ti
faa?” 57 E voxo ri gigirane. Taasaxa na Yesus a xuus nari, “A mu rabuna
la xasano bina ri taa suai sena mataa ina kuus fatuxai taasaxa nari ti la
fufubina sina e la matafetama sina, piau.”
58 E nane pife vil a maana mo fa'ipul pave senaso ri pife namkai sena.

Na Herot A Patal Tapin A Putu Jon Ina Fasufan
Mk 6:14-29

14 1 Lana yaan aave na Herot taxa paamuian a mu bina pe Galili
e a langai pana maana mo na Yesus taxa vile 2 e a kuus xe sina
mu rabuna faisok sina, “Nane toxan a gutan xena vil a maana mo fa'ipul
senaso nane ve na Jon ina Fasufan aava to fa'ulaa ti la maatan.”
3 Na Herot a lamon malaanabe' senaso paamua nane fo xuus a mu
rabuna sina o ri taa tao na Jon e pis fawaane la bina ina vipisan. Nane vil
malaane senaso a tamai si Herodias aava naasa tina, na Filip. 4 E na Jon
ina Fasufan fo xuuse, “Pife roxo no taa tamai si Herodias.” 5 Na Herot a
buk punuk na Jon taasaxa piau. A mataut senaso a mu Juda ri lamon o na
Jon ve a mataa ina kuus fatuxai.
6 Taasaxa layaan na Herot xo a toxan a matafanganai sena yaan ina
luluuxan sina, nane punuxe. A savat malaanabe': a lak tefin si Herodias
a tia faamamaas la matana rabuna pave e na Herot a faamamaas paaliu
sait 7 e nane kuus fanai xe sina malaan, “Ne kuus tuuna, ne taa tavai
nano pana so ta mo no taa finau pana.” 8 Na ninana lak a xuuse pana so
ta mo i taa fin na Herot pana, e nane kuus, “Tavaiau monabe' mon, pana
putu Jon ina Fasufan xuluna ‘plet’.” 9 Na Herot a kanamsaat, taasaxa
nane fo kuus fanai la matana rabuna pave la matafanganai e voxo a xuus
a rabuna faisok sina o ri taa tavai a tefin aave pana vubuxanan sina.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10 E voxo a feng a rabuna sina e ri fe patal tapin a putu Jon la bina ina
vipisan. 11 E ri lisanmaan a paat aave xuluna ‘plet’ e tavai a lak tefin pana
e nane lisane xe si ninana. 12 A mu rabuna si Jon ri maa yaas tapin a
vipin sina e ri fe xaafane. E mui ri fe xuus na Yesus pana.

Na Yesus A Fafangan A Rabuna 5,000
Mk 6:32-34; Lk 9:10-17; Jn 6:1-13

13 Layaan na Yesus a langai se Jon, nane xawas xuluna xaati e ta'ulan
a bina aave e fe paan xe la xobingil. A mu rabuna ri langai pana faletan
sina e ri ta'ulan a mu bina siri e ri sangas usie. 14 Layaan na Yesus a du ti
xuluna xaati, nane xalum a malila molava e a muluk faagutan nari e a vil
faroxoi nari aava ri giis.
15 La leaaf a mu fefeng xo ri maa savat sina e ri xuuse, “Faasilak a
ngaas i taa rul e piau ta bina ina maraan fanganan nabe'. Feng tapin et
nari talo ri taa laak la nu bina faasilak xena maraan fanganan pari xa.”
16 Na Yesus a sui nari, “A roxo ri taa pife falet xolai, nami xa mi taa
fafangan nari.” 17 E ri suie, “Maam toxan a fomirak bret pama e ro din
mon.”
18 E nane xuus nari, “Lisanmaane.” 19 E a xuus a mu rabuna o ri taa
nai su' lapia e nane tao a fomirak bret e ro din aave e kaalum xe laa'ui
la xunavata e kuus faasiroxo xe sina Piran pana. Nane viak a mu bret e
tavai a mu fefeng sina pana e nari, ri tavai a mu rabuna pana. 20 E a mu
rabuna xapiak ri fangan e ri femaasi. E mui a mu fefeng sina ri faxuvul a
maana xavil ina fanganan e ri tifi a maana bi titifai sangafilu saxa pana
taragua pana. 21 A xakatan ina mu tomexaan aava ri fangan, a faasilak
5,000 e maana lutefin xuvul pana mu rafulak vaxa ri fangan sait.

Na Yesus A Sangas Xuluna Laman
Mk 6:45-51; Jn 6:15-21

22 E mui na Yesus a xuus a mu fefeng sina o ri taa xawas xuluna xaati
pave e ri taa falet paamuine xe la xasa paxasing ina Laman Galili e nane
xa a feng tapin a mu rabuna.
23 E layaan a mu rabuna ri fo falet, na Yesus sang mon a laak xuluna
put xena fenung. E layaan a bina xo suk na Yesus sang mon taxa waan
24 taasaxa a xaati aave taxa waan lasuun sena gun. A reref taxa fiit faagut
e a tof taxa pitai xuluri.
25 La paanen lolof na Yesus a sangas laa'ui xuluna laman e fe savat siri.
26 Layaan ri xalume i taxa sangasmaan xe siri laa'ui xuluna laman, ri
mataut e ri xukulai faagut e ri kuus, “A rongan ve!”
27 E fataapus na Yesus a ferawai xe siri, “Fagut nami xa, muta mataut!
Nenia move.” 28 E na Pita a kuus, “Memai, tamo nano fatak, xelau xe siim
xuluna laman.”

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

29 E na Yesus a xuuse, “Man!” E na Pita a taladu xuluna xaati e sangaset xe
si Yesus xuluna laman. 30 Taasaxa, layaan a xalum a reref taxa fiit faagut, nane
mataut faagut e tangpat pana du lana laman e a xukulai, “Memai, fakaxupau!”
31 E fataapus na Yesus a talangai xe sina e tao fatateaxe e a kuus, “A
namkaian siim a modak temasaat! Xenaso no lamon maranga?”
32 E nare xapiak re xawas xuluna xaati e a laman a mararol. 33 E mui
nari aava ri waan la xaati aave, ri nangus na Yesus e ri kuus, “Tuuna,
nano ve no Natuna Piran.”

Pe Genasaret Na Yesus A Vil Faroxoi A Mu Rabuna Aava Ri Giis
Mk 6:52-56

34 Ri xaul patal a laman e ri fe ung pe Genasaret. 35 E a mu rabuna pave
ri taraxali na Yesus. E voxo ri feng a rabuna xe la nu bina faasilak xena
xel faxuvul a mu rabuna aava ri giis e lisanmaan nari xe si Yesus. 36 Ri
nunge o i taa turoxoian a rabuna giis xena tao mon a xasing ina marapi
ina vupungan sina e nari xapiak aava ri tawe, ri roxo.

A Mu Fepitaian Sina Mu Butaara Ti Kavai
Mk 7:1-23

15 1 E mui saxano Ferasi e mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai ri
falet xe si Yesus ti Jerusalem e ri fine, 2 “Xenaso a mu fefeng siim
ri langai pesalai sena fepitaian sina mu butaara? Ri pife usi a vilaana
sitaara layaan rao ri fangan e ri pife xamak a mari.”
3 E nane sui nari, “E xenaso mi langai pesalai sena fefasaian sina
Piran xena usi fatak a fepitaian simi xa? 4 Senaso a Piran a kuus, ‘Suai se
ninami e tamami.’ E vaxa, ‘Nase' ta mataa a fatatul a saat xulu ninana o
tamana i taa punuxan.’ 5 Taasaxa nami, mi kuus o tamo mataa a toxan a
mo xena xavang na ninana o tamana pana taasaxa a xuus nare, ‘A so ta
mo ne fexaxaas sena xavang nami pana, ne fo tatavai xe sina Piran pana
xo,’ 6 i taa pife ‘suai se tamana’ pana. E voxo mi taaluugan a fefasaian
sina Piran xena usi a fepitaian simi xa. 7 Nami mu xalema maranga! A
kuus fatuxaian si Aisaia a tuuna layaan a ferawai semi malaan:

> 8 ‘A mu rabuna aanabe' ri suai sega pana ferawaian siri mon taasaxa
> la xunus iri ri lamon fepalau sega. 9 A lotu siri xe siak a mo palau
> senaso ri fepitaa pana usiaana vuputkai siri mon malaan sena mu
> vuputkai siak.” *Ais 29:13*

10 Na Yesus a xel faxuvul a malila e xuus nari, “Langai pana mo aanabe'
e masame! 11 A mo aava mataa taa nume o ngane i taa pife falalosaate la
matana Piran, piau. Taasaxa, a ferawaian aava savat ti la valana, i taa
falalosaate la matana Piran.”
12 E mui a mu fefeng sina ri filimaan xe sina e ri kuus, “No texaas o a
mu Ferasi ri baian a ferawaian siim, bo?”

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13 E nane sui nari, “A so ta mo aava na Tamaang pe laa'ui la xunavata
pife xapise, i taa put tapinan. 14 Muta lamon faaxaves seri! Nari mu
matalava aava ri malaan sena mataa piif e layaan ri taa paamuian a
xasafuna aava piif, nare xapiak re taa poxo lana vaa'ul.”
15 Taasaxa na Pita a kuus, “Xuus famatavas nemaam pana ferawaian
paap aanabe'.”
16 E na Yesus a xuus nari, “Mi pife matavas lunai, bo? 17 Mi pife
masame, bo? A so ta mo a laak la valana mataa e du la xuna, i taa
pesanan. 18 Taasaxa so ta mo a mataa ferawai pana, a savat ti la xunus
ina e a maana mo aanabe' ri falalosaat a mataa. 19 Senaso ti la xunus ina,
a maana lamonan saat, a ngaapunuxan, a femilungai sena tamaian, a
fenau, a kuus xakaavangan bit e a kuus penganaana isina mataa, ri savat.
20 A maana vilaana aanabe' ri falalosaat a mataa. E voxo layaan a mataa
taa pife xamak a mana paamuina fanganan, a pife falalosaate.”

Na Yesus A Vil Faroxoi A Lak Tefin Sina Tefin Ti Kenan
Mk 7:24-30

21 Na Yesus a ta'ulan a bina aave e falet xe pe la ro bina Tair e Saidan.
22 E saxa tefin ti pave aava waan lana parabuna ri xalie pana mu Kenan,
maa savat sina e xukulai, “Matalava! Natu Devit, xavangau! A masalai fo
vao faagutan a lak tefin siak.”
23 Taasaxa na Yesus pife suie. A mu fefeng sina ri maa seie, “Feng
tapine! Nane taxa usi netaara e i taxa xukulai faagut temasaat.”
24 E na Yesus a sui nari, “A Piran fo fengau xe sina mu rabuna ti Israel
senaso ri malaan sena mu sipsip aava ri milung.” 25 Taasaxa tefin aave
maa bukaak e turung la kana e kuus, “Matalava, xavangau!”
26 E na Yesus a suie, “A pife roxo xena siak tapin a fanganan xana mu
rafulak e tavai a mu piu pana.” 27 E nane suie, “A tuuna Memai, taasaxa
mu piu mon ri ngan a tamirak modak aava ri poxo la ivin sina mataa
siri.”
28 E na Yesus a suie, “Nano, no tefin pana namkaian lava! A Piran i taa
tavai nano pana vubuxanan siim.” E lana yaan fatak aave a lak tefin sina
moxo a roxo.

Na Yesus A Vil Faroxoi A Maana Rabuna Pana Giisan
Mk 7:31-37

29 Na Yesus a ta'ulan a bina pave e sangas la itina Laman Galili. A laak
xulu put e nai su'. 30 A malila molava ri lisanmaan a mu maalapen, mu
rabuna piif, rabuna pana mari o kari tapil, mu po e maana xasanofuna
xe si Yesus e fanei nari la kana e nane xo vil faroxoi nari xapiak. 31 E a
malila aave ri ipul faagut layaan ri xalum a rabuna aava ri tamu po, ri
taxa ferawai; nari pana mari o kari tapil ri roxo fulaa; a rabuna aava ri

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tamu maalapen, ri taxa sangas e mu rabuna aava ri tamu piif, ri taxa kaalum. E nari xapiak ri faatulan a Piran sina mu Israel.

Na Yesus A Fafangan A Mu Rabuna 4,000
Mk 8:1-10

32 E na Yesus a xel faxuvul a mu fefeng sina e a kuus, “Ne muluk a mu
rabuna aanabe' senaso ri fo waan xuvul paga pana yaan talatul e naboxo
ri piau ta fanganan. Ne bai feng tapin nari pana ri lagai senaso ri tamaa
maat la faletan siri.” 33 E mu fefeng sina ri xuuse, “Taara taxa waan la
xobingil e maam taa siak a bret fexaxaas seri xapiak faa?”
34 E na Yesus a fin nari, “Mi toxan a bret talavisan?” E ri suie, “A bret
pisiguak e nu din modak.”
35 E voxo na Yesus a fasei faagutan a malila aave o ri taa nai su' lapia.
36 E nane siak a bret pisiguak e nu din aave e kuus faasiroxo xe sina Piran
pana. A viak nari e tavai a mu fefeng sina pana e ri tavai a mu rabuna
pana. 37 Nari xapiak ri fangan e ri femaasi. E mui a mu fefeng sina ri
siak faxuvul a maana xavil e ri tifi a bi titifai pisiguak pana. 38 A mu
tomexaan 4,000 ri fangan e maana lutefin e rafulak vaxa. 39 E mui na
Yesus a feng a mu rabuna xe la mu lifu siri e xawas xuluna xaati e falet xe
pe Magadan.

A Mu Ferasi Ri Fin Na Yesus O I Taa Vil A Mo Fa'ipul
Mk 8:11-21

16 1 E mui saxano Ferasi xuvul pana saxano Sedusi ri savat si Yesus.
Ri buk familunge e voxo ri fine o i taa vil a mo fa'ipul xena
faxalit nari o i taxa faisok lapaana tateaxan ina Piran.
2 E nane sui nari, “La leaaf layaan a ngaas i rul mi kuus, ‘Mafu i taa
roxo senaso a tavegof a vuung.’ 3 E la paanen ‘I taa raafui tanin senaso
a tavegof a vuung e suk’. Mi texaas sena so ta mo a tavegof taxa faxalit
nami pana, taasaxa mi pife fexaxaas sena masam famatavas pana maana
fakali- maanan ri taxa savat monabe' mon. 4 Nami ve mi mu rabuna saat e
mi langai pesalai sina Piran taasaxa mi buk xalum a mo fa'ipul. Piau! Mi
taa xalum a fakalimaanan i Jona mon.” E nane ta'ulan nari e falet patak.

A Yiis Sina Mu Ferasi E Mu Sedusi

5 Layaan a mu fefeng sina ri falet fatak xe la xasa paxasing ina raarum
aave, ri maluf a bret. 6 E na Yesus a kuus xe siri, “Faxatang! Kaalum votai
sena yiis sina mu Ferasi e mu Sedusi.”
7 E a mu fefeng sina ri ferawai la palou iri e ri kuus, “Naak nane kuus
malaan senaso maam pife lisanmaan ta bret.”
8 Na Yesus a texaas sena ferawaian siri e fin nari, “Senasou e mi taxa
ferawai o mi pife siak ta bret? A namkaian simi a modak lunai. 9 Mi pife

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

masam lunai, bo? Mi fo maluf xo a yaan ne viak a fomirak bret pama
xena fafangan a mu rabuna tomexaan 5,000, bo? A bi titifai talavisan mi
fo fabase? 10 E mi lamon fa'uli a bret pisiguak? A mu rabuna tomexaan
4,000 ri fangan e fo maasi. E a bi titifai talavisan mi fo fabase? 11 Senasou
e mi pife masam o ne pife ferawai pana bret? Taasaxa faxatang faroxoi
nami xa xasena yiis sina mu Ferasi e mu Sedusi." 12 E mui ri masam o a
pife ferawai pana yiis ina fasul a flaua, taasaxa, a ferawai pana fepitaian
sina mu Ferasi e mu Sedusi.

Na Pita Kuus Fasavat O Na Yesus Ve A Mataa Failai Sina Piran
Mk 8:27-29; Lk 9:18-20

13 Na Yesus a falet xe pe Sesaria Filipai e pave a fin a mu fefeng sina, "A
mu rabuna ri lamon o a Natuna Mataa ve nase'?" 14 Ri suie, "Saxanofuna ri
kuus o 'na Jon ina Fasufan' e saxanofuna ri kuus o 'Na Ilaija' e saxanofuna
laa ri kuus o 'Na Jeramaia o saxa mataa patak ina kuus fatuxai."
15 E na Yesus a fin nari, "E nami, mi kuus malaafaa sega?" 16 Na Saimon
Pita a suie, "Nano ve a Mataa Failai, a Natuna Piran aava to vulai."
17 E na Yesus a xuuse, "Saimon, no natu Jona, no taa faamamaas senaso
pi ta mataa a fapiti nano pana tuunayan aanabe', piau. Na Tamaang
pe la xunavata, nane xa a xuus fatexaas nano pana. 18 E ne xuus nano,
Pita, nano ve no faat lava e layaan ne xel faxuvul a mu rabuna aava ri
taa namkai sega, nano ve no faat aava fufuna faxuvulan aave e a gutan
ina maatan i taa pife fa'onam a faxuvulan aave. 19 Ne taa tavai nano
pana xakap talo a so ta mo no pis votane nabe' la xavala a Piran pe la
xunavata, i taa turoxo pana. E a so ta mo no muluse nabe' la xavala a
Piran pe la xunavata, i taa turoxo pana vaxa." 20 E na Yesus a pebukan a
mu fefeng sina o ri muta kuus fasavat o nane ve a Mataa Failai sina Piran.

Na Yesus A Ferawai Pana Maasaxan E Maatan Aava Taa Savat Sina
Mk 8:31–9:1; Lk 9:22-27

21 Ti lana yaan aave na Yesus a tangpat pana xuus famatavasaana mu
fefeng sina o a Piran a vubuk rao i taa laak xe Jerusalem. E pave a mu
paamua priis, mu matalava e mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai ri taa
fasavat a maasaxan molava xuluna. E ri taa xuus faagutan a rabuna o ri
taa punuxe taasaxa la fatalatulaana yaan a Piran i taa fatatoi fa'ulie ti la
mamaat. 22 E na Pita a xele xe la xasing xena barase sena ferawaian sina
e a kuus, "Piau, a mo aanabe' i taa pife savat siim, Memai."
23 Na Yesus xo a tapuk e kuus xe si Pita, "Faapalau sega, Setan! Nano,
no mo ina sopitaian siak. A Piran pife tavai nano pana lamonan siim,
piau, ri savat sina mataa."
24 E na Yesus a kuus xe sina mu fefeng sina, "Nase' ta mataa a buk usiau,
i taa faaxolusan nane xa e i taa yaas a bolo sina e i taa usiau. 25 Nase'

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ta mataa a lamon o a toyan sina a mo molava i taa piau ta toyan tuuna.
Taasaxa nase' ta mataa a lamon o a toyan sina pife mo molava senaso a
vubuk usiau, nane xo i taa toxan a toyan tuuna paaliu. 26 Tamo mataa taa
siak a maana mo roxo aava waan la xavala taasaxa, a toyan tuuna sina a
malit, a maana mo aave ri taa xavange malaafaa? Piau, ri taa pife xavange.
Piau ta mo nane fexaxaas sena tatavai pana xena maraan fa'uli a toyan
sina. 27 Ne kuus malaanabe' senaso faasilak a Natuna Mataa i taa savat. I
taa filimaan lana miridingan sina Piran xuvul pana mu angelo sina. E mui,
i taa fasepirigus a maana rabuna fexaxaas malaan sena vilaana siri. 28 Ne
xuus tuunei nami o saxanofuna la palou imi ri taa pife maat lunai e ri taa
xalum a Natuna Mataa taxa savat xuvul pana fatataganan sina."

A Puxaan Na Yesus
Lk 9:28-36; Mk 9:2-13

17 1 A yaan pisaxa lumui na Yesus a xel patak na Pita e ro fetinan Jems
nare Jon e a paamuian narutul xe laa'ui paaliu la put e ri waan
nari sang mon. 2 Layaan rutul taxa faalim, a xakaaluman si Yesus a puk: a
nonau ina a lang malaan sena ngaas e a marapi sina a rarapak malaan sena
yaamit. 3 E rutul ipulan na Moses nare Ilaija re taxa ferawai xuvul pa Yesus.
4 E na Pita a kuus xe si Yesus, "Memai, a mo roxo taara taxa waan nabe'.
Tamo no vubuxane ne taa vesan a sawat talatul nabe', saxa xanum, saxa xa
Moses e saxa xa Ilaija." 5 La fena ferawaian sina a vata rarapak maa xafut
nari e a ling ti la vata aave a ferawai malaan, "Nabe' ve a lak siak aava
ne vubuxan xasingite. Nane fuuna fafaamamaasau. Langaie!" 6 Layaan
rutul langai a ling aave rutul mataut temasaat e rutul poxo turung xe lapi
la xavala. 7 Taasaxa na Yesus maa tao narutul e a kuus, "Tamasiak, muta
mataut." 8 E rutul saraak xe laa'ui e xalum na Yesus mon, pi ta mataa fulaa.
9 Layaan ri taxa sivi ti xuluna put na Yesus a xuus faagutan narutul,
"Muta xuus ta mataa pana xakaaluman aanabe' aava mutul fo xalume
fefexaxaas a yaan a Piran i taa fatatoi fa'uli a Natuna Mataa ti la
mamaat." 10 E a mu fefeng aave ri fine, "Senasou a mu rabuna ina fepitaa
pana vuputkai ri kuus o na Ilaija i taa filimaan paamua?"
11 E nane sui nari, "A tuuna, na Ilaija i taa ulaamaan e i taa faigotan a
maana rabuna. 12 Taasaxa ne xuus nami o na Ilaija fo filimaan xo e a mu
rabuna ri ngalngolane e ri vil a saat xe sina. E malaanabe' ri taa vil a saat
vaxa xe sina Natuna Mataa." 13 E a mu fefeng ri masam o i taxa ferawai
paap xe siri se Jon ina Fasufan.

Na Yesus A Vil Faroxoi A Lak Tomexaan Pana Vovau Saat
Mk 9:14-28; Lk 9:37-42

14 Layaan ri sivi ulaa xe sina malila, saxa mataa maa savat si Yesus e
bukaak la nona, 15 e nane kuus, "Matalava, muluk na natuk. Nane toxan

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

a giisan la putuna e fuuna gaga e maana yaan fuuna poxo xe lana fata
o raarum. 16 E ne lisanmaane xe sina mu fefeng siim taasaxa ri pife
fexaxaas sena xavange."
17 E na Yesus a suie, "Nami mu rabuna, mi pi namkai e mi milung
vulai! Mi famaareau. Ne taa waan xuvul pami pana yaan talavisan fulaa?
Lisanmaan a lak xe siak." 18 Na Yesus a baras a vovau saat e a vovau saat
aave ta'ulan a lak aave e monabe' mon nane roxo fulaa.
19 E mui, layaan pi ta rabuna fulaa ri taxa waan, a mu fefeng ri maa
fin na Yesus, "Senasou e maam pife fexaxaas sena gei tapin a vovau saat
aave?"
20 E nane sui nari, "Senaso a namkaian simi pife fexaxaas. Ne kuus
tuuna, tamo a namkaian simi a fexaxaas malaan sena fomirak kam ina
wai mastaat, mi taa kuus xe sina put aanabe', 'Talaput nabe' e falet xe
pave!' e i taa falet. Piau ta mo mi pife fexaxaas sena vile." 21 ["Taasaxa
a buk mo aanabe' i taa pife falet palau. Mi taa falfaal e fenung xena gei
tapine."]

Na Yesus A Ferawai Fulaa Pana Maatan Sina

22 Layaan a mu fefeng ri waan xuvul pa Yesus pe Galili, na Yesus a xuus
nari, "Faasilak, saxano rabuna ri taa pet lisan a Natuna Mataa xe sina mu
rabuna aava 23 ri taa punuxe. Taasaxa lamina yaan talatul a Piran i taa
fatatoi fa'ulie ti la maatan." E a mu fefeng ri kanamsaat sena ferawaian
sina.

Na Yesus A Ferawai Pana Maraanaana Taakis Ina Tang Lifu Lotu

24 Layaan na Yesus xuvul pana mu fefeng sina ri savat pe Kapanam a
mu rabuna ina siak taakis ina tang lifu lotu ri maa savat si Pita e ri fine,
"A mataa ina fepitaa simi, nane maraan a taakis ina tang lifu lotu, bo?"
25 Na Pita a sui nari, "A tuuna, nane fuuna maraane."
Layaan na Pita a laak la lifu, na Yesus a ferawai paamuine, "Saimon, no
lamon malaafaa? Nase' maraan a taakis aava paamua ti la xavala a ferawai
pana? A mu rafulak sina o mu topen?" 26 E na Pita a suie, "A mu topen."
E na Yesus a xuuse, "Lavaxa, a mu rafulak xo ri taa pife maraane.
27 Taasaxa taara bai kawaasan a waanan sitaara xuvul pari. E voxo, falet
xe la raarum e fadui a yeis ina ngaulaana din. A din mata aava no ngaule,
kas a valana e no taa tingin a faat xena maraan a taakis siak e siim sait.
Lisan a faat aave xe siri xena maraan a taakis sitaare."

Nase' A Matalava Lana Fatataganan Sina Piran
Mk 9:33-37; Lk 9:46-48

18 1 E lana yaan aave a mu fefeng ri maa fin na Yesus, "Nase' a
matalava lana fatataganan sina Piran?"

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2 E na Yesus a xelmaan a saxa lak xe sina e fatigineie la palou iri 3 e a
kuus, “Ne xuus tuunei nami o tamo mi buk laak xe lana fatataganan sina
Piran, mi taa xul a vilaana simi e mi lamon malaan sena mu rafulak.
4 Nane aava matalava lana fatataganan sina Piran, i taa lamon fasivi nane
xa malaan sena lak aanabe'.
5 “E nase' ta mataa a kas a lifu sina xe sina saxa aava namkai sega
malaan sena lak aanabe', nane i taxa kas a lifu sina xe siak sait.
6 Taasaxa nase' ta mataa familung a saxa aava namkai sega malaan sena
lak aanabe', a mo roxo naak ri taa xiute pana faat lava paaliu e tapin
faxaraxe la bina tu pe la laman.
7 “I taa pife falet faroxo pami mu rabuna la xavala senaso toxan a
valaman aava familung nami e kawaasan a namkaian simi! A maana mo
aave, vulai ri taa savat taasaxa i taa pife falet faroxo pan' ta mataa aava
familung a xasa mataa! 8 Tamo a maam o kaam a fasavat a vilaana saat
la toyan siim, patal tapine; a mo roxo no taa laak lana toyan vulai pana
maam o kaam a malit sena toxanaana ro maam o ro kaam e waan la bina
ina fata i taxa raam vulai. 9 E tamo a mataam a fasavat a vilaana saat la
toyan siim, xival tapine. A mo roxo no taa laak lana toyan vulai pana
pamata saxa mon sena toxanaana ro mataam e waan la bina ina fata i
taxa raam vulai.”

A Ferawaian Paap Sena Sipsip Aava Milung
Lk 15:4-7

10 E na Yesus a ferawai et, “Muta lamon fasivi xulun' ta saxa lak aava
namkai sega senaso ne xuus nami o mu angelo pe la xunavata aava
faxatang nari, vulai ri fexaxaas sena savat la nona Tamaang pave la
xunavata, pari. 11 [Senaso a Natuna Mataa a savat xena fakaxup nari aava
ri milung.]
12 “Mi lamon malaafaa? Tamo mataa toxan a mu sipsip sangafilu
sangafilu e saxa milung, i taa vil a so? I taa ta'ulan a xasano sipsip aava
taxa waan xuluna put xena fangan e i taa fe seng a saxa aava fo milung,
bo? 13 A mataa ina faxatangaana sipsip aave a faamamaas sena mu sipsip
aava taxa waan taasaxa ne xuus nami, i taa faamamaas paaliu layaan
a tingin a saxa aava tamu milung. 14 E malaanabe' na Tamaang pe la
xunavata a baian ta saxa ina mu rafulak sina ri taa milung.

Taara Taa Xavang A Fetinan Aava Faasaal

15 “Layaan na tiam lana namkaian i taa vil a saat xe siim, falet xe sina
e xuus famatavase pana faasaalan sina. Taasaxa, muta vile la matana
rabuna, piau, vile la palou ime mon. Tamo a langai lavaxa, no fo vil
faroxoi fulan a fetuwaanan sime. 16 Taasaxa, tamo i taa pife langai siim,
falet fulaa xe sina xuvul pana mataa saxa o taragua. Layaan no vil

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

malaane no taxa usi a xakalayan sina Piran e nare aava re falet xuvul
pama re taa ferawai xakaavang pana maana mo aava no gel tifie pana.
17 E tamo nane taa pife langai sire lavaxa, kuusane xe sina mu rabuna
lana lotu. E tamo nane bai langai siri lunai, bilai xe sina malaan se' nane
ve a mataa ina siak taakis o ta xasa mataa aava pife namkai.
18 "E voxo, ne xuus tuunei nami xapiak o a so ta mo mi pis votane
nabe' la xavala, a Piran pe lana xunavata i taa turoxo pana. E so ta mo
mi muluse nabe' la xavala, a Piran pe la xunavata i taa turoxo pana vaxa.
19 E ne xuus fulan nami, layaan nami nabe' la xavala, mi fenung turoxo
pana mo, na Tamaang pe la xunavata, i taa tamana vile. 20 Senaso layaan
a nutuvaat ri faxuvul lapaana isaak, nenia, ne waan xuvul pari."

A Ferawaian Paap Sena Sisiak Aava Pife Lamon Tapin A Vilaana Saat Sina Xasafuna

21 E mui na Pita a falet xe si Yesus e fine, "Memai, tamo na tiak taxa
lo vil a saat sega, a yaan talavisan ne taa lamon tapin a vilaana sina?
Pisiguak?"
22 E na Yesus a suie, "Piau, pife yaan pisiguak mon, taasaxa mu yaan
sangafilu pisiguak faapisiguak.
23 "Senaso a fatataganan sina Piran a malaan sena saxa piran king aava
lamon o i taa kaalum pana faisok sina mu sisiak lava sina. 24 Layaan a
tangpat pana xalumaana, a rabuna ina faisok sina ri lisanmaan a saxa
sisiak lava aava fo siak palou a maana faat xaves paaliu marasaxa. 25 A
sisiak aave pife fexaxaas sena lisan fa'uli xapine e voxo a piran a kuus o
ri taa faasot pana sisiak aave e pana tefin e mu rafulak sina xuvul pana
maana mo sina xena fasoxul a faat aava nane fo siak paloue.
26 "E voxo a sisiak aave a poxo tapiturung la xavala e nung a piran,
'Matalava, tavaiau pana yaan fulaa e ne taa lisan fa'uli a maana mo
xapiak siim.' 27 E a piran xo a muluxe e lamon tapine e muluse sena sui
fa'uliaana faat xaves aave.
28 "E mui a sisiak naang a xalum a saxa aava sisiak xuvul pana e nane
vaxa fo siak palou a fomirak faat modak mon sena sisiak aave. Taasaxa
a sisiak naang a tao vingit a kolumana e a kuus, 'Lisan fa'uli a faat siak
aava no fo siak paloue.'
29 "E a sisiak aanabe' a poxo tapiturung la xavala e nunge, 'Tavaiau
pana yaan fulaa e ne taa lisan fa'uli a maana mo xapiak siim.'
30 "Taasaxa nane kuus, 'Piau!' e a xuus faagutan a mu rabuna o ri taa
pise lana lifu ina vipisan fefexaxaas a yaan i taa lisan fa'uli a maana
mo xapiak sina. 31 Layaan a xasano sisiak ri xalum a so ta mo a savat ri
kanamsaat e ri fe xuus fatexaas a mataa piran siri pana.
32 "E voxo a piran aave a xelmaan a sisiak aava nane fo lamon tapine
e xuuse, 'Nano, no sisiak saat. Nenia, ne lamon tapin a vilaana saat siim

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

e ne kuus o no taa pife lisan fa'uli a maana mo siak senaso no nungau
pana. 33 Nenia, ne muluk nano e voxo a mo roxo nano xo, no taa muluk
a saxa aava faisok xuvul pama.' 34 E a piran a marala faagut e a kuus,
'Pis a sisiak aave talo a rabuna ina faxatang a mu vipis ri taa sip pengane
fefexaxaas a yaan i taa lisan fa'uli a maana mo xapiak."
35 E na Yesus a fataxapin a xuuskuus aanabe' malaan: "Na Tamaang pe
la xunavata, i taa bilai malaan sena piran king aave xe simi tamo mi pife
lamon tapin tuunei a vilaana saat sina mu timi."

Na Yesus A Fepitaa Pana Vilaana Ina Tamaian
Mk 10:1-12

19 1 Layaan na Yesus a fataxapin a maana ferawaian aanabe' a
ta'ulan a bina Galili e falet xe pe Judia la xasa paxasing ina
Raarum Jordan. 2 E a malila molava ri usie e nane vil faroxoi nari pave.
3 Saxano Ferasi ri maa savat sina xena tafange pana fiaian siri. Ri
fine, "A tuuna a vuputkai sitaara a turoxoian a mataa xena fataxapin a
tamaian sina xuvul pa naasana xena usi a so ta buk vubuxanan sina, bo?"
4 E na Yesus a sui nari, "Mi pife kat lunaian a xakalayan sina Piran
aava kuus o ti la tangpat a Piran ina Vavesai a vesan a mu rabuna xapiak,
nari mu tomexaan e nari lutefin, bo? 5 E a Piran a kuus laa, 'Sena fufuna
aanabe' a mataa taa ta'ulan na tamana e na ninana e i taa fexuvulai
xuvul pa naasana, e re taa savat vipin saxa mon.' 6 E voxo re pife rovaat
taragua fulaa, piau, nare, re saxa mon. Piau ta mataa i taa fepatoxan a
rofelavaan senaso Piran fo faxuvul nare."
7 E ri kuus xe sina, "Senasou e na Moses a turoxoian a mataa xena tavai
na naasana pana lagasai ina fataxapinaana tamaian sire e feng tapine?"
8 E na Yesus a sui nari, "Na Moses a turoxoian nami xena fataxapinaana
tamaian xuvul pa naasami senaso mi fatavanat a lamonan simi e mi bai
langai. Taasaxa ti la tangpat a pife malaanabe'. 9 Ne xuus nami o layaan
a naasana mataa a waan fatak la tana e pife mati xuvul pana saxa mataa
patak, tamo na lavana a fataxapin a tamaian sire e tamai xuvul pana
saxa tefin patak, i taxa milung pana vilaana ina tamaian."
10 A mu fefeng sina ri kuus xe sina, "Tamo a malaanabe' la palou ina
rofelavaan naak a mo roxo re taa pife tamai."
11 Taasaxa na Yesus a suie, "Pi ta rabuna xapiak ri fexaxaas sena turoxo
pana fepitaian aanabe' taasaxa nari aava Piran a kas a lamonan siri, ri
taa tawe. 12 Ne taa kuus famatavas; a toxan a fufuna xaves sena mataa
aava pife tamai: saxanofuna ri pife fexaxaas sena tamai ti lana luluuxan
siri; saxanofuna ri pife fexaxaas sena tamai senaso a rabuna ri patal
tapin nari e saxanofuna ri lamon faati o ri taa pife tamai senaso ri buk
sisiak faroxo xe sina Piran. Tamo mi fexaxaas sena turoxo pana fepitaian
aanabe' lavaxa, langaie."

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Na Yesus A Fenung Xe Sina Piran Pana Mu Rafulak Modak
Mk 10:13-16; Lk 18:15-17

13 Saxano rabuna ri lisan a rafulak modak xe si Yesus talo i taa tao nari
e fenung xe sina Piran pari. Taasaxa mu fefeng sina ri baras nari.
14 E na Yesus a kuus, “Turoxoian a mu rafulak xena filimaan xe siak,
muta ti votan nari. Senaso a fatataganan sina Piran ve a nobina sina
rabuna malaan sena mu rafulak aanabe'.” 15 E nane yot nari e fenung pari
e mui a ta'ulan a bina aave.

A Maana Fafanaian Xaves Ri Taa Fakalaxoi Nami
Mk 10:17-30; Lk 18:18-30

16 Saxa yaan a mataa fa'ui a filimaan xe si Yesus e fine, “Mataa ina
Fepitaa, a so ta mo roxo ne taa vile xena siak a toyan vulai?”
17 E na Yesus a suie, “Senasou e no finau pana so ta mo a roxo? A Piran
sang mon a roxo. No taa usi fatak a mu vuputkai tamo no buk laak lana
toyan vulai.”
18 E a mataa aave a fine, “A so ta vuputkai?”
E na Yesus a suie, “Muta punuk mataa; muta femilungai pana vilaana
ina tamaian; muta fenau; muta bit tifi ta mataa; 19 suai se tamaam e
ninaam e vubuxan xasingit a xasano rabuna malaan se' no vubuxan
xasingit nano xa.”
20 A mataa fa'ui aave a kuus, “Ne fuuna usi fatak a maana vuputkai
aave. A so ta mo fulaa ne taa vile?”
21 E na Yesus a xuuse, “Tamo no vubuk usi fatak a vubuxanan sina
Piran no taa fe faasot pana maana mo siim e a faat ina, tatavai xe sina
mu valagof pana e no taa toxan a maana fafanaian roxo pe la xunavata; e
mui, maa usiau.”
22 Layaan a mataa fa'ui aave a langaie, nane kanamsaat paaliu e falet
patak senaso a toxan a maana fafanaian xaves.
23 Na Yesus a kuus xe sina mu fefeng sina, “Ne xuus tuunei nami, a mo
lagaf paaliu sena mataa piran xena laak la fatataganan sina Piran. 24 A
tuuna, a ‘kaamel’ aava tiir molava sena hos, a fexaxaas sena laak xe lana
valof ina niil paamuina mataa piran i taa laak xe lana fatataganan sina
Piran Tuuna.”
25 Layaan a mu fefeng ri langaie, ri ipul faagut e ri fine, “Nase' taa
fakaxupan xena to vulai?”
26 Na Yesus a kaalum fatak xe siri e sui nari, “A mataa pife fexaxaas
sena vil a mo aanabe' taasaxa Piran a fexaxaas sena vil a maana mo
xapiak.”
27 E na Pita a suie, “Kaalum, maam fo ta'ulan a maana mo xapiak xena
usi nano. Maam taa toxan a so ta mo?”

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28 E na Yesus a xuuse, “A tuuna, lana yaan mui layaan a maana mo
xapiak i taa fa'ui, a Natuna Mataa i taa nai lana malang la vepen ina nai
piranan sina. E nami aava mi fuuna usiau, mi taa nai la mu vena naian
roxo simi xena paamuian a mu pabung sangafilu saxa pana taragua ti
Israel. 29 E nase' ta mataa aava ta'ulan a mu tina o vasaana, tamana,
ninana o rafulak, lifu o xavala xena usiau, i taa siak a maana mo xaves
paaliu sena maana mo aave e vaxa a Piran i taa tavaie pana toyan vulai.
30 Taasaxa nari aava ri waan paamua naboxo, ri taa waan la fataxapiak e
nari aava ri waan la fataxapiak naboxo, ri taa waan paamua.”

A Ferawaian Paap Sena Faisok La Fatataganan Sina Piran

20 1 E na Yesus taxa lo ferawai malaan: “A Fatataganan sina Piran
a malaanabe'. Saxa yaan a toxan a mataa piran aava ta'ulan a
lifu sina la paanen lolof e fe xel a saxano rabuna xena faisok la uma wain
sina. 2 Nane turoxo o i taa maraan a faisok siri pana mamareiai fatak
aava saxa faat ‘silva’ pana yaan saxa e feng nari xena faisok la uma sina.
3 “Faasilak la yaan ina num ti, a falet fulaa xe la bina ina faasot e
xalum a saxano rabuna ri taxa waan palau, 4 e a xuus nari, ‘Nami vaxa,
mi falet xena faisok la uma siak e ne taa tavai nami pana mamareiai aava
roxo.’ 5 E ri falet.
“Fulaa, layaan a ngaas a waan laa'ui e la yaan ina num ti la paanaas
nane vil malaane. 6 E faasilak leaaf a falet fulaa xe la bina ina faasot e
xalum a saxanofuna laa ri taxa nai palau. Nane fin nari, ‘Senasou mi taxa
waan palau la yaan xurul?’ 7 E ri suie, ‘Piau ta mataa a maraan nemaam.’
“E nane kuus xe siri, ‘Lavaxa, nami vaxa, mi fe faisok la uma siak.’
8 “Layaan a yaan ina maraan a mu rabuna ina faisok a savat a mataa
tafuna uma a xuus a paamua ina faisok, ‘Xel faxuvul a mu rabuna ina
faisok e tavai nari pana mamareiai ina faisok siri. Tangpat pari aava ri
savat la fataxapiak e taxapus pari aava ri savat la paanen lolof.’
9 “Nari aava ri tangpat faisok leaaf nari saxa saxa, ri siak a faat ‘silva’
aava mamareiai roxo. 10 E layaan a rabuna aava ri tangpat faisok la
paanen lolof ri savat xena siak a mamareiai siri ri ilisai, o naak ri taa
siak a mamareiai molava taasaxa nari vaxa ri siak a faat ‘silva’ saxa aava
mamareiai roxo. 11 Ri siak a faat siri e ri fefinaasan a mataa tafuna uma
aava maraan nari. 12 Ri kuus, ‘A mu rabuna aava ri savat leaaf ri fo faisok
pana yaan modak mon e nemaam, maam faisok a yaan xurul lana ngaas
lalagaf taasaxa no tavai nari pana mamareiai a fexaxaas sena mamareiai
simaam.’
13 “Taasaxa mataa tafuna uma a sui a saxa siri, ‘Langai ka fesing, ne
pife bit nano. No turoxo o no taa faisok a yaan saxa pana mamareiai
fatak. 14 Naboxo, siak a mamareiai siim e falet xe la lifu siim. Ne buk
tavai a mataa fataxapiak pana mamareiai roxo sait. 15 A roxo ne taa usi

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

a vubuxanan siak pana faat siak, bo? Naak nano, no taxa tarasui nari
senaso nenia, ne mataa ina fetavai?”
16 E na Yesus a fataxapin a xuuskuus aave malaanabe': “E voxo a mu
rabuna aava ri waan la fataxapiak ri taa waan paamua e nari aava ri
waan paamua ri taa waan la fataxapiak.”

A Fatalatulaana Yaan Na Yesus A Ferawai Pana Maatan Sina
Mk 10:32-34; Lk 18:31-33

17 Na Yesus xuvul pana mu yaamut sina ri taxa laak saa xe Jerusalem
e layaan ri taxa sangas et na Yesus a xel faxuvul nari xe sina e a ferawai
xe siri mon. 18 A xuus nari, “Langaiau, taara taxa laak xe Jerusalem e
pave a mu rabuna ri taa lisan a Natuna Mataa xe sina mu paamua priis
e mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai. E nari xo ri taa turoxo pana
punuxaana. 19 E ri taa lisane xe sina mu rabuna aava ri pife Juda e nari
xo ri taa suaxane e inise pana yeis tuturuk e niil fataxutane xuluna
bolo xena punuxe taasaxa la fatalatulaana yaan mui a Piran i taa fatatoi
fa'ulie ti la maatan.”

A Ninana Rm Fefeng Si Yesus A Nunge Pana Saxa Mo
Mk 10:35-45

20 E lana yaan aave a tefin si Sebedi a filimaan xe si Yesus xuvul pana
ro lak tomexaan sina. Nane bukaak la nona rao i taa fine pana saxa mo.
21 E na Yesus xo a kuus xe sina, “No vubuxan a so?”
E nane suie, “Kuus fanai o layaan no taa piran king no taa fanei a ro
lak tomexaan siak la taam: saxa la pamuaan siim e saxa la paxaiya.”
22 Taasaxa na Yesus a sui a ro lak aave, “Me pife texaas sena so ta mo
me taxa finau pana. Name, me fexaxaas sena num lana lisa ina maasaxan
aava ne taa nume, bo?” E re suie, “Maame fexaxaas.”
23 E na Yesus a xuus nare, “Tuuna, me taa num lana lisa siak taasaxa
nenia, ne pife fexaxaas sena siak fati nase' i taa nai la pamuaan e nase'
la paxaiya siak. A ro naian aave a Piran, na Tamaang, fo faigotane xana
rovaat aava nane fo siak fati nare.”
24 Layaan a mu yaamut sangafilu ri langai pana fenungan aanabe', ri
marala faagut sere. 25 E na Yesus a xel faxuvul nari e kuus, “Mi texaas,
a mu piran king sina mu topen ri paamuian nari pana gutan e a mu
paamua siri ri toxan a tateaxan xapiak. 26 Taasaxa mi taa pife bilai
malaan la palou imi. Tamo saxa la palou imi a vubuk rao i taa matalava
simi lavaxa, i taa sisiak simi xapiak. 27 E tamo saxa la palou imi a vubuk
rao i taa tigina paamua, i taa waan fepalau e taa sisiak simi 28 malaan
sena Natuna Mataa aava pife filimaan talo a rabuna ri taa sisiak xe sina
taasaxa, a filimaan xena sisiak e xena tatavai pana toyan sina xena mulus
tapin a maana rabuna xaves xasena vilaana saat siri.”

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A Rm Mataa Piif Re Kaalum Fulaa
Mk 10:46-52; Lk 18:35-43

29 Layaan na Yesus e mu fefeng sina ri ta'ulan na Jeriko a malila ri usie.
30 E rovaat a matare piif re taxa nai la xasing ina salan e re langai o na
Yesus i taxa sangas paaliu et nare e voxo re xukulai, “Memai, Natu Devit,
muluk nemaame!”
31 Saxanofuna la palou ina malila ri baras nare e ri xuus nare o re taa
nai kasam. Taasaxa re xukulai faagut paaliu laa, “Memai, Natu Devit,
muluk nemaame!”
32 E na Yesus a tigina e xel nare e fin nare, “A so ta mo me vubuk rao
ne taa vile pame?” 33 E re xuuse, “Memai, kas a matamaame talo maame
taa kaalum.”
34 Na Yesus a muluk nare e tao a matare e monabe' mon re kaalum
fulaa e re usie.

A Maana Rabuna Ri Faamamaas Layaan Na Yesus A Laak Xe Jerusalem
Mk 11:1-10; Lk 19:29-38; Jn 12:12-15

21 1 Layaan na Yesus xuvul pana mu fefeng sina ri filimaan faasilak
la bina Jerusalem ri savat pe la bina Betfas aava waan la Put
Olif. E pave na Yesus a feng a ro fefeng sina 2 e xuus nare, “Falet paamuin
nemaam xe lana bina aapave e me taa tingin a ‘donki’ tefin xuvul pana
natuna. Ri fo pis a ‘donki’ tefin aave. Muluse e lisanmaane xe siak. 3 Tamo
ta mataa taa ferawai xe sime pana, me taa xuuse, ‘A Memai a vubuxan
nare’ e a mataa aave i taa feng nare xuvul pame.”
4 A mo aanabe' a savat xena faxalit famatavasaana ferawaian aava
lokavai mupiis a Piran a kuus pana, la ngusuna mataa ina kuus fatuxai
sina:
5 “Xuus a mu rabuna la bina Jerusalem pana, ‘Kaalum, a piran king simi
i taxa filimaan xe simi! Nane a mataa mam e a falet xolai xuluna
‘donki’, tuuna nane taxa nai laa'ui xuluna natuna ‘donki’.” *Skr 9:9*
6 E a ro fefeng aave re fe vil a mo aava na Yesus a xuus nare pana.
7 Re lisanmaan a ‘donki’ aave xuvul pana natuna e re timin a marapi ina
vupungan sire xulure e na Yesus a nai laa'ui xuluna. 8 A malila ri tapalan
a marapi ina vupungan siri la salan e saxanofuna ri patal a maana raxana
wai e ri tapalane la salan. 9 A malila aava ri sangas paamuin na Yesus e
nari aava ri sangas lumui lamina ri xukulai,
“Faatulan a Natu Devit. A piran king aava savat lapaana isi
Memai,
a naian sina a roxo paaliu.
Taara xapiak taara kuus faatulan a Piran sena fakaaxupan
sina.” *Yng 118:26*

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10 Layaan na Yesus a laak la bina Jerusalem, a mu rabuna pave ri
faamamaas faagut paaliu sena e ri fiai, “Nane ve nase'?”
11 E a malila aava ri waan xuvul pa Yesus ri sui nari, “Nane ve na Yesus
ti la bina Nasaret pe Galili. Nane a mataa ina kuus fatuxai aava Piran a
kuus fanai pana.”

Na Yesus A Xup Tapin A Mu Rabuna Ina Faasot Ti Pe La Lifu Lotu
Mk 11:15-18; Lk 19:45-47

12 Na Yesus a laak xe pe la lifu lotu e xup tapin nari aava ri faasot
xuvul pari aava ri maraan a maana mo ina tatavai xe sina Piran. Nane
puk a maana ivin sina mu rabuna ina xulaana faat e a mu ivin siri aava
ri faasot pana vaalus. 13 Nane kuus xe siri, “Lana Xakalayan sina Piran
a kuus, ‘Ri taa xali a lifu siak pana lifu ina fenungan.’ Taasaxa nami,
mi taxa bilai malaan sena lifu aanabe' ve a nobina ina fufunai sina mu
rabuna fafenau.”
14 A mu rabuna piif e nari aava kari tapil ri savat xe sina lana lifu
lotu aave e nane vil faroxoi nari. 15 A mu paamua priis e mu rabuna ina
fepitaa pana vuputkai ri xalum a maana mo roxo aava na Yesus taxa vile
e layaan ri langai a mu rafulak pe la lifu aave ri taxa xukulai malaan,
‘Kuus fati na natu Devit!’ ri marala 16 e ri xuuse, “Nano, no langai pana
ferawaian sina mu rafulak aanabe', bo?”
E na Yesus a sui nari, “Aang, ne langai nari. E nami, mi pife kat a mo
aanabe' lana Xakalayan Taap?
‘No fo fapiti a mu rafulak e mu popo
talo ri taa kuus faatulai fatak.” *Yng 8:2*
17 Na Yesus a ta'ulan nari e falet xe la bina Betani xena matef.

Na Yesus A Kuus Fatutul A Wai Xakaap
Mk 11:12-14,20-24

18 A yaan mui la paanen lolof, layaan i taxa ulaa xe la bina lava, nane
lagai. 19 E nane xalum a wai xakaap la xasing ina salan e falet soxote
taasaxa pi ta xalana, a paxana mon. E nane kuus xe sina wai, “No taa pife
fuaa fulaa!” E a wai xakaap a maiyang fa'ipul.
20 A mu fefeng sina ri ipul faagut layaan ri xalume e ri fine, “A wai
xakaap a maiyang fa'ipul malaafaa?”
21 E na Yesus a sui nari, “Ne xuus tuunei nami, tamo mi namkai
e mi muta lamon maranga, mi fexaxaas sena vil a so ta mo ne fo
vile xe sina wai aanabe'. E pife mo aanabe' mon, piau, mi fexaxaas
sena ferawai xe sina put modak nabe' ‘Tamasiak e fe tapin nano
xa la laman!’ e i taa vil malaane. 22 Tamo mi namkai e mi fenung
xe sina Piran pan' ta mo, nane xo i taa vil a so ta mo mi fenung
pana.”

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A Mu Priis Ri Fin Na Yesus Pana Tateaxan Ina
Mk 11:27-33; Lk 20:1-8

23 Na Yesus a ulaa xe pe la tang lifu lotu e layaan i taxa fepitaa pave a
mu paamua priis e mu matalava ri fe savat sina e ri fine, “No taxa vil a
maana mo aanabe' lapaana tateaxan ise'?”
24 E na Yesus a sui nari, “Ne taa fin nami pana fiaian saxa mon e tamo
mi fexaxaas sena suiau, ne taa xuus nami lapaana tateaxan ise' ne taxa
faisok. 25 Na Jon xo nane fasuf a rabuna lapaana tateaxan ina Piran o ina
mataa?”
E nari, ri fexuus la palou iri e saxanofuna ri kuus, “Taara taa kuus
panaso? Tamo taara suie o ‘Ina Piran,’ i taa fin netaara ‘Tamo ina Piran,
senasou mi pife namkai sena lagasai si Jon?’ 26 Taasaxa tamo taara kuus,
‘Ina mataa,’ taara taa mataut sena malila senaso ri lamon o na Jon a saxa
mataa ina kuus fatuxai.”
27 E voxo ri sui na Yesus, “Maam pife texaas sena.”
E na Yesus a kuus xe siri, “E nenia vaxa ne taa pife xuus nami o nase'
tavaiau pana tateaxan xena vil a maana mo aanabe'.

Na Yesus A Ferawai Paap Pana Rm Lak Tomexaan

28 “Lavaxa, mi lamon malaafaa? A toxan a mataa aava toxan a ro
lak tomexaan. Nane falet xe sina lak tuaan e xuuse, ‘Kalak, fe faisok la
uma siak tanin.’ 29 E a lak aave a suie, ‘Ne bai.’ Taasaxa mui nane xul a
lamonan sina e falet.
30 “E mui na tamare a falet xe sina xasa lak e kuus pana mo naang. E a
lak aave xo a suie, ‘Aang, ne taa falet’ taasaxa pife falet xena faisok.”
31 E na Yesus a fin a mu paamua priis e mu matalava, “Nase' ta lak a usi
a vubuxanan si Tamare?” E nari, ri suie, “A lak tuaan.”
E na Yesus a kuus xe siri, “Ne xuus tuunei nami o a mu rabuna ina
faxuvul a taakis e lutefin ina lisan xolanaan nari, ri taa laak paamuin
nami xe la fatataganan sina Piran. 32 Senaso na Jon ina Fasufan maa
savat simi e faxalit nami o mi taa bilai malaafaa xena fafaamamaas
a Piran e nami, mi bai namkai sena lagasai sina. Taasaxa mu rabuna
ina faxuvul a taakis e lutefin ina lisan xolanaan nari, ri namkai sena.
Naapalaan mi xalum a mo aanabe' mi pife xul a lamonan simi xena
namkai sena.”

Na Yesus A Ferawai Paap Pana Saxano Rabuna Aava Ri Faxatang A Uma Wain
Mk 12:1-12; Lk 20:9-19

33 Na Yesus a kuus, “Langai sena saxa ferawaian paap fulaa. A toxan
a mataa tafuna xavala a xapis a uma sina pana yeis ina xalana wain. E

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nane fakaliuane pana vaafa e xaf a vaa'ul xena mimit a xalana aave. E
nane vesan a lifu modus xe laa'ui xana rabuna ina faxatangaana uma
sina. E mui nane tingin a saxano rabuna xena faisok e faxatang a uma
e nane xo a ta'ulan a lifu sina xena falet xe pe la saxa bina lasuun.
34 Layaan a yaan ina faxuvulaana mu xalana wain a savat a mataa tafuna
uma aave a feng a mu sisiak sina xena siak a saxano xalana wain xana.
35 "E a mu rabuna ina faxatangaana uma ri yot a mu sisiak sina e
ri sip a saxa e ri ngaapunuk a saxa e ri soxoi punuk a saxa pana faat.
36 E mui fulaa, nane feng a xasano sisiak pexaxaves e a mu rabuna ina
faxatangaana uma ri bilai fasaat xe siri malaan sena xasanofuna paamua.
37 E lumui lamina a mataa tafuna uma aave a feng a lak tomexaan sina xe
siri senaso a ilisai, 'Naak, ri taa suai faagut sena lak siak.'
38 "Taasaxa layaan a mu rabuna aave ri xalum a lak tomexaan, ri
fexuus, 'A lak tuaan aanabe' i taa siak a maana mo si tamana. Man, taara
taa punuxe xena siak a maana mo xapiak sina.' 39 Ri yote e tapine ti lana
uma xe lamalei e ri ngaapunuxe."
40 E na Yesus a fin nari, "Lavaxa, layaan a mataa tafuna uma aave i taa
savat, i taa vil a so xe siri mu rabuna ina faxatangaana uma?"
41 A mu paamua priis ri suie, "I taa punuk nari mu rabuna saat e seng
a xasano rabuna aava ri taa tavaie pana saxano xalana wain xana, xena
faxatangaana uma."
42 E na Yesus a kuus xe siri, "Mi pife kat paamuin a Xakalayan Taap
aava kuus:

'A Faat aava mu rabuna ina vavesai ri gilise malaan sena mo
palau,
a faat aave a pelalava sena xasano faat xapiak.
A mo aanabe' aava maam pangaa pana ve a faisok sina Memai."

Yng 118:22,23

43 E na Yesus a kuus fulaa, "E voxo ne xuus nami, a Piran i taa ti votan
nami xasena laaxan la fatataganan sina e i taa kase xe siri aava ri vil a
faisok roxo. 44 [Nase' ta mataa a poxo xuluna faat naang i taa tugurum
sena e tamo a faat naang i taa poxo xulun' ta mataa i taa mimite e a
mataa aave i taa malaan sena pof.]"
45 Layaan a mu paamua priis e mu Ferasi ri langai a ferawaian paap
si Yesus ri texaas o i taxa ferawai pari. 46 E voxo ri vubuk rao ri taa pise
taasaxa ri mataut sena malila aava ri lamon o na Yesus a mataa ina kuus
fatuxai.

A Ferawaian Paap Pana Fenamo Ina Tamaian

22 1 E na Yesus a ferawai paap fulaa xe siri e a kuus, 2 "A
fatataganan sina Piran a malaanabe': A toxan a paamua king
aava faigot pana fenamo ina tamaian sina lak tomexaan sina. E nane fin

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

a saxano rabuna o la yaan fatak ri taa filimaan xe lana. 3 Layaan a maana
mo fo faigotanan nane feng a mu sisiak sina xena xuus a mu rabuna aave
pana yaan fatak naboxo, taasaxa ri bai filimaan.
4 "E nane feng a xasano sisiak sina pana lagasai aanabe' xe siri naang,
'A fenamo a tamasiak xo; maam fo punuk a mu bulmakau e mu natuna
bulmakau aava ri palak faroxo. A maana mo ina fenamo taxa waan
naboxo. Filimaan xe lana fenamo ina tamaian!'
5 "Taasaxa nari aave ri lamon fepalauane e saxanofuna ri falet xe la lifu
ina faisok siri e saxanofuna ri falet xe la uma lava siri. 6 E xasanofuna ri
yot a mu sisiak aave e sip faagutan nari e punuk nari. 7 A paamua king a
marala faagut e voxo feng a mu rabuna ina rawen sina xena kawaasan a
mu rabuna ina ngaapunuk e faram a bina siri.
8 "E mui a xel faxuvul a mu sisiak sina e kuus xe siri, 'A maana mo
fo faigotanan naboxo, taasaxa nari aava ne fo fin nari pana filimaan xe
lana, ri pife roxo xena filimaan. 9 Lavaxa, naboxo falet xe la mu salan lava
lana bina e fin nase' ta rabuna mi tingin nari xena laak lana fenamo siak.'
10 E voxo a mu sisiak aave ri falet xe la bina e faxuvul a mu rabuna xapiak
aava ri tingin nari xena laak la fenamo, nari aava ri roxo e nari aava ri
saat. E a lifu ina fenamo a bas pana rabuna.
11 "Taasaxa layaan a paamua king a falet xena xalum a mu rabuna aava
ri fo filimaan, a xalum a saxa aava pife mawas pana marapi roxo. 12 E a
kuus xe sina, 'Fesing, no pife mawas pana marapi roxo xena fenamo ina
tamaian, xenaso no taxa waan iau?' Taasaxa mataa aave a nai kasam
senaso piau ta fufuna.
13 "E a paamua king a xuus a mu rabuna ina sisiak la fenamo, 'Pis a
mana e kana e tapine xe lamalei la suk.' Pave a mu rabuna ri taa taangiis
faagut e faxakengat a fari."
14 E na Yesus a fataxapin a ferawaian sina malaan, "A Piran a fin a mu
rabuna xaves o ri taa filimaan xe sina taasaxa siak fati a nutuvaat mon."

Fepitaian Sena Maraanaana Taakis Si Sisaa
Mk 12:13-17; Lk 20:20-26

15 A mu Ferasi xo ri fexuus kasam pana malaafaa ri taa fulung na
Yesus pana fiaian siri. 16 E ri feng a saxano fefeng siri xuvul pana saxano
rabuna aava ri xali nari pana mu rabuna si Herot, xe si Yesus. A rabuna
si Herot ri vubuk rao a mu Rom ri taa paamuian nari. E ri favupuule,
"Mataa ina Fepitaa, maam texaas o nano, no ferawai tuuna. No fepitaa
pana tuunayan ina salan sina Piran. E no pife lamon faaxaves pana
lamonan sina xasanofuna senaso no lamon fepalauan a lavayan sina
mataa. 17 E voxo, xuus nemaam pana lamonan siim. A vuputkai sitaara a
turoxo o taara taa maraan a taakis aava paamua lava ti Rom a ferawai
pana o piau?"

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18 Na Yesus fo texaas sena lamonan saat siri e a kuus, “Nami mu xalema
maranga! Xenaso mi rao mi fulungau? 19 Faxalitau pana faat aava mi
maraan a taakis aave pana.” E ri lisan a faat aave xe sina. 20 E nane fin
nari, “A vavese' e a isise' taxa waan xuluna faat aanabe'?” 21 E ri suie, “A
paamua lava ti Rom.”
E na Yesus a kuus xe siri, “Lavaxa, tavai a paamua lava ti Rom pana
maana mo sina e tavai a Piran xo pana maana mo sina.” 22 Layaan ri
langai a mo aanabe' ri ipul faagut e ri ta'ulane e ri falet fepatok.

A Maana Fiaian Pana To Fa'ulaian Ti La Maatan
Mk 12:18-27; Lk 20:27-40

23 La yaan naang, saxano Sedusi aava ri pife namkai o a rabuna ri taa
to fa'ulaa ti la maatan, ri filimaan xe si Yesus e ri kuus, 24 “Mataa ina
Fepitaa, na Moses a kuus, ‘Tamo a mataa a maat e piau ta rafulak, na tina
i taa tamai sina tefin nakmaal aave xena fasavat a rafulak xa tina aava
fo maat.’ 25 A toxan a mu fetinan pisiguak ri waan la palou imaam. A
lak tuaan fo tamai e maat e piau ta lak e voxo na tina a tamai sina tefin
nakmaal aave. 26 A savat malaan se tina mui e mui lamina fefexaxaas a
fataxapiak. Nari xapiak ri fo maat. 27 E lumui lamiri a tefin vaxa a maat.
28 Lana yaan ina to fa'ulaian a tefin aave i taa tefin sise'? Nari pisiguak ri
fo tamai sina.”
29 Taasaxa na Yesus a sui nari, “Nami, mi fo milung faagut sena to
fa'ulaian ti la maatan! Mi pife texaas faroxo sena Xakalayan Taap o sena
gutan sina Piran. 30 Layaan a mu mamaat ri taa to fa'ulaa, a mu rabuna,
a lutefin e mu tomexaan xapiak, ri taa taagul malaan sena mu angelo
la xunavata; ri taa pife tamai. 31 E tamo nami, mi lamon maranga sena
rabuna ri taa to fa'ulaa ti la maatan naak mi pi xakaat sena so ta mo a
Piran a kuus pana lana Xakalayan Taap sina. Nane kuus, 32 ‘Nenia ve a
Piran aava na bumi, na Abrahem, Aisaak e na Yaakop, rutul lotu xe sina.’
Nane ve a Piran sina mu rabuna aava ri taxa to, pife siri aava ri maat.”
Tln 3:6
33 E layaan a malila ri langaie ri ipul faagut sena fepitaian sina.

A Vuputkai Pelalava
Mk 12:28-31

34 Layaan a mu Ferasi ri langai o na Yesus fo fakasam a mu Sedusi ri
falet xe sina 35 e saxa mataa ina fepitaa pana vuputkai siri a tafange pana
fiaian 36 malaan, “Mataa ina Fepitaa, a so ta fefasaian lana vuputkai a
pelalava?”
37 E na Yesus a suie, “Mi taa vubuxan xasingit a Memai aava Piran simi
pana xunus imi, pana lamonan xapiak simi e pana vubuxanan xapiak
simi.’ *Vpt 6:5*

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

38 A fefasaian aanabe' a pelalava. 39 E a saxa lamina a malaanabe': 'Mi taa
vubuxan xasingit a xasanofuna malaan se' mi vubuxan xasingit nami xa.'
Vlp 19:18
40 A ro vuputkai aanabe' re fufuna maana mu vuputkai si Moses e a mu
fepitaian sina mu rabuna ina kuus fatuxai."

A Fiaian Pana Mataa Failai Sina Piran
Mk 12:35-37; Lk 20:41-44

41 Layaan a mu Ferasi ri taxa waan faxuvul lunai, na Yesus a fin nari,
42 "Mi lamon malaafaa sena Mataa Failai? Na Natuse'?" E ri xuuse, "Na
Natu Devit."
43 E nane xuus nari, "Senasou na Devit, layaan a Vovau sina Piran a
fagute, a xalie pana "Memai" e kuus malaan:
44 "A Memai a kuus xe sina Memai siak,
nai su' la pamuaan siak
fefexaxaas a yaan ne timin a mu xaiyaas siim lapaana kaam."
Yng 110:1
45 Tamo na Devit a xalie pana "Memai" malaafaa ve nane na natu Devit?"
46 Pi ta saxa a fexaxaas sena sui na Yesus e ti lana yaan aave pi ta saxa a
lamon o i taa fine pan' ta fiaian fulaa.

Faxatang Sena Fepitaian Saat Sina Mu Ferasi E Nari Aava Ri Fepitaa Pana Vuputkai
Mk 12:38,39; Lk 20:45,46

23 1 E mui na Yesus a ferawai xe sina malila e mu fefeng sina
2 e nane kuus, "A mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai e mu
Ferasi ri taxa nai la vepen si Moses e ri toxan a tateaxan xena kuusan
famatavasaana vuputkai xe sina rabuna. 3 E mi taa langai faagut sena
fepitaian siri e usi fataxe; taasaxa muta usi a vilaana siri senaso ri pife vil
a so ta mo ri fepitaa pana. 4 Layaan ri xuus nami pana maana mo xaves
o mi taa vile xena usiaana vuputkai, ri taxa tavai nami pana matafanan
molava aava lagaf xena vile. Taasaxa nari, ri pife talangaian a mari xena
xakaavang.
5 "A maana mo aava ri vile, ri fuuna lo vile xena faxalit a mu rabuna
pana vubuxan xasingitaana Piran siri; ri falak a mo la puturi e la mari
malaan sena maaxui pana mu vapaling sina Piran lana e a mu sisingim
la itina marapi ina vupungan siri, xalum a lavayan e modusan siri. 6 Ri
vubuxan a nobina lava lana fenamo e lana lifu ina faxuvulan talo mu
rabuna xapiak ri taa xalum nari. 7 E ri vubuk o a mu rabuna ri taa suai
faagut seri pe la bina ina faasot e ri taa xali nari pana 'Mataa ina Fepitaa.'
8 "Taasaxa muta turoxoian a rabuna xena xali nami pana 'Paamua'
senaso nami ve mi mu fetinan e mi toxan a Paamua saxa mon. 9 E muta

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

xali ta saxa nabe' la xavala pana 'Tamaang.' Mi toxan na Tamami saxa
mon e nane taxa waan la xunavata. 10 E muta turoxoian a rabuna xena
xali nami pana 'Mataa ina Fepitaa.' Mi toxan a Mataa ina Fepitaa saxa
mon e nane ve na Krais. 11 Nane aava pelalava la palou imi, i taa sisiak
xe simi xapiak. 12 Tamo saxa la palou imi i taa lamon falavai nane xa, a
Piran i taa fasivie e nase' ta mataa i taa lamon fasivi nane xa, a Piran i
taa fatiginei fataxe.

Na Yesus A Tiis Nari Aava Ri Xalema Maranga

13 "Nami mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai e nami mu Ferasi,
mi mu xalema maranga! Faxatang! A waanan simi i taa pife falet
faroxo senaso mi xao a matana lifu xe lana Fatataganan sina Piran talo
xasanofuna aava ri buk laak xe lana, ri pife fexaxaas e nami xa mi pife
laak lana vaxa. 14 [Nami mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai e nami mu
Ferasi, mi mu xalema maranga! Faxatang! A waanan simi i taa pife falet
faroxo senaso mi bit a lutefin nakmaal xena siak palou a lifu siri e mui
mi ti fenung pana fenungan modus talo a rabuna ri taa xalum nami. Sena
vilaana aanabe' a fakasanamaan nami i taa molava.]
15 "Nami, mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai e nami mu Ferasi, mi
mu xalema maranga! Faxatang! A waanan simi i taa pife falet faroxo
senaso mi falet lasuun la laman e xe la bina lasuun xena yuuf a mataa xe
lana namkaian simi mu Juda. E layaan nane namkai sena vilaana simi i
taa siak a fakasanaman fataragua semi.
16 "Nami mu paamua aava mi piif, faxatang, a waanan simi i taa pife
falet faroxo senaso mi fepitaa malaan, 'Tamo saxa i taa kuus fakalimaan
pana lifu lotu nane fexaxaas sena sinufan a kuus fakalimaanan aave.
Taasaxa tamo i taa kuus fakalimaan pana 'gol' aava waan la lifu lotu,
lavaxa i taa pife sinufane.' 17 Nami mu lamavaang aava mi piif! A so
ta mo a molava, a 'gol' o a lifu lotu aava timin patak a 'gol' xena mo
taap sina Piran? 18 E mi fuuna fepitaa malaan, 'Tamo saxa i taa kuus
fakalimaan pana ivin ina faraaman nane fexaxaas sena sinufan a kuus
fakalimaanan aave. Taasaxa tamo i taa kuus fakalimaan pana tatavai
xuluna ivin aave i taa pife sinufane.' 19 Nami, mu mataa aava mi piif! A
so ta mo a molava, a tatavai o a ivin aava timin patak a tatavai xena mo
taap sina Piran? 20 Nane aava kuus fakalimaan pana ivin ina faraaman, a
kuus fakalimaan pana ivin aave xuvul pana maana mo aava waan xuluna
21 e layaan a kuus fakalimaan pana lifu lotu, i taxa kuus fakalimaan pana
lifu lotu aave e vaxa pana Piran aava taagul lana. 22 E nane aava kuus
fakalimaan pana xunavata, a kuus fakalimaan pana naian lava sina Piran
e pana Saxa aava nai xuluna.
23 "Nami, mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai e nami mu Ferasi, mi
mu xalema maranga! Faxatang! A waanan simi i taa pife falet faroxo

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

senaso mi tatavai xe sina Piran pana saxa xavil la palou ina sangafilu ina
maana paxana kaliu, o muli o xalana lobo aava mi faxuvule ti lana uma
simi. Taasaxa mi langai pesalai sena maana fepitaian lava lana vuputkai
aava malaan: mi taa bilai faroxo xe sina xasanofuna, mi taa tiis faroxoi a
rabuna e mi taa muluk nari e mi taa waan fatateak lapaana Piran. A mo
roxo tamo mi kanisai pana maana mo aapave e pife milung pana maana
mo aanabe' vaxa. 24 Nami mu paamua aava mi piif! Mi timin votan a mo
modak malaan sena tibaan ti lana mo mi nume taasaxa mi xanam xapin
a 'kaamel' aava saxa tiir lava, malaan se' mi pife xalume.
25 "Nami, mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai e nami mu Ferasi, mi
mu xalema maranga! Faxatang! A waanan simi i taa pife falet faroxo
senaso mi xamak a tana mu lisa e 'plet' taasaxa a lana a bas pana
fanganan e maana mo aava mi siaxe pana vilaana ina naixaam e fenau.
26 Nami mu Ferasi, matami piif! Paamua, xamak a lana mo talo i taa
fatak e piau ta lalosaat e mui a tana i taa roxo sait.
27 "Nami mu rabuna ina fepitaa e nami mu Ferasi, mi mu xalema
maranga! Faxatang! A waanan simi i taa pife falet faroxo senaso mi
malaan sena nobina ina mamaat aava ri vule pana raarum e laas e a
kaalum famangaal faroxo taasaxa lana a bas pana mu tun e mu vipin
aava ri fo miit. 28 E nami, mi malaan sena nobina ina mamaat aanabe':
layaan a rabuna ri xalum nami, ri lamon o a vilaana simi a fatak.
Taasaxa lana lamonan e xunus imi, mi xalema maranga e mi bas pana
vilaana saat.
29 "Nami mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai e nami mu Ferasi, mi
mu xalema maranga! Faxatang! A waanan simi i taa pife falet faroxo
senaso mi vesan a nobina ina mamaat roxo xana mu rabuna ina kuus
fatuxai e xasanofuna aava ri sisiak xe sina Piran e mi fuuna lo famaus a
maana nobina aave, 30 e mi kuus, 'Tamo maam tafo waan lana yaan sina
mu bumaam, maam taa pife punuk a mu rabuna ina kuus fatuxai malaan
seri.' 31 Sena ferawaian aanabe' mi ferawai xavang nami xa o mi malaan
sena mu bumi aava ri punuk a mu rabuna ina kuus fatuxai! 32 Lavaxa, vil
roxol a faisok aava mu bumi ri fo tangpate!
33 "Nami, mi malaan sena tiui pana neng tateak! A Piran i taa
fakalimaan nami xena waan la bina 'Hel'. Muta lamon o mi taa sinufane.
34 Langaiau! Ne taa feng a mu rabuna ina kuus fatuxai, a rabuna pana
texaasan e a rabuna ina fepitaa pana vilaana sina Piran xe simi e
saxanofuna mi taa punuk nari, saxanofuna mi taa niil fataxutan nari
laa'ui xuluna bolo, saxanofuna mi taa inis nari pana yeis lana lifu ina
faxuvulan simi e taa seng xolan nari la maana mu bina xena vil pengan
nari. 35 Ne taa feng nari malaanabe' talo a fakasanaman sena punuxaana
mu rabuna fatak i taa waan xulumi: ti la yaan ina punuxaan na Ebal
aava mataa fatak, fefexaxaas a yaan ina punuxaan na Sekaraia na natu

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Barakaia. Mi punuk na Sekaraia la palou ina tang lifu lotu e a ivin ina
faraaman sina Piran. 36 Ne kuus tuuna xe simi, a fakasanaman aanabe' i
taa savat xe sina mu rabuna ti tanin.

Na Yesus A Vubuxan Xasingit A Mu Rabuna Ti Jerusalem
Lk 13:34,35

37 "Nami mu Jerusalem, nami mu Jerusalem! Mi punuk a mu rabuna
ina kuus fatuxai e mi soxoi famaat a mu fefeng sina Piran pana faat! A
maana yaan xaves ne vubuk fakaliuan nami pana maak malaan sena
pura tefin a faxuvul a mu rafulak sina lapaana ro xakavena taasaxa mi
pife turoxoianau xena vile. 38 Kaalum, a Piran a ta'ulan a tang lifu lotu
simi e i taxa gof. 39 E voxo ne xuus nami o mi taa pife xalum fulanau
fefexaxaas a yaan mi kuus, 'A Piran i taa tavai a mataa aava savat
lapaana tateaxan ina Memai pana roxoyan."

24 1 Layaan na Yesus i taxa ta'ulan a lifu lotu, a mu fefeng sina ri
maa savat sina e ri talangai xe la maana nobina ina tang lifu
lotu aave xena yuuf a lamonan sina. 2 E nane xuus nari, "Aang, xalum a
maana mo aanabe'. Taasaxa ne xuus tuunei nami: piau ta faat saxa i taa
waan la nobina ina. Senaso a yaan i taa savat layaan a mu xaiyaas simi ri
taa galas tapin a maana faat xapiak."

Na Yesus A Ferawai Pana Mu Fakalimaanan Aava Ri Taa Savat Paamuina Yaan Fataxapiak
Mk 13:1-37; Lk 21:5-36

3 Layaan na Yesus taxa nai xulu Put Olif, a mu fefeng sina sang mon
ri savat sina e ri kuus, "Xuus nemaam laso ta yaan a maana mo aanabe'
ri taa savat e a so ta mo i taa fakalimaan a yaan ina filimaanan siim e a
fataxapiak ina yaan."
4 Na Yesus a sui nari, "Faxatang, talo pi ta mataa i taa bit nami. 5 A
maana rabuna xaves ri taa savat lapaana isaak e ri taa kuus, 'Nenia ve
ne Mataa Failai' e ri taa bit a maana rabuna. 6 Mi taa langai a felingaian
ina fevisan aava waan faasilak e mi taa langai pana maana fevisan ri
waan lasuun, taasaxa muta mataut. A maana mo malaanabe' ri taa savat
taasaxa ri pife faxaalit o a fataxapiak ina yaan fo savat. 7 A maana mu
bina ri taa fevis; a mu fatataganan ri taa fefalouan nari xa. E i taa toxan
a yaan ina song e a maana mara'ulia la maana mu bina. 8 A maana mo
aanabe' ri malaan sena maasaxan sina tefin paamuina luluxan.
9 "Lamina yaan a maana mo aanabe' fo savat, a mu rabuna pana
tateaxan ri taa pis nami e a mu xaiyaas simi ri taa vil pengan nami e
punuk nami. A mu rabuna xapiak ri taa baian nami senaso mi waan
xuvul paga. 10 A maana rabuna xaves ri taa ta'ulan a namkaian siri
lana yaan aave; ri taa pet lisan nari xa e febaian nari. 11 E a mu rabuna

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

xaves ina kuus fatuxai bit, ri taa savat xena bit a maana rabuna. 12 E
senaso a saatan sina rabuna tafe molava, a maana rabuna xaves ri taa
pife vubuxan xasingitan nari xa. 13 Taasaxa nane aava tigina fatateak
fefexaxaas a fataxapiak i taa fakaxupan. 14 A mu rabuna ri taa falet xolai
la maana mu bina la xavala e ri taa kuusan fasavat a Lagasai Roxo sena
fatataganan sina Piran. E muibak a fataxapiak ina yaan i taa savat.
15 "Mi taa xalum a mo mosaat paaliu aava mataa ina kuus fatuxai,
na Daniel, a kuus pana. A mo aave i taa nai falalosaat a Nobina Taap
Xasingit sina Piran. (Nami aava mi kat a mo aanabe' mi taa masam
sena.) 16 Lana yaan aave nami aava mi waan pe Judia mi taa sinuf falet
xe xulu put. 17 E nane aava waan laa'ui la putuna lifu i taa pife sivi xe
lana lifu xena siak a maana mo sina. 18 E nane aava i taxa faisok la uma
sina i taa pife ulaa xena siak a marapi ina vupungan sina. 19 E lana yaan
aave muluk a lutefin pana lak la xuri o mu ninana lak ri taxa fasus a lak
siri! 20 Fenung xe sina Piran o a yaan aave i taa pife savat la yaan ina
Maat Bung o la Yaan ina Fangaafusan! 21 Senaso a mu lagafan aava ri taa
savat lana yaan aave, ri taa pemamosaat sen' ta lagafan ti paamua; ti la
tangpat ina xavala fefexaxaas tanin. E pi ta mo malaan sena i taa savat
fulaa. 22 Taasaxa, a Piran xo fo faxaxaalif a yaan ina mu lagafan aanabe'.
Tamo nane pife vil malaane pi ta rabuna ri fexaxaas sena sinufane.
Taasaxa Piran a muluk a mu rabuna tatagan sina e voxo nane faxaxaalif a
mu yaan aave.
23 "E tamo ta mataa taa xuus nami, 'Kaalum, a Mataa Failai ve!' o 'Nane
waan pave!' muta namkai sena ferawaian siri. 24 Senaso maana mataa
failai bit e maana rabuna ina kuus fatuxai bit ri taa savat. Ri taa vil a
maana mo fa'ipul molava e maana faisok ina gutan xena yuuf familung
a mu rabuna tatagan sina Piran tamo a fexaxaas. 25 Langai! Ne fo xuus
nami pana maana mo aanabe' paamuina savatan siri.
26 "E voxo tamo a rabuna ri taa xuus nami, 'Kaalum, nane waan pe
la bina xobingil!' — muta falet xe pave. O tamo ri kuus, 'Kaalum, i taxa
fufunai nabe'!' — muta namkai sena. 27 Layaan a Natuna Mataa i taa
savat i taa malaan sena yaamit; i taa savat fa'ipul e taa fabas a tavegof
pana malang talo a mu rabuna xapiak ri taa xalume. 28 Mi taa tingin a
mamaat layaan mi xalum a maana kor ri taxa faxuvul.

A So Ta Mo I Taa Savat La Fataxapiak Ina Yaan

29 "Faasilak, lamina yaan ina mu lagafan aave, a ngaas i tafe suk; a
fulun i taa pife rarapak fulaa; a mu vapara ri taa poxo ti la finavata; e a
Piran i taa faradakui a maana mo la finavata. *Ais 13:10; 34:4*
30 "E mui a fakalimaanan ina Natuna Mataa i taa savat la finavata e
mu rabuna xapiak la xavala ri taa taangiis faagut pana matautan layaan
ri xalum a Natuna Mataa i taxa filimaan xuluna mu vata la tavegof. E

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

lana filimaanan sina, mu rabuna ri taa xalum a gutan sina e a miridingan
aava Piran a tavaie pana. 31 E layaan a angelo a piif faagutan a tang tafiu,
a Natuna Mataa i taa feng a mu angelo sina xe la maana mu bina xapiak
la xavala xena faxuvul a mu rabuna tatagan sina.

A Fepitaian Sena Wai Xakaap

32 "A wai xakaap i taa fapiti nami malaan: Layaan mi xalum a raxana
xakaap ri fungus e a paxari fa'ui ri savat, mi texaas o a yaan ina
matoxolan a waan faasilak. 33 E malaanabe' layaan mi xalum a maana
fakalimaanan aanabe' mi taa texaas o a yaan ina savatan sina a faasilak
paaliu. 34 Lamon fa'ulaa! A maana mo aanabe' ri taa savat paamuina yaan
a mu rabuna xapiak ti tanin, ri taa maat. 35 A xunavata e xavala ri taa
taxapus taasaxa a ferawaian siak i taa pife taxapus.

Pi Ta Mataa A Texaas Sena Yaan A Natuna Mataa I Taa Filimaan
Lk 17:26,27

36 "Taasaxa pi ta saxa i taa texaas sena yaan ina filimaanan sina
Natuna Mataa; pife mu angelo la xunavata o na Natuna. A Piran, na
Tamataara, nane sang mon a texaas sena. 37 Layaan a Natuna Mataa i taa
filimaan, a yaan aave i taa malaan sena yaan si Noye'. 38 Lana yaan aave,
paamuina ulim molava piis, a mu rabuna ri taxa fangan e num e ri taxa
fetamaian xolanari. A falet malaan fefexaxaas a yaan na Noye' a laak
lana xaati. 39 A mu rabuna ti la yaan aave ri pife texaas sena so ta mo i
taa savat fefexaxaas a yaan a ulim a filimaan e a vak xapin nari xapiak. I
taa malaan layaan a Natuna Mataa i taa filimaan. 40 Lana yaan aave tamo
a rovaat tomexaan re taxa faisok la uma, a Natuna Mataa i taa siak a
saxa xe sina e saxa i taa waan pave. 41 E tamo a rovaat tefin re taxa faisok
faxuvul pana mimit a mu kam ina 'wiit' sire, i taa siak a saxa xe sina e
saxa i taa waan pave.
42 "Kaalum votai! Senaso mi pife texaas sena so ta yaan a Memai simi i
taa filimaan. 43 Tamo a mataa tafuna lifu fo texaas sena yaan a mataa ina
fenau i taa filimaan i tafo kaalum votai e ti votan a mataa ina fenau sena
laak la lifu sina. 44 E voxo nami vaxa mi taa tamasiak vulai e faxatang
senaso a Natuna Mataa i taa savat layaan mi pife faigot!

A Mu Sisiak Ri Waan Fatateak Lapaana Paamua Siri
Lk 12:42-46

45 "Lavaxa, mi taa malaan sena sisiak pana texaasan aava fuuna langai
faroxo sina paamua sina. Nane aave a paamua sina a siak fatie xena
paamuianaana xasano sisiak e tavai nari pana fanganan siri lana yaan
fatak. 46 E tamo a paamua sina, lana filimaanan sina, a xalume o i taxa
vil faroxoi a faisok sina, a sisiak aave i taa faamamaas. 47 Ne xuus tuunei

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nami o a paamua sina i taa fakalimaane pana mataa ina faxatangaana
maana mo xapiak sina. 48 Taasaxa tamo nane ve a sisiak saat i tamaa
ilisai, ‘Naak saxa mo taxa tivotan a paamua siak e i taa pife ulaamaan
fataapus.’ 49 E voxo a sip pengan a xasano sisiak e fangan e num xuvul
pana rabuna aava ri nunum temasaat. 50 Taasaxa, saxa yaan, layaan a
sisiak aave a pife lalamon pana, a paamua sina i taa ulaamaan. 51 E i
taa fakasanam faagutan a sisiak aave e taa tavaie pana nobina sina la
palou ina mu xalema maranga. Pave a mu rabuna ri taa taangiis faagut e
faxakengatan a fari.”

A Ferawaian Paap Sena Lutefin Palau Sangafilu

25 1 E na Yesus a kuus fulaa laa, “Ne fo xuus nami pana maana
mo aanabe' e layaan ri savat, a fatataganan sina Piran i taa
malaanabe'. Saxa yaan a toxan a lutefin palau sangafilu aava ri siak a
laam siri e ri fe bang xena fasusui a mataa aava xena tamai. 2 A lutefin
pama ri tefin lamavaang e pama ri tefin pana lamonan. 3 Senaso layaan
a lutefin lamavaang ri siak a laam siri ri pife siak a saxano wel fulaa
xuvul pari. 4 Taasaxa lutefin pana lamonan ri siak a laam siri e ri lisan
xuvul a paxiis aava bas pana xasano wel. 5 A mataa aava xena tamai, pife
filimaan fataapus e voxo lutefin xo ri maare e ri matef.
6 “Taasaxa la xunavung, saxa a xukulai, ‘A mataa aava xena tamai i
taxa filimaan naboxo! Man, taara fe fasusuie!’
7 “A lutefin sangafilu ri para xena faigotan a mu laam siri. 8 E a lutefin
lamavaang ri nung nari pana lamonan, ‘Filung a laam simaam pana wel
senaso mu laam simaam faasilak rao ri maat.’
9 “Taasaxa lutefin pana lamonan ri sui nari, ‘Piau paaliu! Maam piau ta
wel fexaxaas setaara xapiak, falet xe la lifu ina faasot pana wel e maraan
ta xami.’
10 “E voxo a lutefin lamavaang ri falet xena maraan a saxano wel e
layaan ri taxa malit lunai a mataa aava xena tamai a savat. A lutefin
pama aava ri fasusuie, ri laak lana maraanaana tefin xuvul pana e a mu
sisiak ri xawei a matana lifu.
11 “E mui a lutefin lamavaang ri maa savat vaxa e ri kuus, ‘Matalava,
Matalava, kas a matana lifu xe simaam!’ 12 A mataa aava xena tamai a sui
nari, ‘Piau paaliu! Ne pife texaas semi.”
13 E na Yesus a fataxapin a ferawaian sina malaan, “Faxatang senaso
mi pife texaas sena yaan o xavil ina yaan layaan a Natuna Mataa i taa
filimaan.”

A Ferawaian Paap Pana Mu Sisiak Talatul

14 “E fulaa, lana yaan aave a fatataganan sina Piran i taa malaanabe': A
toxan a mataa aava rao i taa ta'ulan a lifu sina xena falet xe lasuun; nane

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

xel faxuvul a mu sisiak sina e lisan tuunei a maana mo sina xe siri xena
faxatangaana. 15 Nane lisan a faat xe siri fexaxaas sena vilaana siri; xe sina
saxa a lisan a faat 5,000 e xe sina saxa a lisan faat 2,000 e xe sina saxa fulaa a
faat 1,000. E mui a falet xe lasuun. 16 Nane pana faat 5,000, a faisok pana mu
faat aave e fasavat a xasa 5,000. 17 E pana vilaana malaan a sisiak pana faat
2,000 fe faisok pana mu faat aave e fasavat a xasa 2,000. 18 Taasaxa sisiak pana
faat 1,000 fe xaf a vaa'ul e fun a faat sina paamua sina.

19 "Lamina maana yaan xaves fo falet xo, a paamua sirutul a ulaamaan e fin
narutul pana so ta mo rutul fo vile pana mu faat aave. 20 A saxa pana faat 5,000
maa tavaie pana xasa faat 5,000 e xuuse, 'No tavaiau pana faat 5,000, Matalava,
e naboxo ne fo fasavat a xasa 5,000. Kaalum! A faat xapiak siim nabe'.'

21 "E a paamua sina a xuuse, 'A faisok roxo paaliu! Nano ve no sisiak
roxo aava langai faroxo vulai. No fo faxatang faroxoi a maana mo
modak nabe' e voxo ne taa lisan tuunei a maana mo xaves xe siim xena
faxatangaana. Laakmaan xe lana fenamo siak e faamamaas.'

22 "E mui a sisiak pana faat 2,000 a laakmaan e xuuse, 'No tavaiau
pana faat 2,000, Matalava, e naboxo ne fo fasavat a xasa 2,000. Kaalum!
A faat xapiak siim nabe'.'

23 "E a paamua sina a kuus, 'A faisok roxo paaliu! Nano ve no sisiak
roxo aava langai faroxo vulai. No fo faxatang faroxoi a maana mo modak
e voxo ne taa lisan tuunei a maana mo xaves xe siim xena faxatangaana.
Laakmaan xe lana fenamo siak e faamamaas.'

24 "E mui a sisiak pana faat 1,000 a laakmaan e xuuse, 'Matalava, ne
texaas sena vilaana tateak siim; no siak a fanganan ti lana uma aava no
pife xapise e no faxuvul a fanganan ti lana nobina aava no pife tapalan a
kam lana. 25 E voxo ne mataut sema e ne fe fun a faat siim lana vaa'ul. A
faat siim nabe' ne taxa tawe.'

26 "E a paamua a xuuse, 'Nano ve no sisiak saat e no maragap. Nano,
no texaas o ne siak a fanganan ti lana uma aava ne pife xapise, bo? E ne
faxuvul a fanganan ti lana nobina aava ne pife tapalan a kam lana, bo?
27 Lavaxa, xenaso no pife fanei a faat siak lana lifu ina fawaanaana faat
talo ne taa siak fa'uli a faat siak xuvul pana saxano faat fulaa?

28 'Naboxo, siak a faat xasena e tavai a saxa aava toxan a faat 10,000
pana. 29 A Piran i taa tavai nari aava ri toxan a mo pana xasano mo fulaa
e voxo i taa toxan a maana mo a pesasoliu sena taasaxa xe sina saxa aava
piau ta mo, a Piran i taa siak tapin a so ta mo modak aava nane toxane.
30 E sena sisiak palau aanabe', tapine xe lamalei lana suk e pave i taa
taangiis faagut e faxakengat a fana.'

A Natuna Mataa I Taa Tiis A Mu Rabuna Xapiak La Fataxapiak Ina Yaan

31 "Layaan a Natuna Mataa a filimaan pana gutan e malang molava
piis sina, xuvul pana mu angelo, i taa nai lana miridingan molava xuluna

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nai piranan sina. 32 E a mu rabuna ti la mu bina xapiak ri taa faxuvul la
nona. E nane xo i taa fepatoxan nari lana parabuna taragua malaan sena
mataa ina faxatangaana mu sipsip a fepatoxan a mu sipsip xasena mu
meme. 33 I taa fawaan a mu rabuna fatak la nobina roxo la pamuaan e a
xasanofuna la paxaiya.
34 "E mui a King aave i taa kuus xe siri mu rabuna la pamuaan sina,
'Filimaan, nami aava na Tamaang a ferawai fararoxo semi. Filimaan,
siak a maana roxoyan ina fatataganan sina aava nane faigotane xami
paamuina yaan nane vesan a xavala. 35 Senaso nenia, ne lagai e mi
tavaiau pana fanganan, ne ma'iu e mi tavaiau pana raarum, ne saxa
topen e mi kas a lifu simi xe siak, 36 ne piau ta marapi e mi tavaiau pana
marapi, ne giis e mi maa faxatangau, ne mataa vipis e mi maa xalumau.'
37 "E a mu rabuna fatak ri taa suie, 'Memai, laso ta yaan maam xalum
nano no lagai e maam fafangan nano o no ma'iu e maam tavai nano pana
raarum? 38 E laso ta yaan maam xalum nano no topen e maam kas a lifu
simaam xe siim o no piau ta marapi e maam tavai nano pana marapi? 39 E
laso ta yaan maam xalum nano, no giis o no waan la lifu ina vipisan e
maam fexalum nano?'
40 "E a king aave i taa sui nari, 'Tuuna, ne xuus nami, layaan mi xavang
a saxa tiak o vasaak naapalaan nane pife matalava, mi taxa xavangau
vaxa!'
41 "E mui i taa kuus xe siri la paxaiya, 'Faapalau sega nami aava mi
waan lapaana fatutulan sina Piran! Falet xe la bina ina fata i taxa raam
vulai aava Piran a faigotane pa Setan e mu angelo sina! 42 Senaso nenia,
ne lagai taasaxa mi pife tavaiau pana fanganan, ne ma'iu e mi pife
tavaiau pana raarum; 43 ne saxa topen e mi pife kas a lifu xe siak, ne piau
ta marapi e mi pife tavaiau pana marapi, ne giis e ne waan la lifu ina
vipisan taasaxa mi pife xalumau.'
44 "E nari ri taa suie, 'Memai, laso ta yaan maam xalum nano no lagai
o ma'iu, no saxa topen o piau ta marapi, no giis o no waan la lifu ina
vipisan e maam pife xavang nano?'
45 "E i taa sui nari, 'Ne xuus tuunei nami, layaan mi bai xavang a saxa
aava mataa palau mon, mi bai xavangau vaxa.'
46 "E nari xo a Piran i taa feng tapin nari xe la bina ina fakasanaman
aava piau ta taxapusan ina. Taasaxa mu rabuna fatak aava ri usi a
vubuxanan sina Piran, ri taa siak a toyan vulai xe vulai."

A Mu Paamua Priis Ri Lamon Faati Pana Punuxaan Na Yesus
Mk 14:1,2; Lk 22:1,2

26 1 Layaan na Yesus fo fataxapin a maana fepitaian aanabe' a kuus
xe sina mu fefeng sina malaan, 2 "Nami, mi texaas o lamina yaan
taragua i taa yaan ina Fenamo ina Paaliuan. Lana yaan aave ri taa lisan

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

a Natuna Mataa xe sina mu xaiyaas sina e ri taa fataxutane e i taa maat
xuluna bolo.”
3 E pe la lifu lava si Kaiafas aava memai sina mu priis, mu paamua priis
e mu matalava ri faxuvul 4 e ri taxa ferawai pana malaafaa ri taa yot
fun na Yesus e punuxe. 5 Taasaxa ri kuus o ri taa pife vile lana yaan ina
fenamo ulaa mu rabuna ri tamaa marala e fevis.

Saxa Tefin Pe Betani A Tiuan A Wel La Putu Yesus
Mk 14:3-9

6 Na Yesus fo falet xe la bina Betani e pave a waan la lifu sina saxa
mataa aava tana tamu tapak, a isina, na Saimon. 7 Layaan na Yesus taxa
fangan, saxa tefin maa savat sina pana fomirak paxiis ri vesane pana faat
aava ri xalie pana ‘alabasta’. A paxiis modak aave a bas pana wel aava
musung ina a roxo e a mamareiai ina a molava paaliu e a tefin aave a
tiuane la putu Yesus layaan i taxa fangan.
8 Taasaxa layaan a mu fefeng sina ri xalume, ri marala e ri kuus,
“Xenaso nane fataxapin palou a wel pave? 9 Nane fexaxaas sena faasot
pana xena siak a faat xaves talo i taa xavang a mu valagof!”
10 Taasaxa na Yesus a texaas sena ferawaian siri e kuus, “Senasou
mi taxa ferawai falagaf a tefin aanabe'? Nane fo vil a mo roxo paaliu
xaanak. 11 A mu valagof ri taa waan vulai xuvul pami, taasaxa nenia, ne
taa pife waan vulai xuvul pami. 12 A tefin aava tiuan a wel roxo la taak
nane taxa faigotan a vipin siak xena xaafanaana. 13 E naboxo, ne kuus
tuuna xe simi, laso ta yaan a rabuna ri taa kuusan fasavat a Lagasai Roxo
aanabe' ri taa kuusan vaxa a faisok roxo sina tefin aanabe'. E voxo a mu
rabuna xapiak ri taa lamon fa'ulie.”

Na Judas A Turoxo O I Taa Pet Lisan Na Yesus
Mk 14:10,11; Lk 22:3-6

14 E mui saxa la palou ina mu yaamut sangafilu saxa pana taragua, na
Judas Iskeriot, a falet xe sina mu paamua priis 15 e fin nari, “Tamo ne taa
pet lisan na Yesus xe simi mi taa tavaiau pana so ta mo?” E ri kat a mu
faat ‘silva’ sangafilu talatul e ri tavaie pana. 16 E ti la yaan aave na Judas
taxa lo seng a yaan roxo xena pet lisanaan na Yesus.

Na Yesus A Waan La Fenamo Ina Paaliuan
Mk 14:12-21; Lk 22:7-13

17 La yaan mata ina Fenamo ina Bret Aava Piau Ta Yiis, a mu fefeng ri
maa savat si Yesus e ri fine, “No vubuk o maam taa faigotan a fanganan
xena Fenamo ina Paaliuan xanum faa?”
18 E a kuus, “Falet xe sina saxa mataa pe la bina e xuuse, ‘A Mataa ina
Fepitaa a kuus: A yaan fatak siak fo savat; nenia xuvul pana mu fefeng

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

siak, maam taa nai pana Fenamo ina Paaliuan pe la lifu siim." 19 E mu
fefeng ri usi fatak a ferawaian si Yesus e ri fe faigotan a fanganan xena
Fenamo ina Paaliuan.
20 A yaan xo fe leaaf e na Yesus xuvul pana mu yaamut sangafilu saxa
pana taragua sina, ri nai xena fangan. 21 Layaan ri taxa fangan na Yesus a
xuus nari, "Ne xuus nami, saxa la palou imi i taa pet lisanau."
22 E ri kanamsaat paaliu e ri fine, saxa lamina saxa, "Memai pife nenia,
bo?"
23 Na Yesus a sui nari, "Nane aava sugup a bret sina lana 'plet' xuvul
paga, nane taa pet lisanau. 24 A Natuna Mataa i taa maat malaan sena
Xakalayan Taap a ferawai pana, taasaxa i taa pife falet faroxo pana saxa
aava pet lisan a Natuna Mataa! I taa mo roxo paaliu pana mataa aave
tamo na ninana pife luxe!"
25 Na Judas aava mataa ina pet lisanaan na Yesus a kuus, "Memai, a
tuuna no pife ferawai fatak sega, bo?"
E na Yesus a suie, "Aang, nano mon."

A Matafanganai Sina Memai
Mk 14:22-25; Lk 22:17-20; 1 Kr 11:23-25

26 Layaan ri taxa fangan, na Yesus a siak a nebret e a kuus faasiroxo xe
sina Piran pana e viaxe e tavai a mu fefeng sina pana e a kuus, "Siaxe e
ngane, a vipin siak ve."
27 E nane siak a lisa pana raarum wain e kuus faasiroxo xe sina Piran pana e
tavai nari pana e a kuus, "Num sena, nami saxa saxa 28 senaso a raarum wain
aanabe' ve a ria iga aava tiuanan talo Piran i taa lamon tapin a mu vilaana
saat sina mu rabuna xapiak. A ria aanabe' a fakalimaan fatateak a turoxoian
sina Piran. 29 Ne xuus nami, ne taa pife num fulan a raarum wain fefexaxaas a
yaan ne num a raarum wain fa'ui xuvul pami la fatataganan si Tamaang."
30 E mui ri yangan a saxa yanganan xena nangus a Piran e ri ta'ulan a
nobina aave xena falet xe la Put Olif.

Na Yesus A Ferawai Pana Faaxolusanaan Nane Si Pita
Mk 14:27-31; Lk 22:31-34

31 E na Yesus a kuus xe siri, "La vung naang nami xapiak xo mi taa
sinuf e ta'ulanau e voxo ne taa waan nenia sang mon senaso a Xakalayan
Taap a kuus,

> 'Nenia, ne taa punuk a mataa ina faxatangaana sipsip e nari mu
> sipsip ri taa falet fepatok'. *Skr 13:7*

32 Taasaxa lamina yaan a Piran a fatatoi fa'uliau ne taa falet paamuin
nami xe pe Galili."
33 Na Pita a kuus faagut xe si Yesus, "Nenia, ne taa pife ta'ulan nano
naapalaan a xasanofuna xapiak ri taa ta'ulan nano!"

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

34 E na Yesus a xuus na Pita, “Ne kuus tuuna, la vung aanabe'
paamuina yaan a pura i taa rawei, nano, no taa kuus faatalatul o no pife
texaas sega.”
35 E na Pita a suie, “Ne taa pife kuus malaan naapalaan tamo ne taa
maat xuvul pama.” E xasano fefeng vaxa ri kuus malaan.

Na Yesus A Fenung Xe Sina Piran Pe La Bina Getsemani
Mk 14:32-42; Lk 22:40-46

36 Na Yesus xuvul pana mu fefeng sina ri falet xe la bina Getsemani e
nane xuus nari, “Nai nabe' e ne taa falet patak famodak xena fenung.”
37 Nane xel faxuvul na Pita e a ro lak tomexaan si Sebedi e ri falet patak
famodak e nane mimilisaat falet e maasak faagut lana xunus ina. 38 E
nane kuus xe siri, “A mimilisaatan la xunus iga a faasilak i taa punuxau.
Waan nabe' e mutul faalim xuvul paga.”
39 E nane falet patak famodak fulaa e poxo xe lapia e fenung,
“Tamaang, tamo no fexaxaas sena, ne vubuk rao no taa siak tapin a lisa
ina maasaxan aanabe' xasega. Taasaxa, a so ta mo i taa savat i taa usi a
vubuxanan siim e pife vubuxanan siak.”
40 E mui a ulaamaan xe sina fefeng talatul aave e tingin narutul taxa
matef e a xuus na Pita, “Mutul pife fexaxaas sena faalim xuvul paga pana
awa saxa, bo? 41 Mutul taa faalim e fenung talo mutul taa pife poxo lana
tatafangan. A vovau simi a roxo, mi buk vil a moroxo, taasaxa a vipin
simi a malmal.”
42 E fulaa na Yesus a falet patak e fenung, “Tamaang, tamo no taa pife
siak tapin a lisa ina maasaxan aanabe' fefexaxaas a yaan ne fo num lana
lavaxa, a vubuxanan siim i taa savat.”
43 E a ulaamaan fulaa e tingin narutul taxa matef: rutul pife fexaxaas
sena para senaso a matarutul a matafan. 44 E fulaa laa na Yesus a ta'ulan
narutul e falet patak xena fenung la fatalatulaana yaan e kuus pana mu
vapaling naang.
45 E mui nane ulaamaan xe sirutul e a kuus, “Mutul taxa matef e
fangaafus lunai, bo? Kaalum! A yaan fatak naboxo, a Natuna Mataa i taa
pet lisanan xe sina mu rabuna saat. 46 Tamasiak, taara taa falet. Kaalum,
nane aava xena pet lisanau naboxo, i taxa filimaan.”

A Mu Paamua Ina Lotu Ri Pis Na Yesus
Mk 14:43-50; Lk 22:47-53

47 Na Yesus taxa ferawai lunai layaan na Judas, a saxa ti la palou ina
fefeng sangafilu saxa pana taragua, maa savat. E a malila aava ri toxan
a mu pinis modus ina fevis e mu vam, ri savat xuvul pana senaso a mu
paamua priis e mu matalava ri fo feng nari. 48 A mataa ina pet lisan
na Yesus fo xuus nari, “Nane aava ne taa nguse, nane a saxa aava mi

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

vubuxane. Pise!” 49 Na Judas a falet fatak xe si Yesus e a kuus, “Lavung
roxo, Mataa ina Fepitaa.” E nane nguse.
50 Na Yesus a suie, “Ka fesing, vil fatapusane!” E nari pana maana mo ina
fevis, ri pise. 51 Saxa fefeng si Yesus a yuuf mulus a pinis modus ina fevisan
sina e sip a yaasok sina memai priis e patal tapin a saxa patangana.
52 Na Yesus a xuuse, “Timin fa'uli a pinis siim la nobina ina. Nase' ta
mataa a fevis pana pinis modus i taa maat sena sait. 53 Ne fexaxaas sena
fin na Tamaang pana xakaavangan sina e fataapus paaliu i taa feng a
mu pabung sangafilu saxa pana taragua ina angelo ina fevisan xe siak.
54 Taasaxa tamo ne taa vil malaane, a maana mo aava Xakalayan Taap a
ferawai pana, ri taa savat la matavas malaafaa?
55 E lana yaan aave na Yesus a ferawai xe sina malila, “Mi fo savat pana
pinis modus ina fevis e mu vam xena pisau malaan se' nenia, ne mataa
saat, bo? A maana yaan xapiak ne nai fepitaa pe la tang lifu lotu e mi
pife pisau pave. 56 Taasaxa, a maana mo aanabe' fo savat talo a xakalayan
sina mu rabuna ina kuus fatuxai i taa savat tuuna la matavas.” E mui a
mu fefeng ri ta'ulane e ri sinufane.

Ri Fatiginei Na Yesus La Matana Mu Paamua Sina Mu Juda
Mk 14:53-65; Jn 18:12,13,19-24

57 E nari aava ri pis na Yesus ri lisane xe la lifu si Kaiafas aava memai
priis. Pave a mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai e nari mu matalava ri
fo faxuvul xo. 58 Na Pita xo a usie ti lasuun fefexaxaas a yaan ri savat pe
la lifu lava sina memai priis. Nane fe nai la nobina aave xuvul pana mu
rabuna ina fevisan xena falim a so ta mo taa savat si Yesus.
59 A mu paamua priis xuvul pana xasanofuna aava ri waan la Saniidrin,
ri seng a rabuna xena kuus xakaavang bit tifi na Yesus talo ri fexaxaas
sena punuxe 60 taasaxa ri seng maat, naapalaan a maana rabuna ri
filimaan xena bit tifie.
E mui a rovaat re filimaan 61 e re kuus, “A mataa aanabe' a kuus,
‘Nenia, ne fexaxaas sena ngas tapin a tang lifu lotu sina Piran e vesan
fulane lana yaan talatul.”
62 E a memai priis a tigina e kuus xe si Yesus, “E nano, no taa pife gel
votai sena ferawaian sire xasema?” 63 Taasaxa na Yesus a waan kasam. E
fulaa a memai priis a ferawai xe sina, “Ne fakalimaan nano o no taa kuus
tuuna: nano ve no Mataa Failai? No Natuna Piran?”
64 Na Yesus a suie, “Nano, no fo kuus malaan. Taasaxa ne xuus nami
xapiak: ti lana yaan aanabe' mi taa xalum a Natuna Mataa aava nai la
pamuaan sina Piran pana Gutan Xapiak, i taxa filimaan xe lapia la xavala
xuluna mu vata.”
65 Layaan na Yesus a ferawai malaan a memai priis a ririk a marapi
sina e kuus, “Nane xo pife suai faroxo sena Piran pana ferawaian saat

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aave! Maam taa pife seng ta xasano rabuna xena gel tifie. Monabe' mon
mi fo langai a ferawaian saat sina! 66 Mi lamon malaafaa sena?"
E ri suie, "Nane a vupuno e i taa maat." 67 E ri xanus a nonau ina e ri
sipe e nari aava ri tavafe 68 ri kuus, "Kuus fatuxai pamaam, Mataa Failai!
Nase' sip nano?"

Na Pita A Faaxolusan Na Yesus
Mk 14:66-72; Lk 22:55-62; Jn 18:16-18,25-27

69 Na Pita i taxa nai lamalei sena lifu aave e saxa yaasok tefin a savat
sina e a kuus, "Nano vaxa no waan xuvul pa Yesus ti Galili."
70 Taasaxa na Pita a faaxolus la matana mu rabuna e a kuus, "Ne pife
texaas sena so ta mo no taxa ferawai pana."
71 E a falet xe la matana yalaxau ina nobina aave. E xasa yaasok tefin a
xalume e a kuus xe sina mu tomexaan pave, "Nane waan xuvul pa Yesus
ti Nasaret." 72 E fulaa a faaxolusane e a kuus fakalimaan, "Ne pife texaas
sena mataa aave!"
73 E mui fadak a mu tomexaan aava ri waan faasilak ri savat si Pita e ri
kuus, "Nano xo no saxa siri. No filimaan ti Galili. Maam langai taraxali a
lingaam."
74 E na Pita a xelmaan a fatutulan xe xuluna xa e a kuus fakalimaan
fulaa, "Ne pife texaas sena mataa aave."
E lana yaan fatak aave a pura a rawei 75 e na Pita a lamon fa'uli a
ferawaian si Yesus: "Paamuina yaan a pura i taa rawei, nano, no taa kuus
faatalatul o no pife texaas sega." E na Pita ta'ulan a nobina aave e falet xe
lamalei e a taangiis faagut pana mimilisaatan.

A Mu Paamua Ri Lisan Na Yesus Xe Si Pailat

27 1 La paanen lolof a mu paamua priis xuvul pana mu matalava ri
lalamon pana punuxaan na Yesus. 2 Ri pise e ri lisane xe si Pailat
aava paamuian a bina pave lapaana paamua lava ti Rom.

Na Judas A Xiut Nane Xa

3 Layaan na Judas aava pet lisan na Yesus, a texaas o a mu paamua ri fo
kuus o na Yesus a vupuno e i taa maat, a mimilisaatan molava a siaxe e
nane lisan fa'uli a faat 'silva' sangafilu talatul xe sina mu priis. 4 E a xuus
nari, "Nenia, ne fo faasaal faagut pana pet lisanaana mataa aava pife
vupuno!" E nari, ri kuus, "A lagafan siim xo pife mo simaam."
5 Na Judas a tapin fasivi a mu faat aave la nobina ina tang lifu lotu e
falet xena xiut fatofan nane xa e a maat.
6 Taasaxa mu paamua priis ri siak a mu faat aave e ri kuus, "A mu faat
aanabe' a mamareiai ina ria e a mu vuputkai sitaara a kuus o pife roxo
xena fawaane xuvul pana mu faat sina lifu lotu." 7 Ri ferawai pana e

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ri lamon o ri taa maraan a xavala sina mataa ina vavesai pana xavala.
Ri maraane xena xaafanaana mu topen. 8 E fefexaxaas tanin ri xali a
xavala aanabe' pana "Xavala ina Ria". 9 E layaan a mu paamua priis ri vil
malaane, a ferawaian sina mataa ina kuus fatuxai, na Jeramaia, a savat
tuuna la matavas:

"Ri siak a faat 'silva' sangafilu talatul, a mamareiai aava saxano
rabuna Juda ri turoxo pana 10 e ri maraan a xavala sina mataa ina
vavesai pana xavala malaan sena Memai a xuusau pana." *Jer 32:6-9*

Na Yesus A Fatigineian La Mata Pailat
Mk 15:2-15; Lk 23:2,3,18-25; Jn 18:29–19:16

11 Na Yesus i taxa tigina la mata Pailat aava paamua lava ina bina e
nane xo a fin na Yesus, "Nano ve no paamua king sina mu Juda, bo?" E
na Yesus a suie, "Nano, no kuus malaan."
12 Taasaxa layaan a mu paamua priis xuvul pana mu matalava ri gel
tifie, nane pife sui nari. 13 E voxo na Pailat a kuus xe sina, "No langai a
maana gelan siri, bo?" 14 Taasaxa na Yesus a pife sui ta saxa fiaian. E a
paamua aave a ipul faagut sena.

Na Pailat A Kuus O Na Yesus I Taa Maat

15 La maana Fenamo ina Paaliuan a paamua lava aave fuuna mulus
tapin ta saxa mataa vipis aava malila ri vubuxane. 16 Lana yaan aave a
toxan a mataa vipis aava mu rabuna xapiak ri texaas sena vilaana saat
sina, a isina na Baraabas. 17 E layaan a malila ri fo faxuvul, na Pailat a
fin nari, "Nase' ta mataa vipis mi vubuk rao ne taa mulus tapine xe simi?
Na Baraabas o na Yesus aava ri xalie pa Krais?" 18 Nane texaas o a mu
paamua sina mu Juda ri fo lisan na Yesus xe sina senaso ri tarasuie.
19 E fulaa, layaan i taxa nai la nobina ina tiisan, a tefin sina fo lisan a
lagasai xe sina, "Muta vil ta mo xasena mataa fatak aave senaso la vung
ne fo mif fasaat sena."
20 Taasaxa mu paamua priis xuvul pana mu matalava, ri yuuf a
lamonan sina malila e voxo ri fin na Pailat o i taa mulus tapin na
Baraabas e punuk na Yesus. 21 Taasaxa na Pailat a fin a malila, "Nase'
la palou ire mi vubuk rao ne taa mulus tapine xe simi?" E ri suie, "Na
Baraabas!"
22 E na Pailat a fin nari, "Lavaxa, taasaxa ne taa vil a so pa Yesus aava
ri xalie pa Krais?" E nari xapiak ri kuus, "Niil fataxutane!"
23 E na Pailat a fiai, "A so ta vilaana saat nane fo vile?" E nari, ri
xukulai faagut, "Niil fataxutane!"
24 Layaan na Pailat a texaas o a pife fexaxaas sena vil ta mo fulaa e
a mu rabuna ri tamaa fegagelai e fasavat a fevisan, nane siak a raarum
e xamak a mana la matana malila e a kuus, "Nenia, ne taa pife vupuno

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sena ria ina mataa fatak aanabe'! A mo aanabe' a faisok simi." 25 E a
malila xapiak ri suie, "A vupuno ina maatan sina i taa waan xulumaam e
mu yaya simaam!"
26 E na Pailat a mulus tapin na Baraabas xe siri e xuus a mu rabuna
ina rawen sina o ri taa inis na Yesus pana yeis tuturuk e mui ri taa niil
fataxutane.

A Mu Rabuna Ina Rawen Ri Suaxan Na Yesus
Mk 15:16-20

27 E mui a mu rabuna ina rawen si Pailat ri lisan na Yesus xe lana lifu
ina fawaan a maana mo ina fevisan e xasano rabuna ina rawen xapiak ri
fakaliuane. 28 Ri ririk tapin a marapi sina e ri falaxe pana marapi vuung
ina xakaafut. 29 E ri fi a ligilot pana yeis tuturuk e faneie la putuna e ri
timin a newai la pamamuaan sina. E mui ri bukaak la nona e ri suaxane
e ri kuus, "Maam suai sema, 'King' sina mu Juda!" 30 E ri kaanus la tana
e ri siak a newai aave e sipe la putuna. 31 Layaan ri fataxapin a xurauan
saat siri, ri siak tapin a marapi vuung e falaxe pana marapi sina xa e ri
lisane xena niil fataxutane.

Ri Niil Fataxutan Na Yesus
Mk 15:22-32; Lk 23:33-43; Jn 19:17-24

32 Layaan ri taxa ta'ulan a bina aave ri savat sina saxa mataa ti la bina
Sairiin, a isina na Saimon, e a mu rabuna ina rawen ri fatuaiane xena
yaas a bolo si Yesus. 33 E layaan ri savat la bina Golgaata, a malasuf ina
isin aanabe' ve "A bina ina veng", 34 ri tavai tarei na Yesus pana wain
aava toxan a mo mopaak lana ri xalie pana 'gaal' xena nume taasaxa
layaan a tafang tareie, a bai nume. 35 Layaan ri fo niil fataxutane xena
punuxaana, ri tapin a faat xena texaas o nase' taa siak a marapi sina.
36 E mui ri taxa nai faxatange. 37 E laa'ui la putuna bolo ri timin a lagasai
aava kuus pana gel tifiaana, "A mataa aanabe' na Yesus aava King sina
mu Juda." 38 E mui ri niil fataxutan a rovaat tomexaan ina fenau xuvul pa
Yesus, saxa la pamuaan sina e saxa la paxaiya. 39 Nari aava ri liu ete, ri
liitan a puturi e ri ferawai fasaat xe si Yesus 40 e ri kuus, "Nano, no kuus o
no taa ngas tapin a tang lifu lotu e vesan fa'ulie lana yaan talatul, lavaxa
fakaxup nano xa. Tamo nano ve no Natuna Piran sivimaan ti xuluna bolo
aave!"
41 E mu paamua priis, mu matalava e mu rabuna ina fepitaa pana
vuputkai ri vil malaane sait e ri kuus, 42 "Nane fakaxup a xasanofuna
taasaxa pife fexaxaas sena fakaxup nane xa! Tamo nane ve a piran king
tuuna sina mu Israel i taa sivimaan ti xuluna bolo e taara taa namkai
sena. 43 Nane namkai o a Piran i taa xavange e a kuus o nane ve a Natuna
Piran. Tamo Piran a vubuk rao i taa fakaxupe naak i taa vile naboxo."

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

44 E a rovaat ina fenau aava ri niil fataxutan nare xuvul pana, nare vaxa
re ferawai fasaat sena.

Na Yesus A Maat
Mk 15:33-41; Lk 23:44-49

45 La paanaas, faasilak la belo, a bina xapiak fesuk pana awa talatul.
46 La 3 oklok na Yesus a xukulai faagut, “Eloi, Eloi lama sabaatani!” a
malasuf ina, “Piran siak, Piran siak, xenaso no lamon ta'ulanau?”
47 E saxanofuna aava ri ti faasilak, ri langaie e ri kuus, “Nane taxa xel
na Ilaija!”
48 E saxa mataa ina rawen a falapukmaan e siak a pel, timine lana
wain mopaak e pise la ngusuna wai e tavaie pana xena num. 49 Taasaxa
xasanofuna ri kuus, “Naboxo maam taa texaas tamo na Ilaija i taa fakaxupe.”
50 Na Yesus a xukulai faagut fulaa e a mulus tapin a vovau sina e a maat.
51 E lana yaan aave a marapi aava tofai la tang lifu lotu a tiririk xapiak ti
laa'ui xe lapia. A Piran a faradakui a xavala e gurum a maana faat. 52 E a
maana bina ina mamaat ri talakas e maana rabuna xaradak sina Piran aava
ri fo maat, ri to fa'ulaa ti la mamaat 53 e ri ta'ulan a bina mamaat. Lamina
yaan a Piran a fatatoi fa'uli na Yesus ti la maatan, ri laak la Bina Xaradak, na
Jerusalem, e pave a maana rabuna xaves ri xalum nari.
54 Layaan a paamua sina rabuna ina rawen e mu rabuna ina rawen
aava ri waan xuvul pana xena faxatang na Yesus ri xalum a mara'ulia e
xasano mo aava savat, ri mataut faagut e ri kuus, “Tuuna paaliu, nane ve
a Natuna Piran.”
55 A toxan a lutefin xaves pave aava ri fo falet xolai xuvul pa Yesus ti la
bina Galili xena xavange. Ri taxa ti falim a maana mo aanabe' ti lasuun
fadak. 56 La palou iri na Maria ti Mekdala, na Maria aava na nina Jems
nare Joses e a tefin si Sebedi, rutul taxa waan.

Ri Xaafan Na Yesus
Mk 15:42-47; Lk 23:50-56; Jn 19:38-42

57 Faasilak a bina i suk e a mataa piran ti Erimatia fe savat si Pailat. A
mataa aave a isina na Yosep e nane vaxa a saxa fefeng si Yesus. 58 Nane laak
soxot na Pailat e fine pana vipin i Yesus. E na Pailat a kuus o ri taa tavaie
pana. 59 E voxo na Yosep a siak a vipin i Yesus e pise pana marapi fa'ui 60 e
famatie lana liing ina mamaat sina xa aava ri fo taxe lana faat. E a tivotan
a matana liing aave pana tang faat e ta'ulan a bina. 61 Na Maria ti Mekdala
xuvul pa xasa Maria re taxa nai kaalum xe la matana liing aave.

A Mu Rabuna Ina Rawen Ri Tivotan A Liing Ina Mamaat

62 A yaan mui aava Yaan ina Fangaafusan, a mu paamua priis xuvul
pana mu Ferasi ri falet faxuvul xena ferawai xuvul pa Pailat 63 e ri kuus,

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

"Matalava, maam lamon fa'uli a ferawaian sina mataa ina bitan aave.
Layaan i taxa to lunai a kuus, 'Lamina yaan talatul ne taa to fa'ulaa.'
64 Xuus a mu rabuna ina rawen siim o ri taa kaalum votai sena liing ina
mamaat aave fefexaxaas a fatalatulaana yaan talo a mu rabuna sina ri taa
pife fenou a vipin ina e xuus a mu rabuna o nane taxa to fa'ulaa. A bitan
fataxapiak aanabe' i taa mo mosaat sena bitan mata."
65 Na Pailat a kuus xe siri, "Lavaxa, ne taa tavai nami pana rabuna ina
rawen xena kaalum votai sena liing ina mamaat. Faxa'usi a vubuxanan
simi." 66 E voxo ri fe timin a fakalimaanan xuluna tang faat aave e ri feng
a mu rabuna ina rawen xena kaalum votai.

A To Fa'ulaian Si Yesus

Mk 16:1-8; Lk 24:1-10

28 1 Lamina Yaan ina Fangaafusan, la paanen lolof la yaan mata ina
'wiik', na Maria ti Mekdala xuvul pana xasa Maria, re falet xe la
liing ina mamaat aave.
2 E fataapus a toxan a mara'ulia lava senaso a saxa angelo sina Memai
a sivimaan ti laa'ui la xunavata e fe pul tapin a tang faat aava ti votan a
liing e a nai xuluna. 3 A kaaluman sina a malaan sena yaamit e a marapi
sina a pasak paaliu marasaxa. 4 E mu rabuna ina rawen ri poxo xe lapia
pana matautan e ri mati fatak malaan sena mu mamaat.
5 A angelo aave a ferawai xe sina rovaat tefin e a kuus, "Muta mataut,
ne texaas o me taxa seng na Yesus aava ri niil fataxutane. 6 Nane pife
waan nabe'; a Piran fo fatatoi fa'ulie ti la maatan malaan sena fo ferawai
pana. Man, xalum a bina aava nane fo mati lana 7 e falet fataapus e me
xuus a mu fefeng sina, 'A Piran fo fatatoi fa'ulie ti la maatan e naboxo i
taxa falet paamuin nami xe pe Galili e mi taa xalume pave.' Lavaxa, falet,
ne fo xuus name pana."
8 E voxo re ta'ulan fatapusan a liing ina mamaat aave. Re mataut
taasaxa re bas pana faamamaasan e re fala fataapus xena xuus a mu
fefeng pana. 9 E na Yesus a savat fa'ipul sire e a kuus, "Paanen Roxo
name." Re falet faasilak xe sina e re bukaak xe lapia e tao a kana e re
nanguse. 10 E na Yesus a xuus nare, "Muta mataut, me fe xuus a mu
fetinan siak xena falet xe puaa Galili e pave ri taa xalumau."

A Kuusan Sina Mu Rabuna Ina Rawen

11 Layaan a rovaat tefin re taxa falet xe sina mu fefeng sina, saxano
rabuna ina rawen aava ri taxa faxatang a liing ina mamaat xo, ri laak
ulaa xe la bina lava e ri xuus a mu paamua priis pana maana mo xapiak
aava fo savat. 12 E mu priis aave ri faxuvul xuvul pana mu matalava xena
lamon pana so ta mo ri taa vile. Ri maraan a mu rabuna ina rawen pana
mamareiai lava 13 e ri kuus, "Mi taa kuus o a mu fefeng sina ri savat

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

la xunavung e ri fenou a vipin ina layaan mi taxa matef. 14 E tamo a
paamua lava ti Rom i taa langai pana fenouaana, maam taa faxaradaxe
talo mi taa piau ta lagafan sena." 15 E voxo a mu rabuna ina rawen ri siak
a mamareiai aave e ri usi fatak a ferawaian sina mu paamua priis. E a
xuuskuus aanabe' fuuna lo falet xolai la palou ina mu Juda fefexaxaas
tanin.

Na Yesus A Savat Xe Sina Mu Fefeng Sina

16 A mu fefeng sangafilu saxa pana saxa xo, ri falet xe puaa Galili, xe
la put aava na Yesus a feng nari xe xuluna. 17 Layaan ri xalume pave ri
lotuie naapalaan saxanofuna ri pife texaas tuuna o nane ve na Yesus.
18 E na Yesus maa savat la tari e kuus xe siri, "A Piran fo tavaiau pana
tateaxan xapiak xena paamuianaana maana mo xapiak la xunavata e la
xavala. 19 Falet xo xe sina mu rabuna xapiak la xavala e fapiti nari talo
ri taa namkai xena usiau. Fasuf nari lapaana isi Tamaang, a Natuna e
a Vovau Xaradak 20 e fapiti nari xena langai fatak a maana vuputkai
aava ne fo tavai nami pana. E nenia xo, ne taa waan vulai xuvul pami
fefexaxaas a yaan a xavala aanabe' i taa taxapus."

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Na Maak

A Lagasai Roxo Na Maak A Xaleie

A Ferawaian Paamua

A Lagasai Roxo si Maak a bas pana mu sangasan e mu vilaana si Yesus. A fufuna lamonan molava si Maak lana lagasai aanabe' ve a malaan: na Yesus ve a Natuna Piran e a Mataa Failai sina Piran, taasaxa mu Juda ri pife taraxalie e ri niil fataxutan tul a mataa ina fakaxupaan nari. E na Maak a vubuk xuus fatexaas a mu Juda e mu rabuna xapiak sait o ri fo milung patak paaliu sena salan sina Piran. E voxo nane taxa kuus pana maana mu vilaana e faisok si Yesus xena faxalit nari o nane a Natuna Piran e pife natuna mataa mon.

A buuk aanabe' a toxan a paferawaian pama malaan:

1) Paamuina faisok si Yesus - palagasai 1:1-13
2) A faisok si Yesus pe Galili - palagasai 1:14–7:23
3) A faisok si Yesus pe la xasano bina - palagasai 7:24–10:34
4) A faisok si Yesus pe Jerusalem - palagasai 11:1–13:37
5) A maatan e to fa'ulaian si Yesus - palagasai 14:1–16:20

A Mataa I Taa Savat Paamuin A Yesus
Mt 3:1-11; Lk 3:2-16; Jn 1:6-8,19-27

1 1 A Lagasai Roxo se Yesus Krais aava lak sina Piran, a tangpat
malaan: 2 na Aisaia, a saxa mataa ina kuus fatuxai sina Piran ti
kavai a xalei a ferawaian sina Piran pa Yesus.

"Langaiau, ne taa feng a mataa ina lisan a ferawaian siak, i taa savat
paamuin nano e i taa faigotan a salan siim. 3 A ling ina mataa
aave i taa kel pe la bina vingil, 'Faigotan a salan xana Memai. Vil
faxaradak a salan sina." *Mlk 3:1; Ais 40:3*

4 Na Jon xo, a mataa ina fasufan, a savat pe la bina vingil e a xuus a
mu rabuna o ri taa puk a xunus iri e a fasuf nari talo a Piran i taa lamon
tapin a vilaana saat siri. 5 E a maana mu rabuna ti Judia e ti Jerusalem

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ri paan xe si Jon e ri fe kuusan fasavat a maana vilaana saat siri e nane
fasuf nari lana Raarum Jordan. 6 Na Jon a mataa valagof e vesan a marapi
sina pana fui ina 'kaamel'. E nane pis nane xa pana yowang aava vesanan
pana vipin ina 'kaamel' e fuuna ngan a sakawa e vevoi ti la latan. 7 Na
Jon xo, a kuus famatavas malaan, "A toxan a mataa i taa filimaan lumui
lamiak, a mataa aave a faagut sega e nenia vaxa ne suai faagut sena. Ne
pife fexaxaas sena mulus a 'slipa' ti la kana. 8 Naboxo ne taxa fasuf nami
pana raarum tuuna taasaxa nane, i taa fasuf nami pana Vovau Xaradak."

A Fasufaan Na Yesus

Mt 3:13-17; Lk 3:21-22; Jn 1:28-34; Mt 4:1-11; Lk 4:1-13

9 Mui famodak na Yesus xo a savat ti la bina Nasaret pe Galili e na Jon
a fasufe lana Raarum Jordan. 10 Layaan nane laakmaan ti la raarum a
xalum a xunavata a talakas e a Vovau Xaradak, malaan sena vaalus, a
sivi xuluna. 11 E saxa ling aava savat ti pe laa'ui lana vata a kuus malaan:
"Nano, no natuk, ne vubuxan xasingit nano, a xunus iga a roxoian nano!"
12 E fataapus temasaat a Vovau Xaradak a feng na Yesus xe la bina vingil.
13 E nane waan pave fefexaxaas sena yaan sangafilu talafaat e na Setan
a valame. A waan la palou ina mu vupung taasaxa mu angelo ri maa
xavange.

Na Yesus A Tangpat Pana Faisok Sina Pe Galili

Mt 4:18-22; Lk 5:2-11

14 Na Jon fo vipis xo e na Yesus a paan xe pe Galili e fe kuusan fasavat
a Lagasai Roxo sina Piran. 15 Nane kuus, "A yaan tuuna fo savat xong. A
fatataganan sina Piran fo savat faasilak naboxo. Mi taa puk a xunus imi e
mi taa namkai sena Lagasai Roxo."
16 Saxa yaan na Yesus taxa lo sangas et la vangana Laman Galili e nane
xalum na Saimon xuvul pa tina, na Endru. Narie, re taxa fati a vana pe
la taas senaso re fuuna faasot pana din. 17 Na Yesus moxo, a xuus nare,
"Usiau e nenia, ne taa fapiti name pana vilaana ina pataasaana rabuna."
18 E fataapus re ta'ulan a vana sire e re usie.
19 E rutul falet famodak fulaa e na Yesus a xalum na Sebedi e a ro lak
sina, na Jems e na tina na Jon. Narutul taxa nai lana xaati e rutul taxa
faxaradak a vana sirutul. 20 E nane xel nare e re ta'ulan na tamare lana
xaati xuvul pana mu sisiak siri e re usi na Yesus. 21 E nari xapiak, ri falet
xe la bina Kapanam.

A Mataa Pana Vovau Saat

Lk 4:31-37

Layaan a Yaan ina Fangaafusan sina mu Juda a savat, na Yesus xuvul pana
mu rabuna, ri laak xe la lifu ina faxuvulan sina mu Juda e nane fepitaa tapang.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22 A mu rabuna ri langai a ferawaian sina e ri ipul senaso a ferawaian sina toxan
a gutan, pife malaan sena fepitaian sina xasano rabuna aava ri masam pana
vilaana si Moses. 23 E monabe' mon ri ipul sena mataa pana vovau saat moxo, a
laak saa la lifu ina faxuvulan e maa barak xuluri malaan, 24 "Yesus ti Nasaret, no
vubuk vil a so semaam? Naak no vubuk vil pengan nemaam! Ne texaas sema,
nano, no Mataa Failai sina Piran."
25 Na Yesus moxo, a maraleiane e a kuus, "No waan kasam e no ta'ulan a mataa
aanabe'." 26 E a vovau saat a vil faradakui a mataa e a kuup faagut e nane ta'ulane.
27 E mui a mu rabuna pave, re ipulan na Yesus e ri fefiaian nari e ri
kuus, "A so ta mo nabe'? A fepitaian fa'ui pana gutan, bo? A mataa
aanabe' a farawei a mu vovau saat e ri langai sina." 28 Lavaxa, a lagasai
pana vilaana si Yesus a falet fataapus xe la maana mu bina pe Galili.

Na Yesus A Vil Faroxoi A Rabuna Xaves
Mt 8:14-17; Lk 4:38-43

29 Lumui na Yesus e mu fefeng sina, ri savat xe lamalei e ri fe paan xe la lifu si
Saimon narie Endru. Na Jems e na Jon, re falet xuvul pari sait. 30 Na imu Saimon
i taxa mati xuluna ivin e toxan a giisan pana tana lalagaf. E fataapus ri xuus
fatexaas na Yesus pana. 31 Na Yesus a paan xe sina e tao a mana e fatamasiaxe. A
giisan sina a taxapus e nane tavai nari pana fanganan xari.
32 La leaaf layaan a ngaas a rul, a mu rabuna ti la bina, ri lisan a maana rabuna
aava ri toxan a giisan xuvul pana maana rabuna ri toxan a vovau saat xe si Yesus.[a]
33 A mu rabuna xapiak ti la bina, ri faxuvul pe la matana lifu. 34 E nane vil faroxoi
a rabuna aava ri toxan a mu giisan e a gei tapin a mu vovau saat. A mu vovau saat
xo, ri texaas sena taasaxa nane ti votan nari sena ferawai.
35 La paanen lolof, nane tamasiak xe lamalei e fe paan xe la saxa nobina gof rao
i fenung xe sina Piran. 36 E na Saimon xuvul pana mu fefeng sina ri seng na Yesus.
37 Ri fe tingin xo nane e ri xuuse, "A maana rabuna, ri taxa fiaian nano."
38 Taasaxa na Yesus a susuaa malaan, "Naapalaan, taara taa paan xe
la saxano bina faasilak, rao ne ferawai pari. Nabe' a fufuna filimaanan
siak." 39 Nane falet xe la maana mu bina pe Galili e a ferawai lana mu lifu
ina faxuvulan e gei tapin a mu vovau saat la tana rabuna.

A Mataa Pana Tapak
Mt 8:2-4; Lk 5:12-14

40 La saxa yaan, saxa mataa aava tana tapak, a savat si Yesus. Nane
bukaak e fenung xe si Yesus e kuus malaan, "Tamo no vubuxane, no taa
vil faroxoiau."

---

[a] **1:32** A yaan sina mu Juda i taa tangpat la yaan a ngaas taa rul. Nabe' layaan a ngaas a rul a Yaan ina Fangaafusan a taxapus e a yaan mata ina 'wiik' taxa tangpat e voxo a rabuna ri fexaxaas sena faisok fulaa.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

41 Na Yesus xo muluk nane e tao a tana e xuuse, “Aang, ne vubuxane,
naboxo a giisan siim a taxapus.” 42 E fataapus a tapak sina mataa aave a
malit e nane fo roxo.
43 Na Yesus a pebukan faagutane e feng fa'ulie. 44 A xuuse malaan,
“Muta kuus fepuk pana faroxoiaan nano. No taa falet e no fe faxalum a
taam xe sina priis e no taa tavai a Piran pana tatavaian siim. A tatavaian
aave i taa usi a vilaana si Moses. 45 Taasaxa mataa aave a falet e kuusan
fasavat a roxoiaana aava na Yesus fo vile. Pevoxo na Yesus pife fexaxaas
sena laak la bina saxa ulaa rabuna ri tamaa fatagule. E voxo nane paan
xe pe la xobingil e maana mu rabuna xaves ri taxa falet xe sina pave.

Nane A Vil Faroxoi A Maalapen
Mt 9:2-8; Lk 5:18-26

2 1 La saxanu yaan fo falet e nane ulaa fulaa xe Kapanam. A rabuna ri
langai o nane i taxa waan lana saxa lifu pave. 2 E a malila ri savat faxuvul
e a lana lifu febas e faasilak la matana lifu sait. E nane ferawai xe sina rabuna
pana Lagasai Roxo. 3 A saxanu tuvaat talafaat, ri lisan a saxa mataa a kana e
mana maat e ri yaase pana ivin. 4 Ri pife fexaxaas sena yaase xe si Yesus senaso
a malila. E voxo ri laak xe laa'ui xuluna lifu e ri ngas a nobina xena faduiaana
mataa. E ri fasivie pana ivin xe si Yesus. 5 Na Yesus a xalum a namkaian siri e a
xuus a maalapen malaan, “Lak siak, ne lamon tapin a vilaana saat siim.”
6 Taasaxa xasano rabuna aava ri masam sena Vuputkai si Moses, ri taxa
nai lamon lana lalamonan siri sena ferawaian si Yesus e ri lamon malaan,
7 “Xenaso a mataa aanabe' a kuus fasaat malaan? Nase' ta mataa fexaxaas
sena lamon tapin a vilaana saat sina mataa? A faisok sina Piran sang
mon! Naak nane taxa bit!”
8 Fataapus paaliu na Yesus fo texaas sena lalamonan siri e a kuus, “Nami, mi
lamon fasaat! Xenaso mi lamon malaan pana nobina siak ina lamon tapin a
vilaana saat sina mataa aanabe'? 9 A so ta ferawaian a malui sena kuusanaana?
Tamo ne taa kuus xe sina maalapen, ‘Ne taa lamon tapin a vilaana saat siim!’
o tamo ne taa xuuse, ‘No tamasiak e no siak a ivin siim e no falet.’ 10 Talo mi
taa texaas sega, a Natuna Mataa aava toxan a gutan xena lamon tapin a mu
vilaana saat sina rabuna, ne taa vile malaan.” E nane kuus xe sina maalapen,
11 “Nenia, ne xuus nano, tamasiak, siak a ivin siim e no paan xe la lifu siim!”
12 E a maalapen a tamasiak marasaxa e siak a ivin sina e savat xe lamalei.
A mu rabuna xapiak ri xalume e ri ipul e ri kuus fati a isina Piran. E ri kuus
malaan, “Taara pi xaxalum a buk vilaana malaan lumua.”

Na Yesus A Xel Na Matiu Livai
Mt 9:9-13; Lk 5:27-32

13 Na Yesus a sangas ulaa fulaa xe la vangana Laman Galili e a malila
ri paan xe sina e nane fapiti nari pana lagasai sina Piran. 14 Layaan nane

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taxa sangas falet, a xalum na Matiu Livai, a lak si Elfias, i taxa nai la lifu
ina maraan taakis. Na Yesus a xuuse, “No usiau!” E nane tamasiak e usi
na Yesus.
15 Mui xo na Yesus fe fangan lana lifu si Matiu Livai e a mu rabuna ina
siak taakis e mu rabuna pana vilaana saat, nari xapiak, ri taxa fangan
xuvul pa Yesus e mu fefeng sina. A mu rabuna aava ri mangil sena
vilaana saat siri, ri vubuk langaie e voxo ri usi xolane. 16 E saxano rabuna
aava ri usi a vilaana sina mu Ferasi, ri xalum na Yesus i taxa nai fangan
xuvul pana mu rabuna pana vilaana saat e mu rabuna ina siak taakis. E
ri fin a mu fefeng sina, “Xenaso nane taxa fangan xuvul pana mu rabuna
ina siak taakis e mu rabuna pana vilaana saat? Naak a vilaana aanabe'
pife roxo.”
17 Na Yesus a langai a ferawaian siri e xuus nari, “A rabuna aava ri piau
ta giisan, ri pife paan xe sina mataa i'irin. Piau! Nenia, ne pife filimaan
nabe' xena xelaana mu mataa aava ri lamon o ri taxa waan faroxo. Ne
savat xena xelaana mu rabuna aava ri texaas o a vilaana siri a saat.”

A Vilaana Ina Falfaalan
Mt 9:14-17; Lk 5:33-38

18 Xasano Ferasi e mu rabuna aava ri usi na Jon, a mataa ina fasufan,
nari xapiak, ri fuuna falfaal e saxano rabuna ri savat si Yesus e ri fiai
malaan, “Senasou a fefeng si Jon e mu Ferasi ri fuuna falfaal taasaxa mu
rabuna siim ri pi falfaal?”
19 Na Yesus a xuus nari, “Naak a mu fesing sina saxa mataa aava rao
i tamai, ri taa faalaan pana fanganan layaan a mataa aave i taxa waan
xuvul pari? Piau! Tamo mataa aava rao i tamai i taxa waan xuvul pari,
ri taa pife falfaal. A yaan ina merawan mon! 20 Tamo mataa naang i taa
paan tapin a mu fesing sina, lavaxa la yaan aave bak, ri taa falfaal xena
fakalimaan a mimilisaatan siri.”
21 E nane fin nari, “Nase' ta mataa i taa kap a valof ina marapi xavai
pana pamarapi fa'ui? Tamo no taa vil malaane a marapi fa'ui i taa gat
faxuvule e a valof i taa tiririk falava. 22 E piau ta mataa i taa xapis a
uma lana vaafa xavai. Tamo i taa vil malaane a vio i taa laak lana e i taa
kawaasan a fanganan. A fanganan e vaafa taa kawaasanan. A rabuna
masam, ri taa pai a vaafa fa'ui xena uma fa'ui.[b]

---

[b] **2:22 (a)** Na Yesus a kuus malaan senaso rao i xuus famasam nari pana lalamonan sina Piran. A lalamonan malaan, “Nase rao i usi a ferawaian sina Piran nane pife fexaxaas sena usi a vilaana ti kavai sait. A vilaana ti kavai e ferawaian si Yesus a patak famodak.” **(b)** Lana pok Inglis a paferawaian aanabe' taxa usi a xasa ferawaian paap malaan: “Mi taa pife timin a wain fa'ui lana vapak xavai aava ri vesane pana vapak ina tiir, piau! Layaan mi taa vil malaane a vapak xavai i taa tiririk e a wain taa talatiu. Taasaxa mi taa timin a wain fa'ui lana vapak ina tiir fa'ui.”

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A Fufuna Yaan ina Fangaafusan
Mt 12:1-8; Lk 6:1-6

23 La saxa Yaan ina Fangaafusan na Yesus a sangas lana uma e mu rabuna
aava ri taxa usie ri lagai e ri taxa murul a fanganan pave e ri taxa ngane.[c] 24 E
saxano Ferasi ri xuus na Yesus, "Xalum nari, ri taxa vil a faisok la Yaan ina
Fangaafusan. A vuputkai sitaara a kuus votan a vilaana ina faisok la Yaan ina
Fangaafusan. A pife roxo ri taa vil malaane la yaan aanabe!."
25 Na Yesus a xuus nari, "Naak mi pife texaas sena xuuskuus ina
vilaana a savat se Devit layaan nane xuvul pana mu rabuna sina ri piau
ta fanganan e ri lagai? 26 La yaan si Abaiata aava saxa paamua ina mu
priis sina Piran, na Devit a laak lana lifu lotu sina Piran e nane ngan
a bret taap aava mu priis sina Piran sang mon ri fexaxaas sena ngane.
Taasaxa na Devit a ngane e tavai a rabuna sina pana." *1 Sml 22*
27 Ne Yesus a xuus nari fulaa, "A Piran pife timin a mataa xena xavang a Yaan
ina Fangaafusan, piau! Nane timin a Yaan ina Fangaafusan xena xavangaana
mataa. 28 E voxo, a Yaan ina Fangaafusan xo, a Natuna Mataa a paamuiane."

Na Yesus A Vil Faroxoi A Saxa Mataa
Mt 12:9-14; Lk 6:6-11

3 1 La saxa Yaan ina Fangaafusan fulaa na Yesus a laak lana lifu ina
faxavulan e a mataa mana tapil i taxa waan. 2 E saxano rabuna ri waan
bang na Yesus pana senaso ri vubuk texaas tamo nane i taa vil faroxoi a mataa
aave la Yaan ina Fangaafusan talo ri taa tiise sena. 3 E na Yesus moxo, xuus a
mataa aava mana tapil, "Tamasiak e no tigina la nona rabuna."
4 E na Yesus a fin a rabuna, "A vuputkai si Moses a kuus o taara taa vil
a vilaana roxo la Yaan ina Fangaafusan o taara taa vil a vilaana saat? A
kuus o taara taa xavang a mataa talo i taa waan faroxo o taara taa punuk
a mataa?" E nari, ri pife sui a ferawaian sina, ri nai kasam mon.
5 E na Yesus a xalum nari e a vilauna a kasal taasaxa muluk nari
senaso ri vungut sena mamaaluxan sina Piran. E nane xuus a mataa, "No
faxaradak a maam!" E a mataa faxaradaxe e a mana fo roxo. 6 E fataapus
a mu Ferasi ri tamasiak e ri fe savat faxuvul sina nutuvaat si Herot. Nari,
ri ferawai faxuvul xena seng ta nobina xena punuxaan na Yesus.

A Malila Ina Rabuna Faasilak La Laman Galili
Mt 12:15-16; Lk 6:17-19

7 Na Yesus xuvul pana mu fefeng sina, ri falet e ri fe nai la vangana
raarum e saxano rabuna ti Galili e ti Judia ri usie. 8 A rabuna ti

---

[c] **2:23** Ri pife fenau, a vilaana roxo sina mu Juda; tamo ri lagai ri fexaxaas sena siak fanganan ti la saxano uma.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jerusalem, ti Idumia e ti lu paa paaliu se Jordan e ti la saxa ro bina
Tair e Saidan, a malila molava paaliu ri langai pana faisok na Yesus a
vile e voxo ri savat faxuvul. 9 Na Yesus a xuus a mu fefeng malaan, "A
malila aava ri taxa waan, ri tamaa fatalinau. Ne vubuxan ta saxa xaati
i taa waan bangau e ne taa xawas xuluna." 10 Lumua nane fo vil faroxoi
a malila e ri naixaam soxote rao ri taa tao tuunei a tana senaso ri taxa
vubuxan a roxoyan. 11 E layaan a mu vovau saat ri xalume, ri turung xe
sina e ri xukulai faagut malaan, "Nano ve no Natuna Piran!" 12 E nane
ferawai faagut xe siri o ri muneta fasavat a isina la matavas.

Na Yesus A Xel A Yaamut Sangafilu Saxa Pana Taragua Sina
Mt 10:2-4; Lk 6:14-16; Fk 1:13

13 Mui na Yesus a laak xuluna put e xel nari aava nane vubuxan nari o
ri taa filimaan xe sina. E ri savat. 14 E nane siak fati a sangafilu saxa pana
taragua e a fasoxot nari pana mu Yaamut. Nane xuus nari, "Ne fo fati
nami rao mi taa waan xuvul paga. Ne taa feng nami vaxa xena kuusan
fasavat a Lagasai Roxo 15 e vaxa mi taa toxan a gutan xena gei tapin a
mu vovau saat." 16 A mataa sangafilu saxa pana taragua aave voxo: na
Saimon aava ri xalie pana xasa isin, na Pita, 17 e na Jems, a lak si Sebedi
xuvul pa tina, na Jon. Nane xali nare pana saxa isin, Boanesis, a malasuf
ina isin aanabe' 'natuna vabarak.' 18 E na Endru, na Filip, na Baatalamiu,
na Matiu Livai, na Tomas e na Jems a lak si Elfias, na Taadius, na Simon
ti la parabuna Selot,[d] 19 e na Judas Iskeriot, a mataa aava pet lisan na
Yesus xe sina mu rabuna saat xena punuxaana.
20 Layaan na Yesus a ulaamaan xe la lifu siri, a mu rabuna ri savat
faxuvul fulaa xe sina. E voxo na Yesus xuvul pana mu fefeng sina ri piau
ta yaan xari xena fanganan. 21 A mu pabung si Yesus, ri langai o nane
taxa waan fulaa e ri paan rao ri taa xel fa'ulie senaso a rabuna, ri xuus
nari, "Naak na Yesus taxa ngong."

Na Yesus A Xalian Pa Bilsibul, A Paamua Sina Mu Vovau Saat
Mt 12:25-29; Lk 11:17-22

22 A saxano rabuna aava ri masam pana mu vilaana ti Israel e ri fuuna
waan pe Jerusalem, ri sivimaan xe Galili. Ri ferawai se Yesus malaan,
"Na Bilsibul a vawe e i taxa waan sina. Naak, nane taxa gei tapin a mu
vovau saat pana gutan sina matalava sina mu vovau saat."
23 Na Yesus a xel faxuvul nari xe sina e ferawai xe siri pana saxano
ferawaian paap malaan: 24 "Tamo a faxatangan sina rabuna i taa tapagal
fepatok e ri taa fevis, a vilaana ina faxatangan i taa pife waan fatateak!

---

[d] **3:18** A mu Selot ri vubuxan o saxa siri mu Israel i taa piran king siri. Ri baian o na Sisaa ti Rom i taa siak fati a saxa topen, malaan se Herot, xena paamuian nari.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25 Tamo a pabung taa tapagal fepatok e ri taa fevis, a pabung aanabe' i taa
pife waan faroxo. 26 Tamo na Setan i taa vis fa'uli nane xa e saxano saxa
sina ri taa faapalau sena, nane i taa pife gut fulaa, piau! Nane fo taxapus!
27 Tamo ta saxa mataa rao i taa fenau, nane pife fexaxaas xena laak palau
lana lifu sina mataa tateak, piau! Paamua i taa pis fatateak a mataa aave
e mui i taa siak tapin a maana mo sina ti la lifu. 28 Ne xuus tuunei nami, a
Piran sang mon i taa lamon tapin a mo mosaat e mu ferawaian saat aava
mu rabuna ri vile. 29 Taasaxa nase' ta mataa i taa ferawai fasaat pana
Vovau Xaradak, a Piran i taa pife lamon tapin a vilaana saat sina naboxo e
lumui sait, piau! A vilaana saat sina mataa aave i taa waan vulai xe vulai!"
30 Na Yesus a kuus malaan senaso a rabuna ri fo kuus o nane toxan a
vovau saat paaliu.

A Pabung Si Yesus Ri Savat
Mt 12:46-50; Lk 8:19-21

31 La saxa yaan na nina Yesus xuvul pana mu ti Yesus ri savat. Ri tigina
lamalei e ri xuus fatexaase rao i taa langai siri. 32 A malila aava ri taxa
nai fakaliuane ri xuuse, "No langai? Na ninaam e mu tiam ri taxa waan
lamalei e ri taxa xel nano."
33 E nane sui a ferawaian siri malaan, "Nase' ve na ninaang e mu tiak?"
34 E na Yesus a kaalum fepuk la palou ina rabuna aava ri taxa nai
fakaliue e a xuus nari malaan, "Mi xalum na ninaang e mu tiak, 35 a mu
rabuna aava ri usi a ferawaian sina Piran, nari ve ri mu tiak e vasaak e
ninaang!"

A Mataa Ina Kaapisan
Mt 13:1-15; Lk 8:4-10

4 1 Na Yesus a faisok fulaa pana fapitiaana rabuna la vangana Laman
Galili. E nane xawas xuluna xaati senaso a mu rabuna xaves ri savat
faxuvul sina. E nane nai xuluna xaati aava taxa waan lana raarum e mu
rabuna xapiak ri taxa nai langai pe la gun e faasilak la vangana raarum.
2 Na Yesus a tavai nari pana mu ferawaian paap. Nane ferawai xe siri
malaanabe': 3 "Mi langai! A saxa mataa a falet e fetapalan xolan a kam
ina 'wiit' la uma. 4 Nane tapinete e saxano kam ina 'wiit' ri poxo lana
salan e mu maanu ri maa ngan xapine. 5 E xasano kam ri poxo la nobina
toxai faat. A xavala pife temasaat xuluna e pife sivi temasaat lapia e a
kam a fadui a xarei fataapus. 6 Taasaxa ngaas a lange e a kam aanabe'
pife boak faroxo, a piloxos e femaiyang. 7 E xasano kam ina 'wiit' ri poxo
lana yeis tuturuk. E a yeis aanabe' a palak e fe xafute e a 'wiit' pife fuaa.
8 Taasaxa xasano kam ina 'wiit' ri poxo lana xavala roxo e ri palak faroxo
e ri fuaa. Saxanofuna ri fuaa faroxo, xasanofuna ri toxan a kam xaves e
saxanofuna ri toxan a kam xaves paaliu."

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9 E na Yesus a xuus nari, “Tamo mataa i taa lamon pana ferawaian siak
i taa tingin a malasuf ina.”
10 Mui, lamina malila fo paan, a mu fefeng sina xuvul pana xasano
rabuna ri fine pana mu ferawaian paap sina. 11 Na Yesus a xuus nari, “A
Piran a vubuk o mi taa masam faroxo sena ferawaian sina e ne fo xuus
fatexaas nami o a fatataganan sina fo savat xo. Taasaxa mu rabuna aava
ri waan lamalei ri taa langai a mu ferawaian siak lana ferawaian paap
sang mon.” 12 E voxo na Aisaia a kala malaan,

> “Naapalaan ri kaalum taasaxa ri taa pife taraxalie. E ri langai taasaxa ri taa vungut sena fufuna. E voxo malaan ri taa pife puk a xunus iri. Tamo ri taa puk a xunus iri a Piran i taa vil tapin a vilaana saat siri.” *Ais 6:9-10*

Na Yesus A Xuus Fatexaas Nari Pana Malasuf Ina Ferawaian Paap
Mt 13:18-23; Lk 8:11-15

13 Na Yesus a fin nari fulaa, “Nami, mi pife texaas pana ferawaian paap
aanabe' e bo? Malaafaa mi taa texaas sena xasano ferawaian paap? 14 A mataa
aava xapis a kam ina ‘wiit’, nane xapis a ferawaian sina Piran. 15 A ferawaian
aava poxo lana salan a malaan sena mu rabuna aava ri texaas sena langaian
taasaxa na Setan a filimaan e siak tapin a mu ferawaian aava Piran fo xapise
la xunus iri. 16 E saxano rabuna ri malaan sena kam ina ‘wiit’ a poxo lana
xavala a toxai faat. Ri langaie e ri faxa'usie e ri faamamaas pana. 17 Taasaxa
ri piau ta xarei ina lamon faagut, ri taxa waan famodak mon! Lumui xasano
mataa rao ri tafang a gutan siri e ri taa fakasal nari, a lalamonan roxo siri i
taa pife tateak fulaa, i taa malit. 18 E saxano rabuna ri malaan sena kam ina
‘wiit’ aava ri poxo lana yeis tuturuk. A mu rabuna aanabe' ri texaas sena
langaian 19 taasaxa ri lalamon temasaat pana mo ti la xavala e ri kanamsaat
pana vubuxanaana tangop e maana mo xapiak. Ri taramangal a xasano mo. A
maana buk mo aanabe' a paasan a ferawaian sina Piran e mu rabuna aanabe'
ri pife vil fasavat a roxoyan. 20 Taasaxa saxano rabuna ri malaan sena kam ina
‘wiit’ aava poxo lana xavala roxo. Ri langai e ri tao fatateaxe. E a ferawaian
sina Piran i taa fasavat a roxoyan lana toyan siri malaan sena kam ina ‘wiit’
roxo aava fuaian a kam xaves e a kam xaves paaliu.”

Xasano Ferawaian Paap

21 E nane xuus nari, “Naak a mataa i taa timin a laam lapaana bi o
lapaana ivin, bo? Piau! Nane taa timine laa'ui talo i taa lang lana lifu.
22 A so ta maana mo aava waan fufunai, lumui ri taa savat la matavas.
E maana mo xafutan, lumui i taa savat la matavas. 23 Nase' ta mataa a
tangana talakas i taa langai a ferawaian aanabe' e i taa masame.”
24 E na Yesus a xuus nari, “Ai, nami, mi taa lalamon pana ferawaian
mi langaie. Tamo mi taa lalamon faagut pana, a Piran i taa tavai nami

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pana masaman fexaxaas sena lalamonan simi. 25 Nase' ta mataa a toxan
a masaman, lavaxa a masaman sina i taa savat molava sena. E nase' ta
mataa piau ta masaman, a texaasan modak sina i tafe malit."
26 E mui nane kuus, "A fatataganan sina Piran, i taa savat molava
malaan sena saxa mataa a tapalan a kam lana uma. 27 La maana vung
a mataa aave i taxa matef e la paanaas nane i taxa lo ti sangas. A kam
aave, a boak e femolava malaafaa? Nane pife texaas. 28 A xavala sang
mon a fapalak a mo lana uma. Paamua a paxana a savat e mui a putuna
a savat e lumui a xalana a savat molava la putuna o la unguna. 29 E lumui
layaan a xalana fo matoxol a mataa aanabe' a faisok e murule. Naboxo a
yaan ina faxuvulaana fanganan a savat."

A Ferawaian Paap Pana Mastaat
Mt 13:31-32; Lk 13:18-19

30 Na Yesus a sei nari, "Netaara taa kuusan famatavas a fatataganan
sina Piran malaafaa talo mi taa masame? E taara taa ferawai paap
malaafaa xena xalie? 31 Nane a malaan sena saxa wai taara xalie pana
mastaat. A kam ina pife malaan sena kam ina saxano wai o fanganan ti
la uma, piau! A kam ina mastaat a modak paaliu. 32 Tamo mataa i taa
xapise e lumui a molava, nane a peraroxo sena xasano fanganan lana
uma. A raxan ina a molava e mu maanu ri maa nai xuluna senaso a lana
marafut."
33 Na Yesus a ferawai xe sina rabuna pana mu ferawaian paap malaan
fexaxaas sena lalamonan siri. 34 Nane pife kuusan famatavas a malasuf
ina ferawaian sina xe siri, piau! Nane ferawai pana mu ferawaian paap
mon. E layaan a mu fefeng sang mon ri taxa waan xuvul pana, lavaxa
nane kuusan xapin a fufuna maana ferawaian paap.

Na Yesus A Faluai A Taas
Mt 8:18-27; Lk 8:22-25

35 E leaaf lana yaan naang xo, nane xuus a mu fefeng sina malaan,
"Taara taa falet xe la paxasing ina laman." 36 Ri paan tapin a mu
rabuna e ri xawas xuluna xaati aava na Yesus taxa waan xuluna e ri
falet xuvul pana. E saxano xaati ri falet xuvul pari sait. 37 E a reref
molava a tamasiak e a tof a laak lana xaati e fataapus a xaati febas pana
raarum. 38 Taasaxa na Yesus si, taxa mati matef pe xuluna xaati. E ri
xel fapungane e ri xuuse, "Rao taara xarak naboxo, naak no pife lamon
semaam."
39 E na Yesus moxo, a tamasiak e farawei a reref e taas, a kuus malaan,
"Fo taxapus xong!" E fataapus a reref a taxapus e taas a luai fulaa.
40 E na Yesus a sei a mu fefeng, "Xenaso mi taxa mataut malaan? E
xenaso mi piau ta namkaian tuuna?"

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

41 E ri femataut paaliu e ri fefiaian nari xa malaan, “A mataa aanabe' ve
nase'? A reref e taas re langaie!”

A Mataa Pana Vovau Saat Xaves
Mt 8:28-34; Lk 8:26-39

5 1 E ri savat la saxa paxasing ina laman, la bina sina mu Gerasa.[e] 2 Na
Yesus a du ti lana xaati e fataapus a saxa mataa aava toxan a vovau
saat a savat sina. A mataa aanabe' fuuna taagul vulai la matana xawaa.
3 Nane fuuna matef la matana xawaa e pi ta mataa a fexaxaas i taa pise.
A ‘sein’ sait pife fexaxaas sena pisaana. 4 Faaxaxaves ri pis a mana e kana
pana ‘sein’ taasaxa fuuna piit a ‘sein’ o saxano mo ri pis fatateaxe pana. A
gutan sina a molava faagut e piau ta mataa fexaxaas sena yot fatateaxe.
5 Vulai la paanaas e lavung, nane fuuna taagul la matana xawaa e xuluna
put e fuuna faati kuup e i taxa putuk vulan a tana pana fisa o pana faat.
6 Nane xalum na Yesus i taxa sangasmaan lasuun e falapuk e fe bukaak
la no Yesus. 7 Nane ferawai faagut malaan, “Yesus, nano, no Natuna Piran
Laa'ui! No vubuk vil a so sega? Ne fenung xe siim pana isina Piran, no
muta tavaiau pana maasaxan!” 8 A ferawai malaan senaso na Yesus a
xuuse, “Nano, no vovau saat, no ta'ulan a mataa aanabe'!”
9 E na Yesus a fin a vovau saat aava vao a mataa aanabe', “A isaam
nase'?”
E a vovau saat a sui a fiaian sina, “Na Aami, senaso nemaam, ma
malila.” 10 E nane nung faagutan na Yesus o i taa muta feng tapin nari,
mu vovau saat, xe la xasano bina patak.
11 Faasilak seri a tagaan ina vio xaves ri taxa fangan xuluna fomirak
put. 12 E a mu vovau saat ri fenung faagut xe si Yesus malaan, “A fexaxaas
no taa feng nemaam xe sina mu vio aapave?” 13 E na Yesus a turoxo xe
siri rao ri taa falet saa. E mu vovau saat ri ta'ulan a mataa aave e ri paan
xe sina mu vio. A mu vio aanabe' moxo, ri fefalayai saa xe la talasaafan
sina bina. A mu vio ri fexaxaas malaan sena 2,000! Ri lalaas du xe lana
raarum e nari xapiak ri xarak e ri maat.
14 A mu rabuna ina faxatangaana mu vio ri sinuf e ri fe lisan a lagasai
lana bina lava faasilak e lana mu bina xapiak. E maana rabuna ri paan
xe pave xena xalumaana mo aanabe'. 15 Ri fesavat si Yesus e ri xalum a
mataa aava mu vovau saat ri mo vawe e ri taagul xuvul pana. Naboxo i
taxa falak a marapi e a lalamonan sina a matavas e i taxa nai faroxo. E a
mu rabuna ri xalume e ri mataut. 16 A rabuna ina faxatangaana mu vio, ri
xuus a xasano rabuna pana mo aava fo savat sena mataa aava mu vovau
saat mo waan la tana paamua. E ri kuusan a mu vio siri sait. 17 A mu

---

[e] **5:1** Na Luuk a xali a rabuna ti la bina aanabe' pana Gerasin (Lk 8:26,37) e na Matiu a xali nari pana Gadarin (Mt 8:28)

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rabuna, ri kuus faagut rao na Yesus i taa ta'ulan a bina siri e i taa paan xe
la saxa nobina patak.
18 Layaan na Yesus i taxa xawas fulaa xuluna xaati a mataa aava vovau
saat mo waan la tana, a fin na Yesus rao i taa falet xuvul pana. 19 Taasaxa
na Yesus a pife kuus turoxo pana, a xuuse, “No paan saa xe la lifu siim e
xe sina mu fesing siim. E no xuus nari pana maana mo a Memai fo vile
sema e malaafaa a muluk nano.” 20 Lavaxa, a mataa aanabe' a falet e
taxa kuusan fasavat a mo na Yesus fo vesane sena la maana mu bina pe
Dekaapolis. E mu rabuna, ri ipul faagut pana e ri lamon faaxaves sena.

A Lak Si Jairus E Saxa Tefin Pana Giisan
Mt 9:18-26; Lk 8:41-56

21 Na Yesus a ulaa fulaa xe pe la saxa paxasing ina Laman Galili. E a
malila ri savat xe sina pe la vangana raarum. 22 E saxa matalava ti la lifu
ina faxavulan a savat, a isina na Jairus. Nane xalum na Yesus e filimaan
e maa bukaak faasilak la ka Yesus. 23 E nane fenung faagut xe si Yesus
malaan, “A lak tefin siak faasilak rao i maat. Ne vubuk o no taa falet e
no taa tao a tana talo i taa roxo fulaa.” 24 Na Yesus a falet xuvul pana e a
malila ri usie e ri ivung faasilak paaliu lamina.
25 A saxa tefin la palou ina malila aanabe', nane a xaxalum a fulun
vulai la maana yaan. Nane fo toxan a giisan aanabe' pana mariaas
sangafilu saxa pana taragua. 26 E mu rabuna i'irin ri famasaxe pana
maana buk irin xaves e a tefin a maraan nari pana tangop xapiak sina
taasaxa giisan sina pife taxapus famodak, piau paaliu! 27 A tefin aanabe' a
langai sena faisok si Yesus e nane fe laak la palou ina rabuna aava ri taxa
usi na Yesus e nane sangas faasilak lumui la mi Yesus e a tao a marapi
sina. 28 Senaso a ilisai malaan, “Naak tamo ne taa tao a marapi sina mon
ne taa roxo fa'ulaa.” 29 Lavaxa, nane vil malaane e fataapus paaliu a ria la
tana a pagala e nane nasam a giisan ti la tana fo taxapus paaliu.
30 E na Yesus a texaas o saxano gutan fo falet, e voxo nane ti tapuk e
fiai, “Nase' tao a marapi siak?”
31 E a mu fefeng si Yesus ri sui a fiaian sina malaan, “Ai, no xalum a
malila ri taxa pitai xolai la taam e xenaso no fiai malaan: nase' tao a
marapi la taam?”
32 Na Yesus a kaalum xolai e a vubuk texaas o nase' fo tao a marapi sina.
33 Taasaxa, a tefin aave nane texaas o nane fo vil a mo aanabe' e a mataut e
radakui faagut. E nane falet e fe bukaak la ka Yesus e kuusan xapin a maana
mo nane fo vile. 34 E na Yesus a xuuse, “Lak siak, a namkaian siim fo vil
faroxoi nano. No taa falet e a xunus ima i taa malui, a giisan siim fo taxapus!”
35 Na Yesus i taxa ferawai lunai e saxanu sisiak sina matalava ina lifu
ina faxavulan aave ri savat e ri xuus a matalava, “A lak siim fo maat
xong, xenaso no taxa lo fasorak a mataa ina fepitaa aanabe'?”

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

36 Taasaxa na Yesus fo texaas sena so ta mo ri kuusane. Nane a xuus a
matalava ina lifu ina faxuvulan malaanabe', "No muta mataut naboxo. No
taa namkai mon."
37 E na Yesus a ti votan a xasano rabuna ri taa pife paan xuvul pare.
Na Saimon Pita, Jems e na Jon a saxa ti Jems, narutul sang mon rutul
usi na Yesus. 38 E ri fe savat la lifu sina matalava aave e na Yesus a xalum
nari pave, ri taxa felingai faagut senaso ri taxa fetaangiis. 39 E na Yesus a
laak la lifu e fin nari, "Senasou mi felingai faagut pana taangiisan simi?
A lak aanabe' pife maat paaliu. Nane taxa matef move." 40 E mu rabuna ri
fenangon xuluna. Taasaxa nane feng tapin nari xe lamalei.
E nane xel mon a tamana lak e ninana o re taa laak xuvul pana e a
fefeng talatul sina. E ri laak xe la nobina aava lak taxa mati lana. 41 E
na Yesus a tao a mana lak e xuuse malaan, "Talita Kum!" A malasuf ina
paferawaian aanabe' a malaan, "Lak tefin, ne xuus nano, no tamasiak!"
42 E fataapus a lak tefin aanabe' a tamasiak e sangas. A mariaas sina lak a
sangafilu saxa pana taragua. E na ninana e tamana e fefeng talatul sina ri
ipul faagut paaliu sena gutan si Yesus. 43 E na Yesus a xuus faagutan nare
o re muta xuus ta saxa mataa pana mo aanabe'. E nane xuus nare sait o
re taa tavai a lak pana fanganan.

A Vilaana Sina Mu Rabuna Ti La Fufubina Si Yesus
Mt 13:53-58

6 1 E nane ta'ulan a bina aapave e falet xe Nasaret, a bina sina e mu
fefeng sina ri usie. 2 Layaan a Yaan ina Fangaafusan a savat, nane
laak lana lifu ina faxuvulan e i taxa fapiti a mu rabuna pave e ri ipul sena
e ri kuus, "A siak a texaasan sina ti faa? A so ta masaman nabe'? Nane
nase' e a toxan a gutan molava xena vilaana maana mo fa'ipul malaan?
3 Nane a mataa ina faisok mon, bo? A lak si Maria? A mu tina va na Jems,
Yosep, Juut e na Simon, ri taxa waan xuvul pataara, bo? E mu vasaana
sait, a sou ri pife waan la palou itaara?" E voxo ri marala pana.
4 E na Yesus a xuus nari, "A rabuna ti lasuun ri taa suaian a mataa
aava i taxa xuus nari pana ferawaian sina Piran. Taasaxa rabuna ti la
bina sina e mu tauna sait, ri taa pife suaiane." 5 E nane fexaxaas sena tao
faroxoiaana saxanu rabuna mon, pife xaves. A mu rabuna ti Nasaret, ri
langai pesalai sina e nane pife fexaxaas sena vil a mo ina gutan pave.
6 Nane ipul senaso a rabuna pave ri pife toxan a namkaian e voxo nane
falet xe la xasano bina patak xena fepitaa.

Na Yesus A Tavai A Mu Yaamut Sina Pana Gutan
Mt 10:1,5-16; Lk 9:1-6

7 E nane xel faxuvul a mu yaamut sangafilu saxa pana taragua e feng
nari o ri taa falet taragua pa taragua. E nane tavai nari pana gutan

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

xena gei tapin a mu vovau saat. 8 E nane xuus fatexaas nari o ri muta
siak ta fanganan, bi o faat xena sangasan siri. Ri taa siak a wai ina xipa
sang mon. 9 E a fexaxaas ri taa siak a 'slipa' siri taasaxa piau ta xuxulan
taragua. 10 E nane xuus nari sait, "Layaan a saxa mataa i taa tavai name
pana nobina xena taagul, me taa taagul pave fefexaxaas sena yaan me
taa falet xe la xasano bina fulaa. 11 E tamo mu rabuna ti la saxano bina
ri taa pife suaian name o taa langai pesalai seme, me taa ta'ulan a bina
aave e layaan me taa falet me taa saf tapin a pof ti xuluna kame. Senaso
a pof aave i taa fakalimaan o vilaana saat siri taxa waan lunai."
12 E nari xapiak ri falet e ri fasei a mu rabuna o ri taa puk a xunus iri e
ta'ulan a vilaana saat siri. 13 E a mu yaamut ri gei tapin a mu vovau saat
sina malila e ri noxol a rabuna aava ri giis e ri savat faroxo fulaa.

A Punuxaan Na Jon
Mt 14:1-12; Lk 9:7-9

14 Na King Herot a langai sena faisok si Yesus senaso a saxanu tuvaat
ri kuusan malaane, "Na Jon ina Fasufan fo to fa'ulaa. A savat fulaa ti la
mamaat e voxo a gutan ina vesanaana maana mo fa'ipul taxa waan sina!"
15 E xasano rabuna taxa kuus malaan: "Na Ilaija xo!" E xasanofuna ri
kuus, "Piau, a saxa mataa ina kuus fatuxai xo! Malaan sena mu rabuna
ina kuus fatuxai ti kavai!"
16 Taasaxa layaan na Herot a langai pana faisok si Yesus nane taxa
lo kuus, "Na Jon xo! Ne fo patal tapin a putuna taasaxa to fa'ulaa ti la
mamaat."
17 Senaso paamua na Herot a feng a rawen sina e ri fo pis na Jon. Nane a vil
malaane senaso na naasana, na Herodias, a toxan a marala se Jon. Paamua
na Herodias a tefin si Filip, a ti Herot. 18 E na Jon fo xuus na Herot, "Ai, no
taxa vil a vilaana saat ve. Pife roxo no taa tamai si naasa tiam." Senaso na
Filip taxa to lunai. 19 E na Herodias a xaiyaasaan na Jon e nane vubuk rao i
taa punuxe taasaxa nane pife fexaxaas 20 senaso na Herot a mataut se Jon.
Nane texaas o na Jon a mataa roxo e a mataa sina Piran e voxo nane tao
fatateaxe lana vipis e vaxa na Herot a vubuk langai a ferawaian sina, taasaxa
saxano ferawaian sina nane vungut sena malasuf ina.
21 E saxa yaan a savat, a yaan lava si Herot, a yaan ina luluuxan sina. E
na Herot a vil a fenamo xana mu matalava sina: mu rabuna fefasaa, mu
rabuna ina paamuian a mu rawen e mu matalava ti Galili, nari xapiak, ri
savat. 22 E a lak tefin si Herodias a filimaan e taxa tia la matana rabuna e
ri nanam temasaat pana tian sina.
E na Herot a xuuse, "Finau pana a so ta vubuxanan siim e nenia, ne
taa tavai nano pana!" 23 E na Herot a kuus fakalimaan, "A so ta mo no
taa nungau pana fexaxaas sena xavil molava ina xavala siak, ne taa tavai
nano pana!"

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

24 E a lak tefin si Herodias a falet e fin na ninana, “Ne taa nung na
Herot panaso?”
E na Herodias a xuuse, “Fiai pana putu Jon, a mataa ina fasufan.”
25 E a lak tefin a fala xe si Herot e nunge malaan, “Ne vubuk o no taa
tavaiau, monabe' mon, pana putu Jon, a mataa ina fasufan. Lisanmaane
lana ‘plet’.”
26 Na Herot a mimilisaat paaliu pana fiaian sina lak taasaxa nane fo
fakalimaan o i taa vil a vubuxanan sina e a mu rabuna si Herot sait, ri fo
langai a ferawaian sina e voxo nane kuus turoxo pana. 27 E fataapus na
Herot a feng a mataa i taa fe patal tapin a putu Jon e i taa lisanmaane. E
voxo a mataa a falet e fe punuxe lana lifu ina vipisan 28 e lisan a putu Jon
lana ‘plet’ e tavai a lak tefin pana. Mui a lak tefin a tavai na ninana, na
Herodias, pana. 29 Layaan a mu fefeng si Jon ri langai sena, ri falet xe si
Herot xena siak a vipin si Jon. Ri siaxe e ri fe xaafane lana liing.

Fafanganaana Mu Rabuna 5,000

Mt 14:13-21; Lk 9:10-17; Jn 6:5-13; Mt 8:2-9

30 E a mu yaamut aava na Yesus a feng nari taragua pa taragua, ri maa
savat fa'ulaa si Yesus e ri kuusan a maana mo ri fo vile e a maana mo ri
fo fepitaa pana. 31 E nane a xuus nari, “Filimaan xuvul paga xe la bina
vingil xena maagus famodak.” Nane kuus malaan senaso a malila ri taxa
lo savat vulai e a mu yaamut ri piau ta yaan ina fanganan e maagusan.
32 E voxo nari xapiak, ri xawas xuluna xaati e ri falet xe la xasa bina
xobingil. 33 Taasaxa saxano rabuna ri xalum taraxali nari xuluna xaati e
voxo a malila ti la maana nu bina pave ri fala paamuin nari e ri fe savat
paamua seri. 34 Layaan na Yesus a ung nane xalum a tang malila aanabe'
e a vilauna a muluk nari senaso ri piau ta mataa xena paamuianaan nari.
Ri taxa milung malaan sena sipsip aava piau ta mataa xena faxatangaan
nari. E voxo nane fapiti nari fulaa pana maana mo xaves.
35 E faasilak naboxo a ngaas taa rul e a mu fefeng sina ri xuuse, “Ai, a
bina aanabe' ve a vingil e faasilak i taa suk, 36 feng tapin et nari talo ri
taa paan saa xe la saxano bina aava toxai fanganan xena mamareiai.”
37 Taasaxa nane sui a mu fefeng sina e kuus, “Nami, mi taa tavai nari
pana fanganan.”
E ri fine, “Bo? A mataa taa faisok pana fulun pisiktul xena faxuvul a
faat fexaxaas sena maraan a bret xari. Taara taa fe tapin a faat malaan
xena maraan bret a fexaxaas sena malila aanabe'?”
38 E nane xuus nari, “Fe kaalum, mi toxan a bret talavisan taxa waan?”
E ri fe fakate e ri suie, “A bret pama e fomirak din taragua taxa waan.”
39 Na Yesus a xuus a malila o ri taa nai faxuvul lapia. 40 E voxo ri nai
lana maana xoxovulaian. 41 E nane siak a bret pama e din taragua e nane
kaalum xe laa'ui la xunavata e fenung pana fanganan. Nane viak a bret

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

e taxa lo tavai a mu fefeng pana xena fepatoxanaana xe sina rabuna. E a
viak tavai nari pana ro din sait. 42 A maana mu rabuna xapiak, ri fangan
e ri maasi. 43 E mu fefeng ri tifi a bi sangafilu saxa pana taragua pana
xavil ina fanganan. 44 E a rabuna tomexaan aava ri fangan a fexaxaas
sena 5,000.

Na Yesus A Sangas Xuluna Laman
Mt 14:22-32; Jn 6:15-21

45 E fataapus na Yesus a faxawas a mu fefeng xuluna xaati e feng nari
xe la paxasing ina Laman Galili, xe la saxa bina Betsaida. La yaan aave,
nane sang mon a feng fa'uli a rabuna. 46 Layaan a mu rabuna fo falet
nane laak xe xuluna put xena fenung xe sina Piran.
47 A bina xo suk e a mu fefeng aave ri taxa falet xuluna xaati la palou
ina Laman Galili. E na Yesus ve, i taxa waan pe xuluna put. 48 E nane
xalum nari, ri taxa xaul faagut pana fos senaso a reref a fiit faagut. La
xunavung nane filimaan faasilak la tari e taxa sangas xuluna laman e rao
i taa paaliu nari. 49 Taasaxa ri xalume taxa sangas xuluna laman e ri kuup
faagut senaso ri lamon o a rongan. 50 Nari xapiak ri xalume e ri mataut.
E fataapus nane ferawai xe siri, a kuus malaan, “Muta mataut; nenia
move.” 51 E nane xawas xuluna xaati siri e a reref a taxapus. E nari, ri
ipul paaliu sena gutan sina. 52 Ri fo mo xalum a faisok sina pana viak
tavaiaana malila pana fanganan taasaxa ri pife lamon faroxo sena.

A Gutan Si Yesus Xena Vil Faroxoi A Rabuna
Mt 14:34-36

53 E nari, ri falet xuluna xaati xe la bina Genasaret e ri ung e pis
fatateak a xaati pave. 54 Layaan a mu rabuna ri xalum taraxali na Yesus
55 ri falet xe la maana nu bina faasilak e ri fe xuus a mu rabuna e ri
xelmaan nari aava ri giis xe si Yesus. 56 E la maana yaan layaan nane
savat la saxa bina, modak o molava, a mu rabuna pave ri fuuna xel
faxuvul a mu rabuna pana giisan xe la bina ina faasot e ri fe nung na
Yesus rao a rabuna giis ri taa tao mon a marapi sina. E nase' ta mataa i
taa tawe a giisan sina i taa taxapus e i taa roxo fulaa.

A Fepitaian Sina Mu Ferasi
Mt 15:1-20

7 1 E saxa nutuvaat Ferasi e saxano mataa aava ri fepitaa pana vuputkai
si Moses, ri filimaan ti Jerusalem e ri maa savat si Yesus. 2 E ri xalum
a saxano fefeng si Yesus ri taxa fangan pana mari vusiit senaso ri pife
xamak a mari paamuina fanganan. 3 A mu Ferasi e maana xasano Juda
ri taa pife fangan tamo a raarum xena xamaxaana mari pife waan. A mu
buri ti kavai ri fapiti nari o layaan ri pife xamak a mari a lalosaat taa waan

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

la toyan siri e voxo ri taxa usi a vilaana malaan. 4 E layaan ri filimaan ti la
bina ina maraan fanganan ri pife fexaxaas sena fangan tamo ri pife xamak
a mari. E maana vilaana aava ri langaie sina mu buri, ri faxa'usie, malaan
sena gonaana 'kaap' e xamaxaana mu 'dis' o 'sospen' siri.
5 E a mu Ferasi aave ri maa savat si Yesus e ri fine, "Senasou a mu
fefeng siim ri pife usi a vilaana ti kavai e ri taxa lo fangan pana mari
aava vusiit?"
6 E na Yesus a sui a fiaian siri, "A tuuna paaliu ne xuus nami, na Aisaia
fo xalei a maana bitan sina mu butaara e nami vaxa mi mu rabuna ina
bitan malaan seri. Na Aisaia a xalei a ferawaian sina Piran malaan:

> 'A rabuna aanabe' ri suai sega pana ferawaian siri taasaxa
> lamonan siri a patak paaliu. 7 A tuuna, ri fenung taasaxa ri
> fenungmaat. Ri taxa fepitaa pana vilaana sina mataa mon, ri
> pife usi a lalamonan siak." *Ais 29:13*

8 Na Yesus a sei nari, "Nami, mi langai pesalai sena ferawaian tateak
sina Piran e mi usi a vilaana sina rabuna mon!"
9 E nane kuus fulaa, "Mi texaas faagut tuuna pana vilaana ina vil tapin
a ferawaian sina Piran xena usi a lalamonan simi. 10 Na Moses a kuus
malaanabe', 'Suai se tamaam e ninaam' e fulaa, 'Nase' ta mataa i taa kuus
fasaat se ninana o tamana, lavaxa a mataa aave a mu rabuna ri taa soxoi
punuxe pana faat.' 11 Taasaxa nami, mi kuus malaan, 'Tamo ta mataa
taa xuus na ninana o tamana malaan "Ai, a maana mo siak ne fo tavai a
Piran pana, ne pife fexaxaas xena xavang name. A maana mo xapiak siak
a koban." (A malasuf ina vapaling 'koban' a malaan: a maana mo ri fo
faatataap pana.) 12 E nami, mi ti votan a mataa aava kuus malaan: nane
taxa rawetan na ninana o tamana. 13 E voxo mi vil tapin a ferawaian
tateak sina Piran e mi usi a lalamonan simi e vilaana sina rabuna ti
kavai. E a buk vilaana saat malaanabe' a pife saxa mon!"
14 E na Yesus a xel a mu rabuna e nane xuus nari, "Mi langaiau!
Langai nabe' e mi taa masam! 15 Piau ta mo i taa laak lana mataa i taa
vil falalosaate, piau! Taasaxa maana mo a mataa taa vile, a maana mo
aanabe' ri falalosaat a mataa. 16 Langaiau e lamon pana ferawaian siak!"

A Mu Fefeng Ri Fiai Sena Vilaana Saat

17 Layaan na Yesus a ta'ulan a mu rabuna nane laak lana lifu e mu
fefeng ri fine pana ferawaian paap sina. 18 E nane xuus nari, "Nami sait,
mi vungut sena malasuf ina ferawaian aanabe'? Nami, mi pife masam o
a mo aava i taa laak la valana mataa, tamo i taa ngane, a pife fexaxaas
sena vil falalosaat a mataa. 19 Senaso a mo aava nane taa ngane, a sivi
la vilau ina e nane taa pesane." (Pana ferawaian aanabe' na Yesus a
vil tapin a faati votaian xuluna saxano fanganan aava mu Juda ri pife
fexaxaas sena ngane.)

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20 E nane kuus fulaa, “A mo aava i taa savatmaan ti la lamonan sina
mataa ve, i taa kawaasan a naian sina. 21 Senaso ti lana mataa, ti lana
lalamonan sina e lana xunus ina a vilaana saat a sasavat. A vilaana saat
malaan sena fenauan, paruxan, punuk mataa, siaxan a tefin sina xasa
mataa, 22 naixaaman, saatan e fasaamaatan, piilaana saxa mataa, lamon
falavaiaan nano e pife kuus fati a isina Piran. 23 A maana mo malaan a
savat ti lana mataa e kawaasan a vilaana sina.”

Na Yesus A Xavang A Saxa Tefin Ti Tair
Mt 15:21-28

24 Na Yesus a tamasiak xuvul pana mu fefeng sina e ri falet xe kol lana
nu bina faasilak Tair. Layaan ri laak lana lifu pave nane baian a mu
rabuna taa texaas o nane taxa waan. Taasaxa nane pife fexaxaas sena
fufunai. 25 Saxa tefin a langai sena e fataapus a filimaan e maa bukaak
la no Yesus senaso a lak tefin sina a toxan a vovau saat. 26 E a tefin aave
a pife Juda, a fufubina sina pe Fonisia pe Siria. E nane xo taxa lo fin na
Yesus pana vil faroxoiaana lak tefin sina.
27 E na Yesus a xuus nane pana ferawaian paap, “Maam pife siak a
fanganan sina mu rafulak e tavai a mu piu pana. A roxo sena mu rafulak
taa fangan maasi paamua.”
28 Taasaxa a tefin a sui a ferawaian sina malaan, “Ai, Matalava, no
kuus tuuna taasaxa layaan a rafulak ri taxa fangan, a mu piu aave ri taxa
waan faasilak e ri piak a xavil ina fanganan i taxa lo poxo.”
29 E na Yesus a xuuse, “Tefin no sui faroxoi a ferawaian siak e voxo a
fenungan siim fo fexaxaas. A lak siim fo roxo fulaa xo. A vovau saat fo
ta'ulane.”
30 E a tefin a ulaa fataapus xe la lifu sina e tingin a lak tefin sina i taxa
mati xuluna ivin e a vovau saat fo paan sena.

A Mataa Aava Vaang E Po
Mt 15:29-31

31 E mui na Yesus e mu fefeng sina, ri sivi xe puaa la saxa bina Saidan
e ri falet ulaa xe la Laman Galili, xe la mu bina Dekaapolis. 32 E saxano
rabuna, ri lisan a saxa mataa aava vaang xe sina. A mataa vaang aanabe'
pife fexaxaas sena ferawai faroxo sait. E ri fenung xe si Yesus rao i taa
timin a mana xuluna putuna talo i taa roxo.
33 Na Yesus a sangas tapin a malila xuvul pana mataa vaang. E nane
timin a vipirigum ina mana la tangana mataa aave. E na Yesus a kaanus
xe la mana e tao a xalemana mataa pana. 34 E nane kaalum xe laa'ui
la xunavata e maagus e kuus, “Efefaata!” (A malasuf ina: talakas) 35 A
tangana mataa a matavas e xalemana pife pasak fulaa. E a mataa aanabe'
a fexaxaas sena ferawai faroxo.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

36 Na Yesus a ferawai faagut xe siri xapiak o ri taa muneta xuus
fatexaas a mu rabuna pana. Taasaxa la maana yaan nane taxa lo xuus
votan nari, ri taxa lo kuusan fasavat a faisok sina. 37 E a mu rabuna aava
ri langai sena, ri ipul paaliu e ri kuus malaan, “A mataa aanabe' a vil
faroxoi a maana faisok xapiak sina. Nane fexaxaas xena fatalakasaana
tangana mataa e vil faferawai a mataa po.”

A Fanganan Xana Rabuna 4,000
Mt 15:32-39

8 1 La saxa yaan fulaa a malila ri savat xe si Yesus e ri piau ta fanganan.
E voxo nane xel a mu fefeng sina e a xuus nari malaan, 2 “Ne muluk a
malila aanabe' senaso ri fo waan xuvul paga pana yaan talatul e naboxo ri
piau ta fanganan. 3 Tamo ne taa feng fa'uli nari xe la mu lifu siri ri taa giis
pana lagaian senaso saxano rabuna ri filimaan ti lasuun paaliu.”
4 A mu fefeng sina ri fine malaan, “A bina aanabe' a bina vingil. Maam
taa maraan a bret faa xena famasiaana malila aanabe'?”
5 E nane fin nari, “Mi toxan a bret talavisan?”
E ri xuuse, “A pisiguak.”
6 Nane xuus a malila o ri taa nai lapia. E nane siak a bret pisiguak e fenung
xe laa'ui pana e viaxe. E mui a lisane xe sina mu fefeng sina xena tavaiaana
malila pana. 7 Ri toxan a xasanu miraxan a din sait e na Yesus a fenung pana
nu din e mui a xuus a mu fefeng rao ri taa tavai a mu rabuna pana sait. 8 E a
malila ri fangan e ri maasi. Lamina fanganan a toxan a fanganan a soliu taxa
waan e voxo a mu fefeng ri tifi a bi molava pisiguak pana mu xavil ina. 9 E a
malila aava ri fo fangan ri fexaxaas sena 4,000. E na Yesus a feng fa'uli nari.

A Fepialaian Xuvul Pana Mu Ferasi
Mt 16:1-12

10 E nane xawas xuluna xaati fulaa xuvul pana mu fefeng sina e ri falet
xe la nobina Dalmanuta.
11 E saxano Ferasi ri savat xena fepialai xuvul pana senaso ri vubuk
rao i taa fa'ipul nari pana saxano vilaana xena fakalimaan a gutan sina
Piran. Ri fo filimaan xena tafangaana. 12 E nane a maagus faagut la vilau
ina e kuus malaan, “Xenaso a mu rabuna malaan se' mi vubuk seng a
fakalimaanan? Ne kuus tuuna paaliu o piau ta fakalimaanan i taa savat
xe simi.” 13 E nane ta'ulan nari e xawas xuluna xaati e ri fe paan fulaa xe
la saxa paxasing ina Laman Galili.

Na Yesus A Fa'isin A Lalamonan Saat Pana Yiis

14 E a mu fefeng lana xaati xo, ri lamamaaluf paaliu pana maraan bret.
Ri toxan a bret saxa mon lana xaati. 15 E na Yesus a xuus nari, “Mi taa
faxatang faroxo pana yiis sina mu Ferasi e sina nutuvaat si Herot.”

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16 E nari, ri fefiai la palou iri o ri piau ta bret.
17 E na Yesus a texaas sena ferawaian siri e nane fin nari, “Xenaso mi
ferawai o mi piau ta bret? Mi piau paaliu ta texaasan e piau paaliu ta
masaman lunai? A lalamonan simi a vungut paaliu sait malaan sena mu
Ferasi? 18 A saxa mataa ina kuus fatuxai ti kavai fo kuus malaan:

‘Mi toxan a mata taasaxa mi pife xakaalum! Mi toxan a tanga
taasaxa mi pife langai!’ *Isi 12:2*

Mi fo lamamaaluf? 19 Layaan ne viak a bret pama xana rabuna 5,000,
mi tifi a maana xavil lana bi talavisan?”
E ri xuuse, “A bi sangafilu saxa pana taragua!”
20 “E layaan ne viak a bret pisiguak xana rabuna 4,000 mi faxuvule e
mi tifi a bi molava talavisan?”
E ri xuuse, “A pisiguak.”
21 E nane fin nari fulaa, “E vaxa mi taxa lo vungut lunai, bo?”

Saxa Mataa Aava Piif

22 E ri falet e ri ung la saxa bina, a isina na Betsaida. E mu rabuna
pave, ri maa lisan a saxa mataa piif xe si Yesus e ri fenung xe sina rao i
taa vil faroxoie. 23 Nane tao a mana mataa piif e re falet lasuun famodak
sena bina. Nane kaanus xe la matana mataa piif e tao a putuna e fine,
“No xalum ta mo vaxa? A so ta mo no xalume?”
24 E a mataa a kaalum xolai e sui a fiaian sina, “Ne xalum a rabuna
taasaxa ri kaalum malaan sena mu wai aava taxa sangas xolai.”
25 E na Yesus a tao a matana fulaa e a mataa fexaxaas sena kaalum
faroxo. A xakaaluman sina a roxo fulaa e matavas xe lasuun paaliu sait.
26 E na Yesus a feng a mataa aave xe la bina sina e xuuse, “Muta ulaa xe
la bina aamove.”

Na Yesus Narie Saimon Pita

Mt 16:13-16; Lk 9:18-20; Mt 16:21-28; Lk 9:22-27

27 Na Yesus e mu fefeng sina ri falet xe la maana nu bina faasilak se
Sesaria Filipai. La fena sangasan siri nane fin nari malaan, “A mu rabuna
ri lamon malaafaa sega?”
28 E ri xuus fatexaas nane, “Saxano rabuna ri kuus o nano, na Jon ina
Fasufan aava to fulaa. E xasanofuna ri kuus o nano, na Ilaija e xasanofuna
ri kuus o no malaan sena saxa mataa ina kuus fatuxai ti kavai.”
29 E nane fin fulan nari, “E nami xa, mi lamon malaafaa sega? Nenia
nase!?”
E na Pita a sui a fiaian sina malaan, “Nano, no Mataa Failai sina Piran,
na Krais!”
30 E na Yesus a pebukan nari o ri muneta kuus famatavas pana isina
lunai. 31 E nane tangpat pana fapiti nari o a Natuna Mataa taa yaas a

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

maana maasaxan: a mu rabuna taa bilai fasaat xe sina e mu paamua
sina mu Juda e mu matalava siri ri taa gigirane e ri taa punuxe. Taasaxa
lamina yaan talatul i taa tamasiak fulaa ti la maatan. 32 E nane xuus
famatavas nari. Taasaxa na Pita a xele xe la xasing e a ferawai xuvul
pana, narie sang mon. Na Pita a baian a ferawaian si Yesus e a barase
pana.
33 Taasaxa na Yesus a ti tapuk e xalum a xasano fefeng sina e baras na
Pita malaan, "Setan, no paan patak. Pita, a xunus ima pife usi a vilaana
sina Piran. A lalamonan siim a malaan sena mataa palau mon!"
34 E nane xel faxuvul a malila xuvul pana mu fefeng sina e nane xuus
nari, "Nase' ta mataa rao i usiau i taa ta'ulan a maana mo sina e i taa yaas
a maasaxan sina e i taa usiau. 35 Senaso nase' ta mataa rao i tao fatateak
a toyan sina, a toyan sina i taa malit. E nase' ta mataa aava i taa punuxan
sega o sena Lagasai Roxo sina Piran, a toyan sina i taa waan vulai. 36 A
so ta roxoyan a mataa i taa toxane tamo nane taa toxan a maana mo
xapiak nabe' lapia la xavala e a vovau ina i taa malit? Naak pife roxo
malaan! 37 A so ta mo nabe' lapia a fexaxaas xena maraan fa'uli a vovau
ina mataa? Piau ta mo fexaxaas sena. 38 Nase' ta mataa i taa mangil sega
o sena ferawaian siak tanin la palou ina mu rabuna xaves aava ri taxa usi
a vilaana saat, lavaxa mui a Natuna Piran i taa mangil sena layaan i taa
savat pana malang molava sina Piran la palou ina mu angelo."
9 1 E nane xuus nari, "Ne xuus tuunei nami, saxano rabuna aava ri
taxa tigina la palou itaara tanin, ri taa pife maat lunai layaan a
fatataganan sina Piran taa savat pana gutan."

A Xakaaluman I Yesus A Puk
Mt 17:1-13; Lk 9:28-36

2 Lamina yaan pisaxa na Yesus a xel na Pita, Jems e na Jon. E
narutul sang mon rutul fe laak xuvul pana xe laa'ui xuluna put lava e a
xakaaluman ina fepuk la matarutul. 3 A marapi sina a savat pasak paaliu
e a rarapak faagut. Piau ta mataa fexaxaas sena ruk fararapak a marapi
malaan. 4 E na Ilaija, saxa matalava ina kuus fatuxai ti kavai xuvul pa
Moses aava paamua lava sina mu Juda, re savat si Yesus e rutul taxa
ferawai.
5 E na Pita a xukulai, "Ai Memai, nemaatul taxa waan, a roxo naak
maatul taa vesan a sawat talatul xamutul; saxa xaanum, saxa xa Ilaija e
saxa xa Moses." 6 Nane xukulai malaan senaso rutul mataut paaliu e rutul
pife texaas o rutul taa kuus panaso.
7 E mui a vata a savat xuluri e a ling a ferawai ti lana vata, a kuus
malaan, "Nabe' ve a Lak Siak! Mi taa langai sina."
8 E rutul kaalum xolai e piau ta saxa mataa fulaa taxa waan. Na Yesus
sang mon taxa tigina.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9 Layaan ri taxa sivi ti laa'ui xuluna put nane xuus faagutan narutul
o rutul taa pife kuusan xolan a mo rutul fo xalume fefexaxaas sena
yaan a Natuna Mataa i taa to fa'ulaa ti la maatan. 10 E voxo rutul usi
a vubuxanan sina taasaxa la palou irutul, rutul taxa lo ferawai pana
malasuf ina 'to fa'ulaa ti la maatan.'
11 E mui rutul fine pana saxa mo, rutul kuus malaan, "Senasou a
rabuna aava ri masam sena xakalayan ti kavai, ri kuus o na Ilaija i taa
savat paamuin a Mataa Failai sina Piran?"
12 E nane xuus narutul, "Na Ilaija i taa savat paamua xena faigotan a
vepen sina Mataa Failai. Taasaxa a xakalayan sena Natuna Mataa a kuus
sait o a mu rabuna ri taa vil pengane e ri taa pife suai sena. Mutul lamon
malaafaa pana ferawaian aanabe'? 13 Taasaxa, ne xuus nami na Ilaija fo
savat xong e a mu rabuna ri fo bilai fasaat xe sina malaan sena xakalayan
ti kavai fo kuus." (Nane taxa ferawai se Jon ina Fasufan.)

A Lak Tomexaan Aava Po
Mt 7:14-23; Lk 9:37-45

14 Layaan ri savat fulaa pe sina xasano fefeng, a malila taxa waan
fakaliuan nari e saxano rabuna aava ri masam pana vuputkai si Moses ri
taxa fetok xuvul pari. 15 Layaan a malila aave ri xalum na Yesus ri ipul
marasaxa e ri fala fataapus xe sina xena fasusuie.
16 E nane fin a mu fefeng sina, "Mi taxa fetoxan a so?"
17 A saxa mataa ti lana malila a sui a fiaian sina, "Mataa ina Fepitaa, ne
lisanmaan a lak siak xe siim. A vovau saat a vawe e nane pife fexaxaas
sena ferawai. 18 E saxano yaan a vovau saat i taa tapine xe lapia e a
vuvusen fuuna savat ti la valana e a faxakengat a fana e tana tateak saxa.
E ne nung a mu fefeng siim o ri taa vil tapin a vovau saat aave taasaxa ri
pife fexaxaas."
19 E na Yesus a xuus a mu rabuna malaan, "Nami xapiak, mi taxa lo
vungut lunai! Ne taa taagul xuvul pami pana yaan talavisan? Ne taa
fapiti nami malaafaa? Siakmaan a lak xe siak!"
20 E ri lisan a lak xe sina e layaan nane xalum na Yesus nane poxo
marasaxa xe lapia e radakui faagut e sapul xolai e a vuvusen a savat ti la
valana.
21 E na Yesus a fin na tamana, "A mariaas talavisan a mo aanabe' taxa
lo savat?"
E tamana lak a sui a fiaian sina, "A savat la modaxan sina xa.
22 Faaxaves fo tapin falaxe xe lana fata e xe lana raarum xena punuxe.
Tamo no fexaxaas sena xavang nemaam lavaxa, muluk nemaam e no
xavang nemaam monaboxo."
23 E na Yesus a xuuse, "Piau, nano fatak no fexaxaas! A mataa pana
namkaian tateak a fexaxaas sena vil a maana mo xapiak."

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

24 E tamana lak a xukulai faagut e kuus malaan, “A namkaian siak i taa
tateak tamo no taa xavangau.”
25 Na Yesus a xalum a malila ri taxa faxuvul fataapus maan e nane
baras a vovau saat aava vao a lak aave, a kuus malaan, “Nano, no vovau
po e vaang, ne xuus nano, no ta'ulan a lak aanabe' e muneta vawe fulaa.”
26 E a vovau saat a xukulai faagut e vil faradakui faagutan a lak e a
ta'ulane. E a lak xo, a mati malaan sena fo maat. E a rabuna xaves ri kuus
o fo maat xo. 27 Taasaxa na Yesus a siak a mana e yuuf fatigineie e nane
tigina faroxo fulaa.
28 Mui layaan na Yesus a laak lana lifu, a mu fefeng ri fine, “Senasou
maam pife fexaxaas sena gei tapin a vovau saat aave?”
29 Nane sui a fiaian siri, “A fenungan sang mon a fexaxaas sena gei
tapin a buk vovau saat malaanabe'.”

Na Yesus A Ferawai Fulaa Pana Maatan Sina

30 E nari, ri ta'ulan a bina pave e ri sangas xe pe Galili taasaxa na Yesus
a baian a malila ri taa usie 31 senaso nane vubuk fapiti a mu fefeng sina.
Nane xuus nari malaan, “A Natuna Mataa xo, i taa pet lisanan e a rabuna
ri taa punuxe e i taa waan la bina ina maatan fefexaxaas sena yaan
talatul. Taasaxa lamina yaan talatul i taa to fa'ulaa.” 32 A mu fefeng ri
vungut sena fufuna ferawaian sina taasaxa ri mataut sena fine pana.

Nase' A Matalava?
Mt 18:1-5; Lk 9:46-48

33 E nari, ri savat pe Kapanam e layaan ri laak lana saxa lifu nane
fin nari, “A so ta mo mi taxa fegagelai pana la fena sangasan sitaara?”
34 Taasaxa ri pife sui a fiaian sina senaso ri fo fegagelai o nase' ta fefeng a
pelalava la palou iri.
35 E nane nai e xel faxuvul a mu yaamut e xuus nari, “Nase' ta mataa
rao i paamua, lavaxa i taa fasivi nane e i tafe savat sisiak sina maana
xasano rabuna.”
36 E nane tao fatiginei a saxa lak la palou iri, a yote e xuus nari,
37 “Nase' ta mataa i taa xavang a lak malaan sena lak aanabe' lana isaak,
lavaxa nane taxa xavangau. E nase' ta mataa a vubuxan xasingitau, nane
pife vubuxan xasingitau sang mon taasaxa i taxa vubuxan xasingit vaxa a
saxa aava fengau.”

A Mu Xaiyaas E Mu Fesing
Lk 9:49-50

38 E na Jon, na ti Jems, a xuuse, “Mataa ina Fepitaa, maam xalum a
saxa mataa i taxa gei tapin a vovau saat lana isaam e maam pebukane
senaso nane pife usi nano xuvul pamaam.”

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

39 E na Yesus a xuus nari, “Muta pebukane. Senaso tamo saxa mataa i
taa vil a faisok malaan lana isaak, nane pife fexaxaas sena ferawai fasaat
sega lumui. 40 Senaso nase' pife tisui netaara, i taxa tigina xuvul pataara.
41 E nase' ta mataa i taa tavai a saxa la palou imi pana raarum marafut
senaso mi usiau, na Krais, a mataa aave i taa siak tuunei a sepirigus xana.
42 “Tamo ta saxa mataa i taa paamuian a saxano mataa o lak malaan
sena lak aanabe' talo i taa pife langai a ferawaian siak, lavaxa a roxo
naak i taa pis fatofan a faat molava la kolumana e i taa tapin faduian
pe la laman. (A fakasanaman sina Piran a faagut paaliu sena xaraxan
aave.) 43 Tamo a maam a pasak fatateak lana fulung si Setan, lavaxa
patal tapine. Senaso a roxo no taa waan pana ma saxa lana bina sina
Piran sena waanan pana ma taragua lana fata aava taxa raam vulai e pi
ta taxapusan ina. 44 Pe la bina aave, a xunus ina mataa i taa pife maat e
a fata ina fakasanaman i taa raam vulai, vulai. 45 Tamo a kaam a pasak
fatateak lana fulung si Setan, lavaxa patal tapine senaso a roxo pana ka
saxa pe la bina sina Piran sena waanan pana ka taragua lana fata aava
taxa raam vulai e pi ta taxapusan ina. 46 Pe la bina aave, a xunus ina
mataa taa pife maat e a fata ina fakasanaman i taa raam vulai, vulai. 47 E
tamo a xasa pamataam i taa vil fapoxoi nano, lavaxa put tapine. A roxo
pana laaxan xe lana bina sina Piran pana mata saxa sena duian xe lana
fata aava pi ta taxapusan ina pana mata taragua. 48 Pe la bina aave,
a xunus ina mataa taa pife maat e a fata ina fakasanaman i taa raam
vulai, vulai. *Ais 66:24*
49 A mu Juda ri fuuna timin a sol xuluna mu tatavai siri xena kai tapin
a lalosaat ina. E malaan sena sol a mu lagafan taa savat la toyan sina mu
rabuna xena kai tapin a lalosaat siri.
50 A sol a mo roxo taasaxa tamo a xakaarixan ina i taa taxapus
malaafaa mi taa vil faxakaarik fulane? Lavaxa, mi taa toxan a sol la
toyan simi e a luaian la palou imi.

A Fiaian Pana Tamaian
Mt 19:1-9; Lk 16:18

10 1 E na Yesus a tamasiak pe Kapanam e fe paan xe pul Judia, e mui
ri sivi xe paa la Raarum Jordan. E a malila ri maa savat fulaa
sina pave e nane fapiti fulan nari.
2 E saxano Ferasi ri maa savat sina senaso ri vubuk tafange pana saxa
vuputkai sina mu Juda. E voxo ri fine, “A roxo tamo a saxa mataa i taa
ta'ulan tapin a tefin sina?”
3 E na Yesus a fin nari, “Lana vuputkai si Moses a kuus malaafaa?”
4 E ri sui a fiaian sina malaan, “Na Moses a kuus turoxo pana mataa i
taa xalei a lagasai ina fataxapin a tamaian sire. E a fexaxaas sena feng
fa'uli na naasana xe la pabung sina.”

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5 E na Yesus a xuus nari, “Na Moses a xalei malaane senaso a xunus imi
a tateak malaan sena mu bumi. 6 Taasaxa la tangpat, a Piran a vesan a
mataa e a tefin e re waan faxuvul. 7 E voxo a mataa i taa ta'ulan a lifu si
ninana e tamana 8 e nane e a tefin sina re taa waan faxuvul malaan sena
saxa. Re taa pife waan fepatok e a Piran i taa kat nare malaan se' re saxa
mon. 9 E voxo a so ta mo a Piran fo vil faxuvule, a pife fexaxaas sen' ta
saxa mataa taa vil fepatoxan fulane.”
10 Mui fulaa lana lifu, a mu fefeng ri fine pana ferawaian aanabe'. 11 E
nane xuus nari, “Nase' i taa ta'ulan tapin na naasana e mui a tamai sina
saxa tefin patak, i taxa kawaasan na naasana lana vilaana ina tamaian.
12 E tamo ta saxa tefin i taa ta'ulan tapin na lavana e mui a tamai sina
saxa tomexaan patak, nane sait vaxa, i taxa kawaasan na lavana lana
vilaana ina tamaian.”

Na Yesus Xuvul Pana Mu Rafulak

Mt 19:13-15; Lk 18:15-17

13 E a mu rabuna ri savat pana mu rafulak siri xe si Yesus senaso ri vubuk
i taa tao faroxoi nari. Taasaxa mu fefeng si Yesus ri marala e ri tivotan nari.
14 Layaan na Yesus a xalum a mu fefeng sina ri taxa vil malaane nane a
maraleian nari e xuus nari malaan, “Siakmaan a mu rafulak xe siak. Muta
tivotan nari! Ri taxa waan lana fatataganan sina Piran. 15 Tuuna paaliu ne
xuus nami, nase' ta mataa i taa pife lamon pana laak lana fatataganan sina
Piran malaan sena mu rafulak aanabe', i taa pife laak lana.” 16 E nane xel a
mu rafulak xe sina e yot nari e tao faroxoi nari. E nane fenung xe sina Piran
o i taa tavai a rafulak aanabe' pana roxoyan.

A Fiaian Pana Toyan Vulai

Mt 19:16-30; Lk 18:18-30

17 Layaan na Yesus tangpat pana sangas fulaa a saxa mataa a falamaan
xe sina e maa turung la nona e fine, “Mataa roxo ina Fepitaa, ne taa vil a
so xena siaxaana toyan vulai xe vulai?”
18 E na Yesus a sui a ferawaian sina malaan, “Senasou no xaliau pana
mataa roxo? Piau ta saxa mataa fe roxo, a Piran sang mon a roxo! 19 Nano,
no texaas sena mu vuputkai si Moses:

Muneta punuk a mataa
Muneta xaakaam soxotan a tefin sina xasa mataa
Muneta fenau
Muneta kawaasan a isina saxa mataa
Muneta bitaana mataa
Suai se ninaam e tamaam” *Tln 20:12-16; Vpt 5:16-20*

20 E nane xuus na Yesus, “Ne fo faxa'usi a maana vilaana aanabe' ti la
yaan ne taxa lak modak.”

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21 E na Yesus a xalume e vubuxane e xuuse, “No taa vil a saxa mo
lunai; falet e no fe faasot pana maana mo xapiak siim e no taa tavai a mu
valagof pana fafanaian xapiak siim. E mui filimaan xe siak e no usiau.
Tamo no taa vil malaane no taa toxan a maana mo xaves laa'ui la bina
sina Piran.”
22 Layaan a mataa aanabe' a langai a ferawaian si Yesus a vilauna
kanamsaat paaliu senaso nane toxan a maana mo xaves e maana xavala
sait. E voxo nane falet pana mamaxusan molava paaliu.
23 E na Yesus a kaalum xolai e a xuus a mu fefeng sina, “A lagaf paaliu
xana mataa aava toxan a fafanaian xaves xena laak lana fatataganan sina
Piran.”
24 E a mu fefeng sina ri ipul pana ferawaian aanabe' taasaxa na Yesus a
sui a fiaian siri e kuus fulaa, “Kamu rafulak, a laaxan xe lana fatataganan
sina Piran a mo lagaf paaliu. 25 Naak a malui sena vio xena laak la valof
ina matana maiyang sena mataa aava toxan a fafanaian xaves xena laak
xe lana fatataganan sina Piran.”
26 E nari, ri ipul faagut paaliu e ri fine, “Nase' voxo fexaxaas sena laak
lana fatataganan sina Piran?”
27 E na Yesus a xalum nari e kuus, “A mataa sang mon pife fexaxaas
taasaxa xuvul pana Piran a maana mo xapiak a fexaxaas. Senaso a Piran
sang mon a fexaxaas sena vilaana maana mo xapiak.”
28 E na Pita a kuus malaan, “Ai, nemaam, maam fo ta'ulan a maana mo
xapiak simaam e maam taxa usi nano.”
29 E na Yesus a sui a ferawaian aanabe', “Ne kuus tuuna, nase' ta mataa
i taa ta'ulan a lifu sina e i taa ta'ulan a vasaana o tina o ninana o tamana
o mu rafulak sina e i taa ta'ulan a bina sina o xavala sina e i taa ta'ulan
a maana mo xapiak soxotau e xana Lagasai Roxo; 30 a mataa aava vil
malaane, i taa siak a maana mo xaves paaliu la yaan aanabe' e vaxa la
maana yaan i taa filimaan sait. I taa siak a maana mo malaan sena mu
lifu e fetinan e fevasaanan, e tauna e rafulak, e xavala xena uma. I taa
siak a maasaxan sait xuvul pana xasano mo roxo senaso saxano rabuna
ri taa vil pengan a mataa aave. Taasaxa lumui lana yaan fa'ui i taa siak a
toyan vulai. 31 Taasaxa nari aava ri taxa waan paamua naboxo, lumui ri
taa waan lana fataxapiak ina xakatan.”

Na Yesus A Kuusan Fasavat A Vilaana I Taa Savat Sena
Mt 20:17-19; Lk 18:31-33

32 Layaan na Yesus e a mu fefeng sina, ri taxa laak xe kol Jerusalem
nane ve taxa sangas paamuin nari. E a mu fefeng ri ipul pana vilaana
aanabe' e nari lamina mu fefeng ri mimilisaat e ri mataut. E voxo nane
xel patak a mu yaamut sina e xuus fatexaas nari fulaa pana so ta mo i taa
savat sena. 33 Nane xuus nari malaan, “Mi langai. Layaan taara taa laak

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

saa xe Jerusalem a mu rabuna ri taa yot a Natuna Mataa e ri taa lisane xe
sina mu paamua ina faxatangaana lotu. E nari, ri taa sei pana punuxaana
e ri taa lisane xe sina paamua sina mu Rom. 34 A mu rabuna ina rawen ti
Rom ri taa fesuaxane e ri taa xanuse. Ri taa sipe e ri taa punuxe. Taasaxa
lamina yaan talatul i taa to fa'ulaa."

A Fiaian Si Jems Nare Jon
Mt 20:20-28

35 E a ro lak si Sebedi, na Jems nare Jon re savat si Yesus e re xuuse,
"Mataa ina Fepitaa, maame vubuk o no taa vil a mo aava maame taa fin
nano pana."
36 E nane xuus nare malaan, "Me vubuk ne taa vil a so xaame?"
37 E re fenung malaan, "Maame vubuk o maame taa nai la vena nai
Piranan siim xuvul pama, saxa la pamuaan e saxa la paxaiya."
38 Taasaxa na Yesus a xuus nare, "Name, me pife texaas sena so ta mo
me taxa fiai pana. Me fexaxaas sena siak a maasaxan ne taa siaxe? O me
fexaxaas vaxa sena siak a maxarafan ne taa siaxe?" 39 E re kuus malaan,
"Nemaame, maame fexaxaas." E na Yesus a xuus nare, "A maasaxan aava
ne taa siaxe, name sait, me taa siaxe. E a maxarafan aava ne taa siaxe,
name sait, me taa siaxe. 40 Taasaxa pife faisok siak xena kuus turoxo pana
nobina ina naian sime. Na Tamaang sang mon a fexaxaas xena faigotan a
vepen xana mataa."
41 Layaan a xasano yaamut sangafilu ri langai sena mo aanabe', ri
kasalan na Jems nare Jon. 42 E na Yesus a xel faxuvul nari xapiak e
xuus nari, "Mi texaas sena vilaana sina saxano memai sina rabuna, ri pi
lalamon sena rabuna siri. E mu matalava sait ri taxa siak fati mon a isiri
saxa saxa. 43 Taasaxa semi, i taa piau! Nase' rao i taa siak a isin lava la
palou imi i taa vil fasivie xe lapia. 44 E nase' rao i taa tigina paamua semi
i taa sisiak simi xapiak 45 senaso a Natuna Mataa pife savat talo a rabuna
taa sisiak sina, piau! Nane savat xena xavang a rabuna e xena tavai a
malila pana toyan sina. A maatan sina i taa faroxoi a mu rabuna xapiak."

Na Yesus Nare Baatimeas
Mt 20:29-34; Lk 18:35-43

46 E na Yesus xuvul pana mu fefeng xo ri fe savat pe Jeriko. E layaan ri
ta'ulan na Jeriko xena laak xe kol Jerusalem a malila ri falet xuvul pari.
E saxa mataa piif, a isina na Baatimeas a lak si Timeas, i taxa nai fenung
pana faat la itina salan. 47 Layaan na Baatimeas a langai o na Yesus ti
Nasaret taxa filimaan faasilak, nane xukulai faagut malaan, "Ai, Yesus,
Lak si Devit, muluxau!"
48 E a rabuna xaves ri pebukane o i taa nai kasam. Taasaxa nane pe
xukulai faagut fulaa saa malaan, "Ai, Lak si Devit, muluxau!"

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

49 E na Yesus a tigina e kuus, “Xelmaane.”
E a rabuna ri xele e ri xuuse, “Faamamaas, tamasiak, senaso nane taxa
xel nano.” 50 E a mataa piif aave a tapin a marapi ina vupungan sina e
tamasiak fataapus e falet xe si Yesus.
51 E na Yesus a fine, “No vubuk ne taa vil a so xaanum?”
E a mataa piif a xuuse, “Ai, matalava ne vubuk kaalum fulaa.”
52 E na Yesus a ferawai xe sina, “Falet, a namkaian siim fo vil faroxoi
nano.” E a mataa aave a fexaxaas sena kaalum e nane usi na Yesus.

La Sande Fataxapiak Pe Jerusalem
Mt 21:1-9; Lk 19:29-38; Jn 12:12-15

11 1 La fena sangasan siri xe Jerusalem, faasilak a ro bina Betani
e Betfas, la xasing ina Put Pana mu Wai Olif, na Yesus a feng
paamuin a ro fefeng taragua. 2 E nane xuus nare malaan, “Falet xe la bina
aapave e layaan me taa savat lana me taa xalum a fomirak ‘donki’ aava
ri pi nanai xuluna lunai. Muluse e me lisanmaane. 3 E tamo saxa mataa i
taa fin name malaan, ‘Xenaso me taxa siak a ‘donki’ aamove?’ Me taa sui
a fiaian malaan, ‘A Memai a vubuxane e mui i taa lisan fa'ulie xe nabe'.”
4 E nare, re falet e re tingin a fomirak ‘donki’ aave a palei fatian pe la
salan faasilak la matana lifu e re muluse. 5 E saxano rabuna aava ri taxa
tigina faasilak, ri fin nare, “Ai, me taxa mulus a ‘donki’ xenaso?” 6 E re
xuus nari malaan se Yesus fo xuus nare e a rabuna ri kuus turoxo e ri
feng nare pana. 7 E ro fefeng re lisan a ‘donki’ xe si Yesus e re timin a
marapi sire xuluna ‘donki’ e na Yesus a nai xuluna. 8 E a rabuna xaves ri
sului a marapi siri pe la salan e xasano rabuna ri siak a raxana wai pana
paxana aava ri fo siaxe pe lalatan e ri timine la salan. 9 E a mu rabuna ri
sangas paamua e lumui la mi Yesus e ri taxa xukulai faagut malaan,
“Hosaana! Faamamaas pana mataa i taa siak fati a isina Piran.
10 Faamamaas sena fatataganan malaan se butaara Devit i taa
savat xo. Hosaana, laa'ui la xunavata!”
11 E nane laak xe pe Jerusalem e falet xe la tang lifu lotu sina mu Juda.
E na Yesus xuvul pana mu rabuna, ri laak lana e ri sangas kaalum xolai. E
mui na Yesus e mu fefeng sina ri ulaa xe Betani senaso faasilak a bina i suk.

Saxa Yaan Lamina Savatan Sina
Mt 21:12-22; Lk 19:45-47; Jn 2:13-16

12 A yaan saxa lumui la paanen, ri ta'ulan a bina Betani rao ri taa ulaa
fulaa xe Jerusalem e na Yesus xo, a lagai. 13 E nane xalum a wai malaan
sena xakaap a toxan a paxana xaves. E nane falet xe pave rao i taa murul
a xalana. Taasaxa layaan nane fe savat pe la funa wai e xalume, piau ta
xalana senaso pife yaan ina fuaian sina lunai. 14 E nane faraweie malaan,
“A rabuna taa pife fangan sema fulaa!” E mu fefeng ri langaie.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

15 E mui ri savat pe Jerusalem e ri laak lana tang lifu lotu pave. E na
Yesus a xup tapin a mu rabuna aava ri taxa faasot pana mu bulmakau e
sipsip lana lifu lotu. E nane puk tapin a mu ivin sina rabuna aava ri taxa
fesoxulai pana maana buk faat ina maraanan o ri taxa faasot pana mu
maanu. 16 E nane ti votan a rabuna rao ri muta yaas falak a maana mo
xena faasot lana nobina ina lifu lotu. 17 E nane fasei nari, a kuus malaan,
"A Xakalayan sina Piran a kuus malaan, bo?

'A lifu siak i taa waan a lifu ina fenungan siak xana mu rabuna
xapiak.' *Ais 56:7*

Taasaxa nami, mi fo vile malaan sena nobina ina fenauan."

18 A mu matalava sina rabuna aava ri faisok lana lifu lotu e mu rabuna
aava ri masam pana mu vuputkai siri, ri langai a ferawaian sina e ri
lalamon pana punuxaana taasaxa ri mataut se Yesus e sena rabuna vaxa,
senaso a rabuna xo, ri ipul pana fepitaian sina.

19 E la maana leaaf na Yesus e mu fefeng sina ri fuuna ta'ulan
Jerusalem e ri ulaa xe pe la bina Betani.

A Fepitaian Sina La Fataraguiaana Yaan

20 La paanen lolof ri falet fulaa xe Jerusalem e ri xalum a wai aava na
Yesus fo kuus fatutule. A wai naang fo maiyang ti la xarei ina xe laa'ui.
21 E na Pita a lamon fa'uli a ferawaian si Yesus e xuuse, "Mataa ina
Fepitaa, kaalum, a wai aava no fo fatutule, pevoxo, fo maiyang xo."

22 E na Yesus a xuus nari, "Mi taa namkai faagut pana Piran. 23 Ne xuus
tuunei nami, tamo ta mataa pana namkaian tateak faroxo i taa farawei
a put aanabe' malaan, 'Falet e lalaas du xe pe la laman' e a put i taa vile.
Nase' ta mataa rao i taa vil malaane, tamo i taa namkai faagut pana, a
vubuxanan sina i taa savat. 24 E voxo ne xuus nami layaan mi taa fenung
xe sina Piran mi taa namkai faagut sena mo aava mi fenung pana e i taa
savat. 25 E fulaa, layaan mi taxa fenung xe sina Piran mi taa lamon tapin
a mu vilaana saat aava xasano rabuna ri fo vile xe simi talo a Piran vaxa
i taa lamon tapin a vilaana saat simi. 26 [Taasaxa tamo mi pife lamon
tapin a vilaana saat sina xasano rabuna, lavaxa na Tamami pe laa'ui, i
taa pife lamon tapin a vilaana saat simi."]

A Vepen Si Yesus
Mt 21:23-27; Lk 20:1-8

27 E ri savat fulaa pe Jerusalem e ri laak pe lana tang lifu lotu. E mu paamua
ina lotu e mu rabuna aava ri masam pana mu vuputkai e mu matalava sina
mu Juda, nari xapiak, ri filimaan xe sina 28 e ri fine, "No taxa vil a faisok siim
lapaana isin sise'? Nase' tavai nano pana gutan xena faisok malaan?"

29 E na Yesus a xuus nari, "Paamua ne taa fin nami pana fiaian saxa e
layaan mi suie ne taa xuus nami o ne taxa faisok lapaana gutan sise'. 30 A

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

fiaian siak a malaan: A faisok ina fasufan aava na Jon fo vile, a mo sina
Piran ti laa'ui o mo sina mataa mon? Mi xuusau!”
31 E nari, ri ferawai faxuvul e ri kuus malaan, “Tamo taara taa kuus
‘ti laa'ui’ nane i tamaa kuus: ‘Lavaxa, senasou mi pife namkai sena?’
32 Taasaxa, taara mataut xena xuuse, o sina mataa mon.” Ri taxa mataut
senaso a rabuna, ri taxa lamon se Jon o nane a mataa ina kuus fatuxai
tuuna.
33 Pevoxo, ri sui a fiaian si Yesus malaan, “Nemaam, maam vungut.” E
na Yesus a xuus nari, “Lavaxa, ne taa pife xuus fatexaas nami sait pana
gutan nenia, ne taxa faisok lapaana.”

Ferawaian Paap Pana Uma Wain

Mt 21:33-46; Lk 20:9-19

12 1 E na Yesus a tangpat pana ferawai xe sina mu matalava pana
ferawaian paap malaan: “Saxa mataa a xapis a uma wain e
fakaliuane pana vaafa faat. E nane xaf a vaa'ul lapaana nobina ina
paamimitaana xalana wain. E nane vesan a lifu modus faasilak la tana
uma. Taasaxa nane pife waan pave. Nane xuus fatexaas a xasano rabuna
rao ri taa faxatang a uma aave e ri taa lisan a saxano wain ri vesane
xe sina lumui xena maraan a uma sina. E nane xo falet xe pe lasuun.
2 Layaan a mu xalana wain ri fo matoxol a mataa aave, a feng a saxa
sisiak sina xe la uma talo a mu rabuna aapave ri taa tavaie pana wain.
3 Taasaxa mu rabuna ina faxatangaana uma ri fesipane e ri feng fa'ulie.
4 E fulaa a mataa aave, a feng a xasa sisiak xe siri. E nari, ri sip pengane
la putuna e ri famangile pana xasano vilaana saat. 5 E a mataa aave, a
feng a saxa sisiak fulaa e ri sip punuxe. Lumui nane feng a saxano sisiak
fulaa taasaxa rabuna pave la uma, ri sip a saxanofuna e ri ngaapunuk
xasanofuna.
6 La fataxapiak, senaso piau ta sisiak fulaa, nane feng a lak tomexaan
sina aava nane vubuxan xasingite. A mataa aave a lamon malaan, ‘Tuuna
naak ri taa suai sena lak siak.’
7 Taasaxa mu rabuna ina faxatangaana uma, ri fexuus la palou iri, ‘Ai, a
lak sina naboxo, tamo taara taa punuxe, a uma aanabe' i taa xataara, bo?’
8 E ri yot a lak sina mataa e ri punuxe e ri tapine xe pe lamina uma.
9 A mataa aave i taa vil a so? I taa savat pe la uma e i taa sip punuk a
mu rabuna aapave e mui i taa xel a xasano rabuna xena faxatangaana
uma sina.” 10 Na Yesus a fin nari, “Mi pife xalum a xakalayan aava kuus
malaan, bo?

‘A faat aava mu rabuna ri bai vesan a lifu pana,
a faat naang, a savat xaaxaak mata ina lifu, a faat pana faisok
molava paaliu.

11 A faisok aanabe' a savat sina Piran.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

E a faisok sina, taara taa ipulane." *Yng 118:22-23*

12 A mu matalava ri langai si Yesus e ri texaas o nane taxa ferawai paap
seri e ri vubuk yote taasaxa ri mataut sena malila aava ri taxa ti langaie.
E voxo a mu matalava aave ri tamasiak e ri falet.

A Fiaian Pana Taakis
Mt 22:15-22; Lk 20:20-26

13 Lumui a mu matalava sina mu Juda, ri feng a saxanu Ferasi e saxanu
tuvaat si Herot xe si Yesus senaso ri vubuk o i taa faasaal pana ferawaian
sina. 14 Ri savat sina e ri fiai malaan, "Mataa ina Fepitaa, maam texaas o
no kuus tuuna vulai e no pife mataut sena mataa e voxo no fepitaa tuuna
pana ferawaian sina Piran sang mon. Lavaxa, no lamon malaafaa? A roxo
maam taa tavai a Paamua sina mu Rom pana taakis o piau? 15 Maam taa
maraan a taakis sina o piau?"

Taasaxa na Yesus a texaas o ri taxa bite e xuus nari, "Senasou mi
taxa tafangau? Tamo toxan a faat move, siakmaane." 16 E ri siak a saxa
e ri tavai na Yesus pana. E nane fin nari malaan, "A xaxaalua sise' e a
xakalayan sise' nabe' taxa waan xuluna faat aanabe'?"

E ri sui a ferawaian sina o a xaxaalua e xakalayan si Sisaa, a paamua ti
Rom.

17 E na Yesus a xuus nari, "Lavaxa, tavai a Paamua ti Rom pana maana
mo sina e tavai a Piran laa'ui pana maana mo sina." E nari, ri ipul faagut.

A Fiaian Pana Toyan Ti Laa'ui
Mt 22:23-33; Lk 20:27-38

18 E saxanu Sedusi (nari aava ri kuus o piau ta toyan lamina maatan)
ri savat si Yesus e ri fine malaan, 19 "Mataa ina Fepitaa, na Moses a xalei
a saxa vuputkai sitaara, a kala malaan, 'Tamo ta mataa i taa maat e na
naasana taxa waan pana piau ta lak, lavaxa na tina mataa aava fo maat
i taa tamai sina tefin aave xena fasavataana mu rafulak xa tina.' 20 Voxo,
a matafetinan ve ri pisiguak, ri taxa waan e saxa, a lak tuaan, a tamai e
maat taasaxa nare, re piau ta lak. 21 E mui a saxa tina ti lamina a tamai
sina tefin aave e nane sait a maat e piau ta lak. E saxa fulaa a malaan
sait. 22 E nari pisiguak xapiak ri tamai sina tefin aanabe' e ri maat pana
piau ta lak. E mui a tefin sait a maat. 23 Lavaxa, layaan a Piran i taa
fatatoi a mu rabuna fulaa, a tefin aave i taa waan na naasase' senaso
nane fo tamai siri xapiak?"

24 E na Yesus a xuus nari, "Naak mi vungut, senaso mi pife texaas sena
ferawaian sina Piran e mi vungut sena gutan sina. 25 Layaan a Piran i taa
fatatoi a mu rabuna fulaa ri taa pife tamai e ri taa pife vubuk siak a tefin
o tomexaan. Ri taa waan malaan sena mu angelo ti laa'ui. 26 Taasaxa
lamon fulaa pana toyan ti la maatan siri. Nami, mi pife texaas sena

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

xakalayan si Moses pana xuuskuus ina latan taxa raam e a Piran a xuus
fatexaase malaan, “Nenia, ne Piran si Abrahem e si Aisaak e si Yaakop.”
27 E voxo a Piran pife Piran sina mamaat, piau! Nane ve a Piran sina mu
rabuna to. Naak mi fo milung faagut.”

A Fiaian Pana So Ta Vuputkai A Molava
Mt 22:34-40

28 E saxa mataa aava masam sena mu vuputkai si Moses a savat e nane
langai a ferawaian siri e nane texaas o na Yesus fo sui faroxoi a maana
ferawaian siri. E nane fin na Yesus malaan, “A so ta vuputkai a fufuna
maana vuputkai xapiak?”
29 E na Yesus a xuuse, “Langaiau nami Israel. A vuputkai paamua a
malaan, ‘A Piran, a Matalava sitaara, a Piran saxa mon. 30 E nami, mi
taa usie e suai sena vilaana sina pana vilau xapiak simi, pana xunus imi
xapiak, lana lalamonan xapiak simi e pana maana gutan xapiak simi.
Vpt 6:4-5
31 E fulaa, a fataraguiaana vuputkai a malaan, “Mi taa vubuxan a
xasano rabuna malaan se' mi vubuxan nami xa. Piau ta vuputkai molava
sere.” *Vlp 19:18*
32 E a mataa aave a xuuse, “Ai, tuuna paaliu Mataa ina Fepitaa. No kuus
tuuna o a Piran a saxa paamua e piau ta saxa malaan sena. 33 E taara
taa suai sena pana xunus itaara xapiak e pana masaman xapiak e pana
maana gutan sitaara. E taara taa vubuxan a xasano rabuna sait. A vilaana
aanabe' a molava sena mu tatavaian xana Piran e mu falfaalan sait.”
34 Na Yesus a texaas o nane ferawai faroxo e a xuuse, “No taxa xaveak
masam a vilaana ina fatataganan sina Piran.” E mui xo, a mu matalava ri
mataut sena tafang fulane.

Na Krais A Lak Sise'?
Mt 22:41-46; Mt 23:1-7; Lk 20:41-47

35 Lumui, la tang lifu lotu, na Yesus a fapiti a malila e a fiai malaan,
“Senasou a mu rabuna aava ri masam pana xakalayan ti kavai ri kuus o a
Mataa Failai ve a lak si Devit? 36 Na Devit sang a ferawai lapaana Vovau
Xaradak:

‘A Piran a kuus xe sina Memai siak: no nai su' la pamuaan siak
fefexaxaas a yaan ne timin a mu xaiyaas siim lapaana kaam.’
Yng 110:1

37 E na Devit xo a xali a Mataa Failai pana Memai sina e malaafaa
a Mataa Failai a fexaxaas sena waan a natu Devit?” E a rabuna ri
faamamaas pana ferawaian sina.
38 E fulaa nane fapiti nari malaan, “Faxatang! Xalum a vilaana sina
mu rabuna aava ri fepitaa pana mu vuputkai taasaxa muta pok nari. Ri

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

vubuk sangas lana marapi modus siri e ri vubuk siak a suaian lava pe la
nobina ina faxuvulan. 39 E ri vubuk nai paamua la nobina sina matalava
lana lifu ina faxuvulan e pe lana fenamo. 40 E nari, ri siak palou a mu lifu
sina lutefin aava tomexaan siri fo maat. E ri fenung xe sina Piran pana
fenungan modus paaliu talo rabuna taa suai seri. A buk rabuna aanabe' a
Piran i taa tavai nari pana fakasanaman molava paaliu."

A Tatavai Sina Tefin Nakmaal
Lk 21:1-4

41 E mui nane nai kaalum faasilak la bina ina tatavai pana faat lana
lifu lotu. E nane xalum a mu rabuna ri timin a maana faat lana mo ina
tifiaana. E a mu matalava ri timin a faat xaves. 42 E a saxa tefin nakmaal,
a tomexaan sina fo maat xo, a savat e tatavai pana toea taragua mon.
43 E na Yesus a xel a mu fefeng sina e xuus nari malaan, "Ne kuus tuuna
paaliu xe simi, a tefin aapave a tavai a Piran pana faat molava sena maana
xasano rabuna. 44 Senaso nari, ri toxai faat xaves taxa waan lunai taasaxa
nane fo timin a faat xapiak sina e piau ta faat fulaa taxa waan la tana.

A Mu Yaan Ri Taa Savat Lumui
Mt 24:1-51; Lk 21:5-36

13 1 Layaan na Yesus a ta'ulan a tang lifu lotu saxa fefeng sina a
xuuse, "Mataa ina Fepitaa, xalum a maana faat ri molava paaliu.
A maana mu lifu aanabe' ri roxo sang."
2 E nane sui a ferawaian sina malaan, "No xalum a maana mu lifu lava,
bo? Ne xuus nano o lumui, piau ta faat saxa i taa waan xuluna xasa faat.
Xasano rabuna ri taa ngas tapin a mu faat xapiak aanabe'."
3 E lumui lamina, layaan nane taxa nai kaalum fasivi xe la matana tang
lifu lotu ti pe xuluna Put Olif, a matafetuaan, na Pita narie Endru e na
Jems narie Jon, ri savat sina e ri fine malaan, 4 "Xuus fatexaas nemaam
o laso ta yaan a maana mo aanabe' i taa savat e pana fakalimaanan ina
savatan sina mo aave."
5 E na Yesus a fapiti nari e kuus malaan, "Faxatang semi, ulaa rabuna
tamaa bit nami. 6 Lumui a rabuna xaves ri taa savat e ri taa kuus o ri
savat lapaana isaak. Ri taa xali nari xa pana isaak, a Mataa Failai, e voxo
a rabuna xaves ri taa usi nari. 7 E vaxa layaan mi langai sena mu rawen e
maana ferawaian ina rawen, muta mataut. A vilaana malaan ri taa savat
taasaxa taxapusan ina maana mo xapiak i taa pife savat lunai. 8 A mu
bina ri taa fevis e a mu fatataganan ri taa rawen. E a mara'ulia xaves taa
savat la maana mu bina e a yaan ina song taa savat sait. Taasaxa maana
mo aave, ri taa savat malaan sena maasaxan sina tefin paamuina luluxan.
9 E nami, mi taa faxatang, senaso xasanu tuvaat ri taa yot lisan nami
xe sina rabuna ina tiisan e ri taa sip nami lana lifu ina faxuvulan. E mi

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taa tigina la nona mu matalava e mu piran sina rabuna sena isaak. E mi
taa xuus fatexaas nari paga. 10 Taasaxa paamuina mo aave taa savat, a
Lagasai Roxo i taa fepitaianan pe la maana mu bina xapiak. 11 Layaan ri
taa yot lisan nami xe sina mu matalava, muta lalamon mimilisaat pana so
ta ferawaian mi taa xuus nari pana senaso a Vovau Xaradak i taa fatexaas
nami pana so ta ferawaian mi taa kuusane.
12 E la yaan aapave a mu fetinan ri taa yot lisan a tiri e mu fetama ri
taa yot lisan a lak siri e mu rafulak ri taa yot lisan a ninari e tamari e ri
taa lisan nari xe lana maatan. 13 E nami, a maana rabuna taa baian nami
senaso mi paa xolai pana isaak. Taasaxa tamo ta mataa siak i taa tigina
fatateak fefexaxaas la yaan fataxapiak, ne taa fakaxupe."
14 "Layaan mi taa xalum a saxa vilaana mosaat paaliu malaan: a
mataa i taxa tigina pe lana Nobina Taap Xasingit (lamon pana e no taa
masame), la mu yaan aave a mu rabuna pe Judia ri taa sinuf e ri taa paan
fataapus xena fufunai laa'ui xuluna put. 15 E tamo ta mataa i taxa tigina
xuluna lifu i muta sivi xe lana xena siak a mo sina, piau! Falet fataapus!
16 E tamo ta mataa i taxa faisok pe lana uma, i muta ulaa xena siak a
marapi sina, piau! 17 Muluk a lutefin aava ri tiva e muluk a lutefin aava ri
taxa fasus a lak siri lana mu yaan aave. 18 Fenung xe sina Piran pana mu
yaan aave ri taa pife savat la mu yaan vutung. 19 A mu yaan aava ri taa
savat ve a yaan ina fakasanaman. A yaan saat malaan pife savat paamua
ti la yaan ina tangpat e fefexaxaas tanin. E a buk yaan aanabe' i taa pife
savat fulaa. 20 Tamo Piran i taa pife faxalif a mu yaan ina fakasanaman
aave a mu rabuna xapiak ri taa maat taasaxa Piran a faxalife senaso nane
lalamon pana mu rabuna tatagan sina." 21 Pevoxo, tamo ta mataa i taa
xuus nami pana, 'Xalume, na Krais naboxo!' o kuus malaan, 'Nane taxa
waan pave!' muta langaie. 22 Senaso a mu krais bit ri taa savat xuvul pana
mu mataa ina xuus fatuxai bit siri e ri taa vil a maana mo fa'ipul e ri taa
vil a maana buk fakalimaanan aava xena tafang pana familungaana mu
rabuna tatagan sina Piran. 23 Taasaxa lalamon faagut paaliu pana mo
aanabe' aava nenia, ne fo xuus fatexaas nami pana.
24 Lana mu yaan aapave, lana yaan ina fakasanaman:
'A ngaas i taa pife lang faagut e fulun i tafe suk 25 e mu vapara ri
taa poxo ti laa'ui e maana mo faagut pe laa'ui ri taa radakui.'
Ais 13:10, 34:4
26 E mui a rabuna ri taa xalum a Natuna Mataa, i taxa filimaan lana
vata pana gutan e malang sina. 27 E i taa feng a mu angelo e ri taa xel
faxuvul a mu rabuna tatagan sina ti puaa, ti paa, ti pul, ti kol, ti la mu
bina lasuun xuluna xavala e ti la mu bina lasuun pe laa'ui.
28 Naboxo lamon pana ferawaian paap sena nuaa: layaan a raxana i
taxa fungus, mi texaas o a mu yaan roxo ri taa savat. 29 E malaan sait,
layaan mi taa xalum a maana mo aava ne fo xuus nami pana, lavaxa mi

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taa texaas o a Natuna Mataa i taxa waan faasilak, i taxa tigina lamalei
la matana lifu simi. 30 Tuuna, ne xuus tuunei nami o a saxano rabuna
aanabe' ri taa pife maat lunai e maana mo aava ne fo xuus nami pana, ri
taa savat. 31 Pe laa'ui la finavata e nabe' la xavala a maana mo xapiak ri
taa taxapus, taasaxa ferawaian siak i taa pife taxapus.
32 Piau ta mataa i taa texaas sena yaan o mariaas a maana mo aave ri
taa savat. A mu angelo e a Natuna Mataa sait ri pife texaas. Na Tamaang
sang mon a texaas. 33 Pevoxo, lalamon faagut, mi taa faxatang vulai
senaso mi pife texaas sena yaan ina savatan sina. 34 E voxo nami, mi
malaan sena ferawaian paap aanabe': saxa mataa a tamasiak xena ulut
e a xuus fatexaas a mu sisiak sina pana mu faisok xari saxa saxa. E nane
a fasei a mataa saxa o i taa faxatang faagut vulai pana matana lifu.
35 E voxo, faxatang vulai senaso mi pife texaas sena yaan a matalava i
taa ulaamaan xe simi. Mi pife texaas o leaaf paaliu o la xunavung o la
paanen lolof o la paanaas. 36 Ulaa i tamaa savat fa'ipul maan e nami, mi
taxa matef. 37 Ne fasei faagutan nami xapiak, faxatang vulai!"

A Vilaana Sina Saxa Tefin

Mt 26:1-16; Lk 22:1-6; Jn 12:1-8

14 1 La yaan taragua paamuina yaan molava sina mu Juda, a Yaan
ina Paaliuan e a fenamo ina Bret A Piau Ta Yiis, mu matalava ina
lotu e rabuna ina fepitaa pana mu vuputkai, ri taxa lo lalamon pana so ta
vilaana ri taa vil kasame xena yotaan na Yesus e punuxaana. 2 E ri kuus
malaan, "La fena fenamo piau! Senaso a malila ri tamaa marala e ri taa
fevis."
3 La yaan naang ve, na Yesus taxa waan pe Betani lana lifu si Saimon
aava tana tamu tapak. E layaan nari xapiak, ri taxa mati fafangan, saxa
tefin a savat pana fomirak 'botol' pana mo lalas aava musung ina roxo
paaliu e a mamareiai ina molava temasaat. Ri xali a mo lalas aanabe'
pana Naart. E a tefin aave a gurum a 'botol' e tiuan a naart la putu Yesus.
4 E saxano rabuna aava ri xalume, ri marala faagut e ri riis a tefin e ri
kuus, "Xenaso no kawaasan a naart pana tiuanaana xulu Yesus? 5 Tamo
no taa faasot pana, a faat ina a fexaxaas xena maraan a mataa ina faisok
lana mariaas saxa. Naak i taa roxo tamo taara taa faasot pana xena
tavaiaana mu rabuna valagof pana faat ina." E voxo ri taxa lo riis malaan
a tefin aave pana.
6 Taasaxa na Yesus a sei nari, "Naapalaan! Muta riise! Xenaso mi
maraleiane? Nane fo vil a mo roxo xaanak. 7 A mu valagof ri waan xuvul
pami vulai e mi fexaxaas xena xavangaan nari pana vilaana roxo vulai.
Taasaxa nenia, ne taa pife waan xuvul pami vulai. 8 A tefin aanabe' fo vil
a mo roxo paaliu, nane fo fasufau pana mo lalas paamuina xaxaafaian
siak. 9 A tuuna paaliu ne xuus nami, a so ta bina aava Lagasai Roxo siak i

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taa savat lana, a mu rabuna ri taa langai a vilaana roxo a tefin aanabe' fo
vile. A vilaana sina i taa pife malufan."
10 E na Judas Iskeriot aava saxa yaamut, a falet xe sina mu memai priis senaso
rao i taa pet lisan na Yesus xe siri. 11 E layaan ri langaie ri faamamaas paaliu e ri
kuus o ri taa tavai na Judas pana faat 'silva'. E nane a lalamon o laso ta yaan e
pana so ta vilaana a fexaxaas nane i taa pet lisan na Yesus xe siri pana.

A Fanganan Fataxapiak
Mt 26:17-30; Lk 22:7-23

12 A paanen ina yaan mata ina fenamo molava sina mu Juda, a yaan
ina Bret A Piau Ta Yiis, e a yaan ri fuuna punuk a mu sipsip xena fenamo
ina Paaliuan a savat.[f] La yaan aave a mu rabuna si Yesus ri fine, "Maam
taa faigotan a nobina xena fanganan sitaara faa? No lalamon malaafaa?"
13 E nane feng a fefeng taragua talo re taa faigotan a vepen xena fanganan
e xuus nare, "Falet xe Jerusalem e layaan me taa xalum a mataa i taxa yaas
a raarum, usie. 14 E layaan i taa laak lana lifu me taa fin a mata tafuna lifu
malaanabe', 'A Mataa ina Fepitaa a fiai malaan: A lifu xaanak faa? A palifu
rao ne taa fangan xuvul pana mu fefeng siak xena fakalimaanaana yaan ina
Paaliuan.' 15 E a mata aave i taa faxalit name pana palifu molava roxo aava nane
fo faigotane. Name, me taa faigotan a fanganan sitaara pave."
16 E a rovaat sina re falet e re fe laak lana Jerusalem e a maana mo ri savat
malaan sena ferawaian si Yesus. E voxo re faigot xena fenamo ina Paaliuan.
17 E la nona leaaf na Yesus e maana xasano fefeng sina ri savat sirie. 18 E
layaan nari xapiak ri taxa mati fafangan na Yesus a xuus nari, "Ne kuus tuuna,
a saxa mataa nabe' la palou itaara i taa pet lisanau xe la mana mu matalava sina
mu Juda. A saxa ti la palou imi aava i taxa fangan xuvul paga."
19 E nari xapiak ri mimilisaat sena ferawaian sina e ri taxa lo xuuse, "A
tuuna, pife nenia!"
20 E nane xuus nari, "A toxan a saxa mataa aava i taxa sugup a bret
lana 'dis' xuvul paga, i taa vile. 21 Senaso a Natuna Mataa i taa punuxan
malaan sena Xakalayan ti Kavai fo xuus netaara pana. Taasaxa muluk a
mataa aava i taa pet lisan a Natuna Mataa xe sina mu rabuna saat. A roxo
naak a buk mataa malaan i taa pife luxan.

A Fufuna Vilaana Ina Matafanganai Sina Memai
1 Kr 11:23-25

22 E layaan ri taxa fangan, na Yesus a siak a xavil ina bret e fenung
pana e viaxe e tavai nari pana e a kuus, "Siaxe e mi ngane, nabe' ve a
meska siak."

---

[f] **14:12** A fenamo aanabe' a fakalimaan a yaan a Piran a punuk a mu lak tuaan sina mu Isip e a liu a mu lak tuaan sina mu Juda.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23 E nane siak a lisa pana wain e fenung pana sait e tavai nari pana. E
nari xapiak ri nume.
24 E nane xuus nari, “Nabe' ve a ria iga. I taxa kuus turoxo sena
ferawaian sina Piran. A ria iga i taa talatiu xana mu rabuna xaves. 25 Ne
kuus tuuna o ne taa pife num a wain fulaa fefexaxaas ne taa num a wain
fa'ui xuvul pami lana fatataganan sina Piran.”
26 Lumui ri yangan a yanganan, ri tavaalak e ri falet e fe laak xuluna
Put Olif.

Na Yesus A Kuus Fatuxai Pana Vilaana Si Pita
Mt 26:31-35

27 Layaan ri taxa sangas lunai na Yesus a xuus nari, “Nami xapiak, mi
taa sinuf e mi taa ta'ulanau senaso fo xaleian malaan:
‘Ne taa sip punuk a mataa ina faxatangaana mu sipsip e a mu sipsip
ri taa falet fepatok.’ *Skr 13:7*
28 Taasaxa layaan ne taa savat fulaa ti la maatan ne taa falet paamuin
nami xe Galili.”
29 Taasaxa na Saimon Pita a xuuse malaan, “Tamo a maana xasano
rabuna siim ri taa sinuf tapin nano, nenia, ne taa pife sinuf.”
30 E na Yesus a suie malaan, “Ne kuus tuuna, tanin, lana vung aanabe'
nano sang mon no taa kuus o no pife texaas sega. E no taa kuus malaan
faatalatul paamuina pura i taa rawei faataragua.”
31 Taasaxa na Pita i taxa lo kuus, “Naapalaan ri taa punuxau xuvul
pama, ne taa pife faaxolusan nano.” E nari xapiak sait ri taxa kuus
malaan sena.

Lana Uma Getsemani
Mt 26:36-46; Lk 22:40-46

32 E ri savat la saxa bina, isina Getsemani, e nane xuus a mu fefeng
sina, “Nai bang nabe' talo ne taa fenung xe sina Piran.” 33 E nane xel
na Pita, Jems e namaa Jon e rutul sangas falet famodak fulaa e nane
femimilisaat e femamaxus lana xunus ina 34 e a xuus narutul, “A vilau iga
a mamaxus temasaat paaliu faasilak rao ne taa maat. Mutul nai nabe' e
mutul faxatang.”
35 E nane sangas famodak fulaa et e fe poxo lapia e fenung faagut
xe sina Piran rao i taa siak tapin a matafanan molava aava i taa savat
sina. 36 E nane taxa lo kuus, “Aaba,[g] Tamaang! Nano, no fexaxaas sena
vil a maana mo xapiak. Tamo a fexaxaas, muta tavaiau pana maasaxan
aanabe'. Taasaxa muta usi a vubuxanan siak. No texaas tuuna sena so ta
mo a roxo.”

---

g **14:36** A vapaling aanabe' ti pok Hibru, a malasuf ina malaan: Tamaang.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

37 E nane ulaamaan xe la nobina sirutul e rutul taxa matef e nane
ferawai xe si Pita malaan, “Saimon, no taxa matef? A sou no pife
fexaxaas sena faxatang pana awa saxa? 38 Faxatang e fenung vulai talo a
tatafangan i taa pife savat xe siim. A xunus ina mataa a tateak taasaxa a
vipin ina, piau!”
39 E fulaa na Yesus a falet famodak xena fenung xe si Tamana malaan
paamua. 40 E lamina nane savat fulaa sirutul e rutul taxa lo matef senaso
a matarutul a matafan temasaat. E nane ferawai xuvul parutul taasaxa
rutul pife texaas o rutul taa sui a ferawaian sina malaafaa.
41 La fatalatulaana savatan sina, na Yesus a fin narutul, “Mutul taxa
lo matef lunai? Lavaxa, taxapus! A yaan fo savat xo. Naboxo ri taa pet
lisan a Natuna Mataa xe la mana mu rabuna saat. 42 Para! Taara taa falet.
Kaalum, a mataa ina pet lisanau naboxo fo savat!”

A Yotaan Na Yesus
Mt 26:47-56; Lk 22:47-50; Jn 18:3-11

43 A mu matalava e mu paamua ina lotu e mu rabuna aava ri fepitaa
pana vuputkai, ri feng a malila pana pinis e pana vam xe si Yesus. Layaan
na Yesus i taxa ferawai lunai a malila aanabe' ri savat xuvul pa Judas
Iskeriot, saxa yaamut si Yesus, xena yotaana.
44 Na Judas fo xuus fatexaas nari pana saxa fakalimaanan nane taa
vile, “Nase' ta mataa ne taa fe nguse, nane ve na Yesus. Mi yote e mi
tao fatateaxe e mi xele saa xuvul pami.” 45 La filimaanan si Judas, nane
sangas soxot et na Yesus e a kuus, “Mataa ina Fepitaa” e fe nguse. 46 E
a mu rabuna ri yot marasaxain na Yesus e ri tao fatateaxe. 47 Taasaxa
saxa fefeng si Yesus aava i taxa tigina faasilak, a siak a pinis sina e rao i
punuk a saxa sisiak sina memai ina lotu. Taasaxa faasaal e a patal tapin a
tangana mon.
48 E na Yesus a fin nari, “Senasou mi savat la vung pana vam e pana
pinis xena yotau? Mi lamon o nenia, ne mataa ina fenau? 49 La maana
yaan xapiak ne waan xuvul pami lana lifu lotu. E ne taxa fepitaa taasaxa
mi pife yotau pave. Mi fo vil malaane senaso a Xakalayan ti Kavai fo
kuus pana.” 50 E a mu fefeng sina ri ta'ulane e ri sinuf.
51 E saxa mataa xulau aava usi na Yesus, nane toxan a marapi pasak
sang mon la tana. E a rabuna rao ri yote e ri tao fatateak a marapi sina
52 taasaxa nane ta'ulan a marapi sina e sinuf pana tana gof.

Na Yesus A Tigina La Nona Mu Matalava
Mt 26:57-68; Lk 22:67-71; Jn 18:12-13,19-24

53 E a malila ri lisan na Yesus xe la lifu sina memai ina lotu. E mu
paamua ina lotu, mu matalava sina mu Juda e mu rabuna ina fepitaa
pana mu vuputkai, nari xapiak ri savat faxuvul pave. 54 E na Saimon Pita

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

xo, taxa lo usi na Yesus lasuun famodak e fe laak lana tavatau xuvul pana
mu rawen sina memai ina lotu e fe nai maari la vangana fata.
55 E mu matalava e mu paamua aave, ri langai a mu kuusan sina rabuna
rao ri taa punuk na Yesus taasaxa piau ta ferawaian siri fefexaxaas. 56 A
rabuna xaves ri bit tifi na Yesus taasaxa mu ferawaian siri pife saxa.
57 A saxa a tigina e a bit tifi na Yesus pana ferawaian sina malaan:
58 "Ne langai na Yesus a kuus malaan, 'Ne taa ngas tapin a lifu lotu aava
mi vesane pana mami e lana yaan talatul ne taa vesan fa'ulie taasaxa ne
taa pife vesane pana maak." 59 Taasaxa xasano rabuna ri kuus patak e
piau ta ferawaian siri fexaxaas xena kuus turoxo.
60 Taasaxa na Yesus a pife malaan seri, a tigina kasam mon.
E a memai priis a tamasiak e sangas falet xe sina e fine, "No pife langai
a maana ferawaian sema? A sou no pife sui a ferawaian siri?" 61 E na
Yesus a tigina kasam fatateak.
E a memai a fine fulaa, "Nano, no Natuna Piran, a Mataa Failai?"
62 E na Yesus a xuuse, "Tuuna, nenia! E mi taa xalum a Natuna Mataa i
taa nai la pamuaan pana gutan e i taa filimaan xuluna vata ti laa'ui."
63 E layaan a memai ina lotu a langai a ferawaian aanabe' nane kasal e
ririk a mu marapi sina xena faxaalit o nane lamon a ferawaian si Yesus a
saat paaliu senaso a siak tifi nane pana isina Piran. E nane xukulai faagut
e kuus, "Naapalaan, taara taa kuus panaso fulaa! 64 Netaara xapiak fo
langai a ferawaian saat sina, mi lamon a so pana?"
E nari xapiak ri ferawai malaan, ri kuus, "Fo faasaal xo! I taa
punuxan!" 65 E saxanofuna ri kaanus xuluna e ri pis votan a matana e ri
tuxe e ri fine, "Tamo no Natuna Piran Tuuna no xali nase' fo sip nano?" E
a mu rabuna ina kaalum votai ri yote e ri sip fulane.

A Faaxolusan Si Pita

Mt 26:69-75; Lk 22:56-62; Jn 18:16-18,25-27

66 E na Pita taxa nai maari lana tavatau e saxa sisiak tefin sina memai priis
a filimaan 67 e nane xalum na Pita aava taxa nai maari la vangana fata e taxa
lo falime e a xuuse, "Nano sait no fuuna waan xuvul pa Yesus ti Nasaret."
68 Taasaxa na Pita a faaxolus malaan, "Ne pife texaas sena so ta mo no
taxa ferawai pana." E nane falet xe la matana yalaxau.
69 E mui a tefin aave a xalume fulaa e a kuusane xe sina mu rabuna ri
taxa tigina pave, "Nane sait a saxa siri." 70 E na Pita a faaxolus fulaa.
Lumui famodak a mu rabuna faasilak ri fin fulane, "Kuus tuuna, naak
no saxa fefeng si Yesus senaso no ferawai pana pok bina ti Galili?"
71 E nane ferawai vavotai faagut, a kuus fatateak malaan, "Nenia, ne
pife texaas sena mataa mi taxa ferawai pana."
72 E fataapus lamina faaxolusan sina saxa pura a fataragui a raweian
sina. E na Pita a lamon fa'ulaa o na Yesus a xuuse malaan, "Paamuina

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pura i taa rawei faataragua no taa kuus faaxolusanau faatalatul.” E na
Pita a mimilisaat faagut e a savat xe lamalei e fetaangiis.

Na Yesus A Tigina La Mata Pailat
Mt 27:11-26; Lk 23:2-3,18-25; Jn 18:29–19:16

15 1 La paanen lolof a mu paamua ina lotu, mu matalava sina mu
Juda e mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai, nari xapiak ina
faxuvulan lava sina mu Juda, ri ferawai faxuvul o ri taa vil a so pa
Yesus. E ri lalamon rao ri taa pise e ri taa lisane xe si Pailat. E voxo ri vil
malaane.
2 E na Pailat a fine malaan, “Nano, no piran king sina mu Juda?”
E na Yesus a suie, “Nano, no fo kuus pana.”
3 E a mu paamua ina lotu ri fexuusan pengane. 4 E voxo na Pailat a fin
fulane, “Ri kuusan pengan nano taasaxa no pife sui a ferawaian siri. No
langai, ri taxa tiis nano pana mu vuputkai xaves?”
5 Taasaxa na Yesus a pife ferawai fulaa e na Pailat a ipul faagut.
6 Na Pailat a toxan a saxa vilaana malaan: la palou ina fenamo nane
fuuna mulus tapin a saxa mataa ti lana vipis, ta so ta mataa a mu rabuna
ri taa kuus pana. 7 E saxa mataa i taxa waan, isina Baraabas, a mataa ina
rawen, e nane fevis xuvul pana xasano rabuna e fe punuk a mataa. 8 E a
malila ri savat xe si Pailat e ri fine rao i taa mulus tapin a saxa mataa ti
lana vipis.
9 E na Pailat a fin nari malaan, “Mi vubuk ne taa mulus tapin a ‘king’
sina mu Juda xe simi?” 10 A fin nari malaan senaso nane texaas o a mu
matalava ri lisan na Yesus lapaana taraafesuaian siri. 11 Taasaxa mu
matalava priis ri fo farawei a malila o ri taa fin na Pailat i taa mulus
tapin na Baraabas xe siri.
12 E na Pailat a fiai malaan, “E ne taa vil a so pana mataa mi xalie pana
‘king’ sina mu Juda?”
13 E mu rabuna ri xukulai faagut, “Niil fataxutane!”
14 Taasaxa na Pailat a fin nari, “Xenaso? A so ta vilaana saat nane fo
vile?”
E nari, ri xukulai faagut paaliu, “Niil fataxutane!”
15 E voxo xena famatakasamaan nari na Pailat a mulus tapin na
Baraabas xe siri. E nane farawei a mu rawen sina o ri taa inis na Yesus
pana yeis e ri taa niil fataxutane.

A Vilaana Sina Mu Rabuna Ina Rawen
Mt 27:27-31; Jn 19:1-3

16 E a mu rawen ri xel falak na Yesus xe lana tang lifu sina gavamen
(ri xali a lifu aanabe' pana ‘Pretorium’) e ri fe faxuvul a mu rawen sina
mu Rom pave. 17 E ri famause pana marapi raf malaan sena marapi sina

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

‘king’. E ri favapoi a kaat sina ‘king’ pana yeis tuturuk e ri timine la
putuna. 18 E ri taxa lo suaxan na Yesus pana ‘king’ e ri xukulai malaan,
“Suai sena ‘king’ sina mu Juda!” 19 E ri taxa lo sipe la putuna pana newai
e ri kaanus xuluna e ri turung e bukaak la nona. 20 E lamina suaxanaana
siri ri siak tapin a marapi raf sena e ri tavai fa'ulie pana marapi sina e ri
xele xe la bina ina niil fataxutane.

A Punuxaan Na Yesus
Mt 27:33-44; Lk 23:33-43; Jn 19:17-24

21 Layaan ri savat lamalei a saxa mataa i taxa sangas la palou ina
rabuna, a isina na Simon ti Sairiin, na tama Aleksanda nare Rufus. E a
mu rabuna ina rawen ri xele xena yaas xavang na Yesus pana bolo sina.
22 E ri savat pe la bina Golgaata, a malasuf ina malaan: ‘a bina ina veng’.
23 E rao ri fanume pana wain aava toxan a saxa buk titiwai xena ti votan
a maasaxan lana, ri xalie pana ‘mur’ taasaxa nane bai nume. 24 E voxo
ri niil fataxutane xuluna bolo. E ri fepatoxan a mu marapi sina pana
fetafangai pana faat, talo nase' i taa savat paamua i taa siak a saxa mo.
25 Ri niil fataxutane la paanen malaan sena 9 oklok. 26 E ri xalei a
lagasai xena kuus fakalimaan malaan, “A ‘King’ sina mu Juda.” E ri niile
laa'ui la putuna bolo. 27 Ri niil fataxutan a ro mataa ina fenau la nu itina.
28 [E voxo a Xakalayan ti Kavai a kuus tuuna layaan a kuus malaan:
“Ri timine xuvul pana mu rabuna saat.”] *Ais 53:12*
29 E a rabuna xaves aava ri taxa sangas falet faasilak, ri ferawai fasaat
sena e ri liliitan a puturi e ri kuus malaan: “Ai, nano aava no fo kuus
o no taa ngas tapin a lifu lotu e no taa vesan fa'ulie lana yaan talatul,
30 xavang nano xa e no sivimaan ti laa'ui xuluna bolo.”
31 E a mu memai priis sait xuvul pana mu rabuna aava fepitaa pana mu
vuputkai, ri merao e ri fesuaxan pengane malaan, “Nane fexaxaas sena
xavang a xasano rabuna taasaxa a sou pife fexaxaas sena xavang nane
xa?” 32 E ri kuus fulaa, “Tamo a Mataa Failai aanabe' a King ti Israel,
xenaso a pife sivimaan ti xuluna bolo talo taara taa xalume e taara taa
texaas sena?” E a ro mataa saat sait aava ri niil fataxutan nare vaxa re
taxa lo suaxane sait.

A Maatan Si Yesus
Mt 27:45-56; Lk 23:44-49; Jn 19:28-37

33 E faasilak la belo la paanaas, a bina suk fefexaxaas leaaf. 34 E la leaaf
na Yesus a xukulai faagut malaan, “Eloi, Eloi lama sabaatani.” Lana pok
bina ti pave, Erameik, a malasuf ina a malaan, “Piran siak, Piran siak,
xenaso no lamon ta'ulanau?”
35 E layaan a mu rabuna aava ri taxa tigina faasilak ri langaie, ri
feferawai, “Langaie, nane taxa xel na Ilaija.”

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

36 E saxa mataa a fala e fe siak a pel e fapirause pana wain e timine la
ngusuna newai talo i taa nume e a kuus malaan, “Taara taa xalum tareie
ulaa na Ilaija i tamaa savatmaan xena muluse.”
37 E na Yesus a xukulai faagut fulaa e mui a maat.
38 E pave lana tang lifu lotu, a marapi molava aava taxut la palou ina
Nobina Taap Xasingit e a nobina xana mu priis, a tiririk la palou e piau ta
mataa fe vile. A tiririk ti laa'ui xe lapia marasaxa. 39 Pe Golgaata, a saxa
paamua sina mu rabuna ina rawen i taxa tigina faasilak la ka Yesus e a
langai a ferawaian sina e falim a maatan sina e a kuus malaan, “Tuuna
paaliu a mataa aanabe' a Natuna Piran!”
40 E saxano lutefin sait ri taxa lo ti kaalum lasuun famodak e ri xalum
a maana vilaana ina maatan si Yesus. Nari na Maria Mekdala, Salomi e
na Maria na nina Jems modak nare Joses, rutul taxa waan la palou iri.
41 Paamua la maana yaan na Yesus fuuna waan pe Galili a lutefin aave
ri fuuna usie e ri xavange pana maana faisok sina. E narutul xuvul pana
xasano lutefin sait ri fo sangas xuvul pana xe Jerusalem.

A Xaxaafaian Si Yesus
Mt 27:57-61; Lk 23:50-56; Jn 19:38-42

42 La leaaf faasilak a ngaas i rul e faasilak a tangpat ina Yaan ina Fangaafusan
sina mu Juda sait, 43 a saxa matalava sina mu Juda, na Yosep ti Erimatia aava
namkai sena fatataganan sina Piran, nane a fagut a lamonan sina e fe fin na
Pailat pana vipin i Yesus. 44 E na Pailat a ipul o na Yesus fo maat senaso pife
xavai ri niil fataxutane e voxo nane xel a saxa paamua sina mu rabuna ina
rawen e maa fine o na Yesus xo fo maat. 45 Layaan a paamua aave a kuus o na
Yesus fo maat, na Pailat a kuus turoxo o na Yosep i taa siak saa a vipin i Yesus.
46 E na Yosep xuvul pana saxano rabuna ri maraan a marapi pasak e ri vil fadui
a vipin i Yesus e ri xafute pana marapi pasak aave e ri timine lana liing. (A liing
aanabe' ve a mataa fo taxe lana faat xena xaafaian.) E ri vil votan a matana liing
pana faat molava. 47 E na Maria Mekdala narie Maria na nina Jems nare Joses,
re taxa ti falim nari senaso rao re texaas sena matana xawaa.

Ri Seng Na Yesus Lana Liing Ina Mamaat
Mt 28:1-8; Lk 24:1-10; Jn 20:1-8

16 1 Layaan a Yaan ina Fangaafusan fo taxapus na Maria Mekdala,
Salomi e na Maria na nina Jems, rutul siak a mu mo lalas xena
timine xuluna vipin i Yesus. 2 La paanen lolof la yaan mata ina ‘wiik’ (la
Sande), rutul falet xe la liing ina mamaat e rutul fe savat la yaan a ngaas
fo laak. 3 E rutul taxa lo fefiai malaan, “Nase' i taa pul tapin a faat aava ti
votan a matana liing?” Senaso a faat aave a molava paaliu.
4 E ri kaalum et e a matana liing fo talakas xo! 5 E layaan rutul laak
lana liing, rutul xalum a saxa xulau i taxa nai la nobina aava ri timin

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na Yesus lana e a marapi sina a pasak paaliu e rutul ipul faagut e rutul mataut.

6 E nane a xuus narutul, “Muta mataut! Mutul taxa seng na Yesus ti
Nasaret aava ri fo niil fataxutane. Nane fo malit. Nane fo to fa'ulaa.
Xalum a nobina aava ri fo famatie lana nabe' e naboxo fo malit. 7 Taasaxa
mutul falet e mutul fe xuus fatexaas a mu rabuna sina e na Pita sait,
malaan, “Nane i taa sivi paamuin nami xe pe Galili. E pave mi taa
xalume malaan sena fo xuus nami paamua.”

8 E layaan rutul savat lamalei, rutul sinuf fataapus senaso ri ipul faagut
pana matautan e ri radakui. Taasaxa rutul pife xuus fatexaas a xasano
fefeng senaso rutul mataut faagut.

A Mu Savatan Si Yesus
Lk 24:13-49; Jn 20:19-30

9 [Layaan na Yesus a to fa'ulaa, la yaan mata ina ‘wiik’, (la Sande)
nane savat paamua si Maria Mekdala aava nane fo gei tapin a mu vovau
saat pisiguak xasena. 10 E nane falet fataapus e fe xuus fatexaas a xasano
fefeng aava ri taxa lo taangiis e mamaxus lunai. 11 E layaan ri langai o
nane fo to fa'ulaa e a tefin aanabe' a xalume, ri lamon o pife tuuna e ri
bai langaie.

12 Taasaxa lumui layaan a ro fefeng re taxa sangas la salan, nane savat
sire taasaxa re pife taraxalie. 13 Lumui re texaas sena e re ulaa fataapus
fulaa xe sina xasano fefeng e re fe xuus nari. Taasaxa ri lamon o nare sait
re taxa bit.

14 E muibak nane savat xe sina mu yaamut layaan ri taxa mati fafangan
e fe gil nari sena vungutan siri e sena lamonan vaang siri. Senaso ri
pife langai faroxoi a kuusan sina fesing siri e ri pife lamon faroxo pana
ferawaian sina.

15 E nane xuus nari, “Falet xe la maana mu bina xapiak e mi tavai a mu
rabuna xapiak pana Lagasai Roxo siak. 16 Nase' ta mataa i taa namkai sega
e i taa fasufan, nane ve, ne taa fakaxupe. Taasaxa nase' i taa pife namkai
sega a toxan a fakasanaman xana. 17 E voxo a mu fakalimaanan aanabe'
ri taa falet xuvul pana mu rabuna aava ri namkai: ri taa gei tapin a mu
vovau saat pana gutan lana isaak, ri taa ferawai pana maana pok bina
fa'ui 18 e tamo ri taa tao a tiui i taa pife xet punuk nari, ri taa num a neng
taasaxa ri taa pife maat e ri taa vil faroxoi a mu rabuna pana giisan.”

19 Pevoxo, layaan na Memai Yesus a taxapus pana ferawaian aanabe'
a Piran ti laa'ui a xel fa'ulie e nane fe nai la pamuaan lana vepen sina
Piran. 20 E a mu fefeng sina ri falet xe la maana mu bina xapiak e ri
xuus fatexaas a mu rabuna lana mu bina pana Lagasai Roxo. E a Vovau
Xaradak a xavang nari pana faisok siri e a fagut a faisok siri pana
fakalimaanan ina gutan.]

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Na Luuk

A Lagasai Roxo Na Luuk A Xaleie

A Ferawaian Paamua

Lana Lagasai Roxo na Luuk fo xaleie i taxa faxalit netaara o na Yesus ve a mataa ina siak fa'uli a mu Israel e mu rabuna aava ri waan la pabung patak sait. Layaan na Yesus rao i fatamasiak a faisok sina, nane xuus a mu rabuna o a Vovau Xaradak a fatamasiaxe xena kuusan fasavat a ferawaian sina Piran xe sina mu valagof (4:18). E tuuna paaliu, lana lagasai aanabe' na Luuk a ferawai o na Yesus a muluk a mu rabuna aava ri taxa yaas a maana buk matafanan xaves e nane xavang nari.

A maana mo aava na Yesus a vile a fafaamamaas a mu rabuna sina. Layaan na Maria a luxe a mu rabuna ri faamamaas faagut paaliu pana (1:42-48 e 2:10). E la fataxapiak ina lagasai, ri faamamaas faagut paaliu (24:25) layaan na Yesus a laak xe la xunavata.

Saxano mo aava na Luuk a kuusane se Yesus a xasanu Lagasai Roxo ri pife kuus pana. Na Luuk sang mon a ferawai pana maana mo xaves aava savat layaan na Yesus a savat la xavala. Lana palagasai 10 na Luuk a xalei a ferawaian paap aava na Yesus a ferawai pana sena mataa ti Sameria aava xavang a saxa Juda aava sipan la salan, e lana palagasai 15 a ferawai paap pana lak aava ta'ulan na tamana e femilung xolai, e saxano ferawaian paap fulaa maan vaxa. Na Luuk sang vaxa a xalei a xuuskuus pa Sekias aava mataa ina siak taakis.

Na Luuk a ferawai faaxaves pana vilaana ina fenung faagut, a faisok sina Vovau Xaradak e a vilaana sina Piran xena lamon tapin a faasaalan sina rabuna. Nane ferawai faaxaves vaxa pana maana mo aava lutefin ri fo vile.

A ferawaian si Luuk pife taxapus naboxo lana lagasai aanabe', piau. Nane xalei vaxa a lagasai taara xalie pana Faisok Sina Mu Yaamut aava kuusan a maana mo aava mu yaamut ri vile lamina yaan na Yesus fo laak xe la xunavata.

A Fasisian

1 [1] A maana rabuna xaves ri fo kala sena maana mo aava Piran fo
fasavate la matavas la palou itaara. [2] A maana mo aave a mu rabuna
aava ri fefeng sina Piran ri xuus fatexaas netaara pana senaso ri xalume

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ti la tangpat. 3 Naboxo a toxan a maana xakalayan xaves. E nenia na
Luuk, ne fo fiai faaxaves pana maana mo xapiak aava fo savat ti la
tangpat e voxo ne lamon rao ne taa kala xena faxuvul faroxoi a maana
xuuskuus aave xena lisanaana xe siim, matalava Tiofilas. 4 E layaan no
taa kate, no taa texaas sena tuunayan ina maana mo ri fo fapiti nano
pana.

Na Gebriel A Lisan A Lagasai Xe Si Sekaraia

5 Lana yaan si Herot aava paamua lava pe Judia, a toxan a saxa priis
a isina na Sekaraia. Nane a saxa bu Eron ti la pabung si Abiya. A mu
bu Eron ri fuuna vil a faisok ina priis lana lifu ina nangusaana Piran. A
tefin si Sekaraia, isina na Elisabet, nane vaxa a bu Eron. 6 Nare xapiak re
waan fatak la matana Piran senaso re usi faroxoi a maana fefasaian e mu
vuputkai sina Memai e re piau ta lalosaat. 7 Taasaxa re piau ta lak senaso
na Elisabet ve a tefin mala. E nare xapiak vaxa re fo vaiak xo.
8 Saxa yaan layaan a parabuna priis si Sekaraia ri taxa vil a faisok ina
priis siri la lifu lotu, na Sekaraia taxa sisiak la matana Piran. 9 E pana
vilaana ina tapin a faat ri siak fati na Sekaraia xena laak la lifu lotu sina
Memai talo i taa faram a vulut pana lasan roxo. 10 La yaan ina faramaana
xo a savat e mu rabuna aava ri savat xena nangus a Piran, ri taxa faxuvul
lamalei e ri taxa fenung.
11 E lana yaan fatak aave a angelo sina Memai moxo a savat xe si
Sekaraia e a tigina la pamuaan ina nobina ina faramaana vulut aave.
12 Layaan na Sekaraia a xalume, nane ipul marasaxa e femataut faagut.
13 Taasaxa angelo aave a xuuse, “Muta mataut, Sekaraia. A Piran a langai
a fenungan siim e na naasaam, na Elisabet, i taa luk a lak tomexaan e
no taa fa'isine pa Jon. 14-15 I taa vil fafaamamaas name. E maana rabuna
xaves ri taa faamamaas sena luluuxan sina senaso i tafe lava la matana
Memai. E i taa pi nunum a raarum tateak o xasano mo malaan e i tafe
bas pana Vovau Xaradak ti la yaan ina luluuxan sina. 16 I taa lisan
fa'uli a maana rabuna ti Israel xe sina Memai aava Piran siri. 17 E i taa
falet paamuin a Memai lana vilaana e gutan si Ilaija. I taa puk fa'uli a
vubuxanan sina mu tamana rafulak xe sina mu rafulak siri e a rabuna
aava ri langai pesalai xe sina texaasan ina mu vilaana fatak. Nane taa
vil malaane xena faigotanaana rabuna aava ri taa bang a savatan sina
Memai.”
18 Na Sekaraia a fin a angelo aave, “Ne taa texaas sena tuunayan ina
malaafaa? Nenia, ne mataa vaiak e a tefin siak sait a toxan a mariaas
xaves.”
19 A angelo xo a suie, “Nenia ve na Gebriel e ne fuuna tigina la matana
Piran. Nane xa a fengau xena xuus fatexaas nano pana lagasai roxo
aanabe'. 20 E naboxo, senaso no pife namkai sena ferawaian siak, no taa

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

po. No taa pife ferawai fefexaxaas a yaan aave fo savat. E i taa savat
tuuna lana yaan fatak ina."
21 Lavaxa, a mu rabuna pe lamalei si, ri taxa lo waan bang na Sekaraia.
Ri taxa lalamon pana senaso fo waan a yaan modus paaliu lana lifu lotu.
22 Layaan nane savatmaan xe lamalei ri texaas o nane xalum a saxa mo
lana lifu lotu senaso pife fexaxaas sena ferawai taasaxa fakalimaan mon
pana mana.
23 Lamina fulun saxa, layaan a yaan ina faisok sina xo a taxapus, nane
ulaa xe la lifu sina. 24 E mui lamina, a tefin sina, na Elisabet moxo fetiva
e pana fulun pama a waan fufunai mon pe la lifu sina. 25 Na Elisabet a
kuus, "A Memai fo vil a mo aanabe' xaanak. Lana yaan aanabe' nane
faxalitau pana xakaavangan xatam sina. Nane siak tapin a mangilan siak
la matana mu rabuna."

Na Gebriel A Savat Si Maria

26-27 La fapisaxayaana fulun si Elisabet, a Piran a feng a angelo naang,
na Gebriel, xe pe Nasaret, a saxa bina pe Galili. Nane fe savat sina saxa
tefin palau aava ri fakalimaane rao i taa tamai si Yosep aava bu Devit. A
tefin aave a isina na Maria. 28 A angelo aave xo a savat sina e a xuuse, "A
luaian xulum. A Piran a waan xuvul pama e a xafut nano pana roxoyan
sina."
29 Na Maria a mamaxus sena ferawaian sina e a lalamon faaxaves
pana so ta buk fasusuian va malaan. 30 Taasaxa, a angelo a xuuse, "Muta
mataut Maria, a Piran a faamamaas paaliu pama. 31 No taa tiva e no taa
luk a lak tomexaan. E no taa fa'isine pa Yesus. 32 Nane tafe lava e ri taa
xalie pana Lak Tomexaan sina Piran pana Isin Molava Paaliu. E a Memai
Piran i taa faneie la vena naian lava si buna lava, na Devit. 33 I taa tagan
vulan a matafetama si Yaakop. E a fatataganan sina i taa pife taxapus."
34 Na Maria a fin a angelo, "I taa savat malaafaa senaso nenia, ne tefin
palau."
35 A angelo aave a suie, "A Vovau Xaradak i taa savat siim e a gutan
sina Piran pana Isin Molava Paaliu i taa xafut nano. E no taa luk a Lak
Xaradak e ri taa xalie pa Natuna Piran. 36 A tauma, na Elisabet, i taa luk
a lak e nane ve a tefin vaiak. Nane piau ta lak lunai, taasaxa i taxa waan
xo lana fulun pisaxa sina. 37 Piau ta mo a Piran pife fexaxaas sena vile."
38 Na Maria a suie. "Nenia xa ne sisiak sina Memai. E ne kuus turoxo
pana ferawaian siim." E a angelo xo a ta'ulane.

Na Maria Fe Xalum Na Elisabet

39 La yaan aave xo na Maria tamasiak e fe laak fataapus xe la bina
put pe Judia. 40 Pave nane fe laak la lifu si Sekaraia e fesuai se Elisabet.
41 Layaan na Elisabet a langai a ferawaian si Maria, a popo la xuna a

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

lalaas marasaxa. E na Elisabet febas paaliu pana Vovau Xaradak 42 e a
ferawai falava paaliu e kuus, “Nano, no faamamaas paaliu sena maana
lutefin e a roxoyan i taa xafut a lak aava no taa luxe. 43 Taasaxa, xenaso
nano, nina Memai siak, no filimaan xena xalumau? 44 Layaan ne langai
a ferawaian siim a lak la xuak a lalaas pana faamamaasan. 45 Nano, no
fo namkai o a lagasai sina Memai xe siim i taa savat tuuna e voxo no taa
faamamaas.”

A Yanganan Si Maria

46 E na Maria a yangan e a kuus,
“A xunus iga a nangus a Memai
47 e a vovau siak a faamamaas pana Piran aava Nges Ina Vil Fatato siak.
48 Nane fo lamon fa'uliau, ne sisiak palau sina.
E naboxo a mu rabuna aava ri taa savat mui,
ri taa xaliau pana tefin pana faamamaasan.
49 A Piran pana Maana Gutan Xapiak fo vil a maana mo roxo paaliu
paga
e a isina a taap e xaradak.
50 Nane tiuan a mamaaluxan sina xuluna mu rabuna aava ri suai
faagut sena,
a mu rabuna xapiak lana mu yaan xapiak.
51 Pana mana, nane fo vil a maana buk faisok ina gutan:
nane fo tapalan xolan a mu rabuna aava ri vil falavai nari xa lana
lamonan fufunai siri.
52 Nane fo fapoxoi a mu paamua la venanai piranan siri
e a fa'isin a mu rabuna palau pana isin lava.
53 Nane fo famasi a rabuna aava ri lagai pana maana mo roxo
taasaxa feng tapin a mu rabuna piran malaan sena valagof.
54-55 E malaan sena kuus fanaian sina,
nane fo xavang a sisiak sina aava na Israel.
E nane lamon fa'uli na Abrahem e mu buna xapiak pana
mamaaluxan sina.”
56 Lavaxa, na Maria a waan xuvul pa Elisabet pana fulun talatul e mui
nane ulaa xe la lifu sina.

A Luluuxan Si Jon Ina Fasufan

57 A yaan ina luluuxan xo a savat si Elisabet e nane luk a lak tomexaan.
58 A mu fesing sina e mu tauna ri langai o a Piran fo faxalite pana
mamaaluxan molava e ri faamamaas xuvul pana.
59 La fapisiktulaana yaan sina lak aave ri savat xena putuxaana e ri buk
fa'isine sait pana isi tamana, na Sekaraia. 60 Taasaxa na ninana a kuus,
“Piau, a isina na Jon.”

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

61 Ri fiai, “Xenaso? Piau ta tauma pana isin malaan.”
62 E ri talangai pana mari xe sina tamana lak xena fine pana so ta isin
rao i vubuk fa'isin a lak pana. 63 Nane fiai pana mo ina kala e nane fa'ipul
nari xapiak layaan a kala malaan, “A isina ve na Jon.” 64 Fataapus paaliu a
valana talakas e a xalemana tamulus e nane tangpat pana kuus fati a isina
Piran. 65 A mu fesing siri, ri ipul marasaxa. E pe Judia, lana bina put aave,
a mu rabuna ri taxa lo ferawai pana maana mo aanabe'. 66 Nase' ta mataa
a langai pana mo aanabe' a lalamon pana e a fiai, “A lak aanabe' i taa so ta
buk mataa?” Senaso ri texaas o a gutan sina Piran a waan xuvul pana.

A Yanganan Si Sekaraia

67 A tamana lak, na Sekaraia, a bas pana Vovau Xaradak e a kuus
fatuxai malaan:
68 “Nangus a Memai aava Piran sina mu Israel
senaso nane fo filimaan xena maraan fa'uli a mu rabuna sina.
69 Nane fo fasavat a Saxa ina Gutan xena fakaxup netaara,
a saxa aave a bu Devit aava sisiak sina.
70-71 Lokavai mupiis nane kuus, la ngusuna rabuna ina kuus fatuxai,
o nane taa fakaxup netaara xasena mu xaiyaas sitaara
e xasena gutan siri xapiak aava ri baian netaara.
72-75 Nane xa a kuus o i taa muluk a mu butaara
e i taa lamon fa'uli a turoxoian taap sina aava nane kuus fanai
pana xe sina butaara, na Abrahem.
Nane kuus o i taa fakaxup netaara xasena xaiyaas sitaara
talo taara taa savat sisiak sina lana roxoyan e xaradaxan
la maana yaan xapiak sitaara e taara taa pife mataut.
76 E nano xanatuk, ri taa xali nano pana
mataa ina kuus fatuxai sina Piran pana Isin Molava Paaliu
senaso no taa falet paamuin a Memai xena faigotanaana salan
xana.
77 No taa fapiti a rabuna sina pana fakaaxupan
aava savat sena lamon tapinaana mu faasaalan siri.
78-79 A Piran sitaara a bas pana mamaaluxan e fananapan.
Nane vil famatavas a texaasan ina fakaaxupan
talo nari aava ri taagul lana bina ina maatan, ri taa tamulus sena,
xena sangas la matavas aava savat ti laa'ui la xunavata.
Nane taa vil malaane xena paamuian netaara xe lana salan ina
luaian.”
Nabe' ve a yanganan si Sekaraia.
80 E a lak aave a palak e fesavat tateak lana vovau ina vaxa. E nane
taagul la bina vingil fefexaxaas a yaan nane savat la matavas xe sina mu
Israel.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A Luluuxan Si Yesus

2 1 Lana mu yaan aapave, na Sisaa Agastas a lisan a fefasaian fa'ui
xe la mu bina. Nane kuus o a mu rabuna xapiak la mu bina ri taa
timin a isiri lana buk ina xakatan. 2 (A xakatan aanabe' a savat la yaan na
Kwirinius taxa paamua ina bina Siria.) 3 A mu rabuna xapiak ri taxa paan
xe la fufubina siri talo ri taa fakat nari.
4 E voxo na Yosep sait a ta'ulan a bina Nasaret pe Galili e fe laak xe la
bina Betlihem, a bina si Devit, pe la bina Judia senaso nane waan lana
pabung si Devit. 5 Nare Maria re paan xe pave xena timin a isire lana buk.
Na Maria i taa tefin sina e a tiva. 6 Layaan re taxa waan pave a yaan ina
luluuxan sina a savat. 7 E nane luk a lak tuaan sina, a lak tomexaan. Nane
xafute pana marapi e famatie lana nobina ina fanganan sina bulmakau
senaso piau ta nobina xare lana lifu saxong.

A Mu Angelo Ri Savat Sina Mu Rabuna Ina Faxatangaana Sipsip

8 E la vung a mu rabuna ina faxatangaana sipsip ri waan pe la vangana
bina lana yi e ri taxa faxatang a mu sipsip siri pave. 9 A angelo sina
Memai a savat siri e a miridingan molava piis sina Piran a xafut nari
e ri femataut faagut. 10 Taasaxa angelo a xuus nari, “Muta mataut. Ne
lisanmaan a lagasai roxo pana faamamaasan molava paaliu xe simi e
mu rabuna xapiak. 11 Tanin, lana bina si Devit, a Nges Ina Vil Fatato simi
fo luxan. Nane ve a Mataa Failai e a Memai simi. 12 A mo aanabe' ve a
fakalimaanan xe simi: Na ninana a xafute pana marapi e mi taa tingine
lana nobina ina fanganan sina bulmakau.”
13-14 Fataapus paaliu a mu angelo xaves ti laa'ui ri maa savat xuvul
pana matalava angelo aave e ri kuus fati a isina Piran malaan, “A
Piran aava waan laa'ui paaliu, nane xa a toxan a isin molava piis e lapi
la xavala, a luaian i taa waan xuluri aava ri waan lapaana roxoyan
sina.”
15 Layaan a mu angelo ri fo ta'ulan nari, a mu rabuna ina faxatangaana
sipsip ri fexuus, “Taara taa falet xe Betlihem xena xalum a mo aanabe'
aava Piran fo xuus netaara pana.”
16 E voxo ri falet fataapus e ri fe tingin na Maria narie Yosep e a
lak popo aava i taxa mati lana nobina ina fanganan sina bulmakau.
17 Layaan ri fo xalume ri xuus fatexaas a mu rabuna pana ferawaian
sina mu angelo sena lak aave. 18 E layaan a rabuna xapiak ri langaie ri
ipul faagut sena. 19 Taasaxa na Maria a fawaan fatateak a mu ferawaian
xapiak la xunus ina e lamon fatie. 20 A mu rabuna ina faxatangaana
sipsip ri ulaa. E ri fe kuus fati a isina Piran pana maana mo ri fo
xalume e ri fo langaie senaso a maana mo aave fo savat fatak malaan
sena matalava angelo fo kuusane.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ri Fa'isine Pa Yesus

21 A fapisiktulaana yaan lamina luluuxan sina, a yaan ina putuxaana
e re fa'isine pa Yesus. A isin aave a angelo fo fa'isine pana paamuina
luluuxan sina.
22-23 Re usi a vuputkai si Moses e layaan a mu yaan ina vil tapinaana
lalosaat sire a taxapus, na Yosep nare Maria re lisan na Yesus xe
Jerusalem xena tatavai xe sina Memai Piran pana senaso a vuputkai si
Moses a kuus malaan: "A mu rafulak tuaan xapiak aava ri tomexaan, mi
taa noxol nari xana Piran." *Tln 13:2,12*
24 E re laak vaxa xena tatavai pana mo aava vuputkai sina Memai Piran a
kuus pana; "A ro Vaalus o a ro Titibu fa'ui." *Vlp 12:8*
25 A toxan a saxa mataa pe Jerusalem a isina na Simeon. Nane ve
a mataa xaradak e a vubuxan xasingit a Piran. Nane taxa waan bang
a Mataa Failai sina Memai. E a Vovau Xaradak a fabase. 26 A Vovau
Xaradak aave a faxalite o i taa xalum a Mataa Failai sina Piran paamuina
maatan sina. 27-28 A Vovau xo a paamuian na Simeon xena laak la tang
lifu lotu. Layaan na nina Yesus e na tamana re lisanmaane xena vilaana
malaan sena vuputkai a kuus pana, na Simeon a favavol a lak aave la
mana e a kuus fati a isina Piran malaan:
29 "Memai aava paamuian a maana mo xapiak,
no fo fasavat famatavas a mo no fo kuus fanai pana.
Naboxo a yaan ina maatan siak fo savat.
Feng tapinau pana luaian.
30-31 A ro mataak re fo xalum a fakaaxupan siim
aava no fo faigot pana la matana mu rabuna xapiak. 32 A malang
xena famatavas a mu rabuna aava ri pife Juda
e xena tavai a mu rabuna siim aava mu Israel, pana isin lava."
33 Na tamana e ninana re ipulan a ferawaian aava na Simeon a
kuusane pana lak. 34-35 Na Simeon a fenung xe sina Piran pari e a xuus
na Maria, a ninana lak, malaan, "A lak aanabe' a Piran a siak fatie xena
kawaasanaana saxanofuna ti Israel e xena fakaxup a saxanofuna. Nane
ve a fakalimaanan aava maana rabuna ri taa tisuie e voxo a lamonan
fufunai siri taa savat la matavas. E a matafanan malaan sena pinis modus
i taa xi a viuma."
36 A toxan a tefin ina kuus fatuxai, a isina na Ana. Nane a lak si Fanuel
lana pabung si Aasur e nane a tefin vaiak. Nane waan xuvul pa lavana
pana mariaas pisiguak mon e na lavana maat tapine. 37 E mui a waan a
tefin nakmaal fefexaxaas a mariaas sangafilu pisiktul pana talafaat. Nane
pi ta'ulan a tang lifu lotu aave, nane naangus la maana vung e la maana
yaan xapiak pana falfaalan e fenungan. 38 Monabe' mon nane maa savat
xe sire e kuus faasiroxo xe sina Piran pana roxoyan sina e a ferawai pana

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

lak aave xe siri xapiak aava ri taxa waan bang pana mulus tapinaana mu
rabuna ti Jerusalem.
39 Layaan na Yosep nare Maria re vil xapin a mo aava vuputkai
sina Memai a kuus pana, re ulaa xe pe Galili, xe la nobina sire, na
Nasaret. 40 E a lak aave a palak e fetateak: nane bas pana texaasan e a
xakaavangan xatam sina Piran a waan xuluna.

Na Yesus A Waan La Lifu Lotu Pe Jerusalem

41 La maana mariaas xapiak a tamana e ninana re fuuna laak xe pul
Jerusalem la Fenamo ina Paaliuan. 42 Layaan nane xo toxan a mariaas
sangafilu saxa pana taragua, rutul usi a vilaana sire e rutul laak xe
la fenamo aave. 43 A fenamo fetaxapus e na tamana nare ninana re
taxa ulaa xo xe la bina sire. A lak aave, na Yesus, a waan soxo mui pe
Jerusalem taasaxa ninana nare tamana re pife texaas sena waanan sina.
44 Re lamon o i taxa waan xuvul pari e re falet pana yaan saxa. E mui
re tangpat pana sengaana la palou ina mu taure e mu fesing sire. 45 Re
seng maat e re fe ulaa fulaa xe Jerusalem xena sengaana. 46 Lamina yaan
talatul re tingine pe la tang lifu lotu. Nane xo taxa irimai xuvul pana mu
rabuna ina fepitaian. Nane langai siri e fin nari pana saxano mo. 47 Nari
aava ri taxa langaie ri ipul faagut paaliu pana masaman e susuaa sina.
48 Layaan a tamana nare ninana re xalume re ipul vaxa. Na nina lak a
xuuse, “Natuk, xenaso no vilai malaave xasemaame? Nemaame tamaam,
maame fo seng nano pana matautan.”
49 E nane fine, “Senasou me taxa sengau? Me pife texaas o ne taa waan
la lifu si tamaang, bo?” 50 Taasaxa re pife masam sena fufuna ferawaian
sina.
51 E mui nane sivi xe puaa Nasaret xuvul pare e a langai faroxo paaliu
sire. Taasaxa na ninana a fawaan a maana mo aanabe' la xunus ina. 52 E
na Yesus a palak e felava pana texaasan e a Piran xuvul pana maana
rabuna xapiak ri vubuxan faagutane.

Na Jon Ina Fasufan A Faigotan A Salan Xana Memai

3 1 Layaan na Taibirius Sisaa fo paamuian a rabuna ti Rom pana mariaas
sangafilu saxa pana pama e na Ponsus Pailat a paamua pe Judia
e na Herot a paamua pe Galili e na tina, na Filip, a paamua pe Ituria e
Trakonitis e na Lisanias a paamua pe Abilene 2 e vaxa lana yaan na Aanas
nare Kaiafas re memai priis, lana yaan aave xo a ferawaian sina Piran a
savat si Jon aava lak si Sekaraia pe la bina vingil. 3 Nane falet xolai pe la nu
bina la vangana Raarum Jordan. E lana sangasan sina nane kuus fasavat o
a mu rabuna ri taa mamaxus e ri taa puk tapin nari xa xasena vilaana saat
siri e ri taa fasufan talo a Piran i taa lamon tapin a vilaana saat siri. 4 A
xakalayan si Aisaia, a mataa ina kuus fatuxai, a kuus malaanabe':

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

"A ling ina saxa mataa pe la xobingil i taxa kel
'Faigotan a salan xana Memai,
Vil faxaradak a salan sina.
5 Raful a mu matana mui
e faxaradak a mu put lava e modak.
A mu salan xaxoling, vil faxaradak nari
e tifi a mu vaa'ul lana salan.
6 E a mu rabuna xapiak ri taa xalum a fakaaxupan sina Piran."

Ais 40:3-5

7 E na Jon a xuus a malila aava ri maa savat sina xena fasufan malaan,
"Nami ve, mi tiui pana neng! Nase' pebukan nami o mi taa sinuf sena
fakasanaman lava i taa savat? 8 Tamo mi fo puk tapin nami xa xasena
maana vilaana saat simi lavaxa, fasavat a maana faisok roxo xena
faxalitaana. E muta lamon o mi taa xuus nami xa, 'Na Abrahem ve na
Tamataara.' Ne xuus nami o a Piran a fexaxaas sena fasavat a rafulak xa
Abrahem pana mu faat aanabe'. 9 A yaamu i taxa waan xo la funa wai e a
wai aava pife fasavat a xalana roxo, a Piran i taa tei tapine xe lana fata."
10 A malila ri fine, "Maam taa vil a so?".
11 E na Jon a sui nari, "A mataa pana marapi taragua i taa tavai a saxa
aava piau, pana saxa e a saxa pana fanganan vaxa i taa vil malaane."
12 A mu rabuna ina siak taakis vaxa ri savat xena fasufan e ri fine,
"Mataa ina fepitaa, maam taa vil a so?"
13 Nane xuus nari, "Siak faxuvul fatak a faat ina taakis taasaxa muta
siak ta faat a moxaves temasaat sena vuputkai a kuus pana."
14 E mui a saxano rabuna ina rawen ri fine, "E maam taa vil a so?"
E nane sui nari, "Muta famataut a rabuna pana sipaan nari xena
siaxaana mo siri e muta bit tifi a mataa e vaxa mi taa faamamaas pana
faat mi siaxe sena faisok simi."
15 A maana rabuna ri taxa falim fatateak na Jon senaso ri lamon o
naak na Jon a saxa aava Piran a siak fatie xena fakaxup a mu Israel,
a Mataa Failai sina. 16 Na Jon a sui nari xapiak, "Nenia, ne fasuf nami
pana raarum. Taasaxa saxa pana gutan aava molava sena gutan siak i
taa filimaan e nenia, ne pife fexaxaas sena mulus a 'slipa' sina senaso
ne mataa palau mon. Nane xo i taa fasuf nami pana Vovau Xaradak e
fata. 17 A toxan a gagala la mana e i taa gon a bina sina, i taa faxuvul a
fanganan lana nobina ina fawaanaana fanganan e a xawa i taa farame
pana fata aava piau ta taxapusan ina." 18 E pana maana saxano ferawaian
fulaa na Jon a fagut a rabuna e kuusan fasavat a Lagasai Roxo xe siri.
19 Taasaxa na Jon a baras na Herot aava paamua lava ti Rom senaso
nane fo tamai xuvul pa Herodias aava tefin si tina. E na Herot fo vil a
maana vilaana saat fulaa e layaan na Jon a barase pana 20 nane falavai a
vilaana saat sina pana pisaan na Jon.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A Fasufaan Na Yesus
Mt 3:13-17; Mk 1:9-11

21 Layaan na Jon taxa fasuf a mu rabuna, na Yesus maa savat sina e na
Jon a fasufe vaxa. E layaan na Yesus i taxa fenung, a xunavata a talakas
22 e a Vovau Xaradak a sivimaan xuluna lana vipin ina vaalus. E a ling a
ferawai ti laa'ui la xunavata, “Nano, no natuk, ne vubuxan xasingit nano
e a xunus iga a roxoian nano.”

A Sising Ina Mu Bu Yesus
Mt 1:1-17

23 Layaan na Yesus a toxan a mariaas sangafilu talatul nane tangpat
pana faisok sina. A maana rabuna ri lamon o nane a lak si Yosep e na
Yosep a lak si Heli e
24 na Heli a lak si Matat e na Matat a lak si Livai e na Livai a lak si
Melki e na Melki a lak si Yanai e na Yanai a lak si Yosep e na
Yosep
25 a lak si Matatias, e na Matatias a lak si Emos, e na Emos a lak si
Nahum e na Nahum a lak si Esli, e na Esli a lak si Nagai e na
Nagai
26 a lak si Maat, e na Maat a lak si Matatias, e na Matatias a lak si
Semen e na Semen a lak si Josek, e na Josek a lak si Joda e na
Joda
27 a lak si Joanan e na Joanan a lak si Resa e na Resa a lak si Serubabel
e na Serubabel a lak si Seltiel e na Seltiel a lak si Neri e na Neri
28 a lak si Melki e na Melki a lak si Adi e na Adi a lak si Kosam e na
Kosam a lak si Elmadam e na Elmadam a lak si Er e na Er
29 a lak si Jaasua, e na Jaasua a lak si Eliesar e na Eliesar a lak si Jorim
e na Jorim a lak si Matat, e na Matat a lak si Livai e na Livai
30 a lak si Simeon e na Simeon a lak si Juda e na Juda a lak si Yosep e
na Yosep a lak si Jonam e na Jonam a lak si Eliakim e na Eliakim
31 a lak si Melea e na Melea a lak si Mena e na Mena a lak si Matata e
na Matata a lak si Natan e na Natan a lak si Devit e na Devit
32 a lak si Jesi e na Jesi a lak si Obet e na Obet a lak si Boas e na Boas
a lak si Salmon e na Salmon a lak si Naason e na Naason
33 a lak si Aminadap e na Aminadap a lak si Ram e na Ram a lak si
Esron e na Esron a lak si Peres e na Peres a lak si Juda e na Juda
34 a lak si Yaakop e na Yaakop a lak si Aisaak e na Aisaak a lak si
Abrahem e na Abrahem a lak si Teraa e na Teraa a lak si Neor e
na Neor
35 a lak si Seruk e na Seruk a lak si Reu e na Reu a lak si Pelek e na
Pelek a lak si Eber e na Eber a lak si Selaa e na Selaa

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

36 a lak si Kainan e na Kainan a lak si Arfasat e na Arfasat a lak si Sem
e na Sem a lak si Noye' e na Noye' a lak si Lemek e na Lemek
37 a lak si Metusalaa e na Metusalaa a lak si Inok e na Inok a lak si Jaaret e
na Jaaret a lak si Mahalalel e na Mahalalel a lak si Kenan e na Kenan
38 a lak si Inos e na Inos a lak si Set e na Set a lak si Aadam e na
Aadam a lak sina Piran.

A Valamaan Na Yesus
Mt 4:1-11; Mk 1:12-13

4 1-2 Na Yesus xo aava bas xapiak pana Vovau Xaradak, a ta'ulan a
Raarum Jordan e lapaana paamuian sina Vovau Xaradak nane
sangas xolai la bina vingil. Nane waan pave a yaan sangafilu talafaat e
lana mu yaan aanabe' ve na Setan a valame. Nane pi fafangan la maana
yaan aave e lamina nane lagai.
3 Na Setan a ferawai xe si Yesus e a kuus, "Tamo no lamon o nano, no
Lak sina Piran lavaxa, fasavat a bret pana faat aanabe'."
4 Na Yesus a suie, "Lana Ferawaian sina Piran a kuus 'A mataa i taa pife
siak a gutan sena bret sang mon." *Vpt 8:3*
5 Na Setan a lisan falaxe xe la nobina laa'ui e lana yaan aava malaan
sena yaamit, a faxalite pana maana mu bina xapiak. 6 E nane xuus na
Yesus, "A maana mu bina aave ri siak e ne paamuiane. Ne fexaxaas sena
tavai nase' ta mataa ne vubuxane, pana maana mu bina aave. 7 Tamo no
taa fa'isinau pana Piran siim ne taa pisingan nano pana."
8 Na Yesus a suie, "Lana Ferawaian sina Piran a kuus, 'Nangus a
Memai, a Piran siim, e no taa sisiak sina mon." *Vpt 6:13*
9 Na Setan a lisane xe Jerusalem e fatigineie laa'ui paaliu xuluna tang
lifu lotu e a kuus, "Tamo nano, no Natuna Piran, no taa tapin fasivi nano
xa. 10 Senaso lana Ferawaian sina Piran a kuus, 'Nane taa feng a mu
angelo sina xena faxatang faroxoi nano. 11 Ri taa yaas nano xe laa'ui pana
mari talo a kaam i taa pife du sui a faat." *Yng 91:11,12*
12 Na Yesus a suie, "A Ferawaian sina Piran a kuus, 'Muta valam a
Memai aava Piran siim." *Vpt 6:16*
13 Layaan na Setan fo fataxapin a mu valaman aanabe' nane ta'ulane
fefexaxaas a yaan fa'ui ina valaman i taa savat.

A Rabuna Pe Nasaret Ri Tisui Na Yesus

14 E voxo, na Yesus a ta'ulan a bina vingil e ulaa xe pe Galili lapaana
gutan sina Vovau Xaradak e maana rabuna lana mu bina pave ri ferawai
sena. 15 Nane fepitaa lana lifu ina faxuvulan sina mu Juda e a mu rabuna
xapiak ri faatulane.
16 Nane falet xe puaa Nasaret, a bina aava nane a lak dak lana, e
malaan sena vilaana sina, lana Yaan ina Fangaafusan a laak lana lifu ina

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

faxuvulan e nane tigina xena kat. 17 Ri tavaie pana xakalayan si Aisaia.
Nane siaxe e a muluse e layaan a tingin a xakalayan aava kuus malaan a
kate:
18 "A vovau sina Piran a xafutau senaso nane fo noxolau
xena kuusan fasavat a Lagasai Roxo xe sina mu valagof.
Nane fengau xena kuus fatexaas o nari aava ri vipis ri taa mulus
tapinan;
a mu mata piif ri taa kaalum fulaa
e a mu rabuna aava ri waan lapaana gutan sina xaiyaas siri ri
taa ta'ulai xaseri
19 e xena kuus o lana mu yaan aanabe'
a Piran i taa faxalit netaara pana roxoyan sina." *Ais 61:1,2*
20 Lamina kataana, nane fulus a Lagasai aave e a tavai a saxa fefeng la
lifu ina faxuvulan pana. E bak a nai xena fepitaa. A mu rabuna xapiak
lana lifu ina faxuvulan ri kaalum fatateak xe sina. 21 Nane tangpat pana
fepitaian sina malaan, "Tanin xo, a Ferawaian sina Piran aanabe' aava mi
fo langaie, fo savat la matavas."
22 A mu rabuna ri ferawai faroxo sena fepitaian sina e ri ipul pana
ferawaian marafut aava savat la valana. E ri fiai, "Nane a lak si Yosep,
bo?"
23 Na Yesus a kuus xe siri, "Tuuna paaliu, mi taa xuusau pana ferawaian
paap aanabe', 'Mataa ina i'irin, vil faroxoi nano xa' e mi taa kuus fulaa,
'Maam fo langai o no fo vil a maana mo fa'ipul pe Kapanam lavaxa,
fasavat a mo malaan, nabe' la fufubina siim."
24 Nane ferawai fulaa e a kuus, "Ne kuus tuuna, a mataa ina kuus
fatuxai xo, a mu rabuna ti la fufubina sina, ri taa tisuie. 25 Ne xuus tuunei
nami, lana yaan si Ilaija, layaan piau ta raafui pana mariaas talatul e
xavil e a song molava a savat pe Israel, a toxan a maana lutefin nakmaal
xaves. 26 Taasaxa Piran pife feng na Ilaija xe siri, piau, nane fenge xe sina
saxa tefin pe Serafet la bina Saidan. 27 E vaxa, a rabuna xaves pe Israel a
tari tapak lana yaan si Ilaisa, a xasa mataa ina kuus fatuxai, taasaxa pi ta
mataa tapak ti Israel a savat roxo fa'ulaa, piau, na Neman ti Siria mon."
28 Layaan a rabuna lana lifu ina faxuvulan ri langaie ri marala faagut.
29 Ri fasangas na Yesus xe laa'ui xuluna put la nobina aava masasaaf xena
tapin faduie lapi la matana mui. 30 Taasaxa nane sangas fatak la palou iri
e ta'ulan nari.

Na Yesus A Gei Tapin A Vovau Saat
Mk 1:21-28

31 E bak nane sivi xe kol Kapanam, saxa bina pe Galili e la Yaan ina
Fangaafusan a tangpat pana fapitiaana mu rabuna pave. 32 Nari, ri ipul
pana fepitaian sina senaso a toxan a gutan.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

33 Pave lana lifu ina faxuvulan, a toxan a saxa mataa aava vovau saat a
vawe. Nane xukulai faagut pana matautan malaan, 34 "Yesus ti Nasaret,
no taa vil a so xe simaam? No savat xena kawaasan xapin nemaam, bo?
Ne texaas sema, nano, no Mataa Failai sina Piran."
35 Na Yesus a sui faagutane, "Kasam! Ta'ulane!" E a vovau saat moxo a
tapin fasivi a mataa aave la matari e a ta'ulane taasaxa pife fasope.
36 A mu rabuna xapiak ri ipul faagut e ri fiai, "A so ta buk ferawaian
va nabe'? Pana gutan e texaasan nane fuuna fasei faagutan a mu vovau
saat e ri savat ta'ulan a mataa." 37 E lana maana nu bina aava faasilak se
Kapanam a rabuna ri langai pana mu faisok si Yesus.

Na Yesus A Vil Faroxoi A Maana Rabuna Xaves
Mt 8:14-17; Mk 1:29-38

38 Na Yesus a ta'ulan a lifu ina faxuvulan aave e a falet xe la lifu si
Saimon. Na imu Saimon a giis pana tana lalagaf e ri fin na Yesus rao i taa
xavange. 39 Nane tigina la tana e a baras a giisan e a giisan a ta'ulane. A
tefin aave a tamasiak fataapus e a faigotan a kas xari.
40 Layaan a ngaas i taxa rul e a Yaan ina Fangaafusan a taxapus, a
rabuna ri lisan a mu rabuna aava ri giis xe si Yesus. Nane tao nari saxa
saxa pana mana e ri feroxo fa'ulaa. 41 E vaxa, a mu vovau saat ri ta'ulan a
maana rabuna xaves. Ri ta'ulan nari e ri xukulai faagut malaan, "Nano,
no Lak sina Piran." Taasaxa nane baras nari talo ri taa pife ferawai
senaso ri texaas o nane ve a Mataa Failai sina Piran.

Na Yesus A Kuus Fasavat Lana Mu Lifu Ina Faxuvulan

42 La paanen lolof na Yesus a falet xe la bina gof talo i taa waan nane
sang. A rabuna ri senge e layaan ri tingine ri rao ri tivotane o i muta
ta'ulan nari. 43 Taasaxa nane kuus, "Ne taa kuusan fasavat a Lagasai Roxo
sena fatataganan sina Piran la xasano bina sait. Nabe' ve a faisok aava
Piran a fengau xena vile." 44 E nane sangas xolai e a ferawai lana maana
lifu ina faxuvulan xaves pe Judia.

Na Yesus A Xel A Mu Yaamut
Mt 4:18-22; Mk 1:16-20; Jn 1:40-42

5 1-2 Saxa yaan layaan na Yesus taxa tigina la itina raarum Genasaret,
a malila ri maa fakaliuane xena langaiaana ferawaian sina Piran. I
taxa tigina pave e a xalum a ro xaati re taxa nai la vangana raarum. A mu
rabuna ina faadinan ri ta'ulan fanei a xaati pave xena xamaxaana mu vana
siri. 3 Nane laak xuluna saxa aava si Saimon e a xuuse rao i taa sasagen
famodaxe sena gun. E bak nane nai lana xaati xena fapiti a rabuna.
4 Layaan nane fataxapin a fepitaian sina, nane xuus na Saimon, "Falet
la nobina aava tu e mi tapin fasivi a mu vana xena siak din."

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5 Na Saimon a suie, “Matalava, maam fo faisok faagut la vung xurul e
piau ta din. Taasaxa nano, no ferawai e ne taa langai siim e ne taa tapin
fadui a vana.”
6 Layaan ri vil malaane, a mu din aava ri siaxe a matafan temasaat e a
mu vana siri rao ri tiririk. 7 Re talangai pana mare xe sina saxano taure
aava re taxa waan la xasa xaati e re maa savat xena xakaavang. Lana ro
xaati aave a matafanan ina din a molava paaliu e faasilak a ro xaati aave
re taa lus.
8 Layaan na Saimon Pita a xalum a mo aanabe' nane bukaak la ka
Yesus e a kuus, “Faapalau sega Memai, nenia, ne mataa mosaat.” 9 A
ferawai malaan senaso nane e mu tauna ri ipul faagut paaliu pana maana
din ri fo siaxe. 10 Na Jems e na tina Jon, a ro lak si Sebedi aava re faisok
xuvul pa Saimon, nare vaxa re ipul. E na Yesus a xuus na Saimon, “Muta
mataut. Ti la yaan aanabe' no taa pataas a rabuna.” 11 E voxo ri yuuf falak
a ro xaati siri xe xuluna gun e ri ta'ulan faneie su' xuvul pana maana mo
siri e ri fe usie.

Na Yesus A Vil Faroxoi A Mataa Tana Tapak
Mt 8:2-4; Mk 1:40-44

12 Layaan na Yesus a waan la saxa bina, saxa mataa tana tapak xapiak
a savat sina. Layaan a xalum na Yesus, nane poxo pana nonau ina xe lapia
e a nunge, “Memai, tamo no vubuxane no fexaxaas sena vil faroxoiau.”
13 Na Yesus a talangai xe sina, a tawe e a kuus, “Ne vubuxane. Savat
roxo.” E fataapus paaliu a giisan tapak a ta'ulane.
14 E na Yesus a xuuse, “Muta xuus a rabuna pana. Falet e no fe faxalit
a mu priis pana taam e tatavai xe sina Piran sena roxoyan siim pana mo
aava na Moses a kuus pana. A tatavai aanabe' i taa faxalit a mu rabuna
pana roxoyan siim.”
15 Taasaxa maana rabuna xaves fulaa ri langai pana e a malila ri maa
savat xena langaiaana talo i taa vil tapin a maana giisan siri. 16 Na Yesus
a ta'ulan nari e a falet xe la bina vingil xena fenung.

Na Yesus A Vil Faroxoi A Mataa Maalapen
Mt 9:2-8; Mk 2:3-12

17 Saxa yaan layaan i taxa fepitaa, a mu Ferasi e rabuna ina fepitaa
pana vuputkai, ri maa savat ti la maana mu bina pe Galili e ti Judia. E
a gutan sina Memai a waan xuluna xena vil faroxoiaana rabuna pana
giisan. 18 Saxano rabuna ri yaasmaan a saxa mataa maalapen xuluna ivin
xena lisan falaxe xe la lifu aava na Yesus i taxa waan lana. 19 Taasaxa ri
pife fexaxaas senaso a malila ri fabas a lifu aave. E voxo ri laak xe laa'ui
la putuna lifu e ri ngas a xavil ina putuna lifu aave xena faduiaana xe
lapia xuvul pana ivin sina. E ri timine la no Yesus la palou ina rabuna.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20 Layaan na Yesus a xalum a mo ri fo vile sena namkaian siri, a kuus,
“Fesing, a mu vilaana saat siim fo lamon tapinan.”
21 A mu Ferasi e mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai, ri ilisai, “A
mataa aanabe' aava ferawai fasaat sena Piran, nane a so ta buk mataa?
Nase' fexaxaas sena lamon tapin a vilaana saat? A Piran sang mon.”
22 Na Yesus a texaas sena lamonan siri e a fiai, “Xenaso mi taxa lo
lalamon malaan lana xunus imi? 23 A so ta vapaling a peraroxo xena
kuusanaana, ‘A vilaana saat siim fo lamon tapinan’ o ‘Tamasiak e no
sangas?’ 24 Ne vubuk rao mi taa texaas o a Natuna Mataa a toxan a gutan
nabe' la xavala xena lamon tapinaana vilaana saat.” E voxo nane kuus xe
sina maalapen, “Ne xuus nano, tamasiak, siak a ivin siim e no falet xe la
lifu siim.” 25 Fataapus paaliu nane tigina la matari e a siak a ivin sina e
fe paan xe la lifu sina e taxa lo faatulan a Piran. 26 Nari xapiak ri ipul e
ri faatulan a Piran sait. Ri bas pana mataautan e ri kuus, “Tanin, taara fo
xalum a maana mo fa'ipul roxo.”

Na Yesus A Xel Na Matiu Livai
Mt 9:9-13; Mk 2:14-17

27 Lamina mo aanabe' na Yesus a savat xe lamalei e fe xalum a mataa
i taxa nai la lifu ina taakis, a isina na Matiu Livai. E na Yesus a xuuse,
“Usiau.” 28 Nane tamasiak e ta'ulan a maana mo xapiak aave xena usiaan
na Yesus.
29 Na Livai moxo a vil a saxa matafanganai molava la lifu sina xena
faxalitaana suaian sina se Yesus. A mu rabuna ina siak taakis e xasano
rabuna fulaa aava nane xel nari vaxa, ri maa fangan xuvul pare.
30 Taasaxa mu Ferasi e mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai aava ri taxa
waan lapaana mu Ferasi, nari xapiak ri fefinaas xe sina mu fefeng si
Yesus e ri kuus, “Xenaso mi taxa fangan e num xuvul pana mu rabuna
ina siak taakis e nari aava ri fuuna vil a saat?”
31 E na Yesus a sui nari, “A rabuna aava ri giis sang mon ve ri vubuxan
a mataa xena irin faroxoi nari taasaxa rabuna aava ri pi ta giisan ve,
piau. 32 Ne pife savat xena xelaana rabuna roxo, piau. Ne savat xena
xelaana rabuna pana vilaana saat talo ri taa puk tapin nari xa xasena
vilaana saat siri.”

Ri Fin Na Yesus Pana Vilaana Ina Falfaalan
Mt 9:14-17; Mk 2:18-22

33 E ri fine, “A malaafaa mu rabuna aava ri usi na Jon ri fuuna fenung
e ri falfaal e mu rabuna aava ri usi a mu Ferasi vaxa ri vivil malaane.
Taasaxa mu rabuna aava ri usi nano va sou ri fuuna fangan e num?”
34 E na Yesus a sui nari, “A mu fesing sina mataa aava tamai, ri pi
falfaal la yaan ina maraan tefin senaso a yaan aave ve a yaan ina

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

faamamaasan. 35 Taasaxa yaan i taa savat layaan a mataa aava tamai i
taa siak tapinan seri e bak ri taa falfaal."
36 Nane xuus nari pana ferawaian paap aanabe', "Piau ta mataa i taa
ririk a marapi fa'ui xena kap a marapi xavai. Tamo a vil malaane i taa
kawaasan a marapi fa'ui e a xavil aave i taa pife fexaxaas sena marapi
xavai. 37 E piau ta mataa i taa xapis a fanganan lana vaafa xavai. Tamo i
taa vil malaane a vio i taa laak lana e i taa kawaasan a vaafa xuvul pana
fanganan xapiak lana. 38 Piau, nane taa xapis a fanganan lana vaafa fa'ui.
39 E saxanofuna ri taa kuus, 'Ne vubuxan a fanganan ti lana uma xavai, a
fanganan aave a fexaxaas sega."

A Fiaian Pana Yaan ina Fangaafusan
Mt 12:1-8; Mk 2:23-28

6 1 La saxa Yaan ina Fangaafusan na Yesus xuvul pana mu fefeng sina,
ri sangas lana uma baali e a mu fefeng sina xo ri taxa lo vuak a
putuna baali e ri ruruxe la mari xena nganaana. 2 Saxano Ferasi aava ri
taxa waan pave ri fiai, "Xenaso mi taxa vil a mo aava mu vuputkai ina
Yaan ina Fangaafusan a kuus votai pana?"
3 Na Yesus a sui nari, "Mi pife kat lunaian a vilaana si Devit layaan
nane xuvul pana mu fesing sina ri lagai, bo? 4 Nane laak la lifu sina Piran
e siak a bret taap aava fanganan sina mu priis sang mon e a ngane e tavai
vaxa mu fesing sina pana." 5 Na Yesus moxo a xuus nari, "A Natuna Mataa
ve a Memai ina Yaan ina Fangaafusan."

A Mataa Mana Maat
Mt 12:9-14; Mk 3:1-6

6 La xasa Yaan ina Fangaafusan nane laak la lifu ina faxuvulan e
i taxa fepitaa. E lana lifu aave a toxan a mataa aava mana muaan a
maat. 7 A mu Ferasi e mu rabuna ina fepitaian pana vuputkai aava ri
taxa waan pave, ri taxa seng ta mo xena gel tifiaan na Yesus. E voxo ri
falim fatateaxe tamo i taa vil faroxoi ta mataa la Yaan ina Fangaafusan.
8 Taasaxa, na Yesus fo texaas sena lamonan siri e a kuus xe sina mataa
aava mana maat, "Tamasiak, e no tigina la matari." Nane tamasiak e fe
tigina.
9 E na Yesus xo a kuus xe siri, "Ne fin nami, la Yaan ina
Fangaafusan taara taa usi a vuputkai sitaara malaafaa: taara taa vil
a mo roxo o a mo mosaat, taara taa fakaxup a mataa o taara taa
kawaasane?"
10 Nane kaalum xolai xe siri xapiak e a kuus moxo xe sina mataa aave,
"Faxaradak a maam." Nane langai e a mana moxo roxo fa'ulaa. 11 Taasaxa
nari, ri marala faagut e ri fefiai la palou iri o ri taa vil malaafain na
Yesus.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Na Yesus A Siak Fati A Mu Yaamut Sangafilu Saxa Pana Taragua
Mt 10:2-4; Mk 3:16-19; Fk 1:13

12 Lana yaan aanabe' na Yesus a laak xe xuluna put xena fenung xe sina
Piran. A fenung pave la vung xapiak. 13 Layaan a bina xo paanen a xel
faxuvul a mu fefeng sina e siak fati a sangafilu saxa pana taragua siri e a
fa'isin nari pana yaamut sina: 14 na Saimon aava fa'isine pa Pita, na Endru
aava ti Pita, na Jems, Jon, Filip, Baatalamiu, 15 Matiu, Tomas, a xasa Jems
aava lak si Elfias, Simon aava xasa isina na Selot 16 na Judas a lak si saxa
Jems fulaa e na Judas Iskeriot aava pet lisan na Yesus.

A Maana Faamamaasan E Maana Lagafan
Mt 5:3-12

17 Nane sivi xuvul pari e fe tigina la bina xaradak. A malila aava ri usie
ri waan e maana rabuna xaves ti la mu bina pe Judia, ti Jerusalem, Tair
e na Saidan vaxa ri waan. 18 Ri fo savatmaan xena langaie e talo i taa
vil faroxoi a maana giisan siri. Nari aava ri giis pana vovau saat nane
vil faroxoi nari vaxa. 19 E a mu rabuna rao ri tawe senaso a gutan ina
faroxoiaan nari a waan la tana. 20 Nane kaalum xe sina mu fefeng sina e
a kuus,

"Faamamaas, nami aava mi valagof
senaso mi waan lana fatataganan sina Piran.
21 Faamamaas, nami aava mi lagai naboxo
senaso mi taa maasi.
Faamamaas, nami aava mi taangiis naboxo
senaso mi taa nangan.
22 Faamamaas nami aava rabuna ri baian nami
e ri feng tapin nami e ri ferawai fakasal nami
e ri gilis a isimi malaan sena isin saat
senaso mi usi fatak a Natuna Mataa. *Ais 51:7*

23 A mu bumi, ri rabuna saat e ri vil malaane xe sina mu rabuna ina kuus
fatuxai sina Piran vaxa. E voxo mi taa lalaas pana faamamaasan layaan
a maana mo aanabe' a savat la taagulan simi senaso a sepirigus molava
taxa waan bang nami laa'ui la xunavata.

24 Taasaxa kaari, nami aava mi toxan a fafanaian xaves
senaso mi fo siak xapin xo a maana mo roxo.
25 Kaari, nami aava mi fo maasi pana maana buk fanganan naboxo
senaso mi taa lagai.
Kaari, nami aava mi faamamaas e nangan naboxo
senaso mi taa taangiis e mi taa mamaaluk.

26 Layaan a mu rabuna xapiak ri suaian nami kaari, senaso a mu buri, ri
vil malaane xe sina mu rabuna ina kuus fatuxai bit.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Vubuxan Xasingit A Mu Xaiyaas Simi
Mt 5:39-42

27 "Taasaxa ne xuus nami aava mi langaiau: vubuxan xasingit a mu
xaiyaas simi e bilai faroxo xe sina rabuna aava ri baian nami. 28 Ferawai
faroxo sena rabuna aava ri fatutul nami e fenung pari aava ri bilai fasaat
xe simi. 29 Tamo mataa taa sip nano la yaavaam lavaxa, puk lisanet a
xasa payaavaam. Tamo mataa taa siak a marapi ina vupungan simi, muta
ti votane sena siaxaan ta saxa marapi simi fulaa. 30 Tamo rabuna ri fin
nami pana mo, tavai nari pana so ta buk mo ri vubuxane. E tamo mataa
a siak a mo simi, muta nung fa'ulie. 31 Bilai xe sina xasanofuna malaan se'
mi vubuk o ri taa bilai xe simi.
32 "Malaafaa mi taa siak a roxoyan tamo mi vubuxan xasingit mon nari
aava ri vubuxan xasingit nami? Senaso a mu 'rabuna saat' vaxa ri fuuna
vubuxan nase' aava vubuxan nari. 33 E tamo mi bilai faroxo xe siri aava
ri bilai faroxo xe simi, malaafaa mi taa siak a roxoyan? Senaso a mu
'rabuna saat' vaxa ri fuuna vil malaane. 34 E tamo mi taa tavai a mataa
pana mo e nane fexaxaas sena suie, malaafaa mi taa siak a roxoyan.
Senaso a mu 'rabuna saat' vaxa ri fuuna vil malaane. 35 Taasaxa nami,
mi taa vubuxan xasingit a mu xaiyaas simi, vil a faisok roxo xe siri, tavai
nari pana mo e muta lamon pana yaan ri taa lisan fa'ulie. Tamo mi taa
vil malaane a sepirigus simi i tafe molava e mi taa savat rafulak sina
Piran Laa'ui Paaliu, senaso nane vaxa fangasik nari aava ri vil a saat e ri
pife kuus faasiroxo. 36 Nami, mi taa muluk a rabuna malaan se Tamami a
muluk nari.

A Tiisaana Saxanofuna
Mt 7:1-5

37 "Muta tiis a mataa e no taa pife waan lapaana tiisan. Muta xalum
fasivi a saxa mataa e pi ta saxa i taa xalum fasivi nano. Lamon tapin a
mu vilaana saat sina xasano rabuna e a mu vilaana saat simi ri taa lamon
tapinan. 38 Tatavai e no taa saaxam. Tamo no taa tifi fasoliu a bi pana
maana mo xena tatavai e no pife faxarang ta mo, no taa saaxam malaan
sait. Pana vilaana aava mi tatavai pana mi taa saaxam malaan."
39 E nane ferawai paap xe siri, "A mataa piif vaxa fexaxaas sena
paamuian a xasa mataa piif, bo? Piau, nare xapiak re taa poxo lapi la
vaa'ul. 40 A lak aava nai lapaana saxa mataa ina fepitaa, pife lava sena
saxa aava fapitie, taasaxa nase' ta mataa a toxan a texaasan xapiak a
malaan sena mataa ina fepitaa sina.
41 "Xenaso no xalum a pof la mata tiam e no pife lamon pana wai lava
aava i taxa waan la mataam? 42 Malaafaa no taa xuus na tiam, 'Tiak,
ne taa siak tapin a fomirak xawa la mataam' layaan nano xa no pife

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

xalum a wai lava la mataam? Nano, no xalema maranga, paamua no taa
siak tapin a wai lava la mataam e mui no taa kaalum faroxo xena siak
tapinaana fomirak xawa la mata tiam.

A Wai E Xalana
Mt 7:16,18,20

43 "Pi ta wai roxo a fufuain a xalana wai saat e pi ta wai saat a fufuain
a xalana wai roxo. 44 Mi taa texaas sena mu wai roxo e saat pana xalana.
Pi ta mataa i taa murul a xakaap xuluna yeis tuturuk o siak a xalana
wain xuluna yeis tuturuk. 45 E malaan, a mataa roxo i taa lisan fasavat a
maana vilaana roxo aava waan la xunus ina. E a mataa saat i taa fasavat
a maana vilaana mosaat aava waan la xunus ina. E voxo a mataa i taa
ferawai pana maana mo aava fabas a xunus ina.

A Mataa Ina Texaasan E Mataa Vungut Re Vesan A Lifu Sire
Mt 7:24-27

46 "Senasou mi xaliau pana 'Memai, Memai.' taasaxa mi langai pesalai?
47 A mataa aava savat siak xena langaiau e a usi a ferawaian siak, nane
malaan sena 48 saxa mataa aava vesan a lifu. Nane kaaf fasivi talo a
fufuna lifu i taa nai xuluna faat. Layaan a raafui e reref molava savat,
a gutan ire a fiit faagutan a lifu naang e a tigina fatateak paaliu senaso
nane vesan faroxoie. 49 Taasaxa saxa aava langaiau e pife usi a ferawaian
siak a malaan sena mataa aava vesan fatapusan a lifu sina e a fufuna pife
tateak. Layaan a ulim a vaxe, a poxo e a kawaasan xapinan."

Na Yesus A Vil Faroxoi A Sisiak Sina Saxa Paamua Ina Fevisan Ti Rom
Mt 8:5-15

7 1 A maana rabuna xaves ri langai a ferawaian aanabe' si Yesus e
layaan fetaxapus nane laak xe pe la bina Kapanam. 2 E pave a sisiak
sina saxa matalava ina rawen a giis fasaat e faasilak rao i taa maat. E a
sisiak aave, a mataa tafuna a lalamon faroxo pana. 3 E a mataa naang a
langai se Yesus e a feng a saxano matalava sina mu Juda xe sina xena fine
o i taa filimaan xena vil faroxoi a sisiak sina. 4-5 Layaan ri savat si Yesus
ri nung faagutane e ri kuus, "A mataa aanabe' a vubuxan xasingit a mu
Juda e fo vesan a lifu ina faxuvulan sitaara. E voxo i taa roxo paaliu tamo
no taa xavange." 6 E voxo na Yesus a falet xuvul pari.

Nane taxa waan lasuun famodak lunai sena lifu e a mataa ina rawen
aave a feng a mu fesing sina xe si Yesus xena xuuse, "Memai, nenia, ne
mataa palau mon, muta laak la lifu siak. 7 Ne pife savat xe siim senaso ne
texaas o nenia, ne mataa palau. Taasaxa no kuus mon e a sisiak siak i taa
roxo fulaa. 8 Ne texaas sena tateaxan senaso nenia xa ne waan lapaana
tateaxan ina paamua siak e vaxa ne toxan a xasanofuna fulaa aava ri

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

waan lapaana tateaxan iga. Ne xuus a saxa ‘Falet!’ e nane falet e xe sina
xasafuna, ‘Filimaan!’ e nane filimaan. Ne xuus a sisiak ‘Vile!’ e nane vile.”
9 Layaan na Yesus a langaie nane ipul sena e a puk nane xe sina
malila aava ri taxa usie e a kuus, “Ne pife tingin ta mataa pe Israel pana
namkaian aava molava sena namkaian aanabe'.” 10 E a mu fefeng sina
paamua ti Rom ri ulaa xe la lifu e ri fe tingin xo a sisiak naang a roxo
mon.

Na Yesus A Fatatoi Fa'uli A Lak Sina Tefin Nakmaal

11 Na Yesus a ta'ulan a bina aave e fe paan xe la bina Nein e mu
fefeng sina xuvul pana malila ri falet xuvul pana. 12 I taxa waan lunai la
nonamalei e a rabuna ti pave ri taxa yaas fasavat a saxa mamaat e nane
ve a lak tomexaan saxa mon sina saxa tefin nakmaal. E a malila ti la bina
ri waan xuvul pana. 13 Layaan a Memai a xalume, nane muluxe e a kuus,
“Muta taangiis.”
14 Nane fe tao a ivin ina mamaat e nari aava ri taxa yaase, ri tigina.
Nane kuus, “Mataa fa'ui, ne xuus nano, tamasiak!” 15 E a mamaat naang
moxo nai saa e i taxa ferawai. E na Yesus a lisan fa'ulie xe si ninana.
16 Nari xapiak, ri bas pana ipulan e ri kuus fati a isina Piran e ri kuus,
“A mataa ina kuus fatuxai fo savat la palou itaara. A piran fo filimaan
xena xavang a rabuna sina.” 17 A lagasai aanabe' pa Yesus a falet xolai pe
Judia e la nu bina faasilak.

A Ro Fefeng Si Jon Ina Fasufan Re Savat Si Yesus
Mt 11:2-19

18-19 A mu fefeng si Jon ri kuusan a maana mo aanabe' xe si Jon layaan
nane taxa vipis. E nane xel a xasa rovaat e a feng nare xe si Memai xena
finaana, “Nano va no saxa aava maam taxa waan bange o maam taa
kaalum sena xasafuna?”
20 Layaan a rovaat aave re savat si Yesus re xuuse, “Na Jon ina Fasufan
a fengmaan nemaame xena fin nano o nano ve no saxa aava i taa
filimaan o maam taa waan bang a xasafuna?”
21 Lana yaan naang na Yesus a vil faroxoi a maana rabuna aava ri giis o
maasak o nari aava vovau saat a vao nari. E a vil faroxoi a rabuna matari
piif. 22 E voxo nane sui a mu fefeng aave, “Ulaa xe si Jon e mi fe xuuse
pana maana mo mi fo xalume e mi fo langaie: a rabuna piif ri kaalum
fulaa, a rabuna kari tapil ri sangas fulaa, nari pana tari tapak ri toxan a
vipin fa'ui fulaa, a rabuna vaang ri langai fulaa, nari aava ri maat ri to
fa'ulaa e a mu rabuna valagof ri langai a Lagasai Roxo. 23 A rabuna aava
ri pife puk tapin nari xa xasega ri taa faamamaas.”
24 Lamina faletan sina ro fefeng si Jon, na Yesus a ferawai xe sina
malila pa Jon. “Layaan mi falet xe la xobingil mi lamon o mi taa xalum a

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

so ta buk mo? A yi aava reref taxa falep xolane, bo? 25 E tamo piau, mi fe
xalum so ta buk mo? A mataa pana marapi roxo paaliu? Piau, nari aava
ri falak a marapi pana mamareiai molava e ri toxan a maana mo xaves,
ri fuuna taagul lana lifu sina mu piran king. 26 Taasaxa, mi fe laak xena
xalum a so ta buk mo? A mataa ina kuus fatuxai? Aang, ne xuus nami a
mataa aave, na Jon, a pelalava sena mu rabuna ina kuus fatuxai xapiak.
27 Lana Xakalayan sina, a Piran a kuus pa Jon layaan a kuus malaanabe':

> 'Paamuina savatan siim ne taa feng a fefeng siak xena faigotan a
> salan xaanum.' *Mlk 3:1*

28 Ne xuus nami o a lutefin ri fo luuk a maana rafulak xaves taasaxa na
Jon a pelalava seri. E fulaa, a saxa xiufamaak lana fatataganan sina Piran
a pelalava se Jon."

29 (A mu rabuna ina siak taakis e xasanofuna layaan ri langai a
ferawaian si Yesus, ri turoxo o a vilaana e lamonan sina Piran, re roxo.
Ri turoxo pana senaso na Jon fo fasuf nari. 30 Taasaxa mu Ferasi e mu
rabuna ina fepitaa pana vuputkai ri tisui a vubuxanan sina Piran xari
senaso ri baian a fasufan si Jon.)

31 E na Yesus a kuus, "A mu rabuna aava ri taxa to naboxo, ri malaafaa?
Ne taa ferawai paap pari malaafaa? 32 Nari, ri malaan sena rafulak aava
ri taxa nai la bina ina faasot e ri taxa felingai malaan:

> 'Maam piif a tungaal xe simi e mi pife tia. Maam tangiis a
> mamaat e mi pife taangiis.'

33 Naak piau ta mo i taa fafaamamaas nami, bo? Senaso na Jon ina
Fasufan pife ngan a bret o num a wain e nami, mi kuus o a vovau saat
a vawe. 34 E a Natuna Mataa maa fangan e num e mi kuus, 'Nane a
mataa ina fangan e num vulai e a fesingan a mu rabuna ina siak taakis
e xasanofuna pana vilaana saat. 35 Taasaxa mu rafulak pana texaasan
tuuna ri taa turoxo pana mu vilaana roxo."

A Tefin Pana Vilaana Saat A Noxol Na Yesus
Mt 26:6-13; Mk 14:3-9; Jn 12:1-8

36 A saxa Ferasi xo a fin na Yesus rao i taa fangan xuvul pana e nane
falet xe la lifu sina Ferasi aave e fe mati fapet la ivin. 37 Pe la bina aave
a toxan a saxa tefin aava fo taagul lana vilaana saat. E layaan a langai
o na Yesus taxa fangan la lifu aave nane siakmaan a wel aava lasan ina
a roxo paaliu e a mamareiai ina vaxa a molava temasaat. 38 Nane maa
tigina taangiis la ka Yesus e a xamak a kana pana raarum ti la matana. E
a fapagalaye pana fui sina e a nguse e mui tiuan a mo lalas aave xuluna
kana. 39 Layaan a Ferasi naang aava fo xel na Yesus xe la lifu sina, a
xalum a vilaana aanabe' nane ilisai, 'Tamo a mataa aanabe' a mataa ina
kuus fatuxai tuuna i taa texaas se' nase' taxa tawe e nane a so ta buk
tefin- a tefin pana vilaana saat.'

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

40 Na Yesus fo texaas sena lamonan sina e a xuuse, “Saimon, a toxan a
mo ne buk xuus nano pana.”
E nane suie, “Ferawai saa, Mataa ina Fepitaa.”
41 E na Yesus a kuus, “A mataa taragua re toxan a faat re siaxe sina saxa
mataa ina faasot pana faat. Saxa fo siak a faat fexaxaas sena K2,000 e a
xasa siak K200. 42 Nare xapiak re piau ta faat xena sui fa'uli a faat re fo
siaxe e voxo a mataa ina faasot pana faat a fataxapin a faat re siaxe sena.
E naboxo, a vubuxanan sise' i taa pelalava?”
43 Na Saimon a suie, “Naak a saxa aava fo siak a faat moxaves.”
Na Yesus a kuus, “No fo lamon faroxo.”
44 E nane puk nane xa xe sina tefin aave e a kuus xe si Saimon, “No
xalum a tefin aanabe'? Nenia, ne laak la lifu siim e no pife tavaiau pana
raarum xena xamaxaana kaak taasaxa nane xamak a kaak pana raarum
ti la matana e fapagalaye pana fui ina. 45 Layaan ne laak la lifu siim
no pife ngusau. Taasaxa tefin aanabe' taxa lo ngus faxavesan a kaak.
46 No pife timin a wel la putok taasaxa nane fo tiuan a wel pana lasan
roxo la kaak. 47 E voxo ne xuus nano o a maana vilaana saat sina ri fo
lamon tapinan. E a vubuxan xasingitan molava sina a faxalit nami pana.
Taasaxa saxa aava fo lamon tapinan pana mo modak mon, a vubuxan
xasingitan sina i taa modak mon.”
48 E na Yesus moxo a kuus xe sina tefin aave, “A mu vilaana saat siim ri
lamon tapinan.”
49 A xasanofuna aava ri taxa waan la lifu, ri fefiaian nari xa, “Nane a so
ta buk mataa aava lamon tapin a vilaana saat?”
50 E na Yesus a kuus xe sina tefin aave, “A namkaian siim fo fakaxup
nano, falet lana luaian.”

A Ferawaian Paap Pana Mataa Tatara'uma
Mt 13:2-15; Mk 4:1-12

8 1 Lamina, na Yesus taxa falet xolai la mu bina xena kuusan fasavat a
Lagasai Roxo sena fatataganan sina Piran. E a mu yaamut sangafilu
saxa pana taragua ri falet xuvul pana. 2 E saxano lutefin vaxa aava nane
vil faroxoi nari sena giisan e sena vovau saat aava vao nari, ri doxote:
Maria (a xasa isina na Mekdala) aava toxan a mu vovau saat pisiguak e ri
fo ta'ulane, 3 na Joaana, a tefin si Susa aava paamuian a maana mo la lifu
si Herot, na Susaana e xasanofuna. A lutefin aanabe' ri xavang na Yesus e
mu yaamut sina e ri tavai nari pana mu faat.
4 Layaan a malila ti la mu bina xaves ri maa faxuvul xena langaiaan
na Yesus, nane xuus nari pana ferawaian paap aanabe': 5 “A mataa ina
tara'uma a falet xena xapis a mu kam sina. Layaan nane taxa tapalan a
mu kam la uma, saxano kam ri poxo la salan; a rabuna ri paasane e mu
maanu ri ngane. 6 Saxano kam ri poxo la nobina toxai faat e layaan ri

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

boak ri femaiyang senaso piau ta raarum. 7 Xasano kam ri poxo lana yeis
tuturuk aava boak fataapus e fexafut nari e ri pife fuaa. 8 Xasanofuna ri
poxo la xavala roxo e ri palak faroxo paaliu e ri fuaa faroxo. Ri fasavat a
kam xaves paaliu liu nari aava xapisan."

Layaan nane fo kuus malaan, a xukulai, "Nami aava mi pife rabuna
vaang, lalamon pana mo mi fo langaie e mi taa masame."

9 A mu yaamut sina ri fine pana malasuf ina ferawaian paap aave. 10 E
nane sui nari, "A texaasan sena mo fufunai sina fatataganan sina Piran
ne taa xuus famatavas nami pana taasaxa xe sina xasanofuna ne taa
ferawai paap mon talo:

> 'Ri fexaxaas sena xalume taasaxa ri taa pife taraxalie, ri
> fexaxaas sena langaie taasaxa ri taa pife masam." *Ais 6:9*

A Fufuna Mu Ferawaian Paap
Mt 13:18-23; Mk 4:13-20

11 "Nabe' ve a malasuf ina ferawaian paap aave: a kam a malaan
sena ferawaian sina Piran. 12 Nari aava la salan, ri langai taasaxa na
Setan i taa siak tapin a Ferawaian la xunus iri e ri taa pife namkai xena
fakaxupan. 13 Nari aava la bina faat, ri langai e ri faamamaas pana
Ferawaian aave taasaxa ri piau ta xarei. Ri namkai pana lou modak mon
e mui layaan a vavalam a savat ri poxo lana namkaian siri. 14 A kam aava
poxo lana yeis tuturuk a malaan seri aava ri langai e ri usie taasaxa mu
mamaxusan, fafanaian e a vubuxanan siri, ri punuk a namkaian e ri pife
palak. 15 Taasaxa mu kam aava la xavala roxo ri malaan seri aava xunus
iri a xaradak e roxo. Ri langai a Ferawaian e ri tao fatateaxe e ri faisok
faagut vulai xena fasavat a maana vilaana roxo.

A Laam Aava Tofai La Xok

16 "Pi ta mataa i taa faram a laam e fune lana xariu o timine lapaana
ivin, piau, i taa fatofane la xok talo nari aava ri laak la lifu ri taa xalum
a malang ina. 17 A maana mo aava xaweian ri taa talakas e a maana mo
aava fufunai ri taa waan la matavas e mu rabuna ri taa texaas sena. 18 E
voxo lamon faroxo pana so ta mo no fo langaie. A mataa aava toxan a
maana mo xaves i taa tavaian pana maana mo fulaa e a mataa aava pi ta
mo, a so ta mo modak aava nane toxane, i taa siak tapinan xasena."

Na Nina Yesus Xuvul Pana Mu Tina
Mt 12:46-50; Mk 3:31-35

19 A malila ri kaliuan na Yesus e layaan na ninana e mu tina xo ri savat
xena xalumaana ri pife fexaxaas sena laak soxote. 20 E saxa mataa xo
a xuuse, "Na ninaam e mu tiam ri taxa tigina pe lamalei, rao ri xalum
nano."

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21 E nane suie, “Na ninaang e mu tiak movoxo nari aava ri langai a
Ferawaian sina Piran e ri usie.”

Na Yesus A Faluai A Xaing Molava
Mt 8:23-27; Mk 4:36-41

22 Saxa yaan na Yesus a xuus a mu fefeng sina, “Taara taa falet xe la
xasa paxasing ina raarum.” E voxo ri xawas xuluna xaati e ri fepaan. 23 La
fena faletan siri nane matef. A reref a sivimaan ti xuluna put e a fasavat a
xaing molava. A raarum a laak lana xaati e faasilak paaliu ri taa lus.
24 A mu fefeng ri faparaye e ri kuus, “Memai, Memai, taara taa xarak.”
Nane tamasiak e baras a reref e xaing e re feluai e a raarum femararol.
25 E nane fin a mu fefeng sina, “A namkaian simi faa?”
Lana mataутan e ipulan siri, ri fefiaian nari xa, “Nane ve a so ta buk
mataa? Nane kuus faagut e a reref e raarum re langaie?”

Na Yesus A Vil Faroxoi A Mataa Pana Vovau Saat
Mt 8:28-34; Mk 5:1-20

26 Ri falet xe la nobina sina mu Gerasin aava waan la paxasing ina
Laman Galili. 27 Layaan na Yesus a ung, a mataa ti la bina aave aava bas
pana mu vovau saat, maa savat sina. Pana mariaas xaves nane pi falak
ta nemarapi e pife taagul lan' ta saxa lifu. Nane fuuna taagul si pe la
matana xawaa. 28 Layaan a xalum na Yesus, a taangiis falava e bukaak
la kana e xukulai faagut, “Rao no sivinau Yesus, Lak Tomexaan sina
Piran Laa'ui Paaliu? Ne nung nano o no muta fakasanamau.” 29 A ferawai
malaan senaso na Yesus a xuus faagutan a mu vovau saat rao ri taa
ta'ulan a mataa aave e ri savat lamalei. A maana yaan xaves a vovau saat
a yote naapalaan a mu rabuna ri fo bugut a mana e kana pana ‘sein’ e ri
faxatange. Taasaxa layaan a mu vovau saat aave ri fagute nane fuuna piit
a ‘sein’ sina e mu vovau saat aave ri xupe xe pe la bina vingil.
30 Na Yesus a fine, “A isaam nase'?”
E nane suie, “Aami” senaso maana vovau saat ri fo vawe. 31 E ri
nung faxavesane rao i muta feng tapin nari xe lana vaa'ul aava piau ta
taxapusan ina.
32 A toxan a tagaan vio ri taxa fangan pave la xasing ina put. E mu
vovau saat ri nung na Yesus rao i taa feng falak nari xe lana mu vio aave
e nane turoxoian nari. 33 Layaan a mu vovau saat ri ta'ulan a mataa aave
ri felaak lana mu vio e nari, ri fala ti laa'ui xuluna put xe lapi la raarum e
ri fexarak.
34 Layaan nari aava ri fuuna faxatang a mu vio, ri xalum a mo aava fo
savat ri sinuf e ri fe kuusane lana maana mu bina faasilak. 35 E a maana
rabuna ri falet xena xalumaana so ta buk mo fo savat. Layaan ri savat si
Yesus, ri maa tingin xo a mataa aava mu vovau saat ri fo ta'ulane. E nane

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

fo mawas pana marapi e i taxa nai la ka Yesus e a lamonan sina fo roxo
fa'ulaa. E nari, ri mataut. 36 Nari aava ri fo xalum a vil faroxoiaana mataa
aave ri kuusane. 37 E a mu rabuna xapiak ti la bina sina mu Gerasin ri
xuus na Yesus o i taa ta'ulan nari senaso a matautan molava fo siak nari.
E voxo nane fe xawas xuluna xaati e ri fe paan.
38 A mataa aava mu vovau saat ri fo ta'ulane, a nung na Yesus o i taa
falet xuvul pana taasaxa na Yesus a feng fa'ulie e xuuse, 39 "Ulaa xe la
bina siim e no fe kuusan a maana mo roxo aava Piran fo vile sema." E
voxo a mataa aave a falet e fe kuusan xolan a maana mo roxo na Yesus fo
vile sena.

A Lak Tefin Si Jairus E Tefin Pana Giisan Molava
Mt 9:18-26; Mk 5:22-43

40 Layaan na Yesus a savat fulaa pe Galili a malila ri maa fesuaiane
senaso ri texaas o i taa savatmaan. 41 A saxa paamua ina lifu ina
faxuvulan, a isina na Jairus, maa poxo la ka Yesus e nung faagutane o
i taa falet xe la lifu sina 42 senaso nane toxan a lak tefin saxa mon pana
mariaas sangafilu saxa pana taragua e nane giis fasaat e faasilak i taa
maat.
Layaan na Yesus i taxa falet xuvul pana, a malila ri fakaliuane. 43 E
la palou iri a toxan a saxa tefin aava toxan a lagafan pana ragei lava
pana mariaas sangafilu saxa pana taragua e pi ta mataa a fexaxaas sena
vil faroxoie. 44 A tefin aave a sangasmaan lami Yesus e maa tao a itina
marapi sina e a giisan aave moxo malit paaliu et sena.
45 Na Yesus a fiai, "Nase' fo tawau?"
Layaan nari xapiak ri faaxolus, na Pita a kuus, "Memai, a rabuna xaves
ri taxa fakaliuan nano e ri taxa sot la taam."
46 Taasaxa na Yesus a kuus, "Saxa fo tawau. Ne texaas o a gutan fo falet
xasega."
47 Layaan a tefin aave a texaas o a pife fexaxaas sena fufunai sena, a
radakuimaan e maa tapiit turung la kana. E la matana mu rabuna xapiak
a kuusan fasavat a giisan sina e a vil faroxoiaana. 48 E na Yesus a xuuse,
"Xalak tefin, a namkaian siim fo vil faroxoi nano. Falet pana luaian."
49 Layaan na Yesus i taxa tigina ferawai lunai saxa mataa a savatmaan
ti la lifu si Jairus e maa xuuse, "A lak tefin siim fo maat. Muta lo fasorak
a mataa ina fepitaa."
50 Layaan na Yesus a langai a mo aanabe' nane xuus na Jairus, "Muta
mataut, namkai mon e i taa roxo fa'ulaa."
51 Layaan nane savat la lifu si Jairus, na Pita, Jon e na Jems xuvul pana
ninana lak e tamana, nari sang mon ri laak xuvul pa Yesus. 52 E lana lifu
aave xo, a mu rabuna ri taxa lo tangiis a mamaat e na Yesus a kuus, "Mi
muta taangiis, mi nai kasam, a tefin a pife maat, i taxa matef mon."

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

53 Ri nangan xuluna senaso ri texaas sena maatan sina lak aave. 54 Taasaxa
nane tao a mana lak e a kuus, “Xalak, no tamasiak!” 55 A vovau sina lak aave
a ulaamaan fulaa e nane tigina fa'ipul. E na Yesus a xuus nari o ri taa tavaie
pana fanganan. 56 A ninana lak e tamana re ipul faagut taasaxa nane xuus
faagutan nare o re muta kuusan a mo aanabe' xe sina mu rabuna.

Na Yesus A Feng Xolan A Mu Yaamut Sina
Mt 10:9-15; Mk 6:8-11

9 1 Layaan na Yesus fo xel faxuvul a mu yaamut sangafilu saxa pana
taragua nane tavai nari pana gutan sina e a tateaxan xena gei tapin
a mu vovau saat e xena vil faroxoiaana maana rabuna aava ri giis. 2 Nane
feng fepatoxan nari xena kuusan fasavat a fatataganan sina Piran e xena vil
faroxoiaana mu giisan. 3 Nane xuus nari, “Muta siak ta mo xena faletan simi,
muta siak ta xipa o ta bi, e muta siak fanganan o faat o xasa marapi, piau. 4 A
so ta lifu no laak lana, matef pave fefexaxaas no ta'ulan a bina aave. 5 Tamo
pi ta rabuna ri suai sema, layaan no ta'ulan a bina siri lavaxa, saf tapin a pof
la kaam. I taa malaan sena gel tifiaan nari.” 6 E voxo nari aave ri tamasiak e
ri fe kuusan fasavat a Lagasai Roxo e ri vil faroxoi a rabuna la mu bina xaves.

Na Herot A Langai Se Yesus
Mt 14:1,2; Mk 6:14-16

7-9 A maana rabuna xaves ri ferawai se Yesus e vilaana sina. E
saxanofuna ri kuus o nane ve na Jon aava fatatoi fa'ulian ti la mamaat. E
xasanofuna ri kuus o nane ve na Ilaija aava fo savat fulaa e xasanofuna
fulaa ri kuus o nane ve a mataa ina kuus fatuxai ti kavai aava to fa'ulaa.
E layaan na Herot aava paamua ti Galili, a langai pana maana mo
aanabe' a lamonan sina a tavanat e a kuus, “Nenia, ne fo patal tapin a
putu Jon. Naboxo ne taxa langai pase'?” E nane vubuk xalum na Yesus.

Na Yesus A Fafangan A Mu Rabuna 5,000
Mt 14:13-21; Mk 6:32-44; Jn 6:5-13

10 Layaan a mu yaamut ri fo ulaa, ri kuusan a maana faisok siri xe si
Yesus. E nane lisan nari xe la bina Betsaida xena fangaafus. 11 Taasaxa
malila ri langai sena e ri usie. Nane fasusui nari e a ferawai xe siri pana
fatataganan sina Piran e a vil faroxoi nari aava ri giis. 12 La leaaf xo a mu
yaamut ri savat sina e ri kuus, “Feng tapin et a maana mu rabuna aanabe'
talo ri tafe seng fanganan e ta nobina xena matefan siri la maana nu bina
faasilak senaso taara waan nabe' la bina xobingil.”
13 E nane sui nari, “Mi tavai nari pana fanganan.”
E ri suie, “Maam toxan a fomirak bret pama e din taragua mon nabe'.
Naak maam taa fe maraan bret xari xapiak, bo?” 14 (Faasilak a mu rabuna
tomexaan 5,000 ri taxa waan pave la noyaan aave.)

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Taasaxa nane xuus a mu fefeng sina, “Fanei fepatoxan nari lana maana
xuvulaian ina rabuna sangafilu pama.” 15 A mu fefeng ri vil malaane e
nari xapiak ri nai su'. 16 Nane siak a fomirak bret pama e a ro din e a
kaalum xe laa'ui la xunavata e kuus faasiroxo xe sina Piran pana e viaxe.
E a tavai a mu fefeng sina pana, xena fepatoxanaana la palou iri. 17 Nari
xapiak ri fangan e ri maasi. A mu fefeng sina ri siak faxuvul a maana
xavil ina fanganan aava waan e ri tifi a maana bi titifai sangafilu saxa
pana taragua pana.

Na Pita A Kuus Famatavas Se Yesus
Mt 16:13-16; Mk 8:27-29

18 Saxa yaan, layaan na Yesus taxa fenung e mu fefeng sina ri taxa
waan xuvul pana, nane fin nari, “A mu rabuna ri kuus o nenia nase'?”
19 Ri suie, “Saxanofuna ri kuus o na Jon ina Fasufan, xasanofuna ri
kuus o na Ilaija e xasanofuna fulaa ri kuus o a mataa ina kuus fatuxai ti
kavai aava fatatoi fa'ulian ti la mamaat.”
20 E na Yesus a fin nari, “E nami, mi lamon malaafaa? Nenia nase'?”
E na Pita a suie, “Nano, no Krais, a Mataa Failai sina Piran.”
21 Na Yesus a pebukan faagutan nari o ri muta xuus a rabuna pana. 22 E
a kuus, “A Natuna Mataa i taa maasak faagut pana maana mo xaves e mu
paamua priis, mu matalava e a mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai, ri
taa tisuie e punuxe. E la fatalatulaana yaan i taa fatatoi fa'ulian.”
23 E nane kuus xe siri xapiak, “Nase' ta mataa i taa usiau i muta lamon
paamuin a taagulan sina e la maana yaan xapiak i taa yaas a bolo sina
e i taa usiau. 24 Nase' ta mataa a vubuk tao fatateak a toyan sina, a
toyan aave i taa malit taasaxa nase' ta mataa i taa ta'ulan a toyan sina
xena usiau, i taa fakaxupan. 25 A mataa i taa toxan a so ta malangiis
tamo i taa siak faxuvul a maana mo xaves lana taagulan sina la xavala
e mui a toyan tuuna sina i taa malit? 26 Tamo mataa taa mangil sega e
sena ferawaian siak, a Natuna Mataa i taa mangilane vaxa layaan i taa
filimaan lana malang molava piis sina e na Tamana e mu angelo xaradak.
27 Ne kuus tuuna xe simi, saxanofuna aava ri taxa tigina nabe' ri taa pife
maat paamuina yaan ri taa xalum a fatataganan sina Piran.”

A Puxaan Na Yesus
Mt 17:1-8; Mk 9:2-8

28 Na Yesus a ferawai malaanabe' e lamina mu yaan pisiktul fo falet a
xel faxuvul na Pita narutul Jems e na Jon e ri fe laak xuluna put talo na
Yesus i taa fenung. 29 Layaan i taxa fenung a xakaaluman ina nonau ina
a puk e a marapi sina ferarapak faagut malaan sena yaamit. 30 A rovaat
tomexaan aava na Moses nare Ilaija 31 re sivimaan lana malang molava ti
laa'ui la xunavata e re maa ferawai xuvul pa Yesus. Rutul ferawai pana

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

faisok sina aava i taa fataxapine pe Jerusalem layaan i taa ta'ulan a
xavala. 32 Na Pita narutul xo, rutul matef maat taasaxa layaan rutul para
fa'ulaa rutul xalum a malang molava sina e rovaat aava re taxa waan
xuvul pana. 33 Layaan a rovaat aave re taxa ta'ulan na Yesus, na Pita a
kuus xe sina, "Memai, a mo roxo maatul taxa waan nabe'. Maatul taa
vesan a sawat talatul; saxa xanum, saxa xa Moses e saxa xa Ilaija." (Nane
ipul faagut sena maana mo aava savat e pife ferawai pana masaman.)
34 Layaan i taxa ferawai a vata a savat e maa xafut nari. E ri mataut
layaan ri laak lana vata aave. 35 Saxa ling a ferawai ti lana vata aave e
a kuus, "Nabe' ve a Lak Tomexaan siak. Ne fo siak fatie, langai sina."
36 Layaan a ling fo ferawai xapiak ri xalum na Yesus sang mon i taxa
waan. A mu fefeng talatul aave, rutul waan kasam sena e lana yaan aave
ri pife xuus fatexaas a rabuna pana maana mo ri fo xalume.

Na Yesus A Vil Faroxoi A Lak Tomexaan Pana Vovau Saat
Mt 17:14-18,22,23; Mk 9:14-27,30-32

37 A yaan mui xo, layaan ri sivi ti xuluna put, a malila molava ri
fefasusuie. 38 E saxa mataa la palou iri a kuus falava, "Mataa ina Fepitaa,
ne nung nano o no taa xalum a lak tomexaan siak, ne pi ta saxa fulaa,
nane sang mon. 39 A vovau saat a vawe e nane fuuna xukulai fa'ipul; a
fuuna tapin fasivie e nane fuuna gaga e a reng fuuna savat ti la valana. I
taxa lo waan xuvul pana e i taxa kawaasane. 40 Ne nung a mu fefeng siim
o ri taa vil tapine taasaxa ri pife fexaxaas."
41 E na Yesus a suie, "Aa, nami ve mu rabuna aava mi pife namkai e
mi fuuna fatavanat a lamonan simi, ne taa waan xuvul pami pana yaan
talavisan? Ne taa yaas a matafanan simi pana yaan talavisan? Lisanmaan
a lak siim."
42 E layaan a lak aave taxa filimaan, a vovau saat a tapin fasivie xe
lapia pana radakuian. Taasaxa na Yesus a baras a vovau saat aave e a vil
faroxoi a lak e lisan fa'ulie xe si tamana. 43 E nari xapiak ri ipul faagut
pana gutan lava sina Piran.
Layaan a mu rabuna ri taxa ferawai pana maana mo aava na Yesus
a vile, nane xuus a mu fefeng sina, 44 "Langai faroxoi a maana mo ne
taxa xuus nami pana: a Natuna Mataa xo, saxa i taa pet lisane xe sina
mu rabuna saat." 45 Taasaxa mu fefeng ri pife masam sena malasuf ina
ferawaian sina senaso a funan seri talo ri pife fexaxaas sena lamon
texaasane. E ri mataut sena fin fulane.

Nase' A Pelalava
Mt 18:1-5; Mk 9:33-40

46 A mu yaamut xo ri taxa lo fegagelai o nase' ve a pelalava. 47 E na
Yesus fo texaas sena lamonan siri e siak fatiginei a saxa lak la tana 48 e

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

xuus nari, “Nase' ta mataa i taa fakas a lak modak aanabe' lana isaak
a fakasau e nase' ta mataa a fakasau, a fakas nane aava fengau. Senaso
nane aava sisiak xe simi xapiak, nane xo a pelalava.”
49 E na Jon a kuus, “Memai, maam xalum a saxa mataa i taxa gei tapin
a mu vovau saat lana isaam e maam pebukane senaso nane pife waan
xuvul pamaam.”
50 Na Yesus a suie malaan, “Muta pebukane senaso nari aava ri pife
faisok patak semi ri taxa faisok xuvul pami.”

Saxano Rabuna Ti Sameria Ri Tisui Na Yesus

51 A yaan ina laaxan sina xe laa'ui la xunavata i taxa savatmaan
faasilak e na Yesus a lamon fatateak o i taa laak xe Jerusalem e a falet
xo. 52 E nane feng paamuin a mu fefeng sina e ri fe laak xe la saxa bina
pe Sameria xena faigotan a maana mo xana. 53 Taasaxa mu rabuna pave
ri bai fakase senaso i taxa laak xe Jerusalem. 54 E layaan a ro yaamut, na
Jems nare Jon, re xalum a vilaana aanabe', re fine, “Memai, no vubuk
o maame taa xel fasivi a fata ti laa'ui la xunavata xena kawaasan xapin
nari?” 55 Taasaxa na Yesus a tapuk e baras nare 56 e ri falet xe la xasa
bina.

Saxano Rabuna Aava Ri Vubuk Usi Na Yesus
Mt 8:19-22

57 Ri taxa sangas la salan e saxa mataa a kuus xe sina, “Ne taa usi nano
tamo no falet xe faa.”
58 E na Yesus a xuuse, “A mu vupung ri toxan a mu liing siri e mu
maanu laa'ui la tavegof ri toxan a mu singa siri taasaxa Natuna Mataa a
pi ta nobina xena mati lana.”
59 Nane kuus xe sina xasafuna, “Usiau.”
Taasaxa mataa aave a xuuse, “Memai, ne tafe xaafan na tamaang xalak
e mui ne taa usi nano.”
60 Na Yesus a xuuse, “Nari aava ri maat lana namkaian siri, ri taa xaafan
su' a mamaat. E nano, no fe kuusan fasavat a fatataganan sina Piran.”
61 E a xasafuna a kuus, “Ne taa usi nano, Memai, taasaxa paamua ne
ulaa xalak ne xuus a matafetama siak pana faletan siak.”
62 Na Yesus a xuuse, “Tamo Piran fo xel a mataa xena vil a faisok sina
e nane kaalum fa'ulaa xe sina maana mo sina ti la xavala, nane pife
fexaxaas sena faisok lana fatataganan sina Piran.”

Na Yesus A Feng Xolan A Mu Rabuna 72
Lk 9:3-5

10 1 E mui lamina a Memai a siak fati a sangafilu pisiguak pana
taragua fulaa e a feng tapin nari, taragua pa taragua. Ri falet

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

paamuine xe la mu bina aava nane buk laak lana. 2 Nane xuus nari,
"A maana mo la uma ri fo matoxol taasaxa piau ta rabuna xena siak
faxuvule. Fin a Memai ina uma o i taa feng a mu rabuna ina faisok sina
xena siak faxuvulaana maana mo sina. 3 Falet! Ne taxa feng tapin nami.
Mi taa malaan sena sipsip la palou ina mu piu kai. 4 Muta siak ta bi o faat
o marapi; falet fataapus e muta fasusui ta mataa la salan.
5 "Layaan mi laak la saxa lifu mi taa kuus, 'A luaian xe simi xapiak.'
6 Tamo mataa ina luaian taxa waan pave a luaian simi i taa waan xuluna.
Tamo piau, i taa ulaa xe simi. 7 Taagul pave la lifu ina luaian, fangan e
num a so ta mo ri tavai nami pana senaso a mataa ina faisok i taa siak a
mamareiai ina faisok sina. Muta falet xolai xe la lifu xaves.
8 "Layaan mi laak la bina e a rabuna ri fakas nami, ngan a so ta mo ri
tavai nami pana. 9 Vil faroxoi a mu rabuna aava ri giis pave e xuus nari
malaan, 'A fatataganan sina Piran fo filimaan faasilak paaliu.' 10 Taasaxa
layaan mi laak la bina e rabuna ri pife fakas nami, savat xe lamalei la mu
salan siri e mi kuus, 11 'A pof la salan simi aava doxot la kamaam, maam
taa saf tapine malaan sena fakalimaanan xe simi. Taasaxa texaas faroxo:
a fatataganan sina Piran fo waan faasilak xo.' 12 Ne xuus nami, lana yaan
ina tiisan a mu rabuna ti Sodom, ri taa pife siak a fakasanaman aava
molava sena rabuna ti la bina aave.

A Rabuna La Mu Bina Ri Pife Namkai
Mt 11:21-23,25-27; Mt 13:16,17

13 "Kaari, nami mu Korasin, kaari, nami mu Betsaida, senaso tamo
maana mo fa'ipul aava ri savat simi ri tafo savat xapiak pe la ro bina Tair
nare Saidan, re taa puk tapin fatapusan nare xasena mu vilaana saat sire
e re taa nai lana vebit ina fata pana marapi ina mimilisaatan. 14 Taasaxa
mu rabuna ti Tair nare Saidan, a fakasanaman xari i taa pife molava semi
lana yaan ina tiisan. 15 E nano, bina Kapanam, naak a isaam i taa laak xe
laa'ui la xunavata vulai, bo? Piau, a bina siim i taa kawaasanan e a isaam
lava i taa taxapus.
16 "Nase' ta mataa a langai simi, a langai siak sait. E nase' ta mataa a
tisui nami a tisuiau vaxa, taasaxa nane aava tisuiau a tisui nane aava
fengau."

A Mu Sangafilu Pisiguak Pana Taragua Ri Ulaa

17 A mu fefeng sangafilu pisiguak pana taragua ri ulaamaan pana
faamamaasan e ri kuus, "Memai, layaan maam ferawai lana isaam a mu
vovau saat xo ri langai nemaam."
18 E nane sui nari, "Ne xalum na Setan a poxo ti laa'ui la xunavata
malaan sena yaamit. 19 Langai, ne fo tavai nami pana gutan xena paasan
a mu tiui e pungup e xena fa'onam a gutan xapiak sina mu xaiyaas

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sitaara, pi ta mo i taa kawaasan nami. 20 Taasaxa, muta faamamaas o
a mu vovau saat ri langai nami, piau, faamamaas senaso a mu isimi fo
xaleian laa'ui la xunavata."

Na Yesus A Faamamaas

21 Lana yaan aapave xo a Vovau Xaradak a fabas na Yesus pana
faamamaasan e a kuus, "Ne nangus nano, Tamaang aava Memai ina
xunavata e xavala, senaso no fo fun a maana mo aanabe' xasena mu
rabuna ina texaasan ti la xavala e no kuusan famatavase xe sina rafulak
modak. Aang, Tamaang, nabe' ve a vubuxanan siim.
22 "Na Tamaang a tavaiau pana maana mo xapiak. Pi ta mataa a texaas
faroxo paaliu sena Lak Tomexaan taasaxa na Tamana sang mon. E pi ta
mataa texaas faroxo paaliu vaxa se Tamana taasaxa na Natuna sang mon,
e nari aava na Natuna a buk xuus famatavas nari pana."
23 E nane titapuk xe sina mu fefeng sina e a xuus kasam nari, "Mi taa
faamamaas sena maana mo mi fo xalume. 24 Senaso ne xuus nami o a
maana rabuna ina kuus fatuxai e maana piran king, ri vubuk o ri taa
xalum a maana mo aava mi taxa xalume taasaxa piau. E ri buk langai a
maana mo aava mi taxa langaie taasaxa piau."

A Ferawaian Paap Sena Mataa Roxo Ti Sameria
Mt 22:34-40; Mk 12:28-31

25 Saxa yaan a saxa mataa aava texaas faagut sena vuputkai a tigina
xena valam na Yesus e a fine, "Mataa ina Fepitaa, a so ta mo ne taa vile
xena siak a toyan xe vulai, vulai?"
26 E na Yesus a suie, "A so ta mo a waan la vuputkai? No lamon
malaafaa pana?"
27 E a mataa aave a suie, "Vubuxan xasingit a Memai aava Piran siim,
pana xunus xapiak siim, pana gutan xapiak siim e pana lamonan xapiak
siim e vubuxan xasingit a mu tauma malaan se' no vubuxan nano xa."
28 Na Yesus a suie, "No fo sui faroxoi paaliuane. Vil malaane e no taa
to."
29 Taasaxa mataa aave a vubuk rao a mu rabuna ri taa lamon faroxo
pana e voxo a fin na Yesus, "E nase' ve a mu tauga?"
30 Na Yesus a suie pana xuuskuus aanabe', "A toxan a saxa mataa pe
Jerusalem i taxa sivi xe puaa Jeriko. La fena faletan sina a mu rabuna ina
fenau ri faloue. Ri turirik tapin a marapi sina, ri sip fasaate e ri ta'ulan faneie
su' e nane faasilak i maat. 31 Saxa priis xo, i taxa sangas sivi xe puaa la salan
naang e layaan a xalum a mataa aave a sangas liue la xasa paxasing. 32 E
vaxa a Livai aava faisok la lifu lotu, layaan a xalum a mataa aave nane vaxa
a sangas liue la xasa paxasing. 33 Taasaxa mataa ti Sameria, lana faletan sina
xo, a savat sina mataa aave e layaan a xalume a muluxe. 34 Nane falet xe sina

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

e a irine pana wel e wain. E a yaas faneie xuluna ‘donki’ sina e lisane xe la
lifu sasaxong e fe faxatang faroxoie. 35 A yaan mui nane siak a K20 e tavai
a mataa ina lifu sasaxong pana e a xuuse, ‘Faxatang faroxoie. Layaan ne
ulaamaan ne taa sui fa'uli a faat aava no fo fataxapine xena faxatangaana.’
36 Fetaxapus e na Yesus a kuus, “No lamon malaafaa? Nase' ve a tauna
mataa aava rabuna ina fenau ri sipe?”
37 A mataa ina texaasan xo a suie, “A saxa aava muluxe e fangasixe.”
Na Yesus a xuuse, “Falet e no fe vil malaane.”

Na Yesus A Ti Xulum A Rofetinan, Na Marta Nare Maria

38 Na Yesus e mu yaamut sina ri taxa sangas falet e ri fe savat la saxa
bina. E pave a saxa tefin, a isina na Marta, a fakas nari la lifu sina. 39 A
tefin aave a toxan a saxa tina, a isina na Maria. E nane fe nai faasilak
la ka Yesus xena langai a maana ferawaian sina. 40 Taasaxa na Marta
a mamaxus pana faigotanaana maana mo ina matafanganai. Nane
maa savat si Yesus e a fine, “Memai no pife muluxau, bo? Na tiak pife
xavangau e nenia sang mon ne taxa faisok. Fengmaane i xavangau!”
41 A Memai a suie, “Marta, Marta, no taxa mamaxus faagut pana
maana mo xaves 42 taasaxa saxa mo mon a molava. Na Maria fo siak a mo
peraroxo paaliu e ne taa pife siak tapine xasena.”

Na Yesus A Fepitaa Pana Vilaana Ina Fenung
Mt 6:9-13; Mt 7:7-11

11 1 Saxa yaan na Yesus taxa fenung pe la saxa bina. E layaan a
fataxapin a fenungan sina, saxa mataa aava fuuna usie, a fine,
“Memai, fapiti nemaam pana vilaana ina fenungan malaan se Jon a fapiti
a mu rabuna aava ri fuuna usie.”
2 E nane xuus nari, “Layaan no fenung, no taa ferawai malaan:
Tamamaam, a isaam a pelalava sena mu isin
e maam suai faagut sena;
a fatataganan siim i taa savatmaan.
3 Tavai nemaam pana fanganan a fexaxaas xe tanin.
4 Lamon tapin a mu vilaana saat simaam
senaso nemaam vaxa maam lamon tapin
nari aava ri bilai fasaat xasemaam.
E no tivotan nemaam sena mu vavalam.”
5 E nane moxo xuus nari, “Tamo mataa a toxan a fesing e a falet xe sina
la xunavung e fe xuuse, ‘Ka fesing, tavaiau pana bret talatul 6 senaso saxa
fesing siak, i taxa falet xe la saxa bina e monabe' mon maa savat siak e ne
pi ta fanganan xena tavaiaana.’
7 “E nane lana lifu aave a suie, ‘Muta fatatalau. Ne fo xawei a matana
lifu xo e nemaam, mu rafulak siak, maam taxa mati la ivin. Ne pife

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

fexaxaas sena tamasiak fulaa xena tavaiaan nano.’ 8 Ne xuus nami o
a mataa aave i taa pife tamasiak xena tavaiaana fesing sina pana bret
taasaxa i taa tamasiak e i taa tavaie pana so ta mo nane vubuxane senaso
a mataa aave taxa lo famasasaafe.
9 “E voxo ne xuus nami, fiai e mi taa siaxe, seseng e mi taa tingine,
vipit la matana lifu e i taa talakas xe simi. 10 Senaso nase' ta mataa aava
fenung i taa siaxe, nane aava seseng, i taa tingine e nane aava vipit la
matana lifu, i taa talakas xe sina.
11 “Nami mu tamana rafulak, tamo ta lak tomexaan siim i taa fiai
pana din, naak no taa tavaie si pana tiui, bo? 12 O tamo a fin nano pana
xatuluk, naak no taa tavaie si pana piraksoxomaat, bo? 13 Tamo nami,
naapalaan mi rabuna saat, mi fexaxaas sena tavai a mu rafulak simi pana
tatavai roxo, mi lamon o na Tamami la xunavata i taa pife tavai nami
aava mi fuuna fenung xe sina, pana Vovau Xaradak?”

Na Yesus Nare Bilsibul
Mt 12:22; Mk 3:23-27

14 Na Yesus taxa gei tapin a masalai aava pife fexaxaas sena ferawai.
Layaan a masalai aave a ta'ulai, a mataa aava tamu po moxo a ferawai
e a malila ri ipul faagut. 15 Taasaxa saxanofuna ri kuus, “Pana gutan si
Bilsibul aava memai ina mu masalai, nane taxa gei tapin a mu masalai.”
16 Xasanofuna ri tafange pana i taa faxalit nari pana saxa mo fa'ipul ti
laa'ui la xunavata.
17 Na Yesus fo texaas sena lamonan siri e a xuus nari, “Tamo a gavamen
a pife tigina faxuvul, a gavamen aave i taa pife waan xe kavai e tamo a
saxa matafetama o pabung ri tigina fepatok a matafetama o pabung aave
i taa kawaasanan. 18 Tamo na Setan a fepatoxanan, a gutan sina i taa
tigina malaafaa? Ne ferawai malaanabe' senaso mi kuus o nenia, ne taxa
gei tapin a mu masalai pana gutan sina memai siri, na Bilsibul. 19 Tamo
nenia xa, ne taxa gei tapin a mu masalai pana gutan si Bilsibul lavaxa mu
rabuna simi ri fuuna gei tapine pana gutan sise'? Lavaxa, pana faisok siri
mi taa tiis a faisok siak. 20 Taasaxa tamo ne taxa gei tapin a mu masalai
pana gutan sina Piran, a fatataganan sina Piran fo savat naboxo la palou
imi.
21 “Layaan a saxa mataa tateak pana tol e pinis sina, i taxa faxatang
a lifu sina, a maana mo sina ri taa waan faroxo e pi ta mataa i taa
fenoue. 22 Taasaxa, layaan a xasa mataa aava petateak sena, i taa faloue
e fa'oname i taa siak tapin a maana mo aava mataa tafuna lifu i taxa
lisan tuunei a lamonan sina xuluna xena xavangaana e i taa fepatoxan a
maana mo sina.
23 “Nane aava pife waan xuvul paga, i taxa tisuiau e nane aava pife
faxuvul xuvul paga, nane, i taxa tapalai.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A Ulaian Sina Vovau Saat
Mt 12:22,24-29,43-45

24 “Layaan a vovau saat i taa ta'ulan a mataa, i taa sangas falet la bina
pagala xena seng a maagusan e seng maat e kuus, ‘Ne taa ulaa xe la lifu
aava ne fo ta'ulane.’ 25 E layaan a savat pave a tingin a lifu naang fo roxo
e pife vusiit. 26 E nane fe xel faxuvul a xasano vovau saat pisiguak aava
ri pemamosaat paaliu sena e nari xapiak, ri fe laak la lifu naang e ri fe
taagul pave. E naboxo a toyan sina mataa aave xo a pesasaat paaliu sena
waanan sina paamua.”

A Faamamaasan Tuuna

27 Layaan na Yesus taxa ferawai malaanabe' a saxa tefin la palou iri
moxo kuus falava malaan, “A tefin aava luk nano e fasus nano, nane i taa
faamamaas.”
28 E nane suie, “Piau, nari aava ri langai a ferawaian sina Piran e ri
usie, nari xo, ri taa faamamaas.”

Ri Fasoraxe Pana Mo Fa'ipul
Mt 12:39-42

29 A malila ri taxa ivungmaan na Yesus e nane kuus, “A mu rabuna saat
ti tanin, ri fiai fasoraak pana mo fa'ipul taasaxa i taa piau, ri taa toxan a
fakalimaanan aava na Jona mon. 30 Malaan se Jona ve a fakalimaanan xe
sina mu Ninive', a Natuna Mataa ve a fakalimaanan xe sina mu rabuna
ti tanin. 31 La yaan ina tiisan a matalava tefin ti paa, i taa tigina xuvul
pana mu rabuna ti tanin e i taa gel tifi nari. Senaso nane filimaan ti
lasuun paaliu xena langaiaana fepitaian roxo si Solomon e naboxo saxa
aava pelalava se Solomon i taxa waan e nami, mi pife langaie. 32 E a mu
rabuna ti Ninive' vaxa ri taa tigina la yaan ina tiisan xuvul pami e ri taa
gel tifi nami senaso nari, ri puk tapin nari xa xasena vilaana saat siri
layaan ri langai a ferawaian si Jona e naboxo saxa aava pelalava se Jona i
taxa waan nabe'.

A Malang La Tana Mataa
Mt 6:22,23

33 “Pi ta mataa i taa faram a laam e timine la bina fufunai o lapaana
piing ina maiyang, piau. I taa fatofane laa'ui xuluna xok talo nari aava
ri filimaan, ri taa xalume. 34 A mataam ve a malaan sena laam ina taam.
Layaan re kaalum famatavas, a taam xapiak i taa bas pana malang.
Taasaxa layaan a mataam re kaalum fasaat a taam xapiak a bas pana suk.
35 Faxatang faroxo! Pife roxo tamo a malang ina taam i taa suk. 36 E voxo
tamo taam xapiak a bas pana malang e pi ta suk modak fe votane, lavaxa

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i taa bas xapiak pana malang malaan sena yaan a malang ina laam a lang xulum.”

Na Yesus A Kuus Favupunoi A Mu Ferasi

37 Layaan na Yesus a fataxapin a ferawaian sina, saxa Ferasi fine o
re taa fe fangan xuvul. E voxo nane laak e fe nai fangan xuvul pana.
38 Taasaxa Ferasi aave a xalum na Yesus pife xamak a mana paamuina
fanganan e a ipul.
39 E a Memai a kuus xe sina, “Nami mu Ferasi xo mi fuuna xamak
faroxoi a tana maana mo taasaxa xunus imi va bas pana saatan e
naixaaman. 40 Nami mu lamavaang! Nane aava vesan a tana mo, a vesan
a lana vaxa, bo? 41 Tavai a mu valagof pana so ta mo i taxa waan lana
fafanaian siim e maana mo xapiak i taa piau ta lalosaat xe siim.
42 “Nami mu Ferasi, faxatang! Senaso mi fuuna tatavai xe sina Piran
pana fasangafiluaana maana mo modak ti la uma taasaxa mi pife lamon
faroxo pana vilaana ina tiisan roxo e vilaana ina vubuxan xasingitaana
Piran. Muta lamon pana mu tatavai simi mon, piau, mi taa tapal pana mu
vilaana xapiak aave.
43 “Nami mu Ferasi, faxatang! Senaso mi vubuk nai lupaamu lana
lifu lotu talo mu rabuna ri taa xalum nami. E mi vubuxan a mu rabuna
aava ri falet la maana nobina ina faasot e lana lifu ina faxuvulan, ri taa
fasusui nami.
44 “Faxatang! Senaso nami, mi malaan sena mu bina ina mamaat
aava ri piau ta fakalimaanan xuluna e mu rabuna lana vungutan siri, ri
vaapaas xolai xuluna.”
45 Saxa mataa aava texaas sena vuputkai a suie, “Mataa ina Fepitaa,
layaan no ferawai malaan no fakasal nemaam sait.”
46 E na Yesus a suie, “E nami aava mi texaas sena vuputkai, faxatang
nami xa senaso mi fuuna fayaas a mu rabuna pana faisok lalagaf aava ri
pife fexaxaas sena yaasaana e nami xa mi pife xavang fadak nari, piau
paaliu.
47 “Faxatang! Senaso mi vesan a maana nobina roxo paaliu ina mamaat
xana mu rabuna ina kuus fatuxai aava kavai a mu bumi ri fo punuk
nari. 48 E layaan mi vil malaane mi turoxo pana mo a mu bumi ri vile: ri
punuk a mu rabuna ina kuus fatuxai e nami, mi vesan a bina ina mamaat
xari. 49 Mi fo vil malaane e a Piran, lana texaasan sina, a kuus, ‘Ne taa
feng a mu rabuna ina kuus fatuxai e mu yaamut xe siri. Ri taa punuk a
saxanofuna e saxanofuna ri taa vil pengan nari.’ 50 E voxo, a mu rabuna ti
tanin, ri taa waan lapaana vupunoian ina maatan sina mu rabuna xapiak
ina kuus fatuxai, ti la tangpat ina xavala 51 layaan na Kein a punuk na
tina, na Ebal, fefexaxaas a yaan ri punuk na Sekaraia la palou ina ivin
ina faraaman e nobina taap sina Piran lana lifu lotu. Tuuna ne xuus

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nami, a mu rabuna ti tanin ri taa waan lapaana vupunoian ina maana mo
aanabe'.
52 "Faxatang! Nami aava mi texaas faagut sena mu vuputkai senaso
mi fo siak tapin a fufuna texaasan. Nami xa mi pife texaas faroxo e mi
tivotan nari aava ri taxa xaveak texaas."
53 Na Yesus a ta'ulan a lifu aave e a mu Ferasi e mu rabuna ina fepitaa
pana vuputkai ri marala faagut e ri tisui a fepitaian e faisok sina. E ri fine
pana maana fiaian bit 54 senaso ri lamon o i taa milung lana susuaa sina.

A Mu Pebukaian E Mu Fagutan
Mt 10:26-33

12 1 Lana yaan aanabe' a tang malila ri maa faxuvul. Ri malila
temasaat e ri taxa fepaasan xolan a kari. Lana yaan aave na Yesus
a ferawai xe sina mu fefeng sina e kuus, "Faxatang votan nami xa sena
vilaana ina lalama maranga sina mu Ferasi. 2 A maana mo xapiak aava
fufunai naboxo a mu rabuna ri taa texaas sena e maana mo aava xafutan
ri taa savat la matavas. 3 A so ta mo mi ferawai pana la suk a mu rabuna
ri taa langaie la paanaas e so ta buk ferawaian mi fefinaasan kasame la
lifu, a mu rabuna ri taa texaas sena malaan se' ri taxa xukulaiane laa'ui
xuluna putuna lifu.
4 "Ne xuus nami kamu fesing, muta mataut an a rabuna aava ri fexaxaas
sena punuxaana tana mataa mon e ri pife fexaxaas sena vil ta mo fulaa.
5 Piau, ne taa faxalit nami o nase' mi taa mataut sena: mi mataut an mon
a saxa aava lamina punuxaana mataa a fexaxaas sena tapin fasiviaana xe
la bina ina fata aava i taxa raam vulai. Langaiau, suai faagut sena saxa
pana gutan malaan. 6 A Piran a lamon fa'uli a maana miraxana maanu
mi maraane, a mamareiai iri va 2 toea lapaana pama. Tuuna, a maana
maanu aanabe' ri modak paaliu taasaxa Piran pife maluf paaliuan ta
saxa. 7 E voxo mi lamon o a Piran i taa maluf nami, bo? Piau. Nane texaas
sena fui talavisan xapiak i taxa waan la putumi. Muta mataut, i taa
faxatang faroxoi nami. Nami, mi pelalava sena maana maanu la matana.
8 "Ne xuus nami o nase' i taa kuusan famatavasau la palou ina mu
rabuna, a Natuna Mataa vaxa i taa kuusan famatavase sait la matana mu
angelo sina Piran. 9 Taasaxa, nane aava faaxolusanau la palou ina mu
rabuna, a Natuna Mataa sait vaxa i taa faaxolusane la matana mu angelo
sina Piran. 10 E nase' ta mataa a ferawai fasaat sena Natuna Mataa, a Piran i
taa lamon tapin a saatan sina, taasaxa nase' ta mataa a pet pengan a Vovau
Xaradak e pife suai fatak sena, a Piran taa pife lamon tapin a saatan sina.
11 "E layaan ri lisan nami xe sina mu paamua ina lotu o mu matalava
o paamua ina bina, muta mamaxus pana so ta mo mi taa ferawai pana o
malaafaa mi taa kuusan famatavas a namkaian simi 12 senaso lana yaan
fatak aave a Vovau Xaradak i taa fapiti nami pana susuaa roxo."

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A Ferawaian Paap Sena Mataa Piran Ngong

13 Saxa la palou iri a kuus xe sina, “Mataa ina Fepitaa, xuus na tiak
o i taa fepatoxan a maana mo si tamamaame e i taa tavaiau pana xavil
xanak.”
14 Na Yesus a suie, “Matuvaat, nase' fo siak fatiau xena mataa ina tiisan
la palou ime?” 15 E mui nane xuus nari, “Faxatang faroxo! Muta lamon
fati vulan a maana mo mi vubuxane talo mi taa pife naixaam; a toyan
tuuna sina mataa pife waan lana maana mo sina.”
16 E nane xuus nari pana ferawaian paap aanabe': “A saxa mataa piran
a toxan a xavala xaves. A xavala aanabe' a xavala roxo e a fasavat a
fanganan xaves. 17 A mataa aave a ilisai, ‘Ne taa vil a so? Ne pi ta nobina
aava fexaxaas xena faxuvulaana maana fanganan xaves aanabe'.’
18 “Nane moxo kuus, ‘Ah! Ne taa ngas tapin a mu lifu ina fawaanaana
fanganan siak e ne taa vesan a mu lifu fa'ui aava molava sena. Tuuna ne
taa vil malaane e ne taa timin a fanganan e maana mo siak lana.’ 19 E mui
ne taa kuus, ‘Naboxo ne toxan a maana mo xaves. Ne taa pife faisok fulaa
lana xasano mariaas aava ri taa filimaan. Tuuna, ne taa waan faroxo
paaliu; ne taa fangan e num e ne taa faamamaas.”
20 “Taasaxa Piran a xuuse, ‘Nano, no mataa lamavaang paaliu! Monabe'
mon la vung i taa yaan ina maatan siim. E nase' taa siak a maana mo no
fo faxuvule xaanum?’
21 “I taa savat malaanabe' xe sina saxa aava faxuvul a maana mo ti la
xavala xena fafaamamaasaana tana e pife faxuvul a maana mo aava xena
fafaamamaasaana Piran.”

Muta Mamaxus
Mt 6:25-33

22 E mui na Yesus a kuus xe sina mu fefeng sina, “Naboxo ne xuus nami,
muta mamaxus soxot a maana mo xena toyan simi malaan sena fanganan
o maana mo xena xafutaana tami. 23 A toxan a maana mo molava sena
fanganan lana toyan simi e maana mo molava sena marapi ina xafutaan
nami. 24 Lalamon faagut pana mu maanu: ri pi ri xakaapis la uma o siak
faxuvul a fanganan ti lana, ri piau ta bina xena fanei faxuvul a fanganan
xe la xasa yaan, piau. A Piran sang mon a fafangan nari. E nami, mi
pelalava sena mu maanu la matana Piran! 25 Nase' a fexaxaas sena
famodusaana toyan sina pana mamaxusan? 26 Mi pife fexaxaas sena vil a
mo modak aanabe' e voxo xenaso mi mamaxus pana xasano mo fulaa?
27 “Lalamon faagut pana malaafaa a mu fur ri boak. Ri pife faisok o bis
xena boak, piau. Taasaxa ne xuus nami o a xakaaluman sina mu fur a
peraroxo se Solomon layaan a falak a maana marapi ina piran king sina.
28 Lavaxa, a Piran xo a famaus a yi pana fur e a yi aave taxa waan tanin e

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mafu ri taa farame. Tamo Piran a faxatang faroxoi a yi malaan, mi lamon
o i taa pife faxatang faroxoi nami malaan sait, bo? Naak a namkaian simi
a modak paaliu. 29 Muta mamaxus pana so ta mo mi taa ngane o nume.
30 A mu rabuna aava ri pife namkai, ri fuuna sei soxot a maana mo aave
e na Tamami ti laa'ui la xunavata, nane fo texaas sena vubuxanan simi.
31 Sei soxot a maana mo ina fatataganan sina Piran e mi taa siak a maana
mo mi vubuxane sait.

Faxuvul A Maana Mo Roxo La Xunavata

32 "Kamu rafulak modak, na Tamami fo tavai nami pana maana mo
aava ri waan la fatataganan sina e voxo muta mataut. 33 Faasot pana
maana mo simi e tatavai xe sina mu valagof. Tamo mi usi a salan aanabe'
a malaan se' mi taa siak a bi aava i taa pife miit e vaxa a malaan sena
fafanaian la xunavata aava i taa pife taxapus. E pave a mataa saat i taa
pife laak xena fenouaana e pi ta mo i taa kawaasane. Piau. 34 Faxuvul
a maana fafanaian simi la xunavata senaso mi taa lamon fati vulan a
nobina aava fafanaian simi i taxa waan lana.

Faxatang Vulai
Mt 25:1-13; Mk 13:33-37

35 "Tamasiak vulai xena faisok e faram a laam simi i taa raam vulai.
36 Tamo mi taa vil malaane mi taa malaan sena rabuna sisiak aava ri taxa
waan bang a ulaian sina mataa tafuri ti la maraanaana tefin. Layaan i
taa vipit la matana lifu a mu sisiak sina ri taa kas fatapusan a matana
lifu xe sina. 37 Layaan a mataa tafuna mu sisiak i taa savatmaan i taa mo
roxo paaliu tamo mu sisiak sina ri taxa waan bange e ri pife matef. Ne
xuus tuunei nami o i taa falak a marapi ina sisiak e i taa fanei nari la
ivin ina fanganan e i taa faigotan a fanganan xari e taa sisiak siri. 38 A
mu sisiak aava ri faxatang vulai, ri taa pife mangil tamo mataa tafuri
taa savat la xunavung o laso ta yaan nane savat." 39 E na Yesus a kuus
fulaa, "Famatavas a lamonan simi: tamo mataa tafuna lifu fo texaas sena
so ta yaan a mataa ina fenau i taa savat, a mataa tafuna lifu aave i taa
faxatang a lifu talo mataa saat i taa pife laak lana. 40 Nami sait, mi taa
faxatang vulai senaso a Natuna Mataa i taa savat la yaan mi pife texaas
sena."
41 Na Pita a fiai, "Memai, no taxa kuus pana ferawaian paap aanabe' xe
simaam o xe sina mu rabuna xapiak?"
42 A Memai a suie, "A sisiak aava usi a vilaana roxo e faisok faagut vulai, a
mataa tafuna i taa tavaie pana ngavuk ina paamuian a xasano sisiak e xena
tavai nari pana fanganan la yaan fatak ina fanganan. 43 Tamo sisiak aave taxa lo
vil a vubuxanan sina mataa sina, a mataa aave i taa faamamaas pana layaan a
ulaamaan. 44 Ne kuus tuuna, i taa siak fati a sisiak aave xena paamuian a maana

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mo xapiak sina. 45 Taasaxa tamo sisiak aave a ilisai, ‘A mataa tafuga i taa pife
ulaamaan fataapus,’ e voxo nane sip xolan a mu sisiak xapiak, a tomexaan e
tefin sait, e fangan e num temasaatan a raarum tateak, 46 a mataa tafuna i taa
ulaamaan a saxa yaan a sisiak aave a pife lalamon pana e lana yaan naang a
pife tamasiak bange. E a mataa tafuna i taa putuk xapin a sisiak aave e timin
faxuvule xuvul pana mu rabuna aava ri pife namkai.
47 “A sisiak aava texaas sena vubuxanan sina mataa tafuna taasaxa
pife tamasiak xena vile, a mataa sina i taa inis faagutane. 48 Taasaxa
nane aava pife texaas faroxo sena vubuxanan sina mataa sina e a vil a
mo mosaat, a fakasanamaana i taa pife lava, ri taa pife sip faxavesane.
Senaso tamo mataa a toxan a texaasan, xasanofuna ri taa lamon o i taa
faisok lapaana texaasan aave e i taa pife bilai malaan sena mataa ngong e
tamo toxan a ngavuk lava, xasanofuna ri lamon o i taa vil xapin a maana
faisok sina e xasliue pana maana faisok fulaa.

Na Yesus A Savat Xena Fepatoxan A Rabuna
Mt 10:34-36

49 “Ne fo savatmaan xe lapi la xavala xena lisan a fata ina tiisan e ne vubuk rao
i taa raam xo! 50 Taasaxa lagafan molava i taxa xafutau e ne taxa maasak faagut
fefexaxaas i taa taxapus. 51 Mi lamon o ne savatmaan xena lisan a luaian, bo?
Piau, ne pife lisanmaan a luaian taasaxa ne savat xena fepatoxan nami. 52 Tamo
saxa matafetama a toxan a rabuna pama ri taa fepatok, taragua xasena talatul.
53 Ri taa fepatok, na tamana lak nare na lak tomexaan re taa ti patak, na ninana
lak tefin nare na lak tefin re taa ti patak e mu enana vaxa ri taa ti patak.”

Masamaana Mu Yaan

54 Nane kuus xe sina malila, “Layaan mi xalum a vata i taxa falaak pe
kol, fataapus mi kuus, ‘I taa raafui’ e a raafui a savat. 55 E layaan a reref a
savat ti pul mi kuus, ‘A bina i taa lagaf,’ e bina lagaf. 56 Nami, mu lalama
maranga! Mi texaas faagut sena fakalimaanan ina xavala e tavegof
taasaxa maana fakalimaanan ti tanin mi vungut sena, bo?
57 “Xenaso nami xa, mi pife tiis a so ta mo a roxo? 58 Layaan name ro
xaiyaas, me taxa falet xe sina mataa ina tiisan, no taa faisok faagut xena
vil faroxoi a fegagelaian sime ulaa mataa aave i tamaa lisan nano xe
lana bina ina tiisan lava. E a mataa ina tiisan aave i tamaa tavai a mataa
ina faxatangaana mu vipis, pama e nane aave i taa tapin fasivi nano
lana bina ina vipisan. 59 Ne xuus nami o mi taa pife ta'ulan a bina aave
fefexaxaas mi maraan xapin a mamareiai aava ri tavai nano pana.”

Na Yesus A Ferawai Pana Puk Tapinaana Vilaana Saat

13 1 Saxanofuna la palou ina malila aave ri xuus na Yesus pa Pailat
e malaafaa nane punuk a mu rabuna ti Galili e a ria iri fefaxuvul

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pana ria ina mu tatavai taap siri. 2 E na Yesus a sui nari, “Mi lamon o
a mu Galili aava ri maat malaan, a vilaana siri a pesasaat sena xasano
Galili, bo? 3 Ne xuus nami piau! Taasaxa tamo nami, mi pife puk tapin
nami xa xasena vilaana saat simi, nami xapiak, mi taa maat vaxa.
4 Lamon sena rabuna sangafilu saxa pana pisiktul aava ri maat layaan
a lifu modus xe laa'ui pe Siloam a poxo punuk nari. Mi lamon o nari, ri
vupuno temasaat sena xasanofuna aava ri waan pe Jerusalem, bo? 5 Ne
xuus nami piau! Taasaxa tamo mi pife puk tapin nami xa xasena vilaana
saat simi, nami vaxa, mi taa maat.”

A Ferawaian Paap Sena Falaang Aava Pife Fuaa

6 E na Yesus a kuus pana saxa ferawaian paap malaan: “Saxa mataa a
toxan a falaang aava waan la uma sina. Nane fe seng a xalana taasaxa
seseng maat. Piau ta xalana. 7 E a kuus xe sina mataa ina faxatangaana
uma, ‘Pana mariaas talatul xo ne fo seng a xalana wai aanabe' taasaxa
piau. Tei tapine! Xenaso i taa waan nabe' lana xavala roxo?’ 8 A mataa
ina faxatangaana uma a kuus, ‘Matalava, mune! I taa waan pana
mariaas saxa fulaa e ne taa xaf fakaliuan a funa e ne taa timin a xawa
lana. 9 Tamo i taa fuaa la mariaas mui, a roxo. Tamo piau, lavaxa tei
tapine.”

Na Yesus A Vil Faroxoi A Tefin Maalapen La Yaan Ina Fangaafusan

10 La saxa Yaan ina Fangaafusan na Yesus taxa fepitaa lana saxa lifu
ina faxuvulan 11 e a toxan a tefin aava maalapen senaso a vovau saat fo
vawe. Pana mariaas sangafilu saxa pana pisiktul i taxa lo waan malaan e
pife fexaxaas sena tigina faroxo. 12 Layaan na Yesus a xalume, a xelmaane
e kuus xe sina, “Tefin, ne fo mulus nano xasena giisan siim.” 13 E mui a
timin a mana xuluna e monabe' mon a tefin aave a tigina fatak e a kuus
fati a Piran.
14 A paamua ina lifu ina faxuvulan a marala senaso na Yesus a vil
faroxoi a tefin la Yaan ina Fangaafusan e nane kuus xe sina rabuna, “A
toxan a yaan pisaxa mon xena faisok. Savat xena vil faroxoiaan nami
lana mu yaan aave e pife la Yaan ina Fangaafusan.”
15 A Memai a suie, “Nami xalema maranga! Nami saxa saxa, mi fuuna
mulus tapin a ‘donki’ o bulmakau simi la Yaan ina Fangaafusan, bo? E
mi lisan fasavate xe lamalei talo i fexaxaas sena num, bo? 16 Lavaxa, a
tefin aanabe' ve a lak tefin si Abrahem aava na Setan fo bugute pana
mariaas sangafilu saxa pana pisiktul. E nami, mi lamon o pife roxo
nane vaxa taa mulusan xasena mo aava fo bugutmaane la Yaan ina
Fangaafusan, bo?”
17 Layaan a kuus malaan nari aava ri gilise, ri mangil taasaxa mu
rabuna si, ri faamamaas pana maana mo roxo nane taxa vile.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Ro Ferawaian Paap Sena Fatataganan Sina Piran

A Kam Ina Mastaat
Mt 13:31,32; Mk 4:30-32

18 E voxo na Yesus a fiai, “A fatataganan sina Piran a malaan
sena so? Ne taa ferawai paap pana malaafaa? 19 A malaan sena
fomirak kam ina mastaat aava mataa fe xapise la uma sina. A boak
e femolava e a mu maanu ti la tavegof ri maa vesan a singa siri la
raxana.”

A Yiis Ina Fasul A Flaua
Mt 13:33

20 E a fiai fulaa, “Ne taa ferawai paap pana fatataganan sina Piran
malaafaa? 21 A malaan sena yiis aava tefin a timin a kaamodak ina lana
flaua xaves e fe fasul xapin a flaua.”

Nase' Taa Waan La Fatataganan Sina Piran

A Fomirak Matana Lifu

22 Na Yesus, la fena faletan sina xe pe Jerusalem, a laak lana mu bina
xaves e fepitaa pave. 23 E saxa mataa fine, “Memai, a mu rabuna talavisan
ri taa fakaxupan? Pife xaves, bo?”
24 E nane kuus xe siri, “Tatalai faagut xena laak lana fomirak matana
lifu senaso ne xuus nami o a maana rabuna xaves ri taa laak taraa
taasaxa ri pife fexaxaas sena. 25 Layaan a mataa tafuna lifu a tamasiak e
xawei a matana lifu, mi taa tigina vipit maat lamalei e fenung, ‘Memai,
kas a lifu xe simaam.’
“Taasaxa i taa sui nami, ‘Ne ngalngolan nami e ne pife texaas o mi
filimaan ti faa!’
26 “E nami, mi taa kuus, ‘Maam fangan e num xuvul pama e no fepitaa
la bina simaam.’
27 “Taasaxa i taa suie, ‘Ne ngalngolan nami e ne pife texaas o mi
filimaan ti faa? Faapalau sega, nami mu rabuna saat.’
28 “Layaan mi xalum na Abrahem, Aisaak nare Yaakop e a mu
rabuna ina kuus fatuxai, ri taxa waan la fatataganan sina Piran, mi
taa taangiis e mamaxus senaso nami xa mi taxa waan lamalei e mi
pife fexaxaas sena laak xe pave. 29 A mu rabuna ti pul, ti kol, ti puaa
e ti paa ri taa nai la matafanganai sina Piran la fatataganan sina.
30 A tuuna, nari aava ri taxa waan la fataxapiak naboxo ri taa tigina
paamua e nari aava ri taxa waan paamua naboxo, ri taa waan la
fataxapiak.”

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Na Yesus A Muluk Faagutan A Bina Jerusalem
Mt 23:37-39

31 Lana yaan aave saxano Ferasi ri maa savat si Yesus e ri xuuse,
"Ta'ulan a bina aanabe' e no paan patak. Na Herot a vubuk rao i taa
punuk nano."
32 Na Yesus a sui nari, "Fe xuus a mataa ina suaxan aave o ne taa
feng tapin a mu vovau saat e vil faroxoi a mu rabuna tanin e mafu e la
fatalatulaana yaan ne taa fataxapin a faisok siak. 33 Ne taa lo falet tanin,
mafu e la yaan mui lamina senaso pi ta mataa ina kuus fatuxai aava i taa
maat patak xolai xase' Jerusalem.
34 "Nami mu Jerusalem, nami mu Jerusalem, mi punuk a mu rabuna
ina kuus fatuxai e mi soxoi a mu fefeng aava ri savat simi pana faat
taasaxa ne fuuna vubuk faxuvul a rafulak simi malaan sena pura tefin
a faxuvul a mu natuna lapaana xakavena taasaxa mi bai! 35 Kaalum, a
bina simi i taa kawaasanan. Ne xuus nami o mi taa pife xalum fulanau
fefexaxaas a yaan mi taa kuus, 'A Piran i taa tavai a mataa aava savat
lapaana tateaxan ina Memai pana roxoyan."

Na Yesus A Vil Faroxoi A Mataa Giis La Lifu Sina Saxa Ferasi

14 1 La saxa Yaan ina Fangaafusan, layaan na Yesus a laak la lifu
sina saxa Ferasi lava xena fangan, a rabuna xaves ri falime. 2 Pave
la nona, a saxa mataa pana giisan lava taxa nai. 3 Na Yesus a fin a mu
Ferasi e mu rabuna aava ri texaas sena vuputkai malaan, "A mu vuputkai
sitaara ri turoxo pana vil faroxoiaana mataa la Yaan ina Fangaafusan,
bo?" 4 Taasaxa ri nai kasam. E voxo na Yesus a tao a mana mataa aave e a
vil faroxoie e feng tapine.
5 E mui nane fin nari, "Tamo a lak tomexaan siim o a bulmakau siim i
taa poxo la vaa'ul la Yaan ina Fangaafusan no taa yuuf falak fatapusane,
bo?" 6 Taasaxa ri nai xanakuut.
7 A mu rabuna aava ri waan la fenamo aave ri fuuna buk nai la nobina
lava e layaan na Yesus a xalume nane ferawai paap xe siri malaan:
8 "Layaan a saxa mataa a xel nano xena filimaan xe la fenamaraan tefin
sina, muta nai la nobina lava senaso ulaa saxa mataa aava pelalava
sema tamaa savat. 9 E tamo savat malaan, a mataa aava xelmaan name
xapiak xe lana matafanganai, i taa xuus nano 'Tavai a mataa aanabe'
pana nobina siim.' E nano, no taa mangil e no taa fe nai lumui paaliu.
10 Taasaxa layaan no laak lana fenamo, nai lumui talo a memai ina
fenamo, layaan i taa savat, i taa xuus nano, 'Ka Fesing, no maa nai la
nobina lava.' E a mu rabuna la fenamo ri taa suai sema. 11 Nase' ta mataa
i taa vil falavai nane xa i taa poxo e femangil. E nase' i taa vil fasivi nane
xa i taa fa'isinan pana isin lava."

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12 Na Yesus a xuus a memai ina fenamo aave malaan, “Layaan no
faigotan a fenamo muta xel a mu fesing siim o mu tiam o mu tauma o mu
piran, xena filimaan, piau. Tamo no vil malaane, mui ri taa xel nano vaxa
e no taa siak fa'uli a malangiis ina faisok roxo siim. 13 Taasaxa layaan
no faigotan a fenamo xel a mu valagof, mu ka tapil, mu mata piif e mu
maalapen. 14 Vil malaane e no taa faamamaas. Nari, ri pife fexaxaas sena
maraan fa'uli a roxoyan siim taasaxa no taa siak a roxoyan ina layaan a
mu rabuna fatak ri taa to fa'ulaa.”

A Ferawaian Paap Sena Fenamo Lava
Mt 22:2-14

15 Layaan a saxa aava waan xuvul pa Yesus la fenamo naang a langaie,
a kuus, “A mataa aava i taa nai fangan la fenamo la fatataganan sina
Piran i taa faamamaas.”
16 Na Yesus a suie, “Saxa mataa xo a faigotan a fenamo molava e fin
a rabuna xaves xena filimaan. 17 La yaan ina fenamo xo savat e a mataa
aave xo a feng a sisiak sina xena xuus fatexaas a mu rabuna aava ri fo
siak a lagasai xena filimaanan, pana, ‘Filimaan, senaso a maana mo ina
fenamo ri fo faigotanan xo.’
18 “Taasaxa nari xapiak ri favavof a malitan siri. Saxa a kuus, ‘Monabe'
mon ne fo maraan a nexavala e ne taa fe xalume. Kaari, ne pife fexaxaas
sena falet.’
19 “A xasafuna a kuus, ‘Monabe' mon ne maraan a mu bulmakau
sangafilu e ne taa fe tafang nari. Kaari, ne pife fexaxaas sena falet.’
20 “A xasafuna fulaa a kuus, ‘Naboxo ne fo maraan a tefin e voxo ne
pife fexaxaas sena falet.’
21 “A sisiak aave a ulaamaan xo e maa xuus fatexaas a mataa tafuna
pana. E a mataa tafuna xo a marala e a xuus faagutan a sisiak sina,
‘Fataapus, falet la maana xasing xapiak ina bina e no lisanmaan a mu
valagof, mu maalapen, mu rabuna piif e a mu rabuna kari saat.’
22 “E mui, lamina ulaamaanan sina, a sisiak aave a kuus, ‘Matalava, ne
fo usi fatak a ferawaian siim taasaxa toxan a maana vepen lunai ri taxa
waan palau.’
23 “A mataa tafuna fenamo xo a xuus a sisiak sina, ‘Falet xe la mu salan
lava e mu salan la latan e lisanmaan nari xapiak aava ri waan pave talo
lifu siak i taa bas pana rabuna. 24 Ne xuus nano, pi ta saxa la palou iri
aava ri siak a lagasai xena filimaanan, ri taa fangan famodak la fenamo
siak.’”

A Mamareiai Ina Usiaan Na Yesus

25 A malila ri taxa sangas xolai xuvul pa Yesus e nane tapuk xe siri e
kuus, 26 “Nase' ta mataa a filimaan xe siak xena usi fataxau i taa baian na

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ninana e tamana, a tefin e mu rafulak sina, mu tina e mu vasaana e i taa
baian a toyan sina vaxa. Tamo pife vil malaane i taa pife fefeng siak. 27 E
tamo i taa pife yaas a bolo sina a pife fexaxaas sena usi fataxau.
28 "Tamo saxa mataa a buk vesan a lifu modus xe laa'ui, paamua i
taa lalamon pana mamareiai ina vesanaana tamo nane toxan a faat a
fexaxaas sena fataxapine, bo? 29 Tamo i taa timin a fufuna lifu aave
taasaxa pife fexaxaas sena fataxapine, a mu rabuna ri taa nangan xuluna
30 e ri taa kuus, 'A mataa aanabe' a tangpat pana vesanaana lifu e pife
fexaxaas sena fataxapine.'
31 "O tamo saxa 'king' i taa falet xena fevisan a xasafuna i taa nai
lalamon pana kataana mu rabuna ina rawen sina tamo ri fexaxaas sena
fa'onam a rabuna sina xasafuna. 32 Tamo pife fexaxaas sena, layaan a
xasafuna i taxa lasuun lunai i taa feng a mu matalava sina xena fadaarum
nari. 33 E a malaanabe', nano, no taa lalamon faagut pana mamareiai ina
usiaan nenia, senaso tamo no taa pife puk tapin nano xa xasena maana
mo xapiak ti la xavala, no taa pife usi fataxau.
34 "A sol a mo roxo taasaxa tamo a xakaarixan ina i taa malit malaafaa
i taa roxo fulaa? 35 I taa pife roxo xena timine la xavala o la xawa; ri taa
tapin pataxe.
"Langai, tamo a tangami a talakas."

A Ferawaian Paap Pana Saxa Sipsip Aava Malit
Mt 18:12-14

15 1 Lana yaan aanabe' a mu rabuna ina siak taakis xuvul pana
mu 'rabuna sasaat' ri maa faxuvul la ta Yesus xena langaiaana.
2 Taasaxa mu Ferasi e mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai ri ferawai
kasam e fefinaas malaan, "A mataa aanabe' a fesing xuvul pana mu
rabuna saat e fangan xuvul pari."
3 Na Yesus moxo a xuus nari pana ferawaian paap aanabe': 4-5 "A saxa la
palou imi a toxan a mu sipsip sangafilu sangafilu e saxa femalit. Nane ta'ulan
nari aava ri taxa waan lunai la nobina matavas xena seng a sipsip aave. I taa
seseng fefexaxaas i taa tingine e i taa famasaxe la kolumana e ulaa xe la lifu
sina. 6 E mui a xel faxuvul a mu fesing sina e kuus, 'Faamamaas xuvul paga;
ne fo tingin a sipsip siak aava malit paamua.' 7 Ne xuus nami, malaan sena
mataa aave a faamamaas sena sipsip sina, a toxan a faamamaasan molava
la xunavata pana saxa mataa saat aava puk tapin nane xa xasena vilaana
saat sina. A faamamaasan sena saxa aave a molava sena faamamaasan sena
rabuna xaves aava ri roxo e ri pi ta mo xena puk tapin nari xa xasena."

A Ferawaian Paap Pana Faat Aava Malit

8 E fulaa na Yesus a ferawai, "E tamo a tefin a toxan a mu faat 'silva'
sangafilu e saxa a malit, i taa vil a so? Nane taa faram a laam, gon a

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

lifu e seng faroxo fefexaxaas i taa tingine, bo? 9 E layaan a tingine, i taa
xel faxuvul a mu fesing sina e kuus, ‘Faamamaas xuvul paga senaso ne
fo tingin xo a faat aava malit.’ 10 E malaan sena faamamaasan sina tefin
aanabe', ne xuus nami o a mu angelo sina Piran ri fuuna faamamaas
faagut layaan a saxa mataa saat a puk tapin nane xa xasena vilaana saat
sina.”

A Ferawaian Paap Pana Lak Tomexaan Aava Malit

11 Na Yesus a kuus saa fulaa pana, “Saxa mataa toxan a ro lak
tomexaan taragua. 12 A lak ti lumui a xuus na Tamana ‘Fepatoxan
a maana mo siim xe simaame rofetinan.’ Lavaxa, na Tamana xo a
fepatoxane.
13 “A lak ti lumui xo a faxuvul a maana mo sina e fe paan xe la bina
lasuun. Layaan i taxa waan pe la bina lasuun aave a fataxapin a faat sina
pana maraanaana maana vilaana saat. 14 Layaan a faat sina fetaxapus,
a song molava a savat la bina aave e nane xo lagai. 15 Nane paan e
fesavat sina saxa mataa e fine pana saxa faisok xolai. A mataa aave a
tavaie pana faisok xena fafangan a tagaan vio sina. 16 Layaan nane taxa
fafangan a mu vio pana vapak ina ‘biin’ nane lagai fasaat xo e vubuk
rao i taa fangan xuvul pana mu vio. Taasaxa pi ta mataa a tavaie pan' ta
fanganan.
17 “E voxo a nai xo e a lamonan roxo savat fulaa sina e nane lamon
malaan, ‘A maana mu sisiak si Tamaang ri toxan a fanganan xaves
taasaxa nenia, ne taxa maat pana lagaian. 18 Naak a roxo ne taa tamasiak
naboxo e ne taa ulaa. Layaan ne falet ne taa fe savat si Tamaang e ne taa
xuuse, “Tamaang, naboxo ne fo vil a saat la matana Piran e la mataam.
19 A pife roxo no taa xaliau pana lak siim. A roxo naak no taa xaliau mon
pana saxa sisiak siim.”
20 “Lavaxa, layaan i taxa filimaan lasuun lunai na Tamana fo xalume
e a vilauna sei soxote e a muluxe. E nane fala xe sina e feyot fatateaxe e
nguse.
21 “Na natuna xo a xuuse, ‘Tamaang, ne fo vil a saat la matana Piran e
la mataam. E pife roxo fulaa no taa xaliau pana lak siim.’
22 “Taasaxa, na Tamana a xuus a mu sisiak sina, ‘Mi siakmaan a saxa
ligilot siak e mi siakmaan a saxa maaxui e maa timine la mana. Mi timin
a xiut la kolumana. 23 E mi paan e mi siak a saxa lak bulmakau palak e
mi punuxe setaara taa fangan e taara taa faamamaas. 24 Senaso a lak siak
fo maat taasaxa nabe' fo to fa'ulaa, a malit e naboxo fo savat fa'ulaa.’ E ri
vil a fenamo molava.
25 “Taasaxa, lak tuaan va taxa waan la uma. Layaan nane maa savat
faasilak la lifu, a langai a rabuna ri taxa faamamaas e ri taxa merao. 26 E
nane xel a saxa sisiak si Tamana e fine, ‘A rabuna aapave ri taxa sou?’ 27 E

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

a sisiak aave a xuuse, ‘Na tiam xo fo ulaa e na Tamaam a punuk a saxa
fomirak bulmakau senaso a lak aave sina fo ulaa faroxo.’
28 “A lak tuaan xo a marala e a vilauna kasal e a bai laak xe lana lifu.
E na Tamana xo savatmaan xe lamalei e maa nung faagutane o i taa laak
xena faamamaas xuvul pari. 29 Taasaxa, a sui a ferawaian si Tamana e
xuuse, ‘A mariaas xaves ne tao a maana faisok siim nabe' malaan sena
saxa sisiak palau. Ne pife ket sui ta saxa vapaling siim taasaxa no pi
vupunuk ta saxa fomirak meme talo ne taa faamamaas xuvul pana
saxano fesing siak, piau paaliu. 30 Taasaxa, layaan a lak siim aava tapin
palou a maana mo siim xe sina lutefin pana vilaana saat, a ulaamaan
fulaa, nano, no muluxe e no punuk a saxa bulmakau xana.’
31 “E na Tamana a xuuse, ‘Natuk, vulai, vulai taare taxa waan faxuvul.
A maana mo xapiak siak ve xanum. 32 Taasaxa, no taa faamamaas. A
vilauma i taa roxo vulai. Na tiam aanabe' va fo maat taasaxa naboxo a to
fa'ulaa; fo malit taasaxa naboxo a savat fa'ulaa.”

A Ferawaian Paap Pana Mataa Sisiak Aava Faigot Pana Toyan Sina

16 1 Na Yesus a xuus a maana mu fefeng sina, “A toxan a saxa mataa
piran e a rabuna ri maa xuuse o a mataa aava fuuna faisok pana
faxatangaana maana mo sina, a pife faisok faroxo. Nane fuuna tapin
palou a maana mo. 2 E voxo nane a xel a mataa aave e fine, ‘A maana
ferawaian ne fo langaie pama ve so? Xuus famatavasau pana faisok siim
senaso no pife fexaxaas sena faisok fulaa la lifu siak.’
3 “A mataa faisok aave a ilisai, ‘Naboxo ne taa vil a so? A mataa siak
naboxo i taa fataxapinau sena faisok siak. Ne pi ta gutan xena kaaf
vaa'ul, e ne mangil sena fenung vulai. 4 Aa! Ne texaas sena so ta mo ne
taa vile talo a rabuna ri taa kas a lifu siri xe siak layaan ne pi ta faisok
fulaa.’
5 “E nane xel faxuvul a mu rabuna aava ri siak palou a mo sina mataa
tafuna. E nane fin a saxa, ‘No siak palou a mo talavisan sina paamua
siak?’
6 “A mataa aave suie, ‘A vaan sangafilu saxa pana pama ina wel’.
“E a mataa faisok a xuuse, ‘Nai, fataapus, e no xule. Xalei a vaan
pisiktul mon.’
7 “E a fin a xasafuna, ‘No siak palou a mo talavisan sina paamua siak?’
“E nane suie, ‘A bi titifai sangafilu sangafilu pana kam ina ‘wiit’.’
“E a xuuse, ‘Fataapus, no xalei a sangafilu pisiktul mon.’
8 “A mataa piran aave a ferawai faroxo sena mataa faisok sina aava
bit senaso a faigotan a maana mo xena taagulan sina. A mu rabuna
aava ri sangas lana mu salan ti la xavala ri fuuna faigotan a maana mo
xena toyan siri. Taasaxa mu rabuna aava ri sangas lana malang, ri pife
malaan seri. 9 Ne xuus nano, lamon pana toyan siim xe vulai. Nabe' la

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

xavala, tapin a faat e maana mo siim xena xavang a mu rabuna talo ri taa
fesing siim e layaan a mu faat aave ri taxapus, a mu rabuna aave ri taa
faamamaas pana xalumaan nano la xunavata.
10 "Nase' fexaxaas sena faxatang faroxoi a mo modak a fexaxaas sena
faxatang a mo molava vaxa. E nase' a faisok bit pana faat modak taa
vil malaane vaxa pana faat molava. 11 Tamo no pife faxatang faroxoi a
maana fafanaian ti la xavala, nase' taa tavai nano pana fafanaian tuuna
sina Piran? 12 E tamo no pife faxatang faroxoi a mo sina xasafuna, nase'
taa tavai nano pana maana mo xaanum?
13 "Pi ta mataa faisok a fexaxaas sena faisok lapaana ro piran taragua,
piau. I taa baian a saxa e vubuxan xasingit a saxa o i taa suai sena saxa
e lamon fasaat sena saxa. No pife fexaxaas sena faisok lapaana Piran e
lamon soxot a faat sait."
14 A mu Ferasi aava ri vubuxan xasingit a faat, ri langaie e ri suaxan a
ferawaian sina. 15 E nane xuus nari, "Nami, mi kuusan famatavas a maana
vilaana simi la matana mu rabuna, taasaxa Piran a texaas sena vubuxanan
simi. A maana mo aava rabuna ri vubuxan temasaatane, a Piran a baiane.

A Fepitaian Fulaa

16 "A mu vuputkai e maana ferawaian sina rabuna ina kuus fatuxai fo
kuusan fasavatan fefexaxaas a yaan na Jon a savat. Naboxo, lamina yaan
si Jon, a Lagasai Roxo ina fatataganan sina Piran i taxa kuusan fasavatan.
E a maana rabuna xaves ri taxa vubuk paaliu o ri taa laak xe lana. 17 A
fexaxaas o a xunavata e xavala re taa malit taasaxa piau ta xavil modak
ina xakalayan ina vuputkai i taa malit.
18 "E nase' ta mataa a ta'ulan a tefin sina xena tamai sina xasa tefin i
taxa laxao a vuputkai ina tamaian e a mataa aava tamai sina saxa tefin
aava lavana ta'ulane, i taxa laxao a vuputkai ina tamaian sait.

A Mataa Piran Nare Lasarus

19 "A toxan a saxa mataa piran aava fuuna falak a maana marapi raf
aava roxo e fuuna ngan a maana buk fanganan roxo sang mon.[a] 20 E
faasilak la matana lifu sina a saxa mataa valagof taxa mati, isina na
Lasarus. Nane fuuna lamon pana piak a maana xavil ina fanganan aava
poxo lapi lapaana ivin sina mataa piran aave e a viis la tana ri xaves.
21 E maana piu ri fuuna filimaan e ri maarimit a maana viis sina pana
xalemari.
22 "Lumui a mataa valagof a maat e a mu angelo ri yaas falaxe xe laa'ui e ri
faneie xuvul pa Abrahem. E a mataa piran vaxa a maat e ri xaafane. 23 E nane

---

[a] **16:19** A mamareiai ina marapi raf a molava paaliu e mu piran mon ri fuuna mawas pana marapi malaan.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

xo a waan la bina ina fata aava raam vulai e a toxan a maasaxan vulai. Nane
kaalum laak xe laa'ui e xalum na Abrahem nare Lasarus re taxa waan lasuun
temasaat. 24 A mataa piran xo a kel e kuus, 'Tamaang Abrahem, muluxau e
feng na Lasarus i sivimaan xena timin a vipirigum ina mana lana raarum e
maa fapiraus famodak a xalemaak. Ne nasam penganau lana fata aanabe'.'
25 "Taasaxa na Abrahem a kuus, 'Natuk, naboxo lamon fa'uli a mo aanabe':
lumua lana toyan siim, no siak a maana mo roxo e na Lasarus a siak a maana
mo mosaat. Taasaxa naboxo, lana bina aanabe' nane xo a famaluluman e
nano, no toxan a maasaxan. 26 E saxa mo vaxa, la palou itaara a Piran a timin
a saxa mamata talo rabuna simaam ri pife fexaxaas sena falet xe move e a
rabuna simi vaxa ri pife fexaxaas sena filimaan xe nabe'.'
27 "E a mataa piran a kuus, 'Ka Tamaang Abrahem, ne fin nano o no taa
feng na Lasarus i paan xe la lifu si tamaang. 28 Ne toxan a mu tiak pama
e na Lasarus taa lisan a ferawaian tateak xe siri ulaa nari sait ri tamaa
filimaan xe la bina ina maasaxan lava aanabe'.'
29 "Taasaxa na Abrahem a kuus, 'Ri toxan a ferawaian aava na Moses e
mu rabuna ina kuus fatuxai ri fo kuusane e ri taa langaie.'
30 "E a mataa piran a kuus, 'Piau, Tamaang Abrahem, a pife fexaxaas,
taasaxa tamo saxa mataa aava fo maat e a to fa'ulaa ti lana mamaat i taa
falet xe siri voxo ri taa puk a xunus iri.'
31 "Na Abrahem a xuuse, 'Tamo ri pife langai sena ferawaian si Moses e
sena rabuna ina kuus fatuxai, lavaxa naapalaan tamo saxa mataa i taa to
fa'ulaa ti la mamaat ri taa pife namkai sena."

A Maana Vilaana Ina Faasaalan Ri Taa Waan

17 1 Na Yesus a kuus xe sina mu fefeng sina, "A maana mo xaves
xena fafaasaal a mu rabuna ri taa savat, taasaxa muluk a mataa
aava fasavate. 2 A mataa aave i taa mimilisaat temasaat tamo i taa vil
fafaasaal a saxa lak modak. A mo roxo ri taa xiute pana faat matafan e
tapine la laman. 3 Faxatang faroxoi nano xa.
"Tamo na tiam a faasaal, barase e tamo a puk tapin nane xa xasena
vilaana saat sina, lamon tapine. 4 Tamo, lana yaan saxa, i taa bilai fasaat
fapisiguak xe siim e i taa ulaa fapisiguak xe siim e kuus, 'Ne muluk a
vilaana saat siak.' Lavaxa, no lamon tapine."
5 A mu yaamut ri kuus xe sina Memai, "Memai, falavai a namkaian simaam."
6 Nane sui nari, "Tamo a namkaian simi a molava malaan sena fomirak
kam ina mastaat, a fexaxaas mi taa kuus xe sina wai aanabe', 'Put tapin
nano xa e no fe boak la laman' e i taa langai nano.

A Faisok Sina Mu Rabuna Sisiak

7 "Lalamon faagut! Saxa mataa a toxan a mataa faisok aava fuuna faisok
la uma o faxatang a mu sipsip sina. Layaan a mataa faisok aave i taa savat,

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

no lamon o a mataa tafuna taa ferawai xe sina malaan, ‘Filimaan, nai e
no fangan.’ Piau! 8 I taa ferawai malaan, ‘Faigotan a fanganan xaanak,
tamasiak e no lisanmaan a fanganan xe siak e lamina bak no taa fangan
e num.’ 9 Naak i taa kuus faasiroxo xe sina mataa faisok sina senaso a vil
a faisok sina? Piau! 10 E layaan mi fataxapin a maana faisok aava ri xuus
nami pana vesanaana, mi taa kuus, ‘Maam pife mu rabuna faisok roxo
temasaat senaso maam fo vil a faisok simaam mon e piau ta mo fulaa.”

A Mataa Sangafilu Pana Tapak Ri Savat Roxo Fulaa

11 Lana sangasan sina xe Jerusalem, na Yesus a falet la itina fafalas la
palou i Sameria e Galili. 12 Layaan i taxa laak la saxa bina, a mu rabuna
tomexaan sangafilu a tari tapak, ri maa fesuaiane. Ri tigina lasuun
famodak 13 e ri taxa xukulai faagut, “Yesus, Memai, muluk nemaam!”
14 Layaan nane xalum nari, a kuus, “Falet, faxalum a mu priis pana
tami.” E lana faletan siri, a tari feroxo.
15 Saxa la palou iri, layaan a xalum a roxoian sina, a ulaa e maa kuus
fati a isina Piran pana ling molava. 16 A tapiit turung la ka Yesus e kuus
faasiroxo xe sina e nane ve a mataa ti Sameria.
17 Na Yesus a fiai, “Ne lamon o a mataa sangafilu ve tari tapak e ri fo
roxo. A xasanofuna ri paan xe faa? 18 A saxa mon a ulaa xena kuus fati
a isina Piran e nane ve a mataa topen, bo?” 19 E a xuuse, “No falet, a
namkaian siim fo vil faroxoi nano.”

A Filimaanan Sina Fatataganan Sina Piran
Mt 24:37-39

20 Saxa yaan a mu Ferasi ri fine pana fatataganan sina Piran taa savat
laso, e na Yesus a sui nari, “A fatataganan sina Piran i taa pife savat la
matavas. I taa pi ta fakalimaanan talo a rabuna ri taa xalume 21 senaso a
fatataganan sina Piran taxa waan la xunus imi. Pi ta rabuna ri taa kuus o
‘I taxa waan nabe!’ o ‘I taxa waan pave.”
22 E mui a xuus a mu fefeng sina, “A yaan taa savat layaan mi taa
vubuk xalum a filimaanan sina Natuna Mataa taasaxa mi taa pife
xalume. 23 A rabuna taa xuus nami, ‘I taxa waan pave!’ o ‘I taxa waan
nabe!!’ Muta fala xolai xena xalum nari. 24 A filimaanan sina Natuna
Mataa i taa savat malaan sena yaamit. I taa rarapak e famalang a
xunavata xapiak, ti paa xe kol. 25 Taasaxa paamua, i taa maasak faagut
lapaana maana mo xaves e a mu rabuna ti tanin ri taa tisuie.
26 “A mu yaan sina Natuna Mataa ri malaan sena yaan si Noye!. 27 A
mu rabuna lana yaan aave ri pife tamasiak: ri fangan, num e ri tamai.
Ri taxa lo fetamai fefexaxaas a yaan na Noye! laak xe lana xaati aava
malaan sena lifu. La yaan aave a ulim molava piis a savat e faxarak xapin
nari xapiak aava ri taxa waan lamalei.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28 "Lana mu yaan si Lot a malaan vaxa. A mu rabuna ri taxa fangan e
num, mamareiai e faasot, kaapis e vavesai. 29 Taasaxa lana yaan na Lot a
ta'ulan na Sodom, a fata e salfa[b] re poxo sivi ti laa'ui malaan sena raafui
e kawaasan xapin nari xapiak.
30 "E a mu rabuna ti tanin vaxa ri taa pife tamasiak la yaan a Natuna
Mataa taa savat la matavas. 31 Lana yaan aave a mataa aava taxa waan
laa'ui la putuna lifu sina, i taa pife sivi e laak xe la lifu xena siak faxuvul
a maana mo sina. E a mataa aava taxa faisok la uma vaxa i taa pife ulaa
xe la bina xena siak faxuvul a maana mo sina. 32 Lamon fa'uli a tefin si
Lot. 33 Nase' ta mataa a vubuk tao fatateak a toyan sina nabe' la xavala,
i taa pi ta toyan vulai xe vulai. E nase' ta mataa i taa lamon fepalauan
a toyan sina nabe' i taa siak a toyan vulai xe vulai. 34 Ne xuus nami o la
vung aave layaan ro mataa taxa matef la ivin saxa; saxa i taa malit e saxa
i taa waan. 35 A ro tefin aava re taxa mimit a mu kam; saxa i taa malit e
saxa i taa waan." 36 [A rovaat aava re taxa faisok la uma; saxa i taa malit
e saxa i taa waan.]
37 E ri fine, "I taa savat faa, Memai?"
E nane sui nari, "Laso ta bina aava toxan a mamaat a mu kor ri taa
faxuvul lana."

A Ferawaian Paap Pana Saxa Tefin Nakmaal Nare Na Mataa Ina Tiisan

18 1 E mui na Yesus a ferawai paap xena fapiti nari talo ri taa fenung
vulai e ri taa pife taxapus. 2 Nane kuus, "La saxa bina a toxan a
mataa ina tiisan aava pife mataut sena Piran e pife lamon faroxo sena mu
rabuna. 3 E lana bina aave toxan a tefin nakmaal aava taxa lo savat xena
fenung xe sina malaan, 'Tiis faroxoiau xasena mu xaiyaas siak.'
4 "Pana maana yaan xaves nane pi lalangai sina tefin aave. Taasaxa
nane mamaxus pana fenungan sina e a ilisai, 'Naapalaan ne pife mataut
sena Piran e ne pife lamon faroxo sena mu rabuna 5 ne taa xavang a tefin
nakmaal aanabe' pana tiisan roxo talo i taa pife fasoraxau."
6 E a Memai a kuus, "Lalamon pana ferawaian sina mataa saat ina tiisan.
7 A Piran i taa xavang tuunei a mu rabuna sina layaan ri taangiis e fenung
xe sina la maana yaan e vung sait, bo? I taa pife waan, waan, waan, xena
xavangaan nari, bo? 8 Ne xuus nami o a Piran i taa tavai fatapusan nari
pana xakaavangan sina. Taasaxa layaan a Natuna Mataa i taa savat fulaa
naak i taa tingin a maana rabuna xaves aava ri taxa namkai o piau, bo?"

A Ferawaian Paap Pana Saxa Ferasi Nare Na Mataa Ina Siak Taakis

9 Na Yesus a ferawai paap malaanabe' xe sina saxano rabuna aava ri
lamon o a faisok siri a xaradak e ri xalum fasivi a xasano rabuna 10 e

---

[b] **17:29** Salfa a mo malaan sena vebit aava mafiu e nuk a tana rabuna.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

a kuus, “A rovaat tomexaan re laak xe lana tang lifu lotu xena fenung
xe sina Piran. A saxa mataa ve a Ferasi e a xasafuna ve a mataa ina
siak taakis. 11 A Ferasi aave a ti fenung pana xa malaan, ‘Piran ne kuus
faasiroxo xe siim senaso nenia, ne pife malaan sena xasanofuna aava ri
fenau o ri tamai xolai o ri vivil a saat e vaxa ne pife malaan sena mataa
ina siak taakis aamove. 12 Nenia, ne fuuna falfaal a yaan taragua ti lana
yaan pisiguak e ne tatavai xe siim pana fasangafiluaana maana mo
xapiak aava ne siaxe.’
13 “Taasaxa mataa ina siak taakis a tigina lasuun fadak. Nane tigina
pana mangilan e pife kaalum xe laa'ui la xunavata. Nane sip a famarena
e a kuus, ‘Piran muluxau, ne mataa saat.’
14 “Lavaxa, ne xuus nami o a mataa aanabe' ina siak taakis, nane sang
mon a ta'ulan a lifu lotu pana luaian la xunus ina. Senaso nane aava
lamon falavai nane xa, a Piran i taa lamon fasivie e nane aava lamon
fasivi nane xa, a Piran i taa fatiginei fataxe.”

Na Yesus Xuvul Pana Mu Rafulak Modak
Mt 19:13-15; Mk 10:13-16

15 Saxano rabuna ri taxa lisan a mu rafulak siri xe si Yesus talo i taa
tao nari. Layaan a mu fefeng sina ri xalume, ri baras nari. 16 Taasaxa na
Yesus a xel a mu rafulak xe sina e a kuus, “Turoxoian a mu rafulak xena
filimaan xe siak e muta ti votan nari senaso a fatataganan sina Piran ve
siri. 17 Ne kuus tuuna, nase' ta mataa a pife namkai malaan sena lak dak,
i taa pife waan lana fatataganan sina Piran.”

A Mataa Piran A Vubuxan A Toyan Xe Vulai
Mt 19:16-29; Mk 10:17-30

18 A saxa matalava a fine, “Mataa roxo ina fepitaa ne taa vil a so xena
siak a toyan xe vulai?”
19 Na Yesus a suie, “Xenaso no xaliau pana mataa roxo? Pi ta mataa
roxo, a Piran sang mon a roxo. 20 No texaas sena mu vuputkai: muta
femilungai pana vilaana ina tamaian, muta punuk mataa, muta fenau,
muta kuus xakaavang bit e suai faagut se ninaam nare tamaam.”
21 E a matalava aave a kuus, “Nenia, ne fo vil malaan maane ti lana
modaxan siak.”
22 Layaan na Yesus a langaie, a suie, “Saxa vilaana a malit lunai. Faasot
pana maana mo xapiak siim e tavai a mu valagof pana faat ina e nano, no
taa toxan a fafanaian xaves paaliu la xunavata. E mui, maa usiau.”
23 Layaan a mataa aave a langaie, nane kanamsaat senaso nane ve a
mataa piran pana fafanaian xaves paaliu. 24 Na Yesus a kaalum xe sina
e a kuus, “A mo lagaf paaliu layaan a mataa piran a vubuk waan lana
fatataganan sina Piran Tuuna. 25 A tuuna, a ‘kaamel’ aava tiir molava

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sena ‘hos’, a fexaxaas sena laak xe lana valof ina niil paamuina mataa
piran i taa laak xe lana fatataganan sina Piran Tuuna.”
26 Nari aava ri langaie ri fine, “Nase' a fexaxaas sena fakaxupan?”
27 E na Yesus a sui nari, “A so ta mo a matatuuna a pife fexaxaas sena
vile a Piran a fexaxaas sena vile.”
28 Na Pita a xuuse, “Maam fo ta'ulan a maana mo simaam xena usiaan nano.”
29 E na Yesus a kuus xe siri, “Ne kuus tuuna, nase' ta mataa a ta'ulan
a lifu o tefin o mu tina o mu vasaana o mu rafulak sina xena vil a faisok
sina Piran 30 i taa siak a maana mo xaves naboxo lana yaan aanabe' e mui
vaxa lana toyan vulai xe vulai.”

Na Yesus A Ferawai Fulaa Pana Maatan Sina
Mt 20:17-19; Mk 10:32-34

31 Na Yesus a xel patak a mu yaamut sangafilu saxa pana taragua sina e a
xuus nari, “Taara taa laak xe Jerusalem e a maana mo aava mu rabuna ina kuus
fatuxai fo kala pana sena Natuna Mataa, ri taa savat la matavas. 32 A mu rabuna
aava ri pife Juda ri taa tao fatateaxe e ri taa sarak sena; ri taa kuusan pengane; ri
taa xanuse; ri taa inise e ri taa punuxe. 33 E la fatalatulaana yaan i taa to fa'ulaa.”
34 A mu fefeng aave ri pife masam pana ferawaian aanabe' senaso a
malasuf ina a funan xaseri e a lamonan siri a sotuk.

Na Yesus A Vil Faroxoi A Mataa Piif La Salan Xe Jeriko
Mt 20:29-34; Mk 10:46-52

35 Layaan na Yesus taxa savatmaan pe Jeriko, a saxa mataa matana piif
taxa nai la xasing ina salan. E i taxa fenung faat o xasano mo. 36 Layaan
nane langai a ling ina malila aava ri taxa sangas et, nane fiai ri taxa so.
37 E ri xuuse, “Na Yesus ti Nasaret i taxa filimaan.”
38 E nane xukulai, “Yesus, Lak si Devit, muluxau.”
39 Nari aava ri sangas paamuin a malila, ri barase e ri xuuse o i taa nai
kasam. Taasaxa nane xukulai faagut maan, “Lak si Devit, muluxau.”
40 Na Yesus a tigina e a xuus faagutan a rabuna o ri taa lisanmaane.
Layaan a maa savat faasilak la tana, na Yesus a fine, 41 “No vubuk rao ne
taa vil a so xaanum?”
E nane suie, “Memai, ne buk kaalum.”
42 Na Yesus a xuuse, “Monabe' mon kaalum. A namkaian siim fo vil
faroxoi nano.” 43 Fataapus nane fexaxaas sena kaalum e a usi na Yesus e i
taxa lo kuus fati a isina Piran. Layaan a mu rabuna ri xalume, nari vaxa
ri kuus fati a isina Piran sait.

Na Sekias A Namkai Se Yesus

19 1 Na Yesus a laak la bina Jeriko e i taxa falet vuak lana. 2 Saxa
mataa piran aava paamua ina mu rabuna ina siak taakis, i taxa

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

waan pave, isina na Sekias. 3 Nane buk xalum na Yesus taasaxa nane ve
a mataa xaxaalif e pife fexaxaas sena xalume sena malila. 4 Nane texaas
sena salan aava na Yesus i taa sangas et lana e voxo nane fala paamu e fe
fani a wai sikamo xena xalumaana.
5 Layaan na Yesus a savatmaan lapaana wai aave a kaalum xe laa'ui
e a kuus xe sina, "Sekias, sivimaan monabe' mon. Ne taa waan xuvul
pama tanin." 6 Nane sivimaan fataapus e a kas a lifu sina xe si Yesus pana
faamamaasan.
7 A mu rabuna xapiak ri xalum a vilaana si Yesus e ri ferawai lilimugai,
"Nane fo laak xe lana lifu sina saxa 'mataa fafasaal'."
8 Taasaxa na Sekias a tigina e a ferawai xe sina Memai, "Kaalum
Memai, monabe' mon ne taa tavai a mu valagof pana xavil ina maana
mo siak. E tamo ne fo suaxan a mataa e ne siak a maana mo sina, ne taa
lisan fa'uli fatalafaatan a mo aave."
9 Na Yesus a xuuse, "Tanin, a mu rabuna lana lifu aanabe' ri fo
fakaxupan senaso a mataa aanabe' vaxa a lak si Abrahem. 10 A Natuna
Mataa maa savat nabe' xena sengaana mu rabuna aava ri fo milung xena
fakaxup nari."

A Ferawaian Paap Pana Faat Sangafilu
Mt 25:14-30

11 Na Yesus taxa savat faasilak xo la bina Jerusalem e a mu rabuna
ri lamon o a fatataganan sina Piran i taa savat monabe' mon. E voxo
layaan a malila ri taxa langai faagut lunai na Yesus a ferawai paap xe
siri. 12 Nane kuus, "A saxa mataa piran a falet lasuun xe la xasa bina talo
i taa siak a ngavuk ina paamua king. E mui i taa ulaamaan. 13 Paamuina
paanan sina nane xel faxuvul a mu sisiak sangafilu sina e tavai nari saxa
saxa pana K1000 e a xuus nari o ri taa faisok pana e falavaie fefexaxaas a
yaan i taa ulaa.
14 "Taasaxa mu rabuna la fatataganan sina ri baiane e ri feng a mu
matalava siri o ri taa usie xe la bina lasuun xena kuus o ri baian nane i
taa paamuian nari.
15 "Taasaxa mataa piran aave a fa'isinan pana paamua king siri e a ulaa
xe la bina sina. Layaan nane savat, a xel faxuvul a mu sisiak sina xena
texaas o ri fo faisok malaafaa pana mu faat sina.
16 Saxa maa xuuse, 'Matalava, no tavaiau pana K1000 e naboxo ne fo
siak a K10,000 xaanum.'
17 "E a mataa piran aave a xuuse, 'A faisok roxo paaliu! Nano, no sisiak
roxo. No fo faxatang faroxoi a valafaat siak e voxo ne texaas o ne fexaxaas
sena tavai tuunei nano pana faisok lava ina paamuian a bina sangafilu.'
18 "A fataraguiaana sisiak maa savat e a xuuse, 'Matalava, pana K1000
siim ne fo fasavat a K5000 xaanum.'

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19 "E a mataa piran aave a kuus, 'Lavaxa nano, no taa paamuian a bina
pama.'
20 "E a xasa sisiak maa savat sina e a kuus, 'Matalava, ne fo tao fatateak
a K1000 siim. Ne fune lana marapi. 21 Ne mataut sema senaso nano ve no
mataa tateak. No siak tapin a mo aava pife siim e no siak faxuvul a mo
no pife xapise.'
22 "A mataa piran sina a suie, 'Ne taa tiis nano pana ferawaian siim!
Nano, no sisiak saat. No texaas o ne mataa tateak, bo? Ne fuuna siak
tapin a maana mo aava pife siak e ne fuuna siak faxuvul a maana mo ne
pife xapise, bo? 23 Xenaso no pife fawaan a faat siak lana lifu ina faat talo
layaan ne ulaamaan ne taa siaxe pana mamareiai ina?'
24 "E nane ferawai xe siri aava ri taxa tigina faasilak, 'Siak tapin a
K1000 sina e tavai a sisiak aava toxan a K10,000 pana.'
25 "E nari, ri kuus, 'Taasaxa Matalava, a sisiak aave xo fo toxan a
K10,000.'
26 "E a mataa piran a kuus, 'Ne xuus nami o nase' ta mataa a toxan a
mo i taa siak a xasano mo fulaa. Taasaxa, nane aava piau ta mo, a mo
modak aava nane toxane, i taa siak tapinan xasena. 27 E naboxo, a mu
xaiyaas siak aava ri bai o nenia, ne taa paamuian nari, lisanmaan nari e
punuk nari la mataak."

A Mu Rabuna Ri Faamamaas Pana Laaxan Si Yesus Xe Jerusalem
Mt 21:1-9; Mk 11:1-10; Jn 12:12-15

28 Layaan na Yesus fo kuus xapiak malaan nane sangas laak paamua xe
la bina Jerusalem. 29 Layaan i taxa savatmaan xe la ro bina, Betfas nare
Betani aava re waan la put modak ri xalie pana Put Olif, nane feng a ro
fefeng sina e a kuus xe sire, 30 "Falet fatak xe la bina aapave e layaan me
laak lana me taa tingin a saxa 'donki' aava piau ta mataa fo nai xuluna.
Muluse e lisanmaane xe nabe'. 31 Tamo ta mataa i taa fin name, 'Xenaso
me taxa mulus tapine?' Me taa xuuse, 'A Memai a vubuxane."
32 Nare aava nane fo feng nare, re tingin a maana mo malaan sena
kuusan sina. 33 E layaan re taxa mulus a natuna 'donki', a mu mataa
tafuna 'donki' aave ri fin nare, 'Xenaso me taxa mulus a 'donki'?'
34 E re suie, 'A Memai a vubuxane.'
35 Re ulaamaan pana xe si Yesus e re xafut a mina natuna 'donki' pana
marapi ina xakaafutan sire e re fanei na Yesus xuluna. 36 Layaan i taxa
falet, a mu rabuna ri sului a marapi siri la salan.
37 Layaan nane maa savat faasilak la salan aava sivi xe la Put Olif, a
malila ina mu fefeng sina ri tangpat pana kuus fati a isina Piran. Ri xukulai
faagut pana faamamaasan sena maana mo fa'ipul ri fo xalume. 38 Ri kuus,

"A Piran King aava savat lapaana isi Memai, a naian sina i taa roxo
paaliu." *Yng 118:26*

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

"A luaian taxa waan la xunavata e a suaian molava piis xe sina Piran
aava waan la xunavata."
39 Saxano Ferasi la palou ina malila ri xuus na Yesus, "Mataa ina
Fepitaa, baras a mu fefeng siim."
40 Taasaxa na Yesus a sui nari, "Ne xuus nami o tamo nari, ri taa kasam
a mu faat la xavala ri taa xukulai pana faamamaasan."

Na Yesus A Muluk Na Jerusalem

41 Nane taxa sivi xe pe Jerusalem e layaan a xalume, nane tangiis
soxote 42 e a kuus, "Monabe' mon a luaian xe vulai fo savat la taam.
Taasaxa nano, no pife texaas sena. No tisuie e naboxo fo liu nano. 43 Lana
yaan xe mui a mu xaiyaas siim ri taa xaf faxuvul a xavala la tana vaabat
siim. E ri taa fakaliuan nano e ri taa tivotan a xakaavangan sina xasano
rabuna xasema. 44 Ri taa kawaasan nano e a mu rabuna aava ri taxa
waan lana vaabat siim. Piau ta faat i taa waan xuluna xasa faat senaso no
ngalngolan a yaan layaan a Piran a savat xena fakaxup nano."

Na Yesus A Falet Xe La Tang Lifu Lotu
Mt 21:12-16; Mk 11:15-18; Jn 2:13-16

45 E mui nane laak la tang lifu lotu e fe xup tapin a mu rabuna ina
faasot lana. 46 E a kuus, "Lana Xakalayan Taap a kuus, 'A lifu siak ve a
lifu ina fenungan.' *Ais 56:7*
taasaxa 'sena vilaana simi ri xalie pana nobina ina fufunai sina mu
rabuna fafenau.' *Jer 7:11*
47 A maana yaan xapiak nane taxa fepitaa lana lifu lotu aave. Taasaxa
mu paamua priis, mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai e mu matalava,
ri taxa lo seng ta salan xena punuxaana. 48 Taasaxa ri pife fexaxaas sena
vile senaso a mu rabuna ri buk langai vulan a ferawaian sina.

Ri Fiai O A Tateaxan I Yesus A Savat Ti Faa
Mt 21:23-27; Mk 11:27-33

20 1 Saxa yaan pe la lifu lotu, layaan na Yesus i taxa fapiti a mu
rabuna e kuusan famatavas a Lagasai Roxo, a mu paamua priis
e mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai xuvul pana mu matalava, ri maa
savat sina 2 e ri xuuse, "Xuus tuunei nemaam, lapaana tateaxan ise' no
taxa vil a maana mo aanabe'? Nase' tuuna a tavai nano pana tateaxan
aanabe'?"
3 Nane sui nari, "Nenia vaxa, ne buk fin nami pana saxa mo. Xuusau,
4 a fasufan si Jon a savat ti laa'ui la xunavata o sina matatuuna?"
5 Ri feferawai la palou iri e ri kuus, "Tamo taara taa kuus o a savat
ti laa'ui la xunavata, i taa fin netaara, 'Xenaso mi pife namkai sena?'
6 Taasaxa tamo taara taa kuus o 'sina matatuuna' a mu rabuna ri tamaa

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

soxoi netaara pana faat senaso ri namkai se Jon va mataa ina kuus
fatuxai."
7 E voxo ri suie, "Maam pife texaas o a savat ti faa."
8 E na Yesus a kuus, "E nenia vaxa ne taa pife xuus nami o ne taxa vil a
maana mo aanabe' lapaana tateaxan ise'."

A Ferawaian Paap Pana Mu Rabuna Faisok Ina Uma Wain
Mt 21:33-46; Mk 12:1-12

9 Na Yesus a xuus a mu rabuna pana ferawaian paap aanabe': "Saxa
mataa a xapis a uma wain sina e a turoxoian a xasano rabuna xena
faxatange. E nane fe paan xe lasuun la saxa bina e fe waan pana mariaas
xaves. 10 La yaan ina siak faxuvul a mu xalana wain nane feng a saxa
sisiak sina xe siri xena siaxaana saxano xalana wain xana. Taasaxa
rabuna ina faxatangaana uma aave, ri sipe e ri feng tapin paloue. 11 A
mataa aave a feng a xasa sisiak sina fulaa e nane vaxa ri fesipe e ri vil
famangile. E ri feng tapin paloue. 12 A mataa aave a feng a fatalatulaana
sisiak sina e ri sip faagutane e ri tapine.
13 "E a mataa tafuna uma aave a kuus, 'Ne taa vil a so? Aa! ne taa feng
a lak tomexaan siak aava ne vubuxan xasingite. Naak ri taa suai sena.'
14 "Taasaxa layaan a mu rabuna ina faxatangaana uma ri xalume ri
ferawai e ri kuus, 'A lak tomexaan aanabe' ve a lak tuaan. I taa siak a
maana mo xapiak si tamana. Taara taa punuxe xena siaxaana maana mo
aave.' 15 E voxo ri tapine xe lamalei e ri ngaapunuxe."
E na Yesus a fin nari, "A mataa tafuna uma aave i taa vil a so xe siri
aava ri taxa faxatang a uma? 16 Ne xuus nami, a mataa tafuna uma aave i
taa ngaapunuk nari e i taa tavai a xasano rabuna pana uma wain sina."
Taasaxa layaan a rabuna ri langaie, ri kuus, "Piau, i muta vil malaane!"
17 Na Yesus a kaalum fatak xe siri e a fiai, "Lavaxa, lana Xakalayan
Taap a so ta malasuf a waan lapaana ferawaian aanabe':

> "A faat aava mu rabuna ina vavesai ri baiane, a faat naang xo fo
> savat pelalava." *Yng 118:22*

18 A mu rabuna sasaxayai aava ri poxo xuluna faat aave ri taa tugurum
taasaxa nane aava faat aave a poxo xuluna, i taa tamimit." 19 A mu
rabuna ina fepitaa pana vuputkai xuvul pana mu paamua priis, ri seng a
salan xena pis fatapusan na Yesus senaso ri texaas o nane fo ferawai seri
pana ferawaian paap aanabe'. Taasaxa ri matautan a mu rabuna.

Ri Fiai Pana Maraanaana Taakis Si Sisaa
Mt 22:15-22; Mk 12:13-17

20 Ri taxa waan bang a yaan fatak xena pisaan na Yesus e voxo ri feng
a rabuna xena falet xe sina malaan sena rabuna roxo. Ri vubuk rao ri taa
familung na Yesus pana ferawaian sina. Tamo nane taa vil malaane ri

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

fexaxaas sena lisane xe sina paamua siri ti Rom talo i taa waan lapaana
gutan sina. 21 E voxo ri fin na Yesus, “Mataa ina Fepitaa, maam texaas o
no fuuna ferawai e fepitaa pana maana mo aava fatak e no fapiti fatak a
rabuna pana salan tuuna sina Piran e no pife lamon o nase' pana isin lava.
22 Xuus nemaam, a mo roxo taara taa maraan a taakis si Sisaa o piau?”
23 Na Yesus fo texaas sena bitan siri e a kuus xe siri, 24 “Faxalitau pana
saxa faat. A xaxaalua xuvul pana xakalayan sise' taxa waan xuluna?”
25 Ri suie, “Si Sisaa.”
E nane xuus nari, “Lavaxa, tavai na Sisaa pana maana mo sina e tavai a
Piran pana maana mo sina.”
26 Ri pife fexaxaas sena familunge pana ferawaian sina la matana
rabuna. E ri ipul sena susuaa sina e ri fexanakut.

A Fiaian Pana To Fa'ulaian Ti La Maatan
Mt 22:23-33; Mk 12:18-27

27 Saxano Sedusi ri maa savat si Yesus. (Nari, ri fuuna kuus o piau ta
to fa'ulaian ti la maatan.) E ri kuus, 28 “Mataa ina Fepitaa, na Moses
fo xalei a vuputkai aanabe' xataara: tamo mataa a maat tapin a tefin
e piau ta rafulak, a tina aava taxa to lunai, i taa tamai sina tefin aave
e i taa fasavat a lak xa tina aava fo maat. 29 Lavaxa, a toxan a fetinan
pisiguak e saxa a tamai sina saxa tefin. Nane maat tapine pana piau ta
lak. 30 A fataraguiaana tina a tamai sina tefin aave e nane vaxa a maat
pana piau ta lak. 31 A fatalatulaana tina vaxa a maat tapine e malaan
seri pisiguak xapiak ri maat e ri piau ta lak. 32 E mui a tefin naang xo a
maat. 33 Lavaxa, lana yaan ina to fa'ulaian ti la maatan a tefin aave i taa
naasase' tuuna? Nari pisiguak xapiak aave ri tamai sina.”
34 Na Yesus a sui nari, “A mu rabuna ti tanin ri taxa tamai. 35 Taasaxa
nari aava Piran a lamon faroxo pari xena fatatoi fa'uli nari ti la maatan lana
yaan i taa savat, ri taa pife tamai. 36 Nari, ri malaan sena mu angelo senaso
ri taa pife maat taasaxa ri mu rafulak sina Piran senaso ri fo to fa'ulaa ti
la maatan. 37 Na Moses a faxaalit famatavas pana to fa'ulaian ti la maatan.
Lana xuuskuus ina latan i taxa raam, nane ferawai pana Piran malaan:
‘Nane ve a Piran si Abrahem, a Piran si Aisaak e a Piran si Yaakop.’ *Tln 3:6*
38 Nane pife Piran sina mu mamaat, piau. Nane ve a Piran sina mu rabuna
aava ri taxa to e la matana Piran a mu rabuna xapiak ri taxa to.”
39 Saxano rabuna ina fepitaa pana vuputkai ri kuus, “A susuaa roxo,
Mataa ina Fepitaa!” 40 E pi ta saxa a fine pan' ta mo fulaa.

A Mataa Failai A Lak Sise'?
Mt 22:41–23:7; Mk 12:35-40

41 E na Yesus a kuus xe siri, “Malaafaa a rabuna ri kuus o a Mataa Failai
a lak si Devit? 42 Senaso lana mu Yanganan, na Devit xa a kuus:

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

‘A Memai a kuus xe sina Memai siak, “Nai su' la pamuaan siak
43 fefexaxaas a yaan ne timin a mu xaiyaas siim lapaana
kaam malaan sena vena vaapaas.” ’ *Yng 110:1*
44 Na Devit a xalie pana ‘Memai’. Malaafaa nane a lak si Devit?”
45 Layaan a mu rabuna taxa langai, na Yesus a xuus a mu yaamut sina,
46 “Faxatang sena mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai. Ri fuuna famaus
a tari pana marapi modus xena sangas xolai e ri vubuk o a mu rabuna
ri taa suai seri. E vaxa ri buk nai la vepen lava lana lifu ina faxuvulan
e lana mu fenamo. 47 Ri pife lamon faroxo pana lutefin nakmaal e ri
kawaasan a waanan siri e mui ri ti fenung faxaarus talo a rabuna ri taa
xalum nari. A mu rabuna malaan, a Piran i taa fakasanam faagutan nari.”

A Tatavai Sina Saxa Tefin Nakmaal
Mk 12:41-44

21 1 Layaan nane kaalum xolai, nane xalum a mu mataa piran aava
ri taxa timin a tatavai siri lana mo ina tifiaana maana tatavaian
la lifu lotu. 2 Nane xalum a saxa tefin nakmaal vaxa i taxa tatavai pana
ro faat modak paaliu. 3 Na Yesus a kuus, “Ne xuus tuunei nami, a tefin
nakmaal aanabe' a tatavai pana mo molava paaliu sena xasanofuna
xapiak. 4 Senaso nari mu piran, ri tatavai pana xavil mon ti lana
fafanaian siri. Taasaxa nane ve a tefin valagof e a tatavai pana maana mo
xapiak sina.”

Na Yesus A Ferawai Pana Maana Mo I Taa Savat La Fataxapiak Ina Yaan
Mt 24; Mk 13; Mt 10:17-22

5 Saxano fefeng si Yesus ri taxa lo ferawai pana xakaaluman aava
magaaf faroxo ina lifu lotu. A lifu aave ri famaus faroxoi paaliuane
pana maana faat roxo e pana maana tatavaian roxo malaan sena ‘gol’.
6 Taasaxa na Yesus a kuus, “A mo mi taxa xalume naboxo, saxa yaan i taa
filimaan e mi taa pife xalum ta saxa faat ina i taa mati laa'ui xulun' ta
xasa faat, nari xapiak ri taa tagalas xe lapia.”
7 E ri fine, “Mataa ina Fepitaa, laso ta yaan tuuna a maana mo aanabe'
ri taa savat? E a so ta mo i taa fakalimaan a yaan layaan a maana mo
aanabe' ri taa savat?”
8 E nane sui nari, “Faxatang faroxo ulaa ri tamaa bit nami. Senaso a
maana rabuna xaves ri taa filimaan lapaana isaak e ri taa kuus o ‘Nenia
ve ne Mataa Failai’, e ‘A yaan ina kawaasanan ve i taxa faasilak.’ Ai,
taasaxa muta usi nari. 9 E layaan mi taa langai pana maana fevisan, muta
mataut. A maana mo aanabe' ri taa savat paamua taasaxa fataxapiak ina
yaan i taa pife savat monabe' mon.”
10-11 E mui nane kuus xe siri, “A maana mu bina ri taa fevisan nari. Ri
taa toxan a maana mara'ulia molava, a song molava e a maana buk giisan

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

lava ri taa savat la maana mu bina. E ti laa'ui la xunavata a maana mo
famataut e maana fakalimaanan molava ri taa savat.
12 "Paamuina yaan aave ri taa yot nami e ri taa vil pengan nami. Ri
taa lisan nami xe lana mu lifu ina faxuvulan e lana bina ina vipisan. Ri
taa fatiginei nami la nona mu king e mu paamua ina gavamen sena isaak
mon. 13 E voxo mi fexaxaas sena xuus nari pana maana faisok sina Piran.
14 Taasaxa, lana lamonan simi mi muta lamon faaxaves pana so ta mo mi
taa kuusane. 15 Senaso ne taa tavai nami pana ferawaian e texaasan aava
mu xaiyaas simi ri taa pife faaxolusane. 16 A mu tamami e mu ninami, mu
timi e mu fesing simi ri taa pet lisan nami e saxanofuna imi ri taa punuk
nami. 17 A mu rabuna xapiak ri taa baian nami senaso mi namkai sega.
18 Taasaxa mi taa waan faroxo; piau ta fui la putumi i taa malit. 19 Tamo
mi taa tigina fatateak vulai lana namkaian simi, mi taa siak a toyan xe
vulai."

Na Yesus A Ferawai Pana Kawaasanaan Na Jerusalem

20 "Layaan mi xalum a mu rabuna ina rawen, ri taxa kaliuan na
Jerusalem, mi taa texaas o a yaan ina kawaasanaana fo faasilak. 21 Lana
yaan aave a mu rabuna ti la maana mu bina pe Judia aava ri taxa
fakaliuan na Jerusalem, ri taa sinuf xe xuluna maana mu put e nari
aava ri waan pe Jerusalem, ri taa ta'ulan a bina aave. Nari aava ri taxa
waan lamalei se Jerusalem ri taa pife laak xe lana. 22 Senaso a yaan ina
fakasanaman aanabe' a yaan aava mu rabuna ina kuus fatuxai, ri fo
ferawai pana. 23 A lagafan molava paaliu i taa savat sina lutefin ri tiva
e nari aava ri taxa fasus a rafulak siri. Sena maraleian sina Piran xe siri
mu Juda i taa toxan a maana lagafan molava paaliu ri taa savat. 24 Ri
taa punuk nari lana fevisan. E ri taa yot nari e lisan nari xe la bina ina
vipisan la maana bina xapiak. A rabuna aava ri pife Juda, ri taa paasan
xolan na Jerusalem fefexaxaas a yaan aava Piran fo kuusane.
25 "I taa toxan a maana fakalimaanan lana ngaas, fulun e la maana
vapara. Xuluna xavala a mu rabuna ri taa mataut e ri taa pife texaas o
malaafaa a xaing i taxa tibur falava. 26 A mu rabuna xapiak ri taa maat
faxavil pana matautan layaan ri xalum a maana mo ti laa'ui la vata ri
taxa radakui senaso ri pife texaas sena so ta mo i taa savat la xavala.
27 Lana yaan aave ri taa xalum a Natuna Mataa i taxa filimaan lana vata
pana gutan e pana malang molava paaliu. 28 Layaan a maana mo aanabe'
ri taxa savat, tigina fatateak lana namkaian simi senaso a fakaxupaan
nami i taxa filimaan faasilak."
29-30 Nane xuus nari pana ferawaian paap aanabe': "Layaan mi xalum a
novala taxa rul mi texaas o a yaan ina fenamo i taa savat. 31 E layaan mi
xalum a maana mo aave ri taxa savat, mi taa texaas o a fatataganan sina
Piran fo faasilak.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

32 “Ne kuus tuuna xe simi o a mu rabuna xapiak aanabe' ri taa pife malit
xapiak paamuina yaan a maana mo aanabe' ri taa savat. 33 A xunavata e
xavala re taa taxapus, taasaxa maana ferawaian siak ri taa waan vulai.
34 “Faxatang faroxo! A pife roxo tamo no taa lalamon faagut sena
maana mo ti la xavala malaan sena mu fenamo, numaana raarum tateak
e a maana lagafan ina toyan nabe' e a yaan aave i taa savat fa'ipulan
nano malaan sena vio aava sangas vaang laak marasaxa lana filung. 35 A
maana mo aanabe' i taa savat e piau paaliu ta mataa i taa sinufane. 36 E
voxo, faxatang faroxo vulai e fenung talo no fexaxaas sena sinufan a
maana mo aava i taa savat e no taa tigina la nona Natuna Mataa.”
37 Maana yaan xapiak na Yesus taxa fepitaa la lifu lotu e maana vung
nane ta'ulai xena falet xe xuluna Put Olif. 38 E la paanen lolof a maana
rabuna xaves ri fuuna savat soxote xena langaiaana fepitaian sina pe lana
lifu lotu.

22 1 Faasilak naboxo a yaan ina Fenamo ina Bret A Piau Ta Yiis aava
ri xalie pana Paaliuan, i taa savat. 2 A mu paamua priis e mu
rabuna ina fepitaa pana vuputkai, nari xapiak ri mataut sena malila e
voxo ri vubuk rao ri taa punuk fun na Yesus.

Na Judas A Turoxo Pana Pet Lisanaan Na Yesus

Mt 26:2-5; Mk 14:1,2,10,11

3 E mui na Judas aava ri xalie pa Iskeriot, a saxa ti la palou ina mu
yaamut sangafilu saxa pana taragua, na Setan a lam la xunus ina. 4 E
voxo na Judas a falet e fe ferawai xuvul pana mu paamua priis e mu
matalava aava ri faxatang a lifu lotu. Ri ferawai pana malaafaa i taa
pet lisan na Yesus xe siri. 5 Nari, ri faamamaas e ri kuus o ri taa tatavai
xe sina pana faat. 6 Na Judas a turoxo pana e seng xo ta salan xena pet
lisanaan na Yesus xe siri talo rabuna ri taa vungut sena.

Na Yesus A Faigot Pana Nganaana Fenamo Ina Paaliuan

Mt 26:17-35; 20:25-28; Mk 10:42-45; 14:12-31; 1 Kr 11:23-25; Jn 13:21-30,37,38

7 La fena Paaliuan a yaan ina punuk a sipsip xena fenamo a savat. 8 E na
Yesus a feng na Pita nare Jon pana fefasaian aanabe', “Falet e fe faigotan
a fenamo ina Paaliuan talo taara fexaxaas sena fangan.”
9 E re fine, “Maame taa faigotane faa?”
10 E nane sui nare, “Layaan me taxa laak la bina, saxa mataa aava i
taxa yaas a mo ina raarum, i taa fasusui name, usie e laak lana lifu aava
i taa laak lana 11 e xuus a mataa tafuna lifu, ‘A Mataa ina Fepitaa i taxa
fiai pana faa ta nobina ina nganaana Paaliuan xuvul pana mu yaamut
siak?’ 12 E nane taa faxalit name pana nobina roxo e pave me taa faigotan
a maana mo.”

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13 Re falet e a maana mo a savat fexaxaas malaan se Yesus fo xuus nare
pana e re faigotan a fenamo ina Paaliuan.
14 A yaan fatak xo a savat e na Yesus a nai la vepen sina la ivin xuvul
pana mu yaamut. 15 Nane xuus nari, “Ne vubuk temasaat o ne taa fangan
lana fenamo ina Paaliuan aanabe' xuvul pami paamuina maasaxan
siak. 16 Senaso ne xuus nami, ne taa pife ngan fulan a fanganan malaan
fefexaxaas taara taa fangan faxuvul fulaa la fatataganan sina Piran.”
17 E mui na Yesus a siak a lisa e fenung xe sina Piran pana e a kuus,
“Siak a lisa ina wain aanabe' e fepatoxane la palou imi. 18 Ne xuus nami
o ne taa pife num fulan a wain aanabe' fefexaxaas a yaan a fatataganan
sina Piran i taa savat la matavas.”
19 E mui nane siak a nebret e fenung xe sina Piran pana e viaxe e tavai
nari pana e a kuus, “Nabe' ve a vipin siak aava ne taxa tatavai pana
xami. Usi a vilaana aanabe' xena lamon fa'uliau.”
20 E lamina fanganan, nane tao a lisa ina wain e a kuus, “A lisa ina
wain aanabe' a kuus turoxoian fa'ui sina Piran e ne taxa kuus turoxo sena
pana ria iga aava i taa talatiu xami. 21 Taasaxa kaalum, a saxa aava i taa
pet lisanau naboxo i taxa waan nabe' la palou itaara. 22 A Natuna Mataa
i taa maat senaso a Piran xa fo lamon faati pana, taasaxa ne taxa muluk
marasaxain a saxa aava i taa pet lisanau.” 23 E mui ri fefiai xolai nase'
tuuna ti la palou iri i taa vil a mo aanabe'.

A Fegagelaian Pana Nase' A Matalava

24 A mu yaamut ri fegagelai o nase' ti la palou iri i taa matalava siri. 25 E
na Yesus a xuus nari, “A mu piran sina rabuna ri fuuna paamuian a rabuna
pana gutan e a mu paamua pana tateaxan ri xalian pana ‘Fesing sina
Rabuna’. 26 Taasaxa vilaana aanabe' pife vilaana simi, piau! A matalava
simi i taa malaan sena lak e a paamua simi i taa xakaavang malaan sena
sisiak. 27 Nase' a matalava? A saxa aava nai fangan o a saxa aava tigina
faasilak xena sisiak xe sina? A mataa aava taxa nai fangan, bo? Taasaxa
nenia, ne waan la palou imi malaan sena sisiak mon. 28 Nami, mi fo waan
xuvul paga lana matafanan siak. 29 Na Tamaang a tavaiau pana ngavuk ina
Memai e voxo ne fexaxaas ne taa tavai nami pana sait. 30 E mi taa fangan
e num la ivin lana fatataganan siak e vaxa mi taa nai la vena Memai xena
tiisaana pabung sangafilu saxa pana taragua sina mu Israel.

Na Yesus A Kuus Famatavas Pana Faaxolusan Si Pita
Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Jn 13:36-38

31 “Saimon, Saimon, langai! Na Setan a vubuk rao i taa valam nano; i
taa fepatoxan nano malaan sena kam e a xawa, a xavil ina i taa waan e
a xavil ina no taa tapine. 32 Taasaxa ne fo fenung pama, Saimon, talo a
namkaian siim i taa pife poxo. E layaan no ulaa xe siak, fagut a mu tiam.”

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

33 Taasaxa na Pita a suie, “Memai, ne taa vipis e maat xuvul pama.”
34 Na Yesus a suie, “Ne xuus nano, Pita, a pura taa pife taliskukuk lunai
e no taa faaxolusanau faatalatul.”
35 E na Yesus a fin nari, “Layaan ne feng nami xe la nu bina e mi piau
ta faat o marapi o ‘slipa’, a maana mo simi a fexaxaas o piau?”
E ri suie, “A fexaxaas.”
36 E nane xuus nari, “Taasaxa naboxo, tamo no toxan ta faat, siaxe e
taaxanum ta bi, e tamo no piau ta pinis, faasot pana marapi siim xena
maraan taaxanum. 37 A Xakalayan Taap a kuus, ‘Ri xalie pana mataa
fafaasaal.’ *Ais 53:12*
A mo aanabe' i taa savat la matavas sega. Aang, a lagasai sega i taxa
savat la matavas monabe' mon.”
38 E a mu yaamut ri kuus, “Kaalum Memai, a toxan a pinis taragua.”
E nane sui nari, “A fexaxaas.”

Na Yesus A Fenung Xuluna Put Olif
Mt 26:36-46; Mk 14:32-42

39 Na Yesus a ta'ulan a bina e falet xe la Put Olif malaan sena vilaana
sina e a mu yaamut sina ri usie. 40 Layaan ri savat pave a xuus nari,
“Fenung talo mi taa pife poxo lana tatafangan.” 41 Nane ta'ulan nari,
taasaxa pife lasuun temasaat, e fe bukaak e fenung, 42 “Tamaang, tamo
no vubuxane, siak tapin a lisa ina maasaxan aanabe' i taa savat xulok.
Taasaxa pife vubuxanan siak i taa savat, a vubuxanan siim.” 43 A angelo
ti laa'ui la xunavata a savat xe sina e fagute. 44 E lana mimilisaatan
molava paaliu sina nane fenung faagut fulaa e a maxarafan sina, malaan
sena ria, taxa poxo xe lapia.
45 Nane fataxapin a fenungan sina e tamasiak e ulaa xe sina mu yaamut
e fe tingin nari ri taxa matef senaso ri maagus pana mimilisaatan siri.
46 Nane fin nari, “Senasou mi taxa matef? Para e mi fenung talo mi taa
pife poxo lana tatafangan.”

A Pisaan Na Yesus
Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Jn 18:3-11

47 La fena ferawaian sina a malila ri savat xuvul pa Judas, a saxa ti la
palou ina mu yaamut sangafilu saxa pana taragua, e i taxa paamuianmaan
nari. Nane sangasmaan xe si Yesus xena ngusaana. 48 Taasaxa na Yesus a
fine, “Judas, no taxa pet lisan a Natuna Mataa pana fengusan, bo?”
49 Layaan a fefeng si Yesus ri xalum a so ta mo i taxa savat, ri kuus,
“Memai, taara taa fevis pana pinis sitaara?” 50 E a saxa a sip a sisiak sina
priis lava e patal a tangana la pamuaan.
51 Taasaxa na Yesus a suie, “Mune.” E nane tao faroxoi a tangana sisiak
aave.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

52 E mui na Yesus a ferawai xe sina mu paamua priis, mu paamua sina
rabuna ina faxatang a lifu lotu e mu matalava, nari xapiak aava ri savat
xena pisaana e a kuus, “Mi filimaan pana tol e vam xena pisaan nenia
malaan sena paamua ina rabuna mosaat paaliu, bo? 53 La maana yaan
xapiak ne waan xuvul pami la maana nobina pe la lifu lotu e mi pife
pisau. Taasaxa yaan aanabe' a yaan simi, a yaan si Setan.”

Na Pita A Faaxolusan Na Yesus
Mt 26:69-75; Mk 14:66-72; Jn 18:16-18,25-27

54 Ri pis na Yesus e ri lisan falaxe xe la lifu sina priis lava. Na Pita xo
usi saa taasaxa waan lasuun famodak. 55 A fata taxa raam la xunamalei
e na Pita maa nai xuvul pari aava ri taxa nai maari. 56 Layaan a saxa
tefin sisiak a xalume taxa nai maari nane kaalum fatak xe sina e kuus, “A
mataa aanabe' sait fuuna waan xuvul pana.”
57 Taasaxa na Pita a faaxolus, “Tefin, ne vungut sena.”
58 E mui fadak a xasafuna a xalume e fine, “Nano sait, no saxa siri, bo?”
E na Pita a suie, “Au, nenia ve, ne piau.”
59 A awa saxa a falet e xasafuna a kuusan faagutane, “A mataa aanabe'
fuuna waan xuvul pana senaso nane ti Galili.”
60 E na Pita a suie, “Au, ne vungut paaliu sena so ta mo no taxa ferawai
pana.” La fatalatulaana faaxolusan sina a pura rawei. 61 A Memai a
gilim e kaalum fatak xe si Pita. E mui na Pita a lamon fa'uli a ferawaian
sina Memai sena: “A pura i taa pife rawei lunai e no taa faaxolusanau
faatalatul.” 62 E na Pita a savat xe lamalei e taangiis faagut.

A Mu Rabuna Ina Fevis Ri Suaxan Na Yesus
Mt 26:67,68; Mk 14:65; Jn 18:22,23

63 A rabuna ina fevis aava ri faxatang na Yesus, ri suaxane e ri sipe.
64 Ri pis votan a matana pana marapi e ri kuus, “Mataa ina kuus fatuxai,
xuus nemaam; nase' sip nano?” 65 E ri suaxane pana xasano mo fulaa.

Na Yesus La Mata Pailat Nare Herot
Mt 26:63–27:26; Mk 14:61–15:15; Jn 18:19–19:16

66 La paanen paaliu a mu matalava sina mu Juda e mu paamua priis e
mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai ri filimaan faxuvul e ri xel na Yesus
xe siri. 67 E ri kuus, “Tamo nano, no Krais, no Mataa Failai sina Piran,
xuus fatexaas nemaam.”
E na Yesus a sui nari, “Tamo ne xuus nami, mi taa pife namkai sega
68 e tamo ne fin nami, mi taa pife suiau. 69 Taasaxa ti la yaan aanabe' a
Natuna Mataa i taa nai la pamuaan sina Piran pana Gutan Xapiak.”
70 E nari xapiak ri fine, “Nano, no Natuna Piran?”
E nane sui nari, “Mi kuus fatak layaan mi ferawai malaan.”

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

71 E mui nari, ri kuus, “Xenaso maam taa seng ta rabuna xena kuus
fulaa? Maam fatak, maam fo langai a ferawaian sina.”

23 1 E mui a faxuvulan ina rabuna aave ri tamasiak e ri lisan na
Yesus xe si Pailat. 2 Ri gel tifie e ri kuus, “Maam texaas o a mataa
aanabe' i taxa yuuf a mu rabuna simaam. Nane xuus nari o ri muta
mamareiai xe si Sisaa e nane kuus o nane ve a Mataa Failai e a piran.”
3 E voxo na Pailat a fin na Yesus, “Nano, no piran sina mu Juda, bo?”
E na Yesus a suie, “Aang, a malaan sena ferawaian siim.”
4 E mui na Pailat a xuus a mu paamua priis e malila, “Ne pife tingin ta
saxa mo xena pisaana mataa aanabe'.”
5 Taasaxa, ri kuus fulaa, “Nane taxa vil faraak a rabuna lana maana
nobina pe Judia pana fepitaian sina. Nane tangpat pe Galili e naboxo a
savat iau.”
6 Layaan na Pailat a langai a mo aanabe' nane fiai tamo a mataa aave
ti Galili. 7 E layaan nane langai o na Yesus a filimaan ti la fatataganan si
Herot, nane feng na Yesus xe si Herot aava taxa waan pe Jerusalem la
yaan aapave.
8 Layaan na Herot a xalum na Yesus nane faamamaas paaliu senaso
la maana yaan xaves nane vubuk xalume. Na Herot fo langai a maana
mo se Yesus e nane buk xalume i taa vil a mo fa'ipul. 9 Nane fin na Yesus
pana fiaian xaves taasaxa na Yesus a pife suie. 10 A mu paamua priis
e mu rabuna ina fepitaa pana vuputkai ri taxa tigina pave e ri gel tifi
faagutane. 11 E mui na Herot e mu rabuna ina fevis, ri suaxan na Yesus. Ri
fafalaxe pana marapi ina piran e ri feng fa'ulie xe si Pailat. 12 Lana yaan
aapave xo, na Herot nare Pailat re fesing fa'ulaa senaso paamuina mo
aanabe' re fuuna femaraleiai.
13 Na Pailat a xel faxuvul a mu paamua priis, mu matalava e mu rabuna
14 e a xuus nari, “Mi lisanmaan a mataa aanabe' e mi kuus o nane taxa
yuuf a mu rabuna. Nenia, ne fine pana maana fiaian xaves la matami e ne
pife tingin ta mo xena pisaana. 15 E na Herot vaxa malaan, senaso nane
feng fa'uli a mataa aanabe' xe sitaara. A matavas o na Yesus a pife vil ta
mo xena punuxaana. 16 E voxo ne taa sipe e mui ne taa mulus tapine.”
17 [Na Pailat a toxan a toxolan xena mulus tapinaana mataa la fenamo ina
Paaliuan.]
18 Pana ling saxa a malila ri xukulai, “Siak tapin a mataa aanabe' e
punuxe e mulus tapin na Baraabas xe simaam!” 19 (Na Baraabas a vipis
sena fevisan e ngaapunuk.)
20 Na Pailat a vubuk rao i taa mulus tapin na Yesus e nane ferawai
fulaa. 21 Taasaxa ri taxa xukulai lunai, “Niil fataxutane, niil fataxutane.”
22 A fatalatulaana yaan nane ferawai xe siri, “Xenaso? Nane fo vil a so
ta vilaana saat? Ne pife tingin ta mo xena punuxaana. E voxo ne taa sipe
mon e ne taa mulus tapine.”

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23 Taasaxa, pana xukulaian molava ri kuus faagut o i taa niil
fataxutanan. E a xukulaian siri a molava temasaat sena ferawaian si Pailat.
24 E voxo na Pailat a lamon o i taa tavai nari pana vubuxanan siri. 25 Nane
mulus tapin a saxa aava waan la vipis sena fevisan e ngaapunuk, a saxa
aava ri vubuxane e nane tavai nari pa Yesus xena faxa'usi a lamonan siri.

Ri Niil Fataxutan Na Yesus
Mt 27:33-44; Mk 15:22-32; Jn 19:17-24

26 Ri taxa paamuian et na Yesus e ri fe saxam na Simon ti Sairiin
aava filimaan ti la bina ina uma e ri timin a bolo si Yesus la mina xena
yaasaana. E nane usi na Yesus pana. 27 A malila ri usie e la palou iri a
toxan a saxano lutefin aava ri muluk na Yesus. 28 Na Yesus a gilim xe siri
e a kuus, "Lutefin ti Jerusalem, muta muluxau taasaxa muluk nami xa e
mu rafulak simi. 29 Senaso a yaan saat taa savat layaan a rabuna ri taa
kuus, 'A lutefin aava ri pi luluk o pi fasus ta lak, ri taa faamamaas.' 30 E
mui lana yaan saat naang a rabuna ri taa kuus xe sina mu put, 'Poxoi
nemaam' e xe sina put modak 'xafut nemaam.' 31 Senaso tamo rabuna ri
taa vil a mo mosaat xe siak a so ta mo ri taa vile xe simi?"
32 Ri lisanmaan vaxa a rovaat ina fenau xena punuxaan nare xuvul pa
Yesus. 33 Layaan ri savat la bina aava ri xalie pana veng, ri niil fataxutan
na Yesus xuluna bolo e a ro mataa saat la nu itina, saxa la pamuaan e
saxa la paxaiya. 34 E na Yesus a kuus, "Tamaang, lamon tapin a vilaana
saat siri senaso ri vungut sena so ta mo ri taxa vile." Saxano rabuna ina
fevisan ri tapin a faat xena siak a marapi si Yesus.
35 Maana rabuna ri taxa ti falime. E a mu paamua ri suaxane e ri kuus,
"Nane fakaxup a xasanofuna, tamo nane a Mataa Failai, a saxa aava
Piran fo bure, naak nane taa fakaxup fatak nane xa."
36 A mu rabuna ina fevis, ri tavaie pana wain mopaak xena num. E ri
filimaan faasilak xena suaxane e ri kuus, 37 "Tamo nano, no piran sina mu
Juda fakaxup fatak nano xa."
38 A toxan a lagasai laa'ui xuluna bolo aava kuus, "Nabe' ve a piran
sina mu Juda."
39 A saxa mataa saat a kuus pengan a isina Piran e a kuus, "Nano, no
Mataa Failai, bo? Fakaxup fatak nano xa e nemaame sait."
40 Taasaxa xasa mataa saat a barase, "Nano, no pife mataut sena Piran,
bo? A fakasanaman siim a fexaxaas sena fakasanaman si Yesus. 41 Ri vil
fakasanam netaare senaso taare vil a maana mo mosaat. Taasaxa mataa
aanabe' a pife vil ta mo mosaat."
42 E mui nane kuus, "Yesus, layaan no siak a vepen ina piran siim,
lamon fa'uliau."
43 E na Yesus a suie, "Ne xuus tuunei nano, tanin mon no taa waan
xuvul paga la bina roxo, Paradais."

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A Maatan Si Yesus
Mt 27:45-56; Mk 15:33-41

44 A faasilak la belo la paanaas e a malang ina ngaas a malit e a bina
fe suk fefexaxaas leaaf. 45 A marapi aava fuuna tofai lana tang lifu lotu
a tiririk la palou ina ti laa'ui xe lapia. 46 E na Yesus a xukulai faagut,
"Tamaang, ne tavai nano pana vovau iga." Nane ferawai malaan e a
maat.
47 A saxa paamua sina rabuna ina fevisan a xalum a maana mo ri fo
savat e a kuus fararoxo xe sina Piran e a kuus, "A tuuna paaliu, a mataa
aanabe' a mataa xaradak." 48 Layaan a rabuna aava ri faxuvul xena
falime, ri xalum a so ta mo fo savat, ri ulaa xe la lifu siri pana matafanan
molava. 49 Taasaxa lutefin aava ri usi na Yesus ti Galili, xuvul pana
xasano fesing fulaa sina, ri tigina lasuun famodak e ri falim a maana mo
aanabe'.

A Xaafanaan Na Yesus
Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Jn 19:38-42

50-51 A saxa mataa, isina na Yosep, a filimaan ti la saxa bina lana
Judia ri xalie pa Erimatia. Nane a mataa pana vilaana roxo aava rabuna
ri suai sena. E nane taxa waan bang a savatan ina fatataganan sina
Piran. Nane waan la palou ina mu paamua sina mu Juda taasaxa nane
pife turoxo pana lamonan e vilaana siri. 52 Nane falet xe si Pailat e fe
fine pana mamaat i Yesus. 53 E mui nane siak faduie e pise pana marapi
fa'ui e famatie lana liing aava ri taxe lana faat. A nobina aanabe' a fa'ui
paaliu e ri pife timin a saxa mamaat lana lunai. 54 A yaan aanabe' a yaan
ina faigotan a maana mo xena Yaan ina Fangaafusan aava i taa tangpat
faasilak.
55 A lutefin aava ri fo usi na Yesus ti Galili, ri usi na Yosep e ri xalum
a liing ina mamaat e malaafaa nane famati a mamaat i Yesus lana. 56 E
mui ri falet xe la lifu siri xena faigotan a mo lalas ina xaxaafai. Ri usi a
vuputkai siri e lana Yaan ina Fangaafusan aave ri nai palau mon.

A Fatatoi Fa'uliaan Na Yesus
Mt 28:1-8; Mk 16:1-8; Jn 20:1-8

24 1 Taasaxa la yaan mata ina 'wiik', la paanen lolof, a lutefin
ri falet xe la liing ina mamaat pana maana mo lalas aava ri
fo faigotane. 2 Ri xalum a faat molava a pife ti votan fulan a liing ina
mamaat. 3 Ri laak lana taasaxa ri pife tingin a mamaat i Memai Yesus.
4 Layaan ri taxa lalamon pana mo aanabe', fataapus paaliu, a rovaat
tomexaan lana marapi aava rarapak malaan sena yaamit re maa tigina la
tana lutefin aave. 5 Nari, ri mataut faagut e ri bukaak xe lapia, taasaxa a

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rovaat aave re xuus nari, “Xenaso mi taxa seng a saxa aava fo to fa'ulaa
nabe', la palou ina mu mamaat? 6 Nane pife waan iau, i taxa to! Lamon
fa'uli a ferawaian sina. Layaan i taxa waan xuvul pami pe Galili nane
xuus nami o 7 a Natuna Mataa, ri taa tavai a mu rabuna saat pana e ri taa
niil fataxutane e lamina, la fatalatulaana yaan i taa to fa'ulaa.” 8 E mui ri
lamon fa'uli a ferawaian sina.
9 Layaan ri ulaa ti la liing ina mamaat ri xuus fatexaas a mu yaamut
sangafilu saxa pana saxa xuvul pana xasanofuna. 10 Na Maria Mekdala,
na Joaana e na Maria na nina Jems, rutul xuvul pana xasano lutefin, ri
xuus fatexaas a mu yaamut pana maana mo aanabe'. 11 Nari, ri lamon o
a ferawaian sina lutefin a ferawaian palau mon. 12 Taasaxa na Pita xo a
tamasiak e fala xe la liing ina mamaat. Nane xewai e xalum a marapi ina
mamaat mon taxa waan e nane ulaa e lalamon pana so ta mo fo savat.

A Rovaat Re Sangas Xe Imeas

13 Lana yaan aanabe' a rovaat aava re fuuna usi na Yesus, re taxa
sangas sivi xe la bina Imeas, pife lasuun se Jerusalem, faasilak 12
kilomita mon, 14 e re taxa ferawai pana maana mo aava fo savat. 15 La
fena sangasan sire na Yesus fatak xa maa savat e sangas xuvul pare. 16 A
saxa mo tivotan a masaman sire e re ngalngolane.
17 Nane fin nare, “A so ta mo me taxa paa fexuusane?”
Re tigina kasam, a nonau ire a nanosaat. 18 A saxa sire, isina na Kiapas,
a fine, “Nano, no taxa waan pe Jerusalem e no pife texaas sena maana
mo aava fo savat iau lana mu yaan aanabe', bo?”
19 E na Yesus a fiai, “A so ta mo?”
Nare, re suie, “A maana mo se Yesus ti Nasaret. Nane ve a mataa ina kuus
fatuxai aava toxan a gutan lana ferawaian e vilaana sina la matana Piran e
mu rabuna xapiak. 20 E mu paamua priis e mu matalava sitaara ri yot lisane
xe sina paamua ti Rom xena punuxaana e nari, ri niil fataxutane. 21 Taasaxa
maam fo lamon o nane a saxa aava i taa maraan fa'uli na Israel. E naboxo a
yaan talatul fo falet xo. 22 E vaxa, saxano lutefin simaam ri fa'ipul nemaam.
La paanen lolof ri falet xe la liing ina mamaat, 23 taasaxa ri pife xalum a
vipin ina. Ri maa xuus nemaam o ri fo xalum a ro angelo aava kuus o nane
fo to fa'ulaa. 24 Saxanofuna imaam, ri falet xe la liing ina mamaat e ri tingin
a maana mo malaan sena lutefin ri fo kuusane taasaxa ri pife xalum nane.”
25 E na Yesus a ferawai xe sire, “A lamonan sime a tavanat, me pife
matavas sena maana mo a mu rabuna ina kuus fatuxai ti kavai ri fo
kuusane. Me pife masam lunaiane, bo? 26 A mu rabuna ina kuus fatuxai ri
fo kuus o a Mataa Failai i taa maasak pana maana mo aanabe' e mui i taa
laak lana malang molava sina, tuuna?” 27 E nane tangpat pana xakalayan
si Moses e maana rabuna ina kuus fatuxai xapiak e a xuus famatavas nare
pana maana mu palagasai aava waan lana Ferawaian sina Piran sena.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28 Rutul fe savat faasilak la bina sire e na Yesus a sangas ludalet e bilai
malaan sena i taxa falet xe lasuun. 29 Taasaxa re bukane o i taa waan
xuvul pare e re kuus, “Faasilak a ngaas i rul e a bina taxa rao i suk, no
waan xuvul pamaame xalak.” E voxo nane fe laak la lifu sire xena waan
xuvul pare.
30 Layaan nane taxa nai xo xuvul pare la ivin, nane siak a bret e fenung
pana e viaxe e a tavai nare pana. 31 E mui a matare talakas e re kaalum
pana masaman e re taraxalie. Taasaxa nane malit palau la matare. 32 E
re fefiaian nare, “A tuuna, a malaan sena fata taxa raam la xunus itaare
layaan nane taxa kuusan famatavas a ferawaian sina Piran xe sitaare la
fena sangasmaanan sitaare.”
33 Re tamasiak fataapus e re ulaa xe Jerusalem. Pave re tingin a mu
yaamut sangafilu saxa pana saxa e saxanofuna ri taxa faxuvul 34 e nari, ri
taxa kuus, “A tuuna, a Memai fo to fa'ulaa. Nane fo savat si Saimon.” 35 E
mui a rovaat aave re xuus nari pana so ta mo fo savat la fena sangasan
sire e malaafaa re taraxali na Yesus layaan nane viak a bret.

Na Yesus A Savat Sina Mu Rabuna Sina
Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Jn 20:19-23

36 Layaan ri taxa ferawai pana maana mo aanabe' na Yesus fatak xa
maa tigina la palou iri e a kuus, “A luaian xe xulumi.”
37 Nari, ri ipul e ri mataut senaso ri lamon o a rongan. 38 E nane xuus
nari, “Xenaso mi ipul e xenaso sait mi taxa lamon xolai? 39 Xalum a maak
e a kaak. Nenia move. Tao nenia e mi taa texaas, a rongan piau ta meska
e tun malaan sega.”
40 Nane kuus malaan e mui nane faxalit nari pana mana e kana. 41 Ri
pife fexaxaas sena lamon fatak senaso ri faamamaas fasaat paaliu e nane
fiai, “Mi toxan ta fanganan ve taxa waan?” 42 Ri tavaie pana nedin aava
ri fo suluxe 43 e nane ngane la matari.
44 E mui nane xuus nari, “Ne fo xuus fatexaas nami pana maana mo
aanabe' layaan ne taxa waan xuvul pami lunai; a maana mo aava ri
xaleie lana vuputkai si Moses sega e lana xakalayan sina mu rabuna ina
kuus fatuxai e lana mu yanganan sega, ri fo savat la matavas.”
45 E mui nane ferawai fatalakas a lamonan siri talo ri taa masam faroxo
pana Ferawaian sina Piran. 46 Nane xuus nari, “Ri fo kala malaan: A Mataa
Failai i taa maasak e taa to fa'ulaa ti la maatan la fatalatulaana yaan, 47 e
lana isina, a rabuna ri taa kuusan a lagasai o a Piran i taa lamon tapin a
vilaana saat tamo ri taa puk tapin nari xa xasena vilaana saat siri e ri usi
na Yesus. A lagasai aanabe' ri taa fapiti a mu rabuna xapiak pana e ri taa
tangpat nabe' Jerusalem. 48 Nami, mi fo xalum a maana mo aanabe'. 49 E
ne taa feng a so ta mo na Tamaang fo kuus fanai pana xe simi. Taasaxa mi
taa waan la bina fefexaxaas a gutan ti laa'ui i taa sivimaan xulumi.”

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A Xel Falaxaan Na Yesus

50 Layaan nane paamuian nari xe pe Betani, nane talangai xe laa'ui e
kuus fararoxo xuluri. 51 Layaan i taxa ferawai malaan nane ta'ulan nari
e a xel falaxan xe laa'ui la xunavata. 52 E ri nanguse e mui ri fe ulaa xe
Jerusalem pana faamamaasan molava paaliu marasaxa. 53 E ri waan vulai
lana lifu lotu e ri fuuna kuus faasiroxo vulai xe sina Piran.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Na Jon

A Lagasai Roxo Na Jon A Xaleie

A Ferawaian Paamua

A fatalafaataana lagasai aanabe' a fataxapiak ina mu buuk taara xalie pana mu Lagasai Roxo. Na Jon a vubuk rao i taa ferawai pana malasuf ina maana mo xapiak aava na Yesus fo vile e fo kuusane. A lamonan sina, naak a malaan: layaan a rabuna ri taa texaas faroxo sena maana mo aanabe' ri taa masam tuuna o na Yesus a Natuna Piran, a mataa ina fakaaxupan. A maana mo na Yesus fo vile ri fakalimaan a gutan ina vepen sina. A mu fefeng sina ri pife masam faroxo sena ferawaian sina e sena mu vilaana sina paamua, taasaxa lumui a Vovau Xaradak a famatavas faroxoi a lamonan siri e ri masam tuuna bak o na Yesus ve nase'. Vulai na Jon fuuna lo lalamon faaxaves paaliu pana Piran aava vesan a maana mo xapiak taasaxa sivimaan xe la xavala e lam lana vipin ina mataa e a taagul la palou itaara mu rabuna.

A Ferawaian A Savat Mataa

1 [1] Layaan a maana mo xapiak ri tangpat, na Ferawaian fo waan.
Na Ferawaian a taagul xuvul pana Piran e narie, na Ferawaian e a
Piran, re saxa. [2] Nane taxa waan xuvul pana Piran ti la tangpat.
[3-4] Nane fasavat a maana mo xapiak e piau ta saxa mo aava fo savat,
a savatmaan ti lana xasa salan, piau! Nane a fufuna toyan ina maana
mo xapiak aava fo waan, nane sang mon. E a toyan sina ve a malang
xana mu rabuna. [5] E a malang aave a lang lana bina suk taasaxa suk pife
fexaxaas i taa xasliue.
[6] A toxan a saxa mataa aava Piran a fenge, a isina na Jon. [7] Nane filimaan
malaan sena xasa mataa ina kuus xakaavang. Nane maa kuusan fasavat a
lagasai sena malang talo pana kuus xakaavangan sina, a maana rabuna ri
taa namkai sena malang aave. [8] Nane xa pife malang aave taasaxa nane
maa savat xena kuus xakaavang sena malang. [9] A malang tuuna naang aava
famalang a maana rabuna xapiak, i taxa filimaan xena sangas xolai la xavala.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10 Pevoxo, nane savat la xavala taasaxa naapalaan nane fo vesan a
xavala e maana mo xapiak, a maana rabuna ri pife taraxalie. 11 Nane fo
savat xe sina maana rabuna sina, taasaxa ri pife fesuaiane. 12 Taasaxa
saxano rabuna xo, ri fesuaiane e nari aava ri namkai sena isina, nane
turoxoian nari, ri taa savat rafulak sina Piran, 13 a rafulak malaan se' ri
fo luxan taasaxa pife sena matatuuna o a vubuxanan sina mataa o sena
tamaian, piau! A fufuna savatan siri ve a vubuxanan sina Piran.
14 Na Ferawaian xo, fesavat mataa e taagul la palou itaara e taara
fo xalum a malangan sina, a malangan sina saxa fatak sina Piran, na
Tamana. Nane a bas pana xakaavangan xatam e ferawaian tuuna.
15 A kuusan si Jon sena a malaan. Nane xukulai faagut, "Nabe' ve, a
mataa ne fo ferawai sena layaan ne kuus: 'Nane aava savat lamiak, i taa
xasliuau senaso nane fo waan paamuin nenia." 16 Ti lana xakaavangan
xatam sina, nane fo tavai netaara pana maana mo roxo; saxa mo roxo
xuluna saxa mo roxo fulaa maan. 17 Na Moses a lisanmaan a vuputkai
sina Piran taasaxa na Yesus Krais a lisan a xakaavangan xatam e
ferawaian tuuna. 18 Piau ta mataa fo xalum a Piran taasaxa, a Saxa aava
fuuna waan faasilak se Tamataara, nane ve a Piran e Lak Fatak Mon e fo
waan la xasing ina. Nane fo faxalit a Piran xe sitaara.

A Kuusan Fulaa Si Jon Ina Fasufan

19-20 Saxa yaan xo, a mu matalava sina mu Juda pe Jerusalem ri feng
a saxanu priis e saxanu rabuna lana pabung si Livai xe si Jon rao ri taa
fine, "Nano nase'?" Ri vil malaane e na Jon a xuus nari malaan, "Nenia,
ne pife Krais, a Mataa Failai." Nane kuus famatavas e pife bit nari.
21 E ri fin fulane, "A isaam nase'? Nano, no Ilaija?"
E nane xuus nari, "Pife nenia ve."
E ri fin fulane, "Nano, no matalava ina kuus fatuxai, bo?"
E nane sui nari, "Piau."
22 E mui ri fine, "Nano nase'? Sui nemaam senaso maam taa lisan fa'uli
a ferawaian siim xe siri aava ri feng nemaam. Nano fatak no kuus o nano
nase'?"
23 E na Jon a sui nari pana ferawaian si Aisaia, saxa mataa ina kuus
fatuxai sina Piran. A kuus malaan: "Nenia a saxa ling aava taxa kel lana
xobingil, 'Faxaradak a salan xana Memai.'"
24-25 E saxanu Ferasi aava fengan xuvul pari, ri fine, "Tamo no pife
Krais e no pife Ilaija e no pife mataa ina kuus fatuxai xenaso no taxa lo
fasuf a maana rabuna?"
26 E na Jon a sui nari, "Nenia, ne fasuf a mu rabuna pana raarum
taasaxa la palou imi a saxa taxa tigina e mi pife texaas sena. 27 Nane ve
a Saxa aava fo savat lamiak taasaxa a toxan a isin lava sega. Nane ve, ne
pife roxo fexaxaas sena mulus a 'slipa' sina."

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28 A maana vilaana aanabe' a savat faasilak la bina Betani aava waan la
xasing ina Raarum Jordan, layaan na Jon taxa fasuf a mu rabuna pave.
29 La yaan mui na Jon a xalum fulan na Yesus i taxa sangasmaan e nane
kuus, "Kaalum, a Natuna Sipsip sina Piran aava i taa siak tapin a lalosaat
sina maana mu rabuna. 30 Nane ve a saxa ne ferawai sena layaan ne kuus, 'A
mataa aava savat lamiak i taa xasliuau senaso nane waan paamuin nenia.'
31 Lumua ne pife texaas sena taasaxa, a fufuna faisok siak pana fasufaana
mu rabuna a malaan: xena vil fasavat nane la matana mu rabuna Israel."
32 E mui na Jon a kuus, "Ne xalum a Vovau Xaradak, a xakaaluman
ina malaan sena vaalus, a sivimaan ti la xunavata e maa waan xuluna.
33 Ne pife fexaxaas sena taraxalie taasaxa, a Saxa aava fengau xena fasuf
a mu rabuna pana raarum a xuusau: 'A mataa aava no xalum a Vovau
Xaradak a sivimaan e maa nai xuluna, nane ve a Saxa aava i taa fasuf a
mu rabuna pana Vovau Xaradak.' 34 Ne fo xalum a fakalimaanan aanabe'
e ne kuus faagut o nane ve a Natuna Piran."

Saxanu Rabuna Ri Buk Waan Xuvul Pa Yesus
Mt 4:18-22; Mk 1:16-20; Lk 5:2-11

35 Xe mafu saa xo, na Jon taxa tigina fulaa la xasa nobina pave xuvul
pana ro fefeng sina. 36 E layaan nane xalum na Yesus a sangas liu ete
nane kuus, "Xalume, a Natuna Sipsip sina Piran!"
37 Layaan a ro fefeng sina re langai a ferawaian sina, re usi moxo na
Yesus. 38 Na Yesus a gilim e xalum nare e fin nare, "Rao me sou?"
E re kuus, "Raabai, (A malasuf ina vapaling aanabe' ve 'Tisa' o Mataa
ina Fepitaa) nano, no taxa mamatef faa?"
39 Nane sui nare, "Filimaan e me taa xalume." E rutul paan e rutul fe
savat la lifu aava nane mamatef lana e re waan xuvul pana la vung aave
senaso a yaan ve faasilak 4 oklok la leaaf.
40 E saxa ire aava fo langai a kuusan si Jon e mui a usi na Yesus, isina
na Endru, na ti Saimon Pita. 41 Nane fe tingin na tina, na Saimon, e xuus
malaane, "Maame fo tingin a Mataa Failai, na Messia."[a] 42 E nane lisan
ete xe si Yesus. Na Yesus a xalume e kuus, "Nano, no Saimon, a lak si Jon
taasaxa ri taa xali nano pa Sifas." (Layaan no taa puk a isin aanabe' i taa
fe savat 'Pita' e voxo taara xalie pa Saimon Pita)
43 Xe mafu saa xo, na Yesus a buk rao i taa paan xe Galili. Nane tingin
na Filip e xuuse, "Usiau!"
44 A fufubina si Filip ve pe Betsaida, malaan se Endru narie Saimon
Pita. 45 Na Filip fe tingin na Nataaniel e a xuuse, "Nemaam fo tingine xo,
nane aava na Moses fo kala sena lana mu vuputkai e lana xakalayan sina
mu rabuna ina kuus fatuxai, na Yesus a lak si Yosep ti Nasaret."

---

[a] **1:41** Layaan no taa puk a isin Messia lana pok Griik i taa savat 'na Krais.'

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

46 E na Nataaniel a fine, “Ai, a fexaxaas ta mo roxo i taa savat ti Nasaret?”
E na Filip a xuuse, “Filimaan xuvul paga e no maa xalume.”
47 Na Yesus a xalum na Nataaniel i taxa filimaan e nane kuus sena,
“Kaalum, nabe' ve saxa mataa Israel tuuna e nane pi vibit.”
48 Na Nataaniel a fine, “Malaafaa no texaas sega?”
E na Yesus a suie, “Paamuin na Filip fe xel nano ne fo xalum nano, no
taxa nai lapaana wai xakaap.”
49 Na Nataaniel a suie, “Mataa ina Fepitaa, nano, no Natuna Piran;
nano, no Piran King sina mu Israel.”
50 Na Yesus a xuuse, “Nano, no namkai sega senaso ne xuus nano o ne
fo xalum nano lapaana wai xakaap? Ai, no taa xalum a maana mo lava
sena mo aanabe'.” 51 E mui a xuus fulane, “Tuuna paaliu, no taa xalum
a xunavata i taa talakas e mu angelo sina Piran ri taxa laak xe pave e
sivimaan xuluna Natuna Mataa.”

Na Yesus A Fasavat A Wain Pana Raarum

2 1 A yaan talatul lamina, a fenamo ina tamaian a savat la bina Kena
pe Galili. E nari, ri xel na nina Yesus o i taa fe waan pave. 2 Ri xel na
Yesus xuvul pana maana fefeng sina, rao ri taa waan pave sait la fenamo.
E voxo nari xapiak ri fe waan. 3 E layaan a wain a taxapus na nina Yesus
a xuuse, “Nari, ri fo piau ta wain!”
4 E na Yesus a suie, “Aang, taasaxa xenaso no taxa xuusau pana? A
yaan siak pife savat lunai.”
5 Taasaxa na ninana a xuus a mu sisiak pave, “A so ta mo i taa fasei
nami pana, mi taa vile.”
6 La faasilak, a toxan a mu vaan pisaxa ina raarum aava ri vesane
pana faat, ri taxa tigina. Ri toxan a raarum xena xamak a mari mu Juda
malaan sena vilaana ina lotu siri a kuus pana. E mu vaan ri molava e nari
saxa saxa ri toxan a ‘lita’ 100 o 150.
7 E na Yesus xo a xuus nari mu sisiak, “Fabas a mu vaan pave pana
raarum.” E voxo ri fabas nari e ri fe bas soliu.
8 E nane fasei nari, “Lavaxa, pituf saa e lisane xe sina mataa aava
paamuian a mu tatavai.”
E ri pituf lisane xe sina. 9 Layaan a paamua ina fenamo fo num a wain
aava fo mo raarum nane xelmaan a mataa fa'ui aava tamai. A paamua
ve a vungut sena fufuna wain aave, taasaxa mu sisiak ri texaas. 10 E
a paamua a xuus a mataa fa'ui, “A mu matalava, ri fuuna tavai a mu
rabuna pana wain roxo paamua e layaan ri fo num temasaat ri taa tavai
nari pana wain a pife roxo temasaat; taasaxa nano, no fo faxarang a wain
roxo paaliu e mo nabe' mon no fasavate.”
11 Nabe' ve a mo fa'ipul mata aava na Yesus a vesane e nane vile la
bina Kena pe Galili. Nane faxalit famatavas a roxoyan sina e voxo a mu

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

fefeng sina ri namkai sena. 12 Lumui nane sivi xe paa Kapanam, nane e na
ninana xuvul pana mu tina e mu fefeng sina, nari xapiak ri fe taagul pave
pana saxano yaan.

Na Yesus A Xup Tapin Nari, Ri Taxa Faasot Lana Lifu Lotu
Mt 21:12-13; Mk 11:15-17; Lk 19:45-46

13 Layaan a Fenamo ina Paaliuan sina mu Juda a savat faasilak, na
Yesus a laak xe Jerusalem. 14 Lana nobina aava fakaliuan a Tang lifu lotu
pave nane xalum a mu rabuna ri taxa faasot pana bulmakau e sipsip e
vaalus. E saxanofuna ri taxa nai la mu ivin xena xul faat sina mu rabuna.
15 E voxo nane vesan a mo ina fesipan pana mu yeis e nane fexup nari
xapiak ti lana nobina ina lifu lotu. A xup a mu bulmakau e sipsip e nane
tapin xolan a faat sina mu rabuna ina xul faat e puk tapin a mu ivin siri.
16 E ferawai faagut xe siri aava ri faasot pana vaalus, "Siak tapin et a mo
aanabe'! Malaafaa mi fexaxaas sena vil a Lifu si Tamaang malaan sena
lifu ina faasot?"
17 A mu fefeng sina ri lamon fa'uli a xakalayan aanabe': "A sei
soxotaana Lifu siim i taa vawau."
18 A mu matalava Juda ri fine, "A so ta fakalimaanan no taa faxalit
nemaam pana xena turoxo pana vilaana siim?"
19 E na Yesus a sui nari, "Kawaasan xapin a lifu lotu aanabe' e lana
yaan talatul mon ne taa siak fati fulane."
20 E mui a mu Juda ri kuus, "Ai, ri fo faisok pana mariaas sangafilu
talafaat pana pisaxa xena vesan a lifu lotu aanabe' e nano, no taa vil
fatigineie lana yaan talatul, bo?" 21 Taasaxa nane taxa ferawai sena vipin
sina, a lifu lotu sina Piran. 22 Layaan nane fo to fa'ulaa ti lana mamaat,
a mu fefeng sina ri lamon fa'uli a kuusan sina e voxo ri namkai sena mu
xakalayan e ferawaian aava na Yesus fo kuusane.
23 Layaan na Yesus a taagul pe Jerusalem la Fenamo ina Paaliuan a mu
rabuna xaves ri namkai sena layaan ri xalum a maana fakalimaanan aava
nane taxa vile. 24 Taasaxa nane pife turoxoian a mu lamonan siri sena,
senaso nane masam faroxo sena vilaana sina mu rabuna 25 e nane pife
langai ta ferawaian sina mataa sena rabuna senaso nane fatak a texaas
sena so ta lamonan taxa waan sina mu rabuna.

Na Nikodimaas A Savat Si Yesus

3 1 Saxa Ferasi aava saxa piran sina mu matalava Juda, a isina na
Nikodimaas 2 a savat si Yesus la vung e kuus malaan, "Mataa ina
Fepitaa, maam texaas o no fo filimaan xe nabe' ti la bina sina Piran xena
vil a faisok ina fepitaian. Maam lamon malaan senaso a mataa sang mon
pife fexaxaas sena vil a maana mo fa'ipul malaan sema, tamo Piran pife
waan xuvul pana."

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3 Na Yesus a suie, “Tuuna paaliu ne xuus nano, tamo ta mataa i taa pife
luxan fulaa ti laa'ui, i taa pife xalum a fatataganan sina Piran.”
4 Na Nikodimaas a fine, “Malaafaa a mataa vaiak i taa luxan fulaa?
Fexaxaas i taa laak fulaa la xu ninana e taa luxan fulaa?”
5 E na Yesus a sui fulane, “Tuuna paaliu ne xuus nano, tamo ta mataa
a pife luluk pana raarum e pana Vovau nane pife fexaxaas sena laak lana
fatataganan sina Piran. 6 Lamon pana ferawaian aanabe': layaan a tefin
taa luk a lak i taa savat mataa tuuna, bo? Taasaxa, a Vovau i taa luluk
pana mo ina Vovau. 7 Muta ipul sena ferawaian ne xuus nano pana. Nami
xapiak mi taa luxan fulaa ti laa'ui. 8 A reref i taxa fiit xolai laso ta bina a
vubuxane e nami, mi langaie taasaxa mi vungut o a reref fo savatmaan
ti faa o a so ta bina i taa falet xe lana. E voxo a mu rabuna aava ri luxan
sena Vovau, ri fexaxaas paaliu malaan sena reref.”
9 Na Nikodimaas a fiai malaan, “Maana mo aanabe', ri taa savat malaafaa?”
10 Na Yesus a xuuse, “Nano, no Mataa ina Fepitaa ti Israel e no pife masam
sena maana mo aanabe'? 11 Tuuna paaliu ne xuus nano, maam ferawai sena
maana mo maam texaas sena e kuus pana maana mo maam fo xalume taasaxa
piau ta saxa simi fesiak tuunei a kuusan simaam. 12 Tamo ne ferawai tuuna
xuvul pami sena maana mo ti la xavala e mi pife namkai sena ferawaian siak
malaafaa mi fexaxaas sena namkai layaan ne ferawai pana mo ti la xunavata?
13 A Natuna Mataa, nane sang mon a sivimaan ti laa'ui la xunavata e piau ta
mataa fulaa fo waan pe laa'ui. 14 Na Moses fo yaas fati a tiui ‘braas’ pe la bina
vingil e mui a Natuna Mataa i taa yaas fatian malaan 15 talo a mu rabuna
xapiak aava ri namkai sena, ri taa toxan a toyan vulai, vulai.
16 “Senaso, a Piran a vubuxan xasingit a mu rabuna xapiak la xavala e voxo
nane turoxo pana maatan sina Lak Tomexaan Fatak sina talo nase' ta mataa
aava i taa namkai sena, i taa pife maat, taasaxa i taa toxan a toyan vulai,
vulai. 17 A Piran pife feng a Lak Tomexaan sina xena lisan a fakasanaman xe
sina mu rabuna xapiak, piau. Nane tavaie pana faisok xena fakaxupaana mu
rabuna. 18 Nase' ta mataa aava namkai sena i taa pife tiisan; nane aava bai
namkai sena, a mataa aave fo tiisan xo senaso nane pife namkai sena Lak
Saxa Fatak sina Piran. 19 E a tiisan taa savat malaan: a malang fo savat xuluna
xavala, taasaxa mu rabuna xapiak ri vubuxan a suk e ri baian a malang senaso
a mu vilaana siri, ri saat paaliu. 20 A mu rabuna aava ri bilai fasaat, ri baian a
malang e ri pi sasangas lana malang senaso ri mataut o mu vilaana saat siri
taa savat la matavas. 21 Taasaxa nari aava ri fuuna taagul lana tuunayan, ri
sasangas lana malang e voxo a malang taa faxaalit o a Piran va fufuna mu
vilaana roxo siri.”

A Kuusanaan Na Yesus Si Jon Ina Fasufan

22 Lamina mu yaan aanabe' na Yesus nari mu fefeng sina ri falet xe la
xobingil pe Judia e pave nane irimai xuvul pari e fasuf a saxano rabuna.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23 E na Jon vaxa, taxa fasuf a mu rabuna sait e nane taxa taagul pe Enon
faasilak se Selam senaso a raarum molava taxa waan pave e mu rabuna
xaves ri fuuna savat xena fasufan. 24 (A yaan aanabe' ve paamuina
vipisan si Jon.) 25 E saxano fefeng si Jon xuvul pana saxa matalava sina
mu Juda ri fetok sena vilaana ina fasufan lana vuputkai siri. 26 Ri fe savat
si Jon e ri xuuse, "Mataa ina Fepitaa, a mataa aava waan xuvul pama la
xasa paxasing ina Raarum Jordan — nane aava no fo kuusane — nane
vaxa, i taxa fasuf a mu rabuna e nari xapiak, ri taxa lo falet xe sina."
27 Na Jon a sui nari, "A Piran pe la xunavata i taa lamon pana so ta mo
i taa tavai a mataa pana e a mataa taa siak a maana mo aave. 28 Nami
fatak mi texaas o ne kuus malaan: 'Nenia, ne pife Krais, a Mataa Failai,
taasaxa nenia, ne fo fengan paamuine.' 29 A tefin va mo sina lavana. A
fesing sina lavana aava fuuna fangasixe, a waan bang xena langaiaana e
layaan a langai a ling ina, nane i taa faamamaas. A faamamaasan aave ve
siak e naboxo ne fo bas paaliu pana. 30 A mo roxo o a isina i tafe molava e
isaak tafe modak.
31 "A Saxa aava savat ti laa'ui i taa paamuian a maana mo xapiak e
nane aava savat ti lapia nane a mo ti la xavala e nane ve taxa ferawai
malaan sena saxa ti la xavala. Ne kuus fulaa o nane aava savat ti la
xunavata i taa paamuian a maana mo xapiak. 32 Nane taa kuusan a
maana mo xapiak nane fo xalume e fo langaie taasaxa mu rabuna ri
bai langai a kuusan sina. 33 Taasaxa mataa aava langai e namkai sena,
nane taxa faxaalit o a ferawaian sina Piran a tuuna. 34 Nane aava Piran
fo fenge, nane taxa ferawai pana ferawaian sina Piran e a Piran fuuna
feng a Vovau sina e a Vovau sina i taa pife taxapus. 35 Na Tamana pe la
xunavata nane vubuxan xasingit a Natuna e voxo fo tavaie pana maana
mo xapiak. 36 Nase' ta mataa i taxa namkai se Natuna a toxan a toyan
vulai, taasaxa nase' ta mataa i taa baian a Natuna i taa pife siak a toyan
senaso a maraleian sina Piran taa waan xuluna mataa aave."

Na Yesus Narie Na Tefin Ti Sameria

4 1 Nari mu Ferasi ri langai o a mu rabuna aava ri siak a fasufan si
Yesus e ri usie, ri rabuna xaves paaliu seri aava ri usi na Jon 2 taasaxa
pife na Yesus ve taxa fasuf nari, a mu fefeng sina ri taxa fasuf nari xapiak.
3 E layaan na Yesus a texaas sena lalamonan siri mu Ferasi, nane ta'ulan a
maana mu bina Judia e fe ulaa fulaa xe la mu bina pe Galili.
4 Layaan ri taxa ulaa saa, nane e mu fefeng sina, ri fe sangas dal a
bina Sameria. 5 E ri fesavat la saxa bina pe Sameria ri xalie pa Saikar. A
bina ve taxa waan faasilak la bina aava na Yaakop fo tavai a lak sina, na
Yosep, pana. 6 A raakaaf ina raarum na Yaakop fo xafe, taxa waan pave.
A bina xo fo paanaas e na Yesus a maagus fadak sena sangasan sina e
voxo maa nai la vangana raakaaf.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7 Layaan a saxa tefin ti Sameria a savat xena pituf raarum na Yesus a
fine, “A fexaxaas no taa tavaiau pana raarum?” 8 (A mu fefeng sina ri fo
laak xe lana bina aapave xena maraan fanganan.)
9 A tefin ti Sameria a xuuse, “Nano, no mataa ti Judia e nenia, ne tefin
ti Sameria. Xenaso no nungau pana raarum?” (A mu Juda ri pi fesingan a
mu Sameria.)
10 Na Yesus a suie, “Tamo no texaas sena tatavaian sina Piran e no
masam faroxo sese' fo nung nano pana raarum, naak no tamaa nunge e i
taa tavai nano pana raarum aava toxan a toyan.”
11 E a tefin a xuuse, “Matalava, no piau ta mo xena pituf raarum e
a raakaaf aanabe' a tu. No taa pituf raarum ina toyan faa? 12 Nano,
no matalava molava sena butaara na Yaakop aava tavai netaara pana
raakaaf aanabe', bo? Nane fatak fo num a raarum ti lana e fulaa a mu
rafulak sina e mu tiir, sipsip e bulmakau sina vaxa, ri num ti lana.”
13 E na Yesus a suie, “Nase' ta mataa aava num a raarum aanabe' i taa ma'iu
fulaa, 14 taasaxa nase' ta mataa i taa num a raarum ne tavaie pana, i taa pife
ma'iu fulaa. Tuuna a raarum ne tavaie pana i tafe savat malaan sena matana
raarum pe la xunus ina e a mataa aave i tafe bas pana toyan vulai, vulai.”
15 E a tefin a nunge, “Matalava, tavaiau pana raarum aanabe' talo ne
taa pife ma'iu e ulaa xe nabe' xena pituf raarum fulaa.”
16 E nane xuuse, “Falet, fe xel na lavaam e me ulaamaan.”
17 E nane suie, “Nenia, ne piau ta lavaak.”
E na Yesus a xuuse, “No kuus tuuna layaan no kuus o no piau ta
lavaam. 18 A mo tuuna o no fo toxan a mu lavaam pama e a mataa aava
no taxa taagul xuvul pana naboxo a pife lavaam. Aang, a ferawaian no
kuusane monabe' mon a tuuna paaliu.”
19 “Ai, matalava” a tefin a kuus, “Naboxo ne texaas o nano, no saxa
mataa ina kuus fatuxai. 20 A mu bumaam ri naangus xuluna put aanabe',
taasaxa nami mu Juda mi kuus faagut o a bina ina naangusan tuuna
sitaara i taxa waan pe Jerusalem.”
21 E na Yesus a kuus xe sina, “Langai faroxoiau; saxa yaan i taa savat e
a naangusan xe sina Tamataara i taa pife waan xuluna put aanabe' o pe
Jerusalem. 22 Nami, mi nangus a mo mi pife masam sena; maam nangus
a saxa maam texaas sena, senaso a fufuna fakaaxupan a savat la palou
ina mu Juda. 23 Taasaxa a yaan i taa savat e naboxo taxa waan faasilak,
layaan a mu rabuna aava ri namkai tuuna ri taa nangus na Tamataara
pana vovau e pana lamonan tuuna. E voxo na Tamataara taxa seng a mu
rabuna ri fexaxaas xena nangus tuuneie. 24 A Piran ve a vovau e nari aava
rao ri nanguse, ri taa nanguse pana vovau e pana lamonan tuuna.”
25 A tefin a xuuse, “Ne texaas o a Mataa Failai (nane aava ri xalie pa
Krais) i taxa filimaan. E layaan i taa savat i taa xuus fatexaas netaara
pana maana mo xapiak.”

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

26 E na Yesus a xuuse, “Nenia mon ne mataa aave; naboxo taare taxa
irimai.”

A Mu Fefeng Ri Savat Ulaa

27 E monabe' mon a mu fefeng si Yesus ri savat e ri maa ipulane taxa
irimai xuvul pana tefin, taasaxa piau ta saxa a fine o “A so to mo no
vubuxane?” o “Xenaso no irimai xuvul pana?”
28 A tefin xo, a ta'ulan a vuk ina pituf raarum e falet xe la bina e fe
xuus a mu rabuna, 29 “Filimaan e mi maa xalum a mataa aava xuus
fatexaasau pana maana mo xapiak aava ne fo mo vile. Naak, nane ve a
Mataa Failai?” 30 Nari, ri savat xe lamalei sena bina e ri fepaan xe sina.
31 La noyaan aave xo, a mu fefeng ri xuuse, “Mataa ina Fepitaa, no
fangan saa xalak.”
32 E nane sui nari, “Nenia, ne toxan a fanganan aava mi vungut sena.”
33 E mu fefeng ri ferawai la palou iri xa o “Naak, a saxa mataa fo tavaie
pana fanganan?”
34 Na Yesus a xuus nari, “A fanganan siak a malaan, ne taxa vil a
vubuxanan sina Saxa aava fo fengau e vaxa xena fataxapin a faisok sina.
35 Mi fuuna ferawai malaan bo? ‘A fulun talafaat e a yaan ina faxuvul a
fanganan taa savat.’ Taasaxa ne xuus nami: kaalum xolai, xalum a mu
uma, naboxo ri fo matoxol e ri fo fexaxaas sena faxuvulan. 36 E naboxo
a mataa ina siaxaana fanganan i taxa faisok pana faxuvulaana e i taa
siak a mamareiai sina. E a mo nane taxa faxuvule ve a toyan vulai,
vulai. E voxo a mataa aava xapis a kam ina fanganan e a mataa aava
siak faxuvul a fanganan re taa faamamaas xuvul. 37 E voxo a ferawaian ti
kavai aanabe' a tuuna o saxa i taa xapis a kam ina fanganan e xasafuna
i taa faxuvul a fanganan ina. 38 Nenia, ne feng nami xena siak faxuvul a
fanganan aava paamua mi pife faisoxane. Saxanofuna ri fo faisok faagut
pana e nami, mi taxa faisok xuvul pari layaan mi taxa siak faxuvul a
fanganan aave.

A Mu Sameria Xaves Ri Namkai

39 A mu Sameria xaves ti la bina aave ri namkai se Yesus sena
ferawaian sina tefin aave layaan nane kuus, “Nane xuus fatexaasau pana
maana mo xapiak aava ne fo mo vile.” 40 Layaan a mu Sameria ri savat
si Yesus ri nunge o i taa taagul xuvul pari. E nane taagul la palou iri
fefexaxaas sena yaan taragua. 41 E a rabuna xaves ri namkai senaso ri
langai a ferawaian sina.
42 E ri xuus a tefin aave, “Maam namkai naboxo taasaxa fufuna
namkaian simaam pife sena ferawaian siim. Nemaam fatak fo langaie e
maam texaas tuuna o a Mataa aanabe' ve i taa fakaxup a mu rabuna la
xavala.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Na Yesus A Vil Faroxoi A Lak Sina Matalava

43 Lamina yaan taragua aave nane ta'ulan nari xena falet xe puaa
Galili. 44 (Paamua na Yesus fatak fo kuus sena mu rabuna ina kuus fatuxai
o a mu rabuna ti la fufubina siri ri taa pife suaian nari.) 45 Layaan nane
savat pe Galili, a mu Galili ri faamamaas sena, senaso nari vaxa ri fo
falet xe Jerusalem e ri waan pave la Fenamo ina Paaliuan. E ri fo xalum a
maana mo xapiak nane fo vile pave.
46 E nane savat fa'ulaa la bina Kena pe Galili, a bina aava nane fo puk a
raarum e fasavat a wain. E pave saxa matalava sina piran king taxa waan
bange e a lak sina taxa mati giis pe Kapanam. 47 A mataa aave a langai o
na Yesus fo savat pe Galili ti Judia. E nane falet xe sina e nung faagutane
o i taa fe vil faroxoi a lak sina aava faasilak i taa maat.
48 E na Yesus a kuus, "Nami mu rabuna mi lamon malaan: tamo mi
tamaa xalum a mo fa'ipul o a mo ina gutan mi taa namkai."
49 Taasaxa matalava sina piran king a xuuse, "Piran, filimaan ulaa lak
siak i tamaa maat."
50 Na Yesus a xuuse, "Ulaa saa. A lak siim i taa to."
E a matalava a namkai pana ferawaian na Yesus a xuuse pana e falet.
51 Layaan nane taxa falet e pife savat lunai, a mu sisiak sina ri maa
fesuaiane la salan e ri xuuse o a lak sina i taxa waan faroxo. 52 E nane fin
nari, "Laso ta yaan a lak siak fo savat faroxo?"
E ri suie, "Lanef, faasilak la paanaas, a giisan sina ta'ulane."
53 E a tamana lak a texaas o a yaan aapave a yaan fatak aava na Yesus
fo xuuse, "A lak siim i taa to." E voxo a mataa aave e maana rabuna
lana lifu sina ri namkai se Yesus. 54 A mo aanabe' a fataraguiaana
fakalimaanan aava na Yesus a vile layaan nane falet xe Galili ti Judia.

Na Yesus A Vil Faroxoi A Mataa La Raarum Betesda

5 1 Saxanu yaan lumui na Yesus a laak xe Jerusalem xe la fenamo lava
sina mu Juda. 2 E pave la bina Jerusalem, faasilak la matana bina ri
xalie pana Yalaxau sina mu Sipsip, ri toxan a bina pana raarum xena susuuf,
lana pok bina Erameik ri fuuna xalie pana Betesda. E a bina raarum aanabe'
a toxan a 'veraanda' pama a fakaliuane. 3 La bina aapave, a mu rabuna pana
matafanan ri fuuna faxuvul, a maana buk rabuna malaan: a mataa piif, mataa
pana kana tapil, o a mataa pana kana o mana maat. Nari, ri fuuna waan bang
a faburaaxan ina raarum. 4 Senaso la saxano yaan a angelo i taa sivi xe pave
e i taa faburaak a raarum. E nase' ta mataa i taa du paamua lana raarum
lamina faburaaxan ina, a mataa aave i tafe roxo fulaa sena so ta giisan aava
fo sipe. 5 Lavaxa, saxa mataa taxa mati pave fo toxan a giisan pana mariaas
sangafilu talatul pana pisiktul. 6 Layaan na Yesus a xalume, nane texaas o a
mataa aave fo waan lokavai paaliu e a xuuse, "No vubuk roxo fulaa?"

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7 E a mataa pana giisan a suie, “Matalava, ne piau ta mataa xena
xavang faduiau lana raarum layaan a angelo fo faburaaxe, la yaan ne
taxa rao ne du a xasa mataa fo du paamuin nenia.”
8 E na Yesus a xuuse, “Tamasiak, siak a ivin siim e no sangas.” 9 E
monabe' mon a mataa aave a savat roxo e nane siak a ivin sina e sangas.
A yaan aanabe' ve a Yaan ina Fangaafusan. 10 E voxo a mu matalava
Juda ri xuus a mataa aava fo roxo fulaa, “Nabe' ve a Yaan ina
Fangaafusan, pife roxo no taxa yaas a ivin siim!”
11 E nane sui nari, “A mataa aava vil faroxoiau a xuusau, ‘Siak a ivin
siim e no sangas.”
12 E ri fine, “Nase' ta mataa a xuus nano, ‘Siak a ivin siim e sangas?”
13 Taasaxa, a mataa aava vil faroxoian, a vungut o nase' ve fo vil
faroxoie. E na Yesus fo laak malit senaso a malila molava ri waan la bina
aapave.

Na Yesus Fepitaa Pana Tamana Narie Natuna

14 Mui xo, na Yesus a tingin a mataa aave lana tang lifu lotu e xuuse,
“Kaalum, no fo vil faroxoian, muta faasaal fulaa, tamo no bilai fasaat
naak a mo saat sena giisan siim tamaa savat la toyan siim.” 15 E a mataa
aave a paan e fe xuus a mu matalava Juda o na Yesus mon fo vil faroxoie.
16 E voxo lamina yaan aanabe' a mu matalava Juda ri vil pengan na
Yesus senaso nane fo vil a mo fa'ipul aanabe' la Yaan ina Fangaafusan.
17 E na Yesus a xuus nari mu matalava Juda, “Mi lamon o na Tamaang
taxa fangaafus sena faisok sina, bo? Piau! Naboxo nane taxa faisok e
nenia vaxa, ne taxa faisok malaan sena.” 18 E voxo nari mu matalava
Juda ri faagut paaliu pana punuk na Yesus senaso ri lamon o i taxa
kawaasan a Yaan ina Fangaafusan e fulaa ri baian nane kuus o a Piran ve
na Tamana. Layaan nane kuus malaan ri texaas o nane kuus o nane e a
Piran, re fexaxaas.
19 Na Yesus a xuus fulan nari, “Tuuna paaliu ne xuus nami, na Natuna
mon, a pife fexaxaas sena vil ta saxa mo. Nane a fexaxaas i taa vil a mo
aava nane fo xalum na Tamana vile. E voxo so ta vilaana na Tamana taxa
vile, na Natuna taa usie sait. 20 Senaso na Tamana a vubuxan xasingit na
Natuna e nane taxa faxalite pana maana mo xapiak aava nane taxa vile. A
mo fa'ipul mi fo xalume, na Tamana taa faxalit na Natuna pana maana mo
molava sena e voxo mi taa ipul temasaat seri. 21 Na Tamana a fexaxaas sena
yaas fatiginei a mu mamaat e tavai nari pana toyan, bo? E na Natuna vaxa
taa tavai nari aava nane taa siak fati nari, pana toyan. 22 Ne kuus tuuna,
na Tamana taa pife tiis ta saxa mataa. A maana mo xapiak ina tiisan na
Tamana fo tavai na Natuna pana 23 talo nari mu rabuna xapiak taa suai se
Natuna malaan se' ri suai se Tamana. Na Tamana fo feng na Natuna e nase'
ta mataa i taa pife suaiane, i taa pife suaian sait na Tamana.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

24 “Ne xuus tuunei nami, tamo ta mataa aava langai a ferawaian siak
e namkai sena Saxa aava fo fengau, a mataa aave a toxan a toyan vulai.
E nane aave i taa pife xalum a yaan ina tiisan senaso nane fo xasliu a
maatan e taxa to. 25 Ne xuus tuunei nami fulaa: saxa yaan taxa filimaan e
fo savat naboxo, e la yaan aave a mu mamaat ri taa langai a ling i Natuna
Piran e nari aava ri langai faroxo ri taa to. 26 Na Tamana a fufuna toyan,
bo? E vaxa nane siak fati na Natuna talo i taa waan a fufuna toyan sait.
27 E saxa mo fulaa, nane fo tavaie pana ngavuk ina tiisaana maana mo
xapiak senaso nane ve a Natuna Mataa.
28 “Muta ipul sena ferawaian aanabe', senaso a yaan taxa filimaan e lana
yaan aave a maana rabuna aava ri fo maat e ri taxa waan la bina mamaat, ri
taa langai a ling i Natuna, 29 e ri taa savat xe sina. Nari aava mu vilaana siri
roxo ri taa siak a toyan vulai e nari aava mu vilaana siri pife roxo ri taa siak
a fakasanaman. 30 Nenia, ne piau ta gutan xena vil ta saxa mo; ne taxa titiis
fexaxaas sena ferawaian sina Tamaang e a tiisan siak a fatak senaso ne pife
usi a vubuxanan siak, ne taxa usi a vubuxanan sina Saxa aava fo fengau.

A Mu Kuusan Se Yesus

31 “Tamo nenia fatak ne kuusanau, a kuusan siak a pife fexaxaas.
32 Taasaxa toxan a saxa fulaa aava kuusanau e nenia, ne texaas o a
kuusan sina sega a tuuna.
33 “Mi fo fin na Jon e nane fo ferawai fatak. 34 Nenia, ne pife lalamon
faagut sena kuusan siri mu rabuna mon, taasaxa ne xuus nami pana talo
mi taa fakaaxupan. 35 Na Jon a malaan sena laam aava taxa raam e lang
faagut e mi fo faamamaas pana malangan sina pana saxano yaan mon.
36 “Taasaxa a kuusan sega a molava sena kuusan si Jon. A mu faisok
aava na Tamaang fo tavaiau pana xena fataxapine, a maana faisok aave
nenia, ne taxa vile. A mu faisok aanabe' ri kuusanau sait e ri faxalit nami
o na Tamaang fo fengau. 37 E na Tamaang aava fo fengau, nane vaxa
fo kuusanau. Mi pi lalangai a ling ina e mi pi xaxalum a vipin ina. 38 A
ferawaian sina a pife taagul la xunus imi senaso mi pife namkai sena
saxa aava nane fo fenge. 39 Mi taxa seng, seng vulai lana Xakalayan ina
Ferawaian sina Piran senaso mi lamon o a toyan vulai taxa waan lana,
taasaxa a Xakalayan aanabe' taxa kuusanau 40 e mi bai filimaan xe siak
xena siak a toyan aanabe'.
41 “Nenia, ne pife lalamon temasaat pana suaian sina mu rabuna,
42 taasaxa ne texaas o nami, mi piau ta vubuxan xasingitan sena Piran la
xunus imi. 43 Ne fo savat nabe' lapaana isina Tamaang e mi pife suaian
nenia. Tamo ta saxa mataa i taa savat lapaana isin sina fatak mon, mi taa
suaian nane, bo? 44 Malaafaa mi fexaxaas sena namkai layaan mi lalamon
temasaat sena suaian simi e mi pife seng a suaian aava Piran fatak a
fexaxaas sena tavai nami pana.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

45 "Muta lamon o nenia, ne taa gel tifi nami la mata Tamaang, piau.
Na Moses aava mi lamon o i taa xavang nami, nane ve i taa gel tifi nami.
46 Tamo mi fo namkai sena Xakalayan si Moses mi taa namkai sega
senaso nane fo kala sega. 47 Tamo mi pife namkai sena Xakalayan sina,
malaafaa mi taa namkai sena ferawaian siak?"

Na Yesus A Fafangan A Rabuna 5,000
Mt 14:13-21; Mk 6:32-44; Lk 9:10-17

6 1 Lumui na Yesus a laak xuluna xaati e falet xe la xasa paxasing
ina Laman Galili; ri xalie pana Raarum Taibirius. 2 A toxan a tang
malila taxa usie senaso ri fo xalum a maana mo fa'ipul aava nane fuuna
vile xena vil faroxoi a mu rabuna pana giisan. 3 Na Yesus a ung e laak xe
xuluna put e fe nai pave xuvul pana mu fefeng sina. 4 A fenamo molava
sina mu Juda, a Yaan ina Paaliuan, fo faasilak.
5 Na Yesus a kaalum e xalum a tang malila taxa savatmaan xe sina e
nane fin na Filip, "Taara taa maraan a bret fexaxaas xena fafangan a mu
rabuna aapave faa?" 6 Nane kuus malaan senaso nane buk tafang mon na
Filip, taasaxa nane fatak xa a texaas o so ta mo nane i taa vile.
7 Na Filip a suie, "Ai, tamo ne faisok pana fulun pisiktul, ne pife
fexaxaas sena maraan a bret fexaxaas xena fafangan nari xapiak pana
xavil modak, modak."
8 Taasaxa saxa fefeng, na Endru, na ti Saimon Pita, a kuus, 9 "A toxan
a saxa lak modak nabe' pana bret baali pama e a din taragua; taasaxa
fanganan modak malaan a pife fexaxaas xena fafanganaan nari xapiak."
10 Na Yesus a kuus, "Xuus a mu rabuna o ri taa nai." A bina aave ve toxan a
yi e mu tomexaan xo ri nai su' e a xakatan siri ve faasilak 5,000. 11 Na Yesus a
siak a bret baali e fenung e kuus faasiroxo paaliu xe sina Piran. Mui nane viak
a bret e tavai a mu rabuna aava ri nai xolai pana e nane vil malaane pana din
sait. E mu rabuna xapiak ri siak fanganan fefexaxaas sena vubuxanan siri.
12 Layaan ri fo maasi xo, na Yesus a xuus a mu fefeng sina, "Faxuvul
a mu xavil xapiak aava ri taxa waan senaso ne buk o piau ta saxa xavil
i taa milung." 13 Lavaxa, ri faxuvule e ri fabas a bi sangafilu saxa pana
taragua pana mu xavil ina bret baali aava waan lamina fanganan.
14 A mu rabuna ri xalum a mo fa'ipul aava na Yesus fo vile e ri kuus, "A tuuna,
nane ve a Mataa ina Kuus Fatuxai aava kavai ri fo kuus o i taa filimaan xe la
xavala." 15 E voxo na Yesus fo texaas o nari rao ri taa yote e ri taa fatigineie
malaan sena 'king' siri e nane sang mon fe laak fufunai xe xuluna put.

Na Yesus A Sangas Xuluna Laman
Mt 14:22-33; Mk 6:47-51

16 Lavaxa, a bina xo leaaf paaliu e mu fefeng si Yesus ri sivi xe la gun.
17 Ri xawas xuluna xaati e rao ri taa falet xe Kapanam. A bina xo suk e

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na Yesus a pife savat siri lunai. 18 Ri taxa falet e a tof a savat siri senaso
a reref molava taxa tigina. 19 Lamina yaan ri xaul, xaul naak faasilak a
kilomita pama o pisaxa, ri xalum na Yesus i taxa sangasmaan xuluna
laman. Nane savat faasilak la tana xaati e ri mataut fasaat paaliu. 20 Nane
xuus nari, "Nenia move, muta mataut!" 21 E ri vubuk o i taa xawas xuluna
xaati e fataapus paaliu ri savat la bina aava rao ri ung lana.
22 La yaan lamina a malila aava ri waan pave la xasing ina laman, ri
texaas o a xaati saxa mon fo waan pave e mu fefeng si Yesus sang mon
ri fo falet taasaxa nane pife xawas xuluna xaati xuvul pari. 23 Xasano
xaati ti Taibirius ri savat xe la bina aapave; a bina aave a malila fo ngan
a bret aava Memai fo fenung xuluna 24 e voxo, layaan a malila ri texaas o
na Yesus e a mu fefeng sina ri pife waan fulaa, nari sait ri xawas xuluna
maana xaati e ri falet xena seng na Yesus pe Kapanam.
25 Layaan ri tingine la xasa paxasing ina laman ri fine, "Ai, Mataa ina
Fepitaa, laso ta yaan no fo savat nabe'?"
26 Na Yesus a sui nari malaan, "Tuuna paaliu ne xuus nami, mi pife
sengau senaso mi xalum a mo fa'ipul ne vile. Taasaxa mi sengau senaso
mi fo ngan a bret pave e mi maasi. 27 Muta faisok pana maana buk
fanganan aava i taa masiik, piau. Taasaxa faisok pana fanganan aava
i taa waan vulai e i taa lisan a toyan xe vulai. A fanganan naang ve a
Natuna Mataa i taa tavai nami pana senaso a Piran Tamataara fo siak
fatie e tavaie pana gutan xena vil malaane."
28 E ri kuus, "A so ta mo maam taa vile xena vil a faisok aava Piran a
vubuxane?"
29 Na Yesus a sui nari, "A faisok sina Piran a malaan: 'Mi taa namkai
sena saxa aava Piran fo fenge."
30 E ri xuus fulane, "Lavaxa, a so ta fakalimaanan no taa vile talo
maam taa xalume e namkai sema. No taa vil a so? 31 A mu butaara
ri ngan a mo taara xalie pana 'maanaa' pe la xobingil, malaan sena
Ferawaian sina Piran aava kuus: 'Nane tavai nari pana bret ti la xunavata
xena fanganan." *Tln 16:4,15*
32 Na Yesus a xuus nari, "Ne taa xuus tuunei nami pana fufuna
ferawaian aave, na Moses pife tavai nami pana bret ti la xunavata,
taasaxa a malaan, na Tamaang i taxa tavai nami pana bret tuuna ti la
xunavata. 33 Senaso a bret sina Piran a mo aava sivimaan ti la xunavata e
i taa tavai a mu rabuna la xavala pana toyan."
34 E ri nunge, "Memai, tavai nemaam pana bret aanabe' vulai."
35 Na Yesus a xuus nari, "Nenia xa, ne bret ina toyan, nase' i taa
filimaan xe siak i taa pife lagai e vaxa nane aava i taa namkai sega i taa
pife ma'iu fulaa. 36 Ne xuus nami o mi fo xalumau taasaxa mi pife namkai
lunai sega. 37 A maana rabuna aava Piran a tavaiau pana, ri taa tamana
filimaan xe siak e ne taa pife feng tapin ta saxa mataa aava i taa savat xe

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

siak. 38 Senaso ne pife sivimaan ti la xunavata xena vil a vubuxanan siak,
piau. Ne fo sivimaan xena vil a vubuxanan sina saxa aava fengau. 39 E a
vubuxanan sina saxa aava fengau a malaan: nari mu rabuna aava nane
fo tavaiau pari, ne taa pife ta'ulan ta saxa iri. Taasaxa ne taa fatatoi fa'uli
nari xapiak lana Yaan Fataxapiak. 40 A vubuxanan si Tamaang a malaan:
a maana mu rabuna aava ri xalum tuunei na Natuna e ri namkai sena,
nari xo ri taa siak a toyan vulai, vulai, e fulaa ne taa fatatoi fa'uli nari
lana Yaan Fataxapiak."

41 E nari mu Juda ri fefinaas xolai se Yesus senaso nane kuus, "Nenia,
ne Bret aava sivimaan ti la xunavata." 42 E ri kuus, "Nane na Yesus, bo?
A lak si Yosep? Na tamana narie ninana, taara texaas sere, bo? Malaafaa
nane kuus: 'Nenia, ne fo sivimaan ti la xunavata?"

43 Na Yesus a xuus nari, "Muta lo fefinaasai malaave. 44 Piau ta saxa a
fexaxaas sena filimaan xe siak tamo na Tamataara aava fengau, a pife
xele. E nase' ta mataa aava fo xelan, ne taa fatatoie la Yaan Fataxapiak.
45 A xakalayan aanabe' taxa waan lana Xakalayan sina mu rabuna ina
kuus fatuxai: 'E nari xapiak, a Piran taa fapiti nari.' *Ais 54:13*
A maana rabuna xapiak aava ri fo langai a ferawaian si Tamataara e ri fo
siak a texaasan sena, nari ve ri taa filimaan xe siak. 46 Piau ta mataa fo
xalum na Tamataara taasaxa saxa aava fo sivimaan ti laa'ui sina Piran,
nane sang mon fo xalum na Tamataara. 47 Ne xuus tuunei nami, nane
aava namkai i taa toxan a toyan vulai, vulai. 48 Nenia ve ne Bret ina
Toyan. 49 A mu bumi ri ngan a 'maanaa' pe la bina xobingil, taasaxa ri
femaat. 50 Nabe' ve si a bret aava sivimaan ti la xunavata e voxo layaan
ta mataa taa ngane i taa pife maat. 51 Nenia xa, ne bret i taxa to aava
sivimaan ti la xunavata. Tamo ta mataa taa ngan a bret aanabe' i taa to
vulai. A bret aanabe' ve a vipin iga aava ne taa lisane xena maraan fa'uli
a maana rabuna ti la xavala."

52 E voxo mu Juda ri fetok faagut la palou iri, "Malaafaa a mataa
aanabe' a fexaxaas sena tavai netaara pana vipin ina xena nganaana?"

53 E na Yesus a xuus fulan nari, "Ne taxa xuus tuunei nami, tamo mi
pife ngan a meska ina Natuna Mataa e mi pife num a ria ina, mi taa
piau ta toyan tuuna. 54 Nase' ta mataa taa ngan a meska iga e num a
ria iga, nane ve, a toxan a toyan vulai e ne taa tamana fatatoie la Yaan
Fataxapiak. 55 Senaso a meska iga a fanganan tuuna e a ria iga a mo ina
numan tuuna. 56 Nase' ta mataa i taa ngan a meska iga e i taa num a ria
iga, i taa taagul lapaana gutan siak e nenia, ne taa taagul xuvul pana.
57 Ta mataa aava i taa ngan vulanau i taa to senaso nenia, ne taxa to. A
mo aanabe' a fexaxaas senaso na Tamataara fo fengau e ne taxa to vulai
lapaa Tamataara. 58 Nabe' ve a bret aava sivimaan ti la xunavata. A pife
malaan sena 'bret maanaa' a mu bumi fo ngane, piau. A bret siri a pife
ti votan a maatan seri. Taasaxa nane aava i taa ngan a bret aanabe' i taa

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

siak a toyan vulai, vulai." 59 Na Yesus a kuus malaan layaan nane taxa
fapiti nari lana lifu ina faxuvulan pe Kapanam.

Saxano Fefeng Si Yesus, Ri Ta'ulane

60 E xaves ina mu fefeng si Yesus, layaan ri langai a ferawaian aanabe'
ri kuus malaan, "A ferawaian aanabe' a lagaf temasaat. Nase' fexaxaas i
taa langaie?"
61 Na Yesus a texaas lana xunus ina o a mu fefeng sina ri taxa fefinaas
sena mo aanabe' e a xuus nari, "A ferawaian aanabe' naak i taxa fakasal
temasaatan nami, bo? 62 A so ta mo i taa savat tamo mi taa xalum
a Natuna Mataa i taxa laak fa'ulaa xe la bina aava nane waan lana
paamua? 63 A Vovau a tatavai pana toyan; a vipin o meska, re mo palau
mon. A mu vapaling aava ne fo xuus nami pana, nari ve ri vovau e ri
toyan xana mataa. 64 Taasaxa saxanofuna imi, mi pife namkai." Senaso
na Yesus fo texaas ti la tangpat o nase' ta mu fefeng sina ri pife namkai
tuuna e nane texaas o nase' i taa pet lisane. 65 E nane kuus fulaa, "A
vilaana aanabe' a fufuna ferawaian siak layaan ne xuus nami o piau ta
mataa fefexaxaas sena filimaan xe siak tamo na Tamataara a pife xele."
66 Tangpat la yaan aanabe' e falet, saxano fefeng sina ri ta'ulane e ri
pife sangas xuvul pana fulaa.
67 E na Yesus a fin nari mu yaamut sangafilu saxa pana taragua, "Nami
vaxa, mi buk paan patak?"
68 E na Saimon Pita a suie, "Memai, maam taa falet xe sise'? Nano, no
toxan a ferawaian ina toyan vulai 69 e maam fo namkai e masam tuuna o
nano, no Saxa Mataa Taap sina Piran."
70 E na Yesus a suie, "Ne fo siak fati nami bo, nami Sangafilu Saxa pana
Taragua? Taasaxa saxa la palou imi ve si Setan." 71 Nane taxa ferawai se
Judas, na natu Simon Iskeriot senaso nane a saxa sina mu Sangafilu Saxa
pana Taragua e nane ve i taa pet lisan na Yesus.

Na Yesus A Laak Xe La Saxa Fenamo Pe Jerusalem

7 1 Lamina mu yaan aanabe' na Yesus a falet e fe sangas xolai pe
Galili. Nane vil malaane senaso a mu Juda pe Judia rao ri punuxe.
2 Mui xo, saxa fenamo sina mu Juda a faasilak, a Fenamo ina Sawat.
3 E voxo nari mu ti Yesus ri xuuse, "Ta'ulan a bina aanabe' e no falet xe
Jerusalem talo a mu fefeng siim pave ri taa xalum a mu faisok lava aava
no taxa vile. 4 Senaso tamo ta mataa a vubuk o a mu rabuna xaves ri taa
texaas sena, i taa pife fun a faisok sina. Nano, no fuuna vil a maana mo
aanabe' e voxo faxalit a mu rabuna la xavala pana." 5 Ri kuus malaan
senaso nari, mu fetinan vaxa, ri pife namkai sena.
6 Na Yesus a xuus nari, "A yaan roxo siak a pife savat lunai taasaxa
nami a maana yaan xapiak ri roxo semi. 7 A mu rabuna ti la xavala ri

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pife fexaxaas sena baian nami, taasaxa ri baianau senaso ne fuuna kuus
o a maana mu vilaana ri vivile ri saat sang. 8 Mi laak saa xe la fenamo
aapave. Ne taa pife laak lunai senaso a yaan roxo xanak pife savat lunai."
9 Nane kuus malaan e a waan su' pe Galili.

10 Taasaxa lamina yaan ri fo paan xe la fenamo, nane sait a laak saa
taasaxa pife sangas la matavas, nane falet fufunai mon. 11 Pave la fenamo
a mu Juda ri taxa lo senge e ri kuus, "Faa ta mataa aave?"

12 La palou ina tang malila aave ri taxa lo fefinaas xolai sena.
Saxanofuna ri kuus, "Nane a mataa roxo!"

E xasanofuna ri sui nari, "Piau, nane taxa familung a rabuna xaves!"
13 Taasaxa nari xapiak ri pife ferawai sena la matavas senaso ri mataut
sena mu matalava Juda.

14 La palou ina Fenamo, na Yesus a laak xe la tang lifu lotu e fefepitaa.
15 A mu matalava Juda ri ipul e ri kuus, "A mataa aanabe', piau taa mataa
fe fapitie, bo? E malaafaa nane fo siak a texaasan aapave?"

16 E na Yesus a sui nari, "A fepitaian aanabe' a pife mo siak taasaxa
mo sina Saxa aava fo fengau. 17 Layaan ta mataa a buk usi a vilaana sina
Saxa aave, i taa texaas sena fufuna fepitaian aanabe', tamo fo savat sina
Piran o tamo nenia, ne ferawai lapaana gutan siak fatak. 18 A mataa
aava taxa ferawai lapaana gutan sina fatak nane buk siak fati a isina xa;
taasaxa nane aava buk siak fati a isina Saxa aava fenge, nane ve, a mataa
ina tuunayan e piau ta lalosaat fe waan sina. 19 Na Moses fo tavai nami
pana mu vuputkai, bo? Taasaxa piau ta saxa simi fe usi fatak a maana
vuputkai. Xenaso mi taxa lo tafang pana punuxau?"

20 E mu rabuna pave ri suie, "Ai, a masalai fo vao nano. Nase' taxa rao i
punuk nano?"

21 Na Yesus a xuus nari fulaa, "A toxan a saxa faisok ne fo vile la Yaan ina
Fangaafusan e mi taxa lo lamon fatateak lunai sena. 22 Na Moses fo fapiti
nami pana vilaana ina vuputuk (taasaxa pife savat si Moses, a savat paamua
sina mu butaara ti kavai) e a vilaana aanabe' nami vaxa mi fuuna vile la Yaan
ina Fangaafusan. 23 Tamo mi taa putuk a lak la Yaan ina Fangaafusan talo mi
taa pife faasaal sena vuputkai si Moses, xenaso mi taxa marala sega layaan
ne vil faroxoi xapin a saxa mataa la Yaan ina Fangaafusan? 24 Muta lo tiis a
maana mo pana xakaaluman mon taasaxa lamon faroxoie e tiis faxaradaxe."

25 Lavaxa, saxano rabuna pe Jerusalem ri fefiai malaan, "A saxa
aanabe' mon ve, a mataa aava ri taxa tafang pana punuxaana, bo?
26 Taasaxa kaalum, nane taxa ferawai la matavas e ri piau ta vapaling
xena suiaana. A fexaxaas a mu matalava sitaara ri masam o nane a Mataa
Failai? 27 Taasaxa taara texaas sena fufubina sina mataa aanabe' e layaan
a Mataa Failai i taa savat, piau ta mataa i taa texaas sena fufubina sina."

28 Layaan na Yesus taxa fepitaa pe lana tang lifu lotu nane xukulai,
"Aang, mi texaas sega e mi texaas sena fufubina siak. Taasaxa ne pife

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

filimaan lapaana gutan siak fatak. Nane aava fo fengau, nane ve a
tuunayan e nane xo, mi vungut sena. 29 Nenia, ne texaas sena senaso ne
savatmaan ti la bina sina e nane fo fengau."
30 Sena ferawaian aanabe' rao ri pise taasaxa piau ta mataa fe tawe
senaso a yaan sina pife savat lunai. 31 A mu rabuna xaves lana malila, ri
namkai sena e ri kuus, "Layaan a Mataa Failai taa savat, i taa vil a maana
fakalimaanan xaves sena mataa aanabe'?"
32 A mu Ferasi ri langai sena maana mo a malila ri taxa fefinaas pana.
E voxo a mu memai priis e mu Ferasi ri feng a mu sisiak, a rabuna ina
kaalum votai siri xena pise.
33 Na Yesus a kuus, "Ne taa waan xuvul pami famodak fulaa lunai e
mui ne taa paan xe sina aava fengau. 34 Mi taa sengau taasaxa mi taa pife
tinginau e la bina ne taa taagul lana mi pife fexaxaas sena savat pave."
35 A mu Juda ri fefiaian nari xa, "Ai, a mataa aanabe' rao i taa paan xe
faa e taara pife fexaxaas sena tingine? Naak nane taa falet xe la mu bina
sina mu tautaara aava ri taxa taagul la palou ina mu Griik, bo? I taa fe
fapiti nari, mu Griik, bo? 36 A so ta malasuf ina ferawaian aanabe' sina:
'Mi taa sengau taasaxa mi pife fexaxaas sena tinginau senaso la bina ne
taagul lana mi pife fexaxaas sena savat lana'?"
37 La yaan fataxapiak ina fenamo aanabe' ve, a yaan molava ina e
na Yesus a tigina e kuus, "Nase' ta mataa taxa ma'iu, a fexaxaas i taa
filimaan xe siak e num. 38 Nase' ta mataa namkai sega malaan sena
xakalayan fo kuus: a raarum ina toyan i taa liu savat ti pe la xunus ina."
39 Nane ferawai malaan, sena Vovau Xaradak senaso a mu rabuna aava ri
namkai se Yesus, ri taa siak a Vovau Xaradak. Taasaxa la yaan naang, la
yaan ina ferawaian sina, a Vovau Xaradak a pife lisanan lunai senaso na
Yesus pife siak a maasaxan sina lunai e pife laak xe la bina sina Piran.
40 Layaan a saxano rabuna la palou ina malila ri langai a ferawaian
aanabe' ri kuus, "Ai fatak ve, a mataa aanabe' ve a saxa Matalava ina
Kuus Fatuxai."
41 E xasanofuna ri kuus, "Nane ve a Mataa Failai."
Taasaxa saxanofuna ri fefiai, "Naak a Mataa Failai i taa pife savat ti
Galili. 42 A xakalayan sitaara a kuus malaan: a Mataa Failai i taa savat ti
lana pabung si Devit e Betlihem ve a bina si Devit, bo?" 43 E voxo a malila
ri toxan a lamonan taragua sena. 44 Saxanofuna ri vubuk pise taasaxa
piau ta mataa fe timin ta ma laa'ui xuluna.
45 Nari, mu rabuna ina kaalum votai, ri ulaa xe sina mu memai priis e
mu Ferasi e ri fin nari, "Ai, xenaso mi pife lisanmaan na Yesus?"
46 E mu rabuna ina kaalum votai ri sui nari, "Piau ta mataa xa fe
ferawai malaan sena mataa aapave taxa ferawai."
47 E mu Ferasi ri xuus nari, "E nami sait nane fo familung nami?
48 Naak, ta saxa matalava sitaara o ta saxa Ferasi fo namkai sena? Piau!

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

49 Taasaxa malila aanabe' ri pife texaas faroxo sena Vuputkai sitaara e
nari xo, a kuus fatutulan taxa waan xuluri."
50 E na Nikodimaas aava fo savat xe si Yesus paamua, nane a saxa
siri e a xuus nari malaan, 51 "Naak, a vuputkai sitaara i taxa timin a
fakasanaman xuluna mataa paamuina yaan i taa savat la tiisan, la yaan i
taa kuusan fasavat a so ta mo nane taxa vile?"
52 E ri suie, "Nano vaxa, nano ti Galili, bo? Kaalum lana xakalayan
sitaara e no taa masam o piau ta mataa ina kuus fatuxai i taa savat ti pe
Galili." 53 [b] [E nari xapiak ri ulaa xe la lifu siri saxa saxa.

8 1 Taasaxa na Yesus fe laak xe xuluna Put Olif. 2 La paanen lolof nane
sivi e fe laak fulaa xe lana tang lifu lotu. A maana rabuna xaves
ri savat xe sina e nane nai e tangpat pana fapitiaan nari. 3 A mu rabuna
ina fepitaa pana mu vuputkai e mu Ferasi ri lisanmaan a saxa tefin
tamai aava ri fo yote layaan i taxa mati xuvul pana saxa mataa patak. Ri
fatigineie la palou iri e na Yesus 4 e ri xuuse, "Mataa ina Fepitaa, a tefin
aanabe' maam tingine layaan nane taxa mati xuvul pana saxa mataa
patak. Layaan re taxa vilai fasaat. 5 Lana mu vuputkai, na Moses a kuus
o taara taa punuk a lutefin malaan pana soxoiaan nari pana faat. Nano,
no kuus malaafaa?" 6 Ri xuuse malaan xena tafangaana senaso rao ri taa
tiise sena ferawaian sina.
Taasaxa na Yesus a sonai su' e taxa kala la xavala pana vipirigum ina
mana. 7 Layaan ri taxa lo fine, nane tamasiak e xuus nari, "Lavaxa, nase'
la palou imi aava pi fafaasaal, nane fexaxaas sena soxoin paamuin a faat
sina." 8 E nane sonai su' fulaa e kala la xavala.
9 Layaan ri langaie nari saxa saxa ri ta'ulane, nari mu vaiak paamua e
nari xapiak lamiri. E ri falet xe lamalei e na Yesus narie na tefin re taxa
lo waan pave. 10 Na Yesus a tamasiak e xuuse, "Tefin, faa nari? Piau ta
mataa taxa tiis nano?"
11 E nane kuus, "Matalava, piau ta saxa."
E na Yesus a xuuse, "Nenia vaxa, ne taa pife tiis nano. Falet xo e muta
poxo fulaa."]
12 Mui fulaa na Yesus a kuus xe siri, "Nenia, ne malang xana maana
rabuna xapiak la xavala. Nase' aava usiau, i taa pife sangas la suk taasaxa
i taa toxan a malang ina toyan."
13 A mu Ferasi ri tisuie, "Nano, no taxa kuus xakaavang sema fatak. A
kuusan siim pife tuuna."
14 Na Yesus a sui nari, "Tamo ne kuus xakaavang sega fatak a kuusan
siak a tuuna senaso ne texaas sena fufubina siak e ne texaas o nenia, ne
taa falet xe faa. Taasaxa nami, mi pife texaas o laso ta bina ne filimaan ti
lana o laso ta bina ne taxa falet xe lana. 15 Mi taxa titiis pana lalamonan

---

[b] **7:53** Saxanu lagasai ti kavai paaliu ri piau ta paferawaian aanabe' lana. (Jn 7:53–8:11)

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sina mataa mon; nenia, ne pife tiis ta saxa mataa. 16 Tamo ne taa titiis,
a tiisan siak i taa tuuna senaso pife nenia sang mon ne taxa vile. Na
Tamaang aava fengau, taxa waan xuvul paga. 17 Lana mu vuputkai simi
fo xaleian malaan: a kuus xakaavangan sina ro mataa taragua a tuuna.
18 Lavaxa nenia, ne saxa aava ne taxa kuus xakaavang sega fatak, a
xasafuna aava i taxa kuus xakaavang sega ve na Tamaang aava fengau."
19 E nari, ri fine, "E na tamaam faa?"
Na Yesus a sui nari, "Mi pife texaas sega e se Tamaang. Tamo mi texaas
sega mi taa texaas sena Tamaang sait." 20 Nane kuus pana ferawaian
aanabe' layaan nane waan lana bina ina faxuvulaana tatavai la tang lifu
lotu pave la fena fepitaian sina e piau ta mataa fe pise senaso a yaan sina
pife savat lunai.
21 Nane xuus fulan nari, "Nenia, ne taa paan patak e mi taa sengau
taasaxa mi taa maat lapaana vilaana saat simi. A bina ne taa falet xe lana
mi pife fexaxaas sena laak lana."
22 A mu Juda ri fefiai, "A sou, i taa punuk nane xa, senaso nane taxa
kuus, 'A bina ne taxa falet xe lana mi pife fexaxaas sena laak lana."
23 Nane xuus nari, "Nami, mi mu rabuna ti lapia; nenia, ne ti laa'ui.
Nami, mi maana mo ti nabe' la xavala; nenia, ne pife mo ti nabe' la
xavala. 24 E voxo nabe' a fufuna ferawaian siak xe simi o mi taa maat
lapaana faasaalan simi; tamo mi pife namkai o nenia, ne Saxa aava
molava, mi taa femaat lapaana mu vilaana saat simi."
25 Lavaxa, ri fine, "E nano nase'?"
Na Yesus a xuus nari, "Ne fo xuus faxavesan nami xo! 26 Ne toxan a mo
xaves paaliu xena kuusanaana e xena tiisaan nami, taasaxa nane aava
fengau, nane fatak a Tuunayan e a maana mo xapiak nane xuusau pana,
ne taxa kuusane xe simi maana rabuna ti la xavala."
27 Nari, ri vungut o nane taxa ferawai xe siri pa Tamana. 28 Na Yesus
a kuus, "Layaan mi taa siak fati a Natuna Mataa, lavaxa mi taa texaas o
nenia, ne Saxa aava molava e vaxa ne pife vil ta saxa mo lapaana gutan
siak, taasaxa ne taxa ferawai pana so ta mo na Tamaang fo fapitiau
pana. 29 E nane aava fengau i taxa waan xuvul paga. Nane pife ta'ulanau
e ne fenakmaal, piau. Senaso ne taxa vil vulan a maana mo xena
fafaamamaase." 30 E layaan nane taxa ferawai lunai a rabuna xaves ri
namkai tapang sena.
31 Na Yesus a xuus nari mu rabuna Juda aava ri fo namkai tapang sena,
"Tamo mi vubuk waan fefeng tuuna siak mi taa sangas vulai lapaana
ferawaian siak; 32 vil malaane e mi taa taraxali a tuunayan e voxo a
tuunayan aave i taa mulus nami."
33 Ri suie, "Nemaam, maam mu bu Abrahem e maam pi taagul malaan
sena yaasok sin' ta xasa mataa. Malaafaa no taxa kuus o maam taa
mulusan?"

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

34 Na Yesus a xuus fulan nari, “Tuuna paaliu ne xuus nami, nase' ta
mataa a faasaal, nane ve a sisiak sina faasaalan. 35 A yaasok sina mataa a
pife waan tuuna lana pabung sina mataa aave taasaxa, a natuna ve taxa
waan la pabung sina vulai. 36 E voxo tamo a Natuna taa mulus nami, a
tuuna mi fo mulusan. 37 Ne texaas o nami, mi mu bu Abrahem, taasaxa
nami, mi vubuk punuxau senaso mi piau ta nobina la xunus imi xana
ferawaian siak. 38 Nenia, ne taxa kuus pana so ta mo ne fo xalume se
Tamaang, taasaxa nami, mi taxa lo vil a so ta mo na tamami fo xuus
nami pana.”

39 Ri suie, “Na Tamamaam ve na Abrahem!”

Na Yesus a xuus nari, “Tamo mi mu rafulak si Abrahem, naak, mi taa
usi a vilaana si Abrahem, bo? 40 Nenia, ne fo kuusan a tuunayan aava ne
langaie sina Piran e mi taxa seng ta salan xena punuxau, na Abrahem a
pife vil malaane. 41 Nami, mi taxa usi a vilaana si tamami.”

E ri suie, “Muneta lamon o maam piau ta pabung! A Piran sang mon a
Tamamaam e Memai simaam.”

42 Na Yesus a xuus nari, “Tamo Piran a Tamami, mi taa vubuxanau
senaso ne fo filimaan sina Piran e naboxo ne taxa waan nabe'. Ne pife
savatmaan lapaana gutan siak taasaxa nane fo fengau. 43 Xenaso mi pife
masam a lagasai siak? Naak, mi pife fexaxaas sena langai a mo ne taxa
kuusane, bo? 44 Mi fo savat ti la bina si tamami, na Setan, e voxo mi
vubuk vil a maana mo aava nane xuus nami pana. Paamua paaliu ti la
tangpat, nane a mataa ina ngaapunuk. E nane pife fexaxaas sena tigina
lana kuus tuunayan senaso a piau paaliu ta tuunayan. Layaan nane taxa
kuus bit i taxa ferawai lana pok bina sina senaso nane a mataa vibit e
na tamana maana bitan xapiak. 45 Nami, mi pife fexaxaas sena namkai
sega senaso ne taxa ferawai pana tuunayan mon. 46 A fexaxaas ta saxa
imi i taa tiisau pana so ta faasaalan? Tamo ne taxa kuus tuuna sang mon,
xenaso mi pife namkai sena ferawaian siak? 47 Nase' sina Piran ve i taa
langai a ferawaian sina Piran. A fufuna lamavaangan simi ve a malaan:
mi pife rabuna sina Piran!”

48 A mu matalava Juda ri xuuse, “Naak maam taxa ferawai fatak, bo?
Nano, no saxa Sameria e a vovau saat fo vao nano, bo?”

49 Na Yesus a sui nari, “Piau ta vovau saat fe vawau, taasaxa ne suaian
na Tamaang e mi pife suaian nenia. 50 Ne pife seng ta isin lava paga
fatak; a toxan a xasafuna falak ve taxa senge e nane ve a saxa ina tiisan.
51 Ne xuus tuunei nami, layaan ta mataa i taa usi fatak a ferawaian siak a
maatan i taa pife siaxe.”

52 E nari mu matalava Juda ri xuuse, “Naboxo maam texaas tuuna o
a vovau saat fo vao nano. Na Abrahem fo maat e vaxa mu rabuna ina
kuus fatuxai sait e nano, no taxa kuus o tamo ta mataa taa usi fatak a
ferawaian siim a maatan i taa pife siaxe? 53 Naak, nano, no matalava se

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tamamaam, na Abrahem aava fo maat? A mu rabuna ina kuus fatuxai
vaxa ri fo maat. No lamon o nano nase', no xali nano pase'?"
54 Na Yesus a sui nari, "Tamo nenia fatak mon ne taxa siak fati a isaak,
a isin lava siak a mo palau. Na Tamaang aava mi kuus o a Piran simi,
nane ve i taxa siak fatiau. 55 Mi pife texaas sena taasaxa nenia, ne texaas
sena. Tamo ne taa kuus o ne pife texaas sena, nenia, ne taa mataa vibit
malaan semi, taasaxa piau. Ne texaas sena e ne sasangas vulai lapaana
ferawaian sina. 56 Na tamami, na Abrahem, a faamamaas layaan a xalum
a yaan siak, nane fo xalume e taxa nanam."
57 A mu matalava Juda ri xuuse, "A sou, no pife mariaas sangafilu pama
lunai e no fo xalum na Abrahem, bo?"
58 Na Yesus a xuus nari, "A tuuna paaliu, ne xuus nami: paamuina
luluuxan si Abrahem nenia, ne fo waan!" 59 E fataapus ri siak a mu faat
xena soxoiaana taasaxa na Yesus a fufunai xaseri e nane ta'ulan a tang
lifu lotu.

Na Yesus A Vil Faroxoi A Mataa Matana Piif

9 1 Na Yesus e mu fefeng sina ri taxa sangaset e nane xalum a saxa
mataa matana piif ti la yaan ina luluuxan. 2 E mu fefeng ri fin na
Yesus, "Ai Mataa ina Fepitaa, nase' fo faasaal, a mataa aanabe' o na
ninana nare tamana e voxo nane maa luxan pana matana piif?"
3 Na Yesus a sui nari, "A mo aanabe' pife savat sena faasaalan sina o si
ninana nare tamana, piau. Nane fo luxan malaan talo Piran i taa faxalit a
gutan sina sena. 4 Layaan a bina taxa paanaas lunai taara taa vil a maana
faisok sina saxa aava fengau. A vung i taxa filimaan e piau ta saxa a
fexaxaas sena faisok. 5 Layaan nenia, ne taxa waan la xavala, nenia xa ne
malang xana mu rabuna la xavala."
6 Layaan nane fo ferawai malaan nane kaanus xuluna xavala e vesan a
fomirak ruruveak e timine la ro matana mataa aave 7 e xuuse, "Falet e no
fe suf la Raarum ti Siloam (a malasuf ina vapaling, siloam ve: fengan)."
E voxo nane falet e fe susuuf e layaan nane ulaa nane fexaxaas sena
kaalum.
8 A mu rabuna aava ri fuuna taagul faasilak sena e nari aava ri fo
xalume paamua layaan fuuna taaxanak xolai, ri kuus, "Ai, a mataa
aanabe' mon ve fuuna lo taaxanak, bo?"
9 Saxanufuna ri kuus, "Aang" e xasanofuna ri kuus, "Piau, nane kaalum
fexaxaas malaan sena mon."
Taasaxa nane fatak a kuus, "Nenia move!"
10 E ri fine, "A ro mataam, re talakas malaafaa?"
11 Nane sui nari, "A mataa ri xalie pa Yesus, nane vesan a ruruveak
e timine xuluna ro mataak e xuusau, 'Falet e no fe suuf pave Siloam.' E
voxo ne falet xe pave e ne fe susuuf e naboxo ne fexaxaas sena kaalum."

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12 E ri fine, “E faa ta mataa aave?”
Nane sui nari, “Ne pife texaas.”

A Mu Ferasi Ri Fefiaian A Roxoian Sina

13 Ri lisan et a mataa aava fo mo piif xe sina mu Ferasi. 14 Senaso la yaan
aava na Yesus a vesan a ruruveak e vil fatalakas a matana mataa aave ve
la Yaan ina Fangaafusan. 15 E nari mu Ferasi ri fin fulane o malaafaa nane
fexaxaas sena kaalum. E nane xuus nari, “Nane timin a ruruveak xuluna
ro mataak e ne fe suuf e naboxo ne fexaxaas sena kaalum.”
16 Saxanu Ferasi ri kuus, “A mataa aava vil malaane ve, pife sina Piran
senaso nane pife usi a vuputkai ti la Yaan ina Fangaafusan.”
E saxanofuna ri kuus, “A fexaxaas vaxa saxa mataa saat i taa vil a mo
fa'ipul malaan?” E ri fegagelai xolai sena.
17 Ri fin fulan a mataa aava fo mo piif, “No kuus malaafaa sena mataa
aapave, senaso no kuus o nane fo fatalakas a ro mataam?”
E nane kuus, “Nane a mataa ina kuus fatuxai.”
18 A mu matalava Juda xaves ri pife namkai sena ferawaian sina layaan
nane kuus o nane fo mo piif e naboxo nane fexaxaas sena kaalum. E voxo
ri xel na ninana nare tamana, 19 e ri fin nare, “A lak sime nabe' bo? Me
kuus o nane piif ti la yaan ina luluuxan, bo? Malaafaa nane fexaxaas sena
kaalum naboxo?”
20 Na ninana nare tamana re kuus, “Maame texaas o nane a
natumaame e vaxa nane piif ti la yaan ina luluuxan. 21 Taasaxa maame
pife texaas malaafaa nane fexaxaas sena kaalum naboxo o nase' fo kas
a ro matana. Nane a matalava, fine; nane fexaxaas i taa ferawai pana
fatak.” 22 Nare, re kuus malaan senaso re matautan a mu matalava Juda.
Nari mu matalava Juda ri fo turoxo o tamo ta mataa taa kuus o na Yesus
ve a Mataa Failai, lavaxa ri taa ti votan a mataa aave i muta laak lana mu
lifu ina faxuvulan. 23 Malaan e na ninana nare tamana ri kuus o fine su'
senaso nane a matalava.
24 La yaan naang xa, ri xel fulan a mataa aava fo mo piif. E ri xuuse,
“Kuus tuuna. Maam texaas o a mataa aave a mataa ina faasaalan.”
25 Nane sui nari, “Ne pife texaas tamo nane a mataa fafaasaal o piau.
Saxa mo ne texaas sena ve, nenia ne luxan pana mataak a piif e naboxo
ne fexaxaas sena kaalum.”
26 E ri fin fulane, “A so ta mo nane fo vile sema? Malaafaa nane fo
fatalakas a mataam?”
27 Nane sui nari, “Ne fo xuus nami pana e mi langai pesalai. Xenaso mi
buk langai fulane? Naak nami vaxa, rao mi savat fefeng sina sait?”
28 E ri sei pengane, “Nano, no fefeng sina, taasaxa nemaam, maam mu
fefeng si Moses. 29 Maam texaas o a Piran fo ferawai xe si Moses, taasaxa
mataa aanabe' maam vungut sena so ta bina nane filimaan ti lana.”

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30 A mataa aave a sui nari, “Ai, a mo fa'ipul nabe', nami, mi vungut
o nane filimaan ti faa taasaxa nane xo, fo fatalakas a mataak. 31 Taara
texaas o a Piran i taa pife langai a mu rabuna saat, taasaxa nase' ta
mataa i taa suaian fatak a Piran e i taxa usi a vubuxanan sina, a Piran i
taa langai a mataa malaan. 32 Taara pi lalangai maan ti paamua xa pana
saxa mataa fo vil fatalakas a matana mataa aava fo luxan pana matana
piif. 33 A mataa aanabe' a savat sina Piran, tamo piau, nane pife fexaxaas
sena vil ta saxa mo!”

34 E nari, ri suie, “Nano, no fo taagul lapaana vilaana saat ti la yaan
ina luxaan nano, malaafaa no taxa lamon o no fexaxaas sena fapiti
nemaam?” E ri ti votane i muta laak lana mu lifu ina faxuvulan.

A Rabuna Ri Piif Lana Vovau Siri

35 Na Yesus a langai o nari, ri fo ti votan a mataa aave e layaan nane
tingine, a fine, “Nano, no namkai sena Natuna Mataa?”

36 E nane suie, “Ai, Matalava, nane nase'? Xuusau talo ne taa namkai
sena.”

37 Na Yesus a xuuse, “No fo xalume. Nane xo, i taxa ferawai xuvul pama.”

38 Nane kuus, “Matalava, ne namkai.” E nane tapiit turung faasilak la
ka Yesus.

39 Na Yesus a kuus, “Ne sivimaan xe nabe' la xavala xena tiisaana mu
rabuna talo nari aava ri piif ri taa kaalum e nari aava ri xakaalum, ri tafe
piif.”

40 E saxano Ferasi aava ri taxa waan xuvul pana, ri langaie e ri fine,
“Nemaam vaxa, maam piif?”

41 Na Yesus a xuus nari, “Tamo mi rabuna piif, mi taa pife vupuno.
Taasaxa mi fo kuus o mi fexaxaas sena kaalum e voxo mi taxa vupuno
lunai.

A Vilaana Sina Mataa Ina Faxatang A Sipsip

10 1 “A ferawaian aanabe' a tuuna, a mataa aava pife laak la matana
vaafa xe lana nobina ina mu sipsip taasaxa nane fani a vaafa o
laak la xasano bina patak, nane ve a mataa ina fenau e a saat. 2 A mataa
aava laak la matana bina, nane ve a mataa tuuna ina faxatang a mu
sipsip. 3 A mu rabuna ina faxatang a nobina aapave ri taa kas a matana
vaafa xe sina. E mu sipsip sina ri fuuna langai taraxali a lingina. Nane
fuuna xel a mu sipsip sina pana isiri saxa saxa e fuuna lisan nari xe
lamalei. 4 E layaan nari xapiak ri fo waan lamalei nane fuuna sangas
paamuian nari. E mu sipsip sina ri usie senaso ri texaas sena lingina.
5 Taasaxa ri taa pife usi a mataa patak, piau. Ri taa sinufane senaso ri pife
langai taraxali a lingina.” 6 Na Yesus a xuus nari pana ferawaian paap
aanabe' taasaxa ri pife masam sena mo aava nane vubuk fapiti nari pana.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7 E voxo na Yesus a kuus fulaa, “Ne xuus tuunei nami, nenia ve ne
matana bina sina mu sipsip. 8 Nari xapiak aava ri savat paamu sega ri mu
rabuna ina fenau e nari aava ri fuuna famataut a mu rabuna xena siak
palou a maana mo siri, taasaxa nari mu sipsip ri pife langai nari. 9 Nenia,
ne matana bina e ne yalaxau; tamo ta mataa taa laak lapaaga i taa
fakaxupan e nane fexaxaas sena laak e sivi e i taa tingin a fanganan roxo.
10 A mataa ina fenau a filimaan mon xena fenau, ngaapunuk, e ngaagalas.
Nenia xo, ne fo savat xena tavai a mu rabuna pana toyan e ri taa bas
paaliu marasaxa pana.
11 “Nenia, ne mataa roxo ina faxatang a mu sipsip. A mataa roxo ina
faxatang i taa lisan a tana xena xavang a mu sipsip naapalaan a so ta
mo taa savat sina. 12 A sisiak mon pife mataa ina faxatang a sipsip o
mataa tafuna sipsip e layaan a mo saat malaan sena piu vupung i taa
savat, nane i taa sinuf tapin a mu sipsip. E a piu vupung aave i taa xup
fepatoxan a mu sipsip e taa xet punuk a saxanofuna. 13 A sisiak aave i
taa vil malaane senaso nane taxa faisok xena siak faat mon e pife muluk
temasaatan a mu sipsip.
14 “Nenia xo, ne mataa roxo ina faxatang a mu sipsip; ne texaas sena
mu sipsip siak e nari, ri texaas sega, 15 malaan se' nenia, ne texaas se
Tamaang e nane texaas sega. E ne taxa lisan a toyan siak xana mu sipsip
siak. 16 Ne toxan a xasano sipsip sait e ri pife waan lana tagaan aanabe'.
Ne taa lisanmaan nari sait senaso ri taa langai a lingaak. E i taa toxan a
tagaan saxa mon lapaana mataa saxa xena faxatang nari. 17 Na Tamaang
a vubuxanau senaso ne taa lisan a toyan siak talo ne taa siak fa'ulie.
18 Piau ta mataa i taa siak tapin a toyan siak, piau. Nenia fatak xa, ne
turoxo pana. Ne toxan a gutan fexaxaas xena lisan a toyan siak e ne
toxan a gutan fexaxaas xena siak fa'ulie vaxa. A mo aanabe' na Tamaang
a xuusau o ne taa vile.”
19 E mui nari mu Juda ri fetok faagut sena ferawaian sina. 20 Xaves ri kuus,
“Nane toxan a vovau saat fo vawe e vil fangonge. Mi taxa langaie xenaso?”
21 Saxanofuna ri kuus, “Ai, a ferawaian aanabe' pife ferawaian sina
mataa pana vovau saat. A vovau saat vaxa fexaxaas sena vil fatalakas a
matana mataa piif? Piau!”

A Mu Ferasi Rao Ri Soxoi Na Yesus Pana Faat

22 A Fenamo ina Kasaana Lifu (o a Fenamo ina Malang) a savat pe
Jerusalem. A bina xo vutung. 23 E na Yesus taxa sangas pe la nobina lana
tang lifu lotu aava ri xalie pana ‘Veraanda’ si Solomon. 24 E mu matalava
Juda ri fakaliuane e ri fine, “Maam taa waan vungut sema fefexaxaas a
so ta yaan? Tamo nano, no Mataa Failai no xuus famatavas nemaam.”
25 E na Yesus a sui nari, “Ne fo xuus nami, taasaxa mi pife namkai sega.
A maana mo ne faisoxan nari lapaana isi Tamaang, nari vaxa ri kuusan

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

fasavatau sait. 26 Taasaxa nami xo, mi pife namkai sega senaso mi pife
sipsip siak. 27 A mu sipsip siak ri fuuna langai a lingaak, ne texaas seri
e ri fuuna usiau. 28 Ne tavai nari pana toyan xe vulai e nari, ri taa pife
maat e piau ta mataa a fexaxaas sena paxai tapin nari ti lana maak. 29 Na
Tamaang a molava sena maana mo xapiak e a mu rabuna nane fo tavaiau
pana, piau ta saxa a fexaxaas sena paxai tapin nari ti la ma Tamaang.
30 Na Tamaang e nenia maame saxa."

31 A mu Juda ri siak faat fulaa xena soxoiaana pana. 32 E na Yesus a fin
nari, "Ne fo faxalit nami pana mu fakalimaanan roxo aava filimaan sina
Tamaang. A so ta fakalimaanan ve rao mi soxoiau pana faat sena?"

33 A mu Juda ri suie, "Piau, pife sena fakalimaanan roxo maam taa
soxoi nano pana faat, taasaxa no ferawai fasaat sena Piran aava taap. E
vaxa nano, no mataa mon e no taxa xali nano xa o no fexaxaas malaan
sena Piran. A mo aanabe' ve a fufuna soxoiaan nano."

34 E na Yesus a xuus nari, "Saxa xakalayan lana mu vuputkai simi a
malaan, bo?

'Nenia, ne fo kuus o nami, mi mu piran' *Yng 82:6*

35 Nane xali nari aava ferawaian sina Piran a savat xe siri, pana mu piran.
E mi pife fexaxaas sena vis tapin a ferawaian sina Piran, bo? 36 E naboxo
xe sina mataa aava Piran fo bure e fo fenge xe la xavala, naboxo mi xuuse
o 'No ferawai fasaat sena Piran aava taap' senaso ne kuus o 'Nenia ne
Natuna Piran?' 37 Tamo ne pife vil a faisok sina Tamataara, lavaxa muta
namkai sega. 38 Taasaxa layaan ne taxa vil a faisok sina, naapalaan mi
bai namkai sega, namkai sena mu faisok senaso a mu faisok aave ri taxa
faxalit nami e fatexaas nami o na Tamataara taxa waan xulok e ne taxa
taagul lapaa Tamataara."

39 E fulaa rao ri saxame taasaxa nane sinuf seri. 40 Na Yesus a ulaa fulaa
e fe paaliu a Raarum Jordan xe la bina aava na Jon tamu fasuf a rabuna
lana e fe taagul pave. 41 E a rabuna xaves ri savat xe sina e ri kuus, "Na
Jon a pife vil ta saxa mo ina fakalimaanan taasaxa maana mo xapiak
aava na Jon fo kuusane sena mataa aanabe', ri tuuna." 42 E a mu rabuna
xaves ti la bina aave ri namkai sena.

A Maatan Si Lasarus

11 1 A toxan a mataa a isina na Lasarus, i taxa giis e nane ve ti
Betani, a bina si Maria narie tina na Marta. 2 Na Maria aave mon
ve, mo tiuan a mo musung roxo la ka Yesus e saf fapigalipe pana fui
sina e na vasaana, na Lasarus ve, taxa giis. 3 E ro fetinan aave re lisan a
lagasai xe si Yesus e re xuuse, "Matalava, a fesing siim taxa giis."

4 Layaan na Yesus a langai sena nane kuus, "A giisan aanabe' i taa
pife taxapus lana mamaat. Taasaxa giisan aanabe' fo savat xena faxalit
a gutan sina Piran e fulaa xena vil famalang a Natuna Piran pana." 5 Na

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yesus a vubuxan xasingit na Marta e na tina e na Lasarus. 6 Taasaxa
layaan nane langai o na Lasarus taxa giis, nane taagul su' la nobina
aapave pana yaan taragua fulaa, 7 e mui nane xuus a mu fefeng sina,
"Taara taa sangas ulaa xe Judia fulaa."
8 E mu fefeng ri xuuse, "Mataa ina Fepitaa, piau ta yaan xaves feliu
lunai layaan a mu matalava Juda ri tafang pana soxoiaan nano pana faat
e rao no ulaa xe pave fulaa?"
9 Na Yesus a sui nari pana ferawaian aanabe', "A ngaas fuuna waan
pana awa sangafilu saxa pana taragua mon, bo? Layaan a mataa taa
sangas xolai la matavas i taa pife poxo senaso nane fexaxaas sena kaalum
lana malang ina ngaas. 10 Taasaxa, tamo ta mataa taa sangas xolai la
vung nane taa kalaxoi senaso nane piau ta malang xena kaalum."
11 Nane kuus malaan e mui a xuus nari, "A fesing sitaara, na Lasarus, i
taxa matef maat, taasaxa nenia, ne taa falet xe pave xena faparayaana."
12 Taasaxa mu fefeng ri xuuse, "Ai Matalava, nane i taa roxo tamo
i taxa matef." 13 Taasaxa na Yesus taxa ferawai pana maatan sina e ri
lamon o nane taxa ferawai pana matefan mon.
14 E na Yesus a xuus famatavas nari, "Na Lasarus fo maat! 15 E a mo
roxo nenia, ne pife waan pave senaso ne vubuk xavang a namkaian simi.
Taara taa falet xe pave."
16 E voxo na Tomas, a xasa isina na 'tauna lua', a xuus a xasano fefeng,
"Lavaxa, taara xapiak taa falet vaxa talo taara taa femaat xuvul pana."

Na Yesus A Fagut A Namkaian Si Marta

17 La yaan na Yesus a savat pave, ri xuuse o ri fo timin na Lasarus lana liing
ina mamaat e a yaan talafaat fo liu xuluna. 18 A bina Betani ve waan faasilak se
Jerusalem, malaan sena kilomita talatul mon. 19 E a mu rabuna Juda xaves ri
maa savat si Marta narie Maria xena famalulum nare sena maatan si vasaare.
20 Layaan na Marta xo, a langai o na Yesus taxa filimaan nane falet
xena fesuaiane, taasaxa na Maria a waan su' pave lana lifu.
21 Na Marta a xuus na Yesus, "Memai, naak tamo no waan nabe' na
vasaak i taa pife maat. 22 E ne texaas o monabe' mon a Piran taa tavai
nano pana so ta mo no taa fenung xe sina pana."
23 Na Yesus a xuuse, "Na vasaam i taa tamasiak fa'ulaa."
24 E na Marta a suie, "Ne texaas o i taa tamasiak fa'ulaa lana To
Fa'ulaian la Yaan Fataxapiak."
25 Na Yesus a xuuse, "Nenia ve ne To Fa'ulaian e ne Toyan Tuuna. Nase'
aava namkai sega, naapalaan a maat, i taa to. 26 E ta mataa aava i taxa to
e i taxa namkai sega, a mataa aave i taa pife xalum a maatan. Nano, no
namkai sena ferawaian aanabe'?"
27 E nane suie, "Aang Memai, ne namkai o nano, no Mataa Failai, no
Natuna Piran, nane aava i taa savatmaan xe la xavala."

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Na Yesus A Ferawai Xuvul Pa Maria

28 Layaan nane kuus malaan nane falet e fe xel na tina, na Maria e a
xuuse, “A Mataa ina Fepitaa fo savat e taxa xel nano.” 29 Layaan na Maria
a langai malaan nane tamasiak fataapus e falet xe sina. 30 Na Yesus a
pife laak lana bina lunai taasaxa nane taxa waan xa la nobina aava na
Marta fo fesuaiane lana. 31 La yaan aave saxano rabuna Juda ri taxa waan
xuvul pa Maria lana lifu e ri taxa fetaangiis xuvul pana e ri xalum nane
tamasiak fataapus e falet xe lamalei. E ri usie senaso ri lamon o i taa
paan xe la bina ina mamaat xena taangiis pave.
32 Layaan nane savat si Yesus nane poxo la kana e xuuse, “Memai, naak
tamo no waan nabe' na vasaak i taa pife maat.”
33 Na Yesus a xalum na Maria taxa taangiis e a mu rabuna Juda aava
ri savatmaan xuvul pana vaxa ri taxa taangiis. E a xunus ina nasam a
mamaxusan e a vovau ina piau ta luaian. 34 E a fin nari, “Mi fo timine faa?”
E ri suie, “Matalava, filimaan xuvul pamaam e no taa xalume.”
35 E na Yesus a taangiis.
36 Nari mu rabuna Juda ri ferawai sena, “Kaalum, nane vubuxan
xasingite.”
37 Taasaxa saxanofuna iri, ri piile, “Nane fo kas a matana mataa piif; a
sou pife fexaxaas sena ti votan a mataa aanabe' sena maatan?”
38 Na Yesus nari, ri fe savat la bina ina mamaat e fulaa a xunus i Yesus
a mamaxus. A bina ina mamaat sina mataa aave ve a liing e ri timine
lana e ri xaweie pana faat molava. 39 E na Yesus a xuus nari, “Pul tapin a
faat aapave.”
E na Marta, a vasaana mataa aava maat, a xukulai, “Memai, nane fo
maat e a yaan talafaat fo liu xuluna naboxo, i taa mafiu faagut ve.”
40 Na Yesus fine, “Ne fo xuus nano paamua e bo, o tamo no taa namkai
sega no taa xalum a gutan sina Piran?”
41 E voxo ri pul tapin a faat e na Yesus a kaalum xe laa'ui e kuus,
“Tamaang, ne kuus faasiroxo xe siim senaso no fo langaiau. 42 Ne texaas o
no fuuna langai vulanau, taasaxa xana mu rabuna xaves aanabe' aava ri
taxa ti langai, ne kuus malaan talo ri taa masam e namkai o nano, no fo
fengau.”
43 A kuus malaan e xukulai faagut, “Lasarus, savatmaan!” 44 A mataa
aava maat a tamasiak e savat xe lamalei pana nu mana e nu kana pisan
pana marapi e a toxan a marapi la nona sait.
E na Yesus a xuus nari, “Mulus tapin a marapi sena talo i taa sangas.”

A Mu Matalava Juda Ri Lamon Pana Punuxaan Na Yesus

45 E voxo xaves sina mu rabuna Juda aava ri fo savat xena famalulum
na Maria, ri xalum a mo ina gutan na Yesus fo vile e ri namkai sena.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

46 Taasaxa saxano rabuna Juda aava ri waan pave sait ri falet xe sina
mu Ferasi e ri fe xuus fatexaas nari pana so ta mo na Yesus fo vile. 47 E
voxo mu memai priis e mu Ferasi ri xel faxuvul a mu piran Israel xe lana
Faxuvulan Lava.

E ri kuus, "A mataa aanabe' i taxa vil a mu fakalimaanan xaves. E
taara taxa vil a so? 48 Tamo taara taa nai fe palau sena, malaan naboxo,
naak a mu rabuna xapiak ri taa namkai sena e voxo a mu Rom ri taa
savat xena galas a tang lifu lotu sitaara e ri taa siak tapin a isin sitaara e
a bina sitaara."

49 E saxa siri, na Kaiafas aava memai priis la mariaas aave, a xuus nari,
"A texaasan simi a mo palau. 50 Mi pife lamon o a mo roxo paaliu tamo
saxa mataa i taa maat xana mu rabuna xapiak. A mo aanabe' a roxo sena
maana rabuna Israel xapiak ri taa maat."

51 Nane pife kuusan a ferawaian aanabe' lapaana gutan sina fatak,
taasaxa nane a memai priis la mariaas aave e voxo nane kuus fatuxai o
na Yesus i taa maat xana mu rabuna Israel. 52 E pife xana mu Israel mon,
i taa maat xena faxuvul a maana mu rafulak sina Piran talo ri taa waan
lana pabung saxa. 53 E voxo la yaan aapave nari mu Juda ri lamon faagut
o ri taa punuk na Yesus.

54 E nane xo pife sangas fulaa la matavas la palou ina mu rabuna Juda.
Taasaxa, a ta'ulan a bina aapave e falet xe la bina Efriam, faasilak la
xobingil. E pave nane taagul xuvul pari aava ri fuuna usie.

55 A Yaan ina Paaliuan sina mu Juda a faasilak e a rabuna xaves ri laak
ti la mu bina siri xe Jerusalem paamuina fenamo xena vil tapin a lalosaat
siri. 56 E nari, ri taxa seng na Yesus e ri taxa fefiai la palou iri layaan ri
taxa irimai lana tang lifu lotu, "Ai, mi lamon malaafaa? Naak, i taa pife
savat la Fenamo aanabe', bo?" 57 Senaso a mu memai priis e mu Ferasi ri
fo fasei a mu rabuna o tamo ta mataa a texaas o na Yesus taxa waan faa i
taa xuus fatexaas nari talo ri taa fe pise.

Na Maria A Xamak A Ka Yesus Pana Naart

12 1 A yaan pisaxa paamuina fenamo na Yesus a savat pe Betani,
a bina si Lasarus aava nane fo xel fatatoi fa'ulie ti la mamaat.
2 Narutul aave rutul faigotan a fanganan xana. Na Marta fetavai pana
fanganan e na Lasarus vaxa a saxa la palou iri aava ri taxa nai xuluna
ivin xuvul pana. 3 Na Maria a siak a fomirak vuk pana mo musung roxo
lana, ri xalie pana naart e a mamareiai ina molava temasaat. E nane maa
xamak a ro ka Yesus pana e mui a fapigalipe pana fui sina. A lifu aave a
las faagut paaliu pana lasan roxo ina naart.

4 Na Judas Iskeriot, a saxa yaamut si Yesus aava i taa pet lisane, a
kuus, 5 "Xenaso a mo musung roxo aanabe', no pife faasot pana? Naak
a mamareiai ina a molava sena K1,000 e mui no taa tavai a mu valagof

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pana!” 6 Nane pife kuus malaan senaso nane lalamon temasaat sena mu
valagof, piau. Taasaxa nane fuuna faxatang a maana faat siri e fuuna
fenou a mo aava mu rabuna ri tavai nari pana.
7 Taasaxa na Yesus a kuus, “Muta riise! Naapalaan; i taa tao a mo
musung roxo aanabe' xena fasufau la yaan ina xaxaafaian siak. 8 A mu
valagof ri taxa waan vulai, taasaxa nenia, ne taa pife waan vulai xuvul
pami.”
9 A mu matalava Juda xaves ri fetexaas o na Yesus taxa waan pave e a
tang malila ri savat xena xalume. E pife nane sang mon ri buk xalume,
ri savat xena xalum na Lasarus sait aava na Yesus fo fatatoi fa'ulie ti la
maatan. 10 E voxo nari mu memai priis ri fo lamon faati o ri taa punuk na
Lasarus sait, 11 senaso a mu rabuna Juda xaves paaliu ri taxa ta'ulan nari
e ri taxa namkai se Yesus sena mo fa'ipul aava nane fo vile se Lasarus.

A Laaxan Si Yesus Xe Jerusalem
Mt 21:4-9; Mk 11:7-10; Lk 19:35-38

12 A yaan lamina, a tang malila molava aava ri savat la fenamo, ri
langai o na Yesus taxa sangasmaan xe Jerusalem 13 e ri siak a mu paxana
nunui e xasano mo e ri fe paan xena fasusuie. E ri taxa lo xukulai:
“Hosaana! Fakaaxup!
Nane aava i taxa savatmaan lapaana isina Piran i taa faamamaas!
Faamamaasan xuluna Piran King ti Israel!” *Yng 118:25*
14 Na Yesus a siak a ‘donki’ e nai xuluna e a savat malaan sena xakalayan
a kuus pana:
15 “Muta mataut, lak tefin ti Saion.
Kaalum. A Piran King siim i taxa filimaan e nane taxa nai xuluna
natuna ‘donki’.” *Skr 9:9*
16 A mu fefeng sina ri pife masam sena vilaana aanabe' paamua,
taasaxa lamina yaan na Yesus fo siak a miridingan sina, ri lamon fa'uli
a xakalayan sina mu Juda aava kuusan fasavat a mo aanabe' se Yesus. E
fulaa ri lamon fa'ulie o a mu rabuna pave, ri fo vil a maana mo lana kuus
fatuxaian pa Yesus.
17 A mu rabuna aava ri xalume layaan nane fo xel na Lasarus ti lana
liing ina mamaat e fatatoi fa'ulie ti la maatan, ri kuus xakaavang sena mo
aave. 18 E voxo a tang malila ri falet soxote senaso ri fo langai sena mo
fa'ipul aanabe'. 19 E mu Ferasi ri fefiaian nari, “Xalume, taara taa vil a so?
A maana rabuna xapiak ri taxa usie naboxo.”

Na Yesus A Kuus Fatuxai Sena Maatan Sina

20 A toxan a saxano rabuna ‘Griik’ ri taxa waan la palou ina tang malila
aava ri savat xena nangus a Piran la Fenamo aanabe'. 21 E ri savat si Filip
ti Betsaida pe Galili e ri xuuse, “Matalava, maam vubuk ferawai xuvul pa

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yesus." 22 Na Filip fe xuus na Endru e na Endru narie Filip re fe xuus na
Yesus.
23 Nane sui narie, "A yaan fo savat naboxo, a Natuna Mataa i taa siak a
isin lava. 24 Ne xuus tuunei nami, a kam ina 'wiit' i taa pife xaves tamo i
taa pife poxo xe lana xavala e maat. Taasaxa layaan i taa du lana xavala i
taa boak e fuaa pana kam xaves. 25 Ta mataa aava vubuxan temasaatan a
toyan sina, i taa pife siak a toyan tuuna; ta mataa aava baian a toyan sina
xuluna xavala aanabe', i taa siak a toyan tuuna aava i taa waan xe vulai.
26 Tamo ta mataa rao i sisiak siak, nane i taa usi tuuneiau e a so ta bina
ne taxa waan lana, a sisiak aave sait i taa waan lana. Layaan a mataa taa
sisiak siak, na Tamaang taa suaiane.
27 "Taasaxa naboxo a xunus iga a pife luai, ne taa kuus malaafaa:
Tamaang, fakaxupau sena yaan aanabe'? Piau! A yaan aanabe' mon ve a
fufuna savatan siak. 28 Tamaang, siak fati a isaam!"
E a ling a savat ti laa'ui la xunavata e a kuus, "Ne fo siak fati a isaak
paamua e ne taa siak fati fulane."
29 A rabuna xaves lana malila aava ri taxa tigina pave ri langai a ling
aave e ri kuus o a tang vabarak fo tuung. Saxanofuna ri kuus, "Piau, saxa
angelo fo ferawai xuvul pana."
30 Na Yesus a xuus nari, "A ling aanabe' pife ferawaian xanak taasaxa a
ferawaian xami. 31 A mu rabuna xapiak ti la xavala ri taxa tigina lapaana
tiisan e matalava ti la xavala aanabe' i taa xup tapinan. 32 E la yaan ri
taa yaasau ti lapia xe laa'ui, ne taa yuuf a maana rabuna xe siak." 33 Nane
kuus malaan xena faxalit nari pana so ta buk maatan nane taa siaxe.
34 A rabuna lana malila ri fine, "Lana mu vuputkai a xuus nemaam o
a Mataa Failai i taa waan xe vulai. Malaafaa no taxa kuus o a Natuna
Mataa ri taa yaase? A Natuna Mataa aave ve nase'?"
35 Na Yesus a sui nari, "A malang i taa waan la palou imi famodak lunai
mon. E layaan mi taxa toxan lunaian a malang, sangas saa lana talo suk
i taa pife xasliu nami. Nane aava sangas xolai la suk pife texaas o i taxa
paan xe faa. 36 Layaan mi toxan lunaian a malang, namkai sena malang
aave talo mi tafe savat mu rafulak sina malang." Layaan na Yesus fo
ferawai malaan nane ta'ulan nari e fe fufunai seri.

A Mu Matalava Juda Ri Bai Namkai Se Yesus

37 Nane fo vil a maana fakalimaanan xaves la matari taasaxa ri pife
namkai sena, 38 e voxo a ferawaian sina mataa ina kuus fatuxai, na
Aisaia, a savat tuuna. A kuus malaan:

"Piran, nase' fo namkai sena lagasai sitaare?
E nase' fo masam o a gutan sina Piran ve fo savat xo?" *Ais 53:1*

39 Ri pife fexaxaas sena namkai senaso na Aisaia a kuus fulaa:
40 "Nane fo fapiif a matari e fatavanat a lamonan siri.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A vil malaane talo ri taa pife kaalum faroxo pana matari e ri taa
pife lamon faroxo la xunus iri.
Tamo ri taa kaalum faroxo e lamon faroxo
ri tamaa ta'ulan a vilaana saat siri e ne taa vil faroxoi nari."

Ais 6:10

41 Na Aisaia a kuus malaan senaso nane fo xalum a malangan si Yesus e
nane taxa ferawai sena.
42 Lavaxa, a rabuna xaves e saxanu matalava sina mu Juda sait, ri fo
namkai se Yesus taasaxa ri pife kuusane la matavas senaso ri mataut
a mu Ferasi ulaa ri tamaa ti votan nari, ri muta laak lana mu lifu ina
faxuvulan. 43 A rabuna aave, ri lamon o a kuus faatulaian sina mu rabuna
a pelalava sena kuus faatulaian sina Piran.
44 Na Yesus a xukulai faagut, "Nane aava namkai sega i taa pife namkai
sega sang mon, piau. Nane i taxa namkai vaxa sena Saxa aava fengau.
45 Layaan mi taxa xalumau, mi fo xalum sait nane aava fengau. 46 Nenia,
ne malang e ne fo savatmaan xe nabe' la xavala talo mataa aava namkai
sega i taa pife waan la suk.
47 "Tamo a mataa i taa langai a ferawaian siak taasaxa a bai usie,
lavaxa ne taa pife tiise senaso ne pife savatmaan xena tiis a mu rabuna
la xavala, ne filimaan xena fakaxup nari. 48 Nase' i taxa tisuiau e taxa
lamavaang sena mu ferawaian siak, nane toxan a mo ina tiisaana. A
mo aanabe' ve a lagasai ne fo kuusane, a lagasai siak i taa tiis a mu
rabuna malaan la Yaan Fataxapiak. 49 Muta lamon o nenia, ne taxa
ferawai lapaana gutan siak fatak, piau. Taasaxa nane aava fo fengau, na
Tamataara fatak, a fasei faagutanau pana so ta maana mo ne taa ferawai
pana. 50 Ne texaas o a fefasaian sina i taa fasavat a toyan vulai. Nenia, ne
kuus fatak pana ferawaian aava na Tamataara fo xuusau pana."

Na Yesus A Xamak A Kana Mu Fefeng Sina

13 1 A yaan ina Fenamo ina Paaliuan xo, a faasilak. E na Yesus a
texaas o a yaan ina ta'ulan a xavala xena ulaa xe si Tamana fo
faasilak. Nane vubuxan xasingit a mu rabuna sina la xavala e naboxo i
taa faxalit nari pana vubuxanan molava paaliu sina.
2-3 Na Yesus a texaas o na Tamana fo tavai nane fatak pana maana mo
xapiak e vaxa nane fo filimaan ti pave sina Piran e i taa ulaa fulaa xe
sina. Na Setan xo, fo lamon faati o na Judas, a lak si Saimon Iskeriot, i taa
pet lisan na Yesus. 4 Xe la vung xo, la fena fanganan, na Yesus a tamasiak
e mulus a saxanu marapi sina e siak a marapi ina sasak e fai yowange
pana. 5 E mui a tiuan a raarum lana 'dis' e xamak a kana mu fefeng sina e
saf fapigalip nari pana marapi aava nane fo fai yowang nane xa pana.
6 Nane filimaan xe si Saimon Pita e na Pita fine, "Memai, rao no xamak
a kaak?"

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7 Na Yesus a suie, “A mo ne taxa vile naboxo mi pife texaas sena,
taasaxa muibak mi taa masam faroxo sena.”
8 Na Pita xuuse, “No muta xamak a kaak!”
Na Yesus a sui fulane, “Tamo ne taa pife xamak nano, no taa piau ta
nobina lana faisok siak.”
9 E na Saimon Pita xuuse, “Ai Memai, muta xamak a ro kaak mon,
xamak a ro maak e putok sait.”
10 Na Yesus a xuuse, “Nane aava fo suf, i taa pife suf fulaa senaso a tana
pife vusiit, taasaxa i taa xamak tapin a vusiit ti la kana mon; e nami,
mi fo roxo, taasaxa, a saxa piau.” 11 Senaso nane fo texaas sese' i taa pet
lisane. E voxo nane kuus malaan o a saxa a vusiit lunai.
12 Layaan nane xamak xapin a mu kari, nane falak fa'uli a marapi sina
e fe nai la vepen sina xuluna ivin. E nane fin nari, “Mi masam sena mo
ne fo vile semi? 13 Mi fuuna xaliau pana ‘Mataa ina Fepitaa’ e ‘Memai’
e mi kuus tuuna senaso nenia, ne Mataa ina Fepitaa e ne Memai simi.
14 Taasaxa layaan nenia aava Mataa ina Fepitaa e Memai simi, ne taa
xamak a mu kami lavaxa, nami sait mi taa fexamaxan a mu kami xa.
15 Ne fo tavai nami pana saxa vilaana talo mi taa usie. A roxo nami
xapiak mi taa usi a mu vilaana siak. 16 Ne kuus tuuna, a yaasok pife lava
sena mataa tafuna e a fefeng pife lava sena mataa aava fo fenge. 17 Tamo
mi masam sena fufuna mo aanabe' mi taa faamamaas layaan mi taa vile.

Na Yesus A Kuus Fatuxai Pana Saxa I Taa Pet Lisane

18 “Ne pife ferawai semi xapiak, ne texaas seri aava ne fo xel nari.
Taasaxa Ferawaian sina Piran aanabe' i taa savat tuuna: ‘Nane aava fo
fangan xuvul paga, nane ve fo paas fasiviau.’ *Yng 41:9*
19 “Ne taxa xuus nami pana mo aanabe' paamuina yaan i taa savat talo mi
taa masam o nenia ve ne saxa aava i taa savat. 20 Tuuna paaliu ne xuus nami,
ta mataa aava i taa suaian a mataa aava ne fenge, nane ve taxa suaianau. E
ta mataa aava i taxa suaianau, i taxa suaian vaxa a Saxa aava fo fengau.”
21 Layaan na Yesus a kuus malaan a xunus ina a nasam a mamaxusan e
nane kuus, “Ne kuus tuuna paaliu, a saxa simi i taa pet lisanau.”
22 A mu fefeng sina ri taxa fexalumai senaso ri vungut o nane taxa
ferawai pase'. 23 E saxa yaamut sina, a saxa aava na Yesus a vubuxan
marasaxaine, taxa nai la xasing i Yesus. 24 E na Saimon Pita a kaaluf xe
sina o i taa fin na Yesus o nane taxa ferawai pase'.
25 Nane fakaiak fulaa saa xe la ta Yesus e fine, “Memai, no taxa ferawai
pase'?”
26 Na Yesus a suie, “A bret aanabe' ne taa sugup fadaxe lana nim
aanabe' e ne taa tavaie pana.” Na Yesus a sugup famodak a xavil ina
bret lana nim e tavai na Judas, a lak si Simon Iskeriot, pana. 27 Layaan a
ngane na Setan a vawe.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Na Yesus a xuuse, “Vil fatapusan a so ta mo no taa vile.” 28 E nari
xapiak aava ri taxa nai pave ri vungut sena so ta mo nane fo ferawai xe
sina pana. 29 Saxanufuna ri ilisai o naak na Yesus fo xuuse, “Fe maraan
a mo talo taara taa faigotan a fenamo.” E xasanofuna ri lamon o naak a
xuuse o i taa tavai a mu valagof pana saxano mo senaso na Judas fuuna
faxatang a maana fafanaian siri. 30 Lamina siaxaana xavil ina bret nane
tamasiak e falet. E a bina xo fo suk.

Na Yesus A Kuus Fatuxai Sena Faaxolusan Si Pita
Mt 26:33-35; Mk 14:29-31; Lk 22:33-34

31 La yaan na Judas fo falet xo, na Yesus a kuus, “Naboxo a Natuna Mataa
i taa siak a isin lava sina e xuvul pana, a Piran sait i taa siak a isin molava.
32 Lavaxa, layaan a Piran i taa siak a isin lava se Natuna, a Piran i taa vil
falavai a isina lana nobina ina waanan sina e i taa vile monabe' mon.
33 “Mu rafulak, ne taa waan xuvul pami pana lou modak mon. Mi taa
sengau taasaxa malaan se' ne fo xuus a mu matalava Juda, ‘Ne taa falet
xe la saxa bina e nami, mi pife fexaxaas sena falet xe lana.’ E nami vaxa
ne xuus nami o mi pife fexaxaas sena falet xe lana sait.
34 “Ne taa tavai nami pana vuputkai fa'ui malaan: ‘Fevubuxan xasingit
nami xa.’ Mi taa fevubuxan xasingit nami xa malaan se' ne vubuxan
xasingit nami. 35 A fevubuxaian xasingitan simi i taa faxalit a xasano
rabuna o nami, mi mu fefeng siak.”
36 Na Saimon Pita a fine, “Memai, no taa falet xe faa?”
Na Yesus a suie, “A bina ne taa falet xe lana naboxo mi pife fexaxaas
sena usiau xe lana, taasaxa muibak mi taa usiau.”
37 Na Pita a xuuse, “Memai, xenaso ne pife fexaxaas sena usi nano xe
lana naboxo? Ne taa solisan a taak xena xavang nano.”
38 Na Yesus a suie, “No kuus tuuna o no taa solisan a taam xena
xavangau? Tuuna paaliu a pura taa pife taliskukuk lunai e no taa kuus
faatalatul o no pife texaas sega.

Na Yesus A Fagut A Mu Yaamut Sina

14 1 “Muta fanasam a mamaxusan la xunus imi. Mi namkai sena
Piran e mi taa namkai sega sait. 2 La bina sina Tamaang a toxan a
lifu xaves. Tamo pife tuuna, ne taa pife xuus nami o ne taxa falet xe pave
xena faigotan a nobina xami, bo? 3 Ne taa falet xena faigotan a nobina
xami e ne taa ulaamaan xena xel nami talo mi taa fe taagul xuvul paga.
4 Mi texaas sena salan xe la bina aava ne taa falet xe lana.”

Na Yesus Ve A Salan Xe Sina Piran

5 Na Tomas a fine, “Memai, maam pife texaas sena so ta bina no taa
falet xe lana, malaafaa maam taa texaas sena salan aave?”

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6 Na Yesus a suie, “Nenia ve, ne Salan, ne Tuunayan, e ne Toyan. Piau
ta saxa mataa taa savat sina Piran lana xasa salan patak, nenia sang mon
ne Salan. 7 Tamo no texaas sega no taxa texaas se Tamaang sait. Monabe'
mon mi texaas sena e mi fo xalume.”
8 Na Filip a xuuse, “Memai, faxalit nemaam pa Tamataara e mo aave i
taa fexaxaas semaam.”
9 Na Yesus a suie, “Ne fo waan xuvul pami pana yaan xaves paaliu Filip
e mi pife taraxaliau lunai? Nane aava fo xalumau fo xalum na Tamataara.
Xenaso no taxa finau, ‘Faxalit nemaam pa Tamataara?’ 10 A sou, mi pife
namkai o nenia, ne taxa waan xuvul pa Tamataara e na Tamataara taxa
waan xuvul paga? A ferawaian aava ne xuus nami pana ne pife kuusane
lapaana gutan siak, piau. Na Tamataara aava taagul xuvul paga a vile,
nane fatak taxa vil a faisok sina. 11 Namkai sena ferawaian siak o ne taxa
waan xuvul pa Tamataara e na Tamataara taxa waan xuvul paga; tamo
piau, namkai sena maana faisok fa'ipul ne taxa vile. 12 A tuuna paaliu ne
xuus nami, nane aava taxa namkai sega, nane vaxa a fexaxaas sena vil
a mu faisok fa'ipul aava nenia, ne taxa vile. E vaxa naak i taa vil a mo
fa'ipul molava seri senaso ne taxa falet xe si Tamataara. 13 E a so ta mo
mi taa fenung pana lapaana isaak, ne taa vile talo a Natuna i taa siak fati
a isina Tamataara. 14 Aang! A so ta mo mi taa nungau pana lapaana isaak,
ne taa vile.

Na Yesus A Kuus Fanai Pana Vovau Xaradak

15 “Tamo mi vubuxan xasingitau mi taa usi fatak a vuputkai siak 16 e
nenia ve ne taa nung na Tamataara e nane i taa tavai nami pana xasafuna
fulaa ina xakaavangan aava i taa waan xuvul pami vulai, vulai. 17 Nane
ve a Vovau ina Tuunayan aava nari mu rabuna ti la xavala ri pife fexaxaas
sena siaxe senaso ri pife xalume e ri pife texaas sena. Nami, mi texaas sena
senaso nane taxa waan xuvul pami e i taa waan la xunus imi. 18 Ne taa pife
ta'ulan nami xena waan nakmaal, piau. Ne taa savat xe simi. 19 Famodak
fulaa mon e a rabuna ti la xavala ri taa pife xalumau fulaa, taasaxa nami, mi
taa xalumau. Nenia, ne taxa to vulai e voxo nami sait mi taa to vulai. 20 La
yaan aapave mi taa texaas tuuna o nenia, ne taagul lana Tamaang e fulaa
mi taa texaas o mi waan xuvul paga e ne taxa waan xuvul pami. 21 Nane
aava masam sena mu vuputkai siak e taxa usi nari, nane ve i taxa vubuxan
xasingitau e nane aava vubuxanau, na Tamaang i taa vubuxane e nenia sait
ne taa vubuxane e ne taa savat sina xena faxalite pana maana mo siak.”
22 Na Judas (pife na Iskeriot taasaxa xasa Judas) a xuuse, “Memai,
malaafaa no taa faxalit nemaam pana maana mo siim e no taa pife faxalit
a maana rabuna la xavala pana?”
23 Na Yesus a suie, “Tamo ta mataa i taxa vubuxan xasingitau i taa usi
a ferawaian siak e na Tamaang i taa vubuxane. E nemaame taa savat xe

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sina e taa taagul la xunus ina. 24 Nane aava pife vubuxanau i taa pife usi
a ferawaian siak; a ferawaian aanabe' aava mi fo langaie, pife ferawaian
siak mon, piau, taasaxa ferawaian si Tamaang aava fo fengau.
25 "Naboxo ne taxa waan xuvul pami lunai e ne taxa xuus nami pana
maana mo aanabe' 26 taasaxa Saxa ina xakaavangan, a Vovau Xaradak
aava na Tamataara taa fenge lapaana isaak, nane ve i taa fapiti nami
pana maana mo xapiak e i taa falamon fa'uli nami pana maana ferawaian
aava ne fo xuus nami pana. 27 A tatavai siak xena ta'ulanaan nami a
malaan: ne tavai nami pana luaian. Pife malaan sena luaian ti la xavala,
piau, taasaxa ne tavai nami pana luaian siak. Muta mimilisaat la xunus
imi e muta mataut!
28 "Mi fo langaiau layaan ne xuus nami, 'Ne taa ta'ulan nami taasaxa
ne taa savat fa'ulaa xe simi.' Tamo mi vubuxan xasingitau naak mi taa
faamamaas paaliu o ne taxa falet xe si Tamataara senaso na Tamataara
a lava sega. 29 Monabe' mon paamuina savatan siri, ne fo xuus nami
pana maana mo aanabe' e voxo layaan ri savat mi taa namkai. 30 Naboxo
ne pife fexaxaas sena ferawai temasaat xuvul pami senaso a piran
ti la xavala i taxa filimaan. Taasaxa piau ta mo la toyan siak nane
fexaxaas sena yotau pana. 31 A maana vilaana aava ri taa savat naboxo
ri taa faxalit a maana rabuna xapiak o nenia, ne vubuxan xasingit na
Tamataara e vaxa a maana vilaana ne taxa vile, na Tamataara fo faseiau
pana.
"Tamasiak, taara taa ta'ulan a bina aanabe'."

A Ferawaian Paap Ina Yeis Wain

15 1 "Nenia, ne yeis ina wain tuuna e na Tamaang ve, a mataa ina
faxatang a yeis ina wain. 2 I taa tilip tapin a maana raxan iga
aava ri pife fuaa e nane taa sapit gon faroxoi a maana raxan iga aava ri
fuaa talo ri taa fuaa faagut. 3 Nami, ne fo faisoxan faroxoi nami xo pana
ferawaian aava ne xuus nami pana. 4 Taagul xuvul paga, malaan se' ne
taxa taagul xuvul pami. Tamo raxan pife boak faxuvul xuluna wai ina,
a pife fexaxaas sena fuaa, bo? E nami vaxa, tamo mi pife taagul xuvul
paga, mi taa pife fuaa sait.
5 "Nenia, ne funa yeis e nami, mi mu raxan ina. Nane aava taagul
xuvul paga, lavaxa nenia, ne taxa taagul xuvul pana e i taa fuaa faagut.
Tamo mi waan patak sega a faisok simi i taa mo palau. 6 Nase' ta mataa
pife taagul xuvul paga ri taa tapin fapalauane malaan sena raxan ina wai
aava mu rabuna ri tapine talo i tafe maiyang. Mui ri faxuvul a mu raxan
naang e ri timin nari lana fata xena faramaana. 7 Tamo mi taagul xuvul
paga e a ferawaian siak i taxa waan la xunus imi, mi taa fenung pana
so ta mo mi vubuxane e a mo aave mi taa siaxe. 8 A isi Tamaang a siak
fatian layaan mi taxa fuaa faagut e layaan mi waan mu fefeng tuuna siak.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

9 “Na Tamataara taxa vubuxan xasingitau e malaan, nenia xo, ne taxa
vubuxan xasingit nami. Taagul lapaana vubuxanan siak. 10 A malaanabe':
ne fo usi fatak a vuputkai si Tamaang e voxo ne taagul lapaana
vubuxanan sina; tamo mi taxa usi fatak a vuputkai siak mi taxa taagul
lapaana vubuxanan siak. 11 Ne fo xuus nami pana ferawaian aanabe' talo
a faamamaasan siak i taa waan la xunus imi e mi taa bas paaliu pana
faamamaasan. 12 E a vuputkai siak a malaan: Mi taa vubuxan xasingit
nami xa malaan sena vubuxanan siak xami. 13 A vubuxan xasingitan
molava paaliu sina mataa a malaan: nane i taa kuus turoxo sena maatan
sina xana mu fesing sina. 14 E nami, mi mu fesing siak layaan mi taxa usi
fatak a mu vuputkai siak. 15 Ne taa pife xali nami pana fefeng o sisiak
siak fulaa, piau. Senaso a mu fefeng ri pife texaas sena so ta mo a mataa
tafuri taxa vile. Taasaxa ne fo fa'isin nami pana ‘fesing siak’ senaso ne fo
xuus fatexaas nami pana maana mo xapiak aava na Tamaang a xuusau
pana. 16 Nami, mi pife siak fatiau, piau. Ne fo siak fati nami e fo bur nami
o mi taa falet e malaan sena mu wai roxo mi taa fuaa faroxo. Mi taa
fuaa pana xalana aava i taa waan vulai, e voxo a so ta mo mi taa nung
na Tamataara pana lapaana isaak, i taa tavai nami pana. 17 Nabe' ve a
vuputkai siak: ‘Mi taa fevubuxan xasingitan nami xa.’

A Rabuna Ti La Xavala Ri Taa Baian A Mu Rabuna Si Yesus

18 “Tamo a mu rabuna ti la xavala ri taa baian nami, muta ipul, senaso
ri fo baianau paamuin ri baian nami. 19 A tuuna a mu rabuna ti la xavala
ri taa baian nami senaso mi pife malaan seri. Tamo mi saxa siri ri taa
vubuxan nami senaso mi malaan seri. Taasaxa ne fo xel nami ti la palou
iri xe lana pabung siak. 20 Lamon fa'uli a ferawaian siak xami, ‘A sisiak
a pife lava sena mataa tafuna.’ Saxanofuna aava ri vil penganau, ri taa
vil pengan nami sait e saxanofuna aava ri langai a ferawaian siak, ri taa
langai a ferawaian simi sait. 21 Taasaxa ri taa vil a maana mo aanabe'
xe simi sena isaak. Senaso ri pife texaas sena Saxa aava fengau. 22 Tamo
nenia, ne taa pife savat xena fasei nari, ri taa pife texaas o ri toxan a
lalosaat la tari. Taasaxa naboxo ri fo texaas e voxo ri pife fexaxaas sena
kuus vof a saatan siri. 23 Nane aava baian faagutanau, nane taxa baian
faagutan na Tamaang sait. 24 Tamo ne taa pife vil a maana mo fa'ipul
aava piau ta mataa fulaa fexaxaas sena vile, ri taa pife texaas o ri toxan a
lalosaat. Taasaxa ri fo xalum a maana mo fa'ipul siak e ri baian faagutan
nemaame Tamaang. 25 E voxo a xakalayan lana Vuputkai siri a savat tuuna
paaliu: ‘Ri baian faagutanau e ri piau ta fufuna xena vil malaane.’ *Yng 69:4*
26 “A toxan a Saxa ina xakaavangan, a Vovau ina Tuunayan aava na
Tamataara taxa fenge. E la yaan ne taa fengmaane xe simi ti pave sina
Tamataara, i taa kuusan fasavatau. 27 Nami vaxa, mi mu rabuna xena
ferawai xakaavang sega senaso mi fo waan xuvul paga ti la tangpat.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A Faisok Sina Vovau Xaradak

16 1 “Ne fo xuus nami pana maana mo aanabe' talo mi taa pife
milung. 2 A rabuna ri taa ti votan nami sena mu lifu ina faxuvulan.
Tuuna paaliu a yaan i taa savat layaan ta mataa aava i taa punuk nami i
taa lamon o nane taxa vil a faisok fatak ina lotu sina. 3 Ri taa vil malaane
senaso ri pife texaas se Tamataara e ri pife texaas sega. 4 Taasaxa ne fo
xuus nami pana maana mo aanabe' talo layaan ri taa savat tuuna mi taa
lamon fa'ulaa o ne fo xuus fatexaas nami pari. A saxano mo aanabe' ne
pife xuus nami pana la tangpat layaan ne waan xuvul pami paamua.
5 “Taasaxa naboxo ne taa falet xe sina aava fo fengau e piau ta saxa
simi a finau o ‘No taxa falet xe faa?’ 6 Naboxo a xunus imi a bas pana
mimilisaatan senaso ne fo xuus fatexaas nami pana maana mo aanabe'.
7 Taasaxa ne xuus tuunei nami o a mo roxo taa savat sena faletan siak.
Tamo ne pife falet a Saxa ina xakaavangan i taa pife filimaan taasaxa
layaan ne falet ne taa fenge xe simi. 8 E layaan i taa savat i taa faxalit
a mu rabuna ti la xavala pana malasuf ina faasaalan, a malasuf ina mu
vilaana fatak e a malasuf ina vilaana ina tiisan e voxo mu rabuna ri
taa masam sena saatan siri. 9 Nane i taa famasam nari o layaan ri pife
namkai sega ri taxa faasaal. 10 E pana ulaian siak xe si Tamaang talo
mi taa pife xalumau fulaa, i taa faxalit nari o a mu vilaana siak ri fatak
paaliu. 11 E fulaa i taa faxalit nari o a yaan ina tiisan fo savat xo, senaso a
saxa aava piran ti la xavala aanabe', taxa waan lapaana tiisan.
12 “Ne toxan a mo xaves fulaa ne buk xuus nami pana taasaxa mi pife
fexaxaas sena langaie naboxo. 13 Taasaxa layaan a Vovau ina Tuunayan
i taa savatmaan i taa faxalit nami pana maana mo xapiak aava ri tuuna
sega. Nane i taa pife ferawai lapaana gutan sina sang mon taasaxa maana
mo nane langaie i taa xuus nami pana e i taa xuus fatexaas nami pana
mu vilaana aava ri pife savat lunai. 14 I taa siak fati a isaak senaso a
maana mo aava i taa xuus fatexaas nami pana ve, ri maana mo sega. 15 A
maana mo xapiak na Tamataara a toxane ri mo siak sait e voxo ne fo xuus
nami o a maana mo a Saxa ina xakaavangan taa xuus fatexaas nami pana
ve, ri maana mo sega.
16 “Famodak mon e mi taa pife xalumau. E famodak fulaa mi taa xalum
fulanau.”

A Kanamsaatan Siri I Taa Taxapus

17 Saxanu fefeng sina ri fefiai, “A so ta malasuf ina ferawaian sina
‘Famodak mon e mi taa pife xalumau e famodak fulaa mi taa xalum
fulanau?’ E a so ta malasuf ina ‘Senaso ne taxa falet xe si Tamaang?” 18 E
voxo ri taxa fexuus, “A so ta malasuf ina ferawaian sina aave: ‘Famodak
mon?’ Taara pife texaas sena so ta mo nane taxa ferawai pana.”

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19 Na Yesus a texaas o ri buk fine pana e a xuus nari, “A so ta mo mi
taxa fefiaiane la palou imi? Sena ferawaian siak: ‘Famodak mon e mi
taa pife xalumau e famodak fulaa mi taa xalum fulanau?’ 20 Ne xuus
tuunei nami, mi taa mamaaluk e mi taa taangiis taasaxa a mu rabuna
ti la xavala ri taa faamamaas; mi taa nasam a mamaxusan la xunus imi
taasaxa mamaxusan simi taa fasavat a faamamaasan molava. 21 Layaan
a tefin rao i luluk, nane toxan a maasaxan faagut senaso a yaan sina
fo savat, taasaxa lamina luluuxan, nane faamamaas o a mataa fa'ui
fo savat la xavala e voxo a maluf tapin a maasaxan sina. 22 Naboxo mi
toxan a mamaxusan, taasaxa ne taa xalum nami fulaa e a xunus imi taa
faamamaas e piau ta mataa a fexaxaas sena siak tapin a faamamaasan
semi. 23 La yaan aapave mi taa bai finau pana saxano fiaian. Ne xuus
tuunei nami layaan mi taa fenung xe si Tamataara pana saxa mo lapaana
isaak, i taa tavai nami pana mo aave. 24 Paamua fefexaxaas tanin mi pife
fenung pana saxa mo lapaana isaak, taasaxa naboxo mi fenung saa e mi
taa siaxe talo mi taa bas paaliu pana faamamaasan.
25 “Ne fo xuus nami pana maana mo aanabe' lana ferawaian paap.
Taasaxa a yaan i taa savat layaan ne taa pife ferawai xe simi pana
ferawaian paap fulaa taasaxa ne taa xuus fatexaas nami se Tamataara
pana ferawaian fatak. 26 La yaan aapave mi taa fenung lapaana isaak e
ne pife kuus o ne taa fenung xe si Tamataara xami, piau. 27 Na Tamataara
fatak i taxa vubuxan xasingit nami senaso mi taxa vubuxan xasingitau
e mi namkai o nenia, ne fo filimaan ti pave sina Piran. 28 Ne filimaan
ti pave si Tamataara e ne maa savat la xavala e naboxo ne taa ta'ulan a
xavala e ne taa ulaa xe si Tamataara fulaa.”
29 Nari mu fefeng sina ri kuus, “Aang, naboxo no taxa ferawai fatak e no
pife ferawai paap. 30 Naboxo maam texaas o no masam sena maana mo
xapiak e no fo texaas vaxa sena mu fiaian paamuin ta mataa i taa fiai pana;
pana vilaana aanabe' siim maam namkai o nano, no savat ti pave sina Piran.”
31 Na Yesus a sui nari, “Tuuna, mi namkai sega? 32 Faxatang! A yaan i taa
savat, naak naboxo taxa waan, e ri taa xup tapin nami e nami saxa saxa mi
taa sinuf xe la lifu simi e mi taa ta'ulanau e ne taa waan nakmaal. Taasaxa ne
taa pife waan pasaxa senaso na Tamataara i taxa waan xuvul paga.
33 “Ne fo xuus nami pana maana mo aanabe' talo lapaana isaak a xunus
imi taa luai. La palou ina mu rabuna ti la xavala mi taa toxan a matafanan
taasaxa muta mataut, ne fo xasliu a maana vilaana ti la xavala.”

Na Yesus Taxa Fenung

— Pana Xa

17 1 Na Yesus a ferawai xapiak pana mo aanabe' e mui nane kaalum xe
laa'ui la xunavata e kuus, “Tamaang, a yaan fo savat xo; siak fati a isi

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Natum talo na Natum taa siak fati a isaam. 2 No fo tavaie pana gutan e ngavuk
ina paamuian a maana rabuna xapiak ti la xavala e i taa tavai nari aava no fo
siak fati nari, pana toyan vulai. 3 E a toyan vulai aanabe' ve a malaan: ri taa
texaas sema, o nano sang mon no Piran tuuna e sena saxa vaxa aava no fo
fenge, na Yesus Krais sait. 4 Ne fo siak fati a isaam nabe' la xavala senaso ne fo
fataxapin a faisok aava no fo tavaiau pana. 5 Naboxo Tamaang, tavaiau fulaa
pana malangan aava taare fo toxane paamuina tangpat ina xavala.

— Pana Mu Yaamut

6 "Ne fo vil fasavat a isaam xe sina mu rabuna aava no fo tavaiau pari nabe'
la palou ina mu rabuna ti la xavala. Nari, ri mu rabuna siim e no fo tavaiau
pari e ri fo usi fatak a ferawaian siim. 7 Naboxo ri texaas tuuna o nano, no
fufuna maana mo xapiak aava no fo tavaiau pana, 8 senaso ne fo xuus nari
pana maana ferawaian aava no xuusau pana. E ri fo langai a mu ferawaian
aanabe' e naboxo ri masam tuuna o nenia, ne savatmaan ti pave siim e ri
namkai o no fo fengau. 9 Ne taxa fenung pari aanabe'; ne pife fenung pari mu
rabuna ti la xavala taasaxa ne taxa fenung pari aava no fo tavaiau pari senaso
nari, ri mu rabuna siim. 10 A maana mo xapiak aava ri mo siak, ri mo siim sait
e a maana mo siim, ri mo siak. E nari, ri fo tavaiau pana isin lava. 11 Naboxo
ne taa pife waan fulaa la xavala, taasaxa nari, ri waan nabe' la xavala e ne
taxa falet xe siim. Tamamaam Taap, faxatang nari lapaana gutan ina isaam, a
isin aava no fo burau pana, talo nari, ri taa saxa malaan sena waanan sitaare.
12 Layaan ne waan xuvul pari ne tagan faroxoi nari pana gutan ina isaam
aava no tavaiau pana. Ne tagan faagutan nari aanabe' e ri pife tapigis fepatok,
taasaxa saxa xo tapigis seri, nane aava no fo lamon sena o i taa milung e i taa
kawaasanan talo a xakalayan sena i taa savat tuuna.
13 "Naboxo ne taxa falet xe siim e ne taxa kuus pana ferawaian aanabe'
talo nari, ri taa masam tuunei a faamamaasan siak e ri taa faamamaas
sait. 14 Ne xuus nari pana ferawaian siim e mu rabuna ti la xavala ri
baian nari senaso naboxo nari aanabe' ri pife mo ti la xavala malaan sega
vaxa, ne pife ti la xavala. 15 Ne pife fenung talo no taa siak tapin nari ti
la palou ina mu rabuna ti la xavala, piau. Taasaxa ne fenung xe siim o no
taa faxatang nari e no taa kuus votan nari xasena saxa aava saat paaliu.
16 Nari, ri pife ti la xavala malaan sega vaxa ne pife ti la xavala. 17 Bur
nari lapaana tuunayan. A tuunayan aave ve a ferawaian siim. 18 Nenia,
ne taxa feng nari xe la palou ina mu rabuna ti la xavala malaan se' no fo
fengau xe la palou ina mu rabuna ti la xavala. 19 E nenia, ne waan fatak
lapaana tuunayan talo nari vaxa ri taa waan fatak sait lapaana tuunayan.

— Pana Maana Mu Rabuna Aava Ri Taa Namkai Mui

20 "Ne pife fenung pari aanabe' sang mon, piau. Ne taxa fenung vaxa
pari mu rabuna aava ri taa namkai sega lapaana kuus xakaavangan siri

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aanabe' [21] talo nari xapiak ri taa faxuvul lapaana lamonan saxa xuvul
pataare. Tamaang, no taxa waan la xunus iga e ne taxa waan la xunus
ima e ne vubuk o ri taa waan malaan setaare. E voxo a mu rabuna ti la
xavala ri taa namkai o no fo fengau. [22] Ne fo timin a malang aava no
tavaiau pana xuluna mu rabuna aanabe' talo ri taa waan faxuvul lapaana
lamonan saxa malaan setaare. [23] Ne taa waan la xunus iri malaan se' no
taxa waan la xunus iga talo ri taa waan faxuvul faagut lapaana lamonan
saxa e voxo a mu rabuna ti la xavala ri taa texaas o nano, no fo fengau
e vaxa ne vubuxan xasingit nari aanabe' malaan sena vubuxanan siim
xanak.

[24] "Tamaang, no fo tavaiau pari e ne vubuk o ri taa waan xuvul paga la
bina siak xena xalum a miridingan siak; a miridingan aava no fo faneie
xulok. No fo vile senaso paamuina faisok siim ina vesanaana maana mo
ti la xavala aanabe' no vubuxan xasingitau.

[25] "Tamaang a maana vilaana siim ri xaradak e a mu rabuna ti la
xavala ri pife texaas sema taasaxa nenia, ne texaas sema e nari aanabe' ri
texaas o no fo fengau. [26] Ne fo faxalit nari pana isaam e ne taa lo faisok
vulai xena siak fati nano talo a vubuxan xasingitan aava no toxane xanak
i taa waan xuluri sait e vaxa nenia, ne taa waan la xunus iri."

A Mu Sisiak Sina Mu Matalava Juda Ri Pis Na Yesus

Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Lk 22:47-53

18 [1] Layaan na Yesus a fataxapin a fenungan sina, nane xuvul pana
mu fefeng sina ri ta'ulan a lifu aave e ri fe sangas liu a lana mui
Kitron. A toxan a nobina ri xapis a wai olif lana e nane xuvul pana mu
fefeng sina ri laak pe lana.

[2] Na Judas aava xena pet lisane, a texaas sena nobina aapave senaso na
Yesus fuuna waan pave faxaves xuvul pana mu fefeng sina. [3] Lavaxa, na
Judas a savat la nobina aapave xuvul pana mu rabuna ina rawen aava mu
matalava Juda ri feng nari e saxanu fefeng sina memai priis e mu Ferasi
vaxa. E nari xapiak ri toxan a lamak e laam e maana mo ina fevisan: a
tol, vam e pinis.

[4] Na Yesus a texaas sena maana mo aava ri taa savat e a sivi xena
fasusui nari e a fin nari, "Mi taxa seng nase'?"

[5] E ri suie, "Na Yesus ti Nasaret."

"Nenia monabe'" na Yesus a xuus nari. E na Judas vaxa aava xena pet
lisane, i taxa tigina la palou iri. [6] E layaan nane kuus malaan, monabe'
mon nari xapiak ri poxo su' xe lapia.

[7] E nane fin fulan nari, "Mi taxa seng nase'?"

E ri xuus fulane, "Na Yesus ti Nasaret."

[8] Na Yesus a kuus, "Ne fo xuus nami o nenia monabe'. Lavaxa mi taa pife
yot nari xapiak aanabe' senaso mi fo tinginau e nenia va ne saxa aava mi

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taxa senge." 9 Nane kuus malaan xena vil fasavat a ferawaian sina layaan
nane fo kuus, "Ne pife ta'ulan tapin a saxa siri aava no fo tavaiau pana."
10 Na Saimon Pita a toxan a pinis e nane siaxe e sip a saxa sisiak sina
memai priis pana, a isina na Melkas. Nane patal tapin a tangana pamuaan.
11 Taasaxa na Yesus a baras na Pita, "Timin fa'uli a pinis siim! No
lamon o ne taa pife num ti lana lisa aava na Tamaang fo tavaiau pana?"

Ri Lisan Na Yesus Xe Si Aanas
Mt 26:57

12 E nari mu rabuna ina rawen e paamu siri e nari mu fefeng sina mu
matalava Juda ri yot na Yesus. E ri pise 13 e ri lisan paamuiane xe si
Aanas. Nane va imu Kaiafas aava paamua priis la mariaas aave. 14 Na
Kaiafas a saxa aava fo fasei a mu Juda o a vilaana roxo tamo a mataa
saxa taa maat xana mu rabuna xapiak.
15 Na Saimon Pita narie xasa fefeng si Yesus re taxa usi nari xuvul pa
Yesus. E xasa fefeng xo, fe laak xe lana bina sina memai priis senaso nari
pave ri taraxalie. 16 Taasaxa na Pita pife fexaxaas sena laak e nane waan
su' pe lamalei la matana bina aave. E a fefeng aava memai priis a texaas
sena, nane ulaa e fe ferawai xuvul pana tefin aava fuuna faxatang a
yalaxau aave e xel falak na Pita xe lana.
17 E a tefin aave a fin na Pita, "Nano, no saxa fefeng sina mataa aapave,
bo?"
E na Pita a suie, "Au, pife nenia!"
18 A bina a vutung e mu sisiak e mu fefeng sina mu matalava ri tigina
fakaliuan a fata aava ri sunge xena maari. E na Pita sait taxa tigina maari
xuvul pari.

A Memai Priis Taxa Fin Na Yesus
Mt 26:59-68; Mk 14:55-65; Lk 22:63-71

19 La yaan aanabe' a memai priis i taxa fin na Yesus pana mu fefeng
sina e sena fepitaian sina.
20 Na Yesus a suie, "Ne fo ferawai la matavas la matana mu rabuna.
Vulai ne fuuna fepitaa lana mu lifu ina faxuvulan o lana tang lifu lotu, a
mu bina aava nari mu Juda ri fuuna faxuvul lana. Ne pife kuus fufunai.
21 Muta finau! Mi fin nari aava ri fo langaiau. Ri texaas faroxo sena
ferawaian siak."
22 Layaan na Yesus a kuus malaan a saxa paamua aava i taxa tigina
faasilak sena a tavafe la yaavana e xuuse, "A pife vilaana roxo ina sui a
memai priis ve malaan, bo?"
23 Na Yesus a xuuse, "Tamo ne fo ferawai fasaat no taa kuusane, tamo
ne ferawai fatak sena tuunayan xenaso no fo tavafau?" 24 E na Aanas a
lisan na Yesus aava taxa vipis lunai, xe si Kaiafas, xasa memai priis.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Na Pita A Faaxolusan Na Yesus
Mt 26:69-75; Mk 14:66-72; Lk 22:55-62

25 Layaan na Saimon Pita taxa maari la xasing ina fata a saxa mataa
fulaa a fine, “Nano, no saxa ina mu fefeng sina mataa aapave, bo?”
E na Pita a kuus malaan, “Piau! Pife nenia.”
26 E saxa sisiak sina memai priis, a tauna mataa aava na Pita patal
tapin a tangana, a tisui faagutane, “Naak, ne fo xalum nano xuvul pana
pave la nobina ina olif?” 27 E na Pita a faaxolus fulaa e la noyaan aave xa
a pura a taliskukuk.

Na Yesus A Tigina Lapaana Tiisan Si Pailat
Mt 27:11-23; Mk 15:2-15; Lk 23:2-3,18-25

28 Lavaxa, la paanen lolof xo a mu Juda ri ta'ulan a lifu si Kaiafas e ri
lisan na Yesus xe la lifu sina paamua lava ti Rom. A mu Juda ri bai laak
lana lifu la yaan aapave senaso ri lamon tamo ri taa laak a lalosaat sina
mu topen i taa waan la tari e ri pife fexaxaas sena fangan la Fenamo ina
Paaliuan. 29 E voxo na Pailat a savat xe siri lamalei e fin nari, “A so ta
vilaana mi taxa gel tifi a mataa aanabe' pana?”
30 “Tamo nane pife mataa saat maam taa pife lisanmaane xe siim” ri
suie.
31 Na Pailat a xuus nari, “Lavaxa, nami fatak, mi xele saa e mi fe tiise
lapaana vuputkai simi.”
E ri sui fulane, “Taasaxa maam piau ta ngavuk ina punuk a mataa.”
32 A mo aanabe' a savat talo a ferawaian na Yesus fo xuus nari pana sena
so ta buk maatan sina, i taa savat tuuna.
33 Na Pailat a xel na Yesus e re ta'ulan nari. Re laak lana lifu lava sina e
nane fine, “Nano, no piran king sina mu Juda?”
34 Na Yesus a suie, “A fiaian aave ve siim fatak o xasanofuna ri xuus
nano pana?”
35 Na Pailet a xuuse, “No lamon o nenia, ne mataa ti Judia? A mu
rabuna siim e mu memai priis siim ri fo lisanmaan nano e ri nungau o ne
taa tiis nano. A so ta mo no fo vile?”
36 Na Yesus a xuuse, “A fatataganan siak pife waan nabe' la xavala.
Tamo i taxa waan nabe' a mu fefeng siak ri taa fevis xena ti votan a mu
Juda sena pisaan nenia. Taasaxa fatataganan siak taxa waan pe lana bina
patak.”
37 E voxo na Pailat a fine, “Nano, no saxa piran king, bo?”
Na Yesus a suie, “No taxa kuus tuuna layaan no kuus o nenia, ne saxa
piran king. A tuuna paaliu a fufuna luluuxan siak e a fufuna savatan
siak nabe' la xavala ve xena kuusan fasavat a tuunayan. A maana rabuna
xapiak aava ri vubuxan a tuunayan ri taa langaiau.”

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

38 Na Pailat a fine, “A tuunayan ve a so ta mo?” E nane savat fa'ulaa
xe sina mu matalava Juda, pe lamalei e xuus nari, “Ne pife tingin ta
fufuna ferawaian xena tiisaana mataa aanabe'. 39 Taasaxa mi toxan a saxa
vilaana malaan: ne fuuna mulus tapin a saxa mataa vipis la Yaan ina
Paaliuan. Mi vubuk o ne taa mulus tapin a piran king sina mu Juda?”
40 E ri xukulai faagut, “Piau! A mataa aave piau. Maam vubuxan na
Baraabas!” Na Baraabas a mataa saat paaliu ina fenauan.

Na Pailat A Fakasanam Na Yesus
Mt 27:27-31; Mk 15:16-20

19 1 Lavaxa na Pailat a lisan na Yesus xe sina mu rabuna ina rawen
ti Rom e ri inis fakasaname. 2 E ri fi a mo malaan sena ligilot sina
‘king’ pana yeis tuturuk e ri timine la putuna. E ri fafalaxe pana marapi
raf malaan sena piran king 3 e ri taxa lo suaxane pana tigina la nona e
kuus, “Kaalum, a piran king sina mu Juda” e ri taxa lo tuxe la nona.
4 Mui na Pailat a xel na Yesus e re savat fulaa xe siri lamalei e xuus
nari, “Xalume, ne taxa lisanmaane xe simi talo mi taa masam o nenia, ne
pife tingin ta saxa fufuna ferawaian xena tiise pana.” 5 Layaan na Yesus
a savat xe siri pana maana mausan ina piran king aava ligilot ina yeis
tuturuk e marapi raf, na Pailat a xuus nari, “Kaalum! A mataa naang
naboxo!”
6 Layaan a mu memai priis e mu fefeng siri ri xalume, ri xukulai faagut,
“Niil fataxutane! Niil fataxutane!”
Taasaxa na Pailat a sui nari, “Mi xele saa e mi fe niil fataxutane. Nenia,
ne pife texaas sena saxa fufuna ferawaian xena tiis nane pana!”
7 A mu Juda ri xuuse, “Maam toxan a vuputkai e lapaana vuputkai
aanabe' maam taa punuxe senaso nane kuus o nane a Natuna Piran.”
8 Layaan na Pailat a langai a ferawaian aanabe' nane xo mataut paaliu.
9 E nane xel fa'uli na Yesus xe lana lifu lava aave. E a fine, “No filimaan
ti faa?” Taasaxa na Yesus a tigina kasam. 10 “No bai ferawai xuvul paga,
bo?” na Pailat a fine. “No pife texaas o nenia, ne toxan a gutan xena
mulus nano o xena niil fataxutan nano?”
11 Na Yesus a suie, “No taa piau ta gutan xulok tamo a Saxa pe laa'ui
a pife tavai nano pana. E voxo nari aava ri lisanau xe siim ri taa toxan a
tiisan molava.”
12 A tangpat la yaan aanabe' e lamina na Pailat a tafang pana mulus
na Yesus taasaxa mu Juda ri taxa lo xukulai, “Tamo no mulus a mataa
aanabe' no pife fesing si Sisaa. Nase' ta mataa a kuus o nane saxa piran
king, nane ve vubuk xasliu na Sisaa.”
13 Layaan na Pailat a langai nari nane lisan na Yesus xe lamalei e
nane fe nai xuluna ivin ina tiisan la nobina ri xalie pana ‘A Veraanda
Faat.’ (Lana pok bina Erameik ri kuus, “Gabaata”) 14 A yaan aanabe' a

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yaan ina Faigotan a Fanganan Xena Fenamo ina Paaliuan e a faasilak a fapisaxayaana awa.

E na Pailat a xuus a mu Juda, “A piran king simi nabe'!”

15 Taasaxa ri xukulai, “Gei tapine! Gei tapine! Niil fataxutane!”

Na Pailat a fin nari, “Ne taa kuus pana niil fataxutan a piran king simi?”

Nari mu memai priis, ri kuus, “Maam piau ta xasa ‘king’ fulaa, na Sisaa sang mon!”

16 E voxo na Pailat a kuus turoxo o ri taa xele xena niil fataxutane.

Ri Niil Fataxutan Na Yesus

Mt 27:33-44; Mk 15:22-32; Lk 23:33-43

E ri yot na Yesus 17 e ri timin a bolo sina xuluna xena yaasaana xe la bina ri xalie pana Bina ina Veng; lana pok Hibru ri kuus ‘Golgaata’. 18 E pave ri niil fataxutane. Ri niil fataxutan a xasaro mataa sait e ri fatiginei nare la ro xasing ina bolo si Yesus.

19 Na Pailat a xalei a lagasai e ri timine xuluna bolo si Yesus. A xakalayan aave a kuus malaan:

“Na Yesus ti Nasaret, a piran king sina mu Juda”

20 A maana Juda xaves ri xalum a lagasai aanabe' senaso a bina aava ri niil fataxutan na Yesus lana a waan faasilak la xasing ina bina lava aave e a lagasai a xaleian lana pok bina talatul: a pok Hibru, a pok Laatin, e a pok Griik. 21 E mu memai priis sina mu Juda ri tisui fadak na Pailat e ri xuus, “Muta kala malaan: ‘A piran king sina mu Juda,’ taasaxa no taa kala malaan: ‘nane kuus o nenia, ne piran king sina mu Juda.”

22 Na Pailat a sui nari, “Piau, a lagasai ne fo xaleie, ne fo xaleie!”

23 Layaan a mu rabuna ina rawen ri fo niil fataxutan na Yesus ri siak a mu marapi sina e ri fepatoxane pana xavil talafaat, saxa xavil xana saxa mataa ina rawen. E ri siak a mo malaan sena ‘siot’ sina sait, taasaxa mu rabuna aava ri vesane, ri vesan xurule pana piau ta nobina ina ferumaiane.

24 E voxo ri ferawai sena, “Taara taa pife ririxe taasaxa taara taa fetafangai pana faat talo taara taa texaas o nase' taa siaxe.”

Ri vil malaane e voxo ri fasavat tuunei a xakalayan aava kuus malaan:

“Ri fepatoxan a mu marapi siak la palou iri e ri fetafangai pana faat xena texaas o nase' i taa siak a ‘siot’ siak.” *Yng 22:18*

25 Lavaxa, na nina Yesus narie tina xuvul pa Maria, a tefin si Klopas e xasa Maria, na Maria ti Mekdala, nari, ri taxa tigina faasilak la tana bolo si Yesus. 26 Na Yesus a xalum a ninana nare na saxa yaamut aava nane vubuxan xasingite, re taxa tigina faxuvul e nane xuus na ninana, “Ninaang, kaalum, na natum ve taxa tigina.” 27 E mui nane xuus a yaamut sina, “Kaalum, na ninaam ve taxa tigina.” E voxo a tangpat la yaan naang a yaamut aave a xel na nina Yesus i taa taagul la lifu sina vulai.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A Maatan Si Yesus
Mt 27:48-50; Mk 15:36-37; Lk 23:36

28 Na Yesus a texaas o nane fo vil fataxapin a maana mo xapiak sena. E
mui xena fasavat tuunei a Xakalayan nane kuus, “Ne taxa ma'iu.” 29 Saxa
vuk taxa waan faasilak e a bas pana wain aava mopaak famodak. E nari
mu rabuna ina rawen ti Rom ri timin a pel lana wain aave e ri timine
xuluna newai ‘isop’ e ri laxat falaxe xe la valana. 30 Nane num a wain
mopaak aave e a kuus, “Fo taxapus, xo!” E nane turung e mulus tapin a
vovau sina.
31 A yaan aave a yaan paamuina Yaan ina Fangaafusan e voxo mu
Juda ri nung na Pailat o a mu rabuna ina rawen ri taa vuak a nu karutul
xena famaat fatapusan narutul talo ri taa siak tapin a mu vipin sirutul.
Senaso a Yaan ina Fangaafusan aanabe' a yaan lava paaliu e pife roxo
o a mu vipin sirutul taa tofai xuluna bolo la Yaan ina Fangaafusan. 32 E
voxo mu rabuna ina rawen ri savat e ri vuak a kana ro mataa aava ri niil
fataxutan nare xuvul pa Yesus. 33 Layaan ri savat la tana bolo si Yesus, ri
xalume o nane fo maat xo e voxo ri pife vuak a ro kana. 34 Taasaxa saxa
mataa ina rawen a xie la usik ina pana tol. E la noyaan aave xa, a ria e a
raarum a talatiu xe la pia. 35 A mataa aava fo xalum a maana mo aanabe'
a kuus xakaavang sena e nane texaas o fo kuus tuuna. E a kuus malaan
xena xavang a namkaian simi. 36 A mu vilaana aave ri savat senaso a
Xakalayan ti Kavai a kuus malaan:

“E piau ta saxa tun ina taa vuaxan.” *Yng 34:20*

37 E a xasa paferawaian ina Xakalayan a kuus:

“Ri taa xalum nane aava ri fo xie.” *Skr 12:10*

A Xaxaafaian I Yesus
Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Lk 23:5-56

38 Mui na Yosep ti Erimatia fe nung na Pailat pana vipin i Yesus. Na
Yosep a saxa matalava aava namkai se Yesus taasaxa mataut sena mu
matalava Juda e a namkai fufunai. Na Pailat a kuus turoxo o i taa siak a
vipin i Yesus e nane fe siak faduie. 39 Nare Nikodimaas re faisok faxuvul.
Na Nikodimaas va mataa aava fo savat si Yesus la saxa vung. E nane
siakmaan a maxi aava fuuna las faroxo. A maxi aanabe' ri vesane pana ro
mo ‘aalou’ e ‘mur’ e fexaxaas sena 34 kilogram. 40 E re siak a vipin i Yesus
e ri pis falak a marapi ‘linen’ xuluna xuvul pana maxi aave. Layaan ri
vil malaane ri taxa usi fatak a mu vilaana ina xaxaafaian sina mu Juda.
41 Faasilak latana nobina aava ri niil fataxutan na Yesus lana, a toxan a
fomirak nobina roxo e lana nobina aave a toxan a liing fa'ui ina mamaat
aava ri pife xaafan ta mataa lana lunai. 42 Re taxa faisok fataapus senaso
a yaan aave ve a Yaan ina Faigotan a Fanganan ina Fenamo sina mu

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Juda, e voxo re famati a vipin i Yesus pave senaso a liing ina mamaat aave a faasilak.

A Liing Ina Mamaat A Gof
Mt 28:1-8; Mk 16:1-8; Lk 24:1-10

20 1 La paanen lolof la yaan mata ina ‘wiik’, a bina suk lunai e na
Maria ti Mekdala a savat la bina ina mamaat aave. Nane xalum
a faat ina xawei a liing ina mamaat, ri fo pul tapine e a matana talakas.
2 E voxo nane fala fataapus xe si Saimon Pita narie na xasa yaamut aava
na Yesus a vubuxan xasingite e fe xuus nare, “Ri fo siak tapin a Memai ti
lana mamaat e maam pife texaas o ri timine faa.”
3 E voxo na Pita nare na xasa yaamut aave re falet xe la bina ina
mamaat. 4 Nare, re fala fataapus taasaxa xasa yaamut a fala liu na Pita e
fe savat la bina ina mamaat paamua. 5 A sonai xena kaalum lana liing e
a xalum a mu marapi ‘linen’ taxa waan pave taasaxa nane pife laak lana.
6 Mui na Saimon Pita aava savat lamina, a laak lana liing ina mamaat. E
nane vaxa a xalum a mu marapi ‘linen’ taxa mati. 7 E a marapi aava ri pis
a putu Yesus pana, pife waan xuvul pana xasanu marapi ‘linen’ taasaxa
pulum faroxoian e mati patak famodak. 8 Mui a xasa yaamut aava savat
la bina ina mamaat paamua a laak lana. Nane xalum a maana mo aave
e namkai sena maana ferawaian si Yesus. 9 Taasaxa nare xapiak re pife
masam faroxo pana Xakalayan ti Kavai aava kuus o na Yesus i taa to
fa'ulaa sena maatan. 10 E a ro yaamut re ulaa fulaa xe la lifu sire.
11 Na Maria ti Mekdala taxa tigina lunai faasilak la bina ina mamaat e
taxa taangiis. I taxa taangiis e sonai su' xena kaalum lana liing ina mamaat
12 e nane xalum a ro angelo aava re falak a marapi pasak. E re taxa nai la
nobina aava vipin i Yesus fo mati xuluna, saxa la putuna e saxa la kana.
13 E re fine, “Tefin, no taxa tangiis a so?”
Nane sui nare, “Ri fo siak tapin a vipin ina Memai siak e ne pife texaas
o ri timine faa.” 14 I taxa kuus malaan e tapuk famodak e xalum na Yesus
taxa tigina faasilak taasaxa nane pife texaas o na Yesus ve.
15 Nane xuuse, “Tefin no taxa tangiis a so? No taxa seng nase'?”
Na Maria a lamon o nane a mataa tatara'uma e voxo a fine, “Ai
matalava, tamo no fo yaase xe la saxa nobina, xuusau pana nobina aava
no timine lana talo ne taa fe siaxe.”
16 Na Yesus a xele, “Maria.”
Nane tapuk xe sina e xukulai lana pok Erameik, “Raaboni!” (A malasuf
ina malaan: Mataa ina Fepitaa)
17 Na Yesus a xuuse, “Muta yotau, senaso ne pife laak fa'ulaa xe si
Tamaang lunai. Taasaxa no taa falet xe sina mu fetinan siak e no taa xuus
nari malaan: ‘Ne taxa laak xe si Tamaang aava Tamami sait e xe sina
Piran siak aava Piran simi sait.’”

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18 E voxo na Maria ti Mekdala a falet e fe xuus a mu fefeng si Yesus
malaan, “Nenia, ne fo xalum na Memai” e a xuus fatexaas nari pana
maana mo aava na Yesus a xuuse pana.
19 A bina xo fevung la yaan naang xa, a yaan mata ina ‘wiik’ e mu
fefeng si Yesus ri taxa waan faxuvul lana saxa lifu e ri fo xawei fatateak
a maana matana lifu senaso ri matautan a mu Juda. E na Yesus a savat
e maa tigina la palou iri e kuus, “Ne vubuk rao a luaian i taa waan la
xunus imi.” 20 Nane kuus malaan e faxalit nari pana ro mana e usik ina.
Layaan a mu fefeng ri xalume ri faamamaas temasaat.
21 E na Yesus a xuus fulan nari, “Ne vubuk rao a luaian i taa waan la
xunus imi. Malaan se Tamaang fo fengau, nenia, ne taxa feng nami.”
22 E nane vipiif laa'ui xuluri e kuus, “Siak a Vovau Xaradak. 23 Layaan
mi taa lamon tapin a vilaana saat sina mataa, lavaxa ne taa lamon tapin
a vilaana saat sina. E layaan mi taa pife lamon tapin a vilaana saat sina
saxa mataa ne taa pife lamon tapin a vilaana saat aave.”

Na Yesus A Savat Si Tomas

24 Na Tomas aava ri xalie pa Didimas o tauna lua, a saxa yaamut ti
la palou iri mu yaamut Sangafilu Saxa pana Taragua, e nane pife waan
xuvul pari layaan na Yesus a savat. 25 Layaan a xasanu fefeng ri xuuse o
ri fo xalum a Memai, nane kuus, “Tamo ne pife xalum a vavena ‘niil’ la
mana e pife tawe pana maak e ne pife salen falak a maak lana usik ina,
ne taa pife namkai sena mo aanabe' mi taxa ferawai pana.”
26 A saxa ‘wiik’ mui lamina, a mu fefeng si Yesus ri faxuvul fulaa lana
lifu aave e na Tomas taxa waan xuvul pari. A mu matana lifu ri xawei
fatateaxe taasaxa na Yesus a savat e maa tigina la palou iri e kuus, “Ne
vubuk rao a luaian taa waan la xunus imi.” 27 Lavaxa, nane xuus na
Tomas, “Tawau nabe', xalum a ro maak. Filimaan faasilak nabe' e no
timin a vipirigum lana usik iga. Muta lamavaang, namkai sega!”
28 E na Tomas a suie, “Nano, no Memai siak. No Piran siak.”
29 Na Yesus a xuus fulane, “Nano, no namkai naboxo senaso no fo
xalumau? Nari aava ri pife xalumau taasaxa ri namkai sega, ri taa
faamamaas paaliu.”
30 La matana mu fefeng sina, na Yesus a vil a maana fakalimaanan
fa'ipul xaves aava ne pife xaleie lana xakalayan aanabe'. 31 Taasaxa
maana mo aava ri waan lana xakalayan aanabe' ne xaleie talo mi taa
namkai o na Yesus a Mataa Failai (na Messia) e a Natuna Piran. E layaan
mi taa namkai sena mi taa siak a toyan sina lapaana gutan ina isina.

A Xasa Savatan Si Yesus

21 1 Lumui na Yesus a savat fulaa xe sina saxano fefeng sina la
xasing ina Laman Taibirius. A savat malaan: 2 Na Saimon Pita,

Tomas (aava ri xalie pa Didimas o tauna lua), Nataaniel ti Kena pe Galili,
a ro lak si Sebedi e xasaro fefeng ri taxa waan faxuvul. 3 E na Saimon Pita
a xuus nari, “Ne taa paan, ne faadin.”
E nari, ri xuuse, “Maam taa falet xuvul pama.” E voxo ri falet e ri
xawas xuluna xaati, taasaxa la vung naang ri pife siak fapes ta saxa din.
4 La paanen lolof na Yesus i taxa tigina la gun taasaxa mu fefeng sina ri
pife texaas o na Yesus ve taxa tigina.
5 Nane xel nari, “Kamu fesing, mi pife siak ta din?”
E ri suie, “Piau paaliu marasaxa.”
6 E nane xuus nari, “Tapin a vana simi xe la xasing la pamuaan ina
xaati e mi taa siak a din xaves.” Layaan ri vil malaane ri pife fexaxaas
sena yuuf falak a vana aave senaso a mu din lana ri xaves paaliu.
7 E a yaamut aava na Yesus a vubuxan xasingite a xuus na Pita, “A Memai
ve!” Layaan na Saimon Pita a langai, ‘A Memai ve’, fataapus paaliu nane falak
a ‘siot’ sina (senaso nane muluse la yaan ina faisok) e lalaas du lana laman. 8 A
xasano fefeng ri usie pana xaati e ri taxa yuuf a vana aava bas pana din senaso
ri pife lasuun temasaat sena gun, a faasilak 100 mita mon. 9 Layaan ri ung ri
xalum a fata taxa rangat e saxanu din nane taxa suluxe pave e a bret sait.
10 Na Yesus a xuus nari, “Lisanmaan a saxano din aava mi fo siaxe
monabe' mon.”
11 E na Saimon Pita a laak xuluna xaati e yuuf falak a vana xe la gun. A
vana a toxan a din molava xaves, a xakatan siri ve 153, taasaxa vana pife
tiririk. 12 E na Yesus a xuus nari, “Filimaan taara fangan xo.”
E nari, ri mataut sena fine, “Nano nase'?” senaso ri texaas o a Memai
mon. 13 Na Yesus a filimaan faasilak xe siri e siak a bret e tavai nari pana
e a vil malaane pana mu din vaxa. 14 A yaan aave a fatalatulaana savatan
si Yesus xe sina mu fefeng lamina to fa'ulaian sina ti la maatan.

Na Yesus A Fagut Na Saimon Pita

15 Layaan ri fangan xapiak na Yesus a xuus na Saimon Pita, “Saimon,
natu Jon, a tuuna o a vubuxanan siim xanak a molava sena vubuxanan
siim xana maana xasano mo?”
E nane suie, “Aang Memai, no texaas o ne vubuxan nano.”
Na Yesus a xuuse, “Tavai a mu sipsip siak pana fanganan.”
16 Na Yesus a fin fulane, “Saimon, natu Jon, no vubuxan xasingitau tuuna?”
E nane sui fulane, “Aang Memai, no texaas o ne vubuxan nano.”
Na Yesus a xuuse, “Faxatang faroxoi a mu sipsip siak.”
17 E na Yesus a fatalatul a fiaian sina, “Saimon, natu Jon, a tuuna no
vubuxanau?”
Na Pita a mamaxus senaso na Yesus a fin faatalatulane pana ‘Tuuna
no vubuxanau?’ E voxo nane suie, “Memai, no texaas sena maana mo
xapiak; no texaas o ne vubuxan nano.”

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Na Yesus a xuus fulane, “Tavai a mu sipsip siak pana fanganan. 18 Ne
xuus tuunei nano, layaan no pife matalava no falak a marapi siim xa e no
fo paan xe la so ta bina no vubuxane; taasaxa layaan no taa vaiak no taa
ngangai a maam e xasa mataa taa fafalak nano pana marapi siim e i taa
paamuian nano xe la saxa bina aava no bai falet xe lana.” 19 Na Yesus a
kuus malaan xena fasavat a so ta buk maatan na Pita taa nangus a Piran
pana. E mui nane xuuse, “Nano, no usiau!”
20 Na Saimon Pita a gilim e xalum a fefeng aava na Yesus a vubuxan
xasingite, i taxa usi nare. Nane ve, a saxa aava femati la xasing i Yesus
la yaan ina fanganan fataxapiak e fine, “Memai, nase' ta mataa i taa pet
lisan nano?” 21 Layaan na Pita a xalume, a fin na Yesus, “Memai a so ta
mo taa savat sena?”
22 A Memai a suie, “Tamo ne vubuk i taa waan fefexaxaas sena yaan
ina ulaian siak, pife mo siim. Nano, no taa usiau.” 23 Sena ferawaian
aanabe' a mu fetinan ri fuuna fexuusane o a fefeng aave i taa pife maat.
Taasaxa na Yesus a pife kuus o i taa pife maat; nane kuus mon, “Tamo ne
vubuk i taa waan to fefexaxaas sena ulaian siak, pife mo siim.”
24 A fefeng naang ve nabe' fo kuus xakaavang pana maana mo aanabe'
e fo xaleie. E maam texaas o a kuus xakaavangan sina a tuuna.
25 A toxan a maana mo xaves fulaa maan sait na Yesus a vile. Tamo ri
taa xalei sasaxain nari xapiak, naak, i taa piau ta nobina la xavala xapiak
fefexaxaas xena maana mu buuk aava ri taa xalei fasavate sena.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A Maana Faisok Sina Mu Yaamut

Na Luuk A Lisan A Fataraguiaana Lagasai Xe Si Tiofilas

A Ferawaian Paamua

A lagasai aanabe' va xalian pana 'A Maana Faisok Sina mu Yaamut' a rumui a ferawaian aava waan lana Lagasai Roxo Na Luuk A Xaleie. Na Luuk sait vaxa a xalei a buuk aanabe'. Lana buuk aanabe' taara xalum a Vovau Xaradak a faxalit a salan xe sina mu yaamut talo ri taa kuusan fasavat a Lagasai Roxo se Yesus "pe Jerusalem e lana Judia e Sameria e pe la mu bina xapiak la xavala." (1:8)

A buuk aanabe' a xuuskuus pana faxuvulan ina mu tinoxolan si Yesus aava tamasiak la palou ina mu Juda e mui a savat falava e a falet xolai la maana mu bina xapiak la xavala. Na Luuk rao i faxaalit vaxa o a faisok si Krais e toyan sina mu rabuna aava ri usie, a fasavat tuunei a maana mo aava lumua a Piran fo kuus fanai pana xe sina mu rabuna ti Israel.

A saxa mo molava a lagasai taxa kuusane ve a faisok sina Vovau Xaradak aava Vovau ina Piran. Paamua a Vovau Xaradak a filimaan xuluna mu yaamut e mu rabuna aava ri usi na Yesus la yaan ina Pentakos. E lumui a Vovau Xaradak a famatavas a lamonan siri e a tavai nari pana gutan e tateaxan. Lana buuk aanabe' taara xalum vaxa a ferawaian xaves a mu yaamut ri kuusan fasavate layaan ri xuus a xasanofuna pana Lagasai Roxo se Yesus. E lapaana Vovau Xaradak a rabuna xaves ri langai a ferawaian siri e ri faxa'usi a Lagasai Roxo, e voxo a faxuvulan si Yesus i taxa savat faagut.

A lagasai aanabe' sait a toxan a xuuskuus ina mu yaamut xaves taasaxa a toxan a ferawaian xaves paaliu sena maana mo aava na Pita nare Pol re fo vile. Na Pita ve a saxa ina mu rabuna aava ri xol xuvul pa Yesus. Paamua na Pol a pife usi na Yesus, piau paaliu! Nane faisok faagut xena vil pengan a mu rabuna aava ri namkai se Krais. Taasaxa na Yesus a xele e a siak fatie xena savat mataa roxo paaliu xena vil a faisok sina.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

La saxano xakalayan lana buuk aanabe', layaan na Luuk rao i xuuskuus pana maana mo aava fo savat se Pol, nane kuus pana maana mo "nemaam, maam" fo vile. A rabuna ina masaman xaves ri lamon o na Luuk a tamu xol xuvul pa Pol xe la saxano bina e voxo nane kuus pana "nemaam" senaso nane sait fo waan lana maana nobina aave.

Na Yesus A Xuus Famatavas A Mu Yaamut Pana Faisok Siri

1 1 Ka fesing Tiofilas: Lana lagasai mata siak, ne fo kala pana maana mo
xapiak na Yesus fo vile e fapiti a mu rabuna pana fefexaxaas a yaan nane
laak xe laa'ui la xunavata. 2 Paamuina laaxan sina nane tavai a mu yaamut
aava nane fo siak fati nari, pana fepitaian lapaana gutan sina Vovau Xaradak.
3 Lamina maasaxan e maatan sina, na Yesus xo a to fa'ulaa. E nane fa'ipul nari
pana xasano vilaana ri pi xaxalume xena faxalit nari o i taxa to tuuna e pife
rongan. Lana yaan sangafilu talafaat ri xalum faxavesane e nane xuus nari pana
fatataganan sina Piran. 4 Saxa yaan layaan na Yesus xo i taxa fangan xuvul pari,
nane tavai nari pana fefasaian aanabe', "Muta ta'ulan na Jerusalem, taasaxa
waan bang fatateak a tatavai aava na Tamaang fo kuus fanai pana xe simi e
nenia vaxa, ne fo xuus nami pana. 5 Na Jon a fasuf a rabuna pana raarum,
taasaxa faasilak xo, a Piran i taa fasuf nami pana Vovau Xaradak sina."
6 Layaan a mu yaamut ri waan xuvul pa Yesus ri fine, "Memai, lana
yaan aanabe' no taa kawaasan a mu paamua ti Rom e fati fa'uli a
fatataganan sina Piran nabe' la xavala, bo?"
7 Na Yesus xo a sui nari malaan, "Nabe' ve a faisok si Tamaang sang
mon. Nane xa a texaas sena mu yaan e mariaas e i taa pife xuus fatexaas
nami pana. 8 Taasaxa mi taa siak a gutan layaan a Vovau sina i taa savat
xulumi. E nami, mi taa ferawai xavang a mu rabuna pe Jerusalem e lana
Judia e Sameria e pe la mu bina xapiak la xavala, paga."

A Piran A Xel Falak Na Yesus

9 Lamina ferawaian aanabe' a Piran a xel falak na Yesus xe laa'ui.
Layaan a mu rabuna ri taxa saraak xena xalumaana laaxan sina xe laa'ui,
a vata a sivimaan e maa xafute xaseri.
10 Ri taxa kaalum xe laa'ui e a ro mataa pana marapi pasak re maa savat
fa'ipul nari. 11 E re fiai, "Ai, mu Galili, xenaso mi taxa lo ti kaalum xe laa'ui?
Lamon fa'uli na Yesus naang aava Piran fo xele xasemi xe la bina sina, i taa
ulaamaan fulaa malaan se' mi fo xalum a laaxan sina xe laa'ui."
12 A rovaat aave re ta'ulan a mu rabuna. E mui, a mu rabuna aave ri ta'ulan
a Put Olif e ri sangas famodak xe la bina lava, Jerusalem.[a] 13 Layaan ri maa

---

[a] **1:12** A vuputkai ina Yaan ina Fangaafusan siri a kuus votan o ri taa sangas liu et a kilomita saxa.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

savat pe Jerusalem ri paan fatak xe la nobina laa'ui lana lifu aava ri fuuna nai
fangaafus lana. Pave, a mu yaamut; na Pita nari Jon, Jems, Endru, Filip, Tomas,
Baatalamiu, Matiu, xasa Jems aava lak si Elfias, Saimon aava vubuk o a mu
memai siri xa ri taa paamuian nari[b] e na Juut a lak sina saxa Jems, ri waan
pave. 14 Vulai, ri waan xuvul pana saxano lutefin e na Maria, na nina Yesus, e a
mu tina xena fenung xe sina Piran.

A Mu Yaamut Ri Siak Fati A Yaamut Fa'ui Xena Waan La Vepen Si Judas

15 Saxa yaan, faasilak a rabuna 120 ri waan xuvul xena nungaana
Piran. E na Pita a ti ferawai la palou iri e 16 a kuus malaan, "Mu fetinan,
a paferawaian sina Piran aanabe' a savat tuuna la matavas, a ferawaian
se Judas aava Vovau sina Piran a kuus fatuxai pana la ngusu Devit. Na
Judas aanabe' a paamuian a mu rabuna aava ri yot na Yesus. 17 Nane
waan xuvul pataara senaso na Yesus xa fo siak fatie pana faisok sina
malaan setaara."
18 (Pana mu faat aava mu paamua ri tavai na Judas pana sena vilaana
saat sina, nane maraan a xavala e pave nane poxo e maat. A xuna a
tuguput e a vilau ina a turuvil xe la pia. 19 A mu rabuna xapiak pe
Jerusalem, ri langai pana maatan si Judas e voxo ri xali a xavala pave,
lana pok bina siri, pana "Akeldama", a malasuf ina "A xavala pana ria".)
20 Na Pita a kuus fulaa, "A ferawaian sina Piran a kuus se Judas lana
mu Yanganan malaanabe',
"A nobina sina taa gof, pi ta mataa i taa taagul lana." *Yng 69:25*
e xasa saxa fulaa,
"A xasa mataa fulaa i taa siak a vepen sina." *Yng 109:8*
21 E voxo, taara taa siak fati a saxa mataa ti la palou itaara aava waan
xuvul pataara la mu yaan xapiak layaan na Memai Yesus sitaara a waan
xuvul pataara; 22 a mataa aava fo waan xuvul pataara ti la tangpat,
layaan na Jon a fasuf a mu rabuna, fefexaxaas a yaan a Piran a xel falak
na Yesus xasetaara. Senaso saxa la palou itaara i taa kuus xakaavang
pana to fa'ulaian sina, xuvul pataara."
23 Ri kuus pana rovaat taragua: na Matias e na Yosep Basaabas, a xasa
isina na Justus. 24-25 Nari xapiak xo ri fenung xe sina Piran e ri kuus,
"Piran, nano xa no texaas sena so ta mo a waan la xunus imaam, e voxo
fasavat a faat pana isina mataa no mo lamon faati o i taa vil a faisok ina
yaamut aava na Judas a ta'ulane xena paan xe la bina ina fakasanamaan
nane." 26 Ri xalei a isin xuluna faat saxa saxa. Ri tapin a ro faat e a faat
pana isi Matias a savat paamua. E voxo, na Matias a waan xuvul pana mu
yaamut.

---

[b] **1:13** A rabuna malaan ri xalian pana mu Selot. Ri baian a mu Rom ri taa paamuian a mu Juda.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A Piran A Feng Fasivi A Vovau Xaradak Sina

2 1 Layaan a Yaan ina Pentakos a savat, a mu rabuna aava ri usi na
Yesus, ri waan faxuvul lana saxa lifu. 2 A mo malaan sena reref
molava a savat fa'ipul ti la xunavata e maa tifi a lana lifu aava ri taxa nai
lana. 3 E bak ri xalum a mo malaan sena radaam ina fata a savat e maa
fala fepatok e maa nai xuluna mu rabuna saxa saxa. 4 E nari xapiak, ri
febas pana Vovau Xaradak e ri ferawai lapaana gutan sina lana pok bina
xaves aava ri pife texaas sena.
5 E pe Jerusalem vaxa, a mu rabuna Juda xaves aava ri nangus a Piran,
ri taxa waan. Ri filimaan ti la mu bina la xavala. 6 Layaan ri langai a
reref aave, a malila ri fesavat pave e ri fetavanat senaso nari saxa saxa
ri langai a mu rabuna aava ri usi na Yesus, ri taxa ferawai pana pok
bina tuuna siri. 7 Ri ipul faagut e ri kuus, "A mu rabuna aava ri ferawai
malaan, ri mu Galili, bo? 8 Malaafaa taara langai nari, ri taxa ferawai
lana pok bina sitaara saxa saxa? 9 Taara mu rabuna ti la mu bina xaves:
ti Patia, Midia e Ilam e Mesopotemia, ti Judia e ti Kapadosia e Pontus e
Esia, 10 e Fridia e Pemfilia, ti Isip e saxano bina lana Libia faasilak la bina
lava Sairiin, e saxanofuna ti Rom, 11 a mu Juda xuvul pana rabuna aava
ri puk a lamonan siri xena usi a vilaana ina lotu sina mu Juda, e a rabuna
ti Kriit e Erebia sait. Taasaxa, netaara xapiak, taara langai nari, ri kuusan
fasavat a maana mo roxo paaliu aava Piran a vesane. E ri taxa ferawai
lana mu pok bina sitaara." 12 A mu rabuna aave ri pife masam faroxo
sena maana mo aava fo savat e ri fefiai la palou iri, "A so ta mo nabe' fo
savat?"
13 Taasaxa saxanofuna ri suaxan nari e ri kuus, "Ri fo num temasaat."

Na Pita A Kuusan A Lagasai Roxo

14 Na Pita a tigina xuvul pana mu yaamut sangafilu saxa pana saxa e
a ferawai xe sina malila. Nane xukulai malaanabe', "Ai, mi Juda e nami
aava mi taxa waan fataalin nabe' Jerusalem, ne taa xuus fatexaas nami
pana so ta mo fo savat iau, langaiau. 15 Nemaam nabe', maam pife num
malaan se' mi lamon pana. Naboxo faasilak 9 oklok la paanen mon e
mi texaas o taara pi nunum la paanen. 16 Piau, lokavai mupiis, lana
Xakalayan Taap, na Joel, a mataa ina kuus fatuxai, a ferawai pana maana
mo aava savat tanin malaanabe':
17 A Piran a kuus, 'La fataxapiak ina yaan, nenia xa, ne taa tamana
tiuan a Vovau Xaradak siak. E ne taa fabas a mu rabuna xapiak
pana. A mu rafulak simi ri taa kuus fatuxai; a mu xulau simi ri taa
xalum a xaxaalua e a mu matalava simi ri taa mif. 18 Aang, lana
mu yaan aapave, xuluna mu sisiak siak, a mu tomexaan e lutefin
xapiak, ne taa tamana tiuan a Vovau Xaradak siak e nari, ri taa

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kuusan fasavat a ferawaian siak. 19 E ne taa faxalit a maana mo
fa'ipul laa'ui la finavata e a maana fakalimaanan malaan sena ria,
fata e vata maxata lapi la xavala. 20 E vaxa a ngaas i taa maat e a
matana fulun i taa vuung malaan sena ria. A maana mo aanabe'
ri taa savat xena fakalimaan a yaan lava ina ulaamaanan sina
Memai. 21 Lana yaan aave, nase' ta rabuna ri taa fenung xe sina
Piran pana mamaaluxan sina, ri taa kaaxup.' *Jol 2:28-32*

22 "Nami mu Israel, langaiau: na Yesus ti Nasaret, a Piran a turoxoian
nane. E pana gutan sina Piran, nane xo fo vil a maana faisok ina gutan e
mo fa'ipul la palou imi. A maana mo aanabe' ri faxalit fatexaas nami o a
Piran fo fenge. 23 E a Piran xo lana texaasan e vubuxanan sina, a texaas
o mi taa yot na Yesus. E nami, pana xakaavangan sina mu rabuna saat,
mi punuxe layaan mi niil fataxutane laa'ui xuluna bolo. 24 Nami xa, mi
punuxe. Taasaxa Piran xo a fatatoi fa'ulie e mulus tapine sena maasaxan
ina maatan senaso a maatan a pi ta gutan fexaxaas xena tao fatateak
vulan na Yesus.

25 "Lana Xakalayan Taap, a butaara, na Devit, a kuus pa Yesus
malaanabe',

'Nenia, ne xalum a Piran a waan vulai lanoga. Senaso nane waan la
pamuaan siak, ne taa pife mataut.'

26 E vaxa ferawai fulaa malaan,

'A viuga a nanam e ne ferawai pana faamamaasan. Ne taa pife
mataut sena maatan 27 senaso no taa pife ta'ulanau lana bina ina
mamaat.'

E vaxa malaan laa,

'A mataa failai siim taa pife masiik. 28 No faxalit famatavasau pana
vilaana ina toyan e no taa fabasau pana merawan la mataam.'

Yng 16:8-11

29 "Naboxo, mu fetinan, ne taa xuus tuunei nami pa butaara, na Devit.
Nane xo fo maat e a mu rabuna ri fo xaafane. A bina ina mamaat sina
taxa waan fefexaxaas a yaan aanabe' tanin. 30 Na Devit ve a mataa ina
kuus fatuxai e a texaas o a Piran a kuus fanai lapaana isin sina xa o a
saxa yaya si Devit i taa nai la vavena nai piranan sina, malaan sena.
31 Senaso na Devit a texaas sena maana mo aava ri taa savat, nane
ferawai pana to fa'ulaian si Krais layaan a kuus o a Piran i taa pife
ta'ulane lana bina ina mamaat e vaxa a vipin ina i taa pife masiik pave.
32 E lana yaan aanabe' a Piran a fatatoi fa'uli na Yesus e nemaam xapiak
xa, maam xalume. 33 E vaxa a Piran a siak falak na Yesus xe la pamuaan
sina e nane xo saxam a Vovau Xaradak aava na Tamana fo xuus faneie
pana. E a maana mo aanabe' aava mi xalume e langaie tanin, ri savat
sena Vovau Xaradak sina Piran. 34 Na Devit xo pife laak xe laa'ui la
xunavata taasaxa nane kuus,

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

'A Piran a xuus a Memai siak, "Nai la pamuaan siak fefexaxaas 35 ne
taa timin a mu xaiyaas siim lapaana kaam malaan sena mo ina
vaapaas." *Yng 110:1*

36 "E voxo, nami mu Israel, mi taa texaas se Yesus aava mi fo niil
fataxutane laa'ui xuluna bolo, o a Piran a fa'isine pana ro isin molava
paaliu; a Memai e na Mataa Failai."

37 Layaan a rabuna ri langaie, ri lamon tifi nari xa pana vilaana saat
siri. E ri fin na Pita e mu yaamut, "Ai, mu timaam, maam taa vil a so?"

38 Na Pita a sui nari, "Mi taa muluk a maana vilaana saat simi e mi taa
puk a lamonan saat simi. E nami xapiak mi taa fasufan lapaana isi Yesus
talo a Piran i taa lamon tapin a maana vilaana saat mi fo mo vile. E mui,
mi taa siak a tatavai sina Piran aava Vovau Xaradak. 39 A kuus fanaian
aanabe' ve xami e mu rafulak simi e xana mu rabuna la mu bina xapiak
aava Piran a siak fati nari xena namkai."

40 E mui na Pita a nung faagutan nari e a kuus, "Fakaxup nano sang
xasena fakasanaman aava i taa savat lumui xuluna mu rabuna saat."
41 E voxo nari aava ri kuus turoxo pana ferawaian si Pita, ri fasufan. E a
xakatan iri fexaxaas sena 3,000.

42 Lavaxa, ri waan xuvul pana mu yaamut xena siaxaana masaman.
Ri fangaasik e ri fangan faxuvul e ri fenung xe sina Piran lana waanan
siri. 43 A mu rabuna xapiak ri ipul sena maana mo fa'ipul e maana mo ina
gutan aava mu yaamut ri vesane.

44 A mu rabuna aava ri namkai, ri taagul xuvul e ri femiraaxan a
maana mo siri. 45 Ri faasot pana maana mo siri e ri maa lisan a faat ina
xena xavang nari aava ri piau ta faat. 46 La maana yaan ri taxa lo faxuvul
pe la tang lifu lotu e ri fangan xuvul pe la lifu siri pana vilau roxo. 47 Ri
kuus fati a isina Piran pana merawan. E xasano rabuna ri faamamaas
pana vilaana siri. A Piran i taxa lo falak a xakatan iri la maana yaan.

A Vil Faroxoiaana Saxa Mataa Tamu Maalapen

3 1 Saxa yaan faasilak leaaf, la 3 oklok, na Pita nare Jon re taxa laak
xe lana tang lifu lotu xena fenung xe sina Piran. 2 Pave la matana
vaabat lava ina tang lifu lotu aava ri xalie pana Yalaxau Magaaf, a toxan
a maalapen. Nane toxane ti la modaxan sina e la maana yaan xapiak
saxanu tuvaat ri fuuna yaase xe la Yalaxau Magaaf aave e faneie pave
xena nung faat sina rabuna aava ri taxa laak xena naangus. 3 Layaan
nane xalum na Pita nare Jon re taxa laak vaxa, nane fin nare pan' ta faat.
4 E na Pita xuvul pa Jon re xalum fatateaxe e na Pita a xuuse, "Xalum
fatateak nemaame." 5 E voxo, a maalapen a xalum fatateak nare senaso
nane lamon o re taa tavaie pana saxa mo.

6 E mui na Pita a kuus laa, "Ne pi ta faat, taasaxa ne taa tavai nano
pana xasa mo, lana gutan ina isi Yesus Krais ti Nasaret— sangas." 7 E na

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pita a tao a pamamuaan sina mataa aave e xavang fatiginei a maalapen.
E fataapus, a ro kana xapiak re fo roxo. 8 Nane xo tigina faroxo e sangas
tapang xolai. Nane sangas e lalaas faagut e a kuus fati a isina Piran. E
mui, nane laak xe la tang lifu lotu xuvul pa Pita nare Jon. Nane sangas e
lalaas e kuus fati a isina Piran.
9 A mu rabuna pe la lifu aave ri xalum nane taxa sangas xolai e kuus
fati a isina Piran. 10 E ri xalum taraxali nane a mataa tamu maalapen
aava fuuna nai la Yalaxau Magaaf xena fenung faat xe sina rabuna.
E nari, ri ipul faagut e ri pangaa senaso ri pife texaas o nane a roxo
malaafaa.

Na Pita A Kuus Famatavas Pana Vil Faroxoiaana Maalapen

11 Lavaxa, a mataa tamu maalapen i taxa doxot xolan na Pita nare Jon
e a mu rabuna ri ipul faagut e ri falapukmaan xe sirutul lana saxa nobina
ina tang lifu lotu aava ri xalie pana Bina si Solomon. 12 Layaan na Pita a
xalum a ipulan sina mu rabuna, nane xuus nari, “Mu Israel, senasou mi
xalum fatateak nemaatul? Naak mi lamon o maame fo vil fasasangas a
mataa aanabe' pana gutan o roxoyan simaame, bo? Piau! 13 A Piran si
Abrahem, Aisaak e na Yaakop ve a Piran sina mu butaara, nane tavai a
sisiak sina, na Yesus, pana isin lava layaan nane fatatoi fa'ulie ti la maatan.
Nami, mi tavai a mu paamua simi pana xena punuxaana. E na Pailat, a
memai ti Rom, nane tafo mulus tapine, taasaxa mi bai. 14 Na Yesus naang,
a vilaana sina a xaradak, taasaxa mi baiane. Mi fin na Pailat o i taa mulus
tapin a saxa mataa ina punuk mataa la vepen sina. 15 E mi punuk a mataa
aava tavai netaara pana toyan tuuna, taasaxa Piran a fatatoi fa'ulie ti la
maatan. E maam xalum tuuneie. 16 A mataa aanabe' xo, a mataa tamu
maalapen aava mi texaas sena, a gutan si Yesus a vil faroxoie. Lana gutan
e namkaian se Yesus, a mataa aanabe' i taxa tigina faroxo la matami.
17 “Naboxo mu fetinan, ne texaas o nami e mu paamua simi, mi fo vil a
mo mosaat aanabe' lana vungutan simi. 18 Taasaxa lumua, a mu rabuna
ina kuus fatuxai ri fo kuus o a Mataa Failai sina Piran i taa maasak
faagut.” E tanin a mo aanabe' fo savat tuuna la matavas. 19 E voxo tanin,
muluk a vilaana saat simi e puk a lamonan simi talo a Piran i taa lamon
tapin a maana vilaana saat simi e a Yaan ina Fangaafusan Tuuna i taa
savat sena Memai 20 e a Piran i taa feng a Mataa Failai, na Yesus aava
nane fo siak fatie, xe simi. 21 Taasaxa nane xo taa waan la xunavata
fefexaxaas a yaan a Piran i taa vil fafa'ui a maana mo xapiak malaan
sena mu rabuna ina kuus fatuxai ri fo kuusan famatavase. 22 Na Moses
aava mataa ina kuus fatuxai sait, a kuus pa Yesus malaan:

> ‘A Memai, a Piran simi, i taa feng fasavat a saxa mataa ina kuus fatuxai ti la palou imi malaan sena fo fengau. E a mataa aave mi taa langai faagutan a maana mo i taa xuus nami pana.’ *Vpt 18:15,18*

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23 Nase' ta rabuna ri langai pesalai, a Piran i taa ti votan nari xasena mu
rabuna sina e ri taa maat."
24 "Aang, na Samwel e a mu rabuna ina kuus fatuxai lamina, ri fo
kuusan famatavas a yaan ina savatan sina Mataa Failai sina Piran. 25 A
mu kuus fanaian sina Piran aava mu rabuna ina kuus fatuxai ri fo mo
kuusane, nari va xataara xapiak. E vaxa, a kuus fanaian sina aava nane
tavai a mu bumi pana, i taa xafut netaara xapiak sait. A Piran a xuus na
Abrahem pa Yesus malaan:

'A mu rabuna xapiak la xavala ri taa siak a roxoyan sena yaya siim.'

Tpt 22:18; 26:4

26 Layaan a Piran a siak fati a sisiak sina, nane fenge xe simi paamua.
E nane taa fafaamamaas nami layaan a puk tapin nami xasena maana
vilaana saat simi."

A Mu Memai Ina Lotu Juda Ri Kuus Votan Na Pita Nare Jon Sena Fepitaa Pa Yesus

4 1 Saxano paamua ina lotu Juda xuvul pana memai keptin sina mu
rabuna ina faxatangaana tang lifu lotu e saxano Sedusi sait, ri savat
si Pita nare Jon layaan na Pita taxa ferawai xe sina mu rabuna. 2 Nari,
ri marala senaso a rovaat naang re taxa lo fapiti a mu rabuna pa Yesus
e to fa'ulaian ti la maatan sina. E vaxa re xuus a malila o a mu rabuna
taa to fa'ulaa lamina maatan siri senaso na Yesus a to fa'ulaa. 3 Nari mu
matalava aave ri marala faagut e ri yot na Pita nare Jon. Taasaxa ngaas
faasilak i rul e voxo ri timin nare lana lifu ina vipisan fefexaxaas a yaan
mui. 4 Taasaxa maana rabuna xaves, faasilak 5,000, ri langai se Yesus e ri
namkai.
5 A yaan mui, a mu paamua e mu matalava xuvul pana mu rabuna ina
fepitaa pana vuputkai sina Piran, ri faxuvul pe Jerusalem. 6 Na Aanas,
a memai priis, a taagul pave, e na Kaiafas, Jon e na Aleksanda e saxano
tau Aanas, ri taagul pave sait. 7 Nari, ri xel fasavat na Pita nare Jon e re
maa tigina lanori la bina ina tiisan. Re tigina pave e saxano tau Aanas ri
fin nare, "Me vil faroxoi a maalapen aanabe' malaafaa? Pana so ta gutan?
Lapaana gutan ina isise'?"
8 Na Pita, pana gutan sina Vovau Xaradak, a sui nari, "Nami, mu
paamua sina rabuna e mu memai, 9 tanin, mi taxa xel fatiginei nemaame
sena faisok roxo maame fo vile sena maalapen aanabe' e mi taxa fin
nemaame, 'Nane naboxo a roxo malaafaa?' 10 Lavaxa, maame vubuk o
nami e mu rabuna xapiak ti Israel, mi taa texaas o mi fo punuk na Yesus
Krais ti Nasaret, taasaxa Piran a fatatoi fa'ulie ti la maatan. E lapaana
gutan si Yesus naboxo a mataa naang taxa tigina la matami e fo roxo
xapiak. 11 A xakalayan sina Piran a ferawai pa Yesus malaan layaan i taxa
kuus pana newai:

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

'Nami mu rabuna ina vavesai, mi baian a wai aave taasaxa a Piran
fo famati fa'ulie la vepen ina pungan fataxapiak.'[c] *Yng 118:22*
12 Pi ta xasa mataa fulaa a fexaxaas sena fakaxup netaara, na Yesus sang
mon. A Piran a siak fatie xena fakaxup netaara e nane sang mon a salan
ina roxoyan."
13 Layaan ri xalum na Pita nare Jon re pife mataut, ri ipulan a vilaana
sire senaso ri texaas o nare, re pi ta texaasan, re rovaat palau mon. E
mui, ri lamon fa'uli a rovaat aave o re fo waan xuvul pa Yesus. 14 E vaxa
ri xalum a mataa tamu maalapen taxa tigina lanori e ri matakasam palau
mon. 15 E voxo, ri feng nare xe lamalei talo ri taa ferawai faxuvul. 16 Ri
fefiai, "Taara taa vil a so pana rovaat aanabe'? A mu rabuna xapiak pe
Jerusalem ri texaas sena mo fa'ipul molava re fo vile e taara pife fexaxaas
sena kuus o a bitan. 17 Taara baian a xasanofuna ri taa langai sena.
Lavaxa, taara taa kuus bukan nare talo re taa pife ferawai fulaa pana isi
Yesus."
18 E bak, ri xel fulan nare e ri fasei faagutan nare o re taa muta ferawai
o fepitaa fulaa pana isi Yesus. 19 Taasaxa na Pita nare Jon re sui nari e
re kuus, "La matana Piran, nami sang mi lamon faati o a peraroxo naak,
maame taa langai simi e pife sina Piran? 20 Maame taa lo ferawai pana
maana mo xapiak maame fo xalume e langaie."
21 Fulaa, a mu paamua ri fasei faagutan nare e mui, na Pita nare Jon re
ta'ulan nari. Ri pife lamon pana fakasanamaan nare senaso a mu rabuna
ri kuus faasiroxo xe sina Piran pana faisok roxo nane fo vile 22 senaso a
mataa tamu maalapen a toxane pana mariaas sangafilu talafaat.

A Mu Rabuna Aava Ri Namkai Ri Fenung

23 Layaan na Pita nare Jon re ta'ulan a mu paamua aave, re fe xuus
fatexaas a mu fesing sire pana fefasaian sina mu memai priis e mu
matalava. 24 Layaan ri langaie, a xunus iri a faxuvul e ri fenung xe sina
Piran e ri kuus, "Piran pana Gutan Xapiak, nano sang mon no fo vesan a
vata, xavala, laman e a maana mo xapiak lana. 25 E sena Vovau Xaradak
siim no fo ferawai la ngusuna sisiak siim, na tamamaam, na Devit malaan:
"Xenaso a mu rabuna aava ri pife Juda ri sarak?
Xenaso a mu Israel ri lamon faagut pana mo ri vungut sena?
26 A mu memai king la mu bina, ri faigotan nari xa
e a mu paamua ri faxuvul xena tisui a Piran
e a saxa aava nane fo noxole, a Mataa Failai sina." *Yng 2:1,2*
27 A tuuna, na Herot nare Ponsus Pailat, a ro memai ti Rom, re fesavat
sina mu Rom e mu rabuna ti Israel pe Jerusalem e ri fexuus kasam xena

---

[c] **4:11** o: nami, mu rabuna ina vavesai, mi baian a faat aave taasaxa Piran fo timine la vepen ina faat mata.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

fasivi a Sisiak Xaradak siim, na Yesus aava nano Piran, no fo noxole.
28 Lana gutan e texaasan siim a so ta mo no lamon faati o i taa savat,
nari xo, ri fo fasavate. 29 E naboxo, Memai, langai a kasalan siri e fagut a
xunus imaam, mu sisiak siim, xena kuusan fasavat a Lagasai Roxo siim.
30 Talangaimaan xe simaam pana gutan xena vil faroxoiaana rabuna e
xena vil fasavat a mo fa'ipul e maana fakalimaanan lapaana isin sina
Sisiak Xaradak siim, na Yesus."
31 Lamina fenungan siri a nobina aava ri faxuvul lana a radakui e a
Vovau Xaradak a fabas nari e ri fexuusan fasavat a ferawaian sina Piran
pana gutan.

A Fangaasixan Sina Mu Rabuna Aava Ri Namkai

32 A mu rabuna aava ri namkai, ri faxuvul lana lamonan e nasaman
siri. Pi ta mataa felamon saxaie pana maana mo xapiak sina. Taasaxa ri
femiraaxan a maana mo siri. 33 Pana gutan molava paaliu, a mu yaamut
si Yesus ri lo kuusan a to fa'ulaian si Memai Yesus e a Piran a tavai nari
pana xakaavangan xatam molava sina. 34 Piau ta saxa la palou iri fe piau
ta mo, senaso a rabuna pana maana mo xaves ri faasot pana xavala o lifu
siri e siak a maana faat ina 35 e ri maa tatavai pana xe sina mu yaamut. E
nari, ri tavai a mu valagof pana.
36 Na Yosep, a saxa ti lana pabung si Livai aava ri luxe pe Saipras, i
taxa waan. A mu yaamut ri xalie pana xasa isin, na Baanabas, a malasuf
ina a malaan: a mataa ina fagutaana rabuna. 37 Nane faasot pana xavala
sina e tavai a mu yaamut pana mu faat xapiak ina.

A Piran A Tiis A Faasaalan Si Ananaias Nare Safaira

5 1 Taasaxa saxa mataa, isina na Ananaias, xuvul pa naasana, na
Safaira, re faasot pana saxa nexavala sire. 2 Nane tavai a mu yaamut
pana faat, taasaxa nane pife tavai nari pana faat xapiak. Nane faxarang a
saxano faat e na naasana a texaas sena.
3 Layaan na Ananaias fe lisan a faat xe si Pita, na Pita a fine, "Ananaias,
xenaso no langai si Setan talo i taa fabas a xunus ima e voxo no bit a
Vovau Xaradak pana mamareiai ina xavala? 4 Paamuina yaan no faasot
pana, a nexavala aave ve siim e lamina yaan no faasot pana, a mu faat
aave ve siim. A so ta mo a valam nano e no felamon malaan e voxo no vil
a vilaana saat malaanabe'? No pife bit a rabuna, no fo bit a Piran."
5 Layaan na Ananaias a langaie nane poxo e femaat marasaxa. Nari
aava ri langaie, ri mataut faagut sena fakasanaman aanabe'. 6 E mui a mu
xulau ri filimaan e ri maa xafute e ri yaase e ri fe xaafane.
7 Lamina awa talatul, na naasana savat. Taasaxa pife texaas sena so ta
mo fo savat se lavana. 8 Na Pita fine, "Nabe' a faat xapiak ina xavala aava
me fo faasot pana, bo?"

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

E nane suie, “Aang, a mamareiai ina xavala movoxo.”
9 E na Pita a xuuse, “Xenaso me faxuvul pana lamonan malaan? Naak
rao me tafang a Vovau Xaradak sina Piran? Kaalum, a mu xulau aava ri
xaafan na lavaam, naboxo ri taxa ulaamaan e ri taa xaafan nano sait.”
10 E fataapus, nane poxo maat. Nari mu xulau ri tingin nane maat e
ri yaase e ri fe xaafane la ta lavana. 11 A mu rabuna aava ri namkai e
xasano rabuna sait, ri langai sena e ri mataut faagut paaliu.

A Mu Yaamut Ri Vil Faroxoi A Mu Rabuna Xaves

12 A mu yaamut ri taxa lo vil a maana mo fa'ipul e maana mo ina gutan
la palou ina rabuna. E mu rabuna aava ri namkai, ri fuuna faxuvul lana
saxa nobina ina tang lifu lotu aava ri fa'isine pana Bina si Solomon. 13 E
nari aava ri pife namkai xo, ri pife lalamon temasaat pana faxuvul xuvul
pari, senaso ri mataut ulaa ri tamaa maat. A tuuna, ri suai faagut sena mu
rabuna aava ri namkai e ri pife kawaasan a faxuvulan siri. 14 E la maana
yaan xapiak, a xakatan ina mu rabuna aava ri namkai, taxa lo molava et.
15 A mu rabuna ti Jerusalem ri langai sena maana mo a mu yaamut ri fo
vile e voxo ri siak fasavat a maana rabuna aava ri giis e ri fe famati nari la
vangana salan talo a xaxaalua i Pita i taa poxo xuluri layaan i taxa sangas
et e ri taa roxo fulaa. 16 E a mu rabuna ti la nu bina falet la xasing vaxa ri
lisanmaan a mu rabuna aava ri giis e nari aava mu vovau saat fo vao nari,
xe si Pita e mu yaamut talo ri taa roxo e nari xapiak ri roxo.

A Mu Memai Ina Lotu Juda Ri Tivotan Fulan A Faisok Sina Mu Yaamut

17 A memai priis xuvul pana mu tauna aava mu Sedusi, ri savat sina
mu yaamut xena tivotanaana faisok siri. A mu paamua ina lotu ri xinaas
senaso a xakatan ina rabuna aava ri namkai, taxa lo molava et. 18 E
voxo ri maa yot a mu yaamut e timin nari lana lifu ina fakasanaman.
19 Taasaxa la xunavung, a angelo sina Piran a savat siri e kas a matana
lifu aave e lisan nari xe lamalei. 20 E a xuus nari o ri taa falet xe la tang
lifu lotu xena xuus fatexaas a mu rabuna pana toyan xe vulai.
21 Nari, ri faxa'usi a kuusan sina angelo aanabe' e ri laak xe lana tang
lifu lotu la paanen paaliu e ri tangpat pana fepitaa fulaa.
Layaan a mu paamua ina lotu xuvul pana mu tauri, nari aava ri xali
nari pana Saniidrin, ri maa savat la lifu ina tiisan, ri feng a saxanofuna
xe la lifu ina vipisan xena xelaana mu yaamut. 22 A rabuna ina faxatang
a tang lifu lotu, ri fe savat pave, taasaxa mu yaamut ri malit. Ri fe xuus
fatexaas a mu matalava e memai keptin siri pana 23 e ri kuus, “Maam fe
savat pave la matana lifu ina vipisan e a matana xaxawa e a mu rabuna
ina faxatang a lifu aave ri taxa waan. E layaan ri kase, piau ta rabuna
lana.” 24 Layaan a mu memai priis e memai keptin ri langai a ferawaian
siri, ri lalamon pana so ta mo naboxo i taa savat.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

25 Layaan a mu matalava ri taxa fexuus, saxa mataa maa savat siri e a
xuus fatexaas nari, “A mu rabuna aava mi fo yot nari lanef, ri taxa waan
la tang lifu lotu laa e ri taxa fapiti fulan a rabuna.” 26 A mu rabuna ina
faxatang a tang lifu lotu xuvul pana memai keptin siri ri falet e ri fe xel
faroxoi a mu yaamut ulaa mu rabuna aava ri taxa langai sina mu yaamut,
ri tamaa marala e tamaa soxoi nari mu Saniidrin pana faat.
27 Ri fatiginei a mu yaamut la matana mu matalava ti la Saniidrin e a
memai priis a xuus nari, 28 “Maam fo kuus bukan nami o mi muta fepitaa
fulaa pana isin aanabe'. Taasaxa mi fo yuuf a rabuna xaves ti Jerusalem
pana fepitaian simi. Naak mi taxa vubuk timin a maatan sina mataa
aanabe' xulumaam, bo?”
29 Na Pita e mu yaamut ri sui a ferawaian siri, “Nemaam taa usi a
ferawaian sina Piran e pife sina mataa malaan setaara. 30 A Piran sina
mu tamataara fo fatatoi fa'uli na Yesus ti la maatan, nane aava nami fo
punuxe layaan mi niile xuluna bolo. 31 E a Piran a xel faneie la pamuaan
sina e tavaie pana vepen xena paamuian a maana mo xapiak e fa'isine
pana Nges ina Vil Fatato talo a mu Israel ri taa toxan a yaan xena
puxaana vilaana siri. E nane taa lamon tapin a mu vilaana saat siri.
32 Nemaam xuvul pana Vovau Xaradak aava Piran a tavai a mu rabuna
aava ri namkai pana, nemaam xapiak, maam xalum a maana mo aanabe'
e maam taxa fepitaa pana sait.”
33 Layaan ri langai a ferawaian sina mu yaamut ri marala faagut e ri buk
punuk nari. 34 Taasaxa saxa Ferasi, a isina Gameliel, a mataa ina fepitaa
pana vuputkai sina Piran, nane tigina la palou iri. A rabuna, ri suai sena
e voxo ri fuuna langaie e nane kuus, “Feng nari xe lamalei.” 35 Ri falet xe
lamalei e mui na Gameliel a kuus, “Mu Israel, mi taa lalamon faroxo pana
so ta mo mi taa vile pari. 36 Lumua, na Teudas a savat e a kuus o nane sang
a matalava e faasilak a mu rabuna 400 ri usie. Taasaxa, xasanofuna ri
punuxe e a mu rabuna aava ri usie ri tapisi fepatok e a faisok sina xo malit.
37 Lami Teudas, lana yaan ina fakataana rabuna, na Judas ti Galili a savat
e paamuian a saxano rabuna e ri tisui a gavamen ti Rom. Nane sait, ri
punuxe e a mu fangaasik sina, ri sinuf. 38 E voxo, ne taa fasei nami, ta'ulan
a mu rabuna aanabe'. Tamo ri taxa faisok lapaana gutan sina mataa
mon, malaan sena rovaat aava taara mo kuusane, a faisok siri i taa poxo.
39 Taasaxa tamo ri taxa faisok lapaana gutan sina Piran, mi pife fexaxaas
sena fa'onam nari senaso mi taa tingin nami xa mi taxa tisui a Piran.”
40 E voxo, a mu rabuna ri langai a ferawaian si Gameliel e ri xel falak
fulan a mu yaamut e ri saaxan nari. Lamina saaxanaan nari, a mu
matalava ri fasei faagutan nari o ri muta fepitaa fulaa pana isi Yesus e ri
feng tapin nari.
41 A mu yaamut ri ta'ulan a lifu ina tiisan e ri merao. Ri texaas o a
Piran a faamamaas pana vilaana siri senaso nane turoxo o nari, ri taa

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

siak a maasaxan malaan sena vilaana a rabuna ri mo vile se Yesus. 42 La
maana yaan lana tang lifu lotu e la maana mu lifu sina rabuna, a mu
yaamut ri taxa lo fepitaa e ri kuusan fasavat a Lagasai Roxo o na Yesus ve
a Mataa Failai sina Piran.

A Mu Rabuna Aava Ri Namkai Ri Siak Fati A Rabuna Xakaavang Pisiguak Xena Femiraaxan A Fanganan

6 1 Lana yaan aapave, layaan a xakatan ina rabuna aava ri usi na Yesus taxa
lo laak saa, a mu Juda ti la bina Griik, ri ferawai faaxaves sena mu Juda ti
Judia, senaso a lutefin nakmaal siri aava mu tomexaan siri fo maat tapin nari,
ri pi sisiak faroxoi a fanganan lana yaan ina tatavai pana fanganan. 2 E voxo,
nari mu yaamut sangafilu saxa pana taragua, ri xel faxuvul a mu rabuna aava
ri namkai e ri kuus, "Maam taa pife faisok pana tavaiaan nami pana fanganan
senaso maam toxan a faisok xaves xena fepitaa pana maana ferawaian sina
Piran. 3-4 Mu fetinan, siak fati ta nu mataa pisiguak xena tavai nami pana
fanganan. Mi taa fati nari aava ri bas pana Vovau Xaradak e ri masam pana
vilaana roxo. E maam taa tavai nari pana ngavuk ina tatavai talo maam taa
toxan a yaan fexaxaas sena fenung xe sina Piran e fapiti a mu rabuna."
5 A mu rabuna ri turoxo pana ferawaian siri e voxo, ri siak fati na
Stefan, a mataa aava bas pana Vovau Xaradak e namkaian tuuna. E
vaxa, ri fati na Filip, Prokos, Nikano, Timon, Pamenas e namaa Nikolas
ti Antiaak, a mataa ti Griik aava puk a vilaana sina e fesavat saxa Juda
sait. 6 Mui, ri lisan a nutuvaat aanabe' xe sina mu yaamut e ri xuus nari,
"Nabe' a nutuvaat maam fo siak fati nari pana ngavuk ina tavaiaana
rabuna sitaara pana fanganan." E a mu yaamut ri turoxo pana e ri timin a
mari la putuna nutuvaat pisiguak aanabe' e ri fenung xe sina Piran pari.
7 E voxo, a ferawaian sina Piran a fala fepatok fataapus e a xakatan sina
mu rabuna aava ri usi na Yesus taxa lo laak fataapus. E mu paamua xaves
ina lotu Juda sait, ri puk a lamonan siri e ri usi a vilaana si Yesus.

Ri Yot Na Stefan

8 Na Stefan aava bas pana xakaavangan xatam e gutan sina Piran, a
vil a maana mo fa'ipul e mu faisok ina gutan la palou ina mu rabuna.
9 Taasaxa saxano rabuna Juda ti Aleksandria e Sairiin, nari aava ti lana
lifu ina faxuvulan ri xali nari pana 'nari aava ri tamu sisiak', nari xuvul
pana xasano Juda ti Silisia e Esia, ri fegagelai xuvul pa Stefan. 10 Taasaxa
ri pife fexaxaas sena tisuie senaso nane ferawai pana texaasan lapaana
gutan sina Vovau Xaradak.
11 E voxo, ri maraan fun a saxano rabuna e ri xuus nari malaan, "Mi taa
falet e mi taa fe kuus o mi fo langai nane suaxan na Moses e a Piran."
12 Ri fe kuus malaan e a ferawaian aanabe' a vil fatamasiak a
maraleian sina mu rabuna e mu matalava e a mu rabuna ina fepitaa. E

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ri yot na Stefan e ri fe fatigineie lana lifu ina tiisan. 13 Ri xel fasavat a
rabuna ina kuus xakaavang bit e nari, ri bit tifi na Stefan e ri kuus, "A
mataa aanabe' taxa lo ferawai fasaat vulai sena tang lifu lotu aanabe' e
sena vuputkai si Moses. 14 E vaxa maam langai nane kuus o na Yesus ti
Nasaret i taa kawaasan a bina aanabe' e i taa puk a maana vilaana na
Moses fo xuus netaara pana."
15 Nari aava ri taxa nai la lifu ina tiisan, ri xalum fatateak na Stefan
senaso ri xalum a nonau ina a rarapak malaan sena angelo.

Na Stefan A Ferawai Pana Vilaana Sina Mu Buri

7 1 E mui a memai priis a fine, "A ferawaian aanabe' a tuuna, bo?"
2 E na Stefan a suie, "Mu fetinan e mu matalava, langaiau. A Piran
Pana Miridingan Molava a savat xe si tamataara, na Abrahem, layaan
nane waan pe Mesopotemia, paamuina waanan sina pe Haran. 3 E a Piran
a xuuse, 'Ta'ulan a bina aanabe' e mu rabuna siim e no paan xe la bina
aava ne taa faxalit nano pana.' *Tpt 12:1*
4 "E voxo, na Abrahem a tamasiak e ta'ulan a bina Saaldia aava waan
pe Mesopotemia e fe taagul pe Haran. Lumui lamina maatan si tama
Abrahem, a Piran a fenge xe la bina aanabe' aava mi taxa taagul lana
tanin. 5 Nane pife tavai na Abrahem pa ta xavala o maana mo, taasaxa
nane kuus fanai xe sina o nane e a mu buna lamina, ri taa toxan a xavala
aanabe'. Naapalaan lana yaan aapave na Abrahem pi ta lak lunai. 6 A
Piran a xuuse malaan, 'A mu bum, ri taa waan la bina patak malaan sena
mu topen e ri taa sisiak pave. E a mu paamua ina bina aave ri taa vil
pengan nari fefexaxaas a mariaas 400 fo taxapus.' 7 A Piran a kuus fulaa,
'Taasaxa, ne taa fakasanam a rabuna aava ri fayaasok a mu Juda. E lumui
a mu Juda ri taa ta'ulan a bina aave e ri taa filimaan xe siak e ri taa
nangus nenia nabe'.' 8 E vaxa a Piran a tavai na Abrahem pana vilaana
ina vuputuk sait. A vilaana aanabe' a faxaalit o na Abrahem a turoxo
pana kuus fanaian sina Piran. Na Abrahem a fasavat a lak tuaan sina, na
Aisaak. E lamina luluuxan sina, la fapisiktulaana yaan, na Abrahem a usi
a ferawaian sina Piran e a putuk na natuna. E lumui na Aisaak a fasavat
na Yaakop e na Yaakop a fasavat a mu rafulak tomexaan sangafilu saxa
pana taragua. Nari ve ri tamana mu pabung ti Israel.
9 "A mu tamana Israel ri xinaasan a tiri, na Yosep, e ri faasot pana xe
sina rabuna ti Isip. Pave, nane sisiak siri, taasaxa lana yaan aapave, a
Piran a waan xuvul pana 10 e xavange lana maana lagafan sina. Nane
tavai na Yosep pana texaasan molava e voxo a siak a roxoyan sina
piran king ti Isip, na Fero. E lumui a piran king aave a siak fatie xena
faxatangaana maana mo sina.
11 "E mui, a song molava a savat lana bina Isip e Kenan. A mu matalava
sitaara ri lagaf paaliu pana sengaana fanganan. 12 Layaan na Yaakop a

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

langai o ri toxan a fanganan pe Isip, nane feng a mu tamataara xe pave.
13 La fataraguiaana ulaian siri xe pe Isip, na Yosep a xuus fatexaas a mu
tina o nane ve a saxa ti la palou iri. E vaxa na Fero a siak a texaasan sena
mu matafetama si Yosep. 14 E lumui, na Yosep a fefeng pa tamana, na
Yaakop, e a mu tina xuvul pa ninari. Nari xapiak, ri sangafilu pisiguak
pana pama. 15 Na Yaakop xuvul pana mu pabung sina, ri sivi xe kolapi
Isip e ri fetaagul pave fefexaxaas sena yaan ri matalava e ri maat pave.
16 E ri lisan a vipin siri xe pe Sekam e xaafanan pave lana saxa liing ina
mamaat aava na Abrahem fo maraan faneie xasena matafetuaan si Amor
pana saxano faat.

17 "A mariaas 400 fo falet xo e faasilak la yaan a Piran taa fasavat a
kuus fanaian sina xe si Abrahem, a xakatan sitaara pe Isip femolava piis.
18 A xasa piran king patak aava pife texaas se Yosep a paamuian na Isip.
19 E nane vil pengan paaliuan a mu rabuna sitaara e a xuus faagutan a mu
butaara o layaan ri taa luk a mu popo ri taa tapin nari talo ri taa maat.

20 "La yaan aave na nina Moses a luxe e nane pife nelak palau mon.
Pana fulun talatul ri faxatange pe lana lifu si tamana. 21 E layaan ri
timine pe lamalei a lak tefin si Fero a tingine e faxatange malaan sena
lak tuuna sina. 22 Ri fapiti na Moses pana maana texaasan xapiak ti Isip
fefexaxaas nane matalava lana ferawaian e vilaana sina.

23 "Layaan a mariaas sangafilu talafaat sina a savat, nane vubuk rao i
paan i ti xalum a mu tina aava mu Juda. 24 Na Moses a xalum a saxa Isip
aava vil pengan a saxa Juda e voxo nane ti votan a Juda e nane xa punuk
a saxa Isip aave. 25 E na Moses a lamon o a mu rabuna sina ri taa texaas
o a Piran fo fenge xena xavangaan nari, taasaxa ri pife texaas sena. 26 A
yaan mui na Moses a falet e fe savat sina ro Juda aava re taxa fevis. Nane
vubuk rao i taa fadaarum nare e voxo a xuus nare, 'Name, me ro fetinan
mon, xenaso rao me fesopan name?'

27 "Taasaxa saxa Juda aava vil pengan a xasafuna, a sasagen tapin na
Moses e a kuus, 'Nase' fo siak fati nano xena paamuian nemaam? 28 Naak
rao no punuxau malaan sena saxa Isip lanef?' 29 Layaan na Moses a
langaie a mataut e sinuf fataapus xe pe Midian e fe taagul pave malaan
sena saxa topen. A tamai pave e a fasavat a ro lak tomexaan taragua.

30 "Lamina mariaas sangafilu talafaat fe taxapus e na Moses a toxan
a mariaas sangafilu pisiktul, a angelo a savat sina lana radaam ina fata,
lana nolatan pe la xobingil la tana Put Sainai. 31 Layaan na Moses a
xalume, a ipulan a xakaaluman ina. E a falet faasilak rao i xalum faroxoie
e a langai a ling i Piran a kuus, 32 'Nenia ve a Piran sina mu bum, a
Piran si Abrahem, na Aisaak e namaa Yaakop.' Na Moses a radakui pana
matautan e a bai kaalum.

33 "A Piran a seie, 'Siak tapin a ro 'slipa' siim. A bina aamove no taxa
tigina lana, a bina failai. 34 Ne fo xalum tuunei a vilaana saat aava ri vile

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

xe sina mu rabuna siak pe Isip. E ne fo langai a taangiisan siri e naboxo
ne sivimaan xena mulus tapin nari. Filimaan faasilak, ne vubuk o ne taa
feng fa'uli nano xe pe Isip.'
35 "Na Moses aanabe' ve a saxa naang aava mu Juda fo tisuie e ri kuus,
'Nase' fo siak fati nano xena paamuian nemaam?' A Piran fatak xa a siak
fati na Moses e a fenge xena paamuian nari e mulus tapin nari. E a angelo
aava savat la nolatan aave a xuus fatexaase pana. 36 Nane a paamuian
fasavat nari ti pe Isip e a fasavat a maana mo fa'ipul e maana faisok ina
gutan pe Isip e la tana Taas Vung e pana mariaas sangafilu talafaat fulaa
lana bina vingil.
37 "Na Moses naang a xuus a mu Israel, 'A Memai, a Piran simi, i taa
feng fasavat a saxa mataa ina kuus fatuxai ti la palou imi malaan se'
nane fo fengau. E i taa fenge xe simi.' 38 Na Moses a waan xuvul pana mu
Israel pe la xobingil. Nane waan xuvul pana mu butaara e xuvul pana
saxa angelo laa'ui la Put Sainai. E a Piran a tavaie pana lagasai ina toyan
xataara.
39 "Taasaxa langaiau, a mu butaara, ri fo fepalauan a ferawaian sina.
E ri gigirane e lana lamonan siri ri lamon fa'ulaa xe pe Isip. 40 Ri xuus
na Eron, na ti Moses, malaan, 'Vesan ta piran xena paamuian netaara.
Na Moses aava paamuian netaara ti pe Isip, maa vungut sena pevoxo fo
falet. Taara vungut o a so ta mo a savat sina.' 41 Lana yaan aave ri vesan a
maaradaang ina bulmakau e ri tatavai xe sina pana fanganan. E ri vesan
a matafanganai xena faamamaas pana mo aava nari xa ri fo vesane. 42 E a
Piran a ti taaluugan nari. E voxo, ri nangus a mu vapara e xasano maana
mo malaan. E nabe' a turoxo pana xakalayan sina mu rabuna ina kuus
fatuxai.

> 'Ai, mu Israel, naak mi fo tatavai xe siak pana maana fanganan e
> meska lana vingil pana mariaas sangafilu talafaat? 43 Piau! Nami,
> mi nangus a piran vavesai simi, na Molok e a piran vapara, na
> Refan. Mi yaas nare xuvul pami lana faletan simi e voxo ne taa
> feng tapin nami malaan sena topen xe lumui lamina bina Babilon.'
>
> *Ems 5:25-27*

44 "A mu butaara ri toxan a lifu marapi ina naangusan xuvul pari
pe la vingil. Ri fo vesane malaan sena xaxaalua aava Piran a tavai na
Moses pana. 45 Lumui, layaan na Jaasua taxa paamuian nari, a mu
butaara ri lisan a lifu marapi ina naangusan aanabe' e ri faaguun xolai
pana fefexaxaas sena yaan a Piran a xup tapin a mu xaiyaas siri e tavai
nari pana xavala ina kuus fanaian. E a lifu marapi aave a waan lana
bina aapave fefexaxaas sena yaan si Devit. 46 Na Devit aava Piran a
turoxoiane, a fin a Piran o lana vubuxanan sina i taa vesan taxana Piran
si Yaakop ta lifu lotu tuuna malaan. 47 Taasaxa, na Solomon, na natu
Devit, fo vesan tavai a Piran pana lifu aave.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

48 “Taasaxa a Piran Laa'ui Paaliu a pife taagul lana lifu aava mu rabuna
ri vesane, bo? Nane fo kuus pana la ngusuna mu rabuna ina kuus fatuxai
malaan:
49 ‘A xunavata pave a vepen ina nai piranan siak e a xavala a vavena
vaapaasan siak. A so ta buk lifu mi vubuk vesan tavaiau pana? A
so ta buk nobina mi vubuk o ne taa nai fangaafus lana? 50 Nenia
sang ne vesan a maana mo xapiak aanabe' bo?” *Ais 66:1-2*
51 E na Stefan a ferawai fulaa, “Nami ve mi rabuna vaang bit. A
lamonan simi a tavanat. Mi usi a vilaana sina Piran e mi putuk nami
taasaxa mi pife usi soxot a Piran sang mon. Vulai nami, mi vile malaan
sena mu bumi, mi taaluugan a Vovau Xaradak. 52 A mu bumi ti kavai ri
vil pengan a mu rabuna ina kuus fatuxai saxa saxa, bo? E ri punuk nari
aava ri kuusan fasavat a filimaanan sina Sisiak Xaradak sina Piran aava
na Yesus. E naboxo, nami, mi malaan seri, mi pet lisane e mi punuxe.
53 Nami xo, mi toxan a vuputkai sina Piran aava mu angelo fo tavai nami
pana taasaxa mi pife usie.”

Ri Soxoi Punuk Na Stefan Sena Ferawaian Sina

54 E nari, ri langaie e ri marala e ri faxakengatan a fari. 55 Taasaxa
na Stefan aava bas pana Vovau Xaradak, a kaalum xe laa'ui e xalum
a miridingan molava ina Piran e na Yesus i taxa tigina la pamuaan
sina Piran. 56 E na Stefan a kuus, “Kaalum, ne kaalum saa e ne xalum
a xunavata a talakas e a Natuna Mataa i taxa tigina la pamuaan sina
Piran.”
57 Sena ferawaian aanabe' a mu paamua ri marala faagut e vil votan a
tangari, ri taxa xukulai faagut temasaat e ri faloue. 58 Ri raagan fasavat
na Stefan xe lamalei e ri soxoie pana faat. E voxo, nari aava ri taxa ti
kaalum, ri mul fanai faxuvul a maana marapi ina vupungan siri la kana
saxa mataa fa'ui, a isina, na Sol.
59 Layaan ri taxa soxoi na Stefan pana faat nane fenung xe sina Piran e
a kuus malaan, “Memai Yesus, siak a vovau siak.” 60 Lumui nane bukaak
e poxo turung xe lapia e a kuus faagut, “Memai, muta sui pengan nari.” E
lumui nane poxo e femaat.

Na Sol A Vil Pengan A Mu Rabuna Aava Ri Namkai E Ri Sinuf Fepatok

8 1 Na Sol a turoxo pana maatan si Stefan. La yaan aapave a lagafan
molava a savat xe sina mu rabuna aava ri namkai. E voxo ri sinuf
fepatok xe la mu bina xapiak pe lana Judia e Sameria. Taasaxa mu
yaamut ri waan pe Jerusalem. 2 Saxano rabuna sina Piran ri xaafan na
Stefan e ri tangiis a mamaat sina. Pevoxo. 3 Taasaxa na Sol fe yot a mu
rabuna aava ri namkai, a mu tomexaan e lutefin, e raagan nari ti lana
lifu siri e timin nari lana lifu ina vipisan rao i taa kawaasan a lotu siri.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Na Filip A Kuusan Fasavat A Lagasai Roxo Pe Sameria

4 Taasaxa nari aava ri falet xolai xe la mu bina, ri taxa lo kuusan
fasavat a Lagasai Roxo se Yesus. 5 A saxa ti la palou iri, na Filip, a sivi xe
puaa la saxa bina pe Sameria e a tangpat pana fepitaa pave pana Mataa
Failai sina Piran. 6 Layaan na Filip a ferawai xe sina malila pave, ri langai
faagut senaso nane fo vil a maana mo fa'ipul xaves. 7 Nane gei tapin a
maana vovau saat e vil faroxoi a saxano maalapen. 8 E voxo, a toxan a
faamamaasan lava lana bina aapave.

Na Saimon, A Mataa Ina Neng, A Buk Maraan A Gutan Si Pita

9 A saxa mataa ina neng, isina na Saimon, a waan pe la bina aave e a
fa'ipul a mu Sameria pana gutan sina. Nane ferawai falalava o nane saxa
matalava pana gutan. 10 A mu rabuna xapiak, ri langai sina e ri kuus,
"A mataa aanabe' ve a siak a gutan sina piran aava ri xalie pana 'Gutan
Molava Paaliu." 11 Ri usie senaso maana yaan xaves nane vil fa'ipul nari
pana gutan sina. 12 Taasaxa layaan a mu rabuna ri langai a ferawaian
si Filip pana fatataganan sina Piran e isi Yesus Krais, a mu rabuna
tomexaan e lutefin xapiak ri namkai e ri fasufan. 13 Na Saimon sait a
namkai. Lamina fasufan sina nane waan faasilak la ta Filip senaso nane
ipul sena maana fakalimaanan e maana mo fa'ipul aava nane xalume.
14 Layaan a mu yaamut pe Jerusalem si ri langai o a mu Sameria
ri namkai sena ferawaian sina Piran, ri feng na Pita nare Jon xe siri.
15 Lamina savatan sire, re fenung xe sina Piran talo nane taa tavai a mu
Sameria pana Vovau Xaradak sina. 16 A Vovau Xaradak a pife sivimaan
xuluri lunai. Ri fo fasuf nari pana isi Yesus Krais mon. 17 E mui, na Pita
nare Jon re timin a mare xuluri e a mu rabuna aave ri siak a Vovau
Xaradak.
18 Layaan na Saimon a kaalum o a rabuna ri fo siak a Vovau Xaradak
layaan a ro yaamut re timin a mare xuluri, nane tavai nare pana faat e a
kuus, 19 "Tavaiau pana gutan aave sait talo ne taa timin a maak xuluna
rabuna e ri taa siak a Vovau Xaradak."
20 E na Pita a suie, "Falet saa pana xama faat aave senaso no lamon o no
fexaxaas sena maraan a tatavai sina Piran pana. 21 No piau ta nobina lana
faisok aanabe' senaso a lamonan siim a pife roxo la matana Piran. 22 Xul
a lamonan siim aava rao no taa maraan a tatavai sina Piran e fenung xe
sina. Naak i taa muluk nano e taa lamon tapin a lamonan saat siim. 23 Ne
texaas o nano, no bas pana xinaasan e no sisiak sina mo mosaat."
24 E mui na Saimon a suie, "Fenung xe sina Piran paga talo maana mo
aava no fo kuus pana ri taa pife savat tuuna xe siak."
25 Layaan re fo xuus fatexaas nari pana faisok sina Piran lana toyan
sire e re ferawai pana lagasai si Memai, na Pita nare Jon re ulaa xe pul

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Jerusalem. La fena ulaian sire, re fepitaa pana Lagasai Roxo lana maana mu bina pe Sameria.

Na Filip A Xuus Famatavas A Matalava Ti Itiopia Pa Yesus

26 Na Filip taxa waan pe Sameria lunai e saxa angelo a xuuse, "Tamasiak
e no paan xe pul la salan aava falet xe pe Gasa ti Jerusalem, a salan lana
xobingil." 27 Nane tamasiak e falet. E pave a fesuai pana saxa mataa ti Itiopia
aava i taxa ulaa xe la bina sina. Nane a matalava aava fuuna faxatang a
maana mo xapiak sina piran tefin lava sina mu Itiopia, ri xalie pa Kaadis. A
mataa aanabe' fo falet xe Jerusalem xena nangus a Piran. 28 La fena faletan
sina xuluna 'kaaris', i taxa nai kat falavai a xakalayan si Aisaia, a mataa
ina kuus fatuxai sina Piran. 29 A Vovau Xaradak a xuus na Filip, "Falet xe la
'kaaris' aapave e no waan faasilak la tana."
30 E mui, na Filip a falet faasilak la tana 'kaaris' e a langai a mataa taxa
kat a xakalayan si Aisaia. E na Filip a fine, "No masam sena maana mo
no taxa kate?"
31 E nane suie, "Ne taa texaas malaafaa tamo ne pi ta mataa xena xuus
famatavasau pana?" E voxo nane xel falak na Filip e fe nai xuvul pana.
32 A mataa Itiopia ve i taxa kat a paxakalayan sina Piran aanabe':
"Nane malaan sena sipsip aava waan kasam layaan ri lisane xe lana
bina ina punuxaana o malaan sena sipsip aava waan kasam layaan
ri taxa sapiit a fui ina. 33 Nane famangilan e ri pife tafang faroxoie
lana lifu ina tiisan. E i taa piau taa buna senaso a toyan sina fo
taxapus nabe' la pia." *Ais 53:7-8*
34 A mataa Itiopia a fin na Filip, "Xuus fatexaasau, a mataa ina kuus fatuxai
i taxa ferawai pase', nane fatak o xasa mataa fulaa?" 35 E mui na Filip a
tangpat pana ferawaian aave e a xuus fatexaase pana Lagasai Roxo se Yesus.
36 Layaan re taxa faxa'usi et a salan, re savat la xasing ina raarum e
a mataa Itiopia a kuus, "Kaalum, a raarum. Xenaso ne taa pife fasufan
xo?" 37 [Na Filip a xuuse, "No taa fasufan tamo no namkai lana xunus
ima." E nane suie, "Ne namkai o na Yesus Krais ve a Natuna Piran."] 38 A
matalava aave a sei fatiginei bang a 'kaaris' sina e nare Filip re sivi xe
lana raarum pave. E na Filip a fasufe. 39 Layaan re laak ti lana raarum,
fataapus, a Vovau ina Piran a siak tapin moxo na Filip e a mataa Itiopia
pife xalum fulane taasaxa nane falet fulaa pana faamamaasan. 40 Na Filip
xo a savat pe Asotus e a falet xe Sesaria. E la fena sangasan sina nane
kuusan fasavat a Lagasai Roxo la maana mu bina xapiak.

Na Sol A Xaveak Namkai
Fk 22:3-16; Fk 26:9-18

9 1 Taasaxa na Sol i taxa lo vubuk faagut o i taa punuk a mu rabuna
aava ri usi a Memai. E voxo nane savat sina memai priis 2 e fine rao i

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taa kuus turoxo pana faletan sina xe puaa Damaaskas. Nane vubuk o i taa
yot a mu rabuna tomexaan e lutefin aava ri usi a lotu fa'ui aanabe' xena
lisanmaan nari xe pe Jerusalem. E a memai priis a tavaie pana lagasai
ina turoxoian xena tavai a mu rabuna Juda lana mu lifu ina faxuvulan
pe Damaaskas. 3 Lana sangasan sina xe puaa Damaaskas, a yaamit a sivi
fa'ipul e fakaliuan nari. 4 E nane poxo xe lapia e langai a ling a xuuse,
"Sol, Sol, xenaso no vil penganau."
5 Na Sol a fiai, "Memai, nano nase'?"
A ling aave a suie, "Nenia ve na Yesus aava no taxa vil pengane.
6 Naboxo, tamasiak e no falet xe pe Damaaskas e pave ri taa xuus fatexaas
nano pana so ta mo no taa vile."
7 A mu rabuna aava ri taxa sangas xuvul pa Sol, ri tigina xapat senaso
ri langai a ling taasaxa ri pife xalum ta mataa. 8 Na Sol a tamasiak ti
lapia, taasaxa layaan nane rao i kas a matana, a matana piif. E voxo ri
tao a mana xe pe Damaaskas. 9 Pana yaan talatul nane piif e la nu yaan
aave a pife fangan o num.
10 Pe Damaaskas a toxan a saxa mataa aava usi a vilaana si Yesus, a isina
na Ananaias. A Memai a savat xe sina lana saxa xaxaalua e kuus, "Ananaias!"
Nane suie, "A so Memai, nenia nabe'."
11 E a Memai a xuuse, "Falet xe la lifu si Judas, lana salan aava ri xalie
pana 'xaradak' e no fiai pana saxa mataa ti Taasus, a isina na Sol, senaso
nane taxa fenung. 12 Lana saxa xaxaalua nane fo xalum a mataa, a isina
na Ananaias, e nane xo maa timin a ro mana xuluna xena lisan fa'uli a
xakaaluman sina."
13 Na Ananaias a suie, "Memai, ne fo langai a maana ferawaian sena
mataa aanabe' e malaafaa nane famasak a mu rabuna fatak siim pe
Jerusalem. 14 E nane savat iau lapaana tateaxan ina mu paamua ina lotu
Juda xena yotaana mu rabuna aava ri fenung xe siim."
15 Taasaxa a Memai a xuus na Ananaias, "Falet, ne fo siak fati a mataa
aanabe' xena sisiak siak e i taa lisan a texaasan sena isaak xe la maana
mu bina sina mu rabuna aava ri pife Juda e xe sina mu piran siri e xe sina
mu Israel. 16 Ne taa faxalite pana maasaxan molava aava i taa savat sina
sena faisok lapaana isaak."
17 E mui na Ananaias a falet xe la lifu aave e a laak lana xena timin a
ro mana xulu Sol e a kuus, "Tiak Sol, na Memai Yesus aava savat xe siim
la salan layaan no taxa filimaan xe iau, nane fengau talo no taa kaalum
fulaa e no taa bas pana Vovau Xaradak." 18 E a mo malaan sena xunuf ina
din a faapalau fa'ipul sena mata Sol e nane moxo kaalum faroxo fulaa.
Nane tamasiak e a fasufan 19 e mui a fangan. E lamina fanganan nane
siak fulan a gutan sina.
Na Sol a taagul pe Damaaskas pana valayaan xuvul pana mu rabuna
aava ri namkai. 20 Nane falet fatak xe la mu lifu ina faxuvulan e a fapiti

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nari o na Yesus ve a Natuna Piran. 21 E a maana rabuna aava ri langaie, ri
ipul e ri fiai, “Nane a saxa aava pe Jerusalem a punuk a mu rabuna aava
ri namkai sena isin aanabe', bo? Nane savat nabe' xena yot lisan a mu
rabuna aave xe sina mu paamua priis, bo?” 22 Taasaxa, a fepitaian si Sol
taxa lo savat faagut paaliu. E na Sol a faxalit tuunei nari o na Yesus ve a
Mataa Failai e a mu Juda pe Damaaskas ri pife fexaxaas sena tisuie.
23 A maana yaan xaves fo falet e a mu Juda ri fexuus kasam xena
punuxaana. 24 La maana paanaas e vung ri falim a yalaxau ina bina xena
punuxaana. Taasaxa, na Sol a texaas sena lamonan siri. 25 E la saxa vung
a mu fesing si Sol ri xele e ri faduie lana bi xe lamina vaabat ina bina.

Na Sol A Laak Fa'ulaa Xe Pul Jerusalem

26 Layaan nane savat pe Jerusalem a vubuk faxuvul xuvul pana mu
rabuna aava ri namkai taasaxa nari, ri matautane senaso ri lamon o nane
pife puk tuunei a vilaana sina. 27 Taasaxa na Baanabas a xel lisane xe sina
mu yaamut e xuus fatexaas nari pana malaafaa a Memai fo savat tuuna
si Sol la fena sangasan sina e ferawai sait xe sina e vaxa, malaafaa na Sol
a pife mataut pana kuusanaana isi Yesus pe Damaaskas. 28 E voxo na Sol
a taagul xuvul pari e a falet xolai xena kuus fasavat lapaana isi Memai.
29 Nane ferawai e tisui a mu Juda ti Griik e voxo nari sait, ri buk punuxe.
30 Layaan a mu fetinan ri texaas sena, ri xel lisane xe kolapi Sesaria e mui
ri fenge xe puaa Taasus.
31 E voxo a mu rabuna aava ri namkai pe Judia, Galili e Sameria, ri
toxan a fangaafusan sena lagafan siri. Ri fegutai lana namkaian siri, ri
suai faagut sena Piran e senaso a Vovau Xaradak a fagut nari, a xakatan
iri taxa lo molava et.

Na Pita A Vil Faroxoi A Xasa Maalapen

32 Layaan na Pita taxa sangas xolai la nu bina, nane fe tixalum a mu
rabuna aava ri namkai pe Lita. 33 Pave, nane xalum a saxa mataa, a
isina na Eneas. Nane ve a maalapen aava mati la vem sina pana mariaas
pisiktul. 34 Na Pita a xuuse, “Eneas, na Yesus Krais a vil faroxoi nano.
Tamasiak e pulum a vem siim.” Fataapus, na Eneas a tamasiak. 35 A mu
rabuna aava ri taagul pe Lita e Seron, ri xalum a mataa tamu maalapen e
nari xapiak, ri puk a lamonan siri e ri namkai se Memai.

Pe Jaapa Na Pita A Fatatoi Fa'uli A Tefin Ti La Maatan

36 Pe la xasa bina, na Jaapa, a toxan a saxa tefin aava namkai, a isina
na Tabita. (A isina lana pok bina Griik, na Dokas). Nane vil vulan a
maana mo roxo xena xavang a mu rabuna valagof. 37 La fena yaan na
Pita taxa waan pe Lita, na Tabita a giis e femaat. Ri fasufe e ri timine la
nobina laa'ui lana lifu. 38 Na Lita a pife lasuun se Jaapa e layaan a mu

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rabuna aava ri namkai, ri langai o na Pita i taxa waan pe Lita, ri feng
a saxa rovaat xe sina pana fenungan aanabe', "Filimaan fataapus xe
simaam."
39 E voxo na Pita a tamasiak e a falet xuvul pare e layaan nane savat
pave ri xele xe la nobina aave laa'ui lana lifu. A lutefin nakmaal ri tigina
fakaliuan na Pita. Ri taxa taangiis e ri faxalite pana maana mo xaves
aava na Dokas fo vesane layaan nane taxa waan.
40 Na Pita a feng tapin nari xapiak xe lamalei e mui nane tapiit turung
e a fenung. Nane tapuk xe sina tefin aava fo maat e a kuus, "Tabita,
tamasiak." Nane tafaangun e layaan a xalum na Pita a nai fatak. 41 Na
Pita tao a mana e xavang fatigineie. E mui nane xel a mu rabuna aava
ri namkai e lutefin nakmaal e a lisan fa'uli na Tabita xe siri pana toyan
fulaa. 42 Ri toxan a texaasan sena pe Jaapa e a maana rabuna xaves ri
puk a lamonan siri e ri namkai se Memai Yesus. 43 Na Pita waan pe Jaapa
pana saxano yaan fulaa xuvul pa saxa Saimon aava fuuna faisok pana
vipin ina tiir.

Na Kornilius, Saxa Sensurian, A Fefeng Pa Pita Xe Sina

10 1 Pe Sesaria a toxan a mataa, a isina na Kornilius. Nane ve a saxa
paamua, a sensurian lana parabuna ina fevisan aava ri xali nari
pana 'Regimen ti Itali'. 2 Nane e mu matafetama sina ri suai faagut sena
Piran e nane fenung vulai xe sina e vaxa nane fuuna tatavai xe sina mu
Juda valagof. 3 Saxa paanaas, faasilak leaaf, nane xalum a xaxaalua.
Nane xalum famatavas saxa angelo sina Piran aava savat sina e a kuus,
"Kornilius!"
4 Na Kornilius a xalum fatateaxe pana matautan e a fiai, "Rao no sou
Memai?"
A angelo a suie, "A fenungan siim e mu tatavaian siim xe sina mu
rabuna valagof, ri fo fafaamamaas a Piran e nane lamon fa'uli nano.
5 Naboxo, feng a rabuna xe pul Jaapa xena xel a mataa, isina na Saimon
Pita. 6 Nane taxa waan xuvul pa xasa Saimon fulaa aava fuuna faisok
pana vipin ina mu tiir. A lifu sina taxa tigina la gun."
7 Layaan a angelo aave fo malit, na Kornilius a xel a ro sisiak sina e
saxa mataa ina fevisan aava mataa tuuna ina lotu 8 e nane xuus narutul
pana maana mo aava ri fo savat. E mui a feng narutul xe pul Jaapa.

Na Pita A Xalum A Mifan
Fk 11:5-14

9 La paanaas a yaan mui, layaan rutul taxa savat faasilak la bina Jaapa,
na Pita a laak laa'ui xuluna putuna lifu xena fenung. 10 Nane lagai e buk
fangan. Layaan ri taxa faigotan a fanganan nane pe laa'ui si toxan a mifan a
savat sina. 11 Nane xalum a finavata a talakas e a mo malaan sena marapi a

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sivimaan pana ngusuna talafaat. 12 A maana tiir pana kana talafaat e maana
mo malaan sena tiui ti la xavala e maana maanu ti la tavegof sait, ri taxa
waan lana marapi aave. 13 E mui a ling a xuuse, “Tamasiak Pita. Tamo no
vubuxan ta meska ti la palou ina mu vupung aanabe' punuxe e no ngane.”
14 E na Pita a suie, “Piau Memai, a vuputkai si Moses a xuus fatexaas
nemaam pana saxano buk meska maam pife fexaxaas sena ngane e a mo
lalosaat pi lalaak la valaak. Ne pi ngangan a mo lalosaat o maana buk
meska maam pi ngangane.”
15 A ling a kuus fulaa, “Muta xali a maana mo pana lalosaat aava Piran
fo xalie pana mo roxo.”
16 A mo aave savat faatalatul e fataapus a marapi a siak fa'ulian xe
laa'ui la xunavata.
17 Layaan na Pita taxa lalamon pana malasuf ina mifan aave, narutul
aava na Kornilius a feng narutul, rutul fo tingin a lifu si Saimon e rutul
taxa tigina la matana lifu sina xo. 18 Rutul kel e fiai tamo na Saimon aava
ri xalie pa Pita, i taxa waan pave.
19 Laa'ui la putuna lifu na Pita taxa lalamon fulaa pana mifan. E a
Vovau Xaradak a xuuse, “Saimon, a rutuvaat talatul la pia, rutul taxa
seng nano. 20 Tamasiak e no sivi. Muta lamon fepuk, taasaxa falet xuvul
parutul senaso nenia, ne fo feng narutul.”
21 Na Pita a sivi e xuus narutul, “Nenia ve a saxa aava mutul taxa
senge. Senasou mutul fo filimaan?”
22 A rutuvaat aave ri suie, “Nemaatul, maatul filimaan ti pe si
Kornilius, a sensurian. Nane ve a saxa mataa roxo aava fuuna nangus a
Piran e a mu rabuna Juda ri suai sena. A angelo xaradak a xuuse pana
xelaan nano xe la lifu sina talo i taa langai a ferawaian siim.”

Na Pita Waan La Lifu Si Kornilius

23 E mui na Pita a xel falak narutul xe lana lifu e ri matef pave. La
paanen na Pita xuvul pa saxano fetinan ti Jaapa, ri falet xuvul parutul.
24 A yaan mui ri fe savat pe puaa Sesaria. Na Kornilius a texaas sena
savatan siri e fo xel faxuvul a mu tauna e mu fesing sina. 25 Na Pita a
laak lana matana lifu e na Kornilius a piit turung e bukaak la nona pana
suaian. 26 Taasaxa na Pita a xel fatamasiaxe e a xuuse, “Tamasiak! Ne pife
piran, ne mataa tuuna mon malaan sema.”
27 Na Pita nare Kornilius re taxa ferawai laak saa pe la lifu e na
Pita xalum a mu rabuna xaves aava ri taxa waan bang pave. 28 Nane
xuus nari, “Mi texaas o lapaana vuputkai simaam mu Juda maam pife
fexaxaas sena laak xe lana lifu sina rabuna aava ri pife Juda o tixalum
nari. Taasaxa Piran fo faxalitau o ne taa pife xali ta mataa pana lalosaat.
29 E voxo layaan mi xelau, ne filimaan e ne pife kuus o ne bai. E naboxo
ne buk fiai, senasou mi vubuxanau?”

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

30 Na Kornilius a kuus, “A yaan talatul fo falet e nenia, ne taxa fenung
la lifu siak la leaaf e lana fenungan siak a mataa pana marapi pasak
paaliu a tigina fa'ipul la noga 31 e a kuus, ‘Kornilius, a Piran a langai a
fenungan siim e lamon a tatavaian siim xe sina mu valagof. 32 Xel na
Saimon aava ri xalie pa Pita, ti pul Jaapa. Nane taxa taagul la lifu si
xasa Saimon aava fuuna faisok pana vipin. A lifu sina taxa waan pe la
gun.’ 33 E voxo fataapus, ne feng narutul xena xelaan nano. E nano lana
roxoyan siim, no filimaan xeau. Naboxo, nemaam xapiak maam taxa
waan bang nabe' la matana Piran xena langai pana so ta mo a Piran a
xuus fatexaas nano pana.”

A Piran A Tavai A Mu Rabuna Aava Ri Pife Juda Pana Vovau Xaradak Sina

34 E mui na Pita a tangpat pana ferawai, “Naboxo ne texaas tuuna o a
vilaana sina Piran xe sina mu rabuna xapiak a fexaxaas. Nane pife tavai a
mu Juda sang mon pana tatavai sina, piau. 35 Nane turoxoian a mu rabuna
ti la mu bina aava ri namkai sena e ri usi a vilaana roxo. 36 Mi texaas sena
lagasai aava Piran a lisane xe sina mu rabuna ti Israel. A Lagasai Roxo ina
luaian aava savat xe sina mu rabuna aava ri namkai se Yesus Krais, nane
aava vesan a maana mo xapiak. 37 Mi texaas sena so ta mo fo savat pe
Judia: a tangpat pe Galili lamina fasufan aava na Jon a fepitaa pana. 38 Mi
texaas o a Piran a noxol na Yesus ti Nasaret pana Vovau Xaradak e gutan.
E na Yesus a falet xolai pana vilaana roxo e nane mulus tapin a mu rabuna
xapiak aava ri sisiak si Setan. Nane vile senaso a Piran a waan xuvul pana.
39 “Nemaam, maam xalum tuunei a maana mo xapiak nane vile la bina
sina mu Juda e pe Jerusalem. Nari, ri punuxe pana niil fataxutane laa'ui
xuluna bolo 40 taasaxa Piran a fatatoi fa'ulie ti la maatan la fatalatulaana
yaan e fasavate la matavas. 41 Pife mu rabuna xapiak ri xalume, piau. A
Piran a siak fati a saxano rabuna xena xalumaana, nemaam xo, maam
fangan e num xuvul pana lamina fatatoi fa'uliaana ti la maatan. 42 Na
Yesus a fasei nemaam o maam taa fapiti a mu rabuna pana Lagasai Roxo
e maam taa kuus xakaavang o nane ve a saxa aava Piran a fatie xena
tiis a mu rabuna xapiak, nari aava ri taxa to e nari aava ri fo maat. 43 A
mu rabuna ina kuus fatuxai, ri ferawai xakaavang pana. Ri kuus o pana
gutan ina isina i taa lamon tapin a vilaana saat sina rabuna aava ri puk a
lamonan siri e ri namkai se Yesus.”
44 La fena ferawaian si Pita, a Vovau Xaradak a sivimaan xuluna mu
rabuna xapiak aava ri taxa nai langai a lagasai aanabe'. 45 A mu Juda
aava ri namkai e ri filimaan xuvul pa Pita, ri ipul senaso Piran a tavai a
mu rabuna aava ri pife Juda pana Vovau Xaradak sina vaxa. 46 Ri texaas
sena senaso ri langai nari, ri taxa ferawai lana saxano pok bina e ri kuus
faasiroxo xe sina Piran.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

E mui na Pita a kuus, 47 “Nase' taa ti votan a rabuna aanabe' sena
fasufan pana raarum? Ri fo siak xo a Vovau Xaradak malaan semaam.”
48 E voxo nane fasei nari o ri taa fasufan lana isi Yesus Krais. E lamina ri
fin na Pita o i taa waan xuvul pari pana valayaan.

Na Pita A Xuus Famatavas A Mu Yaamut Pe Judia Pana Vilaana Sina

11 1 A mu yaamut e mu fetinan pe Judia, ri langai o a mu rabuna
aava ri pife Juda sait ri fo langai a ferawaian sina Piran. 2 E
layaan na Pita a laak saa xe Jerusalem, a mu rabuna vuputuk aava ri
namkai, ri ferawai fasaat sena. 3 Ri fine, “No fo laak xe lana lifu sina
rabuna aava ri pife vuputuk e no fangan xuvul pari, bo?”
4 Na Pita a xuus fatexaas nari pana maana mo xapiak aava ri fo savat.
A kuus malaan, 5 “Nenia xo, ne taxa fenung pe la bina Jaapa e ne xalum
a mifan. Ne xalum a mo malaan sena marapi lava pana ngusuna talafaat
taxa sivimaan ti la xunavata xe siak. 6 Ne kaalum lana e maana buk tiir
xaves ri taxa waan: a mu tiir pana kana talafaat, a mu vupung e a maana
mo fafaalis e lilif. 7 E mui, ne langai a ling a xuusau, ‘Tamasiak Pita, tamo
no vubuxan ta meska ti la palou ina mu vupung aanabe', punuxe e no
ngane.’
8 E ne suie, ‘Piau move Memai! A vuputkai si Moses a xuus fatexaas
nemaam pana so ta buk meska maam taa pife ngane e a mo lalosaat
aanabe' a pi lalaak la valaak. Ne pi ngangan a mo lalosaat o saxano buk
meska maam pi ngangane.’
9 “A ling a kuus fulaa ti lana xunavata, ‘Muta xali a maana mo pana
lalosaat aava Piran fo xalie pana mo roxo.’ 10 A mo aanabe' a savat
faatalatul e mui a marapi a siak fa'ulian xe laa'ui la xunavata.
11 “Lavaxa, a rutuvaat talatul aava ri sengau ti Sesaria, ri maa savat la
lifu ne taxa waan lana. 12 A Vovau a xuusau, ‘Muta kuus “ne bai”, falet
xuvul parutul.’ A nutuvaat pisaxa aanabe' vaxa ri falet xe puaa Sesaria
xuvul paga e maam felaak xe lana lifu si Kornilius. 13 Nane xuus nemaam
o pe la lifu sina nane fo xalum a angelo aava xuuse, ‘Feng a mataa xe pul
Jaapa xena xelaan na Saimon, a xasa isina na Pita. 14 Nane taa lisanmaan
a lagasai aava i taa fakaxup nano e mu tauma.’
15 “Ne taxa tangpat pana ferawai xe siri e monabe' mon a Vovau Xaradak
fo sivimaan xuluri malaan sena sivimaan xulutaara lumua. 16 E mui ne
lamon fa'uli a ferawaian si Memai, ‘Na Jon a fasuf a rabuna pana raarum
tuuna, taasaxa nami, mi taa fasufan pana Vovau Xaradak.’ 17 Lavaxa, tamo
a Piran xa a tavai nari pana tatavai sina aava Vovau Xaradak, malaan sena
tavai netaara pana layaan taara puk a lamonan sitaara e usi na Memai
Yesus Krais, mi lamon o ne taa ti votan nari e tisui a Piran, piau!”
18 Layaan ri langai a mo aanabe' ri pife kuus fasaat fulaa e ri kuus
faasiroxo xe sina Piran malaan, “Naboxo a Piran fo tavai a mu rabuna

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aava ri pife Juda pana yaan xena puxaana lamonan siri talo ri taa to vulai.”

A Tangpat Ina Naangusan Tuuna Pe Antiaak

19 Lamina maatan si Stefan, nari aava ri namkai, ri paan fepatok sena vil
penganaan nari. Ri falet fefexaxaas Fonisia, Saipras e na Antiaak e ri fepitaa
pana Lagasai Roxo xe sina mu Juda mon. 20 Saxano rabuna ti Saipras e Sairiin
ri sivi xe puaa Antiaak e ri fe ferawai xe sina mu Griik vaxa. Ri fapiti nari pana
Lagasai Roxo se Memai Yesus. 21 A gutan sina Piran a waan xuluri e maana
rabuna xaves ri namkai e ri usi a vilaana sina Memai.
22 E pe Jerusalem si, a mu rabuna aava ri namkai, ri langai pana e ri feng na
Baanabas xe puaa Antiaak. 23 Nane fe savat pave e a xalum a Piran fo tatavai xe
siri pana roxoyan sina. E na Baanabas a faamamaas e fagut nari talo ri taa waan
fatateak vulai e ri taa pife lamon xolai se Memai. 24 Senaso na Baanabas a mataa
roxo aava bas pana Vovau Xaradak e lamonan tuuna, a mu rabuna xaves ri puk a
lamonan siri xena usi na Memai Yesus.
25 E mui, na Baanabas a ta'ulan nari xena sengaan na Sol pe kol Taasus.
26 Layaan nane tingine nare xapiak re falet xe paa Antiaak. Lana mariaas saxa re
waan xuvul pana mu rabuna aava ri namkai e re fapiti a maana rabuna xaves. Pe
Antiaak a mu rabuna aava ri usi na Yesus, ri siak a isin, ‘Kristian.’
27 La fena yaan aanabe' saxano rabuna ina kuus fatuxai, ri sivi xe puaa Antiaak
ti Jerusalem. 28 A saxa ti la palou iri, a isina na Aagabas, a tigina e lana gutan
sina Vovau Xaradak a kuus o a yaan ina song molava i taa savat lana mu xavala
xapiak. (A mo aanabe' fo savat layaan na Klodias ve taxa piran king.) 29 A mu
rabuna aava ri namkai, ri lamon faati o ri taa lisan ta saxano faat, fexaxaas
malaan seri, xena xavang a mu fetinan pe Jerusalem. 30 E ri vil malaane e ri siak
fati na Baanabas nare Sol xena lisanaana xe sina mu matalava pe Jerusalem.

A Yaan Saat A Savat Fulaa Xe Sina Mu Rabuna Aava Ri Namkai

12 1 Lana yaan aanabe' na Herot, a memai ti Rom, a yot a saxano rabuna
aava ri namkai xena punuxaan nari. 2 Nane patal a putu Jems, na ti Jon
3 e layaan nane texaas o a vupunuxan aanabe' a vil fafaamamaas a mu Juda,
nane yot na Pita vaxa. A mo aanabe' a savat la yaan ina fenamo lava ri xalie pana
‘Fenamo Ina Bret Aava Piau Ta Yiis.’ 4 Lamina yotaan na Pita nane timine lana
lifu ina vipisan. A rabuna ina fevisan, talafaat pa talafaat, ri faxatange senaso na
Herot a vubuk o i taa tiis na Pita la matana mu rabuna lamina Paaliuan.
5 Na Pita taxa waan lana lifu ina vipisan e a mu rabuna aava ri namkai,
ri taxa lo fenung xe sina Piran pana.

A Piran A Feng A Angelo Xena Mulus Tapin Na Pita

6 La vung, paamuina yaan na Herot taa xel na Pita xe la lifu ina tiisan,
na Pita taxa matef la palou ina saxa rovaat ina faxatang votai. Re pis

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

fatateaxe pana ‘sein’ taragua e xasa rovaat re ti faxatang la matana lifu
ina vipisan. 7 Saxa angelo sina Piran a savat fa'ipul e a malang a lating a
lana lifu ina vipisan. A angelo aave a sip fapungan na Pita. Nane kuus,
“Fataapus, tamasiak!” e a ro ‘sein’ tateak aava ri pis a mana pana re
tamulus palau ti pave la mana.
8 E mui, a angelo a xuuse, “Falak a marapi e a ‘slipa’ siim.” E na Pita a
vile. E a angelo a xuus fulane, “Xafut a taam pana marapi ina vupungan
siim e no usiau.” 9 Na Pita a usie ti lana lifu ina vipisan, taasaxa nane pife
texaas o a maana mo aanabe' ri taxa savat la matavas senaso nane lamon
o i taxa mif. 10 Re falet e fe xasliu a saxa rovaat ina faxatang votai e a
saxa rovaat fulaa e re fe savat la matana lifu ina vipisan aava xakas xe la
matana bina lava. A matana a talakas palau e re savat et xe lamalei. Re
taxa sangas falet la salan e fataapus a angelo moxo a malit palau se Pita.
11 E mui a lamonan si Pita a ulaa e a felamon, “Naboxo ne texaas o a
Piran fo feng a angelo sina xena siak tapinau se Herot e sena maana mo
xaves aava mu Juda ri buk rao ri taa vile sega.”
12 Layaan nane texaas faroxo nane falet xe la lifu si Maria, na nina Jon
Maak. Pave, a rabuna xaves ri taxa fenung faxuvul. 13 Na Pita a pit a matana
lifu ti lamalei e a sisiak tefin, a isina na Roda, a savat xena tatexaas o nase' ve
lamalei. 14 Layaan nane taraxali a ling i Pita, nane faamamaas faagut. Nane
rao i ulaa xena xuus fatexaas a mu rabuna pana, taasaxa pife kas a matana
lifu. Nane xukulai et xe siri lana lifu, “Na Pita pe taxa tigina la matana lifu.”
15 E ri xuuse, “No ngong.” Taasaxa nane fasasong faagut pana e ri
xuuse, “Pife nane, naak a angelo sina pave.”
16 La matana lifu, na Pita taxa lo vipit lunai e layaan ri kase, ri ipul
faagut sena. 17 Na Pita a talangai xe siri rao ri taa matakasam e a xuus
fatexaas nari malaafaa a Piran fo siak tapine ti lana lifu ina vipisan.
Na Pita a kuus, “Xuus fatexaas na Jems e mu fetinan pana.” E mui nane
ta'ulan nari e falet xe la xasa bina fulaa.
18 La paanen a mu rabuna ina faxatang votai ri felagafai xolai e ri fiai,
“Faa na Pita?” 19 Na Herot a fasei a mu rabuna ina faxatang votai o ri taa
seng faagutan na Pita, taasaxa ri seng maat.

A Maatan Si Herot

E mui na Herot a fin faxavesan a mu rabuna ina faxatang votai pana e
a fasei nari o ri taa maat tamo ri pife tingin na Pita. Lamina, na Herot a
ta'ulan na Judia e fe taagul pe Sesaria. 20 Nane fo mo fepialai xuvul pana
mu rabuna ti la ro bina, Tair e Saidan. E naboxo, ri fevubuxan o nari,
ri taa ferawai xuvul pa Herot. Ri feng a saxano rabuna ti la palou iri xe
sina. E nari, ri xel na Balasus, saxa sisiak lava si Herot, rao i taa xavang
nari pana fenungan siri xena faluai a xunus i Herot senaso a mu rabuna ti
pe la ro bina siri, ri fuuna siak fanganan ti la bina si Herot.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

21 La yaan fatak, na Herot pana marapi ina piranan sina a nai la
vena nai piranan sina e a ferawai xe sina mu rabuna. 22 Nari, ri xukulai
faavupuul, “A ling aanabe' a ling ina piran, pife ling ina mataa mon.”
23 Fataapus, saxa angelo sina Piran a sip tuunei na Herot pana giisan lava
senaso nane pife suai sena Piran. A mo malaan sena xanipit ri ngane e
nane maat.
24 A ferawaian sina Piran taxa lo fala fepatok e a xakatan ina mu
rabuna aava ri namkai taxa lo molava et.
25 Pevoxo, na Baanabas nare Sol re fo lisan a faat xe sina mu fetinan pe
Jerusalem e layaan re fataxapin a faisok sire re ta'ulan a bina aave e re
ulaa xe puaa Antiaak. Na Jon Maak a falet xuvul pare.

A Vovau Xaradak A Fanei Patak Na Baanabas Nare Sol Pana Ngavuk Sire

13 1 La palou ina rabuna aava ri namkai pe Antiaak, saxano rabuna
ina kuus fatuxai e mu rabuna ina fepitaa ri taxa waan; nari ve na
Baanabas e na Simeon, ri xalie pa Maxata, na Lusias ti Sairiin, na Manen
aava fo molava xuvul pa Herot aava putuna gavamen e na Sol. 2 Layaan
ri taxa nangus a Piran e falfaal pana fanganan, a Vovau Xaradak a xuus
nari, “Fanei patak na Baanabas nare Sol xaanak xena ngavuk aava ne fo
xel nare pana.” 3 Lamina fenungan e falfaalan siri, ri timin a mari xulure
e ri feng tapin nare.
4 A Vovau Xaradak a feng fasivi nare xe kol Salusia. E re xawas xuluna
xaati xe la xurunusa, Saipras. 5 Layaan re savat pe Salamis, saxa bina pe
Saipras, re fepitaa pana ferawaian sina Piran lana mu lifu ina faxuvulan
sina mu Juda. E na Jon Maak sait, i taxa waan xuvul pare xena xavang
nare pana faisok sire.

Re Fesuai Pana Saxa Mataa Ina Neng Pe Saipras

6 Ri sangas la xurunusa xurul fefexaxaas ri savat pe Pafos. Pave, ri
fesuai sena saxa Juda a isina na Ba-Jesus. Nane a mataa ina neng e mataa
ina kuus fatuxai bit sait. 7 Nane a fesing sina paamua ina xurunusa pave,
a isina na Sirgius Polas. Nane ve a mataa pana masaman e xel fasavat
na Baanabas nare Sol senaso nane buk langai a ferawaian sina Piran.
8 Taasaxa, a mataa ina neng aave, a xasa isina na Ilimas lana pok bina
Griik, nane tisui nare senaso nane buk tivotan a paamua sena namkai. 9 E
mui na Sol, xasa isina na Pol, a bas pana Vovau Xaradak e a kaalum fatak
xe si Ilimas e a xuuse, 10 “Nano, no lak si Setan e no xaiyaas sina maana
mo roxo. No bas pana bitan e vulai no vubuk o a mu ferawaian tuuna
sina Piran i taa malaan sena bitan mon. 11 Naboxo a fakasanaman molava
sina Piran taa sip nano e mataam taa piif. La saxano yaan no taa pife
xalum a malang ina ngaas.”

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

E fataapus, a mo malaan sena vata maxata a xafut a matana e nane
taxa sangas xolai xena seng ta mataa xena tao a mana. 12 Layaan a
paamua aave a xalum a maana mo aava fo savat, nane namkai e a ipul
paaliu pana fepitaian sena Piran.

Na Pol Nare Baanabas Pe La Bina Antiaak Pe Pisidia

13 Na Pol nari mu fesing sina, ri ta'ulan na Pafos pe lana xurunusa
Saipras e ri fe xawas xuluna xaati xe Perga pe lana Pemfilia e pave na
Jon Maak a ta'ulan nari e fe ulaa xe pe Jerusalem. 14 Nari, ri ta'ulan na
Perga e ri sangas xe pe Antiaak pe Pisidia. La Yaan ina Fangaafusan ri
laak lana lifu ina faxuvulan sina mu Juda e ri fe nai pave. 15 A mu Juda
ri fuuna kat ti lana mu vuputkai si Moses e maana Xakalayan sina mu
rabuna ina kuus fatuxai. E lamina, a mu matalava ina lotu, ri fin nare pa
ta lagasai malaan, “Mu fetinan, tamo mi toxan ta lagasai xena fagutaana
mu rabuna, a roxo, ferawai saa.”
16 Na Pol a tamasiak e talangai xe siri e a kuus, “Mu rabuna ti Israel e
nami, mu rabuna aava mi nangus a Piran taasaxa mi pife Juda, langaiau!
17 A Piran tuuna sina mu rabuna ti Israel a siak fati a mu bumaam e a vil
faaxaves nari layaan ri taagul pe Isip malaan sena topen. A Piran a siak
fa'uli nari ti Isip pana gutan molava sina 18 e faxatang nari pana mariaas
sangafilu talafaat pe la xobingil. 19 Nane kawaasan tapin a mu pabung
pisiguak aava ri fuuna taagul la bina Kenan e a tavai a mu rabuna sina
pana xavala ina kuus fanaian aave. 20 Nane faxatang nari pana mariaas
450.
“Lamina yaan aapave, nane tavai nari pana mu rabuna ina tiisan
fefexaxaas a yaan si Samwel, saxa mataa ina kuus fatuxai. 21 E layaan ri
vubuxan a Memai King, a Piran a tavai nari pa Sol, a lak si Kis ti lana
pabung si Benyamin. E nane paamuian nari pana mariaas sangafilu
talafaat. 22 Taasaxa Piran a siak tapin na Sol e fati na Devit xena Memai
King siri. A Piran a kuus malaan se Devit: “Ne texaas se Devit, a lak si
Jesi, i taxa usi fataxau e i taa vil a maana mo xapiak ne vubuk rao i taa
vile.”
23 “E a Piran a fati na Yesus, a bu Devit, xena fakaxup a mu Israel,
malaan sena kuus fanaian sina. 24 Paamuina faisok si Yesus, na Jon a
xuus fatexaas a mu Israel rao ri taa puk a maana saatan siri e ri taa
fasufan. 25 E layaan na Jon taxa fataxapin a faisok sina nane xuus a
rabuna, ‘Mi lamon malaafaa? Nenia va nase'? Nenia, ne pife Mataa Failai
sina Piran aava mi taxa waan bange taasaxa kaalum, nane taa savat
lamiak e nenia, ne pife fexaxaas sena mulus tapin a ‘slipa’ sina senaso ne
mataa palau.’
26 “Mu fetinan, nami mu bu Abrahem e nami mu rabuna aava mi
pife Juda e mi nangus a Piran, a Piran a lisan a lagasai ina kaaxupan

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

xe sitaara. 27 A rabuna ti Jerusalem e a mu paamua siri, ri ngalngolan
na Yesus e vaxa ri pife masam sena ferawaian sina mu rabuna ina kuus
fatuxai aava ri fuuna kate la maana Yaan ina Fangaafusan saxa saxa.
Taasaxa ri fasavat a ferawaian sina mu rabuna ina kuus fatuxai layaan
ri punuxe. 28 Ri pi ta fufuna tuuna xena punuxe taasaxa ri fin na Pailat
pana i taa punuxan. 29 E ri vil tuunei a maana mo xapiak aava Ferawaian
sina Piran fo ferawai pana. E mui ri lisan fasivi a tana ti xuluna bolo
e timine lana liing ina mamaat. 30 Taasaxa Piran a fatatoi fa'ulie ti la
maatan. 31 E la maana yaan xaves, nane savat siri aava ri fuuna sangas
xuvul pana ti Galili xe Jerusalem. Nari naboxo ri rabuna ina kuus
xakaavangan xe sina mu Israel.

32 "Nemaam, maam xuus nami pana Lagasai Roxo: a so ta mo a Piran
a kuus fanai pana xe sina mu butaara 33 nane fo vil fasavate xo pataara
layaan a fatatoi fa'uli na Yesus ti la maatan. A toxan a xakalayan pa
Yesus lana fataraguiaana Yanganan a malaanabe':

'Nano, no lak tomexaan siak, tanin ne fo savat tamaam'

34 E vaxa, layaan a Piran a fatatoi fa'uli na Yesus ti la maatan talo i taa
pife masiik, nane kuus malaan,

'Ne taa tavai nano pana roxoyan xaradak siak aava ne fo kuus fanai
pana xe si Devit.' *Ais 55:3*

35 E fulaa a Piran a kuus pana la ngusu Devit

'A sisiak xaradak siim i taa pife masiik senaso no taa pife kuus
turoxo pana.' *Yng 16:10*

36 "Senaso layaan na Devit a fataxapin a faisok aava Piran a tavaie
pana, nane maat. Ri xaafane la ta buna e a tana masiik pave. 37 Taasaxa,
a saxa aava Piran a fatatoi fa'ulie ti la maatan, a pife masiik.

38-39 "E voxo mu fetinan, ne vubuk rao mi taa texaas tuuna o a
vuputkai si Moses pife fexaxaas sena mulus tapin nami sena mu vilaana
saat xapiak simi, piau. Na Yesus sang mon a fexaxaas sena lamon tapin
a mu vilaana saat simi. E nase' ta mataa a namkai se Yesus, i taa xalian
pana 'Xaradak'. 40 Faxatang, talo a ferawaian aanabe' sina mu rabuna ina
kuus fatuxai ri taa pife savat la matavas xe simi;

41 'Kaalum, nami aava mi suak, mi taa maat fa'ipul senaso ne taxa
vesan a mo tanin e mi taa pife namkai sena naapalaan tamo
saxa taa xuus famatavas nami pana." *Hkk 1:5*

42 Layaan na Pol nare Baanabas re taxa guun ti la lifu ina faxuvulan a
mu rabuna ri fin nare rao re taa ulaamaan fulaa la Yaan ina Fangaafusan
mui xena xuus fatexaas fulan nari pana maana mo aanabe'. 43 A mu
rabuna ri taxa ta'ulan a faxuvulan e saxano rabuna Juda e saxano rabuna
aava ri pife Juda taasaxa ri usi a lotu Juda, nari xapiak ri usi na Pol nare
Baanabas. Re ferawai xuvul pari e re fagut nari talo a taagulan siri i taa
waan vulai pana roxoyan sina Piran.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

44 Lana Yaan ina Fangaafusan mui, faasilak a mu rabuna xapiak ti la
bina ri savat xena langaiaana Ferawaian sina Piran. 45 Layaan a mu Juda
ri xalum a malila, ri tarasuie e ri ferawai fasaat sena ferawaian si Pol.
46 Taasaxa na Pol nare Baanabas re tisui faagutan nari e re kuus,
"Paamua, a mo roxo maame xuus tuunei nami pana ferawaian sina Piran.
E senaso mi gigirane e mi baian a toyan vulai, lavaxa maame taa ta'ulan
nami xena falet xe sina mu rabuna aava ri pife Juda 47 senaso a Piran a
fasei nemaame malaanabe':

> 'Ne fo vesan nano rao no taa malaan sena malang xena paamuian a
> mu rabuna aava ri pife Juda talo a kaaxupan siak taa savat la mu
> bina xapiak." *Ais 49:6*

48 Layaan a mu rabuna aava ri pife Juda ri langai sena, ri faamamaas
e ri kuus faasiroxo pana Ferawaian si Memai. E nari xapiak aava Piran
a xel nari xena laak lana fatataganan sina talo ri taa to vulai, nari, ri
namkai.
49 A Ferawaian si Memai a falet fepatok xe la maana mu bina xapiak.
50 Taasaxa mu Juda ri ferawai xe sina mu paamua ina bina e saxano
matalava tefin aava ri nangus a Piran talo ri taa tisui na Pol nare
Baanabas. E ri bilai fasaat xe sire e ri feng tapin nare sena nobina
aapave. 51 E voxo nare xo re saf tapin a pof la kare. A vilaana aanabe' a
fakalimaan votan nari. E re falet xe Aikoniam. 52 A mu fetinan pe Antiaak
ri bas pana faamamaasan e pana Vovau Xaradak.

14

1 Pe Aikoniam na Pol nare Baanabas re laak lana lifu ina
faxuvulan sina mu Juda. E pave re ferawai lapaana gutan sina
Piran e voxo maana rabuna xaves ti la palou ina mu Juda e mu rabuna
aava ri pife Juda, ri namkai se Yesus. 2 Taasaxa mu Juda aava ri bai
namkai, ri ferawai fasaat se Pol nare Baanabas e ri fatamasiak a lamonan
sina mu rabuna aava ri pife Juda talo ri taa tisui a mu rabuna aava ri
namkai. 3 Na Pol nare Baanabas re waan pave pana maana yaan xaves.
E lana waanan sire, re ferawai faagut pana xakaavangan xatam sina
Memai. A Memai a turoxoian a ferawaian sire e tavai nare pana gutan
xena vil a maana buk faisok ina gutan e a maana mo fa'ipul. 4 A mu
rabuna ti la bina ri lamon fepatok. Saxano rabuna ri usi a mu Juda e
saxanofuna ri usi nare ro yaamut. 5 Saxano rabuna aava ri pife Juda e
saxano Juda ri fexuus kasam e nari xuvul pana saxano paamua siri, ri
lamon o ri taa bilai fasaat xe sire e ri taa soxoi nare pana faat. 6 Taasaxa
nare, re texaas sena e re ta'ulan fatapusan a bina aave e re sinuf xe la
ro bina pe Laikonia, ri xali nare pa Listra e Daabe. 7 Pave e lana nu bina
faasilak, re taxa lo ferawai pana Lagasai Roxo.
8 Lavaxa, pe Listra a toxan a mataa kana maalapen. Nane a malaanabe'
ti lana modaxan sina e pi sasangas. 9 Nane langai layaan na Pol taxa
ferawai e na Pol a xalum fatateaxe e texaas o a namkaian sina a fexaxaas

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sena vil faroxoiaana. 10 E na Pol a kuus falava, “Tigina fatak xuluna ro
kaam!” E voxo a mataa aave a tigina e tangpat pana sangas.
11 Layaan a malila ri xalum a mo na Pol fo vile ri xukulai lana pok bina
siri, a pok bina ti Laikonia, e ri kuus, “A mu piran ri fo sivimaan la palou
itaara malaan sena matatuuna.” 12 Na Baanabas ri xalie pa Seus e na Pol
ri xalie pa Irmiis senaso nane fuuna tigina paamua e ferawai. 13 A lifu
lotu si Seus a tigina faasilak lamalei sena bina e a priis ina lotu aave a
siak lisan a maana bulmakau e maana fur xe la yalaxau ina bina senaso
nane xuvul pana mu rabuna ri vubuk tavai a ro yaamut pana tatavaian
siri.
14 Taasaxa layaan na Pol nare Baanabas re langaie re ririk a marapi
sire xa e re fala xe la palou ina malila e re xukulai, 15 “Mi rabuna, xenaso
mi taxa vil malaane? Nemaame xo maame rabuna malaan semi mon.
Maame taxa lisan a Lagasai Roxo xe simi e maame taxa xuus nami o mi
taa ta'ulan a maana mo palau aanabe' e mi taa usi a Piran aava vesan a
vata e xavala e laman e a maana mo xapiak aava ri waan lana. 16 La yaan
kavai a rabuna pe lana mu bina ri usi a vilaana siri saxa saxa e a Piran
a kuus turoxo pana. 17 Taasaxa, nane pife fepalauan nami. Nane tavai
nami pana raafui ti laa'ui e a faboak a fanganan lana uma simi e vaxa a
tavai nami pana maana buk fanganan xaves e a fabas a xunus imi pana
faamamaasan.” 18 Naapalaan a ro yaamut re ferawai malaan a mu rabuna
ri vubuk tatavai pana fanganan xe sire.
19 E mui saxano Juda ti Antiaak e Aikoniam ri savat e ri yuuf a malila
pana ferawaian siri. Ri soxoi na Pol pana faat e ri raagan fasavate xe
lamalei senaso ri lamon o nane fo maat. 20 Taasaxa mu rabuna aava ri
namkai, ri tigina fakaliuane e nane tamasiak e ulaa fulaa xe la bina. E a
yaan mui, nare Baanabas re falet xe pul Daabe.

Na Pol Nare Baanabas Re Ulaa Xe Pe Antiaak Pe Siria

21 Re ferawai pana Lagasai Roxo pe Daabe e maana rabuna ri puk a
lamonan siri e ri namkai. E mui re ulaa fulaa xe pe Listra, Aikoniam e na
Antiaak. 22 Re ferawai xe sina mu fetinan xena fagutaan nari talo ri taa
waan fatateak lana namkaian tuuna siri. Re fepitaa malaan, “Taara taa
falet tuuna xe lana lagafan xaves xena laak la fatataganan sina Piran.”
23 Na Pol nare Baanabas re siak fati a mu paamua lana mu lotu saxa saxa.
E lamina fenungan e falfaalan re timin nari lapaana xakaavangan xatam
sina Piran senaso ri fo lisan tuunei nari xa xe sina. 24 Lamina faletan sire
pe Pisidia re falet xe Pemfilia. 25 Layaan re fo fepitaa pana Lagasai Roxo
pe la bina Perga re sivi xe Atalia.
26 Pave re xawas xuluna xaati e re ulaa xe Antiaak a fufubina ina faisok
sire. 27 Layaan re savat pe Antiaak re xel faxuvul a mu rabuna aava ri
namkai. E re xuus fatexaas nari pana maana mo xaves aava Piran fo vile

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sere e malaafaa nane faigotan a salan talo a mu rabuna aava ri pife Juda,
ri taa puk a lamonan siri xena namkai. 28 E re taagul pave pana maana
yaan xaves xuvul pana mu rabuna aava ri namkai.

A Faxuvulan Pe Jerusalem

15 1 Saxano rabuna ri sivimaan ti Judia xe puaa Antiaak e ri taxa
fapiti a mu fetinan pave malaan: "Nami, mi taa vuputuk malaan
sena vuputkai si Moses fo kuus pana e tamo piau mi taa pife kaaxup."
2 Na Pol nare Baanabas re fepuxai xuvul pari sena fepitaian aanabe'. E
voxo mu rabuna ri feng na Pol nare Baanabas xuvul pana xasano rabuna
aava ri namkai xe pul Jerusalem xena ferawai xuvul pana mu yaamut
e mu matalava pana lagafan aanabe'. 3 A mu rabuna sina Piran, ri feng
nari e la fena faletan siri, ri sangas falet pe Fonisia e Sameria. E pave ri
xuus fatexaas a mu fetinan o a mu rabuna aava ri pife Juda ri fo puk a
lamonan siri xena namkai. E a lagasai aanabe' a vil fafaamamaas nari.
4 A mu yaamut, mu matalava e mu rabuna sina Piran pe Jerusalem,
ri faamamaas pana savatan siri. E na Pol nari, ri kuusan a maana mo
xaves aava Piran fo vile seri. 5 Taasaxa saxano fetinan aava ri waan lana
pabung sina mu Ferasi, ri tigina e ri kuus, "A mu rabuna aava ri pife Juda
ri taa vuputuk e ri taa usi a mu vuputkai si Moses vaxa."

6 A mu yaamut e mu matalava ri faxuvul xena ferawai pana fiaian
aanabe'. 7 Lamina ferawaian xaves na Pita a tamasiak e ferawai xe siri,
"Mu fetinan, mi texaas o maana yaan xaves lumua a Piran a fatiau xena
ferawai famatavas pana Lagasai Roxo sina xe sina mu rabuna aava ri
pife Juda talo ri taa langaie e namkai sena. 8 A Piran aava texaas sena
lamonan sina mataa, a faxaalit o nane vubuxan a mu rabuna aava ri
pife Juda sait senaso nane tavai nari vaxa pana Vovau Xaradak malaan
setaara. 9 E nane pife lamon patak seri taasaxa senaso ri namkai tuuna
malaan setaara nane gei tapin a lalosaat la xunus iri. 10 Senasou mi
taa tafang tarei a Piran pana timinaana matafanan aanabe' xuluna mu
rabuna aava ri namkai, a matafanan aava netaara xa e mu butaara, taara
pife fexaxaas sena yaase? 11 Piau! Taara namkai o taara fo kaaxup pana
xakaavangan xatam si Memai Yesus malaan seri."

12 A mu rabuna aave ri nai kasam e ri langai si Baanabas nare Pol
layaan re kuusan a maana buk faisok pana gutan sina Piran aava nare fo
vesane la palou ina mu rabuna aava ri pife Juda. 13 Layaan re fataxapin
a ferawaian sire na Jems a kuus, "Mu fetinan, langaiau! 14 Na Saimon
a xuus fatexaas netaara o malaafaa a Piran a siak fati a saxano rabuna
ti la palou ina mu rabuna aava ri pife Juda talo ri taa rabuna sina. E
malaanabe' a faxalit nari pana faxatangaan nari sina. 15 A mu xakalayan
sina mu rabuna ina kuus fatuxai ri turoxo pana vilaana aanabe'. Senaso a
ferawaian sina Piran a kuus malaan,

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

16 “Lamina mo aanabe' ne taa ulaamaan e ne taa fatiginei a pabung
si Devit aava ri fo poxo. E ri taa tigina fatateak fulaa. 17 E voxo
xasano rabuna xaves aava ri pife Juda, ne fo xel nari xe siak e ri
taa seng faagutan a Memai. 18 A Piran aava fasavat a maana mo
aanabe' la matavas, fo kuus malaan.” *Ems 9:11-12*

19 Na Jems a kuus fulaa, “A lamonan siak a malaan: taara taa pife
famatafan a mu rabuna aava ri pife Juda e ri puk a lamonan siri xena
namkai sena Piran. 20 Taasaxa, taara taa xalei a lagasai xena xuus nari
malaan: ‘Muta ngan a mo aava lalosaat senaso ri falfaal xe sina saxa
piran bit pana, muta paruk e vaxa muta ngan ta ria o meska ri fo xiute.’
21 Taara taa ferawai malaan senaso ti lumua paaliu, la maana Yaan ina
Fangaafusan ri fo kuusan fasavat a maana vuputkai si Moses la mu
lifu ina faxuvulan. E a mu vuputkai naang ri ferawai sena maana mo
aanabe'.”

A Lagasai Xe Sina Mu Rabuna Nanamkai Aava Ri Pife Juda

22 E mui, a mu yaamut e mu matalava xuvul pana mu rabuna xapiak
ina lotu, ri lamon o ri taa siak fati a saxano rabuna ti la palou iri xena
fengaan nari xe puaa Antiaak xuvul pa Pol nare Baanabas. E ri siak fati
na Judas, xasa isina na Basaabas e na Sailas, a rovaat aava mu fetinan ri
suai sere. 23 E ri lisan a lagasai aanabe' sait:

Nemaam mu yaamut, mu matalava e mu fetinan, maam lisan a
lagasai ina fasisian xe simi aava mi pife Juda e mi namkai pe
Antiaak, Siria e Silisia; 24 maam fo langai o saxano rabuna ri
ta'ulan nemaam e ri fe falagaf a lamonan simi pana ferawaian siri.
Taasaxa nemaam, maam pife feng nari. 25 E voxo nemaam xapiak,
lapaana lamonan saxa, maam fo siak fati a saxanofuna xena
fengaan nari xe simi xuvul pana ro fesing sitaara, na Pol nare
Baanabas 26 aava faasilak re maat soxot a isi Memai Yesus Krais
sitaara. 27 E voxo maam taxa feng na Judas nare Sailas rao re taa
ferawai xakaavang pana lagasai aava maam fo xaleie. 28 A Vovau
Xaradak e nemaam, maam fo turoxo o maam taa pife falagaf nami
pana maana vuputkai xaves taasaxa maam toxan a nu vuputkai
aanabe' mon: 29 muta ngan a fanganan ri tatavai xe sina mu piran
bit pana, muta ngan ta ria o meska ri fo xiute e muta paruk. Tamo
mi taa faapalau sena maana mo aanabe' mi taa waan faroxo. Nane
sang mon.

30 E mui ri feng tapin a mu rabuna fefeng e ri fe sivi xe puaa Antiaak. E pave, ri
xel faxuvul a mu rabuna ina lotu e ri tavai nari pana lagasai aanabe'. 31 A mu
rabuna ri kate e ri faamamaas pana lagasai xena fagutaan nari. 32 Na Judas nare
Sailas aava ro mataa ina kuus fatuxai, re fagut a mu fetinan. 33 Re waan pave
pana valayaan e mui, a mu fetinan ri feng tapin nare pana roxoyan e luaian

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

talo re taa ulaa fulaa xe siri aava ri feng nare. 34 (Taasaxa na Sailas a vubuk
taagul pave.) 35 Na Pol nare Baanabas re waan pe Antiaak e nare xuvul pana
xasanofuna, ri fepitaa e ri ferawai pana Lagasai Roxo, a Ferawaian sina Piran.

Na Pol Nare Baanabas Re Fegagelai E Re Falet Fepatok

36 Lumui na Pol a xuus na Baanabas, "Taare taa ulaa xe la nu bina aava taare
fo kuusan fasavat a Ferawaian sina Piran lana xena tixalum a mu fetinan talo
taare taa texaas tamo ri waan faroxo o piau." 37 E na Baanabas a vubuk o na Jon
Maak i taa falet xuvul pare. 38 Taasaxa na Pol a lamon o pife roxo senaso paamua
na Jon Maak fo ta'ulan nare pe Pemfilia e pife falet xuvul pare lana faisok xapiak
sire. 39 Re fegagelai faagut e re falet fepatok. Na Baanabas a xel na Maak e re
xawas xuluna xaati e re falet xe Saipras. 40 Taasaxa na Pol a siak fati na Sailas e
a mu fetinan ri feng tapin nare lapaana roxoyan sina Memai. 41 Nare, re falet xe
Siria e Silisia xena fagut a mu fetinan pave.

Na Timoti A Falet Xuvul Pa Pol E Na Sailas

16 1 E mui re falet laa xe Daabe e Listra. Pe Listra a toxan a mataa fa'ui
aava namkai se Yesus, isina na Timoti. Na ninana a tefin Juda aava
namkai taasaxa na tamana ti Griik. 2 A mu rabuna aava ri namkai pe Listra e
Aikoniam ri ferawai faroxo se Timoti e ri kuus o a vilaana sina a roxo. 3 E na
Pol a vubuk rao i taa falet xuvul pare e voxo nane putuk na Timoti senaso a mu
Juda ti la nu bina pave ri texaas o na tama Timoti a mataa ti Griik. 4 La fena
faletan siri ri savat la mu bina saxa saxa e ri xuus fatexaas a mu rabuna aava ri
namkai pana nu vuputkai sina mu yaamut e mu matalava pe Jerusalem. E ri
xuus nari o ri taa langai sena nu vuputkai aanabe'. 5 E voxo a lagasai aanabe' a
fagut a mu rabuna aava ri namkai e a xakatan iri taxa lo molava et lana yaan
saxa saxa.

Na Pol A Xalum A Saxa Mataa Ti Mesidonia Lana Mifan

6 Na Pol e mu fesing sina, ri falet xe la maana nu bina pe Fridia e Galesia senaso
a Vovau Xaradak a xuus votan nari sena kuusan fasavat a Lagasai Roxo pe Esia.
7 Layaan ri savat la fafalas ti Misia, ri laak taraa xe la nobina Bisnia. Taasaxa a
Vovau si Yesus pife kuus turoxo pana. 8 E voxo ri sangas liu na Misia e ri falet xe
kol Troas. 9 La xunavung na Pol a toxan a mifan e lana, saxa mataa ti Mesidonia
a ti fenung xe sina malaan, "Filimaan xe Mesidonia xena xavangaan nemaam."
10 Lamina mifan si Pol, maam tamasiak xena falet xe Mesidonia senaso maam
texaas o a Piran fo xel nemaam talo maam taa xuus nari pave pana Lagasai Roxo.

A Saxa Tefin Ti Filipai, Na Lidia, A Puk A Lamonan Sina Xena Namkai Se Yesus

11 Pe Troas maam xawas xuluna xaati e falet fatak xe puaa Samotres
e la yaan lamina maam falet fulaa xe puaa Niapolis. 12 Ti pave maam

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sangas laak xe kol Filipai, saxa bina ti Rom e a bina lava lana provins
ti Mesidonia. E maam waan pave pana nu yaan. 13 La Yaan ina
Fangaafusan, maam falet xe lamina yalaxau ina bina la vangana raarum
senaso maam lamon o a bina ina fenungan sina mu Juda taxa waan
pave. E maam nai ferawai xe sina lutefin aava ri faxuvul pave. 14 Saxa
tefin aava langai nemaam, isina na Lidia, a tefin ti Taiataira. Nane fuuna
faasot pana marapi raf e vaxa a lotu xe sina Piran. E a Memai a kas a
xunus ina tefin aave e voxo nane langai faroxo sena ferawaian si Pol e a
namkai. 15 E lamina fasufan sina e sina matafetama sina, nane fiai rao
maam taa falet xe la lifu sina. Nane fiai malaan, “Tamo mi lamon tuuna o
nenia, ne namkai se Memai, filimaan xe la lifu siak.” E nane bai o maam
taa kuus pana piau.

Na Pol Nare Sailas Lana Lifu Ina Vipisan Pe Filipai

16 Saxa yaan layaan maam taxa falet xe la bina ina fenungan, maam
fesuai sena saxa yaasok tefin. A vovau saat fo vawe e voxo nane fexaxaas
sena xali fasavataana mo. Nane fuuna siak a faat xaves xana mu mataa
tafuna layaan nane xali fasavat a mo. 17 A tefin aanabe' a usi nemaam
Pol e a xukulai, “A rovaat tomexaan aanabe' re sisiak sina Piran Laa'ui
Paaliu. Re taxa xuus nami pana salan ina kaaxupan.” 18 Nane vil malaane
pana maana yaan xaves e voxo na Pol a marala e a tapuk xe sina e xuus
faagutan a vovau saat aave, “Lana isi Yesus Krais ne fasei nano, ta'ulan a
tefin aanabe'.” E fataapus a vovau aave a ta'ulane. 19 Layaan a mu mataa
tafuna yaasok tefin ri texaas o a vilaana ina siaxaana faat xaves fo piau,
ri yot na Pol nare Sailas e ri yuuf raagan nare xe la bina ina mamareiai
talo ri taa fatiginei nare la matana mu paamua ina bina. 20 Ri lisan nare
xe la nona mu rabuna ina tiisan e ri kuus, “A rabuna aanabe' ri mu Juda
e ri taxa falagaf a mu rabuna nabe' la bina sitaara 21 pana fepitaian sena
vilaana aava netaara mu Rom, taara pife kuus turoxo pana senaso ri pife
vuputkai sitaara.” 22 E a malila ri falou na Pol nare Sailas. E a mu rabuna
ina tiisan ri fasei nari o ri taa ririk tapin a marapi sire xena inis nare. 23 E
lamina inisaan nare, ri tapin falak nare lana lifu ina vipisan e ri xuus a
mataa ina faxatangaana vipis o i taa pis faagutan nare. 24 Layaan nane
langai a fefasaian aanabe' nane timin nare lana nobina la palou ina lifu
ina vipisan e pis faagutan a kare pana wai matafan.

25 La xunavung naang na Pol nare Sailas re taxa lo fenung e yangan xe
sina Piran. Xasanofuna lana lifu ina vipisan sait ri taxa langai nare. 26 A
toxan fa'ipul a mara'ulia molava aava faradakui a funa lifu ina vipisan.
E faasaxa maana ‘dua’ xapiak ri talakas e mu ‘sein’ ina mu vipis lana
lifu ri poxo patak seri. 27 A mataa ina faxatang nari a para. Layaan nane
xalum a mu yalaxau ina lifu ina vipisan a talakas nane siak a pinis lava
sina rao i taa punuk nane xa senaso a lamon o a mu vipis lana lifu aave

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ri fo sinuf. 28 Taasaxa na Pol a xukulai, “Muta famasak nano! Maam
xapiak taxa waan nabe'.” 29 E a mataa ina faxatangan a kel pana mu
laam e fala fataapus xe si Pol nare Sailas e a poxo radakui la nore. 30 E
mui nane lisan nare xe lamalei e a fin nare, “Matalava, a so ta mo ne
taa vile xena kaaxupan siak?” 31 E re suie, “Namkai se Memai Yesus e
no taa fakaxup nano e a matafetama siim.” 32 E mui re fapiti nari xapiak
aava ri taagul lana lifu sina, pana Ferawaian sina Memai. 33 Lana yaan
aanabe' xo, a mataa ina faxatangan a xamak a mu viis sire e mui nane e
mu matafetama sina ri fasufan. 34 A mataa ina faxatangan a lisan nare xe
lana lifu sina e tavai nare pana fanganan. E mu matafetama ri bas pana
faamamaasan senaso ri namkai xo sena Piran.

35 La paanen mui, a mu rabuna ina tiisan ri feng a vusul siri xe sina
mataa ina faxatangan pana fefasaian aanabe', “Mulus tapin a rovaat
aave.” 36 A mataa ina faxatangan a xuus na Pol, “A mu rabuna ina tiisan
ri kuus o ne taa mulus tapin nano e na Sailas. Naboxo me taa falet saa.
Falet lana luaian.” 37 Taasaxa na Pol a xuuse, “Nari, ri inis nemaame,
a rovaat ti Rom, la matana rabuna. Ri pife tiis nemaame e ri timin
nemaame lana lifu ina vipisan. E naboxo ri vubuk o maame taa falet
palau, bo? Piau, nari xa ri taa savat xena lisanaan nemaame xe lamalei.”
38 Layaan a mu vusul ri xuus a mu paamua ina tiisan o na Pol nare Sailas
re rovaat ti Rom, ri mataut. 39 E voxo ri savat xena fadaarum nare e ri
faxakan nare e ri nung nare o re taa ta'ulan a bina. 40 Lamina mulus
tapinaan nare, na Pol nare Sailas re falet xe la lifu si Lidia e pave re
faxuvul xuvul pana mu fetinan e re fagut nari pana ferawaian sire. E mui
re ta'ulan nari.

Saxano Juda Pe Tesalonaika Ri Tisui Na Pol Nare Sailas

17 1 Layaan re fo sangas falet la ro bina Amfipolis e Apalonia, re
savat pe Tesalonaika e pave a toxan a lifu ina faxuvulan sina
mu Juda. 2 E malaan sena vilaana sina, na Pol a laak lana lifu aave e la
nu Yaan talatul ina Fangaafusan nane ferawai xuvul pari. 3 Nane xuus
famatavas nari pana Ferawaian sina Piran talo ri taa texaas tuuna pana
Mataa Failai e a maasaxan sina e pana to fa'ulaian sina ti la maatan.
E nane kuus, “Na Yesus aanabe' ve a Mataa Failai aava ne taxa xuus
fatexaas nami pana.” 4 Saxano Juda ri xaveak namkai e ri faxuvul xuvul
pa Pol nare Sailas e vaxa xaves ina mu Griik aava ri namkai sena Piran
e maana matalava tefin sait. 5 Taasaxa saxano Juda ri tarasui nare e ri
xel faxuvul a saxano rabuna saat ti la bina ina mamareiai e ri farawei
fasorak a malila. E faasilak, mu rabuna xapiak pe la bina, ri felagafai. Ri
falet fataapus xe la lifu si Jeson xena sengaan na Pol nare Sailas senaso
ri vubuk o ri taa lisan nare xe la matana malila. 6 Taasaxa ri pife tingin
nare. Ri raagan na Jeson xuvul pana xasanofuna aava ri namkai xe la

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

matana mu paamua ina bina e ri xukulai, “A rovaat aava re fo puk a
lamonan sina mu rabuna pe la nu bina, naboxo, re fo savat iau. 7 E na
Jeson a kas a lifu sina xe sire. Nari xapiak ri taxa kawaasan a vuputkai
sina king lava simaam, na Sisaa, layaan ri kuus o a toxan a xasa king,
isina na Yesus.” 8 Layaan ri langai pana, a malila e mu paamua ina bina,
ri felagafai pana ferawaian aanabe'. 9 E mui nari aava ri waan xuvul pa
Jeson ri mamareiai xe sina mu paamua ina bina e voxo ri mulus tapin
nari.

A Matafanan Fulaa Pe Beria

10 Leaaf layaan a bina fesuk a mu fetinan, ri feng tapin na Pol nare
Sailas xe Beria. Layaan re savat pave re laak la lifu ina faxuvulan sina
mu Juda. 11 A mu rabuna pe Beria xo ri vubuk langai a lagasai, nari
ve ri peraroxo sena mu Tesalonaika. La yaan saxa saxa ri lalamon
pana Ferawaian sina Piran talo ri taa texaas o a ferawaian si Pol a
tuuna o piau. 12 E maana Juda xaves ri namkai e maana Griik vaxa,
a mu matalava tefin e tomexaan sait. 13 Taasaxa layaan a mu Juda pe
Tesalonaika ri langai o na Pol taxa fapiti a mu Beria sait pana Ferawaian
sina Piran, ri falet xe pave xena falagaf a xunus ina rabuna talo ri taa
pife langai. 14 Fataapus a mu fetinan ri feng tapin na Pol xe paa la gun,
taasaxa na Sailas nare Timoti re waan fatateak pe Beria. 15 A nutuvaat
aava ri falet xuvul pa Pol, ri fe lisane xe Etens. E mui ri ulaa fulaa
xe Beria pana fefasaian si Pol o na Sailas nare Timoti re taa filimaan
fataapus xe sina.

Na Pol A Kanamsaat Faagut Sena Mu Piran Bit Pe Etens

16 Layaan na Pol taxa waan bang nare pe Etens nane kanamsaat faagut
senaso a xalum a bina siri a bas pana maaradaang ina mu piran bit. 17 E
voxo nane ferawai xe sina mu Juda e mu Griik aava ri suai sena Piran,
lana lifu ina faxuvulan siri. E vaxa nane ferawai xe siri aava ri sangas
la bina ina mamareiai. 18 E saxano rabuna ina fepitaian aava ri toxan
a texaasan molava, ri fegagelai xuvul pa Pol. E saxanofuna ri kuus, “A
mataa vungut aanabe' i taxa kuus panaso?” E xasanofuna ri kuus, “Nane
taxa ferawai pana saxano piran patak paaliu.” Ri kuus malaan senaso
na Pol taxa ferawai pa Yesus e a to fa'ulaian sina. 19 E mui ri xel lisan na
Pol xe la bina ina faxuvulan aava ri xalie pa Erapagas e pave ri xuuse,
“Maam buk texaas sena fepitaian fa'ui siim. 20 Nano, no taxa ferawai
pana maana mo patak e maam vubuk texaas sena.” 21 A mu rabuna ti
Etens e mu topen aava ri taagul pave, vulai ri buk irimai xena fetalisan a
maana lalamonan fa'ui.

22 Na Pol a tigina la palou ina bina ina faxuvulan aave e a kuus,
“Rabuna ti Etens! Ne texaas o mi suai sena mu piran lana maana vilaana

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

xapiak simi. 23 Senaso layaan ne sangas xolai la bina simi, ne xalum a nu
bina mi taxa lo lotu lana e ne tingin vaxa a nobina saxa pana xakalayan
aanabe': "Xe Sina Piran Aava Maam Vungut Sena". E voxo a so ta mo
mi taxa lotu xe sina lana vungutan simi, a mo aave ne taa xuus fatexaas
nami pana. 24 A Piran aava vesan a xavala e maana mo lana, nane ve
a Memai ina xunavata e xavala. E nane pife taagul lana lifu lotu aava
rabuna ri vesane. 25 Piau ta mo nane vubuxane aava faisok sina mataa
mon a fexaxaas sena tavaie pana senaso nane sang mon fuuna tavai
a mu rabuna xapiak pana toyan e reref e a maana mo xapiak. 26 Nane
vesan a mataa saxa e maana rabuna xapiak ri savat sena. E nane xa tavai
nari pana nobina siri. Lumua nane lamon sena tangpat e fataxapiak
ina rabuna e maana fafalas ina nobina ri taa taagul lana. 27 E nane vil
malaane talo ri taa seng ta salan xe sina e naak ri taa tingine senaso
a Piran pife lasuun paaliu setaara. 28 A saxa fo kuus, "Pana gutan sina
Piran taara taagul e sangas e siak a reref" e saxano rabuna pana texaasan
ti la palou imi, ri kuus malaan: "Nemaam sait maam rafulak sina."
29 E voxo tamo taara xapiak ve taara mu rafulak sina Piran, taara taa
pife lamon o a Piran a malaan sena maaradaang pana 'gol' o 'silva' o faat
aava mataa fo vesane pana texaasan sina. 30 Lumua, layaan a mu rabuna ri
vungut sena vilaana sina, a Piran a pife fakasanam nari, taasaxa naboxo,
nane fasei a mu rabuna xapiak lana mu bina o ri taa puk tapai sena vilaana
saat siri. 31 Senaso nane fo lamon faati sena yaan layaan a mataa aava nane
fo fatie, i taa tiis a mu rabuna xapiak pana roxoyan. Nane fo faxalit a mu
rabuna xapiak pana layaan nane fatatoi fa'uli a mataa aave ti la maatan."
32 Layaan na Pol a ferawai pana to fa'ulaian ti la maatan, saxano
rabuna ri suaxane taasaxa saxanofuna ri kuus, "Maam vubuk langai
fulan a ferawaian siim pana mo aanabe'." 33 E voxo na Pol a ta'ulan a
faxuvulan aave. 34 E saxanu tuvaat aava ri buk waan xuvul pa Pol, ri
namkai. La palou iri a saxa mataa, isina na Dionisus aava saxa ti lana
Erapagas e saxa tefin, a isina na Damaris, re waan e saxanofuna sait.

A Tangpat Ina Lotu Aava Ri Xalie Pana Kristian

18 1 Lamina, na Pol a ta'ulan na Etens e a falet xe Korin. 2 E pave
nane suai sena saxa Juda ti Pontus, isina na Akwila. Nane savat
ti Itali xuvul pa naasana, na Prisila, senaso a memai king Klodias a fasei
a mu Juda o ri taa ta'ulan na Rom. Na Pol fe xalum nare 3 e nane taagul
e faisok xuvul pare senaso nane fuuna faisok pana vapak ina tiir xena
vesanaana lifu, malaan sere. 4 E la Yaan saxa saxa ina Fangaafusan, nane
laak lana lifu ina faxuvulan e ferawai pana texaasan rao i taa famasam
nari mu Juda e mu Griik sait se Yesus.
5 Layaan na Sailas nare Timoti re savat ti Mesidonia, na Pol a kuusan
fasavat vulan a Lagasai Roxo e a xuus fatexaas a mu Juda o na Yesus

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ve a Mataa Failai sina Piran. 6 Taasaxa layaan a mu Juda ri tisuie e
ferawai fasaat sena, nane saf tapin a pof ti lana marapi sina xena
fakalimaan votan nari e a xuus nari, “Tamo mi taa milung sena Piran, a
mo simi mon. Nenia, ne fo fataxapin faroxoi a faisok siak semi. Naboxo
ne taa paan xe siri aava ri pife Juda.” 7 E mui na Pol a ta'ulan a lifu
ina faxuvulan e falet xe la lifu latana, a lifu si Taitus Justus, a saxa
aava fuuna lotu xe sina Piran. 8 Na Krispas aava paamua ina lifu ina
faxuvulan, nane e a matafetama xapiak sina, ri namkai sena Piran. E
maana mu Korin sait aava ri langai si Pol, ri namkai e ri fasufan.
9 Saxa vung a Memai a ferawai xe si Pol lana mifan e a kuus, “Muta
mataut, taasaxa no lo ferawai, muta matakasam 10 senaso ne taxa waan
xuvul pama. Piau ta mataa i taa falou nano xena famasak nano. A toxan
a rabuna xaves lana bina aanabe', ri rabuna siak.” 11 E voxo na Pol a waan
pave pana mariaas saxa e xavil xena fapitiaan nari pana Ferawaian sina
Piran.

A Mu Xaiyaas Si Pol Ri Tiise

12 Layaan na Galio, a mataa ti Rom, i taxa paamua pe Griik, a mu
Juda ri faxuvul e ri yot lisan na Pol xe lana lifu ina tiisan 13 e ri kuus, “A
mataa aanabe' i taxa fepitaa o a mu rabuna ri taa lotu xe sina Piran pana
vilaana aava ri pife waan lana vuputkai sitaara.” 14 Na Pol i taxa rao i
tangpat pana ferawaian e na Galio moxo a xuus a mu Juda, “Langaiau
nami mu Juda, tamo mi taxa fefinaas senaso a mataa aanabe' fo mo
milung o fo vil a mo mosaat, lavaxa ne taa langai nami. 15 Taasaxa tamo
mi buk fegagelai pana mu vapaling e mu isin e maana vuputkai simi,
lavaxa nami xa, mi taa faxaradaxe. Ne taa pife tiis nami pana.” 16 E voxo
nane feng tapin nari ti lana lifu ina tiisan. 17 E mui ri yot fatateak na
Sostenis, a saxa paamua ina lifu ina faxuvulan e ri saaxane la matana
lifu ina tiisan. Taasaxa na Galio a lamon fepalau mon sena.

Na Pol A Ulaa Fulaa Xe Pe Antiaak

18 E lamina waanan sina pe Korin pana xasa valayaan, na Pol a ta'ulan
a mu fetinan e sangas xe paa Sensaria e xawas xuluna xaati xe pe Siria.
Na Prisila nare Akwila re falet xuvul pana. Paamuina faletan sina ti
Sensaria nane sapiit a fui sina xena fakalimaan a kuus fanaian sina xe
sina Piran. 19 Rutul savat pe Efasis e na Pol a ta'ulan na Prisila nare
Akwila pave. Nane laak lana lifu ina faxuvulan e a ferawai xuvul pana
mu Juda pave. 20 E layaan ri fine o i taa waan xuvul pari, nane pife
turoxo pana. 21 Taasaxa layaan a ta'ulan nari nane kuus fanai malaan,
“Tamo a Piran i taa kuus turoxo pana ne taa ulaamaan.” E mui nane
xawas xuluna xaati e ta'ulan na Efasis. 22 Layaan nane ung pe Sesaria,
nane laak xe paa laa'ui Jerusalem e fe luxurau siri aava ri namkai e mui a

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sivi xe puaa Antiaak. 23 E lamina waanan sina pe Antiaak, na Pol a guun
ti pave e a falet xolai la ro bina Galesia e Fridia xena fatateak a namkaian
sina mu rabuna pave. Pevoxo.

Na Apolas A Ferawai Pana Gutan Pe Efasis E Korin

24 Lavaxa, a saxa Juda ti Aleksandria, isina na Apolas, a savat pe
Efasis. Nane a mataa ina ferawai faroxo aava texaas fatak sena Ferawaian
sina Piran. 25 Ri fo fapitie pana vilaana sina Memai e nane xo a ferawai
faagut e a ferawai fatak se Yesus. Taasaxa nane texaas se Jon e a vilaana
ina fasufan sina mon. 26 Nane tangpat pana ferawai faagut la lifu ina
faxuvulan. Layaan na Prisila nare Akwila re langaie re xele xe la lifu sire
e re xuus famatavase pana vilaana sina Piran talo i taa masam faroxo
sena. 27 E mui layaan na Apolas rao i paan xe Griik a mu rabuna aava ri
namkai, ri kuus turoxo pana e ri xalei a lagasai xe sina mu rabuna aava
ri namkai pave rao ri taa suai sena. Layaan nane savat pave nane xavang
nari aava ri namkai lapaana xakaavangan xatam sina Piran. 28 Senaso
nane fuuna ferawai fatak, a ferawaian sina a xasliu a ferawaian sina mu
Juda layaan ri fetok la palou ina mu rabuna. E nane faxalit tuunei nari ti
lana Ferawaian sina Piran o na Yesus ve a Mataa Failai.

A Vovau Xaradak A Sivi Xuluna Mu Rabuna Aava Ri Namkai Pe Efasis

19 1 Layaan na Apolas taxa waan pe Korin, na Pol a falet e fe savat
pe Efasis. E pave nane tingin saxano rabuna aava ri namkai 2 e
fin nari, “A Vovau Xaradak fo sivi xulumi layaan mi namkai, bo?”
E ri suie, “Piau, maam pife texaas sena Vovau Xaradak.” 3 E na Pol a
fiai, “Mi langai a fepitaian sise' e mi fasufan?”
E ri kuus, “A fepitaian si Jon e a fasufan sina.” 4 E na Pol a kuus, “A
fasufan si Jon ve xena kuusan fasavataana maana vilaana saat sina
rabuna e nane xuus a rabuna ti Israel o ri taa namkai sena saxa aava i taa
savat lamina, a saxa aanabe' ve na Yesus.” 5 Layaan ri langaie ri namkai
se Memai Yesus e ri fasufan lana isina. 6 Layaan na Pol a timin a mana
xuluri, a Vovau Xaradak a sivimaan xuluri e ri ferawai lana maana pok
bina patak e vaxa ri kuus fatuxai. 7 Faasilak a rabuna sangafilu saxa pana
taragua ri waan la yaan aave.

Na Pol A Faisok Pe Efasis Pana Mariaas Taragua

8 E na Pol a laak lana lifu ina faxuvulan e fepitaa pave pana fulun
talatul. Nane ferawai famatavas se Yesus e pana fatataganan sina
Piran. 9 Taasaxa saxano rabuna ri langai pesalai e ri bai namkai sena
e ri ferawai fasaat paaliu pana salan si Memai la matana rabuna. E
voxo na Pol a ta'ulan nari. Nane xuvul pana mu rabuna aava ri usie, ri
fe faxuvul la lifu ina fepitaian si Tiranus e la yaan saxa saxa ri fuuna

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ferawai faxuvul pave. 10 La fena mariaas taragua ri vil malaane e voxo a
Ferawaian sina Piran a falet fepatok xe la nu bina xapiak pe Esia e a mu
rabuna pave, a mu Juda e nari mu Griik, ri langai sena.
11 Pana gutan sina Piran na Pol a vil a maana mo fa'ipul malaan: 12 a
maana marapi modak aava na Pol a tawe, ri lisan nari xe sina mu rabuna
aava ri giis. E layaan nari, ri tawe, a giisan siri o a vovau saat siri, ri
malit.

A Saxano Juda Ri Gei Tapin Tarei A Vovau Saat

13 A toxan a saxano Juda aava ri falet xolai xena gei tapin a mu vovau
saat sina rabuna e rao ri tafang tareie lapaana isi Memai Yesus. Ri kuus,
"Lana isi Yesus aava na Pol a kuusan fasavate, ne fasei nano o no taa
ta'ulane." 14 A mu rafulak tomexaan pisiguak sina saxa memai priis, a
isina na Siva, ri fuuna vil malaane. 15 Saxa yaan a vovau saat a sui nari,
"Na Yesus, ne texaas sena e ne texaas se Pol, taasaxa nami ve nase'?"
16 E bak a mataa pana vovau saat aave a falou nari pana gutan molava e
fa'onam nari e sip faagutan nari e voxo ri sinuf pana tari a xavuul e ria.
17 Layaan a mu Juda e mu Griik sait aava ri taagul pe Efasis, ri langai
sena, nari xapiak, ri mataut e ri suai faagut pana isi Memai Yesus. 18 A
maana rabuna aava ri namkai, ri maa savat xo e ri kuusan fasavat a
maana vilaana saat siri. 19 E a maana rabuna aava ri fuuna neng, ri siak
lisan a maana lagasai ina neng siri e ri timin faxuvule la matana rabuna
e ri farame. E voxo a mamareiai ina mu lagasai aanabe' a xakatan ina
faasilak K10,000,000. 20 Sena vilaana aanabe' a Ferawaian sina Piran a
falet fepatok e fegut paaliu. 21 Lamina yaan a mo aanabe' savat, na Pol a
lamon o i taa sangas falet pe Mesidonia e Griik xena ulaa xe Jerusalem.
E nane kuus, "Lamina waanan siak pave ne taa falet xe pe Rom sait."
22 Nane feng a rovaat aava re xavange, na Timoti nare Eraastus, xe
Mesidonia e nane waan famodak fulaa pe la nobina lava, Esia.

Pe Efasis A Mu Rabuna Vavesai Pana 'Silva', Ri Femarala Se Pol

23 La fena yaan aanabe' a toxan a lagafan molava a savat sena parabuna
lana lotu ri xalian pana "Salan sina Memai". 24 Saxa mataa ina vavesai
pana 'silva', isina na Demitrius, nane fuuna vesan a xaxaalua ina lifu lotu
sina saxa piran tefin siri, isina na Artemis. A faisok aanabe' fuuna lisan a
faat xaves xe sina mu rabuna faisok sina. 25 E voxo nane xel faxuvul a mu
rabuna ina vavesai aava ri vil a faisok malaan sena e a xuus nari, "Nami
mu rabuna, mi texaas o a faat sitaara a savat pana faisok aanabe'. 26 Mi
kaalum e mi langai sena faisok si Pol. Nane kuus o a piran aava rabuna ri
vesane, pife piran tuuna. E a rabuna ti Efasis e ti la xasano bina pe Esia ri
langaie. 27 E faisok sitaara naak i taa savat palau e i taa piau ta isin roxo.
E vaxa a lifu lotu sina piran tefin lava, na Artemis, i taa savat palau sait

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

e a piran tefin naang aava rabuna pe la nu bina pe Esia e pe la mu bina
xapiak la xavala sait ri lotu xe sina, a isina xo i taa kawaasanan."
28 Layaan ri langai a mo aanabe' ri femarala faagut e ri xukulai, "Na
Artemis sang mon sitaara mu Efasis a pemamolava." 29 Faasilak, a mu
rabuna pe la bina ri felagafai pana. E ri yot na Gaius e na Eristukus, a
rovaat ti Mesidonia aava re sangas xuvul pa Pol e nari xapiak, ri fala
fataapus xe la bina ina faxuvulan. 30 Na Pol a vubuk o i taa tigina la
matana rabuna xena ferawai taasaxa mu rabuna aava ri namkai, ri ti
votane. 31 E vaxa saxano paamua ina bina, mu fesing si Pol, ri lisan
a lagasai xe sina e ri nung faagutane o i muta savat pave la bina ina
faxuvulan.
32 A rabuna lana faxuvulan aave ri fevungutai: saxano rabuna ri kuus
pana saxano mo e xasanofuna ri kuusan saa xasano mo. E maana rabuna
xaves, ri pife texaas senaso ri fo faxuvul pave. 33 A mu Juda ri sagen
na Aleksanda xe la nori malaan sena paamua siri e saxanofuna ti la
palou ina malila ri xukulai pana fefasaian. E mui nane talangai xe sina
malila xena vil fakasam nari talo i taa gel votai sena so ta mo fo savat.
34 Taasaxa layaan a malila, ri texaas o nane vaxa saxa Juda, ri fexukulai
faxuvul pana awa taragua: "Na Artemis sang mon sitaara mu Efasis a
pemamolava!"
35 Layaan saxa paamua lava ina bina a vil fakasam nari nane kuus,
"Nami mu rabuna ti Efasis, mu rabuna pe la mu bina xapiak ri texaas o
mu rabuna ti Efasis ri fuuna faxatang a lifu lotu si Artemis lava e vaxa a
xaxaalua ina aava sivimaan ti laa'ui la xunavata, bo? 36 Lavaxa, piau ta
rabuna ri taa kuus o a bitan. E voxo mi taa waan kasam e mi muta bilai
malaan sena lamavaang. 37 Mi fo lisanmaan a rovaat aanabe' taasaxa re
pife fenau lana lifu lotu o ferawai fasaat sena piran tefin sitaara. 38 Tamo
na Demitrius e mu rabuna faisok sina xo ri vubuk tiis ta saxa mataa, a
mu lifu ina tiisan ri talakas e mu paamua ina tiisan ri taxa waan. E voxo
nari xo, ri taa fe gel tifie pave. 39 Tamo mi buk ferawai pan' ta saxa mo,
mi taa kuusan fasavate lana saxa faxuvulan tuuna pe la bina. 40 E naak
netaara xo taara taa tiisan sena maana mo aava savat tanin. E tamo ri
taa tiis netaara taara taa pi ta fufuna vilaana sitaara. E taara taa gel
malaafaa?" 41 E lamina ferawaian sina nane feng tapin nari.

A Sangasan Fulaa Si Pol Xe Mesidonia E Griik

20 1 Lamina lagafan aanabe' na Pol a xel faxuvul a mu rabuna
aava ri namkai e fagut nari. E mui nane ta'ulan nari e falet
xe Mesidonia. 2 Nane falet xolai la mu bina pave e a fagut nari aava ri
namkai pana ferawaian sina e mui nane fe savat pe Griik. 3 Pave nane
waan pana fulun talatul. E mui nane tamasiak rao i taa xawas xuluna
xaati xena falet xe Siria. Taasaxa nane texaas o a mu Juda ri fexuus

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kasam xena punuxaana e voxo nane ulaa fulaa xe Mesidonia. 4 Na
Sopataa, a lak si Piras ti Beria, na Eristukus e na Sekundas ti Tesalonaika,
na Gaius ti Daabe e na Timoti e a rovaat ti Esia, na Tisikas e na Trofimas,
nari xapiak, ri vubuk rao ri taa falet xuvul pa Pol. 5 Ri falet paamuin
nemaam e ri waan bang nemaam pe Troas. 6 E nemaam, maam xawas
xuluna xaati pe Filipai lamina Fenamo ina Bret Aava Piau Ta Yiis. E
lamina yaan pama, maam faxuvul xuvul pari pe Troas. Maam taagul
pave pana mu yaan pisiguak.

Na Yutikas A To Fa'ulaa Ti La Maatan Pe Troas

7 Lavung, la yaan mata ina ‘wiik’ maam faxuvul xena femiraaxan a
matafanganai sina Memai. E senaso na Pol a vubuk rao i taa paan a
yaan mui nane fapiti a mu rabuna. A ferawai paan, paan, paan xe la
xunavung. 8 Maam waan laa'ui la lifu e a toxan a mu laam xaves pave.
9 A saxa lak fa'ui, isina na Yutikas, a nai la matana lifu e nane fematef.
Nane matef maat e poxo ti la matana lifu aave xe lapia. Ri siaxe pana
fo maat. 10 Taasaxa na Pol a sivi xe lapia e mati xuluna lak e fakaliuane
pana mana. E nane kuus, “Muta mataut, i taxa to.” E nane feroxo fulaa.
11 E mui ri laak laa'ui fulaa e ri viak a bret e ri ngane. E na Pol a ferawai
xuvul pari fefexaxaas a paanen lolof e bak a ta'ulan nari. 12 E a mu
rabuna ri lisan a lak fa'ui aava to fa'ulaa xe la lifu sina e ri faamamaas
pana.

Maam Xawas Xe Miletus

13 E mui maam xawas xuluna xaati e maam falet xe Aasos e pave na Pol
taa xawas xuluna xaati xuvul pamaam. Maam vil malaane senaso na Pol
rao i taa sangas xe pave. 14 E layaan maam fesuai pe Aasos, nane xawas
e nemaam xapiak, maam falet xe Mitalin. 15 A yaan mui maam ta'ulan
a bina pave e maam savat faasilak xe Kios. E a yaan mui lamina maam
savat pe Samos. La fatalafaataana yaan maam ung pe Miletus. 16 Na Pol
a lamon o maam taa liu et na Efasis senaso nane bai maam taa waan pe
Esia pana yaan xaves. Nane vubuk faagut o maam taa falet fataapus talo
maam fexaxaas sena savat pe Jerusalem la Yaan ina Pentakos.

A Ferawaian Favapaanan Si Pol Xe Sina Mu Matalava Ti Efasis

17 Maam waan pe Miletus e na Pol a lisan a lagasai xe pe Efasis rao a
mu matalava ina tinoxolan ri taa faxuvul xuvul pana. 18-19 E layaan ri
savat sina nane xuus nari, “Nami, mi texaas sena vilaana siak layaan ne
waan xuvul pami. Ti la yaan mata layaan ne savat pe Esia fefexaxaas
naboxo ne mo sisiak sina Memai pana vilaana ina lamon fasivi nenia xa e
pana taangiisan. E mi texaas o naapalaan a mu Juda ri fasavat a lagafan
e maasaxan xulok, ne sisiak vulai. 20 E vaxa mi texaas o ne pife faatasu

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sena kuusan fasavat a so ta mo i taa xavang nami e ne fapiti nami la
matana rabuna e lana lifu saxa saxa simi. 21 Ne xuus faagutan a mu Juda
e mu Griik xapiak o ri taa puk tapin a vilaana saat siri pana mimilisaatan
xe sina Piran e ri taa namkai sena Memai simaam, na Yesus.
22 A Vovau Xaradak a fengau xe Jerusalem e naboxo ne taxa falet.
Taasaxa ne pife texaas sena so ta mo i taa savat sega pave. 23 Ne texaas o
lana nobina saxa saxa, a Vovau Xaradak fo xuus fatexaasau o a yaan ina
matafanan e vipisan ri taa savat siak. 24 Taasaxa ne pife muluk a toyan
siak, ne vubuk mon o ne taa fataxapin a faisok siak aava Memai Yesus
a tavaiau pana, a faisok ina ferawai xakaavang sena Lagasai Roxo ina
xakaavangan xatam sina Piran.
25 E ne fo falet xolai la palou imi xena fapiti nami pana fatataganan
sina Piran. E naboxo ne texaas o piau ta mataa ti la palou imi i taa xalum
fulanau. 26 E voxo tanin, ne xuus nami o tamo a mataa i taa pife kaaxup,
lavaxa pife sena faisok siak. 27 Senaso ne fo xuus nami pana vubuxanan
e lamonan xapiak sina Piran. 28 Faxatang nami e a malila aava Vovau
Xaradak a tavai nami pana xena faxatangaan nari. Faxatang faroxoi a
mu rabuna sina Piran aava nane maraane pana ria ina. 29 Lamina faletan
siak ne texaas o a mu rabuna malaan sena vupung saat, ri taa savat la
palou imi rao ri taa kawaasan nami, mu rabuna sina Piran. 30 E vaxa ti la
palou imi, saxano rabuna ri taa ferawai bit xena yuufaana rabuna aava
ri namkai, xe siri. 31 Faxatang! Lamon fa'uli a mariaas talatul aava ne fo
taagul xuvul pami. A mu yaan xapiak aave nenia, pana taangiisan, ne
pebukan nami.
32 E naboxo ne timin tuunei nami lapaana Piran e a lagasai ina
xakaavangan xatam sina aava fexaxaas sena fagutaan nami e tavai nami
aava mi tigina patak xuvul pana Piran pana maana roxoyan. 33 Ne pife
sei soxot a ‘silva’ o ‘gol’ o marapi sina mataa. 34 Nami, mi texaas o ne
fo faisok pana maak xena maraan a maana mo nenia e mu fesing siak,
maam vubuxane. 35 E lana maana mo ne fo vile ne faxalit nami o taara
taa xavang a mu rabuna marurupak e taara taa lamon fa'uli a ferawaian
si Yesus layaan a kuus, ‘A mataa aava tatavai pana maana mo i taa toxan
a faamamaasan molava sena saxa aava saxam a mo.”
36 Layaan na Pol a fataxapin a ferawaian sina, nari xapiak ri tapiit
turung e ri fenung. 37 E nari xapiak ri taangiis e ri feyotan na Pol e ri
fengusane. 38 A mo aava famamaxus paaliuan nari ve a paferawaian sina
o ri taa pife xalum fulane. E voxo ri falet xuvul pana xe la xaati.

A Faletan Xe Jerusalem

21 1 Maam ta'ulan nari pana mimilisaatan lava e maam xawas
xuluna xaati e xol fatak xe pe Kos. A yaan mui maam savat pe
Rods e maam ta'ulan a bina pave e savat pe Patara. 2 Pe Patara maam

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tingin a xaati rao i falet xe Fonisia e maam xawas xena falet. 3 Lana
faletan simaam maam xalum na Saipras e maam liue xe pul e maam fe
xol fatak xe Siria. Maam ung pe Tair e pave ri siak tapin a maana mo
aava waan lana xaati simaam. 4 Maam tingin a mu rabuna aava ri namkai
e maam waan xuvul pari pana yaan pisiguak. A Vovau Xaradak a ferawai
xe siri e ri xuus na Pol o i muta falet xe Jerusalem. 5 Taasaxa layaan a mu
yaan simaam a taxapus et, maam ta'ulan nari e falet fulaa. A mu rabuna
si Yesus nari lutefin e mu rafulak siri sait, ri falet xuvul pamaam xe
lamalei la bina. E pave la gun maam tapiit turung xena fenung. 6 Maam
ferawai fesuai e mui maam xawas xuluna xaati e nari, ri ulaa xe la bina
siri.

7 Maam falet fulaa e maam ta'ulan a bina Tair e maam fe ung pe
Tolimas. E pave maam fasusui a mu fetinan e maam waan xuvul pari
pana yaan saxa. 8 A yaan mui maam ta'ulan nari e fe savat pe Sesaria. E
maam waan la lifu sina saxa mataa ina kuusan fasavat a Lagasai Roxo,
na Filip. Nane saxa ti la palou ina pisiguak aava ri siak fati nari pe
Jerusalem xena xavang a mu yaamut. 9 Nane toxan a lak tefin talafaat
aava ri pife tamai lunai e nari, ri fuuna kuus fatuxai.

10 Maam fo mo waan pave pana valayaan layaan a mataa ina kuus
fatuxai, isina na Aagabas, a sivimaan ti Judia. 11 A maa savat simaam e
siak a yowang si Pol e a pis a mana e kana xa pana e a kuus, “A Vovau
Xaradak a kuus, ‘A mu Juda pe Jerusalem ri taa pis a mataa tafuna
yowang aanabe' malaan e tavai a mu rabuna aava ri pife Juda pana.”

12 Layaan maam langaie nemaam xapiak maam nung faagutan na
Pol o i taa pife laak xe Jerusalem. 13 E na Pol moxo a suie, “Senasou mi
taxa taangiis faagut e mi kawaasan a lamonan siak? Ne fo faigotanau
naapalaan ri taa pisau e vaxa ne taa maat pe Jerusalem sena isi Memai
Yesus.” 14 Layaan i taa pife xul a lamonan sina maam turoxo pana e
maam kuus, “A vubuxanan sina Memai i taa savat la matavas.”

15 Maam taagul pave pana valayaan e mui maam tamasiak e maam
guun xe Jerusalem. 16 Saxano rabuna ti Sesaria aava ri namkai, ri falet
xuvul pamaam e ri lisan nemaam xe la lifu sina saxa mataa ti Saipras,
isina na Naason. Nane a mataa aava namkai ti kavai.

Na Pol A Savat Pe Jerusalem

17 Layaan maam savat pe Jerusalem a mu rabuna sina Piran, ri fasusui
faagutan nemaam. 18 E a yaan mui nemaam Pol, maam fe tixalum na
Jems. A mu matalava ina lotu vaxa ri waan faxuvul pave. 19 E na Pol a
fasusui nari e a xuus nari pana maana mo xaves a Piran fo vile la palou
ina mu rabuna aava ri pife Juda sena faisok sina.

20 Layaan ri langaie ri kuus faasiroxo xe sina Piran. E mui ri xuus na
Pol, “Nano, timaam, no texaas o a maana Juda xaves aava ri namkai, ri

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

usi faagutan a vuputkai sitaara. 21 E ri fo langai o no fo fapiti a mu Juda
aava ri taagul la bina sina mu rabuna aava ri pife Juda o ri taa ta'ulan a
vuputkai si Moses. E vaxa no xuus nari o ri taa pife putuk a rafulak siri
o usi a mu vilaana sina mu Juda. 22 E voxo maam taa vil a so? Tuuna ri
taa langai pana savatan siim, 23 e voxo maam vubuk o no taa vil a maana
mo aava maam taa xuus nano pana. A toxan a mataa talafaat nabe' e ri
fo fakalimaan nari xa xe sina Piran. 24 Falet xuvul pari e vil a vilaana ina
xakaamak e maraan a faisok ina xangat a fui siri. Sena vilaana aanabe'
a mu rabuna xapiak ri taa texaas o nano fatak xa no usi a vuputkai si
Moses e piau ta mo tuuna lana ferawaian sema. 25 E sena mu rabuna
aava ri pife Juda e ri namkai, maam fo lisan a lagasai xena xuus nari
pana lamonan simaam o ri taa pife ngan a meska aava ri tatavai xe sina
mu piran bit pana o ta ria, o ta meska aava fo xiutan e vaxa ri taa pife
paruk."
26 Lavaxa, a yaan mui na Pol xuvul pana nu tuvaat aave, ri vil a vilaana
ina xakaamak. E mui nane laak xe la tang lifu lotu xena kuusan a yaan i
taa fataxapin a yaan ina xakaamak e ri taa lisan a tatavai siri saxa saxa.

A Mu Xaiyaas Si Pol Rao Ri Punuxe

27 Layaan a yaan pisiguak ina xakaamak a faasilak ri taxapus, saxano
Juda ti Esia ri xalum na Pol lana tang lifu lotu e ri falalagaf a malila e
voxo ri yot na Pol. 28 E ri xukulai, "Mi rabuna ti Israel, xavang nemaam!
A mataa aanabe' a falet xolai xena fapiti pengan a xasanofuna sena mu
rabuna ti Israel e a vuputkai si Moses e a tang lifu lotu nabe'. E naboxo
nane lisanmaan a saxanofuna aava ri pife Juda xe lana tang lifu lotu
sitaara xena kawaasan a nobina xaradak!" 29 (Ri kuus malaan senaso ri fo
xalum na Trofimas ti Efasis pe Jerusalem xuvul pa Pol e ri lamon o na Pol
fo xel falaxe xe lana tang lifu lotu, taasaxa piau.)
30 A mu rabuna xapiak pe la bina ri felagafai e ri falamaan ti la maana
nobina e ri yot na Pol e ri raagane ti lana tang lifu lotu. E fataapus, ri
xawei a matana yalaxau. 31 E layaan a malila ri taxa tafang pana sip
punuxaan na Pol, a memai sina rabuna ina fevisan ti Rom a siak a lagasai
o a mu rabuna pe Jerusalem rao ri fevis. 32 Fataapus, a memai aanabe'
xuvul pana saxano paamua e mu rabuna ina fevisan ri fala sivi xe sina
malila. Layaan a rabuna ri xalum a memai aave e mu rabuna sina, ri pife
sip fulan na Pol. 33 A memai a filimaan e maa yot na Pol e fasei nari o ri
taa pise pana 'sein' taragua. E mui nane fiai o nane nase' e nane fo vil a
so ta mo? 34 Saxanofuna ri xukulai pana saxa mo e saxanofuna ri xukulai
pana xasa mo. E a memai a pife fexaxaas sena siak tuunei a fufuna
xukulaian siri. E voxo nane fasei a rabuna sina o ri taa lisan falak na Pol
xe lana bina sina rabuna ina fevisan. 35 Layaan na Pol a savat la sangas
laaxan a maraleian sina rabuna femolava temasaat e voxo a mu rabuna

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ina fevis ri yaas na Pol. 36 E a malila aava ri usi soxote, ri taxa lo xukulai
faagut, “Punuxe!”

Na Pol A Ferawai Xe Sina Malila
Fk 9:1-22; 26:9-18

37 Layaan a mu rabuna ina fevisan ri buk lisan na Pol xe lana bina siri
nane fin a memai siri, “A fexaxaas ne taa ferawai xe siim?” E a memai a
xuuse, “No ferawai lana pok bina Griik, bo? 38 Nano, no saxa ti Isip aava
saxano yaan lumua no paamuian a rabuna saat 4,000 xe la xobingil, bo?”
39 E na Pol a suie, “Nenia ve ne saxa Juda ti Taasus pe Silisia, a
fufubina siak a toxan a isin lava. A fexaxaas ne taa ferawai xe sina
malila?” 40 Layaan a memai a kuus turoxo pana, na Pol a talangai xe siri
talo ri taa waan kasam. E layaan ri waan kasam nane ferawai xe siri lana
pok bina Erameik.

22 1 Nane ferawai malaan, “Mu fetinan e mu matalava, naboxo
langai a gel votaian siak.” 2 Layaan ri langai o nane ferawai xe
siri lana pok bina Erameik ri ti kasam paaliu.
E mui na Pol a ferawai fulaa. 3 “Nenia ve ne saxa Juda ti Taasus pe
Silisia taasaxa ne fo molava nabe' Jerusalem. E na Gameliel a fapiti
faroxoiau pana mu vuputkai sina butaara e ne usi fatak a Piran malaan
semi nabe'. 4 E vaxa ne fo kawaasan xapin nari aava ri usi a ‘Salan’
aanabe'. Ne yot a mu rabuna tomexaan e lutefin xapiak e ne tapin falak
nari xe lana lifu ina vipisan. 5 E a memai priis e mu matalava ri texaas
o a ferawaian siak a tuuna. E vaxa ne siak a lagasai siri xe sina mu Juda
pe Damaaskas e voxo ne falet xe pave xena yot lisan a mu rabuna aave
malaan sena mu vipis xe Jerusalem xena fakasanamaan nari.

Na Pol A Kuusan Fasavat A Yaan Layaan Nane Puk A Lamonan Sina

6 “Faasilak la belo ne fe savat pe Damaaskas e fataapus a malang
molava piis ti la xunavata a rarapak fakaliuanau. 7 E ne poxo lapia e ne
langai a ling aava xuusau, ‘Sol, Sol xenaso no taxa vil penganau?’
8 E ne fiai, ‘Memai nano nase'?’
E nane kuus, ‘Nenia ve na Yesus ti Nasaret aava no taxa vil pengane.’
9 E mu rabuna aava ri sangas xuvul paga ri xalum a malang aave taasaxa
ri pife masam a ling aava ferawai xe siak.
10 E ne fiai, ‘Ne taa vil a so?’
E a Memai a kuus, ‘Tamasiak e no falet xe Damaaskas e pave no taa
texaas sena maana mo aava Piran a vubuk o no taa vile.’ 11 E mu fesing
siak ri tawi la maak e ri lisanau xe Damaaskas senaso a malang rarapak
fo fapiifau.
12 “E pave saxa mataa, isina na Ananaias, maa xalumau. Nane usi fatak
a mu vuputkai sitaara e mu Juda pave ri suai sena. 13 Nane tigina la

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taak e a kuus, ‘Tiak Sol, kaalum fulaa!’ E monabe' mon ne fexaxaas sena
xalume.
14 “E mui nane xuusau, ‘A Piran sina mu butaara fo siak fati nano talo
no taa texaas sena vubuxanan tuuna sina e no taa xalum a Saxa aava
xaradak e no taa langai a ferawaian ti la ngusuna fatak. 15 E no taa kuus
xakaavang pana maana mo aava no fo xalume e langaie xe sina mu
rabuna xapiak. 16 E naboxo no taxa nai bang a so? Tamasiak e no taa
fasufan e gei tapin a mu vilaana saat siim lana isi Yesus.’

Na Pol A Kuus O A Piran A Fenge Xe Sina Mu Rabuna Aava Ri Pife Juda

17 “Ne ulaa xe Jerusalem e layaan ne taxa fenung pave la tang lifu lotu
ne toxan a xakaaluman. 18 E lana xakaaluman aanabe' a Memai taxa
ferawai xe siak malaan, ‘Fataapus, ta'ulan na Jerusalem, senaso nabe' ri
taa pife turoxo pana ferawaian siim, sega.’
19 “E ne kuus, ‘Memai, a mu rabuna nabe' ri texaas o lumu ne fuuna lo
falet xolai xe lana mu lifu ina faxuvulan e ne sip nari e ne pis nari aava ri
namkai sema. 20 E layaan a ria ina sisiak fatak siim, na Stefan, a tiuanan,
nenia, ne kuus turoxo pana e ne tigina faasilak xena faxatang a marapi
siri aava ri taxa punuxe.’
21 “E mui a Memai a xuusau, ‘Falet, ne taa feng nano xe lasuun xe sina
mu rabuna aava ri pife Juda.”

Rao Ri Taa Tiis Na Pol Pana Ferawaian Sina

22 Lavaxa, a malila ri langai si Pol fefexaxaas a ferawai malaan. E
mui ri xukulai faagut paaliu, “Punuxe, a xavala taa peraroxo tamo i taa
maat.”
23 Ri taxa xukulai e falep a marapi siri e ri taxa tapin falak a pof
xe laa'ui 24 e voxo a keptin a kuus faagut o ri taa lisan falak na Pol
xe lana bina sina rabuna ina fevisan. E nane fasei nari o ri taa inis
na Pol talo ri taa texaas tuuna sena fufuna maraleian sina mu rabuna
sena. 25 Taasaxa layaan ri fo pise xena inise, na Pol a fin a sensurian,
“Naak mi taa inis a saxa ti Rom aava ri pife tiis lunaiane, bo?” 26 E
layaan a sensurian a langaie, nane fe kuusane xe sina keptin sina. E a
fine, “A so ta mo no taxa vile, a mataa aapave a saxa tuuna ti Rom.”
27 E voxo a keptin fe fin na Pol, “Xuusau, nano, no saxa ti Rom, bo?”
E na Pol a suie, “Aang!”
28 E mui a keptin a kuus, “Nenia, ne maraan a vepen ina taagulan
siak pana maana faat xaves.” E na Pol a suie, “Taasaxa, nenia, ne
fo siaxe ti la yaan ina luluuxan siak.” 29 E nari aava ri vubuk o ri
taa fin na Pol pana maana fiaian xaves, ri ta'ulai fataapus mon. A
keptin a mataut layaan a texaas o nane fo pis na Pol, saxa tuuna ti
Rom.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Na Pol A Savat La Nona Faxuvulan Sina Mu Paamua Ri Xalie Pana Saniidrin

30 A keptin aave a buk texaas sena so ta mo a mu Juda ri taxa gel tifi na
Pol pana. E voxo a yaan mui nane mulus na Pol e fasei a mu paamua priis
e mu matalava ina Saniidrin o ri taa faxuvul. E bak nane siak lisan na Pol
e fatigineie la nori.

23 1 E na Pol a kaalum fatateak xe sina mu matalava ina Saniidrin e
a kuus, "Mu fetinan, la toyan xapiak siak ne fo tigina la matana
Piran pana nasaman roxo." 2 E na Ananaias, a memai priis, a fasei a
rabuna la ta Pol o ri taa tavaf a yaavana. 3 E na Pol a xuuse, "Tuuna a
Piran i taa tavaf a yaavaam. Nano, no malaan sena mamaat aava kaalum
faroxo taasaxa pe lana a maana mo fo miit. No nai pave xena tiisau
lapaana vuputkai e nano xa no milung sena layaan no fasei nari o ri
taa tavafau." 4 E a rabuna la ta Pol ri xuuse, "No taxa suaxan pengan a
memai priis sina Piran." 5 E na Pol a kuus, "Mu fetinan, ne pife texaas o
nane a memai priis. Ne texaas sena paxakalayan sina Piran aava kuus,
'No taa pife suaxan pengan a memai priis sina Piran."

6 E mui na Pol a kaalum xolai e a xalum a saxanofuna ti lana parabuna
aava ri xalie pana Sedusi, ri waan pave e vaxa saxanofuna ti lana
parabuna aava ri xalie pana Ferasi. E voxo nane kuus falava malaan,
"Mu fetinan, nenia ve ne Ferasi e ne lak sina saxa Ferasi. E mi taxa tiisau
senaso ne taxa waan bang fatateak a to fa'ulaian ti la maatan." 7 Layaan
nane kuus malaan a mu Ferasi e mu Sedusi ri fegagelai e a malila ri
lamon fepatok. 8 (A mu Sedusi aave, ri kuus o piau ta to fa'ulaian ti la
maatan e vaxa piau ta angelo o mu vovau. Taasaxa mu Ferasi ri namkai
serutul xapiak.)

9 A xukulaian felava e saxano rabuna ina fepitaa pana vuputkai aava
ri Ferasi, ri tigina e ri kuus faagut, "Nemaam, maam lamon o a mataa
aanabe' a pife vil ta mo mosaat. Naak a angelo o saxa vovau a ferawai
xe sina." 10 E mu Ferasi e mu Sedusi ri fegagelai faagut talo a memai ina
fevisan a lamon o ri taa famasak faagutan na Pol pana feyuufan xolane.
E voxo nane feng fasivi a rabuna sina xena xel patak na Pol xaseri e lisan
falaxe xe lana lifu ina waanan sina rabuna ina fevisan.

11 E a vung mui a Memai Yesus a tigina la ta Pol e a xuuse, "Muta
mataut! No fo kuusanau nabe' Jerusalem e vaxa no taa vile pe Rom."

A Mu Juda Ri Fexuus Kasam Pana Punuxaan Na Pol

12 E a paanen mui saxano Juda ri fexuus kasam pana punuxaan na Pol.
Ri kuus fanai o ri taa pife fangan o num fefexaxaas a yaan ri punuxe. 13 A
rabuna moxaves sena sangafilu talafaat ri kuus fanai faxuvul malaan.
14 E ri fe xuus a mu paamua priis e mu matalava malaan, "Maam fo kuus

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

fanai o maam taa falfaal fefexaxaas maam taa punuk na Pol. 15 E voxo
nami e mu Saniidrin, mi taa nung a memai ina fevisan o i taa lisanmaan
na Pol xe simi talo mi taa siak a texaasan fulaa sena vilaana saat sina.
Taasaxa maam taa punuxe paamuina savatan sina."
16 Taasaxa a lak tomexaan si vasaa Pol a langai kasam a ferawaian
siri. E voxo nane fe laak xe la lifu ina vipisan e a xuus fatexaas na Pol
pana. 17 E bak na Pol a xel a saxa sensurian e a kuus, "Lisan a mataa fa'ui
aanabe' xe sina memai siim senaso nane buk xuuse pana saxa mo."
18 Nane lisan a mataa fa'ui aave xe sina memai sina e a kuus, "A mataa
vipis, na Pol, a xelau e a finau rao ne taa lisanmaan a mataa fa'ui aanabe' xe
siim senaso nane buk xuus fatexaas nano pana saxa mo." 19 E a memai a tao
a mana mataa fa'ui e a xel pataxe talo pi ta mataa i taa langai a ferawaian
sire e a fine, "Rao no xuusau pana so?" 20 E a lak a kuus, "A mu paamua sina
mu Juda ri turoxo xena fin nano o mafu no taa lisanmaan na Pol xe siri talo
ri taa fin fulane pana vilaana saat sina. 21 Taasaxa ri taxa bit. Muta turoxo
pana senaso a rabuna sangafilu talafaat ri taxa funai bang xena punuxaana.
Ri fo kuus fanai o ri taa falfaal fefexaxaas ri punuxe. E naboxo ri taxa waan
bang a susuaa siim." 22 E a memai a xuuse, "Muta xuus a rabuna o no fo
xuusau pana maana mo aanabe'." E nane feng tapin a mataa fa'ui aave.

Ri Lisan Na Pol Xe Pe Sesaria

23 E mui a xel a ro sensurian sina e a fasei nare, "Xel faxuvul a rabuna
ina fevisan 200 e nari xuvul pana mu rabuna sangafilu pisiguak aava ri
fuuna nai xuluna 'hos' e vaxa a mu rabuna ina fevisan pana tol 200 e ne
vubuk o mi taa falet xe Sesaria la 9 oklok tanin la vung. 24 E vaxa, siak a
nu 'hos' talo na Pol i taa falet xuluna e lisan faroxoi na Pol xe si Felik, a
Matalava pe Sesaria." 25 E nane lisan a lagasai malaanabe':
26 Ti Klodias Laisias
Xe si Matalava Roxo, Felik
Paanen Roxo,
27 A mataa aanabe' xo, a mu Juda ri fo yote xena punuxaana. Taasaxa
ne langai o nane ve a mataa fatak ti Rom e voxo ne savat pave xuvul
pana rabuna ina fevisan siak xena fakaxupe xaseri. 28 Ne buk texaas
senasou tuuna ri buk punuxe e voxo ne lisane xe sina mu Saniidrin. 29 E
ne fo siak a texaasan o a maana gel tifian siri aave ri maana fiaian ina
mu vuputkai fatak siri e nane pife vil a mo mosaat talo i taa fakasanaman
o punuxan. 30 Layaan a saxa maa xuus fatexaasau pana saxa lamonan
ri buk vile sena, fataapus mon ne fenge xe siim. E vaxa ne fasei a mu
rabuna aava ri tisuie o ri taa savat xe siim xena xuus fatexaas nano pana
fufuna tisuiaan na Pol siri. Nane sang movoxo.
31 E voxo a mu rabuna ina fevisan ri langai e la vung ri xel na Pol e ri
lisane xe pe Antipatris xuvul pari. 32 A yaan mui a mu rabuna aava ri nai

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

xuluna ‘hos’ ri falet fulaa xuvul pa Pol e mu rabuna ina fevisan, ri ulaa xe
la lifu ina waanan siri. 33 Layaan a rabuna aave pana mu ‘hos’, ri savat pe
Sesaria ri fe lisan a lagasai xe si Felik, a matalava ina bina aave e ri kuus,
“Naboxo, na Pol taxa waan lapaana faxatangan siim.”
34 Layaan a matalava fo kat xapin a lagasai si Laisias a fin na Pol, “No
filimaan ti faa?” Na Pol a suie, “Ti Silisia.” 35 Na Silisia a bina lasuun
paaliu e voxo na Felik a xuuse, “Ne taa langai a gel votaian siim layaan
a mu rabuna ina tisuiaan nano ri maa savat.” E mui nane fefasaa o ri taa
faxatang na Pol lana lifu lava aava na Herot fo vesane.

A Mu Juda Ri Gel Tifi Na Pol La Mata Felik

24 1 A yaan pama fo taxapus e a memai priis, na Ananaias, fe sivi
xe pe Sesaria xuvul pana saxano matalava e saxa mataa ina
vuputkai, isina na Tertulis. Nari xapiak ri maa savat si Felik xena xuus
fatexaase pana mu vilaana saat si Pol.
2 Ri xel fasavat na Pol e mui na Tertulis a tangpat pana ferawaian
sina xe si Felik pana gelan siri, “Maam faamamaas pana paamuian
siim senaso a tavai nemaam pana maana yaan xaves ina luaian. E pana
texaasan siim no puk a maana mo simaam talo a waanan simaam feroxo.
A maana mo aanabe' a roxo e maam faamamaas pana. 3 Lana mu bina
xapiak maam turoxo pana maana vilaana siim e maam kuus faasiroxo xe
siim.
4 Taasaxa, maam bai famamaxus nano pana ferawaian simaam e voxo
tamo no taa langaiau ne taa ferawai famodak mon.
5 Maam texaas sena mataa aanabe'. Nane a mataa saat senaso nane vil
falagaf a rabuna la mu bina xapiak. E vaxa, nane ve a saxa paamua sina
mu Nasaret, saxa lotu bit. 6 Nane rao i taa vil a saat sena lifu lotu sina mu
Juda e voxo maam fo yote. 7 [Maam buk tiise lapaana vilaana simaam
taasaxa na Paamua Laisias maa savat e xel fatuaiane xasemaam. 8 E na
Laisias a fasei a mu rabuna aava ri tisui na Pol o ri taa savat xe siim.]
Tamo no taa fine pana no taa texaas tuuna sena maana gelan maam taxa
kuusane.” 9 A mu Juda sait ri kuus o a maana mo aanabe' a fatak.

Na Pol Xa A Gel Votan A Vilaana Sina La Mata Felik

10 Na Matalava Felik a talangai xe si Pol talo i taa ferawai saa e na Pol
a gel votan a vilaana sina malaan, “Ne texaas o nano, no fo paamuian a
rabuna simaam la maana yaan xaves e voxo ne faamamaas pana gel votai
la mataam. 11 No fexaxaas sena fin a rabuna xena texaas tuuna o la yaan
sangafilu pana taragua lumua ne laak xe kol Jerusalem xena lotu xe sina
Piran. 12 A mu rabuna nabe' aava ri tisuiau, layaan ri tinginau, ne pife ti
fegagelai pan' ta mataa, piau. E ne pife fatamasiak a mu rabuna pe la nobina
ina fepitaa o ta xasano bina xena maraaxan nari. 13 E naboxo ri pife fexaxaas

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sena faxalit tuunei a maana mo ri taxa gel tifiau pana. 14 Taasaxa a tuuna,
ne nangus a Piran si tamamaam layaan ne usi a Salan aava ri xalie pana
lotu bit. Ne namkai sena mu vuputkai xapiak aava na Moses a tavai nemaam
pana e maana mo aava mu rabuna ina kuus fatuxai sina Piran ri fo xaleie.
15 E vaxa malaan sena mu rabuna aanabe', ne taxa waan bang fatateak a
Piran aava vil fatatoi a mu rabuna roxo e mu rabuna saat ti la maatan. 16 E
voxo, ne vil vulan a maana mo xapiak talo a nasaman siak i taa matavas la
matana Piran e mu rabuna. 17 Ne pife savat pe Jerusalem la maana mariaas e
ne laak xe kol pave xena lisan a tatavai xe sina Piran e mu valagof.

18 "Ne taxa waan lana lifu lotu sina mu Juda sena tatavaian aanabe'
layaan ri tinginau. Ne fo mo vil a roxo: nenia xa ne fo xakaamak xena
usi a vuputkai simaam e piau ta malila xuvul paga e piau ta felingaian.
19 Taasaxa saxano Juda ti Esia, ri waan pave e naak nari sang ri taa savat
iau la mataam xena xuus fatexaas nano pana so ta mo ri tisuiau pana.
20 Taasaxa kalak, a mu Juda aanabe' ri waan pave layaan ne gel votan a
maana mo aanabe' la matana Saniidrin. Fin nari pana so ta mo mosaat ne
fo vile tamo ri fexaxaas sena xuus tuunei nano pana. 21 Naak a saxa mo
mon nabe' ne xukulai pana, 'Ne waan nabe' la matana rabuna xena gel
votai senaso ne namkai o a mu mamaat ri taa to fa'ulaa."

22 Na Felik fo texaas sena vilaana sina rabuna ina Salan aave, e voxo
a fataxapin a tatafangai. Nane kuus, "Layaan na Laisias aava paamua
sina rabuna ina fevisan, i taa savat ne taa lamon faati sena tiisaan nano."
23 Nane fasei a saxa sensurian o i taa faxatang faagutan na Pol taasaxa i
taa pife ti votan a mu fesing sina tamo ri maa savat xena xavangaana.

24 Lamina valayaan na Felik nare tefin sina, na Drusila aava saxa
Juda, re maa savat. Nane xel na Pol xena langai a ferawaian sina pana
namkaian se Yesus Krais. 25 Na Pol a ferawai pana vilaana fatak sina
Piran e a faxatangan roxo e pana yaan a Piran i taa tiis a mu rabuna
xapiak sena vilaana saat o roxo siri. Na Felik fematau sena ferawaian
aanabe' e voxo a feng tapine e kuus, "Taxapus, no paan saa. Ne taa xel
fulan nano lumui." 26 Nane vubuk o na Pol i taa nagaye pana faat e voxo
a xel faxavesane xena ferawai xuvul pana.

27 Layaan a mariaas taragua fo taxapus na Porsis Festas fe nai la vepen
si Felik taasaxa na Felik a vubuk o i taa fafaamamaas a mu Juda e voxo
nane ta'ulan na Pol la bina ina vipisan.

25 1 Na Festas a savat pe la provins e lamina yaan talatul a laak xe
paa Jerusalem ti Sesaria. 2 Pave a mu memai priis e mu matalava
sina mu Juda, ri maa savat sina xena gel tifi na Pol. Ri nung na Festas o
na Pol i taa filimaan xe paa Jerusalem senaso 3 ri buk rao ri taa punuxe
lana sangasan sina. 4 Na Festas a sui nari, "Na Pol taxa waan pe Sesaria
e faasilak nenia sang ne taa sivi xe kol. 5 Tamo nane fo vil a mo mosaat
feng a saxano paamua simi xuvul paga xe kol Sesaria xena gel tifie."

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6 Na Festas a waan pave Jerusalem pana yaan sangafilu fulaa e mui a sivi xe
kol. E a yaan mui nane nai la bina ina tiisan e a fasei nari o ri taa lisanmaan
na Pol. 7 Layaan na Pol a savat, a mu Juda ri ti fakaliuane e ri ferawai pana
maana mo mosaat na Pol fo vile taasaxa ri pife fexaxaas sena faxalit tuuneie.
8 Na Pol a gel votai seri e kuus, "Ne pife vil a mo mosaat sena vuputkai
sina mu Juda o sena lifu lotu siri o se Sisaa."
9 Na Festas a vubuk o a mu Juda ri taa suai sena e voxo a fin na Pol, "No taa
laak xe paa Jerusalem e pave no taa tigina la noga la bina ina tiisan, bo?"
10 Na Pol a suie, "Ne taxa tigina naboxo lana bina ina tiisan si Sisaa e a
roxo ne taxa vil malaane. Ne pife vil a mo mosaat sena mu Juda e nano,
no texaas sena. 11 Tamo ne fo vupuno pana saxa mo mosaat lavaxa ne taa
punuxan, ne taa pife faatasu sena. Taasaxa, tamo a mu gel tifian sina mu
Juda aanabe' ri pife tuuna, piau ta mataa a fexaxaas sena lisanau xe siri.
Ne vubuk rao ne taa paan xe la bina ina tiisan si Sisaa fatak."
12 Na Festas a ferawai xuvul pana mu rabuna ina vuputkai sina e mui a
kuus, "No buk paan xe si Sisaa lavaxa, no taa paan xe sina."

Na Festas A Fin Na King Agripa Pa Pol

13 Lamina saxano yaan na King Agripa nare Beniis, re savat pe Sesaria
xena fasusui na Festas. 14 Re taxa waan pave a maana yaan xaves e na Festas
a ferawai xuvul pa King Agripa pa Pol, nane kuus, "Na Felik a pis a mataa
aanabe' e i taxa waan lunai. 15 Layaan ne laak xe paa Jerusalem, a mu memai
priis e mu matalava sina mu Juda, ri gel tifie e ri fiai o ri taa punuxe.
16 "Ne xuus nari o a vilaana simaam mu Rom a malaanabe': maam taa
pife fakasanam a mataa fefexaxaas i taa tisui nari aava ri gel tifie e i
taa toxan a yaan ina gel votaian siri. 17 Layaan ri savat iau nemaam mu
matalava, maam faxuvul e fataapus, a yaan mui, ne tangpat a tatafangai
e ne fasei nari o a mataa aave i taa savat lanoga. 18 Layaan a mu rabuna
aava ri gel tifie, ri ti ferawai, ri pife ferawai pan' ta mo ne lamon o ri
taa ferawai pana. 19 Taasaxa ri marala sena saxano vuputkai ina lotu siri
e sena saxa mamaat ri xalie pa Yesus aava na Pol a kuus o a to fa'ulaa.
20 Ne pife texaas sena so ta mo ne taa vile pana e voxo ne fine tamo i taa
laak xe paa Jerusalem xena tigina la bina ina tiisan pave. 21 Taasaxa na
Pol a kuus o nane vubuk tigina la bina ina tiisan si Sisaa fatak. E voxo ne
fasei nari o ri taa yote fefexaxaas ne taa fenge xe si Sisaa."
22 E mui na Agripa a xuus na Festas, "Nenia xa, ne buk langai a mataa
aanabe'."
E na Festas a suie, "Lavaxa, mafu no taa langaie."

Na Pol A Ferawai La Mata Agripa

23 A yaan mui na Agripa nare Beniis re savat la nobina ina ferawai
xuvul pana mu memai sina rabuna ina fevisan e mu matalava ti la bina.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Na Festas a xel na Pol e ri lisanmaane. 24 Na Festas a kuus, “King Agripa
e nami xapiak aava mi waan xuvul pamaam, mi xalum a mataa aanabe'.
A mu rabuna Juda xapiak ri savat la noga sena, nabe' pe Sesaria e paa
Jerusalem e ri xukulai faagut o i taa pife to fulaa. 25 Taasaxa, ne pife
texaas sen' ta mo mosaat nane fo vile talo ri taa punuxe. Nane vubuk o i
taa tigina la bina ina tiisan si Sisaa e voxo ne taa fenge xe sina. 26 Ne taa
xalei a lagasai xe si Sisaa sena taasaxa ne pife texaas sena so ta mo ne taa
xaleie. E voxo ne lisanmaane talo mi taa xalume e nano King Agripa, no
taa xuus fatexaasau pana so ta mo ne taa xaleie pana. 27 A pife roxo ne
taa feng a mataa xe si Sisaa e piau ta mo sena.

26 1 Na Agripa a xuus na Pol, “Lavaxa, no ferawai saa.” Na Pol a
talangai xe siri e a ferawai malaan: 2-3 “King Agripa, a mu Juda
ri tisuiau pana maana mo xaves taasaxa nano, no texaas fatak sena mu
vilaana e mu fegagelaian sina mu Juda. E voxo a roxo ne taxa tigina la
noma xena gel pana ferawaian siak. Ne fin nano o no taa nai fananap e
langaiau.

4 “A mu Juda ri texaas sega ti lana yaan ne lak modak fefexaxaas tanin
e ri texaas o ne fuuna usi vulan a mu fepitaian ina vilaana sina mu Juda.
Ne vil malaane la palou ina rabuna siak e pe Jerusalem sait. 5 La maana
mariaas xaves ri texaas sega e tamo ri vubuxane ri fexaxaas sena kuus
xakaavang o nenia, ne usi a vilaana sina mu Ferasi aava ri usi fatak
paaliuan a mu vuputkai ina lotu sina Piran. 6 E naboxo ne taxa waan
lapaana tiisan senaso ne namkai sena saxa aava Piran fo kuus fanai pana
xe sina mu bumaam. 7 A mu pabung sangafilu pana taragua simaam ri
taxa waan bang a kuus fanaian aanabe' layaan ri sisiak fatak xe sina
Piran la maana yaan e vung fefexaxaas a kuus fanaian aave i taa savat.
King Agripa, sena lamonan aanabe' a mu Juda ri taxa tisuiau. 8 Senasou
mi lamon o a Piran a pife fexaxaas sena fatato fa'uli a mu mamaat?

9 “Lumua nenia vaxa ne lamon tuuna o ne taa faisok faagut xena tisui
a isi Yesus ti Nasaret. 10 E ne vil malaane pe Jerusalem. Pana turoxoian
sina mu memai priis ne pis a maana rabuna fatak sina Piran. E ne kuus
turoxo pana punuxaan nari. 11 La maana yaan xaves ne falet xe la maana
lifu ina faxuvulan xena fakasanam nari. E senaso ne marala temasaat seri
ne falet xe la nu bina lasuun paaliu vaxa xena famasak nari.”

Na Pol A Kuusan A Vupuxan Sina Xe Si Yesus

12 “Lana saxa sangasan ne paan xe Damaaskas lapaana turoxoian e
gutan sina mu memai priis. 13 Faasilak a belo ne taxa sangas la salan e
ne xalum a malang ti laa'ui, a lang ina a molava sena ngaas e a fakaliuan
nemaam xapiak. 14 Maam poxo xe lapia e ne langai a ling aava ferawai
xe siak lana pok bina Erameik, a kuus, ‘Sol, Sol, xenaso no taxa vil
penganau? No famasak nano xa layaan no fevis malaan sena vio fa'ui

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aava yeis a yuuf fatateaxe.' 15 E ne fiai, 'Nano Memai, nano nase'?' E a
Memai a suiau, 'Nenia ve na Yesus aava no taxa vil pengane. 16 Tamasiak
xo e tigina xuluna kaam. Ne savat xe siim e ne noxol nano xena yaamut
siak. No taa xuus fatexaas a xasanofuna pana so ta mo no fo xalume
tanin e pana so ta mo ne taa faxalit nano pana mui. 17 Ne taa fakaxup
nano sena rabuna siim, mu Juda e sena mu rabuna aava ri pife Juda. Ne
taxa feng nano xe siri 18 xena famatavas a lamonan siri talo ri taa ta'ulan
a mu faisok ina suk xena vil a mu faisok ina malang e ri taa taaluugan
a gutan si Setan xena falet xe sina Piran. E voxo ne taa lamon tapin a
mu vilaana saat siri e ne taa tavai nari pana vepen siri la palou ina mu
rabuna aava ri namkai sega.'

Na Pol A Kuusan A Faisok Sina

19 "E voxo King Agripa, ne pife langai pesalai sena kaaluman siak ti
la xunavata. 20 Ne falet xe siri pe Damaaskas e mui xe siri pe Jerusalem
e pe lana Judia xapiak e vaxa xe sina mu rabuna aava ri pife Juda e ne
kuus fasavat o ri taa tapuk sena saatan siri xe sina Piran e ri taa faxalit
tuunei a tapuxan siri pana faisok roxo. 21 Sena buk fepitaian aave a mu
Juda ri yotau pe lana saxa nobina ina lifu lotu xena punuxau. 22 Taasaxa
Piran fo mo xavangau fefexaxaas tanin e voxo ne tigina nabe' xena xuus
fatexaas a mu matalava e mu rabuna palau, pana. Ne taxa ferawai fatak
pana maana mo aava mu rabuna ina kuus fatuxai e na Moses sait ri kuus
o ri taa savat. 23 Nari, ri kuus o na Krais i taa maasak e punuxan e i taa to
fa'ulaa ti la mamaat e i taa tigina paamua la palou ina mu rabuna aava ri
to fa'ulaa ti la maatan e voxo nane fexaxaas sena xuus a mu rabuna Juda
e mu rabuna aava ri pife Juda pana Lagasai Roxo ina fakaxupaan nari. A
lagasai aanabe' malaan sena malang xe siri."
24 La fena ferawaian si Pol na Festas a xukulai, "Nano Pol, no mataa
ngong. A texaasan siim a kawaasan nano."
25 Na Pol a suie, "Ne pife ngong, Matalava Festas, ne taxa ferawai tuuna
pana masaman. 26 Na King Agripa a texaas sena maana mo aanabe' e
ne fexaxaas sena ferawai fatak xe sina. Ne lamon tuuna o nane texaas
sena senaso a maana mo aanabe' ri pife savat lana suk. 27 King Agripa,
no namkai sena mu rabuna ina kuus fatuxai, bo? Ne texaas o no namkai
sena."
28 E mui na Agripa a xuus na Pol, "Lana yaan modak aanabe' no lamon
o no taa yuuf a lamonan siak talo ne taa namkai sena, bo?"
29 Na Pol a suie, "Lana yaan modus o modak ne fenung xe sina Piran
o nano e nami xapiak aava mi langaiau tanin, mi taa namkai se Yesus
malaan sega, taasaxa ne bai o mi taa pisan."
30 Na King Agripa a tamasiak e nane xuvul pa matalava Festas, na
Beniis e saxanofuna aava ri nai pave 31 ri ta'ulan a bina. E ri ferawai

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

faxuvul e ri kuus, “A mataa aanabe' pife vil ta saat talo ri taa pise o
punuxe.” 32 Na Agripa a xuus na Festas, “A mataa aanabe', maam taa
muluse taasaxa nane vubuk rao i taa falet xe si Sisaa.”

Na Pol A Falet Xe Pe Rom Xuluna Xaati

27 1 Layaan ri lamon faati o so ta yaan ri taa falet xe pe Itali, ri lisan
na Pol xuvul pana saxano vipis xe si Julius, saxa mataa ina fevis
lana parabuna ina fevisan aava ri xalie pana Rabuna Ina Fevisan si Sisaa.
2 Maam fexawas xuluna xaati aava savat ti pe Adramitium e rao i paan xe
la mu bina xaves pe Esia e maam falet. Na Eristukus, saxa Mesidonia ti
Tesalonaika, a waan xuvul pamaam.
3 A yaan mui maam ung pe Saidan e na Julius xo, a buk fangaasik na
Pol e a turoxo pana o i taa falet xe sina mu fesing sina talo ri taa tavaie
pana maana mo nane vubuxane. 4 E mui maam xawas fulaa e maam falet.
Senaso a reref taxa fiit faagut, maam falet la xasing ina xurunusa Saipras
aava piau ta reref. 5 Maam falet fulaa e maam paan liuan na Silisia e
Pemfilia e maam savat pe Maira lana provins Lisia. 6 Pave saxa xaati ti
Aleksandria taxa waan. Layaan na Julius a langai o ri taa paan xe Itali
nane faxawas nemaam xuluna. 7 La maana yaan xaves maam pife falet
fataapus e pana faisok molava maam savat pe Nidas. A reref a fiit votan a
salan simaam e voxo maam falet la xasing ina xurunusa Kriit aava piau ta
reref e maam paan liuan na Kep Salmone. 8 Maam faxa'usi a gun e maam
faisok faagut xena savat la bina aava ri xalie pana ‘A Soluak ina Luai
Roxo’ faasilak a bina Lasea.
9 Maam fo fataxapin palou xo a maana yaan xaves lana faletan simaam
e naboxo a yaan ina xaing molava. A saxa yaan lava sina mu Juda, a
Yaan ina Maraan Xapin a Faasaalan siri pana Ria ina Sipsip fo falet xo. E
na Pol a fasei nari, 10 “Mi rabuna, ne texaas o a faletan sitaara i taa lagaf
temasaat, a xaati e maana mo lana ri taa kawaasanan e vaxa saxano
rabuna ri taa maat.” 11 A sensurian a langai sina memai ina xaati e mataa
tafuna xaati taasaxa pife langai si Pol. 12 Senaso a bina ina ungan aave
pife roxo xena waan lana la yaan ina xaing molava, ri lamon o ri taa falet
fulaa xena savat xe kol Finiks e ri taa ung pave. A bina aave pe Kriit e ri
taa taagul pave la mu yaan ina xaing molava.

A Xaing Molava A Savat

13 A maalu modak ti pul a tangpat pana fiit e mu rabuna ti xuluna
xaati ri lamon o ri taa fasavat xapin a texaasan siri. E voxo ri yuuf falak a
anka e ri kaliu faasilak a gun pe Kriit. 14 Taasaxa faasilak, a reref molava
temasaat, saxa aava ri xalie pana “Maatbung” a fiit ti la xurunusa. 15 A
tao fatateak a xaati e ri pife fexaxaas sena fafalein faroxoie. Ri famalui
a marapi ina xaati xena usiaana reref. 16 Layaan maam falet xe pul la

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

xurunusa Koda a reref a pife fiit faagut e pave maam faisok faagut xena
pis faagutan a xaleo aava ri yuufe lamina xaati talo i taa pife tugurum.
17 Ri yuuf falaxe xe xuluna xaati e ri pis fakaliuan a xaati sang pana
mu yeis talo i taa pife tugurum. Ri mataut o ri tamaa ung la nonamaat
faasilak pe Libia e voxo ri yuuf fadui a anka lava ina xaati talo a reref i
taa fafalein nari. 18 A xaing molava i taxa kawaasan lunaian nemaam e a
yaan mui ri tapin fasivi a maana mo aava waan xuluna xaati. 19 E a yaan
lumui lamina, nari mu rabuna ina faisok xuluna xaati ri tapin fasivi a
maana mo ina faisok siri xe la laman.

20 La maana yaan xaves a reref taxa lo fiit faagut e maam pife xalum
a ngaas o mu vapara. Maam lamon o nemaam xapiak maam taa maat
pe la laman. 21 Pana maana yaan xaves a mu rabuna faisok aave ri pife
fangan e mui na Pol a tigina la nori e a kuus, "Mi rabuna, a pife roxo o
mi langai pesalai sena fefasaian siak e mi ta'ulan na Kriit. Tamo mi fo
langaiau a maana mo simi e a xaati sait ri taa waan faroxo. 22 Taasaxa ne
faxaar nami talo mi taa tigina faagut e mi muta mataut. Senaso pi ta saxa
ti la palou imi i taa maat, a xaati sang mon i taa tugurum. 23 Lanef la
xunavung a Piran aava ne sisiak sina e ne nanguse, a feng a angelo sina
xe siak e a xuusau, 24 "Pol, muta mataut. No taa tigina la bina ina tiisan
si Sisaa. E a Piran, lana mamaaluxan sina, i taa faxatang faroxoi a mu
rabuna aanabe' e ri taa waan faroxo."

25 E voxo tigina fatateak, muta mataut. Ne texaas tuuna o a maana mo
aava angelo fo kuusane ri taa savat la matavas senaso a Piran a ferawai
tuuna vulai. 26 Taasaxa reref i taa fa'ung netaara xuluna saxa xurunusa."

A Tuguruman Sina Xaati

27 A mu vung sangafilu saxa pana talafaat fo falet e a xaing taxa xup
lunaian a xaati la laman Edriatik. Faasilak la xunavung a mu rabuna
ina faisok xuluna xaati ri lamon o maam taxa ung. 28 E voxo ri fadui a
yeis pana faat molava xena texaas sena tuyan sina laman e a fexaxaas
sena mita sangafilu talafaat. E mui fadak ri vil fulane e a fexaxaas sena
mita sangafilu talatul. 29 Ri mataut o a xaati i tamaa laak xuluna mu faat
molava e voxo ri fadui a anka talafaat ti lamina xaati e ri waan bang a
paanenan sina bina. 30 E saxano rabuna ina faisok xuluna xaati ri vubuk
o ri taa ta'ulan a xaati e voxo ri fadui a xaleo e ri bit o ri taa fadui a xasa
anka lanona xaati. 31 Taasaxa na Pol a masam sena vilaana siri e a xuus a
sensurian e mu rabuna ina fevisan, "Tamo a mu rabuna ina faisok xuluna
xaati aanabe' ri pife waan xuluna xaati nami xapiak mi taa pife savat
faroxo la xavala." 32 E voxo a mu rabuna ina fevisan ri xatip tapin a yeis
aava pis fatateak a xaleo.

33 Faasilak la paanen na Pol a faxaar nari talo ri taa fangan e a kuus,
"A mu yaan sangafilu saxa pana talafaat fo taxapus xo e mi pife fangan

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sena matautan simi. 34 Naboxo mi taa fangan xena fagut nami. Pi ta saxa
a fui ina i taa malit." 35 E mui na Pol a siak a saxa nebret e fenung xe
sina Piran pana la matari. A viaxe e fangan. 36 Ri fegutai e ri fangan sait.
37 Nemaam mu rabuna 276 maam taxa waan xuluna xaati.

38 Layaan ri fo maasi ri tapin palou a maana kam ina 'wiit' la laman
talo a xaati i taa pife matafan. 39 A bina xo xidarak saa e mu rabuna ina
faisok xuluna xaati ri ngalngolan a bina taasaxa ri xalum a soluak pana
gun e ri lamon o naak ri taa falak a xaati xe la nogun aave. 40 E voxo ri
patal tapin a yeis ina mu anka pe la laman e vaxa ri mulus tapin a yeis
aava pis fatateak a mu fos. E mui ri yuuf falak fa'uli a marapi ina reref
la ngusuna xaati talo a reref i taa fiit falak a xaati xe la gun. 41 Taasaxa
xaati a pife laak. A ngusuna xaati a pasak fatateak la nonamaat e a xaing
a gurum a tena xaati. 42 A mu rabuna ina fevisan rao ri punuk a mu vipis
talo ri taa pife sinuf. 43 Taasaxa, a sensurian siri a vubuk o na Pol i taa to
e a ti votan a punuxaan nari. Nane fasei nari aava ri texaas sena ngaas o
ri taa lalaas du lana laman paamua xena ngaas laak xe la gun. 44 E mui a
xasanofuna ri taa kais usi xuluna wai o xavil ina xaati aava tugurum. E
malaanabe' nemaam xapiak maam fe savat faroxo la xavala.

28 1 Maam fo ung faroxo e maam fetexaas o a xurunusa pave a isina
Malta. 2 A mu rabuna ti la bina aave ri roxo paaliu. A raafui
xo a savat e ri sung a fata talo maam taa maari la tana. 3 Na Pol a siak
faxuvul a kui e layaan a timine xuluna fata a tiui neng a savat ti la kui
sena lagafan ina fata e a yot fatateak a mana. 4 A mu rabuna ti la bina
ri xalum a tiui la ma Pol e ri kuus la palou iri, "Naak a mataa aanabe' a
mataa ina punuk mataa. Nane sinuf ti la laman taasaxa i taa pife sinuf
sena fakasanam aanabe'." 5 Taasaxa na Pol a saf tapin a tiui xe lana fata
e nane roxo mon. 6 Nari, ri waan bang a maatan sina o a sulan sina tana.
Taasaxa, mui layaan ri xalum na Pol i taxa roxo mon ri puk a lamonan
siri e ri kuus, "Nane ve a piran."

7 Faasilak a nobina aave na Publius, a paamua lava ina xurunusa aave,
na Malta, a toxan a xavala. Nane fiai tamo maam taa matef pave. E la
yaan talatul maam matef e fangan xuvul pana. 8 Na tama Publius a mati
la ivin sina pana giisan; a tana lalagaf e a xais. Na Pol a laak xe sina e fe
fenung e a timin a mana xuluna e a vil faroxoie.

9 Lamina vil faroxoiaana a mu rabuna aava ri giis ri maa savat si Pol e
nane vil faroxoi nari. 10 Ri suai semaam pana maana tatavaian e layaan
rao maam falet ri tavai nemaam pana maana mo xapiak xena xavang
nemaam lana faletan simaam.

11 A fulun talatul maam waan pe Malta e mui maam xawas fulaa
xuluna saxa xaati ti Aleksandria aava toxan a xaxaalua ina piran lua la
nona, na Kosta e na Poluks. A xaati aanabe' a waan bang pave fefexaxaas
a yaan ina xaing molava fetaxapus. 12 Maam fe savat pe la saxa bina

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Sirakuus e maam waan pave a yaan talatul. 13 Maam ta'ulan a bina aave
e maam falet fulaa e maa fe savat pe la bina Regium. A yaan mui a maalu
a savat ti pul e lana yaan taragua maam fe savat la bina Putioli. 14 Pave,
maam tingin a mu rabuna aava ri namkai e ri fin nemaam o maam taa
waan xuvul pari pana ‘wiik’ saxa. E mui maam fe savat pe Rom. 15 Pe
Rom, a mu rabuna aava ri namkai ri fo langai pana savatan simaam e
ri maa fasusui nemaam faasilak la maket si Apius e mu lifu sasaxong
talatul. A savatan siri a fagut a lamonan si Pol e a kuus faasiroxo xe
sina Piran pari. 16 Layaan maam fo savat pe Rom ri turoxo o na Pol i taa
taagul nane sang mon pana saxa mataa ina fevisan xena kaalum votai
sena.

17 Lamina yaan talatul na Pol a xel faxuvul a mu paamua sina mu Juda.
Ri savat faxuvul e nane xuus nari, “Mu fetinan, naapalaan ne pife bilai
fasaat xe sina mu rabuna sitaara o mu vilaana aava mu butaara ri tavai
netaara pana, nari pe Jerusalem ri pis a maak e ri lisanau xe sina mu
Rom. 18 Nari, ri finau pana fiaian xaves e ri buk mulus tapinau senaso
ri texaas o ne pife vil a mo mosaat xena fakasanamau. 19 Layaan a mu
Juda ri kuus votane ne fiai o ne taa fe savat si Sisaa. Taasaxa ne piau ta
mo xena tisui a mu rabuna siak pana. 20 Sena fufuna mo aanabe' ne xel
faxuvul nami xena xuus nami o ri pisau pana ‘sein’ aanabe' senaso ne
namkai sena saxa aava mu Juda ri taxa waan bang fatateaxe.”

21 E nari, ri suie, “Ri pife lisanmaan a lagasai sema ti Judia e pi ta mataa
maa savat ti pave xena xuus fatexaas nemaam pama. 22 Taasaxa maam
buk langai pana lamonan siim senaso maam texaas o la mu bina xapiak a
rabuna ri ferawai fasaat sena parabuna aava ri namkai malaanabe'.”

23 Ri lamon pana saxa yaan ina faxuvulan fulaa e layaan a yaan aave a
savat, maana rabuna xaves ri maa savat si Pol. Ti la paanen fefexaxaas la
vung nane xuus fatexaas nari pana fatataganan sina Piran e a fapiti nari
pa Yesus ti lana xakalayan sina rabuna ina kuus fatuxai e a mu vuputkai
si Moses. 24 Saxano rabuna ri lamon tuuna pana ferawaian sina taasaxa
xasanofuna piau. 25 Ri pagal a lamonan siri e ri ferawai fepatok sena e ri
tangpat pana ta'ulane layaan a kuus, “A Vovau Xaradak a ferawai tuuna
xe sina mu bumi layaan a ferawai malaan la ngusu Aisaia, saxa mataa
ina kuus fatuxai:

26 ‘Falet xe sina rabuna aave e xuus nari: mi taa langai vulai
taasaxa mi taa pife masam.
Mi taa kaalum vulai e mi taa pife matavas.
27 Senaso a xunus iri a tateak, ri vil votan a tangari e ri famatef a
matari.
Tamo a ferawaian aanabe' pife tuuna,
a matari taa kaalum faroxo, a tangari taa langai faroxo e a
lamonan siri taa matavas

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

e ri taa puk a lamonan siri xe siak e ne taa vil faroxoi nari.”
28 E na Pol a fataxapin a ferawaian sina malaan, “E voxo ne vubuk rao
mi taa texaas o a Piran fo lisan a lagasai ina fakaaxupan sina xe sina mu
rabuna aava ri pife Juda e nari, ri taa langai! **29** (Lamina ferawaian aave a
mu Juda ri ta'ulane e ri taxa fegagelai la palou iri.)
30 Pana mariaas taragua na Pol a taagul lana lifu aava nane xa a
maraane e maana rabuna xaves ri maa savat sina e na Pol a faamamaas
pana. **31** Nane ferawai pana fatataganan sina Piran e a fepitaa pana
Memai Yesus Krais. Nane ferawai pana gutan e pi ta mataa a kuus
votane.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Rom

A Si Pol Lagasai Xe Sina Mu Rom

A Ferawaian Paamua

Na Pol a xalei a lagasai aanabe' senaso nane vubuk falet xena xalum a mu rabuna pe Rom aava ri namkai. Nane buk waan xuvul pari pana saxanu yaan e mui i taa falet xena kuusan fasavat a Lagasai Roxo pe Spein. Lana lagasai aanabe' na Pol a kuus famatavas paaliu pana Lagasai Roxo se Krais e sena buk vilaana sina rabuna aava ri fuuna usi na Yesus.

Paamua na Pol a fasisi a mu rabuna pe Rom aava ri namkai e a xuus nari o vulai nane fuuna fenung xe sina Piran pari. E mui nane fasavat a fufuna lamonan ina lagasai malaan: "A mataa aava tigina fatak la matana Piran i taa taagul vulai pana namkaian sena Piran." (1:17) Na Pol a kuus malaan: a rabuna xapiak, naapalaan ri Juda o piau, nari xapiak ri rabuna ina faasaalan. E voxo a Piran i taa muluk nari e i taa siak fa'uli nari. A mataa aava namkai se Yesus Krais, a Piran i taa siak fa'ulie e nane i taa savat fesing sina Piran e fetinan xuvul pa Yesus Krais.

Tamo Piran a siak fa'uli a saxa mataa, lavaxa a toyan sina fo savat fa'ui. A Piran taxa waan xuvul pana e a Vovau ina Piran a bas la xunus ina. E voxo a faasaalan e maatan piau ta gutan fulaa xena paas faduie e paamuiane. Lana palagasai 5-8 na Pol a ferawai pana malasuf ina vuputkai sina Piran e pana gutan sina Vovau Xaradak la xunus ina rabuna aava ri namkai se Yesus.

La palagasai 9-11 na Pol a kuusan fasavat a saxa lagafan sina. Na Pol fatak xa a mataa Juda, nari aava lokavai mupiis a Piran fo siak fati nari xena rabuna fatak sina. Taasaxa mu matalava Juda xaves ri ti taaluugan na Yesus. A rabuna xaves aava ri pife Juda, ri fo savat fefeng si Yesus taasaxa mu Juda piau. Na Pol a kuus o a fufuna vaxa sina mu Juda. Ri pife xalum taraxali a mo molava aava Piran rao i vile xe siri. Taasaxa na Pol a lamon o muibak a mu rabuna Juda vaxa ri taa laak lana pabung si Yesus.

La fataxapiak ina lagasai na Pol a ferawai pana so ta vilaana a mu rabuna aava ri namkai, ri taa usie. Nane ferawai faaxaves pana vilaana ina vubuxan xasingitaana xasanofuna. Nane ferawai vaxa pana vilaana ina vesan a faisok sina Piran e vilaana ina taagul lapaana mu paamua e vilaana ina xavang a xasanofuna.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A Fasisian

1 [1] Nenia, na Pol: ne saxa yaasok si Krais Yesus e a Piran a xelau xena
savat yaamut sina e fati pataxau xena kuusan fasavat a Lagasai Roxo
sina. [2] Lokavai mupiis lana Xakalayan Taap, a Piran a kuus fanai pana
Lagasai Roxo se Natuna, la ngusuna mu rabuna ina kuus fatuxai. [3] Nane
ve, lana vipin matatuuna sina, a bu Devit aava 'king' lava sina mu Juda.
[4] Nane taagul nabe' la xavala e a Vovau Xaradak a faxaalit pana gutan o
nane ve a Natuna Piran layaan a fatatoi fa'ulie ti la mamaat: nane ve na
Yesus Krais aava Memai sitaara. [5] Sena gutan sina e lapaana isina, maam
saxam a xakaavangan xatam e a ngavuk ina yaamut xena xel patak a mu
rabuna aava ri pife Juda talo ri taa langai a Lagasai Roxo xena usiaan
na Yesus. [6] E nami pe Rom, a Piran a xel nami vaxa xena waan xuvul pa
Yesus Krais.

[7] Lavaxa, nenia, ne taxa xalei a lagasai aanabe' xe simi mu Rom aava
Piran a vubuxan xasingit nami e xel nami xena rabuna fatak sina.

Ne vubuk rao a Piran Tamataara e na Memai Yesus Krais re taa tavai
nami pana xakaavangan xatam e luaian.

Na Pol A Vubuk Faagut Rao I Taa Fe Xalum A Mu Rom

[8] Paamua, ne kuus faasiroxo xe sina Piran lapaana isi Yesus Krais pami
xapiak senaso ne langai a rabuna la mu bina ri taxa ferawai pana namkaian
simi. [9] Langaiau, ne sisiak lapaana Piran pana gutan xapiak siak layaan ne
kuusan fasavat a Lagasai Roxo se Natuna. E nane xa i taa kuus xakaavang o
ne fuuna lamon vulan nami lana fenungan siak. [10] E la maana yaan xapiak,
ne nung faagutane o i taa kas a salan talo ne fexaxaas sena savat simi.

[11] Ne vubuk marasaxa rao taara taa irimai talo ne fexaxaas sena tavai
nami pana saxa tatavai sina Piran xena fagut nami e voxo mi taa usi
fatak a vilaana si Yesus. [12] A malasuf ina ferawaian siak a malaanabe':
taara taa fexavongan netaara pana usiaana vilaana si Yesus. Aang, mi
taa faamamaas layaan mi kaalum o ne taxa usi na Krais e nenia vaxa ne
taa faamamaas layaan ne xalum a vilaana simi. [13] Taasaxa mu fetinan, ne
vubuk o mi taa texaas o a maana yaan xaves ne lamon rao ne taa fe savat
simi (taasaxa ne tivotanan fefexaxaas naboxo) talo saxanofuna ri taa
xaveak namkai e saxanofuna imi, mi taa fepalak lana namkaian simi. A
maana mo malaanabe' fo savat la palou ina xasanofuna aava ri pife Juda
sena faisok siak.

[14] Senaso a Piran fo kas a lamonan siak pana Lagasai Roxo aanabe', ne
toxan a faisok lava naboxo xena kuusane xe sina mu rabuna xapiak aava
ri pife Juda: a mu Griik e mu topen sait; a mu rabuna pana texaasan e
nari aava ri piau ta texaasan. [15] Nabe' a fufuna vubuxanan tateak siak
xena xuus fatexaas nami pe Rom vaxa pana Lagasai Roxo se Yesus.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A Mataa Taa Tigina Fatak La Matana Piran Sena Namkaian Mon

16 Ne pife mangil, ne faamamaas paaliu layaan ne kuusan fasavat a
Lagasai Roxo se Krais. Senaso a lagasai aanabe' a toxan a gutan sina
Piran xena fakaxup a mu rabuna aava ri namkai sena. Nemaam mu Juda,
maam langai paamuine e naboxo nami aava mi pife Juda, nami sait, mi
fo langaie. 17 Ne taa ferawai fulaa: lana Lagasai Roxo aanabe' a Piran a
faxalit netaara pana malaafaa i taa vil faroxoi a mu rabuna la matana.
Lokavai mupiis nane vil malaane e tanin sait a fexaxaas. Vulai nane
fakaxup a rabuna senaso ri namkai sena. Taara texaas sena tuunayan
ina senaso a mu rabuna ina kuus fatuxai ri fo kala pana lana Xakalayan
Taap. Ri kuus, "A mataa aava tigina fatak la matana Piran i taa taagul
vulai pana namkaian sena Piran."

A Mu Rabuna Xapiak Ri Vupuno La Matana Piran

18 Naboxo ne buk xuus nami o a Piran a marala faagut pana mu
rabuna. E nane taa fakasanam a mu rabuna aava ri vil vulan a vilaana
saat: ri pife suai faagut sena Piran e ri bilai fasaat xe sina xasanofuna.
Layaan ri vil a vilaana saat malaan ri taxa tivotan a tuunayan sina
Piran talo xasanofuna ri taa pife namkai sena. 19 A mo roxo layaan a
Piran a fakasanam a buk rabuna aava ri bilai malaan. Senaso nane fo
famatavas a salan talo ri taa texaas sena. 20 A salan aave a malaanabe':
ti lana tangpat layaan a Piran a vesan a maana mo xapiak, a mu rabuna
ri fexaxaas sena texaas sena. E vaxa ri fexaxaas sena masam faroxoi a
gutan sina Piran Tuuna aava Waan Vulai. Ri pife xalume taasaxa ri texaas
sena maana mo nane fo vesane. E voxo ri taa pife favavof o ri vungut
sena. 21 Ri taa pife ferawai malaan senaso ri texaas sena Piran. Ri texaas,
taasaxa ri pife kuus fati a isina o suai sena malaan se' nane ve a Piran
siri. E vaxa ri pife kuus faasiroxo xe sina pana xakaavangan sina, piau! Ri
fepalau paaliu pana texaasan siri e a masaman siri fesotuk.
22 Ri lamon o nari, ri rabuna pana texaasan, taasaxa tuuna, ri rabuna
lamavaang mon. 23 Ri pife lotu xe sina Piran aava Waan Vulai e pi
mamaat. Piau! Ri lotu si xe sina xaxaalua ina saxa mataa aava i taa maat
e xe sina maaradaang ina mu maanu o tiir o tiui aava rabuna ri vesane.
24 E voxo, a Piran a ta'ulan nari talo a vubuxanan saat siri i taa vius
nari e ri taa vil a maana mo mosaat xena famangilaana tari. 25 Ri gigiran
a tuunayan sina Piran xena namkai sena bitan. Ri naangus e sisiak xe
sina maana mo aava Piran Tuuna a vesane taasaxa ri pife nangus a
Piran naang. Nane aave a mu rabuna xapiak ri taa nangus vulane. Tuuna
Paaliu.
26 Sena mo aapave mon a Piran a ta'ulan nari talo ri taa usi a
vubuxanan saat aava waan la xunus iri. Tuuna, a lutefin ri taa ta'ulan

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

a vilaana roxo ina felavaanan xena fetamaian xolan nari xa. [27]E a
mu tomexaan vaxa ri taa vil malaane. Ri ta'ulan a vilaana roxo ina
falet xuvul pana tefin e ri fetamaian xolan nari xa. A mu tomexaan ri
fetamaian nari xa e ri siak a giisan saat la tari, malaan sena fakasanaman
ina vilaana saat siri.
[28]Nari, ri texaas sena Piran taasaxa ri vungut bit. E voxo a Piran a
ta'ulan nari talo ri taa lamon fasaat vulai e ri taa usi a maana vilaana
saat. [29]Ri bas paaliu pana maana buk vilaana saat malaan: ri rawet e
ri vil fasaat nari; ri tarasui a xasanofuna e ri fepunuxan nari; ri fevis e
fegagelai; ri bit nari e ri fuuna lamon pana bilai fasaat xe sina xasano
rabuna. Ri ferawai lilimugai e kuusan pengan a mataa. [30]Ri xaiyaasan
a Piran e ri sarak sena. Ri fuuna lamon falavai nari xa e ri malalava.
Ri fuuna seng fatuaian a vilaana saat e ri langai pesalai sina mu ninari
e tamari. [31]Ri pi u'usi a mu vilaana roxo. A nasaman siri a maat e a
vilaana siri pife tuuna. Ri fuuna kuus fanai pana saxa mo taasaxa ri
pi vivile, ri pife faxatang faroxoi a matafeninan siri e ri pife muluk a
xasanofuna. [32]Ri texaas sena tiisan roxo sina Piran aava kuus o a mu
rabuna aava ri fuuna bilai malaan, ri taa maat. Taasaxa ri taxa lo bilai
malaan. E vaxa ri turoxo pana xasanofuna aava ri fuuna usi a maana buk
vilaana saat aave.

A Piran Taa Tiis Fatak A Mu Rabuna Xapiak

2 [1]E voxo, nami mu Juda, mi fuuna tiis a vilaana sina xasanofuna,
bo? Lavaxa, nase' ta mataa a tiis a xasanofuna i taa pife kuus vof
a vilaana sina xa. Senaso layaan mi tiis a xasanofuna e mui mi vil a
vilaana saat malaan seri, mi taxa tiis nami xa. [2]Layaan a Piran a tiis a
mataa aava vil malaane, taara xapiak, taara texaas o a tiisan sina a roxo
e fatak, bo? [3]Layaan mi vil a maana buk vilaana saat taasaxa mi fuuna
tiis a xasafuna pana, muta lamon o nami xa mi taa sinufan a tiisan sina
Piran. [4]Naak mi lamon fepalauan a Piran senaso a muluk nami e pife
fakasanam fatapusan nami e a nai fananap sena maana vilaana saat simi,
bo? Taasaxa Piran fo faxalit nami pana roxoyan aave talo mi taa puk
fa'uli nami xa xasena maana vilaana saat simi.
[5]Taasaxa nami, mi tavanat e mi bai puk fa'uli nami xasena
maana vilaana saat simi e naboxo a malaan semi taxa lo vil falavai
a fakasanamaan nami xa lana yaan aava Piran i taa vil famatavas
a maraleian e tiisan tuuna sina. [6]E a Piran i taa sui fexaxaasan a
mamareiai ina maana buk vilaana aave xe sina rabuna saxa saxa xapiak.
[7]A rabuna aava ri fuuna lo bilai faroxo la matana Piran, ri fuuna seng
faagutan a tatavaian sina aava isin lava, suaian e a toyan i taa pife
taxapus. E a Piran i taa tavai nari xo pana toyan vulai xe vulai. [8]E
xasanofuna aava ri fuuna vil vulan a maana mo xena fafaamamaasaana

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tari mon, ri langai pesalai sena tuunayan sena Piran xena usiaana bitan
e a Piran, lana maraleian sina, i taa fakasanam nari. 9 A mu rabuna aava
ri vivil a maana vilaana saat malaan, a Piran i taa fasavat a matafanan
e i taa feruuxan a lamonan siri. I taa vil malaane xe sina mu Juda e
nari aava ri pife Juda vaxa. 10 Taasaxa Piran i taa tavai nari aava ri
bilai faroxo pana isin lava, a vepen roxo e a luaian la xunus iri. I taa
vil malaane xe sina mu Juda e xe siri aava ri pife Juda vaxa. 11 E voxo
a Piran i taa tiis a mu rabuna xapiak. Nari xapiak mon ri fexaxaas la
matana.

12 A maana rabuna aava ri pife Juda, ri piau ta vuputkai aava savat la
ngusu Moses. Taasaxa, layaan ri faasaal sena, lunai a Piran a kuus o ri
vupuno e i taa kawaasan xapin nari naapalaan ri piau ta vuputkai. E a
mu Juda aava ri toxan a vuputkai sina Piran, layaan ri faasaal sena, a
Piran i taa kuus o nari vaxa ri vupuno e i taa kawaasan xapin nari senaso
ri toxane taasaxa ri pife usi faroxoie. 13 E fulaa, a mataa i taa pife tigina
fatak la matana Piran tamo i taa langai mon pana vuputkai aave. Taasaxa
nane aava langaie e usi vulane, nane mon i taa tigina fatak la matana
Piran. 14 Tuuna, layaan a mu rabuna aava ri piau ta vuputkai, ri vil a
maana mo roxo aava waan lana vuputkai, ri faxaalit faroxo o ri texaas
sena vilaana roxo e saat. 15 A vilaana siri a faxaalit o a maana fefasaian
aava waan lana vuputkai, ri taxa waan la xunus iri. E a nasaman siri
a turoxoian a tuunayan ina senaso saxano yaan a baras nari e saxano
yaan a gel votai seri. 16 A mo aanabe' i taa savat la yaan a Piran i taa
feng na Yesus Krais xena tiis a maana lamonan fufunai sina rabuna. Ne
fuuna ferawai pana maana mo xapiak aanabe' layaan ne kuusan fasavat a
Lagasai Roxo.

A Mu Juda Ri Malalava Pana Vuputkai
Senaso A Piran A Tavai Nari Pana

17 E nami aava mi xali nami xa pana Juda: mi lamon o mi taa tigina
fatak la matana Piran senaso mi toxan a vuputkai sina e mi ferawai
malalava o nami mu Juda sang mon, mi rabuna sina Piran, bo? 18 Mi
texaas sena so ta mo a Piran a vubuk rao mi taa vile; mi fo siak a
fepitaian ina Xakalayan Taap talo mi taa texaas faroxo xena usi fatak a
vilaana roxo, bo? 19 E voxo, mi lamon o nami, mi malaan sena paamua
xana mu rabuna aava ri piif e nami, mi malang xena xavang a sangasan
sina rabuna aava ri waan lana suk. 20 E mi lamon o mi fexaxaas sena
fapiti a mu rabuna vungut e nari aava ri xaveak namkai malaan sena
mu Juda. Nami, mi toxan a vuputkai aave e voxo mi lamon o mi texaas
faroxo sena maana mo xapiak e a mu fepitaian simi piau ta bitan lana.
21 Lavaxa, layaan mi fapiti a xasanofuna, xenaso mi pife fapiti nami xa?
Mi kuus pana ‘Muta fenau!’ taasaxa nami xa mi fafenau. 22 Mi kuus pana

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

'Muta femilungai pana vilaana ina tamaian', taasaxa nami xa, mi fuuna
vil malaane. Mi ferawai fasaat sena rabuna aava ri lotui a mu piran bit
taasaxa nami xa mi fo mo fenou a maana mo ti lana lifu lotu sina mu
piran bit aave, bo? 23 A tuuna, mi ferawai malalava o mi toxan a vuputkai
sina Piran taasaxa layaan mi langai pesalai sena mi famangil a Piran.
24 Lana Xakalayan Taap a kuus, "A mu rabuna aava ri pife Juda ri ferawai
fasaat sena Piran Laa'ui xuluna bilaian saat simi mu Juda mon." *Ais 52:5*

A Vilaana Ina Vuputuk Tuuna

25 Lavaxa ne taa ferawai pana vilaana ina vuputuk. Tamo mi langai
sena vuputkai, a vilaana ina vuputuk i taa xavang nami. Taasaxa layaan
mi langai pesalai sena fefasaian ina vuputkai, a vilaana ina vuputuk xo i
taa mo palau mon. 26 Tamo mataa aava pife Juda e piau ta fakalimaanan
ina vuputuk sina Piran, a usi fatak a fefasaian ina vuputkai aave, a Piran
i taa lalamon sena malaan se' nane fo siak a fakalimaanan aave, bo?
27 Lavaxa, layaan nari aava ri pi ta vuputuk la tari, ri usi fatak a vuputkai
aave, ri taxa tiis nami aava mi toxan a vuputkai pana maana fefasaian
ina taasaxa mi langai pesalai e mi laxawe.
28 Tamo mataa a vuputuk la tana mon, nane pife Juda tuuna, piau,
senaso a vilaana ina vuputuk tuuna va pife vilaana xe la tana mon.
29 A mataa aava Juda tuuna va Juda lana xunus ina. E a malaan sena
fakalimaanan ina vuputuk a waan la xunus ina. A vuputuxan aanabe'
pife savat sena mana mataa o pana usiaana vuputkai, piau, a savat sena
faisok sina Vovau sina Piran. E a Piran, pife rabuna, a tavai a mataa aave
pana isin lava.

A Piran A Tigina Fatateak Vulai

3 1 Lavaxa, saxa Juda i tamaa kuus malaan: "Ne fo siak a vuputkai e
roxoyan sina Piran taasaxa pife xavangau senaso a waanan siak pife
mo roxo sena mu rabuna aava ri pife Juda." O saxa i tamaa kuus, "Ne
fo siak a fakalimaanan ina vuputuk taasaxa pife xavangau xena tigina
fatak la matana Piran." 2 Taasaxa nenia, ne xuus nami o a mu Juda xa
a waanan siri a peraroxo paaliu lana maana vilaana xapiak. Paamua, a
Piran a turoxoian lisan a ferawaian fatak sina xe siri.
3 Taasaxa, mui a so ta mo a savat? Saxano Juda ri pife namkai e ri pife
usi vulan a lagasai sina Piran. Mi lamon o a faasaalan siri taa tubuk a
kuus fanaian sina Piran, bo? 4 Piau e piau paaliu, muta lamon malaan.
Naak a maana rabuna xapiak ri taa bit taasaxa Piran fuuna kuus tuuna
vulai. A Xakalayan Taap a kuus turoxo pana layaan a kuus malaan:

> "Piran, layaan no ferawai a maana rabuna ri taa texaas famatavas o
> a ferawaian siim a fatak. E layaan ri gel tifi nano, no faxaalit vulai
> o a tiisan siim a roxo xasingit." *Yng 51:4*

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5 Taasaxa saxano Juda ri kuus o a vilaana saat sitaara a faxaalit
famatavas o a vilaana sina Piran a roxo xasingit. E taara taa suie malaafaa?
(Naboxo ne taxa ferawai pana lamonan sina rabuna mon.) Naak taara taa
kuus o a Piran a vil a saat layaan a fakasanam netaara sena maana vilaana
saat sitaara, bo? Piau, pife tuuna. 6 Tamo a tiisan sina Piran pife fatak,
malaafaa i taa tiis faroxoi a mu rabuna xapiak? 7 Naak saxa i taa kuus,
"Tamo a saatan siak a faxalit famatavas a roxoyan sina Piran e falavai a
isin sina xenaso a Piran a xaliau pana mataa saat e fakasanamau?" 8 Tamo
ne fo ferawai malaan, a fexaxaas ne kuus o taara taa vil a saat xaves talo a
roxoyan molava i taa savat xe sina Piran. A tuuna, saxano rabuna ri taxa bit
tifiau o ne fuuna kuus malaan. A mo roxo o Piran i taa fakasanam nari.

Pi Ta Mataa A Roxo, Nari Xapiak Ri Vupuno

9 Lavaxa, taara taa lamon malaafaa? Nemaam mu Juda, maam
peraroxo seri aava ri pife Juda, bo? Maam pewawaan faroxo sena mu
rabuna aava ri pife Juda, bo? Piau e piau paaliu! Senaso ne fo faxaalit
famatavas xo o a mu Juda e nari aava ri pife Juda, nari xapiak, a saatan a
paamuian faagutan nari. 10 A Xakalayan Taap a kuus malaan:

"Pi ta mataa a roxo, piau paaliu!
11 Pi ta saxa a masam sena vilaana sina Piran.
Pi ta saxa a seng a Piran.
12 Nari xapiak ri ti taaluugan a Piran; nari, ri fe voxoma malaan
sena piteta.
Pi ta saxa aava vil a roxoyan, piau paaliu marasaxa." *Yng 14:1-3*
13 "A ling ina ferawaian saat siri taa punuk a rabuna;
a bitan siri taa paamuian patak nari e
a ferawaian saat siri a malaan sena neng aava kawaasan a
rabuna." *Yng 5:9; 140:3*
14 "Ri fe maraleiai faagut e lana femaraleiaian siri ri fatutul a saat xe
la tana xasano rabuna." *Yng 10:7*
15 "Vulai ri famasak o ngaapunuk a mataa. 16 Ri kawaasan a maana
mo e ri fasavat a lagafan; layaan ri ta'ulan a bina a mu rabuna
pave, ri taangiis sena saatan ri fo vile. 17 E ri pife waan xuvul pana
rabuna pana luaian." *Ais 59:7,8*
18 "Ri pife lamon o ri taa suai faagut sena Piran." *Yng 36:1*

19 Naboxo, taara texaas o a Piran a tavai nemaam mu Juda pana maana
vuputkai sina xena paamuian nemaam. E voxo pi ta mataa paaliu a
fexaxaas sena kuus vof a vilaana saat sina la matana Piran senaso nari
xapiak ri vil a saat e ri taa tigina kasam layaan a Piran i taa tiis nari. 20 E
voxo a vubuxanan sina Piran a matavas, pi ta mataa i taa tigina fatak
la matana sena usiaana vuputkai sina. Piau, a vuputkai a faxalit fa'uli
netaara pana saatan sitaara.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A Salan Xena Tigina Fatak La Matana Piran A Savat La Matavas: A Rabuna Ri Taa Namkai Se Yesus Krais

21 Naboxo, a salan sina Piran xena vil faroxoi netaara fo savat xo la
matavas e a vuputkai pife waan lana. Taasaxa lokavai mupiis a fepitaian
ina vuputkai e a xakalayan sina maana rabuna ina kuus fatuxai, ri fo
xuus fatexaas netaara pana. 22 A Piran a fatiginei fatak a mataa layaan a
namkai se Yesus Krais aava daarum ina vilaana saat sina. E a vil malaane
xe sina mu rabuna xapiak aava ri namkai se Krais. A salan sina Piran
xe sina mu Juda e xe siri aava ri pife Juda a fexaxaas mon, 23 senaso a
mu rabuna xapiak ri fo vil a saat e ri faasaal sena miridingan ina Piran.
24 Taasaxa, a Piran a pisingai pana xakaavangan xatam sina talo a mu
rabuna aava ri namkai, ri taa tigina fatak la matana. Ri taa pife vupuno
senaso na Krais Yesus a maat xena daarum ina maana vilaana saat siri.
25 A Piran a fanei na Yesus la palou itaara malaan sena falfaal xena
fadaarumaan netaara aava taara namkai sena ria ina. Nane vil malaane
xena faxaalit o a tiisan sina a tiisan fatak; nane pife lamon fepalauan a
vilaana saat sina rabuna. 26 Nane vil malaane xena faxaalit o a tiisan sina
tanin a fatak sait e voxo nane ve a Piran ina Tiisan Fatak aava fatiginei
fatak a mu rabuna aava ri namkai se Yesus.
27 Lavaxa, taara taa ferawai malalava panaso? Piau ta mo senaso
a vilaana sina Piran fo tubuxe. A so ta vilaana fo tubuxe? A vilaana
ina usiaana vuputkai, bo? Piau, piau paaliu. Taasaxa, a vilaana ina
namkaian. 28 Lavaxa, taara kuus malaanabe': a mataa a tigina fatak la
matana Piran senaso a namkai se Yesus e pife sena usiaana vuputkai.
29 Mi lamon o a Piran ve a Piran sina mu Juda mon, bo? Piau, nane
ve a Piran sina mu rabuna aava ri pife Juda vaxa. 30 Taara texaas o a
toxan a Piran saxa mon. E nane taa fatiginei fatak nari aava ri vuputuk
la matana senaso ri namkai e a mu rabuna aava ri pife vuputuk vaxa
senaso ri namkai. 31 Lavaxa, naak taara taxa fepalauan a vuputkai senaso
taara tigina fatak la matana Piran sena namkaian, bo? Piau, muta lamon
malaan. Senaso layaan taara namkai se Yesus, lana yaan fatak aave mon
taara fexaxaas sena usi a vuputkai sina.

A Ro Matalava Sina Mu Juda, Na Abrahem Nare Devit, Re Namkai O A Piran Taa Fatiginei Fatak Nare

4 1 Senaso a Piran fo vil a maana mo aapave, taara mu Juda taara
taa ferawai malaafaa pa Abrahem aava butaara lava? A so ta mo a
savat lana waanan sina? 2 Tamo a tuuna o na Abrahem a tigina fatak la
matana Piran sena maana mo nane fo vile, naak na Abrahem a toxan a
mo xena ferawai falalava pana, bo? Taasaxa, piau, pife roxo i taa ferawai
falalava pana faisok sina la matana Piran. 3 A Xakalayan Taap a kuus o na

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Abrahem a namkai sena Piran. E voxo sena namkaian aave mon a Piran a
xalie pana mataa fatak.
4 A mataa aava faisok xena siak a mamareiai ina faisok sina nane pife
lamon pana mamareiai aave malaan sena tatavai senaso nane faisok
faagut xena siaxaana. 5 A mataa aava Piran xa a xalie pana mataa fatak,
nane pife faisok soxote. Taasaxa, a lisan tuunei nane xa xe sina Piran
aava fatiginei fatak a mataa saat la matana sena namkaian sina. 6 E
lokavai mupiis, na Devit aava 'king' lava sina mu Juda, a ferawai pana
faamamaasan sina mataa aava Piran a xalie pana mataa fatak senaso a
namkai e pife sena faisok aava nane vesane. Nane ferawai malaan:
7 "Nari aava Piran a lamon tapin a vilaana saat siri e a xafut xapin a
faasaalan siri, ri taa faamamaas. 8 E nari aava Piran pife kat fulan
a vilaana saat siri, ri taa faamamaas." *Yng 32:1,2*
9 Lavaxa, a faamamaasan aava na Devit taxa ferawai pana, a mo sina mu
rabuna aava ri toxan a fakalimaanan ina vuputuk, bo? Piau, a mo xana mu
rabuna aava ri pife vuputuk sait. Taara fo kuus xo o na Abrahem a namkai
sena Piran e voxo a Piran a xalie pana mataa fatak. 10 Lamon faroxo! Laso
ta yaan tuuna a Piran a kuus o na Abrahem ve a mataa fatak? A ferawai
malaan lamina yaan ina vuputuk o paamuina? Pife lamina, lu paamu falak.
11 E mui a Piran xa a tavaie pana fakalimaanan ina vuputuk xena faxaalit o
nane fo xali na Abrahem pana mataa fatak sena namkaian sina mon e pife
sena vuputuxan. E voxo na Abrahem xo a tamana mu rabuna xapiak aava ri
namkai sena Piran taasaxa ri pife vuputuk talo a Piran i taa xali nari vaxa
pana rabuna fatak. 12 E nane va tamana mu rabuna aava ri vuputuk vaxa.
Nane pife tamari senaso ri vuputuk taasaxa senaso ri lisan tuunei nari xa xe
sina Piran malaan se tamataara na Abrahem fo vile paamuina putuxaana.
13 Lavaxa, lumua, a Piran fo kuus fanai xe si Abrahem e a mu yaya sina
o lumui nane taa mataa tafuna maana mo xapiak. A pife kuus fanai pana
senaso na Abrahem a usi fatak a mu vuputkai, piau. Nane kuus fanai pana
senaso na Abrahem a namkai. 14 Senaso, tamo a kuus fanaian sina Piran a
falet xe siri aava ri usi a vuputkai, a namkaian sitaara e kuus fanaian sina
Piran re taa mo palau 15 senaso a vuputkai a lisanmaan a maraleian sina
Piran. Tamo piau ta vuputkai, lavaxa a rabuna ri pife faasaal.
16 E voxo, a kuus fanaian aapave a savat sena namkaian. A pife savat
sena faisok sina mataa taasaxa sena xakaavangan xatam sina Piran talo
i taa savat sina mu yaya xapiak si Abrahem xe mui: nari aava ri waan
lapaana vuputkai xuvul pari aava ri namkai malaan se Abrahem. Nane va
tamataara xapiak. 17 Senaso a Xakalayan Taap a kuus, "Ne fo fakalimaan
nano xena tamana mu rabuna xaves." *Tpt 17:5*
E voxo na Abrahem va tamataara la matana Piran aava nane namkai
sena; a Piran aava fatatoi fa'uli a mu mamaat e kuus pana mo, paamuina
savatan ina, malaan sena fo savat xo.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18 Naapalaan a kaalum malaan sena kuus fanaian sina Piran pife
fexaxaas sena savat la matavas, na Abrahem taxa lo namkai lunai sena.
E voxo nane fesavat “Tamana rabuna xaves”, malaan sena Piran xa fo
xuuse pana lumua. Senaso a Piran fo xuuse o “A xakatan ina mu yaya
siim xe mui taa malaan sena mu vapara; ri taa xaves paaliu.” 19 Lavaxa,
nane texaas o nane pife fexaxaas sena fasavataan ta lak senaso a mariaas
sina a fexaxaas 100 e piau ta gutan. E na Sera aava tefin sina, a tefin
mala e pife fexaxaas sena luxaan ta lak. 20 Taasaxa, a namkaian sina
taxa lo waan fatateak lunai. Nane pife ta'ulan a namkaian sina e pife
lamon maranga sena kuus fanaian sina Piran. A namkaian sina a fagute
e nane kuus fati a isina Piran. 21 E lana xunus ina nane texaas tuuna o
a Piran a toxan a gutan xena fasavat famatavasaana kuus fanaian sina.
22 E sena namkaian aanabe' a Piran a xalie pana mataa fatak. 23 E vaxa a
mu vapaling aanabe' “A Piran a xalie”, ri pife waan lana Xakalayan Taap
xena kuus fatiaana isi Abrahem, piau. 24 Ri waan xena xavang netaara
aava Piran taa xali netaara pana rabuna fatak; netaara aava taara namkai
o a Piran a fatatoi fa'uli na Yesus, a Memai sitaara, ti la mamaat. 25 E
a turoxoian lisan na Yesus xe siri talo ri taa punuxe xena maat sui a
maana saatan sitaara e mui a fatatoi fa'ulie xena fatiginei fatak netaara la
matana.

Taara Tigina Fatak La Matana Piran Pana Luaian E Faamamaasan

5 1 E voxo senaso a Piran fo fatiginei fatak netaara la matana sena
namkaian, na Memai Yesus Krais sitaara a fadaarum netaara xuvul
pana Piran. 2 E sena namkaian aave nane lisanmaan netaara xe lana
xakaavangan xatam sina Piran aava taara waan lapaana naboxo. E taara
ferawai faamamaas senaso taara lamon fanei a waanan sitaara xuvul
pana Piran lana miridingan sina. 3 Taasaxa pife mo aanabe' sang mon,
taara faamamaas vaxa pana maana maasaxan aava savat xulutaara.
Senaso taara texaas o a maana maasaxan aave ri taxa fapiti netaara
xena waan fananap lapaana xakaavangan sina Piran. 4 E mui, a vilaana
ina waan fananapan aanabe' i taa fasavat a maana vilaana roxo la toyan
sitaara. E layaan taara bilai fatak pana maana vilaana roxo, taara taa
waan bang fatateak a miridingan sina Piran. 5 E sena waan bangan
aanabe' taara pife kanamsaat. Senasou? Senaso a Piran fo tavai netaara
pana Vovau Xaradak xena waan la xunus itaara. E nane xa a faxalit
netaara pana vubuxan xasingitan sina Piran xe sitaara.
6 La noyaan fatak sina, layaan taara pi ta gutan, na Krais a maat
pataara mu rabuna saat. 7 E voxo, lamon pana vubuxan xasingitan sina
Piran malaanabe': piau ta mataa i taa maat pana saxa aava usi fatak a
vuputkai. Taasaxa naak a mataa i tamaa maat pana saxa mataa fatak ina
xakaavang. 8 Taasaxa Piran xo a faxalit netaara pana vubuxan xasingitan

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sina malaan: layaan taara taxa waan lunai lana vilaana saat sitaara na
Krais a maat xena fakaxup netaara.
9 Senaso a Piran a fatiginei fatak netaara sena ria i Yesus, taara texaas
tuuna o nane taa fakaxup netaara sena maraleian e fakasanaman
fataxapiak sina Piran. 10 Langaiau, layaan taara taxa xaiyaas sina Piran
lunai, nane fadaarum netaara xuvul pana xa sena maatan si Natuna. E
naboxo senaso taara tigina fatak la matana, taara texaas o i taa fakaxup
netaara senaso na Yesus taxa to pataara. 11 A maana mo aanabe' a tuuna
e taara faamamaas vaxa senaso lapaana Memai sitaara, na Yesus Krais,
taara waan la xuvulaian xuvul pana Piran.

Maatan Aava Savat Se Aadam E Toyan Tuuna Aava Savat Se Krais

12 Lavaxa, senaso a butaara lava, na Aadam, a langai pesalai sena
Piran, a vilaana saat maa savat la xavala e a maatan xuvul pana. E
malaanabe' a maatan a savat sina mu rabuna xapiak senaso nari xapiak ri
fo faasaal. 13 A tuuna, a mu rabuna ri vivil a saat paamuina yaan a Piran
a tavai na Moses pana vuputkai sina. Taasaxa Piran pife fakasanam nari
senaso a pife tavai nari pana mu vuputkai lunai. 14 Taasaxa ti la yaan na
Aadam a faasaal fefexaxaas a yaan a Piran a tavai na Moses pana mu
vuputkai sina, a mu rabuna xapiak, ri nasam a maatan, naapalaan ri pife
langai pesalai sena vuputkai sina Piran malaan se Aadam aava malaan
sena xaxaalua ina Saxa aava i taa savat.
15 Taasaxa, a tatavaian aava fakaxupan, pife malaan sena faasaalan aave.
Senaso tamo a mu rabuna xapiak ri maat sena faasaalan si Aadam, lamon
pana so ta mo a tiu fasoliuan xuluna rabuna xapiak sena xakaavangan
xatam sina Piran e a tatavaian aava savat se Yesus Krais. 16 Saxa mo fulaa,
a tatavaian sina Piran pife malaan sena mo aava savat sena faasaalan
sina mataa aave: lamina faasaalan sina saxa mataa a tiisan a savat e a
lisanmaan a maatan, taasaxa lamina maana faasaalan xaves, a tatavaian
aave a savat e a Piran a fatiginei fatak netaara la matana. 17 Tamo a
faasaalan sina saxa mataa, na Aadam, a kas a salan talo maatan i taa
paamuian a toyan sina mu rabuna xapiak, lamon pana so ta mo i taa savat
siri aava ri talangai xe si Yesus Krais xena siak a xakaavangan xatam sina
Piran aava fatiginei fatak nari. A mu vilaana fatak xo ri taa paamuian nari.
18 Lavaxa, a tiisan sena faasaalan saxa mon a kuus o mu rabuna xapiak
ri vupuno e ri taa maat e a vilaana fatak saxa mon a fatiginei fatak a
rabuna e tavai nari pana toyan tuuna. 19 Senaso layaan na Aadam a
langai pesalai sena Piran, a mu rabuna xapiak ri savat rabuna fafaasaal. E
vaxa layaan a mataa saxa, na Krais, a langai a Piran, a mu rabuna xaves
ri savat rabuna fatak la matana Piran.
20 A Piran a tavai a mu rabuna pana vuputkai sina senaso nane vubuk
rao ri taa texaas sena vilaana saat aava ri fuuna lo vile. Taasaxa layaan

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

a mu vilaana saat sina rabuna ri femolava, a xakaavangan xatam sina
Piran a pemamolava seri. 21 E malaan sena mu faasaalan ri paamuian a
rabuna xe lana maatan, a xakaavangan xatam sina Piran a paamuian a
mu rabuna fatak xe lana toyan vulai aava savat se Yesus Krais, a Memai
sitaara.

Taara Taa Bilai Xena Fananam A Piran Malaafaa?

6 1 Lavaxa, taara taa ferawai panaso? Naak taara taa lo vil a saat talo
a xakaavangan xatam sina Piran tafe molava paaliu, bo? Piau, piau
paaliu. 2 Paamua netaara aava taara namkai, taara waan lapaana gutan
ina mu vilaana saat. Taasaxa, naboxo taara fo maat sena vilaana saat
sitaara. E voxo taara fexaxaas sena vil a saat fulaa malaafaa? 3 Tuuna,
naak mi fo mamaaluf o netaara aava taara fo fasufan xena tigina xuvul
pa Krais Yesus, taara fo maat xuvul pana, bo? 4 Taara fo xaafanan xuvul
pa Krais layaan taara fasufan e vaxa taara fo faadoxotanan xuvul pana
lana maatan sait. E a Piran aava na Tamataara a faxalit a miridingan
molava sina layaan a fatatoi fa'uli na Krais ti la mamaat e nane vubuk o
taara taa taagul pana toyan fa'ui sait.

5 Senaso taara fo faadoxotanan xuvul pana lana maatan sina, taara
taa tamana faadoxotanan xuvul pana lana to fa'ulaian sina ti la mamaat
vaxa. 6 Taara texaas o a mu vilaana e lamonan sitaara ti lumua ri fo maat
xuluna bolo xuvul pa Krais e voxo a mu vilaana saat sitaara ri fo taxapus
xo. E naboxo a gutan ina vilaana saat i taa pife fayaasok fulan netaara.
7 Lavaxa, taara fo mulus tapinan sena gutan ina saatan senaso nase' ta
mataa fo maat sena saatan, a gutan ina saatan i taa pife paamuian fulane.

8 E fulaa, tamo taara fo maat xuvul pa Krais, taara namkai vaxa o
taara taa to xuvul pana. 9 Senaso na Krais fo to fa'ulaa ti la maatan
nane pife fexaxaas sena maat fulaa. A tuuna, a maatan piau ta gutan
xena tao fatateak fulane. 10 Aang, lana maatan sina a mu vilaana saat
xapiak sitaara ri loxotan xuluna e piau ta tatavai fulaa a fexaxaas sena
xavangaan netaara. Nane, lana maatan sina xuluna bolo, a kawaasan
xapin a gutan ina vilaana saat aava waan xuluna mu rabuna xapiak.
Taasaxa lana toyan aava nane taagul lana naboxo, a taagul xena
fafaamamaas a Piran sang mon.

11 Lamon fa'uli a maana mo aanabe' e mi taa texaas o nami xa mi fo
maat sena vilaana saat. Taasaxa mi taxa to sena Piran lana xuvulaian
simi xuvul pa Krais Yesus. 12 E voxo muta turoxoian a mu vilaana saat
xena paamuian a vipin simi ti la xavala talo mi taa usi a vubuxanan saat
sina. 13 Muta tatavai pana vipin simi xena vil a mo mosaat malaan se'
mi sisiak sina saatan. Lamon fa'ulaa o lumua mi maat taasaxa naboxo
mi toxan a toyan fa'ui. E voxo tavai a Piran pami xa malaan seri aava
siak fa'ulian nari ti la maatan xena to fa'ulaa e sisiak xe sina Piran pana

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

vipin simi xena vil a maana vilaana fatak. 14 A vubuxanan saat taa pife
paamuian nami senaso naboxo mi pife waan lapaana gutan ina vuputkai,
taasaxa mi waan lapaana xakaavangan xatam sina Piran.

A Piran A Mulus Tapin Netaara Sena Gutan Ina Saatan

15 Lavaxa, taara waan lapaana xakaavangan xatam sina Piran. Naak
saxanofuna ri tamaa kuus o senaso taara pife waan lapaana vuputkai
taara fexaxaas sena vil a saat naboxo, bo? Piau, piau paaliu. 16 A tuuna,
mi texaas o layaan mi lamon faati o mi taa yaasok sina saxa mataa, nane
xo i taa xuus nami pana so ta mo mi taa vile e mi taa langaie, bo? Tamo
mi lamon faati o mi taa yaasok sina saatan mi taa waan patak vulai sena
Piran e mi taa maat. E tamo mi lamon faati o mi taa yaasok sina Piran mi
taa tigina fatak la matana. 17 Taasaxa, maam kuus faasiroxo xe sina Piran
senaso lumua mi sisiak sina vubuxanan saat taasaxa naboxo mi taxa
usi fatak a fepitaian aava mi fo langaie. 18 E naboxo mi pife yaasok sina
saatan xo, piau, mi toxan a mataa tafumi fa'ui e mi fo savat yaasok sina
vilaana fatak.
19 Ne taxa ferawai pana xaxaalua aava mi masame senaso tamo ne pife
vil malaane mi taa pife texaas sena Ferawaian sina Piran. A malaanabe':
lumua mi fuuna lisan a tami malaan sena yaasok, xena femilungai pana
vilaana ina tamaian o xena langai pesalai sena maana vuputkai sina
Piran. Taasaxa naboxo, tavai a piran pami xa xena yaasok lapaana mu
vilaana fatak aava fasavat a toyan xaradak. 20 Lumua, layaan a vilaana
saat a xus nami, mi pife lamon pana so ta mo a roxo xena vile. 21 E voxo,
lana yaan aave a so ta buk malangiis a savat sena maana vilaana saat aava
famangil nami naboxo? A maana vilaana aave ri fasavat a maatan sang
mon. 22 Taasaxa naboxo, a Piran fo mulus nami sena gutan ina vilaana
saat. Nane xa a mataa tafumi e a malangiis ina ve a toyan xaradak aava
fasavat a toyan vulai xe vulai. 23 Senaso a mamareiai ina vilaana saat ve
a maatan, taasaxa tatavaian sina Piran xe siri aava ri waan la xuvulaian
xuvul pa Yesus Krais ve a toyan i taxa waan vulai xe vulai.

7 1 Lavaxa, ne taxa ferawai xe simi mu fetinan aava mi texaas sena
vuputkai. Mi texaas o a vuputkai a toxan a tateaxan xena paamuian
a mataa layaan i taxa taagul la xavala mon, bo? 2 Mi texaas sena vuputkai
ina tamaian sitaara e voxo langai pana ferawaian paap aanabe'. Layaan
a tefin a tamai, a vuputkai ina tamaian a pise xe si lavana la maana yaan
xapiak layaan i taxa waan la xavala. Taasaxa, layaan na lavana a maat, a
vuputkai ina tamaian a muluse se lavana. 3 E voxo layaan na lavana taxa
to lunai, tamo a tefin aave i taa ta'ulane xena tamai sina xasa tomexaan,
ri taa xalie pana tefin saat. Taasaxa, tamo na lavana fo maat, nane pife
waan lapaana vuputkai ina tamaian fulaa. E ri taa pife xalie pana tefin
saat tamo i taa tamai fulaa.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4 E voxo mu fetinan siak, a vuputkai pife paamuian nami naboxo
senaso mi maat layaan a Piran a fadoxot nami xuvul pa Krais lana
maatan sina. E voxo naboxo mi fexaxaas sena waan lapaana mataa
tafumi fa'ui e nane ve na Krais. Nane a saxa aava Piran a fatatoi fa'ulie
ti la maatan. E naboxo taara fexaxaas sena fasavat a maana vilaana
xaradak aava malaan sena xalana wai, xe sina Piran. 5 Senaso paamuina
yaan taara namkai, a vilaana saat a xus netaara xena vil a saat. E a mu
vubuxanan saat aave ri savat sena vuputkai e ri yuuf netaara xe lana
vilaana saat aava malangiis ina ve a maatan. 6 Taasaxa naboxo, senaso
taara fo maat xuvul pa Krais, a vuputkai aava pis netaara paamua, i taa
pife paamuian netaara fulaa e naboxo taara sisiak lapaana vilaana fa'ui
sina Vovau Xaradak e pife lapaana vuputkai ti kavai.

Taara Vibis Sena Vilaana Saat

7 Lavaxa, taara taa susuaa malaafaa? A vuputkai a mo mosaat senaso
a fasavat a vubuxanan saat la taak, bo? Piau, piau paaliu. Taasaxa
paamuina yaan a Piran a tavai netaara pana mu vuputkai ne ngalngolan
a vilaana saat e ne pife tarasui a mo sina xasa mataa. Taasaxa layaan a
Piran a kuus, 'Muta tarasui a mo sina xasa mataa', mui ne tarasui vulan
a maana mo xaves. 8 A malaanabe': layaan a saxa vuputkai a savat,
a vilaana ina faasaalan a xus faagutanau xena tarasui a maana mo
xaves. Senaso tamo piau ta vuputkai xena kuus votan a saxa vilaana,
a vubuxanan saat sina mataa pife fexaxaas sena paamuiane. 9 Paamua,
layaan ne pife masam faroxo pana vuputkai sina Piran, ne lamon o ne
tigina faroxo la matana. Taasaxa, layaan a vuputkai aave a savat la
matavas, ne texaas o ne fo faasaal sena vuputkai sina Piran e ne maat.
10 E mui ne texaas o a vuputkai aava Piran a tavaiau pana xena lisanmaan
a toyan, a lisan tuunei a maatan. 11 A malaanabe': paamua ne lamon o
ne fexaxaas sena usi fatak a vuputkai sina Piran. Taasaxa vilaana ina
faasaalan a bit xena fangongau e ne savat vupuno. E voxo a vuputkai aave
a fasavat a maatan aava tivotanau sena Piran. 12 E voxo, a mu vuputkai ri
xaradak. E a mu fefasaian ina ri xaradak e fatak e ri xavang netaara.
13 Lavaxa, saxa i tamaa kuus o a mo aava roxo a fasavat a maatan la
toyan siak, bo? Ne taa suie pana, piau, ne pi faferawai malaan. Taasaxa, a
maana vubuxanan saat siak ri fasavat a maatan la vipin siak xena faxaalit
o a vilaana saat ve a saat tuuna. E layaan ne langai pesalai sena mo roxo
aave ne texaas o a maana vilaana saat siak ri saat paaliu.
14 Taara texaas o a Vovau Xaradak sina Piran a tavai netaara pana
vuputkai e a vuputkai aave a roxo marasaxa. Taasaxa nenia, ne mataa ti
la xavala mon pana mu vubuxanan saat e ri fakalimaanau pana yaasok
sina vilaana saat. 15 Ne pife masam sena so ta mo ne fuuna vile. A
malaanabe', a so ta mo ne vubuk vile, a mo aave ne pi vivile. Taasaxa ne

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

fuuna vil a mo aava ne bai paaliu o ne taa vile. 16 E tamo ne vil a maana
mo aava ne bai vile, ne turoxo o a vuputkai a roxo senaso a xuusau pana
so ta mo roxo ne taa vile. 17 E voxo, a malaanabe': nenia fatak, la xunus
iga, ne pife fasavat a vilaana saat aave, piau, a saatan aava waan la vipin
siak a vile. 18 Ne texaas o piau ta mo roxo a waan la toyan siak, la vipin
siak. Senaso ne vubuk rao ne taa vil a mo roxo taasaxa ne pi ta gutan
xena fasavataana. 19 Aang, ne vubuk rao ne taa vil a mo roxo taasaxa
ne pife vile. E fulaa, a maana mo mosaat aava ne bai vile, a mo aave ne
fuuna lo vile. 20 E voxo, tamo ne bai vil a maana mo taasaxa ne vile, ne
kuus o nenia fatak ne pife fasavat a vilaana saat aave. Piau, a saatan aava
waan la vipin siak a vile.
21 Lavaxa, a fufuna vilaana aanabe' taxa faisok: layaan ne buk vil
a mo roxo ne fuuna fasavat a mo mosaat. 22 Lana xunus iga ne lamon
faamamaas pana vuputkai sina Piran; 23 taasaxa ne texaas o a xasa
fufuna taxa faisok la vipin siak e taxa kawaasan a vubuxanan siak xena
usi a vuputkai sina Piran e voxo ne malaan sena mataa vipis xe sina
vubuxanan saat ina vipin siak. 24 Nenia, ne mimilisaat temasaat. Nase'
taa fakaxupau sena maatan? 25 Ne kuus faasiroxo xe sina Piran senaso na
Yesus Krais aava Memai sitaara, nane xa i taa xavang netaara.
E voxo nenia, la xunus iga, ne yaasok sina vuputkai sina Piran taasaxa
lana vipin siak ne yaasok sina vuputkai aava fasavat a vilaana saat.

A Piran A Feng A Vovau Xaradak Sina Xena Mulus A Mu Rabuna Xasena Gutan Ina Vilaana Saat Siri

8 1 E voxo, a Piran a kuus o nari aava ri waan la xuvulaian xuvul
pa Krais Yesus naboxo, ri pife vupuno la matana, 2 senaso lana
xuvulaian xuvul pa Krais Yesus a Vovau ina Toyan Tuuna a mulus tapin
netaara sena vuputkai aava fasavat a vilaana saat e a maatan. 3 Ne taxa
xuus nami o a vuputkai pife fexaxaas sena pis votan a vilaana saat sitaara
senaso a vubuxanan sina vipin sitaara a famarurupaxe. Taasaxa, a Piran
xa a xavang netaara layaan nane feng a Natuna aava piau ta lalosaat, xe
lapi la xavala. E nane xa maa savat matatuuna. E layaan a maat xataara,
a Piran a timin a fakasanaman ina mu vilaana saat sitaara xe xuluna talo
i taa fakaxup netaara sena vilaana saat sitaara. 4 E naboxo taara taxa
waan la matavas talo taara fexaxaas sena usi faroxoi a vuputkai sina
Piran. Taara bilai malaan layaan a tataara pife masaga pana vubuxanan
saat taasaxa taara lamon faati o taara taa usi a vubuxanan roxo sina
Vovau Xaradak.
5 Nari aava ri taagul lapaana vubuxanan saat siri, ri fuuna lamon pana
so ta mo a vipin siri a vubuxane. Taasaxa, nari aava ri taagul lapaana
vubuxanan sina Vovau Xaradak, ri fuuna lamon pana so ta mo a Vovau a
vubuxane. 6 A lamonan sina mataa fafaasaal a fasavat a maatan. Taasaxa

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

layaan a Vovau Xaradak a paamuian a lamonan sina mataa i taa fasavat
a toyan e luaian la xunus ina. 7 A lamonan sina mataa fafaasaal a baian
a Piran. A pife turoxo o i taa waan lapaana vuputkai sina Piran e tuuna,
pife fexaxaas sena. 8 Nari aava ri waan lapaana gutan ina vubuxanan
saat, ri pife fexaxaas sena fananam a Piran.
9 Taasaxa nami xa, mi pife waan lapaana gutan ina vubuxanan saat,
piau, mi waan lapaana vubuxanan ina Vovau Xaradak tamo a Vovau
Xaradak sina Piran a waan la xunus imi. E tamo a mataa piau ta Vovau
si Krais, nane pife mataa si Krais. 10 Taasaxa tamo a Vovau si Krais a
waan la xunus imi, a vipin simi a maat sena vilaana saat taasaxa vovau
imi taxa to senaso a Piran xa a fatiginei fatak nami la matana. 11 E tamo
a Vovau sina Piran aava fatatoi fa'uli na Yesus ti la maatan, a waan la
xunus imi, a Piran naang i taa tamana fatatoi fa'uli a vipin simi vaxa,
sena gutan ina Vovau sina aava waan la xunus imi.
12 Lavaxa mu fetinan, a mu vubuxanan saat ri pi ta gutan xena
paamuian netaara e voxo taara taa pife turoxo pana usiaan nari naboxo.
13 Senaso tamo mi usi a mu vubuxanan saat ti la vipin simi, mi taa maat.
Taasaxa, tamo a Vovau sina Piran a paamuian nami talo mi taa punuk a
mu vilaana saat ti la vipin simi, mi taa to vulai xuvul pana Piran. 14 Senaso
layaan a Vovau sina Piran a paamuian a rabuna, nari ve ri mu rafulak
sina. 15 A Piran pife tavai nami pan' ta vovau xena fayaasok fulan nami
lapaana matautan, piau. Nane tavai nami pana Vovau Xaradak sina xena
fakalimaan nami o mi mu rafulak sina. E voxo, senaso a Vovau Xaradak a
waan la xunus itaara, layaan taara fenung xe sina Piran, taara xalie pana
"Papa o Tamaang." 16 A vovau sitaara xuvul pana Vovau Xaradak, nare
xapiak re xuus netaara o taara ve mu rafulak sina Piran. 17 E voxo senaso
taara mu rafulak sina xuvul pa Krais, taara taa siak a nefafanaian sina
xataara malaan se Krais; tuuna, senaso taara tigina xuvul pa Krais lana
maasaxan sina, taara taa tigina xuvul pana lana miridingan sina vaxa.

A Maana Roxoyan Aava Piran A Toxane Xataara

18 E voxo, layaan ne lamon pana miridingan aave e maana roxoyan
aava Piran taa tavai netaara pana mui, ne pife mamaxus temasaat pana
maana maasaxan aava savat naboxo la xavala. 19 Taara texaas o a maana
roxoyan aave ri mo molava paaliu senaso a vavesaian sina Piran pe laa'ui
la vata, lapi la xavala e pe la laman, ri taxa waan bang fatateak a yaan
aava Piran i taa tavai xapin a mu rafulak sina pana maana roxoyan aave.
20 Ri taxa waan bange senaso a Piran xa a bugut nari pana maana lagafan
naboxo. Ri baiane taasaxa Piran a bugut nari talo ri taa waan bang a
yaan ina mulusaan nari. 21 Aang, saxa yaan a mu vavesaian xa ri taa
tamulus sena maatan talo ri taa pife miit fulaa. E ri taa siak a xavil ina
roxoyan sina Piran xuvul pana mu rafulak sina.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22 Taara texaas o a maana vavesaian xo ri fo nas maat fefexaxaas
tanin pana bangaana, malaan sena tefin rao i luk a lak. 23 E pife nari
sang mon ri nas maat pana bangaana, netaara vaxa aava taara toxan a
Vovau Xaradak la xunus itaara, malaan sena fakalimaanan, taara nas
maat la xunus itaara pana bangaana yaan taara taa siak a vipin fa'ui
sitaara e Piran taa xavei netaara xena rafulak sina. 24 A malaanabe':
lumua a Piran a fakaxup netaara sena vilaana saat sitaara e fatiginei
fatak netaara la matana. E naboxo taara taxa waan bang fatateak a yaan
i taa tavai netaara pana vipin fa'ui e i taa fanei netaara la nobina lava.
Taasaxa tamo taara fo siak a mo aava taara taxa lo waan bange, taara
taa pife bang fulaa senaso taara fo siak xo a mo aava taara taxa bange.
25 Taasaxa, tamo taara lamon faagut pana saxa mo i taa tamana savat,
taara taa waan bang fatateaxe pana fananapan.
26 E layaan a tateaxan sitaara xena bangaana pife fexaxaas, a Vovau
Xaradak a waan xuvul pataara xena fagut netaara. Layaan taara pife
texaas sena so ta mo taara taa fenung xe sina Piran pana, a Vovau
Xaradak xa i taa fenung xe sina xataara. E a fenungan sina a savat la
toyan sitaara malaan sena mu nas maat. 27 A Piran a kaalum xe lana
xunus itaara e a masam faroxo pana lalamonan sina Vovau Xaradak. E
layaan a fenung pana rabuna fatak sina Piran, a fenungan sina a usi fatak
a lamonan sina Piran.

Taara Taa Fa'onam

28 E fulaa, taara texaas o a Piran i taa fasavat a roxoyan sena maana
mo aava savat lana toyan sina mu rabuna aava ri vubuxan xasingite
e nane siak fati nari sena vubuxanan sina. 29 Senaso, taara texaas o a
Piran a texaas o nase' ta rabuna ri taa namkai sena. E nane fakalimaan
nari talo ri tafe savat malaan se Natuna lana vilaana e vubuxanan siri.
E malaanabe' a Natuna xo a lak tuaan e netaara ve mu rafulak lamina
lana matafetama sina Piran. 30 E fulaa, nari aava Piran fo fakalimaan
nari, nane xel patak nari xena namkai sena. E nari naang aava Piran a
xel patak nari, nane fatiginei fatak nari la matana. E vaxa nane taa tavai
nari aava ri tigina fatak pana vipin fa'ui aava patak paaliu. E mui i taa
tamana fanei nari la vepen roxo xuvul pana xa.
31 Lavaxa, taara taa ferawai malaafaa sena maana mo aanabe'? Tamo
Piran taxa tigina la tataara xena xavang netaara nase' taa tisui netaara?
Piau ta saxa. 32 Na Tamataara xa pife tivotan a Natuna sena maasaxan
taasaxa a tavai a mu paamua pana xena ngaapunuxe talo taara taa siak
a roxoyan sena maatan sina. E senaso nane xavang netaara malaan,
taara texaas o i taa xavang vulan netaara pana maana mo xapiak fulaa.
33 A Piran xa fo xel patak netaara e voxo pi ta saxa a fexaxaas sena gel
tifi netaara sena maana vilaana saat sitaara. A Piran xa a fatiginei fatak

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

netaara la matana. 34 E pi ta saxa i taa xuus a Piran o i taa fakasanam
netaara senaso taara vupuno. Na Yesus Krais aava maat, fo siak xo
a fakasanaman aave. E vaxa, a Piran a fatatoi fa'ulie ti la mamaat e
naboxo i taxa nai la vepen lava la pamuaan sina Piran e i taxa fenung
xe sina o i taa xavang vulan netaara. 35 Nase' taa fepatoxan netaara
sena vubuxan xasingitan si Krais? A vubuxan xasingitan sina taxa lo tao
fatateak vulan netaara naapalaan a mu rabuna ri bilai fasaat xe sitaara
o a lagafan sitaara ri pife taxapus o rabuna ri vil pengan netaara senaso
taara namkai. Nane taxa waan xuvul pataara lana yaan ina song o layaan
taara piau ta marapi xena xafut a tataara. E i taa pife ta'ulan netaara
naapalaan a saxa vubuk famasak netaara o buk ngaapunuk netaara.
36 Lana Xakalayan Taap na Devit aava 'king' lava, a ferawai pana maana
buk lagafan aave layaan a ferawai xe sina Piran malaan:

"Piran, senaso nemaam ve maam mu rabuna siim,
a maana rabuna aava ri baian nano ri vubuk ngaapunuk nemaam.
E ri lamon o maam malaan sena mu sipsip aava xena
punuxaana." *Yng 44:22*

37 Piau, lana maana mo xapiak aanabe' taara fexaxaas sena onam
marasaxa senaso nane aava vubuxan xasingit netaara i taxa waan xuvul
pataara. 38 Senaso ne texaas tuuna o a maatan o mu lagafan naboxo la
toyan, ri taa pife tivotan a vubuxan xasingitan si Krais xataara. E piau
ta saxa a fexaxaas sena tivotan a vubuxan xasingitan sina, pi ta angelo o
masalai. E tamo a lagafan taa savat monabe' mon o muibak e so ta buk
gutan a savat ri taa pife tivotan a vubuxan xasingitan sina. 39 Tamo taara
taa laak xe laa'ui paaliu la xunavata o taara sivi xe lapi paaliu la xavala,
na Krais a waan pave xena xavang netaara. E piau ta mo aava Piran a
vesane a fexaxaas sena tivotan netaara xasena vubuxan xasingitan sina.
Nane faxalit netaara pana vubuxan xasingitan aave layaan a feng na
Krais Yesus, a Memai sitaara, xena fakaxup netaara.

A Piran Xuvul Pana Mu Rabuna Aava Nane Siak Fati Nari

9 1 Nenia, ne waan xuvul pa Krais e voxo ne ferawai tuuna, ne pife bit. A
Vovau Xaradak taxa paamuian a nasaman siak e voxo a nasaman siak
a turoxo o a ferawaian siak a tuuna. 2 Ne taxa mamaxus faagut e a xunus iga
a tavanat senaso a maana tauga ri fo taaluugan na Krais. 3 Saxano yaan rao
ne fenung xe sina Piran o i taa fatutulau talo nenia, ne taa pife faadoxotanan
xuvul pa Krais tamo i taa xavang a mu tiak, nari aava ri mu tauga, xena
namkai. 4 A mu Israel va mu rabuna aava Piran a siak fati nari xana xa e
tavai nari pana maana roxoyan xaves malaan: nane xel patak nari xe sina
xa e xavei nari e a faxalit nari pana waanan sina lana miridingan aava falet
xuvul pari. Nane faxuvul nari xuvul pana xa sena maana turoxoian sina.
Nane turoxoian lisan a vuputkai sina xe siri e fapiti nari pana vilaana fatak

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ina lotu e tavai nari pana maana kuus fanaian xaves. 5 A mu buri ve mu
matalava sitaara e a Mataa Failai sina Piran a waan lana saxa pabung siri.
E nane ve a Piran Tuuna e i taxa lo paamuian a maana mo xapiak. A mu
rabuna xapiak ri taa nanguse e kuus fati a isina naboxo e xe vulai. A Tuuna.
6 Taasaxa, mu kuus fanaian aave sina Piran ri pife poxo layaan a mu
rabuna sina ri gigirane. Senaso a Piran pife siak fati a mu Israel xapiak.
7 E layaan ne ferawai pana mu bu Abrahem ne pife ferawai pana mu buna
xapiak xe mui, piau. Ne taxa ferawai pari aava Piran xo a xali nari pana
mu rafulak si Abrahem. Senaso a Piran a xuus na Abrahem,

"Ne taa kat a mu bu Aisaak mon pana mu rafulak siim." *Tpt 21:12*

8 Senaso nari aava ri luxan lapaana vubuxanan sina mataa mon a Piran
pife xali nari pana mu bu Abrahem, piau. Taasaxa, nari aava ri luxan
lapaana kuus fanaian sina Piran, nari ve ri mu bu Abrahem. 9 Senaso a
kuus fanian sina Piran xe si Abrahem a malaan:

"Lana yaan fatak ne taa ulaamaan e na Sera xa i taa luk a lak
tomexaan." *Tpt 18:10,14*

10 E lamon pana so ta mo a savat mui: na Rebeka tivaian a lua lapaa
Aisaak aava butaara. 11 Taasaxa paamuina luxaana lua aave layaan
nare, re pife vil a mo roxo o saat lunai, a Piran xo fo lamon faati o i taa
fakalimaan a saxa lak xena waan la pabung sina e pife nare xapiak.
12 A pife siak fati a lak aave sena faisok sina, piau. A siak fatie sena
vubuxanan sina xa. Taara texaas o a Piran a vil malaane senaso a ferawai
malaan xe si Rebeka, paamuina luxaana lua:

"A lak tuaan siim i taa sisiak xe sina lak ti mui." *Tpt 21:12*

13 E lokavai mupiis a mataa ina kuus fatuxai a kala lana Xakalayan Taap
malaan:

"Na Yaakop aava lak mui, ne vubuxan xasingite taasaxa ne gigiran
na Iso aava lak tuaan." *Mlk 1:2,3*

14 Lavaxa, naak taara taa kuus o a Piran i taxa fapala senaso a siak
fati a saxa lak mon, bo? Piau, e piau paaliu. 15 Taara texaas o pife tuuna
senaso a Piran a xuus na Moses:

"Ne taa muluk nase' ta mataa ne vubuxane e ne taa fangasik nari
aava ne buk fangasik nari." *Tln 33:19*

16 A malaanabe': layaan a Piran a siak fati a saxa, nane pife vile sena
vubuxanan o faisok sina mataa aave, piau, nane vile sena mamaaluxan
sina xa. 17 E taara texaas o a Piran a siak fati a saxano rabuna xena
kawaasanaan nari senaso lana Xakalayan Taap a xuus na Fero aava
paamua lava ti Isip, malaan:

"Ne fakalimaan nano pana vepen siim xena fasavat a vubuxanan
siak. Ne taa faxalit a mu rabuna pana gutan siak e voxo ne taa
fakasanam nano layaan no gigiranau. E a mu rabuna xapiak la
xavala ri taa texaas sega." *Tln 9:16*

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18 E voxo, mi taa masam se Fero malaanabe': layaan a Piran a vubuk rao
i taa muluk a xol palau, i taa vile. E layaan a vubuk rao i taa favaang
bit a mataa, i taa vile. 19 Lavaxa, a saxa simi i taa xuusau, "Xenaso a
Piran a tusui netaara, senaso nase' fexaxaas sena tisui a lamonan sina
Piran?" 20 Taasaxa ne taa suie malaan: nami, mi mataa mon e mi lamon
o mi taa ferawai sarak xe sina Piran, bo? Ne taa ferawai paap famodak.
Tamo mi fi a bi mi lamon o a bi taa fin nami pana "Xenaso mi fo fiyau
malaanabe'?"[a] 21 Piau, i taa pife ferawai malaan. Taasaxa, a mataa aava
fi a bi a fexaxaas sena lamon faati pana so ta buk bi i taa fiye, bo? A
fexaxaas sena fi a maana buk bi pana paxana ni: a saxa xakavena fun
aava vipirigaan marasaxa e a xungusaxu aava bi palau.
22 Lavaxa, naak a Piran a vubuk rao i taa faxalit a maraleian sina
e fasavat a gutan sina la matavas taasaxa nane waan fananap e pife
fakasanam fatapusan nari aava xena kawaasanaan nari, bo? 23 Naak nane
vil malaane xena famatavas a maana roxoyan molava sina xe siri aava
ri taa siak a mamaaluxan sina, nari aava nane fakalimaan paamuin nari
xena nai la vepen roxo marasaxa xuvul pana. 24 E netaara, saxano Juda e
saxanofuna aava ri pife Juda, taara mu rabuna aava Piran a muluk netaara.
25 Lana mu xakalayan si Osea aava mataa ina kuus fatuxai, a Piran a kuus:

> "Ne taa xali a rabuna aava ri pife rabuna siak pana 'Rabuna siak' e
> ne taa xali nari aava ne pife vubuxan nari pana 'rabuna aava ne
> vubuxan xasingit nari." *Osa 2:23*

26 E vaxa na Osea a kala pana mu rabuna aava ri pife Juda malaan:

> "Pe lana bina aava paamua, a Piran a xuus nari, 'Mi pife rabuna
> siak', lana bina aave a Piran taa xali nari pana 'mu rafulak sina
> Piran aava To Vulai." *Osa 1:10*

27 Taasaxa, na Aisaia a xukulai faagut sena mu rabuna ti Israel malaan:

> "Naapalaan a mu rafulak ti Israel ri tafe xaves, malaan sena gun pe
> la taas, a Piran i taa fakaxup a nufuna modak iri mon. 28 Senaso
> a Piran taa fasavat a fakasanaman sina lapi la xavala. E i taa
> fataxapin fatapusane." *Ais 10:22,23*

29 E na Aisaia a kuus fulaa malaan:

> "Tamo Piran pana Gutan Xapiak a pife ta'ulan a saxanu butaara,
> taara tafo malit malaan sena rabuna pe la ro bina Sodom e
> Gomora aava ri maat layaan a Piran a kawaasan xapine." *Ais 1:9*

A Mu Israel Ri Pife Namkai

30 Lavaxa, taara taa kuus panaso? Taara taa kuus o a mu rabuna aava ri
pife Juda, ri pife seng a salan xena tigina fatak la matana Piran taasaxa

---

[a] **9:20** O: Tamo mi vesan a paxiis pana xavala mi lamon o a paxiis i taa fin nami pana "Xenaso no fo vesanau malaanabe'?"

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ri tingine layaan a Piran a fatiginei fatak nari senaso ri namkai se Krais.
31 Taasaxa mu Israel aava ri fuuna faisok faagut pana usiaana vuputkai
sina Piran talo ri taa faxaalit o nari, ri rabuna roxo, ri seseng e ri seng
maat. 32 Xenaso a mu Juda ri seng maat? Ri pife tingine senaso ri lamon
o nase' ta mataa a usi xapin a vuputkai a fexaxaas sena tigina fatak la
matana Piran e ri pife namkai e voxo ri sopitai sena 'faat ina sopitaian'.
33 Na Aisaia a kuus fatuxai pana maana mo aanabe'. Nane kuus malaan:

"Kaalum, nenia, a Piran, ne fanei a faat xena sopitaian lana bina
siak, na Saion, e saxanofuna ri taa poxo xuluna taasaxa nase' ta
mataa a namkai sena i taa pife famangilan." *Ais 8:14; 28:16*

10

1 Mu fetinan, ne vubuk tuuna la xunus iga e ne fenung xe sina Piran
o i taa fakaxup a mu Israel. 2 Senaso ne ferawai xakaavang o ri faisok
faagut xena fananam a Piran taasaxa ri pife texaas faroxo sena vubuxanan
sina. 3 A mu Juda ri pife masam faroxo pana vilaana ina tigina fatak sina
Piran, ri buk tigina fatak pana vilaana siri xa e voxo ri pife fasivi nari xa
lapaana vilaana fatak sina Piran. 4 Ne vubuk o mi taa masam faroxo o na
Krais fo savat xena vil roxol a vuputkai e voxo naboxo, nase' ta mataa a vubuk
rao i taa waan xuvul pana Piran, i taa namkai se Yesus.

5 Lavaxa, a mu Juda ri pife masam sena salan sina Piran e ri pife
masam faroxo sena fepitaian si Moses layaan na Moses a ferawai pana
usiaana mu vuputkai. Nane kuus malaan:

"Nane aava usi fatak a mu vuputkai xapiak sina Piran i taa siak a
toyan sena." *Vlp 18:5*

6 Taasaxa, a mataa aava Piran a xalie pana 'mataa fatak' senaso a namkai,
a ferawai malaan: "Muta xuus nami xa o 'Nase' taa laak xe la xunavata',
senaso naak mi buk lisan fasivi na Krais aava fo sivi xo. 7 E muta kuus,
'Nase' taa sivi xe la bina ina mamaat?' senaso naak mi buk siak falaak
na Krais ti la bina ina mamaat, taasaxa nane fo fatatoi fa'ulian xo ti la
mamaat." 8 Taasaxa, a mataa aava namkai, a ferawai malaan:

"A ferawaian aanabe' a waan faasilak, tuuna a waan la xunus imi e
la valami." *Vpt 30:14*

A ferawaian sena namkaian aanabe' a lagasai aava maam fuuna fepitaa pana.
9 A fepitaian simaam a malaan: layaan no kuus fasavat o "Yesus ve a Memai"
e layaan mi namkai la xunus imi o a Piran a fatatoi fa'ulie ti la mamaat- lana
yaan fatak aave a Piran i taa fakaxup nami. 10 Senaso mi tigina fatak la matana
Piran layaan mi namkai la xunus imi e mi fakaxupan layaan mi kuusan
fasavate pana valami. 11 Taara texaas sena, senaso a Xakalayan Taap a kuus,

"Nase' ta mataa a lisan tuunei nane xa xe si Yesus aava Memai
sitaara, i taa pife famangilan." *Ais 28:16*

12 A mu Juda e nari aava ri pife Juda ri fexaxaas la matana Piran senaso
na Yesus va Memai siri xapiak e a xavang marasaxain nase' ta mataa a
fenung xe sina. 13 Senaso lana Xakalayan Taap a kuus malaan:

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

"Nase' ta mataa a fenung xe sina Memai pana xakaavangan sina, a
Memai i taa fakaxupe." *Jol 2:3*

14 Naak saxa i taa fiai, "A mu rabuna, ri taa fenung xe sina Saxa aava ri
pife namkai sena, malaafaa? E ri taa namkai sena Saxa aava ri pife texaas
sena, malaafaa? E malaafaa ri taa texaas sena tamo piau ta mataa xena
kuusan fasavate xe siri? 15 E malaafaa ri taa kuusan fasavate tamo piau ta
saxa xena feng nari?" Ne taa sui nari aava ri fiai malaan o a Xakalayan
Taap a kuus malaan:

"A filimaanan sina rabuna aava ri lisan a Lagasai Roxo sina Piran a
fafaamamaas netaara." *Ais 52:7*

16 Ri fo langai xo taasaxa saxanofuna ri pife turoxo pana Lagasai Roxo
se Krais. E taara texaas o ri pife turoxo pana senaso na Aisaia a kuus
malaan lana xakalayan sina:

"Memai, nase' fo namkai sena lagasai sitaare?." *Ais 53:1*

17 Lavaxa, naboxo taara texaas o a namkaian a savat la xunus ina
mataa layaan a langai a lagasai e a lagasai naang ve a lagasai se Krais.
18 Taasaxa nenia, ne fiai malaan: naak a mu Juda ri pife langai a lagasai
sina Piran se Krais, bo? Piau, pife tuuna, ri fo langaie xo. Lana faxuvulan
ina mu yanganan, a xaleian malaan:

"A Piran a feng a fefeng sina xe la mu bina xapiak la xavala.
E a mu rabuna xapiak aava ri waan lasuun paaliu vaxa
ri fo langaie senaso a mu fefeng sina Piran ri savat siri." *Yng 19:4*

19 E fulaa ne taa fiai: naak a mu Israel ri pife masame, bo? Piau, ri
masame. Lokavai mupiis na Moses a kuus fatuxai sena mu Juda malaan:

"Nenia xo ne taa vil fatarasui nami mu Juda sena rabuna aava ne
pife xali nari pana rabuna siak. E ne taa xavang a rabuna aava ri
pife Juda xena famaralei nami." *Vpt 32:21*

20 E fulaa na Aisaia a ferawai faagut malaan:

"A mu rabuna aava ri pife Juda, ri pife sengau taasaxa ri tinginau. Ri
pife fiaianau taasaxa ne faxalit nari paga." *Ais 65:1*

21 Taasaxa na Aisaia a ferawai sena mu Juda malaan:

"La maana yaan xapiak ne talangai xe siri xena xel nari xe siak
taasaxa ri fuuna tisuiau e ri langai pesalai sega." *Ais 65:2*

A Mamaaluxan Sina Piran Xe Sina Mu Israel

11 1 Lavaxa, ne fiai malaan: naak a Piran a gigiran a mu rabuna
sina, bo? Piau e piau paaliu, muta lamon malaan. Nenia ve ne
saxa Juda. E na Abrahem va buk lava e ne waan la pabung si Benyamin.
2 A Piran pife gigiran a mu Juda aava lokavai mupiis nane siak fati nari.
Mi texaas vaxa sena xuuskuus pa Ilaija aava waan lana Xakalayan Taap,
bo? Nane fenung xe sina Piran e xuuse pana maana vilaana saat sina mu
Juda. 3 A ferawai malaan:

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

"Memai, ri ngaapunuk a mu rabuna ina kuus fatuxai siim e ri ngas
tapin a maana ivin ina faramaana tatavai xaanum. E naboxo nenia
sang mon ne taxa waan e ri taxa sengau xena punuxaan nenia
vaxa." *1 Pma 19:10,14*

4 E a Piran a suie malaafaa? A suie malaan:
"Ne fanei patak a rabuna tomexaan 7,000 aava ri pife bukaak xena
lotui a piran bit, na Baal." *1 Pma 19:18*

5 E vaxa tanin, a toxan a nu funa modak sina mu Juda aava ri namkai,
senaso a Piran, lana mamaaluxan sina, siak fati nari. 6 E tamo Piran a
siak fati nari sena mamaaluxan sina, taara texaas o a pife siak fati nari
senaso ri usi fatak a mu vuputkai. Taasaxa tamo a siak fati nari sena
usiaana vuputkai, taara taa pife kuus o a xakaavangan xatam sina Piran
a xavang netaara.

7 A so ve? A mu Juda aava ri faisok faagut pana usiaana vuputkai xena
tigina fatak la matana Piran, ri pife siaxe. Taasaxa rabuna tatagan sina
Piran, ri namkai se Krais e ri siaxe. A xasanofuna aava ri pife namkai, a
Piran a fatavanat a xunus iri. 8 Lana mu Xakalayan, a Piran a kuus pana
fakasanamaana mu Juda malaan:
"A Piran a fasavat a lamonan siri malaan seri taxa matef maat.
Ri taa malaan sena mataa aava matana piif e tangana vaang. A
tuuna, a malaanabe' xe tanin sait." *Vpt 29:4*

9 E na Devit aava 'king' lava sitaara, a kuus malaan:
"Turoxo pana mu fenamo siri, ri taa malaan sena fulung;
malaan sena 'faat ina sopitaian' e
malaan sena fakasanaman ina vilaana saat siri.
10 Vil fasotuk a lamonan siri talo ri taa pife masam sena lagasai siim e
tavai nari pana mu lagafan xaves la miri
talo ri pife fexaxaas sena tigina faroxo vulai." *Yng 69:22-23*

A Piran A Fadoxot A Mu Rabuna Aava Ri Pife Juda Xuvul Pa Krais

11 Ne taa fiai fulaa: a mu Juda aava ri pife namkai se Yesus Krais, ri
poxo, bo? Naak ri taa pife tigina fulaa, bo? Piau, piau paaliu. Taasaxa
senaso ri vil a saat layaan ri pife namkai se Yesus, a mu rabuna aava ri
pife Juda ri fexaxaas sena kaaxup. E a kaaxupan aanabe' i taa fatarasui
a mu Juda. 12 Taasaxa tamo vilaana saat siri a tavai a mu rabuna xapiak
la xavala pana maana fafanaian sina Piran e a milungan siri a tavai a mu
rabuna aava ri pife Juda pana roxoyan, lamon pana fafanaian molava piis
aava i taa savat layaan nari mu Juda, ri namkai xena ulaa xe sina Piran.

13-14 Ne taxa ferawai xe simi aava mi pife Juda. Nenia ve ne yaamut xe
simi e voxo ne fuuna ferawai falalava pana faisok siak xena fatarasui a
mu Juda aava mu tauga, talo saxanofuna iri taa namkai se Yesus e ri taa
kaaxup. 15 Tamo Piran a gigiran nari pana lou modak mon xena fadaarum

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

a xasanofuna aava ri pife Juda i taa malaan seri taxa to fa'ulaa ti la
mamaat layaan a Piran i taa turoxoian fulan nari, bo? 16 A malaanabe':
tamo a xavil ina bret aava ri tatavai xe sina Piran pana malaan sena
xalana mata, a xaradak lavaxa, a bret xurul a xaradak. E tamo a xarei ina
wai a xaradak a mu raxan vaxa ri xaradak.
17 Lavaxa, tamo saxano raxan ri patal tapinan sena wai olif aava waan
la uma e nami aava mi malaan sena mu raxan ri savat sena wai olif
ti la latan, mi fo faadoxotanan la palou ina raxan aave, mi taxa siak a
gutan simi sena xarei ina wai olif naang la uma. 18 E voxo nami aava mi
pife Juda, muta ferawai malalava o mi peraroxo sena mu Juda aava ri
pife namkai. Langaiau, muta malalava senaso nami xa mi pife faboak
a xarei ina wai, piau, a xarei a fafangan a raxan xena faboaxaana. 19 E
saxanofuna taa kuus malaan, "A Piran fo patal tapin a mu raxana wai olif
aave xena fadoxot nemaam aava maam pife Juda, xuvul pana." 20 A tuuna
paaliu, saxano Juda ri pife namkai sena lagasai sina Piran e voxo nane
fo patal tapin nari. Taasaxa nami, mi waan pave sena namkaian. E voxo
muta lamon falavai nami xa taasaxa suaian faagutan a Piran. 21 Senaso
tamo a Piran a patal tapin a raxana wai tuuna layaan ri pife namkai,
muta lamon o i taa ta'ulan nami tamo mi pife namkai.
22 E voxo mi taa lamon fati a fangaasixan e fakasanaman sina Piran: a mu
Juda aava ri tisui a salan sina Piran, nane fakasanam nari e baras nari. E
nami aava mi pife Juda, nane fangasik nami layaan mi sangas la salan sina
pana namkaian. Taasaxa tamo mi ta'ulan a salan sina i taa patal tapin nami
sait. 23 E fulaa, tamo a mu Juda aapave ri ta'ulan a vilaana saat siri xena
namkai se Yesus, a Piran a fexaxaas sena fadoxot fa'uli nari. 24 A malaanabe':
a mataa tatara'uma aave pife usi fatak a vilaana ina fadoxotan a raxana wai
senaso a fadoxot a raxana wai aava savat palau pe la latan xuvul pana wai
olif aava waan la uma sina. E voxo senaso a fexaxaas sena vil malaane, i taa
pife lagaf temasaat xena fadoxot fa'uli a raxana wai aava patal tapinan, la
wai tuuna sina. E a fexaxaas sena fatiginei fatak fulan a mu Juda vaxa.
25 Mu fetinan, ne bai o mi taa vungut sena mo fufunai aanabe' senaso
ne bai mi taa lamon falavai nami xa. Lavaxa, a Piran a favaang a saxano
Israel talo ri taa pife namkai se Yesus. E ri taa waan malaan fefexaxaas
a yaan a mu rabuna xapiak la xavala ri taa langai se Yesus. E nari aava
Piran fo siak fati nari, ri taa namkai. 26 E lana salan aanabe' a mu Juda
xapiak taa fakaxupan. Lokavai mupiis a mataa ina kuus fatuxai sina
Piran a kala sena mu Juda malaan:

> "A Nges Ina Vil Fatato i taa savat ti la bina sina Piran, na Saion, e i
> taa tubuk a vilaana saat sina mu bu Yaakop."

27 E a Piran a kuus fulaa malaan:

> "Lapaana Turoxoian Fa'ui aava ne vesane xuvul pari, ne taa lamon
> tapin a vilaana saat siri." *Ais 59:20,21; 27:9*

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28 Lavaxa, naboxo a malaanabe': sena Lagasai Roxo a mu Juda ve ri
xaiyaas sina Piran e voxo nane fexaxaas sena vil a maana mo roxo xe
simi aava mi pife Juda. Taasaxa lokavai mupiis a Piran a siak fati nari e
a vubuxan xasingit nari senaso ri mu bu Abrahem, Aisaak e na Yaakop.
29 Senaso Piran i taa pife siak fa'uli a maana tatavaian roxo aava nane
fo tavai netaara pana. E layaan nane xel patak a rabuna nane i taa pife
xul a lamonan sina. 30 A malaanabe': paamua, nami aava mi pife Juda,
mi langai pesalai sena Piran taasaxa layaan a mu Juda xo ri baian a
tatavaian sina Piran, nane muluk nami. 31 E naboxo a mu Juda ri langai
pesalai sena talo nari vaxa ri taa siak a mamaaluxan sina senaso a Piran
a muluk nami. 32 Lavaxa, a Piran a kuus o a mu rabuna xapiak ri vupuno
senaso ri langai pesalai sena. A maana mo aanabe' a savat talo i taa
muluk a mu Juda e nari aava ri pife Juda sait.

33 A lamonan sitaara pife fexaxaas sena masam faroxo sena vilaana
sina Piran senaso ri roxo marasaxa. A lamonan sina a roxo e fatak e a
masaman sina a fatak vulai. Netaara mu rabuna, taara pife texaas sena
maana mo nane fo lamon o i taa vile. E taara pife fexaxaas sena texaas
sena fufuna maana vilaana sina.

34 "Nase' fo texaas sena lamonan sina Memai? Nase' fo faseie pana
so ta mo i taa vile?" *Ais 40:13*

35 "Nase' fo tavai mataye pan' ta saxa mo talo a Piran i taa lisan fa'uli
xe sina?" *Jop 41:11*

36 Nane xa a vil fasavat a maana mo xapiak e sena gutan sina mon ri
waan vulai. E nane fasavat xapin a maana mo malaan sena vubuxanan
sina. A mo roxo paaliu tamo mu rabuna xapiak ri taa kuus fati a isina
Piran xe vulai pana piau ta taxapusan ina. A tuuna paaliu.

Taara Taa Tatavai Pana Toyan Sitaara

12 1 E voxo mu fetinan siak, senaso a Piran, lana mamaaluxan
molava sina, fo fangasik netaara, ne fenung faagut xe simi o
mi taa tavaie pana vipin e lamonan simi malaan sena tatavai aava taxa
to. Ta'ulan a vubuxanan e lamonan simi xena usi fatak a vubuxanan
e lamonan sina Piran sang mon. Tamo mi vil malaane a Piran i taa
faamamaas paaliu pana tatavai simi. A vilaana aanabe' a salan roxo xena
lotu xe sina Piran. 2 E vaxa, muta usi a vilaana sina rabuna aava ri pife
namkai sena Piran. Pana xakaavangan ina Vovau Xaradak, xul fatak a
lamonan simi talo ri tafe fa'ui xapiak. Tamo mi usi a salan aanabe' mi taa
texaas sena so ta mo a Piran a vubuk rao mi taa vile. E a vubuxanan sina
a roxo xasingit e i taa faamamaas layaan mi vile. Mi texaas o a so ta mo i
taa xuus nami o mi taa vile, a mo aave a fatak mon.

3 Lavaxa, a Piran fo fangasixau e voxo ne xuus nami xapiak o muta
lamon famatalavai nami xa. Piau, lamon faroxo e mi lamon fa'uli a Piran

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

xa fo tavai nami pana faisok simi e fo tavai nami pana gutan e texaasan
xena fataxapine. 4 Taara texaas o a vipin sitaara a toxan a xavil xaves e
maana xavil saxa saxa aave ri toxan a faisok patak siri xa. 5 E voxo lana
xuvulaian sitaara xuvul pa Krais, taara mu rabuna xaves, taasaxa Piran
a fadoxot netaara xapiak xuvul pa Krais xena fasavat a vipin saxa mon.
E fulaa, taara waan xena fexavongan netaara malaan sena maana xavil
xaves ina vipin ri fexavong. 6 A Piran, lapaana xakaavangan xatam sina,
fo tavai netaara pana maana buk tatavai. Tamo mataa a toxan a tatavaian
xena kuusan fasavat a Lagasai sina Piran, lavaxa i taa ferawai fatateak
pana senaso a texaas o a Vovau sina Piran a fagute pana. 7 E tamo nane
toxan a tatavai xena xakaavang, lavaxa i taa xakaavang. E tamo nane
toxan a tatavai xena masam faroxo sena Ferawaian sina Piran talo i taa
fapiti a rabuna pana, lavaxa i taa fepitaa. 8 E tamo, pana tatavai sina,
nane fexaxaas sena fagut a mataa talo i taa usi fatak a vilaana sina Piran,
lavaxa i taa fagut faroxoie. E tamo Piran a tavaie pana maana mo xaves
xena xavang a valagof, lavaxa i taa palas a mana e i taa xavang nari
pana faamamaasan. E layaan a Piran a tavai a mataa pana texaasan xena
paamuian a mu rabuna, i taa paamuian faroxoi nari. E layaan a Piran
a tavai a mataa pana mamaaluxan xena fangasik a mataa aava toxan a
lagafan, lavaxa i taa vile pana faamamaasan la xunus ina.

A Vilaana Ina Vubuxan Xasingitan

9 A vubuxan xasingitan i taa tuuna paaliu. Mi taa baian faagutan
a saatan e mi taa tao fatateak a roxoyan. 10 Naboxo mi waan lana
matafetama sina Piran e voxo mi taa vubuxan xasingit a mu rabuna
aava ri namkai malaan sena mu timi o mu vasaami e suaian faagutan a
xasanofuna. 11 Muta maare pana faisok lapaana Piran, taasaxa mi taa siak
a gutan simi sena Vovau Xaradak. Mi taa tamasiak vulai xena vil a so ta
mo na Memai Yesus a xuus nami pana. 12 Mi taa waan bang fatateak a
maana mo a Memai taa vile xami e mi taa faamamaas. La fena lagafan
mi taa waan fananap e mi taa fenung. E layaan mi fenung fatateak xe
sina Piran pana saxa mo, muta maare. 13 Mi taa tavai a mu rabuna sina
Piran pana fanganan o marapi o so ta mo ri piau sena. E mi taa kas a lifu
simi xe sina mu rabuna aava ri namkai layaan ri maa xalum nami.

Mi Taa Fangasik A Mu Xaiyaas Simi Sait

14 Layaan a rabuna ri vil pengan nami, fenung xe sina Piran talo i taa
tiuan a roxoyan xuluri. Tuuna, fin a Piran pana roxoyan sina xe xuluri
e muta fatutul nari. 15 Layaan a mu rabuna ri faamamaas pana roxoyan
aava savat siri, mi taa faamamaas xuvul pari. E tamo ri taxa mimilisaat
e ri taangiis, mi taa taangiis xuvul pari. 16 Taagul faxuvul pana luaian
e muta lamon falavai nami. Taasaxa, mi taa turoxo xena faxuvul xuvul

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pana xasanofuna aava ri mataa palau. E mi taa pife malalava malaanabeˈ,
“Taara mu rabuna pana texaasan molava.”
17 Layaan a mataa a vil a saat xe simi muta sui a vilaana saat sina pana
saat. Mi taa vil a mo roxo vulai talo pi ta saxa i taa tisui nami e ferawai
fasaat semi. 18 Mi taa faxatang faroxoi a maana vilaana e ferawaian simi
talo mi fexaxaas sena waan pana luaian xe sina mu rabuna. 19 Mu fesing
siak, layaan ta mataa vil a saat xe simi muta sui a saatan sina pana saat,
piau. Taasaxa mi taa tavai a Memai pana lagafan aave e nane xa i taa
fakasaname sena vilaana saat sina senaso na Moses aava ferawai lapaana
Piran a kuus malaan:

> “Tamo a mamareiai ina vilaana saat sina saxa mataa a fakasanaman,
> nenia xa, ne taa fakasaname.” *Vpt 32:35*

20 Taasaxa, lana xakalayan sina Piran a kuus vaxa:

> “Tamo a xaiyaas siim a lagai, fafangane. Tamo a maˈiu tavaie pana
> raarum. Layaan mi fangasik a xaiyaas simi malaan, a vilaana roxo
> simi i taa famangile.” *Fpp 25:21,22*

21 Muta turoxoian a saatan i taa faˈonam nami taasaxa mi taa faˈonam a
saatan pana vilaana roxo.

A Mu Rabuna Ri Taa Fasivi Nari Xa Lapaana Mu Paamua Siri

13 1 Nami saxa saxa, mi taa fasivi faroxoi nami xa lapaana mu
paamua ina mu bina simi senaso a Piran a tavai nari pana
ngavuk siri talo ri taa paamuian a mu rabuna. E vaxa, a Piran a
fakalimaan a mu paamua la mu bina xapiak xena vil a faisok siri. 2 E
voxo, nane aava tisui a paamua sina, i taxa tisui a Piran aava fakalimaan
a paamua aave. E layaan a mataa a tisui a saxa aava Piran a fakalimaane,
i taxa lisan a fakasanaman sina Piran xe xuluna xa. 3 A mataa aava bilai
faroxo i taa pife mataut sena mu paamua sina taasaxa, a mataa aava
bilai fasaat i taa mataut seri. Mi buk waan pana piau ta matautan, bo?
Lavaxa, usi a vilaana roxo e mu paamua ri taa ferawai faroxo pami. 4 Ne
kuus malaan senaso a Piran a fatiginei nari, mu paamua, xena xavang
nami aava mi bilai faroxo. Taasaxa tamo mi taa bilai fasaat, a roxo mi
taa mataut senaso a mu paamua ri taa fakasanam nari aava ri pife usi
a vuputkai. A malaanabeˈ: a mu paamua aave ve, ri rabuna faisok sina
Piran e ri taa fakasanam a rabuna aava ri fuuna lo bilai fasaat. 5 E voxo
mi taa fasivi faroxoi nami xa lapaana mu paamua simi senaso mi baian a
fakasanaman aave e vaxa a nasaman simi a kuus o a mo roxo mi taa bilai
malaan.
6 E fulaa, senaso mi waan lapaana mu paamua aave mi taa maraan a
taakis simi xena maraan a faisok siri. Ri taxa xavang nami lapaana Piran
e ri pi ta saxa faisok fulaa xena fasavat a faat xena taagulan siri. 7 E voxo,
tavai a mu rabuna xapiak pana so ta mo a roxo xari: tamo ri kuus o mi

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taa maraan a so ta buk taakis, maraane. E tamo mi taa suai sena paamua
lavaxa suai faagut sena. E a paamua pana isin lava, kuus fati a isina.

Vubuxan Xasingit A Xasanofuna Senaso A Yaan Sina Memai A Faasilak Xo

8 Tamo mi siak palou a faat o saxa mo sina xasa mataa, sui fatapusane
talo piau ta lagafan i taa waan xulumi. Taasaxa, a toxan a saxa vuputkai
mi taa usie, a malaanabe': mi taa fevubuxan xasingitan nami xa. Senaso
tamo a mataa a vubuxan xasingit a xasafuna e fangasixe, nane xo fo usi
xapin a mu vuputkai sina Piran. 9 A maana vuputkai aava na Moses a
xaleie lapaana Piran, a malaan:

"Muta femilungai pana vilaana ina tamaian,
muta ngaapunuk mataa,
muta fenau,
muta tarasui a mo sina xasa mataa." *Vpt 5:17-19,21*

E xasano vuputkai fulaa ri taxa waan lapaana vuputkai lava aanabe' aava
Piran a tavai na Moses pana:

"Mi taa vubuxan xasingit a mu rabuna xapiak malaan se' mi
vubuxan xasingit nami xa." *Vlp 19:18*

10 E taara texaas o layaan a mataa a fangasik a xasafuna senaso a
vubuxan xasingite, a mataa aave i taxa usi fatak a vuputkai sina Piran.
11 Mi taa bilai faroxo malaan, senaso mi texaas o taara taxa taagul lana
yaan lava: faasilak, a yaan ina ulaian si Yesus i taa savat. E voxo taara taa
para e tamasiak senaso naboxo taara taxa waan faasilaxan et xo a yaan
ina fakaxupaan netaara sena yaan layaan taara xaveak namkai. 12 A yaan
aanabe' a malaan sena paanen lolof, faasilak a ngaas i taa savat e suk i
taa malit. E voxo, taara taa fasoxul a vilaana saat sitaara pana vilaana
roxo talo taara fexaxaas sena tisui a saatan. 13 Taara taa taagul pana
vilaana roxo malaan sena rabuna aava ri sangas la malang. Taara taa pife
vot o num a raarum tateak fefexaxaas a lamonan sitaara fetavanat. Taara
taa pife felingai xolai malaan sena mataa ngong; taara taa pife femilungai
pana vilaana ina tamaian o usi a vilaana vusiit pana tataara. E taara
taa pife fegagelai o tarasui a mo sina xasa mataa. 14 Taasaxa, naboxo mi
waan xuvul pana Memai sitaara, na Yesus Krais e voxo mi taa usi fatak
a vilaana sina. E fulaa, muta lamon o malaafaa mi taa vil famasagei a
vubuxanan la vipin imi.

A Namkaian Tateak E Namkaian Murupak

14 1 Kas a lifu siim xe sina mu rabuna xapiak aava ri namkai,
naapalaan a namkaian siri a murupak. Taasaxa muta baras nari
sena lamonan siri aava patak. 2 A namkaian sina saxa mataa a tateak e
nane fexaxaas sena ngan a maana buk fanganan xapiak. Taasaxa mataa

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pana namkaian murupak a ngan a fanganan aava piau ta meska. 3 E voxo
saxa aava ngan a maana mo xapiak, i taa pife kaalum fasivi xuluna saxa
aava pife ngan a maana buk fanganan. E vaxa saxa aava pife fangan, i
taa pife tiis nane aava fangan senaso a Piran fo siak fati nare xapiak. 4 A
malaanabe': nano nase' e no taa tiis a sisiak sina saxa mataa? A mataa
tafuna xa i taa xuus a sisiak sina o nane taxa tigina faroxo o fo poxo.
E i taa tigina faroxo senaso na Memai Yesus sitaara a fexaxaas sena
fatigineie.

5 Saxa mataa a lamon o saxa yaan a pemamolava sena xasa yaan. E
saxa fulaa a lamon o a mu yaan xapiak ri fexaxaas. Taasaxa mu rabuna
saxa saxa ri taa lamon faati pana so ta mo a roxo xari. 6 Layaan a mataa a
lamon faati pana saxa yaan a molava, lavaxa a vile xena nangus a Piran.
E nase' ngan a meska, a ngane xena kuus fati a isina Piran. Taara texaas
sena tuunayan ina senaso a kuus faasiroxo xe sina Piran pana fanganan
sina. E saxa aava pife ngan a meska, a pife ngane xena kuus fati a isina
Piran e nane sait a kuus faasiroxo xe sina Piran pana fanganan sina. 7 A
malaanabe': taara pife taagul lapaana lamonan sitaara xa. E taara pife
maat lapaana lamonan sitaara xa. 8 Lavaxa, layaan taara taxa to, a toyan
sitaara a kuus fati a isina Memai. E layaan taara maat, a maatan sitaara
a kuus fati a isina Memai. E voxo, tamo taara to o taara maat, taara vile
xena kuus fati a isina Memai senaso netaara ve taara mu rabuna sina.

9 Na Krais a maat e a to fa'ulaa talo i taa Memai sina mu rabuna aava
ri taxa to e nari aava ri fo maat. 10 Lavaxa, senasou e mi fetiisan nami?
Senasou e mi kaalum fasivi xulumi? Senaso mui lana yaan ina tiisan,
netaara xapiak taara taa tigina la nona Piran. 11 A mo aave a tuuna,
senaso lokavai, na Aisaia aava mataa ina kuus fatuxai, a kuus malaan:

> "Nenia ve ne Memai e ne kuus malaan: a mu rabuna xapiak ri taa
> bukaak la noga e ri taa kuus fasavat o nenia ve ne Piran Tuuna."
>
> *Ais 45:23*

12 E voxo netaara saxa saxa taara taa kuusan a mu vilaana sitaara xe sina
Piran.

Muta Taagul Talo A Saxa Taa Sopitai Lana Namkaian Sina Sena Vilaana Siim

13 Lavaxa, taara taa pife fetiisan netaara xa. Taasaxa taara taa lamon
malaan: ne taa pife vil a mo talo a mataa aava namkai i taa sopitai sena
e poxo lana namkaian sina. 14 Ne texaas faagut o senaso ne waan xuvul
pa Memai Yesus Krais, a pi ta fanganan a fasavat a lalosaat la matana
Piran tamo ne taa ngane. Taasaxa, saxa tamaa lamon malaan: tamo ne
ngan a mo aanabe' ne taa milung la matana Piran senaso a mo aave a mo
taap. Lavaxa, xe sina, a mo aave a lalosaat e i taa pife ngane. 15 E tamo
maana mo mi ngane a fasavat a lagafan la toyan sina fetinan, mi pife

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taagul pana vubuxan xasingitan. Muta kawaasan a namkaian sina saxa
fetinan aava na Krais fo maat pana. 16 Lavaxa, nami aava mi matalava
lana namkaian simi, muta vil a mo aava roxo lana namkaian simi tamo
xasanofuna taa xalume e ri taa ferawai fasaat pana vilaana simi. 17 A
mu rabuna lana fatataganan sina Piran ri pi ri lamon pana fanganan
e numan, piau. Ri lamon vulai pana vilaana xaradak e luaian e pana
faamamaasan aava savat sena xakaavangan sina Vovau Xaradak. 18 Nase'
ta mataa a faisok lapaa Krais malaan, nane fafaamamaas a Piran e mu
rabuna ri taa suai sena sait.

19 E voxo, taara taa faisok faagut xena lisan a luaian e vaxa taara taa
faisok faagut xena xavang falavai a namkaian sitaara. 20 Muta kawaasan
xapin a faisok sina Piran pana nganaana fanganan. Taara texaas o a
maana fanganan xapiak ri roxo la matana Piran taasaxa tamo mi ngane e
saxafuna a poxo lana namkaian sina sena, mi taxa vil a saat. 21 A mo roxo
tamo mi pife ngan a meska o mi pife num a raarum tateak o vil ta saxa
mo fulaa aava ri taa kawaasan a namkaian si tiam.

22 E a so ta mo mi lamon o mi fexaxaas sena vile la matana Piran a mo
la palou ime. Layaan ta mataa a lamon o a fexaxaas i taa vil a mo e mui
a nasaman sina a pife kuus o a vupuno, a mataa aave i taa faamamaas.
23 Taasaxa, layaan a mataa a lamon xolai pana saxa mo roxo xena
fanganan sina e mui a ngane, i taa vupuno la matana xa e la matana
Piran vaxa. Senaso a vilaana sina pife savat sena namkaian. E tamo a
vilaana pife savat sena namkaian a vilaana aave fo saat xo.

15 1 Netaara aava namkaian sitaara tateak, taara taa xavang fananap
nari aava namkaian siri murupak. E taara taa pife fafaamamaas
netaara sang mon. 2 Taara taa fafaamamaas a xasanofuna. Aang, taara
taa bilai malaan xena fagutaan nari talo ri taa masam famatavas sena
salan sina Piran. 3 Taara taa usi a vilaana si Krais aava pife bilai xena
fafaamamaas nane xa. Taasaxa lokavai mupiis na Devit a kala malaan:

> "Layaan a rabuna ri ferawai fasaat sema, Piran, ri ferawai fasaat
> sega sait." *Yng 69:9*

4 E voxo taara texaas o a maana mo aava waan lana Xakalayan Taap, a
Piran a timine pave xena fapiti netaara e fagut netaara talo taara taa
waan bang fatateak a maana mo roxo aava Piran taa vile xataara.

5 E voxo ne fenung xe sina Piran aava fagut netaara e tavai netaara
pana fananapan, o i taa xavang nami xena waan faxuvul lapaana Vovau
Xaradak layaan mi taxa usi na Krais Yesus. 6 E malaanabe' mi taa waan
faxuvul lapaana vubuxanan saxa xena kuus fati faagutan a Piran aava
Tama Memai sitaara, na Yesus Krais.

7 Lavaxa, nami, mi taa fetagonan nami malaan se Krais fo tagan nami.
Nane vil malaane e naboxo a maana rabuna xaves ri kuus fati a isina
Piran. 8 Senaso ne xuus nami o na Krais a savat sisiak sina mu Juda xena

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

faxaalit o a so ta mo aava Piran a kuus fanai pana, ri tuuna paaliu. E na
Krais fo fasavat a maana kuus fanaian sina xe sina mu butaara. 9 E vaxa,
a mu rabuna aava ri pife Juda, ri taa nangus a Piran sena mamaaluxan
sina senaso a Xakalayan Taap a kuus:

"Sena mamaaluxan siim ne taa nangus nano pana yanganan layaan
ne waan xuvul pana rabuna aava ri pife Juda." *2 Sml 22:50*

10 E fulaa a Xakalayan Taap a kuus:

"Faamamaas, nami aava mi pife Juda, faamamaas xuvul pana
rabuna sina Piran, a mu Israel." *Vpt 32:43*

11 E fulaa laa:

"Nami mu rabuna aava mi pife Juda, nangus a Memai sitaara. Nami,
mu rabuna la mu bina xapiak mi taa yangan e nanguse." *Yng 117:1*

12 E na Aisaia a kuus malaan:

"Saxa i taa savat ti la pabung si Jesi aava tama Devit xena paamuian
a mu rabuna xapiak. E nari aava ri pife Juda, ri taa waan bang
fatateak a maana mo roxo aava Piran fo kuus o i taa vile xana
rabuna sina." *Ais 11:10*

13 E voxo, senaso a Piran va fufuna waan bangan aave, ne fenung xe
sina o i taa fabas nami pana faamamaasan. E i taa faluai a xunus imi talo
lapaana gutan sina Vovau Xaradak, mi taa waan bang fatateak a maana
mo roxo aava ri taa savat mui.

A Fufuna Xakalayan Tateak Si Pol

14 Mu fetinan siak, nenia xo ne lamon tuuna o mi taxa lo vil a maana
mo roxo xena xavangaana mu rabuna e mi taxa bas pana maana buk
texaasan sena vilaana sina Piran. E vaxa mi fexaxaas sena fepitaa la
palou imi. 15 Taasaxa, ne fo ferawai faagut xe simi pana saxano mo xena
falamon fa'uli nami. Ne fexaxaas sena kala malaan, senaso a Piran, lana
roxoyan sina, a siak fatiau xena yaamut si Krais Yesus xe simi aava mi
pife Juda. 16 Ne kuusan famatavas a Lagasai Roxo sina Piran malaan sena
priis talo mu rabuna aava ri pife Juda ri taa savat a tatavai xaradak aava
Piran a turoxo pana e a Vovau Xaradak i taa fanei patak nari.

17 Lavaxa, senaso ne fo faadoxotanan xuvul pa Krais Yesus lana faisok
siak xana Piran, ne fexaxaas sena ferawai falalava. 18 Ne taa ferawai mon
pana maana faisok aava na Krais fo vile la maana mu bina aava nane
fengau xe lana. A mu rabuna aava ri pife Juda, ri namkai sena Piran
layaan ri langai a lagasai aava ne fo lisane e layaan ri xalum a maana mo
aava ne vile lapaana gutan si Krais. 19 A vovau sina Piran a fagutau xena
vil a maana mo fa'ipul e maana faisok ina gutan. E voxo ne fo falet xolai
pe Jerusalem fefexaxaas Ilirikam e ne fo kuusan xapin a Lagasai Roxo
se Krais pe la mu bina aave. 20 Tamo rabuna la saxa bina ri pife langai
lunaian a Lagasai Roxo se Krais, nenia, ne buk falet xe siri xo talo ne taa

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pife vil a faisok siak xuluna faisok sina xasa mataa. 21 A vubuxanan siak
aave a turoxo pana xakalayan si Aisaia aava kuus malaan:

> "Naapalaan pi ta saxa a falet lunai xena kuusanaana xe siri, ri taa
> langai sena. E naapalaan ri pife langai sena paamua ri taa masam
> faroxo sena." *Ais 52:15*

22 Senaso ne fo toxan a maana faisok la xasano bina, ne pife fexaxaas
sena savat simi.

23 Pana maana mariaas xaves ne vubuk faagut o ne taa savat simi
e naboxo pi ta faisok fulaa xaanak nabe' e voxo ne lamon o ne taa fe
xalum nami. 24 A lou modak fulaa e ne taa guun xe pe Spein. E la fena
faletan siak ne taa waan xuvul pami pe Rom pana saxanu yaan. E layaan
ne ta'ulan nami ne vubuk rao mi taa fangasixau pana faletan siak.
25 Taasaxa, monabe' mon ne taa laak xe Jerusalem xena lisanaana tatavai
xe sina mu rabuna sina Piran xena xavang nari. 26 Ne taa falet senaso a
rabuna sina Piran pe Mesidonia e Akeai ri lamon faati o ri taa lisan a
tatavai xe sina mu rabuna tatagan sina Piran aava ri valagof. 27 Ri nanam
o ri taa vil malaane e a mo roxo ri taa vile senaso lumua, a mu Juda aava
ri namkai, ri fo kuusan fasavat a Lagasai Roxo se Krais xe siri. E naboxo
a roxo ri taa lisan a maana faat xena xavang a mu Juda aava ri valagof.
28 Lavaxa, layaan ne fo lisan a tatavai xapiak e ne fataxapin a faisok
aanabe' pe Jerusalem, ne taa ta'ulan nari e ne taa guun xe pe Spein. E la
fena sangasan siak xe pave ne taa fe xalum nami. 29 E ne texaas tuuna o
layaan ne savat simi ne taa xuus nami pana maana mo roxo aava na Krais
fo vile xena xavangaan netaara. A maana mo aave ri roxo marasaxa e ri
taa fafaamamaas nami.

30 Mu fetinan, sena xuvulaian sitaara xuvul pa Memai Yesus Krais e
lana vubuxan xasingitan sina Vovau Xaradak ne faxaar nami o mi taa
fenung xe sina Piran paga e malaan mi taa faxuvul xuvul paga lana
lagafan siak. 31 Fenung xe sina o i taa fakaxupau xasena mu Juda pe
Jerusalem aava ri tisui a Lagasai Roxo sina Piran e vaxa fenung xe sina
o a mu rabuna fatak aave ri taa faamamaas pana xakaavangan aava ne
fo lisan ete. 32 Fenung xe sina talo ne fexaxaas sena falet xe simi pana
faamamaasan tamo Piran a vubuxane. E taara taa irimai e taara taa
fagut netaara xa. 33 E naboxo ne fenung xe sina Piran ina Luaian o i taa
waan xuvul pami. A tuuna.

A Fasisian Si Pol

16 1 Lavaxa, saxano mo fulaa. Layaan a saxa tefin, a isina na Fibi, i
taa savat simi, mi taa faxatang faroxoie senaso nane namkai se
Krais malaan setaara. Nane ve a tefin ina xakaavangan e fuuna faisok
faagut la palou ina mu rabuna sina Piran aava ri waan pe Sensaria. 2 Kas
a lifu simi xe sina malaan se' mi kase xe sina mu timi. E mi taa faxatang

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

faroxoie senaso nami xapiak mi waan xuvul lana matafetama sina Piran.
E vaxa, ne vubuk rao mi taa xavange pana so ta mo nane vubuxane pana
faisok sina senaso nane xa fuuna faxatang faroxoi a xasano rabuna xuvul
paga.

3 Fasusui na Prisila nare lavana, na Akwila. Re fo faisok xuvul paga
lapaa Krais Yesus.
4 Nare, re lisan tuunei a toyan sire xaanak. Nenia xuvul pana mu
rabuna sina Piran aava ri pife Juda, nemaam xapiak maam kuus
faasiroxo xe sire.
5 E fasusui nari aava ri faxuvul xena lotu la lifu sire. E ne lisan a
fasisian xe sina fesing siak, na Epenetus. Nane namkai se Krais
paamuina xasano rabuna xapiak pe Esia.
6 Fasusui na Maria aava faisok faagut xena xavang nami.
7 Fasusui na Adronikus nare Junias aava rovaat Juda malaan sega.
Saxa yaan nemaatul, maatul tamu waan faxuvul la bina ina
vipisan sena namkaian simaatul. Nare, re ro yaamut sina Piran e
mu rabuna ri texaas sere e ri suaian nare. A tuuna, ri namkai se
Krais paamuina yaan nenia, ne namkai sena.
8 Fasusui a kafesing, na Ampiatus aava ne vubuxan xasingite lapaana
Memai.
9 Fasusui na Erbanus aava faisok xuvul paga lapaa Krais e xe sina
kafesing na Stekis.
10 Fasusui na Apelis aava tigina fatateak lana namkaian sina se Krais
naapalaan a toxan a matafanan xaves. E fasusui a mu rabuna ti
lana lifu si Aristobolus aava ri namkai.
11 Fasusui na Herodion. Nane a mataa Juda malaan sega. E fasusui a
mu rabuna ina namkaian aava ri waan la lifu si Narsisus.
12 Fasusui na Tarafena nare Taraifosa. A rovaat tefin aave re faisok
faagut lapaana Memai. Fasusui a kafesing na Persis, xasa tefin
aava faisok faagut xena xavangaana Memai sitaara.
13 Fasusui na Rufus aava Memai a siak fatie e a ninana aava malaan se
ninaang.
14 Fasusui na Asinkritus, Falegon, Irmiis, Patarobas e namaa Irmas e a
mu rabuna ina namkaian aava ri lotu xuvul pari.
15 Fasusui na Filologus, Julia, Nereus e na vasaana e na Olimpas e mu
rabuna aava ri namkai pave. 16 Mi taa fasusui nami mu fetinan,
pana fengusan xaradak. A mu rabuna aava ri namkai e nangus a
Piran, ri fasisi nami.

17 Ne faxaar nami, mu fetinan, o mi taa faxatang faroxoi nami xa
xasena mu rabuna ina fepitaa bit talo ri taa pife fati fepatoxan nami e
tivotan a namkaian simi pana fepitaian bit aava patak sena fepitaian ti
paamua aava mi texaas sena. Faapalau seri. 18 A fepitaian sina rabuna

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aave ri pife xavang a faisok si Krais aava Memai sitaara, piau. Ri taxa
faisok xena fafaamamaas a xunus iri mon. Pana ferawaian marafut siri,
ri taa fatavanat a lamonan sina rabuna aava ri pife faxatang faroxo.
19 Taasaxa, a mu rabuna xapiak ri texaas sena vilaana roxo ina usiaan na
Krais simi. E voxo ne faamamaas paaliu sena vilaana simi. Taasaxa, ne
vubuk rao mi taa lamon faroxo pana so ta mo a peraroxo e mi taa vile. E
ne vubuk rao mi taa waan patak sena mu vilaana saat.
20 Lavaxa, faasilak a Piran ina Luaian i taa mimit a gutan si Setan.
Na Memai Yesus sitaara i taa tavai nami pana xakaavangan xatam sina.
21 Na Timoti aava faisok xuvul paga lapaa Krais, a fasisi nami e vaxa na
Lusias, Jeson e na Sosipatar aava mu tauga, rutul sait rutul fasisi nami.
22 Nenia, na Tertius aava ne taxa xalei a lagasai aanabe', ne fasisi nami
lapaana Memai.
23 Na Gaius aava kas a lifu sina xe siak e xe sina mu rabuna aava ri
namkai, nane vaxa a fasisi nami.
Na Eraastus aava fuuna faxatang a faat ti la bina, xuvul pa titaara na
Kaartus re fasisi nami vaxa. 24 [Ne fenung xe si Memai Yesus Krais sitaara
o i taa tavai nami pana xakaavangan xatam sina. A tuuna paaliu.]
25 E naboxo taara taa kuus fati a isina Piran senaso nane fexaxaas sena
fagut nami pana lagasai se Yesus Krais aava ne kuusan fasavate. Lokavai
mupiis fefexaxaas naboxo a Piran a pife fasavat a mo fufunai aanabe' xe
sitaara 26 taasaxa, naboxo nane fo fasavate la matavas e a xuus netaara
pana lana xakalayan sina mu rabuna ina kuus fatuxai. E a Piran aava
taxa to vulai, fo vil malaane talo a mu rabuna xapiak ri fexaxaas sena
namkai sena e langaie. 27 Nane sang mon ve a Piran pana texaasan xapiak
e netaara xapiak taara taa tavai vulane pana isin lava paaliu lana isi
Yesus Krais. A tuuna.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1 Korin

A Lagasai Mata Si Pol Xe Sina Mu Korin

A Ferawaian Paamua

Lana mu yaan si Pol na Korin a saxa bina lava aava taxa waan la provins Akeai lana nobina sina mu Griik. Na Pol fatak xa a mataa mata xena kuusan fasavat a Lagasai Roxo se Yesus Krais pave la bina Korin e nane a fatamasiak a faxuvulan ina mu rabuna aava ri namkai lana bina aave. Taasaxa layaan na Pol a ta'ulan nari e fe faisok la xasano bina, a mu lagafan ri savat lana faxuvulan aave pe Korin. E voxo na Pol a xalei a lagasai aanabe' xena tavai nari pana texaasan roxo e xavang nari xena fataxapinaana lagafan siri.

Na Pol a mimilisaat soxot a mu Kristian pe Korin, ulaa vilaana roxo siri i tamaa saat. Nane ferawai pana vilaana xaradak aava mu felavaan ri taa vile e pana maana lagafan aava fuuna savat layaan a rabuna ri pife turoxoian a Vovau Xaradak xena paamuian a sangasan siri. Nane fefasaa vaxa pana vilaana roxo ina naangusan e pana maana buk tatavaian aava Vovau Xaradak fuuna tavai a mu Kristian pana. E nane ferawai vaxa pana mu rabuna aava ri fo maat, ri taa to fa'ulaa.

Pana maana mo aava timin a lagafan xuluna mu Korin, na Pol a xalei a ferawaian roxo paaliu xena xavang nari talo ri taa matavas sena vubuxanan sina Piran. A saxa palagasai lana ‘buuk’ aanabe' aava mu Kristian ri fuuna vubuxan paaliuane ve a palagasai 13. Lana palagasai aanabe' na Pol a faxaalit pana vilaana ina vubuxan xasingit tuunei a xasanofuna ve a tatavai mata aava Piran i taa tavai a mu rabuna sina pana.

---

1 1 Nenia na Pol aava Piran fo xelau xena yaamut si Krais Yesus, xuvul
pa Sostenis, maame lisan a lagasai aanabe' 2 xe simi pe Korin aava
mi waan la tinoxolan sina Piran. A Piran a fanei patak nami xa Krais
e xel nami xena waan faxaradak xuvul pana mu rabuna xapiak aava ri
fenung lapaana isi Memai sitaara, na Yesus Krais aava Memai sitaara
xapiak.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3 Ne vubuk o a Piran Tamataara e na Memai Yesus Krais re taa tavai
nami pana xakaavangan xatam e a luaian.

Na Pol A Kuus Faasiroxo Xe Sina Piran Pari

4 Ne kuus faasiroxo vulai xe sina Piran pami senaso nane fo tavai nami
aava mi waan la xuvulaian xuvul pa Krais Yesus pana xakaavangan xatam
sina. 5 E vaxa lana xuvulaian aave, a Piran fo tavai nami pana maana mo
roxo lana texaasan e ferawaian simi. 6 Maam texaas o a kuus xakaavangan
simaam se Krais a savat faroxo senaso mi langai faroxoie e mi faxalit tuuneie
lana toyan simi. 7 E voxo mi toxan a maana tatavaian sina Vovau Xaradak
xena fagut nami layaan mi taxa waan bang a savatan sina Memai Yesus Krais
sitaara la matavas. 8 Nane, i taa tao faagutan nami talo mi taa pife poxo. E mi
taa pife vupuno la yaan fataxapiak aava yaan si Memai Yesus Krais sitaara.
9 Senaso a Piran aava xel faxuvul nami xe lana xuvulaian xuvul pa Natuna,
na Yesus Krais, nane i taa tamana fasavat a kuus fanaian sina.

A Toxan A Fepatoxan La Palou Ina Mu Rabuna Sina Piran

10 Ne fenung xe simi mu fetinan, lapaana isi Memai sitaara, na Yesus
Krais, o mi taa turoxo lapaana lamonan saxa mon. A pife roxo mi taa
waan fepatok, piau, mi taa waan faxuvul lapaana lamonan e masaman
saxa mon. 11 Mu fetinan siak, saxanofuna ti la lifu si Kaloe ri maa xuus
famatavasau o a toxan a fegagelaian taxa waan la palou imi. 12 A mo ne
taxa kuusane a malaanabe': saxa ti la palou imi a kuus, “Ne usi na Pol”,
saxafuna a kuus, “Ne usi na Apolas”, saxa fulaa a kuus “Ne usi na Sifas”,
e saxafuna fulaa maan a kuus, “Ne usi na Krais.”
13 Malaafaa na Krais a fepatok, bo? Piau! Na Pol a maat xuluna bolo
pami, bo? Piau! Layaan ri fasuf nami ri vile lapaana isi Pol, bo? Piau
paaliu! 14 Ne faamamaas senaso ne pife fasuf a rabuna xaves, na Krispas
nare Gaius mon. 15 E voxo mi pife fexaxaas sena kuus o mi fo fasufan
lapaana isaak. 16 (A tuuna, ne fasuf a matafetama si Stefanas e ne lamon
o piau ta mataa fulaa aava ne fo fasufe.) 17 Langai, na Krais a pife fengau
xena fasuf a rabuna. Nane fengau xena kuusan fasavat a Lagasai Roxo e
ne pife vile pana texaasan sina mataa mon. Tamo ne tafo ferawai pana
texaasan siak i taa siak tapin a gutan ina maatan si Yesus xuluna bolo.

Na Krais Ve A Gutan E Texaasan Sina Piran

18 Layaan maam ferawai pana bolo, nari aava xena kawaasanan, ri
lamon o a ferawaian aave a mo palau mon. Taasaxa netaara aava xena
fakaxupan, taara texaas o a bolo aave a gutan sina Piran. 19 A malaan
sena xakalayan si Aisaia fo kuus:

> “Ne taa kawaasan a masaman sina mu rabuna ti la xavala e ne taa
> vil fatavanat a texaasan siri.” *Ais 29:14*

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20 Faa ta rabuna pana texaasan e a rabuna ina fepitaa? E mu mataa
piran ri waan faa? A Piran a tisui a texaasan ti la xavala e a texaasan aave
a savat mo palau. 21 E nane faigotan a maana mo talo mu rabuna pana
texaasan ti la xavala ri taa ngalngolan nane. Senaso saxano rabuna ri kuus
o a mo aava maam fo kuusan fasavate a ferawaian sina ngong taasaxa nari
aava ri namkai sena, ri fakaxupan. 22 A mu Juda ri buk xalum a maana
fakalimaanan e mu Griik ri seng a texaasan. 23 Taasaxa taara kuusan
fasavat a maatan si Yesus xuluna bolo e mu Juda ri kalaxoi xuluna e mu
Griik ri lamon o a ferawaian sina ngong. 24 Taasaxa Piran fo xel a saxano
Juda xuvul pari mu Griik e nari xapiak, ri texaas o a lagasai se Krais a
toxan a gutan e texaasan sina Piran lana. 25 Senaso a texaasan aava waan
lana ferawaian palau sina Piran a pelalava sena texaasan sina mataa. E a
marurupaxan sina Piran a tateak faagut sena gutan sina mataa.
26 Mu fetinan, lalamon pana vilaana simi paamuina yaan a Piran
a xel nami. Lana yaan aave a mu rabuna ti la xavala ri xalum nami e
ri pife xalum a mataa pana texaasan o a mu matalava o piran, piau.
27 Taasaxa Piran a siak fati a maana mo palau ti la xavala xena famangil
a maana mo pana texaasan. E nane siak fati a maana mo marurupak
xena famangil a maana mo pana gutan ti la xavala. 28 Nane siak fati a
mu valagof e nari aava mu rabuna ri xalum fasivi nari. E pana maana
mo palau malaan, nane kawaasan a maana mo aava mu rabuna ri fuuna
lamon falavaie. 29 E nane vil malaane talo pi ta mataa i taa malalava la
matana. 30 Taasaxa mi waan la xuvulaian xuvul pa Krais sena vubuxanan
sina Piran. E lana xuvulaian aanabe' na Krais ve a texaasan sitaara.
A malaanabe': nane xo fatiginei fatak netaara la matana Piran e siak
fati netaara xena rabuna xaradak sina e a mulus tapin netaara xasena
maatan. 31 E voxo, lana Xakalayan Taap a kuus malaan:

> "Nase' ta mataa a vubuk malalava i taa malalava pana maana
> mo aava Piran xo fo vile." *Jer 9:24*

2 1 Mu fetinan, layaan ne savat simi xena kuusanaana maana
tuunayan sina Piran ne pife faavupuul nami pana texaasan lava,
piau. 2 Senaso ne fo lamon faati o layaan ne waan xuvul pami ne taa
lamon fa'uli mon a saxa mo: na Yesus Krais e a maatan sina xuluna
bolo. 3 Layaan ne savat simi ne pife savat pana gutan lava, piau, ne taxa
radakui pana matautan. 4 A lagasai e a kuusan siak re piau ta texaasan
lava o gutan sina mataa taasaxa, a Vovau e gutan sina Piran re savat la
matavas 5 talo a fufuna namkaian simi xo i taa pife waan lana texaasan
sina mataa taasaxa lana gutan sina Piran.

A Texaasan Sina Piran A Savat Malaan

6 Taasaxa, xe siri aava ri matalava lana namkaian, a lagasai simaam
a toxan a texaasan. A pife texaasan sina rabuna ti tanin o sina maana

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

paamua ti tanin senaso a gutan siri taxa malit xo. 7 Piau, taara taxa
ferawai pana texaasan aava Piran fo fune xasena rabuna. Lokavai mupiis,
paamuina yaan a Piran a vesan fasavat a maana mo nane a lamon faati
o a texaasan aanabe' i taa fabas netaara pana miridingan. 8 Pi ta paamua
ti la xavala aava masam sena texaasan aanabe'. Tamo ri tafo texaas sena
ri taa pife niil fataxutan a Memai ina Miridingan xuluna bolo. 9 Taasaxa,
lana Xakalayan Taap a kuus:

> "Pi ta mataa a xalume o langaie, e pi ta mataa a lamon fati a mo
> aava Piran fo faigotane pari aava ri vubuxan xasingite." *Ais 64:4*

10 Taasaxa Piran fo faxalit famatavase xe sitaara sena Vovau ina.

A vovau aave a xalum xolan a maana mo xapiak e maana fufuna faisok
sina Piran sait. 11 E sena mataa, a vovau sina mon a texaas sena maana mo
aava ri waan la xunus ina. E malaanabe' a Vovau sina Piran fatak mon a
texaas sena maana mo aava ri waan la xunus ina. 12 Taara pi siak a vovau
ti la xavala, piau, taara fo siak a vovau aava Piran a lisane talo taara taa
masam sena maana mo aava Piran fo tavai xatam netaara pana. 13 E taara
ferawai pana maana mo aave, taara pife ferawai lapaana texaasan sina
rabuna ti la xavala, piau. A Vovau sina Piran a fapiti netaara pana tuunayan
sina Piran e voxo taara fexaxaas sena ferawai lapaana fepitaian sina. 14 A
mataa aava pi ta Vovau aave i taa pife turoxo pana maana mo aava ri savat
sena Vovau sina Piran. Nane pife masam seri e a lamon o ri mo palau mon.
Nane pife fexaxaas sena taraxali a maana mo sina Vovau sina Piran tamo
nane piau ta vovau aave. 15 A mataa pana vovau aave a fexaxaas sena tiis a
malangiis ina maana mo xapiak, taasaxa nane xa i taa pife waan lapaana
tiisan sina mataa. 16 Senaso lana Xakalayan Taap a kuus:

> "Nase' texaas sena lamonan sina Memai? Nase' fexaxaas sena
> fapitie?" *Ais 40:13*

Taasaxa netaara xo, taara toxan a lamonan si Krais.

Nemaam Ve Maam Mu Sisiak Sina Piran

3 1 Nenia, ne pife fexaxaas sena ferawai xe simi, mu fetinan, malaan
se' mi matalava lapaana Vovau senaso mi taxa taagul lunai lana
vilaana ti la xavala. Mi malaan sena lak dak la xuvulaian simi xuvul
pa Krais. 2 Paamua ne tavai nami pana sus e pife meska senaso mi pife
fexaxaas sena ngane. E nabaxa, mi pife fexaxaas lunai. 3 Mi taxa waan
lunai pana vilaana ti la xavala. Mi taxa taraa fesuai e mi fetok temasaat
e a ro vilaana aanabe' re faxaalit o a vilaana simi a vilaana ti la xavala
lunai, bo? Mi taxa bilai lunai pana vubuxanan ti la xavala. 4 Layaan a
saxa mataa a kuus, "Ne usi na Pol." e saxa fulaa a kuus, "Nenia, ne usi na
Apolas." nami, mi taxa faxaalit o mi mataa mon.

5 Na Apolas ve nase'? Na Pol ve nase'? Maame taxa sisiak mon sina Piran
e maame fapiti nami e naboxo mi xaveak namkai. Maame saxa saxa maame

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taxa vil a faisok aava Piran fo tavai nemaame pana. 6 Nenia, lana faisok
siak, ne xapis a mu kam e na Apolas a tiue pana raarum, taasaxa Piran xa
a faboaxe. 7 E nane aava kaapis e nane aava tiue pana raarum, nare xapiak
re mo palau. Taasaxa Piran aava faboak a maana mo, nane xa toxan a isin
lava. 8 Nane aava kaapis xuvul pana saxa aava tiue pana raarum re fexaxaas
e nare xapiak re taa siak a sepirigus ina faisok sire. 9 Langaiau! Nemaame
ve maame ro mataa tatara'uma sina Piran e nami ve mi uma sina. E xasa
ferawaian paap a malaan, nami ve mi lifu aava Piran taxa vesane.
10 Lapaana xakaavangan xatam aava Piran a tavaiau pana, ne fo vil
fatak a faisok sina mataa ina vavesai e ne famati a fufuna lifu tateak. E
saxa fulaa i taxa vesan a lifu xuluna. E nemaame saxa saxa maame taa
faxatang faroxoi a vilaana ina vavesai simaame. 11 Senaso a Piran xa fo
fanei a fufuna lifu aave e a fufuna aanabe' ve na Yesus Krais, piau ta
fufuna fulaa. 12 Saxano rabuna ri taa vesai xuluna fufuna aave pana ‘gol’,
‘silva’ o faat roxo pana mamareiai lava e saxanofuna pana wai, sasaak o
xariu. 13 E a mu faisok sina rabuna saxa saxa ri taa savat la matavas e a
mu rabuna xapiak ri taa xalume e ri taa texaas tamo faisok aave a roxo
o saat. Senaso lana yaan si Krais, a fata i taa tafang a roxoyan ina faisok
sina rabuna saxa saxa. 14 Tamo lifu sina saxa i taa tigina fatateak lana
fata, a mataa ina vavesai aave i taa siak a sepirigus. 15 E tamo a fata taa
faram xapin a lifu sina, a mataa naang i taa piau ta sepirigus. Taasaxa
nane sang mon i taa fakaxupan malaan sena saxa aava ri sefe ti lana fata.
16 Tuuna, mi texaas o nami ve, mi lifu lotu sina Piran e a Vovau sina
Piran xo i taxa taagul la xunus imi, bo? 17 Tamo ta mataa taa kawaasan
a lifu lotu sina Piran, a Piran xa i taa kawaasan nane. Senaso a lifu lotu
aave a lifu taap sina Piran sang mon e nami ve, mi lifu aave.
18 Muta bit nano xa. Tamo saxa la palou imi a lamon o a texaasan sina
a molava malaan sena texaasan ti la xavala, a mo roxo i taa fasivi nane
xa xena savat mataa palau talo i taa toxan a texaasan tuuna. 19 Senaso a
Piran a lamon o a texaasan ti la xavala a mo palau e vaxa a texaasan bit.
E lana xakalayan taap a kuus:

> “A Piran a filung a mataa pana texaasan ti la xavala pana texaasan bit sina.” *Jop 5:13*

20 E a kuus laa

> “A Memai a texaas o a mu lamonan sina mataa pana texaasan ti la xavala ri piau ta malangiis roxo.” *Yng 94:11*

21 Lavaxa, muta malalava fulaa sena rabuna. A tuuna, a maana mo xapiak
ri maana mo simi: 22 na Pol, Apolas, o na Pita; a xavala, a toyan e a
maatan, a maana mo aanaboxo e a maana mo i taa savat mui, nari xapiak
ri maana mo simi. 23 E nami, mi rabuna si Krais e na Krais ve sina Piran.

4 1 Nami, mi taa turoxo o nemaam ve maam mu sisiak si Krais e
maam rabuna ina faxatangaana maana tuunayan fufunai sina

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Piran aava nane turoxoian lisane xe simaam. 2 E a sisiak aave i taa bilai
xena faxalitaana roxoyan ina faisok fatateak sina. 3 Ne lamon fepalau
tamo nami o xasanofuna, mi taa tiisau. Tuuna, ne pife tiis nenia xa. 4 A
nasaman siak a matavas. Taasaxa nasaman matavas a pife kuus o ne pife
vupuno la matana Piran. A Memai sang mon xo i taa tiisau. 5 E voxo,
muta tiis a mo paamuina yaan ina tiisan: waan bang a filimaanan si
Memai. I taa fasavat a so ta mo a fufunai la suk xe lana malang. E i taa
kas famatavas a fufuna lamonan la xunus ina mataa. E lana yaan aave
a Piran xa i taa fasepirigus a mu rabuna saxa saxa pana kuus faatulaian
sina.

6 Mu fetinan, naboxo ne fo ferawai pana maana mo aanabe' semaame
Apolas xena xavangaan nami. Ne vubuk o mi taa masam pana malasuf
ina ferawaian aanabe': "Usi fatak a mu vuputkai." Muta lamon falavai
a saxa mataa e xalum fasivi a saxa. 7 Nase' tavai nami pana isin lava? A
Piran xo tavai nami pana maana mo mi toxane, bo? Lavaxa, xenaso mi
taxa malalava malaan se' mi fo faisok faagut xena siaxaana?

8 Mi fo toxan xo a maana mo mi vubuxane, bo? Mi toxan a maana mo
xaves paaliu, bo? Mi fo savat paamua king naapalaan maam pife paamua
king. Aang, ne vubuk o nami ve mi taa paamua king tuuna talo maam
taa 'king' xuvul pami. 9 Ne lamon o a Piran fo tavai nemaam, mu yaamut
sina, pana nobina fataxapiak la sangasan ina vuktol sina. E maam taxa
waan pave malaan sena mataa vipis aava ri taa punuxe la matana mu
rabuna xapiak e mu angelo. 10 Senaso maam namkai se Krais, a rabuna ri
lamon o nemaam mu lamavaang. Taasaxa nami xo mi namkai se Krais e
nami ve mi rabuna pana texaasan. Nemaam, maam piau ta gutan taasaxa
mi toxan a gutan. A mu rabuna ri xalum fasivi nemaam taasaxa ri suaian
nami. 11 E fefexaxaas a yaan aanabe' maam lagai e maam ma'iu; a marapi
simaam a taririk; ri famangil nemaam pana sipaan nemaam; maam piau
ta nobina xena waan lana e 12 maam faisok faagut pana mamaam. Layaan
a rabuna ri kuusan pengan nemaam, maam sui nari pana roxoyan.
Layaan ri vil pengan nemaam, maam waan fananap. 13 Layaan ri kuusan
pengan a isimaam, maam sui faroxoi nari. A mu rabuna ti la xavala ri
taxa lo xalum nemaam malaan sena xawa e ri xalum fasivi nemaam
malaan sena mu mosaat.

14 Ne pife xalei a maana mo aanabe' xena famangilaan nami. Ne buk
pebukan nami malaan sena kamu rafulak. 15 Naapalaan mi toxan a
maana rabuna xaves paaliu xena faxatangaan nami pana maana mo si
Krais, mi piau ta tamami xaves, nenia sang mon. E nenia, ne tamami
senaso ne kuusan famatavas a Lagasai Roxo xe simi e voxo mi waan la
xuvulaian xuvul pa Krais Yesus. 16 Ne nung nami o mi taa usi fatak a
vilaana siak. 17 E voxo ne taxa feng na Timoti aava ne vubuxan xasingite
malaan sena lak tomexaan siak, xe simi. Nane tigina fatateak lapaana

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Memai e i taa falamon fa'uli nami pana maana vilaana aava ne usie lana
xuvulaian siak xuvul pa Krais Yesus. A maana vilaana aave ne fapiti a mu
rabuna xapiak lana tinoxolan si Yesus, pana.
18 Saxanofuna la palou imi ri malalava senaso ri lamon o ne taa pife
savat simi. 19 Taasaxa, tamo Memai i taa turoxo pana ne taa savat simi
fataapus. E mui ne taa texaas sena ferawaian siri e vaxa pana gutan siri.
20 Senaso a ferawaian sitaara mon pife faxalit famatavas a fatataganan
sina Piran, piau, a faisok sitaara pana gutan a faxalite. 21 A so ta mo mi
vubuxane? Ne taa savat simi xena baras faagutan nami o ne taa savat
pana vubuxan xasingitan e vilaana mam?

5 1 Lavaxa, a tuuna xo, ri taxa kuusan a vilaana ina paruk fo savat la
palou imi. E a vilaana aanabe' a mu rabuna aava ri pife namkai sena
Piran, nari xo ri gilise. Ne fo langai o a saxa mataa pave i taxa mati xuvul
pa ninana paap. 2 E nami xo mi taxa ferawai falalava pana! Pife vilaana
roxo, piau, mi taa bas pana mimilisaatan sena e nane aava taxa vil a
vilaana saat aanabe', mi taa feng tapine xasena faxuvulan simi. 3 Lana
vipin siak, ne taxa waan lasuun semi, taasaxa lana lamonan siak ne taxa
waan xuvul pami. E ne fo tiis xo a mataa aava paruk. 4 E layaan mi taxa
faxuvul lapaana isi Memai Yesus e ne waan xuvul pami lana lamonan
siak, ne vubuk rao nami, lapaana gutan si Memai Yesus sitaara, 5 mi taa
lisan a mataa aanabe' xe si Setan talo i taa kawaasan a vubuxanan ti la
xavala sina mataa aave e la yaan a Memai i taa ulaamaan a vovau ina
mataa aave i taa fakaxupan.
6 A pife roxo mi taa ferawai falalava. Mi texaas sena ferawaian aanabe',
bo? "A fomirak yiis a fasul a flaua xapiak." 7 Lavaxa, gei tapin a maana
vilaana saat aava malaan sena yiis aave, la toyan simi. E mui mi taa
malaan sena flaua fa'ui aava piau ta yiis. Ne texaas o mi taxa waan
tuuna malaan. Senaso a fomirak sipsip aava ri punuxe xena Fenamo
ina Paaliuan fo punuxan e nane ve na Krais. 8 E voxo taara faamamaas
lana Fenamo ina Paaliuan sitaara e taara taa pife vile pana maraleian
e lamonan saat aava malaan sena bret pana yiis, taasaxa taara taa vile
pana ferawaian tuuna e vilaana fatak aava malaan sena bret aava piau ta
yiis.
9 Lana lagasai aava ne lisane xe simi paamua, ne xuus nami o mi muta
fesing pana rabuna aava ri femilungai pana vilaana ina tamaian. 10 Ne
pife ferawai sena rabuna aava ri pife namkai se Krais senaso ri fuuna vil
a vilaana saat: ri rawet, ri femilungai pana vilaana ina tamaian; ri fenau
e ri lotu xe sina mu piran bit. Tamo mi taa waan patak seri mi taa ta'ulan
xapin a xavala. 11 A malasuf ina ferawaian siak a malaan: mi taa pife
doxot xolan a rabuna aava ri kuus o ri saxa tinoxol taasaxa ri femilungai
pana vilaana ina tamaian o rawet o lotu xe sina mu piran bit o ri ferawai
fakasal o ri num temasaat vulai o fenau. Muta nai fangan xuvul pari.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

12-13 Langai, pife faisok siak xena tiisaana mu rabuna aava ri pife waan
la tinoxolan sina Piran, piau. A Piran xa i taa tiis nari. Taasaxa taara
taa tiis nari aava ri namkai e ri waan la faxuvulan sitaara, bo? Senaso a
Xakalayan Taap a kuus:
"Feng faapalauan a mataa saat sena faxuvulan simi." *Vpt 17:7,12*

A Vilaana Ina Faxaradaxaana Lagafan La Palou Ina Mu Rabuna Namkai

6 1 Tamo saxa simi i taa marala pana saxa lana tinoxolan simi i muta
falet fe tigina la nona mataa ina tiisan aava pife mataa sina Piran,
piau! Lisan a lagafan aave xe sina mu rabuna fatak sina Piran xena
faxaradaxaana. 2 Tuuna, mi texaas o a mu rabuna fatak sina Piran ri
taa tiis a maana mo ti la xavala, bo? Lavaxa, tamo mi taa tiis a maana
mo aave senasou mi pife fexaxaas sena tiisaana mo modak nabe'? 3 Mi
fo texaas xo o taara taa tiis a mu angelo, bo? E tamo taara taa tiis nari
taara fexaxaas sena tiis vaxa a maana mo xapiak nabe' la xavala sait. 4 E
voxo layaan mi toxan a lagafan la palou imi, siak fati ta saxa mataa ti
la tinoxolan simi xena tafange, muta lisan a lagafan aave xe siri aava ri
pife namkai, nari aava ri piau ta nobina la palou ina mu tinoxol si Krais.
5 Mi taa mangil! Tuuna, piau ta saxa simi a fexaxaas sena faxaradaxaana
lagafan sina ro tinoxol? 6 Taasaxa ro tinoxol lapaa Krais re laak la lifu ina
tiisan e re turoxo pana saxa aava pife namkai i taa tiis a lagafan sire.
7 Layaan mi toxan a fegagelaian e mi laak la lifu ina tiisan a vilaana
aanabe' a faxaalit o mi fo faasaal. A roxo sena mi taa turoxo pana
xasanofuna ri taa vil a saat xe simi. E a roxo sena mi taa turoxo pana ri
taa siak palou a maana mo simi. 8 Taasaxa nami xo mi bilai fasaat e mi
fenau e mi vile xe sina mu fetinan.
9 Mi texaas o a mataa saat i taa pife waan la fatataganan sina Piran.
Muta bit nami xa: nari aava ri femilungai pana vilaana ina tamaian o
lotu xe sina mu piran bit, o ta'ulan a tamaian siri xena mati xuvul pana
saxafuna o a lutefin o mu tomexaan aava re fetamaian nare xa, 10 o nari
aava ri fenau o rawet o num temasaat o kuusan pengan a saxa, nari
xapiak, ri taa pife siak ta nobina la fatataganan sina Piran. 11 Saxanofuna
la palou imi mi fo waan malaan. Taasaxa Vovau sina Piran fo xamak
tapin a vilaana saat simi e a fanei patak nami xana Piran e a fatiginei
fatak nami lapaana isi Memai Yesus Krais.

Tavai A Piran Pana Isin Lava Sena Vilaana Ina Tami

12 Naak a saxa i taa kuus, "A so ta buk mo ne buk vile a roxo." Aang,
taasaxa saxano mo ri taa pife xavang nami. E ne taa kuus vaxa o a so
ta buk mo ne buk vile a roxo taasaxa ne taa pife turoxoian ta mo i taa
fayaasoxau. 13 Saxanofuna taa kuus, "Fanganan a mo xana xum e xum
a mo xana fanganan." Aang, taasaxa Piran i taa kawaasan nare xapiak.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

E sena vipin, muta femilungai pana. Taasaxa, sisiak xe si Memai pana
vipin simi e Memai xa i taa faxatang a vipin simi. 14 A Piran a fatatoi
fa'uli a Memai ti la maatan pana gutan sina e i taa fatatoi fa'uli netaara
vaxa pana gutan naang. 15 Mi texaas o a mu vipin simi ri xavil ina vipin
si Krais xa. E mi lamon o ne taa siak a xavil ina vipin si Krais e faxuvule
xuvul pana vipin sina tefin aava lisan xolane, piau paaliu! 16 Naak mi pife
texaas o a mataa aava faxuvul a vipin sina xuvul pana tefin aava lisan
xolane, nane savat saxa xuvul pana. A Xakalayan Taap a kuus famatavas
o "Nare taa savat vipin saxa." *Tpt 2:24*
17 Taasaxa nane aava faxuvul nane xa xuvul pa Memai a savat saxa xuvul
pana la xunus ina.

18 Sinufan a vilaana ina femilungai. Ta xasano saat a mataa taa vile a
pife kawaasan a vipin sina. Taasaxa, nase' ta mataa a femilungai taxa
vil a saat xe sina vipin sina xa. 19 Lamon fa'ulaa o a vipin siim a malaan
sena lifu lotu e a Vovau Xaradak aava Piran a tavai nano pana, nane taxa
taagul lana. No pife paamuian nano xa. 20 Nane maraan xapin nano pana
mamareiai lava. E voxo, tavai a Piran pana isin lava sena vipin simi.

Sena Vilaana Ina Tamaian Tuuna

7 1 Lavaxa, naboxo ne buk sui a maana fiaian mi fo xaleie xe siak. Mi
kuus o i taa xavang a mataa tamo i taa pife tamai. 2 Aang, taasaxa,
senaso a vilaana ina femilungai a tafang temasaatan a mu rabuna, a roxo
sena mu rabuna tomexaan, saxa saxa, ri taa toxan a naasari e a lutefin ri
taa toxan a lavari. 3 A mu lavari ri taa vil fafaamamaas a vubuxanan sina
mu naasari xena mati faxuvul lana vilaana ina tamaian e a lutefin ri taa
vil malaane sait xe sina mu lavari. 4 A tefin pife paamuian a vipin sina
xa senaso a vipin sina ve a mo si lavana sait e vaxa a tomexaan a pife
paamuian a vipin sina xa senaso a mo si naasana sait. 5 Muta ferawetan
nami tamo mi pife turoxoiane paamua. Mi taa pife mati faxuvul pana
valayaan mon xena fenung xe sina Piran. E mui mi taa mati faxuvul
fulaa. Tamo mi usi a vilaana aanabe' mi fexaxaas sena faxatang faroxoi
a vubuxanan simi xa layaan na Setan i taa tafang nami. 6 Ne xuus nami
pana mo aanabe' xena xavang nami taasaxa ne muta fefasaa pana. 7 Ne
vubuk rao nami xapiak mi taa ti palau malaan sega. Taasaxa Piran a
tavai nami saxa saxa pana tatavai: saxa i taa siak a tatavaian xana e
saxafuna pana tatavaian xana.

8 Lavaxa, xe siri aava ri pife tamai o ri lutefin nakmaal ne xuus nari o
a roxo sena ri taa lo ti palau malaan sega. 9 Taasaxa tamo ri pife fexaxaas
sena faxatang faroxoi a vubuxanan siri, lavaxa ri taa tamai. A mo roxo ri
taa tamai talo a mu vubuxanan siri ri taa pife fa'onam nari.

10 Xe simi aava mi fo tamai xo ne xuus faagutan nami pana ferawaian
sina Memai e pife siak: a tefin i muta ta'ulan a lavana, 11 taasaxa tamo

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i taa ta'ulane, i taa ti palau e i taa pife tamai fulaa o i taa ulaa xe si
lavana pana lamonan roxo. E a tomexaan i muta ta'ulan a naasana xena
fataxapin a tamaian sire.
12 E xe sina xasanofuna, nenia, pife a Memai, ne kuus o tamo mataa
aava namkai se Krais taxa tamai pana saxa tefin aava pife namkai, i taa
pife ta'ulan na naasana tamo na naasana a buk waan xuvul pana. 13 E
tamo ta tefin aava namkai a tamai sina mataa aava pife namkai, i taa
pife ta'ulan na lavana tamo nane buk waan xuvul pana. 14 A Piran i taa
turoxoian a mataa aava pife namkai senaso a waan xuvul pa naasana
aava namkai e i taa turoxoian a tefin aava pife namkai senaso a waan
xuvul pa lavana aava namkai. Tamo pife malaanabe' a mu rafulak sire ri
taa lalosaat, taasaxa piau, ri xaradak.
15 Tamo saxa aava pife namkai la palou ina rofelavaan a buk ta'ulan a
xasafuna, i taa falet saa. Tamo i taa savat malaan a saxa aava namkai i
taa tapigis sena tamaian aave. Senaso a Piran fo xel netaara xena taagul
pana luaian. 16 Nami lutefin aava mi namkai, mi pife texaas, naak mi
taa fakaxup a mu lavami e nami mu tomexaan aava mi namkai, mi pife
texaas, naak mi taa fakaxup a mu naasami.
17 A mu rabuna saxa saxa ri taa lo waan lana toyan aava Memai Yesus
fo tavai nari pana. E ri taa lo waan lana vilaana aava ri waan lana layaan
a Piran a xel nari xena namkai se Yesus. Ne fapiti a mu tinoxol la mu bina
xapiak pana vuputkai aanabe'. 18 Tamo mataa a vuputuk layaan a Piran
a xele xena namkai i taa pife vis a vulak ina vuputuk. Tamo mataa a pife
vuputuk layaan a Piran a xele xena namkai, i taa pife vuputuk. 19 Senaso
tamo mataa a vuputuk o piau, a mo palau. A mo aava pelalava a malaan:
a mataa i taa usi fatak a mu vuputkai sina Piran. 20 A so ta waanan mi
taxa taagul lana layaan a Piran a xel nami, mi waan su lana. 21 Tamo mi
yaasok sina saxa mataa layaan a Piran a xel nami, muta lalamon faaxaves
pana. Taasaxa tamo mi fexaxaas sena tapigis sena lavaxa, a roxo, vile.
22 Senaso layaan a Memai a xel a mataa yaasok nane malaan sena mataa
aava pife yaasok la matana Memai e malaanabe' sait a mataa aava pife
yaasok layaan a Piran a xele, nane a mataa yaasok si Krais. 23 A Piran
xo a maraan xapin nami pana mamareiai lava. E voxo muta yaasok sina
rabuna. 24 Lavaxa mu fetinan, a so ta waanan mi taxa taagul lana layaan
a Piran a xel nami, mi waan su lana xuvul pana Piran.
25 Naboxo rao ne sui a fiaian simi sena mu rabuna aava ri pife tamai. A
Memai a pife xuusau pana so ta mo ne taa kuusane taasaxa ne taa xuus
nami pana lamonan siak e mi texaas o ne waan lapaana mamaaluxan
sina Memai e ne fuuna kuus tuuna. 26 Layaan ne xalum a mu lagafan aava
ri taxa lo savat ne lamon o a peraroxo sena tomexaan i taa waan lana
vilaana sina. 27 Tamo mi toxan a naasami, lavaxa muta ta'ulane. Tamo
mi piau ta naasami, lavaxa muta seng ta tefin. 28 Taasaxa, tamo no tamai

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

no pife vil a saat e tamo a tefin palau i taa tamai nane pife vil a saat.
Taasaxa ne buk ti votan nami aava mi buk tamai sena maana lagafan ri
fuuna savat lana waanan sina matafetama.
29 Naboxo ne pebukan nami, mu fetinan, o a mu yaan sitaara, ri pife
xaves. E voxo nari aava ri toxan a naasari, ri taa lamon pana yaan
aanabe' e ri taa taagul malaan se' ri pife tamai 30 e nari aava ri taxa
taangiis faagut ri taa bilai malaan se' ri pife tangiis ta mo. E nari aava ri
taxa faamamaas ri taa bilai malaan se' ri pife faamamaas. E nari aava ri
maraan a maana mo ri taa lalamon pana maana mo aave malaan se' ri
pife maana mo siri. 31 E nari aava ri faisok pana maana mo ti la xavala ri
muta lamon vulane senaso a xavala aava mi texaas sena naboxo, faasilak
i taa taxapus.
32 Ne vubuk o mi taa pife lamon faaxaves. A mataa aava pife tamai,
i taxa lamon fati a faisok sina Memai e malaafaa i taa fafaamamaas a
Memai. 33 Taasaxa mataa aava tamai a lalamon vulai pana maana mo ti la
xavala senaso a vubuk fafaamamaas a tefin sina 34 e voxo a mu lamonan
sina ri taxa feruuk xolai. A lutefin aava ri pife tamai, malaan sena tefin
fa'ui, ri taa lamon fati a faisok sina Memai mon senaso nari, ri buk
waan lapaana lana vipin e vovau xapiak siri. Taasaxa tefin aava tamai
a lalamon pana maana mo ti la xavala senaso a vubuk fafaamamaas na
lavana. 35 Ne taxa ferawai malaan senaso ne vubuk xavang nami. Ne bai
pis nami pana maana vuputkai xaves, piau. Ne buk o mi taa bilai faroxo e
mi taa tavai nami xa xena faisok fatak lapaana Memai.
36 Taasaxa tamo a toxan a saxa rovaat aava re fo kuus fanai xo pana
tamaian sire e a mataa aave a lamon o i taxa bilai fasaat xe sina tefin
aave e tamo a vubuxanan sina a tateak temasaat e nane lamon o re taa
tamai, lavaxa re taa tamai malaan sena vubuxanan sina. A pife vil a saat.
37 Taasaxa, tamo a mataa, nane fatak xa, a lamon o i taa pife tamai e
tamo nane fexaxaas sena faxatang faroxoi a vubuxanan sina e fo lamon
faati xo pana so ta mo i taa vile, lavaxa i taa vil a mo roxo tamo i taa pife
tamai sina tefin xana. 38 E a mataa aava tamai pana tefin palau a vil a mo
roxo taasaxa nane aava pife tamai, a vil a mo peraroxo.
39 A tefin a pife tapigis se lavana tamo a lavana i taxa to lunai. Taasaxa
tamo na lavana i taa maat voxo, nane fo tapigis e a fexaxaas sena tamai
fulaa xe sin' ta mataa nane vubuxane tamo nane saxa mataa sina Piran.
40 Taasaxa, ne lamon o tamo i taa waan tefin nakmaal i taa faamamaas
sena. E pana ferawaian aanabe' ne lamon o ne toxan a turoxoian sina
Vovau sina Piran.

Sena Fanganan Aava Ri Tavai A Mu Piran Bit Pana

8 1 Lavaxa, mi fiai vaxa pana fanganan aava ri tavai a mu piran bit
pana. Taara texaas o taara xapiak taara toxan a texaasan e a tuuna.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Taasaxa faxatang, senaso a texaasan ti la xavala i taa fabas famalalavai a
rabuna taasaxa vubuxan xasingitan i taa fagut a rabuna. 2 A mataa aava
lamon o nane xa toxan a texaasan, nane pife masam faroxo lunai. Nane
piau ta texaasan tuuna. 3 Taasaxa nane aava vubuxan xasingit a Piran, a
faxaalit o a Piran xo a texaas faroxo sena.
4 E naboxo ne taa sui a fiaian simi pana mu tinoxol aava ri ngan
a fanganan ri tatavai xe sina mu piran bit pana. Taara texaas o a
maaradaang a xaxaalua ina saxa mo palau. E taara texaas o a toxan
a Piran saxa mon, piau ta piran fulaa. 5 E fulaa taara texaas o saxano
rabuna ri kuus o a toxan a maana piran e memai aava ri taagul la xavala
e la xunavata. E naapalaan nari, ri kuus o ri toxan a maana 'piran e
memai' xaves, 6 taara namkai o taara toxan a Piran saxa mon. Nane ve a
tamana maana mo xapiak senaso a vil fanei a maana mo xapiak e taara
waan xana. E vaxa a toxan a Memai saxa mon, na Yesus Krais. A Piran
a fasavat a maana mo la ma Yesus e nane xo fagut netaara aava taara
namkai xena taagul faroxo.
7 Taasaxa saxanofuna aava ri namkai, ri piau ta texaasan tuuna
aanabe'. E saxano rabuna ri fo mo usi faagutan a mu piran bit e a gutan
ina vilaana aanabe' i taxa paamuian nari lunai. E layaan a rabuna aave
ri ngan a meska aava ri tavai a mu maaradaang pana, ri lamon lunai o ri
taxa ngan a fanganan sina mu maaradaang e a nasaman siri a pife tateak
e ri lamon o ri fo milung. 8 Taasaxa fanganan i taa pife lisan et netaara xe
la ta Piran; tamo taara ngane o pife ngane, i taa pife xavang netaara xena
tigina fatak la matana.
9 Faxatang soxo, ulaa tapigisan simi sena vuputkai i tamaa fapoxoi a
mataa aava namkaian sina a pife tateak e i taa milung. 10 Tamo mataa
aava nasaman sina a pife tateak, a xalum nano aava no toxan a texaasan,
o no taxa nai fangan la lifu lotu sina saxa piran bit, a vilaana siim i taa
fagute xena ngan a fanganan aava ri tavai a mu maaradaang pana, bo?
11 E voxo sena texaasan siim, a mataa pana nasaman marupak, i taa
kawaasanan. E nane ve na tiam aava na Krais a maat xena fakaxupe.
12 E pana vilaana aanabe' mi taxa bilai fasaat xe sina mu fetinan simi e
mi taxa fasop a nasaman marupak siri. Layaan mi vil malaane mi taxa
bilai fasaat vaxa xe si Krais. 13 E voxo, tamo na tiak i tamaa poxo sena
fanganan aava ne ngane, ne taa pife ngan ta meska fulaa. Ne baian ta mo
aava ne ngane ulaa i tamaa fapoxoi na tiak.

Na Pol A Gel Votan A Vilaana Sina

9 1 Nenia, ne fo tapigis sena vuputkai, bo? Nenia, ne saxa yaamut,
bo? E nenia vaxa, ne fo xalum na Yesus aava Memai sitaara, bo?
E ne faisok faagut lapaana Memai e naboxo sena faisok aave nami, mi
namkai sena. 2 Naapalaan a xasanofuna ri pife turoxo o ne yaamut, nami,

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mi turoxo pana, bo? A waanan simi lana xuvulaian xuvul pa Memai a
faxaalit o nenia, ne saxa yaamut sina.
3 Layaan a rabuna rao ri tiisau ne fuuna gel votai seri malaanabe'.
4 Maam toxan a fufuna xena siak fanganan e numan sena faisok simaam.
5 Na Pita e xasano yaamut xuvul pana mu ti Memai, ri fuuna falet xolai
xuvul pana mu naasari aava ri namkai e nenia vaxa ne fexaxaas sena vil
malaane, bo? 6 Naak nemaame Baanabas mon maame taa faisok faagut e
maraan a maana mo xena waanan simaame, bo?
7 Nase' ta mataa ina rawen i taa maraan a maana mo ina fevisan sina
pana faat sina xa? Nase' ta mataa tatara'uma i taa pife ngan a fanganan
ti lana uma sina? E nase' ta mataa ina faxatangaana sipsip i taa pife num
a sus iri? 8 Ne pife ferawai pana maana xaxaalua aanabe' ti lana lamonan
sina rabuna mon senaso a vuputkai aava na Moses a tavai netaara pana a
ferawai malaan:

9 "Muta pis votan a valana bulmakau layaan i taxa paa xolai xuluna
kam ina rais." *Vpt 25:4*

E naboxo, mi lamon o a Piran a lalamon pana bulmakau mon, bo? Piau!
10 Layaan a Piran a ferawai malaan nane taxa lamon pataara, bo? A
tuuna, a ferawaian aave a xaleian xena fapiti netaara. Nane aava faigotan
a xavala xena kaapis, xuvul pana saxa aava faxuvul a mu xalana re
lamon o re taa siak a xavil ina fanganan aave sena faisok sire. 11 Maam fo
xapis a xunus imi pana Lagasai Roxo se Yesus e naboxo naak a temasaat
paaliu tamo maam taa siak faxuvul a maana mo xasemi xena xavang
nemaam? 12 Tamo saxano rabuna ri toxan a fufuna xena siaxaana xavil
ina maana mo simi a fufuna simaam a molava seri.

Taasaxa maam pife tigina lamimi pana tavaiaan nemaam pan' ta mo.
Piau, maam waan lapaana maana buk lagafan talo i taa pife tivotan a
kuusan fasavataana Lagasai Roxo se Krais. 13 Nami, mi texaas o a rabuna
aava ri faisok la lifu ina naangusan, ri siak a fanganan siri ti lana lifu ina
naangusan aave e nari aava ri faigotan a mu tiir la nobina ina faramaana
tatavai, ri taa siak a xavil ina tatavai aave. 14 E malaanabe' a Memai fo
fefasaa o nari aava ri kuusan fasavat a Lagasai Roxo ri taa siak a maana
mo ina waanan siri sena.

15 Taasaxa, ne pife tao faagutan a vilaana aave e ne pife xalei a lagasai
aanabe' talo mi taa vil malaane xe siak. Ne baian ta mataa i taa siak
tapin a fufuna malalavayan siak. 16 Ne pife fexaxaas sena ferawai falalava
sena kuusan fasavataana Lagasai Roxo senaso a Piran a xuus faagutanau
o ne taa vile. E ne bai lamon pana lagafan i taa savat siak tamo ne langai
pesalai. 17-18 Tamo ne kuusan fasavat a Lagasai Roxo senaso nenia xa
ne vubuk vile, lavaxa ne taa siak a sepirigus sena. Taasaxa tamo pife
vubuxanan siak, lavaxa ne taxa vile senaso a Piran a turoxoian lisan a
faisok aanabe' xe siak. E voxo ne taa siak a so ta sepirigus? A sepirigus

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

siak a malaanabe': ne pife kuusan fasavat a Lagasai Roxo xena siak a
maana mo ina waanan siak naapalaan ne fexaxaas sena vile, taasaxa ne
vile pana piau ta mamareiai lapaana, a lagasai aave a xatam.
19 Nenia, ne tapigis e voxo ne pife yaasok sin' ta saxa mataa. Taasaxa
ne fayaasok nenia xa xe sina mu rabuna xapiak talo ne taa yuuf a rabuna
xaves xe si Yesus. 20 Layaan ne taxa faisok xuvul pana mu Juda ne taagul
malaan seri xena yuuf nari xe si Yesus. Nenia xo, ne pife waan lapaana
mu vuputkai si Moses, taasaxa layaan ne faisok xuvul pari aava ri waan
lapaana, ne bilai malaan se' ne waan lapaana sait. Senaso ne vubuk yuuf
nari aava ri waan lapaana vuputkai. 21 E layaan ne taxa faisok xuvul pana
mu rabuna aava ri pife Juda e ri pife waan lapaana vuputkai aave, ne
taagul malaan seri. Ne vil malaane xena yuuf a saxanofuna iri xe si Krais.
Ne pife kuus o ne waan lamalei xasena vuputkai sina Piran, piau, ne usi
fatak a vuputkai si Krais. 22 Layaan ne waan la palou ina mu rabuna aava
namkaian siri a murupak, lavaxa ne taagul pana namkaian murupak
sait xena yuuf a saxanofuna iri xe si Krais. Ne taa taagul pana so ta buk
vilaana i taa fakaxup a saxanofuna. 23 Ne fasavat a maana vilaana xapiak
aanabe' talo mu rabuna xaves la mu bina xapiak ri taa langai a Lagasai
Roxo se Yesus e voxo ne taa waan lapaana roxoyan ina vaxa.
24 Mi texaas sena vilaana sina mu rabuna ina falayan. A maana rabuna
xaves ri tigina la fakalimaanan ina tangpat taasaxa saxa mon i taa
savat paamua xena siak a mamareiai. Lavaxa, fala faagut xena siak a
mamareiai aave. 25 A mataa ina falayan i taxa waan lapaana faxatangan
tateak talo i taa siak a ligilot pana paxana wai aava ri taa maiyang.
Taasaxa taara fala faagut xena siak a ligilot i taa waan vulai e i taa pife
maiyang. 26 E voxo layaan ne fala, ne pife fala xolai, piau, ne fala fatak
xe la fakalimaanan ina fataxapiak. E vaxa ne malaan sena saxa mataa
ina fevisan, ne pife tapin palou a gutan siak pana favis a bina gof. 27 Ne
faisok faagut xena fatateak a taak e faxatange talo lamina yaan ne fo
kuusan fasavat a Lagasai Roxo xe sina saxanofuna, a Piran i taa pife kuus
votanau sena mamareiai aave.

10 1 Mu fetinan, lamon fa'uli a so ta mo fo savat xe sina mu butaara
lumua, nari aava ri usi na Moses. A tang vata aava waan laa'ui
xuluri a faxatang nari la bina xobingil. E vaxa ri fexaxaas sena sangas
patal a lana Laman Vuung. 2 E sena vata e laman aave nari xapiak ri fo
fasufan xena fakalimaan o nari, ri rabuna si Moses. 3 Nari xapiak ri ngan
a fanganan aava savat palau sena gutan ina Piran 4 e ri num a raarum
aava savat sena gutan naang. A raarum aanabe' a Piran a fasavate sena
saxa faat aava fuuna lo usi nari. E a faat naang ve na Krais. 5 Taasaxa
maana rabuna siri, ri fasavat a maraleian sina Piran pana vilaana saat
siri e nane xo a pife faamamaas pana xaves iri e voxo a mu mamaat siri,
ri tapalai xolai la xobingil.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

6 E naboxo a maana mo aanabe' ri pebukan netaara o taara taa pife
vubuxan a mo mosaat malaan seri la xobingil. 7 Muta lotu xe sina saxa
maaradaang malaan sena saxanofuna ri fuuna vile. A Xakalayan Taap a
kuus:

> "A mu rabuna aave ri nai fangan e num temasaat la fenamo e ri
> tamasiak xena tia lana lotu bit siri." *Tln 32:6*

8 Taara muta femilungai pana vilaana ina tamaian malaan sena
saxanofuna iri e lana yaan saxa 23,000 la palou iri ri maat. 9 Taara muta
lo bilai fasaat xena tafang a Memai pana so ta yaan i taa fakasanam
netaara malaan sena fo fakasanam a saxanofuna aave pana mu tiui aava
ri punuk nari. 10 E muta fefinaas malaan sena saxanofuna iri aava angelo
ina kawaasanan a punuk nari.

11 A maana mo aanabe' ri savat siri xena pebukan nari, taasaxa saxano
rabuna ri xalei a maana mo aave xena fapiti netaara vaxa senaso taara
taxa taagul lana fataxapiak ina yaan. 12 Nase' lamon o i taxa tigina
fatateak i taa faxatang ulaa i tamaa poxo. 13 Lamon fa'uli a so ta buk
tafangan aava savat simi a fuuna savat sina xasano rabuna vaxa. Taasaxa
Piran i taa fasavat a kuus fanaian sina e i taa pife turoxoian a tafangan
aave xena xasliu a gutan simi talo mi taa pife tigina tateak. La so ta yaan
a tafangan aave i taa savat simi a Piran i taa tavai nami pana gutan xena
tigina lana e vaxa i taa faxalit nami pana salan xena sinuf sena.

A Matafanganai Sina Memai

14 E voxo kamu fesing, sinuf sena vilaana ina lotui a mu piran bit.
15 Ne ferawai xe simi senaso mi toxan a texaasan e nami xo mi taa tiis a
ferawaian siak. 16 E sena lisa aava taara num lana la matafanganai sina
Memai, taara kuus faasiroxo xe sina Piran pana e layaan taara num lana,
taara taxa femiraaxan a ria i Krais. E sena bret aava taara viaxe, layaan
taara ngane taara taxa femiraaxan a vipin si Krais. 17 A toxan a bret saxa
mon e netaara xapiak taara vipin saxa mon senaso taara femiraaxan a bret
naang. 18 Lalamon pana vilaana sina mu Juda: ri femiraaxan a meska aava
ri tavai a Piran pana e voxo ri fefaxuvul lana lotu siri xe sina. 19 Mi masam
pana malasuf ina ferawaian siak, bo? Ne kuus o a maaradaang o fanganan
aava ri tatavai xe sina pana re mo molava, bo? Piau, piau paaliu! 20 Ne
taxa kuus malaan: a so ta fanganan nari aava ri pife namkai se Krais, ri
farame la bina ina faramaana, ri tavai a mu masalai o maaradaang pana e
pife a Piran. E ne bai o mi taa waan la xuvulaian xuvul pana mu masalai.
21 Mi muta num lana lisa si Memai e vaxa lana lisa sina mu masalai o
maaradaang. Mi pife fexaxaas sena fangan la matafanganai sina Memai e
vaxa a matafanganai sina mu masalai. 22 Layaan taara vil malaane taara
vubuk vil famaralei a Memai talo i taa fakasanam netaara, bo? Taara
lamon o a gutan sitaara a molava sena gutan sina, bo?

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23 Nami, mi kuus, “A so ta mo taara buk vile a roxo.” A tuuna, taasaxa
saxano vilaana ri pife xavang nami. E fulaa, “A so ta mo taara buk vile a
roxo.” taasaxa, saxano vilaana ri pife fagut netaara. 24 Mi taa faisok xena
xavang a xasanofuna e pife nami xa.
25 Mi taa ngan a so ta meska ri faasot pana la bina ina faasot e muta
fiaiane senaso a nasaman simi i tamaa kuus o mi vupuno. 26 Senaso, a
Xakalayan Taap a kuus, “A xavala e maana mo xuluna ri maana mo sina
Memai.”
27 Tamo mataa aava pife namkai, a kas a lifu sina xe simi xena fangan
xuvul e mi buk paan, lavaxa mi fe ngan a so ta mo nane tavai nami pana
e muta fiaiane sena nasaman simi. 28 Taasaxa tamo saxa i taa xuus nami,
“A fanganan aanabe' ri tatavai xe sina maaradaang pana” lavaxa muta
ngane, pife sena nasaman simi taasaxa sena nasaman sina saxa aava
xuus nami pana. 29 E nami, naak mi taa fiai o “Xenaso a nasaman sina
xasafuna i taa tiis a vilaana siak? Nenia, ne pife waan lapaana vuputkai
naboxo. 30 Tamo ne kuus faasiroxo xe sina Piran pana fanganan siak
xenaso ta mataa i taa fefinaasanau sena fanganan aava ne kuus faasiroxo
pana?”
31 E voxo a so ta mo mi vile, tamo mi num o fangan, mi taa vil a maana
mo xapiak xena tavai a Piran pana isin lava. 32 Bilai faroxo talo vilaana
simi i taa pife fasavat a lagafan xe sina mu Juda o mu rabuna aava ri
pife Juda o xe sina mu rabuna sina Piran. 33 Mi taa usi a vilaana siak: ne
faisok faagut vulai xena fafaamamaas a mu rabuna xapiak. Ne pife lamon
pana so ta mo i taa xavangau taasaxa ne lamon pana mu rabuna xapiak
talo ri taa fakaxupan.

11

1 Usi a vilaana siak malaan se' ne usi na Krais.

Xafut A Putumi Layaan Mi Lotu

2 Nami, mi fo bilai faroxo e ne faatulan nami senaso mi fuuna lamon
fa'uli vulan a maana vilaana e fepitaian siak. E mi usi fatak a maana
fepitaian si Krais aava ne fo tavai nami pana.
3 Taasaxa ne vubuk o mi taa texaas tuuna sena saxa mo: na Krais ve a
paamua sina mu tomexaan malaan sena mu tomexaan tamai ve ri paamua
sina lutefin siri e a Piran a paamua si Krais. 4 E voxo a mataa aava fenung
o kuusan fasavat a lagasai sina Piran pana putuna a xafutan, a famangil na
Krais. 5 E nase' ta tefin a fenung o kuusan fasavat a lagasai sina Piran pana
piau ta xukuf la putuna a famangil na lavana. Nane fexaxaas malaan sena
tefin aava ri xangat a fui sina xena famangile. 6 Tamo tefin taa pife xafut
a putuna ri taa sapiit tapin a fui sina. E mi texaas o a tefin aava ri sapiit
xapin a fui sina o ri xangat a putuna, a famangilan e voxo i taa xukuf. 7 A
mataa i taa pife xafut a putuna senaso nane a xaxaalua i Piran xa e a faxalit
a magaafan sina sait. Taasaxa tefin a faxalit a magaafan sina tomexaan. 8 E

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mi texaas o a mataa pife savat sena tefin, taasaxa tefin a savat sena mataa.
9-10 E a tefin i taa xafut a putuna xena fakalimaan a vepen sina. Senaso a
Piran pife vesan a mataa xena xavang a tefin, taasaxa vesan a tefin xena
xavang a mataa e vaxa a mu angelo ri fuuna waan vulai xuvul pataara.
11 Lana waanan sitaara xuvul pana Memai, a tefin e tomexaan ri taa
pife waan pasaxa. 12 Masam sena mo aanabe': a Piran a vesan a tefin
sena mataa e naboxo a tefin a luk a mataa. E nare xapiak re savat sena
Piran aava vesan a maana mo xapiak. 13 Nami xa, mi taa tiise: a roxo o
a tefin pana piau ta xukuf la putuna i taa fenung xe sina Piran? 14 A mo
ina mangilan layaan taara kaalum xolai e taara xalum a mu tomexaan
pana fui modus. 15 Taasaxa tamo a tefin a toxan a fui modus a rabuna ri
taa suai sena. A Piran a tavai a tefin pana fui modus xena xafut a putuna.
16 Tamo ta mataa a buk gel pana ferawaian aanabe', ne xuus nami o taara
pi ta xasa vilaana e a mu rabuna aava ri faxuvul lapaana Piran ri pi ta
xasa vilaana, sait.

A Mu Korin Ri Bilai Fasaat Lana Matafanganai Sina Memai
Mt 26:26-28; Mk 14:22-24; Lk 22:17-20

17 Lavaxa, sena maana fepitaian aanabe' ne pife faatulan a vilaana simi
senaso layaan mi faxuvul xena lotui a Piran mi pife fagut a xasanofuna,
piau, mi kawaasan a waanan simi. 18 Paamua, saxano rabuna ri xuusau o
lana faxuvulan simi mi fepatoxan nami e mi fuuna fegagelai. E ne lamon
o a kuusan siri a tuuna fadak. 19 Ne pife ipul senaso a mu fepatoxan
aave ri taa tamana savat xena faxaalit o nase' la palou imi a Piran a
turoxoiane. 20 Taasaxa layaan mi faxuvul mi pife faxuvul xena fangan
la matafanganai sina Memai, piau. 21 Senaso layaan mi fangan mi pife
waan bang a xasanofuna. E voxo saxanofuna ri lagai lunai e saxanofuna
ri num temasaat. 22 Mi piau ta lifu simi xa xena fangan e num, bo? Naak
mi lamon fasaat sena mu rabuna sina Piran e voxo mi famangil nari aava
ri piau ta mo xaves, bo? Ne taa ferawai malaafaa xe simi? Naak ne taa
faatulan nami pana vilaana aanabe', bo? Piau, piau paaliu!
23 Ne fo fapiti nami pana mu vilaana aava Memai fo tavaiau pana:
lana vung aava ri pet lisan na Memai Yesus nane siak a bret 24 e a kuus
faasiroxo xe sina Piran pana e mui a viaxe e a kuus, “A bret aanabe' ve
a vipin siak xami. Vile malaanabe' xena lamon fa'uliau.” 25 E lamina
fanganan a faxa'usi a vilaana aava nane fo vile sena bret e nane siak a
lisa e a kuus, “A lisa aanabe' a turoxoian fa'ui aava ria iga a fakalimaane.
La so ta yaan mi num lana, vile xena lamon fa'uliau.” 26 La so ta yaan mi
ngan a bret e mi num lana lisa mi taxa xuus a mu rabuna pana maatan
sina Memai fefexaxaas a yaan ina filimaanan sina.
27 E voxo, nase' ta mataa i taa ngan a bret o num lana lisa sina Memai
pana lalosaat la xunus ina, i taa vupuno senaso a bilai fasaat xasena

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

vipin e ria i Memai. 28 E voxo a mu rabuna xapiak ri taa tiis a lamonan
e vilaana siri xa paamua, e mui ri taa ngan a nebret e num lana lisa.
29 Senaso nase' ta mataa a ngalngolan a malasuf ina vipin sina Memai
layaan a ngan a bret e num lana lisa aave i taxa xel fasivi a tiisan sina
Piran xe xuluna xa. 30 A vilaana aanabe' a fufuna giisan aava waan la
palou imi e saxanofuna ri fo maat xo sena. 31 Taasaxa tamo taara fo
tiis paamuin netaara, taara taa pife waan lapaana tiisan sina Piran.
32 Taasaxa, layaan a Memai a tiis netaara, taara taxa waan lapaana
fakasanaman xena faxaradaxaan netaara talo taara taa pife waan vupuno
xuvul pana xasanofuna ti la xavala.

33 Lavaxa mu fetinan, layaan mi faxuvul xena fangan, mi taa waan
bang xalak a xasanofuna imi. 34 E tamo saxa la palou imi a lagai temasaat
naak i taa fangan paamua pe la lifu sina e mui layaan mi savat faxuvul i
taa pife fasavat a tiisan xe xulumi.

Layaan ne savat simi ne taa fapiti nami pana saxano mo fulaa.

A Mu Tatavai Aava Vovau Xaradak A Tatavai Pana

12 1 Lavaxa, ne buk xuus famatavas nami, mu fetinan, pana mu
tatavai aava Vovau Xaradak a tavai nami pana. 2 Mi texaas o
layaan mi pife namkai lunai, saxano mo ri yuuf nami e mi milung e mi
falet xolai xena lotui a mu piran bit aava ri piau ta toyan. 3 E voxo ne
xuus nami o tamo mataa i taxa ferawai lapaana Vovau sina Piran a pife
fexaxaas i taa fatutul na Yesus e vaxa pi ta saxa i taa kuus fasavat o “Na
Yesus ve a Memai” tamo Vovau Xaradak a pife paamuiane.

4 A toxan a buk tatavai xaves taasaxa Vovau saxa mon a tavai a mu
rabuna pari. 5 A toxan a buk vilaana ina sisiak taasaxa ri sisiak xe sina
Memai saxa mon. 6 A toxan a buk vilaana ina faisok taasaxa Piran saxa
mon a fagut a mu rabuna xapiak xena vil a faisok siri.

7 A Piran a tavai a mu rabuna saxa saxa pana saxano tatavai sina
Vovau sina xena faxalit nari o a Vovau aave taxa waan la xunus iri.
Nane vil malaane xena xavang a mu rabuna xapiak. 8 Pana tatavai aava
Vovau a tavai nari pana, saxano rabuna ri taa ferawai pana texaasan e
saxanofuna ri taa ferawai pana lalamonan taasaxa Vovau naang a tatavai
xe siri xapiak. 9 Nane tavai a saxa pana namkaian molava e saxafuna
pana gutan xena vil faroxoi a mu rabuna pana maana buk giisan. 10 Nane
tavai a saxa pana gutan xena vil a mo fa'ipul e saxafuna pana texaasan
xena kuusan fasavat a ferawaian sina Piran e saxafuna fulaa maan pana
texaasan xena texaas sena mo a savat sena Piran o piau. Xe sina saxa a
Vovau naang a tavaie pana ling patak e xe sina xasafuna a texaasan xena
kuusan a malasuf ina ling patak aave. 11 A mu tatavai xapiak aanabe' a
Vovau Xaradak naang mon a fasavat nari e nane usi a vubuxanan sina xa
layaan a tavai a mu rabuna saxa saxa pana tatavaian xari.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A Maana Xavil Ina Vipin Saxa Mon

12 Na Krais a malaan sena vipin aava toxan a xavil xaves: a vipin saxa
mon taasaxa toxan a maana xavil xaves ina. 13 E malaanabe' netaara
xapiak, a mu Juda e nari aava ri pife Juda, a mu yaasok e nari aava ri
pife yaasok, taara xapiak taara fasufan xe lana vipin naang sena vovau
saxa mon aava Piran fo tavai netaara pana la xunus itaara.
14 A vipin sina mataa a toxan a maana xavil xaves e pife saxa mon.
15-16 Tamo a ka i taa kuus, "Senaso ne pife ma' ne pife xavil ina vipin"
i taxa xavil ina lunai, bo? E tamo a tanga i taa kuus, "Senaso ne pife
mata ne pife xavil ina vipin" i taxa xavil ina vipin lunai, bo? 17 Tamo a
vipin xurul i taa mata mon, malaafaa i taa langai? E tamo i taa tanga
mon, malaafaa i taa mumusung? 18 Taasaxa malaanabe': a Piran a timin
a maana xavil ina vipin la nobina siri malaan se' nane fo lamon faati
sena. 19 I taa piau ta vipin tamo a toxan a saxa buk xavil mon, bo? 20 A
malaanabe': a toxan a maana xavil xaves taasaxa vipin mon a saxa.
21 Lavaxa, a mata i taa pife xuus a ma', "Ne baian nano!" E a paat i taa
pife xuus a ka, "Ne baian nano!" 22 A tuuna, a pife malaanabe' senaso
a mu tataara ri taa pife faisok faroxo tamo maana xavil aava kaalum
malaan seri malmal ri pife waan. 23 E a maana xavil aava taara lamon o
ri mo palau, taara fuuna faxatang faroxoi nari e a maana xavil aava pife
roxo xena fasavat nari la matavas, taara xafut faroxoi nari. 24 Taasaxa
maana xavil aava taara lamon o a roxo paaliu taara pi xafut nari. A Piran
sang mon fo faxuvul a maana xavil ina vipin talo nari aava taara lamon o
ri mo palau, ri taa siak a suaian. 25 E voxo a piau ta fepatoxan la vipin, a
maana mu xavil xapiak ri fexavongan faroxoian nari. 26 Tamo saxa xavil
ina vipin a maasak, a xasano xavil vaxa ri taa maasak sait e tamo ri kuus
fati a saxa xavil, lavaxa, a xasano xavil vaxa ri taa faamamaas xuvul
pana.
27 Nami xapiak ve mi vipin si Krais e nami saxa saxa mi xavil ina. 28 E
lana faxuvulan sina rabuna sina Piran nane fanei a maana xavil xapiak
la vepen siri: paamua a mu yaamut, la fataraguiaana vepen, mu rabuna
ina kuus fatuxai e la fatalatulaana vepen, mu rabuna ina fepitaa e lamiri
nari aava ri vil a mo fa'ipul e lumui lamiri nari pana gutan xena vil
faroxoi a saxanofuna e nari aava ri fexaxaas sena xavang a xasanofuna e
nari aava ri fexaxaas sena paamuian a faisok sina tinoxolan e nari aava
ri fexaxaas sena ferawai pana maana ling aava Vovau sina Piran a tavai
nari pana. 29 Nari xapiak ri pife yaamut o mataa ina kuus fatuxai o mataa
ina fepitaa, piau. Nari xapiak ri pife vil a mo fa'ipul 30 o vil faroxoi a mu
rabuna aava ri giis o ferawai pana ling aava Vovau sina Piran a tatavai
pana o kuus famatavas pana so ta mo a mataa aave a ferawai pana.
31 Lamon faati pana siaxaana mu tatavai aava ri pelalava.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

13 Taasaxa ne taa xuus nami pana mo aava pelalava. 1 Tamo ne
fexaxaas sena ferawai pana maana pok bina xaves sina rabuna
o naak sina mu angelo sait, taasaxa ne piau ta vilaana ina vubuxan
xasingitan, lavaxa a ferawaian siak a rawei malaan sena yaamut aava
ri ting paloue o radalak aava ri fagaleng paloue. 2 E tamo ne fexaxaas
sena kuusan a lagasai aava Piran xa a tavaiau pana o ne toxan a maana
texaasan xapiak e ne masam sena maana tuunayan fufunai, o ne toxan a
namkaian aava fexaxaas sena xuus a put o i taa falet e i taa vile, taasaxa
ne piau ta vilaana ina vubuxan xasingitan, nenia, ne mataa palau. 3 E
tamo ne tatavai pana maana mo xapiak siak e ne turoxo pana faramaana
vipin siak malaan sena tatavai xe sina Piran, taasaxa ne piau ta vilaana
ina vubuxan xasingitan, a maana mo aanabe' ri taa pife xavangau.
4 A vilaana sina saxa aava toxan a vubuxan xasingitan tuuna a malaan:
nane waan fananap e fuuna fangaasik; a pife tarasui a saxa mataa o
maana mo sina; a pife ferawai malalava e pife lamon falavaie. 5 Nane
pife sarak; a pife rawet pana maana mo sina; a pife marala fataapus e
a pife lamon fati a vilaana saat sina saxafuna. 6 Nane pife faamamaas
pana saatan, taasaxa, a faamamaas pana tuunayan. 7 Nane aava toxan a
vilaana ina vubuxan xasingitan i taa pife xul a vilaana sina tamo saxa i
taa bilai fasaat xe sina. E a namkaian, lamon fanaian e fananapan sina ri
taa pife taxapus.
8 A vilaana ina vubuxan xasingitan i taa waan vulai, vulai e i taa
pife taxapus. Taasaxa mu kuus fatuxaian ri taa pife waan vulai; a mu
ferawaian pana ling aava Vovau sina Piran a tatavai pana ri taa waan
kasam e texaasan i taa malit. 9 Senaso a ro tatavai ina texaasan e kuus
fatuxaian re pife xurul 10 taasaxa layaan a mo xurul xo i taa savat, a
maana mo aava pife xurul ri taa piau ta faisok fulaa e ri taa taxapus.
11 Layaan nenia, ne lak dak, a ferawaian, masaman e lamonan siak ri
malaan sena lak dak. Taasaxa naboxo, ne fo matalava e ne fo ta'ulan a
mu vilaana sina lak dak. 12 A so ta mo taara xalume naboxo a malaan
sena xaxaalua gagaali. Taasaxa mui taara taa xalum famatavas a Piran.
Naboxo, ne piau ta texaasan xapiak taasaxa mui ne taa masam xapine
malaan sena Piran a texaas xapiak sega.
13 E voxo, a namkaian, lamon fanaian e a vubuxan xasingitan, narutul,
rutul taa waan vulai, vulai taasaxa vubuxan xasingitan a pelalava.

14 1 Faisok faagut xena usi soxot a vubuxan xasingitan lana toyan
simi. Lavaxa, vubuxan faagutan a maana tatavai aava Vovau sina
Piran a tavai nami pana. Taasaxa mi taa vubuxan paamuin a tatavai
xena kuus fatuxai. 2 Nane aava ferawai pana ling aava Vovau sina Piran
a tavaie pana, a pife ferawai xe sina saxanofuna, piau, i taxa ferawai
xe sina Piran sang mon. Piau ta mataa a masam sena ferawaian sina
e voxo nane taxa ferawai pana tuunayan fufunai lapaana gutan sina

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Vovau Xaradak. 3 Taasaxa nane aava kuus fatuxai, a ferawai xe sina mu
rabuna xena xavang nari, fagut a namkaian siri e famalulum nari. 4 Nane
aava ferawai pana ling aava Vovau a tatavai pana, a xavang nane xa.
Taasaxa saxa aava kuus fatuxai, a xavang a mu rabuna la tinoxolan sina
Piran. 5 Ne vubuk rao nami xapiak mi taa ferawai pana maana ling aava
Vovau a tatavai pana taasaxa ne vubuk fulaa rao mi taa kuus fatuxai.
Senaso nane aava kuus fatuxai, a pelalava sena saxa aava ferawai pana
maana ling aava Vovau a tatavai pana. Taasaxa tamo saxa la palou imi
a fexaxaas sena puk famatavas a malasuf ina maana ling aave, lavaxa a
ferawaian aave i taa xavang a mu rabuna xapiak la tinoxolan aave.
6 Naboxo, layaan ne savat simi mu fetinan, malaafaa ne taa xavang
nami tamo ne ferawai pana ling aava tatavai sina Vovau? Piau! Taasaxa
layaan ne kuusan famatavas a mo fufunai o saxa texaasan fa'ui o kuus
fatuxai o fepitaa, i taa xavang nami xapiak. 7 E a malaanabe': lamon pana
yaamut o xariu, ri pife to, piau, ri rawei layaan a rabuna ri ting nari
mon. Taasaxa malaafaa a rabuna ri taa texaas sena tia tamo mataa ina
titing a pife ting faroxoie? 8 E tamo a mataa taa piif a tafiu e a pife rawei
famatavas nase' taa faigot xena fevisan? 9 E tamo no ferawai pana mu
vapaling aava rabuna ri pife fexaxaas sena masame, a ferawaian siim i
taa malaan sena vubun, i taa malit la tavegof. 10 A toxan a pok bina xaves
la xavala e nari xapiak ri toxan a malasuf iri. 11 Taasaxa tamo ne pife
masame ne taa lamon o a mataa aave a malaan sena topen e nane vaxa i
taa lamon malaan sega sait. 12 Senaso nami xo mi vubuxan temasaatan a
mu tatavai sina Vovau, mi taa lamon soxot a mu tatavai aava ri xavang a
mu rabuna sina Piran talo ri tafe molava lana namkaian siri.
13 E voxo, nane aava ferawai pana ling aava tatavai sina Vovau i taa
fenung pana gutan xena puk famatavasaana malasuf ina. 14 Tamo ne
fenung pana ling aava tatavai sina Vovau, lavaxa a vovau siak taxa
fenung taasaxa lamonan siak i taxa waan palau. 15 E tamo a malaanabe'
ne taa sou? Ne taa fenung pana ling aava tatavai sina Vovau e vaxa
pana lamonan siak e ne taa yangan pana ling aave e pana lamonan siak.
16 Layaan no kuus faasiroxo xe sina Piran pana ling aava tatavai sina
Vovau mon, malaafaa ta mataa aava pife masam sena ling aave i taa
kuus, "A tuuna," pana fenungan siim? Nane pife texaas sena so ta mo no
taxa kuusane. 17 Naapalaan a fenungan siim a roxo xasingit taasaxa pife
xavang a xasanofuna.
18 Ne kuus faasiroxo xe sina Piran senaso ne ferawai faaxaves semi
xapiak pana ling aava tatavai sina Vovau. 19 Taasaxa layaan ne lotu lana
faxuvulan sina Piran ne bai ferawai pana maana vapaling xaves pana
ling aava tatavai sina Vovau senaso a rabuna, ri pife masam sena. A
peraroxo tamo ne taa ferawai pana vapaling pama mon aava ri fexaxaas
sena masam sena talo ne taa fapiti nari.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20 Nami mu fetinan, muta lamon pana maana mo sina Piran malaan
sena rafulak. Mi taa bilai malaan sena popo aava pife texaas sena maana
mo mosaat taasaxa mi taa matalava lana lamonan simi sena Piran. 21 A
malaan sena Xakalayan Taap a kuus:

> "Ne taa feng a rabuna aava ri ferawai pana pok bina patak xe sina
> mu rabuna siak e naapalaan ne ferawai xe siri la ngusuna mu
> topen taasaxa ri taa langai pesalai sega lunai." *Ais 28:11,12*

22 E voxo a buk ling aava tatavai sina Vovau ve a fakalimaanan xe sina
mu rabuna aava ri pife namkai e pife xe siri aava ri namkai. Taasaxa kuus
fatuxaian ve a fakalimaanan xe sina mu rabuna aava ri namkai e pife xe
siri aava ri pife namkai. 23 E tamo mu tinoxol ri faxuvul e nari xapiak ri
taxa ferawai pana mu ling aava tatavai sina Vovau e saxanofuna aava ri
piau ta texaasan sena maana mo malaan lunai o saxanofuna aava ri pife
namkai, ri taa savat, naak ri taa lamon o a vovau saat fo vao nari aava
ri ferawai malaan, bo? 24 Taasaxa, layaan mu rabuna xapiak ri taxa kuus
fatuxai e a saxa aava pife namkai o saxa aava piau ta texaasan lunai a
savat, a maana mo aava nane langaie ri taa kas a lamonan sina talo i taa
xalum famatavas a vilaana saat sina. 25 E a maana mo fufunai la xunus
ina ri taa savat la matavas e nane xo i taa bukaak e lotu xe sina Piran e i
taa kuus, "A tuuna paaliu, a Piran taxa waan la palou imi."

A Yaan Ina Lotu I Taa Falet Faroxo

26 Lavaxa, mu fetinan, mi taa sou? Layaan mi faxuvul xena lotu, saxa
i taa toxan a yanganan, saxa pana fepitaian e saxa i taa toxan a lagasai
aava Piran fo faxalite pana. Saxa fulaa i taa ferawai pana ling sina Vovau
e saxafuna i taa puk famatavas a ferawaian aave. Mi taa vil a maana mo
xapiak aanabe' xena fatateak a mu tinoxol. 27 Tamo ta mataa taa ferawai
pana ling aava tatavai sina Vovau, lavaxa a mataa taragua o talatul mon
ri taa ferawai. Ri taa pife ferawai xuvul taasaxa nari saxa saxa ri taa
ferawai. E saxafuna i taa puk famatavase. 28 Taasaxa tamo pi ta mataa
a fexaxaas sena puk famatavase, lavaxa nane aava i taa ferawai pana
ling sina Vovau i taa nai kasam e ferawai lana lamonan sina mon xe sina
Piran.
29 E mi turoxoian a mataa taragua o talatul xena kuus fatuxai. E nami
aava mi langaie mi taa tiis a kuus fatuxaian siri pana tuuna o piau.
30 Taasaxa, tamo saxa aava taxa nai faasilak, i taa siak a lagasai sina
Piran, lavaxa nane aava i taxa ferawai, i taa waan kasam. 31 Nami xapiak
saxa saxa mi fexaxaas sena kuus fatuxai talo a mu rabuna xapiak ri taa
masam sena e i taa fagut nari. 32 E layaan ta mataa i taxa kuus fatuxai,
nane xa i taxa paamuian a tatavai aave. 33 Senaso a Piran a pife fufuna
feruuxan la palou imi, piau, nane a fufuna luaian e lapaana, a maana mo
xapiak ri falet faroxo.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A malaanabe' lana mu faxuvulan sina rabuna fatak: 34 a lutefin ri taa waan
kasam. Maam pife turoxoian nari xena ferawai. Senaso a mu vuputkai sina
mu Juda ri kuus o a lutefin ri taa fasivi nari xa. 35 Tamo ri buk texaas sena
saxa mo ri taa bang a yaan ri taxa waan la lifu siri e bak ri taa fin a mu lavari
pana. Tamo a tefin i taa ferawai lana faxuvulan i taa famangil nane xa.
36 E nami, mi lamon o mi fufuna ferawaian sina Piran e nami sang
mon mi fo langaie, bo? Piau. 37 Tamo ta mataa a lamon o nane a mataa
ina kuus fatuxai o a Piran fo tavaie pana tatavai, tuuna i taa taraxali
a maana mo aava ne taxa xaleie xe simi o a fefasaian sina Memai.
38 Taasaxa tamo nane langai pesalai sena, lavaxa muta langaie.
39 E voxo, mu fetinan, vulai mi taa vubuk kuus fatuxai e muta kuus
votan a rabuna sena ferawai pana ling aava tatavai sina Vovau. 40 Taasaxa
maana mo xapiak aanabe' mi taa vil fataxe pana vilaana roxo.

A Fatatoi Fa'uliaan Na Krais

15 1 E naboxo ne buk falamon fa'uli nami mu fetinan, pana Lagasai
Roxo aava ne kuusan fasavate e mi siaxe e mi taxa tigina fatateak
xuluna. 2 E sena Lagasai Roxo aanabe' mi taa kaaxup layaan mi tao
faagutane e tamo piau, a namkaian simi a mo palau.
3 Nenia, ne fo siak a lagasai pelalava e ne xuus nami pana. A lagasai
aave a malaan: Na Krais fo maat lapaana maana vilaana saat sitaara
malaan sena Xakalayan Taap a kuus pana. 4 E ri xaafane e lamina yaan
talatul a Piran a fatatoi fa'ulie ti la maatan, malaan sena Xakalayan Taap
a kuus pana. 5 E nane savat si Pita e mui xe sina mu yaamut sangafilu
saxa pana taragua. 6 E mui, lana yaan saxa, a savat sina maana fetinan
xaves aava ri xasliu 500. E a xaves iri, ri taxa to lunai e saxanofuna ri fo
maat xo. 7 E mui a savat si Jems e lamina xe sina mu yaamut xapiak. 8 E la
fataxapiak xo nane savat vaxa siak naapalaan ne malaan sena saxa aava
luluuxan sina a pife savat la yaan fatak ina.
9 A mu yaamut xapiak ri pelalava sega e a pife roxo ri taa xaliau pana
yaamut senaso ne fo vil pengan a rabuna sina Piran. 10 Taasaxa, sena
xakaavangan xatam sina Piran ne fo savat malaan naboxo mi taxa xalumau
tanin senaso nane fa'isinau pana yaamut. A xakaavangan xatam aave fo vil
a faisok sina la xunus iga. E naboxo, ne faisok faagut seri mu yaamut xapiak.
A pife faisok siak, taasaxa ne faisok pana xakaavangan xatam sina Piran
aava waan la xunus iga. 11 E voxo, a pife mo molava tamo nenia, ne kuusane
o a xasano yaamut fulaa ri kuusan fasavate, nemaam xapiak maam kuusan
fasavat a lagasai saxa mon e a lagasai aave mi fo namkai sena.

A Fatatoi Fa'uliaana Mu Mamaat

12 Naboxo, senaso maam kuusan fasavat a to fa'ulaian si Krais ti la
mamaat malaafaa saxanofuna la palou imi ri kuus o a mu mamaat ri

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taa pife to fa'ulaa? 13 Tamo piau ta to fa'ulaian ti la maatan, lavaxa na
Krais vaxa a pife fatatoi fa'ulian ti la maatan. 14 E tamo Piran a pife
fatatoi fa'uli na Krais ti la maatan, a kuusan simaam a piau ta fufuna e a
namkaian simi a mo palau. 15 E fulaa, maam bit tifi a Piran senaso maam
fo kuus o nane fatatoi fa'uli na Krais ti la mamaat. Taasaxa tamo tuuna
o a Piran i taa pife fatatoi fa'uli a mu mamaat, lavaxa a pife fatatoi fa'uli
na Krais sait. 16 Senaso tamo a mu mamaat ri pife to fa'ulaa, na Krais
vaxa pife to fa'ulaa. 17 E tamo na Krais pife to fa'ulaa, a namkaian simi pi
ta fufuna e mi taxa milung lunai lana vilaana saat simi. 18 E fulaa a mu
rabuna aava ri namkai se Krais e ri fo maat xo, nari vaxa ri milung. 19 E
tamo taara namkai o na Krais i taa fakaxup netaara sena toyan sitaara
nabe' la xavala mon e pife sena toyan i taa waan vulai xe vulai, a mu
rabuna xapiak ri taa muluk faagutan netaara sena xasanofuna.

20 Taasaxa, a tuuna, a Piran fo fatatoi fa'uli na Krais ti la maatan xena
fakalimaan a kuus fanaian xe siri aava ri fo maat xo o a Piran i taa fatatoi
fa'uli nari vaxa. 21 Mi texaas o a maatan a savat sena saxa mataa, na
Aadam, e a to fa'ulaian ti la maatan a savat sena saxa mataa e nane ve
na Krais. 22 E malaan sena mu rabuna xapiak ri fo maat senaso ri waan
la xuvulaian xuvul pa Aadam, nari aava ri waan la xuvulaian xuvul
pa Krais ri taa to fa'ulaa. 23 Taasaxa Piran i taa fatatoi fa'uli nari saxa
saxa lana yaan fatak siri: paamua, na Krais aava fakalimaanan ina kuus
fanaian sina Piran e mui lana yaan lava ina filimaanan sina, nari aava
ri rabuna sina. 24 E bak, a fataxapiak ina yaan i taa savat e lana yaan
aave na Krais i taa kawaasan xapin a mu memai, matalava e piran sina
mu vovau saat e i taa tavai a Piran aava na Tamana, pana fatataganan
xapiak. 25 Senaso na Krais i taa tamana paamuian a maana mo xapiak
fefexaxaas a Piran i taa famati a mu xaiyaas si Krais lapaana kana. 26 E
a xaiyaas fataxapiak aava Piran i taa mimit xapine ve a maatan. 27 A
Xakalayan Taap a kuus, “A Piran a famati a maana mo xapiak lapaana
kana.” Taasaxa taara texaas o a mu vapaling, “maana mo xapiak” ri
pife ferawai sena Piran xa aava famati a maana mo xapiak lapaa Krais.
28 Taasaxa layaan a Piran fo famati a maana mo xapiak lapaa Krais,
na Krais aava natuna, i taa timin nane xa lapaana Piran aava famati a
maana mo xapiak lapaana. E a Piran xo i taa paamuian xapin a maana
mo xapiak.

29 Naboxo, tamo a Piran i taa pife fatatoi fa'uli a mu mamaat xenaso a
saxanofuna ri fasufan sena mu mamaat. Ri taxa sou? A fasufaan nari i taa
xavang a mu mamaat malaafaa? 30 E tamo piau ta to fa'ulaian ti la maatan
xenaso nemaam, maam taxa tigina vulai lana mu lagafan sena kuusan
fasavat a to fa'ulaian aanabe'. 31 Mu fetinan, ne kuus tuuna, a maana yaan
xapiak a maatan rao i siaxau. Taasaxa lana xuvulaian xuvul pa Krais Yesus,
a Memai sitaara, ne lamon falalava semi. 32 Xenaso nenia, ne matatuuna e

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ne fo fevis pana mu vupung pe Efasis tamo a mamaat i taa pife to fa'ulaa?
Ne fo siak a so? Tamo mu mamaat ri taa pife to fa'ulaa naak taara taa
lamon pana toyan sitaara tanin mon e taara taa usi a ferawaian aava kuus,
"Taara taa fangan e num senaso mafu taara taa maat." 33 Muta turoxoian a
rabuna xena bit nami: "Tamo mi waan xuvul pana rabuna aava vilaana siri
saat, ri taa kawaasan a vilaana roxo simi." 34 Fataxapin a vilaana saat simi e
mi ulaamaan xe lana lamonan roxo. Ne buk famangil nami e voxo ne kuus
o saxanofuna la palou imi ri vungut sena Piran.

A Vipin I Taa Malaafaa Lana Yaan Ina To Fa'ulaian

35 Saxanofuna ri taa fiai, "A mu mamaat ri taa malaafaa layaan ri to
fa'ulaa? Ri taa toxan a so ta buk vipin?" 36 Nami, mi piau ta masaman,
bo? Layaan no xapis a kam la xavala i taa pife boak tamo pife miit
paamua. 37 E layaan no kaapis, no xapis a kam mon, naak a kam ina
'wiit' o rais o mo malaan. No pife xapis a mo xurul pana paxana, piau.
38 Taasaxa Piran lana vubuxanan sina a tavai a mu kam pana boak iri.
Nane tavai a mu kam saxa saxa pana boak fatak ina. 39 E vaxa a meska
ina maana mo aava ri to, ri pife fexaxaas: a mu rabuna ri toxan a saxa
buk meska, a mu tiir a saxa, a mu maanu a saxa e mu din a saxa. 40 A
toxan a maana mo la xavala e la xunavata e a magaafan iri, ri fepatok.
41 A ngaas a toxan a magaafan ina xa, a fulun e mu vapara ri toxan a
magaafan iri xa. E a magaafan ina mu vapara vaxa fepatok.
42 I taa malaanabe' layaan a mu mamaat ri taa to fa'ulaa. A so ta mo
ri xaafane la xavala i taa miit, taasaxa layaan a Piran i taa fatatoi fa'uli
a mu mamaat ri taa toxan a vipin fa'ui iri aava i taa pife maat fulaa.
43 Layaan ri xaafan a mamaat a vipin ina a saat e malmal. Taasaxa layaan
a Piran a fatatoi fa'ulie, a vipin ina a magaaf e a tateak. 44 Layaan ri
xaafane, a vipin aave a mo ti la xavala. E layaan a Piran a fatatoi fa'ulie,
a vipin fa'ui aave a mo pana gutan sina Vovau Xaradak.
Tuuna, tamo toxan a vipin ti la xavala i taa toxan vaxa a vipin sina
Vovau. 45 A malaan sena Xakalayan Taap a kuus, "A Piran a vil fanei a
mataa mata, na Aadam, e nane savat matatuuna pana toyan. Taasaxa na
Aadam fataxapiak fo savat a vovau aava tatavai pana toyan." 46 A vipin
sina vovau a pife savat paamua taasaxa vipin ti la xavala a savat paamua
e lamina a vipin sina vovau. 47 A mataa mata a savat ti la xavala e a Piran
a vesane pana pof, taasaxa, a fataraguiaana mataa a savat ti la xunavata.
48 A mu bu Aadam xe mui ri rabuna ti la xavala malaan sena e nari ti la
xunavata ri malaan sena saxa aave aava savat ti la xunavata. 49 E malaan
se' taara toxan a nonau ina mataa ti la xavala naboxo, mui taara taa
toxan a nonau ina mataa ti la xunavata.
50 Mu fetinan, a malaanabe': nane aava toxan a vipin ti la xavala i taa
pife siak a nobina la fatataganan sina Piran e a so ta mo aava i taa miit i

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taa pife waan xuvul pana mo aava i taa pife miit. 51-52 Langai a tuunayan
fufunai aanabe': pife netaara xapiak taara taa maat, piau. Layaan a tafiu
fataxapiak i taa rawei taara xapiak, taara taa xuxul fa'ipul, fataapus paaliu
malaan sena mataa a fapuruk a matana. E layaan a tafiu i taa rawei a mu
mamaat ri taa fatatoi fa'ulian e ri taa pife maat fulaa e netaara xapiak taara
taa xulan. 53 Senaso, a so ta mo i taa maat i taa xuxul pana mo i taa pife
maat fulaa e a so ta mo i taa masiik i taa xuxul pana mo i taa pife masiik
fulaa. 54 E layaan a mo aava i taa miit fo xulan pana mo i taa pife miit e
a mo aava i taa maat fo xulan pana mo i taa pife maat, lana yaan aave a
ferawaian aanabe' lana Xakalayan Taap i taa savat tuuna la matavas:

"Maatan, nano, no fo kawaasanan. Fa'onaman fo xasliuan nano.
55 Maatan, no fo fa'onam nase'? Maatan, no taa pirak nase'?"

Osa 13:14

56 Na Maatan a fexaxaas sena pirak a mataa sena vilaana saat sina mataa
aave e a vilaana saat aave a savat sena vuputkai aava na Moses fo xaleie.
57 Taasaxa, taara taa kuus faasiroxo xe sina Piran senaso nane fo tavai
netaara pana gutan xena fa'onam. A gutan aanabe' a savat sena maana
mo aava Memai Yesus Krais fo vile xataara.

58 E voxo, kamu fetinan, tigina fatateak, muta radakui pana matautan.
Faisok faagut lapaa Memai senaso mi texaas o a faisok simi lapaa Memai
i taa pife savat palau.

A Faxuvulaana Faat Xena Xavang A Rabuna Sina Piran

16 1 Naboxo, ne taa sui a fiaian simi sena faxuvulaana faat xena
xavangaana rabuna sina Piran pe Judia. Nami xa mi taa vil a so
ta mo ne xuus a mu rabuna nanamkai aava ri waan pe Galesia, pana.
2 La yaan mata ina 'wiik' saxa saxa mi taa timin fanei a saxano faat ina
maana faat aava mi fo fasavate talo mi taa pife seng ta tatavai layaan ne
maa savat. 3 E mi taa siak fati a saxanofuna ti la palou imi e layaan ne
savat ne taa feng nari pana lagasai e pana tatavai aave xe siri pe Judia.
4 E tamo ne lamon o a roxo ne taa falet, lavaxa ri taa falet xuvul paga.

5 Nenia, ne taa falet xe Mesidonia e mui ne taa savat simi. 6 Naak ne taa
waan xuvul pami pana mu yaan xaves, o naak ne taa waan a yaan xapiak
ina Maat Bung e mui mi taa xavangau pana faletan siak. Ne pife texaas
lunai xe faa? 7 Ne bai xalum nami naboxo pana valayaan mon. Ne vubuk
o ne taa waan xuvul pami pana maana yaan xaves, tamo Memai i taa
turoxo pana. 8 Taasaxa ne taa waan nabe' Efasis fefexaxaas a Fenamo ina
Pentakos, 9 senaso a maana rabuna xaves nabe' ri buk langai a Lagasai
Roxo e ne toxan a faisok xaves xena kuusan fasavataana xe siri naapalaan
a xasano rabuna ri taxa gigiranau.

10 Tamo na Timoti i taa savat simi muta famataute senaso nane taxa
faisok lapaa Memai malaan sega. 11 Pi ta saxa i taa kaalum fasivi xuluna.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Xavange pana faletan sina talo i taa ulaamaan xeau senaso nemaam mu
fetinan, maam taxa waan bange.
12 Lavaxa, se titaara na Apolas, a maana yaan xaves ne faxaare o i taa
fe xalum nami xuvul pana mu fetinan, taasaxa nane bai falet naboxo.
Nane taa fe savat simi la yaan fatak ina faletan sina.
13 Faxatang; tigina fatateak lana namkaian simi; muta mataut; waan
fatateak. 14 E a so ta mo mi taa vile, usi a vilaana ina vubuxan xasingitan.
15 Mi texaas o a matafetama si Stefanas, nari rabuna mata ina
namkaian nabe' Akeai e ri fo lisan nari xa xena xavangaana mu rabuna
fatak. E ne faxaar nami o 16 mi taa waan lapaana mu paamua malaan seri
o nase' fulaa ri faisok e sisiak xuvul pari. 17 Ne faamamaas o na Stefanas,
Fortunatas e na Akaikas rutul maa savat. Rutul taxa xavangau senaso
nami, mi pife waan iau xena xavangau. 18 E rutul faluai a lamonan siak,
malaan serutul faluai nami. Mi taa suai sena rabuna malaan serutul.

A Fasisian Fataxapiak

19 A mu rabuna sina Piran pe la bina Esia, ri fasisi nami. Na Akwila
nare Prisila xuvul pana mu rabuna sina Piran aava ri faxuvul la lifu sire,
nari, pana faamamaasan, ri fasisi nami. 20 A mu fetinan nabe' ri fasisi
nami. Fasusui nami xa pana fengusan xaradak.
21 Nenia na Pol, ne xalei a fasisian aanabe' pana maak.
22 Nase' ta mataa a pife vubuxan xasingit a Memai i taa kawaasanan.
Memai, filimaan.
23 Ne vubuk rao a Memai Yesus i taa xafut nami pana xakaavangan
xatam sina.
24 A vubuxan xasingitan siak i taxa waan xuvul pami xapiak aava mi
waan la xuvulaian xuvul pa Krais Yesus.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2 Korin

A Fataraguiaana Lagasai Si Pol Xe Sina Mu Korin

A Ferawaian Paamua

A saxano rabuna la faxuvulan pe la bina Korin ri ferawai fasaat se Pol e a vilaana aanabe' a fasavat a matafanan la xunus i Pol. Nane vubuk faxaradak a ferawaian siri e voxo nane xalei a lagasai aanabe' talo i taa faamamaas fulaa pari.

La nobina mata ina lagasai aanabe' na Pol a kuus pana ferawaian tateak aava paamua nane fo xaleie xe sina mu Korin. Nane bai paaliu o i taa kuusan a ferawaian aave, taasaxa nari, ri langai pesalai e ri ferawai fasaat sena e voxo nane lisan a ferawaian tateak xe siri. E layaan ri langai a ferawaian sina ri faxaradak a vilaana siri, e voxo naboxo na Pol a faamamaas faagut marasaxa.

A waanan sina mu Kristian pe la nobina Judia a pife roxo senaso a song a savat e na Pol i taxa faisok pana faxuvulaana faat xena xavang nari. E voxo lana ro palagasai 8 e 9, na Pol taxa faxaar a mu Korin talo ri taa tatavai pana faat xena vil a faisok aave.

La fataxapiak ina lagasai na Pol a ferawai pana saxano ‘yaamut bit’ aava ri maa waan pe Korin. Ri taxa faisok xena vil fasivi a isi Pol e ri vil pengan a faisok sina ina yaamut la palou ina mu Korin.

---

1 1 Nenia na Pol: ne saxa yaamut si Krais Yesus sena vubuxanan sina
Piran. Ne waan nabe' xuvul pa Timoti, na titaara e maame lisan a
lagasai aanabe' xe simi, mu rabuna sina Piran pe Korin, xuvul pana mu
rabuna fatak aava ri waan pe Esia.
2 Ne vubuk rao a Piran Tamataara e na Memai Yesus Krais re taa tavai
nami pana luaian e xakaavangan xatam sirie.

A Piran Ina Famaluluman

3 Faatulan a Piran, na Tama Yesus Krais aava Memai sitaara; nane ve a
fufuna mamaaluxan e vaxa a Piran ina Famaluluman. 4 Nane famalulum

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

netaara lana mu lagafan xapiak sitaara talo taara fexaxaas sena
famalulum nari aava ri toxan a lagafan pana maluluman aava Piran fo
famalulum netaara pana. 5 E malaan setaara, taara waan xuvul pa Krais
lana maana maasaxan molava sina, a maluluman si Krais sait vaxa a mo
sitaara. 6 Tamo maam toxan a lagafan xaves, ri savat talo maam fexaxaas
sena famalulum nami e lisan nami xe lana fakaaxupan. E tamo maam
siak a maluluman i taa xavang nami xena waan fananap lana mu lagafan
aava ri fexaxaas sena mu lagafan simaam. 7 E a vubuxanan simaam
xe simi a tateak senaso maam texaas o mi waan xuvul pamaam lana
maasaxan simaam malaan se' mi waan xuvul pamaam lana famaluluman
simaam vaxa.

8 Mu Fetinan, maam bai o mi taa vungut sena mu lagafan aava ri savat
simaam pe Esia. Maam waan lapaana lagafan molava: a gutan simaam
xa pife fexaxaas sena waan fatateak e maam lamon o maam tamaa maat.
9 Tuuna, la xunus imaam a malaan se' maam taa maat. Taasaxa savat
malaanabe' talo maam taa pife timin fanei a toyan simaam lapaana gutan
simaam xa taasaxa lapaana gutan sina Piran aava fuuna fatatoi fa'uli a
mu mamaat. 10 Nane fo fakaxup nemaam sena so ta mo molava i tamaa
kawaasan nemaam e i taa lo fakaxup vulan nemaam. Maam timin fanei
a lamonan simaam xuluna o i taa lo fakaxup nemaam 11 layaan mi taxa
xavang nemaam pana fenungan simi. E mui a maana rabuna ri taa kuus
faasiroxo xe sina Piran pana xakaavangan aava savat sena fenungan simi.

Na Pol A Xul A Lamonan Sina

12 Maam ferawai falalava sena mo aanabe': a nasaman simaam a kuus
xakaavang o maam fo bilai faroxo pana vilaana xaradak e lamonan
tuuna aava savat sina Piran, nabe' la xavala e vaxa lana waanan simaam
xuvul pami. Maam pife bilai faroxo malaan lapaana texaasan ti la xavala
taasaxa lapaana xakaavangan xatam sina Piran. 13 Senaso maam pife
kala xe simi pan' ta mo mi pife fexaxaas sena kate o masame, piau. E ne
vubuk 14 malaan: paamua mi fo masam famodak semaam e naboxo mi
tafe masam xapiak o mi fexaxaas sena ferawai falalava semaam malaan
se' maam taa ferawai falalava semi la yaan si Memai Yesus.

15-16 Senaso ne texaas tuuna o i taa savat malaan, ne lamon faati o
ne taa ti xalum nami layaan ne falet xe pe Mesidonia e vaxa layaan ne
ulaamaan ti pave talo mi taa siak faataraguian a roxoyan e mui mi taa
xavang a faletan siak xe pe Judia. 17 Layaan ne lamon faati pana, mi
lamon o ne pife lamon faagut pana, bo? O naak ne lamon faati pana so ta
mo ne taa vile malaan sena rabuna ti la xavala aava lana ferawaian saxa
ri kuus pana “Aang” e “Piau”.

18 Taasaxa, tuuna, malaan sena Piran a pi xul a ferawaian sina, a lagasai
simaam xe simi a pife kuus pana “Aang” e “Piau”. 19 A Natuna Piran, na

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yesus Krais aava nemaatul Timoti e na Sailas, maatul kuusan fasavate la
palou imi, nane pife kuus pana “Aang” e “Piau”. Nane fuuna kuus vulai mon
pana “Aang”. 20 Senaso a so ta maana kuus fanaian aava Piran fo ferawai
pana, na Krais a kuus, “Aang” xe siri xapiak.” E voxo, lana xuvulaian xuvul
pana, taara turoxo e kuus “A tuuna” xena tavaiaana Piran pana isin lava
paaliu. 21 E naboxo a Piran xo a fatiginei fatateak netaara xapiak lana
xuvulaian xuvul pa Krais. Nane noxol netaara 22 e timin a fakalimaanan
sina xa xulutaara e a fawaan a Vovau sina la xunus itaara malaan sena faati
votaian aava faxaalit tuuna pana maana mo ri taa savat mui.
23 Ne fin a Piran xena ferawai xakaavang o ne pife ulaa xe Korin senaso
ne tamaa vil famamaxus nami. 24 Maam pife lamon fasivi a namkaian
simi taasaxa maam faisok xuvul pami xena fafaamamaas nami senaso mi
tigina fatateak lana namkaian simi.

2 1 E voxo ne lamon faati o ne taa pife savat fulaa xena famamaxus
nami. 2 Tamo ne taa famamaxus nami, nase' fulaa taxa waan xena
fafaamamaasau, nami mon aava ne fo famamaxus nami. 3 A maana mo
aava ne kala pana paamua, ne vile talo layaan ne savat simi, ne taa piau
ta lagafan la xunus iga seri aava ri taa fafaamamaasau. Ne lamon tuuna
o mi taa waan xuvul paga lana faamamaasan siak. 4 Ne kala xe simi pana
maasaxan e lagafan la xunus iga e pana taangiisan xaves sait. Ne pife vile
xena famamaxus nami taasaxa xena xuus nami pana vubuxan xasingitan
molava siak xe simi.

Taara Taa Lamon Tapin A Vilaana Saat Sitaara

5 Tamo ta saxa a fasavat a mimilisaatan, nane pife muluxau mon,
taasaxa nane muluk famodak nami vaxa. Ne bai ferawai faagut temasaat
pana mimilisaatan aanabe'. 6 A fakasanaman xaves simi aava mi fo tavaie
pana, a fexaxaas sena. 7 Naboxo si, mi taa lamon tapine e famalulume talo
i taa pife kanamsaat temasaat. 8 E voxo ne faxaar nami o mi taa faxalit
fulane pana vubuxan xasingitan simi. 9 Ne kala xe simi malaanabe' xena
tatexaas tamo mi taa tigina fatateak lana tatafangai e langai a maana mo
xapiak aava ne xuus nami pana. 10 Tamo mi lamon tapin a vilaana saat
sina saxa, nenia sait ne lamon tapine. E a so ta mo ne fo lamon tapine,
tamo a toxan tuunei a mo xena lamon tapine, ne fo lamon tapine la
mata Krais xena xavang nami 11 talo na Setan i taa pife fa'onam netaara.
Senaso taara fo matavas sena maana buk vilaana saat sina.

A Lisanaana Turoxoian Fa'ui

12 Lavaxa, layaan ne falet xe pe Troas xena kuusan fasavat a Lagasai
Roxo se Krais, ne texaas o a Memai fo kas a salan xena faletan siak.
13 Taasaxa ne piau ta luaian lunai la xunus iga senaso ne pife tingin na
titaara, na Taitus, pave. E voxo ne ta'ulan nari e ne falet xe pe Mesidonia.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14 E voxo, la xuvulaian xuvul pa Krais taara kuus faasiroxo xe
sina Piran aava paamuian vulan netaara lana sangasan ina vuktol e
feng netaara aava taara malaan sena lasan roxo i Krais, xena xuus
fatexaasaana rabuna sena. 15 Senaso a Piran a lamon o netaara ve taara
lasan i Krais la palou ina mu rabuna aava ri taxa fakaxupan e nari aava
ri taxa kawaasanan. 16 Xe sina saxa, taara malaan sena lasan ina maatan
e xe sina xasafuna a lasan ina toyan. E nase' fexaxaas tuuna sena vil a
faisok ina ngavuk lava aanabe'? 17 Maam pife kuusan fasavat a Lagasai
Roxo xena fasavataana faat malaan sena saxanofuna, piau. Lapaa Krais
maam ferawai la matana Piran pana nasaman roxo, malaan sena rabuna
aava Piran fo feng nari.

3 1 Naak maam taxa ferawai falalava fulaa semaam xa, bo? Mi vubuk
rao maam taa faxalit nami pana lagasai aava turoxoian nemaam,
malaan sena saxanofuna. 2 Nami ve mi lagasai ina turoxoian simaam
aava xaleian la xunus imaam senaso a mu rabuna xapiak ri fexaxaas sena
xalum a waanan simi. 3 Sena faisok simaam la palou imi, a toyan simi a
faxaalit o nami ve mi lagasai ina turoxoian si Krais. A lagasai aanabe'
pife savat sena mo ina kala taasaxa savat sena Vovau sina Piran aava to.
A pife xaleian xuluna faat taasaxa la xunus imi.

4 Maam lamon tuuna malaanabe' senaso maam waan xuvul pa Krais la
matana Piran. 5 Maam pife kuus o maam fexaxaas sena vesan a maana
mo aanabe' pana gutan simaam fatak xa, piau. Taasaxa maam fexaxaas
sena vesane pana gutan sina Piran sang mon. 6 Nane fo siak fati nemaam
xena sisiak sena turoxoian fa'ui. A turoxoian aave pife savat sena mu
vuputkai aava waan xuluna faat taasaxa savat sena Vovau senaso a
vuputkai fasavat a maatan e a Vovau a tatavai pana toyan.

A Miridingan Ina Turoxoian Fa'ui

7 Lavaxa, tamo a Turoxoian Xavai aava xaleian xuluna faat e lisanmaan
a maatan, a savat pana miridingan talo a mu Israel ri pife fexaxaas sena
kaalum fatak la nonau i Moses, naapalaan a miridingan naang taxa xares
falet, 8 a Turoxoian Fa'ui aava lisan a toyan sina Vovau, i taa pemimiriding
et sena, bo? 9 Tamo a Turoxoian Xavai aava gel tifi a mataa, a miriding, a
Turoxoian Fa'ui aava vil faxaradak a mataa, i taa pemimiriding faagut sena,
bo? 10 Senaso a Turoxoian aava miriding paamua, i taa piau ta miridingan
layaan mi fexaxaasane xuvul pana Turoxoian aava pemimiriding. 11 E
tamo a Turoxoian aava xares, a savat pana miridingan, a miridingan ina
Turoxoian aava i taa waan vulai, i taa molava piis sena. 12 E voxo senaso
taara toxan a lamon fanaian malaan taara tigina fatateak lana namkaian
e taara pife faatasu. 13 Taara piau ta mo xena fune malaan se Moses
aava xafut a nonau ina talo a mu Israel ri taa pife xof xuluna layaan a
miridingan molava aave i taxa xares falet. 14 A Piran a fatavanat a lamonan

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

siri fefexaxaas tanin e a xakaafutan naang taxa waan lunai layaan ri kat a
Xakalayan ti Kavai. A Piran pife siak tapine senaso nane taa siak tapine seri
aava ri waan la xuvulaian xuvul pa Krais mon. 15 E tanin vaxa, layaan ri kat
a xakalayan si Moses a xakaafutan taxa xafut a xunus iri lunai. 16 Taasaxa
la so ta yaan ta mataa a puk a lamonan sina xena usi a Memai, a Piran i taa
siak tapin a xakaafutan sena. 17 E nane taa texaas o a Memai ve a Vovau e
la so ta bina a Vovau i Memai i taxa waan lana, pave a rabuna ri pife vipis
lapaana vuputkai. 18 E netaara xapiak aava taara piau ta xakaafutan, taara
faxalit famatavas a miridingan i Memai. E a miridingan aave i taxa molava
et layaan i taxa lo xul famodak et netaara xe lana xaxaalua fatak ina,
senaso a miridingan aanabe' a savat sina Memai aava Vovau.

A Maana Fafanaian Sina Piran Lana Mo Titifai Ri Vesane Pana Xavala

4 1 E voxo senaso a Piran lana mamaaluxan molava sina fo tavai
nemaam pana ngavuk ina sisiak aave, maam pife kanamsaat, piau.
2 Taasaxa maam fo puk tapin nemaam xa xasena mu vilaana fufunai aava
fasavat a mangilan; maam pife bit o xul a ferawaian sina Piran, piau.
Taasaxa layaan maam ferawai famatavas pana tuunayan, maam faxalit
a mu rabuna o a vilaana simaam a fatak la matana Piran. 3 E tamo a
Lagasai Roxo aava maam kuusan fasavate pife matavas, a pife matavas
xe siri aava ri taxa maat. 4 A piran ina yaan aanabe' fo xawei a lamonan
siri aava ri pife namkai e voxo ri pife fexaxaas sena xalum a malang ina
Lagasai Roxo sena miridingan i Krais aava xaxaalua fatak i Piran. 5 Maam
pife kuusan fasavat nemaam xa, piau, maam kuus fasavat o na Yesus
Krais ve a Memai e nemaam ve maam mu sisiak simi lapaana. 6 Senaso a
Piran aava kuus, “A malang i taa lang lana suk,” nane lating lana xunus
itaara xena tavai netaara pana texaasan sena miridingan sina aava savat
la matavas la nonau i Krais.

7 Taasaxa, maam toxan a fafanaian aanabe' lana mo titifai aava ri
vesane pana xavala xena faxaalit o a maana gutan molava paaliu aanabe'
a filimaan sina Piran e pife simaam. 8 A mu lagafan xaves ri fakaliuan
nemaam, taasaxa ri pife fa'onam nemaam; maam pife texaas o so ta mo
maam taa vile taasaxa maam pife taxapus sena; 9 ri vil pengan nemaam
taasaxa Piran taxa waan lunai la palou imaam; ri sip fapoxoi nemaam
taasaxa ri pife punuk nemaam. 10 Vulai a maatan si Yesus a savat la vipin
simaam talo a toyan sina vaxa i taa savat la matavas la vipin simaam.
11 Ri lisan vulan nemaam aava maam to, xe lana maatan sena usiaan na
Yesus talo a toyan sina vaxa i taa savat la matavas la vipin simaam. 12 E
voxo maatan taxa faisok lana vipin simaam taasaxa toyan taxa faisok la
vipin simi.

13 Lana Xakalayan Taap a kuus, “Ne namkai e voxo ne fo ferawai.” E
sena vovau naang aava fasavat a namkaian, maam fo namkai e voxo

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

maam ferawai [14] senaso maam texaas o nane aava fatatoi fa'uli na Memai
Yesus ti la mamaat, i taa fatatoi fa'uli nemaam vaxa xuvul pa Yesus e i
taa faxuvul nemaam xuvul pami la matana. [15] A maana mo aanabe' a
savat xena xavang nami. E layaan a xakaavangan xatam sina Piran a falet
xolai xena xavang a xasano rabuna maan fulaa, ri taa kuus faasiroxo e
tavai a Piran pana isin aava pelalava.
[16] E voxo, maam pife maare e kanamsaat sena faisok simaam. Lana
vipin simaam, maam taxa vaiak et taasaxa lana xunus imaam, maam
taxa siak a gutan fa'ui vulai la maana yaan saxa saxa xapiak. [17] A mu
lagafan simaam ri pife matafan e ri pife waan faxaarus e voxo ri taxa
fasavat vulan a miridingan molava aava pelalava sena mu matafanan
xapiak semaam. [18] E voxo maam timin fanei a lamonan simaam xuluna
maana mo maam pife fexaxaas sena xalume e pife xuluna mo maam
xalume. Senaso a so ta mo maam xalume i taa taxapus taasaxa so ta mo
maam pife fexaxaas sena xalume i taa waan xe vulai.

A Lifu Sitaara Pe La Xunavata

5 [1] Senaso taara texaas o tamo a mu vipin sitaara nabe' la xavala aava
malaan sena lifu marapi, ri taa kawaasanan, taara toxan a vipin
fa'ui aava Piran a tavai netaara pana; nane xa fo vesane e i taa waan
vulai xe vulai la xunavata. [2] Fefexaxaas a yaan aave, taara nas maat
soxot a vipin fa'ui aave e taara vubuk rao a Piran i taa famawas netaara
pana, [3] senaso layaan taara toxan a vipin fa'ui aave taara taa pife waan
xavuul fulaa. [4] Layaan taara waan lana vipin ti la xavala aanabe', taara
nas maat e taara toxan a mu lagafan senaso taara bai waan xavuul, piau
taara buk falak a vipin fa'ui sitaara ti la xunavata talo a toyan fa'ui aave
i taa xanam xapin a mo aava i taa maat. [5] Lavaxa, a Piran xo fo faigotan
netaara xena siaxaana toyan fa'ui aanabe' e nane tavai netaara pana
Vovau sina malaan sena faati votaian sina sena maana mo i taa savat.
[6] E voxo taara lamon tuuna e taara texaas o layaan taara waan lana
vipin sitaara ti la xavala taara pife waan la vipin fa'ui xuvul pana Piran.
[7] Senaso nabe' taara taagul lana toyan sitaara pana namkaian e pife
sena maana mo taara xalume. [8] Aang, taara lamon tuuna e taara vubuk
temasaat rao taara taa ta'ulan a vipin aanabe' xena waan xuvul pa Memai.
[9] E voxo taara taa vil a so ta mo? Tamo taara waan nabe' lana vipin ti la
xavala o piau, taara vubuk rao taara taa fananame. [10] Senaso lana yaan
ina tiisan, netaara xapiak taa tigina la mata Krais xena siak a mamareiai
ina so ta buk faisok taara fo vile lana vipin sitaara, a faisok roxo o piau.

A Faisok Ina Daaruman

[11] Senaso maam texaas sena suaianaana Memai, maam buk faxaar a
mu rabuna talo ri taa namkai sena. A Piran a texaas tuuna o nemaam

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ve nase' e ne vubuk o i taa matavas la nasaman simi vaxa. 12 Maam bai
ferawai fulaa xena siak a turoxoian simi, piau maam buk tavai nami
pana yaan xena faamamaas pamaam talo mi fexaxaas sena sui nari aava
ri lamon falava pana so ta mo ri xalume e pife pana so ta mo taxa waan
la xunus. 13 Tamo nemaam ve maam mu ngong, maam ngong senaso
maam taxa usi a Piran. E tamo maam waan pana lamonan tuuna e fatak,
maam waan malaan xena xavang nami. 14 Senaso a vubuxan xasingitan si
Krais taxa paamuian faagutan nemaam, maam pife lamon maranga, piau
maam texaas tuuna o na Yesus Krais fo maat pataara xapiak e voxo taara
xapiak fo maat xuvul pana vaxa. 15 Nane maat pataara xapiak talo nari
aava ri taxa namkai, ri taa pife usi fulan a vubuxanan siri xa, taasaxa ri
taa usi a vubuxanan sina aava maat e to fa'ulaa pari.
16 E voxo ti lana yaan aava maam namkai sena, maam pife tiis a mataa
pana lamonan sina rabuna ti la xavala: tuuna, paamua ne tiis na Krais
pana lamonan malaan, taasaxa naboxo, piau, piau paaliu. 17 E tamo ta
mataa taxa waan la xuvulaian xuvul pa Krais, nane ve a vavesaian fa'ui;
a mu vilaana e vubuxanan sina ti la xavala ri fo malit e kaalum! a mataa
fa'ui fo savat. 18 A maana mo aanabe' a savat sena Piran aava fadaarum
netaara xena siak fa'uli netaara xe sina xa sena faisok si Krais e tavai
netaara pana faisok ina darumaana rabuna xuvul pana Piran. 19 A lagasai
simaam a malaan: A Piran taxa fadaarum a mu rabuna xapiak xe sina
xa se Krais, nane pife lamon fati a mu vilaana saat siri. E nane turoxoian
lisan a lagasai ina darumaana rabuna xe sitaara. 20 E voxo netaara ve
taara mu rabuna fefeng si Krais. A malaan sena Piran taxa fenung la
ngusutaara layaan maam nung nami lapaana isi Krais: turoxoian a Piran
xena fadaarum nami xe sina xa. 21 Xena xavangaan netaara, a Piran a
timin a mu vilaana saat sitaara xulu Krais aava piau ta lalosaat la toyan
sina e voxo lana xuvulaian sitaara xuvul pana i taa timin a xaradaxan
sina sait xulutaara.

6 1 Nemaam, maam faisok xuvul pana Piran e maam faxaar nami talo
mi taa pife saxam fepalauan a xakaavangan xatam sina. 2 Senaso a
Piran a kuus,

> "Lana yaan ina mamaaluxan siak ne langai nami e lana yaan ina
> fakaxupan, ne xavang nami." *Ais 49:8*

E ne xuus nami o nabe' ve a yaan ina mamaaluxan e nabe' ve a yaan ina
fakaxupan sina Piran.

A Maana Lagafan Aava Savat Si Pol

3 Maam pife vil ta mo xena fakalaxoi ta mataa senaso maam baian
a faisok simaam taa siak a isin saat. 4 Taasaxa, senaso nemaam, maam
mu sisiak sina Piran, maam taa xuus famatavas nami pana mu vilaana
simaam: maam tigina fatateak lana mu lagafan, layaan maam xaxaalif

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pana maana mo e layaan maam pife texaas sena so ta mo maam taa vile;
5 layaan ri inis nemaam e pis nemaam, o tisui nemaam; layaan maam
maare sena faisok xaves simaam, o maam pife fexaxaas sena matef o
maam nasam a lagaian; 6 pana mu vilaana fatak e tuuna, pana masaman
tuuna, pana vilaana fananap e fangaasik; lapaana Vovau Xaradak e
lapaana vubuxan xasingitan tuuna; 7 pana ferawaian tuuna e lapaana
gutan sina Piran; pana maana mo fatak ina fevisan la pamamuaan e la
pamaxaiya. 8 Maam tigina fatateak; layaan ri suaian nemaam e layaan ri
famangil nemaam, layaan ri kuusan pengan nemaam e layaan ri faatulan
nemaam. Nemaam ve maam mu yaamut tuuna, taasaxa saxanofuna
ri kuus o maam taxa bit. 9 Saxano rabuna ri kuus o nemaam ve maam
rabuna palau, taasaxa rabuna la mu bina xapiak xo ri texaas semaam;
maam taxa maat la vipin simaam, taasaxa maam taxa to lunai. Ri sip
pengan nemaam, taasaxa ri pife punuk nemaam; 10 lana mamaxusan
simaam maam taxa faamamaas; maam piau ta faat xaves, taasaxa maam
fasavat a fafanaian molava xana maana rabuna; maam mu valagof,
taasaxa maam toxan a maana mo xapiak.
11 Maam fo ferawai famatavas xe simi mu Korin e maam pife fun a
lamonan simaam. 12 Maam pife rawetan nami pana vubuxan xasingitan
simaam, piau, taasaxa mi rawetan nemaam pana vubuxan xasingitan
simi. 13 Ne ferawei nami malaan se' mi mu rafulak siak; faxa'usi a vilaana
simaam: faxalit nemaam pana vubuxan xasingitan simi malaan se' maam
fuuna vile.

Muta Faxuvul Xuvul Pana Rabuna Aava Ri Pife Namkai

14 Muta faxuvul xuvul pana rabuna aava ri pife namkai. A roxoyan e
saatan va re fexaxaas malaafaa? Piau! A malang e suk va re taa faxuvul
malaafaa? Piau! 15 Na Krais e na Belail aava ri xalie pa Setan, re pife
fexaxaas. E a mataa aava namkai se Krais e nane aava pife namkai, nare
vaxa, re pife fexaxaas. 16 A tang lifu ina naangusan sina Piran e a lifu lotu
sina mu piran bit re fexaxaas malaafaa? Piau, senaso netaara ve taara lifu
ina naangusan sina Piran aava taxa to. A malaan sena Piran fo kuus, "Ne
taa taagul xuvul pari e sangas la palou iri e ne taa piran siri e nari, ri taa
rabuna siak." 17 Lana Xakalayan Taap:

"A Memai a kuus, 'E voxo savat faapalau maan e mi waan patak seri.
Muta tao a mo lalosaat e ne taa turoxoian nami." *Ais 52:11*

18 A Memai pana Gutan Xapiak a kuus fulaa: "Ne taa Tamami e nami, mi
taa mu rafulak tomexaan e rafulak tefin siak." *2 Sml 7:14; 7:8*

7 1 Kamu fesing, senaso taara toxan a mu kuus fanaian aanabe' taara
taa gei tapin a maana mo xapiak aava ri falalosaat a vipin e xunus
itaara e taara taa faisok xena faxaradaxaana vilaana sitaara senaso taara
suai faagut sena Piran.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Na Pol A Faamamaas Sena Mu Korin Ri Puk A Vilaana Siri

2 Faxalit nemaam o mi vubuxan xasingit nemaam: maam pife bilai
fasaat xe sin' ta saxa, maam pife kawaasan a vilaana sin' ta saxa e maam
pife siak palou a mo sina rabuna. 3 Ne pife ferawai malaan xena gel tifi
nami, piau, paamua ne kuus o mi toxan a nobina lava la xunus imaam
e malaan se' maam taa taagul o maat xuvul pami. 4 Ne texaas tuuna
semi; ne lamon falavai nami. Mi fagut paaliuanau e lana maana lagafan
simaam a faamamaasan siak a soliu.
5 Layaan maam savat pe Mesidonia, maam piau ta fangaafusan senaso
a mu lagafan ri usi nemaam xe la so ta bina maam falet xe lana: a rabuna
ri tisui nemaam e a xunus imaam a bas pana matautan. 6 Taasaxa Piran
aava famalulum nari aava ri kanamsaat, nane famalulum nemaam pana
savatan si Taitus. 7 A filimaanan sina e vaxa a maluluman aava mi fo
tavaie pana, re famalulum nemaam. Nane xuus nemaam pana vubuxanan
molava simi paga, a mimilisaatan simi e lamonan tateak simi sega e voxo
a faamamaasan siak naboxo a pelalava sena faamamaasan ti paamua.
8 Tamo ne famamaxus nami pana lagasai siak ne pife lamon faaxaves
pana. Paamua ne lamon faaxaves pana; ne texaas o a lagasai siak a
famamaxus nami, taasaxa pife pana yaan rus, piau, pana lou modak
mon 9 e naboxo ne faamamaas. Ne pife faamamaas senaso a lagasai siak
a famamaxus nami, taasaxa ne faamamaas senaso a mamaxusan simi a
xavang nami xena puk tapin a vilaana saat simi. Senaso mi mimilisaat
sena vilaana saat simi malaan sena Piran a vubuk o mi taa vile, e voxo
a lagasai simaam pife kawaasan famodak nami. 10 A mamaxusan aava
Piran a lisane, a puk tapin nami xasena vilaana saat simi e voxo mi taa
waan lapaana fakaaxupan e mi taa pife lamon faaxaves sena. Taasaxa
mamaxusan aava savat ti la xavala i taa fasavat a maatan. 11 Lamon
pana: a mamaxusan aava Piran a lisane a fasavat a maana vilaana roxo
lana toyan simi. Naboxo mi buk xul xapin a vilaana simi, mi buk gel
votan nami xa; mi femaraleiaian nami xa senaso mi turoxoian a vilaana
saat xena waan palau la palou imi; mi mataut o a fetuwaanan sitaara i
tamaa kawaasanan; mi vubuk temasaat o mi taa xalumau e mi lamon
fatateaxau. E mi fo vil a maana mo xapiak xena faxaalit o mi pife vupuno
fulaa sena lagafan aave. 12 E voxo, ne xalei a lagasai aave xe simi, taasaxa
ne pife vile sena saxa aava vil a mo mosaat o sena saxa aava fo fasop,
taasaxa ne lisane talo mi taa texaas sena vubuxanan molava simi xa
xe simaam la matana Piran. 13 E sena maana mo aanabe' mi fo fagut
nemaam.
A tuuna, maam faamamaas, taasaxa maam faamamaas paaliu senaso
a vilaana simi a fafaamamaas na Taitus e fangasik a vovau ina. 14 Ne fo
ferawai falalava pami xe sina e mi pife famangilau, piau. Taasaxa malaan

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sena maana mo aava maam xuus nami pana, ri tuuna, a ferawaian
falalava simaam pami xe sina a savat tuuna vaxa. 15 E a vubuxanan sina
xe simi i taxa molava et layaan a lamon fa'uli a langaian simi e malaafaa
mi fasusuie pana suaian e radakuian. 16 Ne faamamaas o ne fexaxaas
sena lamon tuuna sena vilaana simi.

Na Pol A Fagut Nari Talo Ri Taa Tatavai Soliu

8 1 E naboxo mu fetinan, maam vubuk rao mi taa texaas sena
xakaavangan xatam aava Piran a lisane xe sina mu Mesidonia
aava ri namkai. 2 Ti lana lagafan molava aava savat siri, ri toxan a
faamamaasan molava e naapalaan ri piau ta mo ri buk tatavai pana
maana mo xaves. 3 Senaso ne kuus xakaavang o ri tatavai soliuan a
tatavaian aava ri taa tatavai pana. E piau ta mataa a fasasong nari pana,
piau 4 ri nung faagutan nemaam senaso ri vubuk rao ri taa waan xuvul
pana xasanofuna xena xavangaana mu rabuna fatak. 5 Maam lamon o
ri taa tatavai pana faat mon, taasaxa piau, paamua ri lisan tuunei nari
xa xe sina Memai e mui xe simaam vaxa senaso a Piran a vubuxane. 6 E
senaso na Taitus fo tangpat a faisok aanabe' la palou imi, maam xuuse o
i taa fe fataxapin a faisok ina xakaavangan simi. 7 Taasaxa, malaan se' mi
vil faroxoi marasaxain a maana mo xapiak- a namkaian, a ferawaian, a
texaasan, a lamonan tateak e a vubuxan xasingitan xe simaam- faxatang
talo mi taa lisan faroxoi marasaxain a tatavaian simi vaxa.

8 Ne pife kuus faagut xe simi pana taasaxa ne buk fexaxaasan a
vubuxan xasingitan simi xuvul pana xasanofuna xena texaas tamo i taxa
tigina fatateak. 9 Senaso mi texaas sena xakaavangan xatam sina Memai
Yesus Krais: nane waan laa'ui la xunavata e waan xuvul pana Piran lana
fafanaian sina, taasaxa nane ta'ulan a maana mo aave e savat mataa
valagof mon xena xavangaan nami. E voxo sena vilaana aanabe' sina, mi
fexaxaas sena waan xuvul pana Piran lana fafanaian sina.

10 E sena tatavai simi, ne fasei nami malaan: la mariaas fo taxapus a
vubuxanan simi xena tatavai a savat paamuin a xasanofuna e mi tatavai
paamuin nari sait. 11 E naboxo, faxuvul xapin a tatavaian aava mi fo
ferawai pana talo a vubuxanan simi e tatavaian simi, re taa fexaxaas.
Tatavai pana so ta mo mi toxane. 12 Senaso tamo a vubuxanan simi taxa
waan, a Piran i taa turoxo pana, naapalaan a mo molava o modak. Mi taa
tatavai pana so ta mo mi toxane e a Piran i taa faamamaas pana.

13 Maam baian a xasanofuna taa siak a maana mo xaves senaso mi
tatavai xe siri pana e nami, mi taa piau. Maam vubuk o a mu rabuna
xapiak ri taa toxan a mo a fexaxaas. 14 Naboxo mi toxan a maana mo
xaves e mi taa xavang nari e layaan ri toxan a maana mo xaves ri taa
xavang nami. E lana yaan aave a maana mo taa fexaxaas, 15 senaso
xakalayan a kuus: “Nane aava faxuvul a maana mo xaves, pife toxan

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

a mo xaves temasaat fulaa e nane aava faxuvul a mo modak, i taa pife
xaxaaluf pana saxa mo." *Tln 16:18*

Na Pol A Feng Na Taitus Xe Korin

16 Ne kuus faasiroxo xe sina Piran senaso na Taitus a lamon vulan nami
malaan sega senaso a Piran xa a fasavate la xunus imaame. 17 E voxo na
Taitus a turoxo layaan ne faseie pana, taasaxa i taxa falet xe simi pana
faamamaasan senaso nane xa vubuk xavang nami. 18 E maam taxa feng
a titaara xuvul pana. Nane a saxa aava mu rabuna sina Piran ri kuus fati
a isina senaso a faisok faagut lapaana Lagasai Roxo. 19 E vaxa, a rabuna
sina Piran la mu bina, ri siak fatie xena falet xuvul pamaam layaan
maam lisan et a tatavaian. Maam lisane pana suaian xe sina Memai
sitaara sang mon xena faxalit a vubuxanan ina xakaavangan sitaara.
20 Maam vil malaane talo piau ta rabuna ri taa fefinaas e ferawai fasaat
sena malaafaa maam taxa faxatang a tatavaian molava aave. 21 Senaso
maam taxa faisok faagut talo a Memai e vaxa mu rabuna xapiak ri taa
texaas o nemaam fo vil a vilaana roxo pana.
22 E fulaa, maam taxa feng a saxa titaara xuvul pare. Nane fo faxaalit
faaxaves o nane vubuk rao i taa xakaavang. E naboxo nane vubuxan
temasaatane senaso nane lamon tuuna o a vilaana simi a roxo. 23 Se
Taitus, nane tigina la taak xena faisok xuvul paga la palou imi; sena ro
titaara, a rabuna sina Piran ri siak fati nare e re tavai a Memai pana
isin lava. 24 E voxo faxalit famatavas a nutuvaat aanabe' pana vubuxan
xasingitan simi e sena fufuna lamonan lava simaam, semi. Aang, faxalit
famatavase talo mu rabuna sina Piran ri taa texaas sena.

9 1 Ne taa pife kala fulaa xe simi pana xavangaana mu rabuna fatak
senaso mi fo texaas faroxo xo sena. 2 Ne texaas o mi buk xakaavang
e ne fo ferawai falalava sena xe sina mu Mesidonia. Ne fuuna xuus
nari o ti la mariaas aava fo taxapus, nami pe Akeai, mi buk tatavai e a
vubuxanan molava simi fo fasavat a vubuxanan la xunus ina saxanofuna
iri. 3 Taasaxa, ne taxa feng a mu fetinan xe simi talo mi taa faigotan
a tatavai aave malaan se' ne fo kuus o mi taa vile e voxo a ferawaian
falalava simaam i taa pife mo palau. 4 Senaso, tamo ta mataa ti Mesidonia
i taa filimaan xuvul paga e i taa xalume o mi pife faigotan xapine, ulaa
nenia e nami vaxa, taara tamaa mangil sena ferawaian falalava simaam.
5 E voxo ne lamon o ne taa feng paamuin a mu fetinan talo ri taa savat
simi xena fataxapin a faxuvulaana tatavaian lava aava mi fo kuus fanai
pana. E malaanabe' a tatavaian aave i taa waan e mi taa faamamaas
pana lisanaana e mi taa pife tatavai malaan se' mi pi ta vubuxanan xena
vilaana.
6 Lamon fa'uli a mo aanabe': nase' ta mataa a xapis a saxanu kam i taa
siak a fanganan modak mon e nase' ta mataa a xapis a mu kam xaves, i

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taa siak a fanganan xaves. 7 A mu rabuna sasaxayai ri taa tatavai pana so
ta mo nari xa, ri lamon faati o ri taa tatavai pana. E lana vilaana aanabe'
ri taa pife faatasu famodak sena tatavai senaso a Piran a vubuxan
xasingit a mataa aava tatavai pana faamamaasan. 8 E a Piran a fexaxaas
sena tiu fasoliuan a xakaavangan xatam sina xulumi talo la maana mo
xapiak e la maana yaan xapiak mi taa toxan a maana mo xaves fexaxaas
xena xavang nami. E voxo mi taa vil a maana buk faisok roxo. 9 Senaso a
Xakalayan Taap a kuus:

> "Nane fo tavai a mu valagof la mu bina pana mu tatavaian sina; a
> mu vilaana fatak sina ri waan vulai" *Yng 112:9*

10 Lavaxa, nane aava tavai a mataa tatara'uma pana mu kam e famasi
a rabuna pana bret, i taa falavai a faxuvulan ina mu kam simi e i taa
falavai a faxuvulan ina vilaana fatak simi. 11 A Piran i taa tavai fasoliuan
nami pana maana buk fafanaian xaves talo mi fexaxaas sena tatavai
faaxaves la maana yaan xapiak e layaan maam lisan a tatavaian simi xe
siri pe Jerusalem, a maana rabuna xaves ri taa kuus faasiroxo xe sina
Piran pami.

12 A tatavaian aava mi taxa faxuvule, i taa xavang a mu rabuna sina
Piran e vaxa i taxa fasavat a faamamaasan e voxo a maana rabuna xaves
ri taa kuus faasiroxo xe sina Piran. 13 Sena faisok aanabe' mi fo faxaalit
o nami ve mi mu rabuna sina Piran e xasanofuna ri taa kuus faatulan
a Piran senaso layaan mi timin fanei a toyan simi xulu Krais e Lagasai
Roxo, mi langai faagutane e mi usie e mi femiraaxan a maana mo simi
xe siri xapiak. 14 E layaan ri fenung ri taa lamon fa'uli vulan nami senaso
a Piran fo tifi fasoliu nami pana xakaavangan xatam sina. 15 Faatulan a
isina Piran pana tatavaian molava piis sina.

Na Pol A Gel Sena Faisok Sina

10 1 Saxanofuna ri kuus o nenia na Pol, ne ferawai mamataut layaan
ne waan xuvul pami taasaxa ne ferawai faagut layaan ne waan
lasuun. Taasaxa na Krais a fangasixau pana vilaana mam e nenia vaxa
ne ferawai malaan. 2 Ne nung faagutan nami talo layaan ne taa fe savat
simi, mi taa pife bilai fasaat, ulaa ne tamaa baras faagutan nami malaan
seri aava ri lamon o maam taxa taagul lapaana vilaana e vubuxanan ti la
xavala. 3 A tuuna, maam taagul nabe' la xavala, taasaxa maam pife fevis
malaan sena rabuna ti la xavala, piau. 4 A maana mo ina fevisan simaam
ri pife maana mo sina rabuna, piau. Taasaxa ri toxan a gutan sina Piran
xena kawaasan a maana buk mo ina saatan. 5 Maam kawaasan xapin
a maana fegagelaian e nanomaian aava ri tisui a texaasan tuuna sena
Piran e maam pis a maana lamonan xapiak talo ri taa usi fatak na Krais.
6 E layaan nami xa mi faxaalit o mi langai faroxoi vulanau, ne taa pife
faatasu xena fakasanamaan nari aava ri langai pesalai.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7 Nami mon, mi xalum a maana mo aava savat la matavas. Taasaxa
tamo ta mataa a lamon tuuna o nane ve si Krais, i taa lamon fa'uli
nemaam vaxa si Krais malaan sena. 8 Naapalaan ne taa ferawai falalava
temasaat sena tateaxan imaam, ne taa pife mangil sena. A Memai a
tavai nemaam pana tateaxan aave xena xavang nami talo mi taa tigina
fatateak lana namkaian simi e pife xena kawaasan xapin nami. 9 Ne bai
mi taa lamon o rao ne famataut nami pana maana lagasai siak. 10 Senaso
saxanofuna ri kuus, "Nane xalei a maana ferawaian tateak aava lagaf,
taasaxa layaan nane waan xuvul pataara a xakaaluman sina pife fagut
netaara e a vilaana ina ferawaian sina a mo palau." 11 A rabuna aava ri
ferawai malaan ri taa lamon faroxo. A so ta mo maam ferawai pana lana
lagasai simaam layaan maam pife waan xuvul pami a fexaxaas sena so ta
mo maam ferawai pana layaan maam waan xuvul pami.
12 Maam taa pife fexaxaasan nemaam xuvul pana saxanofuna aava
ri ferawai falava seri xa, piau. Senaso layaan nari, ri ngangai nari e
fexaxaasan nari pana fakalimaanan siri xa, ri piau ta texaasan roxo.
13 Nemaam xo maam taa pife ferawai falalava pana maana mo aava pife
waan lapaana faisok aava Piran fo tavai nemaam pana. Taasaxa maam
taa ferawai falalava pana faisok aave mon e nami vaxa, mi waan lapaana
faisok naang. 14 La yaan maam ferawai falalava semi maam pife milung
senaso maam lisan tuunei a Lagasai Roxo se Krais xe simi e mi waan la
nobina ina faisok aava Piran a tavai nemaam pana. 15 E vaxa maam pife
ferawai falalava sena faisok sina xasanofuna malaan sena faisok simaam,
piau. Taasaxa maam vubuk o a namkaian simi i tafe faagut e voxo a
nobina ina faisok simaam i tafe molava. 16 E tamo i taa savat malaan,
maam fexaxaas sena kuusan fasavat a Lagasai Roxo la nu bina aava
pefafalet saa. Senaso maam bai malalava xuluna faisok aava xasanofuna
fo vile xo la nobina siri. 17 Taasaxa, a Xakalayan Taap a kuus, "Nane aava
ferawai falalava, i taa ferawai falalava sena Memai." *Jer 9:24*
18 Senaso a Memai pife turoxoian a mataa aava lamon falavai nane xa,
taasaxa turoxoian a mataa aava nane xa a kuus faatulane.

Na Pol E Mu Yaamut Bit

11 1 Ne vubuk rao mi taa langai fadak pana ferawaian palau siak;
ne texaas o mi taxa vile xo. 2 Nenia, ne taxa lamon vulai semi
malaan sena Piran xa taxa lamon vulan nami. Ne malaan sena tamana
tefin e a tefin aave piau ta lalosaat xena fakalimaan a tamaian sina xe
sina saxa mataa. Layaan ne tavai na Krais pami ne vubuk rao mi taa
waan failai e mi taa piau ta lalosaat. 3 Taasaxa ne taxa mataut ulaa na
Tiui Saat, na Setan aava fo pol na Eva, i tamaa yuuf a lamonan simi vaxa
e mi taa pife usi fatak na Krais pana vilaana aava piau ta lalosaat. 4 Mi
turoxo pana faamamaasan layaan a saxa savat simi xena kuusan fasavat

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

a lagasai se Yesus aava patak sena lagasai aava maam fo kuusane; o ri
kuusan a saxa Yesus aava patak se Yesus aava maam kuusane; o mi siak
a xasa vovau patak sena saxa aava mi fo siaxe paamua, bo? 5 Taasaxa ne
texaas o nenia, ne pife waan lapaana mu yaamut lava bit aave. 6 Ne pife
laak lana fepitaian xena ferawai faroxo, taasaxa ne toxan a texaasan.
Maam fo faxalit nami pana lana maana mo xapiak aava maam fo vile.
7 Naak ne milung layaan ne timin fasivi nenia xa xena kuusan fasavat a
Lagasai Roxo talo ne taa xavang faagutan nami pana piau ta mamareiai,
bo? 8 Ne siak a faat aava xasano rabuna sina Piran ri buk xavangau pana
talo ne fexaxaas sena kuusan fasavat a Lagasai Roxo sina Piran xe simi
pana piau ta mamareiai. (Naak a malaan se' ne fenou a faat seri.) 9 E
lana waanan siak xuvul pami layaan ne xaxaalif pana so ta mo, ne pife
fin nami pana xena tavai nami pana lagafan, piau. A mu fetinan aava ri
maa savat ti Mesidonia, ri lisan a maana mo xena xavangau. Ne fo faisok
faagut talo ne taa pife tavai nami pana matafanan e ne taa lo vil vulane.
10 Malaan se Krais a ferawai tuuna, nenia vaxa ne ferawai tuuna vulai.
Piau ta mataa la mu bina xapiak pe Akeai i taa kawaasan a faamamaasan
siak sena vilaana aanabe'. 11 Xenaso ne ferawai malaan? Mi lamon o ne
pife vubuxan xasingit nami, bo? Piau, a Piran a texaas o ne vubuxan
xasingit nami. 12 E ne taa lo vil a so ta mo ne taxa vile naboxo xena siak
tapin a fufuna ferawaian sina xasano yaamut aava ri tisuiau e ri kuus o a
faisok siri a malaan sena faisok simaam.
13 Senaso a mu rabuna malaan seri, ri mu yaamut bit. Nari, ri mu rabuna
ina faisok bit xena suaxan a rabuna. Ri fepok o nari ve ri mu yaamut si
Krais. 14 Taara taa pife ipulan a vilaana aave senaso na Setan xa a bit o
nane ve a angelo rarapak. 15 E tamo nane vil malaane, taara taa pife ipul
layaan a mu sisiak sina ri taa bit o nari vaxa ri mu sisiak fatak sina Piran.
Lana fataxapiak ri taa siak a fakasanaman a fexaxaas sena vilaana saat siri.

A Maana Masaxanaan Na Pol

16 Ne kuus fulaa: pi ta saxa simi i taa lamon o nenia, ne lamavaang.
Taasaxa tamo mi lamon malaan, lavaxa langaiau talo nenia sait ne
fexaxaas sena ferawai falalava famodak. 17 A so ta ferawaian palau aava
ne taa ferawai pana naboxo, pife kuusan a ferawaian sina Memai, piau,
a ferawaian sina lamavaang mon. 18 Senaso maana rabuna xaves ri taxa
ferawai falalava sena maana mo ti la xavala, nenia sait ne taa ferawai
falalava malaan. 19 Mi fuuna waan fananap pana mu lamavaang senaso
mi toxan a texaasan molava, bo? 20 A tuuna, mi turoxo pari aava ri
fayaasok nami o siak palou a mo simi o kaalum fasivi xulumi o tavaf a
nomi. 21 Nenia, ne mangil senaso maam piau ta gutan xena vil malaane.
A so ta mo a xasanofuna ri kuus falalava pana, lavaxa nenia sait, ne
fexaxaas sena kuus falalava pana malaan sena lamavaang. 22 Nari ve

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ri mu Hibru, bo? Nenia sait ne Hibru. Nari ve ri mu Israel, bo? Nari, ri
mu bu Abrahem, bo? Nenia sait vaxa. 23 Nari, ri mu sisiak si Krais, bo?
(A ferawaian aanabe' a ferawaian sina mataa ngong.) Nenia vaxa ne fo
faisok faagut sena xasanofuna; ne fo waan faaxaves la bina ina vipisan
sena xasanofuna; ri fo inis faagutanau faaxaves seri e a maana yaan
xaves faasilak rao ne maat. 24 Faapama a mu paamua sina mu Juda ri
inisau faasangafilu talatul pana pisikfaat. 25 Faatalatul a mu paamua
ti Rom ri sip faagutanau e faasaxa a rabuna ri soxoiau pana faat xena
punuxau. Faatalatul ne waan xuluna xaati aava tugurum e lus e ne waan
a yaan xurul saxa la laman. 26 Lana maana sangasan siak a maana mo
xaves ri lisan a lagafan: a maana raarum pana xalxal faagut; a mu rabuna
ina fenau la salan; a mu rabuna siak e nari aava ri pife Juda. A mu
lagafan ri savat lana mu bina, la xobingil e la laman e sena mu fetinan bit
aava ri kuus o ri namkai, taasaxa piau. 27 Ne fo maare sena faisok faagut;
a maana vung ne pife matef, ne fuuna lagai e ma'iu e saxano yaan ne
piau ta yaan xena fangan e saxano yaan ne piau ta marapi fexaxaas xena
xafut a taak sena vutung. 28 A toxan a xasano lagafan vaxa, taasaxa, a
lagafan aava waan vulai xulok a malaan: la mu yaan xapiak ne lalamon
faaxaves sena mu faxuvulan ina mu rabuna sina Piran. 29 Tamo saxa la
palou iri a marupak lana xunus ina nenia, ne nasam a marurupaxan aave
sait, bo? Tamo saxa a poxo lana namkaian sina, nenia, ne famangilan,
bo?

30 Tamo ne taa ferawai falalava, ne taa ferawai pana maana mo aava
faxalit a marurupaxan siak. 31 Taara taa faatulan vulan nane aava Piran
e Tama Memai Yesus. E nane texaas o ne pife bit. 32 Pe Damaaskas, saxa
paamua aava King Aretas a siak fatie, a xuus a mu rabuna ina kaalum
votai o ri taa tigina la mu yalaxau ina bina xena yot fatateaxau xe la bina
ina vipisan. 33 Taasaxa nenia, ne fufunai lana saxa bi e ri fasiviau, lana bi
aave, ti lana matana vaabat e ne sinufane.

A Mifan Si Pol

12 1 Ne taa ferawai falalava falet. Naapalaan piau ta malangiis roxo,
ne taa ferawai naboxo pana mu mifan e kaaluman aava Memai fo
tavaiau pana. 2 La mariaas sangafilu saxa pana talafaat fo falet ne texaas
sena saxa mataa aava Piran a siak falaxe xe la fatalatulaana xunavata
pelulaa'ui. (Ne pife texaas tamo a savat tuuna o lana mifan mon- a Piran
sang mon a texaas.) 3-4 Ne kuus fulaa, ne texaas o a Piran a siak falak a
mataa aave e lisane xe Paradais (fulaa, ne pife texaas tamo a savat tuuna
o lana mifan mon- a Piran sang mon a texaas,) e pave a mataa aave
a langai a maana mo aava rabuna, ri pife fexaxaas sena ferawai pana
senaso a ferawaian taap. 5 E voxo ne taa ferawai falalava sena mataa
malaan- taasaxa ne taa pife ferawai falalava sena maana mo la toyan

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

siak tamo a pife fasavat famatavas a mu vilaana murupak siak. 6 Tamo ne
buk ferawai falalava ne taa pife lamavaang senaso ne taa ferawai tuuna.
Taasaxa ne taa pife ferawai falalava senaso ne baian ta mataa i taa lamon
falavaiau sena mifan o kaaluman siak. Tamo i taa lamon falavaiau ne
vubuk o i taa vile sena mu vilaana siak aava nane xalume e mu ferawaian
siak aava nane langaie.
7 Taasaxa Piran a bai o ne taa lamon falavai nenia xa sena maana mo
roxo aava ne fo xalume e voxo a turoxo pana saxa maasaxan malaan sena
tuturuk xena xi a taak. A mo aave a saxa fefeng si Setan e i taxa waan
xena famasaxau. 8 Faatalatul ne fenung pana xe sina Memai e ne fine
o i taa siak tapine sega. 9 Taasaxa nane suiau malaan, “A xakaavangan
xatam siak a fexaxaas sema senaso lana marurupaxan a gutan fatak siak
a savat la matavas.” E voxo nenia, ne faamamaas paaliu pana falavaiaana
marurupaxan siak talo a gutan si Krais i taxa waan xulok. 10 Ne
faamamaas pana marurupaxan, a kasalan, mu lagafan, a vil penganaan
nenia e a matafanan aava savat sena xuvulaian siak xuvul pa Krais.
Senaso layaan nenia, ne marupak, lana yaan aave ne toxan a gutan.

Na Pol A Lamon Faagut Sena Mu Korin

11 Senaso nami, mi lamavaang, nenia sait ne bilai malaan sena
lamavaang. Nami ve mi mu rabuna aava mi taa faxalit a turoxoian simi
sega, taasaxa piau. Senaso tamo nenia, ne mataa palau ne pife mataa
palau lapaana mu ‘yaamut lava’ simi. 12 La maana yaan xaves ne fo vil a
maana mo fa'ipul e maana mo ina gutan e maana fakalimaanan la palou
imi e a maana mo aanabe' ri faxaalit famatavas o nenia vaxa ne saxa
yaamut. 13 Ne bilai xe simi malaan se' ne bilai xe sina xasano rabuna sina
Piran. Malaafaa ne vil fasivi nami? Naak ne milung layaan ne pife nung
nami pana faat xena xavangau, bo? Tamo malaan, lavaxa lamon tapin a
vilaana saat siak aanabe'.
14 Naboxo a fatalatulaana yaan ne tamasiak xena falet xe simi e ne
taa pife tigina lamimi pana siaxaana faat semi o xasano mo fulaa. Ne
vubuxan nami e pife mu faat simi. Lamon pana, a mu rafulak ri pife
faigotan a mo xena xavang a ninari e tamari, piau. A mu ninari e tamari
falak ri taa faigotan a maana mo xena xavang a mu rafulak siri. 15 Ne
taa faamamaas xena tapin a maana mo xapiak siak e nenia vaxa, xena
xavang nami. Naak a vubuxan xasingitan simi xe siak i tafe modak
senaso nenia, ne vubuxan xasingit temasaatan nami, bo?
16 Lavaxa, mi taa kuus tuuna o ne pife tavai nami pana lagafan, bo?
Taasaxa, saxa i tamaa kuus o ne suaxan nami e familung nami pana
bitan. 17 Malaafaa ne fo vil malaane? Ne pife siak palou ta mo simi layaan
ne feng a mu fefeng siak, bo? 18 Ne nung na Taitus o i taa falet e ne feng
a xasa fetinan xuvul pana. Naak mi lamon o re bit nami xena siak a mo

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

simi, bo? Piau! E nemaam sait, maam bilai malaan sere e maam usi a
vilaana naang.
19 La fena ferawaian aanabe' simaam mi fo lamon o maam taxa ferawai
xena xavang nemaam xa, bo? Maam fo ferawai malaan seri aava ri waan
la xuvulaian xuvul pa Krais la mata Piran e kamu fesing, a maana mo
xapiak aava maam vile, maam vile xena xavang nami. 20 Ne mataut o
layaan ne savat simi, mi taa piau ta vilaana aava ne vubuk rao mi taa
toxane e ne taa piau ta vilaana aava mi vubuk rao ne taa toxane. Ne
mataut o ne taa tingin a mu vilaana ina fegagelaian e taraa fesuaian;
ina maraleian e rawetan, ina kuus pengan mataa e ferawai lilimugai,
ina kasalan e a maana mo ina lo vil fatavanat a waanan. 21 Ne mataut
o layaan ne filimaan fulaa a Piran i taa famangilau semi e ne taa
mimilisaat soxot nari aava ri fo vil a saat paamua e ri pife puk a vilaana
siri. Ri taxa femilungai pana vilaana ina tamaian; nari aava ri pife tamai
fatak, ri tamai feruuk e saxanofuna ri num temasaat.

13 1 A filimaanan aanabe' a fatalatulaana yaan ne savat simi. Mi
texaas o a ferawai xakaavang sina rovaat taragua o fulaa maan ri
taa fagut a gel tifian. 2 Ne fo pebukan nami layaan ne waan xuvul pami
la fataraguiaana yaan. E naboxo layaan ne pife waan xuvul pami lunai,
ne pebukan nami o layaan ne ulaamaan fulaa piau ta mataa aava fo vil a
saat paamua o ta xasanofuna, ri fexaxaas sena sinufanaana fakasanaman
siak. 3 Ne taa vil malaane senaso mi vubuk rao ne taa faxaalit famatavas
o na Krais taxa ferawai la ngusuk. Nane xo pife marupak layaan a
fakasanam nami taasaxa faxalit a gutan sina la palou imi. 4 Senaso nane
marupak layaan ri niil fataxutane xuluna bolo, taasaxa naboxo nane
taxa to sena gutan sina Piran. Lana xuvulaian xuvul pana, nemaam vaxa
maam marupak, taasaxa lapaana gutan sina Piran maam taxa to xuvul
pana, xena xavang nami.
5 Tafang nami xa xena texaas tamo mi tigina fatateak lana namkaian
simi. Tuuna tamo mi onam lana tatafangan aanabe' mi texaas o na Yesus
Krais taxa waan la xunus imi. 6 Ne lamon o mi taa texaas o maam pife
poxo lana tatafangan aave. 7 Taasaxa ne lamon fepalau tamo kaalum
malaan semaam fo poxo, ne fenung xe sina Piran o i taa xavang nami
talo mi taa pife vil ta mo mosaat. Ne lamon vulai o mi taa usi vulan a
maana vilaana roxo, ne pife lamon faaxaves pana isaak. 8 Mi texaas o
maam taa vil vulan a mo xena xavang falak a tuunayan e pife xena ti
votane. 9 Maam faamamaas layaan maam marupak, taasaxa nami, mi
tigina fatateak. Maam nung a Piran o i taa fasavat famatavas a faisok
ina fatiginei faxaradaxaan nami. 10 A vubuxanan aave a fufuna lagasai
aanabe' aava ne xaleie layaan ne waan lasuun lunai. Ne toxan a tateaxan
i Memai xena xavang fatateak nami e ne bai tavai nami pana lagafan
layaan ne savat simi.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Fasisian Fataxapiak

11 Lavaxa, naboxo, mu fetinan, ne taa fataxapin a lagasai aanabe'! Usi a
vilaana xaradak; langai a fepitaian siak; faisok faagut xena waan lapaana
lamonan saxa mon e waan lapaana luaian. E a Piran ina Vubuxan
Xasingitan e Luaian i taa waan xuvul pami. 12 Fasusui nami pana
fengusan xaradak. 13 A mu rabuna fatak ri lisan a fasisian siri xe simi.
14 Ne vubuk o a xakaavangan xatam sina Memai Yesus Krais e a
vubuxan xasingitan sina Piran e a fetuwaanan roxo sina Vovau Xaradak
ri taa waan xuvul pami.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Galesia

A Lagasai Si Pol Xe Sina Mu Galesia

A Ferawaian Paamua

Paamua, mu Juda sang mon ri usi na Yesus Krais. Taasaxa lumui na Yesus a feng a yaamut malaan se Pita e na Pol xena kuusan fasavat a Lagasai Roxo xe sina mu topen. E layaan a mu rabuna aava ri pife Juda, ri tangpat pana laak lana pabung si Yesus, a saxa lagafan a savat. Paamua, mu rabuna malaan ri pi u'usi a mu vuputkai si Moses malaan sena mu Juda ri fuuna vile. A fiaian molava a savat sena mu Kristian fa'ui: nari, ri taa usi a mu vuputkai aave o piau?

A saxano rabuna rao ri vil nari talo ri taa vuputuk e ri taa usi a xasano vuputkai maan fulaa si Moses. Taasaxa na Pol a kuus o piau e a kuus malaan: taara namkai se Yesus Krais e a mo aanabe' sang mon a fexaxaas sena fatiginei fatak netaara la matana Piran talo taara taa siak a toyan fa'ui.

A kaalum malaan sena saxanofuna ti la palou ina mu Juda aave, ri falet xe Galesia e ri tafang pana vil a mu Kristian talo ri taa usi a mu vuputkai si Moses. Na Pol a langai a ferawaian pana mo aanabe' fo savat e voxo nane xalei a lagasai aanabe' xe sina mu Galesia xena faxaradak fa'uli a namkaian e vilaana siri.

Paamua, na Pol a kuus o a Piran fatak xa fo xele xena vil a faisok ina yaamut. Nane pife usi a vubuxanan sina xa e pife usi a vubuxanan sina saxa mataa, piau! A Piran a xele e tavaie pana ngavuk ina kuusan fasavat a Lagasai Roxo xe sina mu rabuna aava ri vungut. Mui na Pol a kuus malaan: a mu rabuna aava ri namkai se Yesus Krais sang mon, ri fuuna savat rabuna fatak la matana Piran. A ferawaian fataxapiak ina lagasai aanabe' a kuus malaan: layaan na Krais a mulus netaara, a Vovau Xaradak fuuna paamuian a sangasan sitaara e taara taa vil a vilaana roxo xe sina xasanofuna.

A Fasisian

1 1 Nenia na Pol: ne saxa yaamut senaso a Piran aava na Tamataara e
na Yesus Krais aava Piran a fatatoi fa'ulie ti la maatan, nare xapiak

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

re fo siak fatiau xena ngavuk aave. Pi ta mataa a noxolau e pi ta mataa
a siak fatiau, piau. 2 Nemaam mu fetinan aava maam waan nabe', maam
lisan a lagasai aanabe' xe simi mu rabuna sina Piran aava mi faxuvul la
nu bina pe Galesia.
3 Ne nung a Piran Tamataara e na Krais Yesus aava Memai sitaara o
re taa tavai nami pana xakaavangan xatam e a luaian. 4 Na Krais a lisan
nane xa sena vilaana saat sitaara xena fakaxup netaara xasena saatan ina
yaan aanabe'. Nane vil malaane senaso nane usi fatak a vubuxanan sina
Piran aava na Tamataara. 5 Taara taa kuus fati a isin lava sina Piran sang
mon e taara taa nangus vulane. A tuuna.

A Lagasai Roxo Sina Piran: Pi Ta Saxa Fulaa Aava Tuuna

6 Nami, mi fa'ipul paaliuanau senaso pi ta yaan xaves fe liu lunai e
nami xo, mi taxa ta'ulan a Piran aava xel nami pana xakaavangan xatam
si Yesus Krais, xena usiaana xasa buk lagasai roxo. 7 Taasaxa pi ta xasa
buk lagasai fulaa aava roxo, piau! Ne kuus malaan senaso saxano rabuna,
ri taxa fatavanat a lamonan simi pana xulaana Lagasai Roxo se Krais
pana bitan. 8 Lumua ne kuusan fasavat a Lagasai Roxo xe simi e naboxo,
tamo nemaam o a saxa angelo ti laa'ui la xunavata taa kuusan fasavat ta
lagasai patak ne vubuk rao a Piran i taa fenge xe la bina ina fata aava i
taxa raam vulai xe vulai. 9 A malaan se' maam fo kuus xo e ne kuus fulaa
o tamo ta mataa taxa kuusan fasavat ta lagasai aava patak sena lagasai
mi fo langaie lumua, ne vubuk rao a Piran i taa fenge xe la bina ina fata
aava i taxa raam vulai xe vulai.
10 Mi lamon o nenia, ne taxa fafaamamaas a rabuna pana ferawaian
siak, bo? Piau! Ne vubuk rao a Piran xa i taa faamamaas paga. Tamo rao
ne buk fafaamamaas a rabuna, lavaxa ne taa pife yaasok si Krais.

A Piran A Xel Na Pol

11 Mu fetinan, ne buk xuus fatexaas nami o a Lagasai Roxo aava ne
kuusan fasavate xe simi, pife savat sina rabuna. 12 Pi ta mataa a xuusau
pana e pi ta mataa a fapitiau pana, piau. Na Yesus Krais, nane fatak xa a
faxalitau pana.

Na Pol A Savat Yaamut Sina Piran Malaafaa?

13 Ne buk xuus nami pana malaafaa ne fexaxaas sena ferawai pana
gutan malaanabe'. Nami, mi fo langai pana vilaana siak layaan ne fuuna
usi a vilaana sina mu Juda. Mi texaas sena malaafaa ne fo vil pengan
a rabuna sina Piran e ne kawaasan nari. 14 Ne fo faisok faagut pana
usiaana vuputkai sina mu Juda e ne tigina paamua sena mu tiak aava
ri matapalaxan siak. Ne usi faagutan a vilaana ti kavai. 15-16 Taasaxa
layaan a Piran aava siak fatiau paamuina luluuxan siak e a xelau pana

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

xakaavangan xatam sina, a lamone, nane faxalit famasamau se Natuna
talo ne fexaxaas sena kuusan fasavat a Lagasai Roxo xe sina mu rabuna
aava ri pife Juda. E layaan nane famasamau se Natuna, ne pife fin ta
mataa pana 17 e ne pife falet xe pe Jerusalem xena ferawai xuvul pari
aava ri savat yaamut paamu sega, piau. Taasaxa ne falet fatak xe pe
Erebia. E mui ne ulaamaan xe pe Damaaskas.
18 Lamina mariaas talatul ne fe laak xe pul Jerusalem xena ferawai
xuvul pa Pita e ne waan xuvul pana, pana yaan sangafilu saxa pana
pama mon. 19 Ne pife xalum a xasano yaamut maan fulaa, taasaxa ne
xalum na Jems mon aava ti Memai sitaara. 20 A maana mo xapiak aava ne
taxa xuus nami pana, a tuuna. A Piran a texaas o ne pife bit. 21 Lamina
waanan siak xuvul pa Pita ne ta'ulan na Jerusalem e ne falet xe pe Siria
e Silisia. 22 Taasaxa mu rabuna lana xuvulaian xuvul pa Krais pe Judia,
ri pife xalum lunaianau. 23 Ri langai mon a kuusan sina saxanofuna aava
ri kuus, “A mataa aava vil pengan netaara paamua, naboxo i taxa kuusan
fasavat a Lagasai Roxo aava nane mo vubuk o i taa kawaasane.” 24 E nari,
ri faatulan a Piran sega.

Xasano Yaamut Ri Pife Xul A Fepitaian Si Pol

2 1 Ne fo faisok lapaa Yesus pana mariaas sangafilu saxa pana talafaat
e mui ne ulaa fulaa xe pul Jerusalem xuvul pa Baanabas e ne xel
vaxa na Taitus. 2 Ne laak xe pave senaso a Piran fo faxalit famatavasau
o ne taa falet. Lana faxuvulan xuvul pana mu paamua ina lotu pe
Jerusalem, ne xuus famatavas nari pana Lagasai Roxo aava ne kuusan
fasavate la palou ina mu rabuna aava ri pife Juda senaso ne baian a
maana faisok siak ti kavai e ti tanin, ri taa mo palau. 3 E lana waanan
simaam pave ri pife sei faagut o ri taa putuk na Taitus aava waan xuvul
paga, naapalaan nane pife Juda. 4 A fiaian pana putuxaan na Taitus a
savat senaso saxano fetinan bit aava ri yaasok lapaana vuputkai, ri vubuk
rao na Taitus i taa putuxan. E voxo ri savat kasam xena paroxan nemaam
senaso maam fo tamulus sena vuputkai siri e ri buk fayaasok fulan
nemaam lapaana. 5 Maam pife faatasu famodak sena ferawaian faagut siri
senaso maam vubuxan a Lagasai Roxo aava maam fapiti nami pana, i taa
waan fatateak la toyan simi.
6 Nari aava mi fuuna suaian faagutan nari malaan sena mu paamua
simi, a mu isin lava siri pife mo molava xe siak senaso Piran xa pife
siak fati ta mataa sena xakaaluman ina, piau, nane kaalum lana xunus
e lamonan tuuna sina mataa. E mu paamua aave xo ri pife tavaiau pan'
ta fepitaian fa'ui lana Lagasai Roxo ne fo kuusan fasavate, piau paaliu.
7 Taasaxa ri taraxali o a Piran fo turoxoianau pana faisok ina kuusan
fasavataana Lagasai Roxo xe sina mu rabuna aava ri pife Juda, malaan
se' nane turoxoian na Pita pana faisok ina kuusan fasavataana Lagasai

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Roxo xe sina mu Juda. 8 Ri texaas sena senaso a Piran a fagut a faisok
ina yaamut si Pita xe sina mu Juda malaan se' nane fagut vaxa a faisok
ina yaamut siak xe sina mu rabuna aava ri pife Juda. 9 Na Jems, Pita e
na Jon, narutul aava mu rabuna ri texaas sena isin lava sirutul lana lotu,
rutul suai e yuuf ma xuvul pamaame Baanabas layaan rutul taraxali o
a Piran fo siak fatiau e fo tavaiau pana xakaavangan xatam xena faisok
aanabe'. Ri turoxo o maame taa falet xe sina mu rabuna aava ri pife
Juda e nari, ri taa falet xe sina mu Juda. 10 A saxa mo fulaa, ri vubuk rao
maam taa lamon fa'ulaa xena xavangaana mu rabuna valagof, a mo aave
mon va mo ne vubuxan temasaatane.

Na Pol A Baras Na Pita

11-12 E mui layaan na Pita a sivimaan xe puaa Antiaak, ne barase la
matana mu rabuna senaso nane fo vil a saat malaanabe': nane pife usi a
vuputkai sina mu Juda e a fuuna fangan xuvul pana mu rabuna aava ri
pife Juda. Taasaxa layaan a rabuna aava ri filimaan ti la bina si Jems, ri
fo savat pave, na Pita a ti patak sena mu rabuna aava ri pife Juda e pife
fangan fulaa xuvul pari senaso nane mataut seri aava ri vubuk o a mu
rabuna xapiak aava ri namkai, ri taa vuputuk. 13 Xasano Juda vaxa ri usi
a vilaana saat si Pita e a vilaana saat siri a fakalaxoi sait na Baanabas.
14 Layaan ne texaas o ri pife usi fatak a tuunayan sina Lagasai Roxo, ne
baras na Pita la matana mu rabuna xapiak e ne xuuse, “Nano, no mataa
Juda taasaxa no taagul malaan sena rabuna aava ri pife Juda layaan a
rabuna ti Jerusalem ri pife waan. Taasaxa naboxo ri waan iau e nano, no
taxa fasasong a mu rabuna aava ri pife Juda o ri taa usi a vilaana sina mu
Juda, bo?
15-16 “Netaare aava taare ro Juda lana luluuxan sitaare, taare pife
rovaat saat malaan sena mu rabuna aava ri pife Juda. Taare texaas o
a vuputkai pife fexaxaas sena fatiginei fatak a mataa la matana Piran,
taasaxa namkaian se Yesus Krais sang mon i taa vile. E voxo taare
namkai se Krais Yesus talo taare taa tigina fatak se Krais e pife sena
usiaana vuputkai. Senaso pi ta rabuna ri taa tigina fatak sena usiaana
vuputkai.”
17 “Tamo layaan taara buk tigina fatak lana xuvulaian xuvul pa Krais, a
vilaana saat sitaara a savat la matavas, naak taara taa kuus o na Krais taxa
vil fafaasaal netaara, bo? Piau, piau paaliu! 18 Tamo ne vesan fulan a mo
aava ne fo galase ne faxaalit o ne fo laxao a vuputkai. 19 A malaanabe':
a vuputkai aave a faxalitau o ne fo vil a saat. E senaso ne fo vil a saat aave,
a vuputkai a kuus o ne fo maat. E tamo ne fo maat xo lapaana vuputkai,
nenia, ne fexaxaas sena to naboxo lapaana Piran. 20 E naboxo, ne fo niil
fataxutanan xuluna bolo xuvul pa Krais e nenia xa ne pife to fulaa taasaxa
na Krais xo a tavaiau pana toyan fa'ui sina. E naboxo, lana toyan aava nane

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

fo tavaiau pana, ne taxa to pana namkaian sena Natuna Piran aava vubuxan
xasingitau e lisan nane xa paga. 21 Ne pife ti taaluugan a xakaavangan
xatam sina Piran. Senaso, tamo mataa a fexaxaas sena tigina fatak la
matana Piran sena usiaana vuputkai, lavaxa na Krais fo maat palau mon."

A Namkaian O Usiaana Vuputkai?

3 1 Mu lamavaang ti Galesia! Nase' fo familung a namkaian simi? Senaso
paamua, a masaman simi a matavas sena malasuf ina maatan si Yesus
xuluna bolo. 2 Xuusau pana saxa mo aanabe': mi siak a Vovau sina Piran
pana usiaana vuputkai o pana namkai sena Lagasai Roxo aava mi langaie?
3 E malaafaa tuuna a lamonan simi fetavanat? A vovau sina Piran fasavat
a namkaian simi e naboxo mi lamon o mi taa tigina fatak la matana Piran
pana tateaxan simi xa, bo? Piau paaliu! 4 A maana maasaxan aava savat
simi, ri xavang nami o ri savat palau mon? A tuuna, ri pife savat palau. 5 E
voxo no lamon malaafaa? A Piran a tavai nami pana Vovau Xaradak e a
vesan a maana mo fa'ipul la palou imi senaso mi usi a vuputkai o senaso mi
namkai sena Lagasai Roxo aava mi langaie?

6 E naboxo lamon pana vilaana si Abrahem: lana Xakalayan Taap a
kuus, "Nane namkai sena Piran e sena namkaian sina, a Piran a xalie
pana mataa fatak paaliu." *Tpt 15:6*
7 E mi taa masam faroxo naboxo o a mu pabung tuuna si Abrahem va
mu rabuna ina namkaian. 8 Lana Xakalayan Taap a kuus o a Piran taa
fatiginei fatak a mu rabuna aava ri pife Juda sena namkaian siri. E a
Piran a xuus na Abrahem pana Lagasai Roxo layaan a kuus fanai xe sina
malaan: "A mu rabuna xapiak ri taa siak a roxoyan sema." *Tpt 12:3*
9 Na Abrahem a namkai e a Piran a tavaie pana roxoyan. E voxo nari aava
ri namkai, a Piran taa lisan a roxoyan xe siri xuvul pa Abrahem.

10 Nari aava ri usi a vuputkai talo a Piran i taa xali nari pana rabuna
fatak, ri taxa waan lapaana fakasanaman sina Piran. Senaso a Xakalayan
Taap a kuus malaan, "Nase' pife usi vulan a xakalayan xapiak aava waan
lana vuputkai si Moses, i taa waan lapaana fakasanaman sina Piran!"
11 Naboxo, a matavas malaan: pi ta mataa i taa tigina fatak la matana
Piran sena usiaana vuputkai, senaso a Xakalayan Taap a kuus,

> "Nase' ta mataa a tigina fatak la matana Piran sena namkaian, nane
> sang mon i taa to." *Vpt 27:26*

12 Taasaxa, fufuna vuputkai va pife namkaian, piau. A Xakalayan Taap a
kuus,

> "Tamo ta mataa a vil a maana mo xapiak ina vuputkai, nane taa siak
> a toyan vulai xe vulai sena." *Hkk 2:4*

13 Taasaxa na Krais a maraan fa'uli netaara xasena fakasanaman aava
vuputkai a lisanmaane, senaso nane xa a waan lapaana fakasanaman
sina Piran la nobina sitaara. A Xakalayan Taap a kuus,

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

"Nase' ta mataa a fataxutanan xuluna wai i taxa waan lapaana
fakasanaman sina Piran." *Vlp 18:5*
14 E na Krais a maraan fa'uli netaara pana maatan sina talo a roxoyan
aava Piran fo kuus fanai pana xe si Abrahem, i taa savat se Krais Yesus xe
sina mu rabuna aava ri pife Juda. E vaxa talo netaara aava taara namkai
sena, taara taa siak a Vovau Xaradak aava Piran fo kuus fanai pana.

A Vuputkai E Kuus Fanaian

15 Mu fetinan, ne taa xuus nami pana saxa vilaana ri fuuna vile
la maana yaan: layaan a rovaat re turoxo pana saxa mo e re xalei a
fakalimaanan ina turoxoian sire, pi ta xasa mataa i taa kawaasan a
turoxoian sire o xavange pan' ta mo fulaa. 16 E malaanabe' a Piran fo
vesan a mu kuus fanaian xe si Abrahem e a buna. A pife kuus pana
"pabung", a malasuf ina ve rabuna xaves, taasaxa i taxa kuus pana
"buna", a malasuf ina ve mataa saxa mon e a isina na Krais. 17 A so ta
mo ne taxa kuus pana a malaan: a vuputkai aava savat la mariaas 430
lamina kuus fanaian aave, pife kawaasan a turoxoian aava Piran fo
fakalimaan pana, talo a kuus fanaian i taa pife savat la matavas. 18 E
tamo a tatavai xatam sina Piran a savat sena vuputkai, lavaxa pife savat
sena kuus fanaian sina. Taasaxa, a Piran lana xakaavangan xatam sina, a
lisane xe si Abrahem sena kuus fanaian.

A Faisok Ina Vuputkai

19 A fufuna vuputkai va so? A Piran a lisan a vuputkai xena faxalit
netaara pana vilaana saat va so. E nane feng a mu angelo xena lisan a
vuputkai xe sina rabuna e toxan a memai ina lisan a luai vaxa aava tigina
la palou i Piran e mu rabuna. E a vuputkai aave i taa waan fefexaxaas a
filimaanan sina bu Abrahem, nane aava Piran fo vesan a kuus fanaian
pana. 20 Taasaxa layaan a Piran a lisan a kuus fanaian xe si Abrahem,
piau ta memai ina lisan a luaian a tigina la palou ire senaso a Piran xa a
ferawai fatak xe si Abrahem.
21 Naak a vuputkai a tisui a kuus fanaian sina Piran, bo? Piau, piau
paaliu! Senaso tamo rabuna ri fo siak a vuputkai aava fexaxaas sena lisan
a toyan xe vulai, lavaxa a rabuna xapiak ri taa tigina fatak la matana
Piran pana usiaana. 22 Taasaxa, a Xakalayan Taap a kuus o a xavala
xapiak a pisan lapaana vilaana saat talo a maana mo ina kuus fanaian
aava savat sena namkaian se Yesus Krais, i taa savat siri aava ri namkai.
23 Taasaxa paamuina yaan a namkaian a savat, a vuputkai a bugut
netaara fefexaxaas a yaan a namkaian a savat tuuna la matavas. 24 E voxo
a vuputkai a ti faxatang netaara xena lisan netaara xe si Krais talo taara
taa tigina fatak la matana Piran sena namkaian. 25 E naboxo a yaan ina
namkaian fo savat xo e a vuputkai i taa pife faxatang fulan netaara.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

26 Nami xapiak, mi rafulak sina Piran lana xuvulaian xuvul pa Krais
Yesus 27 senaso mi fo fasufan, mi fo fadoxotan nami xuvul pa Krais e mi
fo xafut nami xa pa Krais. 28 E piau ta Griik o Juda, piau ta yaasok o nari
aava ri pife yaasok e piau ta tomexaan o lutefin, senaso nami xapiak mi
saxa lana xuvulaian xuvul pa Krais. 29 Tamo nami ve si Krais, lavaxa
nami ve mi mu bu Abrahem e mi taa siak a maana mo aava Piran fo kuus
fanai pana xe sina.

4 1 A mo ne taxa ferawai pana a malaan: saxa mataa a toxan a lak
saxa e saxa yaan a lak aave i taa tao a maana mo si tamana, taasaxa
layaan i taxa lak modak lunai a malaan sena yaasok. 2 Na tamana
lak i taa siak fati a saxano rabuna xena faxatangaana maana mo sina
fefexaxaas a yaan nane kuus pana. 3 A malaan setaara vaxa: a vilaana ti
la xavala e mu vovau aava ri paamuian a xavala, ri fayaasok netaara lana
modaxan sitaara. 4 Taasaxa, layaan a yaan fatak aave xo savat a Piran a
feng a Natuna xe sitaara. E saxa tefin matatuuna malaan setaara a luxe
e nane waan lapaana vuputkai 5 xena maraan fa'uli nari aava ri yaasok
lapaana vuputkai aave talo taara taa savat rafulak tuuna sina.
6 E senaso nami ve mi rafulak sina, a Piran a feng a Vovau i Natuna
xena waan la xunus itaara. E a Vovau aave a kel, “Papa, Tamaang.” 7 E
voxo mi pife yaasok naboxo, nami ve mi mu rafulak sina. E tamo Piran
fo fa'isin nami pana mu rafulak sina, lavaxa nane taa tavai nami pana
maana mo xapiak aava nane toxane.

Na Pol A Lamon Faaxaves Sena Mu Galesia

8 Layaan mi pife texaas sena Piran lunai mi yaasok xe sina maana mo
aava ri pife piran. 9 Taasaxa, naboxo mi texaas sena Piran, naak a mo
roxo ne taa kuus o a Piran a texaas semi. Malaafaa mi taxa puk fa'uli
fulan nami xa sena Piran xena usi fulan a mu vilaana palau ti la xavala
aava ri marupak? Mi taxa buk yaasok fulaa lapaari, bo? 10 Mi taxa usi
fatak a maana yaan e fulun e mariaas. 11 Ne taxa mamaxus semi. Naak ne
fo faisok palau la palou imi, bo?
12 Kamu fetinan, ne nung faagutan nami, savat malaan sega senaso ne fo
savat malaan semi. Mi pife vil a mo mosaat xe siak. 13 Taasaxa mi texaas
o a fufuna waanan siak xuvul pami ve giisan e lana yaan aave ne kuusan
fasavat a Lagasai Roxo xe simi. 14 Naapalaan a giisan siak a timin a lagafan
xulumi, mi pife kaalum fasivi xulok o baianau, piau. Mi faamamaas pana
kasaana lifu simi xe siak malaan se' nenia, ne angelo sina Piran o na Yesus
Krais xa. 15 A so ta mo fo siak tapin a faamamaasan simi? Nenia xa ne kuus
tuuna o mi tafo put tapin a matami xena tavaiau pana tamo mi fexaxaas.
16 Naboxo ne fo xaiyaas simi senaso ne xuus nami pana tuunayan, bo?
17 A rabuna ina fepitaa bit ri taxa faisok faagut xena yuuf tapin nami
sega talo mi taa usi faagutan nari. Taasaxa fufuna faisok siri pife

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

fatak. Ri buk fepatoxan netaara talo mi taa tigina xuvul pari e tisuiau.
18 Taasaxa a roxo tamo mi taa faisok faagut pana maana mo roxo la
maana yaan xapiak e pife la yaan aava ne waan xuvul pami mon. 19 Mu
rafulak siak, nenia, ne malaan sena ninana lak layaan i taxa rao i luluk:
ne taxa maasak fulaa semi fefexaxaas a yaan layaan mi taa bas pa Krais.
20 Ne vubuk rao ne taa waan xuvul pami naboxo talo ne fexaxaas sena
xul a ferawaian siak senaso ne pife masam faroxo semi!

A Ferawaian Paap Se Hegaar Nare Sera

21 Ne buk fin nami aava mi buk waan lapaana vuputkai, xenaso mi pife
langai sena? 22 Senaso a xaleian o na Abrahem a toxan a ro lak tomexaan
taragua: saxa sina tefin yaasok e saxa sina tefin aava pife yaasok. 23 E a
lak sina tefin yaasok aave a luxan lana vilaana sina matatuuna taasaxa
lak sina tefin aava pife yaasok a luxan sena kuus fanaian sina Piran.
24 A mo aanabe' a malaan sena ferawaian paap: a ro tefin aave re
malaan sena turoxoian taragua. A saxa va malaan sena turoxoian aava
savat ti xuluna Put Sainai. A turoxoian aanabe' a fasavat a mu rafulak
aava ri yaasok e a tefin aanabe' a isina na Hegaar. 25 E na Hegaar ve
malaan sena Put Sainai pe Erebia e nane a xaxaalua ina bina Jerusalem
aava waan naboxo senaso i taxa yaasok xuvul pana rafulak sina.
26 Taasaxa, a bina Jerusalem aava waan laa'ui, pife yaasok e nane ve na
ninataara. 27 Malaan sena Xakalayan Taap a kuus:

> "Faamamaas, nano aava no tefin mala! Xukulai pana faamamaasan
> nano aava no pi nasam a maasaxan ina luluuxan.
> Senaso a tefin aava pi luluk, i taa toxan a rafulak xaves paaliu
> sena tefin aava taagul xuvul pa lavana." *Ais 54:1*

28 E naboxo, mu fetinan, nami ve mi mu rafulak sina Piran sena kuus
fanaian malaan se Aisaak. 29 E lana yaan aave a lak aava luxan sena vilaana
sina matatuuna a vil pengan a lak aava luxan sena gutan sina Vovau. E tanin
re taxa vil malaan lunaiane. 30 Taasaxa, a Xakalayan Taap a kuus malaafaa?
A kuus malaan: "Feng tapin a tefin yaasok e a lak tomexaan sina senaso a lak
tomexaan sina tefin yaasok i taa pife siak a xavil ina maana mo si tamana
xuvul pana lak tomexaan sina tefin aava pife yaasok." 31 Lavaxa mu fetinan,
taara pife rafulak sina tefin yaasok, taara rafulak sina tefin aava pife yaasok.

Lana Xuvulaian Xuvul Pa Krais Taara Tamulus Sena Vuputkai

5 1 Piau ta mo a fexaxaas sena pis fulan netaara senaso na Krais
fo mulus xapin netaara xasena vuputkai! E voxo, tigina fatateak
malaan sena rabuna aava ri pife yaasok e muta turoxoian nami xa xena
savat yaasok fulaa.
2 Langaiau! Nenia na Pol, ne xuus nami, tamo mi taa turoxo pana
putuxaan nami, na Krais i taa pife fangasik nami. 3 Ne taa kuus fulaa,

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ne pebukan ta mataa aava turoxo pana i taa putuxan, o i taa usi fatak
a mu vuputkai xapiak vaxa. 4 Nami aava mi buk tigina fatak la matana
Piran pana usiaana vuputkai, mi fo xatip tapin nami xa se Krais. Mi ti
taaluugan a xakaavangan xatam sina Piran. 5 Taasaxa sena namkaian
sitaara, a Vovau a xavang netaara xena waan bangaana vilaana fatak
aava taara lamon faneie. 6 Senaso lana xuvulaian xuvul pa Krais Yesus,
tamo mi vuputuk o piau, pife mo molava. Taasaxa, a mo pelalava a
malaan: taara taa faxalit a namkaian sitaara pana vubuxan xasingitaana
xasano rabuna.
7 Mi taxa fala faagut lana toyan simi! Nase' ti votan nami sena
langaiaana tuunayan? 8 A Piran aava xel nami, i taa pife familung nami
malaan. 9 Faxatang senaso "a yiis modak mon i taa fasul falavai a flaua
xapiak." 10 Taasaxa naboxo nenia, ne texaas tuuna semi, sena xuvulaian
xuvul pana Memai sitaara, mi taa pife usi a vilaana patak e nase' ta
mataa aava taxa bit feruuxan nami, a Piran i taa fakasaname. 11 Mu
fetinan, tamo a tuuna nenia, ne taxa lo kuus fasavat lunai o a vilaana ina
vuputuxan a roxo, xenaso a rabuna ri taxa lo vil penganau? E tamo ne
kuus malaan, a rabuna ri taa pife mangil sena bolo si Krais. 12 E nenia,
ne taxa lalamon pana rabuna aava ri taxa famamaxus nami, o a vilaana
aave ina vuputuxan xo ri taa vilai marasaxa et pana.
13 E nami, mu fetinan, a Piran fo xel famulus nami. Taasaxa muta bilai
lapaana tamulusan aave xena fafaamamaas a vubuxanan la tami. Piau,
mi taa fexavongan nami. 14 A mu vuputkai xapiak ri loxot faxuvulan
malaan: "No taa vubuxan xasingit a mu rabuna xapiak malaan se' no
vubuxan xasingit nano xa." 15 Taasaxa tamo mi bilai malaan sena mu
vupung, mi fevis e fepunuxan nami xa, lavaxa faxatang, ulaa mi tamaa
kawaasan xapin nami xa.

A Toyan Lapaana Vovau Xaradak

16 A mo ne taxa kuus pana a malaanabe': turoxoian a Vovau sina Piran
xena paamuian a toyan simi e mi taa pife fafaamamaas a vubuxanan
saat ina tami 17 senaso a maana mo aava tami vubuxane, a Vovau sina
Piran a gilise e a maana mo aava Vovau sina Piran a vubuxane, a tami
taa gigirane. E a ro vilaana aanabe' re fevisan nare talo mi pife fexaxaas
sena usi a vubuxanan simi. 18 E voxo tamo a vovau sina Piran taxa lo
paamuian nami, lavaxa mi pife waan lapaana vuputkai.
19 A mu vilaana sina vubuxanan ti la xavala aava ri fuuna waan la
matavas, ri malaan: femilungai pana vilaana ina tamaian; lamon soxot
a mu vilaana saat; seng faagutan vulan a maana mo xena fafaamamaas
a ta. 20 Ri lotu xe sina mu piran bit; ri vil a vilaana ina neng; ri febaian
nari e fegagelai; ri tarasui a mo sina xasa mataa; ri marala fataapus e ri
naixaam; ri tapagal xasena xasano rabuna, 21 ri xinaas, ri num temasaat e

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ri fengarok e xasano mo malaan. Paamua ne pebukan nami e naboxo ne
kuus fulaa: nari aava ri bilai malaan ri taa pife waan la fatataganan sina
Piran.
22 Taasaxa Vovau sina Piran a fasavat a mu vilaana fatak malaan
sena vubuxan xasingitan, faamamaasan, luaian, waan fananapan,
fangaasixan, vilaana roxo, waan fatateaxan, 23 vilaana mam e a faxatang
faroxoian. Piau ta vuputkai a ti votan a mu vilaana roxo aanabe'. 24 Nari
aava ri rabuna si Krais Yesus, ri fuuna gigiran a maana vubuxanan e
vilaana siri ti la xavala. 25 A Vovau sina Piran fo tavai netaara pana toyan
tuuna e voxo taara taa sangas xuvul pana. 26 Muta malalava o tisui o
tarasui a mo sina xasa mataa.

Bilai Faroxo Xe Sina Mu Rabuna Xapiak

6 1 Mu fetinan, tamo mi xalum ta mataa taxa vil ta vilaana saat, nami
aava mi matoxol lana namkaian simi, mi taa faseie xena faxaradaxe,
taasaxa mi taa ferawai fangaasik. E vaxa mi taa faxatang faroxoi a
vilaana simi talo mi taa pife poxo. 2 Mi taa fexavong pana mu lagafan
e malaanabe' mi taa usi a vuputkai si Krais. 3 Tamo ta mataa a lamon o
nane xa a matalava, taasaxa tuuna, nane a mataa palau mon, nane taxa
suaxan fa'uli nane xa. 4 A mu rabuna saxa saxa ri taa tafang a vilaana siri
xa. Tamo a roxo, lavaxa ri taa faamamaas pana so ta mo nari xa ri fo vile.
Ri taa pife fexaxaasan a faisok siri xuvul pana faisok sina xasa mataa.
5 Senaso a mataa saxa saxa i taa yaas a matafanan sina xa.
6 Nase' ta mataa a siak a fepitaian ina Lagasai Roxo i taa tavai a mataa
ina fepitaa aave pana xavil ina maana mo roxo sina.
7 Muta lamon o no fexaxaas sena bit a Piran senaso a so ta mo a mataa
taa xapise, i taa siak fatak a xalana. 8 Tamo nane xapis a vilaana ti la
xavala, nane taa siak faxuvul a xalana wai ina maatan. Tamo nane xapis
a vilaana sina Vovau Xaradak nane taa siak faxuvul a xalana wai ina
toyan vulai. 9 E voxo muta maare pana xapisaana vilaana roxo. Senaso
a yaan taa filimaan layaan taara taa siak faxuvul a xalana wai xaves
tamo taara taa pife ta'ulai sena. 10 E voxo la maana yaan xapiak layaan
taara fexaxaas sena xakaavang, taara taa vil a maana mo roxo xe sina mu
rabuna aava ri namkai e xe sina mu rabuna xapiak vaxa.

A Fataxapiak Ina Fefasaian Si Pol

11 Kaalum, pana maak xa ne taxa kala pana xakalayan molava.
12 Nari aava ri fasaamaat e ri buk faamamaas sena gutan siri, ri
fasasong o mi taa vuputuk. Taasaxa ri vile talo nari xa ri taa pife vil
penganan sena bolo si Krais. 13 Nari aava ri taxa vuputuk, ri pife langai
a vuputkai. Taasaxa ri vubuk o mi taa vuputuk talo ri taa faamamaas e
ferawai falalava pana. 14 Nenia xa, ne taa faamamaas pana bolo si Memai

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Yesus Krais mon: sena bolo naang, a maana mo ti la xavala ri mo palau
lana waanan siak. Aang, ne baian nari e ri fo maat. **15** A pife mo molava
tamo mi vuputuk o piau. Taasaxa, tamo a lamonan e namkaian simi re
mo fa'ui, a mo aanabe' a pelalava. **16** Ne nung a Piran o i taa tavai nari
aava ri usi a fefasaian aanabe' e a mu Israel aava mu rabuna sina sait,
pana luaian e mamaaluxan.

17 Xena fataxapin a lagasai aanabe' ne kuus: muta tavaiau pana lagafan
fulaa senaso a mu vulak la taak ri faxaalit o nenia, ne yaasok si Yesus.

18 Ne nung na Memai Yesus Krais sitaara o i taa tavai nami, mu fetinan,
pana xakaavangan xatam la vovau imi. A tuuna.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Efasis

A Lagasai Si Pol Xe Sina Mu Efasis

A Ferawaian Paamua

A fufuna lamonan ina lagasai aanabe' a malaan: a Piran rao i timin faxuvul a maana mo xapiak lapaa Krais, a maana mo xapiak la xunavata e ti la xavala e na Krais i taa putuna maana mo xapiak. (1:10) E a Piran a vubuk fatamasiak a mu rabuna sina xa talo ri taa tigina fatateak tuuna xuvul pa Krais e ri taa waan lapaana lamonan saxa.

La nobina mata ina lagasai na Pol a ferawai faaxaves pana mamaaluxan sina Piran e a faxuvul a maana rabuna aava ri namkai se Krais malaan sena pabung saxa mon. Pana faisok si Yesus, a Piran a siak fa'uli a rabuna xe sina e a tavai nari pana Vovau Xaradak malaan sena fakalimaanan o nane i taa vil a maana mo roxo xe siri malaan se' nane fo kuus fanai pana. (1:14) La fataraguiaana nobina ina lagasai na Pol a kuus o a mu 'Kristian' ri faxuvul xuvul pa Krais e voxo ri taagul faroxo tuuna e ri usi a vilaana sina Piran fatak.

Lana lagasai aanabe' na Pol fo vil a xasano ferawaian paap xena faxalit famatavas a rabuna o ri taa faxuvul xuvul pa Krais xena savat pabung saxa. Nane a kuus o a mu rabuna sina Piran ri malaan sena vipin saxa e na Krais a malaan sena putuna vipin aave. (4:1-16) E vaxa mu rabuna sina Piran ri malaan sena lifu e na Krais a xaaxaak mata ina lifu. (2:19-22) E fulaa a mu rabuna sina Piran ri malaan sena saxa tefin e na Krais a malaan sena lavana tefin aave. (5:22-32) A lagasai aanabe' taxa xuus fatexaas netaara pana maana mo roxo aava Piran rao i taa vile xana mu rabuna sina.

---

1 1 Nenia na Pol: a Piran fo burau xena savat yaamut si Krais Yesus e
naboxo ne taxa kala xe simi mu rabuna fatak pe Efasis aava mi taxa
tigina fatateak lana namkaian se Krais Yesus.
2 Ne nung a Piran Tamataara e Memai Yesus Krais o re taa tavai nami
pana xakaavangan xatam e a luaian.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A Piran A Tavai Nari Aava Ri Namkai Se Krais Pana Maana Roxoyan La Xunavata

3 Taara taa kuus faatulan a Piran aava Piran e na Tama Memai Yesus
Krais sitaara. Nane fo tatavai xe sitaara aava taara waan la xuvulaian
xuvul pa Krais, pana maana roxoyan molava piis aava waan la xunavata.
4 Senaso paamuina yaan a Piran a vil fanei a maana mo xapiak, nane
fo siak fati xo netaara xena tigina faxaradak pana piau ta lalosaat la
matana sena xuvulaian sitaara xuvul pa Krais. 5 E senaso nane vubuxan
xasingit netaara, a Piran xa a lamon faati o i taa xavei netaara e fa'isin
netaara pana rafulak sina senaso taara namkai se Yesus Krais. E nane
xavang netaara malaan senaso nane nanam pana vil malaane. 6 E layaan
nane vil malaane, a faxalit famatavas a xakaavangan xatam sina e a
xakaavangan xatam aave a tavaie pana isin lava paaliu. Aang, nane fo
tavai faxavesan netaara aava taara waan la xuvulaian xuvul pa Natuna,
pana xakaavangan xatam aave. 7 E sena ria i Natuna aava nane vubuxan
xasingite, a Piran a maraan fa'uli netaara. Aang, nane lamon tapin a
mu vilaana saat sitaara senaso a xakaavangan xatam sina a pelalava 8 e
vaxa a tiuan fasoliu a xakaavangan xatam aave xuvul pana texaasan e
masaman xapiak xulutaara. 9 A Piran lana vubuxanan roxo sina, fo faxalit
famatavas netaara pana maana mo fufunai aava nane buk vil famatavase
se Krais 10 lana yaan fatak ina: nane lamon faati o i taa lisan faxuvul a
maana mo ti la xunavata e la xavala lapaana tateaxan ina saxa paamua,
na Krais.
11 E sena xuvulaian simaam xuvul pa Krais, a Piran aava vesan fatak a
maana mo xapiak malaan sena vubuxanan sina, fo siak fati xo nemaam
xena savat rabuna sina. 12 Nane vil malaane talo nemaam aava maam
lamon fanai se Krais paamua, maam taa tavaie pana isin roxo paaliu.
13 E layaan mi langai a lagasai ina tuunayan aava Lagasai Roxo ina
fakaxupaan nami, e mi namkai sena, a Piran a fakalimaan nami vaxa
pana Vovau Xaradak sina aava nane fo kuus fanai pana. 14 E a Vovau
Xaradak xo aava waan la xunus itaara, a malaan sena faati votaian ina
maana mo aava Piran fo kuus fanai pana xe sitaara, fefexaxaas a yaan a
Piran i taa maraan fa'uli netaara aava taara mu rabuna sina. Taara taa
faatulan vulan a isin molava paaliu marasaxa sina!

A Fenungan Si Pol

15 A Piran fo vil a maana mo aanabe' e voxo ti la yaan layaan ne langai
pana namkaian simi se Memai Yesus e pana vubuxan xasingitan simi xe
siri aava ri namkai 16 ne fuuna kuus faasiroxo vulai xe sina Piran pami.
E ne xali nami lana mu fenungan siak. 17 Ne fuuna lo fin a Piran sina
Memai Yesus Krais sitaara, na Tamana aava pelalava, o i taa tavai nami

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pana Vovau Xaradak. E a Vovau Xaradak aave i taa tavai nami pana
masaman e i taa kas a lamonan simi talo mi taa texaas faroxo sena. 18 E
vaxa ne nunge o i taa kas a lamonan simi xena xalum a miridingan sina
talo mi taa masam faroxo sena maana mo aava Piran fo siak fati nami
pana. Aang, mi taa texaas sena lavayan ina maana tatavaian roxo aava
Piran fo kuus fanai pana xe sina mu rabuna fatak.[a] 19 E mi taa texaas
sena tateaxan ina gutan sina aava xavang netaara aava taara namkai. E
a gutan aanabe' ve a gutan 20 aava nane faisok lapaana layaan a fatatoi
fa'uli na Krais ti la maatan e faneie la pamuaan sina, a vepen pelalava
la xunavata. 21 Pave na Krais a paamuian a mu paamua, mu matalava,
mu memai e mu piran pe la tavegof. A isina a pelalava sena mu isin lava
xapiak naboxo e xe mui. 22 A Piran a tavai na Krais pana gutan xena
paamuian a maana mo xapiak e a noxole xena paamuian a maana mo la
faxuvulan sina rabuna sina. 23 A mu rabuna aave ve ri vipin si Krais e ri
faxurul na Krais malaan se Krais a faxurul a maana mo xapiak.

A Piran A Tavai Netaara Pana Toyan Fa'ui Se Krais

2 1 Paamuina yaan mi namkai, mi fo maat lana vovau imi sena maana
vilaana saat e mu faasaalan simi. 2 Lana yaan aave mi fuuna usi a mu
vilaana saat ti la xavala e a paamua ina mu vovau saat la tavegof. Nane ve
a vovau aava taxa faisok naboxo lana toyan siri aava ri langai pesalai sina
Piran. 3 Netaara xapiak vaxa taara waan la palou iri paamua. Taara fuuna
masaga lana vubuxanan sitaara ti la xavala pana usiaana vubuxanan e
lamonan aave. E malaan seri, taara tamu waan lapaana fakasanaman
molava sina Piran. 4 Taasaxa Piran aava bas paaliu pana mamaaluxan, a
vubuxan xasingit netaara 5 e vil fatatoi netaara xuvul pa Krais. E nane vil
malaane layaan taara taxa maat lunai sena mu vilaana saat sitaara. Sena
xakaavangan xatam sina, a Piran fo fakaxup netaara. 6 E senaso taara
waan la xuvulaian xuvul pa Krais, a Piran fo fatatoi fa'uli netaara ti la
maatan e fanei netaara xuvul pana la xunavata. 7 Nane vil a maana mo
aanabe' xena faxalit a mu rabuna xe mui pana tang xakaavangan xatam
sina e a xakaavangan xatam aanabe' a savat la matavas layaan a fangasik
paaliuan netaara aava taara namkai se Krais Yesus. 8 Senaso mi namkai,
a Piran a pisingan nami pana xakaavangan xatam sina xena fakaxupaan
nami. A pife savat sena faisok simi, piau, piau paaliu! A fakaaxupan
aanabe' ve a tatavai xatam sina Piran. 9 E senaso a Piran xa a tatavai pana
fakaaxupan aanabe', pi ta mataa a fexaxaas sena ferawai falalava sena
vilaana sina xa. 10 A Piran fo vesan fafa'ui netaara lana xuvulaian xuvul
pa Krais Yesus talo taara fexaxaas sena vil a maana buk faisok roxo aava
lokavai mupiis nane faigotane xataara.

---

[a] **1:18** o: a mu rabuna sina Piran ve ri tatavai roxo xana Piran.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A Piran A Faxuvul A Mu Juda Xuvul Pari Aava Ri Pife Juda

11 A mu Juda aava ri vuputuk, ri fuuna fasoxot nami aava mi pife Juda
lana luluuxan simi, pana rabuna aava ri pife vuputuk. (Taasaxa ri taxa
ferawai pana saxa vilaana aava mu tomexaan ri vile xe siri xa.) 12 E
voxo lamon fa'uli a yaan aava mi tigina patak se Krais. Mi pife rabuna
ti Israel e nami ve mi mu topen aava ri pife waan lapaana mu turoxoian
ina kuus fanaian e mi piau ta lamon fanaian xena waan bangaana pana
faamamaasan. Aang, mi pife waan xuvul pana Piran lana yaan aave.
13 Taasaxa senaso mi namkai xo se Krais Yesus mi pife waan lasuun.
Naboxo, mi waan faasilak sena maatan si Yesus xuluna bolo.
14 Nane xa a daarum xataara senaso a faxuvul a mu Juda xuvul pari
aava ri pife Juda xena savat rabuna saxa mon. Nane, pana vipin sina,
a kawaasan xapin a vaabat aava waan la palou itaara. A vaabat aave
a malaan sena ri febaian nari. 15 Nane, lana vipin sina, a fexaxaasan a
Vuputkai sina mu Juda pana mu fefasaian ina. Nane vil malaane xena
fadaarum nami xuvul pamaam sena namkaian sitaara e voxo taara fo
savat mataa fa'ui saxa. 16 E lana mataa fa'ui aanabe' i taa fadaarum nare
xapiak xuvul pana Piran sena maatan sina xuluna bolo. E a maatan aave
a fataxapin a febaian siri. 17 Nane maa kuusan famatavas a vilaana ina
luaian xe simi aava mi waan lasuun sena Piran e xe simaam aava maam
waan faasilak. 18 Sena faisok si Krais, taara xapiak lapaana vovau saxa
mon, taara fexaxaas sena falet fatak xe si Tamataara.
19 E voxo, nami, mi pife mu topen o rabuna ti lasuun fulaa, piau. Nami
xapiak, mi waan xuvul pana mu rabuna sina Piran lana lifu sina. 20 Nami
ve mi mu xavil ina lifu aanabe'. A mu yaamut e mu rabuna ina kuus
fatuxai ri fanei a fufuna lifu e a faat lava mata ina vesanaana ve na Krais
Yesus. 21 Nane xo a timin faxuvul a maana xavil modak ina lifu xurul talo
ri taa waan fatateak e nane xa a vil falavaie e fefasavat a tang lifu lotu
taap xana Piran sang mon. 22 E senaso nami, mi namkai se Krais, nane
taxa faxuvul nami xapiak xuvul pana xasanofuna xena vesan a lifu aava
Vovau ina Piran i taxa waan lana.

Na Pol Ve A Yaamut Xe Sina Mu Rabuna Aava Ri Pife Juda

3 1 E sena maana mo aanabe' aava Piran fo vile, nenia, Pol, ne mataa
vipis senaso ne sisiak si Krais Yesus xena xavangaan nami aava mi
pife Juda.
2 Tuuna, mi fo langai o a Piran fo tavaiau pana faisok ina kuusan
fasavat a xakaavangan xatam sina xe simi 3-4 e a kas famatavas a
lamonan siak e voxo ne masam sena maana mo nane vile se Krais.
Paamua ne fo kala xe simi pana mo aanabe' e tamo mi taa kate mi taa
texaas o nenia, ne masam tuuna sena maana mo fufunai aave se Krais.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5 Lumua a Piran pife faxalit a rabuna pana mo fufunai aave, taasaxa
naboxo a Vovau sina fo faxalit a mu yaamut xaradak e mu rabuna ina
kuus fatuxai sina, pana. 6 A mo fufunai aave a malaanabe': layaan ri
namkai sena Lagasai Roxo, a mu rabuna aava ri pife Juda ri fexaxaas
sena waan lapaana roxoyan sina Piran xuvul pana mu Juda. Nari vaxa, ri
rabuna sina Piran e ri taa siak a ngavuk ina maana mo aava Piran a kuus
fanai pana xe siri aava ri namkai se Krais Yesus.
7 A Piran, lana roxoyan e gutan molava sina, a tatavai xe siak pana
xakaavangan xatam sina talo ne taa sisiak sina Lagasai Roxo. 8 Naapalaan
nenia, ne mataa palau mon sena mu rabuna fatak sina, nane tavaiau
pana ngavuk lava aanabe': nenia, ne taa kuusan fasavat a Lagasai Roxo
xe sina mu rabuna aava ri pife Juda. A lagasai aanabe' a kuus famatavas
pana maana fafanaian e roxoyan molava piis aava waan xuvul pa Krais.
Taara pife fexaxaas sena tingin a ngangai o katan ina. 9 E vaxa ne taa
kuusan fasavat a maana mo fufunai sina Piran la matavas. Nane aava
vesan a xavala e maana mo xuluna, a fun a maana mo fufunai aave ti
lana tangpat ina yaan. 10 E naboxo nane vubuk rao a mu rabuna sina
ri taa faxalit a maana buk texaasan lava sina Piran xe sina maana buk
angelo aava ri paamuian a maana mo la xunavata pana gutan. 11 A
Piran a usi fatak a lamonan sina ti kavai paaliu e naboxo nane fasavate
se Krais Yesus aava Memai sitaara. 12 Lana xuvulaian xuvul pa Krais
e sena namkaian sitaara sena, taara taa pife mataut e mangil sena
laak xena ferawai xuvul pana Piran. 13 E voxo ne nung nami o mi taa
pife kanamsaat sena maana lagafan aava ri savat siak, pami. A maana
maasaxan aave ri taa xavang nami e mi taa lamon falava pana.

Na Pol A Fenung Pana Mu Efasis

14 Layaan ne lamon pana maana mo aanabe' ne bukaak la no
Tamataara aava 15 tavai a mu matafetama xapiak sina la xunavata e
la xavala pana isin tuuna siri. 16 E ne fine o ti lana maana fafanaian e
roxoyan molava paaliu sina, i taa tavai nami pana gutan talo mi taa
tateak lana xunus imi sena faisok sina Vovau sina. 17 E na Krais i taa lo
taagul vulai la xunus imi senaso mi namkai sena. E ne fenung o a so ta
mo mi vile, mi taa vile pana vubuxan xasingitan. 18 E nami, xuvul pana
mu rabuna fatak sina Piran, mi taa toxan a tateaxan xena masam xapin
a tang lavayan ina vubuxan xasingitan si Krais. 19 Ne fenung o mi taa
texaas sena vubuxan xasingitan sina aava molava temasaat paaliu sena
texaasan sitaara. E malaanabe' mi taa bas soliu pana vubuxan xasingitan
sina Piran xa.
20 Taara taa nangus a Piran aava fexaxaas sena sui fasoliu paaliuan a
fenungan o nanomaian sitaara e nane fuuna vile sena gutan sina aava
taxa faisok la xunus itaara. 21 Netaara e mu butaara xe mui aava taara

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mu rabuna sina Piran, taara taa kuus fati a isin molava piis sina sena
xuvulaian sitaara xuvul pa Krais Yesus vulai xe vulai. A tuuna.

A Mu Rabuna Si Krais Ri Taa Faisok Faxuvul

4 1 Nenia ve ne mataa vipis senaso ne namkai sena Memai e ne
sisiak sina. E ne faxaar nami o mi taa sangas fatak lana toyan simi
xuvul pa Krais malaan sena Piran a vubuxane layaan a xel nami xena
namkai sena. 2 Lamon fasivi nami xa e bilai xe sina xasanofuna pana
vilaana mam, waan fananap e faxalit a vubuxan xasingitan simi xe sina
xasanofuna e yaas a lagafan aava ri tavai nami pana. 3 A Vovau sina
Piran a fasavat a xuvulaian la palou imi e pis fatateaxe pana luaian. E
nami, mi taa faisok pana gutan xapiak simi xena waan faroxo xuvul pana
xasanofuna lana xuvulaian aave. 4 Nami xapiak mi toxan a Vovau saxa
mon e voxo mi waan faxuvul lana vipin saxa mon. A Piran a xel nami
xapiak xena waan xuvul lapaana lamon fanaian saxa mon. 5 Mi namkai
sena Memai saxa mon e mi toxan a salan saxa mon ina namkai se Krais
e mi fasufan lapaana isin saxa mon. 6 Mi toxan a Piran saxa mon aava
Tamana mu rabuna xapiak: nane a pelalava seri; nane fuuna vil a maana
faisok sina sena xakaavangan siri xapiak e nane waan lana xunus ina mu
rabuna xapiak.

7 E voxo na Krais fo tavai netaara saxa saxa pana xakaavangan xatam
talo taara fexaxaas sena vil a faisok sitaara. 8 E voxo lana Xakalayan Taap
a kuus malaan:

"Layaan nane laak xe la bina pe laa'ui paaliu
nane falet paamuian a maana rabuna vipis e
a tavai a mu rabuna pana maana tatavai." *Yng 68:18*

9 (Lavaxa, a paferawaian "Nane laak" a toxan a so ta buk malasuf? A
malaanabe': paamuina laaxan sina nane sivimaan xe lapi la xavala.
10 Nane naang aava sivimaan xe lapi, a laak xe pe laa'ui paaliu sena mu
xunavata talo i taa waan lana maana mo xapiak.) 11 E nane xa a tavai a
saxanofuna pana faisok ina yaamut e saxanofuna pana faisok ina kuus
fatuxai e saxanofuna fulaa pana faisok ina xelaana rabuna xena namkai
e saxanofuna fulaa laa pana faisok ina fepitaa e faxatangaana rabuna
sina Piran. 12 Nane tavai nari pana faisok siri xena faigotanaana mu
rabuna sina Piran talo ri fexaxaas sena xavang faagutan a vipin si Krais
13 fefexaxaas a yaan netaara xapiak, taara waan faxuvul lana namkaian
e lana texaasan se Natuna Piran e taara tafe matoxol lana mu vilaana e
lamonan sitaara malaan se Krais.

14 Lana yaan aave taara taa pife bilai fulaa malaan sena popo senaso
a namkaian siri a falet feruuk malaan sena tof la laman e a usi a maana
buk fepitaian sina rabuna aava ri bit o suaxan nari xena yuuf tapin
nari sena salan roxo. 15 Taasaxa netaara, lapaana vilaana ina vubuxan

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

xasingitan, taara taa ferawai tuuna e taara taa malaan sena sait lana
vilaana sitaara. E voxo taara aava taara vipin, taara taa faisok xuvul
pana paat, na Krais, malaan sena mataa saxa mon. 16 Nane tavai a vipin
aave pana toyan e a fanei a mu xavil ina lana nobina siri e a mu yeis ti la
vipin ri pis faxuvul a maana xavil aave. E layaan a mu xavil saxa saxa ri
vil a faisok siri, lapaana vubuxan xasingitan, ri tafe palak e tateak.

Taara Taa Taagul Malaan Sena Rabuna Aava Ri Sangas La Malang

17 E voxo ne xuus nami, tuuna ne fasei nami lana isi Memai o mi muta
taagul fulaa malaan sena rabuna aava ri pife Juda senaso a lamonan siri
a tavanat e ri fepalau. 18 A masaman siri fesotuk e ri piau ta toyan sina
Piran senaso ri xawei a lamonan siri e ri bai texaas. 19 Ri pi mangil pana
mu vilaana siri e ri laak lana vilaana saat xena fafaamamaas a tari xa. Ri
fuuna lo vil vulan a maana mo aava fasavat a lalosaat.
20 Taasaxa nami, mi pife texaas se Krais malaanabe'. 21 Tuuna, mi
langai sena e nari aava ri fapiti nami pana maana tuunayan aava savat la
matavas se Yesus, 22 ri fapiti nami o mi muta waan fulaa lana mu vilaana
simi ti paamua senaso a toyan aave fo kawaasanan pana mu vubuxanan
bit ina. 23 Taasaxa, mi taa timin patak a maana mo ti paamua talo mi taa
savat fa'ui lana fufuna lamonan simi 24 e mi taa falak a mu vilaana fa'ui
aava Piran a vesane pana vilaana fatak e xaradak malaan sena xa.
25 E voxo, nami xapiak, mi taa ta'ulan a vilaana ina bitan e mi taa
ferawai tuuna xe sina xasanofuna senaso netaara xapiak, taara mu xavil
ina vipin saxa mon. 26 "Lana maraleian simi muta vil a saat": Fataxapin
a maraleian simi paamuina ngaas i rul 27 e muta kas a toyan simi ulaa
na Setan tamaa laak lana. 28 Nane aava fuuna fenau i muta fenau fulaa.
Taasaxa i taa faisok faagut pana ro mana xa talo i taa toxan a mo xena
femiraaxane xuvul pari aava ri xaxaalif pana mo.
29 Muta turoxoian a ferawaian aava i taa yuuf fasivi a rabuna xena
savat la valami taasaxa ferawai faroxo mon xena xavang faagutan a
rabuna aava ri langaie talo ri taa tigina fatateak. 30 E muta famamaxus
a Vovau Xaradak sina Piran senaso a Piran fo fakalimaan nami pana xe
la yaan i taa siak faxuvul fa'uli a mu rabuna sina. 31 Muta lamon fati a
vilaana saat sina xasafuna sema, siak tapin a vilaana ina fetok vulai,
sarak, maraleian, fasoxopes e kuusan pengan a mataa, e muta baian ta
mataa. 32 Taasaxa bilai pana vilaana ina fangaasixan e maluluman; lamon
tapin a vilaana saat la palou imi malaan sena Piran xa a lamon tapin a
mu vilaana saat simi aava mi waan la xuvulaian xuvul pa Krais.

5 1 E voxo, senaso nami ve mi mu rafulak sina Piran mi taa pok a
vilaana sina 2 e mi taa bilai faroxo xena faxalit a vubuxan xasingitan
simi, malaan se Krais a vubuxan xasingit netaara e lisan nane xa xe sina
Piran pataara malaan sena falfaal e tatavai pana lasan roxo.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3 Taasaxa la palou imi ne bai langai a vilaana ina femilungai o buk
vilaana lalosaat o naixaam senaso pife roxo a mu vilaana aanabe' ri taa
savat la palou ina rabuna fatak sina Piran. 4 E vaxa a vilaana ina ferawai
fasaat, ferawai palau o sarak, ri piau ta nobina la toyan simi taasaxa
mi taa kuus faasiroxo xe sina Piran. 5 Mi texaas tuuna o a rabuna aava
ri femilungai o ri lalosaat pana vilaana siri o ri naixaam- a mataa ina
naixaam i taxa nangus a piran bit- e ri piau ta nobina o maana mo la
fatataganan si Krais e sina Piran. 6 Muta turoxoian a rabuna xena bit
nami pana ferawaian palau senaso Piran i taa fakasanam faagutan nari
aava ri bilai malaan e ri langai pesalai. 7 E voxo, muta faxuvul xuvul pari
lana vilaana saat siri.
8 Paamua a xunus imi a suk taasaxa naboxo nami, mi malang sena
xuvulaian xuvul pa Memai. Taagul malaan sena rafulak ti la malang
9 (senaso a faisok siri aava ri waan la malang a fasavat a vilaana ina
roxoyan, xaradaxan, e tuunayan) 10 e seng a so ta mo i taa fananam a
Memai. 11 Waan patak sena mu vilaana ti la suk aava piau ta malangiis
roxo ina, taasaxa fasavat tuunei nari la matavas. 12 Senaso i taa famangil
a mataa xena ferawai pana maana mo a mu rabuna aava ri langai pesalai,
ri vil fune. 13 Taasaxa maana mo aava waan la malang, a rabuna ri
xalume 14 senaso a malang a famatavas a maana mo xapiak. E sena mo
aanabe' ri kuus malaan:

> "Para nano aava no taxa matef, tamasiak fa'ulaa ti la mamaat e na
> Krais i taa lang xulumi."

15 Faxatang faroxoi a mu vilaana simi: muta faxatang malaan sena
mataa vungut taasaxa faxatang malaan seri aava ri texaas faroxo, 16 e
muta fataxapin palou a yaan pana mu vilaana palau senaso a mu yaan
tanin ri bas paaliu pana vilaana saat. 17 E voxo, muta taagul malaan
sena mataa vungut taasaxa masam sena so ta mo a Memai a vubuk rao
mi taa vile. 18 Muta fatavanat a lamonan simi pana num temasaatan a
raarum tateak senaso i taa kawaasan nami. Taasaxa mi taa bas pana
Vovau ina Piran. 19 Mi taa ferawai xe sina xasanofuna pana yanganan ti
lana Xakalayan Taap e mu yanganan aava mu rabuna ri xaleie xena kuus
faatulan na Yesus; yangan xe si Memai pana yanganan ina faamamaasan
la xunus imi 20 e lana isi Memai Yesus Krais sitaara, kuus faasiroxo vulai
xe sina Piran aava na Tamataara, pana maana mo xapiak.
21 Mi taa waan lapaana xasanofuna senaso mi suai faagut se Krais.

A Vilaana Sina Rofelavaan
Kl 3:18–4:1

22 Nami lutefin, mi taa waan lapaana mu lavami malaan se' mi waan
lapaana Memai. 23 Senaso a tomexaan ve a putuna tefin sina malaan se
Krais a putuna rabuna sina Piran e nane xa a Nges Ina Vil Fatato sina mu

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

rabuna aave. 24 E malaan sena mu rabuna sina Piran ri waan lapaa Krais,
a lutefin ri taa waan lapaana mu lavari lana maana mo xapiak.
25 Nami mu tomexaan, vubuxan xasingit a lutefin simi malaan se
Krais a vubuxan xasingit a rabuna sina Piran e lisan nane xa pari 26 xena
siak patak nari: nane xamak tapin a lalosaat siri pana raarum e pana
ferawaian 27 xena lisanaan nari xe sina xa: a rabuna magaaf pana piau ta
vusiit o fifius o ta xasano mo mosaat taasaxa pana xaradaxan e piau ta
lalosaat. 28 E malaanabe' a mu tomexaan ri taa vubuxan xasingit a lutefin
siri malaan se' ri vubuxan xasingit a mu vipin siri xa. Nane aava vubuxan
xasingit a naasana, a vubuxan xasingit nane xa. 29 Lamon pana, pi ta saxa
aava baian a vipin sina xa, piau, nane fafangane e faxatange, malaan se
Krais a vile pana rabuna sina Piran 30 senaso netaara ve taara mu xavil
ina vipin sina. 31 "Sena fufuna aanabe' a mataa i taa ta'ulan na tamana
e ninana e i taa waan la xuvulaian xuvul pa naasana e nare re taa savat
vipin saxa mon." *Tpt 2:24*
32 A mo aanabe' a mo fufunai molava taasaxa ne taxa ferawai pa Krais e
a rabuna sina Piran. 33 Lavaxa, nami saxa saxa mi taa vubuxan xasingit
a mu naasami malaan se' mi vubuxan xasingit nami xa e nami lutefin mi
taa suaian faagutan a mu lavami.

A Mu Rafulak Nari Na Mu Ninari E Tamari

6 1 Nami mu rafulak lana xuvulaian xuvul pa Memai, langai a mu
ninami e tamami senaso a vilaana aanabe' a moroxo. 2 "Suai faagut
se ninaam e tamaam 3 talo a waanan simi i taa falet faroxo e mi taa waan
lou rus nabe' la xavala." *Vpt 5:16*
A Vuputkai aanabe' a vuputkai mata pana kuus fanaian.
4 Nami mu tamana rafulak, muta famaralei palou a rafulak simi
taasaxa xavang nari falak pana usiaana vilaana e fepitaian sina Memai.

A Mu Yaasok E Mu Paamua Siri

5 Nami mu yaasok, langai a mu paamua simi nabe' la xavala; suaian
faagutan nari pana matautan e faisok pana gutan xapiak simi malaan se'
mi langai na Krais. 6 Muta faisok mon xena fafaamamaas nari layaan ri
taxa xalum nami, taasaxa malaan sena yaasok si Krais, a so ta faisok mi
taxa vile, vil vulane pana gutan xapiak simi xena fafaamamaas a Piran.
7 Faisok faagut pana faamamaasan senaso mi taxa sisiak sina Memai e
pife sina rabuna. 8 Mi texaas o a Memai i taa fasepirigus a mataa sena so
ta mo roxo nane vile naapalaan nane a mataa yaasok o piau.
9 E vaxa nami mu paamua, mi taa bilai faroxo xe sina mu yaasok
simi. Muta baras fasaat nari senaso mi texaas o nane aava Paamua simi
xapiak, i taxa waan la xunavata e lana lamonan sina nami xapiak mi
fexaxaas.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A Maana Mo Ina Fevisan Aava Piran A Tavai Netaara Pana

10 E naboxo a pebukaian fataxapiak: lana xuvulaian simi xuvul pana
Memai, tigina fatateak pana gutan molava sina. 11 Tao fatateak a maana
mo ina fevisan aava Piran fo tavai nami pana talo mi fexaxaas sena ti
votan a maana buk faisok si Setan. 12 Taara pife fevis xasena mu rabuna
aava ri toxan a vipin e ria, piau. Taasaxa, taara taxa fevis xasena mu
masalai aava ri paamuian a mu bina, mu matalava sina mu vovau saat,
mu rongan nabe' la bina suk la xavala e a mu angelo saat la tavegof. 13 E
voxo tao fatateak a maana mo xapiak ina fevisan aava Piran fo tavai
nami pana e layaan a yaan ina saatan i taa savat mi taa tigina fatateak.
Mi taa pife faatasu famodak sena fevisan aave e layaan a fevisan a
taxapus mi taa tigina fatateak lunai. 14 Tigina fatateak lana tuunayan
aava pis faxuvul a maana mo ina fevisan malaan sena yowang e tivotan a
famaremi pana vilaana fatak, 15 falak a Lagasai Roxo aava lisan a daarum
malaan sena 'slipa' talo mi taa pife kalaxoi o poxo. 16 E fulaa mi taa tao
fatateak a namkaian simi malaan sena baaf i taa puni a mu tol aava ri
raam sina Saxa ina Saatan. 17 Siak a fakaaxupan sina Piran aava xafut a
putumi e fun a Ferawaian sina Piran la xunus imi senaso a Ferawaian
aave malaan sena pinis modus aava Vovau a tavai nami pana. 18 Fenung
pana maana buk fenungan e fiaian, lana tateaxan ina Vovau e pana
xakaavangan sina la mu yaan xapiak; lalamon pana maana mo aanabe' e
kaalum votai e lo fenung vulai pana mu rabuna fatak xapiak.
19 E vaxa fenung paga talo layaan ne buk ferawai, a Piran i taa tavaiau
pana ferawaian sina e ne taa pife mataut xena kuusan fasavat a tuunayan
ina Lagasai Roxo. 20 E sena Lagasai Roxo aanabe' nenia, ne saxa vipis.
Fenung talo ne taa kuusan fasavate pana piau ta matautan senaso a
vilaana roxo.

A Fasisian Fataxapiak

21 Na Tisikas aava ka tiak e sisiak roxo lapaana Memai, i taa xuus nami
pana maana mo xapiak talo mi taa texaas sega e sena so ta mo ne taxa
vile. 22 Ne taxa fenge xe simi talo mi taa texaas o maam taxa so e i taa
fagut nami.
23 Ne nung a Piran aava na Tamataara e a Memai Yesus Krais, o re
taa tavai a mu fetinan pana luaian e vubuxan xasingitan xuvul pana
namkaian. 24 A xakaavangan xatam xe siri aava ri vubuxan xasingit
a Memai Yesus Krais sitaara pana vubuxan xasingitan aava i taa pife
taxapus.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Filipai

A Lagasai Si Pol Xe Sina Mu Filipai

A Ferawaian Paamua

Layaan na Pol a falet patal a taas e fe savat mata pe Yurop, nane fe kuusan fasavat a Lagasai Roxo pe la bina lava Filipai pe la provins Mesidonia. (Fk 16:8-15) Lumui nane fe taagul lana xasa bina e ri fe pise. E layaan nane taxa vipis a langai o a saxano rabuna rao ri familung a namkaian sina mu tinoxol pe Filipai. Taasaxa layaan taara kat a lagasai aanabe' aava na Pol a lisane xe siri, taara pife fexaxaas sena xalum a maana mo aava ri tavai na Pol pana lagafan, piau. Nane namkai tuuna se Yesus e voxo nane taxa ferawai faamamaas mon.

Lu paamua saa na Pol a xaxaalif paaliu sena faat e a mu Filipai ri tamu lisan et a faat xena xavangaana. E voxo lana lagasai aanabe' na Pol a kuus faasiroxo xe sina mu Filipai pana faisok aava ri mo vile. E vaxa nane rao i fatateak a namkaian siri talo ri taa pife lalamon temasaat sena vipisan sina e a xunus iri i taa piau ta matafanan.

Na Pol a xuus nari pana tatavaian lava aava Piran fo tavai nari pana, a toyan fa'ui aava ri siaxe se Krais Yesus. Nane kuus o nari, ri pife usi a mu vuputkai sina mu Juda xena siak a tatavaian aave, piau! Nari, ri namkai se Yesus mon. Na Pol a vubuk rao a mu Filipai ri taa usi fatak a vilaana si Krais. Na Krais pife lamon o nane xa a saxa matalava e nane pife usi a vubuxanan sina xa, piau. Nane fasivi nane xa e vil a faisok aava Piran a tavaie pana. Nane kuus o a mu rabuna aava ri waan la xuvulaian tuuna xuvul pa Krais ri taa siak a mamaaluxan sina Piran e ri taa faamamaas faagut paaliu.

Layaan taara kat a lagasai aanabe' taara texaas o na Pol a vubuxan xasingit tuunei a mu rabuna ti lana tinoxolan aava waan pe la bina Filipai.

---

1 [1] Nenia na Pol xuvul pa Timoti, maame ro sisiak si Krais Yesus.
Maame lisan a lagasai aanabe' xe simi mu rabuna fatak lana
xuvulaian xuvul pa Krais Yesus e xe simi mu paamua e mu rabuna
xakaavang.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2 Ne vubuk o a Piran Tamataara e na Memai Yesus Krais re taa fabas
nami pana luaian e xakaavangan xatam.

Na Pol A Kuus Faasiroxo Xe Sina Piran Pana Mu Filipai

3 Ne kuus faasiroxo xe sina Piran layaan ne lamon fa'uli nami. 4 Lana
mu fenungan xapiak siak pami ne fenung vulai pana faamamaasan
5 senaso ti lana yaan mi xaveak namkai fefexaxaas tanin mi waan xuvul
paga lana faisok ina kuusan fasavataana Lagasai Roxo. 6 E ne texaas
tuuna sena mo aanabe': a Piran aava fo tangpat a faisok roxo lana toyan
simi, i taa lo faisok falet xena fasavataana la matavas fefexaxaas a yaan
na Krais Yesus i taa ulaamaan.
7 A roxo ne faamamaas pami senaso mi taxa waan tuuna la xunus
iga. A pife mo molava tamo ne vipis o tamo ne taxa kuusan famatavas a
Lagasai Roxo pana gutan, nami xapiak mi waan lapaana xakaavangan
xatam sina Piran xuvul paga. 8 E a Piran i taa kuus xakaavang pana
vubuxanan siak xena xalumaan nami xapiak senaso ne vubuxan xasingit
nami malaan se Krais Yesus a vubuxan xasingit nami.
9 A fenungan siak pami a malaan: ne vubuk o a vubuxan xasingitan
simi i taa lo molava et lana texaasan e masaman aava matavas 10 talo mi
taa texaas sena so ta mo a peraroxo e mi taa piau ta lalosaat la toyan simi
e piau ta fetusaian xulumi fefexaxaas a yaan ina ulaian si Krais. 11 E ne
vubuk o mi taa bas pana mu vilaana fatak aava ri savat lana xuvulaian
xuvul pa Yesus Krais, xena kuus fati a isina Piran e faatulane.

A Vipisan Si Pol Taxa Xavang A Lagasai Roxo

12 Naboxo ne buk xuus fatexaas nami, mu fetinan, o a so ta buk lagafan
fo savat sega a xavang tuunei a Lagasai Roxo. 13 Sena maana lagafan aave
a mu rabuna ina kaalum votai ti la lifu si Sisaa, xuvul pana mu rabuna
xapiak fulaa maan ri texaas famatavas o ne vipis se Krais. 14 E sena
vipisan siak, a mu tinoxol xaves lapaa Memai, ri pife mataut xena kuusan
fasavat a ferawaian sina Piran pana gutan.
15 A tuuna, saxanofuna ri kuusan fasavat a Lagasai Roxo se Krais
senaso ri tarasuiau e ri buk fasiviau, taasaxa xasanofuna ri vile xena
xakaavang. 16 Ri vile senaso ri vubuxan xasingitau e ri texaas o ne waan
nabe' la bina ina vipisan senaso a Piran fo tavaiau pana faisok xena
kuusan famatavas a Lagasai Roxo pana gutan. 17 Saxanofuna aave, ri
kuusan fasavat a Lagasai Roxo se Krais xena xavang nari xa. Ri lamon
o ri taa fasavat a lagafan xe xulok nabe' lana lifu ina vipisan. 18 Taasaxa
fufuna kuusan fasavataana Lagasai Roxo pife mo molava. A mo aava
pemolava a malaan: tamo ri kuusan fasavate lapaana fufuna tuuna o
fufuna bitan nari xapiak ri taxa kuusan fasavat a Lagasai Roxo se Krais. E
sena mo aanabe' nenia, ne taxa lo faamamaas.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19 Aang, ne taa lo faamamaas senaso ne texaas o sena fenungan simi
xuvul pana xakaavangan sina Vovau i Yesus Krais, a so ta mo a savat siak
i taa mulus tapinau sena vipisan. 20 Ne vubuk faagut o piau ta mo i taa
famangilau, taasaxa ne taa toxan a gutan xena tigina fatateak e voxo lana
toyan siak naboxo ne taa tavai na Krais pana isin lava, naapalaan ne taa
maat o ne taa to. 21 A toyan ve so ta mo? Lana lamonan siak a toyan ve na
Krais. E tamo ne maat, lavaxa ne taa waan xuvul pa Krais aava peraroxo
paaliu. 22 Tamo ne taa lo waan lana vipin siak ne texaas o ne taa toxan
a faisok roxo fulaa. Taasaxa tamo ne taa lamon faati sena so ta mo ne
vubuxane ne pife texaas. 23 A vubuxanan taragua aave re taxa yuufau:
Ne buk ta'ulan a toyan aanabe' xena waan xuvul pa Krais aava peraroxo;
24 taasaxa mo peraroxo paaliu tamo ne taa waan la vipin aanabe' xena
xavang nami. 25 Ne lamon tuuna sena mo aave e voxo ne texaas o ne
taa waan. E ne taa lo waan xuvul pami xena xavang nami talo mi taa
faamamaas e mi fepalak lana namkaian simi 26 e layaan ne waan fulaa
xuvul pami, mi taa bas soliu pana faamamaasan lana xuvulaian sitaara
xuvul pa Krais Yesus.

27 Naapalaan a so ta mo i taa savat, ne vubuk rao mi taa bilai faroxo
xena tavai a Lagasai Roxo se Krais pana isin lava. E tamo ne fexaxaas
sena falet xena xalum nami o ne langai mon semi, ne taa texaas o mi taxa
tigina fatateak lapaana vubuxanan saxa mon e mi taxa tigina faxuvul
lana fevisan, malaan sena mataa saxa mon, xena tao fatateak a namkaian
tuuna aava savat sena Lagasai Roxo 28 e mi taa pife mataut famodak seri
aava ri tisui nami. Layaan mi tigina fatateak malaan i taa faxalit nari o ri
taa kawaasanan, taasaxa nami, mi taa kaaxup e a Piran xa i taa vile. 29 E
voxo a Piran fo tavai nami pana namkaian simi e pana maasaxan vaxa
lana xuvulaian simi xuvul pa Krais. 30 Senaso mi toxan a mu maasaxan
malaan sena yaan ne waan xuvul pami, ne toxane e naboxo mi langai o
ne toxane lunai.

Taara Taa Waan Faxuvul E Fexavongan Netaara Lapaana Lamonan Si Krais

2 1 Tamo a xuvulaian simi xuvul pa Krais a fagut nami o a vubuxan
xasingitan sina a famalulum nami o mi waan xuvul lapaana Vovau
Xaradak o mi fo siak a fangaasixan o mamaaluxan, 2 mi taa fabas xapin
a faamamaasan siak layaan mi faxuvul lapaana lamonan saxa e vubuxan
xasingitan saxa e mi taa faxuvul lapaana vovau saxa e mi taa vil a faisok
saxa mon. 3 Muta vil a mo xena siak a roxoyan xami mon o xena siak
a isin lava, piau. Taasaxa fasivi nami xa e lamon a xasanofuna malaan
seri peraroxo semi. 4 Nami xapiak mi taa lamon pana maana mo i taa
xavang nami xa taasaxa mi taa lamon vaxa pana maana mo i taa xavang
a xasanofuna.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Na Krais A Fasivi Nane Xa E Taara Taa Usi A Vilaana Sina

5 A fufuna lamonan simi i taa fexaxaas sena fufuna lamonan si Krais
Yesus:
6 "Lana mu vilaana e lamonan sina nane ve a Piran fatak,
taasaxa lamon faati o i taa pife tao fatateak
a mu vilaana e lamonan xapiak aave xena waan la vepen sina
Piran.
7 Taasaxa nane faamamaas o i taa timin patak
a maana mo xapiak aava fapirane
xena falak a vilaana e lamonan sina saxa sisiak.
Nane savat mataa e a vipin sina ve a vipin sina mataa.
8 Nane pife bilai malaan sena matalava
taasaxa nane fatapal nane xa pana langai faroxo vulai
fefexaxaas a yaan ina maatan sina- a maatan xuluna bolo.
9 E voxo a Piran a faneie la nobina pelalava e
fa'isine pana isin aava pelalava sena xasano isin xapiak.
10 E a maana mo xapiak la xunavata, la xavala e lapaana xavala aava
bina sina mu mamaat,
ri taa bukaak xena nangus a isi Yesus
11 e ri taa kuus fasavat o na Yesus Krais ve a Memai
e ri taa vil malaane xena tavai a Piran Tamataara, pana isin
molava piis."

Taara Taa Bilai Pana Vilaana Aava Ri Malaan Sena Malang La Palou Ina Rabuna

12 E voxo, kamu fesing, malaan se' mi langai vulai layaan ne waan
xuvul pami, a roxo paaliu o naboxo mi taa langai. A Piran fo fakaxup
nami e voxo, mi taa lo faisok faagut vulai pana matautan e radakuian
xena faxalitaana. 13 Senaso a Piran i taxa faisok la vubuxanan e lamonan
simi talo mi taa vubuk bilai faroxo xena fasavat a vubuxanan sina.
14 Vil a maana mo xapiak e muta fefinaas o fegagelai. 15 Pana vilaana
aave, mi taa piau ta fetusaian e mi taa pife vupuno. Nami ve mi mu
rafulak tuuna sina Piran e mi piau ta lalosaat la palou ina mu rabuna
saat ti la xavala. La palou iri nami, mi rarapak malaan sena vapara
16 layaan mi kuusan fasavat a ferawaian sena toyan tuuna. Tamo mi vil
malaane layaan ne tigina la mata Krais ne taa ferawai pana faamamaasan
o a faisok siak la palou imi a pife savat palau. 17 Tamo ri taa punuxau a
vilaana aave a malaan sena saxa tatavai pana wain aava ri tiuane xuluna
falfaalan la matana Piran, e tamo ri taa tiuan a ria iga malaan xuluna
falfaalan e faisok aava savat sena namkaian simi ne taa faamamaas e
merao xuvul pami. 18 E nami vaxa mi taa faamamaas e merao xuvul paga.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Na Pol A Vubuk Rao I Taa Feng Na Timoti Nare Epafrodaitas Xe Siri

19 Tamo na Memai Yesus i taa turoxo pana, monabe' mon ne taa feng
na Timoti xe simi talo ne taa faamamaas layaan ne langai semi. 20 Ne pi
ta saxa fulaa malaan sena senaso nane toxan a nanasam semi la xunus
ina, malaan sega e vulai nane sei soxot nami pana roxoyan. 21 Senaso a
xasanofuna ri taxa faxatang a vubuxanan siri xa e pife mu vubuxanan si
Yesus Krais. 22 Taasaxa mi texaas o na Timoti fo faxalit a vilaana tuuna
sina layaan nane faisok xuvul paga xena kuusan fasavat a Lagasai Roxo
malaan sena lak tomexaan xuvul pa tamana. 23 E voxo layaan ne texaas
sena so ta mo i taa savat sega ne taa fenge xe simi. 24 E ne lamon tuuna o
faasilak a Memai i taa turoxo o nenia xa ne taa falet xe simi.
25 Taasaxa ne lamon o a mo roxo ne taa feng fa'uli a fefeng simi, na
Epafrodaitas aava mi fenge xena xavangau. Nane ve na tiak aava faisok e
tigina xuvul paga malaan sena mataa ina rawen. 26 Nane toxan a lagafan
senaso nami, mi langai o nane fo giis e nane buk xalum nami xapiak.
27 A tuuna, nane fo giis e faasilak i maat. Taasaxa Piran a muluxe e pife
muluk nane mon, taasaxa muluxau vaxa e pife tavaiau pana xasano
lagafan fulaa maan. 28 E voxo ne vubuk faagut rao ne taa feng fa'ulie talo
mi taa faamamaas layaan mi xalum fulane e nenia, ne taa pife lamon
faaxaves fulaa. 29 Faamamaas pana savatan sina senaso nane ve na timi
lana xuvulaian xuvul pa Krais. Mi taa suai sena rabuna malaan sena
30 senaso faasilak nane i maat sena faisok si Krais: nane lamon fepalauan
a toyan sina xena xavangau la nobina simi.

A Mu Vilaana Sina Mataa Mon, Ri Pife Fexaxaas Sena Xavange

3 1 Naboxo mu fetinan, faamamaas senaso mi waan faxuvul xuvul
pana Memai. Ne piau ta lagafan xena xalei fulan a lagasai aanabe'
xe simi e i taa xavang nami xena tigina fatateak.
2 Faxatang sena mu rabuna aava ri bilai fasaat; ri malaan sena mu
vupung e ri buk putuk fasaat a tana mataa. 3 Senaso netaara xo taara
fo siak a vuputuxan tuuna la xunus itaara: Taara nangus tuunei a Piran
lapaana Vovau sina e taara faamamaas pana xuvulaian sitaara xuvul
pa Krais Yesus e taara pife lamon o a vuputuxan la tataara i taa xavang
netaara, 4 taasaxa nenia xa ne fexaxaas sena lamon falava malaan.
Tamo saxanofuna ri lamon o a mu vilaana sina mataa ri taa xavang nari,
nenia, ne toxan a fufuna xaves malaan: 5 Ne vuputuk la faapisiktulaana yaan
malaan sena vuputkai sina mu Juda a kuus pana, nenia ve ne mataa ti Israel
lana luluuxan siak, ti lana pabung si Benyamin, nenia ve ne Hibru tuuna. Ne
usi fatak a mu vuputkai sina mu Juda malaan sena mu Ferasi 6 e ne faisok
pana gutan xapiak siak xena xavang a Piran pana vil penganaana mu tinoxol
si Yesus e ne pife faasaal sena xaradaxan aava savat sena usiaana vuputkai.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7 Taasaxa layaan ne lamon pana maana mo na Krais fo vile xaanak ne
texaas o a maana mo aava ne lamon o ri taa xavangau paamua, ri mo
palau tuuna. 8 E fulaa, ne lamon o a maana mo xapiak sina rabuna ri mo
palau layaan ne fexaxaasane xuvul pana texaasan molava aava ne siaxe
sena Memai siak, na Krais Yesus. Ne fo tapin fapalauan a maana mo
xapiak xena usie. Ne lamon o a maana mo aave ri malaan sena xawa mon
talo ne fexaxaas sena waan xuvul pa Krais. 9 Ne buk waan la xuvulaian
xuvul pana e ne texaas o nenia xa ne piau ta xaradaxan aava savat sena
usiaana vuputkai, taasaxa xaradaxan aava savat sena namkaian se Krais-
a xaradaxan aava Piran a tavai netaara pana sena namkaian sitaara. 10 Ne
vubuk o a texaasan se Krais i taa waan la lamonan siak taasaxa ne vubuk
tuuna o a gutan si Krais aava Piran a fatatoi fa'ulie ti la maatan pana, i
taa faisok lana toyan siak e vaxa ne taa waan xuvul pana lana maasaxan
sina. E ne buk savat malaan sena lana maatan sina. 11 E naapalaan ne pife
texaas malaafaa i taa vile, ne texaas tuuna o a Piran i taa fatatoi fa'uliau
sait ti la maatan.

Fala Paan Xe Lana Fakalimaanan Fataxapiak

12 Ne pife kuus o ne fo fexaxaas xo malaan se Krais, piau, a mu vilaana
siak ri pife xaradak mon malaan sena, taasaxa ne faisok faagut xena savat
malaan se Krais aava fufuna xelaan nenia. 13 Mu Fetinan, ne pife lamon
o nenia xa ne fo tao fatateaxe. Taasaxa ne vil a saxa mo: ne muta lamon
pana so ta mo fo savat xo, piau, ne kaalum fatak xe paamua e ne faisok
faagut xena savat pave. 14 Ne fala fatak xe la fakalimaanan fataxapiak
talo ne taa siak a mamareiai aava Piran fo faneie laa'ui la xunavata
xaanak senaso ne namkai se Krais Yesus.
15 Netaara xapiak aava taara matoxol lana texaasan e lamonan xuvul
pa Krais Yesus, taara taa toxan a vubuxanan saxa malaave. E tamo a
lamonan sina xasanofuna a patak, a Piran i taa famatavas nari pana.
16 Taasaxa taara taa faxa'usi a maana mo aava taara fo texaas sena xo.
17 Mu fetinan, faxuvul xuvul pana xasanofuna aava ri usi a vilaana siak
e xalum fatateak nari aava ri taagul lapaana mu vilaana aava maam tavai
nami pana. 18 Senaso ne fo xuus faxavesan nami e naboxo ne xuus fulan
nami, pana taangiisan, a maana rabuna xaves ri xaiyaas ina bolo si Krais
lana vilaana siri. 19 La yaan ina fataxapiak ri taa kawaasanan senaso a
piran siri ve a vilaana ina vipin siri. Ri faamamaas pana e ri lamon falavai
a maana vilaana aava i taa famangil nari. Ri lamon vulai pana maana mo ti
la xavala. 20 Taasaxa fufubina sitaara ve la xunavata. E pana faamamaasan
molava taara taxa waan bang a savatan sina Nges Ina Vil Fatato ti pave, na
Memai Yesus Krais. 21 Pana gutan sina, nane fexaxaas sena siak faxuvul a
maana mo xapiak lapaana e pana gutan aave nane taa xul a vipin mangil
sitaara ti la xavala pana vipin aava malaan sena vipin magaaf sina.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4 1 Mu fetinan aava ne vubuxan xasingit nami e ne vubuk temasaat o
ne taa xalum nami, nami ve mi faamamaasan siak nabe' e mi ligilot
siak mui. E voxo kamu fesing, mi taa tigina fatateak lana xuvulaian xuvul
pa Memai malaan se' ne fo xuus nami pana.
2 Ne nung faagutan na Yuodia e na Sintiki o re taa waan faxuvul
lapaana lamonan saxa lana xuvulaian xuvul pana Memai. 3 Aang, ne fin
nami mu tinoxol aava mi tigina xuvul paga, o mi taa xavang a ro tefin
aava re fo faisok xuvul paga xena kuusan fasavat a Lagasai Roxo. Re
faisok xuvul pa Klemen e xasanofuna aava ri fo faisok xuvul paga. A mu
isiri, ri xaleian lana Buk ina Toyan Tuuna.
4 Faamamaas vulai sena xuvulaian simi xuvul pana Memai. Ne taa
kuus fulaa; Faamamaas! 5 Faxalit a mu rabuna xapiak pana vilaana mam
simi. A Memai fo faasilak. 6 Muta lamon faxaves pan' ta mo, taasaxa so
ta mo mi vubuxane mi taa fenung xe sina Piran e fine pana e mi taa kuus
faasiroxo xe sina pana. 7 E a luaian e daarum sina Piran aava soliu faagut
paaliu sena masaman sitaara, re taa faxatang votan a xunus e lamonan
simi lana xuvulaian xuvul pa Krais Yesus.
8 E naboxo mu fetinan, lamon fati a maana mo roxo aava mu rabuna
ri taa faatulane: a maana mo aava tuuna, a maana mo aava xaradak, a
maana mo aava fatak, a maana mo aava piau ta lalosaat, a maana mo
aava fasavat a vubuxan xasingitan e a maana vilaana aava rabuna ri taa
suai sena. Lamon pana maana buk mo malaanabe'. 9 A so ta mo ne fo
fapiti nami pana o faxalit nami pana o xuus nami pana- muta langaie
mon, vil vulane. E voxo a Piran ina Luaian i taa waan xuvul pami.

Na Pol A Kuus Faasiroxo Pana Tatavai Siri

10 Ne faamamaas faagut paaliu lapaana Memai senaso naboxo mi fo
faxalitau o mi taxa lamon fulanau. Tuuna, mi fo lamon sega paamua,
taasaxa mi piau ta yaan xena faxalite. 11 Ne pife kuus malaan senaso ne
xaxaalif pana saxa mo, piau, ne fexaxaas sena waan fananap lapaana
maana buk waanan: 12 tamo ne toxan a mo xaves o ne xaxaalif pana mo.
Ne fo fatapal nenia xa o ne taa waan fananap lana maana buk waanan
xapiak: tamo ne toxan a fanganan xaves o ne lagai, tamo ne toxan a
maana mo xaves o ne valagof. 13 Lana xuvulaian xuvul pa Krais nane
fagutau e ne fexaxaas sena vil a maana mo xapiak.
14 Taasaxa ne faamamaas senaso mi waan xuvul paga lana lagafan siak.
15 E fulaa, nami, mu Filipai, mi texaas o lana mu yaan layaan mi tangpat
pana namkai se Yesus, ne tamasiak xena falet xe pe Mesidonia e piau
ta xasa tinoxolan sina Piran a xavangau pana faletan siak, nami sang
mon mi xavangau. 16 E vaxa layaan ne waan pe Tesalonaika, a maana
yaan xaves mi lisan a faat xena xavangau. 17 Muta lamon o ne taxa seng
a tatavai, piau, taasaxa ne taxa lamon pana so ta mo i taa waan lana

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sising ina faisok roxo simi. 18 Ne buk xuus nami o ne fo siak a maana mo
xapiak aava mi fo lisane e a soliu. Na Epafrodaitas fo lisan a tatavai simi
e naboxo ne toxan a maana mo xaves. A maana tatavai simi ri toxan a
lasan roxo e ri malaan sena falfaalan aava Piran a turoxo e nanam pana.
19 E a Piran siak aava toxan a fafanaian molava paaliu i taa tavai nami
pana maana mo aava i taa xavang nami.
20 Tavai a Piran aava na Tamataara, pana isin molava piis, vulai xe
vulai. A Tuuna.

A Fasisian Fataxapiak

21 Fasusui a mu rabuna fatak si Krais Yesus. A mu fetinan aava ri waan
xuvul paga ri fasisi nami sait. 22 A mu rabuna fatak aava ri fuuna faisok
la lifu si Sisaa xuvul pana xasano rabuna fatak nabe' ri fasisi nami.
23 Ne vubuk o a xakaavangan xatam sina Memai Yesus Krais i taa waan
la xunus imi. A Tuuna.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kolaasi

A Lagasai Si Pol Xe Sina Mu Kolaasi

A Ferawaian Paamua

Na Kolaasi a saxa bina pe la provins Esia e pife lasuun temasaat sena bina Efasis. Na Pol pife fatamasiak a faxuvulan sina rabuna sina Piran pe Kolaasi taasaxa layaan na Pol fe waan pe Efasis a kaalum malaan se' nane feng a saxanu tuvaat xena kuusan fasavat a Lagasai Roxo la xasano bina pe la provins e ri falet vaxa xe Kolaasi.

Na Pol a langai a ferawaian o saxano rabuna rao ri familung a namkaian sina rabuna pe Kolaasi e voxo nane xalei a lagasai aanabe' xena fatateak a namkaian siri. Nane kuus o na Krais ve a paamua ina maana mo xapiak. Na Krais sang mon a fexaxaas sena siak fa'uli netaara e a maana xasano salan ri pife fexaxaas sena xavang netaara, ri taa fa'usi patak netaara se Krais. A Piran fo vil fasavat a maana mo xapiak se Krais e sena faisok sina, a Piran rao i siak fa'uli a maana mo xapiak. Na Krais i taxa waan lana xunus itaara e taara savat rabuna fa'ui e voxo taara taa usi a mu vilaana fatak sina.

Na Pol a xalei a lagasai aanabe' e lisane xe sina saxa rovaat e nare, re lisane xe sina mu Kolaasi. Nare ve, na Tisikas e na Onisimas, a mataa aava na Pol a ferawai pana lana lagasai aava nane lisane xe si Failimon.

---

1 1-2 Nenia na Pol: ne saxa yaamut si Krais Yesus sena vubuxanan sina Piran. Nenia, ne waan nabe' xuvul pa Timoti, na titaara e maame taxa xalei a lagasai aanabe' xe simi mu timaame pe Kolaasi aava mi rabuna xaradak e mi tigina fatateak lana namkaian simi se Krais.

Ne vubuk rao a Piran Tamataara, i taa tavai nami pana xakaavangan xatam e a luaian.

Maame Fenung E Kuus Faasiroxo Xe Sina Piran Pami

3 Layaan maame fenung, maame kuus faasiroxo vulai pami xe sina Piran aava na Tama Yesus Krais, a Memai sitaara. 4 Maame kuus faasiroxo

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

senaso maame fo langai pana namkaian simi se Krais Yesus e malaafaa
mi vubuxan xasingit a mu rabuna aava ri namkai fatak sena Piran. 5 A
namkaian e vubuxan xasingitan aanabe' re savat senaso mi taxa lamon
fanei a maana mo aava ri taxa waan bang faxuvul xami pe la bina sina
Piran e mi taxa tigina fatateak lana. Mi texaas sena maana mo aanabe'
senaso lumua ri kuusan fasavat a Lagasai Roxo xe simi e mi langaie. 6 La
mu bina la xavala xapiak a rabuna ri taxa langai a Lagasai Roxo aanabe'
e ri taxa namkai. E a Lagasai Roxo aave i taxa fasavat a vilaana xaradak
la toyan siri malaan sena fo vile la palou imi la yaan mi langaie e masam
faroxo sena maana tuunayan ina xakaavangan xatam sina Piran. 7 Na
Epafras aava yaasok xuvul paga, a fapiti nami pana lagasai aanabe' e
nane fuuna faisok vulai lapaa Yesus xena xavangaan nemaame la vepen
simi. 8 E vaxa nane fo xuus nemaame pana malaafaa a Vovau Xaradak
a fabas nami pana vubuxan xasingitan e voxo mi vubuxan xasingit a
xasanofuna.

9 E voxo, ti la yaan aava maame langai semi, maame pife taxapus pana
fenung xe sina Piran pami. Maame fine o i taa fabas soliuan nami pana
texaasan e masaman aava savat sena Vovau Xaradak talo mi taa texaas
tuuna sena vubuxanan sina. 10 E maame fenung malaan talo a toyan simi
i taa tavai a Memai pana isin lava e i taa fafaamamaas paaliuane: a toyan
simi i taa fasavat a maana faisok roxo e a texaasan simi sena Piran i tafe
molava. 11 Maame nung a Piran o i taa fatateak nami pana gutan lava
talo mi fexaxaas sena faisok faagut vulai pana vilaana fananap 12 e mi
taa kuus faasiroxo xe si Tamataara pana faamamaasan senaso nane xo
fo tavai nami, xuvul pana mu rabuna fatak sina, pana maana mo xapiak
xena xavang nami talo mi fexaxaas sena waan lana fatataganan sina
aava fatataganan ina malang. 13 Aang, nane fo fakaxup netaara xasena
tateaxan ina suk e lisan netaara xe lana fatataganan si Natuna aava
nane vubuxan xasingite. 14 E se Natuna aave, nane fo maraan fa'uli xapin
netaara xena mulus netaara sena gutan ina vilaana saat. Aang, nane
lamon tapin a vilaana saat sitaara.

Na Krais Ve A Paamua Ina Maana Vavesaian Xapiak

15 Na Krais ve a xaxaalua fatak ina Piran aava taara pife fexaxaas sena
xalume. E nane ve a lak tuaan aava pelalava sena maana mo xapiak
senaso a waan paamuin a maana mo xapiak. 16 Piau ta mo fe waan lunai
e nane xo, lapaana Piran, a vesan a maana vavesaian xapiak: a maana mo
laa'ui la xunavata e maana mo lapi la xavala; a maana mo taara xalume
e maana mo taara pife fexaxaas sena xalume malaan sena mu piran, mu
paamua, mu memai e mu matalava la tavegof. E nane vesan a maana
mo xapiak e nari xapiak ve ri sina. 17 Nane a waan paamuin a maana
mo xapiak e pana gutan sina a tao faxuvul a maana mo xapiak e voxo

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ri waan la nobina siri. 18 E nane va paat e mu rabuna aava ri namkai, ri
vipin sina. E nane ve a tangpatan e a savat paamua ti la mamaat. E voxo
lana maana mo xapiak nane tigina paamua pana isin molava paaliu.
19 A Piran a nanam o a gutan sina xa e maana vilaana roxo sina ri fabas
soliuane. 20 E a faisok xuvul pa Natuna aave xena lisan fa'uli a maana
mo xapiak xe sina xa; a maana mo la xavala e pe laa'ui la xunavata. E a
fadaarum pana ria ina lak tomexaan naang xena lisan fa'uli a maana mo.
A ria aave a talatiu ti xuluna bolo.
21 Paamua, mi xaiyaasan a Piran lana lamonan simi senaso a vilaana
simi a saat e a saatan aanabe' a malaan sena vaafa aava tivotan nami
xasena Piran. 22 Taasaxa, naboxo a Piran fo fesingan nami sena maatan si
Krais. E nami, mi fexaxaas sena tigina la matana pana piau ta lalosaat. A
tuuna, mi piau ta vusiit e piau ta mataa i taa gel tifi nami. 23 I taa waan
malaan tamo mi taa tigina fatateak vulai lana namkaian simi malaan
sena tang faat lava e muta lamon xolai pana maana mo mi taxa lamon
faneie aava mi langai pana lana Lagasai Roxo. A Lagasai Roxo aanabe'
aava mi fo langaie, a mu rabuna xapiak la xavala ri fo langaie e nenia na
Pol, ne savat sisiak sena.

A Faisok Si Pol Xe Sina Mu Rabuna Sina Piran

24 E naboxo ne taxa faisok faagut xena xavang nami aava mi faxuvul
xuvul pa Krais. E voxo ne faamamaas pana maana lagafan aava ri savat
la toyan siak sena. A maana lagafan siak aave ri taxa faxuvul xuvul pana
maasaxan aava savat si Krais sena rabuna sina e ri taxa fexaxaasan a
maasaxan sina. 25 Nenia xo ne savat sisiak sina rabuna si Krais senaso
Piran fo tavaiau pana ngavuk ina kuusan famatavas a Lagasai Roxo xe
simi xena xavang nami. 26 Lokavai mupiis fefexaxaas tanin a mu rabuna
xapiak ri pife matavas pana texaasan fufunai aanabe' senaso a Piran
a fune xaseri. Taasaxa naboxo a mu rabuna aava ri namkai se Yesus ri
texaas faroxo sena. 27 E a Piran a lamon o i taa faxalit a mu rabuna fatak
aava ri pife Juda pana lavayan molava piis sina mo fufunai aanabe'.
Lumua a lavayan aanabe' pife waan la matavas, taasaxa naboxo a savat
se Krais. Nane taxa waan la xunus imi e sena waanan aanabe' taara
fexaxaas sena waan bang a maana mo aava Piran a kuus fanai pana.
28 Nemaam pana masaman xapiak simaam, maam kuus vulai e maam
baras a mu rabuna e fapiti nari talo ri tafe matalava lana namkaian siri
se Krais e ri taa tigina fatak la matana Piran pana piau ta saat. 29 E voxo
ne faisok faagut, tuuna, ne faisok lapaana gutan si Krais aava fasavat a
faisok lava lana toyan siak.

2 1 Ne vubuk rao mi taa texaas o ne taxa faisok faagut pami xuvul
pari pe Leodisia e nari sait aava ri pife xalum lunaianau. 2 Ne vil
malaane xena fagut nari lana namkaian siri e faxuvul nari xena faxatang

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

faroxoiaan nari. Layaan ri waan malaan ri taa tamana masam famatavas
a mo fufunai sina Piran aava pife waan la matavas paamua. A mo fufunai
aanabe' ve na Krais. 3 E nane a toxan a fafanaian ina texaasan molava e
masaman xapiak la xunus ina. 4 Ne xuus nami pana maana mo aanabe'
talo piau ta mataa i taa yuuf nami e bit nami pana ferawaian marafut
aava pife tuuna. 5 E naapalaan nenia fatak, ne pife waan xuvul pami,
ne taxa waan xuvul pami lana lamonan siak e ne faamamaas layaan
ne langai o mi taxa tigina faxuvul faroxo e a namkaian simi se Krais a
tateak.

A Toyan Xuvul Pa Krais Aava Bas Pana Roxoyan

6 Lavaxa, mi fo siak na Krais Yesus xena Memai simi sena namkaian
e naboxo sena namkaian naang, mi taa lo tao fatateaxe lana waanan
simi. 7 Siak a masaman e texaasan sena talo mi taa lo tigina fatateak lana
namkaian aava ri fapiti nami pana e mi taa kuus faasiroxo vulai.
8 Kaalum! Faxatang! Muta turoxoian a rabuna xena pis nami pana
lamonan e namkaian aava re bitan. A maana rabuna aanabe' ri pife usi
na Krais, piau, ri usi a maana vilaana ti la xavala e lamonan sina mataa
mon.
9 A mu vilaana e lamonan xapiak sina Piran xa re fabas xapin a vipin
sina saxa mataa mon, na Krais. 10 E nami xo, a Piran fo tavai nami pana
maana mo xapiak aava waan se Krais aava paamua ina maana angelo
e mu piran ti la tavegof. 11 Layaan mi faxuvul xuvul pa Krais a maana
vilaana saat ti la xavala ri fo siak tapinan. A siak tapinan aanabe' a
malaan sena vilaana ina vuputuk, taasaxa, a savat la xunus imi e pife la
vipin. 12 Mi fo xaafanan xuvul pana layaan mi fo fasufan e mi to fa'ulaa
xuvul pana senaso mi namkai o a Piran aava fatatoi fa'uli na Yesus ti la
maatan, nane toxan a gutan xapiak.
13 Layaan mi fo maat la xunus imi sena vilaana e lamonan saat simi,
a Piran a fatatoi fa'uli nami xuvul pa Krais. E nane lamon tapin a mu
vilaana saat sitaara. 14 Nane vis tapin a maana vuputkai lava e modak
aava ri tisui netaara. A maana mo aava ri gel tifi netaara pana, nane niil
fataxutan nari laa'ui xuluna bolo. 15 E layaan nane vil malaane nane siak
tapin a gutan sina mu vovau saat e mu paamua siri. E nane famangil nari
la matana mu rabuna layaan a fa'onam nari sena maatan si Yesus xuluna
bolo.
16 E voxo, muta turoxoian ta mataa xena xalum fasivi nami sena maana
mo mi ngane, nume o sena yaan lava ina maana buk lotu. 17 A maana mo
aanabe' ri xaxaalua mon ina maana mo i taa savat la matavas. Taasaxa
mi taa tingin a maana mo tuuna layaan mi namkai se Krais. 18 Nase'
ta mataa a lamon falavai a vilaana ina fasivi nane xa e a lotu xe sina
mu angelo, muta turoxoian a mataa aave xena siak tapin a sepirigus

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

roxo aava Piran a toxane xami. A mataa aave fuuna ferawai faaxaves
pana maana mifan sina. E a mu lamonan sina ri pife usi a lamonan sina
Piran, piau. Ri tifie pana lamonan saat talo nane i taa lamon o nane ve a
matalava sena maana mo ina lotu. 19 A mataa aave pife faxuvul xuvul pa
Krais aava paamuian a mu rabuna aava ri namkai. Na Krais a paat e nari
aava ri namkai sena, ri vipin sina e ri siak a gutan siri sena e ri faisok
faxuvul lapaana gutan sina. E a Piran xa lana vubuxanan sina a faboak
nari.

20 Nami, mi fo maat xuvul pa Krais e mi pife usi fulan a mu vovau
saat ti la xavala. Tamo a malaanabe' xenaso mi bilai fulaa malaan se'
mi xavil ina maana mo ti la xavala? Xenaso mi turoxoian a xasanofuna
xena fasei faagutan nami malaan: 21 "Muta tawe!", "Muta ngane!", "Muta
yaase!" 22 A maana fefasaian faagut aave ri taxa ferawai pana maana mo
ri taa taxapus e mi pife fexaxaas fulaa xena vile. Nari, ri mu vuputkai
e fepitaian sina mataa mon. 23 E layaan mi langai a maana vuputkai
aanabe' mi lamon o ri vuputkai pana texaasan: ri kuus pana maana
vilaana ina lotu, taasaxa ri savat sena lamonan sina mataa mon; ri tavai
a mataa pana isin lava, taasaxa ri bitan mon e ri ferawai o mi taa fasavat
a maasaxan la vipin simi. Taasaxa, a maana vuputkai aanabe' ri piau ta
gutan xena ti votan a vubuxanan saat sina vipin.

A Mu Vilaana Ina Toyan Xaradak

3 1 A Piran fo fatatoi fa'uli nami xuvul pa Krais sena namkaian simi.
E voxo mi taa lamon fati vulan a maana mo aava ri taxa waan la
xunavata senaso na Krais taxa nai pave la vepen pelalava la pamuaan
sina Piran. 2 Mi taa lamon fati vulan a maana mo aava ri taxa waan laa'ui
la xunavata e muta lamon pana maana mo ti la xavala. 3 Senaso nami,
mi fo maat e a toyan fa'ui simi taxa waan fufunai xuvul pa Krais lapaana
Piran. 4 E layaan na Krais aava tavai nami pana toyan fa'ui, i taa savat
la matavas, nami vaxa mi taa waan xuvul pana lana miridingan molava
sina.

A Toyan Ti Kavai E Toyan Fa'ui

5 E voxo, naboxo mi taa vil famaat a so ta vubuxanan e vilaana
ti la xavala aava taxa waan la vipin simi: tamai feruuk, lalosaat la
xunus, vubuxanan tateak aava pis faagutan a lamonan simi, vubuxan
temasaatan a maana mo mosaat e a naixaam aava malaan sena lotuiaana
piran bit. 6 Sena maana vilaana saat aanabe' a fakasanaman molava sina
Piran taa waan xuluna mu rabuna aava ri langai pesalai. 7 Paamua nami
xa, mi fuuna vil malaane layaan a vubuxanan malaan ri paamuian a
waanan simi, 8 taasaxa naboxo, mi namkai se Krais. E voxo mi taa siak
tapin a maana vilaana malaan: maraleian, fetok vulai, fasoxopes, kuusan

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pengan ta mataa e a ferawaian saat paaliu. 9 Muta bit a mataa senaso mi
fo siak tapin a mu vilaana ti la xavala aava mi tamu usie 10 e mi falak a
mu vilaana e vubuxanan fa'ui e voxo mi fo savat mataa fa'ui naboxo. A
vilaana aanabe' fuuna lo fasavat a masaman fa'ui talo mi taa texaas o a
Piran aava vesan nami, i taxa lo faisok la toyan simi xena timin a vavena
la xunus imi. 11 Layaan mi toxan a vavena Piran la toyan simi, nami
xapiak mi fexaxaas la matana Piran: a mu Juda e nari aava ri pife Juda ri
fexaxaas; a mu mataa piran e mu valagof; a mu yaasok e nari aava ri pife
yaasok. E pife mo molava tamo ri usi a vilaana ina lotu sina mu Juda o
piau. Lana toyan fa'ui aanabe' a maana mo aava taara vubuxane ri waan
lana namkaian se Krais e na Krais i taxa waan lana toyan siri aava ri
namkai sena.
12 E senaso a Piran, lana vubuxanan sina, fo siak fati nami xana, mi
piau ta lalosaat la matana. Mi taa falak a maana vilaana roxo malaan:
mamaaluxan, fangaasixan, fananapan e vilaana mam e mi taa fasivi
nami xa 13 e muta marala fataapus. E tamo xasafuna fo vil a mo mosaat
xe simi, lamon tapine. Mi taa lamon tapine malaan sena Memai fo lamon
tapin a vilaana saat simi. 14 Usi a maana vilaana roxo aave e xafut nari
xapiak pana vubuxan xasingitan. A vubuxan xasingitan aave a malaan
sena yeis aava pis faxuvul a mu vilaana roxo talo ri taa faisok malaan
sena saxa vilaana fatak.
15 Turoxoian a luaian aava na Krais a tavai nami pana, xena
paamuian a xunus e lamonan simi. Senaso nami ve, mi xavil ina vipin
si Krais e voxo mi tafe bas pana luaian. E mi taa kuus faasiroxo pana
faamamaasan. 16 Turoxoian a ferawaian si Krais xena waan fatateak la
lamonan simi layaan mi taxa fepitaa e baras a xasanofuna pana texaasan.
E layaan mi taxa yangan a ferawaian sina Piran, a maana yanganan aava
Vovau sina Piran a tavai nami pana e a maana yanganan se Yesus, mi taa
yangan pana faamamaasan la xunus imi. 17 E a so ta mo mi vile, tamo
mi ferawai o faisok, mi taa vile lapaana isi Memai Yesus e mi taa kuus
faasiroxo pana xe sina Piran.

A Mu Vuputkai Xena Xavang A Mu Matafetama Kristian
Ef 5:22–6:9

18 Nami, lutefin tamai, suaian faagutan a mu lavami senaso a vilaana
aanabe' a vilaana roxo sina lutefin aava ri namkai sena Memai.
19 E nami, mu lavari, vubuxan xasingit a mu naasami e muta fayaasok
nari.
20 Nami mu rafulak, langai faagutan a fepitaian si ninami e tamami
senaso a vilaana aanabe' a fafaamamaas a Memai.
21 E nami mu tamana rafulak, muta fakasal a mu rafulak simi ulaa ri
tamaa kanamsaat.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

22 Nami mu yaasok, langai a maana mo xapiak aava mataa tafumi
ri xuus nami pana. Langai vulai e vil a faisok simi pana faamamaasan
senaso mi taxa vile xe sina Memai. Muta vile mon layaan a mataa tafumi
taxa kaalum, vile la maana yaan xapiak. 23 A so ta mo mi vile, faisok
faagut pana senaso mi taxa faisok lapaana Memai e pife xe sina saxa
mataa mon. 24 Mi texaas o a maana mo roxo aava mi taa siaxe lumui, a
Memai xa i taa pisingan nami pana malaan sena mamareiai ina vilaana
roxo simi. Muta lamamaaluf o mi taxa sisiak si Memai Krais. 25 E nase' ta
mataa a bilai fasaat, i taa siak a mamareiai ina saatan sina. Senaso Piran
i taa tiis fexaxaasan a maana rabuna xapiak pana ngangai saxa mon.

4 1 Nami, mu mataa tafuna yaasok, tavai a mu yaasok simi pana
maana mo fexaxaas seri senaso mi texaas o nami vaxa mi toxan a
mataa tafuna laa'ui la xunavata.

Fepitaian Fulaa

2 Faisok faagut xena fenung vulai, faxatang pana so ta mo mi taxa
fenung pana, kuus faasiroxo pana maana mo mi toxane, 3 e fenung xe
sina Piran pamaam. Fine o i taa faigotan a rabuna aava ri taa langai a
lagasai simaam senaso maam buk kuusan a maana tuunayan se Krais. A
maana tuunayan aave ri fufuna vipisan siak. 4 Fenung o ne taa kuusan
famatavas a Lagasai Roxo malaan sena vubuxanan siak. 5 Lamon faagut
pana malaafaa mi taa bilai xe sina mu rabuna aava ri pife namkai. E
layaan ri vubuxan a xakaavangan, xavang nari e muta sinufan nari.
6 Layaan mi ferawai, muta ferawai fasaat, piau. A ferawaian simi i taa
bas pana roxoyan senaso a roxoyan aave a malaan sena magiit layaan mi
taxa faigotan a fanganan. Tamo mi ferawai malaan, mi fexaxaas sena sui
faroxoi a mu rabuna.

A Fasisian Fataxapiak

7 Na Tisikas, ka tiak, i taa xuus nami paga. Nane fuuna faisok faagut
xuvul paga lapaana Memai. 8 Ne taxa fenge xe simi xena xuus fatexaas
nami pana so ta mo fo savat iau talo mi taa pife kanamsaat taasaxa mi
taa faamamaas. 9 Nane taxa falet xuvul pa Onisimas aava tigina fatateak
vulai lana namkaian. Nane ve saxa ti la palou imi. E nare, re taa xuus
nami pana maana mo xapiak sega.
10 Na Eristukus aava vipis xuvul paga, nane lisan a fasisian xe simi e na
Maak sait aava ti Baanabas. (Mi texaas sena so ta mo mi taa vile layaan
i taa savat; mi taa kas a lifu simi xe sina.) 11 E na Yesus aava ri xalie pa
Justus, nane sait a lisan a fasisian. Ti la palou ina mu rabuna aava ri
faisok lapaana Piran xuvul paga, narutul sang mon rutul Juda e rutul fo
fagutau. 12 Na Epafras aava sisiak si Krais Yesus ti la palou imi, nane sait
a lisan a fasisian. Nane fenung faagut pami e vubuk rao mi taa tigina

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

fatateak lana namkaian simi talo mi taa usi vulan a vubuxanan sina
Piran pana texaasan e masaman. 13 Ne xuus nami o i taxa faisok faagut
pami e pari aava ri waan pe Leodisia e pe Hairopolis. 14 Ka fesing Luuk
aava mataa ina irin, xuvul pa Demas, re lisan a fasisian. 15 Fasusui a mu
tiak pe Leodisia e na Nimfa e a mu rabuna aava ri namkai e ri faxuvul la
lifu sina.

16 Layaan mi fo langai a lagasai aanabe' lisane xe sina mu rabuna aava
ri namkai pe Leodisia talo ri taa langaie sait. E vaxa mi taa langai a
lagasai aava ne lisane xe siri.

17 Xuus na Arkipus malaan, “Fataxapin a faisok aava Memai a tavai
nano pana.”

18 Nenia na Pol, ne taxa xalei a fasisian aanabe' pana maak. Lamon
fa'uli a vipisan siak. Ne fenung xe sina Piran o i taa tavai nami pana
xakaavangan xatam sina.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1 Tesalonaika

A Lagasai Mata Si Pol Xe Sina Mu Tesalonaika

A Ferawaian Paamua

Na Tesalonaika ve a saxa tang nobina lana provins Mesidonia. Layaan na Pol a ta'ulan na Filipai, nane falet xe Tesalonaika e fe fatamasiak a faxuvulan ina rabuna aava ri namkai pave la bina naang. (Faisok 17:1-19) Taasaxa layaan a mu Juda ri xalum a malila ri taxa faxa'usi a fepitaian si Pol e ri namkai se Yesus Krais, ri xinaasan na Pol e ri gei tapine sena bina aave. Lumui layaan na Pol taxa waan pave la bina Korin, a fesing sina, na Timoti, maa xuuse pana maana mo aava savat sena mu Kristian pe Tesalonaika.

Layaan na Pol a langai a ferawaian si Timoti, nane xuvul pa Sailas e na Timoti, rutul xalei a lagasai aanabe' xena fatateak a namkaian siri pe Tesalonaika. A mu rabuna pana masaman ri lamon o a lagasai aanabe' ve, a lagasai mata ina mu lagasai xapiak si Pol aava ri taxa waan lana Turoxoian Fa'ui Sina Piran. Lana lagasai aanabe' na Pol a faamamaas sena namkaian e vilaana roxo sina mu tinoxol aava ri taxa taagul pe Tesalonaika.

A kaalum malaan sena mu rabuna aava ri namkai pave ri pife matavas o na Krais i taa ulaa malaafaa. E ri vubuk texaas vaxa o a mu rabuna aava ri fo maat paamuina ulaian si Krais, nari, ri taa siak a toyan xe vulai vaxa? E na Krais i taa filimaan laso ta yaan tuuna? Na Pol a sui a mu fiaian siri e a xuus nari o ri taa usi a mu vilaana roxo e ri taa faxatang e bang a ulaian sina Memai.

A Fasisian

1 1 Nenia na Pol, xuvul pa Sailas e na Timoti, maatul lisan a lagasai aanabe' xe simi mu Tesalonaika aava mi rabuna sina Piran Tamataara e na Memai Yesus Krais.

Ne vubuk o a xakaavangan xatam e a luaian re taa waan xulumi.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Na Pol A Kuus Faasiroxo Sena Toyan E Namkaian Sina Mu Tesalonaika

2 Vulai maam kuus faasiroxo xe sina Piran pami xapiak e maam xali
nami lana maana fenungan simaam. 3 Layaan maam fenung xe sina Piran
Tamataara, maam fuuna lamon fa'uli a maana mo roxo aava mi vile sena
namkaian simi e malaafaa mi faisok faagut lapaana vubuxan xasingitan
simi e mi tigina fatateak lana namkaian senaso mi taxa waan fatateak
bang a ulaian sina Memai Yesus Krais sitaara.
4 Mu fetinan, maam texaas o a Piran a vubuxan xasingit nami e fo lamon
faati o mi taa waan xuvul pana. 5 Senaso mi texaas o maam lisanmaan a
Lagasai Roxo xe simi, pife pana ferawaian mon, taasaxa pana gutan e pana
Vovau Xaradak e pana texaasan tuuna aava laak la xunus imi. E mi texaas
sena maana vilaana aava maam vesane la palou imi xena fangasixaan
nami. 6 Mi faxa'usi a vilaana simaam e sina Memai; tuuna, mi yaas a
maasaxan molava sena namkaian simi taasaxa mi siak a lagasai aave
pana faamamaasan aava Vovau Xaradak a tavai nami pana. 7 E voxo a mu
rabuna aava ri namkai ti Mesidonia e ti Akeai, nari, ri kaalum xe simi pana
malaafaa ri taa taagul lana namkaian siri. 8 Aang, a mu Mesidonia e mu
Akeai ri texaas sena namkaian simi taasaxa pife nari sang mon. A maana
rabuna la mu bina xapiak, ri texaas sena. E voxo pi ta mo fulaa aava maam
taa kuusane, 9 senaso nari xa ri kuusan a maana mo aava savat layaan maam
falet xe simi; malaafaa mi kas a lifu simi xe simaam e mi puk tapin nami
xa xasena mu piran bit xena savat sisiak sina Piran Tuuna aava To Vulai 10 e
malaafaa mi taxa waan bang a Natuna aava i taa filimaan ti la xunavata,
na natuna, na Yesus aava nane fatatoi fa'ulie ti la mamaat. E na Yesus xo a
fakaxup netaara xasena maraleian molava sina Piran aava i taa filimaan.

A Bilaian Si Pol Pe Tesalonaika

2 1 Mu fetinan, mi texaas o a waanan simaam xuvul pami pife mo
palau. 2 Mi texaas o paamuina savatan simaam xe simi a mu Filipai
ri fo vil pengan nemaam e ri ferawai fasaat semaam. Taasaxa Piran
sitaara xavang nemaam xena xuus tuunei nami pana Lagasai Roxo sina,
naapalaan a toxan a rabuna xaves ri tisui faagutan nemaam. 3 A fufuna
lagasai aava maam taxa lisane xe simi, pife bitan o lamonan saat e maam
bai suaxan nami. 4 Taasaxa maam fuuna ferawai malaan sena rabuna
aava Piran xa turoxoian nari e voxo a lisan tuunei a Lagasai Roxo xe
siri. Maam buk fananam a Piran aava fuuna tiis a xunus itaara e maam
bai fananam a rabuna, piau. 5 Mi texaas o maam pife faavupuul nami
e maam pife vof a vilaana ina naixaam e a Piran xa a kuus xakaavang
pana. 6 E maam pife seng ta faatulaian simi o sina xasanofuna.
A tuuna, nemaam ve maam mu yaamut si Krais e voxo maam fexaxaas
sena siak a maana mo pana waanan simaam semi. 7 Taasaxa maam pife

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

vil malaane. Maam waan xuvul pami pana vilaana mam, malaan sena
ninana lak aava xaxavei faroxoi a mu rafulak sina. 8 Maam vubuxan
xasingit nami e voxo maam faamamaas xena tavai nami pana Lagasai
Roxo sina Piran e xena taagul la palou imi, senaso maam tao fatateak
nami la xunus imaam. 9 Mu fetinan, a tuuna, mi lamon fa'uli a mu faisok
simaam e so ta lagafan a savat simaam. Maam fuuna faisok faagut paaliu
la vung e la paanaas talo maam taa pife kawaasan a naian simi layaan
maam taxa kuusan fasavat a Lagasai Roxo sina Piran la palou imi.
10 Nami, mi texaas e a Piran sait a texaas o maana vilaana simaam
xe simi ri piau ta lalosaat; ri fatak e piau ta mataa i taa gel tifi nemaam
pana. 11 Mi texaas o maam bilai faroxo xe simi saxa saxa malaan
sena tamana lak a bilai faroxo xe sina lak sina. 12 Maam fagut nami e
famalulum nami e maam faxaar vulan nami talo mi taa bilai faroxo xena
fafaamamaasaana Piran aava xel nami e voxo mi taa waan xuvul pana
lana fatataganan e miridingan sina.
13 E maam kuus faasiroxo vulai xe sina Piran senaso layaan mi siak a
Lagasai Roxo sina aava maam kuusane xe simi, mi turoxo pana senaso
a ferawaian tuuna sina Piran e pife sina mataa mon. E a ferawaian aave
taxa faisok la xunus imi aava mi namkai. 14 Mu fetinan, a maana lagafan
aava ri savat simi, ri fexaxaas malaan sena maana mo aava fo savat sina
mu rabuna sina Piran pe Judia. A mu rabuna ti la bina simi ri vil pengan
nami aava mi namkai, malaan sena mu Juda ri vil pengan a rabuna
siri aava ri namkai. 15 E mu Juda aave vaxa ri punuk na Memai Yesus e
mu rabuna ina kuus fatuxai e ri xup tapin nemaam vaxa. A Piran a pife
faamamaas paaliu pari e ri xaiyaas sina mu rabuna xapiak! 16 Ri kuus
bukan nemaam vaxa pana kuusanaana Lagasai Roxo xe sina mu rabuna
aava ri pife Juda, a lagasai aava xena fakaxup nari. A maana vilaana saat
siri xo i taxa lo pelalava saa e naboxo a maraleian sina Piran fo savat
tuuna siri.

Na Pol A Vubuk Faagut O I Taa Fe Xalum Fulan Nari

17 Pana nu yaan mon taara pife fexaluman netaara taasaxa maam
lamon fa'uli vulan nami. Maam muluk temasaatan nami e maam faisok
faagut xena xalum fulan nami. 18 Maam buk ulaa xena xalum nami e
nenia na Pol, ne fo tafang faaxaves xena ulaa, taasaxa na Setan a tivotan
nemaam. 19 A so ta mo mi lamon o i taa fafaamamaas nemaam? E a so
ta mo a lamon fanaian simaam e maam taa ferawai falalava pana? Nami
mon! Nami ve mi taa ligilot roxo paaliu simaam layaan maam tigina
la nona Memai Yesus sitaara lana filimaanan sina. 20 Aang, nami ve mi
faamamaasan e isin lava simaam.

3 1 E voxo layaan maam pife fexaxaas sena waan bang fulaa xena
texaas sena waanan simi, maam lamon o a mo roxo tamo nenia

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sang ne taa waan pasaxa pe Etens. 2 Ne feng et na Timoti, na timaam
aava fuuna faisok xuvul pamaam lapaana Piran xena kuusan fasavataana
Lagasai Roxo se Krais. Ne fenge xena fagut nami lana namkaian simi,
3 talo pi ta saxa la palou imi i taa tapuk fa'ulaa xe lana mu vilaana ti
la xavala sena maana maasaxan aava ri taxa savat simi. Mi texaas o a
maana mo aanabe' a Piran fo lamon faati o ri taa savat. 4 Layaan maam
taxa waan lunai xuvul pami, maam taxa lo xuus nami o ri taa vil pengan
netaara. E mi texaas o naboxo a savat tuuna malaan. 5 Sena fengaan na
Timoti xe simi, ne buk texaas tuuna sena namkaian simi. Ne lamon o
ulaa na Setan tamaa valam a namkaian simi e a faisok simaam i tamaa
mo palau.

A Kuusan Roxo Si Timoti A Fagut Na Pol

6 Naboxo na Timoti fo ulaamaan pana lagasai roxo sena namkaian e
vubuxan xasingitan simi. Nane fo xuus nemaam o mi fuuna lamon vulan
nemaam pana faamamaasan e mi buk xalum nemaam malaan semaam
vaxa maam buk xalum nami. 7 E voxo lana lagafan e maasaxan simaam,
nami mu timaam, mi fo fagut nemaam. Tuuna, a namkaian simi a fagut
nemaam. 8 E naboxo maam fexaxaas sena lamon faroxo fulaa senaso mi
taxa tigina fatateak lana namkaian simi. 9 E maam kuus faasiroxo xe sina
Piran pami sena faamamaasan aava mi tavai nemaam pana la matana.
10 La maana paanaas e vung maam fenung faagut xe sina o maam taa
xalum fulan nami xena xavang nami talo mi taa tigina fatateak lana
namkaian simi.
11 Ne vubuk o a Piran Tamataara e na Memai Yesus sitaara, re taa
faigotan a salan xamaam xena xalum nami. 12 A roxo tamo a Memai i
taa vil falavai faagutan et a vubuxan xasingitan simi xe sina mu rabuna
xapiak malaan semaam vubuxan xasingit nami. 13 Lana salan aanabe'
ne vubuk o i taa fatateak a xunus imi e mi taa waan xaradak pana piau
ta lalosaat la matana Piran aava na Tamataara, layaan na Memai Yesus
sitaara i taa filimaan xuvul pana mu rabuna fatak sina.

Taara Taa Bilai Malaafaa Xena Fafaamamaas A Piran

4 1 E naboxo mu fetinan, maam fo fapiti nami pana mi taa taagul
malaafaa talo a Piran i taa faamamaas pami. E tuuna, mi taxa taagul
fatak malaan. E naboxo maam nung nami e maam faxaar nami lapaana isi
Yesus talo mi taa fagut a namkaian e faisok simi. 2 Mi texaas sena maana
fepitaian aava maam fo tavai nami pana lapaana gutan si Memai Yesus.
3 A Piran a vubuk o mi taa waan faxaradak paaliu e mi muta
femilungai pana vilaana ina tamaian. 4 Nami xapiak, mi taa tapal pana
faxatang faagutan a vubuxanan ina tami xa talo i taa xaradak e matavas.
5 Lana vilaana aanabe' mi taa pife usi a mu vubuxanan saat malaan sena

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mu rabuna aava ri pife texaas sena Piran. 6 E vaxa, pi ta mataa i taa bit
na tina o kawaasan a naian sina. Maam fo kuus xo e naboxo maam taxa
pebukan nami o a Piran i taa fakasanam a rabuna aava ri bilai malaan.
7 Senaso a Piran fo xel netaara xena taagul pana vilaana xaradak e pife
pana vilaana ina femilungai. 8 E voxo, nase' ta mataa a langai pesalai
sena fepitaian aanabe', a pife tisui a mataa, piau, nane tisui a Piran aava
tavai nami pana Vovau Xaradak sina.
9 A Piran xa fo fapiti xo nami pana vilaana ina vubuxan xasingitaana
mu fetinan e voxo ne taa pife ferawai fulaa pana. 10 E a tuuna, mi bilai
faroxo malaan xe sina mu fetinan la mu bina xapiak pe Mesidonia.
Taasaxa ne faxaar nami talo a vubuxan xasingitan simi xe sina mu
rabuna aava ri namkai i tafe molava.
11 Mi taa faisok faagut xena waan pana luaian, mi taa lamon pana faisok
simi mon e faisok faagut xena fasavat a faat talo mi fexaxaas sena maraan
a maana mo mi vubuxane. A maana mo aanabe' ne fo xuus nami pana
paamua. 12 Layaan mi faisok faagut malaan, a mu rabuna aava ri pife
namkai, ri taa suai semi e mi taa pife bang a xakaavangan sina xasa mataa.

A Filimaanan Sina Memai

13 Maam vubuk o nami mu fetinan, mi taa texaas tuuna sena so ta mo
i taa savat seri aava ri fo maat; ne bai mi taa muluk nari malaan sena
rabuna aava ri pife lamon fati a maana mo aava Piran fo kuus fanai pana.
14 Taara namkai o na Yesus fo maat e to fa'ulaa e vaxa taara namkai o
lana yaan layaan na Yesus i taa ulaamaan fulaa, a Piran i taa lisanmaan a
mu rabuna aava ri namkai e ri fo maat xo, xuvul pa Yesus. 15 Maam xuus
nami pana fepitaian fatak sina Memai. Lana yaan layaan a Memai i taa
ulaamaan, netaara aava taara taxa to lunai, taara taa pife falet paamuin
nari aava ri fo maat. 16 Senaso i taa malaanabe': a tafiu sina Piran i taa
rawei e a ling ina memai angelo i taa xukulai faagut pana ferawaian
tateak e a Memai xa i taa sivimaan ti la xunavata e mu rabuna aava
ri namkai e ri fo maat, ri taa to fa'ulaa ti la mamaat paamua. 17 E mui
lamina, netaara aava taara taxa to lunai, taara taa fe faxuvul xuvul pari
xuluna vata xena fasusui a Memai laa'ui la tavegof. E taara taa waan vulai
xuvul pa Memai. 18 E voxo, mi taa fagut nami xa pana ferawaian aanabe'.

Faigot Pana Filimaanan Sina Memai

5 1 Ne taa pife xuus nami mu fetinan, pana mu yaan e mariaas layaan
a maana mo aanabe' ri taa savat. 2 Senaso mi texaas o a Memai i taa
savat fa'ipul malaan sena mataa ina fenau aava savat la vung. 3 Layaan a
rabuna ri taxa kuus, “A maana mo xapiak a roxo,” lana yaan aave maana
mo mosaat ri taa savat fa'ipul xuluri. I taa savat malaan sena maasaxan
sina tefin aava tiva e ri pife fexaxaas sena sinufane.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

4 Taasaxa nami mu fetinan, a yaan aave i taa pife savat fa'ipul nami
malaan sena mataa ina fenau senaso mi pife waan la suk. 5 Nami ve mi mu
rafulak ti la malang e paanaas. Taara pife mu rabuna ti la vung o suk. 6 E
voxo taara taa pife matef malaan sena xasanofuna, piau, taara taa kaalum
votai e faxatang faroxo. 7 Senaso nari aava ri matef, ri matef la vung e nari
aava ri num temasaat, ri num temasaat la vung. 8 Taasaxa taara mu rabuna
ti la matavas e taara taa faxatang faroxoi netaara xa. Taara taa tigina
fatateak lana namkaian e vubuxan xasingitan e taara taa lamon fati vulan
a fakaxupaan netaara. 9 Senaso a Piran pife siak fati netaara xena waan
lapaana maraleian sina, piau, nane siak fati netaara xena waan vulai xuvul
pana sena namkaian sitaara se Memai Yesus Krais. 10 Nane maat pataara
e naboxo tamo taara taxa to lunai o taara fo maat xo taara fexaxaas sena
taagul xuvul pana. 11 E voxo fagut nami e fexavongan nami xa talo mi taa
waan fatateak lana namkaian simi. A tuuna, mi taxa vil malaane naboxo.

A Mu Fepitaian Fataxapiak

12 Maam fin nami mu fetinan, o mi taa suai faagut seri aava ri taxa faisok
faagut la palou imi xena fapiti nami e xena paamuian nami lana vilaana sina
Memai. 13 Suaian faagutan nari e tavai nari pana isin lava sena faisok siri. Mi
taa feluaian nami xa. 14 E maam faxaar nami mu fetinan, talo mi taa pebukan
nari aava ri waan palau, fagut nari aava ri mataut, xavang nari aava ri piau
ta gutan e waan fananap xuvul pana mu rabuna xapiak. 15 Muta sui a vilaana
saat pana saat, taasaxa fangasik vulan nami e vaxa mu rabuna xapiak.
16 Vulai mi faamamaas 17 e mi fuuna lo fenung vulai 18 e a so ta mo a
savat la toyan simi, kuus faasiroxo xe sina Piran pana. Senaso, a so ta mo
a savat la toyan simi a mo aava Piran xa fo lamon faati o i taa savat xe
simi aava mi namkai se Krais Yesus.
19 Muta tivotan a faisok sina Vovau Xaradak. 20 Muta kuus o a
ferawaian sina Piran la ngusuna mataa, a mo palau. 21 Tiis a maana mo
xapiak talo mi taa texaas o ri filimaan sina Piran o piau. E tao fatateak a
maana mo aava roxo. 22 Tigina patak sena maana buk saatan xapiak.
23 Ne vubuk o a Piran aava fadaarum nami, i taa vil faxaradak xapin
nami. E i taa tivotan a maana mo mosaat semi la vovau, xunus e tami
xapiak, talo mi taa piau ta saatan. E voxo layaan na Memai Yesus Krais
sitaara i taa savat, mi taa tigina fatak pana piau ta vupuno. 24 Nane aava
xel nami, a waan fatateak vulai e nane xa i taa tamana vile.
25 Mu fetinan, fenung pamaam. 26 Fasusui a mu fetinan pana fengus
xaradak. 27 La matana Piran, ne xuus nami, kat a lagasai aanabe' xe sina
mu fetinan xapiak.
28 A xakaavangan xatam sina Memai Yesus Krais sitaara i taa waan
xulumi.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2 Tesalonaika

A Fataraguiaana Lagasai Si Pol Xe Sina Mu Tesalonaika

A Ferawaian Paamua

A kaalum malaan o a mu rabuna aava ri namkai ti lana faxuvulan siri pe Tesalonaika, ri taxa lamon faaxaxaves pana so ta mo tuuna i taa savat layaan na Krais i taa ulaamaan. Saxanofuna ri kuus o a yaan sina Memai fo savat xo. A malaan e voxo na Pol xuvul pa Sailas e na Timoti ri xalei a lagasai aanabe' xena faxaradak a lamonan siri.

Na Pol a xuus nari o a yaan aave pife savat lunai. Paamuina yaan aave rabuna ri taa langai pesalai fasaat paaliu e maana mu vilaana mosaat ri taa savat faagut maan. E saxa mataa aava pi u'usi a mu vuputkai i taa savat e nane i taa xaiyaasan tuunei na Krais.

Na Pol a fasei a mu rabuna aava ri namkai pave o ri taa waan fatateak lana namkaian se Yesus e ri taa yaas a maana matafanan aava ri taa savat xe siri. Nane vubuk o ri taa faisok faagut xena faxatang nari xa malaan sena e mu fesing sina, ri fuuna vile. E ri muta maare sena lo xavangaana xasanofuna.

---

1 1 Nenia na Pol, ne waan nabe' xuvul pa Sailas e na Timoti e maatul
lisan a lagasai aanabe' xe simi mu Tesalonaika aava mi rabuna
sina Piran Tamataara e na Memai Yesus Krais. 2 Ne vubuk o a Piran
Tamataara e na Memai Yesus Krais re taa tavai nami pana xakaavangan
xatam e a luaian.

A Tiisan Aava I Taa Savat Layaan Na Krais A Filimaan Fulaa

3 Mu fetinan, maam kuus faasiroxo vulai xe sina Piran pami. A mo
roxo maam taa vil malaane senaso a namkaian simi taxa lo tateak falet e
vubuxan xasingitan simi vaxa, taxa lo molava falet sait. 4 E voxo la palou
ina rabuna sina Piran maam fuuna ferawai falalava semi senaso mi waan
fatateak vulai e mi taxa lo namkai faagut la palou ina maana maasaxan e
vil penganaan nami.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5 A namkaian tateak simi a faxaalit o a tiisan sina Piran a fatak e
voxo a Piran xa a turoxo o nami, mi mu rabuna roxo e mi fexaxaas sena
waan la fatataganan sina. E senaso mi waan la fatataganan aanabe' mi
taxa yaas a maasaxan naboxo. 6 A Piran a fuuna tiis tuuna; nane taa sui
fexaxaasan a lagafan aava ri famasak nami pana 7 e i taa fangasik nami
xuvul pamaam sena maasaxan sitaara. I taa savat malaan layaan na
Memai Yesus i taa savat la matavas ti la xunavata lana fata molava piis
xuvul pana mu angelo ina gutan sina. 8 I taa fakasanam nari aava ri pife
namkai sena Piran e ri langai pesalai sena Lagasai Roxo se Memai Yesus
sitaara. 9 E i taa fakasanam nari malaan: i taa kawaasan vulan nari e i
taa tivotan nari sena waanan la matana Memai e a gutan molava piis
sina. 10 E i taa savat malaan lana yaan ina filimaanan sina, layaan a mu
rabuna sina ri taa kuus fati faagutan a isina e nari xapiak aava ri namkai,
ri taa kaalum fatateak e ri taa pangaa sena miridingan molava sina. E
nami vaxa, mi taa waan pave senaso mi namkai sena lagasai aava maam
kuusane xe simi.
11 Maam lalamon pana maana mo aave e voxo maam taxa lo fenung
pami. Maam fin a Piran o i taa xavang nami xena tigina fatateak lana
toyan aava nane xel nami xe lana. E pana gutan sina i taa fasavat a
maana vubuxanan e faisok roxo aava savat sena namkaian simi. 12 Maam
fenung malaan talo maana rabuna xaves ri taa kuus fati a isi Memai
Yesus sitaara semi e ri taa suai semi senaso mi mu rabuna sina. A
xakaavangan xatam sina Piran e na Memai Yesus Krais a fasavat a maana
mo aanabe' xami.

A Maana Fakalimaanan Aava Ri Taa Savat Paamuina Ulaian Si Krais

2 1 Sena ulaian sina Memai Yesus Krais sitaara e malaafaa i taa
faxuvul netaara xena waan xuvul pana, ne xuus nami mu fetinan,
2 muta fatavanat a lamonan simi e muta ipulan ta saxa lagasai o
ferawaian aava kuus o a yaan si Memai fo savat xo. Muta mamaxus
sena naapalaan mi langaie lana saxa kuus fatuxaian o lana saxa kuusan
fasavatan o naak mi taa langai o maam xalei a lagasai xe simi pana.
3 Muta turoxoian ta mataa xena bit nami malaan. A yaan aave i taa pife
savat fefexaxaas a yaan ina tisuian lava i taa savat e na Mataa Saat i taa
savat la matavas. Nane xo i taa waan la bina ina Fata Aava Raam Vulai.
4 E i taa tisui a maana mo xapiak aava rabuna ri nanguse e i taa kuus o
nane ve a pemamolava seri. E vaxa, nane taa laak la lifu lotu sina Piran e
i taa nai la vepen lava pave e i taa kuus o nane xa a Piran.
5 Lamon fa'uli a yaan ne waan xuvul pami, ne xuus nami pana maana
mo aanabe'. 6 E naboxo mi texaas sena so ta mo taxa ti votane sena savat la
matavas fefexaxaas a yaan fatak ina i taa savat. 7 Na Setan aava fuuna laxao
a mu vuputkai, i taxa faisok naboxo taasaxa i taxa fufunai. E maana mo aave

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

i taa savat la matavas layaan nane aava taxa tivotane xo i taa siak tapinan.
8 Lana yaan aave na Mataa Saat i taa savat la matavas e na Memai Yesus i taa
fa'oname pana reref ti la valana e i taa kawaasan xapine pana savatan ina
miridingan molava sina. 9 Na Mataa Saat naang, i taa filimaan pana gutan si
Setan e i taa vil a maana buk faisok ina gutan e fakalimaanan bit e maana mo
fa'ipul. 10 E i taa bit pengan nari aava ri taxa maat. Ri taxa maat senaso ri bai
namkai e ri pife tao fatateak a tuunayan aava i fexaxaas sena fakaxup nari.
11 E sena tisuian aave a Piran i taxa lisan a gutan aava i taa bit a lamonan siri
talo ri taa namkai sena bitan. 12 E nari aava ri pife namkai sena tuunayan
taasaxa ri faamamaas pana bilaian saat, a Piran taa tiis nari e xali nari pana
vupuno.

Tigina Fatateak: A Piran A Siak Fati Nami Xena Waan Xuvul Pa Krais Lana Miridingan Sina

13 A mo roxo maam kuus faasiroxo vulai xe sina Piran pami, mu fetinan aava
Piran a vubuxan xasingit nami. Senaso ti la tangpat nane lamon faati o nami,
mi taa kaaxup. E nane fakaxup nami layaan a Vovau Xaradak a timin patak
nami e mi namkai sena tuunayan. 14 A Piran a xel nami layaan maam kuusan
fasavat a Lagasai Roxo xe simi e mi langaie. Nane xel nami talo mi taa siak a
xavil ina miridingan molava si Memai Yesus Krais sitaara. 15 E voxo mu fetinan,
tigina fatateak e tao faagutan a maana tuunayan aava maam fo fapiti nami
pana lana kuus fasavatan simaam e lana mu lagasai aava maam lisane xe simi.
16 Maam vubuk o na Memai Yesus Krais xa xuvul pana Piran
Tamataara aava vubuxan xasingit netaara e lapaana xakaavangan sina a
tavai netaara pana lamon fanaian roxo e a maluluman aava i taa waan
vulai, 17 maam vubuk o re taa fabas a xunus imi pana gutan e tateaxan
xena faisok e ferawai pana maana mo roxo.

Na Pol A Fin Nari O Ri Taa Fenung Pana

3 1 E naboxo mu fetinan, fenung pamaam talo maana rabuna la mu bina
xapiak ri taa langai a lagasai si Memai e ri taa suai sena xena namkai,
malaan semi. 2 E vaxa, mi taa fenung o a Piran i taa fakaxup nemaam xasena
rabuna aava ri bilai fasaat e ri fuuna fasavat a lagafan, senaso saxano rabuna ri
bai namkai. 3 Taasaxa Memai taxa waan fatateak vulai e i taa fagut nami e i taa
tivotan nami xasena mataa saat. 4 Sena namkaian simi maam texaas tuuna o mi
taxa lo vil a maana mo maam fasei nami pana. 5 Ne vubuk o a Piran i taa kas a
lamonan simi talo mi taa masam faroxo sena vubuxan xasingitan sina Piran e
malaafaa na Krais a fatiginei fatateak vulan netaara.

Muta Nai Palau

6 Lapaana isi Memai Yesus Krais, maam fasei faagutan nami mu
fetinan, o mi taa faapalau sena mu fetinan aava ri nai palau e ri pi ri

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

faisok. Senaso ri langai pesalai sena fepitaian simaam. 7 Layaan maam
waan xuvul pami maam pife nai palau e nami xa mi texaas o mi taa
usi fatak a vilaana simaam. 8 Maam pife siak palou ta mo sin' ta mataa,
piau. Maam faisok faagut; la maana yaan xapiak maam faisok faagut talo
maam fexaxaas sena maraan a maana mo pamaam. 9 Maam fexaxaas
sena tigina lamimi pana xakaavangan simi, taasaxa piau, maam faisok
faagut malaan talo mi taa xalume e mi taa usi a vilaana simaam.
10 Layaan maam waan xuvul pami maam xuus nami malaan, "Nase' ta
mataa bai faisok i taa pife fangan."
11 Maam ferawai malaan senaso maam langai o saxanofuna la palou
imi ri pi ri faisok. Ri pife vil ta mo, taasaxa ri fuuna lo ferawai vipiaal
pana faisok sina xasano rabuna. 12 Lapaana isi Memai Yesus Krais, maam
fasei faagutan a mu rabuna aave e maam pebukan nari o ri taa taagul
faroxo e ri taa faisok xena maraan fanganan pari. 13 E nami mu fetinan,
muta maare pana lo bilai faroxo.
14 Tamo saxa la palou imi a langai pesalai sena lagasai aanabe',
fakalimaan votane e muta nai xuvul pana talo i taa mangil sena vilaana
saat sina. 15 Muta lamon o nane saxa xaiyaas, piau, taasaxa pebukane
malaan sena saxa ti lana matafetama simi.

A Fasisian Fataxapiak

16 Ne vubuk o a Memai aava fufuna luaian, i taa pisingan nami la
maana yaan xapiak pana luaian la xunus imi. A Memai i taa waan xuvul
pami.
17 Lana mu lagasai aava ne lisane, ne xalei a fasisian aanabe' xe simi
pana maak. A xakalayan aanabe' a faxaalit o nenia na Pol, ne lisan a
lagasai aanabe'.
18 A xakaavangan xatam sina Memai Yesus Krais sitaara i taa waan
xuvul pami xapiak.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1 Timoti

A Lagasai Mata Xe Si Timoti

A Ferawaian Paamua

Na Timoti a saxa naatuung ti la nobina Listra pe la bina lava, Galesia. Na ninana ve a saxa Juda e na tamana ve a saxa Griik. Na Pol a xel na Timoti xena sangas xuvul pana talo i taa xavange pana faisok ina kuusan fasavataana ferawaian sina Piran. Mui layaan na Pol a xalei a lagasai aanabe' a kaalum malaan o na Timoti a paamua sina rabuna aava ri namkai pe Efasis.

A lagasai aanabe' a toxan a saxanu fufuna, saxa molava a malaan: na Timoti i taa faxatang sena saxano rabuna ina fepitaa bit. Ri fuuna bit o a maana mo ti la xavala ri mosaat, taasaxa mataa a fexaxaas sena tingin a fakaxupan tamo i taa siak a texaasan fufunai, i taa falfaal pana saxanu fanganan e i taa pife tamai.

Saxa fufuna fulaa: a lagasai taxa xuus fatexaas na Timoti e mu paamua sina rabuna aava ri namkai pana mu vilaana roxo xena faxatang a faxuvulan sina rabuna aava ri namkai e a faisok ina. E i taxa kuus vaxa, pana so ta buk mataa i taa paamuian a faxuvulan aave.

La fataxapiak ina lagasai na Pol a xuus na Timoti pana vilaana tuuna ina sisiak si Yesus Krais e pana naian roxo xuvul pana maana mu rabuna lana faxuvulan siri aava ri namkai.

---

1 1 Nenia na Pol: ne saxa yaamut si Krais Yesus senaso a Piran aava fakaxup netaara sena maatan e na Yesus aava taara taxa waan bange, re fo siak fatiau.

2 E voxo ne taxa xalei a lagasai aanabe' xe siim, Timoti, no lak tuuna siak senaso no namkai se Yesus.

E voxo ne nung a Piran aava na Tamataara e na Krais Yesus aava Memai sitaara o re taa tavai nano pana xakaavangan xatam, mamaaluxan e a luaian sire.

A Pebukaian Sena Fepitaian Bit

3 Layaan ne ti xalum nano, Timoti, lana faletan siak xe pe Mesidonia, ne faxaar nano talo no taa waan pe Efasis e a vubuxanan naang i taxa

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

waan lunai. Saxano rabuna pave ri taxa fepitaa pana ferawaian bit e
nano xo, no taa baras nari talo ri taa taxapus. 4 Xuus nari o ri muta lamon
fati a maana xuuskuus ti kavai e ri muta faliu palou a yaan siri pana
maana xuuskuus ina mu buri senaso a mu xuuskuus aave ri taa fasavat
a maana fegagelaian e ri taa pife fasavat a faisok sina Piran aava savat
sena namkaian. 5 Ne fasei nami malaan, senaso ne vubuk o taara taa
fevubuxan xasingit netaara. A xunus aava fatak, a nasaman aava matavas
e a namkaian tateak sena Piran, nari xo, ri fufuna vubuxan xasingitan
aanabe'. 6 Saxanofuna ri faasaal pana maana vilaana aanabe' e ri ferawai
palau mon. 7 Ri vubuk o ri taa rabuna ina fepitaa pana mu vuputkai sina
Piran taasaxa ri pife masam sena mu vapaling lana ferawaian siri o a
lamonan aava ri ferawai faagut pana.
8 Netaara xo taara texaas o a vuputkai a roxo tamo taara taa bilai
faroxo lapaana. 9-10 E vaxa taara texaas o a vuputkai aave pife xena tiis a
mataa aava roxo, piau. I taa tiis a mataa aava laxao a vuputkai e langai
pesalai e mu tavanat e nari aava ri sarak sena Piran e nari aava ri toxan
a lalosaat e bilai fasaat. A vuputkai i taa tiis a mataa aava punuk na
ninana o tamana o xasa mataa e vaxa xasanofuna aava ri femilungai
pana vilaana ina tamaian e nari aava ri piau ta mangilan malaan sena
ro tomexaan aava re fetamaian nare e a rabuna aava ri yot a mataa xena
faasot pana. E a vuputkai i taa tafang a rabuna ina bitan e mu rabuna
xapiak aava ri pife usi a fepitaian roxo sina Piran. 11 A mu fepitaian
aave xo ri waan lana Lagasai Roxo sina Piran aava fufuna miridingan e
faamamaasan.

Na Pol A Kuus Faasiroxo Pana Mamaaluxan Sina Piran

12 Ne kuus faasiroxo senaso na Yesus Krais aava Memai sitaara, fo
tavaiau pana gutan xena faisok siak. Nane lamon o nenia, ne fexaxaas
sena ngavuk aanabe' e voxo a siak fatiau xena yaamut sina. 13 Paamua,
ne fuuna ferawai fasaat sena Piran e ne vil pengan a mu rabuna e faisok
sina. Ne pife usi a vilaana sina Piran taasaxa nane xo a muluxau senaso
ne vil a maana mo mosaat aave pana vungutan. 14 E sena vungutan siak,
a Memai xo a tiu marasaxain a xakaavangan xatam sina xulok e a fabas
soliu a xunus iga pana namkaian e vubuxan xasingitan. A ro mo aanabe'
re vilaana sina mu rabuna aava ri usi na Yesus Krais.
15 A ferawaian aanabe' a roxo, mi taa langaie: na Krais Yesus maa savat
la xavala xena fakaxup a mu rabuna saat. E nenia xo ne saat paaliu sena
mu rabuna saat. 16 A fufuna mamaaluxan si Yesus xe siak a malaanabe': a
Piran a waan bangau senaso nane vubuk o mu rabuna aava ri taa namkai
sena xena siak a toyan vulai, ri taa xalumau, ne mataa saat tuuna paaliu
aava Piran fo xele xe sina xa e ri taa texaas o a Piran a vubuk fakaxup
nari sait. 17 Nangus a Piran pana suaian e kuus fati a isina senaso nane ve

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

a saxa aava Piran King vulai xe vulai e i taa pife maat. A saxa aava taara
pife fexaxaas sena xalume. Nane ve a Piran. A tuuna.
18 Timoti xanatuk, a maana fepitaian aanabe' aava ne taxa tavai nano
pana, ri fexaxaas sena mu kuus fatuxaian ti paamua sema. Faisok faagut
lapaana ferawaian aave e no taa tigina fatateak. 19 Famatavas vulan
a nasaman siim e namkai sena Piran. Malaan sena xaleo aava laak
xuluna maat e tugurum e lus, saxano rabuna vaxa ri langai pesalai sena
nasaman siri e voxo ri kawaasan a namkaian siri se Krais e ri lus sait.
20 Na Haimineus nare Aleksanda xo, re fo usi a vilaana saat aave e voxo
ne tavai na Setan pare xena fakasanam nare talo re taa texaas e re taa
pife famangil fulan a isina Piran.

A Fepitaian Pana Vilaana Ina Lotu

2 1 A saxa mo mi taa vil paamuine: mi taa fenung xe sina Piran o i
taa muluk a mu rabuna xapiak e xavang nari e vaxa mi taa kuus
faasiroxo xe sina pari. 2 Fenung pana mu paamua ina mu fatataganan ti la
xavala e nari aava ri paamuian a mu bina talo taara taa lo taagul faroxo
pana luaian. E vaxa taara taa usi faroxoi a vilaana sina Piran e bilai
fatak. 3 A nungan aanabe' a roxo e a Piran aava fakaxup netaara, nane xo,
a faamamaas pana. 4 Nane vubuk o mu rabuna xapiak ri taa texaas sena
fepitaian tuuna sina e ri taa kaaxup. 5 Senaso toxan a Piran saxa mon e a
saxa aava fadaarum a Piran xuvul pana rabuna, nane ve na Krais Yesus
6 aava lisan nane xa xena maraan fa'uli a mu rabuna la yaan fatak ina. 7 E
voxo a Piran a vubuk o nenia xo ne taa fe kuusan fasavat a Lagasai Roxo
xe sina mu rabuna aava ri pife Juda e fapiti nari pana vilaana tuuna ina
namkai se Yesus. Aanabe' a fufuna aava Piran fo siak fatiau xena yaamut
sina. Ne taxa ferawai tuuna, ne pife bit.
8 Lana mu lotu xapiak ne vubuk o mu tomexaan ri taa talangaian a
mari aava failai xena fenung xe sina Piran. E ri taa piau ta maraleian o
fegagelaian lana xunus iri la fena nungan siri.
9 E vaxa ne vubuk o lutefin xo ri taa falak faroxoi a marapi siri e ri taa
pife famaus a tari pana maaxui o mafa o xixiut pana mamareiai lava e
ri taa pife famaus temasaatan a fui siri. Ri taa pife lalamon faagut pana
mausan siri. 10 Taasaxa mo aava peraroxo, ri taa famaus a tari pana
faisok roxo. A faisok aanabe' a vilaana sina lutefin aava ri kuus o ri
nangus a Piran.
11 A mu tomexaan ri taa fepitaa e lutefin mon ri taa waan lapaana
tateaxan ina mu tomexaan e ri taa langai nari. 12 Ne xuus votan xo a
lutefin sena fepitaa o paamuian a mu tomexaan lana lotu. Ri taa nai
kasam. 13-14 A fufuna mu fefasaa siak a malaanabe': a Piran a vesan
paamuin na Aadam e lumui lamina na Eva e a tiui a pol na Eva e nane
langai pesalai sena Piran e fesavat saxa aava fo faasaal. 15 Taasaxa, a

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

lutefin ri taa kaaxup sena luxaana lak tamo ri taa lo taagul faroxo pana namkaian, vubuxan xasingitan e a xaradaxan.

Siak Fati A Mu Paamua Pana Mu Vilaana Roxo Aanabe'

3 1 A ferawaian aanabe' ve tuuna: nase' ta mataa a vubuxan a ngavuk xena paamuian a rabuna ina lotu, nane vubuxan a faisok roxo. 2 A maana vilaana sina mu paamua aave ri malaanabe': piau ta mataa i taa ferawai fasaat sena; i taa tamai pana tefin saxa mon e pife ta'ulane; a lamonan sina i taa matavas e i taa faxatang faroxoi nane xa talo a mu rabuna xapiak ri taa suai sena; i taa fakas a mu rabuna aava ri ti xalume e i taa fepitaa pana masaman roxo. 3 E vaxa i taa pife num temasaat e i taa pife marala faagut, taasaxa i taa usi a vilaana mam. I taa pife gel, taasaxa i taa waan faroxo pana luaian e i taa pife rawet pana faat. 4 Siak fati a paamua aava paamuian faroxoi a matafetama sina talo mu rafulak sina ri langaie pana suaian. 5 Tamo nane pife fexaxaas sena paamuian faroxoi a matafetama sina malaafaa i taa paamuian faroxoi a rabuna sina Piran? 6 Muta siak fati a rabuna aava ri xaveak namkai xena paamuian a lotu senaso ulaa ri tamaa kawaasan a vilaana ina lotu; naak ri taa malalava e faasaal malaan se Setan aava Piran fo fakasaname. 7 E vaxa, mu rabuna aava ri pife namkai, ri taa suai sena talo i taa pife mangil e feyaasok si Setan.

Siak Fati A Rabuna Ina Xakaavang Pana Mu Vilaana Roxo Aanabe'

8 A mu rabuna ina xakaavang vaxa ri taa bilai faroxo pana lamonan fatak, ri taa pife xalema maranga o num temasaatan a raarum tateak e ri taa pife naixaam soxot a faat. 9 Ri taa lo namkai fatateak sena mu fepitaian tuuna si Krais pana nasaman aava roxo. 10 Mi taa tafang a vilaana siri e tamo ri fo usi a maana vilaana roxo aanabe', lavaxa ri taa xakaavang lana lotu.

11 A lutefin siri vaxa ri taa bilai faroxo talo a rabuna ri taa suai seri. Ri taa pife ferawai lilimugai e a lamonan siri i taa matavas e ri taa fataxapin faroxoi a maana faisok xapiak siri.

12 A mataa ina xakaavang i taa tamai sina tefin saxa mon e i taa pife ta'ulane. E i taa faxatang faroxoi a matafetama sina. 13 A mu rabuna ri taa suai sena mu rabuna ina xakaavang aava ri vil faroxoi a faisok siri. E nari mu xakaavang aave ri fexaxaas sena ferawai faagut pana namkaian siri se Yesus Krais.

14 Ne vubuk rao ne taa fe xalum nano monabe' mon, Timoti. 15 Taasaxa, tamo ne pife fexaxaas sena savat fataapus a lagasai aanabe' i taa xuus fatexaas nami pana mu vilaana sina rabuna aava ri taagul faroxo lana matafetama sina Piran aava waan vulai. A matafetama aanabe' ve a malaan sena lifu sina Piran senaso nane taxa taagul lana. A rabuna aave

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ri taa taagul lapaana tuunayan e faxatang faagutan a fepitaian ina. 16 A
tuuna paaliu, paamua taara pife masam sena fufuna namkaian sitaara,
taasaxa naboxo, a Piran a fasavate la matavas:

"Na Krais Yesus maa savat la xavala malaan sena mataa,
A to fa'ulaian sina a faxaalit o nane ve na Natuna Piran,
A mu angelo ri xalume,
A mu rabuna aava ri namkai ri kuusan fasavate la mu bina
xapiak,
A maana rabuna pe la mu bina xapiak ri namkai sena,
E a Piran a xel falaxe xe lana miridingan sina."

A Fefasaa Sena Rabuna Ina Fepitaian Bit

4 1 A Vovau Xaradak fo kuus famatavas o la fataxapiak ina mu yaan
saxano rabuna ti lana lotu ri taa ta'ulan na Krais e namkaian tuuna
e ri taa usi a mu vovau ina bitan e a fepitaian sena mu masalai. 2 A mu
fepitaian saat aave ri savat la ngusuna rabuna ina bitan aava nasaman siri
fo maat e ri pife texaas sena maana mo aava roxo. 3 Ri kuus votan a rabuna
o ri muta tamai e vaxa ri muta ngan a saxano fanganan. Taasaxa Piran fo
vesan a maana fanganan aave xena fafanganaan netaara. E netaara aava
taara namkai se Yesus, taara texaas sena tuunayan. E voxo taara taa kuus
faasiroxo xe sina Piran pana maana mo xapiak aava nane fo vesane e taara
taa fangan pana faamamaasan. 4 A Piran fo vesan a maana mo xapiak e
nari, ri roxo. Muta gigirane, taasaxa kuus faasiroxo pana e siaxe. 5 Senaso
a ferawaian sina Piran e a fenungan sitaara re vil faroxoi a fanganan aave.

A Mu Fefasaa Xe Si Timoti Aava Sisiak Roxo Si Krais Yesus

6 Fafangan a vovau siim pana ferawaian ina namkaian e pana fepitaian
tuuna si Krais Yesus aava no usie e tavai a mu rabuna aava ri namkai
pana mu fefasaian aanabe'. Tamo no vil malaane no taa mataa sisiak
roxo si Yesus Krais. 7 Muta faliu palou a yaan siim pana xuuskuus sina
mu piran bit senaso ri pi ta malangiis lana. Taasaxa lamon fatateak e
ferawai tuuna pana maana mo sina Piran. Fuuna lo vil faagutan a vovau
siim! Kanisai pana sangasaana salan sina Piran. 8 Tamo no taa fala vulai
i tamaa faagutan a taam xena waan faxaarus la xavala. Taasaxa, a fala
faxa'usiaana salan sina Piran a roxo marasaxa lana maana mo xapiak
e pife xena fagutaana taam mon. I taa vil faroxoi a toyan siim nabe' la
xavala e a toyan siim xe mui.

9 A mo aava ne fo kuusane a tuuna e mu rabuna xapiak ri taa kuus
turoxo pana. 10 La fena yaan nemaam taxa waan bang a Piran ina Toyan
Vulai maam taxa faisok e tatalai faagut xena sangas la salan sina. Nane
xo vubuk o mu rabuna ri taa kaaxup e voxo nane maat talo mu rabuna
aava ri namkai sena, ri taa kaaxup.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11 Xuus faagutan a mu rabuna aava ri namkai pana mu fepitaian e
fefasaian aave. 12 Pana mu vilaana siim faxalit nari aava ri namkai
pana mu salan ina taagulan roxo malaan: ferawai faroxo e bilai faroxo,
vubuxan xasingit a mu rabuna xapiak, vil fasavat a maana mo no fo
kuus fanai pana e suai sena mu rabuna aava ri namkai talo pi ta mataa i
taa kaalum fasivi xasema senaso nano, no mataa fa'ui. 13 E fefexaxaas a
savatan siak no taa faisok faagut pana kataana Xakalayan sina Piran la
palou ina mu rabuna e fapiti nari. 14 Muta taaluugan a tatavai aava Piran
a pisingan nano pana layaan a mu rabuna ri kuus fatuxai sema e mu
paamua ri bur nano pana mari.
15 Muta famalmaal a taam, kanisai vulai pana maana mo aave talo
mu rabuna xapiak ri taa xalum nano o no taxa savat faroxo lana vilaana
e texaasan si Yesus. 16 Faxatang faroxoi nano xa e a mu fepitaian siim e
no taa faxalit a kaaxupan siim. E vaxa no taa xavang nari aava ri langai
nano pana kaaxupan siri sait.

A Vilaana Sina Mu Matalava Ina Lotu

5 1-2 Muta ferawai sarak xe sina mu matalava tomexaan taasaxa
ferawai xe siri malaan se tamaam. Bilai faroxo xe sina mu mataa
fa'ui malaan sena mu tiam e xe sina mu matalava tefin malaan se
ninaam. E bilai faroxo xe sina lutefin fa'ui malaan sena vasaam talo pi ta
mataa i taa ferawai fasaat sena vilaana siim.

A Fefasaa Sena Lutefin Nakmaal

3 Suai sena lutefin nakmaal[a] aava piau ta matafetama. 4 Tamo a tefin
nakmaal a toxan a rafulak o mu yaya, nari ve, ri taa faxalit a namkaian
siri pana faxatangaana senaso a faisok aanabe' a vubuxanan sina Piran. A
faxatangan aanabe' a xavil ina lotu siri e taa tavai fa'uli a roxoyan xe sina
tamari e ninari e mu yaya siri. 5 A tefin nakmaal aava waan nane sang
mon, a kaalum vulai xe sina Piran e la maana yaan xapiak a nunge pana
xakaavangan sina. 6 Taasaxa lutefin nakmaal aava ri fuuna usi a nanasam
siri e pife kaalum xe sina Piran, ri taxa to lana vipin siri taasaxa ri fo maat
xo lana vovau iri. 7 E vaxa, xuus faagutan a lutefin nakmaal e matafetama
siri pana mu fepitaian aanabe' talo xasanofuna ri taa pi ta fufuna xena
ferawai fasaat seri. 8 Nase' ta mataa pife faxatang faroxoi a matafetama
sina, a ta'ulan a namkaian tuuna e nane ve a mataa saat paaliu sena mataa
aava pife namkai, senaso nari xo ri faxatang faroxoi a lutefin nakmaal siri.
9 Tamo a tefin nakmaal tuuna a vubuk sisiak lana lotu, a mu rabuna
ina lotu ri taa timin a isina tefin aave lana sising ina tefin nakmaal tamo

---

[a] **5:3** A tefin nakmaal tuuna fo tamai e a lavana fo maat tapine pana piau ta rafulak. E voxo nane piau ta matafetama xena faxatange.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

a mariaas sina liu a 60 e fo tamai pana saxa mataa mon. 10 E vaxa, a
rabuna ri taa texaas sena maana faisok roxo a tefin nakmaal aanabe' fo
vile, nane faxatang faroxoi a rafulak sina; a lifu sina a talakas xe sina mu
topen; nane sisiak faroxo xe sina mu rabuna sina Piran e xavang a mu
rabuna pana lagafan siri e fuuna vil a maana buk faisok roxo.
11-12 Taasaxa lutefin nakmaal aava ri pife matalava tefin lunai, muta
timin a isiri lana sising aave senaso a vubuxanan siri tamaa savat xena
tamai fulaa. E ri taa ta'ulan moxo na Krais e a fakalimaanan siri xe sina. E
voxo ri taa waan lapaana fakasanaman sina Piran. 13 E sait ri fuuna irimai
xolai la maana lifu xaves e ferawai lilimugai sena maana mo aava pife
lagafan siri. 14 E voxo ne vubuk o ri taa tamai fulaa e luk a lak e faxatang a
lifu siri talo a xaiyaas sitaara i taa piau ta mo xena ferawai fasaat setaara.
15 Saxano lutefin nakmaal ri fo taaluugan na Krais xena usi na Setan.
16 Tamo a tefin aava namkai, a toxan a lutefin nakmaal lana
matafetama sina, nane taa faxatang faroxoi nari. Pife roxo i taa tavai a
mu rabuna ina lotu pana faisok aanabe' senaso ri taxa xavang xo a lutefin
nakmaal aava ri waan nari sang mon.

A Lagasai Xe Si Timoti E Mu Paamua

17 A mu paamua aava ri faisok faagut pana paamuianaana rabuna aava
ri namkai, mi taa pisingan nari sena faisok siri. E nari mu paamua aava
ri kuusan fasavat a Lagasai Roxo e fepitaa pana, suai faagut seri. 18 A
Ferawaian sina Piran a kuus malaan: “Muta pis votan a valana bulmakau
sena fangan layaan i taxa xavang nano pana faisok siim.” *Vpt 25:4*
e “A mataa faisok i taa siak a mamareiai ina faisok roxo sina. A mo
malaan a roxo.” *Lk 10:7*
19 Tamo mataa saxa i taa gel tifi a paamua ina lotu, muta langaie.
Taasaxa tamo a mataa taragua o fulaa ri xalum a faasaalan sina paamua
aave e ri kuusane, lavaxa langaie. 20 E nari mu paamua aava ri fo faasaal,
baras nari la matana mu rabuna aava ri namkai xena famataut nari
xapiak talo ri taa pife faasaal.
21 La matana Piran nare Krais Yesus e mu angelo xaradak, ne pebukan
nano o no taa usi a fepitaian aave e muta suai sena saxano rabuna e
saxanofuna piau. Bilai faroxo xe sina mu rabuna xapiak lana maana mo
xapiak.
22 Muta lamon faati fataapus pana noxolaana mataa xena vil a faisok
sina Memai senaso a malaan sena no taa laak lana vilaana saat sina tamo
no taa bure. Nano sang no bilai faroxo vulai.
23 Muta num raarum mon, taasaxa num famodak a wain senaso no taxa
lo giis pana xuum.
24-25 Timoti, a lagaf xena siak fati a mu paamua roxo senaso saxano
rabuna, no taa texaas fataapus sena faasaalan siri. Taasaxa xasanofuna,

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

a saatan siri a waan kasam e no taa pife texaas seri fefexaxaas mui. A
mataa roxo a malaan: saxanofuna, no taa xalum a vilaana roxo siri e
saxanofuna, a vilaana roxo siri ri fufunai, taasaxa mui ri taa savat la
matavas. a matavas.

6 1 Nari mu yaasok aava ri namkai, ri taa suaian faagutan a mataa
tafuri aava ri pife namkai talo isina Piran e mu fepitaian sina lotu
sitaara ri taa pife famangilan. 2 A mu yaasok aava ri namkai, ri taa pife
kaalum fasivi xuluna mataa tafuri aava ri namkai senaso nari xapiak ri
fetinan lana namkaian siri. Taasaxa nari mu yaasok, ri taa faisok faroxo
paaliu senaso a mataa tafuri aava saxam a roxoyan sena faisok siri, nane
sait a vubuxan xasingitan e waan lana matafetama si Krais.

A Fepitaian Bit E Rawetan Pana Faat

3-4 Fepitaa pana maana mo aanabe' aava ne taxa xuus fatexaas nano
pana e faagutan a rabuna aava ri namkai talo ri taa usie. Nase' ta
mataa a fepitaa pana fepitaian bit e pife lamon turoxo pana ferawaian
tuuna sina Memai Yesus Krais e pana maana fepitaian roxo sina, nane
fasaamaat pana vungutan sina. E nane ve taxa giis lana lamonan sina
senaso nane vubuk fegagelai vulai pana malasuf ina mu vapaling e
fepitaian. A fegagelaian aave a fasavat a xinaasan, suaxan, e a ferawaian
sarak; ri taa lalama sena xasa mataa e ri fetok vulai. 5 A rabuna aave
a lamonan siri a maat e ri famalit a maana lamonan tuuna. E voxo ri
vubuxan a maana mo xaves. Ri lamon o a namkaian se Yesus e a usiaana
vilaana sina Piran taa fasavat a maana mo xaves.
6 Taasaxa ne buk xuus nano o a namkaian i taa famasi a mataa pana
maana mo xaves tamo nane taa faamamaas pana so ta mo nane toxane.
7 Layaan taara savat la xavala a so ta mo taara lisanmaane xuvul pataara?
Piau! E layaan taara maat e ta'ulan a xavala a so ta mo taara taa lisane
xuvul pataara? Piau! 8 E voxo tamo taara toxai fanganan e marapi,
a ro mo aanabe' re fexaxaas sena fananam netaara. 9 Taasaxa nari
aava ri vubuxan a maana mo xaves, a maana mo aave a yuuf nari e ri
fepiusai e a vubuxanan saat aave a buluman nari xena faxarak nari. 10 A
vubuxanaana faat va fufuna maana vilaana saat. Senaso saxano rabuna
aava ri vubuxan temasaatan a faat, ri fo ta'ulan a namkaian tuuna e ri
siak fasivimaan a maana lagafan e maasaxan xuluri.

A Mu Fefasaa Xe Si Timoti

11 Taasaxa nano xo, no mataa sina Piran, muta usi a maana mo aave,
sinuf sena. Taasaxa la maana yaan xapiak usi fatak a fepitaian sina
Piran e bilai faroxo la matana Piran e mu rabuna. Faagutan a namkaian
siim se Krais e vubuxan xasingit a rabuna lana matafetama sina Piran.
Muta fefinaas lana maasaxan e lagafan e bilai faroxo xe sina xasanofuna

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

pana mamaaluxan. 12 A vubuxanan xena taagul lana namkaian tuuna
a malaan sena falayan. E voxo, faisok faagut xena fataxapin a falayan
aave e tao fatateak a toyan vulai aava Piran a xel nano xe lana layaan
no kuusan famatavas a namkaian siim la matana maana rabuna aava ri
namkai. 13-14 A Piran aava fufuna toyan xapiak e na Krais Yesus aava vil
famatavas a vepen sina la mata Ponsus Pailat, re xalumau e re texaas o
ne ferawai tuuna layaan ne fasei nano xena usi fatateak a xana fefasaian
e muta milung o faasaal; usi nari fefexaxaas a yaan na Memai Yesus
Krais sitaara i taa filimaan fulaa talo piau ta rabuna ri taa ferawai fasaat
sema. 15 A Piran xo a siak fati a yaan fatak ina filimaanan. Nane ve a
tafuna maana mo xapiak e a fufuna nanaman. Nane ve a Memai sina
mu Memai e Paamua sina mu Paamua. 16 Nane ve a toyan vulai e nane
taagul lana malang aava matavas temasaat e piau ta mataa a fexaxaas
sena falet faasilak. Pi ta mataa fo xalume e vaxa pi ta mataa a fexaxaas
sena xalume. Nanguse pana suaian xapiak vulai. A gutan sina i taa pife
taxapus. A Tuuna.

17 Fasei nari aava ri toxan a maana mo xaves lana waanan siri o ri
muta fasaamaat pana maana mo siri. Muta lalamon sena xakaavangan
ina maana mo aave senaso taara pife texaas tamo maana mo aave ri taa
waan o malit. Taasaxa, kaalum xe sina Piran aava pisingan netaara pana
maana mo xena fafaamamaas netaara. 18 Fasei nari o ri taa bilai faroxo,
fabas nari xa pana faisok roxo, tatavai xe sina xasanofuna e femiraaxan
a maana mo siri xena xavang a mu rabuna. 19 Tamo ri taa usi a fefasaian
roxo aave, ri taa siak faxuvul a maana mo xaves aava malaan sena ngavil
tateak, xena xavang nari la yaan i taa savat mui e ri taa waan lana toyan
tuuna.

20 Timoti, faxatang faroxoi a maana mo aava Piran fo tavai nano pana.
Tigina patak sena ferawaian palau e fegagelaian aava xasano rabuna ri
xalie pana texaasan, taasaxa bitan. 21 Saxanofuna ri kuus o ri toxan a
texaasan aave, taasaxa ri fo faasaal sena usiaana namkaian.

A xakaavangan xatam sina Piran i taa lo waan xuvul pami xapiak.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2 Timoti

A Fataraguiaana Lagasai Xe Si Timoti

A Ferawaian Paamua

Na Timoti a saxa fefeng si Pol e fuuna xavange pana faxatang a saxanu faxuvulan sina rabuna aava ri namkai. Na Pol taxa kala xe sina xena fagut a lamonan sina. Nane vubuk o na Timoti i taa waan fatateak lana namkaian sina se Yesus Krais e i taa kuusan fasavat tuunei a Lagasai Roxo e a Xakalayan ti Kavai. E naapalaan a lagafan e maana buk maasaxan ri taa savat, na Timoti i taa vil vulan a faisok ina fepitaa.

Na Pol a faxaar na Timoti talo i taa pife langai nari aava ri buk fegagelai pana fiaian palau senaso a fiaian malaan i taa kawaasan a lamonan sina rabuna. A mo roxo o na Timoti i taa lamon fa'ulaa e i taa usi a mu vilaana si Pol, a maana buk vilaana aava ri malaan: a namkaian tateak sena Piran, vubuxan xasingitan, vilaana mam, waan fatateaxan e a vilaana ina yaas a maana buk maasaxan.

---

1 1-2 Nenia na Pol: A Piran a siak fatiau e voxo ne yaamut si Krais
Yesus xena kuusan fasavat a toyan tuuna aava Piran fo kuus fanai
pana xe siri aava ri waan la xuvulaian xuvul pa Yesus. Nenia, ne xalei a
lagasai aanabe' xe siim, Timoti, xanatuk.

Ne nung a Piran Tamataara e na Krais Yesus aava Memai sitaara, o re
taa tavai nano pana xakaavangan xatam, luaian e a mamaaluxan sire.

Muta Mangil Sena Lagasai Roxo

3 La maana yaan e vung xapiak layaan ne fenung, ne lamon fa'uli
nano e ne kuus faasiroxo xe sina Piran aava ne sisiak sina, pama. Nenia,
ne bilai malaan sena mu buok. E ne sisiak sina Piran pana nasaman
matavas. 4 Layaan ne lamon pana taangiisan siim ne vubuk xalum nano
talo ne taa bas fulaa pana faamamaasan. 5 Ne lalamon pana namkaian
tateak siim. A namkaian aanabe' a waan paamua lana yaya tefin siim,

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na Lois, e na ninaam, na Yunis. E ne texaas tuuna i taxa waan lana toyan
siim naboxo. 6-7 Sena namkaian siim ne buk falamon fa'uli nano o a Piran
xo a tavai nano pana tatavai sina xaanum layaan ne noxol nano. Nane
pife tavai netaare pana matautan, piau, nane tavai netaare pana gutan
e vubuxan xasingitan e a faxatangan roxo. E voxo fatateak fulan a mu
tatavai siim.

8-9 Muta mangilanaana kuusan famatavasaana Memai sitaara e muta
mangil sega, ne mataa vipis sina. Taasaxa, pana gutan aava Piran fo tavai
nano pana, faxuvul xuvul paga lana maasaxan aava savat sena kuusan
fasavataana Lagasai Roxo. A Piran xa fo fakaxup netaara e xel netaara xe
lana toyan xaradak. A kaaxupan e a toyan vulai aanabe', taara pife vil a
mo xena saxame. Taasaxa lokavai mupiis, paamuina tangpat ina yaan,
a Piran a lamon faati o i taa tavai netaara aava taara waan la xuvulaian
xuvul pa Krais Yesus pana xakaavangan xatam aanabe'. 10 Taasaxa
naboxo, taara xalum famatavase senaso a Nges ina Vil Fatato sitaara, na
Krais Yesus, fo savat. Nane fo kawaasan xapin a maatan e fo lisan a toyan
vulai xe vulai pana Lagasai Roxo. 11 E sena Lagasai Roxo aanabe' a Piran
a siak fatiau e voxo ne yaamut sina xena kuusan fasavataana la mu bina
xapiak e xena fapitiaana rabuna pana. 12 A maana faisok aave a fufuna
maasaxan siak. Taasaxa ne pife mangil sena Lagasai aanabe' senaso ne
namkai sena saxa aava fasavate e ne texaas tuuna o nane xa a fexaxaas
sena faxatang faroxoi a maana mo aava nane turoxoian lisane xe siak
fefexaxaas a yaan lava.

13 A maana mo ne fo fapiti nano pana, usi fataxe e taagul lana
namkaian e vubuxan xasingitan aava savat lana xuvulaian xuvul pa
Yesus sitaara. 14 Pana gutan sina Vovau Xaradak aava taagul la xunus
itaara, faxatang faroxoi a maana mo roxo no fo saxame.

15 No texaas o na Figelas nare Hermoginis e mu rabuna xapiak la mu
bina pe Esia ri fo ta'ulanau.

16 Ne vubuk o a Piran i taa xafut a matafetama si Onesiforas pana
mamaaluxan sina senaso nane ve a fafaamamaasau la maana yaan xaves.
Nane pife mangil pana vipisan siak, piau. 17 Layaan nane waan pe Rom
nane seng faagutanau fefexaxaas a tinginau. 18 Ne vubuk o a Memai i taa
tiuan a mamaaluxan xuluna lana yaan lava. Tuuna, no texaas malaafaa
nane xavang vulanau pe Efasis.

A Mataa Ina Rawen Lapaa Krais Yesus A Lamon Paamuine

2 1 Nano Timoti, xanatuk, tigina fatateak lana xakaavangan xatam
aava na Krais Yesus a pisingan netaara pana. 2 E maana mo xapiak
no fo langaie lana fepitaian siak xe sina maana rabuna xaves, a maana
mo aanabe' ve ne vubuk o no taa fapiti a mu rabuna aava namkaian
siri a tateak pana, talo nari vaxa ri taa fapiti a xasanofuna. 3 Layaan a

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

lagafan a savat, tigina fatateak xuvul pamaam malaan sena mataa roxo
ina rawen si Krais Yesus. 4 Nase' ta mataa a vil a faisok ina rawen i taa
pife lamon fati a uma o vio sina senaso nane buk fafaamamaas a paamua
ina fevisan sina. 5 E vaxa nase' ta mataa i taa faigot pana falayan i taa
pife siak a sepirigus tamo pife usi fatak a maana vuputkai ina falayan.
6 A roxo, layaan a mataa ina tara'uma i taa siak a fanganan mata xana.
7 Lalamon pana maana mo ne taxa kuus pana e a Memai i taa tavai nano
pana masaman.

8-9 Lamon fa'uli na Yesus Krais aava to fa'ulaa ti la mamaat e savat
xena fakaxup netaara. Nabe' a Lagasai Roxo siak e ne taxa maasak faagut
sena. Ri fo bugutau malaan sena mataa saat. Taasaxa Ferawaian sina
Piran xo pife bugutan. 10 E voxo, ne taxa lo waan lapaana maana mo
mosaat aanabe' talo nari aava Piran fo siak fati nari, ri taa langai pana
e ri taa kaaxup xena to vulai xuvul pa Krais Yesus lana miridingan sina.
11 Nabe' a ferawaian tuuna:

"Tamo taara maat malaan sena, taara taa to vaxa malaan sena.
12 Tamo taara waan fatateak vulai, taara taa fetagonan netaara
xuvul pana.
Tamo taara gigirane, nane taa gigiran netaara vaxa.
13 Tamo taara pife tigina fatateak lana namkaian sitaara,
nane taa lo ferawai tuuna vulai
senaso pife fexaxaas sena xul a ferawaian sina."

A Mataa Faisok Aava Piran A Turoxo Pana

14 Falamon fa'uli vulan nari pana maana mo aanabe'. Pebukan nari,
la matana Piran, pana: muta fegagelai sena mu vapaling senaso a pi ta
malangiis lana e i taa kawaasan xo nari aava ri langaie. 15 A fepitaian ina
tuunayan siim e mu vilaana siim, re taa saxa mon talo no taa pife mangil
layaan no tigina la matana Piran e i taa turoxoian nano. 16 Tigina patak
sena ferawaian aava pife suai sena Piran senaso nari aava ri ferawai
malaan ri taxa ta'ulan a mu vilaana sina. 17 A fepitaian bit siri i taa
fangan fataapus malaan sena viis pana neng. 18 E ti la palou iri aava ri
faasaal pana fepitaian bit, na Haimineus nare Filetas re tigina paamua. A
fepitaian sire a ta'ulan a tuunayan. Re kuus o a to fa'ulaian ti la maatan
fo savat xo e re kawaasan xapin a namkaian sina saxanofuna. 19 Taasaxa
Tuunayan sina Piran a tigina tateak e a toxan a ferawaian lana malaan:
"A Memai a texaas seri, ri rabuna sina," e "Nase' ta mataa a kuusan
fasavat a isina Memai i taxa puk tapin nane xa xasena saatan."

20 Lana lifu lava a toxan a maana buk bi xaves, saxanofuna ri toxan a
mausan roxo e saxanofuna piau. Saxanofuna a faisok siri a molava e ri taa
tifie pana maana mo xana matalava e saxanofuna, piau, ri taa tifie pana
xawa mon. 21 Tamo mataa taa sufan tapin a vusiit ina toyan sina talo i taa

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

savat xaradak, i taa mataa roxo ina faisok e a saxa aava mataa tafuna i taa
faamamaas pana. E layaan a faisok roxo taa savat i taa tamasiak xena vile.
22 E voxo sinuf fataapus sena vubuxanan saat sina yaan layaan no lak
fa'ui e faxuvul xuvul pari aava pana nasaman xaradak ri fenung xe sina
Memai e ri usi fatak a xaradaxan, namkaian, vubuxan xasingitan e a
luaian. 23 Muta sui a maana fiaian vungut e ngong senaso no texaas o ri
fuuna fasavat a fegagelaian. 24 E a sisiak si Memai taa pife gel, piau, i taa
texaas faroxo pana vilaana ina fepitaa, i taa pife tao vulan a maraleian
sina e i taa fangasik vulan a mu rabuna xapiak. 25 I taa fapiti nari aava
ri tisuie pana fananapan talo a Piran tamaa tavai nari pana yaan xena
puk tapin a vilaana saat siri. Naak ri taa texaas sena tuunayan 26 e ri taa
pife lamavaang fulaa, piau. A nasaman siri taa ulaamaan fulaa talo ri taa
sinuf sena fulung si Setan aava fo pis nari xena faisok sina.

La Fataxapiak Ina Mu Yaan A Mu Rabuna Ri Taa Gigiran A Piran

3 1 Lamon fa'uli a mo aanabe': lana fataxapiak ina mu yaan a maana
lagafan molava paaliu ri taa savat. 2 A mu rabuna ri taa vubuxan xasingit
nari xa e ri taa rawet pana faat. Lana tang saatan siri, ri taa ferawai falalavai
nari xa e lamon falavai nari. Ri taa ferawai fakasal a rabuna e langai pesalai
si ninari e tamari. Ri taa vubuxan vulan a maana mo fa'ui senaso ri pife
faamamaas pana maana mo ri toxane. E vaxa ri taa taaluugan a mo sina
Piran. 3 A rabuna aave ri pife fangaasik e pife lamon tapin a vilaana sina saxa
aava vil pengan nari. Ri bit tifi a mataa e fevis vulai. Ri pife faxatang faroxoi
nari xa e ri gigiran a roxoyan. 4 Ri fuuna bilai fasaat e pife lamon faroxo pana
toyan sina xasanofuna. A lamonan siri a milung pana lavayan siri e ri famasi
nari xa pana usi soxotaana vubuxanan siri e pife vubuxanan sina Piran. 5 Lana
vilaana siri, ri usi a vuputkai ina lotu sitaara, taasaxa vilaana aave a xaxaalua
bit palau e ri taaluugan a gutan ina. Faapalau sena rabuna aave.
6 Saxanofuna ri faavupuul a lutefin xena paamuian nari. Ri yuuf a
lamonan sina lutefin aava ri fuuna usi fatak a vubuxanan ina tari e waan
lapaana vupunoian ina faasaalan siri. 7 Ri langai sena fepitaian sina
maana lotu xaves senaso ri vubuk texaas faroxo sena Piran, taasaxa nari
xa ri pife texaas lunai sena tuunayan. 8 A mu rabuna saat aave ri malaan
se Yanes nare Yaamres aava rovaat tomexaan re gilis na Moses. Nari xo
ri malaan sere senaso ri gilis a tuunayan. Nari, ri rabuna pana lamonan
miit aava lana tatafangai ina namkaian siri ri taa poxo e pife tigina fatak.
9 E malaan sena rovaat aave, a lavayan siri xo i taa taxapus fataapus
senaso ngong bitan siri i taa savat la matavas.

A Fefasaa Fataxapiak Xe Si Timoti

10 Taasaxa nano Timoti, no texaas sena fepitaian e vilaana siak. No
texaas sena fufuna faisok siak. E no fo xalum a namkaian e vubuxan

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

xasingitan siak. No texaas o ne fuuna waan fananap. E layaan a lagafan
a savat ne taxa lo faisok lunai. 11 E vaxa no texaas sena maana mo
mosaat e maana buk maasaxan aava ri savat xulok layaan ne waan pe
Antiaak, Aikoniam e Listra. Taasaxa Memai a fakaxupau seri. 12 Tuuna,
nase' ta mataa a vubuk o a toyan sina lana usiaan na Krais Yesus i taa
fafaamamaas a Piran, a vil penganan i taa savat la taagulan sina. 13 E
nari mu rabuna ina fepitaa bit aava ri vil a mo mosaat, ri tafe saat paaliu.
Ri taa febitan nari. 14 Taasaxa nano xo, no usi fatak a maana mo aava
no fo tapal pana e no texaas tuuna sena, senaso no texaas nase' fo fapiti
nano pana. 15 Ti lana yaan no lak modak, no texaas sena Xakalayan Taap
aava faxaalit pana salan xe lana toyan vulai aava savat sena namkaian
se Krais Yesus. 16-17 A Piran xa a paamuian a mu rabuna xena xaleiaana
ferawaian xapiak sina. A Xakalayan aanabe' a roxo xena fepitaa pana
tuunayan, xena barasaana faasaalan, xena faxaradaxaana saatan e xena
kuusan famatavasaana maana vilaana roxo talo a sisiak sina Piran i taa
toxan a texaasan e gutan a fexaxaas xena vil a maana buk faisok roxo.

4 1 Senaso ne tigina la matana Piran e na Krais Yesus aava i taa tafang
a mu rabuna xapiak; nari aava ri taxa to lunai e nari aava ri fo maat
xo e vaxa senaso ne taxa lalamon vulai pana fatataganan si Yesus e a
ulaian sina, ne fasei faagutan nano: 2 kuusan fasavat vulan a ferawaian
sina Piran. La maana yaan xapiak tamo a rabuna ri buk langai o piau,
kuusan fasavate; xuus faxaradak nari, baras nari e fagut nari. Fepitaa
faroxo pana fangaasixan. 3 Ne fasei nano malaan senaso a yaan taxa savat
layaan a rabuna ri taa baian a fepitaian roxo ina namkaian sitaara. Ri taa
famasi a vubuxanan siri pana faxuvul fakaliuan nari xa pana mu rabuna
ina fepitaa bit aava ri taa xuus fafaamamaas nari pana vubuxanan siri.
4 Ri taa puk tapin nari xasena tuunayan xena langai a xuuskuus ti kavai.
5 Taasaxa nano xo, no lamon fatak la maana yaan xapiak, tigina fatateak
lana lagafan, kuusan fasavat a Lagasai Roxo e vil xapin a maana faisok
ina ngavuk siim.

6 E nenia xo, a yaan a faasilak layaan ne taa maat malaan sena tatavai
xe sina Piran xuluna ivin ina faraaman. E a yaan xena ta'ulan a toyan
siak fo savat xo. 7 Ne fo fevis faroxo, ne fo fataxapin a falayan siak e ne
pife poxo lana namkaian siak. 8 E voxo pe la xunavata a toxan a ligilot
xanak aava i taa fakalimaan a vilaana roxo siak. E lana yaan lava aave,
a Memai aava fuuna tiis faroxo vulai, i taa pisinganau pana. Pife nenia
mon taasaxa nase' ta rabuna aava vilaana siri a faxaalit o ri taxa waan
bang a ulaian si Yesus.

Xasano Ferawaian Si Pol

9-10 Tamo no fexaxaas sena, filimaan fataapus senaso na Demas a usi
soxot a maana mo ti la xavala e a ta'ulanau xena falet xe pe Tesalonaika.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Na Kresens fo falet xe Galesia e na Taitus xe Daalmesia. 11 Na Luuk mon
taxa waan xuvul paga. Xel na Jon Maak e lisane xuvul pama senaso nane
fexaxaas sena xavangau pana faisok siak. 12 Ne fo feng na Tisikas xe pe
Efasis. 13 Layaan no filimaan lisan a marapi ina xakaafutan siak aava
ne ta'ulane pe Troas xuvul pa Kaapas; lisanmaan a mu kalayan ri waan
xuluna vipin e a xasano kalayan vaxa.
14 Na Aleksanda, a mataa ina vavesai pana ‘aian’, a fasavat a lagafan
molava xulok, a Memai i taa susuaa sena vilaana saat sina. 15 Faxatang
faroxo sena, senaso nane tisui faagutan a lagasai sitaara.
16 Pi ta mataa a xavangau lana tatafangai mata siak, nari xapiak ri
ta'ulanau. Ne nung a Piran o i taa pife tiis nari pana. 17 Taasaxa Memai
a waan xuvul paga xena fagutau. E voxo ne fexaxaas sena kuusan
fasavat a lagasai xapiak talo a mu rabuna aava ri pife Juda, ri langaie.
E ne fakaxupan sena maatan. 18 A Memai taa fakaxupau sena maana
saatan xapiak e i taa lisan faroxoiau xe sina fatataganan sina lu laa'ui la
xunavata. Tavaie pana isin molava piis, vulai xe vulai. A tuuna.

A Fasisian Fataxapiak

19 Suai se Prisila nare Akwila e a matafetama si Onesiforas. 20 Na
Eraastus a waan pe Korin e na Tofimas aava giis, ne ta'ulane pe Miletus.
21 Filimaan fataapus talo no savat iau paamuina yaan ina xaing. Na
Yubalas nari Pudens, Linus e na Klodia ri lisan a fasisian siri e vaxa
xasano titaara lana namkaian.
22 A Memai i taa fagut a vovau siim. A xakaavangan xatam i taa xafut
nano.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Na Taitus

A Lagasai Si Pol Xe Si Taitus

A Ferawaian Paamua

Na Taitus a pife saxa mataa Juda, taasaxa nane namkai se Yesus Krais e mui nane fuuna xavang na Pol pana faisok sina. Layaan na Pol a lisan a lagasai aanabe' xe sina a kaalum malaan se Taitus i taxa waan pe la xurunusa Kriit xena faxatang a faisok lana saxa faxuvulan ina rabuna aava ri namkai pave.

A lagasai aanabe' a toxan a fufuna talatul, na Pol a xuus na Taitus pana maana vilaana aava mu paamua ina faxuvulan ri taa usie senaso saxanu vilaana sina mu Kriit ri pife roxo temasaat. Na Pol a xuus fatexaas na Taitus pana vilaana i taa usie layaan i taa fapiti nari aava ri waan lana faxuvulan aave. I taa fapiti nari pana usiaana vilaana roxo malaan: ri taa waan lapaana lamonan saxa, ri taa usi a vilaana ina xakaavangan malaan sena mu fesing e ri taa pife fegagelai e pagal a faxuvulan siri.

---

1 1 Nenia na Pol: ne sisiak sina Piran e ne yaamut si Yesus Krais. Nare
xo, re fo siak fatiau e fengau xena xavang fatateak a namkaian
siri aava Piran a xel patak nari e xena fapiti nari pana tuunayan xena
faxaradak a toyan siri. 2 Sena namkaian e texaasan aave taara taxa waan
bang a toyan xe vulai. A Piran aava pi vibit, nane kuus fanai pana toyan
aave paamuina tangpat ina yaan. 3 E lana yaan fatak nane faxalit a toyan
aave lana Lagasai Roxo sina. E a lagasai aanabe' ve ne taxa kuusan
fasavate senaso a Piran aava fakaxup netaara, a fasei faagutanau pana.
4 Ne kala xe siim Taitus, no lak tuuna siak lana namkaian aava taare tigina
xuvul lana. Ne nung a Piran aava na Tamataara e na Krais Yesus aava fakaxup
netaara o re taa xafut nano pana xakaavangan xatam e a luaian sirie.

A Faisok Si Taitus Pe Kriit: I Taa Siak Fati A Mu Paamua Roxo
1 Tm 3:2-4

5 Ne ta'ulan nano, Taitus, pe la bina Kriit talo no taa faxaradak xapin
a maana mo aava ri pife roxo lunai e siak fati a mu paamua ina lotu la

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mu bina xapiak malaan se' ne xuus nano pana layaan ne waan xuvul
pama. 6 Siak fati a paamua aava vil a mu vilaana aanabe': i taa waan
fatak talo pi ta mataa i taa gel tifie pan' ta saxa mo; i taa tamai pana
tefin saxa mon; a mu rafulak sina ri taa namkai e ri taa pife bilai fasaat
o langai pesalai sina. 7 A paamua aave a faxatang a faisok sina Piran e
voxo i taa waan fatak e i taa pife sarak o marala fataapus; i taa pife num
temasaatan a raarum tateak e i taa pife fevis o rawet pana maana mo.
8 Taasaxa, i taa faamamaas pana fakas a rabuna la lifu sina e i taa usi
soxot a roxoyan; i taa faxatang faroxoi nane xa e i taa lalamon faroxo.
A vilaana e namkaian sina re taa fexaxaas. 9 Nane taa tao fatateak a
tuunayan aava ri fapitie pana talo i taa fagut a xasanofuna pana fepitaian
tuuna. E vaxa i taa tisui a milungan siri aava ri gilise.
10 Pevoxo, a toxan a maana rabuna xaves la palou imi aava ri gigiran
a fepitaian tuuna sina Piran, ri ferawai palau mon e ri bit a rabuna. E
nari aava ri waan la parabuna aava ri toxan a vuputuxan, ri pemamosaat
paaliu. 11 Famatakasam faagutan nari senaso ri taxa kawaasan xapin a
maana matafetama pana mu fepitaian bit siri e vaxa ri vile xena faxuvul
a faat. 12 A saxa Kriit ti la palou iri aava mataa ina kuus fatuxai a kuus,
"A mu Kriit ri fuuna bit vulai. A vilaana siri a malaan sena vupung e
vulai ri vubuxan a mo, taasaxa ri maragap." 13-14 E nenia, ne turoxo pana
ferawaian aave. E voxo no taa baras faagutan nari aava ri langai pesalai
talo namkaian siri taa tateak faroxo e ri taa pife usi a xuuskuus ti kavai
sina mu Juda e mu fefasaian sina rabuna aava ri taaluugan a tuunayan.
15 Xe sina mu rabuna aava ri xaradak, a maana mo siri a xaradak.
Taasaxa, xe siri aava ri bas pana saatan e ri pife namkai, a maana mo
xapiak ri lalosaat senaso a lamonan e nasaman siri fo saat. 16 Ri kuus o
ri texaas sena Piran taasaxa pana vilaana siri, ri faxalit a texaasan siri a
mosaat paaliu. Ri langai pesalai faagut, ri lalamon fasaat e tuuna ri pife
fexaxaas sena vil a vilaana roxo.

A Fepitaian Sena Vilaana Sina Mu Rabuna Lana Lotu I Taa Malaan:

2 1 Taasaxa nano, Taitus, a fepitaian siim i taa fagut a fepitaian ina
lotu aava turoxo pana namkaian tuuna. 2 Fapiti a mu matalava
tomexaan o ri taa lalamon faroxo e faxatang faroxoi nari xa e ri taa bilai
faroxo pana texaasan talo mu rabuna ri taa suai seri. E vaxa, ri taa tao
faagutan a namkaian e vubuxan xasingitan siri la maana yaan xapiak.
3 E vaxa fapiti a mu matalava tefin o a vilaana siri i taa faxalit
famatavas a toyan xaradak e namkaian tuuna siri. Ri taa pife bit tifi a
rabuna e ri taa pife waan lapaana gutan ina raarum tateak. 4-5 Xuus a mu
matalava tefin o ri taa fepitaa pana maana vilaana roxo xena fatapal a
lutefin fa'ui o malaafaa ri taa vubuxan xasingit a mu tomexaan siri e mu
rafulak siri e malaafaa ri taa faxatang faroxoi nari xa e waan lana toyan

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

xaradak. Ri taa faisok faagut vaxa la lifu siri xena famasi a matafetama
siri e ri taa langai si lavari talo pi ta rabuna ri taa ferawai fasaat sena
Lagasai sina Piran, seri.
6 E vaxa, fagut a mu xulau xena faxatang faroxoi nari xa. 7-8 E nano xo,
no faxalit a vilaana roxo siim lana maana mo xapiak no vile. Layaan no
fepitaa, muta suak e ferawai fasaat. Taasaxa ferawai tuuna pana texaasan
talo nari aava rao ri gel tifi nano, ri taa mangil senaso ri piau ta mo xena
gel tifi a nomataa sitaara pana.
9 Xuus a mu yaasok o ri taa langai sina mataa tafuri e ri taa
fafaamamaas nari pana maana mo xapiak ri vile. 10 Ri taa pife sui
fasaat a ferawaian sina mataa siri e ri taa pife fenou a maana mo siri.
Ri taa faxalit vulan a faisok roxo siri talo vilaana roxo siri taa famaus a
fepitaian sena Piran aava fakaxup netaara e voxo xasanofuna ri taa buk
langaie. Pevoxo.
11 A xakaavangan xatam sina Piran xo fo savat la matavas xena fakaxup
a mu rabuna xapiak. 12 E a fapiti netaara talo taara taa gilis a mu vilaana
ti la xavala e mu vilaana aava ri tisui a Piran e taara taa taagul naboxo
pana toyan aava xaradak e roxo e piau ta lalosaat lana. 13 Taara taa waan
malaanabe' senaso taara taxa waan bang a yaan roxo layaan na Yesus
Krais aava Piran e Nges Ina Vil Fatato sitaara, i taa savat lana miridingan
molava piis. 14 Nane lisan nane xa pataara xena mulus tapin netaara sena
saatan xapiak e xena gei tapin a mu lalosaat siri aava ri sina sang mon e
ri vubuk o ri taa vil mon a maana mo roxo.
15 A maana mo aapave, no taa fepitaa pana. Fagut a rabuna e baras nari
pana gutan xapiak siim talo pi ta rabuna ri taa ferawai fasaat sema.

A Mu Fefasaa Xana Mu Kriit Aava Ri Namkai

3 1 Falamon fa'uli a mu rabuna aava ri namkai o ri taa suai faagut
sena mu paamua ina bina e mu matalava siri. Ri taa langai nari
mu paamua e vulai ri taa faigot xena vil a maana mo roxo. 2 Xuus nari
o ri muta pet pengan a isina mataa, taasaxa ri taa lisan a luaian e
fangaasixan e ri taa lamon fasivi nari xa xena waan lapaana xasanofuna.
3 Lamon fa'uli a mu vilaana sitaara paamuina yaan taara xaveak
namkai. Netaara xa taara mu lamavaang. Taara langai pesalai sena Piran
e taara faasaal. A maana vubuxanan tateak ina tataara ri pis netaara talo
taara yaasok siri.
Taara fuuna femaraleiai e fexinaasai e taara febaian netaara. 4 Taasaxa,
layaan a fangaasixan e vubuxan xasingitan xatam sina Piran aava Nges
Ina Vil Fatato sitaara, a savat, nane fakaxup netaara. 5 Nane pife vil
malaane senaso taara fo vil a maana faisok roxo, piau. Nane vil malaane
senaso nane muluk netaara. Nane fakaxup netaara pana Vovau Xaradak
lana fasufan aava tavai netaara pana luluuxan fa'ui e toyan fa'ui. 6 E

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

lapaa Yesus Krais aava fakaxup netaara, a Piran a fabas soliuan netaara
pana Vovau Xaradak sina. 7 Nane vil malaane talo taara taa siak tuunei
a maana mo aava nane kuus fanai pana xe sina mu rafulak sina: a toyan
vulai xe vulai. A maana ferawaian aanabe' ri tuuna. 8 E voxo ne vubuk
o no taa fepitaa faagut pana maana mo aanabe' talo nari aava ri namkai
sena Piran ri taa fabas a yaan siri pana maana faisok roxo. A vilaana aave
a roxo e a fangasik a mu rabuna.
9 Taasaxa, puk tapai sena fiaian ngong e mu sising ina isina mu buri.
E fepalau sena fegagelaian pana vuputkai. A maana mo aave ri pi ta
malangiis roxo e gutan lana. 10 Sena mataa aava fasavat a fepatoxan la
faxuvulan, pebukan fataraguine e mui, tamo pife langai, taaluugane e
muta fesing fulaa pana. 11 No texaas o a mataa aave a lamonan sina pife
fatak e a faasaalan sina a faxalit a saatan sina.

A Mu Fefasaa Fataxapiak

12 Ne taa feng na Aatamus e Tisikas xe siim, Taitus. Layaan re savat,
no filimaan fataapus xe siak nabe' Nikapolis senaso ne lamon o ne taa
waan nabe' la yaan ina xaing molava. 13 Xavang na Senaas aava mataa
ina vuputkai, nare Apolas pana faletan sirie. Tavai nare pana so ta mo re
vubuxane. 14 A rabuna sitaara ri taa lo vil vulan a maana buk faisok roxo
xena fabas a toyan siri e xena xavang nari aava ri piau ta mo. E voxo ri
taa pife nai palau.
15 A mu rabuna xapiak aava ri waan xuvul paga ri fasisi nano. Fasusui a
mu fesing simaam lana namkaian.
A xakaavangan xatam i taa xafut nami xapiak.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Na Failimon

A Lagasai Si Pol Xe Si Failimon

A Ferawaian Paamua

Na Failimon a saxa matalava e a kaalum malaan o nane a saxa Kristian ti la bina Kolaasi. A saxa yaasok sina, a isina na Onisimas, a sinuf sena xe la xasa bina e fe fufunai pave. E pave tamo yaasok i taa sinuf sena mataa tafuna e ri taa yot fulane, a fakasanaman ina ve maatan. Mui na Pol a savat la bina aave e na Onisimas a langai a fepitaian sina sena Lagasai Roxo e fesavat Kristian. E nane taxa xavang na Pol pana faisok sina. La noyaan aave na Pol i taxa vipis e nane pife fexaxaas sena falet xena xalum na Failimon. E voxo nane xalei a lagasai aanabe' e a lisane xe si Onisimas e feng fa'ulie xe sina mataa tafuna.

Lana lagasai aanabe' na Pol a xuus na Failimon o i muneta maraleian a yaasok sina. Taasaxa i taa lamon tapin a vilaana saat sina e i taa xel fa'ulie malaan sena tina tuuna senaso naboxo a mataa aava tamu yaasok sina fo savat Kristian e fo xavang na Pol.

1-2 Nenia na Pol: ne mataa vipis si Krais Yesus, xuvul pa Timoti aava na
titaara, maame lisan a lagasai aanabe' xe siim, Failimon, ka fesing aava
no fuuna faisok faagut xuvul pamaame e xe si vasaamaame lapaa Krais,
na Afia e xe si Arkipus aava faisok lapaa Krais malaan sena mataa ina
rawen e xe siri aava ri naangus la lifu siim.
3 Ne vubuk rao a Piran Tamataara e na Memai Yesus Krais re taa tavai
nami pana xakaavangan xatam e a luaian.

Na Pol A Kuus Faasiroxo E Fenung Xe Sina Piran

4 Layaan ne fenung xe sina Piran ne fuuna lamon nano e ne kuus
faasiroxo 5 senaso ne fo langai a namkaian siim se Memai Yesus e
malaafaa no vubuxan xasingit a mu rabuna fatak. 6 E ne fenung o no taa
faxalit a namkaian siim lana faisok e ferawaian siim talo no taa masam
xapiak pana maana mo roxo aava na Krais fo tavai netaara pana. 7 Ka
fesing, a vubuxan xasingitan siim a fasavat a faamamaasan molava la
xunus iga senaso no fo xavang faxavesan a mu rabuna fatak sina Piran.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Na Pol A Fenung Pa Onisimas

8 Sena vubuxan xasingitan aanabe' ne buk nung nano pana saxa mo.
Nenia, ne saxa yaamut si Krais e ne fexaxaas sena fasei faagutan nano
pana, 9 taasaxa ne bai vil malaane. Taare fesing e ne buk rao no taa vile
sena vubuxan xasingitan mon. Nenia na Pol, ne mataa vaiak naboxo e ne
taxa waan la bina ina vipisan sena namkaian se Krais Yesus. 10 Taasaxa
lana waanan siak nabe' ne fo xavang na Onisimas pana namkaian sina
e naboxo nane malaan sena lak siak. 11 Paamua nane a mataa palau e
pife fexaxaas sena xavang nano, taasaxa naboxo a fexaxaas sena xavang
netaare xapiak.
12 Naboxo, ne taxa feng fa'ulie xe siim, taasaxa layaan nane pife waan
iau xena xavangau a malaan se' ne taxa put tapin a pamamuaan siak.
13 Ne vubuk rao i taa waan xuvul paga la nobina siim xena xavangau
layaan ne taxa vipis sena Lagasai Roxo. 14 Taasaxa ne bai vil a mo aava
no pife turoxo pana. Ne vubuk rao no taa turoxo pana fenungan siak sena
vubuxanan siim xa. 15 Naak a mo roxo name Onisimas fo waan patak
famodak senaso naboxo me taa waan xuvul vulai. 16 E nane pife yaasok
palau naboxo, piau, nane ve na tiam lapaa Krais. Nane a molava lana
toyan siak, taasaxa nane a molava piis xe siim senaso naboxo nane a
yaasok roxo siim e vaxa na tiam lapaa Krais.
17 E voxo tamo no lamon o taare taxa faisok xuvul, kas a lifu siim xe
sina malaan se' no vile sega. 18 Tamo nane fo vil a saat xe siim o siak
palou a xasa mo siim, ne taa maraane. 19 Nenia na Pol, ne taxa kala
pana maak, ne taa maraane. Ne taa falamon fa'uli nano o ne fo faxalit
nano vaxa pana vilaana ina toyan fa'ui. 20 Ka fesing, xavangau pana mo
aanabe'. No taa vile pa Krais e i taa fafaamamaasau sait. 21 Ne lamon
tuuna o no taa langaiau. E ne lamon o a faisok siim i tafe molava sena
fiaian siak.
22 Saxa mo fulaa: faigotan a nobina ina matef xaanak. No fo fenung xe
sina Piran paga e ne lamon rao ne taa fe waan xuvul pama.
23 Na Epafras aava vipis se Krais Yesus xuvul paga, a fasisi nami. 24 E
nari aava ri faisok xuvul paga; na Maak, Eristukus, Demas e na Luuk, ri
fasisi nami sait.
25 A maana roxoyan sina Memai Yesus Krais ri taa waan xuvul pama.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mu Hibru

A Lagasai Xe Sina Mu Hibru

A Ferawaian Paamua

A lagasai aanabe' a xaleian xena xavang a saxano Kristian aava rao ri ta'ulan a namkaian siri senaso saxano rabuna ri xalum fadui nari e ri tavai nari pana lagafan. A lagasai aanabe' ve xena fagut a namkaian siri, e voxo a mataa aava xaleie a xuus nari pana maana faisok lava a Piran fo vesane se Krais Yesus. Na Krais mon a faxalit netaara pana vilaana tuuna sina Piran. A lagasai aanabe' a kuusan a mo molava talatul:

1) Na Yesus ve a lak tuuna sina Piran. Layaan na Yesus i taxa waan lunai nabe' la xavala, nane yaas a lagafan e maasaxan e pana vilaana naang, a Piran a siak fati na Yesus e nane savat mataa tuuna marasaxa xena xavang a mu rabuna xapiak. (2:10) E voxo na Yesus a pelalava sena mu rabuna ina kuus fatuxai ti lumua e sena mu angelo e nane a pelalava se Moses vaxa.
2) A Piran fatak a siak fati na Yesus talo i taa waan priis vulai e nane xasliu a mu priis sina mu Juda.
3) Na Yesus a waan memai priis ti la xunavata e nane a fexaxaas tuuna sena fakaxup a rabuna layaan ri namkai sena. A maana vilaana ina naangusan e mu vuputkai aava na Moses a kuus pana, ri malaan mon sena xaxaalua ina faisok molava aava na Yesus a vile.

A mataa tafuna lagasai aanabe' a vubuk faagut o a namkaian sina mu rabuna i taa malaan e a ferawai faaxaxaves pana namkaian tateak sina mu rabuna Israel ti kavai. (Palagasai 11) Nane kuus o naapalaan a so ta buk lagafan i taa savat siri, ri taa tao fatateak a namkaian siri fefexaxaas ri maat. E ri taa kaalum xe si Yesus e usi a vilaana sina e tisui a lagafan e maasaxan aava ri taa siaxe.

A Namkaian Se Krais A Mo Pelalava Marasaxa

A Ferawaian Sina Piran I Taxa Waan Lana Natuna

1 1 Lana maana yaan xaves e pana maana vilaana xaves la mu yaan ti
kavai a Piran fo ferawai xe sina mu butaara la ngusuna mu rabuna

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ina kuus fatuxai. 2 Taasaxa lana mu yaan aanabe' xo taxa falet, nane fo
ferawai xuvul pataara la ngusu Natuna. Se Natuna aave mon, a maana
mo xapiak la xavala e la finavata fo vesanan pana gutan sina Piran. E a
Piran a siak fatie vaxa xena tavaie pana maana mo xapiak. 3 Nane sang
mon i taxa faxalit a miridingan sina Piran; a maana mo xapiak sina e
maana mo sina Piran ri fexaxaas. E pana gutan ina ferawaian sina nane
taxa lo tao fanei fatateak a maana mo aava nane fo vesane. E lamina
yaan nane fo siak a lamon tapinan sena vilaana saat xana mu rabuna
xapiak, nane laak xe la xunavata e fe nai la pamuaan sina Piran pana
Maana Gutan Xapiak.

A Isi Natuna A Pelalava Sena Mu Angelo

4 Na Natuna a pelalava seri mu angelo malaan sena isin aava Piran fo
fa'isine pana, a molava seri. Xe sise' ta angelo ve a Piran fo xuuse:
"Nano, no Lak Tomexaan siak.
Tanin nenia, ne Tamaam." *Yng 2:7*
5 E a Piran a pife ferawai sena saxa angelo o:
"Nenia, ne taa Tamana e nane, i taa Natuk." *1 Xks 17:13, 2 Sml 7:14*
6 Piau! Taasaxa layaan a Piran rao i feng a Lak Tuaan sina xe nabe' la
xavala nane ferawai malaan:
"A maana angelo sina Piran ri taa nanguse." *Vpt 32:43*
7 E sena mu angelo a Piran fo kuus malaan:
"A mu angelo sina Piran ve, ri mu sisiak sina e ri fexaxaas malaan
sena reref, ri malaan sena radaam ina fata." *Yng 104:4*
8 Taasaxa se Natuna naboxo, a Piran fo kuus:
"A fatataganan siim Piran, i taa waan vulai xe vulai.
No taa paamuian a mu rabuna siim pana roxoyan.
9 No fuuna vubuxan a maana mo xapiak aava roxo
e no baian a maana mo xapiak aava saat.
E voxo Piran, a Piran siim, fo siak fati nano
e nane tavai nano pana faamamaasan
senaso nane fo bur nano pana ngavuk aava pelalava sena
ngavuk aava nane tavai a xasanofuna pana." *Yng 45:6-7*
10 E nane kuus fulaa:
"Nano Memai, la tangpat no fo vesan a xavala e maana mo
xapiak xuluna
e pana maam no fo vesan a finavata e maana mo xapiak lana.
11 E a maana mo aave ri tafe malit, taasaxa nano xo, no taa waan.
Nari, ri tafe xavai malaan sena mu marapi.
12 Nano Piran, no taa pulum nari malaan sena marapi xavai o
no taa xul nari malaan sena mataa taa xul a marapi sina.
Taasaxa no pi xuxul, no taxa waan fatak vulai e

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

a toyan siim i taa pife taxapus.” *Yng 102:25-27*
13 A Piran pife xuus ta saxa angelo o:
“No maa nai nabe' faasilak la pamuaan iga
fefexaxaas sena yaan ne taa timin
a maana xaiyaas siim lapaana kaam malaan sena mo ina
vaapaas.” *Yng 110:1*
14 A so ta mo ve mu angelo? Nari ve ri mu vovau aava ri sisiak sina
Piran. E nane taxa feng nari xena xavang a mu rabuna aava ri taa siak a
fakaaxupan sina.

A Piran Rao I Vil Falavai A Namkaian Sina Rabuna

2 1 A mo aanabe' a mo tuuna e voxo taara taa tao fatateak a maana
ferawaian tuuna aava taara fo langaie talo taara taa pife kais patak sena
namkaian sitaara. 2 A mu vuputkai aava mu angelo ri fo kuusan fasavate xe
sina mu butaara, ri tuuna paaliu. E nase' ta mataa pife usie o langai pesalai
sena, i taa siak a maana fakasanaman aava mu vuputkai fo ferawai pana.
3 E netaara vaxa, tamo taara taa langai pesalai sena fakaaxupan lava, taara
taa sinuf sena fakasanaman malaafaa? A Memai xa, fo kuusan fasavat a
fakaaxupan aanabe' paamua e nari aava ri langaie, ri fo faxalit famatavas
netaara o a ferawaian aave a tuuna. 4 E la yaan fatak aave pana fangaasixan
siri, a Piran a faxuvul a fakalimaanan sina, a fakalimaanan naang ve a
malaan: a mu faisok ina gutan, maana mo fa'ipul e tavaiaana mu rabuna
pana tatavai ina Vovau Xaradak fexaxaas sena vubuxanan sina.

A Piran A Siak Fati A Memai Sitaara

5 A Piran pife siak fati a mu angelo xena paamuian a xavala fa'ui aava i
taa savat, a xavala aava maam taxa ferawai sena, piau. 6 Taasaxa malaan
sena ferawaian aava waan la saxa nobina pe lana Xakalayan ti Kavai:
“Piran, a so ta mo ve a mataa e no taxa lamon sena?
A mataa ve a so ta mo e no taxa muluxe?
7 No fo timine lapaana mu angelo pana saxanu yaan,
e mui no bure pana isin lava e pana miridingan.
8 E no fatie talo i taa paamuian a maana mo xapiak aava no fo
vesane.” *Yng 8:4-6*
Lavaxa, i taxa ferawai o a Piran fo siak fati a mataa xena ti paamuian a
maana mo xapiak, e voxo a matavas paaliu o i taxa ferawai xasingit sena
maana mo xapiak marasaxa. Taasaxa, taara pife xalum ta mataa taxa
paamuian a maana mo xapiak naboxo, bo? 9 Taasaxa taara taxa xalum
na Yesus, nane aava Piran fo timine lapaana mu angelo pana saxanu
yaan talo lapaana xakaavangan xatam sina Piran nane fo maat xana mu
rabuna xapiak. E naboxo taara taxa xalume i taxa tigina, fo buran pana
malangan e pana isin lava senaso nane fo siak a maasaxan ina maatan.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

10 A mo roxo a Piran aava vesan a maana mo xapiak e taxa lo vil fafa'ui
nari, a vil faxaradak na Yesus pana maasaxan xena xel a maana mu
natuna Piran talo ri taa waan faxuvul lana malangan sina. Senaso na
Yesus ve a saxa aava i taxa lisanmaan nari xena fakaxupaan nari. 11 Nane
taxa gon fatak a rabuna sena vilaana saat siri e nane xuvul pari aava
nane fo gon fatak nari, a Tamari a saxa. E voxo na Yesus pife mangil sena
xali nari pana mu fetinan. 12 Nane taxa kuus xe sina Piran:

> "Ne taa xuus fatexaas a mu fetinan siak pana isaam e a so ta
> mo no fo vile.
> Ne taa kuus fati a vilaana siim la palou ina faxuvulan siri."
> *Yng 22:22*

13 E a kuus fulaa:

> "Ne taa timin a lamon fanaian siak xuluna Piran." *Ais 8:17*

E vaxa a kuus fulaa sait:

> "Kaalum, nenia naboxo xuvul pana mu rafulak aava Piran fo tavaiau
> pana." *Ais 8:18*

14 A rafulak sina Piran ri rabuna tuuna pana meska e ria e voxo na
Yesus xa fewaan malaan seri e toxan a meska e ria ina mataa tuuna sait.
Nane vil malaane talo pana maatan sina i taa kawaasan xapin a faisok
si Setan aava toxan a gutan ina maatan. 15 Pana maatan sina, na Yesus a
mulus nari aava ri yaasok si Setan la maana yaan ina toyan siri senaso
ri matautan a maatan. 16 A mo aanabe' a matavas paaliu: na Yesus pife
fangasik a mu angelo. Taasaxa malaan sena Xakalayan ti Kavai taxa
kuus: "Nane taxa xavang a mu bu Abrahem." 17 A malasuf ina a malaan:
nane waan fexaxaas paaliu malaan sena mu fetinan lana taagulan xapiak
siri e voxo i taa usi fatak a Piran e i taa bas pana mamaaluxan talo i taa
savat memai priis siri. Pana vilaana aanabe' i taa vil a faisok sina Piran
talo Piran i taa pife marala e i taa lamon tapin a vilaana saat sina mu
rabuna. 18 E naboxo na Yesus a fexaxaas sena fangasik nari aava na Setan
taxa valam nari pana vilaana saat, senaso na Yesus fo waan lapaana
maasaxan e vil penganan e na Setan fo valame pana vilaana saat.

Na Yesus A Pelalava Se Moses

3 1 Mu fetinan siak lana pabung si Krais, nami vaxa a Piran ti la
xunavata fo xel nami xe sina: mi taa lamon faagut se Yesus, nane
aava Piran fo fenge xena vil a faisok ina yaamut e memai priis lapaana
namkaian aava taara kuus turoxo pana. 2 Nane waan fatak lapaana
vubuxanan sina Piran aava fo siak fatie xena vil a faisok aanabe'. Na
Moses sait a waan fatak lapaana vubuxanan sina Piran layaan nane vil
a faisok lana lifu sina Piran. 3 Naak mi fuuna tavai a mataa aava vesan
a lifu pana suaian molava sena lifu aava nane vesane, bo? E voxo na
Yesus i taxa siak a suaian molava paaliu se Moses. 4 A maana lifu xapiak,

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

saxano rabuna ri fo vesane e a Saxa aava vesan a maana mo xapiak, nane
ve a Piran. 5 Na Moses xa waan fatak lana vepen ina sisiak la palou ina
lifu sina Piran e nane kuus fangaasik sena maana mo aava Piran i taa
kuusane lumui. 6 Taasaxa na Yesus a waan fatak lana vepen ina Natuna
Piran lana lifu sina. E netaara xa, taara lifu aave, tamo taara waan
fatateak e taara tao faagutan a lamon fanaian aava waan la xunus itaara.

A Rabuna Ti Kavai Ri Fuuna Milung Sena Namkaian Tuuna

7 E voxo malaan sena Vovau Xaradak a kuus:
"Tanin, tamo mi langai a ling ina Piran, 8 Muta fatavanat a lamonan
simi, malaan sena mu bumi layaan ri fakasalau; ri vil malaane pe
la xobingil layaan ri tafangau pana langai pesalaian siri."
9 A Piran taxa kuus malaan seri:
"Ri tafangau pave e ri gigiran a kuus fanaian siak.
Naapalaan, ri xalum a maana faisok siak
aava ne fo vile xari la mariaas sangafilu talafaat aava ri waan
pave. 10 E voxo ne kasalan a mu rabuna aave e ne kuus:
'Nari, ri taxa lo milung sega lana lamonan siri e ri taxa lo
langai pesalai sena maana mu fefasaian siak.'
11 Nenia, ne marala e ne fakalimaan faagut malaan:
'Nari, ri taa pife laak lana nobina aava ne vubuk tavai nari pana
xena fangaafusan." *Yng 95:7-11*
12 Kamu fetinan, faxatang faroxo senaso pife mo roxo o saxa imi i
taa toxan a lamonan saat e a xunus ina piau ta namkaian talo i taa puk
tapin nane xa xasena Piran aava taxa to. 13 Taasaxa layaan a vapaling
aava waan lana Xakalayan ti Kavai, a vapaling aava "Tanin", a toxan a
malasuf ina la toyan sitaara, taara taa faxaar netaara xa la maana yaan
xapiak talo piau ta saxa imi i taa waan lapaana bitan ina vilaana saat e
a lamonan sina i taa pife tavanat temasaat. 14 Senaso taara taxa faxaalit
o taara pabung si Krais tamo taara tao fatateak a namkaian aava taara
xaveak siaxe fefexaxaas sena yaan ina maatan sitaara saxa saxa. 15 A
ferawaian aanabe' taxa waan lana Xakalayan ti Kavai:
"Tanin, tamo mi langai a ling ina Piran muta fatavanat a lamonan
simi malaan sena mu bumi layaan ri fakasalau." *Yng 95:7-8*
16 Nase' ta rabuna ve ri bai langai a ling ina Piran e ri fakasale? Nari
xapiak aava na Moses fo xel nari ti lana bina Isip, bo? 17 E nase' sang a
Piran a marala xuvul pari fefexaxaas sena mariaas sangafilu talafaat?
Nari, mu rabuna aava ri faasaal pana vilaana saat e voxo ri poxo maat la
xobingil, bo? 18 E nase' sang a Piran a fakalimaan nari o ri taa pife laak
xe lana nobina ina fangaafusan sina? Nari aava ri langai pesalai sena
ferawaian sina, bo? 19 E voxo taara masam o nari, ri pife fexaxaas sena
laak xe lana nobina sina Piran senaso ri pife namkai.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Na Yesus A Pelalava Se Jaasua

4 1 E nabaxa a Piran a tavai netaara pana kuus fanaian sina talo
taara fexaxaas sena siak a fangaafusan sina aava nane fo ferawai
pana. Lavaxa, mi taa faxatang faroxo senaso pife mo roxo o saxa imi i
taa milung e taa pife siak a fangaafusan aava Piran fo kuus fanai pana.
2 Taara fo langai a Lagasai Roxo malaan sena mu bu Israel. Nari, ri langai
a lagasai aave taasaxa pife xavang nari senaso layaan ri langaie, ri lamon
o a mo palau mon e ri pife faxuvule pana namkaian. 3 Lavaxa, netaara
aava taara namkai, taara taa siak a fangaafusan aava Piran fo kuus fanai
pana. A mo aanabe' a malaan sena ferawaian sina:

"Ne marala e ne fakalimaan faagut malaan:
'Nari, ri taa pife laak lana nobina aava ne vubuk tavai nari pana
xena fangaafusan." *Yng 95:11*

Taara texaas o a faisok sina Piran fo taxapus layaan nane vesan xapin a
xavala aanabe' taasaxa nane kuus malaan sena fangaafusan xari. 4 Senaso
a ferawaian sena fapisiguakaana yaan taxa waan lana Xakalayan ti Kavai
malaanabe':

"La fapisiguakaana yaan a Piran a fangaafus sena mu faisok sina."
Tpt 2:2

5 E pave a ferawaian malaan a savat fulaa:

"Nari, ri taa pife laak lana nobina aava ne vubuk tavai nari pana
xena fangaafusan." *Yng 95:11*

6 Nari aava ri langai a Lagasai Roxo paamua ri pife laak lana nobina
ina fangaafusan sina Piran senaso ri pife namkai sena ferawaian sina. E
voxo a toxan a xasanofuna aava ri taa siak a fangaafusan aave. 7 A Piran a
faxalit netaara pana lalamonan aanabe' senaso nane siak fati a xasa yaan
aava nane taxa xalie pana "tanin". Mui layaan a mu mariaas xaves fo
falet nane kuusan fulane la ngusu Devit layaan nane kala lana Xakalayan
ti Kavai malaan:

"Tanin, tamo mi langai a ling ina Piran muneta fatavanat a lamonan
simi." *Yng 95:7-8*

8 Tamo na Jaasua fo tavai a mu rabuna pana fangaafusan aava Piran a
kuus pana, lumui lamina a Piran i taa pife kuus fulaa sena xasa yaan ina
fangaafusan. 9 Taasaxa toxan a yaan taxa waan lunai talo rabuna sina
Piran ri taa siak a fangaafusan malaan sena Piran. 10 E voxo a mataa
aava i taa siak a fangaafusan aave, i taa fangaafus sena faisok sina vaxa,
malaan sena Piran fo fangaafus sena faisok sina. 11 Lavaxa, taara taa
tafang faagut xena siak a fangaafusan aave senaso a mo saat paaliu o
saxa itaara i taa faasaal malaan sena mu bu Israel aava ri pife namkai.
12 A ferawaian sina Piran i taxa to e i taxa faisok. A ferawaian aave a
fafangan sena fisa aava ro xasing ina xapiak re fafangan. A ferawaian

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aave i taa xi a mataa e fexaxaas sena fepatoxan a xunus sena vovau ina;
a fexaxaas sena fepatoxan a vuvuxai e a vaveufa ina. A ferawaian aave
a fexaxaas sena tiis a mu lamonan sina mataa e maana mu vubuxanan
aava ri waan la xunus ina. 13 Mi piau ta mo mi fexaxaas sena fune xasena
Piran, piau. A maana mo xapiak aava nane fo vesane, a waan xurul e
matavas lapaana xakaaluman sina. E voxo taara xapiak taa xuuse pana so
ta vilaana taara fo vile.

Na Yesus A Memai Priis Pelalava Marasaxa

14 Lavaxa, taara taa tao fatateak a namkaian aava taara taxa kuusan
fasavate. Senaso taara toxan a Memai Priis molava paaliu e nane fo laak
xe sina Piran la xunavata; a Priis aave na Yesus, a Natuna Piran. 15 A
Memai Priis sitaara pife saxa aava pife fexaxaas sena taraxali e muluk a
maana murupaxan sitaara, piau! Taasaxa taara toxan a Memai Priis lava
aava fo siak a valaman e tafangan fexaxaas fatak setaara, taasaxa nane
pife faasaal pana saxa mo. 16 Lavaxa, taara taa tao fatateak a namkaian
sitaara e taara taa fe savat la nona ivin lava sina Piran lana nobina ina
xakaavangan xatam. E pave i taa tiuan a mamaaluxan sina xulutaara e
taara taa siak a xakaavangan xatam xena xavang netaara lana yaan ina
lagafan.

A Mu Vilaana Sina Memai Priis Lava

5 1 A Piran fuuna siak fati nari mu memai priis ti la palou ina mu
rabuna xena waan a memai priis. Nari xapiak ri bur a memai priis
aave xena vil a faisok sina Piran la palou iri; i taa faram a mu tatavaian
xari e i taa lisan a mu falfaalan siri xena maraan tapin a mu vilaana saat
siri. 2 A memai priis aave a marupak malaan sena mu rabuna xapiak e
voxo nane fexaxaas sena vil a vilaana mam xe sina mu rabuna aava ri
vungut e ri milung sena vilaana roxo. 3 E fulaa senaso nane marupak
malaan sena mu rabuna, i taa lisan a tatavaian xena maraan tapin a mu
vilaana saat siri e xena maraan tapin a mu vilaana saat sina sait.
4 Piau ta mataa a fexaxaas sena siak fati nane xa pana ngavuk ina memai
priis, piau! A mataa i taa laak lana ngavuk ina memai priis lapaana kelan
sina Piran sang mon, malaan se Eron. 5 Pana vilaana malaan na Krais pife
siak a ngavuk ina Memai Priis xe xuluna xa. Taasaxa Piran a xuuse:

"Nano, no Lak Tomexaan siak,
Tanin nenia ne Tamaam." *Yng 2:7*

6 E nane kuus fulaa la xasa paxakalayan:

"Nano, no taa vil vulan a faisok sina priis, malaan se Melkesadek."
Yng 110:4

7 La toyan sina nabe' la xavala na Yesus a fenung e fiai ti lana xunus ina
pana taangiisan e pana xukulaian. Nane nung a Piran aava fexaxaas sena

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

fakaxupe ti la maatan. A Piran a langaie senaso na Yesus fuuna suai sena
e usi fatak a vilaana sina. 8 Naapalaan o na Yesus a Natuna Piran, nane
siak a texaasan sena vilaana fatak ina langaian lapaana maasaxan sina.
9 E layaan nane fo savat fatak xasingit, nane xo a fufuna fakaaxupan aava
i taa waan vulai xana mu rabuna aava ri langaie e usie. 10 E a Piran fo
kuusan fanei a ngavuk ina Memai Priis xuluna, malaan se Melkesadek.

Muneta Ta'ulan A Namkaian Se Krais

11 Maam toxan a ferawaian xaves xami sena maana mo aanabe' taasaxa
faisok ina fapitiaan nami a lagaf senaso a masaman simi pife matavas
fataapus. 12 A toxan a yaan xaves fo falet talo nami xa mi taa savat mu
rabuna ina fepitaian, taasaxa piau! Mi vubuk lunai, o a mataa i taa fapiti
nami pana mu vilaana mata ina namkai sena lagasai sina Piran. Naak
a malaan se' mi taxa baian a fanganan tateak, mi taxa sus lunai. 13 Ta
mataa aava i taxa lo sus, i taxa popo lunai, nane piau ta masaman sena
Ferawaian sina Piran. 14 Taasaxa mu matalava ri vubuxan a fanganan
tateak e nari, ri fo siak a texaasan lapaana fepitaian sina Piran e ri
fexaxaas sena taraxali a vilaana roxo e vilaana saat.

6 1 Lavaxa, lana sangasan sitaara lapaa Krais taara taa tamasiak e falet
fulaa, taara taa ta'ulan a fufuna fepitaian ina lagasai se Krais xena
savat mu matalava lana fepitaian sina. Taara fo vil a faisok ina fatiginei a
xaaxaak mata ina namkai sena Piran e a xaaxaak ina puk tapinaana mu
vilaana palau e voxo taara taa pife siak fati fulane. 2 Taara fo xasliu a mu
fepitaian sena fasufan e sena vilaana ina timin a ma xuluna mataa xena
fenung pana e sena vilaana ina to fa'ulaian ti la maatan e sena tiisan sina
Piran aava waan vulai. 3 Taara taa vil a maana mo aave tamo Piran taa
kuus turoxo pana.

4 Tamo rabuna ri taa ta'ulan a namkaian siri malaafaa no fexaxaas
sena lisan fa'uli nari talo ri taa puk fulan a xunus iri? Layaan ri fo sangas
lana malang sina Piran e ri fo nasam a tatavai sina e ri fo siak a nobina
siri lapaana Vovau Xaradak 5 e ri texaas o a ferawaian sina Piran a roxo
senaso ri fo bilai lapaana e ri fo masam a gutan ina mu yaan sina Piran 6 e
mui ri ta'ulan a namkaian siri, a pife fexaxaas paaliu o ri taa lisan fa'uli
nari xena puk fulan a xunus iri. Senaso layaan ri vil malaane ri taxa niil
fataxutan a Natuna Piran fulaa e ri taa famangile la matana mu rabuna.

7 A Piran a fuuna kuus faatulan a xavala aava raafui taa usan xuluna
e du lapi lana e mui i taa fuaa pana maana fanganan roxo aava nari, ri
faxatange, ri vubuxane. 8 Taasaxa la yaan a xavala i taa fasavat a maana
yeis tuturuk e latan maxarak mon, a xavala aave i taa mo palau mon.
Naak, a Piran taa kuus fatutule e mui ri taa kawaasane pana fata.

9 Taasaxa kamu fesing, naapalaan maam taa ferawai malaan nabe',
maam texaas faagut semi. Maam texaas o nami, mi toxan a mu kuus

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

faatulaian roxo aava ri xavil ina fakaaxupan simi. 10 A Piran a pife
mataa ina bit fepuk, nane a fatak paaliu. Mi lamon o i taa maluf a faisok
simi, piau! I taa lamon fa'uli a faisok mi fo vile e malaafaa mi faxalit
a vubuxan xasingitan simi xana layaan mi xavang a mu fetinan lapaa
Krais. E tuuna mi taxa lo vile lunai. 11 Maam vubuk temasaat o nami saxa
saxa mi taa lo falet fulaa lana vubuxan xasingitan simi fefexaxaas la yaan
fataxapiak talo mi taa siak tuunei a lamon fanaian aava mi taxa waan
bange pana vilaana fananap. 12 Maam bai o mi taa waan palau taasaxa
pok a mu vilaana siri aava sena namkaian e vilaana fananap siri, ri taa
siak a maana mo a Piran fo kuus fanai xe siri pana.

Tao Fatateak A Kuus Fanaian Sina Piran

13 Layaan a Piran a tavai na Abrahem pana kuus fanaian sina, nane
fakalimaane o i taa vil tuunei a mo nane kuus fanai pana. E piau ta saxa
a pelalava sena Piran e voxo nane fakalimaan pana xa. 14 Nane kuus:

"Ne taa tamana tavai nano pana roxoyan
e ne taa tamana tavai nano pana mu bum xaves." *Tpt 22:17*

15 E na Abrahem a waan bange pana vilaana fananap e voxo nane siak a
mo a Piran a kuus fanai pana.

16 Layaan a mataa i taa fakalimaan pana saxa isin i taa xali a saxa isin
aava pelalava sena xa, bo? E a fakalimaan o a mo aave a tuuna paaliu e
voxo i taa fataxapin a fegagelaian. 17 E vaxa, nari aava ri taa siak a kuus
fanaian sina Piran, nane vubuk o ri taa masam faagut o nane pi xuxul
a lamonan sina e voxo nane fo timin a fakalimaanan sina xuluna kuus
fanaian sina. 18 A toxan a mo taragua, a kuus fanaian sina Piran e a
fakalimaanan sina, aava Piran pife fexaxaas sena xul nare e pife fexaxaas
sena bit sere. E netaara vaxa, taara fo sinuf xe lana faxatangan sina Piran
e a ro mo aave re tavai netaara pana gutan talo a xunus itaara i taa tao
fatateak a lamon fanaian aava Piran fo timine la notaara. 19 Taara toxan a
lamon fanaian aanabe' malaan sena xaaxaak molava lana toyan sitaara.
A lamon fanaian sitaara a mo tuuna aava i taa waan fatateak e laak
liu a marapi taap ina Tang Lifu Lotu laa'ui la xunavata xena savat lana
Nobina Taap Xasingit. 20 E na Yesus fo laak lana Nobina Taap Xasingit
aave pataara e a Piran fo bure xena Memai Priis vulai xe vulai malaan se
Melkesadek.

Na Melkesadek, A Priis Sina Piran

7 1 Na Melkesadek ve a piran king pe la bina Selam e a priis sina Piran
Aava Waan Laa'ui Paaliu. Layaan na Abrahem taxa ulaa ti la rawen
aava nane sip fa'onam a mu piran king talafaat lana, na Melkesadek a
savat sina e kuus fararoxo xuluna. 2 E na Abrahem a tavaie pana fomirak
xavil, a maana fasangafiluaana mo ina maana mo xapiak aava nane fo

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

siaxe sena mu piran king talafaat. (A malasuf mata ina isi Melkesadek a
malaan: a piran king ina bilai fatak e xaradak. E saxa mo fulaa, nane a
piran king ina luaian senaso nane a piran king ti Selam e a malasuf ina
vapaling Selam ve: a luaian.) 3 Lana Xakalayan ti Kavai ri pife kala sena
ninana o tamana o ta saxa buna. E voxo a kaalum malaan se' nane piau
ta yaan ina tangpat e piau ta yaan fataxapiak. E voxo nane a malaan sena
Natuna Piran senaso nane taxa waan priis sina Piran vulai xe vulai.

Na Abrahem A Tavai Na Melkesadek Pana Xavil Sina Piran

4 No fo xalum a lavayan si Melkesadek, bo? Na Abrahem aava butaara
lava, a tavaie pana fomirak xavil ina maana mo xapiak aava nane fo
siaxe lana rawen. 5 Taasaxa rabuna sitaara aava ri laak lana ngavuk
ina mu priis ri waan lana pabung si Livai e ri toxan a vuputkai xena
siak a fomirak xavil sina mu rabuna Israel. Nari, ri mu Juda sait e nari
xapiak ri mu bu Abrahem vaxa malaan setaara. 6 Na Melkesadek xo pife
waan lana pabung si Livai, piau. Taasaxa nane fo siak a fomirak xavil se
Abrahem e kuus fararoxo xuluna. E na Abrahem ve a mataa aava fo siak
a mu kuus fanaian sina Piran. 7 A matavas naboxo, bo? A mataa aava i
taa kuus fararoxo xuluna xasanofuna, a pelalava sena xasa mataa aava
i taa siak a kuus fararoxoyan, bo? 8 Layaan taara ferawai sena mu priis
lana pabung si Livai aava ri siak faxuvul a fomirak xavil nabe' tanin,
ri mu rabuna mon e ri taa maat. Taasaxa na Melkesadek aava fo siak a
fomirak xavil paamua, nane taxa to lunai senaso a Xakalayan ti Kavai
a pife kuus pana maatan sina. 9 E fulaa, naak taara fexaxaas sena kuus:
layaan na Abrahem fo tavaie pana fomirak xavil sina, na Livai, a buna
mu priis aava ri siak faxuvul a fomirak xavil tanin, nane sait fo tavai
na Melkesadek pana 10 senaso na Livai a pife luxan lunai e la yaan aave
naak taara fexaxaas sena kuus o nane taxa waan lana vipin i buna, na
Abrahem, layaan na Melkesadek a savat sina.

A Faisok Sina Mu Priis Ti Kavai A Taxapus

11 A Piran fo fatiginei a mu vuputkai xana mu rabuna Israel e maana
priis lana pabung si Livai ri waan la fufuna vuputkai aave. Taasaxa,
tamo faisok sina mu priis si Livai a fexaxaas sena vil faxaradak a rabuna,
mi lamon o a Piran i taa fasavat ta xasa priis patak? A priis malaan se
Melkesadek e pife malaan se Eron? 12 E layaan a Piran i taa xul a pabung
sina mu priis sina, a maana vuputkai vaxa ri taa xulan sait. 13 E a Memai
sitaara, nane aava maana mo aanabe' fo ferawai sena, nane a mataa ti la
pabung patak e piau ta saxa ti la pabung sina fo vil a faisok sina mu priis
la ivin ina faraaman. 14 A mu rabuna xaves ri texaas o nane fo luxan lana
pabung si Juda e na Moses pife ferawai sena pabung aave o ri taa vil a
faisok sina mu priis.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Saxa Priis Aava Malaan Se Melkesadek

15 A ferawaian aanabe' a savat tuuna la matavas, a saxa priis patak fo
savatmaan, a saxa aava malaan se Melkesadek. 16 A maana fefasaian e
mu vuputkai sina mu rabuna, ri pife siak fatie xena priis, piau. Taasaxa
gutan ina toyan sina aava piau taa taxapusan, fo bure pana faisok aave.
17 Senaso a Xakalayan ti Kavai a kuus:

"No taa waan priis xe vulai, vulai malaan se Melkesadek."

Yng 110:4

18 E mu vuputkai ti kavai fo vis tapinan naboxo senaso ri piau ta gutan
e ri pife fexaxaas sena xavang a mataa. 19 A mu vuputkai si Moses ri pife
fexaxaas sena vil faxaradak a mataa. Taasaxa naboxo a Piran fo lisan a
lamon fanaian aava pelalava sena kuus turoxoian sina ti kavai e lapaana
lamon fanaian aanabe' taara fexaxaas sena savat faasilak xe sina.
20 E saxa mo fulaa, a toxan a kuus fakalimaanan sina Piran. Layaan
a Piran fo bur a pabung si Livai pana faisok ina priis, nane pife kuus
fakalimaan xuluri. 21 Taasaxa na Yesus a savat priis lapaana kuus
fakalimaanan sina Piran senaso nane fo kuus:

"Na Matalava Piran fo ferawai pana
fakalimaanan tateak e i taa pife xul fulane:
'No taa waan priis xe vulai, vulai." *Yng 110:4*

22 Lavaxa, a fakalimaanan aanabe' a mo pelalava e i taxa faxalit netaara
o na Yesus a fexaxaas sena vil fasavat a maana mo lapaana kuus
turoxoian fa'ui sina Piran aava mo roxo paaliu sena kuus turoxoian ti
kavai.

A Ngavuk Si Yesus I Taa Waan Vulai

23 A toxan a xasa mo patak fulaa sait; a maana xasano priis ri xaves
senaso ri fuuna lo maat e ri pife fexaxaas sena vil vulan a faisok siri.
24 Taasaxa na Yesus taxa to vulai e i taa pife tavai a xasanofuna pana
faisok sina, piau! 25 E voxo tanin e xe vulai, vulai nane fexaxaas sena
fakaxup nari aava ri filimaan xe sina Piran lapaana isina, senaso nane
taxa to vulai xena nung vulan a Piran pari.
26 Lavaxa, nabe' ve a mo roxo paaliu xataara, o na Yesus a Memai
Priis sitaara. Senaso nane a fatak xasingit, piau ta lalosaat xuluna e pi ta
vilaana saat la xunus ina. A Piran fo siak pataxe sena mu rabuna saat e fo
yaas falaxe xe pe laa'ui la xunavata. 27 Nane pife malaan sena mu memai
priis ti kavai; nane i taa pife tatavai pana vipin ina tiir la maana yaan
xapiak xena saf tapin paamuin a mu faasaalan sina e mui sina mu rabuna
xapiak. Nane fo tatavai xe vulai pana saxa tatavaian mon la yaan nane
tatavai pana xa xuluna bolo. 28 A mu vuputkai si Moses ri taxa lo siak fati
a mataa mon xena vil a faisok ina memai priis e a mataa fuuna marupak.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Taasaxa kuus fanaian sina Piran xuvul pana fakalimaanan sina vaxa, re savat lamina yaan ina vuputkai e re fo bur a Natuna pana faisok aanabe' senaso nane taa waan xaradak xe vulai.

Na Yesus A Memai Priis Sitaara Lana Faxuvulan Sina Piran

8 1 A malasuf ina maana ferawaian siak a malaan: taara toxan a
Memai Priis xataara e nane taxa nai la pamuaan sina Piran Peraroxo
xuluna ivin sina pe la xunavata. 2 E nane taxa vil a faisok ina Memai Priis
lana Tang Lifu Lotu Taap. A nobina aave a Piran sang mon fo vesane o i
taa nobina tuuna ina naangusan.
3 A rabuna ri fo bur a maana memai priis xapiak talo ri taa tatavai xe
sina Piran pana meska ina mu tiir e pana xasano tatavaian. E a Memai
Priis sitaara vaxa i taxa tatavai pana saxa tatavaian sait. 4 Tamo i taxa
waan nabe' la xavala, nane pife fexaxaas sena vil a faisok sina priis
senaso a toxan a maana priis lapaana vuputkai si Moses aava ri fuuna
tatavai pana mu tatavaian. 5 A faisok sina priis aave a xaxaalua mon; ri
taxa pok a faisok tuuna aava waan la xunavata. A lamonan aanabe' a
malaan sena ferawaian sina Piran xe si Moses. Layaan nane tangpat pana
faigotan a maana mo ina Lifu Marapi ina Turoxoian a Piran a xuuse:

> "Faxatang faroxo, no taa usi fatak a xaxaalua aava ne fo faxalit nano
> pana layaan no waan pave xuluna put." *Tln 25:40*

6 Taasaxa naboxo, na Yesus fo siak a faisok ina priis aava molava paaliu
seri, a malaan sena kuus turoxoian aava nane fo fataxe xuvul pana Piran
a molava paaliu sena kuus turoxoian siri, senaso a Piran fo kuus fanai
pana maana mo roxo paaliu lapaana kuus turoxoian sina.
7 Tamo a kuus turoxoian ti kavai a fexaxaas sena vil fasavat a maana
vilaana xaradak paaliu, a Piran i taa pife siak fati a xasa kuus turoxoian
fulaa lamina, bo? Taasaxa kuus turoxoian aave pife fexaxaas. 8 E voxo a
Piran i taxa kasalan a mu rabuna sina layaan nane ferawai malaan:

> "A Piran a kuus: A mu yaan ri taxa filimaan layaan ne taa fatiginei
> a turoxoian fa'ui xuvul pana mu rabuna Israel e xuvul pana mu
> rabuna Juda. 9 A turoxoian aave i taa pife malaan sena turoxoian
> aava ne fo xuus a mu buri pana layaan ne tao a mari e ne
> paamuian nari ti Isip. Nari, ri pife usi fatak a turoxoian aava ne
> xuus nari pana e voxo ne ta'ulan nari."

10 Taasaxa sena mu yaan aava taa filimaan, a Piran a kuus:

> "Ne taa fatiginei a turoxoian aanabe' xuvul pana mu rabuna
> Israel: Ne taa timin a mu vuputkai siak lana lamonan siri e ne
> taa xaleie la xunus iri. Ri taa nangusau sang mon. Senaso ri taa
> waan rabuna siak e nenia, ne taa Piran siri. 11 E piau ta mataa
> i taa faisok pana fapiti a xasanofuna paga e ri taa pife faxaar a
> xasanofuna pana: 'Texaas faagut sena Piran.' Senaso nari xapiak

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ri taa texaas sega, nari mu mataa palau e nari mu matalava e mu
memai vaxa. 12 Ne taa lamon tapin a mu vilaana saat siri e ne taa
pife lamon fa'uli a mu milungan siri." *Jer 31:31-34*

13 Layaan nane ferawai pana turoxoian fa'ui a Piran a kuus o saxa
aava waan paamua ve a mo ti kavai e mi texaas o a mo ti kavai aava fo
maiyang e fo xares, i taa pife waan pana yaan xaves e faasilak i taa malit.

A Vilaana Ina Nangusaana Piran Pe La Tang Lifu Lotu Pe Jerusalem

9 1 Lapaana turoxoian ti kavai ri toxan a vuputkai ina naangusan e
vaxa ri toxan a nobina ina naangusan sait aava mu rabuna ti la
xavala ri vesane. 2 Ri fo vesan a Lifu Marapi ina Turoxoian e ri fatigineie
e a nobina aava no fuuna laak lana paamua ri xalie pana Nobina Taap.
Lana Nobina Taap aave ri fati a mo xena fanei a laam e a ivin xena timin
a bret ina tatavai xe sina Piran xuluna. 3 E lamina vaabat marapi ri toxan
a baat aava ri xalie pana Nobina Taap Xasingit. 4 Lana nobina aave ri
timin a fomirak ivin ina faraaman[a] aava ri vesane pana 'gol' xena faram
a mo aava lalas faroxo e a Mo Tawaane Taap aava ri fo xafute pana 'gol'
sait. Lana Mo Tawaane Taap aave a toxan a paxiis 'gol' pana bret maanaa
lana, a newai si Eron aava fo fuaa e ro faat pana mu vuputkai fo xaleian
xulure. 5 E xuluna Mo Tawaane Taap aave a toxan a xaxaalua ina saxaro
mo to aava re fuuna waan xuvul pana Piran vulai xena fakalimaan o a
miridingan sina Piran taxa waan pave. Re toxan a ro xakavere aava taxa
xafut a nobina ina lamon tapinaana vilaana saat aava ri xalie pana naian
ina mamaaluxan. Taasaxa naboxo pife yaan xena kuus fatexaas pana
maana mo xapiak aanabe'.

6 Lavaxa, la yaan ri fo faigotan a maana mo xapiak aanabe' a mu
priis ri fuuna laak xe lana Nobina Taap la maana yaan xapiak xena vil
a mu faisok siri. 7 Taasaxa memai priis sang mon i taa laak lana baat
ina Nobina Taap Xasingit e nane fexaxaas sena laak faasaxa mon lana
mariaas saxa. E nane i taa siak a ria xuvul pana xena tatavai xe sina
Piran. I taa tatavai xe sina Piran xana xa e xana mu rabuna talo a Piran
i taa lamon tapin a mu vilaana saat aava ri vungut o ri fo vile. 8 A Vovau
Xaradak a faxalit netaara pana maana mu vilaana aanabe' o a salan
xataara xena laak lana Nobina Taap Xasingit, a pife talakas layaan a
Nobina Taap i taxa tigina lunai. 9 E nabe' a fakalimaanan pana yaan
aanabe' mon. A malasuf ina a malaan: a falfaalan e a mu tatavai pana mu
tiir aava ri lisane xe sina Piran, ri pife fexaxaas sena vil fatak a nasaman
sina mu rabuna ina naangusan 10 senaso ri taxa ferawai sena fanganan
e mo ina numan e mu vilaana ina saf tapinaana lalosaat mon. A maana

---

[a] **9:4** Lana xasano xavil ina Ferawaian a fomirak ivin ina faraaman aanabe' a pife waan lana Nobina Taap Xasingit taasaxa i taxa waan xe lamalei lana Nobina Taap.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mo aave ri mu vuputkai ina vipin sang mon e taara taxa waan lapaari
fefexaxaas a yaan a Piran i taa fatiginei a vuputkai fa'ui.

A Faisok Ina Ria I Krais

11 Taasaxa na Krais fo savat pana ngavuk ina Memai Priis xena
paamuian a maana mo roxo xapiak aava nane fo siaxe xataara. A nobina
aava nane faisok lana a pelalava e peraroxo. A nobina aave pife mo a
mataa fo vesane, piau. A pife waan la tavegof o xuluna xavala aanabe'.
12 Layaan na Krais a laak liu a Nobina Taap xe lana Nobina Taap Xasingit
nane fo laak faasaxa xe vulai e nane pife siak a ria ina meme o bulmakau
xe lana xena tatavai pana, piau. Nane laak pana ria ina xa e voxo nane fo
siak a fakaaxupan xataara xe vulai. 13 A memai priis a fuuna tapalan a ria
ina meme e mu bulmakau e a vebit ina fomirak tiir aava ri faram xapine,
xuluna mu rabuna aava ri toxan a lalosaat. Ri lamon o a vilaana aanabe'
a fexaxaas sena gon tapin a lalosaat la tari e vil fatak nari. 14 A vilaana
aanabe' a tuuna, taasaxa lamon pana faisok molava paaliu aava ria i
Krais a fexaxaas sena vile. Lapaana Vovau Xaradak aava waan vulai nane
fo tatavai pana xa xena tavai a Piran pana tatavaian fatak xasingit. A
ria ina i taa gon fatak a nasaman sitaara talo taara taa ta'ulan a vilaana
palau mon e taara taa vil a faisok sina Piran aava to vulai.
15 Xuluna fufuna aave na Krais fo filimaan xena vil fasavat a turoxoian
fa'ui talo nari aava Piran taa xel nari, ri taa siak a sepirigus xe vulai,
vulai aava nane fo kuus fanai pana. A sepirigus aave lapaana turoxoian
fa'ui a fexaxaas naboxo senaso a toxan a maatan xena mulus tapin a
rabuna xasena mu vilaana saat aava ri fo vile layaan ri waan lapaana
turoxoian ti kavai.
16 Lapaana saxa buk turoxoian; paamuina yaan a turoxoian i taa toxan a
gutan no taa faxaalit o a mataa aava vesane fo maat. 17 Senaso a turoxoian
malaan a mo palau layaan a mataa aava vesane, i taxa to lunai. A mo aave
i taa toxan a gutan lamina maatan sina mon. 18 E voxo lapaana vilaana
aanabe' a turoxoian aava Piran a vesane paamua, a piau ta gutan tamo a
ria a pife talatiu. 19 Paamua na Moses a xuus fatexaas a rabuna pana maana
vuputkai aava ri waan lana xakalayan ina Vuputkai. E mui nane siak a ria
ina bulmakau e mu meme e xukun xuvule pana raarum. E mui pana newai
'isop' aava pisan pana fui vuung ina sipsip a tapalan a ria laa'ui xuluna
Xakalayan e xuluna mu rabuna xapiak. 20 E mui laa nane xuus nari: "A ria
aanabe' a fagut a turoxoian aava Piran a kuus faagut o mi taa usi fataxe."
21 E lapaana vilaana aanabe' na Moses a tapalan a ria xuluna Lifu Marapi
ina Turoxoian e xuluna maana mo aava ri faisok pana lana lotu siri. 22 A
tuuna, lapaana Vuputkai si Moses a kaalum malaan o ri fexaxaas sena gon
tapin a lalosaat ina maana mo xapiak pana ria ina tatavai e tamo ria i taa
pife talatiu a Piran i taa pife lamon tapin a maana faasaalan.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

23 A maana mo ina lotu nabe' la xavala ve, ri mu xaxaalua mon ina
mo tuuna pe la xunavata e ri fo siak a gogonan malaan, xena vil tapin a
lalosaat aava fo waan xuluri. Taasaxa maana mo tuuna pe la xunavata
ri taa siak a tatavai roxo paaliu xena gonaan nari. 24 Na Krais a pife
laak lana Nobina Taap aava mu rabuna tuuna fo vesane, piau. A Nobina
Taap aave a xaxaalua mon ina mo tuuna. Taasaxa nane fo laak xe laa'ui
la xunavata e nane savat la matana Piran xena vil a faisok xataara.
25 A memai priis sina mu Juda fuuna laak lana Nobina Taap Xasingit
la maana mariaas xapiak pana ria ina tiir. Taasaxa na Krais a pife laak
faaxaves xena tatavai pana vipin ina xa, piau! 26 Tamo malaan, i taa siak
a maasaxan xaves ti la yaan ina tangpat ina xavala fefexaxaas tanin.
Taasaxa naboxo, layaan a fataxapiak ina mu mariaas a faasilak, nane fo
savat faasaxa mon xena vil tapin a faasaalan pana tatavai ina vipin ina
xa. 27 A maana rabuna xapiak ri taa maat faasaxa mon e mui ri taa savat
la matana Piran xena tiisaan nari. 28 E lana vilaana malaan na Krais sait
a tatavai faasaxa mon pana tatavai ina vipin ina xena gon tapin a maana
faasaalan sina mu rabuna xaves. E saxa yaan fulaa i taa savatmaan,
taasaxa i taa pife faisok fulaa pana gon tapin a faasaalan, piau! A yaan
aave i taa fakaxup nari aava ri taxa waan bange.

Na Krais A Tatavai Faasaxa Mon

10 1 A Vuputkai si Moses ri pife xaxaalua xurul e fatak sena maana
mo tuuna; ri malaan sena mu xaxaalua xares mon ina maana
mo roxo aava ri taa savatmaan lumui. A mu memai priis ri fuuna tatavai
vulai pana maana buk tiir la maana mariaas xapiak, taasaxa mu tatavai
aave ri pife fexaxaas sena vil faxaradak a mu rabuna aava ri vubuk waan
xuvul pana Piran? 2 Tamo a mu tatavai aave ri fexaxaas sena gon tuunei
a mu rabuna sena mu faasaalan siri, nari aava ri nangus a Piran ri taa
pife nasam o ri taxa vupuno lunai, bo? Tamo ri pife vupuno lavaxa, a mu
tatavai aave ri taa taxapus. 3 Taasaxa piau; a maana tatavai aave ri taxa
falalamon fa'uli a mu rabuna pana maana faasaalan siri la maana mariaas
xapiak aava taxa filimaan. 4 Senaso a ria ina mu bulmakau e meme pife
fexaxaas sena gon tapin tuunei a mu faasaalan sina rabuna, piau paaliu.
5 E lapaana lalamonan aanabe' layaan na Krais fo faigotanan xena
savatmaan la xavala, nane xuus a Piran malaan:

> "No pife vubuxan a mu falfaalan e mu tatavai, piau. Taasaxa no
> fo faigotan a vipin xaanak. 6 No pife faamamaas temasaat pana
> mu tiir aava ri faram xapine xuluna ivin ina faraaman e no pife
> faamamaas pana mu tatavai xena gon tapin a mu faasaalan.
> 7 Taasaxa mui nenia, ne kuus, 'Nenia nabe' Piran, xena usi a
> vubuxanan siim, malaan se' ri fo xaleie sega lana xakalayan ina
> mu Vuputkai." *Esr 6:2, Jer 36:2, Yng 40:6-8*

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

8 Paamua nane kuus o, “No pife vubuxane e no pife faamamaas pana mu
falfaalan e mu tatavaian e pana mu tiir aava ri farame xuluna ivin ina
faraaman o pana mu tatavai xena gon tapin a mu faasaalan.” Nane kuus
malaan naapalaan ri taxa lo usi fatak a maana Vuputkai layaan ri tatavai
pana mu tiir aave. 9 E mui nane kuus, “Nenia nabe' Piran, xena usi a
vubuxanan siim.” Xalume, a Piran a vil tapin a vilaana ti kavai pana mu
tatavai e nane timin a tatavai i Krais lana nobina siri. 10 Senaso na Yesus
Krais a vil faxa'usi a maana vubuxanan sina Piran xana. A tatavai fatak
sina aava nane vil faasaxaine mon xe vulai pana vipin sina, fo gon fatak
netaara sena lalosaat ina vilaana saat.
11 A mu priis sina mu Juda ri taxa lo vil a faisok ina priis la maana
yaan xapiak e ri taxa tatavai faaxaves, taasaxa mu tatavai aave ri pife
fexaxaas sena gon tapin a mu faasaalan. 12 Taasaxa na Krais a tatavai
faasaxa mon pana toyan sina xena gon tapin a faasaalan e a tatavai
aave i taa tigina fatak xe vulai, vulai. E lamina tatavai sina nane fe nai
la pamuaan sina Piran. 13 E naboxo nane taxa nai bang a yaan a Piran i
taa timin a mu xaiyaas sina lapaana kana malaan sena mo ina vaapaas.
14 Lavaxa, pana tatavai saxa aave, nane fo vil fatak nari aava ri fasufan
sena vilaana saat siri e a fasufan siri taxa waan tanin e xe vulai, vulai.
15 E Vovau Xaradak sait taxa kuus xakaavang sena xe sitaara. Paamua a
kuus:
16 A Piran taxa kuus: “Nabe' ve a kuus turoxoian aava
ne taa fasavate xuvul pari la mu yaan aave ri taxa savatmaan:
Ne taa timin a mu vuputkai siak la xunus iri e ne taa xaleie
lana lamonan siri.” *Jer 31:33*
17 E mui a kuus fulaa:
“Ne taa pife lamon fa'uli a mu faasaalan o a mu vilaana saat siri
fulaa.” *Jer 31:34*
18 Lavaxa layaan i taa lamon tapin a faasaalan siri a tatavai xena gon
tapin a faasaalan a mo palau mon.

A Mu Fefasaian E Mu Pebukaian

Taara Taa Savat Xe Sina

19 Lavaxa netaara, mu fetinan, taara fexaxaas sena laak fatak lana
Nobina Taap Xasingit. Piau ta saxa fexaxaas sena ti votan netaara
senaso a ria i Yesus fo kas a salan xe lana. 20 Nane fo kas a salan fa'ui
xataara, a salan ina toyan, xena laak liu a marapi taap aava taxa tofai;
nane vil malaane layaan a tatavai pana vipin sina. 21 E voxo taara toxan
a xataara Memai Priis Lava aava taxa paamuian a Tang Lifu Lotu sina
Piran pe laa'ui la xunavata. 22 E taara taa falet faasilak xe sina Piran pana
lamonan tuuna e namkaian fatak, e pana xunus itaara saxa saxa aava

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ri tamulus sena nasaman vupuno e a mu vipin sitaara fo fasufan pana
raarum roxo e fatak. 23 Taara taa tao fatateak a lamon fanaian aava taara
kuusan fasavate, senaso taara texaas o a Piran i taa tamana vil fasavat
a kuus fanaian sina. 24 Taara taa lamon faagut pana vilaana ina fasavat
a mu vilaana ina roxoyan e vubuxan xasingitan la palou itaara. 25 E
muta ta'ulan a vilaana ina faxuvulan xena lotu malaan sena saxanofuna.
Taasaxa taara taa faxaar faagutan netaara xa senaso taara texaas o a
Yaan ina Savatan sina Memai i taxa filimaan faasilak.

26 Langai! Tamo taara taxa lo lamon pana vil a saat lamina yaan taara
fo texaas sena tuunayan, piau ta tatavaian fulaa aava fexaxaas sena
gon tapin a faasaalan sitaara. 27 Taasaxa taara taa nai bang mon pana
matautan fefexaxaas sena Yaan ina Tiisan taa savatmaan pana fata
mosaat aava i taa kawaasan xapin a mu rabuna xapiak aava ri xaiyaasan
a Piran. 28 Lamon pana mo aanabe': Nase' ta mataa a laxao a Vuputkai
si Moses, layaan a mataa taragua o talatul, ri xalume e ri kuusan fasavat
a vilaana saat sina, nari mu matalava ri taa tiise tamo nane vupuno
o piau. E tamo a vupuno ri taa punuxe pana piau ta mamaaluxan.
29 Malaafaa bak sena mataa aava i taa paas fasivi a isina Natuna Piran? E
malaafaa sait sena mataa aava i taa lamon o a ria i Yesus aava tatavai ina
turoxoian sina Piran, a mo palau o a mo ina lalosaat? A ria aave fo gon
fataxe e naboxo i taxa suaxane o kuus pengan a Vovau ina Xakaavangan
Xatam. Lamon pana fakasanaman molava piis aava i taa savat xuluna
mataa aave. 30 Senaso taara texaas sena saxa aava fo kuus:

"Nenia, ne taa suie. Ne taa lisan fa'uli a saatan xe sina." *Vpt 32:35*

E nane vaxa kuus fulaa:

"A Piran i taa tamana tiis a rabuna sina." *Vpt 32:36*

31 Ai, layaan no taxa waan lapaana fakasanaman sina Piran aava to, a mo
aanabe' a mo ina matautan molava paaliu.

32 Taasaxa lamon fa'uli a mu yaan simi aava ri fo falet xo. La mu yaan
aave a miridingan sina Piran a savat xulumi e mi waan fatateak lapaana
mu matafanan molava. 33 E saxano yaan a mu rabuna ri kuusan pengan
nami e ri vil famasak nami la matana mu rabuna. E saxano yaan mi waan
xuvul pari aava ri taxa siak a buk matafanan malaan semi. 34 Mi fo nasam
a maasaxan sina mu timi aava ri taxa waan lana vipis e layaan a xasano
rabuna ri gei tapin a maana mo simi, mi faamamaas senaso mi texaas o
mi toxan a maana mo roxo sena maana mo aave ri taxa waan vulai.

35 Lavaxa, muta lamon fepalau pana lamon fanaian simi, a lamon
fanaian aave i taa lisanmaan a sepirigus molava. 36 Senaso mi taa waan
fatateak xena vil a vubuxanan sina Piran talo mi taa siak a maana mo
nane fo kuus fanai pana. 37 A malaan sena Xakalayan ti Kavai a kuus:

"Famodak fulaa e nane aava i taa filimaan i taa savat e i taa pife
sovut. 38 A mu rabuna pana vilaana fatak siak ri namkai e voxo ri

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taa to. Tamo ta saxa iri i taa faatasu e puk tapin nane xa xasega, a
xunus iga i taa pife faamamaas pana." *Hkk 2:3-4*
39 Taasaxa netaara xa, taara pife rabuna ina faatasu xena kawaasanan,
piau! Taara mu rabuna pana namkaian e taara taxa waan lapaana
fakaaxupan sina Piran.

Saxa Mo Pelalava: A Namkaian Sina Rabuna

11 1 A namkaian a malaanabe': a so ta mo taara timin fanei a
lamonan sitaara xuluna, taara texaas o ri taa tamana savat e
a so ta mo taara pife fexaxaas sena xalume naboxo taara texaas o ri
taxa waan. 2 Pana namkaian siri, a mu rabuna ti kavai ri fo siak a kuus
faatulaian sina Piran.

3 Pana namkaian malaan taara masam o a Piran fo kuusan fasavat a
vavesaian sina e pana vilaana aanabe' taara texaas o a maana mo taara
taxa xalume a savat sena mo taara pife fexaxaas sena xalume.

4 Pana namkaian malaan na Ebal a tavai a Piran pana tatavaian roxo
sena tatavaian si Kein. E lapaana namkaian sina nane fo siak a kuus
faatulaian sina Piran o nane a mataa fatak, senaso a Piran xa a turoxoian
a tatavaian sina. E pana namkaian sina na Ebal taxa faxalit netaara pana
vilaana roxo lunai, naapalaan nane fo maat.

5 Lapaana namkaian malaan na Enok pife nasam a maatan. Nane
pife maat senaso a Piran a yaas falaxe xe la bina sina e piau ta mataa a
fexaxaas sena tingin fulane. Paamuina yaas falaxaana nane siak a kuus
faatulaian o nane fo vil fafaamamaas a Piran. 6 Pife fexaxaas o a mataa
aava piau ta namkaian i taa vil fafaamamaas a Piran senaso a mataa
aava vubuk savat xe sina i taa namkai o nane taxa waan e fulaa i taa
tavai a mu rabuna aava ri seng faagutane pana sepirigus.

7 Pana namkaian malaan na Noye' a langai a mu kuus faxatang aava
Piran a xuuse pana sena maana mo aava ri pife savat lunai. E lapaana
namkaian e suaian nane usi a ferawaian sina Piran e vesan a xaati
molava. Pana xaati aave nane fakaxup nane xa xuvul pana matafetama
sina e faxalit a mu rabuna ti la xavala o nari, ri saat. E voxo a Piran
a bure pana "mataa fatak", a isin aanabe' a savat sena vilaana ina
namkaian.

8 Lapaana namkaian malaan na Abrahem a langai a kelan sina Piran.
Layaan a xele, a ta'ulan a bina sina e paan xe la bina patak aava Piran a
kuus fanai o i taa tavaie pana. Na Abrahem a tamasiak e ta'ulan a bina
sina naapalaan nane pife texaas o i taxa falet xe laso ta bina. 9 E pana
namkaian nane taagul malaan sena topen lana bina fa'ui aava Piran
fo kuus fanai pana xe sina. E nane fuuna matef lana lifu marapi e ro
butaara, na Aisaak narie Yaakop vaxa, senaso nare sait re siak a kuus
fanaian naang. 10 Vulai na Abrahem i taxa waan bang a bina aava Piran

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

fo lamone e fo vesane, a bina pana mu fufuna tateak aava taa waan xe
vulai, vulai.
11 Lapaana namkaian si Sera, nane tiva naapalaan nane vaiak paaliu e
pife fexaxaas sena luxaana lak. Nane timin fanei a lamonan sina xuluna
kuus fanaian sina Piran. 12 E na Abrahem fo vaiak e a vipin sina a malaan
sena fo maat taasaxa pana mataa saxa aanabe' a Piran a fasavat a buna
xaves paaliu aava xakatan siri a malaan sena mu vapara la xunavata o
sena gun la xasing ina taas.
13 E lapaana namkaian siri a maana mu rabuna aave ri fo maat. Ri pife
siak tuunei a maana mo xapiak aava Piran fo kuus fanai pana taasaxa
ri fo xalum a maana mo aave pevaxa i taxa filimaan e ri faamamaas
pana savatan siri e ri kuus o nari xa ri mu topen e mu saxong mon nabe'
la xavala. 14 E nari aava ri kuus malaan ri taxa faxaalit famatavas o ri
taxa seng a bina tuuna siri. 15 Ri pife lamon faaxaves pana bina aava
ri fo ta'ulane, piau. Tamo ri tafo vil malaane, naak ri taa ulaa soxote.
16 Taasaxa ri taxa vubuxan a saxa bina aava roxo, a saxa bina pe la
xunavata. E voxo a Piran i taa pife mangil seri layaan ri xalie pana Piran
siri senaso nane fo faigotan a bina lava xari.
17 Pana namkaian malaan na Abrahem, la yaan ina tafangan sina, a
tatavai pa Aisaak; nane aava fo siak a maana kuus fanaian sina Piran, i
taa punuk a lak saxa fatak sina e tatavai pana. 18 E sena lak aanabe' xo a
Piran a xuuse, “Lana pabung si Aisaak no taa toxan a maana bum aava
ne fo kuus fanai pana. 19 Na Abrahem a lamon o a Piran a fexaxaas sena
fatatoi na Aisaak ti la mamaat. E lana saxa vilaana ina ferawaian paap a
tuuna, na Abrahem fo siak fa'uli na Aisaak ti la maatan.
20 Lapaana namkaian sina na Aisaak a kuus fatuxan a roxoyan aava i
taa savat xulu Yaakop narie Iso.
21 E pana namkaian malaan na Yaakop, paamuina maatan sina, a kuus
fararoxo xuluna ro lak tomexaan si Yosep. E mui nane ti turung xuluna
xipa sina e nangus a Piran.
22 Pana namkaian malaanabe' na Yosep, la yaan i taxa mati xena
maatan, a kuus fatuxai sena yaan aava mu Israel ri taa ta'ulan a bina Isip.
E nane xuus nari pana a so ta mo ri taa vile pana tun sina.
23 E lapaana namkaian malaan na nina Moses e tamana re fune ti la
yaan ina luluuxan sina fefexaxaas sena fulun talatul. Re vile senaso re
texaas o nane a lak roxo e re pife matautan a vuputkai sina piran king ti
pave o ri taa punuk a mu rafulak tomexaan.
24 E lapaana namkaian malaan layaan na Moses a matalava, a bai
o ri taa xalie pana lak tomexaan sina lak tefin sina piran king aave.
25 Taasaxa nane vubuk o i taa siak a maasaxan xuvul pana mu rabuna
sina Piran e i taa pife usi a vilaana saat xena faamamaas pana lou modak
mon. 26 Nane lamon o a siaxaana kuus penganan aava na Krais i taa siaxe

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

a mo roxo paaliu sena maana fafanaian xaves ti Isip senaso i taxa waan
bang a sepirigus sina. 27 E lapaana namkaian aanabe' nane ta'ulan a bina
Isip e pife mataut sena maraleian sina piran king pave. A malaan se' nane
xalum a Piran aava piau ta mataa fexaxaas sena xalume e nane usie e a
bai puk tapin nane xasena. 28 E lapaana namkaian malaan nane fo fasavat
a vilaana ina Paaliuan. E voxo nane fasei nari mu Israel o ri taa timin
a ria xuluna matana maana lifu siri talo a Angelo ina Maatan i taa pife
punuk a mu rafulak tuaan siri.
29 Pana namkaian malaan a mu Israel ri sangas liu lana Laman Vuung
malaan sena ri taxa sangas xuluna xavala pagala. Taasaxa layaan mu Isip
ri tafange, ri xarak.
30 E pana namkaian malaan a mu Israel ri sangas fakaliuan a bina
Jeriko pana yaan pisiguak e ri fapoxoi a mu vaabat ina.
31 E lapaana namkaian malaan na Rehaap, a tefin aava fuuna solisan
a tana, a pife punuxan xuvul pana mu rabuna aava ri pife usi a Piran
senaso nane fasusui e xavang a ro mataa ina paroxai ti Israel.
32 A so ta mo fulaa ne taa ferawai pana? Piau ta yaan fefexaxaas sena
ferawai se Gidion, Barak, Samson, Jepta, Devit e se Samwel e mu rabuna
ina kuus fatuxai. 33 Pana namkaian siri, ri fevis xuvul pana mu fatataganan
ti la xavala e ri onam seri. Ri bilai lana mu vilaana fatak e ri siak a mo
aava Piran a kuus fanai pana. Ri fo gumut a valana piu 'laion' 34 e ri onam
sena gutan ina fata; ri sinuf sena ngaapunuxan pana pinis. Ri marupak
taasaxa ri fepalak pana gutan. Ri fesavat tateak lana rawen e ri xup tapin
a mu rabuna ina rawen sina mu topen. 35 Pana namkaian siri saxanu tefin
ri xalum a mu mamaat siri ri to fa'ulaa. Saxano rabuna ri baian a mulus
tapinaan nari e voxo ri femaat lapaana maasaxan molava senaso ri texaas o
ri taa siak a to fa'ulaian ina toyan roxo xe vulai. 36 Saxanofuna iri, a rabuna
ri kuusan pengan nari e xasanofuna iri, ri inis nari pana yeis e vaxa ri pis
nari pana 'sein' e ri lisan nari xe lana bina ina vipisan. 37 Saxanofuna iri,
a rabuna ri soxoi punuk nari pana faat e xasanofuna ri patal famaat nari
pana 'so'' e saxanofuna ri punuk nari pana pinis.
A rabuna ina namkai aave ri falak a vapak ina sipsip o meme, ri mu
valagof e saxano rabuna ri vil pengan nari e ri tavai nari pana lagafan.
38 Nari aava ri namkai ri roxo paaliu taasaxa mu rabuna ti la xavala ri
pife tagan faroxoi nari. Ri sangas xolai malaan sena mu topen xuluna put
e lana xobingil aava piau ta raarum. Ri taagul lana mu liing e lana vaa'ul
lapia la xavala.
39 E nari xapiak aanabe' ri fo siak a kuus faatulaian sina Piran sena
namkaian siri taasaxa ri pife siak xapin a maana mo xapiak aava Piran fo
kuus fanai pana, 40 senaso a Piran fo faigotan a mo roxo xataara ti tanin.
Nane lamon faati o ri taa waan bang netaara e voxo la saxa yaan i taa vil
faxaradak netaara xuvul pari.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A Piran Fuuna Faxaradak A Rabuna Sina

12 1 E netaara naboxo, taara toxan a tang malila ina fangaasik ri
fakaliu netaara. E voxo naak a roxo taara taa vil tapin a maana mo
xapiak aava kawaasan a sangasan sitaara lapaa Krais e taara taa ta'ulan a
mu vilaana saat aava ri tao fatateak netaara talo taara taa falet faagut lana
sangasan aava taxa waan paamuin netaara. 2 Taara taa xalum fatak na Yesus
senaso nane fo tangpat a namkaian sitaara e nane xa taa fataxapine. Nane
pife faatasu sena bolo sina, piau. Taasaxa nane lamon fepalauan a mangilan
ina e lamon faagut sena faamamaasan aava i taa savat lumui. E naboxo nane
taxa nai la pamuaan ina ivin sina Piran. 3 Lamon sena lagafan sina e a vil
penganan aava nane fo waan fatateak lapaana la palou ina rabuna saat. E
voxo muta mamaxus e ta'ulan a sangasan simi.
4 Senaso lana fevisan simi pana mu vilaana saat, a ria imi pife talatiu
lunai. 5 Naak, mi fo maluf a ferawaian tateak aava Piran a lisane xe simi
layaan nane xali nami pana mu rafulak sina? Nane kuus:

> "Natuk, langai faroxo layaan a Piran i taxa faxaradak nano e muta
> kanamsaat layaan i taa baras nano. 6 Senaso nane i taa faxaradak
> nari aava nane vubuxan xasingit nari. E i taa fakasanam a
> maana rafulak aava i taa siak fati nari xena faxaradak nari."

Yng 94:12; 119:75; Fpp 3:11-12

7 Waan fatateak lapaana lagafan simi malaan se' mi waan fatateak lapaana
faxaradaxan aava mu tamami fo tavai nami pana. A lagafan aave i taxa
faxalit nami o a Piran a siak fati nami xena rafulak sina. Mi lamon o toxan ta
lak aava na tamana pi faxaradaxe? 8 Tamo Piran i taa pife fakasanam nami
xena faxaradak nami malaan sena mu rafulak sina, a faxaalit o mi pife rafulak
tuuna sina, mi waan lana saxa pabung patak. 9 E vaxa, mu tamataara ti la
xavala ri fuuna faxaradak netaara. E taara taxa suaian nari sena, bo? Naak
a mo molava paaliu taara taa suaian a Tamana vovau sitaara e taara taa to.
10 A mu tamataara ti la xavala ri fuuna faxaradak netaara pana nolou modak
mon e ri fuuna vile xena faxa'usi a lamonan roxo siri. Taasaxa Piran taxa vile
xena roxoyan sitaara talo taara taa waan lapaana xaradaxan sina. 11 Layaan
taara taxa siak a fakasanaman ina faxaradaxan, taara fuuna kanamsaat sena,
pife faamamaas. Taasaxa lumui nari aava ri siak a faxaradaxan ri taa siak a
sepirigus ina luaian malaan: a toyan aava bas pana mu vilaana fatak.
12 Lavaxa, vil fatateak a mu mami aava ri malmal e vil fatateak a kami
aava ri marupak. 13 Sangas fatak lana maana salan xaradak talo a kami
aava saat i taa pife tapil taasaxa salan roxo i taa vil faroxoie.

Saxa Pebukaian: Muta Gigiran Tapin A Piran

14 Tafang pana waan lapaana vilaana ina luaian xuvul pana maana
rabuna xapiak. E tafang pana usiaana vilaana fatak e xaradak mon

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

senaso tamo piau, a mataa i taa pife xalum a Piran. 15 Faxatang faroxo;
muneta puk tapin nami xa xasena xakaavangan xatam sina Piran. E
faxatang nami xa, senaso pife roxo a mataa i taa malaan sena wai pana
xarei mopaak aava i taa fuaa pana xalana saat e i taa lisan a lagafan xe
sina maana rabuna. 16 E faxatang nami xa senaso pife roxo a mataa i taa
usi a vilaana ina tamai xolai o i taa pife suai sena mo taap malaan se Iso.
Nane a lak tuaan aava faasot pana vepen sina xena maraan a fomirak
fanganan mon. 17 E mi texaas o lamina yaan aave nane vubuk o na
tamana taa kuus fararoxo xuluna. Taasaxa na tamana pife fexaxaas sena
vile senaso na Iso piau ta vilaana xena xul fulan a mo aava nane fo vile,
naapalaan nane taangiis e seng faagutane.

A Mu Rabuna Israel Ri Siak A Vuputkai Pana Matautan

18 Nami, mi pife malaan sena mu rabuna Israel. Nari, ri fo savat xe la
Put Sainai, a bina tuuna aava ri fexaxaas sena tawe, taasaxa suk pana
vata maxata e reref e malang pana fata mon. 19 La bina aave, a tafiu a
galavavat faagut e ri langai a ling aava taxa barak. E layaan ri langaie ri
fenung faagut o ri bai langai fulan a ling aave. 20 Senaso ri mataut sena
ferawaian faagut aave, ‘tamo ta tiir o so ta mo i taxa to i taa vaapaas
xuluna put aave o tawe, ri taa soxoi punuk fatuaiane pana faat.’ 21 E
maana mo aava savat pave ri famataut faagutan a mu rabuna e Moses
vaxa, a kuus: “Nenia, ne taxa radakui pana matautan molava.”

A Maana Rafulak Sina Piran Ri Siak A Maana Mo Sina Pana Faamamaasan

22 Taasaxa nami xo, mi fo savat xuluna Put Saion e xe la bina sina
Piran aava i taxa to, mi savat xe Jerusalem lana xunavata, la bina aava
maana mu angelo xaves ri taagul lana. 23 Mi fo savat xe la faxuvulan
ina faamamaasan sina maana rafulak aava Piran fo xali nari xapiak
pana mu rafulak tuaan sina e nari aava mu angelo fo xalei a isiri laa'ui
la xunavata. Nami, mi fo savat la matana Piran aava i taa tiis a maana
rabuna xapiak e xe la bina ina faxuvulan sina maana vovau ina mu
rabuna roxo aava Piran fo faxaradak nari. 24 Mi fo filimaan xe si Yesus
aava fo vesan a turoxoian fa'ui. E mi fo savat lapaana ria ina aava fo
talatiu e a ria aave i taxa kuus fanai pana maana mo roxo paaliu sena ria
i Ebal.
25 Lavaxa, faxatang faroxo e muta lamavaang sena Saxa aava taxa
ferawai. Nari, ri fo lamavaang sena saxa aava fo kuusan a lagasai taap
sina Piran nabe' la xavala ri pife sinufan a fakasanaman, piau. E mi
lamon o taara taa sinufan a tiisan tamo taara taa puk tapin netaara
xasena Saxa aava ferawai ti la xunavata, bo? 26 Layaan nane fo ferawai
paamua, a ling ina a famara'uli a xavala e naboxo nane fo kuus fanai

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

malaan: “Saxa yaan fulaa ne taa famara'uli a xavala e pife xavala sang
mon, ne taa famara'uli a xunavata sait.” 27 Pana ferawaian malaan, ‘Saxa
yaan fulaa’, nane faxalit netaara o a maana mo nane fo vesane i taa
faradakuie e i taa gon tapin nari talo a maana mo aava ri pife fexaxaas
sena radakui ri taa waan.
28 E voxo senaso taara taa siak a Fatataganan sina Piran aava mara'ulia
pife fexaxaas sena faradakuie, taara taa faamamaas e nangus a Piran
pana vilaana aava ri taa vil fananame, a vilaana ina suaian e pangaa
pana matautan. 29 Senaso a Piran sitaara a malaan sena fata aava i taa
kawaasan xapin a maana mo mosaat.

A Mu Vilaana Ina Fananam A Piran

13 1 Nami ve mi fetinan lapaa Krais, mi taxa lo vubuxan xasingit
nami xa pana maana vilaana si Krais. 2 Muta fataxapin a vilaana
ina kasaana lifu simi. Xel a mu topen xe la lifu simi. Saxano rabuna
ti kavai ri vil malaane e ri vungut o ri taxa xel falak a mu angelo xe
lana lifu siri. 3 Lamon seri aava ri taxa waan lana lifu ina vipisan pana
xakaavangan aava no taa vubuxane tamo no waan xuvul pari. Lamon
seri aava ri toxan a maasaxan senaso nano mon no malaan seri.
4 Nami xapiak mi taa suaian a vilaana ina tamaian; nami mu tomexaan
e lutefin mi taa waan fatak xuvul pana lavami o naasami. A Piran i taa
tiis nari aava ri milung pana vilaana aanabe' e i taa tiis nari aava ri mati
xuvul pana xasanofuna. 5 Ta'ulan a vilaana ina vubuxan temasaatan a
fafanaian. A roxo mi taa faamamaas pana maana mo mi toxane. Senaso
a Piran fo kuus, “Ne taa pife ta'ulan nano e ne taa pife sinuf sema.”
Vpt 31:6,8
6 Lavaxa, taara taa tigina fatateak e kuus,
“A so ta mo a mataa a fexaxaas sena vile xe siak? Ne taa pife mataut
senaso a saxa aava xavangau, a Memai tuuna.” *Yng 118:6-7*
7 Lamon fa'uli a mu paamu simi aava ri fo xuus nami pana Lagasai
Roxo sina Piran. Lamon fa'uli a mu vilaana ina taagulan siri e vilaana ina
maatan siri. Naak, a mo roxo mi taa pok a namkaian siri, bo? 8 Na Yesus
Krais a fexaxaas la maana yaan xapiak, lanef, tanin e mafu e xe vulai.
9 Muta langai a maana buk fepitaian patak, i taa familung nami xe lana
salan patak. Naak a mo roxo paaliu mi taa siak a tateaxan lana xunus
imi pana xakaavangan xatam sina Piran. Mi taa pife siak a tateaxan
malaan pana usiaana mu vuputkai sena fanganan. Nari aava ri fo usi a
mu vuputkai malaan, a vilaana siri pife xavang nari. 10 A mu priis aava
ri faisok lana tang lifu lotu sina mu Juda, ri patak setaara e voxo ri pife
fexaxaas sena ngan a mu tatavai ti xuluna ivin ina faraaman sitaara.
11 A memai priis sina mu Juda fuuna lisan a ria ina mu tiir xe lana
Nobina Taap Xasingit xena tatavai pana senaso a ria aave ve a tatavai

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

xena gon tapin a vilaana saat sina mu rabuna. Taasaxa mu vipin ina tiir
aave ri lisane xe lamalei xena faram xapine. 12 E voxo na Yesus vaxa, a
maat lamalei sena bina lava siri, Jerusalem, xena faxaradak a mu rabuna
sena vilaana saat siri pana ria ina. 13 Lavaxa, netaara vaxa, taara taa
savat xe sina pe lamalei e taara taa siak a mangilan ina maatan sina sait.
14 Senaso piau ta bina nabe' la xavala xataara xena taagul lana xe vulai,
piau. Taara taxa waan bang a bina tuuna aava i taa savatmaan lumui.
15 Lavaxa, taara taa nangus a Piran vulai. Pana vilaana malaan taara
taa tatavai xe sina Piran lapaa Yesus. A naangusan ti la valataara i taa
waan malaan sena falfaal e tatavai sitaara xe sina Piran layaan taara taa
kuus o nane a Memai tuuna sitaara. 16 E muta ta'ulan a maana vilaana
roxo, lamon fa'uli a vilaana ina xakaavangan senaso a maana vilaana
malaan ri malaan sena tatavai sait e voxo ri fananam a Piran.
17 A vilaana roxo paaliu a malaanabe': mi taa usi a mu paamua simi
e mi taa langai a ferawaian siri. Ri taxa lo faxatang a xunus imi senaso
ri taa xuus a Piran pana maana vilaana ina faisok siri. Tamo mi taa usi
faroxoi nari, ri taa vil a faisok siri pana faamamaasan, tamo piau ri taa
faisok pana mimilisaatan e a vilaana aave i taa pife xavang nami.
18 E ne vubuk rao mi taa lo fenung xe sina Piran pamaam. Maam texaas
o maam pife vupuno la matana Piran senaso maam vubuk o maam taa
vil a maana mo fatak la maana yaan xapiak. 19 E ne nung faagutan nami
o mi taa fenung xe sina Piran talo i taa feng fatapusanau xe la bina simi.

A Ferawaian Fataxapiak

20-21 Pana tatavai ina maatan sina na Yesus fo fatamasiak a turoxoian
xe vulai, vulai. E pana ria ina turoxoian vulai a Piran fo fatatoi fa'uli na
Memai Yesus sitaara ti la maatan, nane ve a Mataa Fatak ina Faxatang a mu
sipsip. E ne vubuk rao a Piran ina Daarum i taa tavai nami pana maana mo
xapiak aava ri roxo xena usi a vubuxanan sina. E fulaa ne vubuk o lapaa
Yesus Krais, a Piran i taa faisok lana xunus itaara pana so ta mo aava i taa
fananame talo taara taa faatulan a isi Krais xe vulai, vulai. A tuuna paaliu.
22 Kamu fetinan, ne faxaar nami o mi taa langai a lagasai ina
xakaavangan aanabe' pana fananapan senaso a lagasai aava ne fo xaleie
pife modus temasaat.
23 Ne vubuk xuus nami o na titaara, na Timoti, ri fo muluse ti lana
bina ina vipisan. Tamo i taa savatmaan xe siak, fataapus maame taa falet
faxuvul xena xalum nami.
24 Tavai a mu paamua move pana fasisian simaam e fasusui a maana
rabuna xapiak sina Piran sait. A mu fetinan nabe' Itali ri lisan a fasisian
siri xe simi sait.
25 Ne vubuk o a xakaavangan xatam sina Piran i taa waan xuvul pami
xapiak.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Na Jems

A Lagasai Na Jems A Xaleie

A Ferawaian Paamua

Lana lagasai aanabe' na Jems a xalei a saxano vilaana tuuna talo mu rabuna aava ri namkai se Yesus Krais, ri taa texaas sena salan roxo aava ri taa usie. Nane kala pana maana ferawaian paap xena xavang a rabuna sina Piran pana vilaana roxo lana toyan siri. Saxano vilaana nane ferawai pana a malaan: a waanan sina mu valagof e sina mu piran, a yaan ina tatafangai, a namkaian e faisok, vilaana ina faatulaian, a xalemana mataa e ferawaian sina e a vilaana ina fenungan. Saxa mo na Jems a ferawai faagut sena ve a mataa aava namkai se Yesus pife fexaxaas sena nai palau. Taasaxa, i taa faxalit a namkaian sina lana faisok e pana mu vilaana sina.

Fasisian

1 [1] Nenia na Jems, ne sisiak sina Piran e sina Memai, na Yesus Krais
e ne lisan a lagasai aanabe' xe simi. Ne fasisi nami, mu pabung
sangafilu saxa pana taragua aava mi waan xolai lana maana mu bina
xapiak la xavala.

A Mu Lagafan E Valaman

[2] La maana yaan layaan a so ta lagafan taa savat simi, kamu tiak,
faamamaas! [3] Senaso mi texaas o la yaan ta lagafan taa savat i taa tafang
a namkaian simi. Pana tafangan aanabe', a waan fatateaxan simi i tafe
molava. [4] E a waan fatateaxan simi taa fataxapin a faisok ina xa e mi
taa waan mu matalava fatak tuuna lana namkaian. E a maana mo ina
texaasan roxo o vilaana tuuna ri taa waan la toyan simi e mi taa pife
xaxaalif pana saxa mo. [5] Tamo ta mataa la palou imi a pi ta masaman
roxo, lavaxa i taa fenung xe sina Piran pana; e a Piran i taa tavai fasoliu a
rabuna aava ri fenung, pana masaman molava. Senaso a pife marala seri,
piau, nane fangasik nari. [6] Taasaxa lamon pana mo aanabe', a mataa aava

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

fenung, nane taa namkai tuuna e i taa pife lamon maranga; a mataa aava
lamon maranga a malaan sena tof la laman aava reref a fexaxaas sena
fatamasiaxe e fiit xolane. 7 A buk mataa malaan i muta xanamai o a Piran
taa tavaie pana saxa mo, piau. 8 Senaso a lamonan sina pife saxa e maana
vilaana sina vaxa, ri fala feruuk.
9 A valagof aava namkai, i taa faamamaas faagut senaso a Piran fo
tavaie pana isin lava. 10 A mataa pana faat xaves aava namkai, nane vaxa
i taa faamamaas pana isin modak lapaana Piran senaso a fafanaian sina
i taa malit malaan sena fur mon. 11 A ngaas a laak pana lagafan tateak
ina e a latan femaiyang e voxo a fur ina latan taa tumulung e a magaafan
ina i tafe malit xapiak. E voxo a mataa pana faat xaves vaxa, i tafe malit
tapin a maana faisok sina.
12 Ta mataa aava tigina fatateak lana yaan ina tatafangai taa
faamamaas senaso layaan a lagafan sina fo taxapus i taa siak a sepirigus
aava toyan vulai. A mo aanabe' ve a Piran fo kuusan faneie xari mu
rabuna aava ri vubuxan xasingite.
13 Layaan a lagafan taxa savat, muta kuus malaan: “A Piran taxa tafangau.”
A saatan pife fexaxaas sena tafang a Piran e a Piran vaxa, a pi tatafang ta
saxa mataa. 14 Taasaxa maana vubuxanan saat sina mataa xa, ri taa tafange e
yuuf familunge. 15 La yaan a vubuxanan saat sina i taa savat la matavas voxo
a saatan fo savat e layaan a saatan aave taa savat falava, a maatan i taa usie.
16 Kamu tiak, muta usi a saxa aava rao i familung nami. 17 A maana mu
tatavai xapiak sina Piran ri roxo e maana tatavai fatak aave, ri sivimaan
ti laa'ui la bina sina Piran, na Tamataara aava vesan a maana mu vapara
la xunavata. Nane pi xuxul famodak, piau paaliu. E piau ta saxa mo
fefexaxaas sena fasuk a malang ina. 18 Nane fasavat a vepen sitaara
layaan nane kuusan fasavat a vilaana tuuna. Nane vubuk vil malaane
talo taara taa savat fexaxaas sena mu xalana wai matoxol tapang e taara
taa tigina paamuin a maana mo ri taxa to aava nane fo vesane.

A Vilaana Ina Bilai Faroxo

19 A maana mo aanabe' mi fo texaas sena bo? Taasaxa kamu tiak,
ne vubuk o a maana rabuna xapiak ri taa langai xapin a ferawaian,
ri taa lamon paamua e mui ri taa ferawai e a maraleian siri i taa pife
savat fataapus. 20 Senaso a maraleian sina mataa i taa pife vil fasavat a
lamonan fatak e tuuna sina Piran. 21 E voxo vil tapin a vilaana e so ta
mo aava ri taa falalosaat a tami, a maana mo o vilaana malaan ri saat
paaliu. E fulaa, lapaana vilaana mam, mi taa turoxo pana ferawaian sina
Piran aava malaan sena kam fo xapisan la xunus imi, senaso a ferawaian
aanabe' a fexaxaas sena fakaxup nami.
22 Muta bit nami xa, tamo ferawaian aave taa pife palak e fuaa la toyan
simi, mi pife langai faroxoie. 23 Nase' ta mataa aava langai fepalauan

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

a ferawaian sina Piran nane malaan sena saxa mataa aava fo xalum
a xaxaalua ina lana raarum. 24 Nane xalum nane xa e falet e fataapus
paaliu nane femuluf a xakaaluman ina nonau ina. 25 Taasaxa, a toxan
a vuputkai aava mulus netaara xasena vipis ina vilaana saat. E layaan
a saxa mataa i taa kaalum faroxo lana vuputkai fatak aanabe' e nane
taxa lo kaalum vulai lana e pi muluf a mo aava nane fo langaie e taxa lo
kanisai pana vilaana roxo ti lana, a mataa aave i taa faamamaas pana so
ta mo nane taa vile.

26 Saxanu tuvaat ri lamon o ri naangus faroxo, taasaxa layaan a
tuvaat aave ri pife fexaxaas sena faxatang faroxoi a ferawaian siri, ri
taxa febitan nari xa e a naangusan siri a mo palau mon. 27 A vilaana ina
naangusan aava tuuna e fatak la matana Piran a malaan: xavang faroxoi
a mu rafulak e lutefin aava ri nakmaal pana lagafan siri e muta kawaasan
nano xa pana lalosaat ti la xavala.

Muta Lamon Falavai Saxa Mataa Xuluna Saxafuna

2 1 Mu tiak, taara taxa namkai se Yesus Krais aava Piran ina
malangan. A pife roxo taara taa lamon falavai a saxa mataa xe laa'ui
e lamon fasivi saxafuna. 2 A malaanabe': tamo ro mataa taragua re taa
savat xe la faxuvulan simi, a saxa pana yowang 'gol' e marapi roxo paaliu
sina e saxa valagof pana marapi aava pife roxo 3 e mi taa suai faagut sena
saxa pana marapi roxo e kuus, "Nabe' a vem roxo xanum, nai nabe'."
Taasaxa xe sina valagof mi taa xuuse, "Tigina pave" o "Nai su' nabe' lapia
la kaak" 4 mi fo lamon falavai a saxa xuluna saxafuna la palou imi, bo?
Mi taxa tiis a saxano rabuna pana lalamonan saat, bo?

5 Langai kamu tiak, a Piran fo siak fati a mu rabuna aava xasano
rabuna ri xali nari pana valagof e nane tavai nari pana namkaian molava
paaliu, bo? E nari, ri taa siak a fatataganan aava nane fo kuus fanai
xe siri aava ri vubuxan xasingite. 6 Taasaxa nami, mi fo famangil a mu
valagof. Nase' ta rabuna ri fuuna siak a faat simi? A mu rabuna pana faat
xaves ri fuuna siaxe. E nari vaxa, ri fuuna lisan nami xe la nona mataa
ina tiisan sait, bo? 7 Nari, mu rabuna pana faat, ri fuuna kuusan pengan a
isin roxo paaliu sina Matalava simi, bo?

8 Mi taxa bilai faroxo layaan mi taa usi fatak a vuputkai roxo paaliu
aava waan lana Ferawaian sina Piran, a vuputkai malaan: "Mi taa
vubuxan xasingit a xasanofuna malaan se' mi vubuxan nami xa."
9 Taasaxa layaan mi lamon falavai a saxa xuluna saxafuna, mi taxa
faasaal e a vuputkai tuuna i taa gel tifi nami senaso mi taxa laxao a
vuputkai aave. 10 Nase' ta mataa aava usi a maana vuputkai xapiak, tamo
i taa laxao a saxa xavil ina, a mataa aave fo laxao xapin a mu vuputkai
xapiak. 11 Senaso nane aava kuus, "Mi muta tamai feruuk" a kuus
fulaa pana "Muta ngaapunuk." Layaan no pife milung pana vilaana ina

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

tamaian taasaxa no punuk ta mataa, nano, no fo laxao a vuputkai e no
taxa waan lapaana tiisan ina.
12 A mo roxo mi taa ferawai e bilai malaan seri aava ri taa siak a tiisan
lapaana vuputkai aava taxa mulus a rabuna e pife lapaana saxa i taa
fayaasok nari. 13 Senaso a mataa aava i taa pife muluk a xasa mataa, nane
xa i taa pife tingin a mamaaluxan la yaan ina tiisaana, taasaxa nari aava
ri fuuna muluk a xasanofuna ri taa pife matautan a tiisan. A vilaana ina
mamaaluxan i taa fa'onam a vilaana ina tiisan.

A Vilaana Ina Namkaian

14 Kamu tiak, mi lamon o a mo roxo layaan a mataa taa kuus o
nane toxan a namkaian taasaxa nane piau ta vilaana xena faxalite?
A namkaian malaan a fexaxaas sena xavang a mataa aave malaafaa?
15 Tamo saxa timi piau ta marapi o piau ta fanganan xena yaan aave, 16 e
saxa simi i taa xuuse, "Paan saa, ne vubuk o no taa waan faroxo e tingin
a fanganan fexaxaas xanum," taasaxa mi pife xavange pana marapi o
fanganan, a roxoyan i taa savat malaafaa? 17 E voxo tamo namkaian sina
mataa i taa bilai malaan pana piau ta xakaavangan, a namkaian sina fo
maat.
18 Taasaxa saxano rabuna ri taa kuus, "Nenia, ne toxan a namkaian e
nano, no toxan a vilaana ina xakaavangan."
Piau! No pife fexaxaas sena faxalitau pana namkaian siim layaan no
piau ta vilaana ina xakaavangan! Taasaxa mu vilaana ina xakaavangan
siak ri taa faxalit nano pana namkaian siak. 19 Nami, mi namkai o a Piran
saxa mon taxa waan, bo? A roxo, a namkaian simi a tuuna. A mu vovau
saat sait vaxa, ri namkai malaan e ri mataut paaliu!
20 Ai, mu lamavaang, mi buk masam tuuna o a namkaian sina mataa
aava piau ta vilaana ina xakaavangan a mo palau? 21 Lavaxa, lamon se
butaara na Abrahem. A Piran fo xalie pana mataa fatak senasou? Sena
vilaana fatak sina, bo? Nane usi a ferawaian sina Piran e bur na Aisaak e
a tatavai xe sina Piran pana e faasilak i taa punuxe laa'ui xuluna ivin ina
faraaman. 22 Xalume, a namkaian sina e vilaana sina re faisok faxuvul
e voxo a mu vilaana sina ri fo fataxapin faroxoi a namkaian sina 23 talo
Xakalayan ti Kavai i taa savat tuuna, a Xakalayan aava kuus malaan:

> "Na Abrahem a namkai sena ferawaian sina Piran e voxo a Piran fo
> xalie pana mataa xaradak paaliu la xakaaluman sina." *Tpt 15:6*

E mui ri xali na Abrahem pana 'Fesing sina Piran.' 24 Naboxo a matavas,
bo? A mataa i taa waan xaradak la matana Piran pana vilaana ina
xakaavangan e pife pana namkaian sina sang mon.
25 A fexaxaas vaxa malaan se Rehaap, a tefin aava fuuna solisan a tana
pana mamareiai pe Jeriko; nane namkai e xavang a ro mataa ina paroxai
pana waanan sire e pana sinufan sire layaan ri ulaa usi a salan patak. E a

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Piran a xalie pana tefin fatak. 26 A malaanabe', a vipin aava piau ta vovau
lana a maat, bo? E a namkaian aava piau ta vilaana ina xakaavangan
lana a maat sait.

Faxatang A Ferawaian Simi

3 1 Kamu tiak, lamon pana mo aanabe': nemaam mu rabuna ina
fepitaa, a tiisaan nemaam i taa faagut sena xasano rabuna. E voxo a
mo roxo o a xaves imi taa pife vubuxan a faisok ina fepitaian. 2 Netaara
xapiak taara fuuna faasaal e vil a maana mo ri pife roxo. Taasaxa ta
mataa aava pife milung pana ferawaian sina, nane a mataa roxo xasingit.
A mataa malaan a fexaxaas sena faxatang faroxoi xapin nane xa.
3 Taara fuuna timin a mo ina 'aian' la valana 'hos' xena fafalein
faroxoie e xena vil falangaie, bo? E voxo taara fexaxaas sena fafalein a
mu 'hos' xe la nobina taara vubuxane. 4 A mu xaati vaxa, ri molava e a
reref faagut fuuna fiit faletan nari taasaxa pana fomirak mo ri xalie pana
'rada', a mataa ina fafaleinaana, a fexaxaas sena puk a mu xaati pana
xe la so ta bina nane vubuxane. 5 A xalemana mataa va saxa mo modak
taasaxa fexaxaas sena ferawai malalava pana maana mo molava paaliu.
Lamon pana mo aanabe': a saxa fomirak xalife ina fata a fexaxaas sena
faram a latan molava. 6 E xalemana mataa a malaan sena fata aava waan
la palou ina mu xavil ina vipin ina mataa. A xalemana mataa a saxa
finavata ina saatan xapiak e fexaxaas sena falalosaat xapin a toyan sina
mataa. A fufuna fata ina xalemana mataa taxa waan pe lana 'Hel', a bina
ina fakasanaman, e a fexaxaas sena faram kawaasan a waanan xapiak
sitaara.
7 A maana buk tiir xapiak aava taxa to, a mataa a fexaxaas sena
paamuian nari e fapiti nari, 8 taasaxa piau ta mataa fexaxaas sena
paamuian a xalemana. Vulai a xalemana mataa aava bas pana neng
tateak, taxa waan paroxai xena tiuan a neng ina laso ta yaan i taa
vubuxane.
9 Saxano yaan a xalemana mataa i taa nangus a Piran, na Tamataara
pe la xunavata e saxano yaan i taa tiuan a fatutulan xuluna nutuvaat
aava Piran a vesan nari lapaana xakaaluman sina. 10 E voxo faatulaian
e fatutulan nare xapiak re taa savat ti la vala saxa. Kamu fesing, a mo
aanabe' pife roxo. 11 A raarum roxo e raarum xaasum re pife fexaxaas sena
liu savat ti la matana raarum saxa, bo? 12 No fexaxaas sena siak a xalana
natu xuluna wai lolau? E no fexaxaas vaxa sena siak a lolau xuluna yeis
ina sia? Piau! E vaxa no pife fexaxaas sena pituf a raarum roxo ti la laman.

Mi Taxa Usi A So Ta Buk Masaman?

13 Nase' la palou imi a mataa pana texaasan o mataa pana masaman?
Lavaxa, nane ve, i taa faxalit a roxoyan sina pana mu vilaana ina

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

xakaavangan sina aava i taa vile lapaana texaasan tuuna malaan sena
mataa mam mon. 14 Taasaxa tamo mi toxan a vilaana ina xinaas temasaat
la xunus imi o a lamonan simi a bas pana vilaana ina naixaam, muta
siak tifi nami, a pife roxo mi taa faaxolusan a tuunayan. 15 A texaasan
malaan pife sivimaan ti laa'ui, a texaasan malaan ve, ti nabe' la xavala;
a pife sina Vovau Xaradak taasaxa sina vovau saat. 16 Layaan a vilaana
ina xinaas o vilaana ina naixaam taxa waan, a taagulan sina rabuna i taa
pife waan fatak, a taagulan siri i taa fepatoxanan e a maana buk vilaana
saat ri taa savat.

17 Taasaxa a texaasan ti laa'ui ve a texaasan fatak e i taa fasavat a
vilaana ina luaian, a vilaana mam e a vilaana ina langaiaana xasanofuna;
e vaxa a bas pana mamaaluxan e i taa fuaian a roxoyan sait. A texaasan
aave i taa waan fatak e kuus tuunayan ve a fufuna. 18 A mu rabuna aava
ri fasavat a luaian, a lavula ri fasuye lapaana luaian siri i taa fasavat a
yevas ina mu vilaana fatak.

Fasivi Nami Xa Lapaana Piran

4 1 A so ta mo a fufuna mu fegagelaian e mu fevisan aava ri taxa
waan la palou imi? Naak, a maana vubuxanan saat molava aava ri
fuuna rawen pe lana xunus imi, bo? 2 Mi vubuxan a saxa mo e mi pife
siaxe e voxo mi ngaapunuk. E mi soxai temasaat soxot a mo taasaxa mi
pife fexaxaas sena siaxe. E voxo mi kuusan pengan nami xa e mi fevis.
Mi piau ta mo senaso mi pife fin a Piran pana. 3 O layaan mi fine mi pife
siaxe senaso mi fiai lapaana mu vubuxanan saat simi talo mi taa tapin
paloue lapaana mu vilaana ina naixaam simi.

4 Mi malaan sena tefin aava pife mati xuvul pa lavana taasaxa mati
xuvul pana xasanofuna. Mi pife masam o tamo a mataa i taa fesing xuvul
pana vilaana ti la xavala nane bai fesing xuvul pana Piran, bo? Nase' ta
mataa i taa siak fati a vilaana ti la xavala e usie, nane ve a xaiyaas sina
Piran. 5 Mi lamon o a xakalayan aanabe' piau ta fufuna layaan a kuus o a
Piran a vesan a viu ina mataa e taxa faxatange sena vilaana ina xinaas?
6 Taasaxa nane taa tavai netaara pana xakaavangan xatam molava sina. E
voxo a Xakalayan ti Kavai a kuus fulaa malaan:

> "A Piran i taa xaiyaasan nari aava ri siak fati a isiri xa taasaxa i taa
> tavai a mu rabuna mam pana xakaavangan xatam sina." *Fpp 3:34*

7 Lavaxa, fayaasok nami xa lapaana Piran. Tisui fatateak na Setan e
nane taa sinufan nami. 8 Sangas faasilak xe sina Piran e nane taa filimaan
faasilak xe simi. Xamak a mami, mu rabuna aava mi bilai fasaat e vaxa
nami mu rabuna pana lamonan taragua, mi taa faxaradak a lamonan
simi. 9 Taangiis, xukulai e mi mamaxus sena bilaian saat simi. Ta'ulan a
nanganan simi e mi taangiis. Ta'ulan a faamamaasan simi e mi mamaxus.
10 Fasivi nami xa la matana Piran e mui nane i taa yaas fatiginei nami.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11 Mu tiak, muta kuusan pengan a mu fetinan simi. Nase' ta mataa i taa
ferawai fasaat sena saxa tina e tiise, nane i taxa ferawai fasaat sena mu
vuputkai e taxa tiis nari. E layaan mi taxa tiis a mu vuputkai, mi pife usi
nari, taasaxa mi taxa nai malaan sena mataa ina tiisan xuluri. 12 A toxan
a Saxa Mon ina Tiisan, nane aava tavai netaara pana mu vuputkai e nane
fexaxaas sena lamon faati sena fakaaxupan o fakasanaman xana mu
rabuna saxa saxa. Taasaxa nano xo nase' xena tiis a mu tiam?
13 Langai sena mo aanabe', nami aava mi kuus malaan: "Tanin o mafu
maam taa falet xe la saxa bina lava. E maam taa fe taagul pave pana
mariaas saxa mon. Maam taa mamareiai e maam taa faasot e faxuvul a
faat xaves." 14 Ai nami, mi pife texaas sena so ta mo i taa savat mafu. A
toyan simi a so ta buk mo? Nami, mi malaan sena vubun ina fata aava i
taa waan famodak mon e mui i taa malit paaliu. 15 Naak, a roxo se' mi taa
kuus malaanabe': "Tamo Piran a vubuxane, maam taa waan e maam taa
vil ta mo nabe' o ta mo pave." 16 Taasaxa naboxo mi taxa kuusan falavai
nami xa e mi taxa siak fati nami. A maana kuus falavayan ve a vilaana
saat. 17 Tamo ta mataa texaas sena mo roxo xena vile e nane pife vile, i
taxa faasaal.

Namkai Tuuna E Waan Fananap Lapaana Lagafan

5 1 Nami mu rabuna aava mi fo faxuvul a faat xaves temasaat, mi
langai. A roxo naak, mi taa taangiis e mi xukulai faagut sena mu
lagafan aava ri taa savat simi. 2 A maana mo xapiak simi fo miit e mu
yainiit ri fo ngan a mu marapi simi. 3 A 'gol' e 'silva' simi fo vusulai. E
a vusulai aanabe' ve i taa gel tifi nami lana yaan ina tiisan e i taa ngan
pengan a vipin imi malaan sena fata. Senaso la maana yaan fataxapiak
aanabe', mi fo faxuvul a maana mo xaves temasaat lapaana vilaana ina
naixaaman simi. 4 Taasaxa mu sisiak simi aava ri fo faxuvul a maana
mo xami, mi pife tavai nari pana mamareiai siri, piau! E naboxo ri taxa
xukulai falava e a maana taangiisan siri fo savat la tangana Piran, a
paamua ina maana mo xapiak la xunavata. 5 Mi fo taagul xuluna xavala,
lapaana vilaana ina naixaaman pana maana mo roxo mon e pana so ta
buk mo mi vubuxane. Mi fo fangan fapalak nami xa, malaan sena vio
molava piis; taasaxa a yaan ina fenamo xo fo savat. 6 Mi fo ngaapunuk e
mi kuusan pengan a rabuna aava ri bilai fatak taasaxa nari aave ri pife
tisui nami.
7 Mu tiak, nai bang fananap sena yaan ina savatan sina Memai. A
mataa ina tara'uma fuuna waan bang a maana fanganan roxo ti la
xavala. E nane taxa nai bang fananap fefexaxaas sena yaan ina yefet i taa
taxapus e a mariaas pana raafui modak i taa savat. 8 Nami sait, mi taa
nai bang fananap pana tateaxan senaso a yaan ina savatan sina Memai fo
faasilak. 9 Mu tiak, mi muta fegagelai tifi nami xa, ulaa mi tamaa waan

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

lapaana tiisan senaso a mataa ina tiisan taxa waan faasilak, i taxa tigina
la matana lifu.
10 Mu tiak, lamon sena mu rabuna ina kuus fatuxai aava ri ferawai
lapaana isina Piran. Ri faxalit netaara pana vilaana fananap naapalaan
a rabuna ri vil pengan nari. 11 Lamon fa'uli nari aava ri waan fatateak
fefexaxaas a yaan ina maasaxan siri taa taxapus, taara kuus o nari ve
ri taa siak a roxoyan sina Piran, bo? Mi fo langai sena vilaana ina nai
fananap si Jop. E mi texaas sena so ta mo a Piran fo tavaie pana lumui
lamina lagafan sina, bo? A Piran a bas paaliu pana vubuxan xasingitan e
mamaaluxan.
12 Saxa mo fulaa aava lava paaliu ve: muta fakalimaan pana isina saxa
mo pe la xunavata, pana mo xuluna xavala o xasano mo vaxa. Tamo mi
taa kuus “aang”, lavaxa a kuusan aave a fexaxaas. Tamo mi kuus “piau”,
lavaxa a “piau” aave a fexaxaas. Muta fakalimaan pana mo fulaa talo mi
taa pife timin nami xa lapaana tiisan.

Fenung Faagut Xe Sina Piran

13 A saxa simi a toxan a lagafan? Lavaxa, nane taa fenung xe sina Piran.
A saxa simi taxa faamamaas? Lavaxa, nane taa yangan pana yanganan
aava kuus faasiroxo xe sina Piran. 14 A saxa simi taxa giis? Naak a mo
roxo nane i taa xel faxuvul a mu matalava ina lotu e ri taa fenung pana
e ri taa noxole pana wel lapaana isi Memai sitaara. 15 E a fenungan aava
ri ferawai pana lapaana namkaian siri i taa vil faroxoi a mataa aava giis;
e a Memai sitaara i taa yaas fatigineie. Tamo nane fo vil a vilaana saat, a
Piran taa lamon tapin a saatan sina. 16 E voxo mi taa kuusan fasavat a mu
vilaana saat simi la palou imi xa e mi taa fenung pami talo Piran i taa vil
faroxoi nami. A fenungan sina mu rabuna fatak a mo pana gutan xena vil
a faisok roxo molava.
17 Na Ilaija a matatuuna malaan setaara. Nane fenung faagut o a raafui
i taa pife usan la xavala e piau ta raafui a savat fefexaxaas a mariaas
talatul pana xavil. 18 E mui nane fenung o a raafui taa usan e a finavata
a talakas e a raafui a poxo e a maana mo la xavala ri fuaa pana maana
fanganan.
19 Mu tiak, tamo saxa simi taa milung sena tuunayan e xasa fetinan i
taa lisan fa'ulie, 20 lamon fa'uli a mo aanabe': nase' aava i taa puk fa'uli
ta mataa sena milungan sina, i taxa fakaxupe sena maatan e vaxa a
vilaana aanabe' i taa xafut fapalauan a vilaana saat xaves.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1 Pita

A Lagasai Mata Si Saimon Pita

A Ferawaian Paamua

Na Pita a xalei a lagasai aanabe' xena fatateak a namkaian sina rabuna tatagan sina Piran aava ri taxa yaas a maana matafanan lava. Nane xuus a mu rabuna tatagan o ri taa lamon fa'uli fulan a Lagasai Roxo se Yesus Krais. Na Yesus a tamu maat e to fa'ulaa e i taa ulaamaan fulaa. Ri taa lamon fati a kuus fanaian aanabe' e ri taa waan bange. Ri taa pife lamon faaxaves sena xasano rabuna aava ri vil pengan nari taasaxa ri taa tigina fatateak lana namkaian se Yesus Krais.

A tuuna a mu rabuna tatagan sina Piran ri taa yaas a matafanan, taasaxa maana mo aanabe' ri savat xena tafang a namkaian siri talo a namkaian siri i taa waan fatateak fefexaxaas na Krais i taa ulaamaan fulaa, e lana yaan aave ri taa siak a sepirigus roxo.

Fasisian

1 1 Nenia na Pita, ne saxa yaamut si Yesus Krais. Ne taxa kala xe
simi mu rabuna aava Piran fo siak fati nami; nami aava mi taxa
taagul sasaxayai malaan sena mu topen nabe' la xavala la maana mu
bina pe Pontus, Galesia, Kapadosia, Esia e pe maa Bitinia. 2 A Piran
aava na Tamataara, fo texaas paamua o i taa xel nami xe lana faisok ina
faxaradaxan sina Vovau Xaradak talo mi taa usi fatak na Yesus Krais e
mi taa fasufan lapaana ria ina. Ne vubuk o a xakaavangan xatam sina e a
luaian re taa xafut xapin nami xapiak.

A Xakaavangan Xatam I Taa Fasavat A Naian Roxo E Tateak: A Toyan Fa'ui

3 Taara taa kuus faasiroxo xe sina aava Piran e Tama Yesus Krais, a
Memai sitaara! Lapaana mamaaluxan molava sina nane fo tavai netaara
pana luluuxan fa'ui e voxo taara taxa waan pana lamon fanaian ina toyan
vulai. E nane vil malaane layaan nane fatatoi fa'uli na Yesus Krais ti lana

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mamaat. 4-5 E fulaa, nane fo timin bang a sepirigus xami pe lana bina
sina, la xunavata. E a sepirigus simi ve, piau ta saxa fexaxaas sena tapin
pataxe o kawaasane o vil famodaxe. A sepirigus aave taxa waan bang
nami pave la xunavata; xami aava Piran taxa faxatang nami pana gutan
sina. Nane taxa vil malaane pana namkaian sitaara talo taara taa siak a
fakaaxupan sitaara aava nane taa fasavate lana mu yaan fataxapiak.

Faamamaasan

6 Sena lamonan malaanabe' mi taxa faamamaas faagut, taasaxa naboxo
lana mu yaan aanabe' mi taxa kanamsaat sena maana buk tafangan aava
fo savat, taasaxa ri taa waan famodak mon. 7 A saxa mo ri xalie pana 'gol'
a mo pana mamareiai molava e naapalaan ri fo tafange pana fata xasano
mo ti la xavala ri fexaxaas sena kawaasane. Taasaxa namkaian simi
ve a mo molava paaliu xasingit sena 'gol'. E layaan a mu lagafan ri taa
tafang a namkaian simi ri taa faxalit a tateaxan ina, e voxo i taa fasavat
a kuus faatulaian e isin lava e a suaian la yaan na Yesus i taa savatmaan
la matavas. 8 Paamua mi pife xalume taasaxa mi vubuxan xasingite e
naapalaan mi pife xalume naboxo mi namkai sena e mi faamamaas
faagut sena pana faamamaasan aava ferawaian simi a pife fexaxaas sena
kuusane senaso a faamamaasan aave a bas pana malangan. 9 E voxo a
namkaian simi i taa vil fasavat a fakaaxupan ina la xunus imi.

Mu Xakalayan Ti Kavai

10 Sena fakaaxupan aave a mu rabuna ina kuus fatuxai ri fo kuusan
fasavat a tatavai ina xakaavangan xatam aava Piran i taa tavai nami
pana. 11 Ri tafang faagut xena siak a texaasan pana so ta yaan i taa
savat e nase' ta mataa i taa lisanmaane. E a Vovau i Krais i taxa xavang
nari xena fakalimaan a yaan ina savatan sina e pana kuus fatuxai sena
maasaxan e vil penganan aava na Krais taa siaxe e a miridingan sina
aava i taa savat lamina yaan aave. 12 Na Krais a xuus fatexaas a nutuvaat
ina kuus fatuxai aave o a faisok siri i taa pife fangasik nari xa taasaxa i
taa fangasik nami. Senaso nari aave ri fo ferawai sena maana mo aava
mu rabuna ina kuusan fasavat a Lagasai Roxo, ri fo xuus nami pana
naboxo lapaana gutan sina Vovau Xaradak ti la xunavata. A mu angelo
vaxa, ri vubuk masam sena maana mo aanabe'.

A Toyan Fatak Sina Mu Rabuna Si Krais

13 Lavaxa, faigotan a lalamonan simi xena vil a faisok lava. Faxatang
faroxo e mi lamon faagut sena tatavai ina fakaaxupan aava na Yesus
Krais i taa tavai nami pana la yaan i taa ulaamaan. 14-15 Langai fatak a
ferawaian sina Piran. Muta usi a mu vubuxanan saat aava ri fo paamuian
a toyan simi layaan mi vungut lunai sena maana mo xapiak. Taasaxa

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sangas fatak lapaana Piran aava xaradak xasingit. A Piran aava xaradak
xasingit a xel nami talo mi taa waan faxaradak malaan sena. 16 A
Xakalayan ti Kavai a kuus:

"Waan faxaradak senaso nenia ne xaradak xasingit." *Vpt 11:44*

A Tatavai Si Yesus Krais

17 Layaan mi taxa fenung xe sina Piran, nane aava i taa tiis a maana
rabuna xapiak sena maana vilaana siri lapaana vuputkai saxa, mi taxa
xalie pana Tamaang. Naak a mo roxo mi taa taagul la xavala pana
suaian molava paaliu sena Piran e sena vilaana sina. 18 Mi texaas sena
mamareiai molava aava nane fo lisane xena mulus tapin nami sena
vipisan ina mu vilaana palau, a mu vilaana ti kavai aava mu bumi ri fo
fapiti nami pana. A mamareiai aave pife mo aava i tafe saat malaan sena
tangop o 'gol', piau! 19 A mamareiai molava aave ve a ria i Krais. E nane
ve a tatavai molava piis. Nane malaan sena natuna sipsip aava piau ta mo
mosaat taxa waan la tana, piau paaliu. 20 Paamuina tangpat ina xavala
a Piran fo siak fatie, taasaxa lana mu yaan aanabe' nane fasavate xena
fangasik nami. 21 A Piran a fatatoi fa'uli na Krais ti la maatan e tavaie
pana isin lava e lapaa Krais mi namkai sena Piran. E voxo namkaian simi
e lamon fanaian simi re waan fatateak xuluna Piran.

A Mu Vilaana Ina Naian Roxo

22 Naboxo mi fo gon faroxoi nami xa pana usi fatak a tuunayan aava
ferawaian tuuna sina Piran e mi masam faroxo sena vilaana ina vubuxan
xasingit a mu rabuna ina namkai. Lavaxa, faisok faagut talo mi taa
fevubuxan xasingit nami xa pana xunus imi xapiak. 23 Senaso a Piran
aava na Tamataara, i taxa to vulai xe vulai e i taa pife maat e pana
ferawaian sina taara fo siak a luluuxan fa'ui e a ferawaian aave taxa to e
taxa waan vulai. 24-25 A Xakalayan ti Kavai a kuus malaan:

"A maana rabuna xapiak ri malaan sena yi, e a isin lava siri ri
malaan sena fur mon. A yi i tafe maiyang e a mu fur ina taa
tumurul, taasaxa a Ferawaian sina Piran i taxa waan vulai xe
vulai." *Ais 40:6-8*

E a ferawaian aave a Lagasai Roxo aava ri fo xuus fatexaas nami pana.

2 1 Lavaxa, ta'ulan tapin a maana vilaana saat simi xa; muta bit e
ferawai fasaat, muta usi a vilaana ina xinaas e a vilaana ina xalema
maranga. 2 A mu popo ri fuuna buk sus, bo? Naak, mi taa malaan seri,
mi taa ma'iu soxot vulan a sus sina Vovau Xaradak talo a xunus imi i taa
fepalak lapaana fakaaxupan simi. 3 Malaan sena Xakalayan ti Kavai fo
kuus:

"Nami fatak mi fo masam naboxo o a vubuxanan sina Piran xataara
a peraroxo." *Yng 34:8*

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A Xakaavangan Sina Mu Rabuna Si Krais

4 Filimaan xe sina Memai, nane ve a faat aava taxa to. A mu rabuna
ina vavesai ri gigiran tapine senaso ri lamon o a faat palau mon. Taasaxa
Piran a siak fatie talo i taa faat roxo paaliu. 5 Filimaan talo nami vaxa mi
tafe waan malaan sena mu faat aava ri taxa to sait. A Piran i taa vesan
a Tang Lifu Lotu ina Vovau sina pami e mi taa vil a faisok xaradak sina
priis lana. E mi taa tavai a Piran pana mu tatavai ina Vovau aava nane
vubuxane lapaa Yesus Krais. 6 Senaso lana Xakalayan ti Kavai a Piran fo
kuus malaan:

> "Nenia, ne fo siak fati a faat roxo paaliu e ne timine malaan sena
> xaaxaak tuaan lana lifu siak pe Saion; nase' i taa namkai sena i
> taa pife mangil." *Ais 28:16*

7 A faat aave a faat peraroxo xami aava mi namkai, taasaxa, a Xakalayan
ti Kavai a kuus malaan seri aava ri pife namkai:

> "A faat aave, a mu rabuna ina vavesai ri baiane senaso ri lamon o
> a faat palau mon, taasaxa naboxo a faat aave fo savat faat roxo
> xasingit." *Yng 118:22*

8 E saxa Xakalayan ti Kavai fulaa a kuus:

> "A faat aanabe' i taa fakalaxoi a rabuna e i taa fapoxoi nari." *Ais 8:14*

Ri taa kalaxoi senaso ri pife namkai sena ferawaian sina Piran e nane xo
a lamon faati o ri taa usi a vilaana ina langai pesalaian aanabe'.
9 Taasaxa nami, a Piran aava fo xelmaan nami ti lana bina suk xe
lana malang peraroxo sina, nane fo siak fati nami xena kuusan fasavat
a maana mu vilaana roxo xasingit sina. E voxo nane fo siak fati nami
aava mi mu rabuna tuuna sina xena vil a faisok sina mu priis sina Piran
King e xena waan lana fatataganan xaradak sina. 10 Paamua mi pife mu
rabuna sina Piran, taasaxa naboxo nane fo fa'isin nami pana rabuna sina;
paamua mi pife texaas sena mamaaluxan sina Piran, taasaxa naboxo mi
fo masame e mi taxa taagul lapaana mamaaluxan aave.
11 Kamu fesing, ne faxaar nami: taagul malaan sena mu topen e saxong
xuluna xavala aanabe'. E voxo muta femilungai pana mu vubuxanan saat
ti la vipin imi, a vubuxanan ina vipin aave ri fuuna rawen xuvul pana
xunus ina mataa. 12 A taagulan simi la palou ina mu rabuna aava ri pife
namkai, i taa roxo paaliu senaso a yaan i taa savat e ri taa gel tifi nami
pana mu vilaana saat, taasaxa ri taa masam tuuna sena roxoyan simi e
voxo ri taa nangus a Piran layaan i taa savatmaan.

Usi Faroxoi A Mu Matalava

13 Xena suaian a isi Memai Yesus mi taa bilai fatak lapaana tateaxan
ina mu matalava: langai faroxoi a ferawaian sina piran king o nase' i taxa
paamuian a 'gavamen' senaso nane a matalava paaliu. 14 Langai faroxoi

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

a mu matalava simi aava nane fo siak fati nari xena faxatang talo ri taa
fakasanam a mu rabuna aava ri bilai fasaat e kuus faasiroxo xe siri aava
ri bilai faroxo. 15 Senaso a vubuxanan sina Piran a malaan: mi taa bilai
faroxo e a roxoyan simi i taa famatakasam a ferawaian sina mu rabuna
vungut. 16 Na Yesus fo mulus nami, e voxo taagul malaan mon e muta
lamon o mi fexaxaas sena xafut a vilaana saat senaso mi fo mulusan,
taasaxa lamon fa'ulaa o mi taxa waan yaasok sina Piran. 17 Taagul pana
suaian sena maana rabuna xapiak; vubuxan xasingit a mu fetinan aava
ri namkai se Yesus; taagul lapaana matautan sena Piran e mi suaian
faagutan a mu piran king.

18 Nami mu yaasok, mi taa waan faroxo lapaana mu matalava tafumi
e mi taa suaian faagutan nari; suaian nari aava ri usi a vilaana mam e
vilaana ina mamaaluxan e vaxa mi taa suaian sait, nari aava ri tavai
nami pana lagafan. 19 Layaan mi taagul faroxo lapaana maasaxan o a
lagafan aava mi pife fasavate, a Piran i taa tavai nami pana roxoyan
senaso mi vil malaane lapaana vubuxanan sina. 20 Tamo mi taa bilai
fasaat e a matalava simi i taa sip fakasanam nami, mi lamon o mi taa
siak a sepirigus ina waan fananapan lapaana? Piau! Taasaxa tamo mi taa
waan fananap lapaana maasaxan layaan mi fo bilai faroxo, a Piran xa, i
taa tavai nami pana roxoyan sena vilaana aave. 21 A vilaana malaanabe'
move, a Piran fo xel nami sena. E na Krais fo waan lapaana maasaxan
pami e pana vilaana aanabe' nane fo faxalit nami talo mi taa usi a
vilaana sina. 22 Nane pife faasaal fapes e piau ta saxa bitan fesavat ti
la valana. 23 Layaan ri kuus pengane nane pife sui nari pana ferawaian
saat; layaan nane taxa siak a maasaxan nane pife gel tifi nari taasaxa
nane taxa timin fatateak a lamonan sina xuluna kuus fanian sina Piran
aava Saxa ina Tiisan tuuna e xaradak paaliu. 24 Na Krais xa fo yaas a
mu faasaalan sitaara xuluna vipin ina xe xuluna bolo sina talo taara taa
maat sena mu vilaana ina faasaalan e taara taa to lapaana vilaana tuuna
e xaradak. A mu fasopan aava nane siaxe, nane fo vil faroxoi nami pana.
25 Paamua mi malaan sena mu sipsip aava ri milung e ri taxa sangas xolai
palau, taasaxa naboxo nane fo xel faxuvul fulan nami xena usie, e nane
ve a mataa ina faxatangaana mu sipsip e saxa aava i taxa tao fatateak a
xunus imi saxa saxa.

A Mu Felavaan

3 1-2 Nabe' a saxa vilaana roxo xami mu lutefin tamai, naak a roxo
mi taa taagul faroxo lapaana mu lavami. Usi fatak a ferawaian siri
senaso tamo saxanofuna siri, ri pife namkai sena Ferawaian Sina Piran a
vilaana fatak simi i taa fa'onam nari talo ri taa waan lapaana namkaian
roxo. E voxo mi taa pife kuusan fasavat a namkaian simi taasaxa ri taa
xalum a vilaana roxo e fatak simi e vilaana aave i taa kuusan famatavas

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

a namkaian simi. 3-4 Naak, a pife roxo mi taa famaus a tami pana maana
marapi roxo temasaat o a vilaana ina vil falavai a fui imi o falak a maana
xixiut o mo rarapak xaves ina mausan. Taasaxa a xakaaluman roxo i
taa savat sena mu vilaana roxo simi aava waan la xunus imi. Layaan a
vilaana mam e vilaana fananap re waan vulai la xunus imi a xakaaluman
simi i taa roxo paaliu la matana Piran. 5 Senaso a lutefin ti kavai aava ri
namkai fatak, nari aava ri fo lamon fanai sena Piran, ri fo famaus faroxoi
nari xa pana vilaana ina usi vulan a ferawaian sina mu lavari. 6 Na Sera
fo vil malaane; nane usi a lavana, na Abrahem, e xalie pa Matalava. E
naboxo nami, mi mu tau Sera layaan mi bilai faroxo e mi pife taagul
pana matautan.
7 E nami mu tomexaan aava mi tamai, mi taa taagul xuvul pana
mu naasami pana naian roxo e mi taa texaas faroxo o ri piau ta gutan
malaan semi. Suaian faroxoi nari senaso nari sait ri taa siak a tatavai ina
toyan sina Piran. Tamo mi taa vil malaane piau ta mo i taa kawaasan a
fenungan simi.

A Naian Simi Mu Rabuna Aava Mi Namkai

8 Lavaxa, nami xapiak mi taa nai faxuvul lapaana lamonan saxa e mi
taa femuluxan nami xa lapaana nasaman roxo; fevubuxan xasingit nami
xa malaan sena mu fetinan e usi a vilaana ina fangaasixan e vilaana
mam. 9 Muneta sui a saatan pana vilaana saat e a kuus penganan pana
kuus fatutulan; taasaxa layaan a mataa i taa vil a saat xe simi, mi taa
kuus faatulane senaso a Piran fo kuusan fanei a faatulaian xe xulumi
layaan nane xel nami. 10 Senaso a Xakalayan ti Kavai a kuus malaan:

"Nane aava vubuxan a toyan sina e taxa vubuk o a mu yaan sina ri
taa roxo,
a ferawaian saat i taa muta waan la valana
e i taa muta usi a vilaana ina bitan.
11 I taa ta'ulan a vilaana saat e i taa usi a salan roxo e
i taa faisok faagut pana maana gutan sina xena vil fasavat a
luaian.
12 Senaso a Piran taxa faxatang nari mu rabuna fatak
e nane langai a mu fenungan siri,
taasaxa i taxa ti votan fatateak nari aava ri fuuna bilai fasaat."

Yng 34:12-16

Saxanu Ferawaian

13 Nase' i taa vil fasaat nami tamo mi taxa vubuk usi a vilaana roxo?
14 Tamo a xasano rabuna ri taa vil pengan nami senaso mi taxa vil a
vilaana roxo, naapalaan, muta lamon seri, mi taa faamamaas! Muta
matautan nari e muta kanamsaat. 15 Taasaxa la yaan aave mi taa nangus

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na Krais la xunus imi e mi taa suaian faagutane senaso nane taxa waan
Memai simi. Faigotan a lalamonan simi talo la maana yaan xapiak mi
fexaxaas sena sui fatak ta mataa aava fin nami pana lamon fanaian aava
taxa waan la xunus imi. 16 E layaan mi suie mi taa vile pana vilaana mam
e pana suaian. A nanasam e taagulan simi i taa waan faroxo talo layaan
ri kuusan pengan nami, ri taa mangil senaso a vilaana simi lapaa Krais
i taa fasavat a bitan lana ferawaian siri. 17 Lamon pana mo aanabe': Nari
aava ri bilai fasaat ri taa siak a fakasanaman e a rabuna aava ri bilai
faroxo, ri lamon o ri taa pife siak ta fakasanaman. Taasaxa tamo a Piran
taa vubuxane, mi taa siak penganan pana vilaana roxo simi e mi taa pife
bilai fasaat.
18 Na Krais fo yaas a fakasanaman ina faasaalan sitaara faasaxa mon
e taxapus xo; a mataa roxo fo maat xataara, mu rabuna saat xapiak,
talo nane fexaxaas sena lisan netaara xe sina Piran. A rabuna ri punuk
a vipin ina mon taasaxa lana vovau ina, a Piran a fatatoie. 19 E layaan
nane waan lana vovau ina mon, nane sivi xena kuusan fasavat a Lagasai
Roxo xe sina mu vovau ri waan la bina ina vipisan. 20 A mu vovau aave
ve sina mu rabuna aava ri pife usi fatak a Piran layaan nane taxa lo
waan bang fananap nari la maana mu yaan aava na Noye' taxa vesan
a xaati molava sina. A rabuna lana xaati ri pisiktul e a Piran a fakaxup
nari sang mon sena ulim molava piis. 21 A raarum va saxa fakalimaanan
aava faxalit netaara pana fasufan aava vilaana ina fakaxupaan nami.
A fasufan aanabe' pife ina vil tapin a vusiit la tami, piau. Taasaxa pana
fasufan aanabe' mi taxa kuus fanai lapaana Piran pana namkaian simi e
sena nanasam roxo simi. A vilaana aanabe' i taxa fakaxup nami lapaana
to fa'ulaian si Yesus Krais. 22 E nane fo laak xe la xunavata e taxa nai la
xasing muaan sina Piran. E pave nane taxa paamuian a mu angelo e mu
vovau la finavata aava ri toxan a nobina lava e gutan.

A Mu Rabuna Si Yesus Ri Taa Faisok Lapaana Mamaaluxan

4 1 Mi texaas o ri vil pengan na Yesus e nane yaas a maasaxan. Nami
sait, mi taa fagut a lamonan simi talo mi taa faxa'usie. Senaso nane
aava fo siak a maasaxan lana vipin ina i taa ta'ulan a vilaana saat. 2 E
voxo ti la yaan aanabe' e la maana mu yaan xapiak ina waanan simi, mi
taa taagul nabe' la xavala lapaana lamonan sina Piran e mi muneta usi
a maana vubuxanan sina mu rabuna. 3 A mu yaan paamua mi fo bilai
malaan sena mu rabuna aava ri pife namkai, gilise naboxo! Mi fo taagul
faxaarus lana vilaana ina faananaak, vubuxanan mosaat, numan, vilaana
ina tamai xolai, lana faxuvulan saat malaan sena vot, e pana vilaana ina
nangusaana mu piran bit. 4 E naboxo a mu rabuna aava ri pife namkai,
ri ipul senaso mi pife buk waan xuvul pari layaan ri taxa xurau fasaat
malaan sena mu vupung e voxo ri kasalan nami. 5 Taasaxa ri taa kuusan

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

fasavat a mu vilaana siri la matana Piran aava i taxa tigina xena tiis a mu
rabuna aava ri fo maat e nari aava ri taxa to. 6 A Lagasai Roxo fo kuusan
fasavatan e nari aava ri fo maat xo, ri fo langaie. A mu rabuna aava ri
maat, fo tiisan lana toyan siri senaso maana rabuna xapiak ri taa waan
lapaana tiisan; a lagasai aave fo kuusan fasavatan xe siri talo a waanan
siri lana vovau i taa malaan sena taagulan sina Piran.

Faxatang Faroxoi A Mu Tatavai Sina Piran

7 A fataxapiak ina maana mo xapiak fo faasilak. Mi lamon faroxo e a
xunus imi i taa waan lapaana mu lamonan roxo simi talo mi taa fenung
faroxo. 8 Saxa vilaana a molava piis: mi taa fevubuxan xasingit nami xa,
senaso a vubuxan xasingitan i taa xafut faapalauan a mu faasaalan xaves.
9 Mi taa taagul lapaana vilaana ina xakaavangan e mi taa kas a mu lifu
simi xe sina mu fetinan e muta ferawai miminguut. 10 Nami saxa saxa mi
fo siak a tatavai roxo sina Piran e mi taa faisok pana tatavai aave xena
xavang faroxoi a xasanofuna. E voxo mi taa faxatang faroxoi a mu tatavai
sina Piran. 11 Nase' ta mataa i taa kuusan fasavat a lagasai i taa ferawai
pana lagasai sina Piran. E nase' ta mataa aava xavang a mu rabuna i taa
xavang nari pana gutan aava Piran taa tavaie pana talo lana maana mo
xapiak a kuus faatulaian i taa falet xe sina Piran lana isi Yesus Krais. A
isin lava e a gutan va re taa sina vulai xe vulai. Pevoxo!
12 Kamu fesing, muta ipul sena maana maasaxan e tafangan mi taxa
waan lapaana, a pife mo patak aava savat xe simi sang mon. 13 Taasaxa
mi taa nanam senaso mi taxa waan xuvul pa Krais lana mu lagafan
aava nane waan lana talo mi tafe bas pana faamamaasan la yaan a
isin lava sina i taa savat la matavas. 14 Tamo a xasano rabuna ri taa
kasalan nami senaso mi taxa usi na Krais, mi taa faamamaas; a mo
aanabe' a fakalimaan o a Vovau ina malangan, a Vovau sina Piran i
taxa waan xulumi. 15 Layaan mi taa siak a maasaxan a pife roxo tamo
fufuna maasaxan aave, i taa savat sena vilaana saat simi malaan sena
ngaapunuk, fenau, o xasa buk saatan o a mataa aava fasavat a lagafan
la palou ina xasanofuna. Piau. 16 Taasaxa tamo mi taa siak a maasaxan
senaso mi usi na Krais, muta mangil sena, a roxo mi taa kuus faasiroxo xe
sina Piran senaso mi toxan a isi Krais. 17 A yaan fo savat xo, a yaan aava
tiisan i taa tangpat e a mu rabuna sina Piran fatak ri taa waan lapaana
tiisan paamua. E la yaan a tiisan i taa tangpat la palou itaara aava taara
namkai, a fataxapiak ina i taa malaafaa layaan a mu rabuna aava ri
pife namkai sena Lagasai Roxo sina Piran ri taa savat? 18 Malaan sena
Xakalayan ti Kavai a kuus:

> "Tamo a lagaf xena Piran i taa fakaxup nari mu rabuna roxo, lavaxa
> so ta mo taa savat sena mu rabuna saat aava ri pife texaas sena
> Piran?" *Fpp 11:31*

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

19 Lavaxa, nari aava ri toxan a maasaxan senaso a Piran a vubuk o ri
taa toxane, ri taa timin fanei a lamonan siri xuluna Saxa aava vesan nari
paamua e ri taa usi a vilaana roxo siri senaso a Piran i taxa usi fatak a
kuus fanaian sina vulai.

A Ferawaian Tateak Xe Sina Mu Rabuna Aava Ri Namkai

Xe Sina Mu Paamua

5 1-2 Xe sina mu matalava ina lotu: ne taxa faxaar nami senaso ne saxa
matalava ina lotu malaan semi. Nenia, ne saxa mataa aava ne fo
xalum a maasaxan si Krais e ne fexaxaas sena kuusan fasavate. E ne taa
waan xuvul pana la yaan a miridingan lava sina i taa savat la matavas.
E voxo ne taxa faxaar nami talo mi taa faxatang faroxoi a mu rabuna ina
lotu aava Piran fo tavai nami pana malaan sena mataa i taxa faxatang a
sipsip sina. Senaso a Piran fo siak fati nami xena vil malaane. E vaxa mi
taa faxatang nari pana nasaman roxo lapaana vubuxanan sina Piran e
pife pana maraleian. Muta naixaam soxot a mamareiai ina mon, taasaxa
mi taa vile lapaana vubuxanan tateak ina xakaavangan. 3 Muta paamuian
nari aava ri taxa waan lapaana faxatangan simi pana tateaxan taasaxa
mi taa paamuian faroxoi nari xena faxalit nari pana maana vilaana roxo.
4 E la yaan a Paamua Lava sina Rabuna ina Faxatangan i taa savat, mi taa
siak a ligilot sina piran king e a ligilot aave a miridingan ina i taa pife
xares, i taa fa'ui vulai.

Xe Sina Mu Rabuna

5 Lavaxa, nami mu xulau, mi taa waan lapaana mu matalava. E
nami xapiak mi taa fafalak nami xa pana marapi ina vilaana mam. Mi
muta siak fati a isimi xa taasaxa mi taa xavang a xasanofuna senaso a
Xakalayan ti Kavai a kuus:

> "A Piran fuuna gigiran tapin a mu rabuna aava ri siak fati a isiri xa,
> taasaxa nane fuuna xavang a mu rabuna mam." *Fpp 3:34*

6 E voxo mi taa vil fasivi nami xa lapaana gutan tateak ina Piran talo i
taa siak fati nami la yaan nane vubuxane. 7 Tapin a maana matafanan
xapiak simi xuluna Piran senaso nane taxa faxatang nami.

8 Para! Faxatang faroxo! A xaiyaas simi, na Setan, i taxa sangas xolai
e i taxa vaas faagut malaan sena piu vupung ri xalie pana 'laion' e i taxa
seng ta mataa talo i taa ngane. 9 Tigina fatateak lapaana namkaian simi e
ti votane, senaso mi texaas o a mu timi xuluna xavala xapiak ri taxa yaas
a maana buk maasaxan aava mi taxa yaase.

10 Taasaxa layaan mi fo yaas fadak a maasaxan simi a Piran ina maana
xakaavangan xatam xapiak aava fo xel nami xena waan xuvul pa Krais
lana miridingan sina, nane xa i taa vil faroxoi fatak nami e i taa tavai

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nami pana tateaxan, gutan e a nobina tateak xena tigina lana. 11 A maana
gutan ve sina vulai xe vulai. Pevoxo!

Ferawaian Fataxapiak

12 Ne xalei a fomirak lagasai aanabe' pana xakaavangan si Sailas aava
ne lamon o nane a tiak tuuna lana fatataganan si Krais. Ne vubuk xuus
faagutan nami e ne fakalimaan xe simi o a ferawaian aanabe' a toxan a
xakaavangan xatam tuuna sina Piran. Tigina fatateak lana.
13 A mu rabuna aava ri namkai pe Babilon, ri mu taumi aava Piran fo
xel nari, ri lisan a fasisian siri xe simi e a lak siak vaxa, na Maak, a lisan
a fasisian sina sait. 14 Fasusui nami xa pana fengusan xaradak.
Ne vubuk o a luaian i taa waan xulumi xapiak, nami aava mi taxa
waan lapaa Krais.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2 Pita

A Fataraguiaana Lagasai Si Saimon Pita

A Ferawaian Paamua

A fufuna lagasai aanabe' ve, xena xuus a mu rabuna aava ri namkai o ri muneta langai a ferawaian sina saxano rabuna ina fepitaa bit aava ri taxa kaliu xolai senaso a bitan siri i tamaa kawaasan a namkaian e mu vilaana roxo. Ri taa lamon fatateak a ferawaian aava mu yaamut ri fo tamu xuus nari pana e sena vilaana aanabe' ri taa texaas faroxo sena Piran e se Yesus Krais. A mu yaamut ri fo xalum na Yesus pana matari xa e ri fo waan lapaana fepitaian si Yesus.

Saxano rabuna ri taxa kuus o na Yesus i taa pife ulaamaan fulaa. Taasaxa, a lagasai aanabe' a kuus o piau, na Yesus i taa ulaamaan xena xel a mu rabuna sina. A tuuna, nane pife savat fataapus taasaxa fufuna taagulan sina ve malaan: a Piran a baian ta saxa mataa i taa malit, nane vubuk o a mu rabuna xapiak ri taa puk tapin nari xa xasena maana vilaana saat siri. E nane i taxa waan fananap bang a mu rabuna lunai.

---

1 1 Nenia, na Saimon Pita aava saxa sisiak e yaamut si Yesus Krais, ne taxa lisan a lagasai aanabe' xe simi aava mi taxa waan lapaana vilaana fatak si Yesus Krais, a Piran aava mataa ina fakaxupaan netaara xapiak, nami aava mi fo siak a namkaian molava fexaxaas malaan semaam.

2 Ne fenung o a Piran i taa tavai soliuan nami pana xakaavangan xatam e luaian sina sena texaasan simi sena Piran e se Yesus, a Memai sitaara.

A Mu Vilaana Sina Mu Rabuna Ri Namkai

3 Na Yesus Krais a toxan a gutan sina Piran e nane fo tavai netaara pana maana mo xapiak aava ri taa fasavat a maana mo roxo e fatak lana toyan sitaara. A maana mo aave va sitaara senaso taara texaas faagut se Krais. E nane taxa xel netaara xena sangas xuvul pana, lapaana isin lava e roxoyan molava sina. 4 Pana vilaana aanabe' nane fo tavai netaara pana

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

maana kuus fanaian molava paaliu sina aava pi ta mataa fexaxaas paaliu
sena maraane. E pana mu kuus fanaian aave mi fexaxaas sena sinufan a
maana mu vubuxanan saat tateak aava ri fo mo waan lana xunus imi e
fuuna kawaasan a mu rabuna ti la xavala; mi taa sinufane e mi tafe savat
malaan se Yesus lana xunus fatak imi.
5 Xena savat malaan sena, mi taa tafang faagut xena timin a roxoyan
xuluna namkaian simi e mi taa timin a texaasan xuluna roxoyan aave
6 e xuluna texaasan aave mi taa timin a vilaana ina faxatang faroxoiaan
nami xa e xuluna vilaana ina faxatang faroxoiaan nami xa, mi taa timin
a vilaana ina tigina fatateak e xuluna vilaana ina tigina fatateak aave mi
taa timin a mu vilaana fatak sina Piran 7 e xuluna vilaana fatak aave mi
taa timin a vilaana ina muluxaana mu timi e xuluna mamaaluxan aave
mi taa timin a vubuxan xasingitan. 8 Tamo a maana vilaana aanabe' ri
taxa waan e ri taxa lo palak la xunus imi saxa saxa, mi taa faisok faroxo
e a vilaana sina Memai sitaara, na Yesus Krais, i taa savat faagut la toyan
simi. 9 Nase' ta mataa aava i taa pife usi a maana vilaana aanabe', nane
a malaan sena mataa aava pife fexaxaas sena kaalum faroxo o malaan
sena mataa piif senaso nane fo lamamaaluf o nane xa fo gonan sena mu
vilaana saat sina ti paamua.
10 E voxo kamu tiak, tafang faagut paaliu xena faxaalit tuuna o a Piran
fo xel nami e fo siak fati nami. Tamo mi taa vil malaane mi taa pife kalaxoi
lana namkaian simi. 11 E voxo a Piran i taa turoxoian faagutan nami xena
laak xe lana Fatataganan aava i taa waan xe vulai, a Fatataganan sina
Memai sitaara na Yesus Krais aava mataa ina fakaxup netaara.

Na Pita A Texaas O A Maatan Sina Fo Faasilak

12 E voxo ne kuus fanai o nenia, ne taa falamon fa'uli nami vulai pana
maana mo aanabe'; naapalaan mi fo texaas seri naboxo e mi taxa tigina
fatateak lana tuunayan aava mi fo langai sena. 13 Ne taxa lamon o a mo
roxo paaliu layaan ne taxa to lunai xuluna xavala aanabe' ne taa fasei
faagutan nami xena falamon fa'uli nami. 14 Senaso ne texaas o a yaan ina
ta'ulanaana vipin siak fo savat faasilak malaan se Memai Yesus Krais fo
faxalitau pana. 15 E ne taa faisok faagut naboxo talo lamina faletan siak
mi fexaxaas sena lamon fa'uli a maana mo aanabe'.

Nari Aava Ri Fo Xalum A Miridingan Si Krais

16 Maam pife usi a maana xuuskuus ina lamonan palau mon layaan
maam kuusan fasavat a filimaanan sina Memai sitaara, na Yesus Krais
e a gutan sina, piau! Senaso maam fo xalum a miridingan sina pana
matamaam fatak. 17 E vaxa a Piran aava na Tamana, a tavaie pana isin
lava e miridingan layaan a ling vipirigaan ina miridingan magaaf ti la
xunavata a kuus:

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

"Nabe' na Natuk aava ne vubuxan xasingite senaso nane fuuna
fananam vulanau." *Mt 17:5; Mk 9:7; Lk 9:35*
18 E maam langai a ling aava savat ti la xunavata senaso maam fo waan
xuvul pa Yesus xuluna put taap aave.
19 E voxo taara toxan a ferawaian fulaa aava i taxa kuus xakaavang
sena mu kuus fatuxaian sina mu rabuna ina kuus fatuxai. E tamo mi taa
usi faroxoie, mi taxa bilai faroxo. Senaso a ferawaian aave a malaan sena
saxa laam aava i taxa famalang a bina suk fefexaxaas a uf ina yaan e a
malangan si Krais a malaan sena Sakiyaan aava i taa laak e famalang a
xunus imi. 20 Taasaxa texaasan aanabe' i taa waan paamua lana lamonan
simi: a mu kuus fatuxaian aava ri taxa waan lana Xakalayan Ti Kavai,
a mataa mon a pife fexaxaas sena kuusan fasavat a malasuf ina, piau.
21 Senaso piau ta kuus fatuxaian a savat ti lana lamonan sina mataa, piau.
Taasaxa, a mataa i taa kuus fatuxai pana ferawaian sina Piran lapaana
gutan sina Vovau Xaradak mon.

A Pebukaian Sena Fepitaian Bit

2 1 Paamua toxan a saxanu rabuna ina kuus fatuxai bit ri savat la
palou ina mu Israel e tanin vaxa saxanu rabuna ina fepitaa bit
ri fo savat la palou imi sait. Ri taxa fepitaa pana maana fepitaian bit
aava fexaxaas sena kawaasan a namkaian tuuna sina rabuna. E ri taxa
faaxolusan a Memai aava fo maraan fa'uli nari e voxo ri taxa xal tuxan xe
xuluri xa. 2 Lapaana fepitaian siri a rabuna xaves ri taa usi a vilaana siri
ina tamai fasaat e sena vilaana saat aanabe' xasano rabuna ri taa ferawai
fasaat sena salan ina tuunayan. 3 E lapaana vilaana ina naixaaman siri, ri
taa faavupuul nami pana maana ferawaian bit. Ti kavai paaliu a tiisaan
nari taxa lo waan bang nari e saxa aava i taa kawaasan nari i taxa para
vulai e pi mamatef.
4 Senaso, a Piran a pife nanaula sena timin a fakasanaman xuluna mu
angelo aava ri fo faasaal, piau. Nane fo tapin fadui nari xe lana bina ina
fakasanaman, pe 'Hel'; nane fo pis nari xe lana mu vaa'ul aava suk e ri
taa waan vipis lana fefexaxaas sena yaan molava ina tiisaan nari. 5 Kavai
paaliu lana yaan si Noye' a Piran a fakasanam a maana mu rabuna saat e
kawaasan xapin a xavala pana tang ulim molava. Taasaxa nane fakaxup
na Noye', a mataa ina kuusan fasavat a roxoyan sina Piran, xuvul pana
rabuna pisiguak. 6 E vaxa a Piran a kawaasan xapin a mu rabuna xapiak
ti la ro bina, Sodom e Gomora. Nane faram xapin nare xena pebukan a
xasano rabuna pana so ta mo i taa savat xe siri aava ri pife usi a Piran.
7 Se Lot sait, nane fakaxupe ti la palou ina mu rabuna saat senaso na Lot
ve, saxa mataa fatak aava fuuna lo kanamsaat paaliu sena mu vilaana siri
senaso ri piau paaliu ta mangilan. 8 A mataa fatak aave a taagul la palou
iri e la maana yaan xapiak a xunus ina fuuna kanamsaat faagut layaan

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nane xalum a vilaana saat e langai a maana ferawaian saat siri. 9 E voxo
maana mo aanabe' ri faxalit netaara o a Piran a texaas o malaafaa i taa
fakaxup a mu rabuna roxo sena maana lagafan siri. E voxo nane texaas
o malaafaa i taa pis fanei a mu rabuna saat fefexaxaas a yaan ina tiisaan
nari taa savat. 10 Tuuna paaliu a Piran i taa fakasanam nari aava ri
falalosaat a xunus iri pana vilaana ina tamai xolai e nari aava ri gigiran a
tateaxan ina Piran e mu matalava siri.

A maana lamonan sina mu rabuna ina fepitaa bit aave ri tavanat e ri
siak fati a isiri xa e ri piau ta suaian sena maana mo aava fuuna lang pe
la tavegof e ri ferawai fasaat seri. 11 Taasaxa, a mu angelo roxo aava ri
toxan a gutan e a tateaxan molava sena mu rabuna ina fepitaa bit, ri pife
ferawai fasaat sena maana mo aava fuuna lang pe la tavegof la matana
Piran, piau. 12 Taasaxa, a mu rabuna aave ri malaan sena mu vupung;
ri piau ta texaasan e ri fo luxan xena salengaan nari e punuxaan nari.
Ri fuuna ferawai fasaat sena maana mo ri pife masam faroxo sena e a
kawaasanaan nari i taa malaan sena mu vupung.

13 Ri taa siak a maana lagafan senaso ri vil fasavat a lagafan xaves la
palou ina mu rabuna. Ri lamon o ri taa faamamaas layaan ri vil a maana
buk vilaana saat la paanaas. Ri malaan sena mu vusiit aava vil pengan a
marapi pasak layaan ri taxa faamamaas pana xurauan siri e ri kawaasan
a faxuvulan simi.[a] 14 Vulai ri xalum a lutefin e ri fuuna nanomai o ri taa
vil a vilaana saat xuvul pari e ri pi mamasaga sena vilaana saat aanabe'
siri. Ri fa'usi a mu rabuna aava namkaian siri pife tateak xe lana filung
siri. Ri fo fapiti a xunus iri xa pana vilaana tateak ina naixaaman. Ri
vungut o ri taxa waan lapaana kuus fatutulan sina Piran. 15 Ri fo ta'ulan
a salan roxo e naboxo ri taxa milung. Ri taxa usi a salan sina saxa natu
Beor, na Belam aava fuuna vubuxan a mamareiai xena vil a mu vilaana
saat. 16 Taasaxa, a 'donki' sina a barase sena vilaana saat sina; a mo aava
piau ta ling a ferawai pana ling ina mataa e kuus votan a vilaana ngong
sina mataa ina kuus fatuxai aave.

17 A rabuna aave ri malaan sena matana raarum aava piau ta raarum,
ri malaan sena mu vata aava reref molava taxa fiit xolan nari. A Piran a
toxan a nobina xari taxa waan lapia paaliu lana bina suk vaaxit. 18-19 Ri
ferawai lapaana vilaana fasoxopes siri pana lamonan sina xipang e ri
vubuk yuuf a lamonan sina rabuna pana mu vubuxanan saat ina vipin iri.
A mu rabuna ina fepitaa bit ri fakalimaan o ri taa mulus a xunus ina mu
rabuna aava ri xaveak sinuf sena vilaana saat siri taasaxa nari aava ri fo
ferawai malaan, ri taxa yaasok lunai sina mu vilaana ina kawaas. Senaso,
a so ta mo aava i taa fa'onam a mataa, a mo aave ve fo vil fayaasoxe.

---

[a] **2:13** Naak, a ferawaian sena faxuvulan aanabe' i taxa ferawai sena Matafanganai sina Memai e malaafaa saxano rabuna aava ri pife namkai, ri taxa kawaasane.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

20 Layaan a rabuna ri texaas sena Memai sitaara, na Yesus Krais, a saxa
ina fakaxupaan netaara e ri fo sinuf sena lalosaat ti la xavala, e mui ri fe
fifius fatateak fulan nari lana vilaana saat e a vilaana aave i taa fa'onam
nari; a waanan siri i tafe saat paaliu sena waanan siri ti paamua. 21 Naak
i tafo roxo tamo ri taa pife texaas sena salan fatak. Senaso a mo mosaat
paaliu layaan ri fo sangas xuluna salan aave e mui fulaa ri puk tapin nari
xasena ferawaian taap aava Piran fo tavai nari pana. 22 A mo aava savat
siri a faxa'usi a kuusan tuuna ti kavai aava malaan:

"A piu i taa ulaa soxot fulan a luak sina e a vio aava fo suuf i taa
ulaa fulaa xe la susup sina." *Fpp 26:11 r Fpp 26:11*

Faigotan Nami Xa: Bang A Ulaian Sina Memai

3 1 Kamu fesing; a lagasai aanabe' a faataraguiaana lagasai aava ne fo
xaleie e ne fo lisane xe simi. Lana ro lagasai xapiak ne fo faisok pana
falamon fa'uliaan nami sena mu vilaana tuuna xena fasavat a lamonan
fatak lana putumi. 2 Ne vubuk rao mi taa lamon fa'uli a ferawaian aava
mu rabuna fatak a Piran fo bur nari xena kuus fatuxai, ri fo kuusane
lokavai mupiis. E ne vubuk fulaa mi taa lamon fa'uli a ferawaian tateak
sina Memai aava mataa ina fakaaxupan, a ferawaian aava mu yaamut
sina ri fo xuus nami pana.

3 Saxa mo molava mi taa masam sena a malaan: lana mu yaan
fataxapiak saxanu rabuna aava ri usi fatak a mu vubuxanan siri, ri taa
savat e ri taa kuusan pengan a lagasai sina Piran. 4 E ri taa kuus, "Nane
fo kuus fanai o i taa savat e nane taxa waan faa? A mu butaara fo maat,
taasaxa, a maana mo xapiak pife patak sena yaan ina vesanaana xavala,
bo?" 5 Nari aava ri kuus malaan ri bai lamon sena mo aanabe': lokavai
mupiis a Piran a ferawai e voxo maana mo ti la xunavata ri savat. Nane
fo vesan a xavala pana raarum e a savat ti lana raarum 6 e pana raarum
vaxa nane fo kawaasan xapin a xavala pana ulim molava e la yaan aave
a maana mo ti la xavala ri taxapus. 7 A Piran fo kuus fanai sena maana
mo aava ri taxa waan naboxo pe la xunavata e xuluna xavala, o a fata ina
fakasanaman i taa kawaasan nari, taasaxa piau lunai. I taa vil malaane
lana yaan ina tiisan; la yaan aave a mu rabuna aava ri pife usi a Piran ri
taa tiisan e ri taa siak a fakasanaman xari.

8 Taasaxa muta malufaana mo aanabe': lana xakaaluman sina Piran a
yaan saxa a malaan sena mariaas 1,000 e a mariaas 1,000 a malaan sena
yaan saxa. 9 Saxanofuna ri lamon o a Piran i taa pife fasavat fatapusan
a kuus fanaian sina, taasaxa piau. Nane taxa fananap mon pami senaso
nane bai o ta saxa mataa i taa falet xe la bina ina kawaas; nane vubuk
rao a rabuna xapiak ri taa puk tapin nari xa xasena mu vilaana saat siri.

10 Taasaxa, a yaan ina ulaian sina Memai i taa savat fa'ipul malaan sena
yaan a mataa ina fenau i taa savat. La yaan aave a tavegof e a maana mo

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

lana i taa taxapus pana felingaian molava e ri taa raam e femalit. E vaxa
xavala e maana mo xuluna sait, a fata i taa faram fapalauan xapine.
11 Lavaxa, a maana mo aanabe' a Piran taa galas nari; e voxo nami,
mi taa usi tuunei a so ta buk vilaana? A toyan simi ri taa faxalit a mu
vilaana fatak e mi taa waan lapaana mu vilaana sina Piran. 12 Mi taa
waan bang a yaan sina Piran e vaxa mi taa faisok faagut talo a yaan aave
i taa savat fataapus. La yaan aave a tavegof i taa raam e femalit e maana
mo aava ri fuuna waan lana, ri taa faram xapinan. 13 Taasaxa lapaana
kuus fanaian sina Piran, taara taxa waan bang a xunavata fa'ui e xavala
fa'ui e lana nobina aave a maana mo xapiak ri taa usi a mu vilaana fatak
sang mon.
14 Kamu fesing, mi taxa waan bang a yaan lava aave, bo? Lavaxa,
faisok faagut talo mi taa waan fatak lapaana xakaaluman sina Piran
pana daaruum e piau ta vusiit o fomirak saatan. 15 Lamon sena vilaana
fananap sina Piran senaso lapaana vilaana aave nane fo kas a salan talo
mi taa laak lana nobina ina fakaaxupan. A lagasai malaan vaxa na Pol,
a ka fesing, fo xaleie lapaana texaasan a Piran fo tavaie pana e nane fo
lisane xe simi sait. 16 Nane taxa ferawai pana mo aanabe' lana maana
lagasai sina. A tuuna, saxanu xakalayan sina ri lagaf xena masame. E
saxano rabuna aava ri vungut malaan sena xipang, ri fuuna familung a
ferawaian sina malaan se' ri fuuna vile pana maana xakalayan ti kavai. E
voxo ri taxa xal tuxan xe xuluri xa.
17 Taasaxa nami xo, kamu fesing, mi fo texaas sena vilaana saat
aanabe'. Faxatang nami xa talo a milungan sina maana rabuna ina
faananaak i taa pife yuuf tapin nami ulaa mi tamaa poxo ti la nobina
fatak e roxo simi. 18 Taasaxa mi taa fepalak pana xakaavangan xatam e
a texaasan sena Memai sitaara, na Yesus Krais, a mataa ina fakaxupaan
netaara.
Taara taa tavaie pana isin molava paaliu naboxo e xe vulai. A tuuna
paaliu.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

1 Jon

A Lagasai Mata Si Jon

A Ferawaian Paamua

A lagasai mata aanabe' a malaan sena lifu pana xaaxaak taragua: saxa, nane taxa faxaar a maana rabuna aava ri namkai o ri taa taagul fatak lapaana Piran narie Natuna, na Yesus Krais; taragua, ri muta langai ta saxa fepitaian bit aava i taa kawaasan a naian siri. Saxano rabuna ri taxa fapiti a maana rabuna pana lamonan malaan: a xavala ve a mo mosaat e na Yesus pife fexaxaas sena savat mataa tuuna e maa waan xuvul pana rabuna ti la xavala senaso nane roxo e xaradak temasaat. E vaxa ri fapiti a mu rabuna o a salan ina fakaaxupan a malaan: a mataa i muta lamon temasaat sena maana mo ti la xavala, taasaxa i taa ta'ulan nari xapiak e i muta lamon faagut sait vaxa pana vilaana roxo o vilaana ina vubuxan xasingitan. Taasaxa na Jon a kuus faagut o na Yesus a mataa tuuna e fatak, layaan no buk usie no taa vubuxan xasingit a Piran e no taa vubuxan xasingit sait a xasanofuna aava ri namkai sena.

Na Yesus Ve A Ferawaian Ina Toyan

1 [1]Maam taa xuus fatexaas nami pana Ferawaian Ina Toyan. Maam taxa
xuus nami pana so ta mo fo waan ti la tangpat; a so ta ferawaian maam
fo langaie e a vilaana maam fo xalume pana matamaam; pana so ta mo maam
fo falime e a mamaam fo tawe. [2]A toyan aave fo savat e nemaam fo xalume e
maam taxa kuusan fasavate talo nami, mi taa texaas sena toyan vulai, vulai aava
waan paamua xuvul pana Piran, taasaxa naboxo fo savat sitaara. [3]E a lagasai
roxo aava nemaam fo xalume e maam fo langaie, maam taxa kuusan fasavate xe
simi senaso maam vubuk o mi taa waan xuvul pamaam. A fetuwaanan aanabe'
sitaara i taxa waan xuvul pa Piran Tamataara e Natuna, na Yesus Krais. [4]E
maam xalei a mo aanabe' xena vil falavai a faamamaasan simaam.

A Piran Ve A Malang

[5]A lagasai aava na Yesus fo xuus nemaam pana e naboxo maam taxa
xuus nami pana, a malaan: a Piran a malaan sena malang molava paaliu

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

e a suk pife fexaxaas sena salate. 6 Tamo taara kuus o taara taxa taagul
xuvul pana Piran taasaxa taara taxa sangas lunai lana suk ina vilaana
saat, taara taxa bit e pife bilai faroxo. 7 Taasaxa layaan taara taxa sangas
lana malang, malaan sena sangasan sina vulai, taara fexaxaas sena
taagul faroxo e a ria i Natuna, na Yesus i taa saf tapin a saatan sitaara.

A Fufuna Taagulan

8 Layaan taara taa kuus o taara piau ta saatan, taara taxa bit mon
netaara e a lamonan tuuna pife waan la xunus itaara. 9 Tamo layaan taara
taa kuusan fasavat a vilaana saat sitaara, lavaxa i taa lamon tapine e i taa
saf tapin a maana saatan sitaara senaso nane a roxo xasingit e nane pife
fexaxaas sena bit e voxo a ferawaian sina a tuuna. 10 Tamo taara taa kuus
o taara pi vivil a vilaana saat, a malaan sena taara taxa kuus, “A Piran
fuuna bit netaara.” E voxo a ferawaian sina pife waan la xunus itaara.

2 1 Mu rafulak siak, ne taxa kala xe simi talo mi taa pife usi a vilaana
saat. Taasaxa tamo ta saxa imi taa usie e a lalosaat taa waan la tana,
taara toxan a saxa aava roxo xasingit e i taa fenung xe sina Piran pataara.
A saxa aave ve na Yesus Krais. 2 Nane sang mon a fexaxaas sena vil tapin
a lalosaat e pife lalosaat simi sang mon, nane fexaxaas sena vil tapin a
saatan sina maana mu rabuna xapiak ti la xavala.

Usi A Mu Vuputkai Si Krais

3 Layaan mi taa usi fatak a maana ferawaian sina, lavaxa a masaman
sena Piran taxa waan la palou imi. 4 Nase' ta mataa a kuus, “Ne texaas
sena”, taasaxa pife usi a ferawaian sina, nane ve a mataa vibit e a
ferawaian tuuna pife waan la xunus ina. 5 Taasaxa nase' ta mataa fuuna
usi fatak a ferawaian aave nane taxa faxaalit o a vubuxan xasingitan sina
Piran fo savat fatak la xunus ina. E voxo pana vilaana malaan taara taa
texaas o taara taxa taagul lapaana. 6 Layaan a mataa i taa kuus o nane
sina Piran, lavaxa a vilaana sina i taa malaan sena toyan si Yesus.
7 Kamu fesing, ne pife xalei a vuputkai fa'ui xe simi. Nabe' a vuputkai
ti kavai aava fo waan ti la tangpat. A vuputkai aanabe' a pife patak sena
vuputkai ti kavai aava mi fo langaie paamua. 8 Taasaxa, a vuputkai aanabe'
aava ne taxa xaleie xe simi, a fa'ui famodak. Ne ferawai tuuna senaso
layaan mi lamon pana taagulan si Krais e mi xalum a taagulan simi, mi taa
texaas o a suk ina vilaana saat i taxa falet e a malang roxo fo savat.
9 Nase' ta mataa aava kuus o i taxa waan lana malang taasaxa baian
na tina, a mataa aave i taxa waan la bina suk lunai. 10 A mataa aava
vubuxan xasingit a mu fetinan, nane taxa sangas la malang e piau ta mo
a fexaxaas sena fakalaxoie. 11 Taasaxa ta mataa aava baian na tina, nane
taxa waan la bina suk e i taxa sangas lana. Nane vungut sena salan sina
senaso a suk fo fapiif a matana.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A Fufuna Xakalayan

12 Ne taxa xalei a lagasai xe simi, mu natuk, senaso a mu vilaana saat
simi ri fo lamon tapinan lapaana isi Yesus. 13 Mu matalava, ne taxa kala
xe simi senaso mi texaas se' nane aava taxa waan ti la tangpat.
Nami, mu xulau si Yesus, ne taxa kala xe simi senaso mi fo fa'onam na
Setan.
Mu rafulak, ne kala xe simi senaso mi texaas se Tamataara.
14 Mu matalava, ne kala xe simi senaso mi texaas se' nane aava waan
vulai ti la tangpat.
Mu xulau ne kala xe simi senaso mi tateak e a ferawaian sina Piran
taxa waan lana xunus imi e voxo mi fo fa'onam na Setan.

Muta Xakaam Soxot A Mo Ti La Xavala

15 Muta lalamon temasaat pana xavala aanabe' o xakaam soxotaana
maana mo ti lana. Tamo a mataa taa sei soxot temasaatan a xavala
aanabe', a vubuxanaana Piran pife waan la xunus ina. 16 Senaso a
maana vilaana ti la xavala malaan: a xakaam soxotaana mataa o tefin,
a naixaam soxotaana maana mo xaves, o a vilaana ina langai pesalai; a
mu vilaana malaan ri pife savat sina Piran aava na Tamataara, piau. A
fufuna vilaana malaan taxa waan la xavala. 17 E a xavala aanabe' i taa
malit xuvul pana maana mo aava famasi a vubuxanan sina rabuna sait,
taasaxa, a mataa aava usi a vilaana sina Piran, nane ve, i taa waan vulai,
vulai.

Faxatang Sena Mu Xaiyaas Si Krais

18 Mi rafulak, a mu yaan fataxapiak ri fo faasilak. Mi fo langai xo o a
saxa Xaiyaas si Krais i taa savat e tuuna mu xaiyaas xaves ri fo savat xo.
E voxo taara texaas o a mu yaan fataxapiak ri faasilak. 19 Paamua nari mu
xaiyaas si Krais ve, ri fo waan la palou itaara, taasaxa ri ta'ulan netaara
xo senaso ri pife malaan setaara. Tamo ri malaan setaara ri taa pife paan,
taasaxa ri fo falet xena faxaalit o nari xapiak ri pife malaan setaara, ri
patak.
20 Taasaxa nami aanabe', a Mataa Failai fo noxol nami e mi toxan a
texaasan. 21 Ne pife kala xe simi senaso mi vungut sena lamonan tuuna,
piau, taasaxa senaso mi masam faroxo e mi texaas o a bitan pife fexaxaas
sena savat ti lana lamonan tuuna. 22 Tamo ta mataa i taa kuus o na Yesus
pife Krais, nane ve a mataa vibit. A mataa i taa faaxolusan na Tamataara
e a Natuna, a mataa aave ve a xaiyaas si Krais. 23 A mataa aava i taa
faaxolus o na Yesus a Natuna Piran, i taxa milung sena salan aava laak xe
si Tamataara; a mataa i taa lamon tuuna se Natuna, i taa texaas faroxo se
Tamataara sait.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

24 Lavaxa, a maana ferawaian mi fo langaie paamua, mi taa tao
fatateaxe. Tamo a maana mo mi fo langaie paamua i taa waan faroxo
lana xunus imi, mi taa taagul xuvul pa Natuna e na Tamataara. 25 E a
kuus fanaian aava Piran fo tavai netaara pana ve a toyan vulai, vulai.
26 Ne taxa kala xe simi senaso a mu xaiyaas si Krais, ri vubuk bit nami.
27 Taasaxa noxolan aava nane fo noxol nami pana, a noxolan pana Vovau
Xaradak e i taxa waan xulumi lunai. E voxo a mo roxo o piau ta mataa
i taa fapiti nami. A noxolan sina Piran sang mon i taa fapiti nami pana
maana mo roxo e a fepitaian sina a tuuna xasingit; piau ta bitan taxa
waan lana. E vaxa, mi taa taagul xuvul pana.

A Vilaana Sina Mu Rafulak Sina Piran

28 E naboxo mu rafulak, taagul xuvul pa Krais e la yaan i taa savat
taara taa pife faatasu sena pana mangilan senaso taara taxa lamon faroxo
sena. 29 E tamo mi texaas o nane a mataa xaradak paaliu mi taa texaas
fulaa o a mataa aava fuuna usi a vilaana xaradak, nane ve a lak sina
Piran.

3 1 La yaan aava Piran fo tavai netaara pana vubuxan xasingitan sina
e xali netaara pana rafulak sina, a yaan aave a yaan roxo paaliu
marasaxa. E taara taxa waan a mu rafulak sina lunai. A mu rabuna ti
la xavala ri vungut setaara senaso ri vungut se Yesus. 2 Ai, mu fetinan,
taara taxa waan a mu rafulak sina Piran e naboxo a pife matavas lunai o
taara tafe savat malaafaa. Taasaxa taara texaas o la yaan na Yesus i taa
sivimaan fulaa, taara taa xalume senaso taara taa fexaxaas malaan sena.
3 Nase' ta mataa i taxa timin fanei a lamonan sina xulu Krais, a mataa
aave i taa gei tapin a lalosaat sina xa xena waan malaan se Krais aava
piau ta lalosaat.
4 Nase' ta mataa taxa lo vil a mu vilaana saat, nane taxa lo langai
pesalai sena mu vuputkai sina Piran e voxo a langai pesalaian e vilaana
saat re fexaxaas. 5 Mi texaas o a Saxa aave a savat xena siak tapin a mu
vilaana saat sina rabuna, taasaxa nane xa pife vil ta vilaana saat. 6 Nase'
ta mataa aava taagul lapaa Krais, nane bai faasaal sena roxoyan sina;
a mu rabuna aava ri taxa lo bilai fasaat ri pi xaxalum na Krais e ri pife
texaas sena.
7 Mi rafulak, saxano rabuna rao ri familung nami, muta usi nari. A
mataa aava taxa lo bilai faxaradak, nane roxo malaan se Krais a roxo.
8 A mataa aava taxa lo bilai fasaat, nane si Setan senaso na Setan taxa lo
bilai fasaat ti la tangpat. A Natuna Piran fo savat xena kawaasan xapin a
faisok si Setan. 9 Piau ta mataa aava Piran fo noxole, i taxa lo bilai fasaat
senaso a lamonan sina Piran taxa waan la xunus ina. A mataa aave pife
fexaxaas sena bilai malaan sena rabuna saat senaso nane a lak sina Piran.
10 A mu rafulak sina Piran e mu rafulak si Setan ri patak malaan: tamo a

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mataa pife bilai faroxo vulai, nane pife sina Piran. E vaxa tamo a mataa
pife vubuxan xasingit a mu fetinan, nane pife lak sina Piran.

Taara Taa Fevubuxan Xasingitan Netaara Xa

11 A lagasai aava mi fo langaie ti kavai, a malaan: “Mi taa vubuxan
xasingit a mu timi.” 12 Muta bilai malaan se Kein aava mataa si Setan,
nane punuk a tina, na Ebal. Nane punuxe xenaso? Senaso a vilaana si
Kein a saat e mu vilaana si tina, ri xaradak.
13 Kamu fetinan, muta ipul layaan a mu rabuna ti la xavala ri taa
maraleian nami. 14 Taara texaas o taara fo laak xe la nobina ina toyan e
ta'ulan a nobina ina maatan senaso taara vubuxan xasingit a mu fetinan.
A mataa aava pife vubuxan xasingit a mu tina, i taxa waan la maatan
lunai. 15 A mataa aava taxa lo langai pesalai o fakasal a rabuna, nane ve
a mataa ina ngaapunuk e mi texaas o a mataa malaanabe' a vungut sena
toyan vulai.
16 Taara texaas sena vilaana ina vubuxan xasingitan senaso na Krais
a turoxoian a maatan sina xataara. Netaara sait taara taa vil malaane
talo taara saxa saxa taa taagul lana vilaana ina vubuxan xasingitaana
mu titaara. 17 Layaan a mataa pana maana mo xaves, i taa xalum a saxa
tina aava taxa waan valagof e nane pife xavange pana saxano mo sina,
a vubuxanan xana Piran taxa waan lana malaafaa? 18 Mu rafulak, a pife
roxo a vubuxanan sitaara i taa savat lana ferawaian o mu vapaling sang
mon. A maana vilaana e mu lamonan sitaara ri taa faxalite sait, 19 e
voxo taara taa texaas o taara usi a ferawaian tuuna. E tamo taara taa
mamaxus pana matautan sena vilaana xavai sitaara, a masaman sitaara
i taa faluai netaara la matana Piran 20 senaso taara masam o a Piran
a molava xasingit sena lamonan sitaara e nane texaas sena maana mo
xapiak.
21 Kamu fesing, layaan a lamonan sitaara taa pife gel tifi netaara,
lavaxa taara fexaxaas sena savat la matana Piran e taara taa pife mataut
sena. 22 E nane taa tavai netaara pana so ta fenungan taara taa fiai pana,
senaso taara fuuna usi a maana ferawaian sina e taara taxa lo vil a maana
vilaana aava ri fananame. 23 E a fefasaian lava sina a malaan: taara taa
lamon fatateak sena isi Natuna, na Yesus Krais, e taara taa vubuxan
xasingit a mu titaara malaan se' nane fo xuus netaara pana. 24 Nase' ta
mataa aava usi a ferawaian sina Piran, nane aave i taa taagul xuvul pana
e a Piran i taa waan la xunus ina. E taara texaas o nane taxa taagul xuvul
pataara senaso a Vovau Xaradak taxa waan xulutaara saxa saxa.

Tafang A Mu Vovau

4 1 Kamu fesing, muta lamon o a ferawaian sina maana rabuna, vovau,
rongan, angelo o masalai a tuuna. Taasaxa tafang nari talo mi taa

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

texaas o ri savat sena Piran o sena rabuna ina kuus fatuxai bit, senaso xaves
iri taxa sangas xolai la xavala. 2 E mi taa texaas sena Vovau sina Piran
malaan: a mu vovau aava ri savat sena Piran ri taa kuus turoxo o na Yesus
Krais aava luxan malaan sena mataa, fo savat la palou ina rabuna. 3 E mu
vovau patak aava ri pife savat sena Piran, ri taa pife kuus turoxo o na Yesus
fo mataa. Nari, ri mu vovau sina Xaiyaas si Krais aava mi fo langai xo o i taa
savat. A tuuna, saxanofuna sina ri taxa sangas xolai la xavala naboxo.
4 Kamu rafulak, nami sina Piran e mi fo fa'onam nari senaso a Saxa
aava na Krais, i taxa waan la xunus imi saxa saxa e nane a faagut sena
saxa aava taxa waan la xavala, na Setan. 5 A mu rabuna ina kuus fatuxai
bit, ri ti la xavala e ri ferawai pana maana mo ti la xavala. E a mu rabuna
ti la xavala ri langai nari. 6 Taasaxa netaara, taara savat sena Piran. A
mataa aava texaas sena Piran, i taa langai netaara. E a mu rabuna aava ri
pife sina Piran, ri taa lamon fepalauan a ferawaian sitaara. E voxo taara
fexaxaas sena taraxali a vovau ina tuunayan e a vovau ina bitan.

A Piran E Vubuxan Xasingitan, Re Fexaxaas

7 Kamu fesing, taara taa fevubuxan xasingit netaara xa senaso a vubuxanan
tuuna a filimaan sina Piran. Taara xapiak aava taara fevubuxan xasingit
netaara, taara mu rafulak sina Piran e taara texaas sena. 8 E nane aava pife
toxan a vubuxan xasingitan tuuna, pife texaas sena Piran senaso a Piran
ve a Vubuxan Xasingitan Tuuna. 9 E voxo a vubuxanan sina Piran xataara
a malaan: a Piran fo feng a Natuna xe la xavala talo taara taa siak a toyan
vulai sena. 10 A vilaana ina vubuxan xasingitan a savat malaafaa? Netaara mu
rabuna taara vubuxan a Piran paamua, bo? Piau paaliu! A Piran a vubuxan
netaara e fo feng a Natuna xena siak a fakasanaman ina vilaana saat sitaara.
11 Kamu fesing, senaso a Piran a vubuxan xasingit netaara malaan,
lavaxa netaara sait, taara taa vubuxan xasingit a mu titaara. 12 Piau ta
mataa fo xalum a Piran. Taasaxa layaan taara taxa vubuxan xasingit
a maana titaara, a Piran taxa waan lana xunus itaara e a vubuxan
xasingitan sina i taa savat tuuna la palou itaara.
13 E voxo taara texaas o taara taxa taagul xuvul pana e nane taxa
waan la palou itaara senaso a Vovau ina taxa waan xulutaara saxa saxa.
14 Nemaam fo xalume pana matamaam e maam taxa kuus xakaavang o
na Tamataara fo feng a Natuna talo i tafe savat a Nges Ina Vil Fatato sina
mu rabuna xapiak. 15 Nase' ta mataa i taa kuus o na Yesus ve a Natuna
Piran, lavaxa mataa aave a Piran i taxa taagul xuvul pana e i taxa waan
lana fatataganan sina Piran. 16 E taara texaas sena vubuxan xasingitan
aava Piran a toxane xataara e taara namkai sena.
A Piran ve a Vubuxan Xasingitan e nase' ta mataa i taa toxan a
vubuxan xasingitan malaan sena Piran, nane aave taxa taagul lapaana
Piran e a Piran taxa waan la xunus ina.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

17 Lavaxa, a vubuxan xasingitan sina Piran i taa savat faroxo la palou
itaara e voxo taara taa tigina faagut e pife mataut layaan a yaan ina
tiisan sina Piran taa savat senaso taara fo faxa'usi a vilaana si Krais.
18 Lana vubuxan xasingitan a piau ta nobina ina matautan senaso
a vubuxan xasingitan a roxo sena matautan e fuuna vil tapine. A
fakasanaman a fufuna matautan e a mataa aava taxa mataut lunai, nane
pife masam tuunei a vubuxan xasingitan. 19 A vubuxan xasingitan sitaara
a savat senaso a Piran a vubuxan netaara paamua. 20 Tamo a mataa taa
kuus malaan: "Nenia, ne vubuxan xasingit a Piran," taasaxa nane baian
na tina, nane taxa bit. Senaso a mataa i taxa baian na tina aava nane fo
xalume, nane pife fexaxaas sena vubuxan xasingit a Piran aava nane pife
xalume. 21 E taara fo langai a ferawaian sina malaan: Nase' ta mataa a
vubuxan xasingit a Piran i taa vubuxan xasingit a maana mu tina sait.

A Namkaian Sitaara A Mo Molava Paaliu

5 1 Nase' ta mataa taxa namkai o na Yesus ve na Krais, a mataa aave taxa
waan lana fatataganan sina Piran. E nase' ta mataa a vubuxan xasingit
na Tamataara, nane i taa vubuxan xasingit a mu rafulak sina sait. 2 E voxo
taara texaas o taara taa vubuxan xasingit a mu rafulak sina Piran layaan taara
vubuxan xasingit a Piran e taara usi a mu vuputkai sina. 3 A vubuxanaana
Piran a malaan: taara taa usi a maana vuputkai sina e maana vuputkai aave
ri pife tavai netaara pana lagafan. 4 Senasou a maana mu rafulak xapiak sina
Piran ri fexaxaas sena fa'onam a mo ti la xavala? A so ta mo a xavang netaara
xena xasliu a mo ti la xavala? A namkaian sitaara sena Piran a xavang netaara
e voxo taara fa'onam a maana mo ti la xavala. 5 A mataa aava namkai o na
Yesus ve a Natuna Piran, nane aave a xasliu a maana mo ti la xavala.
6 Na Yesus Krais a Saxa aava raarum e a ria ina re fo kuusan fasavate;
pife raarum sang mon, piau, taasaxa sere a raarum ina fasufan sina e a
ria ina punuxaana. 7 E a Vovau Xaradak sait i taxa lo ferawai fangaasik
pana isina senaso a Vovau Xaradak fuuna kuus tuuna mon. 8 E voxo rutul
taxa lo ferawai fangaasik sena: a Vovau Xaradak, a raarum e a ria ina. E
rutul taxa lo kuus fexaxaas.
9 Tamo taara taa namkai sena kuusan sina mataa saxa, lavaxa a
kuusan sina Piran a peraroxo sena e nane kuusan fasavat a Natuna. 10 A
mataa aava namkai se Natuna Piran, nane toxan a ferawaian tuuna lana
xunus ina. A mataa aava pife namkai sena, i taxa kuus o a Piran taxa
bit senaso a mataa malaan a bai namkai sena ferawaian sina se Natuna.
11 E a ferawaian tuuna a malaanabe': a Piran fo tavai netaara pana toyan
vulai, vulai e a toyan naang taxa waan xuvul pa Natuna. 12 A mataa aava
namkai se Natuna, a toxan a toyan aave. A mataa aava vungut se Natuna,
a piau ta toyan. 13 A mo aanabe' ne fo xaleie xe simi aava mi namkai se
Natuna Piran talo mi taa texaas o mi toxan a toyan vulai, vulai.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A Ferawaian Sena Fenungan

14 Taara toxan a texaasan malaan: layaan taara fenung pana so ta mo
aava nane texaas o a mo aave taxa waan lapaana vubuxanan sina, nane
langai. 15 Senaso taara texaas o nane langai netaara lana mu fenungan
sitaara, lavaxa taara texaas o i taa sui a fenungan sitaara vaxa. 16 Tamo
mi taa xalum a saxa fetinan i taxa usi a vilaana saat aava i taa pife
fasavat a maatan sina, lavaxa mi taa fenung pana e a Piran taa tavaie
pana toyan sina. Saxano buk vilaana saat ri fuuna fasavat a maatan sina
mataa aava i taxa vile e ne pife fasei nami o mi taa nung a Piran pana
vilaana malaan. 17 A maana mu faasaalan o milungan sena ferawaian sina
Piran ri saat, taasaxa nari xapiak ri pife fasavat a maatan sina mataa.

A Nobina Sitaara

18 E taara texaas o a mataa aava lak tuuna sina Piran, i taa pife usi a
vilaana saat, taasaxa, a Natuna Piran i taxa lo faxatange talo na Setan
pife fexaxaas sena vawe. 19 E taara texaas vaxa o taara fo savat xe sina
Piran taasaxa xasano rabuna xapiak e xavala ri taxa waan la nobina si
Setan. 20 E taara texaas o a Natuna Piran fo savat e fo tavai netaara pana
masaman talo taara taa taraxali a Piran tuuna. E taara taxa lo taagul
xuvul pana e pa Natuna, na Yesus Krais. Nane ve a Piran tuuna e Toyan
vulai, vulai.
21 Nami kamu rafulak, faxatang nami xa xasena mu piran bit.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

2 Jon

A Fataraguiaana Lagasai Si Jon

A Ferawaian Paamua

Lana lagasai aanabe' a saxa mataa aava xali nane xa pana matalava (naak na Jon, a Yaamut si Yesus), i taxa faxaar a saxano rabuna aava ri namkai o ri taa fevubuxan xasingit nari e ri taa faxatang sena rabuna ina fepitaa bit. Nane lisan a lagasai aanabe' xe sina saxa tefin e a rafulak sina; maam lamon o a malasuf ina fasisian aanabe' a malaan: a tefin aave a malaan sena saxa faxuvulan ina rabuna aava ri namkai e a maana rafulak sina ri malaan sena mu rabuna aava ri waan lana faxuvulan aave.

---

1 Nenia, ne matalava e ne kala xe siim, tefin aava Piran fo siak fati
nano e mu rafulak siim. Nenia, ne vubuxan xasingit nami xapiak lana
vilaana ina tuunayan. E pife nenia sang mon, a maana mu rabuna aava
ri texaas sena vilaana ina tuunayan, nari sait ri vubuxan xasingit nami.
2 Senasou? Senaso a vilaana ina tuunayan fo vao netaara e i taa waan
xulutaara vulai.
3 Ne nung a Piran Tamataara narie Natuna, na Yesus Krais o re taa
fafaamamaas netaara pana xakaavangan xatam e mamaaluxan sire e
pana luaian. Tuuna a vubuxan xasingitan sire taxa waan xulutaara.
4 Ne faamamaas paaliu senaso ne fo langai o saxano rafulak siim ri
taxa sangas fatak lana tuunayan malaan se Piran Tamataara fo fapiti
netaara pana. 5 E naboxo ne taa pife kala xena fatexaas nano pana lagasai
fa'ui, piau. Taasaxa rao ne falamon fa'uli nano pana saxa vuputkai aava
waan ti la tangpat. A vuputkai malaanabe': taara taa vubuxan xasingit
a maana rabuna saxa saxa. 6 E a vubuxanan aave a malaan, taara taa
usi fatak a ferawaian sina Piran. E nami, mi texaas o a ferawaian ti la
tangpat a malaan: taara taa taagul pana vilaana ina vubuxan xasingitan.
7 A mu rabuna ina bitan aava ri pife kuus o na Yesus fo mataa xo, ri
taxa sangas xolai la xavala. Nari aave, ri mu xaiyaas si Krais e ri taxa lo
bit. 8 Faxatang nami xaseri. Pife roxo a faisok sitaara i taa mo palau e mi

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taa pife siak a sepirigus simi. Taagul fatak talo mi taa siak a sepirigus
xapiak. 9 A mataa aava i taa pife waan lapaana fepitaian si Krais taasaxa
i taa tafang xasliuane, nane taa milung sena salan sina Piran. Nase'
ta mataa taxa taagul fatak lapaana fepitaian si Krais, nane sina Piran
narie Natuna. 10 Tamo a mataa taa savat simi pana fepitaian patak, muta
irimai xuvul pana la lifu simi. Muta fasusuie. 11 Senasou? Talo mi taa pife
xavange pana vilaana saat sina.

12 Ne toxan a mo xaves xena xuus fatexaas nami pana taasaxa ne bai
kala xe simi pana naboxo. Rao ne taa savat xe simi e taara taa irimai e a
faamamaasan simi i taa molava piis.

13 A mu rafulak si tiam, a xasa tefin aava Piran fo siak fatie, ri fasisi
nami.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

3 Jon

A Fatalatulaana Lagasai Si Jon

A Ferawaian Paamua

A saxa aava xali nane xa pana matalava a lisan a lagasai aanabe' xe si Gaius, a paamua ina saxa faxuvulan sina mu rabuna aava ri namkai. A matalava aave a kuus faasiroxo xe si Gaius sena vilaana ina xakaavangan sina e vaxa taxa pebukane sena saxa mataa a isina, na Diotrefas.

---

1 Nenia, ne matalava e ne kala xe siim, Gaius, ka fesing aava ne
vubuxan xasingit tuunei nano.
2 Ka fesing, ne fenung xe sina Piran o a maana mo i taa savat faroxo
xe siim e a taam taa roxo paaliu malaan sena xunus ima taxa waan
faroxo. 3 Ne fo faamamaas pana lagasai aava mu fetinan ri maa lisane xe
siak o nano, no taagul faroxo sena vilaana ina tuunayan. Ne texaas o no
taxa sangas fatak lana salan ina tuunayan. 4 Piau ta mo fexaxaas xena
fafaamamaasau malaan sena lagasai o a rafulak siak ri taxa taagul faroxo
pana vilaana ina tuunayan.
5 Ka fesing, no taxa vil a roxo layaan no faxatang nari, mu fetinan. Ne
kuus, ‘a roxo paaliu’ senaso no fo xavang nari e ri pife rabuna siim, ri mu
topen. 6 Nari, ri fo xuus fatexaas a mu fetinan pana vubuxan xasingitan
siim. Ne vubuk o no taa xavang fulan nari la faletan siri e a xakaavangan
aave i taa tavai a Piran pana isin lava. 7 Senaso a Piran pana Isin Lava
fatamasiak nari e ri pife siak a xakaavangan sina mu rabuna aava ri waan
lamalei sena fatataganan sina Piran, piau. 8 Tamo taare taa xavang a
mu fetinan malaan, lavaxa taare taxa faisok xuvul pari lana vilaana ina
tuunayan.
9 Ne fo lisan a lagasai xe sina mu tinoxolan pana vilaana aanabe'
taasaxa na Diotrefas aava vubuk waan paamua lana maana mo xapiak,
a gigiran a fefasaian simaam. 10 Tamo ne savat xe siim ne taa kuusan
fasavat a maana vilaana sina. Nane fo bit xulumaam pana ferawaian saat
e vaxa nane fuuna bai xavang a mu fetinan aava ri savat xe sina. E fulaa

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nane tafang pana kuus bukan a tinoxolan pave o ri taa pife xavang a mu
topen. E layaan ri taa xavang nari, nane vubuk feng tapin nari ti lana
lotu.
11 Ka fesing, muta pok a vilaana saat taasaxa usi a vilaana roxo. A
mataa aava bilai faroxo, nane sina Piran; ta mataa aava bilai fasaat, nane
pi xaxalum a Piran. 12 A maana rabuna ri kuus faroxo se Demitrius e a
vilaana xaradak sina a faxalit a roxoyan sina sait. Nemaam sait, maam
kuus o nane a mataa roxo e no texaas o maam kuus tuuna xe siim.
13 Ne toxan a mo xaves ne vubuk xuus fatexaas nano pana taasaxa ne
bai xaleie lana lagasai aanabe'. 14 Lumui fadak bak ne taa xalum nano e
taare taa irimai.
A luaian i taa waan xulum. A mu fesing siim ri fasisi nano e no fasusui
nari mu fesing simaam aava ri waan move. Pevoxo!

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Na Juut

A Lagasai Si Juut

A Ferawaian Paamua

A ferawaian lana lagasai aanabe' a fexaxaas fatak malaan sena ferawaian lana fataraguiaana lagasai si Pita. Na Juut a vubuk xuus a mu rabuna sina Piran o ri muta langai a ferawaian sina mu rabuna aava ri taxa tisui a Lagasai Roxo. A lagasai a kuus malaan: a Piran fo tavai netaara mu rabuna sina pana saxa vilaana fatak ina namkaian e pife fexaxaas sena saxa mataa i taa xul a ferawaian sena maana mo taara namkai sena.

A Lagasai

1 Nenia na Juut, ne sisiak si Yesus Krais e ne ti Jems. Ne kala xe simi
aava Piran fo xel nami e mi taxa taagul lana fatataganan si Tamataara
aava tao faagutan nami, xa Yesus Krais. 2 A vubuxanan siak a malaan: a
Piran i taa tiuan a mamaaluxan xatam, a luaian e a vubuxan xasingitan
xulumi e fulaa, a mo talatul aanabe' taa fabas a toyan simi saxa saxa.

Nane Pebukai Sena Mu Rabuna ina Fepitaa Bit

3 Kamu fesing, ne lamon o ne taa kala xe simi pana fakaaxupan sitaara
xapiak, taasaxa naboxo ne texaas lana xunus iga o ne taa kala xe simi rao
mi taa tigina fatateak e ferawai faroxo sena namkaian sitaara aava Piran
fo tavai netaara mu tinoxol, pana. A Piran fo vile xo e i taa pife vil fulane
o xul a lamonan sina. 4 Xenaso mi taa vil malaane? Saxano rabuna aava
ri pife texaas sena Piran, ri fo savatmaan e ri taxa waan fufunai la palou
itaara. E nari, ri vubuk piil a lagasai tuuna ina xakaavangan xatam sina
Piran senaso ri buk usi a vilaana ina tamai feruuk. E fulaa, ri faaxolusan
na Yesus Krais aava Memai e Piran sitaara. Ti kavai a ferawaian sina
Piran fo kuusan fasavat a fakasanaman aava rabuna malaan, ri taa siaxe.
5 Ne texaas o mi masam faroxo sena maana mo xapiak aanabe', taasaxa
ne buk falamon fa'uli nami sena vilaana sina Piran layaan nane xel

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

fakaxup a mu Israel ti Isip. Nane fo xel nari xapiak taasaxa lumui nane
punuk tapin nari aava ri pife namkai sena. 6 E saxano angelo aava ri pife
bilai faroxo lana nobina siri taasaxa ri ta'ulane, nane timin nari lana
bina aava suk e pis nari pana 'sein' aava waan vulai talo i taa tiis nari
layaan a yaan ina tiisan lava sina i taa savat. 7 Lamon fa'uli a ro bina
lava, na Sodom e Gomora e mu miraxana bina faasilak sere. A rabuna
pave ri kawaasan fasaat paaliuan a vilaana ina tamaian e voxo ri siak
a fakasanaman lana fata aava waan vulai. A mo aanabe' a savat xena
faxalit a mu rabuna xapiak pana fakasanaman aava i taa savat talo ri taa
pife usi a vilaana siri.

8 A mu rabuna ti tanin ri malaan. Paamua ri nai xof malaan se' ri mif
e mui ri falalosaat a tari. Ri faaxolusan a vepen sina Piran e ri kuusan
pengan nari aava ri malang faagut laa'ui la xunavata. 9 Taasaxa, na
Maikel aava angelo lava paaliu, layaan nane fetok xuvul pa Setan sena
vipin si Moses, nane pife fexaxaas sena tisui a matalava saat; nane
kuus mon, "A Piran xa, i taa baras nano." 10 A mu rabuna aave ri kuus
fasaat sena maana mo ri pife masame, e vaxa a maana mo aava ri toxan
a texaasan sena, ri masame malaan sena mu vupung e voxo ri taxa
xelmaan a fakasanaman xe xuluri.

11 Muluk nari sena faasaalan siri! Nari, ri taxa sangas lana salan si Kein.
Ri sei soxot a faat e voxo ri taxa sivi dal fataapus lana milungan si Belam.
Nari, ri malaan se Kora, ri langai pesalai e ri taa maat malaan sena.

12 A mu matafanganai sina Memai simi, a rabuna aave ri kawaasane.
Ri nai fangan xuvul pami e ri pife mangil sena. Ri vubuxan xasingit nari
xa. Ri malaan sena vata aava reref a fiitan maane taasaxa piau ta raafui
a savat sena. Ri malaan sena maana wai aava ri pi fufuaa la maana
mariaas e ri put tapinan e ri maiyang. 13 Ri malaan sena xaing molava
la laman, ri tivul pana maana lalosaat siri o ri malaan sena vapara aava
milung e ri vipis lana suk molava paaliu xe vulai.

14-15 Na Enok, a fapisiguakaana mataa ti la pabung si Aadam, fo kuusan
fasavat a mu rabuna saat aave layaan nane ferawai malaan: "Kaalum,
a Piran fo savat xuvul pana tang malila ina mu sisiak roxo sina xena
lisanmaan a yaan ina tang tiisan sina xe sina mu rabuna xapiak. E nane
taa tiis a maana rabuna aava ri bilai fasaat. A maana vilaana siri pife
malaan sena vilaana sina Piran, piau. Ri bai o a Piran i taa paamuian
nari e ri fuuna kuusan pengane. Nane xa, i taa tamana fakasanam nari."

Tpt 5:22-24

16 A maana rabuna malaan ri fuuna fefinaas e vulai ri taxa lo gel tifi a
xasano rabuna. Ri faxatang a maana mo e mu vubuxanan siri sang mon.
Ri pife faxatang o lamon sena xasano rabuna, piau. Ri ferawai malaan
sena mataa aava langai pesalai, taasaxa ri taa faavupuul fataapus ta
mataa layaan ri vubuxan ta saxa mo sina.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Nane Faxaar Nari O Ri Taa Tigina Fatateak Lana Namkaian Siri

17 Taasaxa kamu fesing, lamon fa'uli a ferawaian na Memai Yesus fo
tavai a mu yaamut sina pana. 18 Nari, ri fo xuus nami malaan: “Lana mu
yaan fataxapiak saxano rabuna taa savat xena bit nami. A rabuna aave
ri pife masam sena vilaana ina lotu, ri usi fatak a vubuxanan siri sang
mon.” 19 Nari aave ri fuuna fepatoxan a mu faxuvulan ina rabuna. Ri
lamon sena maana mo ti la xavala mon; ri pife lamon sena mo sina Vovau
Xaradak sina Piran.
20 Taasaxa nami mu fesing siak, fatateak a namkaian simi senaso a mo
aanabe' ve a mo taap e xaradak paaliu. Fenung xe sina Piran pana gutan
aava Vovau Xaradak taa tavai nami pana. 21 Faxatang nami xa talo mi taa
taagul lana vubuxan xasingitan sina Piran e mi waan bang a toyan vulai
xe vulai aava na Yesus Krais i taa tavai nami pana ti lana mamaaluxan
sina.
22 A toxan a saxano rabuna aava ri lamon xolai sena Memai sitaara,
muluk nari e xavang nari. 23 Saxanofuna mi taa tafang pana fakaxup nari
malaan sena mataa i taa sef fatapusan a mo roxo aava fapoxoian lana fata
talo i taa pife raam. E saxanofuna mi taa muluk nari ti lasuun, taasaxa
mataut seri sait talo a lalosaat ina vilaana saat siri i taa pife kawaasan
nami.

A Fenungan Ina Kuus Faasiroxo

24 A Piran a fexaxaas sena faxatang faroxoi nami talo mi taa pife
kalaxoi. Nane fexaxaas sena lisan nami xe lana bina aava lang pana
roxoyan sina. I taa saf tapin a maana miraxana vusiit xapiak semi e mi
taa faamamaas. 25 A Piran saxa mon taxa waan. Nane fo fakaxup netaara
pana faisok si Yesus Krais, na Memai sitaara. Ne vubuk o a miridingan, a
suaian, a gutan, e a piranan ri taa waan xuluna Piran sang mon. A maana
mo aanabe' fo waan xuluna ti la tangpat, e naboxo e fefexaxaas a maana
yaan xapiak vulai xe vulai. A tuuna paaliu!

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A Kuusan Fasavatan

A Kuusan Fasavatan Si Yesus Krais

A Ferawaian Paamua

A buuk aanabe' a patak sena maana buuk xapiak lana Turoxoian Fa'ui senaso a malaan sena saxano mifan aava na Yesus a tavai na Jon pana. A pife falet fatak malaan sena xuuskuus taasaxa falet feruuk malaan sena mifan.

A kaalum malaan o la yaan a buuk aanabe' a xaleian a xasano rabuna ri taxa vil pengan a mu Kristian. E voxo na Yesus a vubuk famalulum a mu rabuna sina e xuus nari o a yaan ina tiisan e fakasanaman i taa savat e nane pife maluf a maana lagafan siri. Taasaxa tamo a sisiak si Krais i taa kuusan fasavat a maana vilaana saat sina mu xaiyaas si Krais, ri taa punuxe. Malaan e na Jon taxa ferawai paap e taxa ferawai fakalimaan mon xena fun a malasuf tuuna ina xasena mu paamua ina gavamen Taasaxa netaara tanin taara pife fexaxaas sena masam sena maana fakalimaanan aanabe' e kuusan tuunei a malasuf ina. A Piran a xel na Jon xe laa'ui la xunavata e faxalite pana maana mo xaves. E lana buuk aanabe' na Jon a vubuk xuus fatexaas netaara pana saxano mo nane xalume pave taasaxa nane piau ta ferawaian sena. Nane pife xalum a saxa buk mo malaan paamua e nane piau ta texaasan sena isiri e netaara sait, taara pife xalum ta saxano mo malaan. Vulai na Jon a kuus o a mo aava nane vungut sena, a faasilak malaan sena saxa mo aava nane texaas sena e saxano mo aave taara texaas sena e saxano mo piau. E voxo a kataana buuk aanabe' i taa faisok lagaf famodak taasaxa a buuk aanabe' a toxan a kuus faatulaian taxa waan xuluna e i taa falet xe sina mu rabuna aava ri langaie e usie. (Xalum a paferawaian Kuusan Fasavatan 1:3)

A Fufuna Lagasai Lava Aanabe'

1 [1] A Piran a tavai na Yesus Krais pana lagasai aanabe' xena kuusan fasavataana xe sina mu sisiak sina. Na Yesus a vubuk o a mu rabuna sina ri taa texaas sena mu vilaana aava ri taa savat lumui. E voxo nane

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

feng a saxa angelo sina xena fapiti na Jon pana. 2 Na Jon xa, saxa yaamut
si Yesus, a kuus fangaasik sena Ferawaian sina Piran aava lagasai se
Yesus Krais. Nane kuusan fatak a maana vilaana aava nane fo xalume.
3 Nase' ta mataa i taa xalum a lagasai aanabe' o nase' ta mataa i taa
langaie e i taa usi a vilaana roxo aava fo kuusanan lavaxa, nane i taa siak
a faamamaasan lana xunus ina senaso a yaan aave i taa savat fataapus.

Na Jon A Fasisi Nari

4 Nenia na Jon, ne taxa kala xe simi, mu lifu lotu pisiguak aava mi taxa
waan pe Esia.
A Piran sitaara aava taxa waan naboxo, a waan kavai, e i taa waan
la maana yaan lumui, rao i taa tavai nami xapiak pana xakaavangan
xatam e luaian sina. E a mu Vovau Pisiguak sait aava ri taxa waan la
nona vepen ina naian sina Piran, rao ri taa tavai nami pana xakaavangan
xatam e luaian sina Piran. 5-6 E vaxa na Yesus Krais, a mataa aava fuuna
kuusan faxaradak mon a maana ferawaian sina Piran, nane a lak tuaan
lana matafetama sina Piran e a Memai lava sina mu piran ti la xavala;
rao i taa tavai nami pana xakaavangan xatam e luaian sina Piran. Rao a
Piran i taa tiuan a malang e gutan xulu Yesus vulai, vulai senaso nane
muluk netaara e fo mulus netaara xasena vilaana saat sitaara pana ria
ina. E nane fasavat netaara talo taara taa waan lana pabung sina Piran,
na Tamana, xena vil a faisok sina mu priis sina. Pevoxo!

7 "Kaalum! Nane taxa filimaan xuluna vata e maana mu rabuna
xapiak ri taa xalume. E nari aava ri fo xie sait, ri taa xalume. A
maana mu rabuna ti la maana pok bina xapiak, nari xapiak ri taa
xalume e ri taa muluxe." *Skr 12:10*

A malaan. Pevoxo!
8 A Piran Laa'ui a kuus malaan, "Nenia, a isaak na Elfa e na Omega
senaso ne waan la fatitapang e ne taa waan la fataxapiak sait. Ne taxa
waan naboxo, ne fo waan ti kavai e ne taa filimaan fulaa. Ne peraroxo!"

A Kuusan Si Jon

9 Nenia na Jon, ne timi lana fatataganan si Yesus senaso taara waan
faxuvul lana faisok sina. E taara tigina fatateak lapaana lagafan aava mu
rabuna saat ri tavai netaara pana. Nenia, ne fo kuusan a Lagasai Roxo
sina Piran e ne fo xuus famatavas a mu rabuna pana lagasai se Yesus. E
voxo a mu matalava ri feng tapinau xe la xurunusa Paatmos. 10 La saxa
Sande xo, a Vovau Xaradak xa, a vil famifau. E ne langai a ling aava
barak faagut la miak malaan sena tafiu. 11 A ling aave a kuus malaan,
"A maana mo no taa xalume, no taa xaleie lana lagasai e no taa lisan a
lagasai aave xe la nu lifu lotu pisiguak aanabe':

xe la lifu lotu pe Efasis,

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

xe la lifu lotu pe Samirna,
xe la lifu lotu pe Pergamam,
xe la lifu lotu pe Taiataira,
xe la lifu lotu pe Saardis,
xe la lifu lotu pe Filadelfia,
xe la lifu lotu pe Leodisia."

12 Lavaxa, ne gilim xena xalum nase' taxa ferawai xe siak. E ne xalum
a mu laam pisiguak xuluna mu naian modus siri aava vesanan pana
'gol'. 13 E la palou iri "a Saxa aava malaan sena Natuna Mataa." E nane
toxan a marapi modus a xafute xe lapi. E a pis nane la xuna pana yowang
'gol'. 14 E a fui la putuna a pasak xasingit malaan sena fui ina sipsip e ro
matana re lang malaan sena fata. 15 A kana a malaan sena 'aian' layaan
no falagafe lana fata. E a ling ina a tuung malaan sena xaing molava taxa
tibur la nonamaat. 16 Lana mana pamuaan nane taxa tao a nu vapara
pisiguak e ti lana valana a pinis a savat. A pinis aave a fafangan paaliu la
ro xasing ina. E nona a lang faagut malaan sena ngaas la paanaas.

17 Layaan ne xalume, ne poxo la kana malaan se' ne maat. Taasaxa
nane a tawau pana mana pamuaan e kuus malaan, "Muta mataut, nenia
ve ne Paamua e ne Fataxapiak. 18 Nenia, ne taxa to taasaxa paamua ne
maat e naboxo ne toxan a toyan xe vulai. E ne toxan a 'ki' taragua, saxa
ina Maatan e saxa ina bina lapaana xavala aava ri xalie pana 'Hel'.

19 "Lavaxa, xalei a maana mo no fo xalume e maana vilaana taxa waan
naboxo e a maana mo no taa xalume mui. 20 A malasuf ina vapara pisiguak
aava no xalume lana pamaak muaan e a laam 'gol' pisiguak a malaan: a
vapara pisiguak ri fakalimaan a mu sisiak aava ri paamuian a mu rabuna
ina lotu pisiguak e mu laam ri fakalimaan a mu lifu lotu pisiguak.

A Maana Vilaana Ri Taxa Waan

A Mu Lagasai Xe Sina Mu Rabuna Ina Lotu

A Lagasai Xe Efasis

2 1 "Xe sina sisiak siak aava taxa paamuian a mu rabuna ina lotu pe
Efasis, no taa kala malaan: a Saxa aava tao a vapara pisiguak lana
pamana muaan e sangas la palou ina laam 'gol' pisiguak, a kuus malaan:
2 Ne texaas sena vilaana simi. Ne texaas sena faisok e a waan fatateaxan
simi. Ne texaas o nami, mi bai waan xuvul pana rabuna saat e mi tafang
a mu rabuna aava ri kuus o ri yaamut siak e mi texaas o ri mu yaamut bit
mon. 3 E nami sait, mi faisok faagut xaanak. La yaan ina fakasanaman
soxot a isaak, mi fo tigina fatateak e mi pife mamaxus.

4 Taasaxa ne marala pana xasano vilaana simi. A vubuxan xasingitan
e naangusan aava ri waan paamua, ri malit naboxo. 5 Lamon fa'ulie!

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Lamon pana poxoian simi. Puk fa'uli nami xe lana vilaana roxo aava mi
fo mo vile paamua. Tamo piau, ne tamaa savat simi e ne taa siak tapin a
laam 'gol' ti la nobina ina. Ulaa xe la vilaana simi ti paamua! 6 Taasaxa,
a toxan a saxa mo fulaa mi taxa vil faroxoie. Mi gigiran a vilaana sina
parabuna aava ri usi a fepitaian si Nikolas. E nenia sait, ne baiane.[a]
7 Nase' ta mataa a kas a tangana, i taa langai a ferawaian sina Vovau
Xaradak xe sina mu rabuna ina lotu. A mataa aava i taa fa'onam a mu
vilaana ti la xavala i taa ngan a xalana Wai ina Toyan aava tigina pe lana
uma roxo sina Piran.

A Lagasai Xe Samirna

8 "Xe sina sisiak siak aava taxa paamuian a mu rabuna ina lotu pe
Samirna, no taa kala malaan: a Paamua e a Fataxapiak aava fo maat e
taxa to naboxo, a kuus malaan: 9 Ne texaas sena lagafan aava savat simi.
E ne texaas o nami, mi mu valagof (taasaxa nami, mi toxan a maana mo
xaves). E ne texaas sena ferawaian saat siri aava ri kuus o ri usi a maana
mu vilaana sina mu Israel taasaxa piau! Nari, ri pabung si Setan. 10 Muta
mataut sena tafangan aava i taa savat simi. A tuuna, na Setan i taa yot
tapin ta saxanu tuvaat simi xe lana vipis xena tafang nami. Taasaxa, a
tafangan aanabe' i taa waan pana yaan sangafilu mon. Tao fatateak a
namkaian simi sega fefexaxaas sena maatan simi e mui ne taa tavai nami
pana ligilot ina toyan. 11 Nase' ta mataa a kas a tangana, i taa langai a
ferawaian sina Vovau Xaradak xe sina mu rabuna ina lotu. A mataa aava
i taa fa'onam a mu vilaana ti la xavala, i taa waan faroxo lana yaan ina
fataraguiaana maatan.

A Lagasai Xe Pergamam

12 "Xe sina sisiak siak aava taxa paamuian a mu rabuna ina lotu pe
Pergamam, no taa kala malaan: a Saxa aava toxan a pinis pana ro xasing
taragua ina fafangan, a kuus malaan: 13 Ne texaas sena bina ina taagulan
simi. Ne texaas o a naian si Setan i taxa waan faasilak. E ne texaas o
nami, mi fo tao fatateak a isaak e mi pife puk tapin a namkaian simi sega
layaan na Antipas fo punuxan. Na Antipas ve a sisiak tuuna siak; a mataa
ina kuusan fatak a Lagasai Roxo siak. Nane fo punuxan la palou imi pave,
la bina si Setan.
14 Taasaxa saxanu vilaana simi ri famaraleiau. Saxanu tuvaat simi ri
usi a fepitaian si Belam aava xuus fatexaas na King Belak pana vilaana
xena fakalaxoi a mu Israel. Nane tavai nari pana fanganan lalosaat ina

---

[a] **2:6** A parabuna Nikolas, ri lamon o a mu Kristian ri fexaxaas sena vil a maana buk vilaana saat senaso na Yesus fo fakaxup nari xo. Ri fuuna usi a maana vilaana ina tamai feruuk e maana xasano vilaana saat.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mu maaradaang e fulaa a faxaar nari talo ri taa tamai feruuk. 15 E xasanu
tuvaat simi aava ri usi a vilaana saat sina parabuna Nikolas, ri taxa waan
la palou imi sait. 16 A pife roxo! Puk fulan a lamonan simi, tamo piau ne
taa tamana falet xe simi pana rawen. Ne taa fakasanam a nu tuvaat aave
pana pinis ti lana valaak.
17 Nase' ta mataa a kas a tangana, i taa langai a ferawaian sina Vovau
Xaradak xe sina mu rabuna ina lotu. A mataa aava i taa fa'onam a mu
vilaana ti la xavala, ne taa tavaie pana bret 'maanaa' aava fufunai. E ne
taa tavaie pana faat pasak aava isin fa'ui a xaleian xuluna. A isin aanabe'
nemaame sang mon maame taa texaas sena.

A Lagasai Xe Taiataira

18 "Xe sina sisiak siak aava taxa paamuian a mu rabuna ina lotu pe
Taiataira, no taa kala malaan: a Natuna Piran aava toxan a ro matana
malaan sena radaam ina fata e kana malaan sena 'aian' miraal, a
kuus malaan: 19 Ne texaas sena vilaana simi. Ne texaas sena vubuxan
xasingitan simi, a namkaian simi e a xakaavangan simi. Ne texaas o mi
taxa waan fatateak vulai. Ne texaas o a faisok aava mi taxa vile naboxo a
molava sena faisok simi ti paamua.
20 Taasaxa saxa vilaana simi a saat. A pife roxo saxa tefin, na Jesabel, i
taxa waan la palou imi. Nane fo xali nane xa pana tefin ina kuus fatuxai.
Nane taxa lo fapiti familung a maana sisiak siak e voxo ri usi a vilaana
saat ina tamaian e ri ngan a fanganan lalosaat sina mu maaradaang. A pife
roxo! 21 Ne fo tavaie pana yaan xena puk tapin nane xa xasena vilaana saat
sina taasaxa nane vubuk rao i taa lo usi a vilaana ina tamai feruuk. 22 E
voxo ne taa tavaie pana giisan molava. Nane e nu tuvaat aava ri usie lana
vilaana ina tamai feruuk, ri taa siak a fakasanaman molava sena milungan
siri tamo ri taa pife puk tapin nari xa. 23 E maana natuna, ne taa punuk
nari pana giisan molava. E voxo la maana lifu lotu siak ri taa masam
faroxo o nenia xa, ne Saxa aava tatafang a maana mu lamonan simi e ne
xalum a maana mo lana xunus imi. E mi taa texaas o nenia xa, ne taa tavai
nami saxa saxa pana mo roxo xana mu vilaana roxo e pana mo mosaat
xana mu vilaana saat. 24 Taasaxa ne xuus nami pe Taiataira, nami aava
mi pife usi a vilaana sina tefin aave e mi pife texaas sena texaasan saat si
Setan aava ri xalie pana mo fufunai: ne taa pife famamaxus nami naboxo
pana matafanan fulaa. 25 Taasaxa tao fatateak a maana lamonan roxo simi
fefexaxaas sena savatan siak! 26 Nase' ta mataa aava fa'onam a vilaana saat
xena usi a vilaana siak la maana yaan ina toyan sina, ne taa siak fatie lana
nobina lava e i taa paamuian a maana mu bina xaves. 27 A mataa aave i
tafe waan malaan sega pana gutan aava na Tamaang fo tavaiau pana.

'Nane taa paamuian nari pana vam 'aian' e i taa ngaamimit nari
malaan sena 'botol'.' *Yng 2:9*

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

28 E ne taa tavaie pana vapara ti la paanen lolof aava ri xalie pana
Sakiyaan. 29 Nase' ta mataa a kas a tangana, i taa langai a ferawaian sina
Vovau Xaradak xe sina mu rabuna ina lotu.

A Lagasai Xe Saardis

3 1 "Xe sina saxa sisiak siak aava taxa paamuian a mu rabuna ina lotu
pe Saardis, no taa kala malaan: nane aava toxan a Vovau Pisiguak
sina Piran e a tao a vapara pisiguak, a kuus malaan: Ne texaas sena mu
vilaana simi. E vaxa, mi toxan a isin o mi taxa to, taasaxa piau. Mi taxa
waan malaan se' mi fo maat. 2 Para! Tamasiak e mi fagut a miraxana
vilaana roxo aava ri taxa waan lunai talo ri taa pife malit paaliu. Senaso
ne fo tafang a vilaana simi e a faisok aava Piran fo xuus nami pana e mi
pife fataxapine, mi vusunge mon. 3 E voxo, lamon fa'uli a fepitaian mi
fo langaie e mi usi fataxe e puk tapin nami xa xasena vilaana saat simi.
Tamo mi taa pife para, ne taa savat fa'ipul malaan sena mataa fafenau e
mi taa pife texaas sena savatan siak.
4 Taasaxa saxanu tuvaat simi ri pife favusiit a marapi siri. Ri usi fatak
a vilaana roxo. Nari, ri roxo paaliu e ri fexaxaas sena sangas xuvul
paga lana marapi pasak. 5 Nase' ta mataa i taa fa'onam a mu vilaana
ti la xavala, ne taa tavaie pana marapi pasak e ne taa pife vis tapin a
isina ti lana Buuk ina Toyan. Taasaxa ne taa kuus famatavas pana isina
e na Tamaang e mu angelo ri taa texaas sena. 6 Nase' ta mataa a kas a
tangana, i taa langai a ferawaian sina Vovau Xaradak xe sina mu rabuna
ina lotu."

A Lagasai Xe Filadelfia

7 "Xe sina sisiak siak aava taxa paamuian a mu rabuna ina lotu pe
Filadelfia, no taa kala malaan: Nane aava tuuna e taap e toxan a 'ki' si
Devit; nane i taa kas a 'dua' e piau ta mataa fulaa a fexaxaas sena xaweie
e nane taa xaweie e piau ta mataa a fexaxaas sena kasaana, a Saxa aave
i taxa kuus malaan: 8 Ne texaas sena maana vilaana simi. Kaalum, ne fo
kas a 'dua' la nomi e piau ta mataa i taa xaweie. Senaso nami, mi toxan a
fomirak gutan mon e mi taxa lo usi a ferawaian siak e mi pife faaxolusan a
isaak. 9 Kaalum, ne taa fabukaak a mu xaiyaas simi la kami e ri taa texaas
o nenia, ne vubuxan xasingit nami. A xasano rabuna pave aava ri fuuna
faxuvul lana lifu lotu sina mu Israel, ri kuus o nari sang mon ri mu rabuna
Israel taasaxa ri taxa bit, ri taxa lo usi na Setan. 10 Famodak e a yaan ina
lagafan taa savat. A lagafan xena tafang a maana mu rabuna xapiak aava
ri taxa waan la xavala. Taasaxa ne taa ti votan a tafangan aave talo i taa
pife savat xe simi. Senaso mi fo faisok faagut xena usi a ferawaian siak.
11 A yaan ina savatan siak pife lasuun. Lamon fatateak a vilaana simi
saxa saxa. Muta faatasu senaso pife roxo a xasa mataa i taa paxai a ligilot

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

simi. 12 Nase' ta mataa i taa fa'onam a mu vilaana ti la xavala, ne taa
fatigineie malaan sena xaaxaak ina Tang Lifu Lotu sina Piran. E i taa pife
ta'ulai, piau paaliu, i taa waan vulai. E nenia, ne taa fa'isin a mataa aave
pana isina Piran siak e pana isina bina sina Piran, na Jerusalem fa'ui
aava taa sivimaan ti la xunavata sina Piran. E ne taa fa'isine pana isin
fa'ui sait. 13 Nase' ta mataa a kas a tangana, i taa langai a ferawaian sina
Vovau Xaradak xe sina mu rabuna ina lotu.

A Lagasai Xe Leodisia

14 "Xe sina sisiak siak aava taxa paamuian a mu rabuna ina lotu pe
Leodisia, no taa kala malaan: nenia ve ne Turoxoian e ne Ferawaian
Fangaasik Tuuna e nenia ve ne Fufuna Vavesai sina Piran. Ne kuus
malaan: 15 Ne texaas sena maana vilaana simi. Ne texaas o nami, mi
pife lagaf e mi pife marafut. Ne vubuk o mi tafe lagaf o mi tafe marafut,
taasaxa piau. 16 Mi taxa waan la palou mon, mi malaan sena fanganan
aava pife lagaf e pife marafut temasaat e voxo ne taa yivisan tapin
nami ti lana valaak. 17 Nami, mi kuus o mi toxan a fafanaian xaves e
mi fo matalava e mi piau ta vubuxanan fulaa, taasaxa piau. Nami, mi
mu valagof, mi pife kaalum faroxo e mi piau ta gutan. Ne muluk nami
senaso mi piau ta marapi e mi taxa tigina xavuul. 18 Ne fasei nami o mi
taa maraan a 'gol' siak aava ne fo tafange e ne fo falagafe lana fata talo
mi taa savat molava. E ne fasei nami vaxa, o mi taa maraan ta marapi
pasak siak e mi taa pis nami pana xena xafut a xavuulan simi talo mi taa
pife femangilan nami. E ne fasei nami o mi taa maraan a maxi siak xena
timinaana xuluna matami talo mi taa kaalum faroxo.
19 A mu rabuna aava ne vubuxan xasingit nari, ne taa fakasanam
nari xena faxaradak a vilaana siri. E voxo mi taa puk a vilaana simi e
mi faigot faagut xena usiaan nenia. 20 Langai! Ne taxa tigina faasilak
la matana lifu siim e ne taxa xel a isaam. Tamo no langaiau e no kas a
matana lifu siim xe siak ne taa laak xe siim e taare taa fangan faxuvul.
21 Nase' ta mataa i taa fa'onam a mu vilaana ti la xavala, nane aave i
taa nai xuvul paga xuluna ivin lava ina naian siak. A mataa aave i tafe
malaan sega senaso ne fo fa'onam a maana mo ti la xavala e naboxo ne
taxa nai xuvul pa Tamaang xuluna ivin lava ina naian sina. 22 Nase' ta
mataa a kas a tangana, i taa langai a ferawaian sina Vovau Xaradak xe
sina mu rabuna ina lotu."

A Maana Mo Ri Taa Savat Lamina

A Ivin Piranan Pe La Xunavata

4 1 Lamina maana lagasai aanabe' ne kaalum xe laa'ui la xunavata e
ne xalum a matana yalaxau a talakas pave. E saxa ling ne fo langaie

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

paamua aava tuung malaan sena tafiu, a ling aave a kuus, “Laakmaan e
ne taa faxalit nano pana so ta mo ri taa savat lumui.” 2 E fataapus paaliu
a Vovau Xaradak a xulau e ne xalum a ivin lava taxa waan la xunavata e
Saxa malaan sena mataa taxa nai xuluna. 3 E nane aava taxa nai, a tana
vuung malaan sena ria taasaxa nane ve a matavas malaan sena ‘galaas’. E
a turia a fakaliuan a ivin sina. E a turia aave pife malaan sena turia ti la
pi taasaxa, a maxawa e lang faagut paaliu.

A Mu Matalava

4 E fakaliuan a ivin lava aave ve, a toxan a maana xasano ivin sangafilu
taragua pana talafaat taxa waan. E a matalava sangafilu taragua pana
talafaat ri taxa nai xuluna mu ivin aave. A mu marapi siri a pasak
xasingit e ri toxan a ligilot ‘gol’ la puturi. 5 A yaamit e vabarak vaxa,
a savat ti la ivin lava. E faasilak la nona ivin lava aave a toxan a mo ri
kaalum malaan sena radaam pisiguak ri taxa raam. A mu radaam aave ri
Vovau Pisiguak sina Piran.

A Mo Talafaat Aava To

6 E a nobina la nona ivin lava aave a rarapak malaan sena ‘galaas’
aava matavas paaliu. E la palou ina mu naian aave a mo talafaat aava ri
to, ri taxa tigina. E a mo to talafaat aave ri toxan a mu matari moxaves
la nori e la miri. 7 E saxa mo to aave a kaalum malaan sena piu aava
ri xalie pana ‘laion’. E saxa fulaa a kaalum malaan sena bulmakau. E
a fatalatulaana mo a nona malaan sena mataa. E a fatalafaataana mo
a kaalum malaan sena tegom.[b] 8 E nari talafaat xapiak aave ri toxan a
xakaveri pisaxa e mu xakaveri vaxa, ri toxan a mata moxaves xuluri. E
la maana paanaas e la maana vung nari xo, ri fuuna lo kel vulai. A kelan
siri a malaan:

> “A Taap, A Taap, A Taap, a Piran ve a Saxa pana maana gutan
> xapiak; a Piran aava waan ti kavai e waan naboxo e i taa waan
> vulai, vulai, nane ve a Taap.” *Ais 6:3*

9 La maana yaan a mo to talafaat aave ri naangus e ri kuus fati a isina
Piran aava taxa nai xuluna ivin lava e to vulai, vulai e ri kuus faasiroxo
xe sina. 10 E layaan ri taxa vil malaane a mu matalava sangafilu taragua
pana talafaat xapiak aave nari, ri fuuna bukaak xe sina aava taxa nai
xuluna ivin lava. E ri nangus nane aava to vulai e ri tapin a mu ligilot
‘gol’ siri xe la nona ivin lava. E ri kel malaan:

> 11 “Nano, no Piran simaam, no Matalava simaam.
> No fexaxaas sena siak a naangusan e a suaian.

---

[b] **4:7** Na Isikiel a ferawai o nari saxa saxa xa, ri toxan a nonau talafaat. E nari talafaat ri toxan a maana nonau aava fo kuusanan nabe'.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

No fexaxaas sena siak a gutan senaso pana vubuxanan siim no
fo lamon a maana mo ti la tangpat e no vesane.
E kaalum, a maana mo no fo lamone e no fo vesane ri taxa waan
xo." aan xo."

A Fomirak Buuk Pana Ferawaian Lava

5 1 E lana pamuaan sina Piran aava taxa nai xuluna ivin aapave, ne
xalum a saxa buuk. E a buuk aave a toxan a xakalayan lana e xuluna
mina e ri vulute pana vulut pisiguak. 2 E ne xalum a saxa angelo tateak
e nane a faabarak malaan, "Nase' a fexaxaas sena kas a buuk aanabe' e
pak tapin a vulut sena?" 3 Piau ta mataa lana xunavata o xuluna xavala
o lapaana xavala a fexaxaas sena kas a buuk aanabe' e pak tapin a vulut
sena. 4 E nenia, ne taangiis faagut senaso piau ta mataa a fexaxaas sena
kasaana o kaalum lana. 5 Taasaxa saxa matalava a xuusau, "Muneta
taangiis! Kaalum, na 'Laion' ti la pabung si Juda aava xuxul si Matalava
Devit, nane fo fa'onam a mu xaiyaas sina; nane fexaxaas sena kasaana
buuk aave pana vulut pisiguak."

A Natuna Sipsip

6 E la palou ina ivin lava aava fakaliuan pana mu mo to talafaat e
pana mu matalava, ne xalum a Natuna Sipsip aava kaalum malaan sena
fo punuxan. E nane toxan a tun pisiguak xuluna putuna e toxan a mata
pisiguak sait. A mu matana aave ri mu Vovau pisiguak sina Piran aava
nane fuuna feng nari xena falim a maana mu rabuna xapiak xuluna
xavala xena texaas sena so ta mo ri taxa vile. 7 E nane fe siak a buuk ti
lana pamuaan sina Piran aava nai xuluna ivin lava. 8 Layaan nane fo
siaxe, a mu mo to talafaat xuvul pana mu matalava sangafilu taragua
pana talafaat, nari xapiak ri poxo bukaak xe la nona Natuna Sipsip. E
nari saxa saxa, ri toxan a mo aava ri xalie pana 'haap' e ri toxan a 'plet
gol' pana vulut i taxa fasavat a vubun pana lasan roxo. A lasan ina vulut
aave a fakalimaan a fenungan sina mu rabuna aava ri namkai.

A Mu Yanganan

9 E ri taxa yangan a yanganan fa'ui aava malaan:
"Nano, no fo punuxan e voxo
nano, no fexaxaas sena siak a buuk aave e
pak tapin a vulut aava vulut votanan pana.
No fo maraan a maana rabuna xana Piran pana maatan siim,
a rabuna xaves ti la maana mu bina, ti la maana pok bina, ti la
maana buk rabuna e ti la maana nobina xapiak xuluna xavala.
10 E no bur nari xena famemai nari e voxo ri taa faxatang a lotu sina
Piran.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

E ri taa paamuian a rabuna nabe' la xavala."
11 E nenia, ne kaalum saa fulaa e ne langai a ling ina mu angelo
xaves paaliu aava ri fakaliuan a ivin lava e nari mu mo to talafaat e mu
matalava. E ri xaves temasaat paaliu; no pife fexaxaas sena kataan nari.
12 E ri kel faagut malaan:
"A Natuna Sipsip aava fo punuxan, a fexaxaas sena siak a vepen
pila'.
Tavaie pana maana mo xapiak: a fafanaian, texaasan, gutan,
suaian, malangan e a naangusan."
13 E mui ne langai a maana mo xapiak aava waan laa'ui la xunavata o
waan lapia xuluna xavala o lapaana xavala o lana laman, a maana mo
xapiak ri kuus malaan:
"Naangusan e suaian e malangan e piranan, nari xapiak
ri sina aava taxa nai xuluna ivin lava e sina Natuna Sipsip.
E maana mo aanabe' ve, ri taa sire sang mon vulai, vulai."
14 E a mu mo to talafaat ri kuus, "A tuuna paaliu!" E nari mu matalava ri
bukaak e ri nangu

A Mu Vulut Pisiguak Ina Fomirak Buuk

A Mu 'Hos' Talafaat

6 1 E nenia, ne falim a Natuna Sipsip a pak tapin a vulut saxa; pisaxa
ri taxa waan fatateak lunai. E ne langai a saxa la palou ina mo to
talafaat a faabarak faagut e kuus, "No filimaan!" 2 E ne kaalum e a 'hos'
pasak a savat. E a mataa xuluna a tao a 'bonara' la mana. E nari mu
matalava ri tavaie pana ligilot xena fakalimaane o nane a mataa fa'onam
e nane falet malaan sena piran rao i taa paamuian a mu xaiyaas sina.
3 Mui a Natuna Sipsip a pak tapin a fataraguiaana vulut e a
fataraguiaana mo to talafaat a kuus, "No filimaan!" 4 E xasa 'hos'
fulaa a savat, a saxa aanabe' ve a vuung. E nari mu matalava ri tavai
a mataa xuluna 'hos' pana pinis molava. E nane aave a siak a gutan
xena kawaasan a luaian xuluna xavala talo a mu rabuna ri taa fevis e
fepunuxan nari.
5 E a Natuna Sipsip a pak tapin a fatalatulaana vulut e ne langai a
fatalatulaana mo to talafaat a kuus, "No filimaan!" E ne xalum a 'hos'
maxata a savat. E a mataa xuluna a tao a mo ina tafang a matafanan la
mana e a faisok sina ve xena fasavataana song. 6 E ne langai a saxa ling la
palou ina mu mo to talafaat a kuus malaan:
"Pana faisok ina yaan saxa, no fexaxaas sena maraan a fomirak
bi pana 'rais wiit'. E pana faisok ina yaan saxa no fexaxaas sena
maraan a miraxana bi talatul pana rais baali. Taasaxa muta
kawaasan a wel e wain."

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

7 E mui a Natuna Sipsip a pak tapin a fatalafaataana vulut e a
fataxapiak ina mo to talafaat a kuus, “No filimaan!” 8 E ne kaalum e a
‘hos’ a tana xiis a savat. Isina mataa xuluna ve na Mamaat. E na ‘Hel’
aava bina ina fakasanaman, a savat faasilak lamina. E narie, re fepatoxan
a maana mu rabuna xapiak lapia xuluna xavala fexaxaas sena pabung
talafaat. E re siak a pabung saxa xena punuk a maana mu rabuna lana.
Re punuk nari pana fevisan, song, giisan e pana maana vupung ti la
latan.

A Vovau Ina Rabuna Aava Ri Namkai

9 E mui a Natuna Sipsip a pak tapin a fapamayaana vulut ina buuk. E
voxo ne xalum a mu vovau ina rabuna aava fo punuxan, ri taxa waan
lapaana ivin ina faraaman laa'ui la xunavata. A rabuna aave ri fo
punuxan senaso ri kuusan fasavat a ferawaian sina Piran. 10 E a mu vovau
aave, ri xukulai faagut e ri fiai malaan, “Piran pana maana gutan xapiak,
nano, no bilai faroxo vulai, a vilaana siim a xaradak. Laso ta yaan no taa
faxuvul a maana rabuna la xavala e no taa tiis e fakasanam nari aava ri
punuk nemaam?” 11 E a mu matalava ri tavai nari saxa saxa pana marapi
pasak e ri xuus faagutan nari o ri taa waan bang famodak talo a rabuna
ti la xavala taa punuk xapin a mu sisiak sina Piran aava mu tiri e ri taa
maat malaan seri.

A Mara'ulia

12 E a Natuna Sipsip a pak tapin a fapisaxayaana vulut e ne kaalum
fulaa. E a mara'ulia lava a savat e a ngaas fesuk e a kaalum maxata
malaan sena xisong e a fulun fevuung malaan sena ria. 13 E a vapara
xaves la finavata ri poxo xe la pia malaan sena xalana wai murunga
layaan a reref faagut taxa fagusaange. 14 E a vata femalit malaan sena
vem aava tefin taxa fuluse e maana mu put xapiak e maana xurunusa
vaxa, ri talaput tapin a vaveri.
15 E a maana piran king ti la xavala xuvul pana maana memai e mu
paamu ina rawen e mu matalava e mu mataa pana gutan e mu rabuna
e mu sisiak sait, nari xapiak ri taa fala e ri fe fufunai lana liing o la
palou ina faat xuluna mu put. 16 E ri taa fenung xe sina mu put e mu faat
malaan, “Mi poxo xulumaam, xafut nemaam sena xakaaluman sina Saxa
aava taxa nai xuluna ivin lava e fun nemaam xasena maraleian sina
Natuna Sipsip. 17 Senaso a yaan lava ina maraleian sire fo savat e piau ta
mataa a fexaxaas sena tigina la nore.”

A Rabuna 144,000 Ti Israel

7 1 E mui ne xalum a mu angelo talafaat ri taxa tigina la xasing ina
xavala; saxa pe paa, saxa pe kol, saxa pe puaa e saxa pe pul. E

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

nari, ri taxa tao fati a maana reref pave talo a reref taa pife fiit xolai
la xavala o la laman e pife fexaxaas i taa figilis ta saxa wai. 2 E ne
xalum a xasa angelo fulaa a savat ti paa. A angelo naang a toxan a
mo ina fakalimaanan sina Piran aava to vulai. E nane barak xe sina
mu angelo talafaat aava ri toxan a faisok ina kawaasanaana xavala e
a laman pana reref. 3 A angelo aanabe' a xuus fatexaas nari malaan,
"Muta kawaasanaana xavala o laman o ta wai saxa fefexaxaas maam taa
fakalimaan a mu sisiak sina Piran sitaara la nori saxa saxa." 4 E ne langai
a xakatan iri aava ri taa siak a fakalimaanan, ri 144,000 rabuna ti lana
maana pabung ti Israel.

5 Ti lana pabung si Juda, ri fakalimaan a 12,000.
Ti lana pabung si Ruben, ri fakalimaan a 12,000.
Ti lana pabung si Gaat, ri fakalimaan a 12,000.
6 Ti lana pabung si Aasur, ri fakalimaan a 12,000.
Ti lana pabung si Naaptali, ri fakalimaan a 12,000.
Ti lana pabung si Manaasa, ri fakalimaan a 12,000.
7 Ti lana pabung si Simeon, ri fakalimaan a 12,000.
Ti lana pabung si Livai, ri fakalimaan a 12,000.
Ti lana pabung si Isakaar, ri fakalimaan a 12,000.
8 Ti lana pabung si Sebulan, ri fakalimaan a 12,000.
Ti lana pabung si Yosep, ri fakalimaan a 12,000.
Ti lana pabung si Benyamin, ri fakalimaan a 12,000.

Ri Nangus A Natuna Sipsip

9 E lamina mo aanabe' ne xalum moxo a tang malila paaliu aava
mataa pife fexaxaas sena kataan nari. Nari, ri rabuna ti la maana mu
bina xapiak, a maana buk rabuna ti lana pabung xapiak e a maana mu
pok bina xapiak e voxo ri taxa tigina la nona ivin lava e la nona Natuna
Sipsip. E ri pis nari xa pana marapi pasak e ri taxa tao a paxana nunui
10 e ri xukulai malaan:

"A Piran sitaara aava taxa nai xuluna ivin lava
e a Natuna Sipsip, nare, re fufuna fakaaxupan!"

11 A mu angelo aava ri taxa tigina fakaliuan a ivin lava e mu matalava
e mu mo to talafaat, nari, ri bukaak e piturung xe pe sina ivin lava e ri
nangus a Piran 12 e ri kuus malaan:

"A tuuna, faamamaasan e miridingan e texaasan e naangusan
e isin lava e gutan e tateaxan,
nari xapiak ri sina Piran sitaara vulai, vulai. Pevoxo."

Nari, Mu Rabuna Nase'?

13 E saxa matalava a xelau e fiai, "Nase' ta rabuna sang pave, ri taxa
tigina pana marapi pasak? Nase' nari e ri filimaan ti faa?"

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

14 E ne suie malaan, “Nenia, ne vungut; nano, no texaas.”
E nane xuusau, “Nari ve, ri savat ti lana yaan saat molava la xavala.
Nari saxa saxa ri fo xamak fapasak a marapi siri pana ria ina Natuna
Sipsip. 15 E voxo ri taxa tigina faasilak la ivin lava sina Piran e ri xavange
la maana paanaas e la maana vung sait lana Tang Lifu Lotu sina. E ri taa
waan lapaana fatataganan sina saxa aava taxa nai xuluna ivin lava. 16 E
ri taa pife lagai o ma'iu fulaa e a gutan ina ngaas taa pife sip nari e piau
ta lagafan ina taa savat xe siri sait. 17 E a Natuna Sipsip aava taxa waan
la palou ina ivin lava, i taa faxatang nari e i taa lisan nari xe la matana
raarum ina toyan. E a Piran i taa saf tapin a raarum ti la matari.”

A Fapisiguakaana Vulut Aava Vulut Votan A Buuk Aave

A Tafiu Pisiguak

8 1 Lamina mo aanabe' a Natuna Sipsip a pak tapin a fapisiguakaana
vulut ina buuk aave e a maana mo lana xunavata ri nai kasam, piau
paaliu ta felingaian pave fefexaxaas sena 30 ‘minit’.
2 E mui ne xalum a angelo pisiguak aava ri tigina la nona Piran. E saxa
a tavai nari xapiak pana tafiu saxa saxa.
3 Saxa angelo fulaa maa tigina faasilak la ivin ina faraaman e nane
taxa tao a paxiis ‘gol’ xena faram a vulut aava lasan ina a roxo. E saxa a
tavaie pana vulut xaves xena faramaana. E nane timine xuluna ivin ‘gol’
ina faraaman aava tigina la nona ivin lava 4 e a bun ina vulut lalas xuvul
pana fenungan sina mu rabuna aava ri namkai, a savat la nona Piran. 5 E
a angelo aave a siak a xalife ina vulut aava raam ti xuluna ivin ‘gol’ ina
faraaman e fabas a paxiis ‘gol’ aava nane taxa tawe. E nane soxoine xe
lapia la xavala. E fataapus marasaxa, a yaamit e vabarak re savat e vaxa
mara'ulia e saxanu mo fafelingai sait.
6 E a mu angelo pisiguak aava ri taxa tao a tafiu saxa saxa, ri faigot
xena piifaan nari.

A Fata

7 E saxa a piif a tafiu sina e fataapus paaliu a faat ‘ais’ ti laa'ui e fata
xuvul pana ria ri soxoinan xe la pia; e a xavil ina maana mo la pia a
raam; saxano wai xaves fadak vaxa, ri raam e a maana yi xapiak a
raam.

A Ria

8 E a fataraguiaana angelo a piif a tafiu sina e a tang mo molava
malaan sena put aava raam, a tapinan lana laman e a xavil ina laman
fevuung pana ria. 9 E saxano din e a xavil ina maana mo aava to lana
laman ri maat e saxano xaati vaxa ri kawaasanan.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A Raarum Mopaak

10 A fatalatulaana angelo a piif a tafiu sina e a vapara molava aava taxa
raam, a poxo ti laa'ui xe la pia e a poxo xuluna maana raarum e xuluna
maana tuus e maana matana raarum. 11 E a vapara aave ri xalie pana
'Wai ina Tiui', a puk a xavil ina raarum xapiak, talo i taa mopaak. E a
maana rabuna xaves ri maat layaan ri num a raarum aanabe' senaso a
mopaak.

A Suk

12 E a fatalafaataana angelo a piif a tafiu sina e a xavil ina ngaas e xavil
ina fulun e saxano vapara xaves ri femaat e voxo a xavil ina yaan e a
xavil ina vung re piau ta malangan.

A Tegom

13 E ne kaalum xe laa'ui e ne langai a saxa tegom aava taxa lif pave a
kel malaan, "Mamaxus, mamaxus, mamaxus; muluk nari aava ri taagul
xuluna xavala. Senaso a angelo talatul ri pife piif a tafiu sirutul lunai e
layaan rutul taa piife, a lagafan molava paaliu i taa savat."

A Lagafan Mata

A Mu Sakawa Saat

9 1 E a fapamayaana angelo a piif a tafiu sina e ne xalum a saxa
vapara ti laa'ui a poxo xe la pia e saxa a tavaie pana 'ki' ina Tang
Vaa'ul. 2 E nane kas a matana Tang Vaa'ul aave pana 'ki' e a bun a laak
ti lana fexaxaas malaan sena bun ina tang fata molava. E a ngaas e mu
vata ri xafutan pana bun ti lana Tang Vaa'ul e mu bina xapiak fesuk.
3 E ti lana bun aave a maana mo malaan sena mu sakawa ri savat xe la
xavala. E ri toxan a gutan a fexaxaas xena pirak famasak a mataa malaan
sena pungup ti la xavala. 4 E saxa a fasei nari o ri taa pife kawaasan a
yi o ta mo ti la latan o ta wai saxa, taasaxa ri taa famasak a mu rabuna
aava ri piau ta fakalimaanan sina Piran la nori. 5 E mu sakawa aave ri
pife fexaxaas sena punuk ta saxa mataa taasaxa ri taa pirak famasak mon
nari xapiak fefexaxaas sena fulun pama. E a maasaxan siri i taa malaan
sena maasaxan layaan a pungup a pirak a mataa. 6 E la fena mu yaan
aanabe' a mu rabuna ri taa seng faatuaian a maatan xe xuluri xa, taasaxa
ri taa sesengmaat. Ri vubuk paaliu o ri taa maat taasaxa maatan i taa
sinuf seri.
7 A maana mo aava ri malaan sena sakawa, a xakaaluman iri a malaan
sena 'hos' pana 'aian' ina fevisan xuluna. E ri toxan a ligilot 'gol' sina
'king' xuluna puturi e a nonau iri a fexaxaas malaan sena nonau ina

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

mataa tuuna. 8 E a fui iri a modus malaan sena tefin e a fari a molava
malaan sena ‘laion’ o veowa. 9 E la famareri ri toxan a mo tateak malaan
sena ‘aian’ e a tatafan ina xakaveri a rawei faagut paaliu malaan sena
‘kaaris’ layaan a mu ‘hos’ taxa yuuf fatapusane xe la fevisan. 10 E ri toxan
a sum malaan sena pungup e ri vipirak pana e ri fexaxaas sena famasak a
mu rabuna aava ri piau ta fakalimaanan sina Piran fefexaxaas sena fulun
pama tafe liu. 11 Ri toxan a saxa a fuuna paamuian nari, a saxa vovau
fefeng ti lana Tang Vaa'ul. Lana pok bina Hibru ri xalie pa Abaadan e
lana pok bina Griik ri xalie pa Epolyon. (A malasuf ina ve a malaan,
“Galas xapine”.)
12 Saxa lagafan fo taxapus xo, taasaxa mi taa faxatang sena taragua
aava re taa savatmaan lamina.

A Lagafan Fulaa

13 E mui a fapisaxayaana angelo a piif a tafiu sina e ne langai a ling a
savat ti la palou ina xasing talafaat ina ivin ‘gol’ ina faraaman aava taxa
waan la nona Piran. 14 A ling aave a xuus a fapisaxayaana angelo pana
tafiu malaan, “Fe mulus tapin a masalai talafaat aava pisan la xasing ina
raarum ri xalie pa Yufretis.” 15 Nari talafaat aave ri fo faigot bang a yaan
aanabe'. Lana vipis ri waan bang a mariaas e fulun e yaan e awa aanabe'.
E ri toxan a faisok xena fepatoxan a mu rabuna xapiak la xavala xe lana
pabung talatul e ri taa punuk xapin a saxa pabung. E a angelo aave fe
mulus nari. 16 E a rabuna ina rawen sina masalai talafaat aave ri savat
xuvul pana mu ‘hos’ saxa saxa. E ne langai o a xakatan ina rabuna ina
rawen a fexaxaas sena 200,000,000.
17 E ne xalum nari lana mifan siak, a xakaaluman ina mu ‘hos’ e mu
rabuna aava ri nai xuluri, a malaan: a mu rabuna ri toxan a ‘aian’ la
famareri aava tana vuung malaan sena fata e maxawa e xiis sait. E a
putuna mu ‘hos’ ri kaalum malaan sena ‘laion’ e ti la valari a fata e
bun taxa lo savat e a fata aave a musung malaan sena put layaan a put.
(A musung ina a malaan sena faat aava ri xalie pana ‘salfa’, layaan i
taxa raam.) 18 E a mo mosaat talatul aanabe' ve rutul savat ti la valana
mu ‘hos’: a fata, a bun e a ‘salfa’, rutul punuk a rabuna xaves paaliu,
fefexaxaas sena pabung saxa ina talatul la xavala. 19 A gutan ina mu ‘hos’
ve, taxa waan lana valari e lana sum iri sait; senaso a sum iri a malaan
sena tiui aava ri toxan a puturi xena vil pengan a mataa.
20 E nari mu rabuna aava mo mosaat talatul pife punuk nari, nari vaxa,
ri pife puk a vilaana saat siri. Ri pife ta'ulan a faisok saat ti la mari. Ri
taxa lo nangus a vovau saat e ri taxa lo vesan a mu maaradaang lunai
pana ‘gol’ o ‘silva’ o ‘braas’ o ri tuxe pana faat o wai. Ri vesan a maana
mo malaan taasaxa maana mo aave ri pife fexaxaas sena kaalum o langai
o sangas. 21 Ri vil malaane e vaxa ri pife puk tapin nari xa xasena mu

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

faisok saat siri aava malaan: a ngaapunuxan, neng, fenauan e a vilaana
ina tamai feruuk.

Saxa Angelo Molava Pana Xasa Fomirak Buuk

10 1 E mui ne kaalum xe laa'ui e a angelo pana tateaxan lava a
sivimaan ti la xunavata e a vata a xufut a tana malaan sena
marapi e a turia a fakaliuan a putuna. A nona a lang malaan sena ngaas
e ro kana re malaan sena fata aava miraal. 2 Nane toxan a fomirak buuk
aava taxa talakas lana mana. E nane maa tigina pana kana muaan xuluna
laman e kana xaiya xe xuluna xavala. 3 E nane kel faagut malaan sena
'laion' taxa ngungurai e layaan nane kel a mu vabarak pisiguak ri put.
4 E lamina putan sina vabarak pisiguak aave, rao ne xalei a ferawaian siri
taasaxa ne langai saxa ling ti laa'ui la xunavata a xuusau, "Muta xaleie! A
maana ferawaian sina mu vabarak pisiguak aanabe' no taa fune."
5 E a angelo naang aava ne xalume taxa tigina la laman e la xavala,
a talangai pana mana muaan xe la xunavata. 6 E nane kuus fakalimaan
pana Saxa aava taagul vulai, vulai e vesan a maana mo xapiak:

a vesan a xunavata e maana mo xapiak lana,
a vesan a xavala e maana mo xapiak lana,
a vesan a laman e maana mo xapiak lana,
o i taa pife nai fepalau fulaa, piau paaliu!

7 Taasaxa lana yaan a fapisiguakaana angelo i taa piif a tafiu sina e a
yaan ina raweian sina a faasilak, la yaan aave, a faisok aava mu rabuna
ri vungut sena taasaxa Piran fo xuus fatexaas a mu yaamut sina pana, a
faisok aave i taa fataxapinan.
8 E a ling aava ne fo langaie paamua ti la xunavata, a xelau fulaa. E
a xuusau, "No fe siak a fomirak buuk aava taxa waan talakas la mana
angelo aava tigina xuluna laman e xavala."
9 E ne falet xe sina angelo naang e ne fine o i taa tavaiau pana fomirak
buuk. E nane xuusau,

"Siaxe e no ngane. Pe lana valaam i taa marafut malaan sena vevoi
taasaxa lana gufuak ima i taa mopaak."

10 E ne siaxe ti la mana angelo e ne ngane. E a tuuna, lana valaak a
marafut malaan sena vevoi taasaxa layaan ne fo xaname a gufuak iga a
xakaarik. 11 E mu matalava ri xuusau, "No taa kuus fatuxai fulan a maana
mo aava ri taa savat xe siri lumui:

xe sina maana buk rabuna xaves,
e maana pok bina xaves
e maana pabung xaves
e xe sina maana paamua xaves sait."

11 1 E saxa a tavaiau pana newai ina ngangai malaan sena xariu e
a modusan sina newai naang a malaan sena xipa. E saxa ling

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aava ne fo langaie paamua, a xuusau, “Tamasiak e no fe ngai a Tang Lifu
Lotu sina Piran e a ivin ina faraaman e fakat a mu rabuna aava ri nangus
a Piran lana. 2 Taasaxa muta lamon sena nobina lamalei ina lifu lotu e
muta ngaie senaso a nobina aave ve sina mu topen. E mu topen ri taa
vaapaas xuluna nobina aapave e lana bina taap, na Jerusalem fefexaxaas
sena fulun sangafilu talafaat pana taragua.

A Ro Mataa Fangaasik Sina Piran

3 E voxo nenia, ne taa tavai a ro mataa ina ferawai fangaasik siak pana
gutan. E narie, re taa kuus fatuxai pana ferawaian siak fefexaxaas sena
mu yaan 1260. E nare, re taa falak nare xa pana marapi ina mamaxusan.”
4 E nare xo, a Piran taa ferawai paap sere e xali nare pana ro wai olif e
pana ro mo ina tao fanei a laam. E re taxa tigina vulai la matana Piran,
a Piran ina xavala xapiak. 5 E layaan saxano rabuna rao ri taa vil pengan
nare, a fata i taa savat ti la valare e i taa ram xapin a mu xaiyaas sire.
Tamo ta mataa rao i famasak nare a maatan sina i taa savat malaan. 6 E
nare sait, re toxan a gutan xena kuus votan a raafui e re taa puruus votan
a xavala talo raafui taa pife usan la maana yaan re taxa kuus fatuxai
lapaana isina Piran nabe' la xavala. E nare, re toxan a gutan xena xul a
raarum i tafe ria. Re taa fakasanam a rabuna pana giisan xaves sait. E re
taa bilai malaan faxa'usi a vubuxanan sire.
7 E layaan re fataxapin a faisok ina ferawai fangaasik sire, a vupung saat
aava savat ti lana Tang Vaa'ul i taa fevis xuvul pare e i taa sip punuk nare.
8 E a mamaat ire taa mati lana salan ina bina lava aava Piran a ferawai paap
sena e xalie pa Sodom e Isip. A bina aava punuxaan nare lana move, a bina
aava rabuna fo niil fataxutan a Memai sire lana paamua. 9 E maana rabuna
xapiak ti la maana mu bina, e maana mu pabung e maana pok bina, ri taa
xalum a ro mamaat ire fefexaxaas sena yaan talatul pana xavil senaso ri taa
kuus votan a xaxaafaian sirie. 10 A maana mu rabuna lapia ri taa nanam sena
maatan sirie e ri taa tatavai pana mo roxo xe sina saxanu fesing siri. Senaso a
ro mataa aava re fuuna fakasanam a rabuna ti la xavala, re fo maat.
11 Taasaxa lamina yaan talatul pana xavil, a Piran taa lisan a reref
ina toyan xe sire e re taa to fa'ulaa e re taa tigina. E nari xapiak aava ri
xalum nare ri mataut fasaat paaliu. 12 E a ling lava ti la xunavata taa xel
nare e taa xuus nare, “Me laakmaan!” E a vata taa yaas nare xe laa'ui la
xunavata e mu xaiyaas sire ri taa falim nare.
13 Layaan re savat laa'ui a tang mara'ulia taa gis a bina talo maana
fasangafiluaana lifu, ri taa poxo e a rabuna 7,000 ri taa maat senaso a
mara'ulia a faagut. A maana rabuna xapiak aava ri to lunai ri taa nangus
a Piran senaso ri mataut fasaat paaliu.
14 A fataraguiaana tang lagafan ina fakasanaman fo taxapus xo e
naboxo a fatalatulaana faasilak i taa savat.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Paamuina Lagafan Fataxapiak A Maana Mo Lana Xunavata Ri Nangus A Piran

15 E a fapisiguakaana angelo a piif a tafiu sina e saxanu ling laa'ui lana
xunavata, ri faabarak e ri kuus malaan:
"A Piran narie Mataa Failai Sina, re waan Matalava e Piran Tuuna
xuluna xavala. E nare, re taa piran xuluna vulai, vulai!"
16 E nari mu matalava sangafilu taragua pana talafaat aava ri nai xuluna
mu ivin lava siri la nona Piran, ri bukaak e piturung e ri nangus a Piran.
17 Ri kuus malaan:
"Nano, no Piran aava toxan a maana gutan,
no matalava ina maana mo fo taxapus e a maana mo taxa waan
lunai;
maam kuus 'a roxo paaliu' senaso nano xo, no fo siak a maana
gutan siim
e naboxo no taxa piran pana gutan molava paaliu.
18 A mu rabuna sina maana paamua la pia, ri marala faagut
taasaxa a yaan lava ina maraleian siim fo savat.
Naboxo a yaan siim ina tiisaana mu rabuna aava ri fo maat, fo
savat.
E no taa tavai a rabuna siim pana roxoyan,
a mu rabuna aava sisiak siim e mu yaamut,
nari matalava e nari valagof,
nari aava ri suai sena isaam, no taa tavai nari xapiak pana
roxoyan.
Taasaxa nari mu rabuna aava ri vil pengan a xavala, no taa vil
pengan nari."
19 E mui a Tang Lifu Lotu sina Piran pe la xunavata a talakas e a Mo
Tawaane Taap aava waan lana Nobina Taap Xasingit, a savat la matavas.
E a mo talatul a savat: a yaamit xaves xuvul pana vabarak e maana mo
aava ri felingai ti lasuun. E a mara'ulia a gis a maana mu bina e a faat
'ais' a poxo xuluna xavala.

A Tefin E Tang Tiui Saat

12 1 E a tang fakalimaanan fa'ipul a savat la palou ina vata: a tefin a
savat e fo famarapi nane pana ngaas e a fulun taxa waan lapaana
kana. E a vapara sangafilu saxa pana taragua ri kaliuan a putuna malaan
sena ligilot. 2 Nane a tiva e i taxa xukulai pana maasaxan senaso a yaan
ina luluuxan taxa faasilak. 3 E a xasa fakalimaanan a savat la palou ina
vata: a tang tiui vuung pana putuna pisiguak e tun sangafilu e a ligilot
lava pisiguak xuluna mu putuna saxa saxa. 4 E a sum ina a saf tapin a
maana fatalatulaana vapara ti lana xunavata e tapin nari xe lapia xuluna

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

xavala. E a tang tiui aave a tigina la nona tefin aava rao i luluk talo i taa
ngan a lak sina layaan i taa luxe. 5 E a tefin aave a luk a lak tomexaan.
E nane ve, a Piran a siak fatie xena paamuian a maana mu bina xapiak
pana vam 'aian'. E a lak aave a paxaian xasena tiui xe sina Piran e a ivin
lava sina. 6 E a tefin a sinuf xe la xobingil, xe la saxa bina aava Piran fo
faigotane xana e pave nane taa waan faroxo lapaana faxatangan sina
fefexaxaas sena mu yaan 1,260 tafe taxapus.
7 E naboxo a fevisan a savat pe la xunavata. Na Maikel e mu angelo sina
ri fevis xuvul pana tang tiui aave e pana maana vovau fefeng sina. A tang
tiui e mu vovau fefeng sina ri fevis xuvul pari 8 taasaxa ri piau ta gutan
aava fexaxaas xena fapoxoi na Maikel e mu angelo e voxo nari, ri piau ta
nobina fulaa pe la xunavata. 9 E voxo a tang tiui aave, a tiui ti kavai aava
ri xalie pa Setan e pana paamua ina mu masalai sait, nane aava fuuna
familung a mu rabuna xuluna xavala, a tapinan xe lapia la xavala xuvul
pana maana mu vovau fefeng sina.
10 E ne langai a ling faagut ti la xunavata a kuus malaan:
"Naboxo a fakaaxupan e gutan e fatataganan sina Piran sitaara fo
savat,
e vaxa a paamua aava nane fo siak fatie, a Mataa Failai, na Krais.
Senaso nane aava gel tifi a maana fetinan sitaara
e taxa lo riis nari xapiak la matana Piran
la maana yaan e la maana vung, nane xo, fo tapinan xe lapia.
11 Nari mu titaara, ri fapoxoie pana ria ina Natuna
Sipsip e pana kuusanaana lagasai sina.
Ri lamon o a toyan siri pife mo molava
e voxo ri pife faatasu sena maatan siri.
12 E voxo a xunavata xapiak i taa faamamaas.
Nami aava mi waan lana xunavata, faamamaas!
Taasaxa nami aava mi waan la xavala o xuluna
taas, mi mamaxus senaso na Setan fo sivi xe simi e nane toxan a
maraleian molava
senaso nane texaas o a mu yaan sina ri pife xaves."
13 Layaan a tang tiui aave a texaas o nane xa fo tapinan xe lapi la
xavala, nane fala usi a tefin aava fo luk a lak tomexaan. 14 E a tefin xo, a
tavaian pana ro xakaavena tegom xena lif sinuf xe la saxa bina fufunai
sina pe la xobingil. A bina aapave fo faigotanan xana e i taa fufunai lana
fefexaxaas sena mariaas talatul pana xavil taa falet e a tiui i taa pife
tingine. 15 E tang tiui xo, a yivisan a raarum moxaves ti lana valana xe
sina tefin rao i taa faxarak a tefin aave. 16 Taasaxa xavala a xavange e
talakas malaan sena mataa aava kas a valana e a xanam xapin a raarum
aava tiui fo yivisane ti la valana. 17 E a tang tiui femarala faagut sena
tefin e falet xena vil pengan a xasano rafulak sina: nari aava ri usi fatak

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

a mu vuputkai sina Piran e ri tao fatateak a lagasai aava na Yesus fo tavai nari pana.

13 [1]E a tang tiui saat fe tigina la gun faasilak la laman.

A Tiui E Ro Fangaasik Sina

A Vupung Saat Ti Lana Laman

E ne xalum a saxa vupung patak a ungmaan ti lana laman. Nane a toxan a putuna pisiguak pana tun sangafilu xuluri. E maana tun xapiak ri toxan a ligilot sina matalava e maana putuna ri toxan a isin fo xaleian xuluri. A maana isin ri saat paaliu senaso ri isin ina suaxanaana Piran. [2]A vupung patak aanabe' a kaalum malaan sena piu ri xalie pana 'lepard' taasaxa, a kana a malaan sena piu aava ri xalie pana 'bear' e a valana a malaan sena 'laion'. A tang tiui saat a fapirane pana gutan e pana vepen lava paaliu e pana isin xena paamuian a rabuna xaves. [3]Ne xalum a saxa putuna a toxan a vulak ina viis aava fexaxaas i taa punuxe taasaxa piau, a maaf fa'ulaa. A maana rabuna xapiak la xavala ri ipul faagut e ri usi a vupung patak aanabe'. [4]E a rabuna ri nangus a tang tiui saat senaso nane fo tavai a vupung patak pana gutan e vaxa ri nangus a vupung patak sait e ri fiai malaan, "Nase' a fexaxaas malaan sena vupung patak? Nase' a fexaxaas sena fevis xuvul pana?"

[5]A Piran laa'ui a kuus turoxo o a vupung patak aave i taa ferawai fasaat e i taa famalalavai nane xa, e i taa suaxan a Piran. Nane turoxo o a vupung patak taa toxan a gutan xena vil malaane fefexaxaas sena fulun sangafilu talafaat pana taragua. [6]Nane i taa pet favibit a Piran e i taa ferawai lilimugai sena isina Piran e sena bina sina e pana maana mo aava ri taagul la xunavata. [7]E nane fexaxaas sena rawen xuvul pana maana mu rabuna sina Piran e i taa kawaasan nari. E nane toxan a gutan xena paamuian a maana rabuna xapiak xuluna xavala, a maana buk rabuna ti lana maana pok bina e ti la maana mu bina xapiak, [8]a maana mu rabuna xapiak aava isiri pife savat lana Buuk ina Toyan sina Natuna Sipsip, nari xapiak aava ri nangus a vupung patak. A buuk aanabe' fo waan ti la tangpat ina xavala e a Natuna Sipsip aava fo punuxan, a xaleie.

[9]Nase' ta mataa a kas a tangana i taa langaie. [10]Tamo Piran taa kuus o a rabuna taa yot ta mataa xena pisaana lavaxa, ri taa yote. Tamo Piran taa kuus o a rabuna taa punuk ta mataa lavaxa, ri taa punuxe. Layaan a mu vilaana malaan ri taa savat la matavas, a maana rabuna fatak sina Piran ri taa waan fananap e ri taa tao fatateak a namkaian siri.

A Vupung Saat Ti Lapaana Xavala

[11]Mui ne xalum a xasa vupung a laak ti lapaana xavala. E nane toxan a tun taragua la putuna malaan sena natuna sipsip taasaxa nane ferawai

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

malaan sena tang tiui saat. 12 E a faisok sina a malaan: i taa siak a saxano
gutan sina vupung patak e i taa paamuian a maana rabuna xuluna xavala
talo ri taa nangus a vupung patak aava putuxan la putuna taasaxa pife
maat, a maaf fa'ulaa. 13 E a fataraguiaana vupung saat aave i taxa lo
vil a maana mo fa'ipul e nane fexaxaas sena xel fasivi a fata ti laa'ui la
xunavata xe lapia talo mu rabuna ri taa xalume. 14 Nane a yaamut sina
vupung patak e toxan a gutan molava. E pana maana mo fa'ipul sina
nane taxa bit a mu rabuna xuluna xavala. Nane fasei faagutan nari o ri
taa vesan fati a maaradaang xena suaian a vupung aava putuxan pana
pinis taasaxa taxa to lunai. 15 E nane toxan a gutan xena vil faferawai
a maaradaang aave. E i taa xuus faagutan a maana mu rabuna o ri taa
nangus a maaradaang aave e tamo ri taa kuus, "Piau!" i taa punuk nari.

A Fakalimaanan Sina Vupung Patak

16 E a maana rabuna xapiak: a mataa palau e mu matalava, a rabuna
pana faat xaves e mu valagof, a mu sisiak e mu paamua vaxa, a vupung
yaamut a tigina fatateak lamiri talo ri taa siak a mo ina fakalimaanan
(a mo malaan sena vulak) xuluna mari muaan o la nori. 17 E nari aava ri
piau ta fakalimaanan la mari o la nori, ri pife fexaxaas sena maraan ta
saxa mo e ri pife fexaxaas sena faasot pana saxa mo. E a fakalimaanan
aave a malaan sena isina vupung patak aava savat paamua o malaan sena
xakatan ina isina.
18 Tamo no lamon o no masam faroxo, no taa tafang pana xalei a
xakatan sina vupung patak. A xakatan sina a fexaxaas sena xakatan sina
mataa, a xakatan aave a 666.[c]

A Natuna Sipsip E Mu Rabuna 144,000

14 1 E mui ne kaalum e a put lava aava ri xalie pana Put Saion, a
savat. E ne xalum a Natuna Sipsip taxa tigina xuluna Put Saion
xuvul pana mu rabuna 144,000. E nari xapiak, ri toxan a isina Natuna
Sipsip e a isi Tamana a xaleian la nori. 2 E ti laa'ui la xunavata ne langai
a galavavat molava malaan sena tang xaing taxa tibur o a vabarak. E ne
lamon o a maana rabuna ri taxa galavavat pana mo aava ri xalie pana
'haap'. 3 E nari, ri taxa yangan a yanganan fa'ui la nona ivin lava la palou
ina mo to talafaat e mu matalava. E piau ta mataa a fexaxaas i taa siak a
texaasan sena yanganan siri, nari 144,000 sang mon ri texaas; nari aava
Piran fo fakaxup nari ti la xavala. 4 Nari aave ri pi tatamai e ri piau ta

---

[c] **13:18** A rabuna ri toxan a lamonan xaves sena xakatan aanabe' e taara pife texaas tuuna sena so ta malasuf taxa waan lapaana 666. Taasaxa pisaxa fuuna fakalimaan a mataa tuuna e pisaxa talatul aanabe' naak, i taxa fakalimaan a xaiyaas si Krais e a yaamut sina e na Setan aava tavai nare pana tateaxan sire.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

lalosaat sena lutefin. Nari, ri roxo mon. E ri usi fatak a Natuna Sipsip xe
laso ta bina nane vubuk o i taa falet lana. A Piran e a Natuna Sipsip re fo
maraan nari e ri malaan sena saxa tatavai aava ri xalie pana xalana wai
a matoxol tapang.[d] 5 E piau ta bitan fe savat la valari, nari, ri roxo paaliu.

Mu Angelo Talatul Taxa Lif Xena Kelan

6 E laa'ui la palou ina vata, ne xalum a angelo taxa lif xolai. A Piran a
fenge xena kuusan fasavat a Lagasai Roxo aava waan vulai, vulai. Nane
taa kuusane xe sina maana mu rabuna xapiak la xavala: maana mu bina
xapiak, maana pabung, maana pok bina e maana buk rabuna. 7 E nane
faabarak faagut malaan, "Mi taa mataut sena Piran e mi taa kuus fati a
isina senaso a yaan fo savat xo, a yaan xena tafang a maana mu rabuna.
Nangus nane aava vesan a maana mo xapiak: a xunavata, xavala, laman
e a maana matana raarum."
8 E xasa angelo a usie e kel malaan, "A bina lava, Babilon fo
kawaasanan! Aang, fo kawaasanan! A bina lava aanabe' fo mo fa'usi
a maana rabuna xapiak pana maana vilaana ina tamai feruuk sina. A
malaan sena fo tavai nari pana raarum tateak e ri fo ngong."
9 E la mire si a fatalatulaana angelo a usi nare e kel faagut, "Tamo a
mataa taa nangus a vupung patak o a maaradaang ina o tamo ta mataa
taa siak a fakalimaanan sina la mana o la nona, 10 nane vaxa, i taa
tamana num a saxa buk raarum tateak. A wain o raarum tateak naang ve
a maraleian sina Piran. E nane taa pife tiuan a wain xuvul pana raarum,
piau. I taa tiuan a maraleian tateak lana lisa e a mataa naang taa num
xapine e i taa siak a maasaxan ina vilaana saat sina. Nane i taa siak a
fakasanaman sina lana fata pana faat 'salfa'. E a mu angelo sina Piran e
a Natuna Sipsip ri taa falime. 11 A mu rabuna aava ri nangus a vupung
patak o a maaradaang ina e ri siak a fakalimaanan ina isina la nori o la
mari, ri taa piau ta yaan ina fangaafusan, piau paaliu. La maana yaan e
la maana vung xapiak a bun ina maasaxan siri i taa laak xe laa'ui vulai,
vulai." 12 Layaan a maana vilaana malaan taa savat, nami mu rabuna sina
Piran, mi taa tigina fatateak. Nami aava mi usi fatak a maana vuputkai
sina Piran e mi tao faagutan a namkaian simi se Yesus, mi tigina fatateak!
13 E mui ne langai a saxa ling a kel ti laa'ui la xunavata, a ferawai
malaan, "No kala malaan: Naboxo e la maana yaan xapiak lumui, a mu
rabuna aava ri namkai se Yesus e ri maat, ri taa faamamaas, a tuuna
paaliu."

---

[d] **14:4** A tatavai aanabe' a savat layaan a mu fanganan faasilak ri matoxol e i taxa faxalit a namkaian sina mu Juda o a Piran i taa vil fararoxoi nari pana fanganan xaves. A tatavai aanabe' a fakalimaan a mu rabuna ti paamua aava ri namkai sena Piran e usi na Yesus Krais e vaxa, a tang faxuvulan ina rabuna aava ri taa namkai sena lumui.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

E a Vovau Xaradak a kuus, “Aang. Ri fo faisok faagut e naboxo ri toxan
a yaan ina fangaafusan. E a ferawaian sena maana vilaana roxo aava ri fo
vile, i taa falet xuvul pari.”

A Yaan Ina Faxuvulaana Fanganan Aava Fo Matoxol

14 Lavaxa, ne kaalum fulaa e ne xalum a vata pasak e saxa mataa
“malaan sena natuna mataa tuuna,” taxa nai xuluna. E nane toxan a
ligilot ‘gol’ la putuna e a pinis xaxoling e fafangan la mana. 15 E saxa
angelo a savat ti lana lifu lotu sina Piran e kel faagut xe sina aava taxa
nai xuluna vata e kuus, “Siak a pinis siim e no lip a mo aapave senaso a
yaan ina fo savat e a fanganan ina fo matoxol.” 16 E voxo nane aava taxa
nai xuluna vata, a liuan faasaxain a pinis sina laa'ui xuluna xavala e a lip
a maana fanganan aava fo matoxol.
17 E xasa angelo fulaa a savat ti lana lifu lotu la xunavata e nane sait a
toxan a pinis fafangan. 18 E saxa fulaa, nane aava taxa paamuian a fata,
a filimaan ti la ivin ina faraaman e nane kel faagut xe sina saxa pana
pinis fafangan e a xuuse, “No faisok pana pinis siim naboxo. A xalana
wain ti la xavala fo matoxol e no taa patal faxuvul nari.” 19 E voxo nane
faisok pana patalaana xalana wain la xavala. E nane faxuvul a xalana
wain e timin nari lana vaa'ul ina paas mimitaana maana xalana wain.
A mo aanabe' a fakalimaan a maraleian sina Piran. 20 A vaa'ul aanabe'
taxa waan la xasing ina bina lava. E ri paas mimit a maana xalana wain
fefexaxaas sena ria ina xalana a savat xe lamalei sena vaa'ul e sivi dal e
xafut a xavala fexaxaas sena 300 kilomita. E a ria aanabe' a tu fadak xe
laa'ui fefexaxaas sena valana ‘hos’. ‘hos’.

A Lagafan Fataxapiak I Taa Savat

15 1 Lana xunavata si, ne kaalum e saxa fakalimaanan lava a savat
e ne ipul. A angelo pisiguak, ri lisan a mu lagafan pisiguak
aava ri fataxapiak. A mu lagafan aanabe' ri fataxapiak senaso la yaan ri
fataxapin a faisok siri a maraleian sina Piran i taa taxapus. 2 E ne xalum a
mo malaan sena laman taasaxa, a vesanan pana ‘galaas’ xuvul pana fata.
E nari aava ri fo fa'onam a vupung patak e a maaradaang ina e xuluna
xakatan ina isina, ri taxa tigina la xasing ina laman ‘galaas’ aanabe'. E
ri taxa tao a mo ri xalie pana ‘haap’ aava Piran fo tavai nari pana. 3 E ri
yangan a yanganan si Moses aava sisiak sina Piran e a yanganan sina
Natuna Sipsip. A malaan:

“Nano, no Piran pana Maana Gutan Xapiak.
A Faisok siim a molava e roxo xasingit.
Nano, no Piran ina paamuian a maana rabuna xapiak.
A mu vilaana siim ri xaradak e ri tuuna paaliu.

4 Memai, a maana rabuna xapiak ri taa matautan nano

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

e maana rabuna xapiak ri taa kuus fati a isaam.
Senaso nano sang mon, no Piran Taap.
E maana mu rabuna xapiak,
ri taa tamana savat xe siim e ri taa tamana nangus nano.
Senaso maana vilaana xaradak siim fo savat la matavas."
5 Lamina maana mo aanabe', ne kaalum xe laa'ui lana xunavata e
pave a Tang Lifu Lotu, pana Nobina Taap Xasingit aava nobina ina Mo
Tawaane Taap, a talakas paaliu. 6 E ti lana lifu lotu moxo, nari mu angelo
pisiguak ri savat pana maana lagafan pisiguak siri. A mu angelo aave ri
toxan a marapi aava vesanan pana 'linen' e a marapi siri taxa lang e ri
piau ta vusiit paaliu. E vaxa ri pis a famareri pana yowang 'gol'. 7 E saxa
ina mo to talafaat a tavai nari mu angelo saxa saxa pana 'dis gol' pisiguak
aava bas pana maraleian sina Piran; a Piran aava to vulai, vulai. 8 E a
miridingan sina Piran e a gutan sina a fabas a Tang Lifu Lotu aapave
pana bun e piau ta mo a fexaxaas sena laak lana fefexaxaas sena maana
lagafan sina mu angelo pisiguak ri t

A Mu 'Dis' Pisiguak Ina Maraleian Sina Piran

16 1 E ne langai a saxa ling molava a xuus nari mu angelo pisiguak,
"Falet saa e tiuan a maraleian sina Piran aava waan lana mu 'dis'
pisiguak simi xuluna mu rabuna xapiak lapia xuluna xavala."

A 'Dis' Mata

2 A angelo mata a falet e tiuan a 'dis' sina xuluna xavala. E mu viis
saat paaliu pana maasaxan a savat xuluna mu rabuna aava ri toxan a
fakalimaanan sina vupung patak e ri nangus a maaradaang ina.

A Fataraguiaana 'Dis'

3 E a fataraguiaana angelo a falet e tiuan a 'dis' sina xuluna laman e a
laman feria malaan sena ria ina mataa fo maat. E maana mo xapiak lana
laman moxo, ri maat.

A Fatalatulaana 'Dis'

4 E a fatalatulaana angelo a falet e tiuan a 'dis' sina xuluna maana
raarum, matana raarum e tuus. E voxo, nari vaxa ri feria sait. 5 E nenia,
ne langai a angelo aava faxatang a raarum e tuus, a kuus malaan:
"Nano, no waan naboxo e no fo waan maan ti paamua,
nano, no Saxa aava Taap.
Nano, no bilai fatak layaan no lisan a so ta fakasanaman
no lamone xuluna mu rabuna.
6 Nari mu rabuna, ri fo tiuan a ria ina mu rabuna siim aava ri kuus
fatuxai e

a ria ina mu rabuna aava ri usi fatak nano.
E naboxo, no fo tavai nari pana ria xena numan. A mo fatak xari."
7 E ne langai a ling ti lana ivin ina faraaman a kuus,
"Aang, no Memai e Piran pana maana gutan xapiak.
A maana fakasanaman aava no lamone, ri fatak e ri xaradak paaliu."

A Fatalafaataana 'Dis'

8-9 E a fatalafaataana angelo a tiuan a 'dis gol' sina xuluna ngaas. E a ngaas a toxan a gutan xena nuk famasak a rabuna pana malang tateak ina. E voxo a maana rabuna xapiak ri taxa maasak sena lagafan faagut ina ngaas e ri taa kuus pengan a isina Piran aava paamuian a fakasanaman siri. Taasaxa ri bai puk tapin a vilaana saat siri e ri pife kuus fati a isina Piran.

A Fapamayaana 'Dis'

10 E mui a fapamayaana angelo fe tiuan a 'dis gol' sina xuluna ivin lava sina vupung patak. E a suk molava a sivi xuluna maana mu bina xapiak sina e mu rabuna ri xet a xalemari sena maasaxan siri, 11 taasaxa ri pife mimilisaat sena vilaana saat siri, piau. Nari, ri kuus pengan a Piran ti la xunavata sena mu viis e maasaxan siri.

A Fapisaxayaana 'Dis'

12 E a fapisaxayaana angelo a tiuan a 'dis gol' sina xuluna Raarum Yufretis e a raarum aave a maak xena faigotan a salan xana mu piran king ti paa. 13 E ne xalum a vovau saat talatul, rutul savat ti la valana tang tiui saat e ti la valana vupung patak vaxa e ti la valana vupung yaamut sait. E a xakaaluman sirutul a malaan sena mu pau. 14 E a vovau saat talatul aave rutul fexaxaas sena vil a maana mo fa'ipul. E narutul xo, rutul feng a nu vovau saat aave xe sina maana mu piran xapiak xuluna xavala xena xel faxuvul nari. A faisok sirutul a malaan: rutul taa faxuvul a rabuna xena Yaan Lava Ina Fevisan xuvul pana Piran Pana Gutan Xapiak.
15 "Faaxatang! Ne savat marasaxa, malaan sena mataa fafenau.
Nase' ta mataa aava i taxa para, i taa faamamaas senaso i taa pife sangas xavuul e i taa pife mangil!"
16 E mu vovau saat talatul aave, rutul faxuvul a maana piran king xapiak xe la bina aava ri xalie pa Aamagedan, lana pok Hibru.

A Fapisiguakaana 'Dis'

17 E a fapisiguakaana angelo a tiuan a 'dis gol' sina xuluna vata. E fataapus paaliu ti lana Tang Lifu Lotu la xunavata ne langai a saxa ling

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taxa kel malaan, “A taxapus xo!” 18 E yaamit taxa lo lang e vabarak
taxa lo tuung e xasanu ling taxa kel e la xavala a mara'ulia molava
paaliu a savat. A mara'ulia molava pis aave piau ta saxa malaan fe savat
lumua fexaxaas sena maana yaan a rabuna ri taagul xuluna xavala. 19 A
mara'ulia aave a turarak fepatoxan a bina lava fexaxaas sena xavil talatul
e xasano bina lava lana mu bina xapiak ri poxo. E a Piran a lamon fati
na Babilon lava e voxo nane fanume pana wain ina maraleian tateak
sina o i taa tamana nume. 20 A maana xurunusa xapiak ri malit e maana
put xapiak ri poxo la pia e ri malit. 21 E maana tang faat ‘ais’ ri poxo ti la
vata. A faat ‘ais’ aanabe' a fexaxaas sena 45 kilogram saxa saxa e ri poxo
xuluna mu rabuna. E nari mu rabuna xo, ri tisui pengan a Piran senaso
nane fapoxoi a mu faat ‘ais’ xe xuluri e a mamaxusan aanabe' a saat
paaliu.

A Tefin Saat Xuluna Vupung Saat

17 1 A saxa angelo ti la palou iri pisiguak aava ri toxan a mu ‘dis gol’
maa savat xe siak e a xuusau, “Filimaan, ne taa faxalit nano pana
fakasanaman sina tefin lava aava solisan a tana. Nane, ri taxa ferawai
paap sena e ri kuus o nane nai xuluna raarum xaves. 2 Nane, xuvul pana
maana mu piran king ti la xavala, ri fo tamai feruuk e mu rabuna xuluna
xavala ri fengong pana wain ina vilaana saat sina.”
3 A Vovau Xaradak fo fabasau e a angelo aave a yaasau xe la saxa bina
vingil. E pave ne xalum a saxa tefin e nane taxa nai xuluna tang vupung
vuung. E a vupung vuung aave a toxan a putuna pisiguak pana tun
sangafilu xuluri. E a maana isin saat xaves aava ri xali pengan a Piran,
fo xaleian xuluna. 4 A tefin naang, a marapi sina a vuung paaliu e raf. E
a mausan sina a rarapak pana ‘gol’ e maana faat roxo e a falak a xixiut
‘purl’. E nane tao a saxa lisa ‘gol’ aava bas pana maana vilaana saat sina e
a lalosaat ina vilaana ina tamai feruuk aava ri malaan sena wain. 5 E saxa
isin lava fo xaleian la nona tefin aave:

Mo fufunai; Na Babilon lava;
A Ninana vilaana ina tamai feruuk
e ninana maana mo lalosaat ti la xavala.

6 E a tefin aave fo ngong pana ria ina mu rabuna sina Piran e nane fo
ngong pana ria ina mu rabuna aava ri kuusan fasavat a isi Yesus.

A Angelo A Kuus Fatuxai

Layaan ne xalume ne ipul faagut. 7 E a angelo xo, a finau, “Senasou
no taxa ipul? Ne taa xuus fatexaas nano pana mo fufunai aanabe'; pana
tefin aave e pana vupung vuung aava nane taxa nai xuluna; a vupung
pana paat pisiguak e tun sangafilu. 8 A vupung aava no xalume, fo waan
paamua e naboxo pife waan, taasaxa lumui i taa laak ti lana Tang Vaa'ul

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

talo i taa falet xena kawaasanan. A maana mu rabuna ri taagul xuluna
xavala, nari aava isiri pife xaleian lana Buuk ina Toyan ti la tangpat ina
xavala, nari xo, ri taa ipul faagut layaan ri xalum a vupung aave senaso
nane fo waan e naboxo a pife waan, taasaxa lumui i taa savat fulaa.
9-10 "Tamo ta mataa a vubuk masam faroxo sena ferawaian aanabe' i
taa siak a texaasan. A paat pisiguak aava tefin taxa nai xuluna, ri malaan
sena put pisiguak e vaxa ri mu piran king pisiguak. Pama iri fo poxo
naboxo e ri fo malit, saxa taxa waan naboxo e a fataxapiak pife savat
lunai. Layaan i taa savat i taa waan pana lou modak mon. 11 E a vupung
vuung aave ve a fapisiktulaana piran king taasaxa nane a saxa ina mu
piran king pisiguak. Nane fo waan e pife taagul naboxo e mui i taa falet
xena kawaasanan.
12 "E a mu tun sangafilu xuluna mu putuna, nari sait ri mu piran king
taasaxa ri pife paamuian a saxa mo lunai. Nari, ri taa nai piran pana lou
modak mon xuvul pana vupung vuung. 13 Ri toxan a faisok saxa. Ri taa
tavai a vupung vuung pana gutan e pana vepen siri saxa saxa. 14 E nari
xapiak, ri taa fevis xuvul pana Natuna Sipsip, taasaxa Natuna Sipsip i taa
fa'onam nari senaso nane a Memai sina mu Memai e a Piran King sina
mu piran king. E a rabuna u'usi sina ri taa tigina xuvul pana senaso nane
fo siak fati nari e xali nari pana rabuna lalangai."
15 E a angelo aave a xuusau, "A mu raarum aava ri taxa ferawai paap
pana o a tefin saat taxa nai xuluna, ri fakalimaan a maana rabuna xapiak
ti la maana buk pabung, la maana mu bina xapiak e ti la maana pok
bina. 16 E a tun sangafilu aava no xalume xuluna vupung vuung aave, ri
fakalimaan a mu piran king, nari e a vupung vuung ri taa baian paaliuan
a tefin saat aave e ri taa vil pengane e ri taa siak a marapi e maana mo
sina; ri taa ngan a vipin ina e ri taa fanuxe pana fata. 17 Senaso Piran fo
timin a vubuxanan sina lana lamonan siri, ri taa turoxo pana e ri taa
vile. Ri taa tavai a vupung vuung pana vepen e gutan siri fefexaxaas
sena mu ferawaian sina Piran tafe savat tuuna. 18 E a tefin saat aava no
xalume, nane fakalimaan a saxa bina lava aava paamuian a maana mu
piran king ti la xavala."

A Bina Lava, Babilon i Taa Kawaasanan: Ri Ferawai Paap O A Bina Ve Malaan Sena Tefin Saat

18 1 E lumui ne kaalum e xasa angelo a sivimaan ti la xunavata.
Nane toxan a vepen lava e lang faagut e a maana mu bina ri
femalaan sena paanaas pana malang ina roxoyan sina. 2 E pana ling
molava nane xukulai malaan:
"Fo kawaasanan!
Fo kawaasanan!
Na Babilon aava lava fo kawaasanan!

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Pave a mu masalai taa taagul e maana buk vovau saat taa waan.
E maana maanu lalosaat sait, ri tafe nai lana.
3 A bina aapave a malaan sena saxa tefin saat e
a maana mu bina xapiak ri bilai fasaat pana
e ri usi a milungan sina e ri ngong pana tamai feruuxan sina.
A mu piran king ti la xavala vaxa, ri fesaxaamane.
E a maana rabuna ina faasot ri fo siak a faat xaves pana maana mo mosaat nane vubuk maraane."

A Kelan Ina Galasaan Na Babilon

4 E mui ne langai a saxa ling fulaa ti la xunavata a kuus,
"Mi rabuna siak, savatmaan ti lana.
Savatmaan talo nami, mi taa pife milung sena vilaana saat sina
e mi taa pife siak a giisan ina fakasanaman sina.
5 Senaso a mu vilaana saat sina ri malaan sena tang put ina xawa
aava modusan sina fe laak xe laa'ui la xunavata.
E a Piran i taa pife lamon fepalauan a vilaana saat aave fulaa.
6 A tefin aave fo vil a maana mo mosaat e ne vubuk
o a maana mo mosaat nane fo vile saxa saxa, a ulaian ina i taa taragua xe sina.
Nane fo faisoxan a neng lana lisa e
ne vubuk o a Piran taa tavai fa'ulie pana lisa ina neng taragua.
7 Nane sang fo tavai nane xa pana maana mo roxo paaliu e pana isin lava.
Rao nano, Piran, no taa tavaie pana mamaxusan e fakasanaman a fexaxaas sena.
Lana lalamonan sina, nane fuuna nanomai malaan,
'Nenia ve, ne matalava tefin, a 'kwiin'.
Ne taa pife waan nakmaal. Ne pi tataangiis.'
8 E voxo lana yaan saxa mon a mu fakasanaman malaan:
a maatan, taangiisan e a song, ri taa xasliue.
Nane i taa faram xapinan pana fata senaso a Piran aava tiise, a toxan a gutan molava."

A Mamaxusan Sina Mu Rabuna Layaan Ri Xalum A Fakasanaman Aanabe'

9 "Layaan a mu piran king ti la xavala, nari aava ri fesaxaamane e
nari aava ri lamon soxot a maana mo sina, layaan ri ti xalum a bun
ina fakasanaman sina, ri taangiis e ri muluxe. 10 Layaan ri xalum a
fakasanaman sina, ri mataut paaliu e ri tigina lasuun sena e ri xukulai,
'Muluxe! Muluxe! Lumua no bina lava na Babilon e no toxan a gutan.
Taasaxa naboxo lana lou modak a kawaasanaan nano fo savat mo nabe' mon!'

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

11 “A mu rabuna ina faasot pana mo xuluna xavala ri taa taangiis e ri muluxe
vaxa, senaso naboxo piau ta mataa xena maraan a maana mo siri 12 malaan
sena ‘gol’ e ‘silva’ e faat roxo pana mamareiai molava e mu xixiut ‘purl’. E piau
ta mataa xena maraan a maana buk marapi siri: a ‘linen’ roxo, a ‘silk’ o mu
marapi vuung e raf. E piau ta mataa xena maraan a mo roxo ina wai ina muli o
maana mo ri vesane pana ‘aivori’ e ‘braas’, o mo ina ‘aian’ o mo ina faat ‘maabal’
o maana mo ina xasa wai roxo. 13 E piau ta mataa xena maraan a maana buk
fanganan siri, a fanganan malaan sena ‘sinaman’ e xasano mo xakaarik malaan
e vaxa wain e wel ina olif e flaua e ‘wiit’ e bulmakau e sipsip. E piau ta mataa
xena maraan a vulut aava las faroxo malaan sena ‘mur’, ‘insens’ e ‘frenkinsens’.
E piau ta mataa xena maraan a mo pana mamareiai molava malaan sena mu
‘hos’ e ‘kaaris’ e mu rabuna yaasok aava xasanofuna ri vubuk maraan nari.
14 “E voxo a mu rabuna ina faasot ri taa ferawai paap malaan, ‘Nano,
no malaan sena saxa wai lava aava boak e fuaa, taasaxa piau ta xalana.
A maana mo roxo pana mamareiai molava siim e a isin lava siim ri fo
malit xasema e ri taa pife ulaa fulaa.’ 15 A mu rabuna ina faasot aava ri
fo faasot pana maana mo xapiak xe sina e ri fo faxuvul a maana faat siri
sena, ri taa tigina lasuun paaliu e ri taa mataut xasingit sena maasaxan
sina. E ri taa taangiis e ri taa muluxe 16 e xukulai malaan:

‘Muluxe! Muluxe! Lumua no bina lava e no pis nano xa pana marapi
roxo ina ‘linen’ e marapi raf. E a mausan siim a rarapak pana mo
ina ‘gol’ e xixiut ‘purl’ e maana faat roxo pana mamareiai molava!
17 Taasaxa naboxo, lana lou modak, a maana mo no maraane pana
mamareiai molava ri fo kawaasanan e ri fo malit!’

“A maana paamua ina xaati vaxa e nari xapiak aava ri falet xolai
xuluna mu xaati, a mu rabuna ina faisok xuluri e nari aava ri faxuvul a
faat siri pave vaxa, ri taa tigina lasuun. 18 E layaan ri xalum a bun ina
fakasanamaan na Babilon, ri taa kuus malaan:

‘Piau ta bina lava fulaa malaan sena fe waan, bo?’

19 “Ri taa tapin a pof xe laa'ui xuluna puturi e muluxe e ri taa taangiis.
Ri taa xukulai:

‘Muluxe! Muluxe! Lumua no bina lava e a maana paamua ina xaati,
ri siak a faat xaves pana faisok siim. Taasaxa, lana lou modak,
nano, no fo tagalas.’

20 E a ling ti la xunavata a kuus fulaa,

“Faamamaas sena, nami lana xunavata! Nami mu rabuna mi
namkai, nami mu yaamut e nami mu fefeng sina Piran, mi
faamamaas. Senaso a Piran a lamon fa'uli a maana vilaana saat
aava tefin aanabe' fo vile xe simi e nane fo tiise.”

21 E mui a saxa angelo tateak a yaas a faat molava. A faat aave a
fexaxaas sena ‘wil’ ina ‘kaar’. E nane tapine xe lana laman e a fatutul na
Babilon malaan:

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

"A bina lava, na Babilon, i taa tu tapinan malaan e piau ta mataa
taa tingin fulane. 22 E voxo a felingaian ina tungaal e tafiu e a mo
aava ri xalie pana 'haap' e a yanganan vaxa, ri taa malit sena e
piau ta mataa taa langai fulan nari. A rabuna ina vavesai ri taa
pife faisok fulaa pave. E a felingaian ina faigotanaana fanganan i
taa pife savat lana bina aave fulaa. 23 E a malang ina laam taa pife
lang fulaa lana e a ling ina mataa fa'ui e tefin fa'ui aava re xaveak
tamai i taa malit paaliu lana bina aave. Lumua a mu rabuna
ina faasot ti la bina aave ri mu matalava ina xavala xapiak e ri
familung a mu rabuna ti la maana mu bina xapiak pana lotu bit
ti la bina siri. 24 A rabuna ti la bina aave ri fatalatiu a ria ina mu
rabuna ina kuus fatuxai e a mu rabuna fatak. E ri fufuna maatan
sina mu rabuna aava ri fo punuxan xuluna xavala."

Nari La Xunavata Ri Nangus A Piran

19 1 E lamina mo aanabe' ne langai a felingaian lava ina malila aava
ri waan la xunavata. E ri xukulai malaan:
"Aaleluya! A fakaaxupan e malangan e gutan, a mo talatul aanabe'
ve sina Piran sitaara 2 e a maana lamonan sina ri fatak e ri tuuna.
Nane lamon o i taa kawaasan a tefin saat lava aava fo familung a
maana rabuna xapiak ti la xavala pana vilaana ina tamai feruuxan
sina. Nane fo sui a tefin aave pana fakasanaman sena ria ina mu
sisiak sina Piran aava nane tiuane."
3 E a malila ri xukulai fulaa,
"Aaleluya! A bun ina fakasanamaana i taxa laak vulai, vulai."
4 A mu matalava sangafilu taragua pana talafaat e a mo to talafaat ri
bukaak e ri nangus a Piran aava taxa nai xuluna ivin lava. E ri xukulai
malaan:
"A tuuna paaliu; Aaleluya!"
5 E a ling a savat ti lana ivin lava e a kuus malaan:
"Nangus a Piran sitaara, nami mu sisiak sina, nami aava mi mataut
sena e mi vil a faisok sina, nami mu matalava e mu mataa palau,
nami xapiak mi taa nanguse."
6 E mui ne langai a felingaian ina tang malila e a felingaian siri a molava
malaan sena mu xaing molava la nonamaat e malaan sena tang vabarak.
E ri xukulai faagut malaan:
"Aaleluya! A Tang Piran sitaara pana maana gutan xapiak, nane
taxa waan paamuina maana mo xapiak. 7 Taara taa faamamaas e
nanam pana. Taara taa nanguse. A yaan ina tamaian sina Natuna
Sipsip fo savat xo, e a tefin sina[e] fo faigotan nane xa. 8 E a tefin

---

[e] **19:7** A tefin aanabe' ve a mu rabuna aava ri namkai se Yesus.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

aave sina fo siak a marapi ina ‘linen’ pasak paaliu e pife vusiit
famodak xena pis nane xa pana.”
(A marapi ‘linen’ a fakalimaan a maana vilaana roxo fatak sina mu
rabuna aava ri namkai se Yesus.)
9 E mui saxa a savat e pana ling aava ne fo langaie ti lana ivin lava,
a xuusau, “Xaleie: Nari aava ri fo xelan xe la Fenamo ina Tamaian sina
Natuna Sipsip, ri taa faamamaas!” E nane kuus fulaa, “Nabe' a ferawaian
fatak sina Piran.”
10 Layaan ne langaie, ne mati turung la kana xena nanguse. Taasaxa
nane faseiau, “Muta vil malaane! Nenia vaxa, ne sisiak malaan sema e
malaan sena mu tiam aava ri tao fatateak a lagasai se Yesus. Nangus a
Piran mon! Senaso a lagasai se Yesus ve a fufuna e malasuf ina vilaana
kuus fatuxai!”

A Matalava Xuluna ‘Hos’ Pasak

11 Nenia, ne ti kaalum e a xunavata a waan talakas la mataak e la noga
a ‘hos’ pasak taxa tigina. E a mataa aava nai xuluna ri xalie pana Mataa
Ina Tuunayan e Mataa ina Bilai Faroxo Mon. Senaso nane fexaxaas sena
tiis a maana rabuna pana vilaana roxo xasingit sina e sip a mu xaiyaas
sina. 12 Ne xalum a ro matana re malaan sena radaam ina fata e xuluna
putuna nane toxan a maana ligilot ina maana vepen lava sina. E toxan a
isin lava aava piau ta mataa a masam sena, fo xaleian xuluna. Nane sang
mon a texaas sena. 13 Nane toxan a marapi aava fo timinan lana ria. E a
isina mataa aave ri xalie pana Ferawaian Sina Piran. 14 A mu rabuna ina
fevisan ti la xunavata ri usie. Nari vaxa, ri nai xuluna ‘hos’ pasak e ri pis
nari xa pana marapi ‘linen’ pasak e roxo e pife vusiit famodak. 15 E ti la
valana matalava siri, a pinis fafangan a savat xena sip galas a maana mu
bina xapiak. Malaan sena ferawaian lana Yanganan Taragua:
“Nane taa paamuian nari e sip nari pana vam ‘aian’.”
A faisok sina matalava aave a malaan: nane i taa paas mimit faagutan
a mu xaiyaas sina. I taa paas mimit nari malaan sena mataa taxa paas
mimit a xalana wain xena faxalit a maraleian molava sina Piran aava
toxan a maana gutan xapiak. 16 E xuluna marapi sina e xuluna kana xe
laa'ui nane toxan a saxa isin a xaleian malaan:
“A Piran King Paamua sina mu piran king e Memai Paamua sina mu
memai.”

A Fevisan

17 E ne xalum a saxa angelo taxa tigina lana ngaas e nane kuup pana
ling molava xe sina mu maanu aava ri taxa lif xolai:
“Filimaan! Faxuvul!
Senaso a fenamo lava sina Piran taxa tangpat.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

18 E voxo mi taa ngan a vipin ina mu piran king e mu paamua e mu
matalava ina fevisan.
E vaxa mi taa ngan a vipin ina mu ‘hos’ e nari aava ri nai xuluri
e a maana buk rabuna, mu paamua e mu sisiak,
nari pana isin e nari mataa palau.”
19 E mui ne xalum a vupung patak aava savat ti la laman e a maana
piran king ti la xavala pana maana mu rabuna ina rawen siri. Nari
xapiak fo faxuvul xena fevis xuvul pana Mataa Fatak aava nai xuluna
‘hos’ pasak e mu rabuna sina. 20 Taasaxa, a vupung patak fo yotan xuvul
pana yaamut sina aava fo vil a maana mo fa'ipul xana. Pana mo fa'ipul
sina, nane fo familung a maana rabuna aava ri nangus a maaradaang ina
vupung patak e ri fo siak a fakalimaanan sina. E nare, re waan to lunai e
mu angelo ri tapin nare xe lana Ulim Ina Fata aava raam pana ‘salfa’. 21 E
mu rabuna xapiak sire, a pinis ti la valana mataa aava nai xuluna ‘hos’
pasak, a punuk nari. E mu maanu ri maasi pana nganaana vipin sina mu
mamaat. mu mamaat.

A Vipisan Si Setan

20 1 E lumui ne xalum a angelo a sivimaan ti la xunavata e nane
toxan a saxa ‘ki’ ina Tang Vaa'ul e taxa tao a tang ‘sein’ molava
la mana. 2 E nane yot a tang tiui saat, a tiui ti kavai mupiis, nane ve na
Vovau Saat aava na Setan. E a pise pana tang ‘sein’ sina talo i taa waan
malaan fefexaxaas sena mariaas 1,000 tafe liu. 3 E a angelo aave a yote
e tapine lana Tang Vaa'ul. E nane pis fatateak a matana Vaa'ul e timin a
vulut xuluna. Nane vile xena ti votan na Setan talo i taa pife familung a
maana rabuna fulaa fefexaxaas sena mu mariaas 1,000 tafe liu. Lamina
yaan aapave na Setan i taa mulusan xena sangas xolai famodak fulaa.

A Yaan Mata Ina To Fa'ulaian

4 E nenia, ne xalum a mu rabuna aava ri toxan a faisok ina tiisan, ri
taxa nai xuluna mu ivin lava siri. Mui ne xalum a vovau ina mu rabuna
aava ri fo kuusan a roxoyan si Yesus e a ferawaian sina Piran. A mu
xaiyaas sina Piran ri fo punuk nari pana patalaana puturi. Nari aave
ri pife nangus a vupung patak o a maaradaang ina. E ri pife siak a
fakalimaanan sina la nori o la mari. E nari xapiak aave, ri to fa'ulaa e ri
nai paamua xuvul pa Memai Yesus fefexaxaas sena mariaas 1,000 tafe
liu. 5 Nabe' a Yaan Mata ina To Fa'ulaian. A xasanofuna ri taa waan la
mamaat e ri taa pife to fa'ulaa fefexaxaas sena mariaas 1,000 aave tafe
liu. 6 Nari aava ri toxan a nobina lana Yaan Mata ina To Fa'ulaian, ri taa
faamamaas. A fataraguiaana Maatan piau ta gutan xe siri, taasaxa ri taa
vil a faisok ina mu priis sina Piran e si Krais e ri taa paamua xuvul pare
fefexaxaas sena mariaas 1,000.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A Yaan Fataxapiak Si Setan

7 Layaan a mariaas 1,000 fo liu na Setan i taa mulusan ti lana vipisan
sina 8 e nane taa falet xolai xena familung a maana mu bina xapiak; lu
puaa, lu pul, lu paa, e lu kol. I taa xali nari pa Gog nare Megog e i taa
faxuvul nare xena fevis fulaa. A xakatan ina mu rabuna sina i taa malaan
sena xakatan ina gun faasilak la taas. 9 Ri taa sangas palas a xavala
e ri taa fakaliuan a bina sina mu rabuna sina Piran, a bina aava nane
vubuxan xasingite. Taasaxa fata i taa sivimaan ti la xunavata e i taa ram
xapin a rabuna si Setan. 10 E na Setan aava familung nari, a mu angelo ri
taa tapine xe lana Ulim Ina Fata aava raam pana 'salfa', a ulim a vupung
patak e yaamut bit sina re fo tapinan lana. E rutul taa waan pave pana
maasaxan la maana paanaas e la maana vung vulai, vulai.

A Yaan Ina Tiisan Lava

11 E ne ti kaalum e ne xalum a saxa ivin lava pasak. E Saxa malaan sena
mataa taxa nai xuluna. A xavala e mu vata ri pife fexaxaas sena waan la
nobina sina e ri malit paaliu, ri pife savat fulaa. 12 E ne xalum a mu rabuna
aava ri fo maat, a mu matalava e mu valagof, ri taxa tigina la nona ivin
aave e a mu buuk ri waan talakas. A xasa buuk lava a waan talakas pave
sait, ri xalie pana Buuk Ina Toyan. E a mu rabuna aava ri fo maat, ri tiisan
pana so ta mo ri fo vile aava mu angelo fo xaleie lana mu buuk aave.
13 A laman a mulus tapin a mamaat aava ri taxa waan lana. A maatan e
a bina 'Hel' vaxa, re mulus tapin a mu mamaat aava ri taxa waan lana. E
mu mamaat saxa saxa a tiisan pana so ta mo nane fatak fo vile. 14 E mui,
layaan re gof, a maatan e a bina 'Hel' re tapinan xe lana Ulim Ina Fata. A
Ulim Ina Fata aanabe' ve a Fataraguiaana Maatan. 15 Tamo a isina saxa
mataa pife waan lana Buuk Ina Toyan, nane vaxa, i taa tapinan xe lana Uli

A Xunavata Fa'ui E Xavala Fa'ui

21 1 E naboxo ne xalum a xunavata fa'ui e xavala fa'ui. Senaso a
xunavata mata e xavala mata, re fo taxapus e a laman vaxa pife
waan fulaa. 2 E ne xalum a Bina Taap, na Jerusalem fa'ui aava Piran a
lisan fasivimaane ti la xunavata. E a bina aapave a malaan sena tefin
fa'ui aava famaus nane xa xena fafaamamaasaana mataa sina la yaan ina
tamaian sire. 3 E ne langai a ling ti la ivin lava taxa kuus faagut:

> "Naboxo a bina ina taagulan sina Piran taxa waan la palou ina
> rabuna e nane taa taagul xuvul pari. Nari, ri taa rabuna sina e
> nane xa i taa waan la palou iri e i taa Piran siri. 4 Nane taa saf
> tapin a raarum ti la matari. E maatan e mamaxusan e taangiisan
> e maasaxan ri taa malit paaliu senaso a mu vilaana ti kavai ri
> taxapus naboxo."

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

5 E nane aava taxa nai xuluna ivin lava a kuus, “Nenia, ne taxa vesan
a maana mo xapiak, ri taa fa'ui.” E nane faseiau, “Xalei a ferawaian
aanabe' senaso a mu vapaling aanabe' ri fatak e ri tuuna paaliu.”
6 E nane xuusau, “A taxapus xo! Nenia, ne Elfa e ne Omega, ne Paamua
e ne Fataxapiak. Nase' ta mataa aava ma'iu, ne taa tavai xatame pana
raarum ti la matana raarum ina toyan. 7 Nane aava xasliu a maana mo ti
la xavala lana toyan sina i taa siak a maana mo roxo ne fo ferawai pana,
e nenia, ne taa waan a Piran sina e i taa lak siak. 8 Taasaxa nari aava ri
faatasu pana usiau e ri pife namkai sega e nari aava ri vil a mo mosaat
malaan: ri punuk mataa, tamai feruuk, vibit, neneng e ri nangus a mu
piran bit; a nobina xana maana rabuna malaan ve a Ulim Ina Fata aava
raam pana ‘salfa’. A mo aanabe' ve a fataraguiaana maatan.”

Saxa Angelo A Faxalit Na Jon Pana Bina Taap

9 E saxa angelo ti la palou ina mu angelo pisiguak aava ri fo mo tao a
mu ‘dis’ pisiguak aava bas pana mu giisan fataxapiak ina maraleian sina
Piran, nane a savat e xuusau,

“Filimaan, ne taa faxalit nano pana tefin i taa tamai sina Natuna
Sipsip.”

10 E nane yaasau pana Vovau Xaradak xe la saxa put a molava e modus.
E nane faxalitau pana Bina Taap, na Jerusalem, i taxa sivimaan sena
Piran ti laa'ui la xunavata. 11 E a bina naang a lang faagut pana malang
sina Piran. E a malangan ina a molava malaan sena faat matavas paaliu
pana mamareiai lava aava ri xalie pana jaaspa. 12 E a bina aave a toxan
a vaabat molava e modus pana matana yalaxau sangafilu saxa pana
taragua. E maana matana yalaxau saxa saxa ri toxan a angelo saxa a
faxatange. E xuluna mu matana yalaxau saxa saxa aave ri toxan a saxa
isin ina mu pabung sangafilu saxa pana taragua ti Israel. 13 A toxan a
matana yalaxau talatul xe lana vaabat lu paa, a matana yalaxau talatul
xe lana vaabat lu puaa, a matana yalaxau talatul sait xe lu pul e a talatul
fulaa xe lu kol. 14 A vaabat ina bina a toxan a fufuna faat sangafilu saxa
pana taragua lapaana e a maana faat saxa saxa aave ri toxan a isin ina
mu yaamut sangafilu saxa pana taragua sina Natuna Sipsip.
15 A angelo aava taxa ferawai xuvul paga, a toxan a newai ina ngangai
aava vesanan pana ‘gol’, rao i taa texaas sena lavayan ina bina, a vaabat
ina e a mu matana yalaxau ina. 16 A mu vaabat talafaat ina bina a mu
ngangaian iri a fexaxaas sena. A angelo aave a ngaie pana newai sina
e texaas o a vaabat saxa a fexaxaas sena 2,200 kilomita. A palaxan e a
modusan ina bina re fexaxaas sait. 17 E nane ngai a vabaatan ina vaabat
e a texaas o a vabaatan ina a fexaxaas sena 65 mita. A angelo naang
taxa ngangai pana xakatan sina e sina mu rabuna senaso re fexaxaas.
18 A vaabat a vesanan pana faat ‘jaaspa’ e a bina xapiak pana ‘gol’ aava

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

matavas paaliu malaan sena ‘galaas.’ 19 A mu faat ti la funa vaabat ri
toxan a famausan pana maana buk faat xapiak aava mamareiai iri a
molava temasaat.
A faat mata ina funa a ‘jaaspa’
a fataraguiaana faat ina funa a maxawa, na ‘saafaia’
a fatalatulaana faat na ‘aaget’,
a fatalafaataana faat a maxawa, na ‘emeral’
20 a fapamayaana faat a vuung e pasak, na ‘saadonikis’
a fapisaxayaana faat a vuung, na ‘kaarnelian’
a fapisiguakaana faat a xiis, na ‘xisolait’
a fapisiktulaana faat a maxawa, na ‘beril’
a fapisikfaataana faat a xiis, na ‘topaas’
a fasangafiluaana faat na ‘xisopas’
a sangafilu saxa pana saxayaana faat na ‘haiasin’
e a sangafilu saxa pana taraguiaana faat a vuung, na ‘aamatis’
21 A maana matana yalaxau sangafilu saxa pana taragua ina bina,
nari saxa saxa a ‘purl’ saxa.
A salan lava ina bina a vesanan pana ‘gol’ fatak, a malaan sena
‘galaas’ aava matavas paaliu.
22 E ne pife xalum ta saxa lifu lotu lana bina aave senaso a Piran Pana
Maana Gutan Xapiak e a Natuna Sipsip, nare, re lifu lotu ina bina. 23 E
a ngaas e fulun re piau ta faisok pave senaso a malang ina Piran a lang
fapaanaas a bina e a Natuna Sipsip ve a laam ina. 24 A rabuna ti la maana
mu bina xapiak ri taa sangas la matavas lana malang ina e a mu piran
king ti la xavala ri taa lisan a maana mo roxo siri e a mu isin lava iri xe
lana. 25 E mu matana yalaxau ina bina ri taa talakas vulai senaso pave i
taa piau ta vung. E voxo ri taa pife xao a matana yalaxau ina bina. 26 A
maana mo roxo e maana isin lava ina maana mu bina xapiak ri taa lisane
xe lana. 27 E piau ta mo lalosaat taa laak lana, piau paaliu. E ta mataa
aava vil ta mo ina mangilan o ta vilaana ina bitan i taa pife laak lana. A
mu rabuna aava isiri a xaleian lana Buuk Ina Toyan sina Natuna Sipsip,
nari sang mon ri fexaxaas sena laak lana.

A Raarum Ina Toyan E Wai Ina Toyan

22 1 E a angelo naang a faxalitau pana raarum ina toyan aava
matavas e roxo paaliu. A raarum aave a savat palau ti lana ivin
sina Piran e a Natuna Sipsip. 2 E a raarum aave a sivi dal la palou ina
salan lava ina bina aapave. La ro xasing ina raarum a wai ina toyan
taxa boak. A wai aave a fafuaa a yaan sangafilu saxa pana taragua ina
mariaas saxa. La maana fulun xapiak a toxan a xalana. E mu paxana wai
aave ri fexaxaas sena vil faroxoi a maana rabuna ti la maana mu bina
xapiak. 3 A kuus fatutulan i taa pife savat fulaa. A ivin lava sina Piran e

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Natuna Sipsip taa waan lana bina aave e mu sisiak sire ri taa vil a faisok
sire. 4 Ri taa xalum fatak a nona Piran e i taa timin a isina la nonau iri
saxa saxa. 5 A suk taa pife savat fulaa. E a rabuna pave ri taa pife lamon
pana laam o malang ina ngaas senaso Piran, nane xa i taa fapaanaas a
bina siri. E ri taa paamuian a rabuna vulai, vulai.
6 E a angelo naang a xuusau malaan, "A mu ferawaian aanabe' a fatak
e tuuna. A Memai, a Piran sina maana vovau ina mu rabuna aava ri kuus
fatuxai, nane fo feng a angelo sina xena faxalit a mu sisiak sina Piran
pana so ta mo ri taa savat faasilak maan."

Na Yesus I Taa Filimaan

7 "Faxatang! Nenia, ne taa savat fa'ipul! A mataa aava usi fatak a maana
ferawaian lana buuk aanabe' i taa faamamaas."
8 Nenia Jon, ne fo langai e ne xalum a maana mo aanabe'. E layaan
ne langaie e ne xalume, ne poxo bukaak la kana angelo aava faxalitau
pana, rao ne nanguse. 9 Taasaxa nane faseiau, 'Muta vil malaane! Nenia,
ne saxa sisiak malaan sema e mu tiam aava mu rabuna ina kuus fatuxai
e nari mu rabuna aava ri usie fatak a mu ferawaian lana buuk aanabe'.
Nangus a Piran!'
10 E nane xuusau fulaa, "Muneta paabefan a kuus fatuxaian aava waan
lana buuk aanabe' senaso a yaan ina savatan siri a faasilak. 11 A mataa
aava bilai fasaat, ta'ulane i waan su malaan. A mataa a fuuna usi a
vilaana lalosaat, ta'ulane i waan su malaan. A mataa aava bilai faroxo,
ta'ulane i waan su malaan. A mataa a fuuna usi a vilaana fatak e tuuna,
ta'ulane i waan su malaan vaxa."
12 "Faxatang! Nenia, ne taa savat fa'ipul e maana mo siak taxa waan
xuvul paga. Ne taa tavai a maana rabuna xapiak pana mo fexaxaas sena
vilaana siri saxa saxa. 13 Nenia, ne Elfa e ne Omega, ne Tangpat e ne
Taxapusan, ne Paamua e ne Fataxapiak.
14 "Nari aava ri xamak a marapi siri, ri taa faamamaas. Senaso ri
fexaxaas sena laak la matana yalaxau ina Bina e laak lana Bina Lava e ri
taa murul a xalana Wai Ina Toyan lana. 15 A mu rabuna saat ri taa waan
lamalei, nari aave ri malaan sena piu aava ri vil a mo lalosaat. E nari
sait aava ri vil a maana vilaana malaan: ri xel a rongan o masalai xena
yirin o neng; ri tamai feruuk o ri punuk mataa o ri nangus a piran bit o ri
vubuk usi a vilaana ina bitan.
16 "Nenia na Yesus, ne fo feng a angelo xe siim talo no taa kuusan
fasavat a ferawaian aanabe' xe sina mu fetinan. Nenia, ne fufu Devit e ne
xuxul sina sait e nenia, ne Sakiyaan, a vapara ti la paanen lolof aava lang
faagut."
17 A Vovau Xaradak e a tefin fa'ui ina tamaian, re kuus, "Filimaan!" E
nari aava ri langai faroxo, nari sait ri kuus, "Filimaan!" Nase' ta mataa a

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ma'iu, nane fexaxaas sena filimaan xena siak xatam a raarum ina toyan.
Nase' ta mataa a vubuk filimaan, a roxo move, i taa filimaan.
18 Ne fasei nami aava mi langai a ferawaian ina kuus fatuxai lana buuk
aanabe': tamo ta mataa taa timin a ferawaian patak xuvul pana, a Piran
taa tavaie pana mu giisan lava aava buuk aanabe' fo kuusane. 19 E vaxa,
tamo ta mataa taa vis tapin a saxanu ferawaian ina kuus fatuxai lana
buuk aanabe' a Piran taa siak tapin a nobina sina ina laaxan xe lana Bina
Taap e i taa pife murul a xalana Wai Ina Toyan aava fo kuusanan lana
buuk aanabe'.
20 Nane aava kuus o a maana mo aanabe' a fatak, nane taxa kuus
malaan, "Tuuna, nenia, ne taa savat fa'ipul!"
"A tuuna! Filimaan, Memai Yesus."
21 Nenia, ne vubuk o a xakaavangan xatam sina Memai Yesus i taa
waan xuluna mu rabuna sina Piran. A tuuna paaliu; pevoxo!

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

A Mu Xalayan Ina Xakavangan

A Malasuf ina Maana Vapaling (Glossary)

A

Aaleluya (Hallelujah) - A vapaling aanabe' ve ti lana pok Hibru e a malasuf ina a malaan: Nangus a Piran! A xavil ina vapaling 'halle' a toxan a malasuf 'naangus', e 'ya' a savat ti la tangpat ina vapaling Yah-weh, a saxa isina Piran e a toxan a malasuf malaan: "ne waan". Senaso laso ta buk yaan o bina no vubuk ferawai xe sina, nane taxa waan.

Angelo (Angel) - Lana pok Griik a vapaling aanabe' a toxan a malasuf ina malaan: 'mataa ina lisan a lagasai' o 'fefeng.' Lana pok bina sitaara layaan no xalum a vapaling aanabe' i taxa kuus pana mu vovau aava ri sisiak sina Piran.

Saxano yaan a Ferawaian sina Piran a xali a angelo pana vapara; tamo i taa ferawai sena 'vapara aava poxo ti laa'ui' a malasuf ina i taa malaan: a vovau saat (xalume la paferawaian Kf 9:1-11). La tangpat, paamuina yaan ina vesanaana xavala, a Piran fo vesan a maana mu angelo. Taasaxa, a saxa a vubuk rao i taa piran e nane ta'ulan a Piran tuuna e xel a saxano angelo xuvul pana e naboxo nari, ri mu vovau saat, masalai e maana mo malaan (rongaan, piuwa, muus). Taasaxa, a miridingan ri mo toxane paamua vaxa i taxa waan siri, e voxo ri fexaxaas sena savat malaan sena angelo. No fexaxaas sena kat a fakasanamaan nari lana lagasai maam xalie pana Kuusan Fasavatan.

B

Baali (Barley) - Saxa buk fanganan a faasilak malaan sena rais o wiit, taasaxa bret ina pife roxo temasaat e a mamareiai ina pife molava temasaat e voxo a mu valagof ri fuuna maraane. Saxanu yaan maam xalie pana 'rais baali.'

Babilon (Babylon) - A saxa bina lava aava fo waan la nobina taara xalie pa Iraak tanin. Kavai a toxan a saxano rabuna pave aava ri texaas

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

faagut sena vilaana ina neng e ri fuuna neng punuk a rabuna. A kaalum malaan a Piran taxa ferawai paap pana bina aanabe' e a isin aanabe' taxa fakalimaan a saxa gavaman saat paaliu aava i taa savat la yaan fataxapiak. A Piran i taa kawaasan a bina e mu rabuna aava ri taagul lana. (Kf palagasai 18 e 19)

Bilsibul (Beelzebul) - Saxa isina paamua sina mu vovau saat, na Setan.

Bret Maanaa (Manna) - La yaan ina sangasan sina mu Juda pe la xobingil, a Piran a tavai nari pana fanganan xari. A fanganan aanabe' a modak malaan sena toea e sivimaan ti la xunavata. Ri pife faxuvul a bret maanaa la Yaan ina Fangaafusan, taasaxa la xasano paanen ri faxuvule. La yaan paamuina Yaan ina Fangaafusan ri faxuvule fexaxaas sena yaan taragua. (Tln 16:4-5)

D

Donki (Donkey) - Saxa tiir malaan sena 'hos' modak aava mu Israel ri fuuna nai e timin a maana mo siri xuluna xena falet xolai. Na Yesus a laak xe lana Jerusalem xuluna donki malaan se' na Aisaia fo kuus fatuxai sena. (Ais 62:11)

F

Fasufan (Baptism) - A vapaling aanabe' fuuna ferawai pana vilaana sina mu lotu layaan ri taa fadui a mataa lapaana raarum. (A mu popo mi pi fadui nari lapaana raarum, mi fuuna fatuluk mon a raarum la nori.) A vilaana malaan a fakalimaan o a mataa aave i taxa puk tapin nane xa xasena mu vilaana saat xe sina Piran. (Mk 1:4)

Fatataganan Sina Piran (the Kingdom of God) - A mu rabuna aava ri namkai se Yesus, a Natuna Piran, ri waan la fatataganan sina Piran. E voxo a Piran i taa faxatang faroxoi nari; i taa fakaxup nari sena saatan e tavai nari pana maana mo xena waanan siri nabe' la xavala e mui la xunavata. A mu rabuna tatagan, ri taa usi fatak a Piran e sangas la salan sina. Ri taa nanguse mon e kuus fati a isina. Ri taa kuusan fasavat a Ferawaian sina e fapiti a xasanofuna pana vilaana sina talo ri taa savat fefeng sina sait. Saxano yaan sait ri xalie pana Fatataganan ti la Xunavata. Na Yesus a ferawai paap faaxaves xena xuus fatexaas a rabuna pana vilaana ina fatataganan aave. (Matiu 13, Matiu 21 e Luuk 15)

Fefeng si Yesus (Disciples) - A maana mu rabuna aava ri buk usi na Yesus, maam xali nari pana mu fefeng sina senaso a faisok sina maana rabuna aava ri namkai ve a malaan: ri taa nai lapaana fepitaian se Yesus e ri taa fe kuusan fasavate xe sina xasano rabuna. Nari aava na Yesus a bur nari xena waan xuvul pana, nari sangafilu saxa pana taragua, taara xali nari pana mu yaamut sina.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Fenamo sina mu Juda (Jewish Feasts) - Lana mu vuputkai si Moses a Piran a ferawai faagut xe sina mu Juda o ri taa savat xe sina pe Jerusalem xe lana fenamo molava talatul la maana mariaas xapiak. (Tln 23:14) Na Yesus xuvul pa ninana e tamana, rutul usi a vuputkai si Moses e rutul laak xe Jerusalem pana Fenamo ina Paaliuan. (Lk 2:41-48)

1. Fenamo ina Bret A Piau Ta Yiis (Feast of Unleavened Bread) -
   A fenamo aanabe' a molava xasingit e i taxa fakalimaan a sinufan sina mu Israel ti Isip. A Fenamo ina Paaliuan (Passover) ve a yaan mata ina fenamo aanabe' e i taxa fakalimaan a yaan a angelo ina maatan a liu a mu rafulak tuaan sina mu Israel taasaxa punuk a mu lak tuaan sina mu Isip. E tanin, a yaan aave ve la 'Sarere' la palou ina 'Gut Fride' e Paska Sande.
   Ri xali a fenamo lava aanabe' pana Bret A Piau Ta Yiis senaso la yaan ina sinufan siri ti Isip ri sinuf fataapus paaliu e voxo ri piau ta yaan xena fasul a bret pana yiis.
2. A Fenamo ina Mu Xalana Wai Matoxol Tapang (Feast of the First Fruits) o A Fenamo Ina Mu Wiik (Feast of Weeks) -
   A fenamo aanabe' fuuna tangpat a wiik pisiguak pana yaan saxa lamina Fenamo ina Bret A Piau Ta Yiis. Tanin taara xalie pana 'Pentakos'. A malasuf ina pentakos ve a sangafilu pama. A fenamo aanabe' a savat a yaan sangafilu pama lamina Paska e vaxa lamina yaan ina faxuvulaana 'rais wiit' e 'rais baali' e paamuina murulaana xalana mu wai. A rabuna ri faamamaas e ri kuus faasiroxo pana fanganan ri fo faxuvule e ri fangaafus famodak paamuina faisok fulaa. Saxa yaan lana fenamo aanabe' a mu Juda ri fakalimaan a savatan ina mu vuputkai si Moses senaso faasilak a yaan naang a mu buri, ri savat pe la Put Sainai lamina sinufan siri ti Isip.
3. A Fenamo ina Sawat (Feast of Booths) -
   Lamina yaan ri fo faxuvul a maana buk fanganan xapiak siri a rabuna ri faamamaas faagut e ri lisan a maana tatavaian xe sina Piran. Ri fuuna vesan a sawat e matef lana xena falalamon fa'uli nari xa o ri mu topen e saxong xuluna xavala aanabe'.

Ferasi (Pharisee) - A mu Ferasi ri fuuna usi fatak a maana vuputkai ina lotu sina mu Juda. A malasuf ina isiri a malaan: nari aava ri waan patak o a mu failai. Ri bai faxuvul xuvul pana saxano rabuna aava ri pife Juda e ri pife faamamaas sena mu Juda aava ri pife lamon malaan seri.

Ferawaian (Word/Speech) - A vapaling aanabe' toxan a maana malasuf. Layaan a savat malaan: 'Ferawaian sina Piran' a malasuf ina a saxa kuus fatuxaian o a Xakalayan ti Kavai. E saxano yaan a rabuna aava

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

ri xalei a mu lagasai aanabe' ri xali na Yesus pa Ferawaian senaso nane fuuna kuusan fasavat e faxalit a vilaana tuuna sina Piran.

Frankinsens (Frankincense) - A vulut pasak ina saxa buk wai e a vulut aave a toxan a lasan roxo. Ri fuuna faxuvule pana xasa mo aava lalas faroxo e ri farame. Lana lotu sina mu Katolik ri taxa usi a vilaana aanabe' tanin. A vubun aava savat i taxa fakalimaan a fenungan sina mu rabuna aava ri namkai.

H

Hel (Hell/Hades) - A bina sina mu mamaat xapiak paamuina to fa'ulaian si Yesus. A kaalum malaan o a toxan a bina taragua lana: saxa ri xalie pana Bina si Abrahem aava bina roxo e saxa bina saat aava taara xalie pa Hel tanin. (Lk 16:19-31)

Hibru (Hebrew) - A pok bina sina mu Juda o Israel ri xalie pana Hibru e saxano yaan xasanofuna ri xali nari aava ri ferawai malaan pana Hibru vaxa.

I

Israel (Israel) - Saxa isina mu rabuna Juda o Hibru, a savat sena isina saxa buri. Layaan na Yaakop a vubuk usi tuunei a Piran, a Piran a tavaie pana isin aanabe'.

Isop (Hyssop) - Saxa buk latan aava toxan a newai modus famodak pana maana fui la tana. Layaan a mu Israel ri faigot xena sinufan na Isip ri faxuvul a mu isop xena timin a ria ina natuna sipsip la xasing ina matana lifu siri.

Ivin ina Faraaman (Altar) - A mu Juda ri vesan a ivin ina faraaman pana faat o braas o gol. Xunamalei ina Tang Lifu Lotu a toxan a ivin ina faraaman molava xena faram a tatavai sina mu rabuna e lana Tang Lifu Lotu a toxan a ivin modak xena faram a vulut pana lasan roxo malaan sena frankinsens.

J

Juda (Jews/Judah) - Xasa isina mu Israel o mu Hibru malaan sena pok mono taxa kuus 'Judaman'. A isin nabe' a savat la yaan ina fakasanaman sina mu Israel xapiak, layaan a xasano pabung ti Israel, faasilak ri malit e a pabung Juda sang mon taxa waan lunai. A pabung aanabe' a pabung sina piran 'king' na Devit, a bu Yosep narie Yesus.

Judia (Judia/Judaea) - A xavala sina pabung si Juda. Jerusalem taxa waan lana nobina aave.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

K

Krais (Christ) - Nabe' a vapaling ti lana pok Griik, layaan a mu Griik ri puk a vapaling Hibru, na Messia, i taa savat 'Krais.' A malasuf ina a malaan: nane aava fo buran o fo noxolan. A Piran fo bur na Yesus pana ngavuk ina maraan fa'uliaana maana rabuna xapiak. Lana lotu sitaara tanin taara fuuna kuus: Kristus o Karisito.

Kaamel (Camel) - A saxa buk tiir sina rabuna ti la mu bina pe Israel. A faasilak rao i malaan sena bulmakau senaso a mu rabuna ri fexaxaas sena nai o timin a mo siri xuluna. A kaamel i taa sangas la nobina ruus la xobingil senaso pi ma'iu fataapus.

L

Laion (Lion) - Saxa buk vupung aava waan lana bina sina mu Israel. A vupung aanabe' a molava sena mataa e fuuna ngaapunuk a mu tiir xena fanganan sina. A mu mono ri xalie pana piran 'king' sina maana buk vupung.

Laion ti Juda (the Lion of Judah) - A saxa isin si Yesus Krais senaso a pabung sina va Juda e nane taxa waan a matalava paaliu ina.

Lak Tomexaan [Fatak] Sina (His [Only] Son) - Taara texaas o a Piran sitaara a Piran Saxa, taasaxa Piran Talatul ve na Tamataara, Natuna e a Vovau Xaradak. E vaxa a isin aanabe' a saxa isin si Yesus, na Natuna, aava filimaan xe la xavala e falak a vipin ina mataa layaan na Maria a luxe. E voxo nane savat matatuuna, taasaxa nane ve Piran.

Lifu Ina Faxuvulan (Synagogue) - A Tang Lifu Lotu sina mu Juda taxa waan pe Jerusalem taasaxa pe la maana mu bina aava mu Juda ri taagul lana, ri toxan a lifu in faxuvulan. La maana Yaan ina Fangaafusan ri faxuvul pave xena lotu. E xasano yaan a mataa ina fepitaa o 'Raabai' fuuna fapiti a mu rafulak tomexaan lana e mu matalava ri fuuna faxuvul e ri irimai pave.

M

Malang (Light) - Malaan sena lang ina ngaas, taasaxa saxanu yaan a Xakalayan i taxa xali na Yesus pana Malang senaso nane faxalit a maana rabuna pana vilaana fatak sina Piran. A mu rabuna aava ri namkai se Yesus, ri fuuna sangas la malang e nari ve ri mu rafulak sina malang. E saxa yaan lumui nane sang i taa famalang a bina sina Piran, na Jerusalem fa'ui.

Malangan (Glory) - Lana Lagasai Roxo na Jon fo xaleie i taxa kuus o na Yesus ve a malang. A maana rabuna la yaan si Yesus ri pife fexaxaas sena xalum a malangan taxa waan xulu Yesus malaan sena saxano

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

xaxaalua no fo xalume. Taasaxa a malangan aanabe' a savat senaso na Yesus a pi fafaasaal paaliu e voxo nane siak a roxoyan sina Piran. Layaan nane taxa waan xuluna saxa put xuvul pana yaamut talatul sina e xuvul pa Moses narie Ilaija, a malangan tuuna a savat xuluna. E layaan i taa filimaan fulaa, a maana rabuna xapiak ri taa xalum a malangan sina Piran xuluna.

Maaradaang (Idol) - Pe la saxano bina a mu rabuna ri fuuna vesan a xaxaalua ina mataa o vupung o tiui o xasano mo e ri lotu xe sina. A Piran sitaara a marala faagut pana vilaana aanabe' e i taa fakasanam a mu rabuna malaan senaso nane ve a Piran aava to, e a mu maaradaang aave, a rabuna mon ri vesan nari pana wai o faat o mo malaan.

Mataa - Layaan a Piran a vesan a rabuna nane vesan a tomexaan e tefin. E nane vesan nare talo re taa xaxaalua ina. A mu rabuna ri toxan a xavil talatul: ri toxan a vipin, ri toxan a xunus o viu e ri toxan a vovau. A vipin ina mataa a mo ti la xavala e i taa maat e masiik. Taasaxaa Piran i taa faigotan a vipin fa'ui xana mu rabuna aava ri namkai se Yesus. Nari aava piau, a mu angelo taa tapin nari xe lana Ulim Ina Fata Aava Taxa Raam Vulai lamina tiisaan nari.

Mataa Failai/Messia (Messiah) - A saxa isi Yesus Krais aava savat ti lana pok Hibru, a malasuf ina a malaan: a saxa aava Piran fo fanei pataxe. Nane waan la palou ina rabuna taasaxa nane a patak paaliu seri senaso a toxan a gutan sina Vovau Xaradak.

Mataa ina Kuus Fatuxai (Prophet) - La maana yaan vulai ti la tangpat a Piran a toxan a saxanu rabuna aava ri kuus fangaasik sena. A rabuna aave a Piran pana Vovau Xaradak sina, fuuna xel patak nari e tavai nari pana texaasan, masaman e gutan sina. Nane faxalit nari pana so ta vilaana o ferawaian nane vubuk o a maana rabuna ri taa usie o sena so ta buk mo ri taa savat lumui. A maana yaan xaves ri ferawai pana savatan si Yesus e a mataan sina. E vaxa ri ferawai pana fakasanaman i taa savat xuluna rabuna aava ri langai pesalai sena. Saxanu yaan a Piran a tavai a rabuna aave pana gutan ina vil a mo fa'ipul xena turoxoian a ferawaian siri.

Saxa mo fulaa, a Ferawaian sina Piran a kuus famatavas o saxano rabuna ina kuus fatuxai bit vaxa ri waan la palou ina mu rabuna. E voxo na Jon a fasei netaara o netaara aava taara namkai, taara taa tafang a maana kuus fatuxaian xena texaas o i taxa savat sina Piran o piau. (1 Jn 4:1-3)

Melkesadek - Saxa priis ti kavai sina Piran Tuuna. Nane vaxa a piran king ti Selem. (Hb 7)

Mo Tawaane Taap (Ark of The Covenant) - A mo aanabe' a toxan a xasanu isina maan fulaa, taasaxa, a mo saxa mon. A mo aanabe'

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

taxa fakalimaan o a Piran taxa taagul la palou ina mu rabuna Israel layaan ri taxa usi fatak a mu vuputkai sina. Na Moses a xuus nari pana xakaaluman ina e mu rabuna ina vavesai ri vesane pana wai e ri xafute pana ‘gol.’ A mu priis ri fuuna fepa'usane layaan ri falet xe la xasano bina, taasaxa ri pife fexaxaas sena tawe senaso a mo aanabe' ve a ivin sina Piran. A toxan a mo talatul lana: ro faat aava mu vuputkai sangafilu fo xaleian xulure, saxano ‘bret maanaa’, e a newai aava fuaa si Eron. E vaxa a toxan a xaxaalua ina ro angelo laa'ui xuluna.

Mur (Myrrh) - A vulut ina saxa wai pana lasan roxo aava toxan a mamareiai molava paaliu. Saxano yaan ri faxuvul a vulut aanabe' pana xasano mo aava musung ina a roxo paaliu e ri taa vesan a wel ina noxolan pana. A mu Juda ri fuuna timin a mur la mu mamaat.

N

Naart (Nard) - A saxa maxi aava ri vesane pana xarei e funa saxa buk latan. A latan aanabe' a pife boak pe la bina sina mu Juda e ri maa lisane ti lasuun paaliu, e voxo a mamareiai ina a laa'ui temasaat. A rabuna pana tangop xaves ri taa maraane xena noxol nari xa senaso a lasan ina a roxo paaliu.

Natu Devit (Son of David) - A Piran a kuus fanai xe si Devit o a bu Devit i taa nai vulai xuluna ivin ‘king’ si Devit. Na Yesus a natu Devit senaso nane waan lana pabung sina, a pabung Juda.

Natuna Mataa (Son of Man) - A isin aanabe' taxa fakalimaan o na Yesus ve a mataa tuuna.

Natuna Sipsip (Lamb) - La Fenamo ina Paaliuan a mu Juda ri fuuna punuk a fomirak sipsip e ri siak a ria ina. Ri taa faigotan a meska ina sipsip aave xena fangan e ri taa timin a ria ina xuluna wai la matana lifu. A vilaana aanabe' i taxa fakalimaan a yaan a saxa angelo sina Piran a ngaapunuk a mu rafulak tuaan sina mu Isip taasaxa liu a mu lifu sina mu Juda aava ri toxan a ria xuluna. Na Yesus a tatavai pana ria ina e voxo a maraleian sina Piran i taa liu netaara e pife kawaasan netaara aava taara namkai sena.

Nobina Taap (The Holy Place) - Saxa baat ina Tang Lifu Lotu aava mu priis mon ri fexaxaas sena laak lana xena vil a faisok siri. A bina aanabe' a toxan a ‘Lam’, a Ivin ina Bret e a fomirak ivin ina faraaman xena faram a vulut pana lasan roxo.

Nobina Taap Xasingit (The Most Holy Place) - Xasa baat lana Tang Lifu Lotu aava toxan a Mo Tawaane Taap lana. A toxan a marapi molava aava fepatoxan a ro baat aanabe'. A marapi aanabe' a tivotan a mataa sena laak xe lana o kaalum lana Nobina Taap Xasingit. A memai priis sang mon a fexaxaas sena laak xe lana nobina naang

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

faasaxa mon lana mariaas saxa, la Yaan ina Saf Tapin A Lalosaat. Nane fuuna lisan a ria ina tatavai xena saf tapin a lalosaat sina e sina mu rabuna.

Layaan na Yesus a maat xuluna bolo a marapi lava aave a taririk ti laa'ui xe lapi. Layaan a taririk malaan a faxaalit o a Piran a ririxe, pife mataa. E vaxa a faxaalit o naboxo netaara xapiak aava taara namkai, taara fexaxaas sena falet fatak xe sina Piran pana fenungan sitaara.

O

Olif (Olive) - A saxa buk wai aava mu rabuna pe la bina Israel ri xapise lana uma siri. A toxan a xalana modak aava ri fuuna faigotane xena fangan. Ri fexaxaas sena mimit a xalana aave e siak a 'wel' ina xena faraam a laam, faigotan a fanganan e irin a maana buk viis.

P

Pabung si Livai (clan of Levi/Levites) - Na Moses nare Eron re waan la pabung si Livai. A Piran a fakalimaan a mu rabuna la pabung si Livai xena ri taa vil a faisok sina Piran lana lotu. Taasaxa nane fakalimaan a matafetama fatak si Eron xena vil a faisok ina priis. Xasanofuna lana pabung si Liviai ri xavang a mu priis pana faisok siri.

Priis (Priest) - A Piran a siak fati na Eron e mu buna xena vil fatak a faisok sina priis; a faisok ina tatavai e paamuian a mu rabuna xena nangus a Piran. Saxa iri i taa memai priis malaan se Eron. La yaan si Yesus, na Kaiapas a memai priis sina mu Juda. Na Tama Jon ina Fasufan a saxa priis e nane fuuna faisok pe la Tang Lifu Lotu pe Jerusalem pana fulun saxa mon lana mariaas saxa. Na Sekaraia e tefin sina, na Elisabet, nare xapiak re bu Eron. (Lk 1:5)

S

Salfa (Sulfur) - Saxa buk faat xiis aava waan faasilak a put i taxa put. Lana Ulim ina Fata a mo aanabe' a mo i taxa raam e layaan i taxa raam a mafiu faagut.

Saniidrin (Sanhedrin) - A faxuvulan sina mu matalava ti Israel aava ri paamuian a mu Juda, malaan sena 'Parliment' sitaara tanin. La palou iri a mu memai sina mu Ferasi e mu Sedusi e mu mataa piran ti lana mu pabung xapiak sina mu Israel ri taxa waan. A xakatan iri a sangafilu pisiguak.

Sipsip Sina Piran (Lamb of God) - Saxa isi Yesus; i taxa fakalimaan o na Yesus a malaan sena sipsip aava ri punuxe xena tatavai pana lana Tang Lifu Lotu sina Piran. Ri fuuna siak a ria ina sipsip aave xena timine xuluna wai ina matana lifu la Yaan ina Paaliuan e vaxa xena

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kei tapin a lalosaat siri. Sena ria i Yesus a maraleian sina Piran i taa liu netaara aava taara namkai e vaxa i taxa kei tapin a lalosaat sitaara sait.

T

Tang Lifu Lotu (Temple) - Paamuina yaan ri vesan a Tang Lifu Lotu pe Jerusalem ri vesan a lifu lotu siri pana marapi e ri xalie pana 'Tabernacle'. Layaan ri vesane ri usi fatak a xaxaalua aava Piran a tavai na Moses pana. A saxa faisok sina mu pabung si Livai, ri taa yaase lana faletan siri la xobingil. Lana mu yaan sina piran 'king' Solomon aava lak si Devit, ri vesan a lifu lotu tuuna pana faat e wai. A magaafan ina lifu aave a roxo paaliu. Mui a mu Babilon ri galase layaan ri fa'onam a mu Israel. La yaan si Ezra narie Nehemiah ri vesan a fomirak Lifu Lotu pe Jerusalem. A Tang Lifu Lotu aava waan lana mu yaan si Yesus, na King Herot a vesane e a mu rabuna ina vavesai ri faisok pana mariaas sangafilu talafaat pana pisaxa xena vesanaana.

Tang-Vaa'ul (Abyss) - A matana Ulim Ina Fata Aava Taxa Raam Vulai, a nobina ina fakasanaman e a nobina ina pis votan a saxano vovau saat fefexaxaas a yaan ri toxan a faisok. A bina aanabe' a nobina aava Piran taa pis na Setan e tapine xe lana pana mariaas 1000. (Kf 20)

Tiir (Animals for Sacrifice) - Lapaana vuputkai aava Piran fo tavai na Moses pana, a mu Juda ri taa lisan a saxano bulmakau o sipsip o meme o vaalus xe sina mu priis. A mu tiir aanabe' ri taa roxo paaliu pana piau ta mosaat la tari. A mu priis e nari mu pabung si Livai ri taa punuk a maana tiir e ri taa faram a xavil ina xe sina Piran e a meska aava waan lunai i taa siri xena fanganan. A ria ina mu tiir ri taa tiuane xe sina Piran senaso a toyan taxa waan lana ria e a toyan ve a mo sina Piran.

Turoxoian Fa'ui (New Agreement) - A turoxoian fa'ui a toxan a fufuna taragua malaan: a kuus fanaian sina Piran e a faisok si Natuna, na Yesus Krais. A Piran a vubuk rao i taa xel a rabuna talo ri taa faxuvul xuvul pana taasaxa toxan a lagafan molava malaan: a Piran a taap e xaradak xasingit e tang malangan e roxoyan sina taa galas xapin a maana mo xapiak aava pife malaan sena. A mu rabuna ri saat paaliu sena langai pesalaian siri e voxo a Piran i taa lisan nari faasilak la tana malaafaa? La ngusu Jeramaia (31:31) a Piran a kuus fanai o i taa vesan a turoxoian fa'ui talo a mu rabuna ri fexaxaas sena savat faasilak sina.

Lapaana masaman sina, a Piran a kas a salan xataara mu rabuna xena savat faasilak sina: taara taa namkai se Yesus Krais e a faisok

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

sina. A Piran a feng na Yesus xe la xavala xena savat mataa tuuna. Na Yesus a luxan e waan la palou ina mu rabuna. Nane usi fatak a Ferawaian sina Piran e mu vuputkai sina mu Juda e nane maat xuluna bolo xataara mu rabuna xapiak. Taasaxa nane pife waan lana bina mamaat, a Piran a fatatoi fa'ulie e faneie la pamuaan sina. E voxo nari aava ri namkai sena, a Piran a gon xapin a fasaalan siri lapaana ria i Yesus talo ri taa waan lana pabung sina. E fulaa nane tavai nari pana Vovau Xaradak la xunus iri xena fapiti nari pana vilaana ina toyan fa'ui.

Turoxoian Xavai / Turoxoian Ti Kavai (Old Agreement) - A fufuna Turoxoian Xavai ve a maana vuputkai si Moses. Ti la palou ina maana rabuna xapiak a Piran fo siak fati na Abrahem e mu buna aava ri savat se Aisaak nare Yaakop xena waan a rabuna sina. E mui nane fatiginei na Moses xena paamuian a rabuna sina e xena kuusan fasavat a maana vuputkai aava mu rabuna taa usie tamo ri vubuk savat rabuna tuuna sina Piran. Taasaxa mu vuputkai aave ri toxan a gutan xena xafut mon a vilaana saat sina rabuna e xena fakasanam nari aava ri langai psealai e laxao nari. A vuputkai aave, ri piau ta gutan xena xavang a mataa o xul a xunus ina. E voxo la nugusu Jeramaia a Piran a kuus fatuxai o a Turoxoian Fa'ui i taa savat lumui. (Jer 31:31)

U

Ulim ina Fata [aava taxa raam vulai] (Lake of Fire) - A bina aanabe' va bina ina fakasanaman. A Piran a vesane xena fakasanam a mu angelo saat aava ri langai pesalai sina. Taasaxa la yaan fataxapiak a Piran i taa tapin a maana xaiyaas xapiak sina, mu angelo e mu rabuna, xe lana. A bina ri xalie pa Hel e na Maatan sait, re taa tapinan xe lana. (Kf 20:11-15) A Ulim ina Fata aanabe' a fataraguiaana maatan e tamo a isina mataa pife waan lana Buuk ina Toyan i taa tapinan xe lana.

V

Vovau Xaradak (Holy Spirit) - A fatalatulaana nona Piran lapaana Tamana e Natuna. Nane toxan a faisok ina puk a xunus ina maana rabuna e waan xuluna rabuna aava ri namkai xena vil faxaradak nari. Layaan na Yesus a laak xe si Tamana, nane feng a Vovau Xaradak xena xavang a mu fefeng sina e na Yesus a xalie pana Saxa ina Famaluluman. A Vovau Xaradak i taxa kuus xakaavang tuuna e fatak mon se Yesus.

Vupung Patak (the Beast) - A saxa sisiak lava si Setan aava i taa savat ti la palou ina rabuna, faasilak a fataxapiak ina yaan. A mataa aanabe'

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

na Setan taa fapirane xena paamuian a fatataganan sina nabe' la xavala. I taa faxuvul a mu bina sangafilu xapiak lapaana gutan sina e i taa toxan a vulak xuluna putuna aava viis ina a fexaxaas sena punuxe, taasaxa piau i taa maaf fa'ulaa. A xasa isina mataa aanabe' ve, a Xaiyaas si Krais (Antichrist). Nane taa fe nai la Nobina Taap Xasingit e taa malalava o nane ve a Piran. E fulaa nane kuus o a mu rabuna ri pife fexaxaas sena faasot o maraan a mo tamo ri piau ta fakalimaanan sina la nori o la mari.

Vupung Yaamut (the False Prophet) - Nane vaxa, a saxa sisiak si Setan e i taa ferawai malalava sena Vupung Patak. Na Setan i taa tavaie pana gutan talo i taa fasavat a maana mo fa'ipul. A mataa aanabe' i taa fasei a mu rabuna o ri taa vesan a maaradaang ina Vupung Patak e ri taa lotu xe sina e layaan ri bai vile, i taa punuk nari.

Vuputkai (Law) - A vapaling aanabe' a fuuna ferawai sena mu vuputkai aava Piran fatak a tavai na Moses pana. Taasaxa mu Ferasai ri pis faxuvul a mu fepitaian siri xuvul pana vuputkai aave e voxo ri fasavat a lagafan xana mu rabuna. A mu vuputkai sangafilu aava Piran a xaleie xuluna ro faat e tavai na Moses pana, ri malaan sena kam ina vuputkai senaso a maana buk vuputkai xaves ri savat seri.

Vuputuk (Circumcision) - A saxa vilaana sina mu Juda. Layaan a lak tomexaan a toxan a yaan pisiktul ri putuk tapin a fomirak xavil ina tana. Ri fuuna vil malaane xena fakalimaan o nari, ri mu rabuna sina Piran e ri usi a mu vuputkai sina.

W

Wain (Wine) - A raarum ina xalana wain o ‘grep’. A fuuna matoxol la fulun Septemba o Octoba e ri faxuvul a xalana aave e ri paas mimit nari e siak a raarum iri. Saxano yaan ri vesan a mo titifai pana tana meme e ri fulung a wain fa'ui xe lana e saxano yaan ri timine lana ‘botol’ molava aava ri vesane pana xavala. Ri fuuna num a wain e vaxa ri irin pana.

X

Xakaavangan Xatam (Grace) - A xakaavangan sina Piran aava i taa tavai palou netaara pana, taara taa pife maraane o faisok xena siaxe. A fufuna xakaavangan xatam taxa waan lana vubuxan xasingitan sina Piran. Nane vubuxan xasingit a mu rabuna senaso nane vesan nari e i taxa xel nari xena waan xuvul pana. A salan xena savat sina taxa waan pe Yesus Krais aava Piran fo fenge xena maraan fa'uli netaara sena vilaana saat sitaara.

Xakalayan ti Kavai/Xakalayan Taap (Scripture) - Lana pok mono taara xalie pana ‘Olpela Testamen’. A toxan a Xakalayan si Moses

lana, a xakalayan sina mu rabuna ina kuus fatuxai, a 'buuk' ina yanganan aava ri nangus a Piran pana, e a mu xuuskuus ina waanan sina mu Juda.

Xakalayan Si Moses (Pentatuch) - A mu 'buuk' pama mata aava ri waan lana Buuk Baibel, la Turoxoian ti Kavai (Old Testament). Lana pok Hibru ri xalie pana 'Torah' a malasuf ina ve, Fepitaian. Na Moses a xaleie xena xuus fatexaas a mu Israel pana mu vuputkai sina Piran e pana so ta mo a Piran fo vile xena xavang nari. 65 Xel patak (Sanctify)- A Piran a xel patak a rabuna xasena vilaana e vubuxanan ti la xavala xena savat rabuna sina. (Rm15:16) A rabuna, ri fanei patak nari xa o xasanofuna xena vil a saxa buk faisok. Lana buuk Faisok (13:2) a Vovau Xaradak a xel patak na Pol nare Baanabas xena vil a faisok aava Piran a fakalimaan nare pana. E netaara aava taara namkai se Yesus taara fuuna fanei patak netaara xa xasena maana mo ti la xavala talo taara taa piau ta lalosaat sena.

A mu Xavil (Fractions) - A Xakalayan Taap taxa ferawai sena maana buk xavil.

1. A Fomirak Xavil (Tithe) -
   A malaan sena saxa mo lana sangafilu. A Piran a xuus a mu rabuna sina o ri taa tavaie pana maana fasangafiluiaana mo xena vil a faisok sina nabe' la xavala.
2. Saxano Mo/A Xavil Modak (1/3) -
   Layaan no siak a saxano mo e no taa fepatoxan nari lana pabung talatul voxo a saxa pabung ina talatul a malaan. A Xavil aanabe' a savat faaxaves lana Kuusan Fasavatan.

Xunavata (Heaven) - A bina sina Piran. Na Jon fo xalume e ferawai pana lana palagasai talafaat e pama ina Kuusan Fasavatan. Na Pol sait a xalume. (2 Kr 12)

Y

Yaamut (Apostle) - Nari mu Sangafilu Saxa pana Taragua aava na Yesus fo siak fati nari xena tigina paamuin a xasano rabuna sina. Lamina maatan sina nari, ri taxa paamuian a mu tinoxol sina Piran e ri lisan a Lagasai Roxo xe sina xasano rabuna. Paamua na Pol a pife saxa iri taasaxa na Yesus fo bure pana ngavuk ina yaamut e fenge xena kuusan fasavat a Lagasai Roxo xe sina mu rabuna aava ri pife Juda.

Yaan ina Fangaafusan (Sabbath) - A fapisiguakaana yaan ina 'wiik' sina mu Israel. Lana yaan aave ri fuuna fangaafus mon, ri muneta faisok. Ri pife fexaxaas sena sung a fata o faf a fanganan, a faisok malaan ri fuuna vile la yaan paamua. Ri pife fexaxaas sena sangas lasuun, faasilak a kilamita saxa mon e ri muneta mamareiai o faasot pana saxa mo. Ri fuuna faxuvul mon xena lotu e nangus a Piran. Ri fuuna

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.

kat a ferawaian sina Piran e ri nai irimai mon. Tanin taara taxa xali a yaan aanabe' pana ‘Sarere’. Saxanu yaan lava ina lotu siri, ri fuuna fakalimaane pana Yaan ina Fangaafusan sait.

The New Testament in Kara of Papua New Guinea; 1st ed. 1997; web version, © 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.